ئەم قورئانە پیرۆزە لەگەڵ وەرگێڕانی ماناکانی

دیاری (خادم الحرمین الشریفین) مەلیك عبداللە کوڕی عبدالعزیز ئال سعود

(بەخۆرایی دابەش دەکرێت)

کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

خادىم الحەرەمەين الشەرىفەين مەلىك ئابدۇللاھ ئىبن ئابدۇلئەزىز ئال سەئۇد

[illegible]

[illegible]

[illegible]

خادم الحرمين الشريفين الملك عبدالله بن عبدالعزيز آل سعود

ملك المملكة العربية السعودية

وقف لله تعالى من خادم الحرمين الشريفين
الملك عبدالله بن عبدالعزيز آل سعود
ولا يجوز بيعه

يوزع مجاناً

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمة

بقلم معالي الشيخ: صالح بن عبدالعزيز بن محمد آل الشيخ
وزير الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
المشرف العام على المجمع

الحمد لله رب العالمين، القائل في كتابه الكريم: ﴿... قَدْ جَاءَكُم مِّنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُّبِينٌ﴾.

والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين، نبينا محمد، القائل: «خيركم من تعلّم القرآن وعلّمه».

أما بعد:

فإنفاذاً لتوجيهات خادم الحرمين الشريفين، الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود، حفظه الله، بالعناية بكتاب الله، والعمل على تيسير نشره وتوزيعه بين المسلمين، في مشارق الأرض ومغاربها، وتفسيره وترجمة معانيه إلى مختلف لغات العالم.

وإيماناً من وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد بالمملكة العربية السعودية بأهمية ترجمة معاني القرآن الكريم إلى جميع لغات العالم المهمة تسهيلاً لفهمه على المسلمين الناطقين بغير العربية، وتحقيقاً للبلاغ المأمور به في قوله صلى الله عليه وسلم: «بلّغوا عني ولو آية».

وخدمة لإخواننا الناطقين باللغة الكردية يطيب لمجمع الملك

فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة أن يقدم للقارئ الكريم هذه الترجمة إلى اللغة الكردية التي قام بها فضيلة الشيخ ملا محمد ملا صالح الباموكي، وراجعها من قبل المجمع كل من فضيلة الدكتور كمال صادق ياسين لَنْك، وفضيلة الأستاذ أوميد عمر الجَزْروستاني.

ونحمد الله سبحانه وتعالى أن وفق لإنجاز هذا العمل العظيم الذي نرجو أن يكون خالصاً لوجهه الكريم، وأن ينفع به الناس.

إننا لندرك أن ترجمة معاني القرآن الكريم - مهما بلغت دقتها - ستكون قاصرة عن أداء المعاني العظيمة التي يدل عليها النص القرآني المعجز، وأن المعاني التي تؤديها الترجمة إنما هي حصيلة ما بلغه علم المترجم في فهم كتاب الله الكريم، وأنه يعتريها ما يعتري عمل البشر كلّه من خطأ ونقص.

ومن ثم نرجو من كل قارئ لهذه الترجمة أن يوافي مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة النبوية بما قد يجده فيها من خطأ أو نقص أو زيادة للإفادة من الاستدراكات في الطبعات القادمة إن شاء الله.

والله الموفق، وهو الهادي إلى سواء السبيل، اللَّهُمَّ تقبل منا إنك أنت السميع العليم.

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێشەکی

بە پێنووسی پایەدار شێخ صالح کوڕی عبدالعزیز کوڕی محمد ئال شێخ
وەزیری کاروباری ئیسلامی و ئەوقاف و بانگەواز و ئیرشاد و سەرپەرشتیاری گشتی
کۆمەڵگەی مەلیک فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز

سوپاس و ستایش بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان کە لە کتێبە پیرۆزەکەی دا فەرموویەتی: ﴿قَدْ جَاءَكُم مِّنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُّبِينٌ﴾ واتە: بێگومان لەلایەن خوای گەورەوە نوور و کتێبێکی ڕوون و ئاشکراتان بۆ هاتووە.

وە درود و سڵاو بۆ سەر بەڕێزترین پێغەمبەران و نێردراوان، پێغەمبەرمان موحەممەد (ﷺ) کە فەرموویەتی: «خیرکم من تعلم القرآن وعلّمه» واتە: چاکترینتان ئەو کەسەیە کە خۆی فێری قورئان دەکات و خەڵکیش فێر دەکات.

ئەمجا لە پاشان:

بۆ جێبەجێکردنی ڕێنماییەکانی (خادم الحرمين الشريفين) مەلیک عبدالله کوڕی عبدالعزیز ئالی سعود (خوا بیپارێزێت) بە بایەخ و گرنگی پێدان بە قورئانی پیرۆز و کارکردن بۆ ئاسانکاری لە پێناو بڵاوکردنەوە و دابەشکردنی لەنێو موسڵمانان لە ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوای سەر زەویدا، وە بۆ ڕاڤەکردن و وەرگێڕانی ماناکانی قورئان بۆ زمانە جۆراوجۆرەکانی جیهان.

وەزارەتی کاروباری ئیسلامی و ئەوقاف و بانگەواز و ئیرشاد لە شانشینی عەرەبستانی سعودیە، باوەڕی پتەوی هەیە بە گرنگی وەرگێڕانی ماناکانی قورئانی پیرۆز بۆ گشت زمانە گرنگەکانی جیهان، بە مەبەستی ئاسانکردنی تێگەیشتنی قورئان بۆ ئەو موسڵمانانەی کە بە غەیری زمانی عەرەبی قسە دەکەن، ئەمەش لە پێناو جێبەجێکردنی ئەو فەرمانەی کە لە فەرموودەی پێغەمبەر (ﷺ) دا هاتووە کە دەفەرموێت: «بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً» واتە: لە منەوە ڕایبگەیەنن بە خەڵکی ئەگەر تەنها تاکە ئایەتێکیش بێت.

وەك خزمەتێكیش بۆ ئەو برایانەمان كە بەزمانی كوردی قسە دەكەن، كۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپكردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی مونەووەرە، خۆشحاڵە ئەم تەرجەمە قورئانیە بەزمانی كوردی پێشكەش بەخوێنەری بەڕێزی بكات، كە بەڕێز جەنابی (مامۆستا مەلا محمد مەلا صالح بامۆكی) پێی هەستاوە، وە لەلایەن كۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپكردنی قورئانی پیرۆزیش هەریەك لە بەڕێزان : (دكتۆر كەمال صادق یاسین لەك) و (مامۆستا ئومێد عمر چرۆستانی) پێیدا چوونەتەوە.

وەسوپاسی خوای گەورە وپاك وبێگەرد وبالادەست دەكەین بۆ ئەنجام دانی ئەم كارە مەزنە، وە ئومێدەوارین كەنیاز ومەبەست لێی تەنها ڕەزامەندی خوای گەورە بێت، وخەڵكیش لێی سوودمەند بن ؟

بێگومان ئێمە دەزانین كە تەرجەمە و وەرگێڕانی ماناكانی قورئانی پیرۆز - هەرچەندە وورد بێت - كەموكوڕی هەر دەبێت وناتوانرێت دەقاودەق ئەو مانا گەورانە بگەیەنێت كە دەقی قورئانی پیرۆز دەیبەخشێت، كە ئەوانی خەڵكی لەئاست خۆیدا دەستەوستانكردووە، وە بەڕاستی ئەو مانایەی كە تەرجەمەی قورئانەكە دەیدات بەدەستەوە تەنها بریتی یە لەكۆی زانست وتێگەیشتنی وەرگێڕەكە لە قورئانی پیرۆز، وە ئەمەش كارێكە دووچاری هەڵەوكەم وكوڕی دەبێت، وەك هەموو كار وئیشێكی تری ئادەمیزاد.

وە لە كۆتاییدا داواكارین لەهەموو خوێنەرێكی ئەم تەرجەمەیە لەكاتی بینینی هەر هەڵە وكەموكوڕییەك یان زیادییەك ئەگەر هەبوو، ئاگاداری كۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپكردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی مونەووەرە بكاتەوە؛ بۆ سوود لێ وەرگرتن وچاككردنیان لە چاپەكانی داهاتوودا بەیارمەتی و ویستی خوای گەورە.

وە خوای گەورەش پشت وپەنایە وتەنها ئەو ڕێ نیشاندەرە بۆ ڕێگای ڕاست.

ئەی خوای پەروەردگار ئەم كارەمان لێ قەبووڵ بكە؛ چونكە بەڕاستی هەر تۆی بیسەر و زانا.

سورەتی ﴿ الفَاتِحَة ﴾

سورة الفاتحة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ (١) الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (٢) الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ (٣) مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ (٤) إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ (٥) اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (٦) صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ (٧)

ئەم سـوورەتە ناونراوە (الفاتحة) چونکە قورئانی پیرۆز لەسەرەتاوە بەو دەست پێ دەکات ودەکرێتەوە، وە پێیشی دەوترێت (المثاني) چونکە لەهەموو ڕکاتێکی نوێژدا دەخوێنرێت .

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان (١) ﴿ الْحَمْدُ لِلَّهِ ﴾
هەموو سوپاس و ستایشێك بۆ خوای ﴿ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ پەروەردگاری جیهانیان (٢) ﴿ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾
بەخشندەی میهرەبان، (الرحمن) بەو مانایەی ڕەحم وبەزەیی پەروەردگار لەم جیهانەدا هەموو مەخلوقاتی گرتۆتەوە بەبێ باوەڕانیشەوە، وە (الرحیم) ڕەحم وبەزەیی پەروەردگار، وەك زانایان دەڵێن تایبەتە بەبڕواداران لە ڕۆژی دواییدا (٣)
﴿ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴾ (تەنها ئەوە) خاوەنی ڕۆژی سزا وپاداشت دانەوە (باوەڕداران لە نوێژەکانیاندا هەموو ڕکاتێك ئەمە دەڵێنەوە، تاوەکو هەمیشە ڕۆژی دوایییان لەبیر بێت وبەکار وکردەوەی چاکە، خۆیانی بۆ ئامادە بکەن) (٤) ﴿ إِيَّاكَ نَعْبُدُ ﴾ (خوایە) تەنها تۆدەپەرستین (تەنها تۆیت شایستەی پەرستن وجگە لە تۆ هیچ کەس شیاوی ئەوە نییە) ﴿ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴾ وە تەنها لەتۆ داوای یارمەتی دەکەین (لەهەموو کار وکردەوە وپێداویستیەکماندا، چونکە هەموو فەرمانێك بەدەست تۆیە، جگە لە تۆ هیچ کەس بەئەندازەی گەردیلەیەك خاوەنی هیچ شتێك نییە) (٥) ﴿ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴾ ڕێنموونیمان بکە بۆڕێگای ڕاستی (کە ڕێگای ڕاستی ئاینی پیرۆزی ئیسلامە، وبەردەوام بین لەسەری هەتا ئەو ڕۆژەی دەگەین بەدیداری زاتی هەق تەعالای تۆ) (٦) ﴿ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ﴾ ڕێگای ئەوانەی کەچاکەت لەگەڵ کردوون (لەپێغەمبەران وڕاستگۆیان وشەهیدان وچاکەکاران) ﴿ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ ﴾ نەك (ڕێگای) ئەوانەی خەشمی (تۆیان) لێگیراوە (وەك جولەکەو هاوکردەوەکانیان) ﴿ وَلَا الضَّالِّينَ ﴾ وە نەك (ڕێگای) گومڕایان وەك (گاورەکان و هاوکردەوەکانیان) (٧) لەکۆتایی ئەم سوورەتە پیرۆزەوە سوننەتە موسڵمانان بڵێن (ئامین) واتە : ئەی خوای گەورە ئەواوی ئەم نزا ودواوایانەمان لێ وەربگرە .

سُورَةُ البَقَرَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الٓمٓ ﴿١﴾ ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى
لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢﴾ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ
وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣﴾ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ
إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾
أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ البَقَرَةِ ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم)
دەخوێنرێتەوە، خوای گەورە زاناترە
بە واتاکەی [١] ﴿١﴾ ﴿ذَٰلِكَ الْكِتَابُ﴾ ئەم
قورئانە ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ هیچ گومانێکی
تێدا نیە (کە لەلایەن خوای گەورەوە
نێرراوە) ﴿هُدًى﴾ ڕێ نیشاندەری
﴿لِّلْمُتَّقِينَ﴾ پارێزکارو لەخوترسانە
(پارێزکاران ولەخوا ترسان بەزانست
وزانیاری بەسوود وکار وکردەوەی چاکە
سوودی لێ وەردەگرن، چونکە ئەوانن
لەپەروەردگاریان دەترسن وشوێن
فەرمان وڕێنمایەکانی دەکەون) ﴿٢﴾
﴿الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوانەی کەبڕوا دەهێنن
﴿بِالْغَيْبِ﴾ بەشتە پەنهان ونادیارەکان
(ئەو شتە پەنهانەی کە بە حەواس وعەقڵی
مرۆڤ هەستیان پێ ناکرێت، لە ڕێگەی
وەحیەوە نەبێت، وەك باوەڕ بەفریشتەکان وبەهەشت ودۆزەخ وزۆر شتی تریش...) ﴿وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ
دەکەن (بەڕێك وپێکی ولەکاتی خۆیدا ئەنجامی ئەدەن) ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ لەوەی کردوومانە بەڕزق
وڕۆزیان دەبەخشن (لەبەر ڕەزامەندی خوای گەورە) ﴿٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ وە ئەوانەی کەبڕوا
دەهێنن بەو قورئانەی کە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ نێرراوە) ﴿وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ﴾ وە بەو کتێبانەشی کە بۆ
(پێغەمبەران ونێرراوانی) پێش تۆ نێرراونەتە خوارەوە ﴿وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾ وەبڕوایان هەیە بەڕۆژی دوایی ﴿٤﴾
﴿أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ﴾ (خاوەنی ئەم صیفەتانە) لەسەر ڕێگای ڕاستن (بەتەوفیق ویارمەتیدان) لە لایەن
پەروەردگاریانەوە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن ڕزگار بووان (لە دونیا ودوارۆژدا) ﴿٥﴾

---

(١) ئەم پیتانەی کە لەسەرەتای هەندێك لەسورەتەکانی قورئاندا هاتوون، تەنها خوای گەورە دەزانێت مەبەستی پێیان چیە، ئەمە ڕاسترین تەفسیرە بۆ ئەم پیتانە کرابێت، بەڵام بەچەند جۆرێکی تریش تەفسیرکراون لەوانە : ئەم پیتانە ناون بۆ ئەو سورەتانەی لەسەرەتایانەوە هاتوون، یان ناون بۆ خوای گەورە، یان بۆ دەستەوسانکردنی عەرەبە بێباوەڕەکانە کە دەیانووت ئەم قورئانە لەلایەن خوداوە نەهاتووە، خوارەوە بۆ موحەممەد (ﷺ) پێیان دەڵێت : دەی ئەگەر وایە وێنە وهاوشێوەی ئەم قورئانە بهێنن، کە هەر لەو پیتانە پێکهاتووە کە ئێوە قسەی پێ دەکەن و بەکاریان دەهێنن .

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ﴾ بۆ ئەوان چوونە یەکە
﴿ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ﴾ یان ترسێنیت یان نەیان ترسێنیت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بڕواناهێنن (٦) ﴿خَتَمَ
ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ﴾ خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ و گوێیاندا ﴿وَعَلَىٰٓ أَبْصَٰرِهِمْ غِشَٰوَةٌ﴾ وە
پەردە بەسەر چاویانەوەیە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە سزای زۆر گەورەیان بۆ هەیە (٧) ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ
مَن يَقُولُ﴾ وەلەناو خەڵکیدا هەندێ کەس هەیە کەدەڵێ: ﴿ءَامَنَّا بِٱللَّهِ وَبِٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ بڕوامان هێناوە
بەخوا و بەڕۆژی دوایی ﴿وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بڕوادار نین (٨) ﴿يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾
(بەلای خۆیانەوە) خوا و ئەو کەسانە دەخەڵەتێنن کە بڕوایان هێناوە! ﴿وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمْ﴾
کەس ناخەڵەتێنن تەنها خۆیان نەبێت ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن (٩) ﴿فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾
لە دڵیاندا نەخۆشی (ناپاکی) هەیە ﴿فَزَادَهُمُ ٱللَّهُ مَرَضًا﴾ خواش نەخۆشی یەکەی زۆرتر کردن
(بەهاتنی قورئان) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌۢ بِمَا كَانُوا۟ يَكْذِبُونَ﴾ وە سزای سەختیان بۆ هەیە بەهۆی ئەو
درۆیانەوە کە دەیان کرد (و دەیان وت بڕوامان هەیە) (١٠) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ وەکاتێك پێیان بووترایە
﴿لَا تُفْسِدُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئاشوب مەنێنەوە لە زەوی دا (ئاژاوە بەرپا مەکەن لە وڵاتدا) ﴿قَالُوٓا۟ إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ﴾
دەیان ووت: ئێمە هەر چاکەکارین (ڕێکخەرین) (١١) ﴿أَلَآ إِنَّهُمْ هُمُ ٱلْمُفْسِدُونَ﴾ ئاگادار بن کەبەڕاستی
هەر ئەوانن ئاشوبگێڕ ﴿وَلَٰكِن لَّا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن (١٢) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ وەکاتێ پێ
یان بووترایە ﴿ءَامِنُوا۟ كَمَآ ءَامَنَ ٱلنَّاسُ﴾ بڕوا بێنن وەك ئەو خەڵکانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿قَالُوٓا۟ أَنُؤْمِنُ﴾
دەیان ووت: چۆن ئێمە بڕوابێنین ﴿كَمَآ ءَامَنَ ٱلسُّفَهَآءُ﴾ وەك ئەو گێل و نەفامانەی کە بڕوایان هێناوە
﴿أَلَآ إِنَّهُمْ هُمُ ٱلسُّفَهَآءُ﴾ بێدار بن کە بەڕاستی هەرخۆیان گێل و نەفامن ﴿وَلَٰكِن لَّا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام
نازانن (١٣) ﴿وَإِذَا لَقُوا۟ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ وەکاتێ (ناپاکان) بگەشتنایە بەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا﴾
دەیانوت: ئێمەش بڕوامان هێناوە ﴿وَإِذَا خَلَوْا۟ إِلَىٰ شَيَٰطِينِهِمْ﴾ کاتێکیش بەتەنیا بوونایە لەگەڵ گەورە
فێڵبازەکانیان ﴿قَالُوٓا۟ إِنَّا مَعَكُمْ﴾ دەیانووت: ئێمە هەر لەگەڵ ئێوەین ﴿إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِءُونَ﴾ بێگومان
ئێمە هەر گاڵتە کەرین (بەوان) (١٤) ﴿ٱللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ﴾ خوا گاڵتە بەوان دەکات (لە بەرانبەر گاڵتە
کردنەکەیان) ﴿وَيَمُدُّهُمْ فِى طُغْيَٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ وەماوەیان دەدات تا لەسەر کەشیی خۆیاندا سەر لێ شێواو
بن (١٥) ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱشْتَرَوُا۟ ٱلضَّلَٰلَةَ﴾ ئەمانە ئەوانەن کە گومڕاییان کڕی ﴿بِٱلْهُدَىٰ﴾ بە ڕێنموونیی
﴿فَمَا رَبِحَت تِّجَٰرَتُهُمْ﴾ جا نە بازرگانی یەکەیان قازانجی کردو ﴿وَمَا كَانُوا۟ مُهْتَدِينَ﴾ نە ڕێبازی
ڕاستیان گرت (١٦)

﴿مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا﴾ (دوو ڕووەكان) وێنەیان وەك یەكێك وایە كە (لەشەوێكی تاریكدا)
ئاگرێك هەڵكیرسێنێت ﴿فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ﴾ كە لەگەڵ دەوروبەری ڕووناك كردەوە ﴿ذَهَبَ اللَّهُ
بِنُورِهِمْ﴾ خوا (خێرا) ڕووناكی یەكەیان لێ دەكوژێنێتەوە ﴿وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ﴾ وە بەجێی
هێشتنەوە لەناو چەند تاریكیەكی وادا كەهیچ نابینن ⑰ ﴿صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ﴾ كەڕو لاڵ و كوێرن ﴿فَهُمْ
لَا يَرْجِعُونَ﴾ بۆیە (لە گومڕایی خۆیان) ناگەڕێنەوە ⑱ ﴿أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ﴾ یا وەك (كەسێك
لەچۆڵییەكدا) بارانێكی بەهێزو بەخوڕیان (لێ داكات) لەئاسمانەوە ﴿فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ﴾ كە تاریكی
زۆر و هەورە تریشقەو بروسكەی تێدا بێت ﴿يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ﴾ (بەجۆرێك كە)
پەنجەكانیان دەكەن بە گوێیاندا لەبەر گرمەی هەورە تریشقەكان ﴿حَذَرَ الْمَوْتِ﴾ بۆ خۆپاراستن لەمردن
﴿وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ﴾ وە خودا دەوری بێ باوەڕانی داوە ⑲ ﴿يَكَادُ الْبَرْقُ﴾ نزیكە ئەو بروسكەیە
﴿يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ﴾ (بپێ) چاویان بفڕێنی ﴿كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ﴾ هەركاتێ ڕووناكیی بۆ بدەنەوە
﴿مَشَوْا فِيهِ﴾ تیایدا بڕۆشتنایە ﴿وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ﴾ وە كاتێ تاریكیشی بكردایە لێیان ﴿قَامُوا﴾ لەجێگەی
خۆیان ڕادەمان (دەوەستان) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خودا بیویستایە ﴿لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ﴾ (بەو
هەورەگرمە و بروسكانە) كەڕو كوێری دەكردن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەسەر
هەموو شتێكدا دەسەلاتدارە ⑳ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵكینە ﴿اعْبُدُوا رَبَّكُمُ﴾ پەروەردگارتان
بپەرستن ﴿الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ كەئێوەو ئەوانەی پێش ئێوەشی دروست كردووە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾
بەڵكو بەو پەرستنە خۆتان بپارێزن ㉑ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا﴾ ئەو (خوایەی) كەزەوی بۆ
ڕاخستوون ﴿وَالسَّمَاءَ بِنَاءً﴾ وە ئاسمانی بۆ كردوون بەكوشك (ئاسمانی بۆ گێڕاون بە گومەزی)
﴿وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وەئاوی (بارانی) لەئاسمانەوە هێناوەتە خوارەوە ﴿فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا
لَكُمْ﴾ ئەمجا دەری هێناوە بەو ئاوە هەموو جۆرە میوەو بەروبومێك بۆ ڕۆزیی ئێوە ﴿فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ
أَنْدَادًا﴾ كەواتە هاوتا بۆخوا پەیدامەكەن ﴿وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ كەئێوە خۆتان دەزانن (بێ هاوتایە) ㉒
﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ﴾ وەئەگەر ئێوە لەگوماندان ﴿مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا﴾ لەم (قورئانەی) كەناردومانەتە
خوارەوە بۆ بەندەی خۆمان (موحەممەد ﷺ) ﴿فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ﴾ دە سورەتێك بێنن بەوێنەی ئەو
﴿وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ وە بانگی هاوكارەكانتان بكەن (لەزمان بێژان وشاعیران) بێجگە لە
خوا ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەكەن، (بەفەرموودەی خوای باران) ㉓ ﴿فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا﴾
ئەمجا ئەگەر ئەمەتان نەكرد؟ ﴿وَلَنْ تَفْعَلُوا﴾ وە هەرگیز ناشیی كەن (ئیتر بێ بڕوامەبن) ﴿فَاتَّقُوا النَّارَ
الَّتِي﴾ دەی خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی ﴿وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ﴾ كە سوتەمەنی یەكەی خەڵك
(ی بەدكار) وبەردە ﴿أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ﴾ بۆبێ بڕوایان سازكراوە (ئامادە كراوە) ㉔

﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) مژدە بدە بەوانەی ﴿آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ کە باوەڕیان
هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ﴾ کە بێگومان بۆئەوان هەیە بەهەشتێك
﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کەجۆگەی ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ
رِزْقًا﴾ هەرکاتێ لەوێ ڕۆزییان بدرێت لە میوەجات ﴿قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ﴾ دەڵێن ئەمە ئەوەیە
کەلەمەوپێش پێمان درا (جیاواز لەتام وبۆندا) ﴿وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا﴾ ئینجا وێنەیان هێناوە ﴿وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ
مُطَهَّرَةٌ﴾ وەلەو بەهەشتانەدا بۆئەوان هەیە هاوسەرانی پاکیزە ﴿وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ وەئەوان لەو
(بەهەشتانە) دا هەتا هەتاییین ﴿٢٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي﴾ بێگومان خوا شەرم ناکات ﴿أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا
مَا﴾ بەوەی کە (بۆتێگەیاندنی خەڵك) هەر نموونەیەك بهێنێتەوە ﴿بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا﴾ بە مێشوولەو بچوکتر
(یا گەورەتر) لەویش ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەمجا ئەوانەی کەباوەڕدارن ﴿فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّهِمْ﴾ ئەوە چاك دەزانن کەئەو (نموونە هێنانەوەیە) ڕاست ودروستە لە پەروەردگاریانەوە ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ
كَفَرُوا﴾ ئەوانەش کە بێ باوەڕن ﴿فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا﴾ دەڵێن خوا چی ویستووە
بەم نموونە هێنانەوەیە ﴿يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا﴾ زۆر کەسی پێ گومڕا دەکات ﴿وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا﴾ وە
ڕێنموونی زۆر کەسیشی پێ دەکات ﴿وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ﴾ وە گومڕا ناکات بەو نموونە
هێنانەوەیە مەگەر بەدکاران نەبێت ﴿٢٦﴾ ﴿الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ﴾ ئەوانەی کەپەیمانی خوا دەشکێنن
و(هەڵی دەوەشێنەوە) ﴿مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ﴾ پاش بەستنی ﴿وَيَقْطَعُونَ﴾ وە لەیدەبڕن ﴿مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ
يُوصَلَ﴾ ئەو (پەیوەندیانە)ی کەخوا فەرمانی داوە بەپەیوەستی کردنی ﴿وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ وەلەزەویدا
خراپە دەکەن ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانن زەرەرمەند و ڕەنجەڕۆ ﴿٢٧﴾ ﴿كَيْفَ تَكْفُرُونَ
بِاللَّهِ﴾ چۆن بێ باوەڕ دەبن بەخوا!؟ ﴿وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ﴾ لەکاتێکدا کەئێوە بێ گیان بوون،
و گیانی بەبەردا کردن ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ لەپاشان دەتان مرێنێ دوای ئەوەش زیندووتان
دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ ئەمجا بۆلای خۆی دەگەڕێنرێنەوە ﴿٢٨﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا ئەو خوایەیە
﴿خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ کەهەرچی لەزەویی دایە دروستی کردووە بۆئێوە ﴿ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى
السَّمَاءِ﴾ پاشان ویستی ئاسمان دروست بکات ﴿فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ﴾ ئەمجا ڕێکی خستن
بەحەوت ئاسمان ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە ئەو ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿٢٩﴾

﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (بیریان بێنەوە) کاتێك کەپەروەردگاری تۆ بە فریشتەکانی ووت
﴿إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً﴾ بەڕاستی من جێ نشینێك دروست دەکەم لەسەر زەوی ﴿قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا
مَن﴾ (فریشتەکان) ووتیان ئایا کەسێکی وای تیا دروست دەکەیت ﴿يُفْسِدُ فِيهَا﴾ کە خراپەو بەدیی
تیدا بکات ﴿وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ﴾ وەخوێنی تیا بڕێژێ؟ ﴿وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ﴾ لە کاتێکدا کە ئێمە
یادت دەکەین بەستایش کردنت ﴿وَنُقَدِّسُ لَكَ﴾ وە بەپاك رات دەگرین ﴿قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾
(خوا) فەرمووی بێگومان ئەوەی من دەیزانم ئێوە نایزانن ٣٠ ﴿وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا﴾ خوا ناوی
هەموو شتێکی فێری ئادەم کرد ﴿ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ﴾ لەپاشان ئەو شتانەی پیشانی فریشتەکان دا
﴿فَقَالَ أَنبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَٰؤُلَاءِ﴾ وە (خوا پێی) فەرموون ناوی ئەمانەم پێ بڵێن ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر
ڕاست دەکەن، (کە ئێوە لە ئادەم باشترن) ٣١ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ (هەموو) ووتیان خوایە تۆ پاکیت
لەهەڵە ﴿لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا﴾ ئێمە هیچ نازانین، مەگەر ئەوەی کە خۆت فێرت کردبین ﴿إِنَّكَ أَنتَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆیت زاناو دانا ٣٢ ﴿قَالَ يَا آدَمُ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی ئادەم ﴿أَنبِئْهُم
بِأَسْمَائِهِمْ﴾ ناوی ئەو شتانەیان پێ بڵێ ﴿فَلَمَّا أَنبَأَهُم بِأَسْمَائِهِمْ﴾ جا کاتێك کە ناوەکانی پێ ووتن
﴿قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی پێم نەووتن؟ ﴿إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان
من ئاگادارم بەنهێنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ﴾ وە ئاگادارم بەوەی کەئاشکرای دەکەن
﴿وَمَا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ﴾ وە بەوەش کە دەیشارنەوە ٣٣ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (بیهێنەرەوە بیرت) کاتێك
ووتمان بە فریشتەکان ﴿اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾ سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوا﴾ جا (هەموو) سوژدەیان برد
﴿إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ﴾ شەیتان نەبێت کە گوێی نەدایەو خۆی بەگەورە زانی ﴿وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ وە بە
بێ بڕوایان بوو ٣٤ ﴿وَقُلْنَا يَا آدَمُ﴾ وە ووتمان ئەی ئادەم ﴿اسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾ خۆت و ژنەکەت
نیشتەجێ بن لەم بەهەشتەدا ﴿وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا﴾ وەلە هەموو خواردەمەنی یەکی بخۆن بەتێرو تەسەلی
﴿حَيْثُ شِئْتُمَا﴾ لەهەر شوێنێك کەحەز دەکەن ﴿وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ وە نزیکی ئەم درەختە مەکەون
﴿فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ تا لە ستەمکاران بەژمێر دەبن . تا نەبنە ستەمکار ٣٥ ﴿فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا﴾ ئەمجا
شەیتان هەڵی خەڵەتاندن لە بەهەشتدا ﴿فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ﴾ وەلەو خۆشگوزەرانییەی کە تێیدابوون
دەری بەڕاندن ﴿وَقُلْنَا اهْبِطُوا﴾ وە ووتمان (بە ئادەم وحەواو شەیتان) بچنە خوارەوە (بۆ سەر زەوی)
﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ هەندێکتان دوژمنی هەندێ لەگەڵ هەندێکتاندا ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ وە بۆتان
هەیە جێگیربوون لەسەر زەوی ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ وە بەهرەمەندی (و ڕابواردنی دونیا) تاماوەیەك ٣٦
﴿فَتَلَقَّىٰ آدَمُ مِن رَّبِّهِ كَلِمَاتٍ﴾ ئەمجا ئادەم چەند ووتەیەکی (پاڕانەوەی) لەپەروەردگارییەوە وەرگرت ﴿فَتَابَ
عَلَيْهِ﴾ (ئەویش) لێی گیراکرد ﴿إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو تەوبە گیراکەری میهرەبانە ٣٧

﴿قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا﴾ وتمان: هەموو بچنە خوارەوە لە بەهەشت ﴿فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى﴾ ئەمجا
ئەگەر لەمنەوە ڕێنموویی بەكتان بۆ هات ﴿فَمَن تَبِعَ هُدَايَ﴾ ئەو كەسەی دوای ڕێنموویی من كەوت
﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نە ترسیان لەسەرە و نە خەم دەخۆن ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە
ئەوانەی كەبێ بڕوابوون و نیشانە و ئایەتەكانی ئێمەیان بەدرۆ زانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانە هاوەڵ
و هاودەمی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایدا ئەمێننەوە بەهەتا هەتایی وهەمیشەیی ﴿٣٩﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
ئەی بەنی ئیسرائیل (نەوەكانی یەعقوب) ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ بیری ئەو چاكانە بكەنەوە كە
ڕشتوومن بەسەرتاندا ﴿وَأَوْفُوا بِعَهْدِي﴾ وە پەیمانی من بیبەنەسەر ﴿أُوفِ بِعَهْدِكُمْ﴾ تا منیش پەیمانی ئێوە
بیبەمەسەر ﴿وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ﴾ وەهەر لە من بترسن ﴿٤٠﴾ ﴿وَآمِنُوا بِمَا أَنزَلْتُ﴾ هەروەها بڕوا بهێنن بەو قورئانەی
كەناردوومەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ﴾ كە پشتیوانی پەیامەكەی لای ئێوەیە (تەورات و ئینجیلی
دەستكاری نەكراو) ﴿وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ﴾ وە ئێوە مەبن بەیەكەمین بێ بڕوا بەو قورئانە ﴿وَلَا تَشْتَرُوا
بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ وە نیشانە و ئایەتەكانی من مەگۆڕنەوە بەشتێكی كەم نرخ ﴿وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ﴾ وەهەر بە
(بێ فەرمانی) من خۆتان بپارێزن ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ﴾ ڕاست و ڕەوا تێكەڵ مەكەن بەناڕەوا و
درۆ ﴿وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ حەق و ڕاستی مەشارنەوە، لەكاتێكدا كە خۆتان ئەمە دەزانن ﴿٤٢﴾
﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ نوێژ بكەن و زەكات بدەن ﴿وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ وەلەگەڵ
كڕنوشبەراندا كڕنوش بەرن (بۆ خودا) ﴿٤٣﴾ ﴿أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ﴾ ئایا فەرمان بەسەر خەڵكیدا
دەدەن بەچاكە؟ ﴿وَتَنسَوْنَ أَنفُسَكُمْ﴾ وە خۆتان فەرامۆش دەكەن ﴿وَأَنتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ﴾ (لەگەڵ
ئەمەشدا) كەئێوە پەڕاوەكە(تەورات) دەخوێننەوە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیرنابن و تێ ناگەن؟ ﴿٤٤﴾
﴿وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ﴾ پەنا ببەنە بەرئارام گرتن و نوێژكردن(بۆ مەبەستەكانتان) ﴿وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ﴾ وە
بێگومان نوێژ(لەرێكی) گەورەو گرانە ﴿إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ﴾ مەگەر لای ئەوانە نەبێ كەلەخوا لەترس
(خۆیان بەزل نازانن) ﴿٤٥﴾ ﴿الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَاقُو رَبِّهِمْ﴾ ئەوانەی كە دڵیان بە خزمەت پەروەردگاریان
دەگەن ﴿وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ وە ئەوان دڵیان بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿٤٦﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەی بەنی
ئیسرائیل (نەوەكانی یەعقوب) ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ یادی ئەو بەخششانە بكەنەوە كە
ڕشتوومە بەسەرتاندا ﴿وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وە من (كاتی خۆی) ڕیزی ئێوەم دا بەسەر هەمواندا ﴿٤٧﴾
﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا﴾ وە خۆتان بپارێزن لەرۆژێك ﴿لَّا تَجْزِي نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْئًا﴾ كە كەس هیچ سوودێك
بەكەسی تر ناگەیەنێت ﴿وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ﴾ وە هیچ تكایەكی بۆ گیرا ناكرێت ﴿وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ﴾
وە بەرمتەی لێ وەرناگیرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە ئەمانە یارمەتی نادرێن ﴿٤٨﴾

﴿وَإِذْ نَجَّيْنَاكُم﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کە ڕزگارمان کردن ﴿مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ لەدەست و پەیڕەوەی
فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کە سزای سەختیان پێ ئەچەشتن ﴿يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ﴾
کوڕەکانیان سەر دەبڕین ﴿وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ﴾ وە کچەکانیان دەهێشتەوە (بۆ کارەکەری)
﴿وَفِي ذَٰلِكُم﴾ وە لەمەتاندا (لەم سزا سەختەی بەسەرتاندا درا) ﴿بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ﴾ تاقی
کردنەوەیەکی گەورە بوو لەپەروەردگارتانەوە بۆتان ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ﴾ (بیربکەنەوە)
کاتێك کە دەریامان بۆ لەت کردن ﴿فَأَنجَيْنَاكُمْ﴾ و ڕزگارمان کردن ﴿وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ﴾ وە
دەست وپەیوەندی فیرعەونمان خنکاند و نوقمی (دەریامان) کردن ﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لەکاتێکدا
ئێوە تەماشاتان دەکردن ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِذْ وَاعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەبەڵێنی چل
شەومان دا بەموسا ﴿ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ﴾ لەدوای ئەو (ڕۆشتنی موسا بۆ کێوی طور)
گوێرەکەکەتان کرد بە(خوای خۆتان وپەرستتان) ﴿وَأَنتُمْ ظَالِمُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە ستەمکار بوون
﴿٥١﴾ ﴿ثُمَّ عَفَوْنَا عَنكُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا دوای ئەو (گوێرەکە پەرستی یەتان) لێتان خۆش بووین
﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تاسوپاسی (خوا) بکەن ﴿٥٢﴾ ﴿وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ﴾ بیربکەنەوە
کاتێك تەورات وجیاکەرەوە(لە نێوان دروست ونادروست) مان دا بەموسا ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ بۆ
ئەوەی ڕێنموویی پێ بکەن ﴿٥٣﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ بیربکەنەوە کاتێك کە موسا بەگەلەکەی
وت ﴿يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنفُسَكُم﴾ ئەی گەلەکەم بەڕاستی ئێوە ستەمتان کرد لەخۆتان ﴿بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ﴾
بەگوێرەکە پەرستنەکەتان ﴿فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِئِكُمْ﴾ کەواتە بگەڕێنەوە بەپەشیمانی بۆ لای بەدی
هێنەرتان ﴿فَاقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾ و خۆتان بکوژن(بێ تاوانتان تاوانبارتان بکوژێت) ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ
لَّكُمْ﴾ ئەمەتان باشترە بۆ خۆتان ﴿عِندَ بَارِئِكُمْ﴾ لای بەدی هێنەرتان ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا (خوا)
پەشیمانیەکەی لێ گیرا کردن ﴿إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر خوایە گیراکەری پەشیمانی و
میهرەبانە ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێ وتتان ئەی موسا ﴿لَن نُّؤْمِنَ لَكَ﴾ بڕوات پێ
ناهێنین ﴿حَتَّىٰ نَرَى اللَّهَ جَهْرَةً﴾ تاخوا نەبینین بەئاشکرا ﴿فَأَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ﴾ لەپڕ هەورە تریشقەیەك
لێی دان ﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە تەماشاتان دەکرد ﴿٥٥﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَاكُم﴾ لەپاشان زیندوومان
کردنەوە ﴿مِّن بَعْدِ مَوْتِكُمْ﴾ لەدوای مردنتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆئەوەی سوپاسی (خوا) بکەن ﴿٥٦﴾
﴿وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ﴾ وەهەورمان کرد بەسێبەرمانەوە ﴿وَأَنزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ﴾ وە گەزۆ
و باڵندەی شێلاقەمان بەسەردا ڕشت وبۆمان ناردن ﴿كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ (وە پێمان وتن)
بخۆن لەو خواردنە پاکانەی کەکردمان بەڕۆزیتان ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾ (ئەوانەی ناسوپاسی یان کرد)
ستەمیان لە ئێمە نەکرد ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو ستەمیان لە خۆیان کرد ﴿٥٧﴾

﴿وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەووتمان بچنە ئەم شارە (کە قودسە) ﴿فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا﴾ ئەمجا لەوێ (هەرچی ئارەزوو دەکەن) بخۆن بەتێرو تەسەلی لەهەر لایەك کەحەز دەکەن ﴿وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا﴾ وە لەدەرگاوە بچنە ژوورەوە بەملکەچی (بەکڕنوشەوە) ﴿وَقُولُوا حِطَّةٌ﴾ وە بڵێن (خوایە) لەگوناهەکانمان خۆش بە ﴿نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ﴾ ئەوسا لەگوناهەکانتان خۆش دەبین ﴿وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە لەئایندەدا پاداشتی چاکەکاران زووتر دەکەین ﴿٥٨﴾ ﴿فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ کەچی ئەوانەی ستەمکار بوون (ئەوەی پێیان ووترابوو) گۆڕییان ﴿قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ﴾ بەقسەیەك کەپێیان نەووترابوو ﴿فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئێتر ئێمەش ڕشتمان بەسەر ئەوانەی کەستەمیان کرد ﴿رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ سزایەك لەئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بەهۆی ئەو نافەرمانیەی کەکردیان ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەموسا داوای باران بارینی کرد بۆگەلەکەی ﴿فَقُلْنَا اضْرِب بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ﴾ ئێمەش پێمان ووت: گۆچانەکەت بدە بەو (تاشە) بەردەدا ﴿فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾ (کەلێی دا) لەپڕ دوانزە کانی لێ هەڵقوڵا ﴿قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ﴾ بێگومان هەموو تیرەیەك چاوگەی (ئاوە خواردنەوەی) خۆی ناسی ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا مِن رِّزْقِ اللَّهِ﴾ (ئەمجا ووتمان) بخۆن وبخۆنەوە لەڕۆزی خوا ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وە بڵاو مەبنەوە لەزەویدا بەخراپەکردن ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەووتتان ئەی موسا ﴿لَن نَّصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ﴾ هەرگیز خۆمان ڕاناگرین لەسەر یەك جۆر خۆراك ﴿فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ کەواتە داوا بۆمان بکە لەپەروەردگارت ﴿يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنبِتُ الْأَرْضُ﴾ بۆمان دەربهێنێ لەوەی کەزەوی دەیڕوێنێ ﴿مِن بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا﴾ لەسەوزەواتی و ترووزی وخەیاری ﴿وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا﴾ و سیر ونیسکی وپیازی ﴿قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ﴾ (موسا) فەرمووی ئایا ئێوە شتی چاك دەگۆڕنەوە بەخراپ (واتە گەزۆ و گۆشتی باڵندە دەگۆڕنەوە بەسیر وپیاز) ﴿اهْبِطُوا مِصْرًا﴾ دابەزن بۆشارێك (لەم شارانەی دەڵەمێنن) ﴿فَإِنَّ لَكُم مَّا سَأَلْتُمْ﴾ ئەوسا بەڕاستی چیتان داوا کردووە دەستتان دەکەوێت ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ﴾ وە سەرابەسەریاندا ڕیسوایی وبێ‌نەوایی (هەژاری) ﴿وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ وە خەشمی خوایان بۆخۆیان هێنایەوە ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەمە لەسەر ئەوەبوو کەبێ‌بڕوابوون بەنیشانەو فەرمانەکانی خوا ﴿وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ وە پێغەمبەرانیان دەکوشت بەناڕەوا ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا وَّكَانُوا يَعْتَدُونَ﴾ ئەمە بەهۆی ئەوەوە بوو کەسەرپێچی و دەست درێژیان دەکرد ﴿٦١﴾

﴿إن الذين آمنوا والذين هادوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی ئیمانداران(موسوڵمانن) وەئەوانەی جولەکەن
﴿والنصارى والصابئين﴾ وەگاورو ئەستێرەیان فریشتەپەرستەکان ﴿من آمن بالله واليوم الآخر﴾ هەرکامێك
لەمانە بڕوای هێنا بەخواو ڕۆژی دوایی ﴿وعمل صالحا﴾ وەکردەوەی چاکی کرد ﴿فلهم أجرهم عند
ربهم﴾ ئەوە پاداشتیان بۆهەیە لەلای پەروەردگاریانەوە ﴿ولا خوف عليهم ولا هم يحزنون﴾ نەترسیان
لەبەرەو نەخەفەت دەخۆن ﴿٦٢﴾ ﴿وإذ أخذنا ميثاقكم﴾ وە(بیربکەنەوە) کاتێك پەیمانمان لێ وەرگرتن
﴿ورفعنا فوقكم الطور﴾ وە(کێوی) طورمان بەرز کردەوە بەسەر سەرتانەوە ﴿خذوا ما آتيناكم
بقوة﴾ (وە پێمان وتن) ئەوەی پێمان داوون (لەتەورات) باش کاری پێبکەن ﴿واذكروا ما فيه﴾
وەبیر کەنەوە ئەوەی کەتێدایە ﴿لعلكم تتقون﴾ بەڵکو خۆتان بپارێزن ولەخوا بترسن ﴿٦٣﴾ ﴿ثم توليتم
من بعد ذلك﴾ دیسان پشتتان هەڵکرد دوای پەیمان وەرگرتنەکە ﴿فلولا فضل الله عليكم ورحمته﴾ ئەمجا
ئەگەر بەخشش و میهرەبانی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە ﴿لكنتم من الخاسرين﴾ ئەوە ئێوە لەزەرەرمەندان
دەبوون ﴿٦٤﴾ ﴿ولقد علمتم الذين﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێوە (دەنگ وباسی) ئەوانەتان زانیوە
﴿اعتدوا منكم في السبت﴾ لەخۆتان کەدەست درێژیان کرد لە ڕۆژی شەممەدا ﴿فقلنا لهم﴾ ئەمجا
پێمان وتن ﴿كونوا قردة خاسئين﴾ ببن بەمەیموونی دوور خراوە لەبەزەیی خوا ﴿٦٥﴾ ﴿فجعلناها نكالا لما
بين يديها وما خلفها﴾ ئەمجا ئەم سزایەمان کردە پەند بۆ خەڵکانی ئەو سەردەمەو ئەوانەی دوای ئەوان
﴿وموعظة للمتقين﴾ وەبەئامۆژگاریی بۆ پارێزکاران ﴿٦٦﴾ ﴿وإذ قال موسى لقومه﴾ وە(بیربکەنەوە)
کاتێك موسا بەگەلەکەی ووت ﴿إن الله يأمركم﴾ بێگومان خوا فەرمانتان پێ دەدات
﴿أن تذبحوا بقرة﴾ کە مانگایەك سەرببڕن ﴿قالوا أتتخذنا هزوا﴾ وتیان ئایا گاڵتەمان پێ دەکەیت ؟
﴿قال أعوذ بالله أن أكون من الجاهلين﴾ ووتی پەنا ئەگرم بەخوا کەلە نەزانان بم ﴿٦٧﴾ ﴿قالوا ادع لنا
ربك﴾ ووتیان داوامان بۆ بکە لەپەروەردگارت ﴿يبين لنا ما هي﴾ پێمان بڵێ ئەو مانگایە کامەیە وچۆنە ؟
﴿قال إنه يقول﴾ ووتی بێگومان خوا دەفەرموێ ﴿إنها بقرة لا فارض ولا بكر﴾ مانگایەك بێت
نەزۆر پیربێ و نەزۆر جوان ﴿عوان بين ذلك﴾ مام ناوەندی بێ لەنێوان ئەم دوانەدا ﴿فافعلوا ما تؤمرون﴾
زوو بیکەن ئەوەی فەرمانتان پێدراوە ﴿٦٨﴾ ﴿قالوا ادع لنا ربك﴾ ووتیان داوامان بۆبکە لەپەروەردگارت
﴿يبين لنا ما لونها﴾ پێمان بڵێ ڕەنگی مانگاکە چۆن بێ ؟ ﴿قال إنه يقول﴾ ووتی بەڕاستی خوا
دەفەرموێ ﴿إنها بقرة صفراء فاقع لونها﴾ مانگایەکی زەردی تێرێ ﴿تسر الناظرين﴾ (زەردێکی وا)
دڵی تەماشاکاران خۆش بکات ﴿٦٩﴾

﴿مَا لَوْنُهَا﴾ ﴿ادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ وتیان داوامان بۆ بکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا هِيَ﴾ تەواو بۆمان ڕوون بکاتەوە
چۆن بێ ئەو مانگایە؟ ﴿إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا﴾ بەڕاستی مانگاکەمان لی تێك چووە ﴿وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ
لَمُهْتَدُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە ئەگەر خوا بیەوێ ڕێنموونی وەردەگرین ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ﴾ ووتی
خوا ئەفەرموێ ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ﴾ بەڕاستی مانگایەکی ڕانەهێنراوە بە کێڵانی زەوی
﴿وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ﴾ وە نە بەئاودێری کشتوکاڵ ﴿مُسَلَّمَةٌ لَّا شِيَةَ فِيهَا﴾ بێ عەیب و بێ پەڵەیە ﴿قَالُوا
الْآنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ﴾ ووتیان ئائێستا هەواڵی ڕاستت هێنا ﴿فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ﴾ ئەمجا سەریان
بڕی و خەریك بوو نەیکەن (سەری بڕینە) نەکەن ﴿٧١﴾ ﴿وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا﴾ (وە بیربکەنەوە) کاتێك کە یەکێکتان
کوشت ﴿فَادَّارَأْتُمْ فِيهَا﴾ وەهەموو لەخۆتانتان دوور دەخستەوەو ئاژاوەتان بوو ﴿وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنتُمْ
تَكْتُمُونَ﴾ وە خوایش ئاشکرای کرد ئەوەی ئێوە شاردبووتانەوە ﴿٧٢﴾ ﴿فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا﴾ ئەمجا ووتمان
بەپارچەیەکی (مانگا سەربڕاوەکە) لەکەسە کوژراوەکە بدەن ﴿كَذَلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَى﴾ ئا (بەم
شێوەیە) خوا مردووەکان زیندوو دەکاتەوە ﴿وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ وەنیشانەکانی خۆیتان پیشان دەدات
﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆئەوەی ژیربن و تێ بگەن ﴿٧٣﴾ ﴿ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُم مِّن بَعْدِ ذَلِكَ﴾ لە پاشان دڵتان ڕەق بوو
دوای ئەم (هەموو) موعجیزانە ﴿فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً﴾ دڵتان وەك بەردە بەڵکو زۆر ڕەقترە
﴿وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ﴾ چونکە بەڕاستی بەردی وا هەیە لەچەند لاوە جۆگە ئاوی لێ هەڵ
دەقوڵێ ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ﴾ وە بێگومان هی وایان هەیە کەلەت لەت دەبێ و ئاوی
لێ دێتەدەری ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾ وە بەڕاستی هی وایان هەیە لەترسی خوا (لەلوتکەی
شاخەکان) بەرئەبێتەوە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بێ ئاگا نی یە لەوەی کەدەیکەن ﴿٧٤﴾
﴿أَفَتَطْمَعُونَ أَن يُؤْمِنُوا لَكُمْ﴾ جا ئایا بەتەمان (ئەی موسوڵمانینە) کە (جوولەکە) بڕوا بێنن بەئایینەکەتان
﴿وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ﴾ لەکاتێکدا دەستەیەك لەوان ﴿يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ﴾ فەرموودەی خوایان
ئەبیست (لەتەورات) ﴿ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِن بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ﴾ کەچی لەپاش تێ گەیشتنی دەست کاریان
دەکرد ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ وە ئەوان دەشیان زانی (کە کارێکی ناڕەوایە) ﴿٧٥﴾ ﴿وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا﴾
(جوولەکەکان) کاتێ تووشی موسڵمانەکان ئەبوونایە دەیان ووت ﴿آمَنَّا﴾ ئێمەش بڕوامان هێناوە (بە
پێغەمبەرەکەتان) ﴿وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ قَالُوا﴾ بەڵام کاتێك لەپەنایەکدا هەندێکیان بەهەندێکیان
بگەشتنایە دەیان ووت ﴿أَتُحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەرە ئێوە ئەو شتانە بەموسوڵمانەکان دەڵێن
کە خوا بۆئێوەی باس کردووە (لە تەورات دا)؟ ﴿لِيُحَاجُّوكُم بِهِ﴾ تاوەکو ئەوەرات بکەنە بەڵگە بەسەرتانەوە
﴿عِندَ رَبِّكُمْ﴾ لای پەروەردگارتان (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ جا ئایا ژیر نابن و تێ
ناگەن؟ ﴿٧٦﴾

﴿أَوَلَا يَعْلَمُونَ﴾ ئایا ئەوان نازانن ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ کەبەڕاستی خوا ئاگادارە بەوەی
کەپەنهانی ئەکەن و ئەوەی ئاشکرای ئەکەن ﴿٧٧﴾ ﴿وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ﴾ وە هەندێکیان نەخوێندەوارن
﴿لَا يَعْلَمُونَ ٱلْكِتَٰبَ إِلَّآ أَمَانِيَّ﴾ لەپەڕاوەکە (تەورات) نازانن، تەنها ئاوات و هیوای هیچ و پووچ نەبێت
﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ وە ئەوان هەر دوای گومان دەکەون ﴿٧٨﴾ ﴿فَوَيْلٌ﴾ ئەمجا هاوار و تیاچوون
بۆ ئەوانەی ﴿يَكْتُبُونَ ٱلْكِتَٰبَ بِأَيْدِيهِمْ﴾ کەتەوراتە (تێکدراوە) کە بەدەستی خۆیان دەنووسنەوە
﴿ثُمَّ يَقُولُونَ﴾ پاشان دەڵێن ﴿هَٰذَا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ﴾ ئەم (نامەیە) لە خواوەیە ﴿لِيَشْتَرُوا۟ بِهِۦ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾
تاشتێکی کەمی پێ بکڕن ﴿فَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ ئا هاوار و تیاچوون بۆ ئەوان لەوە کەدەستی
ئەوان نووسیویانەتەوە ﴿وَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا يَكْسِبُونَ﴾ وە هاوار بۆ ئەوان لەوەی کە ئەنجامی ئەدەن ﴿٧٩﴾ ﴿وَقَالُوا۟
لَن تَمَسَّنَا ٱلنَّارُ﴾ وە (جولەکەکان) وتیان ئاگری دۆزەخمان لێ ناکەوێت ﴿إِلَّآ أَيَّامًا مَّعْدُودَةً﴾
مەگەر چەند ڕۆژێکی ژمێراو نەبێت ﴿قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِندَ ٱللَّهِ عَهْدًا﴾ بڵێ: ئایا پەیمانتان لەخواوە
وەرگرتووە؟ (بۆ ئەمەی کە دەیڵێن) ﴿فَلَن يُخْلِفَ ٱللَّهُ عَهْدَهُۥٓ﴾ تا خواش پێچەوانەی پەیمانی خۆی
نەکات؟ ﴿أَمْ تَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ یان شتێکی وا هەڵئەبەستن بەدەم خوداوە کەنایزانن
﴿٨٠﴾ ﴿بَلَىٰ مَن كَسَبَ سَيِّئَةً﴾ نەخێر وانی یە هەرکەسێك خراپەیەك بکات ﴿وَأَحَٰطَتْ بِهِۦ خَطِيٓـَٔتُهُۥ﴾
وە تاوانەکەی خۆی لەهەموو لایەکەوە دەوری دابێت وردایگرتبێت ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ﴾ ئا
ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿٨١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟
ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وە ئەوکەسانەی کەبڕوایان هێنا و کردەوەی باشیان کرد ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ﴾ ئا ئەو بە
هاوەڵی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَٰقَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾
(وە بیریکەنەوە) کاتێك کەپەیمانمان لەجولەکە وەرگرت ﴿لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا ٱللَّهَ﴾ کە هیچ شتێك
نەپەرستن جگە لە خوای گەورە ﴿وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ وە چاکە بکەن لەگەڵ دایك و باوك ﴿وَذِى
ٱلْقُرْبَىٰ﴾ وە لەگەڵ خزمان ﴿وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينِ﴾ وە لەگەڵ هەتیوان و هەژاراندا ﴿وَقُولُوا۟ لِلنَّاسِ
حُسْنًا﴾ وە قسەی جوان بکەن لەگەڵ خەڵکیدا ﴿وَأَقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نوێژ بکەن ﴿وَءَاتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ﴾
وە زەکات بدەن ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنكُمْ﴾ ئەمجا پشتتان هەڵکرد کەمێکتان نەبێت
﴿وَأَنتُم مُّعْرِضُونَ﴾ وە ئێوە هەر بەربەرەکانێکەر و (پشت هەڵکەرن) ﴿٨٣﴾

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێک پەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ﴾ کە خوێنی یەکتری نەڕێژن ﴿وَلَا تُخْرِجُونَ أَنفُسَكُم مِّن دِيَارِكُمْ﴾ وە خۆتان دەربەدەر نەکەن لە وڵاتی ﴿ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ﴾ پاشان بڕیارتان دا (لەسەر ئەم پەیمانە) وە ئێوە (خۆتان) شایەتی لەسەر ئەدەن ﴿٨٤﴾ ﴿ثُمَّ أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەمجا ئێوە هەر ئەوانەن ﴿تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ﴾ کەبەکتری دەکوژن ﴿وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِّنكُم مِّن دِيَارِهِمْ﴾ وە هەندێک لەخۆتان دەربەدەر دەکەن لە وڵاتیان ﴿تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِم﴾ پشتیوانی (بێگانە) دەکەن دژی ئەوان ﴿بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ بە پەدی و دەست درێژی ﴿وَإِن يَأْتُوكُمْ أُسَارَىٰ﴾ وە ئەگەر دیلیشیان بۆبێن (لەخۆتان ئەیانکڕنەوە) ﴿تُفَادُوهُمْ﴾ بریتی یان بۆ دەدەن ﴿وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ﴾ لەگەڵ ئەمەش دا کەدەربەدەر کردنیان قەدەغە کراوە لێتان (بۆچی کار بەرەوپان دەکەن و بەهەیان ناکەن) ﴿أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ﴾ جا ئایا بڕوا دەهێنن بەهەندێک لەتەورات، و بێ بڕوا دەبن بەهەندێکی تری ﴿فَمَا جَزَاءُ مَن يَفْعَلُ ذَٰلِكَ مِنكُمْ﴾ جاتۆڵەی ئەوکەسە بەکەرا نکەن لەئێوە ﴿إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ هەر ریسوایی و بەدناوی یە لەژیانی دونیادا ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لەڕۆژی دوایشدا ﴿يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ﴾ دەگەڕێنرێنەوە بۆناو سەختترین سزا ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بێ ئاگا نی یە لەوەی کەدەیکەن ﴿٨٥﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەمانە ئەوانەن ﴿اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ﴾ کە ژیانی جیهانیان کڕی بە دواڕۆژ ﴿فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ﴾ ئیتر نە سزایان لەسەر سووک دەکرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە نە یارمەتی دەدرێن و (نە پشتگیری دەکرێن) ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەوراتمان دا بە موسا ﴿وَقَفَّيْنَا مِن بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ﴾ وە دوا بەدوای ئەو پێغەمبەرانمان نارد ﴿وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ﴾ وە چەندین نیشانەیەکی ڕوشنمان دا بە عیسای کوڕی مەریەم ﴿وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ وە پشتیوانیمان کرد بە جوبرەئیل ﴿أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ﴾ جا هەر کاتێ پێغەمبەرێکتان بۆ بهاتایە ﴿بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُكُمُ﴾ بە شتێک کە بەدڵی خۆتان نەبوایە ﴿اسْتَكْبَرْتُمْ﴾ لووت بەرز دەبوون و خۆتان بەگەورە گرتووە ﴿فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ﴾ جا دەستەیەکتان (لە پێغەمبەران) بە درۆ زانیوە ﴿وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ﴾ وە دەستەیەکتان کوشتووە ﴿٨٧﴾ ﴿وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ﴾ وە (جولەکەکان) وتیان (بە پێغەمبەر ﷺ) دڵمان داپۆشراوە (قوفڵدراوە و قسەی تۆی ناگاتێ) ﴿بَل لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ﴾ (ئەوە وا نیە) بەڵکو خوا نەفرینی لێکردن بەهۆی بێ بڕواییانەوە ﴿فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ﴾ جا کەمیان هەیە بڕوا بهێنن ﴿٨٨﴾

﴿وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ﴾ کاتێك کتابەکیان بۆ هات(کە قورئانە) ﴿مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ لەلایەن خواوە
﴿مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ﴾ کە پەسەند کەری تەوراتەکەی ئەوانە(پێش ئەوەی دەستکاری بکەن و بیگۆڕن)
﴿وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ﴾ وە ئەوان (جولەکەکان) لەوەوپێش ﴿يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ داوای
زاڵ بوونیان ئەکرد لەخوا بەسەر ئەوانەی کە بێ بڕوابوون ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا﴾ کەچی کاتێك
ئەو(پێغەمبەر)ەی دەیان ناسی بۆیان هات ﴿كَفَرُوا بِهِ﴾ بێ بڕوابوون پێی ﴿فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾
کەواتە نەفرینی خوا لەبێ بڕوایان بێ (٨٩) ﴿بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ﴾ شتێکی زۆر خراپ بوو کە
خۆیانیان پێ فرۆشت ﴿أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ (ئەو خراپەش) بێ بڕوبیان بوو بەو قورئانەی
کەخوا ناردویەتیە خوارەوە ﴿بَغْيًا أَنْ يُنَزِّلَ اللَّهُ﴾ بەهۆی حەسودیانەوە بوو بەوەی کەخودا بڕێژێ
﴿مِنْ فَضْلِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ﴾ لەبەخششی خۆی بەسەر هەرکەسێکدا کەخۆی بیەوێ ﴿مِنْ عِبَادِهِ﴾
لەبەندەکانی (کە موحەممەدە ﷺ) ﴿فَبَاءُوا بِغَضَبٍ عَلَى غَضَبٍ﴾ لەمجا تووشی خەشم و رقی یەك لەدوای
یەکی خوا بوون ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ﴾ وە بۆ بێ بڕوایان هەیە سزای ڕیسوا کەر (٩٠) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ
آمِنُوا﴾ کاتێك پێیان بوترایە بڕوا بهێنن ﴿بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ بەوەی کەخوا ناردویە تیە خوارەوە (کە
قورئانە) ﴿قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا﴾ ئەیانووت ئێمە بڕوا بەوە دەهێنین کەبۆ خۆمان نێردراوەتە خوارەوە
﴿وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ﴾ وە بێ بڕوا ئەبوون بە ئەوەی کە دوای (تەورات) نێراوە (وەك قورئان)
﴿وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ﴾ لەکاتێکدا کە ئەو قورئانە راستە و پشتیوانی تەوراتە (بێ دەستکاری)
یەکەی ئەوانەو بەڕاستی دەزانێت ﴿قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ﴾ بڵێ بۆچی لەمەوپێش پێغەمبەرانی
خواتان دەکوشت ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر بڕوادار بوون (٩١) ﴿وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی موسا تان بۆ هات بەچەند نیشانەیەکی ڕوشنەوە ﴿ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ
بَعْدِهِ﴾ کەچی لە دوای ئەو گوێرەکەتان پەرست ﴿وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ﴾ بێگومان ئێوە ستەمکارن (٩٢)
﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ﴾ (وەبیربکەنەوە) کاتێك کەپەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ
الطُّورَ﴾ وە کێوی طورمان بەرز کردەوە بەسەرتاندا ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ﴾ (وە وتمان) ئەوەی
پێمانداوون (تەورات) باش کاری پێ بکەن (وتووند دەستی پێوە بگرن) ﴿وَاسْمَعُوا﴾ وە گوێ بگرن
﴿قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا﴾ (بەزمان) وتیان بیستمان و(بەکردەوە) بێ فەرمانیمان کرد ﴿وَأُشْرِبُوا فِي قُلُوبِهِمُ
الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ﴾ وە بەهۆی بێ بڕوایی یانەوە دڵیان تاو درابوو بەخۆشەویستی گوێرەکە
﴿قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيمَانُكُمْ﴾ بڵێ بڕواکەتان چ فەرمانێکی بەدتان پێ دەدات ﴿إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن (٩٣)

﴿قُلْ إِن كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِندَ اللَّهِ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ ئەگەر ماڵی دوایی (بەهەشت) بۆ
ئێوەیە لای خوا (وەك خۆتان دەڵێن) ﴿خَالِصَةً مِّن دُونِ النَّاسِ﴾ بەتایبەتی بۆ خۆتان بێت بەبێ ئەوەی
کەس بێ بەهرەیان ﴿فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ کەواتە داوای مردن بکەن ئەگەر ڕاست گۆن
﴿٩٤﴾ ﴿وَلَن يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا﴾ وە هەرگیز داوای مردن ناکەن ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی ئەو (گوناهانە)
کەدەستی خۆیان پێشیان خستووە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ئاگادارە بە ستەمکاران ﴿٩٥﴾
﴿وَلَتَجِدَنَّهُمْ﴾ سوێندبێت ئەو (جوولەکانە) دەبینیت ﴿أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَىٰ حَيَاةٍ﴾ لەهەموو کەس زیاتر
حەز لەژیان دەکەن ﴿وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ وە لەوانەش کە هاوبەش بۆ خوا پەیدادەکەن ﴿يَوَدُّ أَحَدُهُمْ﴾
(لەبەرئەوە) هەریەکێکیان ئاوات دەخوازێ ﴿لَوْ يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ کە هەزار ساڵ بژییە ﴿وَمَا هُوَ
بِمُزَحْزِحِهِ مِنَ الْعَذَابِ أَن يُعَمَّرَ﴾ وە ئەو تەمەنە (کەبەسەری دەبات) ڕزگاری ناکات لەسزا ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا
يَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٩٦﴾ ﴿قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ هەر کەسێك دوژمنی جوبرەئیل بێت (ئەوە دوژمنی خوایە) ﴿فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَىٰ قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾
چونکە ئەو بەفەرمانی خوا قورئانی هێناوەتە خوارەوە بۆ سەر دڵی تۆ ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پشتیوانی
نامەکانی پێش خۆی دەکات و بەڕاستیان دەزانێت ﴿وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ڕێنموونی کەر و
مژدەدەرە بۆ بڕوادارن ﴿٩٧﴾ ﴿مَن كَانَ عَدُوًّا لِّلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ﴾ هەر کەسێك دوژمنی خوا و فریشتەکانی
خوا ﴿وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ﴾ و پەیغەمبەرانی خوا و جوبرەئیل و میکائیل بێت (ئەوە بێ بڕوایە)
﴿فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِّلْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان خواش دوژمنی بێ بڕوایانە ﴿٩٨﴾ ﴿وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ سوێند
بەخوا بێگومان بۆمان ناردوویت ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ چەند نیشانەیەکی ڕوون و ئاشکرا (کە قورئانە)
﴿وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ﴾ وە کەس بێ بڕوا نابێت پێیان، مەگەر سەرکەش نەبێت ﴿٩٩﴾
﴿أَوَكُلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا﴾ ئایا (بێ بڕوا ئەبن بەئایەتەکانی ئێمە) هەر جارێك پەیمانێك ببەستن (لەگەڵ
پێغەمبەر ﷺ دا) ﴿نَّبَذَهُ فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ دەستەیەك لەوانە پەیمانەکەیان هەڵوەشاندۆتەوە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (نەك هەر ئەوەندە) بەڵکو زۆربەیان هەر بڕوا ناهێنن ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾
کاتێك کە پێغەمبەرێکیان بۆ هات لەلایەن خواوە ﴿مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ﴾ بەپشتیوانی تەوراتە (دەستکاری
نەکراوە) کەیان ﴿نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ﴾ دەستەیەك لەوانەی کە خاوەن
نامەبوون نامەکەی خوایان فڕێدایە ﴿وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ﴾ پشتی خۆیان و (پشت گوێیان خست)
﴿كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وەك نەزانن (کەئەوە نامەی خودایە) ﴿١٠١﴾

﴿وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُو الشَّيَاطِينُ﴾ (جولەکەکان) دوای ئەو (شتانە) کەوتن کەشەیتانەکان دەیان خوێندەوە (بۆ خەڵکی) ﴿عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَانَ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ﴾ لەسەردەمی پاشایەتی سولەیمان دا، وە سولەیمان بێ بڕوا نەبوو ﴿وَلَٰكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا﴾ بەڵام شەیتانەکان بێ بڕوا بوون ﴿يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ﴾ خەڵکیان فێری جادوو دەکرد ﴿وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ﴾ هەروەها ئەوەی نێردراوەتە خوارەوە لە بابل بۆ سەر هارووت و مارووت (دوو فریشتە بوون) ﴿وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَا﴾ وە (ئەمانە) کەسیان فێر نەدەکرد تا پێیان نەوتایە ﴿إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ﴾ ئێمە هەر تاقی کەرەوەی (ئادەمیزاد)ین کەواتە بێ بڕوا مەبە ﴿فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ﴾ ئەمجا فێری جادووی وا دەبوون لێیانەوە کە ژن و مێردی پێ لەیەك جیا بکەنەوە ﴿وَمَا هُم بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ﴾ ئەوان بەم جادووە ناتوانن زیان بە کەس بگەیەنن ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەویستی خوا نەبێت ﴿وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ﴾ وە فێری شتێك دەبن کە زیانیان پێ دەگەیەنێ نەك قازانج ﴿وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ﴾ بێگومان زانیان هەرکەسێ جادوو بکڕێ (و فێری ببێت) ﴿مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ﴾ (بەفەرموودەی تەورات) لەرۆژی دواییدا بێ بەش دەبێ ﴿وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنفُسَهُمْ﴾ بەڕاستی زۆر خراپە ئەو شتەی کە (بڕوای) خۆیانیان پێ فرۆشت ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بیانزانیایە ﴿١٠٢﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا﴾ ئەگەر بەڕاستی ئەوان بڕوایان بهێنایە و پارێزکار بوونایە ﴿لَمَثُوبَةٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ خَيْرٌ﴾ ئەوا پاداشتێکی چاکتر لەلایەن خواوە بۆ ئەوان دەبوو ﴿لَّوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بیانزانیایە ﴿١٠٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقُولُوا﴾ مەڵێن ﴿رَاعِنَا﴾ وشەی جوێن و بێ ڕێزییە بە لای جولەکەوە ﴿وَقُولُوا﴾، وە بڵێن ﴿انظُرْنَا﴾ پەلەمان لێ مەکە و چاوەڕوانیمان لەسەر بکە ﴿وَاسْمَعُوا﴾ و ببیستن ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ بێ بڕوایان هەیە سزای سەخت ﴿١٠٤﴾ ﴿مَّا يَوَدُّ﴾ حەز ناکەن ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ﴾ ئەوانەی کە بێ بڕوان لە خاوەن نامە و هاوبەش پەیداکەرەکان ﴿أَن يُنَزَّلَ عَلَيْكُم مِّنْ خَيْرٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ کە هیچ شتێکی باشتان لەخواوە بۆ بنێردرێتە خوارەوە ﴿وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَن يَشَاءُ﴾ بەڵام خواش بەخششی خۆی بۆ کەسێك کەیەوێ تەرخان دەکات ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ و خوا خاوەنی چاکەی گەورەیە ﴿١٠٥﴾

﴿مَا نَنسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا﴾ ئەگەر ئایەتێك (لە ئایەتەكانی قورئان) بسڕینەوە یان پشتگوێی بخەین
﴿نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَا أَوْ مِثْلِهَا﴾ یەكێكی تری باشتر لەو، یان وەك ئەو دەهێنین ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ئایا نەزانیت خوا بەسەر هەموو شتێكدا بەدەسەلاتە ﴿١٠٦﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ﴾ ئایا نەزانیت كە موڵكی ئاسمانەكان و زەوی هەر بۆ خوایە؟ ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن
وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ وە هیچ پشتیوان و یارییدەدەرێكتان نی یە، خوا نەبێت ﴿١٠٧﴾ ﴿أَمْ تُرِيدُونَ أَن تَسْأَلُوا
رَسُولَكُمْ﴾ یا ئێوەش دەتانەوێ داوای (شتی نەشیاو) بكەن لە پێغەمبەرەكەتان؟ ﴿كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ﴾
وەك بەمەوپێش داوا كرا لە موسا (علیه السلام) ﴿وَمَن يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ﴾ هەر كەسێك بڕوا بگۆڕێتەوە
بە بێ بڕوایی ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێی ڕاستی وون كردووە ﴿١٠٨﴾ ﴿وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ
الْكِتَابِ﴾ زۆر لە خاوەن نامەكان ئاواتە خوازن ﴿لَوْ يَرُدُّونَكُم مِّن بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا﴾ كە بتانكەنەوە
بە بێ بڕوا، دوای بڕوا هێنانتان ﴿حَسَدًا مِّنْ عِندِ أَنفُسِهِم﴾ لەبەر حەسوودییەك كە لە دەروونیانەوەیە
﴿مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ﴾ (ئەمەش) دوای ئەوەی كە ڕاستییەكەیان بۆ ڕوون بووەتەوە ﴿فَاعْفُوا
وَاصْفَحُوا﴾ بەڵام ئێوە لێیان خۆش بن و چاو پۆشیان لێ بكەن ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ تا خوا
فەرمانی خۆیتان بۆ دەنێرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەدەسەلاتە بەسەر هەموو
شتێكدا ﴿١٠٩﴾ ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ نوێژ بكەن و زەكات بدەن ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُم مِّنْ
خَيْرٍ﴾ وە هەرچی پێشبخەن لە چاكە بۆ خۆتان ﴿تَجِدُوهُ عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا دەستتان دەكەوێتەوە
﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بینایە بەوەی كە دەیكەن ﴿١١٠﴾ ﴿وَقَالُوا لَن يَدْخُلَ الْجَنَّةَ﴾
(جوولەكەو گاورەكان) وتیان: كەس ناچێتە بەهەشتەوە ﴿إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ﴾ مەگەر یەكێك
كە جوولەكە یا گاوور بێت ﴿تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ﴾ ئەمە ئاواتیانە ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ پێیان بڵێ: بەڵگەتان
بهێنن ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەكەن ﴿١١١﴾ ﴿بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ (نەء وا نییە) بەڵكو هەر
كەسێك بە ڕاستی ڕوو بكاتە خوا ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و لە هەمان كاتدا چاكەكار بێت ﴿فَلَهُ أَجْرُهُ عِندَ
رَبِّهِ﴾ ئەوە ئەوی هەیە پاداشت لە لای پەروەردگارەوە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نە ترسیان
لەسەرە و نە خەمیش دەخۆن ﴿١١٢﴾

﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَى عَلَى شَيْءٍ﴾ جولەکە ئەڵێن گاوور لەسەر هیچ (ئایینێک) نین
﴿وَقَالَتِ النَّصَارَى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ﴾ وە گاوور دەڵێن جولەکە لەسەر هیچ (ئایینێک) نین
﴿وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان نامەکانیان دەخوێننەوە، (یەکێکیان تەورات و ئەوی تریش
ئینجیل) ﴿كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ﴾ هەر بەم جۆرەیان دەووت، ئەوانەی کە نەزان
(لە بت پەرستەکان) ﴿فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ ئەمجا خوا لە رۆژی دوایدا لە نێوانیاندا بڕیار
ئەدات ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەی کە تیایدا جیاوازن و ناکۆکن ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ﴾ کێ
ستەمکارترە لەو کەسەی ﴿مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ﴾ کە رێگری لە مزگەوتەکانی خوا ئەکات ﴿أَنْ يُذْكَرَ
فِيهَا اسْمُهُ﴾ لەوەی کە ناوی خوایان تێدا ببرێ ﴿وَسَعَى فِي خَرَابِهَا﴾ وە هەوڵ ئەدات بۆ وێران کردنی
﴿أُولَئِكَ﴾ ئەوانە (کە قەدەغەی خواپەرستی ئەکەن لە مزگەوتەکاندا) ﴿مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا
إِلَّا خَائِفِينَ﴾ بۆیان نی یە بچنە مزگەوتەکانەوە بە ترسەوە نەبێت ﴿لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ﴾ لە ژیانی
دونیادا ریسوایی بۆ ئەوانە ﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە لە رۆژی دوایشدا سزای گەورە ﴿١١٤﴾
﴿وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ﴾ رۆژهەڵات و رۆژئاوا هەر بۆ خوایە ﴿فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ﴾ کەواتە
رووبکەنە هەر لایەک (لە نوێژ کردندا بە فەرمانی خودا) ئەوە رووگەیە و رووتان لە خودا کردووە
﴿إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا (بەربی و میهرەبانی) فراوانە و زانایە ﴿١١٥﴾ ﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا﴾
(گاوور و جولەکە و بت پەرستەکان) وتیان خوا منداڵی بۆ خۆی داناوە ﴿سُبْحَانَهُ﴾ ئەو (خوا)
پاک و بە دوورە لەوە ﴿بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بەڵکو هەرچی هەیە لە ئاسمانەکان و زەوی دا
موڵکی ئەوە ﴿كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ﴾ هەموو فەرمانبەردار و ملکەچی ئەون ﴿١١٦﴾ ﴿بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
(خوا) بەدی هێنەری ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿وَإِذَا قَضَى أَمْرًا﴾ وە کاتێ کە ویستی شتێ بکات
﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ هەر ئەوەندەی پێ ئەوێ کە پێی بڵێ ببە ئیتر ئەبێ ﴿١١٧﴾ ﴿وَقَالَ
الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ﴾ نەزانەکان وتیان بۆچی خوا خۆی قسەمان لەگەڵ ناکات
﴿أَوْ تَأْتِينَا آيَةٌ﴾ یا نیشانەیەکمان بۆ نایەت ﴿كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ﴾ ئەوانەی
کە لە پێش ئەمانیش دا بوون هەمان شتیان دەووت ﴿تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵ و دەروونیان لە یەک دەچێت
﴿قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ بێگومان نیشانەی زۆرمان باس کردووە بۆ کەسانێک بە شوێن
دڵنیایی دا ئەگەڕێن ﴿١١٨﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ بێگومان ئێمە تۆمان نارد بە ئایینێکی راست
و دروستەوە بە مژدەدەر و ترسێنەر ﴿وَلَا تُسْأَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ﴾ وە تۆ بەرپرسیار نیت لە یارانی
دۆزەخ ﴿١١٩﴾

﴿وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ﴾ هەرگیز نە جوولەکە و نە گاوور لێت ڕازی نابن ﴿حَتَّىٰ تَتَّبِعَ
مِلَّتَهُمْ﴾ هەتا دوای ئایینیان نەکەویت ﴿قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ﴾ (پێیان) بڵێ هەر ڕێنموویی
خوایە ڕێنموویی ڕاست ﴿وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم﴾ وە ئەگەر دوای ئارەزووەکانی ئەوان بکەویت (ئەی
موحەممەد ﷺ) ﴿بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ دوای ئەو زانینەی کە (لەخواوە) بۆت هاتووە (کە قورئانە)
﴿مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ سەرپەرشتی کەر و یاریدەدەرێکت نابێ لەلایەن خواوە ﴿١٢٠﴾ ﴿الَّذِينَ
آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانە کتابمان پێداوون ﴿يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ﴾ بەڕاستی دەیخوێننەوە ﴿أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ
بِهِ﴾ ئەوانە بڕوا ئەهێنن بە ڕێنموویی خوای گەورە (کە ئیسلامە) ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِهِ﴾ وە ئەوانەی بێ
بڕوا بن پێی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانن زەرەرمەند و خەسارەتمەند ﴿١٢١﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ
الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەی نەوەکانی یەعقوب (ئەی بەنی ئیسرائیل) بیری ئەو چاکانە بکەنەوە
کەڕشتوومە بەسەرتاندا ﴿وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وەبێگومان من (پێشتر) ڕێزی ئێوەم دا بەسەر
هەموواندا ﴿١٢٢﴾ ﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا﴾ وە خۆتان بپارێزن لەڕۆژێك ﴿لَّا تَجْزِي نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْئًا﴾ کەکەس
لەبری کەس تۆڵەو پاداشت نادرێتەوە ﴿وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ﴾ وەبارمتەی لێ وەرناگیرێت ﴿وَلَا تَنفَعُهَا
شَفَاعَةٌ﴾ وە هیچ تکایەك کەڵکی ناگرێ ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وەیارمەتیی نادرێن و سەرناخرێن ﴿١٢٣﴾
﴿وَإِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك خوا ئیبراهیمی تاقی کردەوە بەچەند بڕیار
وفەرمایشتێك ﴿فَأَتَمَّهُنَّ﴾ کە ئەویش بەجێی هێنان ﴿قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا﴾ (خوا) فەرمووی
بێگومان من تۆ دەکەم بە پێشەوای خەڵکی ﴿قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِي﴾ (ئیبراهیم) وتی لەنەوەشم دەکەیت
(بە پێشەوا)؟ ﴿قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾ فەرمووی پەیمانەکەم ناگاتە ستەمکاران
﴿١٢٤﴾ ﴿وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کە کەعبەمان گێڕا بەپەناگای خەڵکی
و جێی ئاسایش ﴿وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى﴾ (پێیان وتن) شوێنی ئەو بەردەی ئیبراهیم (علیه
سلام، لەسەری ڕاوەستا (کاتی دروست کردنی کەعبە) بکەنە جێگای نوێژ ﴿وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْمَاعِيلَ﴾ وە سپاردمان بە ئیبراهیم و ئیسماعیل ﴿أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ﴾ کە ماڵەکەم پاك بکەنەوە
بۆ ئەوانەی کە بەدەوری کەعبەدا دەسووڕێنەوە ﴿وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ﴾ وە بۆ ئەوانەی کە تیایدا
ئەمێننەوە هەروەها بۆ کڕنووش بەران و سوژدەبەران ﴿١٢٥﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَٰذَا بَلَدًا آمِنًا﴾ (وە
بیربکەنەوە) کاتێك کەئیبراهیم وتی خوایە ئەم شوێنە (کە مەککەیە) بکە بەشارێکی پڕ لەئاسایش
﴿وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ﴾ وە ڕزقی دانیشتوانی بدە لە بەروبووم و میوەهات ﴿مَنْ آمَنَ مِنْهُم بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ﴾ ئەوانەیان کەبڕوایان بەخوا و بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿قَالَ وَمَن كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا﴾ (خوا) فەرمووی
ئەوەش من بڕوای پێ نەکات بۆچەند ڕۆژێکی کەم ﴿ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾
لەپاشان ناچاری دەکەم بەسزای ئاگری دۆزەخ کەخراپترین سەرئەنجامە ﴿١٢٦﴾

﴿وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە ئیبراهیم و ئیسماعیل بناغەکانی
کەعبەیان بەرز دەکردەوە ﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ (دەیانووت) خوایە ئەم کردەوەیەمان
لێ گیرا بکە بەڕاستی هەر تۆی بیسەری زانا ﴿١٢٧﴾ ﴿رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ﴾ خوایە هەر دووکمان
بکە بە گوێڕایەڵ و فەرمانبەرداری خۆت ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ﴾ وە لە نەوەشمان گەلێك بکە
بە فەرمانبەرداری خۆت ﴿وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا﴾ وە ڕێگاکانی خواپەرستیمان پیشان بدە ﴿وَتُبْ عَلَيْنَا﴾ وە
پەشیمانیمان گیرا بکە ﴿إِنَّكَ أَنتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆی گیراکەری پەشیمانی و میهرەبان ﴿١٢٨﴾
﴿رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ﴾ خوایە لە ناو نەوەکانماندا پێغەمبەرێك بنێرە لە خۆیان ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ
آيَاتِكَ﴾ ئایەتەکانی تۆیان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ﴾ قورئان و
دانایییان فێربکات و پاکیان بکاتەوە (لە هەموو گوناهێك) ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ بێگومان هەر تۆی
بەتوانای دانا ﴿١٢٩﴾ ﴿وَمَن يَرْغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبْرَاهِيمَ﴾ کێ ڕوو وەرئەگێڕێ لە ئایینی ئیبراهیم؟ ﴿إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ﴾
مەگەر کەسێك کە خۆی گێل و نەفام کردبێت؟ ﴿وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا﴾ سوێند بێت بێگومان ئیبراهیممان
هەڵبژارد لە دونیادا ﴿وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بێگومان ئەو لە ڕۆژی دواییدا لە چاکەکارە
﴿١٣٠﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ﴾ (هەڵی بژارد) لە کاتێکدا خوای فەرمووی گوێڕایەڵ و فەرمانبەردار بە
﴿قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (ئیبراهیمیش) ووتی وا خۆم سپارد بە پەروەردگاری جیهانیان ﴿١٣١﴾
﴿وَوَصَّىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ﴾ ئیبراهیم و یەعقوب ئامۆژگاری کوڕەکانی خۆیانیان کرد کە
فەرمانبەرداری خوا بن ﴿يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ لَكُمُ الدِّينَ﴾ (وە هەریەکەیان پێیان ووتن) ڕۆڵەکانم خوا ئایینی
یەکتاپەرستی بۆ هەڵبژاردوون ﴿فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ کەواتە مەمرن بە موسوڵمانێتی نەبێت ﴿١٣٢﴾
﴿أَمْ كُنتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ﴾ (ئەی خاوەن نامەکان) ئایا ئێوە ئامادە بوون کاتێ یەعقوب
لەسەرەمەرگدا بوو ﴿إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِن بَعْدِي﴾ کاتێ بە کوڕەکانی ووت دوای من کێ
دەپەرستن؟ ﴿قَالُوا نَعْبُدُ إِلَٰهَكَ وَإِلَٰهَ آبَائِكَ﴾ (ئەوانیش) ووتیان خوای تۆ و باوو باپیرانت دەپەرستین
﴿إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَٰهًا وَاحِدًا﴾ کە خوای ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاقە کە خوایەکی تاك
و تەنهایە ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمەش فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی ئەوین ﴿١٣٣﴾ ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾ ئەو
پێغەمبەرانە دەستەیەك بوون تێپەڕین ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ﴾ هەرچییان کرد بۆ خۆیان
کردوە (ئێوەش) هەرچی بکەن بۆ خۆتانی دەکەن ﴿وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە ئێوە بەرپرسیار
نین لە کردەوەی ئەوان ﴿١٣٤﴾

﴿وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا﴾ (جوولەکە و گاورەکان) وتیان (بە موسڵمانەکان) ببن
بە جوولەکە یان بە گاوور تاکو لەسەر ڕێگای ڕاست ﴿قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ بڵێ بەڵکو
پەیڕەوی ئاینی پاکی ئیبراهیم دەکەین ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ کە لە هاوبەش پەیداکەران نەبووە ﴿١٣٥﴾
﴿قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ بڵێن (ئەی موسڵمانینە) بڕوامان هێناوە بە خوا ﴿وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ بەو قورئانەی
کەبۆ خۆمان نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَمَا أُنزِلَ إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ﴾ وە بەو نامەیەی کە
نێرراوە بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی یەعقوب ﴿وَمَا أُوتِيَ مُوسَى وَعِيسَى﴾
وە بەوەی کەدراوە بە موساو عیسا ﴿وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ﴾ وە بەوەی کە دراوە بە هەموو پێغەمبەران
لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ جیاوازی ناکەین لە نێوان هیچ کامێکیاندا
﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خواین ﴿١٣٦﴾ ﴿فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنتُم بِهِ﴾
ئەمجا ئەگەر بڕوایان هێنا بەو ڕێیەی کە ئێوە بڕواتان پێ هێناوە ﴿فَقَدِ اهْتَدَوا﴾ ئەوا بێگومان
ڕێی ڕاستیان دۆزیوەتەوە ﴿وَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ﴾ وە ئەگەر پشتیان هەڵکرد ئەوا ئەوان لە
درو بەرەکیی دان ﴿فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا ئاگاداری تۆ ئەکات لەوان ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە
هەر خوایە بیسەری زانا ﴿١٣٧﴾ ﴿صِبْغَةَ اللَّهِ﴾ دەستبگرن بەو ئاینەی خودا، کەفیترەتی پاکی ئێوەی
لەسەر خەلقکردوە ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً﴾ بێگومان هیچ فیترەتێکی بەو جۆرە پاك نیە (کەواتە
چاك دەستی پێوە بگرن) ﴿وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ﴾ وە ئێمەش پەرستی و عیبادەت هەر بۆ ئەو دەکەین
﴿١٣٨﴾ ﴿قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ﴾ بڵێ: ئایا دەمەقاڵێ و دەمەوەریمان لەگەڵ ئەکەن لەکاری خوا ﴿وَهُوَ رَبُّنَا
وَرَبُّكُمْ﴾ لە کاتێکدا ئەو پەروەردگاری ئێمە و ئێوەیشە ﴿وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ﴾ وە کردەوەی
خۆمان بۆ خۆمانە و کردەوەی خۆتان بۆ خۆتانە ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ﴾ وە ئێمە تەنها بەدڵسۆزی
بەندایەتی خوا دەکەین ﴿١٣٩﴾ ﴿أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ﴾ یاخود ئێوە ئەڵێن ئیبراهیم و ئیسماعیل
﴿وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ﴾ و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی یەعقوب ﴿كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى﴾
جوولەکە یا گاوور بوون ؟ ﴿قُلْ أَأَنتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ﴾ بڵێ: ئایا ئێوە زاناترن یا خوا؟! ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ﴾
کێ ستەمکارترە ﴿مِمَّن كَتَمَ شَهَادَةً عِندَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ لەو کەسەی کە شایەتیەکی لە خواوە وەرگرتبێ و
بیشارێتەوە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ خودا بێ ئاگا نیە لەوەی کە ئێوە دەیکەن ﴿١٤٠﴾ ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾
ئەو پێغەمبەرانە دەستەیەك بوون تێپەڕین و ڕۆشتن ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ﴾ هەرچی یان
کرد بۆ خۆیان کرد، وە ئێوەش هەرچی بکەن بۆ خۆتانی دەکەن ﴿وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە
ئێوە بەرپرسیار نین لە کردەوەی ئەوان ﴿١٤١﴾

﴿السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ﴾ هەندێ نەزان و گێل وەکو لەخەڵك دەڵێن ﴿مَا وَلَّاهُمْ عَن قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا﴾
چی موسڵمانەکانی وەرگێڕا لەو ڕووگەیان کەجاران لەسەری بوون ﴿قُل لِّلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ﴾ بڵێ
ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا هەمووی موڵکی خوایە ﴿يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ کێ ی بوێ ڕێنموویی
دەکات بۆ ڕێبازی ڕاست ﴿١٤٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا﴾ هەروەها کردمانن بە گەلێکی میانڕەو
مامناوەند (ی هەڵبژاردە) ﴿لِّتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾ تابنە شاهید و چاودێر
بەسەر خەڵکەوە، و پێغەمبەریش ﷺ شاهید و چاودێر بێت بەسەر ئێوەوە ﴿وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنتَ
عَلَيْهَا﴾ ئەو ڕووگەیەی کەجاران لەسەری بوویت نەمانگێڕا (بەڕووگەو لەپاشان گۆڕیمان بە کەعبە)
﴿إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يَتَّبِعُ الرَّسُولَ﴾ تەنها بۆ ئەوەی دەربکەوێت کێ شوێن پێغەمبەر ﷺ دەکەوێت (وە جیادەبێتەوە)
﴿مِمَّن يَنقَلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ لەوانەی کەپاشگەز دەبنەوە ﴿وَإِن كَانَتْ لَكَبِيرَةً﴾ وە بەڕاستی (ئەم گۆڕینە)
کارێکی زۆر گەورەو گران بوو ﴿إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ﴾ مەگەر لای ئەوانەی کەخوا ڕێنموویی کردوون
﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ﴾ وەخوای گەورە بڕوا (و نوێژەکانی جاران) تانی بەڕایە نەداوە
﴿إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خەڵکیدا ﴿لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ دڵسۆزی میهرەبانە ﴿١٤٣﴾ ﴿قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ
وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ﴾ بەڕاستی ئێمە گەڕانی ڕوخسارت ڕووبەئاسمان دەبینین ﴿فَلَنُوَلِّيَنَّكَ﴾ ئەوی سوێندبێ بەخوا
ڕووت دەکەینە ﴿قِبْلَةً تَرْضَاهَا﴾ ڕووگەیەك کەپەسەندت بێ و ڕازی بیت پێی ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ﴾ ئیتر ڕووت وەرچەرخێنە بەرەو لای کەعبە (مسجد الحرام) ﴿وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ﴾ ئێوەش لەی
موسڵمانان لەهەر لایەك بوون ﴿فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ﴾ (لەنوێژدا) ڕووتان بکەنە ئەوێ بەرەو (مسجد
الحرام) ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی پەڕاوییان پێدراوە ﴿لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ﴾
چاك ئەزانن کەئەمە شتێکی ڕاستە لە پەروەردگاریانەوە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ وە خودا بێ ئاگا
نی یە لەوەی کەدەیکەن ﴿١٤٤﴾ ﴿وَلَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ﴾ سوێند بێت ئەگەر هەرچی
بەڵگەو نیشانە هەیە بۆی هێنیتەوە بۆ ئەم خاوەن نامە و پەڕاوانە ﴿مَّا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ﴾ دوای ڕووگەی تۆ
ناکەوون ﴿وَمَا أَنتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ﴾ وە تۆیش دوای ڕووگەی ئەوان ناکەویت ﴿وَمَا بَعْضُهُم بِتَابِعٍ قِبْلَةَ
بَعْضٍ﴾ وە ئەوان دوای ڕووگەی یەکتری ناکەوون ﴿وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم﴾ سوێند بێت ئەگەر تۆ دوای
ئارەزووەکانی ئەوان بکەویت ﴿مِّن بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ دوای ئەو زانینەی کە (بەسرووش) بۆت
هاتووە ﴿إِنَّكَ إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە تۆ لەستەمکاران دەبیت ﴿١٤٥﴾

﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەی کە پەڕاوەمان پێ داون ﴿يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ
دەناسن وەك چۆن کوڕەکانی خۆیان دەناسن ﴿وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ﴾ بێگومان کۆمەڵێك لەوان (لەئەهلی
کتاب) ﴿لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ﴾ ئەو ڕاستی یە دەشارنەوە ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان دەزانن (موحەممەد
پێغەمبەرە ﷺ) ﴿١٤٦﴾ ﴿الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ﴾ ڕاست ئەوەیە (کەبۆت هاتووە) لەپەروەردگارتەوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
الْمُمْتَرِينَ﴾ کەوانە لە گومانداران مەبە ﴿١٤٧﴾ ﴿وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ﴾ وە هەموو گەلێك ڕووگەیەکی هەیە
﴿هُوَ مُوَلِّيهَا﴾ کە ڕووی تێ دەکات ﴿فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ﴾ دەی دەست پێشکەری بکەن لە کردەوە چاکەکاندا
﴿أَيْنَ مَا تَكُونُوا﴾ لەهەر کوێ هەبن ﴿يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا﴾ خودا هەمووتان کۆدەکاتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١٤٨﴾ ﴿وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ﴾ لەهەر کوێ
چوویتە دەرەوە (بەسەفەر) ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ ڕووت وەرگێڕە بۆ لای کەعبەی پیرۆز
﴿وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ﴾ وە ئەم ڕوو کردنەت ڕاستەو لە پەروەردگارتەوەیە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە
خودا بێ ئاگا نی یە لەوەی کە دەیکەن ﴿١٤٩﴾ ﴿وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ﴾ لەهەر کوێ چوویتەدەری ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ (لەکاتی نوێژ کردندا) ڕووت وەربگێڕە بۆ لای کەعبەی پیرۆز ﴿وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ﴾
وە ئێوەش (ئەی موسڵمانینە) لەهەر کوێ بوون ﴿فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ﴾ ڕوو وەرگێڕن بۆلای ئەو
(کەعبە) ﴿لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ﴾ تا بیانووی خەڵکتان نەبەدەستەوە ﴿إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ﴾ مەگەر
ستەمکارەکانیان ﴿فَلَا تَخْشَوْهُمْ﴾ حاڵییان مەترسن ﴿وَاخْشَوْنِي﴾ و لە من بترسن ﴿وَلِأُتِمَّ نِعْمَتِي عَلَيْكُمْ﴾
بۆ ئەوەی بەخششی خۆمتان بەتەواوی بەسەردا بڕێژم ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ وە بەڵکو ڕێبازی ڕاست
بگرن ﴿١٥٠﴾ ﴿كَمَا أَرْسَلْنَا﴾ وەك ڕەوانەمان کرد ﴿فِيكُمْ﴾ لە ناوتاندا ﴿رَسُولًا مِنْكُمْ﴾ پێغەمبەرێك لە
خۆتان ﴿يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەتان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَيُزَكِّيكُمْ﴾ وە دڵ
ودەروونتان پاکتان بکاتەوە وەفێرتان کات ﴿الْكِتَابَ﴾ فێری قورئان ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ وە فێری دانایی
(فەرموودەی خۆی) ﴿وَيُعَلِّمُكُمْ﴾ وە فێرتان کات ﴿مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ﴾ ئەو شتانەی کەنەتان
دەزانی ﴿١٥١﴾ ﴿فَاذْكُرُونِي﴾ کەوانە یادم بکەن ﴿أَذْكُرْكُمْ﴾ منیش یادتان بکەم و لەبیرتان نەکەم
﴿وَاشْكُرُوا لِي﴾ وە سوپاسم بکەن ﴿وَلَا تَكْفُرُونِ﴾ بێ بەران و ناسوپاسیم مەکەن ﴿١٥٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿اسْتَعِينُوا﴾ پشت ببەستن ﴿بِالصَّبْرِ﴾ بەخۆڕاگرتن
﴿وَالصَّلَاةِ﴾ و نوێژ (کردن) ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خۆڕاگرانە ﴿١٥٣﴾

﴿وَلَا تَقُولُوا﴾ هەرگیز مەڵێن ﴿لِمَنْ يُقْتَلُ﴾ بەو کەسانەی دەکوژرێن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەرێگەی خوادا
﴿أَمْوَاتٌ﴾ مردوون ﴿بَلْ أَحْيَاءٌ﴾ بەڵکو زیندوون ﴿وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ بەڵام ئێوە هەستی پێ ناکەن
﴿١٥٤﴾ ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ﴾ سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە ﴿بِشَيْءٍ﴾ بە هەندێک ﴿مِنَ الْخَوْفِ﴾ لەترس
﴿وَالْجُوعِ﴾ و برسێتی ﴿وَنَقْصٍ﴾ و کەم بوونی ﴿مِنَ الْأَمْوَالِ﴾ ماڵ و دارایی ﴿وَالْأَنْفُسِ﴾ و خەڵکی (کەس
وکارتان) ﴿وَالثَّمَرَاتِ﴾ وبەروبووم ﴿وَبَشِّرِ﴾ جا مژدەبدە ﴿الصَّابِرِينَ﴾ بەخۆڕاگران ﴿١٥٥﴾ ﴿الَّذِينَ﴾ ئەوانەی
﴿إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ﴾ کە لەگەڵ دووچاری سەختی و بەڵامەتی و ناخۆشیەک بوون ﴿قَالُوا﴾ دەڵێن
﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ ئێمە هەر هی خواین و هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێینەوە ﴿١٥٦﴾ ﴿أُولَئِكَ﴾ ئا ئەوانە
﴿عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ﴾ درود و بەزەیی بەسەر ئەواندا دەبارێت لە لایەن پەروەردگاریانەوە
﴿وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ﴾ و ئەوانە ئەو کەسانەن هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿١٥٧﴾ ﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ﴾
بەڕاستی صەفا و مەروە ﴿مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ﴾ لەدروشمەکانی (دینی) خوان ﴿فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ﴾ جا هەر کەسێک
حەجی ماڵی خوای کرد ﴿أَوِ اعْتَمَرَ﴾ یا عومرەی کرد ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ﴾ هیچ خراپە و تاوانی ناگات ﴿أَنْ
يَطَّوَّفَ بِهِمَا﴾ کە هاتوچووسەعی نێوان صەفا و مەروە بکات ﴿وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا﴾ وەهەر کەسێک بەئارەزووی
خۆی چاکەیەکی کرد ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خودا سوپاسگوزارێکی زانایە ﴿١٥٨﴾
﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَكْتُمُونَ﴾ دەیشارنەوە ﴿مَا أَنْزَلْنَا﴾ ئەوەی کە ناردوومانەتە خوارەوە
﴿مِنَ الْبَيِّنَاتِ﴾ لە ئایەتانی ڕۆشن و ﴿وَالْهُدَى﴾ ڕێنمایی ﴿مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ﴾ دوای ئەوەی کە ڕوونمان
کردۆتەوە ﴿لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە نامە(ی تەورات و ئینجیل) دا ﴿أُولَئِكَ﴾ ئەوانە
﴿يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ﴾ خودا نەفرەتیان لێ دەکات ﴿وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ﴾ وە نەفرەتکەرانیش نەفرەتیان لێ دەکەن
﴿١٥٩﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ﴾ مەگەر ئەوانەی ﴿تَابُوا﴾ کە پەشیمان بوونەتەوە ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وە کردەوەی چاکیان
کردبێ و ﴿وَبَيَّنُوا﴾ (ئەوەی شاردبوویانەوە) ئاشکرایان کردبێ ﴿فَأُولَئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿أَتُوبُ عَلَيْهِمْ﴾
پەشیمانییان لێ گیرادەکەم ﴿وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ وە هەر منم گیراکەری میهرەبان ﴿١٦٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿وَمَاتُوا﴾ و مردوون ﴿وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ و بێ بڕوا بوون
﴿أُولَئِكَ﴾ ئەوانە ﴿عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ﴾ لەسەریانە نەفرەتی خوا ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ و فریشتەکان ﴿وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾
خەڵکی بەتێکڕایی ﴿١٦١﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ﴾ سزایان
لەسەر سووک ناکرێتەوە ﴿وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ﴾ وە دوا ناخرێن لە سزا ﴿١٦٢﴾ ﴿وَإِلَهُكُمْ﴾ پەرستراوی ئێوە
﴿إِلَهٌ وَاحِدٌ﴾ پەرستراوێکی تاک و تەنهایە ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بە ئەو
نەبێت ﴿الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ﴾ کە بەخشندەی میهرەبانە ﴿١٦٣﴾

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ﴾ بەڕاستی هەیە لە دروست کردنی ﴿السَّمَاوَاتِ﴾ ئاسمانەکان ﴿وَالْأَرْضِ﴾ وزەوی ﴿وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ و جیاوازی شەووڕۆژ(لە کورتی و درێژی) ﴿وَالْفُلْكِ الَّتِي﴾ وئەو کەشتیانەی ﴿تَجْرِي فِي الْبَحْرِ﴾ کەدێن ودەچن لەناو دەریادا ﴿بِمَا يَنفَعُ النَّاسَ﴾ بەوشتانە کەقازانج دەگەیەن بەخەڵکی ﴿وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وە ئەوەی کە خوا لەئاسمانەوە باراندی ﴿مِن مَّاءٍ﴾ لە ئاو (باران) ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ﴾ پاشان زەوی پێ زیندوو کردەوە (پێ بووژاندەوە) ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ پاش مردنی ﴿وَبَثَّ﴾ وە بڵاوی کردەوە ﴿فِيهَا﴾ تێیدا ﴿مِن كُلِّ دَابَّةٍ﴾ لەهەموو جۆرە زیندەوەرێك ﴿وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ﴾ وە گێڕانی بایەکان (بە هەموولایەکدا) ﴿وَالسَّحَابِ﴾ وە ئەو هەورانەی ﴿الْمُسَخَّرِ﴾ ڕام کراون ﴿بَيْنَ السَّمَاءِ﴾ لەناوەندی ئاسمان ﴿وَالْأَرْضِ﴾ و زەویدا ﴿لَآيَاتٍ﴾ چەند بەڵگەن ﴿لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ کەسانێك کە تێبگەن ﴿١٦٤﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن﴾ وە کەسانێ واهەیە لە خەڵکی ﴿يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا﴾ کەهاوبەشی زۆر بۆ خوا پەیدا دەکەن ﴿يُحِبُّونَهُمْ﴾ خۆشیان دەوێن ﴿كَحُبِّ اللَّهِ﴾ وەك خۆشەویستی (ئیمانداران بۆ) خوا ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ﴾ بەڵام ئەوانەی بڕوایان هێناوە زۆر زیاتر خوایان خۆش دەوێت ﴿وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەگەر ببینن ئەوانەی ستەمیان کردووە (بە هاوبەشی پەیدا کردن بۆ خوا) ﴿إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ﴾ کاتێك کە چاویان دەکەوێت بەسزا(ی خوا دەزانن) ﴿أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ کە هەرچی دەسەڵات هەیە هەمووی بۆ خوایە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ﴾ وە بێگومان سزای خوا زۆر سەختە ﴿١٦٥﴾ ﴿إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا﴾ کاتێك کە ئەو کەسانەی خەڵك شوێنیان کەوتوون لە دونیادا (واتە سەرۆکە گومڕاکەرەکان) بەخەی هەڵتەکێن ﴿مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا﴾ لەوانەی(لە دونیادا) دوایان کەوتوون ﴿وَرَأَوُا الْعَذَابَ﴾ وە سزای (دۆزەخیان بەچاوی خۆیان) بینی ﴿وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ﴾ وە هەموو پەیوەندی بەکیان بچڕایەوە ﴿١٦٦﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا﴾ وە ئەوانەی کە دوایان کەوتبوون وتیان ﴿لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً﴾ خۆزگە ئێمە بگەڕاینایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ﴾ تا بەخەمان لێ هەڵتەکاندایە ﴿كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا﴾ هەر وەك (ئەوان)چۆن بەخەیان لەئێمە هەڵتەکند ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە ﴿يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ﴾ خوا کردەوەکانیان پیشان ئەدات ﴿حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ﴾ ئەبێتە پەژارە لەسەر دڵیان ﴿وَمَا هُم بِخَارِجِينَ﴾ وە ئەوان دەرچوویان نی یە ﴿مِنَ النَّارِ﴾ لە ئاگر ﴿١٦٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿كُلُوا﴾ بخۆن ﴿مِمَّا فِي الْأَرْضِ﴾ لەوەی کە لە زەویدایە ﴿حَلَالًا﴾ بەحەڵاڵی و ﴿طَيِّبًا﴾ پاکی ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ وە دوای هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی شەیتان دوژمنێکی ئاشکرایانە ﴿١٦٨﴾ ﴿إِنَّمَا يَأْمُرُكُم﴾ بەڕاستی (شەیتان) فەرمانتان پێ دەدات ﴿بِالسُّوءِ﴾ بەتاوان ﴿وَالْفَحْشَاءِ﴾ و خراپە ﴿وَأَن تَقُولُوا﴾ بە گوێ هەڵبەستنی شتێ وا ﴿عَلَى اللَّهِ﴾ بەدەم خواوە ﴿مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ کە نازانن ﴿١٦٩﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ کاتێک پێیان بووترێت ﴿اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ شوێنی ئەو (قورئان)ە بکەون کە خوا
ناردوویەتە خوارەوە ﴿قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ﴾ دەڵێن: نەخێر بەڵکو شوێنی ئەوە دەکەوین ﴿مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ
آبَاءَنَا﴾ کە باوو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ﴾ ئەگەر چی باوو باپیرانیشیان
﴿لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا﴾ هیچ تێ نەگەیشتبن ﴿وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ و گومڕا بووبن (ڕێنمایش وەرنەگرن)
﴿١٧٠﴾ ﴿وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە نموونەی ئەوانەی بێ بڕوابانە ﴿كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ﴾ وەک یەکێک وایە کە
دەنگ لە ئاژەڵێک بکات ﴿بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً﴾ تەنیا دەنگ و هەوارەکە نەبێ هیچ نابیستێ
﴿صُمٌّ﴾ ئەمانە کەڕن ﴿بُكْمٌ﴾ لاڵن، (لە وتنی قسەی دروست) ﴿عُمْيٌ﴾ کوێرن (لە بینینی ڕێ
ی ڕاست) ﴿فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ بۆیە تێ ناگەن و ژیر نین ﴿١٧١﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی
کە بڕواتان هێناوە ﴿كُلُوا﴾ بخۆن ﴿مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ لەو خواردەمەنییە پاکانەی
کردوومانە بەڕزقتان ﴿وَاشْكُرُوا لِلَّهِ﴾ وە سوپاسی خوا بکەن ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر
ئێوە هەر ئەو دەپەرستن ﴿١٧٢﴾ ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ﴾ ئەوەی (کە خوا) قەدەغەی کردووە لێتان تەنها
﴿الْمَيْتَةَ﴾ مردارەوە بوو ﴿وَالدَّمَ﴾ و خوێن (ی ڕژاو) ﴿وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ﴾ و گۆشتی بەراز ﴿وَمَا أُهِلَّ
بِهِ﴾ و ئەوەی کە سەر بڕابێ ﴿لِغَيْرِ اللَّهِ﴾ (بەناوی) غەیری خواوە ﴿فَمَنِ اضْطُرَّ﴾ ئەمجا هەر کەسێک
ناچار بوو (بە خواردنی یەکێک لەمانە) ﴿غَيْرَ بَاغٍ﴾ بەبێ یاخی بوون ﴿وَلَا عَادٍ﴾ و دەرچوون لەسنوور
﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکی لەسەر نی یە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێ
خۆشبوو و میهرەبانە ﴿١٧٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بێگومان ئەوانەی ئەو ئایەتانە دەشارنەوە
کەخودا ناردوویەتە خوارەوە ﴿مِنَ الْكِتَابِ﴾ لە تەورات ﴿وَيَشْتَرُونَ﴾ و دەیگۆڕنەوە ﴿بِهِ ثَمَنًا
قَلِيلًا﴾ بەنرخێکی کەم ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ﴾ ئاگر نەبێت هیچی تر ناچێتە
سکیانەوە ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە خوا لەڕۆژی دوایی دا قسەیان لەگەڵ ناکات ﴿وَلَا
يُزَكِّيهِمْ﴾ و پاکیان ناکاتەوە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و سزای سەختیان دەبێت ﴿١٧٤﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ
اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ﴾ ئا ئەوانە کەسانێکن کە گومڕایی یان کڕی ﴿بِالْهُدَىٰ﴾ بەڕێنموویی ﴿وَالْعَذَابَ
بِالْمَغْفِرَةِ﴾ وە سزا (یان کڕی) بەلێ خۆشبوون ﴿فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ﴾ ئای چەند خۆڕاگرن لەسەر
ئاگر ﴿١٧٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ ئەمە (هەمووی) بەهۆی ئەوەوەیە کە خوا کتێبە (پیرۆزە) کانی
ناردوتە خوارەوە بەڕاستی ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا﴾ وە بێگومان ئەوانەی دووبەرەکیان تێکەوت ﴿فِي
الْكِتَابِ﴾ لە تەوراتدا ﴿لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لە دووبەرەکیەکی (واداب) کە دوورن (لەیەک
کەوتن) ﴿١٧٦﴾

﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَن تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ﴾ چاکە ئەوە نی یە کەڕوو بکەنە ﴿قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾ بەرەو رۆژهەڵات و رۆژئاوا ﴿وَلَٰكِنَّ الْبِرَّ﴾ بەڵکو چاکە ئەوەیە ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ کە مرۆڤ بڕوای بێ بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بە رۆژی دوایی ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ وە بە فریشتەکان ﴿وَالْكِتَابِ﴾ وە بە کتێبەکان ﴿وَالنَّبِيِّينَ﴾ وە بە پێغەمبەران ﴿وَآتَى الْمَالَ﴾ وە دارایی خۆی ببەخشێ ﴿عَلَىٰ حُبِّهِ﴾ لەگەڵ ئەوەی کەخۆشی دەوێت ﴿ذَوِي الْقُرْبَىٰ﴾ بەخزمان ﴿وَالْيَتَامَىٰ﴾ و بە هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينَ﴾ وبەبێ نەوایان (هەژاران) ﴿وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ و بەرێبوارانی کەم دەست ﴿وَالسَّائِلِينَ﴾ و بە سواڵکەران ﴿وَفِي الرِّقَابِ﴾ و بەڕێی ئازاد کردنی کۆیلەکاندا ﴿وَأَقَامَ الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژی بەچاکی کردبێت ﴿وَآتَى الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتی دابێت ﴿وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ﴾ و پەیمان بەجێ هێنەران ﴿إِذَا عَاهَدُوا﴾ کاتێک کەپەیمانیان دابێت ﴿وَالصَّابِرِينَ﴾ و خۆڕاگران ﴿فِي الْبَأْسَاءِ﴾ لەکاتی تەنگدەستی ﴿وَالضَّرَّاءِ﴾ و نەخۆشی ﴿وَحِينَ الْبَأْسِ﴾ و لەکاتی جەنگدا ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ ئا ئەوانەن کەڕاستیان کرد ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن پارێزکاران ﴿١٧٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ﴾ پێویست کراوە لەسەرتان تۆڵە سەندنەوە ﴿فِي الْقَتْلَى﴾ لە کوژراواندا (بەیەکسانی) ﴿الْحُرُّ بِالْحُرِّ﴾ کەسی ئازاد بە کەسی ئازاد ﴿وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ﴾ و بەندەش بە بەندە ﴿وَالْأُنثَىٰ بِالْأُنثَىٰ﴾ و ژن بە ژن (مێیە بە مێینە) ﴿فَمَنْ عُفِيَ لَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێک بەخشرا ﴿مِنْ أَخِيهِ﴾ لەلایەن براکەی دینی یەوە ﴿شَيْءٌ﴾ بە بەشێک (لە خوێنەکە) ﴿فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ﴾ ئەبێ (خزمەکانی تر) پەیڕەوی بکەن بەباشی ﴿وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ﴾ (بکوژیش) بەچاکی خوێنەکە بدات ﴿ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ﴾ ئەمە سووککردنە ﴿مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ﴾ لەپەروەردگارتانەوەو میهرەبانی یە ﴿فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەر کەسێک دوای ئەمە دەست درێژی کرد ﴿فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بۆئەو هەیە سزای بەسوێ، (بەئازار) ﴿١٧٨﴾ ﴿وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ﴾ لە کوشتنەوە و تۆڵەسەندنەوەدا ژیان بۆ ئێوە هەیە ﴿يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئەی هۆشمەندان ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆتان بپارێزن ﴿١٧٩﴾ ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمْ﴾ پێویست کراوە لەسەرتان ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ کاتێک یەکێکتان لەسەرەمەرگدا بوو ﴿إِن تَرَكَ خَيْرًا﴾ ئەگەر ماڵی لەپاش بەجێ ما ﴿الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ﴾ وەسیەتکردن بەباشی بۆ دایک وباوک ﴿وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ وخزمان (یەک کە میراتیان بەرنەکەوێ) بەجوانی وڕێکوپێکی ﴿حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ﴾ پێویست کراوە لەسەر پارێزکاران ﴿١٨٠﴾ ﴿فَمَن بَدَّلَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێک وەسیەتەکەی گۆڕی ﴿بَعْدَمَا سَمِعَهُ﴾ دوای بیستنی ﴿فَإِنَّمَا إِثْمُهُ﴾ ئەوە گوناهی (تاوانی) ﴿عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ﴾ هەر لە ملی ئەو کەسانەدایە کە دەیگۆڕن ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بیسەری زانایە ﴿١٨١﴾

﴿فَمَنْ خَافَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك ترسا ﴿مِن مُّوصٍ﴾ لە وەسیەتکار ﴿جَنَفًا أَوْ إِثْمًا﴾ کە هەڵە یان گوناهێك بکات ﴿فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ﴾ جا (ئەو کەسە) میراتگرانی پێك بێنێ ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکی لەسەر نی یە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خودا لێخۆشبوو بەبەزەیی یە ﴿١٨٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ﴾ ڕۆژووتان لەسەر نووسراوە و فەرز کراوە ﴿كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ هەروەك چۆن فەرز کرا و لەسەر ئەو ئومەتانەی لەپێش ئێوەدا بوون ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی خۆتان بپارێزن لەخودا ترسن ﴿١٨٣﴾ ﴿أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ﴾ (ڕۆژووتان لەسەر فەرز کرا) چەند ڕۆژێکی دیاری کراوی ژمێراوە ﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا﴾ جا هەر کەسێك لە ئێوە نەخۆش بوو ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوو (وە بەڕۆژوو نەبوو) ﴿فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ ئەوە پێویستە بەئەندازەی ئەو ڕۆژانەی (بەڕۆژوو نەبووە) قەزای بکاتەوە لەڕۆژانی تردا ﴿وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ﴾ وە پێویستە لەسەر ئەوانە کە زۆر بەناڕەحەتی ئەتوانن بەڕۆژوو بن (و بەڕۆژوو نابن) ﴿فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ﴾ بژێوی (یان لەسەرە)، کە خۆراکی هەژارێکە ﴿فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك زۆرتر بژێوی بدات ئەوە باشترە بۆی ﴿وَأَن تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ وە ئەگەر بەڕۆژوو بن بۆ خۆتان باشترە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن ﴿١٨٤﴾ ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ﴾ مانگی ڕەمەزان مانگێکە قورئانی تێدا بەرز کراوەتە خوارەوە ﴿هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ﴾ بە ڕێنما بۆ خەڵکی وە بەڵگەگەلێکی ڕوونن ﴿مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ﴾ بۆ ڕێنموویی و جیاکردنەوە(ی دروست و نادروست) ﴿فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهْرَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك لە ئێوە مانگی ڕەمەزانی بینی ﴿فَلْيَصُمْهُ﴾ با بەڕۆژوو بێت ﴿وَمَن كَانَ مَرِيضًا﴾ وە هەر کەسێك نەخۆش بوو ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ لەسەفەردا بوو ﴿فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ بەئەندازەی ئەو ڕۆژانە قەزای بکاتەوە لەچەند ڕۆژێکی تردا ﴿يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ﴾ خوا ئاسانی ئەوێ بۆ ئێوە ﴿وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ﴾ وە گرانی ناوێت بۆتان ﴿وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ﴾ (قەزای ڕەمەزانتان لەسەر دانرا) تا مانگەکە (بگرن) بەتەواوی ﴿وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ﴾ وە بەگەورە ناوی خوا بەرن لەسەر ئەو ڕێنموویی یەی کە کردوویی ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە تا سوپاسی (خوا) بکەن ﴿١٨٥﴾ ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي﴾ هەر کاتێك بەندەکانی من پرسیاریان لێ کردیت دەربارەی من ﴿فَإِنِّي قَرِيبٌ﴾ ئەوا بێگومان من لێیانەوە نزیکم ﴿أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ﴾ گیرا دەکەم نزای نزاکاران ﴿إِذَا دَعَانِ﴾ هەر کاتێك هاوار و نزام لێ بکەن ﴿فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي﴾ دەی با ئەوانیش بەدەمگ منەوە بێن ﴿وَلْيُؤْمِنُوا بِي﴾ وە بڕوام پێ بهێنن ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگای ڕاست بدۆزنەوە ﴿١٨٦﴾

﴿أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ﴾ ڕێتان پێ دراوە لەشەوانی ڕۆژووی (ڕەمەزان) دا ﴿الرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ﴾ کە بچنە لای ژنەکانتان ﴿هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ﴾ ئەوان بۆ ئێوە پۆشاکن ﴿وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ﴾ وە ئێوەش بۆ ئەوان پۆشاکن ﴿عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ﴾ خوا دەیزانی کەئێوە ناپاکیتان لەخۆتان دەکرد ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ بۆیە پەشیمانی لێ گیراکردن ﴿وَعَفَا عَنْكُمْ﴾ وەلێتان خۆش بوو ﴿فَالْآنَ بَاشِرُوهُنَّ﴾ ئیتر لەئێستاوە(بە شەو) بچنە لایان ﴿وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ وە بەدڵ بخوازن ئەوەی کە خوا بۆی نووسیوون(لە منداڵ) ﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا﴾ وە بخۆن و بخۆنەوە ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ﴾ هەتا بۆتان جیا دەبێتەوە ﴿الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ﴾ ڕشتەی سپی (ڕۆژ) ﴿مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ﴾ لە ڕشتەی ڕەشی(شەو) ﴿مِنَ الْفَجْرِ﴾ لەشەبەقدا ﴿ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ﴾ لەپاشان ڕۆژووەکەتان تەواو بکەن تاشەوی دواپی ﴿وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ﴾ وەمەچنە لای ژنەکانتان ﴿وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ﴾ لەکاتێکدا کە لەمزگەوتدا مابنەوە بۆ خواپەرستی ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە سنوورانی خودان و ﴿فَلَا تَقْرَبُوهَا﴾ نزیکیان مەکەونەوە ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ﴾ ئاوا خوا باسی فەرمانی خۆی دەکات بۆ خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ تا خۆیان بپارێزن ﴿١٨٧﴾ ﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ﴾ ماڵی یەکتری مەخۆن لەناو خۆتاندا بەناڕەوا ﴿وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ﴾ وە مە (بەرتیل) مەیدەن بەکاربەدەستان وفەرمانداران ﴿لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ﴾ بۆ ئەوەی بەشێك لەماڵی خەڵکی بخۆن بەگوناه ﴿وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوەش دەزانن ﴿١٨٨﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهِلَّةِ﴾ پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی نوێ بوونەوەی مانگە نوێکان ﴿قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ﴾ بڵێ ئەمانە نیشانەی کاتەکانن بۆ خەڵکی و بۆ حەج ﴿وَلَيْسَ الْبِرُّ﴾ وەچاکە ئەوە نی یە ﴿بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا﴾ کەلەپشتی ماڵ وخانووەکانەوە بچنە ژوورەوە ﴿وَلَٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَىٰ﴾ بەڵکو چاکە ئەوەیە ئەو کەسە پارێزکار و بە خوا ترس بێت ﴿وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا﴾ وەبچنە ماڵەکان لە دەرگاکانیەوە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ وە لە خوا بترسن تا ڕزگار بن ﴿١٨٩﴾ ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جەنگ بکەن لە ڕێی خوادا ﴿الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ﴾ لەگەڵ ئەوانەی جەنگتان لەگەڵدا دەکەن ﴿وَلَا تَعْتَدُوا﴾ وە دەست درێژی مەکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ بەڕاستی خودا دەست درێژی کەرانی خۆش ناوێت ﴿١٩٠﴾

﴿وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ﴾ بیانکوژن (کافران) لەهەر شوێنێ دەستتان کەوتن و زاڵ بوون بەسەریاندا ﴿وَأَخْرِجُوهُم﴾ وە دەریان بکەن ﴿مِّنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ﴾ لەو شوێنانەی کە ئێوەیان لێ دەرکردوە ﴿وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ﴾ لادان لە ڕێی یەکتاپەرستی خوای گەورە لە خەڵک کوشتن سەختتر و گەورەترە ﴿وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ﴾ جەنگیان لەگەڵ مەکەن ﴿عِندَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لە لای مزگەوتی کەعبەدا ﴿حَتَّى يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ﴾ تا ئەوان لەوێدا بەجەنگێ لەگەڵتاندا ﴿فَإِن قَاتَلُوكُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر جەنگیان لەگەڵتاندا ﴿فَاقْتُلُوهُمْ﴾ ئێوەش بجەنگن لەگەڵیاندا ﴿كَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ ئەمەیە تۆڵەی بێ بڕوایان ﴿١٩١﴾ ﴿فَإِنِ انتَهَوْا﴾ بەڵام ئەگەر دەستیان هەڵگرت (لە جەنگ) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەو خوای گەورە لێخۆشبوو میهرەبانە ﴿١٩٢﴾ ﴿وَقَاتِلُوهُمْ﴾ جەنگیان لەگەڵ بکەن ﴿حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ تا دوژمنایەتی بۆ ئاین و هاوەڵ بڕیاردان نەمێنێ ﴿وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ﴾ وە ئاین و ملکەچی هەر بۆ خوا دەبێت ﴿فَإِنِ انتَهَوْا﴾ ئەمجا ئەگەر دەستیان هەڵگرت ﴿فَلَا عُدْوَانَ﴾ ئیتر دەستدرێژی نییە ﴿إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ مەگەر لەسەر ستەمکاران نەبێت ﴿١٩٣﴾ ﴿الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ﴾ ڕێزی مانگی حەرام بەرانبەر بەڕێزگرتنی ئەوانە بۆ مانگی حەرام دەبێت ﴿وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ﴾ شکاندنی هەر ڕێزێکیش تۆڵەی هەیە ﴿فَمَنِ اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ جا هەر کەسێک دەست درێژی کردە سەرتان ﴿فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ﴾ ئێوەش دەست درێژی بکەنە سەری ﴿بِمِثْلِ مَا اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ بەوێنەی دەست درێژ کردنەکەی ئەو بۆ ئێوە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وە بزانن کە خوا ﴿مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ لەگەڵ پارێزکارانە ﴿١٩٤﴾ ﴿وَأَنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە دارایی خۆتان بەخت بکەن لە ڕێی خوادا ﴿وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ﴾ وە بەدەستی خۆتان خۆتان مەخەنە تیاچوونەوە ﴿وَأَحْسِنُوا﴾ وە چاکە بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا چاکەکارانی خۆش دەوێت ﴿١٩٥﴾ ﴿وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ﴾ حەج و عومرە (تان کە دەستت پێ کرد) تەنها بۆ خوا بە تەواوی بیکەن ﴿فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر هەر (قەدەغە کران) ﴿فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ﴾ ئەوسا چیتان بۆ هەڵسوڕا لە قوربانی (سەری ببڕن) ﴿وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ﴾ وە سەرتان مەتاشن ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ﴾ تا قوربانیەکە دەگاتە جێی دیاری کراوی خۆی ﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا﴾ ئەمجا هەر کەسێک لە ئێوە نەخۆش بوو ﴿أَوْ بِهِ أَذًى مِّن رَّأْسِهِ﴾ یان ئازارێک لە سەریدا بوو ﴿فَفِدْيَةٌ مِّن صِيَامٍ﴾ (ئەگەر سەری تاشی) بژێتی پێک بدات کە ڕۆژوو (ی سێ ڕۆژە) ﴿أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ﴾ یان خێرێک یان قوربانیەک بکات ﴿فَإِذَا أَمِنتُمْ﴾ جا کاتێک دڵنیا بوون (ترس نەبوو) ﴿فَمَن تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی بەهرەمەند بوو بە بەجێهێنانی عومرە ﴿إِلَى الْحَجِّ﴾ تا کاتی حەج ﴿فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ﴾ ئەوە چی بۆ هەڵسوڕا بە قوربانی (بیکات) ﴿فَمَن لَّمْ يَجِدْ﴾ وە ئەگەر یەکێک نەیبوو ﴿فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ﴾ با سێ ڕۆژ بەڕۆژوو بێت لە کاتی حەجدا ﴿وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ﴾ وە حەوت ڕۆژی تریش کاتێک گەڕانەوە ﴿تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ﴾ ئەمە دەبێتە دە ڕۆژی تەواو ﴿ذَٰلِكَ لِمَن لَّمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ ئەمە بۆ کەسێکە کە (حۆزی) و کەس و کاری دانیشتووی دەوروبەری (مسجد الحرام) نەبێت ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ کە بەڕاستی خوا خاوەنی تۆڵە و سزای سەختە ﴿١٩٦﴾

﴿الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ﴾ (كاتى) حەج لەچەند مانگێكى ديارى كراودايە ﴿فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ﴾ ئەمجا هەر كەسێك لەم مانگانەدا حەجى لەسەر خۆى پێويست كرد ﴿فَلَا رَفَثَ﴾ ئيتر نەچێتە لاى ژن ﴿وَلَا فُسُوقَ﴾ وە بەدكارى نەكات ﴿وَلَا جِدَالَ﴾ وە دەمەقاڵە نەكات ﴿فِي الْحَجِّ﴾ لەحەجدا ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەرچى بكەن لەچاكە ﴿يَعْلَمْهُ اللَّهُ﴾ خواپێى دەزانێ ﴿وَتَزَوَّدُوا﴾ وە تويشوو(ى پارێزكارى) و لەخواترسان هەڵبگرن ﴿فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى﴾ كەباشترين تويشوو لەخواترسانە ﴿وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ وەلەمن بترسن ئەى هۆشمەندان ﴿١٩٧﴾ ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ گوناهتان لەسەر نى يە ﴿أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ﴾ كەداواى ڕۆزى پەروەردگارتان بكەن ﴿فَإِذَا أَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ﴾ ئەمجا كاتێك بلاوەتان لێكرد و گەڕانەوە لەعەرەفات ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ يادى خوا بكەن ﴿عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ﴾ لەلاى (مشعر الحرام) دا ﴿وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ﴾ وەيادى خودا بكەن كە ڕێنموونى كردن ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الضَّالِّينَ﴾ بە لەپێش ئەوەشا ئێوە لە گومڕایان بوون ﴿١٩٨﴾ ﴿ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ﴾ لەپاشان بگەڕێنەوە بەدوشوێنەى خەڵكى لێ ى دەگەڕێتەوە ﴿وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ﴾ وەداواى لێ خۆشبوون بكەن لەخوا ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێ خۆشبوو میهرەبانە ﴿١٩٩﴾ ﴿فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ﴾ ئەمجا كاتێك ئەركى و جاتى حەجتان تەواوكرد ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ يادى خوا بكەن ﴿كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ﴾ وەك ناوبردنتان بۆ باوو باپیرانتان ﴿أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا﴾ یان زۆرتر لەناوى ئەوان ﴿فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ﴾ ئەمجا هى وا هەیە لەخەڵكى (هەر داواى دونيا دەكات و) دەڵێت ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا﴾ خوایە بمانەرى لەدونيادا ﴿وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ﴾ وە (ئەوانە) هيچ بەشێكيان نى يە لەڕۆژى دوايى دا ﴿٢٠٠﴾ ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ﴾ وەهى واش هەيە دەڵێت ﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً﴾ خوایە هەم لەدونیا و هەم لە ڕۆژى دوايیدا خێر و خۆشیمان پێ بدە ﴿وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ وە بمان پارێزە لەسزاى ئاگر ﴿٢٠١﴾ ﴿أُولَئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿لَهُمْ نَصِيبٌ﴾ بەشێكيان هەيە ﴿مِمَّا كَسَبُوا﴾ لەوەى كە كردوويانە ﴿وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ وە خواى گەورە زۆر خێرايە لە لێپرسینەوەدا ﴿٢٠٢﴾

﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ ناوی خوا بهێنن (الله اکبر بکەن) ﴿فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ﴾ لەچەند ڕۆژێکی دیاری کراودا ﴿فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ هەر کەسێك پەلە بکات لە دوو ڕۆژدا (هەرسێ جەمەرەکە بەردباران بکات) ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ گوناهی ناگات ﴿وَمَنْ تَأَخَّرَ﴾ وە هەر کەسێکیش دوا بکەوێت (سێ ڕۆژ ڕەجم بکات) ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَى﴾ گوناهی لەسەر نی یە بۆ کەسێك پارێزکاری بکات و لەخوا بترسێت ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن و (لەسزای) خوتان بپارێزن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ﴾ وە بزانن کە ئێوە ﴿إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ بۆ لای ئەو (ئەگەڕێنەوەو) کۆدەکرێنەوە ﴿٢٠٣﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ لە ناوخەڵکی کەسانێك هەن ﴿مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ﴾ کە بە قسە سەرسامت دەکات ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەم ژیانی دونیادا ﴿وَيُشْهِدُ اللَّهَ﴾ وە خوا دەکات بەشاهید ﴿عَلَى مَا فِي قَلْبِهِ﴾ لەسەر (ڕاستی) ئەوەی لە دڵیایەتی ﴿وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ﴾ کەچی ئەو دوژمنێکی سەرسەختە ﴿٢٠٤﴾ ﴿وَإِذَا تَوَلَّى﴾ وە کاتێك پشتی هەڵکرد ﴿سَعَى﴾ هەوڵ دەدات ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەوی دا (لە وڵاتدا) ﴿لِيُفْسِدَ فِيهَا﴾ بۆ ئەوەی خراپەی تیدا بکات ﴿وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ﴾ وە کشتوکاڵ و وەچەو بەرە لەناو ببات ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ﴾ وەخوا خراپەکاری خوش ناوێت ﴿٢٠٥﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُ﴾ وە کاتێك پێی ی بووترێت ﴿اتَّقِ اللَّهَ﴾ لەخوا بترسە ﴿أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ﴾ دەمار دەیگرێ بۆ بەدکرداری ﴿فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ﴾ جا ئەو دۆزەخی بەسە ﴿وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ کە بەدترین جێگایە ﴿٢٠٦﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ لە ناوخەڵکیش کەسانێك هەن ﴿مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ﴾ کە گیانی خوی دەفرۆشێت ﴿ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ بۆ ڕەزامەندی خوا ﴿وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ﴾ وە خوا میهرەبانە بەبەندەکان ﴿٢٠٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی باوەڕداران ﴿ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً﴾ هەموو بەتەواوی بچنە ناو ئیسلامەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ وەدوای هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ چونکە بێگومان ئەو دوژمنێکی ئاشکرانە ﴿٢٠٨﴾ ﴿فَإِنْ زَلَلْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر لاتاندا (هەڵخلیسکان) ﴿مِنْ بَعْدِ مَا﴾ دوای ئەوەی ﴿جَاءَتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ کە بەڵگە ئاشکراکان بۆهات ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئەوە چاك بزانن کە خوا ﴿عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ زاڵ و کار دروستە ﴿٢٠٩﴾ ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ﴾ ئایا ئەوانە چاوەڕوانی ﴿إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ﴾ خوایان بۆ بێت ﴿فِي ظُلَلٍ﴾ لەهەورچەند پارچە ﴿مِنَ الْغَمَامِ﴾ هەورێکی سپی دا ﴿وَالْمَلَائِكَةُ﴾ هەروەها فریشتەکان (یان بۆبێ) ﴿وَقُضِيَ الْأَمْرُ﴾ وە کارەکە کوتایی پێ بێت ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ وە هەموو کارێك هەر بۆلای خوا دەگەڕێتەوە ﴿٢١٠﴾

﴿سَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەبەنی ئیسرائیل بپرسە ﴿كَمْ آتَيْنَاهُم مِّنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ﴾ کە چەند بەڵگەو نیشانەی ڕوونمان داوە بەوان ﴿وَمَن يُبَدِّلْ﴾ وە هەر کەسێک بیگۆڕێت ﴿نِعْمَةَ اللَّهِ﴾ نیعمەتی (پێغەمبەری) خوا ﴿مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ﴾ دوای ئەوەی کە دەستی کەوت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ئەوە بێگومان خوا تۆڵەی زۆر سەختە
٢١١ ﴿زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ جوان کراوە بۆ بێ بڕوایان (ناسوپاسی کەران) ﴿الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ ژیانی دونیا (بە جۆرێک) ﴿وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ کە گاڵتە دەکەن بە بڕواداران ﴿وَالَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ (بەڵام بەوەی) ئەوانەی لەخوا ترسن ﴿فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ کەسی بەرزترە لەوان لە ڕۆژی دواییدا ﴿وَاللَّهُ يَرْزُقُ﴾ وە خوا ڕزق و ڕۆزی دەدات ﴿مَن يَشَاءُ﴾ بە هەر کەسێک کە بیەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ ژمار و حسابکردن
٢١٢ ﴿كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ خەڵکی یەک کۆمەڵ بوون (بە سروشت) ﴿فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ﴾ ئەمجا خوا پێغەمبەرانی نارد ﴿مُبَشِّرِينَ﴾ بە مژدەدەر ﴿وَمُنذِرِينَ﴾ و ترسێنەر ﴿وَأَنزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ وە کتێبی ڕاستی و دروستی لەگەڵدا ناردوە خوارەوە ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ﴾ تا بڕیار بدات و حوکم بکات لەناو خەڵکی دا ﴿فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ لەو شتانەی کە جیاواز و دووبەرەک بوون تیایدا ﴿وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ﴾ وە کەس جیاواز و دووبەرەکی نەکرد بە کتێبی ئاسمانیدا ﴿إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ﴾ مەگەر ئەوانەی کە کتێبیان پێ درابوو ﴿مِن بَعْدِ﴾ دوای ئەوەی ﴿مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ نیشانەو بەڵگەی ڕوونیان بۆ هات ﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ بەهۆی حەسوودی سەر خۆیانەوە ﴿فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەمجا خوا خۆی ڕێنموونی بڕواداران کرد ﴿لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ﴾ بۆ ئەو ڕێگە ڕاستەی کە دووبەرەکیان تیادا دەکرد ﴿وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ وە خوا کێ ی بوێت ڕێنموونی دەکات ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێبازی ڕاست
٢١٣ ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ﴾ ئایا وا تان زانیوە ﴿أَن تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ﴾ کە دەچنە بەهەشت ﴿وَلَمَّا يَأْتِكُم مَّثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُم﴾ کەچی هێشتا نەهاتۆتە ڕێتان ئەوەی لەبارەتی تووشی ئەوانە بوون کە لە پێش ئێوەدا تێپەڕین ﴿مَّسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَّاءُ﴾ (کە لە ڕێی خوادا) دووچاری سەختی و زەرەر و زیان بوون ﴿وَزُلْزِلُوا﴾ وە زۆر بە توندی تەکان دران و زوریان بۆ هات ﴿حَتَّىٰ يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ بە ڕەنگێک کە پێغەمبەرەکە و ئەوانەی کە بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا دەیان ووت ﴿مَتَىٰ نَصْرُ اللَّهِ﴾ سەرکەوتنی خوا کەی دێت ﴿أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ﴾ ئاگادار بن و دڵنیابن بە ڕاستی سەرکەوتنی خوا نزیکە
٢١٤ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ پرسیارت لێ دەکەن ﴿مَاذَا يُنفِقُونَ﴾ چی ببەخشن (لە ڕێی خوادا) ﴿قُلْ مَا أَنفَقْتُم﴾ بڵێ ئەوەی دەیبەخشن ﴿مِّنْ خَيْرٍ﴾ لە ماڵی پاک و حەلاڵ ﴿فَلِلْوَالِدَيْنِ﴾ با بۆ باوک و دایک ﴿وَالْأَقْرَبِينَ﴾ و خزمانی نزیک ﴿وَالْيَتَامَىٰ﴾ و هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ و هەژاران ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ و ڕێبوارانی کەم دەست ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەرچی بکەن لە چاکە ﴿فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئاگادارە لێ ی
٢١٥

﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ﴾ جەنگتان لەسەر پێویست کرا ﴿وَهُوَ كُرْهٌ لَكُمْ﴾ کەلاتان ناخۆشە ﴿وَعَسَى
أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا﴾ وەئەگونجێ شتێکتان پێ ناخۆش بێ ﴿وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ کەچی باش وخێر بێت
بۆتان ﴿وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا﴾ وەئەگونجێ شتێکتان پێ خۆش بێ ﴿وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ﴾ وخراپ
بێت بۆتان ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا (چاك وخراپی ئێوە) ئەزانێت ﴿وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ و ئێوە نایزانن ﴿٢١٦﴾
﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ﴾ دەربارەی مانگی حەرام ﴿قِتَالٍ فِيهِ﴾ جەنگ کردن
تیایدا ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ﴾ جەنگ لەمانگی حەرام دا گوناهێکی گەورەیە ﴿وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ﴾ بەڵام بەرهەڵستی ڕێبازی خوا ﴿وَكُفْرٌ بِهِ﴾ وەبێ بڕوایی پێی ﴿وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ وە (ڕێ گری
موسوڵمانان) لەمزگەوتی حەرام ﴿وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ﴾ ودەرکردنی خەڵکی ئەو مزگەوتە بێ ﴿أَكْبَرُ
عِنْدَ اللَّهِ﴾ گەورەترە لای خوا (لەجەنگ کردن لەمانگی حەرامدا) ﴿وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ﴾ وەهەوڵ
بەپاکردن بۆ خوداوهەوڵدان بۆ پەشیمان کردنەوەی موسڵمان گەورەترە لە (پیاو) کوشتن (لەومانگەدا)
﴿وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ﴾ بەردەوام دەست هەڵناگرن و جەنگتان لەگەڵدا دەکەن ﴿حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ
دِينِكُمْ﴾ تا پەشیمانتان بکەنەوە لەدینەکەتان ﴿إِنِ اسْتَطَاعُوا﴾ ئەگەر بتوانن ﴿وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ
دِينِهِ﴾ وەهەرکەسێك لەئێوە لەدینی خۆی هەڵ بگەڕێتەوە ﴿فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ﴾ وە بەبێ بڕوایی
بمرێ ﴿فَأُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ ئا ئەوانە هەموو کردەوەکانیان پووچ ئەبێتەوە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾
لە دونیا و دوارۆژیشدا ﴿وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ وەئەوانە یار و هاودەمی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾
تیدا دەمێننەوە بەیەکجاری ﴿٢١٧﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێنا ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا﴾
ولەوانەی کۆچیان کرد ﴿وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و تێکۆشان لەڕێ ی خوادا ﴿أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ
اللَّهِ﴾ ئائەوانە چاوەڕوانی میهرەبانی خودان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ وەخوا لێ خۆش بوو میهرەبانە ﴿٢١٨﴾
﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ ئەی موحەممەد پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ﴾ دەربارەی عەرەق و قومار
﴿قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ﴾ بڵێ لەم دوانەدا گوناهی گەورە هەیە ﴿وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ و چەند قازانجێك هەیە
بۆ خەڵکی ﴿وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ﴾ بەڵام گوناهەکەیان گەورەترە ﴿مِنْ نَفْعِهِمَا﴾ لە سوود وقازانجەکەیان
﴿وَيَسْأَلُونَكَ﴾ وە پرسیارت لێ دەکەن ﴿مَاذَا يُنْفِقُونَ﴾ چی ببەخشن ﴿قُلِ الْعَفْوَ﴾ بڵێ ئەوەی لێت
زیادە ﴿كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ ئاوەها خودا بەڵگەکان ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ
تَتَفَكَّرُونَ﴾ تا بیربکەنەوە ﴿٢١٩﴾

﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لەکاری دونیا و دواڕۆژتان ﴿وَيَسْأَلُونَكَ﴾ وەپرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الْيَتَامَىٰ﴾ لەبارەی هەتیوان (کەچۆن بن لەگەڵیاندا) ﴿قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ﴾ بڵێ چاکساری (تێکەڵاوی کردن) بۆ ئەوان چاکترە ﴿وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ﴾ وەئەگەر تێکەڵ بن لەگەڵیاندا (ئەبیاکات چونکە) براتانن ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ﴾ وەخوا دەزانێ کێ خراپەکار و کێ چاکەکارە (لەگەڵ هەتیوان) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە دوچاری ڕەنج و نارەحەتی دەکردن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زاڵ و کار دروستە ﴿٢٢٠﴾ ﴿وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ﴾ ژنانی هاوبەش پەیداکەر مارە مەکەن ﴿حَتَّىٰ يُؤْمِنَّ﴾ تاباوەڕ دەهێنن ﴿وَلَأَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ﴾ کەنیزەکێکی باوەڕدار ﴿خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ﴾ باشترە لەژنە (ئازادێکی) هاوبەش پەیداکەر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ﴾ با (هاوبەش پەیداکەرەکە) سەرسامیشی کردبن (بەجوانی یان دارایان) ﴿وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ﴾ وەژنی موسڵمان مارە مەکەن لەهاوبەش پەیداکەران ﴿حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا﴾ تاباوەڕ دەهێنن ﴿وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ﴾ وەکۆیلەیەکی باوەڕدار ﴿خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ﴾ باشترە لە(ئازادێکی) هاوبەش پەیداکەر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ﴾ با سەرسامیشی کردبن (بەدارایی یا جوانیان) ﴿أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ﴾ ئەوانە بانگ (ی خەڵك) دەکەن بۆ ناو ئاگر ﴿وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ﴾ بەڵام خوا (خەڵك) بانگ دەکات بۆ بەهەشت ﴿وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ﴾ ولێخۆش بوون بەفەرمانی خۆی ﴿وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ﴾ وە نیشانەکانی خۆی ڕوون دەکاتەوە بۆ خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیربکەنەوە ﴿٢٢١﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ﴾ وەپرسیارت لێ دەکەن دەربارەی حەیز ﴿قُلْ هُوَ أَذًى﴾ بڵێ حەیز ئازارە ﴿فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ﴾ کەواتە دوور بکەونەوە لەهاوسەرەکانتان ﴿فِي الْمَحِيضِ﴾ لە کاتی حەیزا ﴿وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ﴾ وەنزیکیان لەگەڵدا مەکەن ﴿حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ﴾ تا پاك دەبنەوە ﴿فَإِذَا تَطَهَّرْنَ﴾ کەخۆیان شت (دوای پاك بوونەوە) ﴿فَأْتُوهُنَّ﴾ ئەمجا بچنە لایان ﴿مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ﴾ لەو شوێنەوە کە خوا فەرمانی پێداون ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ﴾ بەڕاستی خوا تەوبەکارانی خۆش دەوێت ﴿وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾ وپاکانی خۆش دەوێت ﴿٢٢٢﴾ ﴿نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ﴾ ژنەکانتان کێڵگەی خۆتانن ﴿فَأْتُوا حَرْثَكُمْ﴾ جا تۆو بوەشێنە ناو کێڵگەکەتانەوە (مەبەست چوونە لایانە) ﴿أَنَّىٰ شِئْتُمْ﴾ بەهەرشێوەیەك دەتانەوێ (لەشوێنی تایبەتی خۆی کە پێشەوەیە نەك دواوە) ﴿وَقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ﴾ کردەوەی باش پێش بخەن بۆخۆتان ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُلَاقُوهُ﴾ وە بزانن و دڵنیابن کەبەخزمەتی دەگەن ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وەمژدە بدە بەبڕواداران ﴿٢٢٣﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً﴾ مەکەن سوێند بەخوا خواردن بکەن بەبەرهەڵستی ﴿لِأَيْمَانِكُمْ﴾ ئەوشتانەی سوێندتان لەسەری خواردووە ﴿أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا﴾ کەچاکی و پارێزکاری ﴿وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ﴾ و ڕێکخستنی نێوان خەڵکی یە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وەخوا بیسەر و زانایە ﴿٢٢٤﴾

﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ خوا سوێندی بێ هوودە (لەدەم دەرچوون) تان لێ ناگرێ ﴿وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم﴾
بەڵام سوێندێکتان لێ دەگرێت ﴿بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ﴾ بە دڵ تانەوێت و مەبەستتان بێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ
حَلِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆشبوو لەسەرخۆیە ﴿٢٢٥﴾ ﴿لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَائِهِمْ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سوێند دەخۆن
لەگەڵ ژنەکانیان جووت نەبن ﴿تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ﴾ چاوەڕوانیی چوار مانگ بکەن ﴿فَإِن فَاءُوا﴾ ئەمجا
ئەگەر گەڕانەوە (بۆ لای ژنەکانیان) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوا خوا لێخۆشبوو میهرەبانە ﴿٢٢٦﴾ ﴿وَإِنْ عَزَمُوا
الطَّلَاقَ﴾ وە ئەگەر بڕیاری تەڵاق دانیان دا ﴿فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ئەوا خوا بیسەر و زانایە ﴿٢٢٧﴾ ﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ﴾
وە ژنە تەڵاق دراوەکان ﴿يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ﴾ دان بەخۆیاندا دەگرن ﴿ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ﴾ تا ماوەی سێ حەیز
﴿وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ﴾ دروست نی یە بۆ ئەوان ﴿أَن يَكْتُمْنَ﴾ کە بیشارنەوە ﴿مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ﴾ ئەوەی خوا لە
منداڵدانیان دا دروستی کردوە (لە حەیز یا منداڵ) ﴿إِن كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللَّهِ﴾ ئەگەر بڕوایان هەیە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ﴾ وە مێردەکانیان شایستەن ﴿بِرَدِّهِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بە گێڕانەوەیان
لە عیددەدا ﴿إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا﴾ ئەگەر بیانەوێ بەباشی بژین ﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ وە بۆ ژنان
هەیە بەسەر مێردیانەوە وەکو ئەوەی کە بۆ پیاوان هەیە بەسەر ژنانەوە بەپێی باوو نەریتی (پەسەند)
﴿وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ﴾ وە پیاوان پلەیەکیان هەیە بەسەر ژنانیانەوە ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زاڵ و
کار دروستە ﴿٢٢٨﴾ ﴿الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ﴾ تەڵاق (یەک کە بردنەوەی لە دواوە بێ) دوو جارە ﴿فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ﴾
دوانەوە ڕاگرتنە بەخۆشی ﴿أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ﴾ یان بەرەڵاکردن و تەڵاقدانیەتی بەباشی ﴿وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ﴾
وە دروست نی یە بۆتان ﴿أَن تَأْخُذُوا﴾ کە لێ بسەننەوە ﴿مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا﴾ هیچێک لەو شتانەی
کە داوتانێ ﴿إِلَّا أَن يَخَافَا﴾ مەگەر هەردوولا بترسن (لەوەی) ﴿أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ کە سنووری خوا
ڕانەگرن ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ جا ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ لەوەی سنووری خوا ڕانەگرن ﴿فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْهِمَا﴾ ئەو پیاو و ئافرەتە گوناهیان ناگات ﴿فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ﴾ بەوە کە ژنەکە لەبریتی خۆی بیدات
بەپیاوەکەی ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە (ی باسکران) سنووری خوان ﴿فَلَا تَعْتَدُوهَا﴾ بێیان دەرمەچن
و دەستدرێژی بەکەمە سەریان ﴿وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ﴾ وە هەرکەسێک لە سنووری خوا دەربچێت ﴿فَأُولَٰئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئا ئەوانە ستەمکارن ﴿٢٢٩﴾ ﴿فَإِن طَلَّقَهَا﴾ ئەمجا ئەگەر تەڵاقی (سێهەمی) دا ﴿فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِن بَعْدُ﴾
ئیتر ئەو ژنە بۆ ئەو پیاوە دروست نی یە ﴿حَتَّىٰ تَنكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ﴾ هەتا شوو بەکات بە مێردێکی تر (بە
ئینجگاری) ﴿فَإِن طَلَّقَهَا﴾ ئەمجا ئەگەر (مێردی دووهەم) تەڵاقی دا (یا مرد) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئیتر
گوناه نی یە لەسەر ژن و مێردە (کۆنە) کە ﴿أَن يَتَرَاجَعَا﴾ کە بگەڕێنەوە لای یەکتر (بە مارەکردنێکی
تازە) ﴿إِن ظَنَّا﴾ ئەگەر بزانن ﴿أَن يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ کە لە سنووری خوا دەرناچن ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾
ئەمانە سنووری خوان ﴿يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ ڕوونیان دەکاتەوە بۆ کەسانێک کە تێ بگەن ﴿٢٣٠﴾

﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ کاتێك ژنانی هاوسەرتان تەڵاق دا و ﴿فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ گەیشتنە ئاخرو کۆتایی
عیددەیان ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ رایان بگرنەوە بەخۆشی ﴿أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ یان بەرەڵایان بکەن
وتەڵاقیان بدەن بەباشی ﴿وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا﴾ رایان مەگرنەوە بەئێش و ئازارەوە ﴿لِّتَعْتَدُوا﴾ بۆئەوەی
ستەمیان لێ بکەن ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ هەرکەسێك كاری وابكات ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ ئەوە ستەمی لەخۆی
کردوە ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا﴾ وە گاڵتە بەفەرموودەکانی خوا مەکەن ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ و
بیربکەنەوە لەچاکەی خوا لەگەڵتاندا ﴿وَمَا أَنزَلَ عَلَيْكُم﴾ وئەوەی کەبەسەریدا ناردوون ﴿مِّنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ
يَعِظُكُم بِهِ﴾ لەقورئان و فەرموودەی بەجێ بەوە ئامۆژگاریتان دەکات ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن
﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وەبزانن کەخوا ﴿بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەهەموو شت زانایە ﴿٢٣١﴾ ﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ کاتێك
ژنتان تەڵاقدا ﴿فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ عیددەیان تەواو بوو ﴿فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ﴾ ئێوە قەدەغەیان (بەرگرییان)
مەکەن ﴿أَن يَنكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ﴾ کە شوو بکەن بەخەڵکانێکی تر کە دەبن بە مێردیان ﴿إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُم﴾
ئەگەر رێك کەوتن لەسەر خۆیاندا ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی ﴿ذَٰلِكَ يُوعَظُ بِهِ﴾ ئەمە پەند وئامۆژگاری
تێدایە ﴿مَن كَانَ مِنكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بۆئەو کەسەی کەبڕوای بەخوا و بەرۆژی دوایی هەبێت لە ئێوە
﴿ذَٰلِكُمْ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَأَطْهَرُ﴾ ئەم پەند وەرگرتنەتان باشترەو پاکترە ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ چونکە خوا
دەزانێ و ئێوە نایزانن ﴿٢٣٢﴾ ﴿وَالْوَالِدَاتُ﴾ دایکان ﴿يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ﴾ شیر بدەن بە منداڵەکانیان ﴿حَوْلَيْنِ
كَامِلَيْنِ﴾ دوو ساڵی تەواو ﴿لِمَنْ أَرَادَ﴾ (ئەمە) بۆکەسێکە کە بیەوێت ﴿أَن يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ﴾ شیری تەواو
بدات ﴿وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ﴾ لەسەر باوکەکەیە ﴿رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ﴾ ڕۆزی و کاڵای دایکەکان ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾
بەباشی ﴿لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا﴾ هیچ کەسێك لەتوانای خۆی زیاتر داوای لێ ناکرێت ﴿لَا تُضَارَّ
وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا﴾ زیان نەگەیەندرێ بەهیچ دایکێك بەهۆی منداڵەکەیەوە ﴿وَلَا مَوْلُودٌ لَّهُ بِوَلَدِهِ﴾ وە بەهیچ
باوکێك بەهۆی منداڵەکەیەوە ﴿وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَٰلِكَ﴾ وە(ئەگەر باوکەکە مرد) لەسەر میراتگرە وەکو
ئەوەی (پێشوو بەنەفەقەی دایکی منداڵەکە بدات) ﴿فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا﴾ ئەمجا ئەگەر ویستیان (منداڵەکە
لەشیر بیڕنەوە(لەپێش دوو ساڵەکەدا) ﴿عَن تَرَاضٍ مِّنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ﴾ بەڕەزامەندی و راوێژی
هەردوولایەکیان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەوە گوناهیان ناگات ﴿وَإِنْ أَرَدتُّمْ﴾ وە ئەگەر (ئێوەی باوان)
ویستان ﴿أَن تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ﴾ دایەن بگرن بۆ منداڵەکانتان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە گوناهتان ناگات
﴿إِذَا سَلَّمْتُم﴾ ئەگەر پێیان بدەن ﴿مَّا آتَيْتُم بِالْمَعْرُوفِ﴾ ئەوەی بۆتان داناوون بەخۆشی ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا﴾
وە لەخوا بترسن و بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٢٣٣﴾

﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ﴾ ئەو پیاوانەی کەدەمرن لەئێوە ﴿وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا﴾ و هاوسەران جێ دەهێڵن ﴿يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ﴾ هاوسەرەکانیان دەبێت چاوەڕوانی بکەن ﴿أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا﴾ چوار مانگ و دە شەو ﴿فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ ئەمجا کە عیددەیان تەواو بوو ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئیتر گوناهتان لەسەر نی یە (ئەی کەس وکاری ژن) ﴿فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ لەوەی کە (ئەو ژنانە) دەیکەن لەخۆیاندا بەپێی باوی ناو کۆمەڵ ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن (٢٣٤) ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ وە گوناهتان ناگات ﴿فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ﴾ لە خوازبێنی ژنانی (مێرد مردوو) بە ناڕاستەوخۆ پێیان بڵێن ﴿أَوْ أَكْنَنتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ﴾ یا لەدڵی خۆتاندا (بڕیار بدەن) دەیانخوازن ﴿عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ﴾ خوای گەورە زانیویەتی کە بێگومان ئێوە ﴿سَتَذْكُرُونَهُنَّ﴾ بەمەرج ناویان دەبەن ﴿وَلَٰكِن لَّا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا﴾ بەڵام بەنهێنی بەڵێنیان پێ مەدەن ﴿إِلَّا أَن تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ مەگەر قسەیەك کەش بێت ﴿وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ﴾ وە بڕیاری مارەکردنیان مەدەن ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ﴾ تا عیددەکەیان تەواو دەبێت ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ وە بزانن بێگومان خوا دەزانێت ﴿مَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ بەوەی کە لە دڵتاندایە ﴿فَاحْذَرُوهُ﴾ کەواتە خۆتان بپارێزن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وە بزانن دڵنیابن کە خوا ﴿غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ لێخۆشبووی لەسەرخۆیە (٢٣٥) ﴿لَّا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ گوناهتان لەسەر نی یە ﴿إِن طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ ئەگەر ژنانێك تەڵاق بدەن ﴿مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ﴾ کە هێشتا نەچوونەتە لایان ﴿أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ یا مارەییتان بۆ دانەنابن ﴿وَمَتِّعُوهُنَّ﴾ وە بەهرەمەندیان بکەن (شتێکیان لەماڵی خۆتان بدەنێ) ﴿عَلَى الْمُوسِعِ قَدَرُهُ﴾ دەوڵەمەند بەپێی خۆی ﴿وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُ﴾ وە هەژار بەپێی خۆی ﴿مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەهرەو پارمەتی دانێك کە باو و بەڕێت بێت ﴿حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوە پێویستە لەسەر چاکەکاران (٢٣٦) ﴿وَإِن طَلَّقْتُمُوهُنَّ﴾ وە ئەگەر ژنانتان تەڵاق دا ﴿مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ﴾ پێش ئەوەی بچنە لایان ﴿وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ وە مارەییتان بۆ دانابوون ﴿فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ﴾ ئەوە نیوەی مارەییەکەیان دەکەوێ ﴿إِلَّا أَن يَعْفُونَ﴾ مەگەر ئەوان (لێیان) خۆش بن ﴿أَوْ يَعْفُوَ الَّذِي﴾ یان ئەو کەسە لە (مێرد)ی خۆش بێت ﴿بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ﴾ کە مارەبڕینەکەی بەدەستە ﴿وَأَن تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ وە لێ خۆشبوونتان لە پارێزکارییەوە نزیکترە ﴿وَلَا تَنسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ﴾ وە ئەو چاکەیەی کە لە نێوانتاندا بووە لەبیرتان مەچێتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن (٢٣٧)

﴿حافظوا على الصلوات﴾ ئاگاداری لە نوێژەکانتان بکەن وبیانپارێزن ﴿والصلاة الوسطى﴾ وە (بەتایبەتی)
نوێژی ناوەڕاست (کە نوێژی عەسرە) ﴿وقوموا لله قانتين﴾ وە لە نوێژدا بوەستن بۆ خوا بە گەردن
کەچی و (بێ قسەکردن) ﴿٢٣٨﴾ ﴿فإن خفتم﴾ ئەمجا ئەگەر ترسان ﴿فرجالا أو ركبانا﴾ (نوێژ بکەن)
بە پیادە یان بەسواری ﴿فإذا أمنتم﴾ کەترسەکەتان نەما ﴿فاذكروا الله﴾ ئەوسا یادی خوا بکەن ﴿كما
علمكم﴾ بەوڕەنگەی کەفێری کردوون ﴿ما لم تكونوا تعلمون﴾ ئەوەی جاران نەتاندەزانی ﴿٢٣٩﴾
﴿والذين يتوفون منكم﴾ ئەو پیاوانەی دەمرن لەئێوە ﴿ويذرون أزواجا﴾ پاش خۆیان
ژنەکانیان بەجێ دەهێڵن ﴿وصية لأزواجهم﴾ (خوا فەرمانی کردووە) بە وەسیەت کردن بۆ ژنەکانیان
﴿متاعا إلى الحول﴾ تا ساڵێک بەخێو بکرێن ﴿غير إخراج﴾ بێ ئەوەی دەربکرێن (لە ماڵی میردیان)
﴿فإن خرجن﴾ ئەمجا ئەگەر خۆیان چوونە دەرەوە ﴿فلا جناح عليكم﴾ ئیتر هیچ گوناهتان لەسەر نیە
(لەی کەس وکاری میرد) ﴿في ما فعلن في أنفسهن﴾ لەوەی کە ئەو ژنانە دەیکەن دەربارەی خۆیان ﴿من
معروف﴾ بەباشی ﴿والله عزيز حكيم﴾ وەخوا زاڵ وبالادەست و کاردروستە ﴿٢٤٠﴾ ﴿وللمطلقات متاع﴾
بۆ تەلاق دراوان هەیە (بەسەر مێردەکانیانەوە) بەهرەمەند بکرێن (بە بڕێک پارە) ﴿بالمعروف﴾ بەباشی
﴿حقا على المتقين﴾ (ئەوە) پێویستە لەسەر پارێزکاران ﴿٢٤١﴾ ﴿كذلك يبين الله لكم آياته﴾
ئاوا خوا ئایەتانی خۆیتان بۆ ڕوون دەکاتەوە ﴿لعلكم تعقلون﴾ تاتێ بگەن و ژیربن ﴿٢٤٢﴾ ﴿ألم تر
إلى الذين﴾ ئایا وردنەبویتەوە لەوانەی ﴿خرجوا من ديارهم﴾ کەلە وڵاتی خۆیان دەرچوون ﴿وهم
ألوف﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان هەزاران (کەس) بوون ﴿حذر الموت﴾ لەترسی مردن ﴿فقال لهم الله موتوا﴾
ئەمجا خوا پێی وتن بمرن ﴿ثم أحياهم﴾ لە پاشان زیندووی کردنەوە ﴿إن الله لذو فضل﴾
بەڕاستی خوا خاوەنی چاکەیە ﴿على الناس﴾ بەسەر خەڵکەوە ﴿ولكن أكثر الناس﴾ بەڵام زۆربەی
خەڵک ﴿لا يشكرون﴾ سوپاسی خوا ناکەن ﴿٢٤٣﴾ ﴿وقاتلوا في سبيل الله﴾ جەنگ بکەن لەڕێی خوادا
﴿واعلموا﴾ وە بزانن ﴿أن الله سميع عليم﴾ بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿٢٤٤﴾ ﴿من ذا الذي يقرض
الله﴾ کێ یە ئەو کەسەی قەرز بدات بەخوا ﴿قرضا حسنا﴾ بە قەرزێکی باش ﴿فيضاعفه له﴾ ئەمجا
خوا بۆی زیاد دەکات ﴿أضعافا كثيرة﴾ بەزیاد کردنێکی زۆر ﴿والله يقبض ويبسط﴾ وەخوا (ڕزقی
خۆی) دەگرێتەوە و فراوانی دەکات ﴿وإليه ترجعون﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنەوە ﴿٢٤٥﴾

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَإِ﴾ ئایا ورد نەبوویتەوە لەبەسەرهاتی دەستە و کۆمەڵێک لەکاربەدەست و سەردارانی ﴿مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بەنی ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿مِنْ بَعْدِ مُوسَىٰ﴾ لەدوای مووسا ﴿إِذْ قَالُوا لِنَبِيٍّ لَهُمُ﴾ کە بەپێغەمبەرێکی خۆیان ووت ﴿ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا﴾ پاشایەکمان بۆ بنێرە ﴿نُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ تا جەنگ بکەین لەڕێی خوادا ﴿قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ﴾ ووتی ئایا نزیکە ئێوە ﴿إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ﴾ ئەگەر جەنگتان لەسەر فەرز و پێویست بکرێ ﴿أَلَّا تُقَاتِلُوا﴾ جەنگ نەکەن ﴿قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ﴾ (لە وەڵامدا) ووتیان چ سوودێکمان پێ دەگات ئەگەر جەنگ نەکەین ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێی خوادا ﴿وَقَدْ أُخْرِجْنَا﴾ لەکاتێکدا کە دەرکراوین ﴿مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَائِنَا﴾ لە وڵاتمان و ماڵ و منداڵماندا ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ﴾ کەچی کاتێک جەنگیان لەسەر پێویست کرا ﴿تَوَلَّوْا﴾ پشتیان هەڵکرد ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ خوایش ئاگادارە بەسەر ستەمکاراندا ﴿٢٤٦﴾ ﴿وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ﴾ وە پێغەمبەرەکەیان پێی ووتن ﴿إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا﴾ بێگومان خوا طالووتی بۆ ناردن بە پادشا ﴿قَالُوا أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ﴾ ووتیان ئەو چۆن ئەبێ بە پادشا ﴿عَلَيْنَا﴾ بەسەر ئێمەوە ﴿وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ﴾ کە ئێمە لەو شایستەترین بەپادشایی ﴿وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ﴾ وە دارایی زۆری نەدراوەتێ ﴿قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ﴾ فەرمووی بەڕاستی خوا ئەوی هەڵبژاردووە بەسەر ئێوەدا ﴿وَزَادَهُ بَسْطَةً﴾ وە بەشی زیاتری داوەتێ لە فراوانی ﴿فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ﴾ لەزانین و توانایی جەستە ﴿وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ﴾ وە خوا موڵک و پاشایی خۆی ئەدات ﴿مَنْ يَشَاءُ﴾ بەهەر کەس خۆی بیەوێ ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا (بەخشەرە) فراوان و زانایە ﴿٢٤٧﴾ ﴿وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ﴾ وە پێغەمبەرەکەیان پێی ووتن ﴿إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ﴾ نیشانەی پادشایەکەی ئەوەیە ﴿أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ﴾ کە سندوق و دارەمەیتەکەتان بۆ دێتەوە ﴿فِيهِ سَكِينَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ کەمایەی ئارامیە لەپەروەردگارتانەوە ﴿وَبَقِيَّةٌ مِمَّا تَرَكَ﴾ لەگەڵ هەندێک لەکەلەپووری ﴿آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ﴾ خانەدانی مووسا و هاروون ﴿تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ﴾ فریشتە هەڵیدەگرن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَكُمْ﴾ بێگومان لەمەدا نیشانە و بەڵگە هەیە بۆ ئێوە ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادار بن ﴿٢٤٨﴾

﴿فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ﴾ ئەمجا کاتێک کە طالووت بەخۆی و لەشکرەکەیەوە (لەشار)
دەرچوون ﴿قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ﴾ پێی وتن بێگومان خوا تاقیتان دەکاتەوە ﴿بِنَهَرٍ﴾
بە چەمێک (ڕووبارێک) ﴿فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێک لێی خواردەوە ﴿فَلَيْسَ مِنِّي﴾ لە
(لەشکری) من نییە ﴿وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي﴾ وە هەر کەسێک لێی نەچەشت ئەوە لە منە ﴿إِلَّا
مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً﴾ مەگەر کەسێک پڕ مشتێکی لێ بگرێ ﴿بِيَدِهِ﴾ بە دەستی خۆی (و بیخواتەوە)
﴿فَشَرِبُوا مِنْهُ﴾ جا هەموو تێریان لێ خواردەوە ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿فَلَمَّا جَاوَزَهُ
هُوَ﴾ کاتێک طالووت لێی پەڕییەوە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا (بێ
ئەوانەی کە تێریان لێ خواردەوە) ﴿قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ﴾ وتیان ئەمڕۆ ئێمە
دەرەقەتی جالووت و لەشکرەکەی نایەین ﴿قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ﴾ وتیان ئەوانەی کە پێیان وابوو
﴿أَنَّهُمْ مُلَاقُو اللَّهِ﴾ بە خزمەت خوا دەگەن (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ﴾ زۆر
دەستەی کەم زاڵ بووە بەسەر ﴿فِئَةً كَثِيرَةً﴾ دەستەی زۆردا ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بە فەرمانی خوا
﴿وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ وە خوا لەگەڵ خۆڕاگرانە ﴿٢٤٩﴾ ﴿وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ﴾ کاتێک
کە ڕووبەڕووی جالووت و لەشکرەکەی وەستان ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا﴾
خوایە خۆڕاگری بڕێژە بەسەرماندا ﴿وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا﴾ وە پێمان جێگیر بکە ﴿وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ﴾
وە زاڵمان بکە بەسەر گەلی ﴿الْكَافِرِينَ﴾ بێ بڕوایاندا ﴿٢٥٠﴾ ﴿فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ئەوسا
بە فەرمانی خوا شکاندنیان ﴿وَقَتَلَ دَاوُودُ جَالُوتَ﴾ وە داوود (کە یەکێک بوو لە سەربازانی
طالوت) جالووتی کوشت ﴿وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە خوا پاشایەتی و پێغەمبەریتی
دایە ﴿وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ﴾ وە ئەوەی ویستی فێری کرد ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ﴾ ئەگەر خوا خەڵکی لەبەر
نەبردایە ﴿بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان بە هەندێکی تریان ﴿لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ﴾ هەموو سەر زەوی
پڕ دەبوو لە خراپە و تاوان ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ﴾ بەڵام خوا خاوەنی بەخششە ﴿عَلَى الْعَالَمِينَ﴾
بەسەر هەموو جیهانیانەوە ﴿٢٥١﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾ ئەم (بەسەرهاتانە) نیشانەکانی خوان ﴿نَتْلُوهَا
عَلَيْكَ﴾ دەیان خوێنینەوە بەسەرتدا ﴿بِالْحَقِّ﴾ بە ڕاستی ﴿وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە
بێگومان تۆ لە پێغەمبەرانیت ﴿٢٥٢﴾

﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا﴾ ئەو پێغەمبەرانەی (کە باسکران) ڕێزمان داوە ﴿بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾ هەندێکیان بەسەر هەندێکیاندا ﴿مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ﴾ لەو پێغەمبەرانە هی وایان بووە کە خوا قسەی لەگەڵ کردووە (وەک موسی علیه السلام) ﴿وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ﴾ وە هەندێکیانی بەرز کردۆتەوە چەند پلەیەک ﴿وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ﴾ وە دامان بە عیسای کوڕی مەریەم چەند بەڵگە و (موعجیزە)یەکی ئاشکرا ﴿وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ وە پشتگیریمان کرد بە فریشتەی سرووش (کە جبریلە) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ ئەو گەلانەی کە لە دوای پێغەمبەرەکانیان دەهاتن لەگەڵ یەکدا نەئەجەنگین ﴿مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ دوای ئەو نیشانە ڕوونانەی کە بۆیان هاتبوو ﴿وَلَكِنِ اخْتَلَفُوا﴾ بەڵام دووبەرەکی یان تێکەوت ﴿فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ﴾ ئەمجا هی وایان بوو باوەڕی هێنا ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ﴾ وە هی وایان بوو بێ باوەڕ بوو ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا اقْتَتَلُوا﴾ یەکتریان نەدەکوشت و شەڕیان نەدەکرد ﴿وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ بەڵام ئەوەی خوا بیەوێت دەیکات ﴿٢٥٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ﴾ ببەخشن لەو ڕۆزییەی کە پێمان داوون ﴿مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ پێش ئەوەی کە ڕۆژێ بێ ﴿لَا بَيْعٌ فِيهِ﴾ کە نە کڕین و فرۆشتنی تیدایە ﴿وَلَا خُلَّةٌ﴾ و نە دۆستایەتی و ئاشنایەتی تیدایە ﴿وَلَا شَفَاعَةٌ﴾ وە نە تکای تیدایە (تا ڕزگارتان کات لە سزا) ﴿وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ وە هەر بێ بڕوایانن ستەمکاران ﴿٢٥٤﴾ ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا ئەو خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاست نیە بێجگە لەو ﴿الْحَيُّ﴾ هەمیشە زیندووی ﴿الْقَيُّومُ﴾ ئەدبیرکەر و ڕاگری بوونەوەر) ﴿لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ﴾ نە ژەنەوز ئەیگرێ و نە خەو ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هی ئەوە هەرچی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ و هەرچی لە زەوی دایە ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ﴾ کێ یە ئەو کەسەی لەو ڕۆژەدا بتوانێ تکای لەلا بکات ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مەگەر بە ڕێ پێدانی خوی نەبێت ﴿يَعْلَمُ﴾ ئاگادارە ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بەوەی لەبەردەمی (ئادەمی) یە وەبە (لە دونیا لە بەردەستیاندایە) ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە لەوەی لە دواوەیەتی (لە ڕۆژی دوایی بۆیان ئامادەکراوە) ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ﴾ وە کەس ئاگای پێ یە لە هیچ شتێک ﴿مِنْ عِلْمِهِ﴾ لە زانین و زانیاری ئەو (خوا) بە ﴿إِلَّا بِمَا شَاءَ﴾ مەگەر ئەوەی کە خوی بیەوێ ﴿وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کورسی یەکەی خوا هەموو ئاسمانەکان و زەوی گرتۆتەوە ﴿وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا﴾ وە پارێزگاری کردنی ئاسمانەکان و زەوی بۆ خوا ئاسانە و (گران نیە) ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ وە هەر ئەو بڵند پلەی پایە گەورە ﴿٢٥٥﴾ ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ﴾ بە هیچ جۆرێک زۆر لێ کردن لە دیندا نی یە (بۆ هاتنە ناو ئیسلام) ﴿قَدْ تَبَيَّنَ﴾ چونکە بە ڕاستی لە یەک جیابۆتەوە ﴿الرُّشْدُ﴾ ڕێنموونی و شارەزایی ﴿مِنَ الْغَيِّ﴾ لە گومڕایی و سەرلێ شێواوی (ئەم ئایەتە تایبەتە بە ئەوانەی ئایینی ئاسمانی یان هەیە) ﴿فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ﴾ ئەمجا هەر کەس بە ڕێ ی بێ بڕوایی بگەڕێتەوە (بێ باوەڕ بێ بە هەر پەرستراوێک جگە لە خوا) ﴿وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ﴾ وە بڕوا بهێنێ بە خوا ﴿فَقَدِ اسْتَمْسَكَ﴾ ئەوە بێگومان بە توندی دەستی گرتووە ﴿بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى﴾ بە دەستەگیرەیەکی قایم و بەهێزی و (کە ئیسلام. یان ئیمانەکەیەتی) ﴿لَا انْفِصَامَ لَهَا﴾ کە بپچڕان و نەبوونی بۆ نی یە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە ﴿٢٥٦﴾

﴿ٱللَّهُ وَلِيُّ﴾ خوا دۆست و پشتیوانی ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەیە کە بڕوادارن ﴿يُخْرِجُهُم﴾ دەریان دەهێنێت ﴿مِّنَ ٱلظُّلُمَـٰتِ﴾ لە تاریکستانی بێ بڕوایی ﴿إِلَى ٱلنُّورِ﴾ بۆ ڕووناکی ئاوەڕۆ و ڕێنموویی ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوان ﴿أَوْلِيَآؤُهُمُ ٱلطَّـٰغُوتُ﴾ شەیتان دۆستیانە ﴿يُخْرِجُونَهُم﴾ دەریان دەهێنێ ﴿مِّنَ ٱلنُّورِ﴾ لە ڕووناکی (بیر و باوەڕ) ەوە ﴿إِلَى ٱلظُّلُمَـٰتِ﴾ بۆ تاریکستانی (گومڕایی) ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿أَصْحَـٰبُ ٱلنَّارِ﴾ هاوڕێی دۆزەخن ﴿هُمْ فِيهَا خَـٰلِدُونَ﴾ بە ئاگاییەوە هەمیشەتیە ﴿٢٥٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِى﴾ ئایا ئاوڕێك نادەیتەوە بەلای ئەو (نەمروود) ەی ﴿حَآجَّ إِبْرَٰهِـۧمَ﴾ کە دەمەقالێی کرد لەگەڵ ئیبراهیم (پێغەمبەر علیه السلام) ﴿فِى رَبِّهِۦٓ﴾ دەرحەق بە پەروەردگاری ﴿أَنْ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ ٱلْمُلْكَ﴾ لەبەر ئەوەی خوا پادشایی دابوویە ﴿إِذْ قَالَ إِبْرَٰهِـۧمُ﴾ کاتێ کە ئیبراهیم (لە وەڵامی نەمروودا) ووتی ﴿رَبِّىَ ٱلَّذِى﴾ پەروەردگاری من ئەو زاتەیە ﴿يُحْىِۦ﴾ ژیان ئەداو ﴿وَيُمِيتُ﴾ ژیان دەستێنێ (دەمرێنێت) ﴿قَالَ﴾ (نەمروود) ووتی ﴿أَنَا۠ أُحْىِۦ﴾ منیش ژیان ئەدەم ﴿وَأُمِيتُ﴾ وە ژیان دەستێنم و دەشمرێنم (دوو زیندانی کراوی هێنا یەکێکیانی ئازاد کرد و ئەوی دیکەیانی کوشت) ﴿قَالَ إِبْرَٰهِـۧمُ﴾ ئیبراهیم ووتی ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ يَأْتِى بِٱلشَّمْسِ مِنَ ٱلْمَشْرِقِ﴾ بێگومان خوا خۆر لە ڕۆژهەڵاتەوە هەڵدەهێنێ ﴿فَأْتِ بِهَا مِنَ ٱلْمَغْرِبِ﴾ دە (ئەگەر دەتوانیت) تۆ لە ڕۆژئاواوە هەڵی بێنە ﴿فَبُهِتَ﴾ ئەمجا دەم کوت بوو ﴿ٱلَّذِى كَفَرَ﴾ ئەو بێ بڕوایە (نەمروود) ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّـٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٢٥٨﴾ ﴿أَوْ كَٱلَّذِى﴾ یا وەك ئەو کەسە (عوزەیر) ﴿مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ﴾ کە ڕابورد بەلای شارێکدا (بیت المقدس) ﴿وَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ لە کاتێکدا ئەو (شارە) دیوارەکانی ڕووخا بوو بەسەر سەربانەکانیدا ﴿قَالَ﴾ (عوزەیر) ووتی ﴿أَنَّىٰ يُحْىِۦ هَـٰذِهِ ٱللَّهُ﴾ خوا چۆن ئەم شارە ئاوەدان دەکاتەوە ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ پاش مردنی ؟ (واتە پاش ویران بوونی) ﴿فَأَمَاتَهُ ٱللَّهُ مِا۟ئَةَ عَامٍ﴾ یەکسەر خوای گەورە (عوزەیری) سەد ساڵ مراند ﴿ثُمَّ بَعَثَهُۥ﴾ و پاشان زیندووی کردەوە ﴿قَالَ كَمْ لَبِثْتَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی چەند ماویتەوە لێرەدا ؟ ﴿قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ ووتی ڕۆژێك یا بەشێ لە ڕۆژێك ماومەتەوە ﴿قَالَ بَل لَّبِثْتَ مِا۟ئَةَ عَامٍ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی نەخێر بەڵکو سەد ساڵ ماویتەوە ﴿فَٱنظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ﴾ جا تەماشای خواردن و ﴿وَشَرَابِكَ﴾ خواردنەوەکەت بکە ﴿لَمْ يَتَسَنَّهْ﴾ تێك نەچووە ﴿وَٱنظُرْ إِلَىٰ حِمَارِكَ﴾ وە تەماشای گوێدرێژەکەت بکە ﴿وَلِنَجْعَلَكَ﴾ (وە زیندوومان کردیتەوە) تا بتگێڕین ﴿ءَايَةً لِّلنَّاسِ﴾ بە موعجیزە و (بەڵگە) بۆ خەڵکی ﴿وَٱنظُرْ إِلَى ٱلْعِظَامِ﴾ وە تەماشای ئێسقانەکانی (گوێدرێژەکەت) بکە ﴿كَيْفَ نُنشِزُهَا﴾ چۆن بەرزیان دەکەینەوە (لە شوێنی خۆیان) و یەکیان ئەخەین ﴿ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا﴾ پاشان گۆشتی بەسەردا دەهێنین ﴿فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۥ﴾ ئەمجا کاتێ ئەمانە دەرکەوت بۆی (عوزەیر) ﴿قَالَ أَعْلَمُ﴾ ووتی بەچاکی تێگەیشتم ﴿أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا خاوەن دەستەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٢٥٩﴾

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ﴾ (ئەی موحەممەد بەیاد بهێنە) کاتێک کە ئیبراهیم ووتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم
﴿أَرِنِي﴾ پیشانم بدە ﴿كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى﴾ چۆن مردوو زیندوو دەکەیتەوە؟ ﴿قَالَ﴾ (خوا) فەرمووی:
﴿أَوَلَمْ تُؤْمِن﴾ بڕوات پێ ی نەهێناوە؟ ﴿قَالَ بَلَى﴾ ووتی بەڵێ بڕوام هێناوە ﴿وَلَكِن لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِي﴾ بەڵام
(ئەمەوێ ببینم) بۆ ئەوەی دڵنیا بم ﴿قَالَ﴾ (خوا) فەرمووی ﴿فَخُذْ أَرْبَعَةً مِّنَ الطَّيْرِ﴾ کەواتە چوار باڵ
بگرە ﴿فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ﴾ ئەمجا (سەریان ببڕە) و پارچە پارچەیان بکە ﴿ثُمَّ﴾ لەپاشان ﴿اجْعَلْ عَلَى كُلِّ جَبَلٍ
مِّنْهُنَّ جُزْءًا﴾ هەر پارچەیەکیان لەسەر شاخێک دابنێ ﴿ثُمَّ ادْعُهُنَّ﴾ لە پاشان بانگیان بکە ﴿يَأْتِينَكَ
سَعْيًا﴾ بەپەلە دێن بۆلات ﴿وَاعْلَمْ﴾ وە چاک بزانە و ﴿أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ دڵنیابە بێگومان خوا
باڵادەستی کار بەجێ یە (٢٦٠) ﴿مَّثَلُ﴾ وێنەی (خێری) ئەوانەی ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾ کە ماڵی
خۆیان دەبەخشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿كَمَثَلِ حَبَّةٍ﴾ وەک دەنکە(تۆوێک) وایە
(ڕوابێت) و ﴿أَنبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ﴾ حەوت گوڵی گرتبێت ﴿فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ﴾ لەهەر گوڵێکدا
﴿مِّائَةُ حَبَّةٍ﴾ سەد دەنەی تێدا بێت ﴿وَاللَّهُ يُضَاعِفُ﴾ وە خوا لەمەش زیاتری دەکات ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾
بۆ هەر کەسێک کە خۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا خاوەن بەهرەی فراوانی ئاگادارە (٢٦١)
﴿الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾ ئەوانەی کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا
﴿ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا أَنفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى﴾ دوای ئەوە هیچ منەتێک نانێن و ئازارێک(بە دڵی هەژاران)
ناگەیەنن ﴿لَّهُمْ﴾ ئەو کەسانە بۆیان هەیە ﴿أَجْرُهُمْ﴾ پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان
﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیچ ترسێکیان لەسەر نی یە ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە هیچ خەم و خەفەتێکیان
نیە (٢٦٢) ﴿قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ﴾ قسە و گوفتاری جوان و شیرین ﴿وَمَغْفِرَةٌ﴾ و چاوپۆشی (لە هەڵەدا)
﴿خَيْرٌ﴾ چاکترە ﴿مِّن صَدَقَةٍ﴾ لە خێرێک ﴿يَتْبَعُهَا أَذًى﴾ کە ئازار و دڵ ئێشاندنی بە دوادا بێ
﴿وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ﴾ خوا دەوڵەمەند و بێ نیاز و لەسەرخۆیە (٢٦٣) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی
بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُبْطِلُوا﴾ پووچەڵی مەکەنەوە ﴿صَدَقَاتِكُم﴾ خێر و بەخشینەکانتان ﴿بِالْمَنِّ﴾ بە منەت
نان ﴿وَالْأَذَى﴾ و ئازاردان و دڵ ئێشان ﴿كَالَّذِي﴾ وەک ئەو کەسەی ﴿يُنفِقُ مَالَهُ﴾ ماڵ و سامانی
خۆی دەبەخشێت ﴿رِئَاءَ النَّاسِ﴾ بۆ ڕووبینایی خەڵک ﴿وَلَا يُؤْمِنُ﴾ وە باوەڕی نی یە ﴿بِاللَّهِ﴾ بەخوا
﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿فَمَثَلُهُ﴾ جا وێنەی ئەو ناپاکە ﴿كَمَثَلِ صَفْوَانٍ﴾ وەک بەردێکی
ساف و لووس و بە ﴿عَلَيْهِ تُرَابٌ﴾ کە گڵێکی کەمی بەسەرەوە بێت ﴿فَأَصَابَهُ وَابِلٌ﴾ ئەمجا بارانێکی
لێزمەی لێ بدات ﴿فَتَرَكَهُ صَلْدًا﴾ وە بەردەکە بهێڵێتەوە بە ڕووتی ﴿لَّا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا﴾
ناتوانن دەستیان بکەوێ هیچ شتێک لەوەی کە کردوویانە ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی
گەلی بێ بڕوا وخوا نەناس ناکات (٢٦٤)

﴿وَمَثَلُ الَّذِينَ﴾ نموونەی ئەوانەی ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمُ﴾ کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿ابْتِغَاءَ
مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ لە پێناو ڕەزامەندی خوا ﴿وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ وە بۆ دامەزراندنی دڵ و دەروونیان
(لەسەر چاکە) ﴿كَمَثَلِ جَنَّةٍ﴾ وەك باخێك وایە ﴿بِرَبْوَةٍ﴾ کە بە شوێنێکی بەرزەوە بێت ﴿أَصَابَهَا
وَابِلٌ﴾ بارانی دڵۆپ گەورەی لێ بدات ﴿فَآتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ﴾ ئەمجا میوەی خۆی بدات بە دوو
هێندە ﴿فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ﴾ وە ئەگەر بارانی دڵۆپ گەورەشی لێ نەدات ﴿فَطَلٌّ﴾ بارانی ورد
لێی ئەدات (واتە بێ بەرهەم نابێت) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوای گەورەش بینایە بەوەی کە
دەیکەن ﴿٢٦٥﴾ ﴿أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ﴾ ئایا کەس لە ئێوە حەز دەکات ﴿أَن تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ﴾ کە باخێکی بێت
﴿مِّن نَّخِيلٍ﴾ لە درەختی خورما ﴿وَأَعْنَابٍ﴾ وە جۆرەها درەختی ترێ و ڕەز ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾
چەندە جۆگە ئاو بڕوا بەژێریاندا ﴿لَهُ﴾ بۆ خاوەن باخەکە بێت ﴿فِيهَا﴾ لەناو ئەو باخەدا ﴿مِن كُلِّ
الثَّمَرَاتِ﴾ لە هەموو جۆرە میوەیەك ﴿وَأَصَابَهُ﴾ لە کاتێکدا (خاوەنەکەی) دووچاری بێ ﴿الْكِبَرُ﴾
پیری ﴿وَلَهُ﴾ وە بیبێ ﴿ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ﴾ چەند منداڵێکی ووردی بێ دەسەڵات ﴿فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ﴾
ئەمجا گەردەلوولێکی لێ هەڵ بکات ﴿فِيهِ نَارٌ﴾ گڕو سەمومی تێدا بێ ﴿فَاحْتَرَقَتْ﴾ بە کەمەر
باخەکە بسوتێ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەم ڕەنگە ﴿يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ خوا نیشانەکانی (میهرەبانی)
خۆیتان بۆ ڕوون دەکاتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿٢٦٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَنفِقُوا﴾ ببەخشن ﴿مِن طَيِّبَاتِ﴾ لە پاکترینی ﴿مَا كَسَبْتُمْ﴾
ئەوەی پەیداتان کردووە ﴿وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُم﴾ وە لەوەی کە بۆمان دەرهێناوون (ڕواندووین)
﴿مِّنَ الْأَرْضِ﴾ لە زەوی ﴿وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنفِقُونَ﴾ مەڕۆن لەوەی ببەخشن کە خراپە ﴿وَلَسْتُم
بِآخِذِيهِ﴾ لە کاتێکدا کە خۆتان ئەو شتە خراپە وەرناگرن (ئەگەر بتان درێتێ) ﴿إِلَّا أَن تُغْمِضُوا
فِيهِ﴾ مەگەر چاوی لێ بپۆشن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وە چاك بزانن کە خوا ﴿غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ بێ
نیازێکی شایستەی ستایشە ﴿٢٦٧﴾ ﴿الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ﴾ شەیتان دەتان ترسێنێ بە هەژاری
﴿وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ﴾ وە فەرمانتان پێدەدات بە خراپە ﴿وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا﴾ وە خوا
بەڵێنی لێخۆشبوون و چاکەتان پێدەدات ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ خوا بەهرە فراوان میهرەبانی زانایە ﴿٢٦٨﴾
﴿يُؤْتِي﴾ ئەی بەخشێ ﴿الْحِكْمَةَ﴾ ژیری و دانایی ﴿مَن يَشَاءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بیەوێ ﴿وَمَن يُؤْتَ
الْحِكْمَةَ﴾ وە هەر کەسێك ژیری و دانایی پێدرا ﴿فَقَدْ أُوتِيَ﴾ ئەوە بەڕاستی پێی دراوە ﴿خَيْرًا
كَثِيرًا﴾ خێر و چاکەیەکی زۆر ﴿وَمَا يَذَّكَّرُ﴾ پەند وەرناگرن ﴿إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ تەنها خاوەن
ژیری و هۆشمەندەکان نەبێت ﴿٢٦٩﴾

﴿وَمَا أَنفَقْتُم﴾ ئەوەی بەخشیبێتان ﴿مِّن نَّفَقَةٍ﴾ لەچاکە ﴿أَوْ نَذَرْتُم مِّن نَّذْرٍ﴾ یا نەزرێکتان بڕیار
دابێ ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئاگای لێ یە ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وە بۆ ستەمکاران
نییە ﴿مِنْ أَنصَارٍ﴾ هیچ یارمەتی دەرێک ﴿٢٧٠﴾ ﴿إِن تُبْدُوا﴾ ئەگەر ئاشکرای بکەن ﴿الصَّدَقَاتِ﴾
خێرەکانتان ﴿فَنِعِمَّا هِيَ﴾ ئەوە کارێکی باشە ﴿وَإِن تُخْفُوهَا﴾ وە ئەگەر بیشارنەوە ﴿وَتُؤْتُوهَا﴾
و بیدەن ﴿الْفُقَرَاءَ﴾ بە هەژاران ﴿فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوە باشترە بۆ ئێوە ﴿وَيُكَفِّرُ عَنكُم﴾
وەخوا هەڵی ئەوەڕێت لەسەرتان و دەیسڕێتەوە ﴿مِّن سَيِّئَاتِكُمْ﴾ هێندێ لە گوناهەکانتان
﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا بەوەی کە دەیکەن ئاگادارە ﴿٢٧١﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَيْكَ﴾ لەسەر تۆ
نی یە(ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿هُدَاهُمْ﴾ ڕێنموونیی و موسوڵمان کردنی خەڵکی ﴿وَلَٰكِنَّ
اللَّهَ﴾ بەڵکو خوا ﴿يَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ هەر کەسێکی بوێت هیدایەتی دەدات ﴿وَمَا تُنفِقُوا﴾ وە ئەوەی
ئێوە دەیبەخشن ﴿مِنْ خَيْرٍ﴾ لە دارایی (چاکە) ﴿فَلِأَنفُسِكُمْ﴾ ئەوە (قازانجەکەی) بۆ خۆتانە
﴿وَمَا تُنفِقُونَ﴾ ئێوە هیچ نابەخشن ﴿إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ﴾ مەگەر بۆ ڕەزای خوا نەبێ ﴿وَمَا تُنفِقُوا﴾
وەئەوەی دەیبەخشن ﴿مِنْ خَيْرٍ﴾ لەسامان و (چاکە) ﴿يُوَفَّ إِلَيْكُمْ﴾ پاداشتەکەیتان دەست دەکەوێتەوە
﴿وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾ و ئێوە ستەمتان لێ ناکرێ ﴿٢٧٢﴾ ﴿لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ﴾ (ئەم خێرە) بۆ ئەو هەژارانەیە
﴿أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ کە دەست ڕۆیی نەماوە لە ڕێی خوادا ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ ناتوانن ﴿ضَرْبًا
فِي الْأَرْضِ﴾ (بۆ ڕۆزی پەیدا کردن) بگەڕێن بە زەوی دا ﴿يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ﴾ نەزانی بێ خەبەر وا
هەست دەکات ئەوان ﴿أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ﴾ کە دەوڵەمەندن بەهۆی بێ پاری یانەوە(سواڵ نەکردنیانەوە)
﴿تَعْرِفُهُم﴾ تۆ(ئەی موحەممەد ﷺ) دەیان ناسیت ﴿بِسِيمَاهُمْ﴾ بە شێوەیاندا ﴿لَا يَسْأَلُونَ
النَّاسَ﴾ داوای هیچ لەکەس ناکەن ﴿إِلْحَافًا﴾ بەزۆر(وەك سواڵ کەرانی تر) ﴿وَمَا تُنفِقُوا﴾
وە ئەوەی دەیبەخشن ﴿مِنْ خَيْرٍ﴾ لە ماڵ و سامان ﴿فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا ئاگادارە
پێ ی ﴿٢٧٣﴾ ﴿الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُم﴾ ئەوانەی کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿بِاللَّيْلِ﴾ بە شەو
﴿وَالنَّهَارِ﴾ و بە ڕۆژ ﴿سِرًّا﴾ بە پەنهانی ﴿وَعَلَانِيَةً﴾ و بە ئاشکرا ﴿فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ ئەوانە هەر
پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریانە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیچ ترسێکیان لەسەر
نییە(لە داهاتوودا) ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە ئەوان خەفەت بار نابن لە ڕۆژی دوایدا ﴿٢٧٤﴾

﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا﴾ ئەوانەی کە سوود (ڕبا) دەخۆن ﴿لَا يَقُومُونَ﴾ (کاتی زیندوو بوونەوە) ڕاست نابنەوە (لە گۆڕەکانیاندا) ﴿إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي﴾ مەگەر چۆن کەسێ ڕاست دەبێتەوە ﴿يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ﴾ کە شەیتان دەستی لێ وەشاندبێ (وە تووشی شێتی بووبێ) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە، سوود خۆران وتیان ﴿إِنَّمَا الْبَيْعُ﴾ کڕین و فرۆشتن ﴿مِثْلُ الرِّبَا﴾ وەك سوود وایە ﴿وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ﴾ لە کاتێکدا خوا ڕێی داوە بە کڕین و فرۆشتن و حەڵاڵی کردووە ﴿وَحَرَّمَ الرِّبَا﴾ بەڵام سوود (ڕیبا) ی قەدەغە کردووە ﴿فَمَن جَاءَهُ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی پێی گەیشت ﴿مَوْعِظَةٌ﴾ ئامۆژگاری یەك ﴿مِّن رَّبِّهِ﴾ لە پەروەردگاری یەوە ﴿فَانتَهَىٰ﴾ وە جێرا دەستی لێ هەڵگرت ﴿فَلَهُ مَا سَلَفَ﴾ ئەوا ئەوەی لەوەبەر وەری گرتووە بۆ خۆیەتی (لە سوود خواردن) ﴿وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ﴾ وە کاری ئەو هەر لە بەخوایە ﴿وَمَنْ عَادَ﴾ وە ئەوەی گەڕایەوە (بۆ سوود خواردن) ﴿فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانە هاوڕێی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا﴾ تیا دەمێننەوە ﴿خَالِدُونَ﴾ بە هەمیشەیی وە هەتاهەتایی ﴿٢٧٥﴾ ﴿يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا﴾ خوا بەر و بەرەکەتی سوود نایەڵێت ﴿وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ﴾ وە بەرەو بە خێرو بەخشین ئەدات و زیادی ئەکات ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ﴾ وە خوا خۆشی ناوێت ﴿كُلَّ كَفَّارٍ﴾ هیچ بێباوەڕ و ناسوپاسگوزارێکی ﴿أَثِيمٍ﴾ تاوانبار ﴿٢٧٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژیان بەهوش و بیرەوە کردووە ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ وە زەکاتیان داوە ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ تەنها پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریانە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیچ ترسێکیان بەسەر نی یە (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە هیچ خەمەتێك ڕوویان تێ ناکات ﴿٢٧٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە (بە خوا) ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ لە خوا بترسن ﴿وَذَرُوا﴾ وە دەست هەڵگرن ﴿مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا﴾ لەو سوودەی کە لای خەڵك ماوتە ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٢٧٨﴾ ﴿فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا﴾ ئەمجا ئەگەر دەستتان لێ هەڵنەگرت ﴿فَأْذَنُوا﴾ کەواتە بزانن و ئاگادار بن ﴿بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ جەنگ لەگەڵ خوداو پێغەمبەرەکەی ڕادەگەیەنن ﴿وَإِن تُبْتُمْ﴾ وە ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ﴾ ئەوا تەنها سەرمایەکانتان هی ئێوەیە ﴿لَا تَظْلِمُونَ﴾ نە ستەم بکەن (لە خەڵکی) ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ﴾ وە نە ستەمتان لێ دەکرێت ﴿٢٧٩﴾ ﴿وَإِن كَانَ ذُو عُسْرَةٍ﴾ وە ئەگەر قەرزدار نەداربوو ﴿فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ﴾ ئەوە مۆڵەتی بدرێت تا خۆ دەسەڵاتی دەدا ﴿وَأَن تَصَدَّقُوا﴾ وە ئەگەر (لە قەرزەکە) ئازادیان بکەن ﴿خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ باشترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر تێ بگەن ﴿٢٨٠﴾ ﴿وَاتَّقُوا﴾ وە بترسن ﴿يَوْمًا﴾ لە ڕۆژێك ﴿تُرْجَعُونَ فِيهِ﴾ دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَى اللَّهِ﴾ بۆ لای خوا ﴿ثُمَّ تُوَفَّىٰ﴾ لەوپاشان پاداشت ئەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ بە هەموو کەسێك ﴿مَّا كَسَبَتْ﴾ (پاداشت و سزای) ئەوەی کردوویەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێ ﴿٢٨١﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ﴾ ئەگەر قەرزێکتان لەیەکتری کرد ﴿إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى﴾ بۆ ماوەیەکی ناوبراو (دیاری کراو) ﴿فَاكْتُبُوهُ﴾ ئەوە بینووسن ﴿وَلْيَكْتُبْ﴾ وە با بینووسێ ﴿بَيْنَكُمْ﴾ لە نێوانتاندا ﴿كَاتِبٌ﴾ نووسەرێک ﴿بِالْعَدْلِ﴾ بەڕاستی (وەدادوەری) ﴿وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ﴾ وە هیچ نووسەرێک سەرپێچی نەکات ﴿أَنْ يَكْتُبَ﴾ لە نووسینی (سەنەدی قەرز) دا ﴿كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ﴾ هەروەک خوا ئەوی فێری نووسین کردووە ﴿فَلْيَكْتُبْ﴾ با بینووسێ ﴿وَلْيُمْلِلِ﴾ وە با ئەو کەسە دەقی سەنەدەکە بڵێ وبیخوێنێتەوە ﴿الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ﴾ کە قەرزەکەی بەسەرەوەیە ﴿وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ﴾ وە لە پەروەردگاری بترسێ ﴿وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا﴾ وە هیچی لێ کەم نەکاتەوە ﴿فَإِنْ كَانَ الَّذِي﴾ ئەمجا ئەگەر ئەو کەسەی ﴿عَلَيْهِ الْحَقُّ﴾ قەرزەکەی بەسەرەوەیە ﴿سَفِيهًا﴾ بێ عەقڵ بوو ﴿أَوْ ضَعِيفًا﴾ یان ناتەواو بوو ﴿أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ﴾ یا نەی دەتوانی ﴿أَنْ يُمِلَّ هُوَ﴾ خۆی دەقی سەنەدەکە بڵێت وبخوێنێتەوە ﴿فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ﴾ ئەوە با گەورەکەی بیڵێت وبخوێنێتەوە ﴿بِالْعَدْلِ﴾ بەڕاستی (وەدادپەروەری) ﴿وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ﴾ وە دوو شاهید بگرن ﴿مِنْ رِجَالِكُمْ﴾ لە پیاوانی خۆتان (موسوڵمان) ﴿فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ﴾ ئەمجا ئەگەر دوو پیاو نەبوو ﴿فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ﴾ ئەوە با پیاوێک و دوو ژن بن ﴿مِمَّنْ تَرْضَوْنَ﴾ لەوانەی کە پەسەندیان دەکەن ﴿مِنَ الشُّهَدَاءِ﴾ لە شاهیدەکان ﴿أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا﴾ بۆ ئەوەی ئەگەر یەکێکیان لەبیری چوو ﴿فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى﴾ با ئەوی تریان بیری بخاتەوە ﴿وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ﴾ با شایەتەکان سەرپێچی نەکەن ﴿إِذَا مَا دُعُوا﴾ کاتێک بانگ کران (بۆ شایەتی دان) ﴿وَلَا تَسْأَمُوا﴾ وە بێزار مەبن ﴿أَنْ تَكْتُبُوهُ﴾ لەوەی کە بینووسن ﴿صَغِيرًا﴾ بچووک بێت ﴿أَوْ كَبِيرًا﴾ یان گەورە ﴿إِلَى أَجَلِهِ﴾ تا کاتی خۆی ﴿ذَلِكُمْ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ﴾ ئەم نووسینەتان ڕاستترە بەلای خواوە ﴿وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ﴾ وە چەسپێنەرترە بۆ شایەتی دانەکە ﴿وَأَدْنَى أَلَّا تَرْتَابُوا﴾ وە نزیکترە لەوەی کە نەکەونە گومانەوە ﴿إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً﴾ مەگەر کاتێک ئەو کردەوەیە بازرگانیەکی ﴿حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ﴾ دەست بە دەست پێ بیگێڕن لە نێو خۆتاندا ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ ئەوە لەم کاتەدا گوناهتان ناگات ﴿أَلَّا تَكْتُبُوهَا﴾ ئەگەر نەینووسن ﴿وَأَشْهِدُوا﴾ وە شاهید بگرن ﴿إِذَا تَبَايَعْتُمْ﴾ کاتێک کڕین و فرۆشتنتان کرد ﴿وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ﴾ و با زیان بە نووسەر و شاهید نەگەیەنرێ ﴿وَإِنْ تَفْعَلُوا﴾ وە ئەگەر زیانتان گەیاند ﴿فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ﴾ ئەوە بێگومان گوناهتان دەگات ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا فێرتان دەکات ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بە هەموو شتێک زانا و ئاگادارە ﴿٢٨٢﴾

﴿وَإِن كُنتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ ئەگەر لەسەر سەفەر بوون ﴿وَلَمْ تَجِدُوا﴾ و دەستتان نەکەوت ﴿كَاتِبًا﴾
نووسەرێك ﴿فَرِهَانٌ مَّقْبُوضَةٌ﴾ ئەوە بارمتەیەك وەرگرن ﴿فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا﴾ جا ئەگەر هەندێکتان
لە هەندێکتان دڵنیا بوون ﴿فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ أَمَانَتَهُ﴾ با ئەو کەسەی کە بە ئەمین دانراوە سپاردەکە بداتەوە
﴿وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ﴾ وە با لە پەروەردگاری بترسێت ﴿وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ﴾ وە شایەتی مەشارنەوە
﴿وَمَن يَكْتُمْهَا﴾ وە ئەو کەسەی بیشارێتەوە ﴿فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ﴾ ئەوە بەڕاستی بە دڵ گوناهبارە ﴿وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بە هەموو کردەوەیەکتان ﴿٢٨٣﴾ ﴿لِّلَّهِ﴾ هەر هی خوایە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾
ئەوەی لە ئاسمانەکانایە ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَإِن تُبْدُوا﴾ ئەگەر ئاشکرای بکەن
﴿مَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ ئەوەی لە دڵتاندایە ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یا بیشارنەوە ﴿يُحَاسِبْكُم بِهِ اللَّهُ﴾ خوا
محاسەبەتان دەکات لەسەری ﴿فَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ ئەوسا خۆش دەبێت لەو کەسەی کە بیەوێت
﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ وە سزای کەسێك دەدات کە بیەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەدەسەڵات
و بەتوانایە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٢٨٤﴾ ﴿آمَنَ الرَّسُولُ﴾ پێغەمبەر ﷺ بڕوای هێنا ﴿بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ﴾
بەو نامەیەی کە بۆی نێردراوە ﴿مِن رَّبِّهِ﴾ لە پەروەردگاریەوە ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ لەگەڵ بڕواداراندا
﴿كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ هەموو بڕوایان هێناوە بە خوا ﴿وَمَلَائِكَتِهِ﴾ وە بە فریشتەکانی ﴿وَكُتُبِهِ﴾ وە
بە نامەکانی ﴿وَرُسُلِهِ﴾ وە بە پێغەمبەرانی ﴿لَا نُفَرِّقُ﴾ جیاوازی ناکەین ﴿بَيْنَ أَحَدٍ﴾ لە نێوان هیچ
یەکێك ﴿مِّن رُّسُلِهِ﴾ لە پەیامبەرانی ﴿وَقَالُوا﴾ (بڕواداران) ووتیان (پێغەمبەر ئایینی خوای پێ گەیاندین
ئێمەش) ﴿سَمِعْنَا﴾ بیستمان ﴿وَأَطَعْنَا﴾ فەرمانبەریمان کرد ﴿غُفْرَانَكَ رَبَّنَا﴾ داوای لێخۆشبوونت
لێدەکەین ئەی پەروەردگارمان ﴿وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای تۆیە گەڕانەوە ﴿٢٨٥﴾ ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ
نَفْسًا﴾ خوا داوا لە هیچ کەسێك ناکات ﴿إِلَّا وُسْعَهَا﴾ مەگەر بە ئەندازەی توانای خۆی ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ﴾
(سوودی) بۆ خۆی هەیە هەر چاکەیەك بکات (با هەر بەدڵیش بێت) ﴿وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ﴾ وە (زیانی)
بۆ خۆیەتی هەر خراپەیەك بکات ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تُؤَاخِذْنَا﴾ لێمان مەگرە ﴿إِن
نَّسِينَا﴾ ئەگەر کردەوەیەکی پێویستمان لەبیرچوو ﴿أَوْ أَخْطَأْنَا﴾ یا بەهەڵە گوناهێکمان کرد
﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگار ﴿وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا﴾ لەسەرمان دامەنێ باری قورس ﴿كَمَا حَمَلْتَهُ﴾
وەك ئەوەی دانا ﴿عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا﴾ لەسەر ئەوانەی پێش ئێمە (ئوممەتانی پێشووتر) ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی
پەروەردگارمان ﴿وَلَا تُحَمِّلْنَا﴾ بەلای وامان بەسەردا مەدە ﴿مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ﴾ کە بۆمان هەڵنەگیرێت
﴿وَاعْفُ عَنَّا﴾ وە گوناهەکانمان بسڕەوە ﴿وَاغْفِرْ لَنَا﴾ وە لێمان خۆشبە ﴿وَارْحَمْنَا﴾ وە میهرەبانیمان
لەگەڵدا بکە ﴿أَنتَ مَوْلَانَا﴾ تۆی یاریدەدەر و پشتیوانمان ﴿فَانصُرْنَا﴾ کەواتە سەرمان بخە ﴿عَلَى
الْقَوْمِ﴾ بەسەر گەلی ﴿الْكَافِرِينَ﴾ بێ بڕواکاندا ﴿٢٨٦﴾

سورەتی ﴿آل عمران﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ مەبەستی خوا ماناکەی دەزانێت بە(ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە بۆ ماناکەی سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە (١) ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا ئەو خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە جگە لە ئەو ﴿الْحَيُّ الْقَيُّومُ﴾
زیندووە و هەمیشە ڕاگری بوونەوەرە (٢) ﴿نَزَّلَ عَلَيْكَ﴾ ناردوویە بە خوارەوە بۆت ﴿الْكِتَابَ﴾ قورئان
﴿بِالْحَقِّ﴾ بەڕاستی و دروستی ﴿مُصَدِّقًا﴾ بەڕاست دانەری ﴿لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ هەموو ئەو (کتێب)انە بە پێشیدا
بوون ﴿وَأَنْزَلَ التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ﴾ وە تەورات و ئینجیلی ناردە خوارەوە (٣) ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ لەپێش قورئاندا ﴿هُدًى
لِلنَّاسِ﴾ بە ڕێنموویی خەڵکی ﴿وَأَنْزَلَ﴾ وە ناردی بە خوارەوە ﴿الْفُرْقَانَ﴾ فورقانی واتە جیاکەرەوەی ڕاست
و ناڕاست مەبەست پێی قورئانە) ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون ﴿بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بە
ئایەت و بەڵگەکانی خوا ﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ بۆیان هەیە (لە قیامەتدا) سزای سەخت ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ﴾ وە خوا
باڵادەست و بەتوانایە ﴿ذُو انْتِقَامٍ﴾ خاوەنی تۆڵەو سزایە (٤) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ﴾ بەڕاستی خوا هیچ
شتێکی لێ ون نابێت ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ نە لە زەوی ﴿وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ وە نە لە ئاسماندا (٥) ﴿هُوَ الَّذِي﴾ ئەو خوایە
وایێکە ﴿يُصَوِّرُكُمْ﴾ شێوەتان دەکێشێ ﴿فِي الْأَرْحَامِ﴾ لە منداڵدانەکاندا ﴿كَيْفَ يَشَاءُ﴾ چۆنی بوێ ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا
هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاست بە تەنها ئەو نەبێت ﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ زاڵی باڵادەستی کاربەجێیە (٦)
﴿هُوَ الَّذِي﴾ ئەو خوایە ﴿أَنْزَلَ عَلَيْكَ﴾ ناردوویەتی بە خوارەوە بۆت ﴿الْكِتَابَ﴾ قورئان ﴿مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ﴾
هەندێکی لە ئایەتەکانی (مەبەستەکانیان) ڕوونن ﴿هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ﴾ ئەو ئایەتانە بنەڕەتی قورئانن
﴿وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ﴾ وە هەندێکی تر (ئایەتانێکن کە مەبەستەکانیان) ڕوون نین ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی
﴿فِي قُلُوبِهِمْ﴾ کە لە دڵیاندا ﴿زَيْغٌ﴾ لادان و چەوتی هەیە ﴿فَيَتَّبِعُونَ﴾ دوای ئەو ئایەتانە دەکەون ﴿مَا تَشَابَهَ مِنْهُ﴾ کە
لە قورئاندا موتەشابیهن (هاوشێوەن، واتاکانی ڕوون نین) ﴿ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ﴾ بۆ تێکدانی بیروباوەڕی موسوڵمانان
﴿وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ﴾ وە بۆ ڕاڤەکردنی بە ئارەزووی ناپاکی خۆیان ﴿وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ﴾ لە حاڵێکدا کەس ڕاڤە
کردنی نازانێت ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ تەنیا خوا نەبێت ﴿وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾ لەگەڵ زانایان و ئەوانەی دامەزراون لە
ڕێبازی علمی شەرعیدا ﴿يَقُولُونَ﴾ دەڵێن ﴿آمَنَّا بِهِ﴾ بڕوامان هێناوە بە(متشابه) ﴿كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا﴾
هەمووی لە پەروەردگارمانەوەیە ﴿وَمَا يَذَّكَّرُ﴾ بیر لە قورئان ناکەنەوە ﴿إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ تەنها خاوەنانی ژیریی
و بیر وهۆش نەبێت (٧) ﴿رَبَّنَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تُزِغْ﴾ لای مەدە (لە ڕێی ڕاست) ﴿قُلُوبَنَا﴾
دڵەکانمان ﴿بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا﴾ دوای ئەوەی کە ڕێنموویت کردین ﴿وَهَبْ لَنَا﴾ وە پێمان ببەخشە ﴿مِنْ لَدُنْكَ﴾
لە لای خۆتەوە ﴿رَحْمَةً﴾ بەزەیی یەك (میهرەبانییەك) ﴿إِنَّكَ أَنْتَ﴾ بەڕاستی هەر تۆی ﴿الْوَهَّابُ﴾ بەخشندە (٨)
﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ﴾ بێگومان تۆ ﴿جَامِعُ النَّاسِ﴾ کۆکەرەوەی خەڵکیت ﴿لِيَوْمٍ﴾ بۆ ڕۆژێك
﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نییە ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ﴾ بەڵێنی خۆی ناشکێنێت
و دەیباتە سەر (٩)

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ﴾ هەرگیز کۆمەك و سوودیان پێ
ناگەیەنێت ﴿أَمْوَالُهُمْ﴾ نە ماڵیان ﴿وَلَا أَوْلَادُهُم﴾ وە نە منداڵیان ﴿مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ لە (سزای) خوا بەهیچ
شێوەیەك ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمْ﴾ وە ئا ئەوانە ﴿وَقُودُ النَّارِ﴾ سووتەمەنی دۆزەخن (١٠) ﴿كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ﴾
(داب و نەریتی ئەم بێ بڕوایانە) وەك داب و نەریتی دەست و پێوەندەکانی فیرعەونە ﴿وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾
و ئەوانەی پێش ئەوانیش بوون وابە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بە درۆزانی ﴿فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ﴾
ئەمجا خواش گرتنی ﴿بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی تاوانەکانیانەوە ﴿وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ وە خوا تۆڵەی سەختە
(١١) ﴿قُل﴾ بڵێ ﴿لِّلَّذِينَ﴾ بەوانەی ﴿كَفَرُوا﴾ کە بێ بڕوان ﴿سَتُغْلَبُونَ﴾ بەمەولا ئەشکێن و ژێر
دەکەون ﴿وَتُحْشَرُونَ﴾ وە کۆدەکرێنەوە ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ﴾ بەرەو دۆزەخ ﴿وَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ کە ناخۆشترین
شوێنە (١٢) ﴿قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ﴾ بێگومان نیشانەیەکی گرنگ ڕوویدا بۆ ئێوە (ئەی موسوڵمانینە یان
ئەی کافرەکان) ﴿فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا﴾ لەو دوو دەستەی (کە لە جەنگی بەدردا) دایان بەیەکدا ﴿فِئَةٌ﴾
دەستەیەکیان ﴿تُقَاتِلُ﴾ دەجەنگین ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ﴾ وە ئەوەی تریان
بێ بڕوا بوون ﴿يَرَوْنَهُم مِّثْلَيْهِمْ﴾ موسوڵمانەکانیان ئەدی بەدوو ئەوەندەی خۆیان ﴿رَأْيَ الْعَيْنِ﴾
بە بینینی چاو ﴿وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ﴾ وە خوا پشت گیری دەکات ﴿بِنَصْرِهِ﴾ بە یارمەتی خۆی ﴿مَن يَشَاءُ﴾
بۆ هەرکەس بیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەم یارمەتیدانەدا ﴿لَعِبْرَةً﴾ پەند وئامۆژگاری هەیە
﴿لِّأُولِي الْأَبْصَارِ﴾ بۆ کەسانی خاوەن ژیری و بیروهۆش (١٣) ﴿زُيِّنَ﴾ جوان کراوە و ڕازێنراوەتەوە
﴿لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی ﴿حُبُّ الشَّهَوَاتِ﴾ خۆشی وئارەزووەکانی نەفس ﴿مِنَ النِّسَاءِ﴾ بە ئافرەتان ﴿وَالْبَنِينَ﴾
و کوڕ وکاڵی زۆر ﴿وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنطَرَةِ﴾ و دارایی زۆری کەڵەکە کراو ﴿مِنَ الذَّهَبِ﴾ لە ئاڵتون و زێڕ
﴿وَالْفِضَّةِ﴾ و زیو ﴿وَالْخَيْلِ﴾ و ئەسپ و ماینانی ﴿الْمُسَوَّمَةِ﴾ نیشانەدار (بەسپێتی ناوچەوان و هەر
چوار پەلی) ﴿وَالْأَنْعَامِ﴾ هەروەها ئاژەڵ و چوارپێ ﴿وَالْحَرْثِ﴾ و کشتوکاڵ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمانە ﴿مَتَاعُ﴾
بەهرە و (کەڵ و پەل) ی ﴿الْحَيَاةِ﴾ ژیانەکانی (ژیان) ی ﴿الدُّنْيَا﴾ دونیان ﴿وَاللَّهُ عِندَهُ﴾ وە لای خوا
هەیە ﴿حُسْنُ الْمَآبِ﴾ خۆشترین جێگا و پاشەڕۆژ (١٤) ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿أَؤُنَبِّئُكُم﴾ خەبەرتان بدەمێ
﴿بِخَيْرٍ مِّن ذَٰلِكُمْ﴾ بەباشتر لەمانەتان ﴿لِلَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ بۆ ئەوانەی کە پارێزیان کرد و لەخودا ترسان
﴿عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ﴾ لای پەروەردگاریان چەند بەهەشتێك هەیە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا﴾ کە بەژێریاندا دەڕوات
﴿الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی و هەتا هەتایی تێیدا دەمێنەوە ﴿وَأَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾
وە (بۆیان هەیە) ژنانی پاکیزە ﴿وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ وە ڕەزامەندی لە خواوە ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ﴾ وە
خوا بینایە بە بەندەکان (١٥)

﴿الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ (لە خوا ترسان) ئەوانەی کە دەڵێن ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّنَا﴾
بەڕاستی ئێمە ﴿آمَنَّا﴾ بڕوامان هێنا ﴿فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ دەی خۆش بە لە گوناهەکانمان
﴿وَقِنَا﴾ وە بمانپارێزە ﴿عَذَابَ النَّارِ﴾ لە سزای ئاگری دۆزەخ ﴿١٦﴾ ﴿الصَّابِرِينَ﴾ (ئەوانە بریتین لە)
ئارام گران ﴿وَالصَّادِقِينَ﴾ و ڕاستگۆیان ﴿وَالْقَانِتِينَ﴾ و فەرمانبەردارانی خودا ﴿وَالْمُنفِقِينَ﴾ و دارایی
وەدەبەخشن ﴿وَالْمُسْتَغْفِرِينَ﴾ و ئەوانەی کە داوای لێ خۆشبوون دەکەن ﴿بِالْأَسْحَارِ﴾ لە پێش
بەیانیاندا ﴿١٧﴾ ﴿شَهِدَ اللَّهُ﴾ خوا شایەتی ئەدات (واتە ڕای دەگەیەنێت و بەڵگە دەیچەسپێنێت)
﴿أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە بەڕاستی هیچ پەرستراوێکی بەحەق وڕاست نی یە ئەو نەبێت ﴿وَالْمَلَائِكَةُ﴾
وە فریشتەکانیش شایەتی ئەدەن (واتە ئیقرار ئەکەن) ﴿وَأُولُو الْعِلْمِ﴾ وەخاوەن زانستەکان (زانایان) یش
شایەتی ئەدەن (واتە باوەڕی چەسپاویان هەیە) ﴿قَائِمًا بِالْقِسْطِ﴾ (خوا) هەمیشە دادپەروەری ڕاگرتووە
﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لە خوا ﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ کە باڵادەستی
کاربەجێیە ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّ الدِّينَ﴾ بەڕاستی دینی پەسەند کراو ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا ﴿الْإِسْلَامُ﴾
(هەر) ئیسلامە ﴿وَمَا اخْتَلَفَ﴾ دوو بەرەکی نەکەوتنە ناو ﴿الَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ کە
نامەیان بۆ هاتبوو ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ﴾ دوای ئەوە نەبێت ﴿مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ کە زانیی بەڕاستیان بۆ هات
﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ (ئەم لادانەشیان) لە ڕووی ستەم و حەسادەتەوە بوو لە نێو خۆیاندا ﴿وَمَن يَكْفُرْ
بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ جا هەر کەسێک بێ بڕوا بێ بە ئایەتەکانی خوا (کە قورئانە) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ
الْحِسَابِ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا زوو حسابی لەگەڵ دەکات ﴿١٩﴾ ﴿فَإِنْ حَاجُّوكَ﴾ ئەمجا ئەگەر (خاوەن
نامەکان) دەمەتەقێیان لەگەڵ کردیت ﴿فَقُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش بڵێ ﴿أَسْلَمْتُ
وَجْهِيَ لِلَّهِ﴾ ڕووی خۆم سپاردە بە خوا (وملکەچی ئەوم) ﴿وَمَنِ اتَّبَعَنِ﴾ لەگەڵ ئەوانەی پەیڕەوی
من ئەکەن ﴿وَقُل لِّلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەوانە کە نامەی تەورات و
ئینجیلیان دراوەتێ (کە جولەکە و گاورەکانن) ﴿وَالْأُمِّيِّينَ﴾ وە بە نەخوێندەوارەکان (هاوبەش
پەیداکەرەکانی گەلی عەرەب) ﴿أَأَسْلَمْتُمْ﴾ ئایا ئێوە موسوڵمان بوون؟ ﴿فَإِنْ أَسْلَمُوا﴾ ئەمجا
ئەگەر موسوڵمان بوون ﴿فَقَدِ اهْتَدَوا﴾ ئەوە بەڕاستی مانای ئەوەیە کە هیدایەتیان وەرگرتووە
﴿وَّإِن تَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر ڕوویشیان وەرگێڕا ﴿فَإِنَّمَا﴾ ئەوە بەڕاستی ﴿عَلَيْكَ الْبَلَاغُ﴾ تۆ هەر ڕاگەیاندنت
لەسەرە ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ﴾ وە خوا بینایە بە بەندەکان ﴿٢٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی
بێ بڕوان ﴿بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بە ئایەتەکانی خوا (بە نیشانەکانی خوا) ﴿وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ﴾ وە پێغەمبەران
ئەکوژن ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بە ناڕەوا ﴿وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ﴾ وە ئەو کەسانە ئەکوژن ﴿يَأْمُرُونَ﴾ کە فەرمان
ئەدەن ﴿بِالْقِسْطِ﴾ بە دادگەری ﴿مِنَ النَّاسِ﴾ لە خەڵکی ﴿فَبَشِّرْهُم﴾ ئەوە مژدەیان بدەری (وەک
سووکایەتی کردن وایە) ﴿بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ بە سزای پڕ لە ئازار ﴿٢١﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسێکن
﴿حَبِطَتْ﴾ پووچ بووەتەوە ﴿أَعْمَالُهُمْ﴾ کردەوەکانیان ﴿فِي الدُّنْيَا﴾ لە دونیا ﴿وَالْآخِرَةِ﴾ وە لە ڕۆژی
دوایی دا ﴿وَمَا لَهُم﴾ وە ئەوان نیانە ﴿مِّن نَّاصِرِينَ﴾ هیچ یارمەتیدەرێک ﴿٢٢﴾

﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا ورد نابیتەوە ﴿إِلَى الَّذِينَ﴾ لەوانەی ﴿أُوتُوا﴾ پێیان دراوە ﴿نَصِيبًا﴾ بەشێك ﴿مِّنَ
الْكِتَابِ﴾ لە تەورات ﴿يُدْعَوْنَ﴾ بانگ دەكرێن ﴿إِلَىٰ كِتَابِ اللَّهِ﴾ بۆ لای كتێبی خوا(تەورات)
﴿لِيَحْكُمَ﴾ بۆ ئەوەی بڕیار بدات ﴿بَيْنَهُمْ﴾ لە نێوانیاندا ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ﴾ لە پاشان دەستەیەك
لەوان پشت هەڵدەكەن ﴿وَهُم مُّعْرِضُونَ﴾ لە حاڵێكدا ئەوان ڕوو وەرگێڕن ﴿٢٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾
ئەمە بەهۆی ئەوەوەیە كە بێگومان ئەوان ﴿قَالُوا﴾ دەیان ووت ﴿لَن تَمَسَّنَا﴾ هەرگیز بەر ئەشمان
ناكەوێت ﴿النَّارُ﴾ ئاگر ﴿إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ﴾ تەنها چەند ڕۆژێكی ژمێردراو و كەم نەبێت
﴿وَغَرَّهُمْ﴾ وە خەڵەتاندنی (و فریووی دان) ﴿فِي دِينِهِم﴾ لە دینەكەیاندا ﴿مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەو
درۆیانەی كە هەڵیان دەبەست ﴿٢٤﴾ ﴿فَكَيْفَ﴾ ئەمجا دەبێ حاڵیان چۆن بێت ﴿إِذَا جَمَعْنَاهُمْ﴾ ئەو
كاتەی كە كۆیان دەكەینەوە ﴿لِيَوْمٍ﴾ لە ڕۆژێكدا ﴿لَّا رَيْبَ فِيهِ﴾ كە گومانی تێدا نی یە ﴿وَوُفِّيَتْ﴾
و پاداشتی تەواوی دەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو كەسێك ﴿مَّا كَسَبَتْ﴾ ئەوەی كردویەتی ﴿وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە لەوان هیچ ستەمێكیان لێ ناكرێت ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُمَّ﴾ بڵێ ئەی خوایە ﴿مَالِكَ الْمُلْكِ﴾
خاوەن دەسەڵات ﴿تُؤْتِي الْمُلْكَ﴾ دەسەڵات دەدەیت ﴿مَن تَشَاءُ﴾ بە هەر كەسێك كە بتەوێت
﴿وَتَنزِعُ الْمُلْكَ﴾ وە دەسەڵات ئەسێنیتەوە ﴿مِمَّن تَشَاءُ﴾ لە هەر كەسێك كە بتەوێت ﴿وَتُعِزُّ مَن تَشَاءُ﴾
وە بەڕێزی دەكەیت ئەوەی بتەوێت ﴿وَتُذِلُّ مَن تَشَاءُ﴾ وە بێ ڕێزی دەكەیت ئەوەی بتەوێت ﴿بِيَدِكَ﴾
تەنها بەدەستی تۆیە ﴿الْخَيْرُ﴾ هەموو چاكەیەك ﴿إِنَّكَ﴾ بەڕاستی تۆ ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ﴾ بەسەر هەموو
شتێكدا ﴿قَدِيرٌ﴾ بە توانایت ﴿٢٦﴾ ﴿تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ شەو دەكەیت بەناو ڕۆژدا ﴿وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي
اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەكەیت بەناو شەودا ﴿وَتُخْرِجُ الْحَيَّ﴾ وە زیندوو دەردێنی ﴿مِنَ الْمَيِّتِ﴾ لە مردوو
﴿وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ﴾ وە مردوو دەردێنی ﴿مِنَ الْحَيِّ﴾ لە زیندوو ﴿وَتَرْزُقُ﴾ وە ڕۆزی دەدەیت ﴿مَن تَشَاءُ﴾
بە هەر كەسێ كە بتەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ حساب و بێ ژمار ﴿٢٧﴾ ﴿لَّا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ﴾
نابێ بڕوادران بێ باوەڕان بگرن ﴿أَوْلِيَاءَ﴾ بە دۆستی خۆیان ﴿مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەجیاتی بڕواداران
﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر كەسێك وابكات ﴿فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ﴾ ئیتر پەیوەستی لەگەڵ خوادا
نامێنێ ﴿إِلَّا أَن تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً﴾ مەگەر بۆ خۆپاراستنتان بێت لێیان (بەشێوەیەك كە بە دەم بیڵێی
و بەدڵ باوەڕت پێی نەبێت) ﴿وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ﴾ وە خوا دەتان ترسێنێت لە سزای خۆی
﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای خوایە گەڕانەوە ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ
﴿إِن تُخْفُوا﴾ ئەگەر بیشارنەوە ﴿مَا فِي صُدُورِكُمْ﴾ ئەوەی لە دڵتاندایە ﴿أَوْ تُبْدُوهُ﴾ یان ئاشكرای
بكەن ﴿يَعْلَمْهُ اللَّهُ﴾ خوا پێی دەزانێ ﴿وَيَعْلَمُ﴾ وە دەیزانێت ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكان
﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لەزەوی دایە ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێكدا ﴿قَدِيرٌ﴾ بە
توانایە ﴿٢٩﴾

﴿يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ﴾ (ترسن) لەو رۆژەی هەموو کەسێك ئەوەی ﴿مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ﴾ هەر کارێکی
باشی کردبێت ﴿مُحْضَرًا﴾ ئامادەیە ﴿وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ﴾ وە هەر کارێکی خراپی کردبێت ﴿تَوَدُّ لَوْ
أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ﴾ ئاوات دەخوازێت کە لە نێوان ئەو و کارە خراپەکەیدا ﴿أَمَدًا بَعِيدًا﴾ ماوەیەکی
زۆر دوور ببوایە ﴿وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا ئێوە دەترسێنێ ﴿نَفْسَهُ﴾ لە سزای خۆی ﴿وَاللَّهُ رَءُوفٌ
بِالْعِبَادِ﴾ وە خوا میهرەبانە بە بەندەکانی خۆی ٣٠ ﴿قُلْ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ ﴿إِنْ كُنْتُمْ﴾ ئەگەر
ئێوە ﴿تُحِبُّونَ اللَّهَ﴾ خواتان خۆش دەوێت ﴿فَاتَّبِعُونِي﴾ کەواتە دوای من بکەون ﴿يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ تا خوا
ئێوەی خۆش بوێت ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ وە لە گوناهەکانتان خۆش ببێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ﴾ وە خوا
لێخۆشبووە ﴿رَحِيمٌ﴾ میهرەبانە ٣١ ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خوا
و پێغەمبەر بن ﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشت هەڵکەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ ئەوە بێگومان خوا ﴿لَا يُحِبُّ
الْكَافِرِينَ﴾ بێ بڕوایانی خۆش ناوێت ٣٢ ﴿إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى﴾ بێگومان خوا هەڵی بژاردووە ﴿آدَمَ
وَنُوحًا﴾ ئادەم و نووح ﴿وَآلَ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە خانەوادەی ئیبراهیم ﴿وَآلَ عِمْرَانَ﴾ وە خانەوادەی عیمران
﴿عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر هەموو جیهانیاندا ٣٣ ﴿ذُرِّيَّةً﴾ نەوەیەکن ﴿بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان لە
هەندێکیان کەوتوونەتەوە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ﴾ وە خوا بیسەری ﴿عَلِيمٌ﴾ زانایە ٣٤ ﴿إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ﴾
(بیهێنەوە بیر) کاتێك کە ژنی عیمران وتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ﴾ بێگومان من
نەزرم کردووە بۆ تۆ ﴿مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا﴾ ئەوەی کە لە سکم دایە ئازادکراو بێت (بۆ خزمەتی خانەی
تۆ کە بیت المقدس)، ﴿فَتَقَبَّلْ مِنِّي﴾ دە تۆش (ئەم نەزرەم) لێم گیرا بکە ﴿إِنَّكَ أَنْتَ﴾ بەڕاستی تۆ
﴿السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بیسەری زانایت ٣٥ ﴿فَلَمَّا وَضَعَتْهَا﴾ جا کاتێك کە سکەکەی دانا ﴿قَالَتْ﴾ وتی
﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَى﴾ خۆ من کچم بوو ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوا زاناترە
﴿بِمَا وَضَعَتْ﴾ بەوەی کە بوویەتی ﴿وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثَى﴾ کوڕیش وەك کچ نی یە (مەبەست ئەوەیە لەو
کاتەدا کوڕان دەکران بە نەزر بۆ خزمەتکردنی بیت المقدس) ﴿وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ﴾ وە بێگومان
منیش ناوم نا مەریەم ﴿وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا﴾ وە من خۆی و نەوەی ئەپارێزم بە تۆ ﴿مِنَ الشَّيْطَانِ
الرَّجِيمِ﴾ لە شەیتانی دەرکراو ٣٦ ﴿فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا﴾ ئەمجا پەروەردگاری مەریەمی وەرگرت ﴿بِقَبُولٍ
حَسَنٍ﴾ بە وەرگرتنێکی جوان ﴿وَأَنْبَتَهَا﴾ وە پێی گەیاند (پەروەردەی کرد) ﴿نَبَاتًا حَسَنًا﴾ بە پێگەیاندنێك
(پەروەردەیەکی) جوان ﴿وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا﴾ وە زەکەریا دەستەبەری کرد (ئەرکی ژیانی گرتە ئەستۆ
و خوا کردی بە مامۆستای مەریەم) ﴿كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ﴾ هەر کات زەکەریا بڕۆشتایە
بۆ لای مەریەم لە شوێنی خواپەرستیەکەیدا ﴿وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا﴾ خواردەمەنی و ڕزق و ڕۆزی
لەلا دەبینی ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) وتی ﴿يَا مَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿أَنَّى لَكِ هَذَا﴾ ئەمەت لە کوێ بوو؟
﴿قَالَتْ﴾ (مەریەم) وتی ﴿هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ ئەوە لەلایەن خواوەیە ﴿إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ﴾ بەڕاستی خوا ڕۆزی
دەدات ﴿مَنْ يَشَاءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بیەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بە بێ حساب و بێ ژمار ٣٧

﴿هُنَالِكَ﴾ ئا ئەو كاتەدا ﴿دَعَا﴾ پاڕایەوە ﴿زَكَرِيَّا رَبَّهُ﴾ زەكەریا لە پەروەردگاری ﴿قَالَ﴾ ووتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿هَبْ لِي﴾ پێم ببەخشە ﴿مِنْ لَدُنْكَ﴾ لەلایەنی خۆتەوە ﴿ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً﴾ كوڕێكی سروشت پاك ﴿إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾ بەڕاستی تۆ بیسەری پاڕانەوەیت ﴿٣٨﴾ ﴿فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ﴾ جا فریشتە بانگی لێكرد ﴿وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ﴾ لەكاتێكدا كە زەكەریا لە میحرابەكەدا ڕاوەستابوو نوێژی دەكرد ﴿أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ﴾ بەڕاستی خوا مژدەت دەداتێ ﴿بِيَحْيَى﴾ بە(كوڕێك ناوی) یەحیایە ﴿مُصَدِّقًا﴾ كە بڕوا هێنەرە ﴿بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ﴾ بە عیسای ووتەی خوا ﴿وَسَيِّدًا﴾ و پێشەوایە ﴿وَحَصُورًا﴾ وە جڵەوگری نەفسی خۆیەتی ﴿وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە پەیكبە لە پێغەمبەرانی چاك كردار ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ﴾ (زەكەریا) ووتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ﴾ من چۆن كوڕم دەبێت ﴿وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ﴾ لە حاڵێكدا بەڕاستی پیری بەخەگیرم بووە ﴿وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ﴾ وە ژنەكەشم نەزۆكە ؟ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿كَذَلِكَ اللَّهُ﴾ ئیشی خوا وایە ﴿يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ﴾ چی بوێت دەیكات ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (زەكەریا) ووتی ﴿رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً﴾ ئەی پەروەردگارم نیشانەیەكم بۆ دابنێ ﴿قَالَ﴾(خوای گەورە)فەرمووی ﴿آيَتُكَ﴾ نیشانەكەت ئەوەیە ﴿أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ﴾ كە ناتوانیت لەگەڵ خەڵكیدا بكەیت سێ ڕۆژ ﴿إِلَّا رَمْزًا﴾ مەگەر بە ئاماژە (ئیما) نەبێت ﴿وَاذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا﴾ زۆر یادی پەروەردگارت بكە ﴿وَسَبِّحْ﴾ و تەسبیحاتی خوا بكە ﴿بِالْعَشِيِّ﴾ بە ئێواران ﴿وَالْإِبْكَارِ﴾ و بەیانیان ﴿٤١﴾ ﴿وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ﴾ (یادی ئەوە بكە) كاتێك كە فریشتە (جبریل) ووتی ﴿يَا مَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿اصْطَفَاكِ﴾ تۆی هەڵبژارد ﴿وَطَهَّرَكِ﴾ و پاكی كردیتەوە (لە هەموو خووڕەوشتێكی ناشیرین) ﴿وَاصْطَفَاكِ﴾ وە هەڵی بژاردوی ﴿عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر هەموو ژنانی جیهاندا ﴿٤٢﴾ ﴿يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ﴾ ئەی مەریەم فەرمانبەرداری پەروەردگارت بكە ﴿وَاسْجُدِي وَارْكَعِي﴾ وە سوژدەو كڕنووش بەرە ﴿مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی كە سوژدەو كڕنووش دەبەن ﴿٤٣﴾ ﴿ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ﴾ ئەوەی ووترا لە هەواڵە پەنهانەكانە ﴿نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾ بە وەحی بۆت دەنێرین (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ﴾ وە تۆ لە لای ئەوان نەبوویت ﴿إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ﴾ كاتێك كە قەڵەمەكانیان هاوێشت ﴿أَيُّهُمْ﴾ كامیان ﴿يَكْفُلُ مَرْيَمَ﴾ دەستەبەرێتی وسەرپەرشتی وبەخێوكردنی مەریەمیان بەردەكەوێت ﴿وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ﴾ وە تۆ لەلایان نەبوویت ﴿إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ كە دەمەقاڵێیان دەكرد (لەم ڕووەوە) ﴿٤٤﴾ ﴿إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ﴾ كاتێك كە فریشتە كە ووتی ﴿يَا مَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ﴾ بێگومان خوا مژدەت دەداتێ ﴿بِكَلِمَةٍ مِنْهُ﴾ بە ووتەیەك لەوەوە ﴿اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ كە ناوی مەسیح (عیسا)ی كوڕی مەریەمە ﴿وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ بەڕێزو پایەبەرزە لە هەردوو جیهاندا ﴿وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ﴾ وە لە نزیكانی خودایە ﴿٤٥﴾

﴿وَيُكَلِّمُ النَّاسَ﴾ وە قسە دەكات لەگەڵ خەڵكیدا ﴿فِي الْمَهْدِ﴾ لە بێشكەداو ﴿وَكَهْلًا﴾ لە (كاتی) گەورەیی دا ﴿وَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە لە پیاو چاكانیشە (٤٦) ﴿قَالَتْ﴾ مەریەم وتی ﴿رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ﴾ ئەی پەروەردگارم من چۆن منداڵم دەبێت ﴿وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ﴾ لە كاتێكدا كە پیاو نەهاتوتە لام (لیم نەكەوتوە)؟ ﴿قَالَ﴾ (جبریل) فەرمووی ﴿كَذَٰلِكِ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ وایە (كە ئەڵێیت) خوا چی بوێت دروستی دەكات ﴿إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾ كاتێك كە بڕیاری شتێكی دا ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ﴾ هەر ئەوەندەی دەوێت پێی بڵێت ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە. ئیتر دەبێت (٤٧) ﴿وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ﴾ وە خوا فێری كتێب و دانایی وتەورات و ئینجیلی دەكات (٤٨) ﴿وَرَسُولًا﴾ وە پێغەمبەر (دەبێت) ﴿إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بۆ بەنو ئیسرائیل (نەوەكانی یەعقوب) ﴿أَنِّي قَدْ جِئْتُكُم بِآيَةٍ﴾ (پێیان دەڵێت) بەڕاستی من نیشانەیەكم بۆ هێناون ﴿مِّن رَّبِّكُمْ﴾ لە پەروەردگارتانەوە ﴿أَنِّي أَخْلُقُ لَكُم﴾ كە من بۆتان دروست دەكەم ﴿مِّنَ الطِّينِ﴾ لە قوڕ ﴿كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ﴾ (شتێك) لە وێنەی باڵندە ﴿فَأَنفُخُ فِيهِ﴾ ئەمجا فووی پیادەكەم ﴿فَيَكُونُ طَيْرًا﴾ یەكسەر دەبێت بە باڵندە ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بە فەرمانی خوا ﴿وَأُبْرِئُ﴾ وە چاكی ئەكەمەوە ﴿الْأَكْمَهَ﴾ كوێری زگماك ﴿وَالْأَبْرَصَ﴾ و بەڵەك ﴿وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ وە مردوانیش زیندوو دەكەمەوە ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بە فەرمانی خوا ﴿وَأُنَبِّئُكُم﴾ وە هەواڵتان دەدەمێ (لە خواوە) ﴿بِمَا تَأْكُلُونَ﴾ چی ئەخۆن ﴿وَمَا تَدَّخِرُونَ﴾ چی بە زەخیرە هەڵئەگرن ﴿فِي بُيُوتِكُمْ﴾ لە ماڵەكانتاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی هەیە لەم موعجیزانەدا ﴿لَآيَةً لَّكُمْ﴾ بەڵگە و نیشانەی بەهێز بۆ ئێوە (لەسەر ڕاستی پێغەمبەرێتی من) ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن (٤٩) ﴿وَمُصَدِّقًا﴾ وە (من هاتووم) بەبڕوا هێنەر ﴿لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ بەو تەوراتەی كە لەبەردەستمدایە ﴿وَلِأُحِلَّ لَكُم بَعْضَ الَّذِي﴾ وە هاتووم بۆ ئەوەی حەڵاڵ بكەم هەندێ لەو شتانەی ﴿حُرِّمَ عَلَيْكُمْ﴾ كە قەدەغە كراوە لێتان ﴿وَجِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ وە بەڵگەم بۆ هێناون لەلای پەروەردگارتانەوە ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ كەواتە بترسن لە (بێ فەرمانی) خوا ﴿وَأَطِيعُونِ﴾ وە فەرمانبەرداریشم بكەن (٥٠) ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پەروەردگاری من و ئێوەیە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ دەی بیپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئا ئەمەیە ڕێگای ڕاست (٥١) ﴿فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَىٰ﴾ ئەمجا كاتێك كە عیسا هەستی كرد ﴿مِنْهُمُ الْكُفْرَ﴾ بە بێ بڕوایی گەلەكەی ﴿قَالَ مَنْ أَنصَارِي إِلَى اللَّهِ﴾ وتی: كێ لەگەڵ مندا یارمەتی دەری دینی خوایە ﴿قَالَ الْحَوَارِيُّونَ﴾ شاگردەكانی (حەوارییەكانی) وتیان ﴿نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ﴾ ئێمە یارمەتی دەری دینی خواین ﴿آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ بڕوامان بە خوا هێناوە ﴿وَاشْهَدْ﴾ و تۆ ئەی عیسا شاهید بە ﴿بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ كە ئێمە گوێڕایەڵ وملكەچی ئەوین (٥٢)

﴿رَبَّنَا آمَنَّا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئێمە باوەڕمان هێنا ﴿بِمَا أَنزَلْتَ﴾ بەوەی کە ناردووتەتە خوارەوە
﴿وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ﴾ وە پەیڕەوی پێغەمبەری تۆمان کرد ﴿فَاكْتُبْنَا﴾دەی خوایە ئێمەمان بنووسە
(بنووسیرە) ﴿مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾ لە دەفتەری بڕواداراني (یەکتاپەرست)دا ﴿٥٣﴾ ﴿وَمَكَرُوا﴾ (جووەکان)
پیلانیان گێڕ (بۆ کوشتنی عیسا) ﴿وَمَكَرَ اللَّهُ﴾ خواش لە بەرانبەردا پیلانی لێ گێڕان ﴿وَاللَّهُ خَيْرُ
الْمَاكِرِينَ﴾ وەخواش چاکترین پیلان گێڕە (لەبەرانبەر پیلان گێڕاندا بۆ پووچەڵکردنەوەی
فرتوفێڵەکانیان) ﴿٥٤﴾ ﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ﴾ (بیهێنەرەوە یادت) کاتێ خوا فەرمووی ئەی عیسا ﴿إِنِّي
مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ﴾ من تۆ دەمرێنمەوە و بەرزت دەکەمەوە بۆ لای خۆم ﴿وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
وە پاك كەرەوەی تۆم لە (هاودەمی) ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ﴾ وە پەیڕەوانی
(ڕاستەقینەی) تۆ بەرز دەکەمەوە ﴿فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەسەر بێ بڕوایاندا ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی
دوایی ﴿ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان بۆ لای منە ﴿فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ ئەمجا بڕیار دەدەم لە
نێوانتاندا ﴿فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەی کە تیایاندا جیاواز و ناکۆکن ﴿٥٥﴾ ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
جا ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿فَأُعَذِّبُهُمْ﴾ سزایان دەدەم ﴿عَذَابًا شَدِيدًا﴾ بەسزای سەخت ﴿فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیا و ڕۆژی دواییشدا ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ وە ئەوانە هیچ یارمەتیدەرێکیان نی یە ﴿٥٦﴾
﴿وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڵام ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە باشەکانیان
کردووە ﴿فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ﴾ ئەوە خوا بەتەواوی پاداشتیان دەداتەوە ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان
خوا ستەمکارانی خۆش ناوێت ﴿٥٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ﴾ ئەم بەسەرهاتانەی کە ئەیان خوێنینەوە
بەسەرتدا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنَ الْآيَاتِ﴾ لە ئایەت و بەڵگە و نیشانەکان ﴿وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ﴾
و قورئانی پڕ لە حیکمەتن ﴿٥٨﴾ ﴿إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی وێنەی (دروست بوونی) عیسا لای
خوا ﴿كَمَثَلِ آدَمَ﴾ وەك وێنەی ئادەم وایە ﴿خَلَقَهُ مِن تُرَابٍ﴾ کە دروستی کرد لە گڵ ﴿ثُمَّ قَالَ لَهُ﴾ لە
پاشان پێی ووت ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ بیە، ئەویش بوو (بەمرۆڤ) ﴿٥٩﴾ ﴿الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ قسەی ڕاست ئەوەیە
کە لە خواوە بەتۆ گەیشت ﴿فَلَا تَكُن مِّنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە لە گومانداران مەبە ﴿٦٠﴾ ﴿فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ﴾
ئەمجا هەر کەسێك دەمە قاڵێی لەگەڵ کردیت(لە بارەی عیساوە) ﴿مِن بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ دوای
ئەو زانینەی کە(بەوەحی) بۆت هات ﴿فَقُلْ تَعَالَوْا﴾ تۆش پێیان بڵێ وەرن ﴿نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ﴾
با بانگی کوڕەکانمان و کوڕەکانتان بکەین ﴿وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ﴾ وە (بانگی) ژنەکانمان و ژنەکانتان
بکەین ﴿وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمْ﴾ وە (بانگی) خۆمان و خۆتان بکەین ﴿ثُمَّ نَبْتَهِلْ﴾ لە پاشاندا (هەموومان)
لەخوا بپاڕێینەوە ﴿فَنَجْعَل لَّعْنَتَ اللَّهِ﴾ ئەمجا نەفرەتی خوا بکەین ﴿عَلَى الْكَاذِبِينَ﴾ لەوانەی کە
لەدرۆزنان ﴿٦١﴾

﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ﴾ بێگومان هەر ئەمەیە چیرۆك و داستانی ڕاست و دروست ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ﴾ وە هیچ
پەرستراوێكی بەڕاستی نییە ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ تەنها خوا نەبێ ﴿وَإِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾
تەنها خۆی باڵادەستی كار دروستە ﴿٦٢﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵكرد ﴿فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ﴾ ئەوە
بەڕاستی خوا ئاگادارە ﴿بِالْمُفْسِدِينَ﴾ بە كردەوەی بەدكاران (گەندەڵكاران) ﴿٦٣﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەكان ﴿تَعَالَوْا﴾ وەرن ﴿إِلَىٰ كَلِمَةٍ﴾ بۆ لای ووتەیەكی
﴿سَوَاءٍ﴾ ڕاست و (یەكسان) ﴿بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان ئێمە و ئێوەدا ﴿أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ﴾ كە جگە لە خوا
نەپەرستین ﴿وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا﴾ وە هیچ شتێك نەكەین بە هاوبەشی ﴿وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ
اللَّهِ﴾ وە هەندێكمان هەندێكمان بە پەروەردگار دانەنێین ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵكرد
﴿فَقُولُوا﴾ ئێوەش بڵێن ﴿اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ ئێوە شاهید بن كە ئێمە فەرمانبەردار و گوێڕایەڵ
و ملكەچی خوداین ﴿٦٤﴾ ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەكان ﴿لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ﴾ بۆچی دەمەقاڵێ
دەكەن دەربارەی ئیبراهیم ﴿وَمَا أُنزِلَتِ التَّوْرَاةُ وَالْإِنجِيلُ﴾ لە كاتێكدا كە تەورات و ئینجیل نەبێرن ڕەوانە
نەكراوە ﴿إِلَّا مِن بَعْدِهِ﴾ لە دوای ئیبراهیم نەبێت ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی بۆ تێ ناگەن؟ ﴿٦٥﴾ ﴿هَا أَنتُمْ﴾
ئاگاداربن ئێوە ﴿هَٰؤُلَاءِ حَاجَجْتُمْ﴾ ئەوانەن كەدەمەقاڵێتان كرد ﴿فِيمَا لَكُم بِهِ عِلْمٌ﴾ لەوەی كە
شتێكتان پێدەزانی ﴿فَلِمَ تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ﴾ ئەی بۆ دەمەقاڵێ دەكەن لە شتێكدا كە
هیچی لێ نازانن ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا دەیزانێ ﴿وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە ئێوە نازانن ﴿٦٦﴾ ﴿مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ
يَهُودِيًّا﴾ ئیبراهیم نە جوولەكە بووە ﴿وَلَا نَصْرَانِيًّا﴾ نە گاوور ﴿وَلَٰكِن كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا﴾ بەڵكو پاك و
خواپەرست و گوێڕایەڵ و ملكەچ بوو ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە لە هاوبەش پەیداكەران نەبوو ﴿٦٧﴾
﴿إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ﴾ بێگومان نزیكترین كەس لە ئیبراهیم ﴿لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ﴾ ئەوانەن كە وەختی
خۆی پەیڕەویان كرد ﴿وَهَٰذَا النَّبِيُّ﴾ وە ئەم پێغەمبەرە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی كە بڕوایان هێناوە
﴿وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە خوا دۆستی بڕواداڕانە ﴿٦٨﴾ ﴿وَدَّت﴾ حەزیان دەكرد ﴿طَّائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾
دەستەیەك لە خاوەن نامەكان ﴿لَوْ يُضِلُّونَكُمْ﴾ كە گومڕاتان بكەن ﴿وَمَا يُضِلُّونَ﴾ لە كاتێكدا كەس گومڕا
ناكەن ﴿إِلَّا أَنفُسَهُمْ﴾ خۆیان نەبێت ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناكەن (تێ ناگەن) ﴿٦٩﴾ ﴿يَا أَهْلَ
الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەكان ﴿لِمَ تَكْفُرُونَ﴾ بۆ بێ بڕوادەبن ﴿بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بە ئایەتەكانی خوا
﴿وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ﴾ لە كاتێكدا كە شایەتی دەدەن (لە سەر ڕاستی ئەوان) ﴿٧٠﴾

﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ﴾ بۆ پۆشاکی درۆ ئەکەن بەبەر ڕاستی
دا ﴿وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ﴾ وەڕاستەکە دەشارنەوە ﴿وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا خۆشتان ئەمە ئەزانن ﴿٧١﴾
﴿وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ وە دەستەیەك لەخاوەن نامەکان وتیان (بە هەندێکیان) ﴿آمِنُوا
بِالَّذِي﴾ بڕوا بێنن بەو قورئانە ﴿أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە
﴿وَجْهَ النَّهَارِ﴾ سەرلە بەیانیان (بەیانی) ﴿وَاكْفُرُوا آخِرَهُ﴾ وە بێ بڕوا بنەوە دەمەو ئێوارە ﴿لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ﴾ بەڵکو ئەوانیش پەشیمان ببنەوە ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَا تُؤْمِنُوا﴾ باوەڕتان نەبێت ﴿إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ﴾
مەگەر بە کەسێك کە دوای دینی ئێوە کەوتبێت ﴿قُلْ إِنَّ الْهُدَى﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی
ڕێنموونی ﴿هُدَى اللَّهِ﴾ هەر ڕێنموونی خوایە ﴿أَنْ يُؤْتَى أَحَدٌ مِثْلَ مَا أُوتِيتُمْ﴾ (ئەی خاوەن نامەکانی ئێوە
پێتان گرانە) کە بدرێ بە یەکێکی تر وێنەی ئەو دینەی کە بە ئێوە دراوە ﴿أَوْ يُحَاجُّوكُمْ﴾ یا دەمەقاڵێتان
لەگەڵ بکەن (بۆرتان ببەن) ﴿عِنْدَ رَبِّكُمْ﴾ لای پەروەردگارتان ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ
﴿إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەو بەهرەیە (واتە پێغەمبەرایەتی) بەدەستی خوایە ﴿يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ﴾
دەیدات بەهەر کەسێك کە بیەوێت ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی زۆر و زانایە ﴿٧٣﴾
﴿يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ﴾ ئەو (خوایە) ڕەحمەت و میهرەبانی خۆی تایبەت دەکات ﴿مَنْ يَشَاءُ﴾ بۆ هەر کەسێك
بیەوێت (شایانی بێت) ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخشش و بەهرەی گەورەیە
﴿٧٤﴾ ﴿وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ وە لە ناو خاوەن نامەکانی هی وا هەیە ﴿مَنْ إِنْ تَأْمَنْهُ بِقِنْطَارٍ﴾ ئەگەر خەزنەیەك
بە سپاردە لای دانێی ﴿يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ﴾ دەیداتەوە ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ﴾ وە هی واشیان تیایە ﴿إِنْ تَأْمَنْهُ بِدِينَارٍ﴾
ئەگەر دینارێکی لا دابنێیت ﴿لَا يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ﴾ نایداتەوە ﴿إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا﴾ مەگەر بەسەریەوە
بوەستیت ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەم کارە بە هۆی ئەوەوە بوو ﴿قَالُوا﴾ کە ئەیان ووت ﴿لَيْسَ عَلَيْنَا فِي
الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ﴾ گوناهمان ناگات لە خواردنی ماڵی ئەم نەخوێندەوارانە (واتە عەرەبەکان) ﴿وَيَقُولُونَ
عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ وە درۆ بە دەم خواوە دەکەن ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ وە خۆیان ئەزانن (کە درۆ دەکەن) ﴿٧٥﴾
﴿بَلَى﴾ نەخێر وانییە (وەك دەڵێن) ﴿مَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ﴾ هەر کەسێك پەیمانی خۆی بەجێ بهێنێت
﴿وَاتَّقَى﴾ وە پارێزکاری بکات ولەخودا بترسێت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا
پارێزکارانی خۆش دەوێت ﴿٧٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی دەیگۆڕنەوە ﴿بِعَهْدِ اللَّهِ﴾
پەیمانی خوا ﴿وَأَيْمَانِهِمْ﴾ و سوێندەکانی خۆیان ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بە نرخێکی کەم ﴿أُولَئِكَ﴾ ئەوانە
﴿لَا خَلَاقَ لَهُمْ﴾ بێ بەشن (لە بەهرەی خوا) ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا
قسەیان لەگەڵ ناکات ﴿وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ﴾ وە تەماشاشیان ناکات ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی قیامەتدا
﴿وَلَا يُزَكِّيهِمْ﴾ و لە گوناهیان خۆش نابێت و پاکیان ناکاتەوە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە
سزای بە ئێش و ئازار ﴿٧٧﴾

﴿وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا﴾ بە ڕاستی لە خاوەن نامەکان دەستەیەک هەیە ﴿يَلْوُونَ أَلْسِنَتَهُم بِالْكِتَابِ﴾ (لە
بەناو نامەکەیان تێکدەدەن و) زمانیان بادەدەن و ئەیپێچەوە بە خوێندنەوەی کتێبەکەیان (تەورات)
﴿لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ﴾ تا تۆ وا بزانیت لە نامەی خوایە ﴿وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ (لە کاتێکدا) کە
ئەوە لە نامەی خوا نی یە ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە دەڵێن ﴿هُوَ مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ ئەوە لە خواوەیە ﴿وَمَا هُوَ مِنْ عِندِ
اللَّهِ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوە لە خواوە نی یە ﴿وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ وە درۆ بەدەم خواوە دەکەن
و ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ خۆشیان دەزانن (کە درۆیە) (٧٨) ﴿مَا كَانَ لِبَشَرٍ﴾ نابێ بۆ هیچ ئادەمی یەک
﴿أَن يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ﴾ کە خوا نامەو شەریعەت و پێغەمبەرێتی داپێ ﴿ثُمَّ يَقُولَ
لِلنَّاسِ﴾ پاشان بە خەڵکی بڵێت ﴿كُونُوا عِبَادًا لِّي﴾ ببن بە بەندەی من ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا
﴿وَلَٰكِن كُونُوا رَبَّانِيِّينَ﴾ بەڵکو (پێیان دەڵێت) خواپەرست بن ﴿بِمَا كُنتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ﴾ چونکە
ئێوە خەڵک فێری نامەکەی خوا دەکەن ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَدْرُسُونَ﴾ وە ئێوە خۆشتان دەیخوێننەوە (٧٩)
﴿وَلَا يَأْمُرَكُمْ﴾ وە خوا فەرمانتان پێ نادات ﴿أَن تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ﴾ کە فریشتە و پێغەمبەران
بکەن ﴿أَرْبَابًا﴾ بە پەرستراوی خۆتان ﴿أَيَأْمُرُكُم بِالْكُفْرِ﴾ چۆن (خودا) فەرمانتان پێ دەدات بێ بڕواین
(کافر بن) ﴿بَعْدَ إِذْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ دوای ئەوەی کە ئێوە بڕوادار بوون؟! (٨٠) ﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ﴾
(بهێنەوە یادیان) کاتێک کە خوا پەیمانی وەرگرت لە پێغەمبەران ﴿لَمَا آتَيْتُكُم﴾ کە هەرچیم دانێ ﴿مِّن
كِتَابٍ﴾ لە نامە و ﴿وَحِكْمَةٍ﴾ حیکمەت و (شەریعەت) ﴿ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ﴾ بە پاشان پێغەمبەرێکتان
بۆ هات ﴿مُّصَدِّقٌ لِّمَا مَعَكُمْ﴾ بە بڕوا هێنەر بەو نامەی کە لەلاتانە ﴿لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ﴾ دەبێ بڕوای پێ بهێنن
﴿وَلَتَنصُرُنَّهُ﴾ وە یارمەتی بدەن ﴿قَالَ﴾ خوا فەرمووی ﴿أَأَقْرَرْتُمْ﴾ ئایا دانتان نا بەم پەیمانەدا؟
﴿وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي﴾ وە لەسەر ئەوە پەیمانی منتان وەرگرت ﴿قَالُوا﴾ پێغەمبەران وتیان
﴿أَقْرَرْنَا﴾ بەڵێ دانمان پێدانا و پەیمانمان بەست ﴿قَالَ فَاشْهَدُوا﴾ خوا فەرمووی کەوانە ئێوە بەشاهید بن
﴿وَأَنَا مَعَكُم﴾ وە منیش لەگەڵ ئێوە ﴿مِّنَ الشَّاهِدِينَ﴾ یەکێکم لە شاهیدان (٨١) ﴿فَمَن تَوَلَّىٰ﴾ جا ئەوەی
پشتی هەڵکرد (لەم پەیمانە) ﴿بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ دوای ئەم دان پێدانانە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ کەواتە هەر
ئەوانن دەستەی دەرچووان لە فەرمانی خودا (٨٢) ﴿أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ﴾ ئایا (ئەی بێ بڕوایان) دوای غەیری
دینی خوا دەکەن؟! ﴿وَلَهُ أَسْلَمَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا کە هەرچی لە ئاسمان و زەوی دایە
گوێڕایەڵ و ملکەچی خودان ﴿طَوْعًا﴾ بیانەوێ (بە ویستی خۆیان) ﴿وَكَرْهًا﴾ یا نەیانەوێ (بە ناچاری)
﴿وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾ وە هەموو هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (٨٣)

﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ ئیمە بڕوامان هێناوە بەخوای گەورە ﴿وَمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا﴾ وە بەوەی بۆ ئێمە دابەزێنراوە ﴿وَمَا أُنزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە بەوەی کە بۆ ئیبراهیم دابەزێنراوە ﴿وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ﴾ و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕانی یەعقوب ﴿وَمَا أُوتِيَ﴾ وە بەوەی کە دراوە ﴿مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ بە موسا و عیسا ﴿وَالنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ﴾ وە پێغەمبەرەکانی تر لە پەروەردگاریانەوە ﴿لَا نُفَرِّقُ﴾ جیاوازی ناکەین ﴿بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ لەنێوان هیچ کامێک لەم پێغەمبەرانە ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە بۆ خوای گەورە گەردن کەچین ﴿٨٤﴾ ﴿وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا﴾ وە هەر کەسێک دوای هەر ئایینێک بکەوێت جگە لە ئایینی ئیسلام ﴿فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ﴾ ئەوە لێی وەرناگیرێ ﴿وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ﴾ وە ئەو لە ڕۆژی دوایی دا ﴿مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ لە زەرەرمەندانە ﴿٨٥﴾ ﴿كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا﴾ چۆن خوا ڕێنموویی گەلێک دەکات ﴿كَفَرُوا﴾ بێ بڕوابوون ﴿بَعْدَ إِيمَانِهِمْ﴾ دوای بڕوا هێنانیان ﴿وَشَهِدُوا﴾ وە شایەتییان دابێ ﴿أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ﴾ کە ئەو پێغەمبەرە ڕاستە و (لەلایەن خوداوە هاتووە) ﴿وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ وە نیشانەی ڕوونیان بۆ هاتبێ ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٨٦﴾ ﴿أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ﴾ ئەوانە سزایان ئەوەیە ﴿أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ﴾ کە لە سەریانە نەفرینی خودا ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ و نەفرینی فریشتەکان ﴿وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ و نەفرینی هەموو خەڵکی ﴿٨٧﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ لەو (نەفرینە) دا دەمێننەوە بە نەمری و هەمیشەیی ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ﴾ سزایان لێ سووک ناکرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ و مۆڵەت نادرێن ﴿٨٨﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ﴾ مەگەر ئەوانەی ﴿تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ تۆبەیان کردبێ دوای ئەوە ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وە کردەوەی چاکیان کردبێت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿٨٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە ڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿بَعْدَ إِيمَانِهِمْ﴾ دوای بڕوا هێنانیان ﴿ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا﴾ پاشان زیاتر بێ باوەڕ بوون ﴿لَّن تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ﴾ هەرگیز تۆبەیان لێ وەرناگیرێت ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ﴾ ئا ئەوانە ئەوانەن کە گومڕابوون ﴿٩٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە ڕاستی ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ وە بە بێ بڕوایی مردن ﴿فَلَن يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِم﴾ ئەوە هەرگیز (فدیە) لە هیچ کامێکیان وەرناگیرێت ﴿مِّلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا﴾ بە پڕ بە هەموو زەویش زێڕ بێت ﴿وَلَوِ افْتَدَىٰ بِهِ﴾ بیبەخشێت لە بریتی دا (بۆ سووک کردنی سزا لەسەری) ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزای بە ئازاریان بۆ هەیە ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ وە هیچ یارمەتیدەر و سەرخەرێکیان نی یە ﴿٩١﴾

﴿لَن تَنَالُوا الْبِرَّ﴾ ئێوە هەرگیز بە خێر و چاکە ناگەن (وە دەستگیرتان نابێت) ﴿حَتَّىٰ تُنفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ﴾ تا نەبەخشن هەندێ لەو دارایی یەی کە خۆشتان دەوێت ﴿وَمَا تُنفِقُوا مِن شَيْءٍ﴾ وە هەرچی بەخشن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خودا ئاگای لێ یە (بە پێی دڵ و دەروونتان پاداشتتان دەداتەوە) ﴿٩٢﴾
﴿كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا﴾ هەموو جۆرە خواردەمەنیەکان حەڵاڵ بوون ﴿لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بۆ نەوەی یەعقوب ﴿إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ﴾ بێجگە لەوەی کە یەعقوب حەرامی کرد ﴿عَلَىٰ نَفْسِهِ﴾ لەسەر خۆی ﴿مِن قَبْلِ﴾ لە پێش ﴿أَن تُنَزَّلَ التَّوْرَاةُ﴾ ناردنە خوارەوەی تەورات ﴿قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَاةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: دەی تەورات بهێنن ﴿فَاتْلُوهَا﴾ و بیخوێنەوە ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٩٣﴾ ﴿فَمَنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ ئەمجا هەر کەس درۆ بە دەم خواوە هەڵبەستێ ﴿مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لە پاش ئەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ کەواتە ئەوانە خۆیان ستەمکارن ﴿٩٤﴾ ﴿قُلْ صَدَقَ اللَّهُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: خوا ڕاستی فەرموو ﴿فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ﴾ کەوابوو پەیڕەوی ئاینی ئیبراهیم بکەن ﴿حَنِيفًا﴾ کە پاکە (بە ویستی خۆی لە بیرو باوەڕو کرداری هەڵە لای داوە بۆ بیر و باوەڕو کرداری ڕاست) ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە هیچ کاتێك لە هاوبەش بڕیاردەران نەبووە ﴿٩٥﴾ ﴿إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ﴾ بە ڕاستی یەکەم ماڵێك ﴿وُضِعَ لِلنَّاسِ﴾ دانراوە بۆ (خواپەرستی) خەڵکی ﴿لَلَّذِي بِبَكَّةَ﴾ ئەو ماڵەیە کە لە بەککە (مەککە) دایە ﴿مُبَارَكًا﴾ پیرۆز کراوە ﴿وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ﴾ وە ڕێنموویی یە بۆ جیهانیان ﴿٩٦﴾ ﴿فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ﴾ تیایدا هەیە چەند بەڵگەو نیشانەی ڕوون ﴿مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ﴾ (کە یەکێکیان) شوێنی وەستانەکەی ئیبراهیمە ﴿وَمَن دَخَلَهُ﴾ وە هەر کەس چووبێتە ئەو شوێنە ﴿كَانَ آمِنًا﴾ بێ ترس بووە (لە زیان و ئازاردان) ﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ﴾ خودا بڕیاری داوە لەسەر خەڵکی و ئەرکی کردوە لەسەریان ﴿حِجُّ الْبَيْتِ﴾ حەجی ماڵەکەی (خۆی) ﴿مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا﴾ لەسەر هەر کەسێك کە توانای گەیشتن و ڕۆیشتنی (هەبێت) بۆی ﴿وَمَن كَفَرَ﴾ وە هەر کەس باوەڕی نەبێ (یان توانای هەبێت و نەچێت) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ ئەوە بە ڕاستی خوا بێ نیازە لە هەموو جیهانیان ﴿٩٧﴾ ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ بڵێ: ئەی نامەداران (خاوەن کتێبەکان) ﴿لِمَ تَكْفُرُونَ﴾ لە بەرچی بێ بڕوان ﴿بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بە بەڵگەکانی خوا ﴿وَاللَّهُ شَهِيدٌ﴾ کاتێکدا خوا بینەر ئاگادارە ﴿عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کە دەیکەن ﴿٩٨﴾ ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ بڵێ: ئەی خاوەن کتێبەکان ﴿لِمَ تَصُدُّونَ﴾ لەبەرچی بەرگری (ڕێگری) دەکەن ﴿عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوا ﴿مَنْ آمَنَ﴾ کەسێك کە بڕوای هێنابێ (مەبەست پێی پێغەمبەر و باوەڕدارانە) ﴿تَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ دەتانەوێ بە نادروست بیخەنە بەرچاوی خەڵك ﴿وَأَنتُمْ شُهَدَاءُ﴾ لە کاتێکدا ئێوە زاناو ئاگادارن (بەوەی ڕێی خوایە) ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ﴾ وە خوا بێ ئاگا نی یە ﴿عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کە ئێوە دەیکەن ﴿٩٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِن تُطِيعُوا فَرِيقًا﴾ ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی دەستەیەك بن ﴿مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ لەوانەی کە نامەیان پێدراوە ﴿يَرُدُّوكُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ﴾ دەتانکەنەوە بە کافر دوای بڕواهێنانەکەتان ﴿١٠٠﴾

﴿وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ﴾ چۆن بێ بڕوا دەبن؟ ﴿وَأَنتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ لە کاتێکدا دەخوێنرێتەوە بەسەرتاندا ﴿آيَاتُ اللَّهِ﴾ بەڵگەکانی خوا (ئایەتەکانی قورئان) ﴿وَفِيكُمْ رَسُولُهُ﴾ وە پێغەمبەرەکەی لە ناوتاندایە ﴿وَمَن يَعْتَصِم بِاللَّهِ﴾ وە هەرکەس دەست بگرێ بە (ئایینی) خواوە ﴿فَقَدْ هُدِيَ﴾ ئەوە بەڕاستی ڕێنموویی کراوە ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێبازێکی ڕاست و دروست ﴿١٠١﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ بترسن لە خوا ﴿حَقَّ تُقَاتِهِ﴾ ترسانێک کە شیاوێتی ﴿وَلَا تَمُوتُنَّ﴾ وە مەمرن ﴿إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ هەر بە موسوڵمانی مەبێ ﴿١٠٢﴾ ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووتان دەست بگرن بەهۆی پەیوەستییان بە خواوە (کە قورئانە) ﴿وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ چەند بەرەکە (و لێک جیا) مەبن ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیر لە بەهرەو چاکەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ كُنتُمْ أَعْدَاءً﴾ بە کاتێکدا کە ئێوە دوژمنی یەکتر بوون ﴿فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ﴾ بەڵام خوا هۆگری خستە نێوان دڵەکانتان ﴿فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا﴾ ئیتر بوون بە برای یەکتر بەهۆی ئەو چاکەی خواوە ﴿وَكُنتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ﴾ وە ئێوە لەسەر لێواری چاڵی سووتێنەری ئاگر ﴿فَأَنقَذَكُم مِّنْهَا﴾ بەڵام خوا ڕزگاری کردن لێی ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە ﴿يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ خوا بەڵگە و نیشانەکانی خۆی ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ تا بەردەوام بن لەسەر ڕێنموونی (یان لەسەر شارەزایی) ﴿١٠٣﴾ ﴿وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ﴾ دەبێ لە ناو ئێوەدا کۆمەڵێک ببێت ﴿يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ﴾ بانگەواز بکەن بۆ چاکە ﴿وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان بدەن بە هەموو چاکەیەک ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ وە بەرگری بکەن لە هەموو خراپەیەک ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوانە خۆیانن سەرکەوتوو و سەرفرازن ﴿١٠٤﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ﴾ بە وێنەی ئەوانە مەبن (وەک ئەهلی کتاب) ﴿تَفَرَّقُوا﴾ کە بەش بەش و ﴿وَاخْتَلَفُوا﴾ جیاواز بوون ﴿مِن بَعْدِ﴾ لە پاش ئەوەی ﴿مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ ئەو بەڵگانەی بۆیان هات ﴿وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزایەکی گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٠٥﴾ ﴿يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ﴾ ڕۆژێک دێت کە چەند ڕوویەک سپی دەبێ ﴿وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ﴾ وە چەند ڕوویەک ڕەش دەبێ ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ﴾ جا ئەوانەی ﴿اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ﴾ کە ڕوویان ڕەش بووە ﴿أَكَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) بۆچی بێ بڕوابوون لە پاش بڕوا هێنانتان ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ کەواتە بچێژن سزا ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بەهۆی بێ بڕوا بوونتانەوە ﴿١٠٦﴾ ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ﴾ وە ئەوانە کە ڕوویان سپی دەبێت ﴿فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ﴾ ئەوە لە ناو بەزەیی خوادان (لە بەهەشتدان) ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوانە تێیدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿١٠٧﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾ ئەمانە ئایەتەکانی خودان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ﴾ دەیان خوێنینەوە بەسەرت دا ﴿بِالْحَقِّ﴾ کە ڕاستن ﴿وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ﴾ خواش نایەوێت ﴿ظُلْمًا لِّلْعَالَمِينَ﴾ هیچ ستەمێک بۆ جیهانیان ﴿١٠٨﴾

﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ تەنها بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکاندایە (وموڵکی خودیە) ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾
وە هەرچی لەزەوی دایە ﴿وَإِلَى اللَّهِ﴾ وە هەر بۆ لای خودا ﴿تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ دەگەڕێتەوە هەموو کارەکان ﴿١٠٩﴾
﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ﴾ ئێوە(موسوڵمانان) باشترین گەلێك بوون ﴿أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی هێنرا بێتە
دی ﴿تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان دەدەن بەچاکە ﴿وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ وە چڵەوگیری دەکەن
لە خراپە ﴿وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ وە بڕوا دەهێنن بەخوا ﴿وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ﴾ ئەگەر نامەدارەکان
(خاوەن کتێبەکان لە جولەکەو گاورەکان) بڕوایان بهێنایە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان
﴿مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ﴾ هەندێ لەوان بڕوادارن و(باوەڕیان هێناوە بە ئاینی ئیسلام) ﴿وَأَكْثَرُهُمُ
الْفَاسِقُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان لە فەرمانی خوا دەرچوون ﴿١١٠﴾ ﴿لَنْ يَضُرُّوكُمْ﴾ هەرگیز ئەوان زیانتان
پێ ناگەیەنن ﴿إِلَّا أَذًى﴾ مەگەر زیانێکی کەم ﴿وَإِنْ يُقَاتِلُوكُمْ﴾ وە ئەگەر بجەنگێن لەگەڵتاندا
﴿يُوَلُّوكُمُ الْأَدْبَارَ﴾ پشتان تێ دەکەن ﴿ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ﴾ دواتریش سەرکەوتوو نابن ﴿١١١﴾ ﴿ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ
الذِّلَّةُ﴾ دراوە بەسەریاندا سەرشۆڕی و ڕیسوایی ﴿أَيْنَ مَا ثُقِفُوا﴾ لەهەر شوێنێك بن ﴿إِلَّا بِحَبْلٍ مِنَ
اللَّهِ﴾ مەگەر بەهۆی بەڵێن لەلایەن خوداوە نەبێت ﴿وَحَبْلٍ مِنَ النَّاسِ﴾ وە بەڵێنێك لەلای خەڵکەوە
﴿وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ﴾ شایستەی خەشمێکی گەورەبوون لە لایەن خواوە ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ﴾
وە دراوە بەسەریاندا هەژاری(دەروون و چاو برسێتی) ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا﴾ ئەوە لەبەر ئەوە بوو ئەوان
﴿يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بێ بڕوابوون بە بەڵگەکانی خوا ﴿وَيَقْتُلُونَ الْأَنْبِيَاءَ﴾ و پێغەمبەرانیان
دەکوشت ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بەناڕەوا ﴿ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا﴾ ئەوەش بەهۆی ئەوەوە بوو کە ئەوانە سەرپێچی
﴿وَكَانُوا يَعْتَدُونَ﴾ و دەست درێژیان دەکرد ﴿١١٢﴾ ﴿لَيْسُوا سَوَاءً﴾ هەموو(نامەدارەکان) چوون یەك نین
﴿مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ لەناو خاوەن نامەکاندا ﴿أُمَّةٌ قَائِمَةٌ﴾ دەستەیەك ڕاست و ڕێك هەن ﴿يَتْلُونَ آيَاتِ
اللَّهِ﴾ ئایەتەکانی خوا دەخوێنن (وباوەڕیان هێناوە بە ئاینی ئیسلام) ﴿آنَاءَ اللَّيْلِ﴾ لە (کاتەکانی)
شەودا ﴿وَهُمْ يَسْجُدُونَ﴾ وە لە(کاتەکانی) کڕنوش بردنیاندا ﴿١١٣﴾ ﴿يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ بڕوایان هەیە
بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ و فەرمان دەدەن بەهەرچی چاکەیە
﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ وە بەرگری دەکەن لە هەرچی خراپەیە ﴿وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ﴾ وە پێشبڕکێ
دەکەن لە هەموو چاکەکاندا ﴿وَأُولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە ئەوانە لە کۆمەڵی چاکانن ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ
خَيْرٍ﴾ هەر خێرو چاکەیەك بکەن ﴿فَلَنْ يُكْفَرُوهُ﴾ ئەوە هەرگیز بێ بەش ناکرێن لە پاداشتەکەی
﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ﴾ خواش بەئاگایە لە پارێزکاران ولەوانەی لێی دەترسن ﴿١١٥﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ﴾ سوود بەوان ناگەیەنی
﴿أَمْوَالُهُمْ﴾ بەماڵەکانیان ﴿وَلَا أَوْلَادُهُم﴾ وە نە منداڵەکانیان ﴿مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ هیچێک لەلای خواوە
﴿وَأُولَٰئِكَ﴾ لە ئەوانە ﴿أَصْحَابُ النَّارِ﴾ هاوەڵ وهاوڕێی ئاگر دەبن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان تێیدا
دەمێننەوە بەهەمیشەیی (١١٦) ﴿مَثَلُ مَا يُنفِقُونَ﴾ وێنەی ئەو ماڵ و دارایەی کەبەختی دەکەن ﴿فِي هَٰذِهِ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا﴾ لەم ژیانی دونیایەدا ﴿كَمَثَلِ رِيحٍ﴾ بە وێنەی بایەکە ﴿فِيهَا صِرٌّ﴾ سەرما و سوڵەی تێدابێت
﴿أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ﴾ بیدات لە کشتوکاڵی تاقمێک ﴿ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ کە ستەمیان لەخۆیان کردبێت
﴿فَأَهْلَكَتْهُ﴾ جا ئەو (با) وسەرمایە کشتوکاڵەکەی لەناو ئەبات ﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا
ستەمی لێ نەکردوون ﴿وَلَٰكِنْ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان ئەکرد (١١٧)
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا﴾ مەگرن بۆ خۆتان ﴿بِطَانَةً﴾ دۆستی
گیانی بەگیانی ﴿مِّن دُونِكُمْ﴾ جگە لەخۆتان (واتە جگە لەباوەڕداران) ﴿لَا يَأْلُونَكُمْ﴾ دریغیتان لێ
ناکەن ﴿خَبَالًا﴾ لەهیچ شەڕ و خراپەیەک ﴿وَدُّوا﴾ ئاواتە خوازی ﴿مَا عَنِتُّمْ﴾ ناخۆشیتانن ﴿قَدْ بَدَتِ﴾
بێگومان دەرئەکەوێت ﴿الْبَغْضَاءُ﴾ خەشم و قین ﴿مِنْ أَفْوَاهِهِمْ﴾ لە(قسەکانی) دەمیانەوە ﴿وَمَا تُخْفِي
صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ﴾ وەئەوەی لەدڵیاندا شاردویانەتەوە گەورەترە ﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ بەڕاستی بەڵگە
ونیشانەکانمان بۆ ڕوون کردوەتەوە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ژیرن (١١٨) ﴿هَا أَنتُمْ أُولَاءِ تُحِبُّونَهُمْ﴾
بیداربن ئاوە ئێوەن کەئەوانتان خۆش دەوێت ﴿وَلَا يُحِبُّونَكُمْ﴾ وەئەوان ئێوەیان خۆش ناوێ ﴿وَتُؤْمِنُونَ﴾
وەباوەڕتان هەیە ﴿بِالْكِتَابِ كُلِّهِ﴾ بەهەموو نامە ئاسمانیەکان ﴿وَإِذَا لَقُوكُمْ﴾ کاتێک ئەوان پێتان بگەن
﴿قَالُوا آمَنَّا﴾ دەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَإِذَا خَلَوْا﴾ وە کاتێک تەنها بونەوە ﴿عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ﴾
سەرە پەنجەکانی خۆیان ئەگەزن لێتان ﴿مِنَ الْغَيْظِ﴾ لەڕقدا ﴿قُلْ مُوتُوا﴾ بڵێ بمرن ﴿بِغَيْظِكُمْ﴾ بەداخ
و ڕقی خۆتانەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زانایە ﴿بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەوەی لەناو دڵەکاندایە (١١٩)
﴿إِن تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ﴾ ئەگەر چاکە و خۆشیەکتان پێ بگات ﴿تَسُؤْهُمْ﴾ خەمبار دەبن ﴿وَإِن تُصِبْكُمْ
سَيِّئَةٌ﴾ بەڵام ئەگەر ناخۆشیەکتان پێ بگات ﴿يَفْرَحُوا بِهَا﴾ دڵخۆش دەبن پێی ﴿وَإِن تَصْبِرُوا﴾
ئەگەر ئێوە بەئارام بن (لەسەر گوێڕایەڵی خوا) ﴿وَتَتَّقُوا﴾ و لەخوا بترسن ﴿لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ
شَيْئًا﴾ پیلانی ئەوان هیچ زیانێکتان پێ ناگەیەنێت ﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ بەڕاستی خوا
ئەوەو ئاگادارە بە هەرچی ئەوان دەیکەن (١٢٠) ﴿وَإِذْ﴾ وە (بیهێنەوە بیریان) کاتێ ﴿غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ﴾ کە
بەیانی زوو دەرچوویت لەلای ماڵ و خێزانت ﴿تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بڕوادارەکانت پێشەنگی ئەکرد
﴿مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ﴾ لە چەند شوێنێکدا بۆ جەنگ کردن ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری
زانایە (١٢١)

﴿إِذْ هَمَّت طَّائِفَتَانِ مِنكُمْ﴾ لەو کاتەدا کە دوو کۆمەڵ لە ئێوە خەریک بوون ﴿أَن تَفْشَلَا﴾ سست
بن وتێک بشکێن و (بگەڕێنەوە) ﴿وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا﴾ بەڵام خوا دۆست و یارمەتی دەریان بوو ﴿وَعَلَى اللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە بڕواداران با پشت تەنها بە خوا ببەستن (١٢٢) ﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بە خوا
بێگومان خوا ئێوەی سەرخست ﴿بِبَدْرٍ﴾ لە (جەنگی) بەدردا ﴿وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ﴾ لە کاتێکدا ئێوە کەم و
لاواز بوون ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەی لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو سوپاس گوزاری بن (١٢٣)
﴿إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (بیریان بخەرەوە) ئەو کاتەی دەتووت بە بڕوادارەکان ﴿أَلَن يَكْفِيَكُمْ﴾ ئایا بەست نی
یە ﴿أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم﴾ پەروەردگارتان کۆمەکتان بکات ﴿بِثَلَاثَةِ آلَافٍ﴾ بە سێ هەزار ﴿مِّنَ الْمَلَائِكَةِ
مُنزَلِينَ﴾ لە فریشتە دابەزێنراوەکان (١٢٤) ﴿بَلَىٰ إِن تَصْبِرُوا﴾ بەڵێ، ئەگەر ئارام بگرن ﴿وَتَتَّقُوا﴾ وە لە خوا
بترسن ﴿وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَٰذَا﴾ پەلامارتان بدەن لەم کاتانەدا ﴿يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم﴾ پەروەردگارتان
کۆمەکتان بکات ﴿بِخَمْسَةِ آلَافٍ﴾ بە پێنج هەزار ﴿مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ﴾ لە فریشتە نیشانەدارەکان (١٢٥)
﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ﴾ وە خوا تەنها ئەو (کۆمەکی) یەی کرد ﴿إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ﴾ بە مژدە بۆتان ﴿وَلِتَطْمَئِنَّ
قُلُوبُكُم بِهِ﴾ وە بۆ ئەوەی دڵەکانتانی پێ ئارام بێ ﴿وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ (ئەوەش بزانن)
سەرکەوتنیش تەنها لەلایەن خوای ﴿الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ باڵادەستی داناوەیە (١٢٦) ﴿لِيَقْطَعَ طَرَفًا﴾ (وە
ناردنی فریشتەکان) بۆ ئەوە بوو دابڕێت (لەناویان بات) بەشێک ﴿مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کە
بێ بڕوان ﴿أَوْ يَكْبِتَهُمْ﴾ یان خەفەتباریان بکات (بە تێشکانیان) ﴿فَيَنقَلِبُوا خَائِبِينَ﴾ ئەمجا
بگەڕێنەوە بە نائومێدی (١٢٧) ﴿لَيْسَ لَكَ﴾ دەربارەی هەڵهاتووەکانی شەڕی ئوحود بە ڕاستی بەدەست
تۆ نی یە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ﴾ هیچ شتێک لەو کارەدا ﴿أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ چ (خوا)
تەوبەیان لێ وەرگرێ ﴿أَوْ يُعَذِّبَهُمْ﴾ یان سزایان بدات ﴿فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ﴾ چونکە بە ڕاستی ئەوان
ستەمکارن (١٢٨) ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەر بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکاندایە ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە
هەرچی لە زەوی دایە ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ خۆشی ئەبێ لە هەر کەس خۆی بیەوێ
وە سزای هەر کەسیش ئەدات خۆی بیەوێ ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێبوردەی میهرەبانە (١٢٩)
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا﴾ سوود مەخۆن ﴿أَضْعَافًا
مُّضَاعَفَةً﴾ چەند بەرامبەر ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی رزگاربن (١٣٠)
﴿وَاتَّقُوا النَّارَ﴾ وە خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی ﴿الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ﴾ کە ئامادە کراوە بۆ بێ
بڕواکان (١٣١) ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ وە گوێ ڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ بێگومان
میهرەبانیتان لەگەڵ ئەکرێت (١٣٢)

﴿وَسَارِعُوٓاْ إِلَىٰ مَغۡفِرَةٖ﴾ پێشبڕكێ بكەن بۆ لێ بووردنێكی گەورەی (خودا) ﴿مِّن رَّبِّكُمۡ﴾
لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَجَنَّةٍ عَرۡضُهَا﴾ وە بۆ بەهەشتێك كە پانییەكەی (بە ئەندازەی)
﴿ٱلسَّمَٰوَٰتُ وَٱلۡأَرۡضُ﴾ ئاسمانەكان و زەوی یە ﴿أُعِدَّتۡ لِلۡمُتَّقِينَ﴾ كە ئامادە كراوە بۆ لە خوا ترسان ﴿١٣٣﴾
﴿ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ﴾ ئەوانەی ماڵ دەبەخشن (لە ڕێی خوادا) ﴿فِي ٱلسَّرَّآءِ وَٱلضَّرَّآءِ﴾ لە كاتی خۆشی
(دەوڵەمەندی) و ناخۆشی دا ﴿وَٱلۡكَٰظِمِينَ ٱلۡغَيۡظَ﴾ و ڕقی بەتینی خۆیان دەخۆنەوە و ﴿وَٱلۡعَافِينَ
عَنِ ٱلنَّاسِۗ﴾ دەبووڕن لە خەڵكی ﴿وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾ خواش چاكەكارانی خۆش دەوێت ﴿١٣٤﴾
﴿وَٱلَّذِينَ إِذَا فَعَلُواْ فَٰحِشَةً﴾ وە ئەوانەی كە كاتێك كردەوەیەكی ناشیرین دەكەن ﴿أَوۡ ظَلَمُوٓاْ أَنفُسَهُمۡ﴾
یاستەم لەخۆیان دەكەن ﴿ذَكَرُواْ ٱللَّهَ﴾ كە یادی خوایان كردەوە ﴿فَٱسۡتَغۡفَرُواْ لِذُنُوبِهِمۡ﴾ ئەمجا
داوای لێ بووردن دەكەن بۆ گوناهەكانیان ﴿وَمَن يَغۡفِرُ ٱلذُّنُوبَ﴾ ئایا كێ دەبووڕێت لە گوناهەكان
﴿إِلَّا ٱللَّهُ﴾ بێجگە لە خوا؟ ﴿وَلَمۡ يُصِرُّواْ﴾ وە بەردەوام نابن ﴿عَلَىٰ مَا فَعَلُواْ﴾ لەسەر ئەوەی كە كردوویانە
﴿وَهُمۡ يَعۡلَمُونَ﴾ لە كاتێكدا ئاگاش (گوناهە) ﴿١٣٥﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿جَزَآؤُهُم مَّغۡفِرَةٞ﴾ پاداشتیان
لێ بووردنە ﴿مِّن رَّبِّهِمۡ﴾ لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَجَنَّٰتٞ﴾ و چەند باخاتێك (بەهەشتێك)
﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ كە ڕووبارەكان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَاۚ﴾ ئەمێننەوە لەو بەهەشتانەدا
بە هەمیشەیی ﴿وَنِعۡمَ أَجۡرُ ٱلۡعَٰمِلِينَ﴾ چەند چاكە پاداشتی چاكەكاران ﴿١٣٦﴾ ﴿قَدۡ خَلَتۡ﴾ بێگومان ڕابوردە
﴿مِن قَبۡلِكُمۡ سُنَنٞ﴾ لە پێش ئێوەوە چەند ڕێ و یاسایەك (باوێك) ﴿فَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەمجا
ئێوە بگەڕێن بەزەویدا ﴿فَٱنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ﴾ و سەرنج بدەن ئایا چۆن بوو ﴿عَٰقِبَةُ ٱلۡمُكَذِّبِينَ﴾
سەرئەنجامی بێ بڕواكان ﴿١٣٧﴾ ﴿هَٰذَا بَيَانٞ لِّلنَّاسِ﴾ ئەمە ڕوون كردنەوەیە بۆ هەموو خەڵكی
﴿وَهُدٗى وَمَوۡعِظَةٞ﴾ و ڕێنموویی و ئامۆژگاری یە ﴿لِّلۡمُتَّقِينَ﴾ بۆ لە خوا ترسان ﴿١٣٨﴾ ﴿وَلَا تَهِنُواْ﴾
سست و دڵ لاواز مەبن ﴿وَلَا تَحۡزَنُواْ﴾ وە خەفەتبار مەبن ﴿وَأَنتُمُ ٱلۡأَعۡلَوۡنَ﴾ هەر ئێوە بەرز و بڵندترن
﴿إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ ئەگەر بڕوادار بن ﴿١٣٩﴾ ﴿إِن يَمۡسَسۡكُمۡ قَرۡحٞ﴾ ئەگەر ئێوە (لە ئوحوددا) زام و برینتان
تووش بووە ﴿فَقَدۡ مَسَّ ٱلۡقَوۡمَ قَرۡحٞ﴾ ئەوە بێگومان ئەو هۆزە (بتپەرستەكان لە بەدردا) زام و برینیان تووش
بووە ﴿مِّثۡلُهُۥۚ﴾ بە وێنەی زامی ئێوە ﴿وَتِلۡكَ ٱلۡأَيَّامُ﴾ ئەو چەرخ و ڕۆژانەی (زاڵبوون و سەركەوتنە)
﴿نُدَاوِلُهَا بَيۡنَ ٱلنَّاسِ﴾ دەیگێڕین لە ناو خەڵكیدا (جارێك بۆ ئێوە و جارێك بۆ ئەوان) ﴿وَلِيَعۡلَمَ ٱللَّهُ﴾
لەبەر ئەوەی (بەدونیادا) خوا دەری بخات ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَيَتَّخِذَ
مِنكُمۡ﴾ و لە ناو ئێوەدا هەڵبژێرێت ﴿شُهَدَآءَۗ﴾ چەند كەسێك بە شەهید ﴿وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾
وە خوا ستەمكارانی خۆش ناوێت ﴿١٤٠﴾

﴿وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ﴾ وە تا خوا (لە تاوان) پاك بكاتەوە ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی كە بڕوادارن ﴿وَيَمْحَقَ
الْكَافِرِينَ﴾ وە بێ باوەڕان نەبڕ بكات ﴿١٤١﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ﴾ ئایا ئێوە وا گومانتان دەبرد ﴿أَنْ تَدْخُلُوا
الْجَنَّةَ﴾ كە دەچنە بەهەشت ﴿وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ﴾ لە كاتێكدا هێشتا خوا دەری نەخستووە (واتە دەقی
نەكردووەتەوە) ﴿الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ﴾ ئەوانەی تێ دەكۆشن لە ئێوە ﴿وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ﴾ و هێشتا دەری
نەخستووە كەسانێك لە ئێوە كە خۆڕاگران ﴿١٤٢﴾ ﴿وَلَقَدْ كُنْتُمْ﴾ سوێند بێ بێگومان ئێوە ﴿تَمَنَّوْنَ
الْمَوْتَ﴾ ئاواتی (شەهیدی و) مردنتان ئەخواست ﴿مِنْ قَبْلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَنْ تَلْقَوْهُ﴾ پێی بگەن
﴿فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ﴾ خۆ بەڕاستی مردنتان بینی ﴿وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ﴾ لە كاتێكدا ئێوە ڕەق سەیرتان دەكرد ﴿١٤٣﴾
﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ﴾ موحەممەد ﷺ تەنها پێغەمبەرێكە (نەمری نیە) ﴿قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ﴾ بێگومان
لەپێش ئەو پێغەمبەرانی تر ڕابوردوون ﴿أَفَإِنْ مَاتَ﴾ جا ئایا ئەگەر وەفاتی كرد ﴿أَوْ قُتِلَ﴾ یان كوژرا
﴿انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ﴾ دەگەڕێنەوە بۆ دواوەی خۆتان (پاشگەز دەبنەوە) ﴿وَمَنْ يَنْقَلِبْ﴾ هەر كەس
هەڵگەڕێتەوە ﴿عَلَى عَقِبَيْهِ﴾ بۆ دواوەی خۆی (بۆ بت پەرستی) ﴿فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا﴾ ئەوە هەرگیز
(ئەو كەسە) هیچ زیانێك ناگەیەنێت بەخوا ﴿وَسَيَجْزِي اللَّهُ﴾ وە بەڕاستی خوا پاداشتی ﴿الشَّاكِرِينَ﴾
سوپاس گوزاران دەداتەوە ﴿١٤٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ﴾ هیچ كەسێك نەبووە ﴿أَنْ تَمُوتَ﴾ كە بمرێت
﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بە فەرمانی خوا ﴿كِتَابًا مُؤَجَّلًا﴾ نووسراوێكی كات دیاری كراوە (لەو كاتەدا
كەخوای گەورە دیاری كردوە) ﴿وَمَنْ يُرِدْ﴾ هەر كەسێك دەیەوێت ﴿ثَوَابَ الدُّنْيَا﴾ پاداشت و دەستكەوتی
دونیایی ﴿نُؤْتِهِ مِنْهَا﴾ لەو (پاداشتی دونیا) هەندێكی پێ دەدەین ﴿وَمَنْ يُرِدْ﴾ وە هەر كەسێك دەیەوێت
﴿ثَوَابَ الْآخِرَةِ﴾ پاداشتی پاشەڕۆژ ﴿نُؤْتِهِ مِنْهَا﴾ لەو (پاداشتی پاشەڕۆژە) هەندێكی پێ دەبەخشین
﴿وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی سوپاس گوزاران دەدەینەوە ﴿١٤٥﴾ ﴿وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ﴾
زۆر لە پێغەمبەران ﴿قَاتَلَ مَعَهُ﴾ جەنگ و كوشتاریان كردووە لەگەڵیدا (شانبەشانیان) ﴿رِبِّيُّونَ
كَثِيرٌ﴾ زۆر لە زانایان و خواناسان ﴿فَمَا وَهَنُوا﴾ جا سست و دەستە پاچە نەبوون ﴿لِمَا أَصَابَهُمْ﴾
بەهۆی ئەوەی كە تووشیان بووە ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿وَمَا ضَعُفُوا﴾ وە بێ هێز و لاواز
نەبوون ﴿وَمَا اسْتَكَانُوا﴾ وە سەریان شۆڕ نەكرد بۆ دوژمن ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ﴾ وە خوا خۆڕاگرانی
خۆش دەوێت ﴿١٤٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ﴾ هەر ئەمە وتەی ئەوان بوو ﴿إِلَّا أَنْ قَالُوا﴾ كە دەیانووت ﴿رَبَّنَا
اغْفِرْ لَنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان لێمان ببورە ﴿ذُنُوبَنَا﴾ لە گوناهەكانمان ﴿وَإِسْرَافَنَا﴾ وە لە زیادە ڕەویمان
﴿فِي أَمْرِنَا﴾ لە كاروبارماندا ﴿وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا﴾ و پێكانمان جێگیر بكە (لە جەنگدا) ﴿وَانْصُرْنَا﴾ و
سەرمان بخە ﴿عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ بەسەر كۆمەڵی بێ بڕوایاندا ﴿١٤٧﴾ ﴿فَآتَاهُمُ اللَّهُ﴾ بەهۆی ئەوەوە
خوا پێی بەخشین ﴿ثَوَابَ الدُّنْيَا﴾ پاداشتی دونیا ﴿وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ﴾ وە پاداشتی چاك و
شیرینی ڕۆژی دوایی ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ خوا چاكەكارانی خۆش دەوێت ﴿١٤٨﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِن تُطِيعُوا﴾ ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی بکەن
﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بۆ ئەوانەی بێ بڕوان ﴿يَرُدُّوكُمْ﴾ ئێوەتان گێڕنەوە ﴿عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ﴾
بۆ دواوەی خۆتان (بۆ بت پەرستی) ﴿فَتَنقَلِبُوا خَاسِرِينَ﴾ ئەمجا ئەگەڕێنەوە بە زیانباری ﴿١٤٩﴾
﴿بَلِ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ﴾ (ئەوانە دۆستتان نین) بەڵکو خوا یارمەتی دەر و دۆستی ئێوەیە ﴿وَهُوَ خَيْرُ
النَّاصِرِينَ﴾ وە خوا باشترینی هەموو یارمەتی دەرانە ﴿١٥٠﴾ ﴿سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ﴾ بەم زووانە دەخەینە دڵی
﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ بڕوان ﴿الرُّعْبَ﴾ ترس و بیم ﴿بِمَا أَشْرَكُوا بِاللَّهِ﴾ بەهۆی
ئەوەی کردبوویانە هاوبەشی خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا﴾ شتێک کە خوا هیچ بەڵگەی نەناردوتە
خوارەوە لەسەری ﴿وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ﴾ کە جێگا و شوێنی ئەوان ئاگرە ﴿وَبِئْسَ مَثْوَى﴾ وە چەند
بێشتە جێیەکی خراپە ﴿الظَّالِمِينَ﴾ (جێگەی) ستەمکاران ﴿١٥١﴾ ﴿وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند
بێت بێگومان خوا بەجێی هێنابوو تان ﴿وَعْدَهُ﴾ بەڵێنەکەی ﴿إِذْ تَحُسُّونَهُم﴾ کاتێک (سەرەتای جەنگی
ئوحود) هەمووتان لێ بڕین (دەتان کوشتن) ﴿بِإِذْنِهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿حَتَّىٰ إِذَا فَشِلْتُمْ﴾ هەتا
کاتێک (بە ناکاو) سست بوون ﴿وَتَنَازَعْتُمْ﴾ ئاژاوە و دووبەرەکیتان کرد ﴿فِي الْأَمْرِ﴾ لە کاری جەنگدا
﴿وَعَصَيْتُم﴾ وە بێ فەرمانیتان کرد ﴿مِّن بَعْدِ مَا أَرَاكُم﴾ لەپاش ئەوەی کە خوا پیشانی دان
﴿مَّا تُحِبُّونَ﴾ ئەوەی (لە جەنگەکەدا) پێتان خۆش بوو (کە سەرکەوتن لە سەرەتای جەنگەکەدا)
﴿مِنكُم﴾ هەندێک لە ئێوە ﴿مَّن يُرِيدُ الدُّنْيَا﴾ (دەستکەوتی) دونیایی دەویست ﴿وَمِنكُم مَّن﴾ وە
هەندێکتان ﴿يُرِيدُ الْآخِرَةَ﴾ پاداشتی ڕۆژی دوایی دەویست ﴿ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ﴾ پاشان (خوا)
ئێوەی گێڕایەوە لە (جەنگی) ئەوان (وتی شکان) ﴿لِيَبْتَلِيَكُمْ﴾ تا تاقیتان بکاتەوە (لە خۆڕاگرتندا)
﴿وَلَقَدْ عَفَا عَنكُمْ﴾ سوێند بێ بێگومان خوا لێتان بوورا ﴿وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ﴾ و خوا خاوەنی بەهرەی
چاکەیە ﴿عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بەسەر بڕواداراندا ﴿١٥٢﴾ ﴿إِذْ تُصْعِدُونَ﴾ کاتێک دوور دەکەوتنەوە
(سەر دەکەوتن بە کێوی ئوحوددا) ﴿وَلَا تَلْوُونَ عَلَىٰ أَحَدٍ﴾ وە بەرێی کەس نەتەوەستان
ولاتان نەدەکردەوە بەلایدا ﴿وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ﴾ لە کاتێکدا پێغەمبەر بانگی لێ دەکردن ﴿فِي
أُخْرَاكُمْ﴾ لە دواتانەوە ﴿فَأَثَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ﴾ جا (خوا) پاداشتی غەم و خەفەتی هەر بە غەم
و خەفەت دایەوە ﴿لِّكَيْلَا تَحْزَنُوا﴾ بۆ ئەوەی خەمبار نەبن ﴿عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ﴾ لەسەر ئەوەی بە
دەستتان چووە ﴿وَلَا مَا أَصَابَكُمْ﴾ وە (خەمبار نەبن بە) ئەوەی دووچارتان بووە ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ﴾
خوا ئاگادارە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کە دەیکەن ﴿١٥٣﴾

﴿ثُمَّ أَنزَلَ عَلَيْكُم﴾ پاشان دابەزاند بە سەرتاندا (بۆی ناردن) ﴿مِّن بَعْدِ الْغَمِّ﴾ لە پاش ئەو غەمە(ی کە
چەشتتان) ﴿أَمَنَةً﴾ ئارامی ﴿نُّعَاسًا﴾ کە وەنەوزێك بوو ﴿يَغْشَىٰ طَائِفَةً مِّنكُمْ﴾ بەسەر دەستەیەك لە ئێوە
داهات ﴿وَطَائِفَةٌ﴾ بەلام دەستەو تاقمێکی دیکەتان (کە ناوەڕیان هێندە مەعیز نەبوو) ﴿قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ﴾
بەڕاستی هەر خۆیان مەبەست بوو ﴿يَظُنُّونَ﴾ گومانی ﴿بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ﴾ ناڕاست و بەهەقیان بە خوا دەبرد
﴿ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ﴾ وەك گومانی نەفامێتی ﴿يَقُولُونَ﴾ ئەیان ووت ﴿هَل لَّنَا﴾ ئایا بۆمان هەیە (بە دەستمانە)
﴿مِنَ الْأَمْرِ﴾ لەم کارەدا (ڕێك بوون) ﴿مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك ﴿قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ﴾ بلێ بێگومان کاروبار
﴿كُلَّهُ لِلَّهِ﴾ هەمووی بەدەست خوایە ﴿يُخْفُونَ﴾ دەیشارنەوە ﴿فِي أَنفُسِهِم﴾ لە دەروونیاندا ﴿مَّا لَا يُبْدُونَ
لَكَ﴾ ئەوەی کە دەری نابڕن بۆت ﴿يَقُولُونَ لَوْ كَانَ﴾ دەڵێن ئەگەر بە دەست ئێمە بوایە ﴿لَنَا مِنَ الْأَمْرِ
شَيْءٌ﴾ لەم کارەدا شتێك (لە سەرکەوتن) ﴿مَّا قُتِلْنَا هَاهُنَا﴾ ئێمە لێرەدا نەدەکوژراین ﴿قُل لَّوْ كُنتُمْ﴾
بلێ ئەگەر ئێوە ﴿فِي بُيُوتِكُمْ﴾ لە ماڵەکانی خۆشتاندا بوونایە ﴿لَبَرَزَ الَّذِينَ﴾ هەر دەردەچوون ئەوانەی
﴿كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ﴾ کە کوژرانیان لەسەر نووسرا بوو ﴿إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ﴾ بۆ جێگەی کوژرانیان
(ڕاکشانیان) ﴿وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی خوا تاقی بکاتەوە ﴿مَا فِي صُدُورِكُمْ﴾ ئەوەی کە لە سنگتانایە
﴿وَلِيُمَحِّصَ﴾ وە بۆ ئەوەی پالفتە و پاکی بکاتەوە ﴿مَا فِي قُلُوبِكُمْ﴾ ئەو (بڕوایە) ی کە لە دڵتانایە ﴿وَاللَّهُ
عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانایە ﴿بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەوەی لە سینەو دەروونەکاندایە ﴿١٥٤﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی
ئەوانەی ﴿تَوَلَّوْا مِنكُمْ﴾ پشتیان هەڵکرد لە ناوتاندا ﴿يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ﴾ لەو ڕۆژەی کە هەردوو
کۆمەڵ گەیشتنە یەك (لە ئوحودا) ﴿إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ﴾ بێگومان تەنها شەیتان هەڵی
خلیسکاندن و لەخشتەی بردن ﴿بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا﴾ بەهۆی هەندێ لەو گوناهانەی کە ئەوە پێش
کردبوویان ﴿وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ سوێند بێ بێگومان خوا لێیان خۆشبوو ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ چونکە بەڕاستی
خوا ﴿غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ لێبووردەی بەئارام و لەسەرخۆیە (لە تۆڵە سەندن دا) ﴿١٥٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وەك ئەوانە مەبن کە بێبڕوا بوون ﴿وَقَالُوا
لِإِخْوَانِهِمْ﴾ بە براییاوەرەکانیان دەووت ﴿إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ﴾ کاتێ سەفەریان بکردایە ﴿أَوْ كَانُوا غُزًّى﴾
یان غەزایان بکردایە و بچوونایە بۆ جەنگ ﴿لَّوْ كَانُوا عِندَنَا﴾ ئەگەر لای ئێمە (نیشتەجێ) بوونایە
﴿مَا مَاتُوا﴾ نە دەمردن ﴿وَمَا قُتِلُوا﴾ و نە دەکوژران ﴿لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَٰلِكَ﴾ تا خوا ئەوەبکات تـ خوا
ئەوەبکات ﴿حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ﴾ بە داخ و مەراق لە دڵیاندا ﴿وَاللَّهُ يُحْيِي﴾ وە خوا (مرۆڤ) دەژیێنێ
﴿وَيُمِيتُ﴾ و دەیشی مرێنێت ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خودا بینایە بە هەر کردەوەیەك کە ئێوە دەیکەن
﴿١٥٦﴾ ﴿وَلَئِن قُتِلْتُمْ﴾ سوێند بێ ئەگەر ئێوە بکوژرێن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿أَوْ مُتُّمْ﴾ یان
بمرن ﴿لَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ﴾ ئەوە بەڕاستی لێبووردن و میهرەبانی لە لایەن خواوە ﴿خَيْرٌ﴾ چاکترە
﴿مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾ لەوەی کە کۆی دەکەنەوە ﴿١٥٧﴾

﴿وَلَئِن مُّتُّمْ﴾ سوێند بێ ئەگەر ئێوە بمرن ﴿أَوْ قُتِلْتُمْ﴾ یان بکوژرێن ﴿لَإِلَى اللَّهِ﴾ هەر لای خوا
﴿تُحْشَرُونَ﴾ کۆدەکرێنەوە ﴿١٥٨﴾ ﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ بەهۆی بەزەیی خواوەیە ﴿لِنتَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوان نەرم
و نەرم بوویت ﴿وَلَوْ كُنتَ﴾ ئەگەر تۆ ﴿فَظًّا﴾ بەدخوو و قسە ڕەق و ﴿غَلِيظَ الْقَلْبِ﴾ دڵ ڕەق بوویتایە
﴿لَانفَضُّوا﴾ ئەوە هەموو بڵاوەیان دەکرد ﴿مِنْ حَوْلِكَ﴾ لە دەورت ﴿فَاعْفُ عَنْهُمْ﴾ کەواتە لێ
یان ببورە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ و داوای لێ بوردنیان بۆ بکە لە خوا ﴿وَشَاوِرْهُمْ﴾ و ڕاوێژیان پێ بکە
﴿فِي الْأَمْرِ﴾ لە کاروباردا ﴿فَإِذَا عَزَمْتَ﴾ جا کاتێک (دوا ڕاوێژ کردن) بڕیارت دا ﴿فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ ئەوە
پشت بە خوا ببەستە ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش دەوێت کە پشت بەخوا
دەبەستن ﴿١٥٩﴾ ﴿إِن يَنصُرْكُمُ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا سەرتان بخات ﴿فَلَا غَالِبَ لَكُمْ﴾ ئەوە هیچ کەس
زاڵ نابێ بەسەرتاندا ﴿وَإِن يَخْذُلْكُمْ﴾ وە ئەگەر یارمەتیتان نەدا (پشتتان بەردات) ﴿فَمَن ذَا الَّذِي﴾
کێیە ئەو کەسەی؟ ﴿يَنصُرُكُم مِّن بَعْدِهِ﴾ لە پاش خوا سەرتان دەخات ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾
وە با بڕوادارن پشت هەر بە خوا ببەستن ﴿١٦٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ﴾ وە بۆ هیچ پێغەمبەرێک نەبوو
﴿أَن يَغُلَّ﴾ کە خیانەت بکات ﴿وَمَن يَغْلُلْ﴾ وە هەر کەس خیانەت بکات ﴿يَأْتِ بِمَا غَلَّ﴾ بەو
خیانەتەوەی کردوویەتی دێت (بەکۆڵیەوەیە) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە پاشەڕۆژدا (ڕۆژی هەستانەوە)
﴿ثُمَّ تُوَفَّىٰ﴾ پاشان پاداشت دەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو کەسێک ﴿مَّا كَسَبَتْ﴾ هەرچی کردبێت
﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١٦١﴾ ﴿أَفَمَنِ اتَّبَعَ﴾ دەی ئایا کەسێک کە شوێنی
﴿رِضْوَانَ اللَّهِ﴾ ڕەزامەندی خوا کەوتبێت ﴿كَمَن بَاءَ﴾ وەک کەسێک وایە بگەڕێتەوە ﴿بِسَخَطٍ مِّنَ اللَّهِ﴾
بە خەشمێکەوە لە لایەن خواوە ﴿وَمَأْوَاهُ﴾ وە جێگا و شوێنی ئەو ﴿جَهَنَّمُ﴾ دۆزەخ بێت ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾
کە سەرئەنجامێکی چەند خراپە؟ ﴿١٦٢﴾ ﴿هُمْ دَرَجَاتٌ﴾ (چاکەکاران و خراپەکاران) خاوەنی چەند پلەی
جیاوازن ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە ﴿بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کە دەیکەن ﴿١٦٣﴾
﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ﴾ سوێند بێت بێگومان خوا چاکە و منەتی نا ﴿عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بەسەر بڕواداراندا ﴿إِذْ بَعَثَ
فِيهِمْ﴾ کاتێ کە ڕەوانەی کرد لەناویاندا ﴿رَسُولًا﴾ پێغەمبەر و نێرراوێک ﴿مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ لە خۆیان
﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ﴾ کە دەیخوێنێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتِهِ﴾ بەڵگە و نیشانەکانی خودا ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾
و پاک و خاوێنیان دەکاتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە قورئان و فەرموودەیان فێر دەکات
﴿وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ﴾ ئەگەرچی ئەوان لە پێشدا ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕایی یەکی ڕوون و ئاشکرادا
بوون ﴿١٦٤﴾ ﴿أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُم﴾ ئایا بۆچی کاتێک دووچارتان بوو ﴿مُّصِيبَةٌ﴾ ناخۆشیەک (لە ئوحود دا)
﴿قَدْ أَصَبْتُم مِّثْلَيْهَا﴾ بێگومان ئێوە دوو قاتی ئەوەتان دووچاری ئەوان کرد (لە بەدردا) ﴿قُلْتُمْ﴾
وتتان ﴿أَنَّىٰ هَٰذَا﴾ ئەمە لە کوێوە هات ﴿قُلْ﴾ بڵێ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿هُوَ مِنْ عِندِ﴾ ئەوە
لە لایەن ﴿أَنفُسِكُمْ﴾ خۆتانەوە بوو (کە فەرمانی پێغەمبەرتان شکاند) ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا
﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿١٦٥﴾

﴿وَمَا أَصَابَكُمْ﴾ ئەوەی کەدووچارتان بوو ﴿يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ﴾ لەو ڕۆژەدا کە هەردوو کۆمەڵ بەیەک
گەیشتن (لەئوحوددا) ﴿فَبِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ئەوە بەویستی خودا بوو ﴿وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی باوەڕداران
دەربخات ﴿١٦٦﴾ ﴿وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا﴾ و بۆ ئەوەیش دووڕووەکان ئاشکرا بکات ﴿وَقِيلَ لَهُمْ﴾ وپێیان وترا
﴿تَعَالَوْا قَاتِلُوا﴾ وەرن بجەنگن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێی خوادا ﴿أَوِ ادْفَعُوا﴾ یان بەرگری (لە وڵاتی
خۆتان) بکەن ﴿قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا﴾ وتیان ئەگەر بمانزانیبایە جەنگ دەبێت ﴿لَاتَّبَعْنَاكُمْ﴾
شوێنتان دەکەوتین ﴿هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ﴾ ئەوانە لەو ڕۆژەدا لە بێ بڕواییەوە ﴿أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ﴾
نزیک تر بوون تا لە بڕواو ئیمانەوە ﴿يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ ئەوانە بەدەمیان شتێک دەڵێن ﴿مَا لَيْسَ فِي
قُلُوبِهِمْ﴾ کە لە دڵیاندا نی یە ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ﴾ وەخوا (لە هەموو کەس) زاناترە ﴿بِمَا يَكْتُمُونَ﴾
بەوەی کە دەیشارنەوە ﴿١٦٧﴾ ﴿الَّذِينَ قَالُوا﴾ ئەوانەی کەوتیان (مەبەست پێی دووڕووەکانە)
﴿لِإِخْوَانِهِمْ﴾ دەربارەی براکانیان (باوەڕداران) ﴿وَقَعَدُوا﴾ لە کاتێکدا خۆیان دانیشتن و دەرنەچوون
﴿لَوْ أَطَاعُونَا﴾ ئەگەر ئەوان گوێڕایەڵی ئێمە بووبایە ﴿مَا قُتِلُوا﴾ نەدەکوژران ﴿قُلْ فَادْرَءُوا﴾ بڵێ
کەواتە بەرگری ﴿عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ﴾ مردن لە خۆتان دووربخەنەوە ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر
ئێوە ڕاست دەکەن ﴿١٦٨﴾ ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ﴾ هەرگیز وا گومان مەبەن ﴿الَّذِينَ قُتِلُوا﴾ ئەوانەی کە کوژران
﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێی خوادا ﴿أَمْوَاتًا﴾ مردوون ﴿بَلْ أَحْيَاءٌ﴾ (نەخێر وایە) بەڵکو ئەوانە زیندوون
﴿عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿يُرْزَقُونَ﴾ ڕۆزی دەدرێن ﴿١٦٩﴾ ﴿فَرِحِينَ﴾ شادمان و دڵخۆشن
بەوەی ﴿آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ کە خوا پێی بەخشیوون ﴿مِنْ فَضْلِهِ﴾ لە میهرەبانی خۆی ﴿وَيَسْتَبْشِرُونَ
بِالَّذِينَ﴾ شادمانن بەوانە (برا تێکۆشەرەکانیان) ﴿لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ﴾ کە هێشتا نەگەیشتوون پێیان
﴿مِنْ خَلْفِهِمْ﴾ لە دوای (شەهیدبوونی) ئەمان ﴿أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ هیچ ترسێکیان بەسەرەوە ﴿وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ﴾ و نە ئەوانە هیچ خەم و خەفەتێک دەخۆن ﴿١٧٠﴾ ﴿يَسْتَبْشِرُونَ﴾ شادمان و دڵخۆشن ﴿بِنِعْمَةٍ مِنَ
اللَّهِ وَفَضْلٍ﴾ بەو بەهرەو زیادە بەزەییەی لەلایەن خواوە (پێیان دراوە) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وە بەڕاستی خوا
﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ پاداشتی بڕواداران وون ناکات ﴿١٧١﴾ ﴿الَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ﴾
کە وەڵامی خوا و پێغەمبەریان دایەوە ﴿مِنْ بَعْدِ﴾ لەپاش ئەوەی کە ﴿مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ﴾ (لە ئوحوددا)
تووشی برینداری بوون ﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ﴾ بۆ ئەوانەیان هەیە کە کردەوەی چاکیان کردوە
﴿وَاتَّقَوْا﴾ وەخۆیان پاراستووە ﴿أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿١٧٢﴾ ﴿الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ﴾
ئەوانەی کە خەڵکی پێیان دەووت ﴿إِنَّ النَّاسَ﴾ بەڕاستی خەڵکی (بێ باوەڕ) ﴿قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ﴾ لەشکر
و کۆمەڵی زۆریان کۆکردۆتەوە لە دژتان ﴿فَاخْشَوْهُمْ﴾ کەواتە بترسن لێیان ﴿فَزَادَهُمْ إِيمَانًا﴾ کەچی
ئەوان (ئیمانداران) بەمە باوەڕیان زیاد بوو ﴿وَقَالُوا﴾ وە وتیان ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ﴾ هەر خوامان بەسە
﴿وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾ چەند پشت پێ بەستراوێکی چاکە ﴿١٧٣﴾

﴿فَانقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ﴾ ئەمجا گەڕانەوە(بۆ مەدینە) بە بەهرەی گەورەوە (کەسەلامەتی یە) ﴿مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ﴾
وەدەرل و پاداشت لەلایەن خواوە ﴿لَّمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ﴾ هیچ زیان و ناخۆشییەکیان تووش نەبوو ﴿وَاتَّبَعُوا﴾
ئەوانە شوێنی ﴿رِضْوَانَ اللَّهِ﴾ ڕەزامەندی خوا کەوتن ﴿وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ﴾ وەخوا خاوەنی بەهرەی
گەورەیە ١٧٤ ﴿إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ﴾ بەڕاستی ئەوەی ئێوە (سارد دەکاتەوە) تەنها ﴿الشَّيْطَانُ﴾ شەیتانە ﴿يُخَوِّفُ
أَوْلِيَاءَهُ﴾ کەدۆست و (برادەرانی) خۆی دەترسێنێت ﴿فَلَا تَخَافُوهُمْ﴾ جائێوە لێیان مەترسن ﴿وَخَافُونِ﴾
وەلەمن بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ١٧٥ ﴿وَلَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ﴾ با دڵ خەمگینت نەکەن
ئەوانەی ﴿يُسَارِعُونَ﴾ پێشبڕکێ و پەلە دەکەن ﴿فِي الْكُفْرِ﴾ لەبێ بڕواییدا ﴿إِنَّهُمْ﴾ بێگومان ئەوانە ﴿لَن
يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هەرگیز هیچ زیانێك ناگەیەنن بەخوا ﴿يُرِيدُ اللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا﴾
کەهیچ بەشێکیان بۆ دانەنێ ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لەڕۆژی دوایی دا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وەبۆ ئەوان سزایەکی
گەورە هەیە ١٧٦ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿اشْتَرَوُا الْكُفْرَ﴾ کەبێ بڕواییان کڕی (لەم جیهانەدا)
﴿بِالْإِيمَانِ﴾ بەبڕوا لێنان ﴿لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هەرگیز هیچ جۆرە زیانێك ناگەیەنن بەخوا ﴿وَلَهُمْ
عَذَابٌ﴾ بۆئەوانە هەیە سزایەکی ﴿أَلِيمٌ﴾ بەئێش و ئازار ١٧٧ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ﴾ هەرگیز وا گومان نەبەن
﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کەبێ باوەڕن ﴿أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ﴾ ئەو مۆڵەت دانی ئێمە بۆ ئەوان ﴿خَيْرٌ
لِّأَنفُسِهِمْ﴾ چاکە بۆ خۆیان ﴿إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە مۆڵەتی ئەوان ئەدەین ﴿لِيَزْدَادُوا إِثْمًا﴾ بۆ ئەوەی
گوناهی زیاتر بکەن ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی ڕیسواکەر ١٧٨ ﴿مَّا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ
الْمُؤْمِنِينَ﴾ خوا واز لەبڕواداران ناهێنێت ﴿عَلَىٰ مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ﴾ لەسەر ئەو بارەی کەئێوەی لەسەرن (کەجیا
نەبوونەوەی موسڵمان و دووڕوو و کافرە) ﴿حَتَّىٰ يَمِيزَ﴾ هەتا جیا دەکاتەوە ﴿الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ﴾ پیس
لەپاك ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ﴾ وەخوای گەورە ئێوە ئاگادار ناکات ﴿عَلَى الْغَيْبِ﴾ بەسەر نهێنی (غەیب)
دا ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵام خوای گەورە ﴿يَجْتَبِي مِن رُّسُلِهِ﴾ هەڵی ئەبژێرێت لە نێرراوەکانی دا ﴿مَن يَشَاءُ﴾
هەرکەسێکی بوێت ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ﴾ جا بڕوای ڕاستەقینە بێنن بەخوا ﴿وَرُسُلِهِ﴾ وەبەنێرراوەکانی
﴿وَإِن تُؤْمِنُوا﴾ وە ئەگەر بەو جۆرە بڕوا بێنن ﴿وَتَتَّقُوا﴾ وخۆتان بپارێزن ﴿فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ ئەوە
پاداشتێکی زۆر گەورەتان بۆ هەیە ١٧٩ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ﴾ هەرگیز واگومان نەبەن ئەو کەسانەی
﴿يَبْخَلُونَ﴾ کەچرووکی دەکەن ﴿بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ بەوەی کە خوا پێی بەخشیوون ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لەخێر
و بەهرەی خۆی ﴿هُوَ خَيْرًا لَّهُم﴾ کەئەو (چرووکییە)چاکترە بۆیان ﴿بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ﴾ (نەخێر وانیە)
بەڵکو ئەوە خراپە بۆیان ﴿سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ﴾ بەزوویی ئەوەی چرووکیان پێ دەکرد وەك تەوق
دەکرێتە ملیان ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەپاشە ڕۆژدا (ڕۆژی هەستانەوە) ﴿وَلِلَّهِ﴾ وە هەر بۆ خوایە و موڵکی
ئەوە ﴿مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ میراتی ئاسمانەکان و زەوی (ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە)
﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بە هەرچی کە ئێوە دەیکەن ١٨٠

﴿لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا بیستی ﴿قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا﴾ ووتەی ئەو (جوولەک) انەی کە ووتیان ﴿إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ﴾ بێگومان خوا هەژارە ﴿وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ﴾ و ئێمە دەوڵەمەندین (چونکە داوای قەرزمان لێ دەکات مەبەستیان لە ئایەتی ومن يقرض الله قرضاً حسناً بوە) ﴿سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا﴾ ئەوەی کە ووتیان دەینووسین ﴿وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ﴾ (وە دەینووسین) کوشتنی ئەوانە بۆ پێغەمبەرەکان ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بە ناڕەوا ﴿وَنَقُولُ ذُوقُوا﴾ وە (پێیان) دەڵێین بچەژن ﴿عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ سزای ئاگری سووتێنەر ﴿١٨١﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەو (سزا سەختە) ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ بەهۆی کردەوەی (خراپی خوتانەوەیە) کە پێشتان خستووە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ﴾ هیچ جۆرە ستەمێک ناکات لە بەندەکان ﴿١٨٢﴾ ﴿الَّذِينَ قَالُوا﴾ ئەو (جوولەکانەی) کە ووتیان ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَهِدَ إِلَيْنَا﴾ پەیمانی داوە بە ئێمە ﴿أَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ﴾ کە بڕوا نەهێنین بە هیچ پێغەمبەرێک ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ﴾ هەتا قوربانی و خێرێکمان بۆ بهێنێت ﴿تَأْكُلُهُ النَّارُ﴾ کە ئاگر (بیتە خوارەوە) بیسووتێنێت ﴿قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ﴾ بڵێ بێگومان هاتن بۆلاتان ﴿رُسُلٌ مِنْ قَبْلِي﴾ چەند پێغەمبەرێک لە پێش منەوە ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بە بەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿وَبِالَّذِي قُلْتُمْ﴾ وە بەو (موعجیزەیەی) کە ووتتان ﴿فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ﴾ دەی بۆچی ئەو (پێغەمبەر) انەتان کوشت ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿١٨٣﴾ ﴿فَإِنْ كَذَّبُوكَ﴾ جا ئەگەر باوەڕیان پێ نەکردی ﴿فَقَدْ كُذِّبَ﴾ ئەوە بێگومان بڕوا نەکراوە (پێغەمبەرانی پێش تۆش بەدرۆ زانران) ﴿رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ﴾ بە پێغەمبەرانی لە پێش تۆوە ﴿جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ﴾ هێناویانە بەڵگە ڕوونەکان ﴿وَالزُّبُرِ﴾ و نامەی ئاسمانی (نامەی پەند و ئامۆژگاری) ﴿وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ﴾ و نامەی ڕوون کەرەوە ﴿١٨٤﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو (خاوەن) گیانێک ﴿ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾ مردن دەچێژێت ﴿وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ﴾ وە بەڕاستی بەتەواوی پێتان دەدرێت ﴿أُجُورَكُمْ﴾ پاداشتەکانتان ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا (هەستانەوەدا) ﴿فَمَنْ زُحْزِحَ﴾ ئەمجا هەر کەس دوور خرایەوە ﴿عَنِ النَّارِ﴾ لە ئاگری دۆزەخ ﴿وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ﴾ و بخرێتە بەهەشتەوە ﴿فَقَدْ فَازَ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە سەرکەوتووە ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ ژیانی دونیاش هیچ شتێک نیە ﴿إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ جگە لە چەند سات و ئارەزوویەکی فریودەر نەبێت ﴿١٨٥﴾ ﴿لَتُبْلَوُنَّ﴾ سوێند بێت بێگومان تاقی دەکرێنەوە ﴿فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ﴾ لە سامان و دارایی و گیانی خۆتاندا ﴿وَلَتَسْمَعُنَّ﴾ سوێند بێت بێگومان دەبیستن ﴿مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ لەوانەی کە نامەیان پێدراوە ﴿مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ لە پێش ئێوە ﴿وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ وە لەوانەی هاوبەشیان بۆ خوا داناوە ﴿أَذًى كَثِيرًا﴾ (ئازار و) قسەی ناخۆشی زۆر ﴿وَإِنْ تَصْبِرُوا﴾ جا ئەگەر ئێوە ئارام بگرن ﴿وَتَتَّقُوا﴾ و پارێزکار بن ﴿فَإِنَّ ذَٰلِكَ﴾ ئەوە بێگومان ئەوە ﴿مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ لە کارە بەهێز و گەورەکانە (لەو کارانەیە لێ بڕانی دەوێ) ﴿١٨٦﴾

﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ﴾ (بێنەوە بیریان) کاتێك کەخوا وەری گرت ﴿مِيثَاقَ﴾ پەیمان لەوانەی ﴿الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾
کەنامەیان پێ بەخشرابوو (لەجولەکە و گاورەکان) ﴿لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ﴾ دەبێ ئەو نامەیە ڕوون بکەنەوە
بۆ خەڵکی ﴿وَلَا تَكْتُمُونَهُ﴾ وە نەیشارنەوە ﴿فَنَبَذُوهُ﴾ بەڵام ئەو (پەیمانەیان) فڕێدایە ﴿وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ﴾
پشت خۆیانەوە ﴿وَاشْتَرَوْا بِهِ﴾ و کڕییان بەو نامەیە ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ نرخێکی کەم ﴿فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ﴾
ئای چەند خراپە ئەوەی کڕیان ﴿١٨٧﴾ ﴿لَا تَحْسَبَنَّ﴾ وەگومان مەبە ﴿الَّذِينَ يَفْرَحُونَ﴾ ئەوانەی کەشادمانن
﴿بِمَا أَتَوْا﴾ بەوەی کەکردیان ﴿وَيُحِبُّونَ﴾ و پێیان خۆشە ﴿أَنْ يُحْمَدُوا﴾ کەسوپاس بکرێن ﴿بِمَا لَمْ
يَفْعَلُوا﴾ بەشتێك کە نەیان کردووە ﴿فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز گومانیان پێ مەبە ﴿بِمَفَازَةٍ مِنَ
الْعَذَابِ﴾ بەڕزگاربوو لەسزا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ﴾ و بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی ﴿أَلِيمٌ﴾ ئازاردەر ﴿١٨٨﴾
﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ﴾ هەر بۆ خۆیە پادشایەتی و موڵکی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ﴾ وە خوا لەسەر هەموو شتێکدا ﴿قَدِيرٌ﴾ دەسەڵاتدارە ﴿١٨٩﴾ ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ﴾ بەڕاستی لەدروست
کردنی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَاخْتِلَافِ﴾ و لەجیاوازی و گۆڕانی ﴿اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ﴾ شەو و ڕۆژدا ﴿لَآيَاتٍ﴾ چەندەها بەڵگە هەیە ﴿لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ بۆ خاوەن بیر و هۆشەکان
﴿١٩٠﴾ ﴿الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ﴾ ئەوانەی کەیادی خوا دەکەن ﴿قِيَامًا وَقُعُودًا﴾ بەپێوە و بەدانیشتنەوە ﴿وَعَلَى
جُنُوبِهِمْ﴾ بەڕاکشانەوە ﴿وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ﴾ وە بیر دەکەنەوە لەدروست کردنی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
ئاسمانەکان و زەوی ﴿رَبَّنَا﴾ (ئەڵێن) ئەی پەروەردگارمان ﴿مَا خَلَقْتَ هَذَا﴾ ئەم (جیهانەت) دروست
نەکردووە ﴿بَاطِلًا﴾ بەبێ هودە ﴿سُبْحَانَكَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ دەسا تۆش بمان
پارێزە لەسزای ئاگری دۆزەخ ﴿١٩١﴾ ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ﴾ هەر کەس بۆ
بخەیتە ئاگری دۆزەخەوە ﴿فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ﴾ ئەوە بێگومان ڕیسوات کردووە ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾
وە هیچ پشتیوانێك نیە بۆ ستەمکاران ﴿١٩٢﴾ ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی ئێمە ﴿سَمِعْنَا
مُنَادِيًا﴾ گوێمان لە بانگخوازێك بوو (مەبەست پێی پێغەمبەری خودایە ﷺ) ﴿يُنَادِي لِلْإِيمَانِ﴾
بانگی ئەکرد بۆ بڕواهێنان ﴿أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ﴾ (دەی ووت) بڕوابێنن بە پەروەردگارتان ﴿فَآمَنَّا﴾
دەست بەجێ بڕوامان هێنا ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ دەی لە گوناهەکانمان
خۆش بە ﴿وَكَفِّرْ عَنَّا﴾ وسڕەوە لێمان ﴿سَيِّئَاتِنَا﴾ خراپەکانمان ﴿وَتَوَفَّنَا﴾ و بمان مرێنە
﴿مَعَ الْأَبْرَارِ﴾ لەگەڵ کەسانی چاکەکاردا ﴿١٩٣﴾ ﴿رَبَّنَا وَآتِنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان پێمان ببەخشە
(لەپاش مردن) ﴿مَا وَعَدْتَنَا﴾ ئەوەی بەڵێنت پێ دابین ﴿عَلَى رُسُلِكَ﴾ لەسەر زوبانی پێغەمبەرەکانت
﴿وَلَا تُخْزِنَا﴾ و ڕیسوامان مەکە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا (هەستانەوە) ﴿إِنَّكَ﴾ بێگومان تۆ
﴿لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ﴾ بەڵێن ناشکێنیت ﴿١٩٤﴾

﴿فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ﴾ ئەمجا پەروەردگاریان وەڵامی (پاڕانەوەکانی) دانەوە ﴿أَنِّي لَا أُضِيعُ﴾ (فەرمووی)
بێگومان من زایە ناکەم ﴿عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ﴾ کردەوەی (هیچ) خاوەن کردەوەیەک لە ئێوە ﴿مِنْ ذَكَرٍ
أَوْ أُنْثَى﴾ لە نێر یان مێ ﴿بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ﴾ هەندێکتان لە هەندێکی ترتان بوون ﴿فَالَّذِينَ هَاجَرُوا﴾
جا ئەوانەی کە کۆچیان کرد ﴿وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ﴾ و دەرکران لە جێ و شوێنی خۆیان ﴿وَأُوذُوا فِي
سَبِيلِي﴾ و ئەشکەنجەو ئازار دران لە ڕێی مندا ﴿وَقَاتَلُوا﴾ و جەنگیان کرد ﴿وَقُتِلُوا﴾ و کوژران
﴿لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا دەیسڕمەوە لێیان ﴿سَيِّئَاتِهِمْ﴾ خراپەکانیان ﴿وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ﴾
وە بێگومان دەیانخەمە بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن
بەژێریاندا ﴿ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ ئەمە پاداشت دانەوەیە کە لە لای خواوە ﴿وَاللَّهُ عِنْدَهُ﴾ وە لای خوی یە
﴿حُسْنُ الثَّوَابِ﴾ جوانترین (چاکترین) پاداشت ﴿١٩٥﴾ ﴿لَا يَغُرَّنَّكَ﴾ لە خشتەت نەبات (فریوت نەدا)
﴿تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ هات و چۆی ئەوانەی بێ بڕوان (بەخۆشی و ئاسوودەیی یەوە) ﴿فِي الْبِلَادِ﴾ بە
وڵاتدا ﴿١٩٦﴾ ﴿مَتَاعٌ قَلِيلٌ﴾ ئەو ئاسوودەییەی ئەوان خۆشی یەکی کەمە ﴿ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ پاشان جێ
و شوێنیان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ ئای چ شوێنێکی خراپ و بەدە ﴿١٩٧﴾ ﴿لَكِنِ الَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی
﴿اتَّقَوْا رَبَّهُمْ﴾ لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿لَهُمْ جَنَّاتٌ﴾ بۆیان هەیە بەهەشتانێک ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿نُزُلًا
مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ ئامادە کراوە لە لایەن خواوە ﴿وَمَا عِنْدَ اللَّهِ﴾ وە ئەوەی کە لای خوایە ﴿خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ﴾
چاکترە بۆ چاکەکاران ﴿١٩٨﴾ ﴿وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ بێگومان لەناو خاوەن نامەکاندا هەیە ﴿لَمَنْ يُؤْمِنُ
بِاللَّهِ﴾ کەسێک کە بڕوا دەهێنێ بەخوا ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ﴾ و بەو نامەیەی کە نێرراوەتە خوارەوە
بۆ ئێوە (مەبەست پێی قورئانە) ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ﴾ وە بەو نامەی کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ خۆیان
﴿خَاشِعِينَ لِلَّهِ﴾ مل کەچن بۆ خوا ﴿لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ ئایەتەکانی خوا نافرۆشن ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾
بە نرخێکی کەم ﴿أُولَئِكَ﴾ ئەو نامە دارانە ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ بۆیان هەیە پاداشتی خۆیان ﴿عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ بە
لای پەروەردگاریانەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ لێپرسینەوە و موحاسەبە کردنی
خێرایە ﴿١٩٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿اصْبِرُوا﴾ خۆگر بن ﴿وَصَابِرُوا﴾
و (لە خۆگری دوژمن) خۆگرتر بن ﴿وَرَابِطُوا﴾ و لە سەنگەردا ئێشک بگرن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لە خوا
بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگار بن ﴿٢٠٠﴾

سورەتی ﴿النساء﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمُ﴾ خۆتان بپارێزن لە(سزای) پەروەردگارتان ﴿الَّذِي خَلَقَكُمْ﴾ ئەوەی
کە دروستی کردوون ﴿مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ لەیەك کەسەوە (کە ئادەمە) ﴿وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾ وە هەر لە ئەویش
هاوسەرەکەی دروست کردووە ﴿وَبَثَّ مِنْهُمَا﴾ و بڵاوی کردونەوە لەو دووانە ﴿رِجَالًا كَثِيرًا﴾ پیاوانی زۆر
﴿وَنِسَاءً﴾ هەروەها ئافرەتان ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ خۆتان بپارێزن لەو خوایەی کە ﴿تَسَاءَلُونَ بِهِ﴾ بەناوی ئەوەوە داوا
دەکەن لە یەکتر ﴿وَالْأَرْحَامَ﴾ وە(خۆتان بپارێزن لە پچڕاندنی) خزمایەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە
﴿عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ چاودێرە بەسەرتانەوە (١) ﴿وَآتُوا﴾ بدەنەوە ﴿الْيَتَامَىٰ﴾ بە هەتیوان (دوای باڵغ بوونیان)
﴿أَمْوَالَهُمْ﴾ ماڵ و سامانیان ﴿وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ﴾ وە پیس (لە ماڵی خۆتان) مەگۆڕنەوە بە پاك
(لە ماڵی ئەوان) ﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ﴾ وە ماڵەکانیان مەخۆن ﴿إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ﴾ لەگەڵ ماڵەکانی خۆتان ﴿إِنَّهُ كَانَ﴾
بێگومان ئەو خواردنە ﴿حُوبًا كَبِيرًا﴾ گوناهێکی گەورەیە (٢) ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ﴾ وە ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا تُقْسِطُوا﴾
دادپەروەر نەبن ﴿فِي الْيَتَامَىٰ﴾ لە(مارەیی) ئەو ئافرەتە بێ باوکانەدا (مارەیان دەکەن) ﴿فَانْكِحُوا﴾ ئەوە مارە
بکەن ﴿مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ﴾ ئەو ئافرەتانەی حەڵاڵن بۆتان ﴿مَثْنَىٰ﴾ دوو دوو ﴿وَثُلَاثَ﴾ یا سێ سێ
﴿وَرُبَاعَ﴾ یا چوار چوار (واتە تا چوار ژن دروستە لەیەك کاتدا کۆی بکەیتەوە) ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ جا ئەگەر
ترسان ﴿أَلَّا تَعْدِلُوا﴾ دادگەر نەبن ﴿فَوَاحِدَةً﴾ ئەوە یەك ئافرەت (مارە بکەن لەوانەی ئازادن) ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾
یان ئەو کەنیزەکانەی کە موڵکتانن ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ﴾ ئەوە نزیکترە ﴿أَلَّا تَعُولُوا﴾ کە ستەم نەکەن (یا هەژار
نەکەون) (٣) ﴿وَآتُوا النِّسَاءَ﴾ بیدەن بە ئافرەتان (بەك کەس و کۆریان) ﴿صَدُقَاتِهِنَّ﴾ مارەییەکانیان وەك
بەخشین نەك وەك کڕین ﴿نِحْلَةً فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا﴾ ئەمجا ئەگەر بە دڵ پێیان خۆش بوو بەخشینی شتێك
لە(مارەییەکە) بە ئێوە ﴿فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا﴾ ئەوە ئێوە بیخۆن بە خۆشی و حەڵاڵی (نۆشی گیانتان بێ) (٤)
﴿وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ﴾ مەیدەنە گێل و کەم عەقڵەکان ﴿أَمْوَالَكُمُ﴾ ماڵەکانتان ﴿الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ لە حاڵێکدا
خوا ئەو(ماڵانە)ی بۆ کردوون ﴿قِيَامًا﴾ بەهۆی ڕاوەستانی ژیانتان ﴿وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا﴾ وە (بێ عەقڵەکان)
ڕزق و خۆراکیان بدەنێ لەو ماڵە ﴿وَاكْسُوهُمْ﴾ و پۆشاکیان بۆ بکەن ﴿وَقُولُوا لَهُمْ﴾ و گفتوگۆیان لەگەڵ
بکەن ﴿قَوْلًا مَعْرُوفًا﴾ بە گفتوگۆیەکی باش (٥) ﴿وَابْتَلُوا الْيَتَامَىٰ﴾ هەتیوان تاقی بکەنەوە ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا
النِّكَاحَ﴾ هەر کاتێك گەیشتنە (تەمەنی) ژن هێنان و شوو کردن ﴿فَإِنْ آنَسْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر هەستتان کرد
﴿مِنْهُمْ رُشْدًا﴾ لەوانە ژیری (و پێگەیشتن) ﴿فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ﴾ ئەوە سامان و ماڵەکانیان پێ بدەنەوە
﴿وَلَا تَأْكُلُوهَا﴾ و ماڵەکانیان مەخۆن ﴿إِسْرَافًا﴾ بە زیادەڕەوی ﴿وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا﴾ و بەپەلە نەوەك گەورە ببن
(ولێتان وەربگرنەوە) ﴿وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا﴾ وە هەر کەس (لە سەرپەرشتیاری هەتیوان) دەوڵەمەند بوو
﴿فَلْيَسْتَعْفِفْ﴾ با خۆی بگرێتەوە (لە خواردنی ماڵیان) ﴿وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا﴾ وە هەر کەس لەوان هەژار بوو
﴿فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ﴾ با (لێ ی) بخوات بە ئەندازەی پێویست ﴿فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ﴾ ئەمجا هەر کات
ماڵی هەتیوەکانتان دایەوە پێیان ﴿فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ﴾ ئەوە شایەتیان لەسەر بگرن ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا﴾ بەسە خوا بۆ
لێپرسینەوە (بەسەرتانەوە) (٦)

﴿لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ﴾ بۆ پیاوان هەیە بەشێك ﴿مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ﴾ لە و(میراتەی) دایك و باوك بەجێی
دەهێڵن ﴿وَالْأَقْرَبُونَ﴾ و خزمە نزیکەکان ﴿وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ﴾ وە بۆ ئافرەتانیش هەیە بەشێك
﴿مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ﴾ لە و(میراتەی) دایك و باوك بەجێی دەهێڵن ﴿وَالْأَقْرَبُونَ﴾ و خزمە نزیکەکان
﴿مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ﴾ لە ئەوەی (بەجێی دەهێڵن) کەم بێت یان زۆر ﴿نَصِيبًا مَفْرُوضًا﴾ بەشێکی
بڕیار دراو ٧ ﴿وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ﴾ جا ئەگەر کاتی دابەش کردنی (میراتەکە) ئامادەبوون
﴿أُولُو الْقُرْبَىٰ﴾ خزمە نزیکەکان (کە میرات ناگرن لە مردوو) ﴿وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينُ﴾ و هەتیو
و هەژارە (بێگانە) کان ﴿فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ﴾ ئەو لەمو کەلەپوورە بەشیان بدەن (ئەم بەش دانە سوننەتە
نەك واجب) ﴿وَقُولُوا لَهُمْ﴾ وە قسەیان لەگەڵ بکەن ﴿قَوْلًا مَعْرُوفًا﴾ بە قسەکردنێکی جوان و
چاك ٨ ﴿وَلْيَخْشَ الَّذِينَ﴾ ئەوانەی (سەرپەرشتیارن) با بترسن ﴿لَوْ تَرَكُوا﴾ ئەگەر بەجێیان بهێڵن
﴿مِنْ خَلْفِهِمْ﴾ لەپاش خۆیانەوە (پاش مردن) ﴿ذُرِّيَّةً ضِعَافًا﴾ منداڵانی لاواز (بچووك) ﴿خَافُوا
عَلَيْهِمْ﴾ دەترسن لێیان (بەهەوتین) ﴿فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەبا لەخوا بترسن ﴿وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا﴾ و
قسەی ڕاست و ڕەوا بکەن (مەبەست پێی ئەوەیە وەسیەتێك نەکەن زیان بگەیەنێ بەمنداڵەکانی
پاش خۆیان بەهەژاری بەجێیان بهێڵن وهەموو ماڵ وسامانەکەیان بکەن بەخێر و سەدەقە)
٩ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی ﴿يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ﴾ کە ماڵی هەتیوەکان دەخۆن
﴿ظُلْمًا﴾ بەستەم و ناڕەوا ﴿إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا﴾ بەڕاستی ئەوانە بە پڕ لە سکی خۆیان
ئاگر دەخۆن ﴿وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا﴾ وە لەمەودواش دەچنە ئاگرێکی بڵێسە و هەڵگیرساوەوە
١٠ ﴿يُوصِيكُمُ اللَّهُ﴾ خوا ئامۆژگاریتان دەکات ﴿فِي أَوْلَادِكُمْ﴾ دەربارەی (میراتی) ڕۆڵەکانتان
﴿لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ﴾ بۆ نێرینە هەیە (لە میرات) بە ڕێژەی بەشی دوو مێ ﴿فَإِنْ كُنَّ
نِسَاءً﴾ خۆ ئەگەر (منداڵەکانتان) تەنها ئافرەت بوون ﴿فَوْقَ اثْنَتَيْنِ﴾ (دووان و) زیاد لەدووان
﴿فَلَهُنَّ﴾ ئەوا بۆیان هەیە ﴿ثُلُثَا﴾ دوو بەش لە سێ بەشی ﴿مَا تَرَكَ﴾ ئەوەی (مردووەکە)
بەجێ ی هێشتووە ﴿وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً﴾ بەڵام ئەگەر یەك ئافرەت بوو ﴿فَلَهَا النِّصْفُ﴾ ئەوە نیوەی
(میراتەکەی) بۆ هەیە ﴿وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا﴾ وە بۆ هەر کام لە دایك و باوکی مردووەکە هەیە
﴿السُّدُسُ﴾ شەش یەك ﴿مِمَّا تَرَكَ﴾ لەوەی کە بەجێ ی هێشتووە ﴿إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ﴾ ئەگەر مردووەکە
منداڵی هەبوو ﴿فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ﴾ بەڵام ئەگەر مردووەکە منداڵی نەبوو ﴿وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ﴾ و دایك و
باوکی میرات گری بوون ﴿فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ﴾ ئەوە سێ یەك بۆ دایکەکەیەتی ﴿فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ﴾ بەڵام
ئەگەر (مردووەکە) چەند برایەکی هەبوو ﴿فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ﴾ ئەوا شەش یەك بۆ دایکەکەیەتی ﴿مِنْ بَعْدِ
وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿يُوصِي بِهَا﴾ وەسیەتی پێ کرابێ (لە لایەن مردووەکەوە)
﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان دانەوەی قەرزێك (کە لەسەری بێت) ﴿آبَاؤُكُمْ﴾ باوکەکانتان ﴿وَأَبْنَاؤُكُمْ﴾ و
کوڕەکانتان ﴿لَا تَدْرُونَ﴾ نازانن ﴿أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا﴾ کامەیان بەسوودترن بۆتان ﴿فَرِيضَةً مِنَ
اللَّهِ﴾ (ئەو دابەش کردنە) لە لایەن خواوە پێویست کراوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە
﴿عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ زانای دانایە ١١

﴿وَلَكُمْ نِصْفُ﴾ بۆ ئێوە هەیە نیوەی ﴿مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ﴾ ئەو (میراتەی) کە ژنەکانتان بەجێیان هێشتووە ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّهُنَّ وَلَدٌ﴾ ئەگەر ئەو ژنانە منداڵیان نەبوو ﴿فَإِن كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ﴾ جا ئەگەر منداڵیان هەبوو ﴿فَلَكُمُ الرُّبُعُ﴾ بۆ ئێوە هەیە چوار یەك ﴿مِمَّا تَرَكْنَ﴾ لەوەی (ژنەکانتان) بەجێیان هێشتووە ﴿مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿يُوصِينَ بِهَا﴾ کە کردبێتیان ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان قەرزێك (کە لەسەریان بێت) ﴿وَلَهُنَّ الرُّبُعُ﴾ بۆ (ژنەکانتان) هەیە چوار یەك ﴿مِمَّا تَرَكْتُمْ﴾ لەوەی بەجێتان هێشتووە ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّكُمْ وَلَدٌ﴾ ئەگەر ئێوە منداڵتان نەبوو ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ﴾ جا ئەگەر منداڵتان هەبوو ﴿فَلَهُنَّ الثُّمُنُ﴾ ئەوە بۆ ئەوان هەیە هەشت یەك ﴿مِمَّا تَرَكْتُم﴾ لەوەی بەجێتان هێشتووە ﴿مِّن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿تُوصُونَ بِهَا﴾ کە کردبێتتان ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان دەرەوەی قەرزێك (کە لەسەرتان بێت) ﴿وَإِن كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوِ امْرَأَةٌ﴾ وە ئەگەر پیاوێك یان ئافرەتێك کە میراتی لێ ئەگیرا (مردبوو) نەباوان (دایك وباوك) ی هەبوو نە منداڵ ﴿وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ﴾ وە تەنها برایەك یان خوشکێکی (لەدایکەوە) هەبوو ﴿فَلِكُلِّ وَاحِدٍ﴾ ئەوە بۆ هەر یەك ﴿مِّنْهُمَا﴾ لەو دووانە هەیە ﴿السُّدُسُ﴾ شەش یەك ﴿فَإِن كَانُوا أَكْثَرَ﴾ بەڵام ئەگەر ئەوان زیاتر بوون ﴿مِن ذَٰلِكَ﴾ نە برایەك یان خوشکێك (ی دایکی) ﴿فَهُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئەو کاتە ئەوانە هەموویان هاوبەشن ﴿فِي الثُّلُثِ﴾ لەسێ یەك (ی میراتەکە) دا ﴿مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿يُوصَىٰ بِهَا﴾ کە کرابێت ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان قەرزێك ﴿غَيْرَ مُضَارٍّ﴾ کە (وەسیەتەکە یاقەرزەکە بۆ میراتگران) زیانبەخش نەبێت ﴿وَصِيَّةً مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەمە بڕیارە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ﴾ خوا زانای لەسەرخۆیە ﴿١٢﴾ ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەو (بەسەبانە) سنوورەکانی خودان ﴿وَمَن يُطِعِ﴾ هەر کەسێك گوێڕایەڵی ﴿اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ خوا و پێغەمبەرەکەی بێت ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ (خوا) دەیخاتە ناو بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ وەئەوە بەسەر کەوتنی زۆر گەورەیە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ هەر کەسێکیش سەرپێچی خوا و پێغەمبەرەکەی بکات ﴿وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ﴾ و سنوورەکانی (خوا) ببەزێنێت ﴿يُدْخِلْهُ نَارًا﴾ دەیخاتە ئاگرێکەوە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ هەمیشە دەمێنێتەوە تیایدا ﴿وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە سزایەکی ڕیسوا کەری بۆ هەیە ﴿١٤﴾

﴿وَاللَّاتِي يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ﴾ ئەوانەی كە كاری زۆر پیس و ناشیرین(زینا) دەكەن ﴿مِن نِّسَائِكُمْ﴾
لە ئافرەتان(ی بڕوادار)تان ﴿فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِّنكُمْ﴾ ئەوە چوار شایەت لە خۆتان
لەسەریان بگرن ﴿فَإِن شَهِدُوا﴾ ئەمجا ئەگەر شایەتییان دا ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ﴾ ئەوە ئەو(ژنە
زیناكارانە) بەند بكەن ﴿فِي الْبُيُوتِ﴾ لە ماڵەكانتاندا ﴿حَتَّىٰ يَتَوَفَّاهُنَّ الْمَوْتُ﴾ هەتا(فریشتەی)
مەرگ گیانیان دەكێشێت ﴿أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا﴾ یان خوا ڕێگایەك(ی ڕزگار بوون)یان
بۆ دادەنێت (ئەمە حوكمی زیناكردن بوو پێش هاتنە خوارەوەی ئایەتەكانی سورەتی النور
واتە حوكمی ئەم ئایەتەی سورەتی (النساء)بە ئایەتەكانی سورەتی النور سڕایەوە) ﴿١٥﴾
﴿وَاللَّذَانِ﴾ وە ئەو دووانەی(كوڕو كچەی) ﴿يَأْتِيَانِهَا مِنكُمْ﴾ ئەو كارە پیسە (زینا) دەكەن لە ئێوە
﴿فَآذُوهُمَا﴾ ئەوە ئازاریان بدەن ﴿فَإِن تَابَا﴾ جا ئەگەر گەڕانەوەو تەوبەیان لێكرد ﴿وَأَصْلَحَا﴾ وە
چاك بوون ﴿فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا﴾ ئەوا وازیان لێ بێنن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ چونكە بەڕاستی خوا
هەمیشە ﴿تَوَّابًا رَّحِيمًا﴾ لێبووردەی میهرەبانە ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّمَا التَّوْبَةُ﴾ بێگومان وەرگرتنی تەوبە
﴿عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ﴾ لای خوا تەنها بۆ ئەوانەیە كە گوناه دەكەن بە نەفامی
﴿ثُمَّ يَتُوبُونَ﴾ پاشان پەشیمان دەبنەوە ﴿مِن قَرِيبٍ﴾ بە زوویی (پێش مردن) ﴿فَأُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە
﴿يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ خوا گەڕانەوەیان لێ وەردەگرێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ خواش هەمیشە ﴿عَلِيمًا
حَكِيمًا﴾ زانای دانایە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ﴾ پەشیمانی (وەرگرتن)ی نییە ﴿لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾
بۆ ئەوانەی تاوانی زۆر دەكەن ﴿حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ﴾ هەتا كاتێ سەرەمەرگی یەكێكیان دێ
﴿قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْآنَ﴾ دەڵێت بەڕاستی من ئێستا تەوبەم كرد ﴿وَلَا الَّذِينَ﴾ وە بۆ ئەوانەش نییە
﴿يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ كە دەمرن بە بێ بڕوایی ﴿أُولَٰئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ﴾ ئەوانەی(باسكران) ئامادەمان
كردووە بۆیان ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەكی ئازار دەر ﴿١٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی كە بڕواتان
هێناوە ﴿لَا يَحِلُّ لَكُمْ﴾ حەڵاڵ نییە بۆتان ﴿أَن تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا﴾ كە ئافرەتان بە زۆر(بە ناچاری)
بە میراتی بەرن(بۆ خۆتان) ﴿وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ﴾ وە بەرگری شوكردنیان لێ مەكەن ﴿لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا
آتَيْتُمُوهُنَّ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەو(مارەیی یەی) كە پێتان داون بیبەن(بۆ خۆتان) ﴿إِلَّا أَن يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ
مُّبَيِّنَةٍ﴾ مەگەر كاتێ كە كردەوەیەكی زۆر ناشیرین(زینا) بە ئاشكرا بكەن ﴿وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾
وە ڕەفتاریان لەگەڵ بكەن بەچاكی (و ژیانیان لەگەڵ ببەنە سەر) ﴿فَإِن كَرِهْتُمُوهُنَّ﴾ جا ئەگەر حەزتان
لێیان نەبوو(تەڵاقیان مەدەن) ﴿فَعَسَىٰ أَن تَكْرَهُوا شَيْئًا﴾ چونكە لەوانەیە ئێوە حەز نەكەن لە شتێك
﴿وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ﴾ و خوا لەوەدا دابنێت ﴿خَيْرًا كَثِيرًا﴾ چاكە وخێرێكی زۆر ﴿١٩﴾

﴿وَإِنْ أَرَدتُّمُ﴾ ئەگەر ویستتان ﴿اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ﴾ گۆڕینی ژنێك ﴿مَّكَانَ زَوْجٍ﴾ لەشوێنی ژنێك (کەحەزی لێ ناکەن) ﴿وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ﴾ و دابێتتان بەیەکێکیان ﴿قِنطَارًا﴾ ماڵێکی زۆر (بەمارەیی) ﴿فَلَا تَأْخُذُوا﴾ ئەوەمەی مەسەنەوە ﴿مِنْهُ شَيْئًا﴾ لێی هیچ شتێك (لەوماڵە زۆرە) ﴿أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا﴾ ئایا ئەو(مارەیی یە)یان لێ ئەسەننەوە بەبوختان کردن ﴿وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾ و تاوانێکی ئاشکرا (بەرامبەری ئافرەتەکە) ﴿٢٠﴾ ﴿وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ﴾ جا چۆن وەری دەگرنەوە ﴿وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ لەکاتێکدا چووەتە لای یەکتری (تێکەڵاوی ژن و میردایەتیتان لەگەڵ یەك کردووە) ﴿وَأَخَذْنَ مِنكُم﴾ وەئەو ئافرەتانە وەریان گرتووە لێتان ﴿مِّيثَاقًا غَلِيظًا﴾ پەیمانێکی پتەو بەهێز (کەو بەستنی نیکاحە) ﴿٢١﴾ ﴿وَلَا تَنكِحُوا﴾ (ئەی پیاوان) مارە ی مەکەن ﴿مَا نَكَحَ آبَاؤُكُم مِّنَ النِّسَاءِ﴾ ئەو ئافرەتانەی کەباوکەکانتان مارەیان کردوون (واتە باوەژنەکانتان) ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ مەگەر ئەوەی پێش لەم (حەرام کردنە) کرابێت ﴿إِنَّهُ كَانَ﴾ بەڕاستی ئەو مارەکردنە ﴿فَاحِشَةً﴾ کردەوەیەکی زۆر پیس وچەپەڵە ﴿وَمَقْتًا﴾ زۆر بێزراو ﴿وَسَاءَ سَبِيلًا﴾ وڕێبازێکی زۆر خراپ و بەدە (کەگیراوەتە بەر) ﴿٢٢﴾ ﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ﴾ قەدەغە کراوە لەسەرتان (حەرام کراوە) ﴿أُمَّهَاتُكُمْ﴾ (مارەکردنی) دایکەتان ﴿وَبَنَاتُكُمْ﴾ و کچەکانتان ﴿وَأَخَوَاتُكُمْ﴾ و خوشکەکانتان ﴿وَعَمَّاتُكُمْ﴾ و پورەکانتان (کەخوشکی باوکتانن) ﴿وَخَالَاتُكُمْ﴾ و پورەکانتان (کەخوشکی دایکتانن) ﴿وَبَنَاتُ الْأَخِ﴾ و کچانی برا ﴿وَبَنَاتُ الْأُخْتِ﴾ و کچانی خوشك ﴿وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ﴾ ئەو دایکانەتان کەشیریان پێ داوون ﴿وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرَّضَاعَةِ﴾ وخوشکەکانتان لەشیرەوە ﴿وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ﴾ و دایکی ژنەکانتان (خەسوو) ﴿وَرَبَائِبُكُمُ﴾ و کچەی ژنتان کە لەمێردی تریان بن ﴿اللَّاتِي فِي حُجُورِكُم﴾ ئەوانەی کەلەماڵی ئێوەدا دەژین ﴿مِّن نِّسَائِكُمُ اللَّاتِي﴾ لەو ژنانەتان ﴿دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾ کەچووەتە لایان ﴿فَإِن لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾ جا ئەگەر نەچووبونە لایان (دایکی کچۆلەکان) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە (لەمارە کردنی کچەکەیاندا) ﴿وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ﴾ وە (حەرامە بۆتان) هاوسەری کوڕەکانتان(بووك) ﴿الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ﴾ ئەوانەی کەلە پشتی خۆتانن ﴿وَأَن تَجْمَعُوا﴾ وە (قەدەغەو حەرامکراوە لەسەرتان) کۆکردنەوە ﴿بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ﴾ لە نێوان دوو خوشك لەیەك کاتدا ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ مەگەر ئەوەی پێش ئەم (حوکمە لەمەدابێدا) کرابێ ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ بێگومان خوا هەمیشە ﴿غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ لێبوردەی میهرەبانە ﴿٢٣﴾

﴿وَالْمُحْصَنَاتُ﴾ (هەروەها حەرام کراوە لێتان) ئەوانەی کەمێردیان هەیە ﴿مِنَ النِّسَاءِ﴾ لە ئافرەتان ﴿إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ جگە لەوانەی کە بوونەتە مولکتان (کەنیزەك) ﴿كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ (ئەو حوکمانە باسکران)پێویست کراوو نوسراوی خوایە لەسەرتان ﴿وَأُحِلَّ لَكُمْ﴾ وە بۆتان حەلاڵکرا وە ﴿مَا وَرَاءَ ذَٰلِكُمْ﴾ بێجگە لەوانە (کە باسکران هەموو حەڵاڵە بۆتان تا چوار ژن بەیەکەوە کۆ بکەنەوە) ﴿أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ﴾ کە بەماڵ وسامانتان خوازبێنی (ئافرەتان) بکەن ﴿مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ﴾ (بەمەرجێ) کە داوێن پاك بن و داوێن پیس نەبن ﴿فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ﴾ جا ئەوەی کە لەزەتتان لێ وەرگرت لەو ئافرەتانە(ی حەلاڵ) ﴿فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ ئەو مارەیی یەکەیان پێ بدەن کەفەرزکراوە لەسەرتان ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ تاوانتان لەسەر نییە ﴿فِيمَا تَرَاضَيْتُمْ بِهِ﴾ لەوەی کە لەسەری پێك هاتن (لەگەڵ ژنەکانتان دا لە کەمکردنەوەی مارەیی) ﴿مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ﴾ لە پاش دیاریکردنی مارەیی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بەڕاستی خودا هەمیشە زانای کاردروستە ۞ ﴿وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا﴾ وە ئەوەی لە ئێوە نەیتوانی لەبەر هەژاری ﴿أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ کە ئافرەتانی ئازادی ئیماندار مارەبکات ﴿فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ ئەوە با لەوانە مارە بکات کەبوونەتە مولکتان ﴿مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ لە کەنیزەکە ئیماندارەکانتان ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ﴾ وە خوا زاناترە بەباوەڕەکەتان ﴿بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ﴾ هەندێکتان لەهەندێکی ترتانن (هەموتان بەوەی ئادەمن) ﴿فَانْكِحُوهُنَّ﴾ لەبەر ئەوە مارەیان بکەن ﴿بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ﴾ بەڕەزامەندی کەسوکاریان ﴿وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ و مارەیی یەکەیان پێ بدەن ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەشێوەیەکی چاك ﴿مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ﴾ لەکاتێکدا ئەو کەنیزەکانە پاك داوێن بن داوێن پیس (و ڕیاکاری ئاشکرا) نەبن ﴿وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ﴾ و دۆستیان نەبێ (بەنهێنی بۆ ڕیا کردن) ﴿فَإِذَا أُحْصِنَّ﴾ جا ئەگەر ئەو (کەنیزەکانە) شوویان کرد ﴿فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ﴾ پاشان خراپەیەکی ئاشکرایان کرد (ڕیا) ﴿فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ﴾ ئەوە نیوەی سزای ئافرەتە ئازادەکانیان لەسەرە(لێیان بدرێت کە پەنجا جەڵدە) ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ﴾ ئەو (مارەکردنی کەنیزەکە) بۆ کەسێکە لەئێوە لە تاوان کردن (ڕیا) بترسێ ﴿وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ﴾ بەڵام ئەگەر ئارام بگرن (و کەنیزەك مارە نەکەن) چاکترە بۆتان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ خوا لێبوردەی بەبەزەیی یە ٢٥ ﴿يُرِيدُ اللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿لِيُبَيِّنَ لَكُمْ﴾ بۆتان ڕوون بکاتەوە ﴿وَيَهْدِيَكُمْ﴾ وە ڕێنموویتان بکات ﴿سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ بۆ ڕێ وشوێنی ئەوانەی لە پێش ئێوەوە بوون (لەخواناسان) ﴿وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ﴾ و لێتان خۆش بێت ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ٢٦

﴿وَاللَّهُ يُرِيدُ﴾ وەخوا دەیەوێت ﴿أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ﴾ کەلێتان ببورێت ﴿وَيُرِيدُ الَّذِينَ﴾ بەڵام ئەیانەوێت ئەوانەش ﴿يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ﴾ کەشوێن ئارەزوو و هەواو هەوەسەکانیان کەوتوون ﴿أَنْ تَمِيلُوا﴾ کە لابدەن بەهۆی ﴿مَيْلًا عَظِيمًا﴾ بەلادانێکی گەورە (٢٧) ﴿يُرِيدُ اللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ﴾ کەئەرکتان لەسەر سووک بکات ﴿وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا﴾ چونکەئادەمی بە لاواز دروست کراوە (٢٨)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ﴾ سامانی یەکتری مەخۆن ﴿بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ﴾ لەنێوانتاندا بەناڕەوا ﴿إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً﴾ مەگەر بازرگانی یەک بێت ﴿عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ﴾ بەڕەزامەندی لەنێوان خۆتان دا ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ﴾ وە خۆتان مەکوژن(یان خۆتان مەدەنە کوشتن بەتەوان) ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەبەزەییە پێتان (٢٩)

﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ﴾ وە هەرکەسێک ئەوە بکات(واتە یەکێک بکوژێت) ﴿عُدْوَانًا وَظُلْمًا﴾ بەدەست درێژی و ستەم ﴿فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا﴾ ئەوە لەمەودوا دەیخەینە ناو ئاگرەوە ﴿وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾ وە ئەوەش هەمیشە بۆ خوا ئاسانە (٣٠) ﴿إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ﴾ ئەگەر دوور بکەونەوە لەو تاوانە گەورانەی کەلێتان قەدەغەکراوە ﴿نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ ئەوە تاوانە بچووکەکانتان بۆ دەبووشین ﴿وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا﴾ وە دەتانخەینە شوێنێکی چاک و ڕێزدارەوە (٣١) ﴿وَلَا تَتَمَنَّوْا﴾ وە ئاوات مەخوازن ﴿مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾ بۆ ئەو پلەیەی کە خوا فەزڵی هەندێکتانی داوە بەسەر هەندێکی ترتاندا ﴿لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ﴾ بۆ پیاوان بەش هەیە ﴿مِمَّا اكْتَسَبُوا﴾ لەوەی بەدەستی ئەهێنن ﴿وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ﴾ وە بۆ ئافرەتانیش بەش هەیە ﴿مِمَّا اكْتَسَبْنَ﴾ لەوەی بەدەستی ئەهێنن ﴿وَاسْأَلُوا اللَّهَ﴾ وە داوا لەخوا بکەن ﴿مِنْ فَضْلِهِ﴾ لەبەهرە و بەخششی خۆی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەهەموو شتێک زانایە (٣٢)

﴿وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا﴾ وە دامان ناوە بۆ هەموو (مردوویەک یان میراتێک) ﴿مَوَالِيَ﴾ چەند میرات گرێک(کە بەشی ئەگرن) ﴿مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ﴾ لەوەی کە دایک و باوک و خزمانیان بەجێیان هێشتووە ﴿وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ وە ئەوانەش کەپەیمانتان لەگەڵ گرێ داون (کە میرات لەیەکتر بەرن) ﴿فَآتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ﴾ ئەوە بەشی خۆیانیان بدەن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادار و چاودێرە (٣٣)

﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ﴾ پیاوان سەرپەرشتیاری (کاربەدەستی) بەسەر ئافرەتانەوە ﴿بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ﴾ بەهۆی ئەوەوە خوا دەرلێی هەندێکیانی داوە ﴿عَلَى بَعْضٍ﴾ بەسەر هەندێکیاندا ﴿وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ﴾ هەروەها بەهۆی ئەوەی کە (پیاوان) لە سامانەکانیان خەرج دەکەن ﴿فَالصَّالِحَاتُ﴾ جا ئافرەتە چاکەکان (ئەوانەن) ﴿قَانِتَاتٌ﴾ گوێڕایەڵانی بەردەوام (بۆ خوا و پاشان مێردەکانیان) ﴿حَافِظَاتٌ لِلْغَيْبِ﴾ پارێزەرانی (داوێنی خۆیان و سامانی مێردەکانیانن) کە مێردەکانیان بەماڵەوە نەبن ﴿بِمَا حَفِظَ اللَّهُ﴾ بەهۆی ئەوەی خوا فەرمانی پاراستنی داوە ﴿وَاللَّاتِي تَخَافُونَ﴾ وە ئەو ئافرەتانەش کە لێیان دەترسن ﴿نُشُوزَهُنَّ﴾ سەرپێچیتان بکەن ﴿فَعِظُوهُنَّ﴾ ئەوە ئامۆژگارییان بکەن ﴿وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ﴾ و جێگەیان لێ جیابکەنەوە (و لەگەڵیان مەخەون) ﴿وَاضْرِبُوهُنَّ﴾ و لێیان بدەن (لێدانێك کە لەشی عەیب دار نەکات) ﴿فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ﴾ جا ئەگەر گوێڕایەڵیان کردن ﴿فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا﴾ ئەوە ئیتر هیچ ڕێگەیەك لە دژیان مەگرنەبەر ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەرز و بڵندی گەورەیە ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ﴾ وە ئەگەر ترسان ﴿شِقَاقَ بَيْنِهِمَا﴾ لە تێکچوونی نێوانیان (ژن و مێرد) ﴿فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ﴾ ئەوە ناوبژیوانێك بنێرن لە خزمی پیاوەکە ﴿وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا﴾ و ناوبژیوانێك لە خزمی ئافرەتەکە ﴿إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا﴾ ئەگەر (دوو ناوبژیوانەکە) ئاشتیان بوێت ﴿يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا﴾ خوا نێوان ژن و مێردەکە چاك دەکاتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە زانای ئاگادارە ﴿٣٥﴾ ﴿وَاعْبُدُوا اللَّهَ﴾ بەس خوا بپەرستن ﴿وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ و هیچ شتێك مەکەن بەهاوبەشی ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ هەروەها لەگەڵ دایك و باوکتاندا چاك بن ﴿وَبِذِي الْقُرْبَى﴾ وە لەگەڵ خزم و نزیکان ﴿وَالْيَتَامَى﴾ و هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ و هەژاران ﴿وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَى﴾ وهاوسێی خزم ﴿وَالْجَارِ الْجُنُبِ﴾ و هاوسێی بێگانە یا دوور ﴿وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ﴾ و هاوڕێی هەمیشەیی یا هاوڕێی سەفەر ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ و ڕێبوار ﴿وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ و ئەوانەی بوون بەموڵکتان (چاك بن لەگەڵیاندا) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بەڕاستی خوا خۆشی ناوێت ﴿مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا﴾ ئەو کەسەی کە خۆبەزل زان و شانازیکەر بێت ﴿٣٦﴾ ﴿الَّذِينَ يَبْخَلُونَ﴾ ئەوانەی کە چرووکن ﴿وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ﴾ فەرمانیش دەکەن بەخەڵکی بەچرووکی ﴿وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ وە دەیشارنەوە ئەوەی خوا پێی بەخشیوون ﴿مِنْ فَضْلِهِ﴾ لە بەخششی خۆی ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا﴾ وە ئامادەمان کردوە بۆ بێباوەڕان سزایەکی ڕیسواکەر ﴿٣٧﴾

﴿وَالَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾ وە ئەوانەی ماڵەکانیان دەبەخشن ﴿رِئَاءَ النَّاسِ﴾ لەبەر ڕوپامایی خەڵکی
﴿وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ باوەڕیش ناهێنن بەخوا ﴿وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يَكُنِ
الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا﴾ وە هەرکەس شەیتان هاوڕێی بێت ﴿فَسَاءَ قَرِينًا﴾ ئەوە (شەیتان) هاوڕێیەکی
زۆر خراپە (٣٨) ﴿وَمَاذَا عَلَيْهِمْ﴾ وە ئەوانە چ زیانێکیان دەکەوتە سەر؟ ﴿لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ﴾ ئەگەر باوەڕیان
بهێنایە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بەڕۆژی دوایی ﴿وَأَنفَقُوا﴾ وەماڵ بەخشی بایە ﴿مِمَّا رَزَقَهُمُ
اللَّهُ﴾ لەوەی کەخوا پێی بەخشیبوون ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زانایە پێیان (٣٩) ﴿إِنَّ اللَّهَ
لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾ بەڕاستی خوا بەئەندازەی گەردیلەیەك ستەم ناکات ﴿وَإِن تَكُ حَسَنَةً﴾ وە ئەگەر
چاکەیەك هەبێت ﴿يُضَاعِفْهَا﴾ (خوا) پاداشتەکەی چەندجارە دەکاتەوە ﴿وَيُؤْتِ مِن لَّدُنْهُ﴾ وە دەبەخشێت
لەلایەن خۆیەوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە (٤٠) ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا﴾ ئەمجا (حاڵی کافران)
چۆن بێت کاتێك هێنامان ﴿مِن كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ﴾ لە هەموو ئوممەتێکدا شایەتێك (کە پێغەمبەرەکەیانە)
﴿وَجِئْنَا بِكَ﴾ تۆیشمان هێنا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ بەشایەت بەسەر ئەوانەوە (٤١)
﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُا الرَّسُولَ﴾ ئاوات دەخوازن ئەوانەی کافر بوون و
سەرپێچی پێغەمبەریان کرد ﴿لَوْ تُسَوَّىٰ بِهِمُ الْأَرْضُ﴾ کە زەویان بەسەردا تەخت بکرێت (واتە بچنە
ژێر زەوی و نەهێنرێنە دەرەوە) ﴿وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا﴾ وە (لەو ڕۆژەدا) هیچ قسەو باسێك لەخوا
ناشارنەوە (٤٢) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنتُمْ
سُكَارَىٰ﴾ نزیکی نوێژ مەبنەوە کاتێك ئێوە سەرخۆش بن ﴿حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ﴾ هەتا بزانن چی
دەڵێن ﴿وَلَا جُنُبًا﴾ وەهەروەها نزیکی (جێگای) نوێژ مەبنەوە لەکاتێکدا لەشتان بێ نوێژە (لەشتان
پیسە) ﴿إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ﴾ مەگەر تێپەڕبن (بەمزگەوتدا) ﴿حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا﴾ هەتا خۆتان دەشۆن ﴿وَإِن كُنتُم
مَّرْضَىٰ﴾ وە ئەگەر ئێوە نەخۆش بوون ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوون ﴿أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِّنكُم﴾ یان
کەسێك بەئێوە هاتەوە ﴿مِّنَ الْغَائِطِ﴾ لەشوێنی دەست بەئاو گەیاندنەوە ﴿أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ﴾ یان
جووت بوون لەگەڵ خێزانەکانتاندا (یاخود بەرکەوتنی لەگەڵ ئافرەتانی نامەحرەمدا) ﴿فَلَمْ تَجِدُوا
مَاءً﴾ ئەمجا ئاوتان دەست نەکەوت ﴿فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا﴾ ئەوە بەخۆڵێکی پاك تەیەممووم بکەن
﴿فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ﴾ جا بەو تۆزو خۆڵە ڕووخسار و دەستەکانتان تەیەممووم بکەن
﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە سڕەرەوەی تاوانە و لێبووردەیە (٤٣) ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا
سەیری ئەوانەت نەکردووە ﴿أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ﴾ کە بەشێك لەنامەکەیان پێ دراوە (کە تەوراتە)
﴿يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ﴾ گومڕایی هەڵدەبژێرن (دەکڕن) ﴿وَيُرِيدُونَ أَن تَضِلُّوا السَّبِيلَ﴾ وە دەیانەوێت ئێوەش
لەڕێبازی ڕاست گومڕابن (٤٤)

﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ﴾ وە تەنها خوا چاك ئاگادارە بە دوژمنەكانتان ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا﴾ وە تەنها خوا بەسە
دۆست بێت ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ نَصِيرًا﴾ تەنها خواش بەسە یارمەتیدەر بێت ﴿٤٥﴾ ﴿مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا﴾ هەندێك لە
جوولەكەكان ﴿يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِ﴾ فەرموودەكانی خوا دەگۆڕن لە شوێن و مەبەستی خۆی
﴿وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا﴾ وە دەڵێن: بیستمان و سەرپێچیمان كرد!! ﴿وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ﴾ گوێ بگرە
قەت گوێت لێ نەبێ!! ﴿وَرَاعِنَا﴾ وە دەڵێن (راعنا) چاك گوێمان بۆ بگرە (بەڵام بە رواڵەتی جوولەكە
واتە تۆ خراپترینمانی لەوان ئەم مانایان مەبەست بوو) ﴿لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ﴾ زمانیان خوار دەكردەوە
(بۆ ئەوەی مەبەستە خراپەكە بگەیەنێت) ﴿وَطَعْنًا فِي الدِّينِ﴾ وە بۆ تانە و تەشەر دان لە دینی (ئیسلام)
﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا﴾ وە ئەگەر ئەوان بیان وتایە ﴿سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ بیستمان و گوێڕایەڵین ﴿وَاسْمَعْ وَانظُرْنَا﴾
و (تەماشامان) بیستە و پەلەمان لێ مەكە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَقْوَمَ﴾ ئەوە چاكتر و ڕاستتر بوو بۆیان
﴿وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ بەڵام خوا نەفرینی لێ كردن ﴿بِكُفْرِهِمْ﴾ بەهۆی بێ باوەڕییەكەیانەوە ﴿فَلَا يُؤْمِنُونَ
إِلَّا قَلِيلًا﴾ بۆیە بڕوا ناهێنن كەمێكیان نەبێت ﴿٤٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ﴾ ئەی ئەوانەی ﴿أُوتُوا الْكِتَابَ﴾
كەنامەتان پێ بەخشراوە ﴿آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا﴾ بڕوا بهێنن بەو (قورئانە)ی ناردوومانەتە خوارەوە
﴿مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُم﴾ كە بەڕاستدانەری ئەو (تەوراتە)ی لای ئێوەیە ﴿مِّن قَبْلِ أَن نَّطْمِسَ وُجُوهًا﴾ پێش
ئەوەی ڕوخساراتان ساف بكەین (لە بیشەوە) ﴿فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا﴾ ئەمجا بیبەینە پشت سەریان
﴿أَوْ نَلْعَنَهُمْ﴾ یان نەفرەتیان لێ بكەین ﴿كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ﴾ وەك چۆن نەفرەتمان كرد لە خەڵكانی
شەممە (ئەوانەی كەراوە ماسییان لێ قەدەغە كرا لە ڕۆژی شەممەدا، كەچی دەهاتن بەڕۆژی هەینیدا
تۆڕەكانیان دادەخست و ڕۆژی یەك شەممە هەڵیان دەگرتەوە) ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا﴾ وە بڕیاری خوا
هەمیشە بەدی دێت ﴿٤٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ خۆش نابێت
گەر هاوبەشی بۆ دابنرێ بێجگە لەوە خۆشی دەبێت لە هەر گوناهێكی تر ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ بۆ هەر كەسێك
كە پێی بێت، ﴿وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ وە هەر كەسێك هاوبەش بۆ خوا دابنێت ﴿فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا﴾ ئەوە
بێگومان گوناهێكی زۆر گەورەی هەڵبەستووە ﴿٤٨﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەكردووە
﴿يُزَكُّونَ أَنفُسَهُم﴾ كەخۆیان بە پاك و چاك دەزانن ﴿بَلِ اللَّهُ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ﴾ (وا نییە) بەڵكو خوا هەر
كەسێكی بوێت پاك و خاوێنی دەكات ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا﴾ و كەمترین ستەمیان لێ ناكرێت (بە ئەندازەی
ئەو دەزووە باریكەی ناو كڵی خورماش بێت) ﴿٤٩﴾ ﴿انظُرْ كَيْفَ﴾ سەیری بكە چۆن ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾
بەدەم خواوە درۆ هەڵدەبەستن ﴿وَكَفَىٰ بِهِ إِثْمًا مُّبِينًا﴾ وە بەسە ئەو درۆیە كە گوناهێكی ڕوون و ئاشكرایە
﴿٥٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا ئاوڕێكت نەداوەتەوە لەوانەی ﴿أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ﴾ بەشێك لە نامەی
خوایان پێدراوە ﴿يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ﴾ بڕوا ئەهێنن بە شتی بێ بڕح و بەرنامەی غەیری خوا (بە
جادوو گەران و بتەکان) ﴿وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەڵێن بەوانەی كە بێ بڕوان ﴿هَٰؤُلَاءِ أَهْدَىٰ﴾
ئەوانە ڕێبازیان ڕاسترە ﴿مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا﴾ لەوانەی كە بڕوایان هێناوە ﴿٥١﴾

﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ ئائەوانە کەسانێکن کە خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿وَمَن يَلْعَنِ اللَّهُ﴾ هەر کەسێکیش
خوا نەفرینی لێ بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا﴾ ئەوە هەرگیز دەست ناکەویت بۆی هیچ یارمەتی دەری ﴿٥٢﴾
﴿أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ﴾ ئایا ئەوانە (جولەکەکان) بەشیان هەیە ﴿مِّنَ الْمُلْكِ﴾ لە دەسەڵاتی پاشایەتی (خاوەنیتی
بوونەوەر)؟ ﴿فَإِذًا لَّا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا﴾ (جا ئەگەر بیانبوایە) ئەو کاتە بە خەڵکی یان نەدەبەخشی
(بە ئەندازەی) تۆبکڵی دەنکە خورمایەك ﴿٥٣﴾ ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ﴾ یان ئیرەیی (حەسوودی) دەبەن
بە خەڵکی؟ ﴿عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ لەسەر ئەوەی خوا پێی بەخشیون (کە پێغەمبەرێتی یە) ﴿مِن فَضْلِهِ﴾
لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ﴿فَقَدْ آتَيْنَا﴾ ئەوە بێگومان داومانە ﴿آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ﴾ بنەوەی ئیبراهیم
کتێب ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ و پێغەمبەرێتی ﴿وَآتَيْنَاهُم مُّلْكًا عَظِيمًا﴾ هەروەها پێمان بەخشی دەسەڵاتێکی گەورە
﴿٥٤﴾ ﴿فَمِنْهُم مَّنْ آمَنَ بِهِ﴾ جا لەو خەڵکەدا هەبوو بڕوایان بە (موحەممەد ﷺ) هێنا ﴿وَمِنْهُم مَّن صَدَّ عَنْهُ﴾
هەشیان بوو بەرگری لێ کردووە ﴿وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا﴾ وە دۆزەخ بەسە (بۆیان) کە ئاگرێکی هەڵگیرساوە
﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿بِآيَاتِنَا﴾ بە ئایەتەکانی ئێمە ﴿سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا﴾
لەمەولا دەیانخەینە ناو ئاگرێك ﴿كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُم﴾ هەر کاتێك کە پێستیان سووتا (وبرژا)
﴿بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا﴾ بۆیان دەگۆڕین بە پێستێکی تر ﴿لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ بۆ ئەوەی سزاکە (بەچاکی) بچەژن
﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿٥٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی
باوەڕیان هێنا ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کاری چاکەیان کرد ﴿سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ لەمەولا دەیانخەینە
چەند بەهەشتێ ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾
دەمێننەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿لَّهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾ بۆیان هەیە تیایدا هاوسەرانی پاك وخاوێن
﴿وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا﴾ وە دەیانخەینە ژێر سێبەری چڕ و بەردەوامەوە ﴿٥٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ﴾ بەڕاستی خوا
فەرمانتان پێ دەکات ﴿أَن تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ﴾ بدانەوەی گشت سپاردەکان ﴿إِلَىٰ أَهْلِهَا﴾ بۆ خاوەنەکانیان
﴿وَإِذَا حَكَمْتُم بَيْنَ النَّاسِ﴾ وە کاتێك دادوەریتان کرد لە نێوان خەڵکیدا ﴿أَن تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ﴾ (خودا
فەرمان دەکات) بە داد حوکم بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُم بِهِ﴾ بەڕاستی خوا چ چاکی ئامۆژگاریتان
دەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بیسەری بینایە ﴿٥٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
کەسانێك کە باوەڕیان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بن
﴿وَأُولِي الْأَمْرِ مِنكُمْ﴾ وە پێشەوایش گوێڕایەڵی کاربەدەستە (عادیلە)کانی خۆتان بن ﴿فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ﴾
جا ئەگەر دووبەرەکیتان هەبوو لە شتێکدا ﴿فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ ئەوە بیگێڕنەوە بۆ لای خوا و پێغەمبەر
ﷺ ﴿إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هەیە بە خوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿ذَٰلِكَ
خَيْرٌ﴾ ئەوە باشترە ﴿وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ وە ئاکام و ئەنجامی چاکترە ﴿٥٩﴾

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا ئاگاداریت نەداوەتەوە بەلای ئەوانەی ﴿يَزْعُمُونَ﴾ وا خۆ پیشان دەدەن ﴿أَنَّهُمْ آمَنُوا﴾ کە بەڕاستی ئەوان باوەڕیان هێناوە ﴿بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ بەوەی دابەزیوە بۆتۆ (کە قورئانە) ﴿وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ﴾ و بەوەش کە پێش تۆ دابەزیوە (کە تەوراتە) ﴿يُرِيدُونَ أَن﴾ دەیانەوێت کە ﴿يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ﴾ دادگای وحوکمیان ببەن بولای یەکێک کە حوکم بەبەرنامەی خوا نەکات ﴿وَقَدْ أُمِرُوا﴾ لە کاتێکدا بەڕاستی فەرمانیان پێ کراوە ﴿أَن يَكْفُرُوا بِهِ﴾ کە بڕوایان پێی نەبێت ﴿وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ﴾ وە شەیتان دەیەوێت ﴿أَن يُضِلَّهُمْ﴾ کە گومڕایان بکات ﴿ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ بە گومڕاییەکی دوور لە ڕاستی (٦٠) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا﴾ وە ئەگەر پێیان بوترێت وەرن ﴿إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بولای ئەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ وە بو لای پێغەمبەر ﷺ ﴿رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ﴾ دەبینی (ئەی موحەممەد ﷺ) دوو ڕووەکان ﴿يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا﴾ ڕووت لێ وەردەگێڕن بەوەرگەڕانێکی تەواو (٦١) ﴿فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ﴾ ئایا حاڵیان چۆن ئەبێت کاتێک بەسەرهاتێکی ناخۆشیان تووش بێت؟ ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی ئەوەی دەستیان پێشی خستووە (کردوویانە) ﴿ثُمَّ جَاءُوكَ﴾ پاشان دێنەوە بۆ لات ﴿يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ و سوێند دەخۆن بەخوا ﴿إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا﴾ تەنها بیری چاکە و پێک خستنەوەمان بووە (کاتێک کە حوکم دەبەین بولای غەیری خوا) (٦٢) ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن خوا دەزانێت چی لە دڵیاندا هەیە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ کەواتە ڕوویان لێ وەرگێڕە ﴿وَعِظْهُمْ﴾ وە ئامۆژگاریان بکە ﴿وَقُل لَّهُمْ فِي أَنفُسِهِمْ﴾ وە بڵێ پێیان دەربارەی خۆیان ﴿قَوْلًا بَلِيغًا﴾ وتەیەکی ڕەوان و کاریگەر (٦٣) ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێکمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا لِيُطَاعَ﴾ تەنها بۆ ئەوە نەبێت گوێڕایەڵی بکرێت ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئەوان ﴿إِذ ظَّلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ کاتێک ستەمیان لەنەفسی خۆیان کرد ﴿جَاءُوكَ﴾ بهاتنایە بولات ﴿فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ﴾ و داوای لێ بوردنیان بکردایە لە خوا ﴿وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ﴾ پێغەمبەریش داوای لێ خۆشبوونی بۆ بکردایە ﴿لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَّحِيمًا﴾ بێگومان دەیان بینی خوا پەشیمانی وەرگری بەبەزەییە (٦٤) ﴿فَلَا وَرَبِّكَ﴾ نەخێر (وانیە کە خۆیان بە باوەڕدار پیشیان دەدەن) سوێند بەپەروەردگارت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ﴾ بڕوا داریی نابن تاتۆ نەکەنە دادوەر ﴿فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ﴾ لەهەر ئاڵۆزاوە و دووبەرەکی یەکی نێوانیان دا ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ﴾ لە پاشان هەست بەکەم لە دەروونیاندا ﴿حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ﴾ بەهیچ بڕیارێک لەو بڕیارەی تۆ داوتە ﴿وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ و مل کەچ بن ملکەچی یەکی تەواو (٦٥)

﴿وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئێمە پێویستمان بکردایە لەسەریان ﴿أَنِ اقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾
کە یەکتری بکوژن (واتە باوەڕداران بێ باوەڕان بکوژن) ﴿أَوِ اخْرُجُوا مِن دِيَارِكُم﴾ یان لەماڵەکانتان
دەربچن ﴿مَّا فَعَلُوهُ﴾ ئەوەیان نەدەکرد ﴿إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا﴾ وە ئەگەر
بەڕاستی ئەوان کاریان بکردایە ﴿مَا يُوعَظُونَ بِهِ﴾ بەپێی ئەو ئامۆژگاریانەی دەکران ﴿لَكَانَ خَيْرًا
لَّهُمْ﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان ﴿وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا﴾ وە دامەزراوتر دەبوون (لەسەر ئاینەکەیان) ﴿٦٦﴾
﴿وَإِذًا لَّآتَيْنَاهُم﴾ جا ئەو کاتە بێگومان پێمان دەبەخشین ﴿مِّن لَّدُنَّا﴾ لەلایەن خۆمانەوە ﴿أَجْرًا
عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٦٧﴾ ﴿وَلَهَدَيْنَاهُمْ﴾ وە ڕێنموونیمان دەکردن ﴿صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ بۆ ڕێگای
ڕاست ﴿٦٨﴾ ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ وە هەر کەسێک گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بکات ﴿فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ﴾
جا ئەوانە لەگەڵ کەسانێکن ﴿أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم﴾ کە خوا فەزڵ و بەهرەی (خۆی) ڕشتووە بەسەریاندا
﴿مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ﴾ لە پێغەمبەران و ڕاستگۆیان ﴿وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ﴾ و شەهیدان و پیاوچاکان
﴿وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا﴾ وە ئەوانە چ هاوڕێ و هاوەڵێکی چاکن ﴿٦٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ﴾ ئەو
فەزڵ و بەهرەیە تەنها لەلایەن خواوەیە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا﴾ وە بەسە کە خوا زانایە (بە هەموو
شتێک) ﴿٧٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێک کە باوەڕتان هێناوە ﴿خُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ ئاگاداری
خۆتان وەرگرن ﴿فَانفِرُوا ثُبَاتٍ﴾ ئەوسا تاقم تاقم هێرش بەرن (دەرچن بۆ جیهاد) ﴿أَوِ انفِرُوا
جَمِيعًا﴾ یان هەموو پێکەوە هێرش بەرن (دەرچن بۆ جیهاد) ﴿٧١﴾ ﴿وَإِنَّ مِنكُمْ﴾ وە بێگومان لە ناوتاندایە
﴿لَمَن لَّيُبَطِّئَنَّ﴾ کەسێ وا بەڕاستی خۆی دوا دەخات ﴿فَإِنْ أَصَابَتْكُم مُّصِيبَةٌ﴾ جا ئەگەر تووشی
بەسەرهاتێکی خراپ هاتن ﴿قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ﴾ دەڵێت بەڕاستی خوا فەزڵ و بەهرەی ڕشت
بەسەرمدا ﴿إِذْ لَمْ أَكُن مَّعَهُمْ شَهِيدًا﴾ کە لەگەڵیاندا ئامادە نەبووم ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ وە
ئەگەر تووشی فەزڵ و بەهرەیەک بوون لەخواوە ﴿لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُن بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ﴾ بێگومان دەڵێت
وەک لەنێوان ئێوە و ئەودا هیچ دۆستایەتی یەک نەبووبێت ﴿يَا لَيْتَنِي كُنتُ مَعَهُمْ﴾ ئەی خۆزگە
لەگەڵ ئەواندا بوومایە ﴿فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ تا قازانجێکی زۆر گەورەم بکردایە ﴿٧٣﴾ ﴿فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ﴾ کەواتە با بجەنگێت لەڕێی خوادا ﴿الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ﴾ کەسانێک کە ژیانی
دونیا دەفرۆشن بەڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جا هەر کەسێک بجەنگێت لەڕێی خوادا
﴿فَيُقْتَلْ﴾ ئەمجا بکوژرێ (شەهید بێت) ﴿أَوْ يَغْلِبْ﴾ یان زاڵ بێت ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ﴾ ئەوە دواتر
پێی دەدەین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٧٤﴾

﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە (هیچ بیانوویەك) جەنگ ناکەن لەپێناوی خوادا
﴿وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ﴾ و لەپێناوی چەوساوەکان لەپیاوان و ئافرەتان و منداڵان
﴿الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ ئەوانەی کە دەڵێن ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ﴾ ئەی پەروەردگارمان ڕزگارمان کەی لەم
شارە (مەبەست پێی شاری مەککەیە) ﴿الظَّالِمِ أَهْلُهَا﴾ کە خەڵکەکەی ستەمکارن ﴿وَاجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا﴾
وە لەلایەن خۆتەوە پشتیوانێکمان بۆ بەدی بهێنە ﴿وَاجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ﴾ وە لەلایەن خۆتەوە بەدی بهێنە
بۆمان ﴿نَصِيرًا﴾ یارمەتی دەرێك ﴿٧٥﴾ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوە ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾
لەپێناوی خوادا دەجەنگێن ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ﴾ لە پێناوی
ناڕەوا (یان شەیتان) دا دەجەنگێن ﴿فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ﴾ کەواتە شەڕبکەن لەگەڵ دۆستەکانی شەیتاندا
﴿إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا﴾ بەڕاستی پیلانی شەیتان هەر لاواز بووە ﴿٧٦﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ﴾
ئایا سەیری ئەو کەسانەت نەکردووە کەپێیان وترا ﴿كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ﴾ دەستتان بگیرنەوە (لەجەنگ
و کوشتار) ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژ بکەن ﴿وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ و زەکات بدەن؟ ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ﴾
کەچی کاتێك جەنگیان لەسەر پێویست کرا ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ﴾ بەکۆمەڵ دەستەیەکیان
لە خەڵکی دەترسان ﴿كَخَشْيَةِ اللَّهِ﴾ وەك ترسان لەخوا ﴿أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً﴾ بگرە زیاتریش دەترسان
﴿وَقَالُوا رَبَّنَا﴾ دەیان وت ئەی پەروەردگاری ئێمە ﴿لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ﴾ بۆچی جەنگت لەسەرمان
پێویست کردوە ﴿لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ خۆزگە دوات دەخستین (لەجەنگ کردن) بۆ ماوەیەکی
کەم ﴿قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ﴾ بڵێ خۆشی و لەزەتی دونیا زۆر کەمە ﴿وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ﴾ و ڕۆژی دوایی باشترە
﴿لِّمَنِ اتَّقَىٰ﴾ بۆ کەسێك لەخوا بترسێت ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا﴾ وە ستەمتان لێ ناکرێت بە (ئەندازەی)
ناڵی ناوکە خورمایەك ﴿٧٧﴾ ﴿أَيْنَمَا تَكُونُوا﴾ لەهەر شوێنێك بن ﴿يُدْرِككُّمُ الْمَوْتُ﴾ مردن پێتان دەگات
﴿وَلَوْ كُنتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشَيَّدَةٍ﴾ با لەناو قەڵا و کۆشکی بەرز و قایمیشدابن ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ﴾ وە ئەگەر (ناپاکان)
خۆشی و چاکە هاتە ڕێیان ﴿يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ دەڵێن ئەمە لەلایەن خواوەیە ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾
وە ئەگەر تووشی ناخۆشی و خراپەیەك هاتن ﴿يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِندِكَ﴾ دەڵێن ئەمە لەلایەن تۆوەیە (ئەی
موحەممەد ﷺ) ﴿قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ بڵێ: هەمووی لەلایەن خواوەیە ﴿فَمَالِ هَٰؤُلَاءِ الْقَوْمِ﴾ ئەوە ئەو خەڵکە
چی یانە؟ ﴿لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا﴾ وەکو لە هیچ قسەیەك تێ نەگەن وایە ﴿٧٨﴾ ﴿مَّا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ
اللَّهِ﴾ هەر چاکەیەکت تووش بوو ئەوە لەخواوەیە ﴿وَمَا أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٍ﴾ وە هەر خراپەیەکت تووش
بوو ﴿فَمِن نَّفْسِكَ﴾ ئەوە لە خۆتەوەیە ﴿وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا﴾ و ئێمە تۆمان ناردووە بەپێغەمبەر
بۆ خەڵکی ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ وە خوا بەسە شایەتی ئەوە بدات ﴿٧٩﴾

﴿مَّن يُطِعِ الرَّسُولَ﴾ هەر کەسێك گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکات ﴿فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾ ئەوە بەڕاستی
گوێڕایەڵی خوای کردووە ﴿وَمَن تَوَلَّىٰ﴾ هەر کەسێکیش پشت هەڵبکات ﴿فَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ ئەوە ئێمە
تۆمان ڕەوانە نەکردووە ﴿عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ بە چاودێر و پارێزەر بەسەریانەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ﴾
(دووڕووەکان) دەڵێن گوێڕایەڵین (مل کەچ و فەرمانبەرداریین) ﴿فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِندِكَ﴾ بەڵام کاتێك
لەلای تۆ دەرچوون ﴿بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ﴾ کۆمەڵێك لەوان شەو دەکەنەوە بە پیلان گێڕان (لە موسڵمانان)
﴿غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ﴾ بەپێچەوانەی قسەکانی تۆ ﴿وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ﴾ وەخوا دەینووسێت ئەو (پیلانانەی)
شەو کردوویانە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ کەواتە وازیان لێ بێنە ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ و پشت بەخوا ببەستە
﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ خوا بەسە پشتیوانت بێ ﴿٨١﴾ ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ﴾ ئەوە بۆ بیر ناکەنەوە
لە قورئان؟ ﴿وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ اللَّهِ﴾ خۆ ئەگەر لەلایەن کەسێکی ترەوە بوایە جگە لە خوا
﴿لَوَجَدُوا فِيهِ﴾ بێگومان دەیانبینی تیایدا ﴿اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾ جیاوازیی زۆر ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ﴾ وە
کاتێك هەواڵێکیان پێ بگات ﴿مِّنَ الْأَمْنِ﴾ دەربارەی ئاسایش و هێمنایەتی (سەرکەوتن) ﴿أَوِ الْخَوْفِ﴾
یان لەبارەی ترسەوە ﴿أَذَاعُوا بِهِ﴾ بڵاوی دەکەنەوە ﴿وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ﴾ بەڵام ئەگەر بیانگەڕاندایەتەوە
بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿وَإِلَىٰ أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ﴾ و بۆ لای کاربەدەستانی خۆیان ﴿لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنبِطُونَهُ
مِنْهُمْ﴾ ئەوە ئەوانەی ڕاستی هەواڵەکان دەردەهێنن دەیانزانی هەواڵەکە (ڕاستە یان درۆیە) ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر چاکەو بەزەیی خوا نەبوایە بەرامبەر بەئێوە ﴿لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا
قَلِيلًا﴾ بێگومان شوێن شەیتان دەکەوتن کەمێکتان نەبێت ﴿٨٣﴾ ﴿فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) لە پێناوی خوادا بجەنگێ ﴿لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ﴾ تۆ تەنها ئەرکی خۆت لێ داوا کراوە (یان تەنها
ئەرکی خۆت لەسەرە) ﴿وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ هانی بڕواداریش بدە (بۆ جیهاد) ﴿عَسَى اللَّهُ﴾ ئومێدە
خوا ﴿أَن يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەرگری هێزی بێ باوەڕان بکات ﴿وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا﴾ وە خوا
بەهێزترە ﴿وَأَشَدُّ تَنكِيلًا﴾ و تۆڵەی بەتینترە ﴿٨٤﴾ ﴿مَّن يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً﴾ هەر کەسێ تکایەکی
چاکە بکات ﴿يَكُن لَّهُ نَصِيبٌ مِّنْهَا﴾ بەشێکی لە (پاداشتی) ئەو چاکەیە بۆ هەیە ﴿وَمَن يَشْفَعْ شَفَاعَةً
سَيِّئَةً﴾ وە هەر کەسێ تکایەکی خراپە بکات ﴿يَكُن لَّهُ كِفْلٌ مِّنْهَا﴾ ئەویش بەشێکی دەبێت لە (سزای)
ئەو خراپەیە ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ وەخوا هەمیشە ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيتًا﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە (چاودێرە)
﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَا حُيِّيتُم بِتَحِيَّةٍ﴾ هەر کاتێك سڵاوێکتان لێ کرا ﴿فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا﴾ ئەوە بەچاکتر لەو سڵاوە
سڵاو بکەنەوە (لیان) ﴿أَوْ رُدُّوهَا﴾ یان وەکو خۆی بیدەنەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا﴾ بێگومان
خوا هەمیشە پرسار چاودێرە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٨٦﴾

﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاستەقینە نییە جگە لەخوا ﴿لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کۆتان دەکاتەوە بۆ (لێپرسینەوەی) ئەو ڕۆژی دواییەی ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نییە ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا﴾ جا کێ لە خوا قسەی (و هەواڵی) ڕاستترە ﴿٨٧﴾ ﴿فَمَا لَكُمْ﴾ ئەوە چیتانە ﴿فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ﴾ دەربارەی دوو ڕووەکان بوونەتە دوو دەستە ﴿وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا﴾ لەکاتێکدا خوا ئەوانەی گەڕاندۆتەوە بۆ بێباوەڕی بەهۆی کردەوەکانیانەوە ﴿أَتُرِيدُونَ﴾ ئایا دەتانەوێت ﴿أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ﴾ ڕێنموویی کەسێک بکەن کە خوا گومڕای کردووە؟ ﴿وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەسێک خوا گومڕای بکات ﴿فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا﴾ ئەوە هەرگیز ناتوانی ڕێگای ڕاستی بۆ بدۆزیتەوە ﴿٨٨﴾ ﴿وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ﴾ ئەوان ئاواتە خوازن ئێوەش بێباوەڕبن ﴿كَمَا كَفَرُوا﴾ وەک چۆن خۆیان بێباوەڕ بوون ﴿فَتَكُونُونَ سَوَاءً﴾ تا ئێوەو ئەوان یەکسان بن ﴿فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ کەواتە ئەوان بە دۆست و یارمەتی دەر هەڵمەبژێرن ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ هەتا (پەشیمان دەبنەوەو) کۆچ دەکەن لەڕێی خوادا ﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا و پشتیان هەڵکرد ﴿فَخُذُوهُمْ﴾ ئەوە (بەدیل) بیانگرن ﴿وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ﴾ و بیانکوژن لەهەر شوێنێک تووشیان بوون ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ وە هیچ دۆست و یارمەتی دەرێک لەوان هەڵمەبژێرن ﴿٨٩﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ﴾ جگە لەوانەی پەیوەندی دەکەن بە کەسانێکەوە ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ﴾ کە لەنێوان ئێوەو ئەواندا پەیمان هەیە ﴿أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ﴾ یان هاتوون بۆ لاتان لەسەر دڵیان نارەحەتە (حەز ناکەن) ﴿أَنْ يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ﴾ لەوەی کە جەنگتان لەدژ بکەن یا جەنگ لەدژی خزمەکانیان بکەن ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ﴾ زاڵی دەکردن بەسەرتاندا ﴿فَلَقَاتَلُوكُمْ﴾ و جەنگیان دژتان دەکرد ﴿فَإِنِ اعْتَزَلُوكُمْ﴾ جا ئەگەر ئەوان کەنارگیر بوون لە ئێوە ﴿فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ﴾ و جەنگیان لە دژتان نەدەکرد ﴿وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ﴾ و پێشنیاری ئاشتیان کرد بۆتان (ملکەچ بوون) ﴿فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا﴾ ئەوە خوا ڕێگەی نەداوون کە دەستیان بۆ بەرن و (مافی شەڕیان لەدژ بکەن) ﴿٩٠﴾ ﴿سَتَجِدُونَ آخَرِينَ﴾ لە مەولا کەسانێکی تر دەبینن ﴿يُرِيدُونَ أَنْ يَأْمَنُوكُمْ﴾ دەیانەوێت لە ئێوە ئەمین بن ﴿وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ﴾ وە لە هۆزەکەی خۆشیان ئەمین بن ﴿كُلَّ مَا رُدُّوا إِلَى الْفِتْنَةِ﴾ هەر کاتێک بانگ کرابن بۆ بێ باوەڕی و بت پەرستی ﴿أُرْكِسُوا فِيهَا﴾ گەڕاونەتەوە بۆی (واتە بەئاشتی ڕێ نەدەبوون) ﴿فَإِنْ لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ﴾ جا ئەگەر کەنارگیر نەبوون لێتان ﴿وَيُلْقُوا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ﴾ وە جڵەوی ئاشتیان نەدایە دەستتان ﴿وَيَكُفُّوا أَيْدِيَهُمْ﴾ وە دەستیان نەکێشایەوە (لەجەنگ کردن) ﴿فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ﴾ ئەوە بەدیل بیانگرن و بیانکوژن ﴿حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ﴾ لەهەر شوێنێک کە بەردەستتان کەوتن ﴿وَأُولَٰئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ﴾ ئەوانەی (باسمان کرد) داومانەتە ئێوە ﴿عَلَيْهِمْ﴾ بەدژیان ﴿سُلْطَانًا مُبِينًا﴾ دەسەڵاتی ئاشکرا ﴿٩١﴾

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا﴾ بۆ هیچ باوەڕدارێك ڕەوانییە باوەڕدارێك بكوژێت ﴿إِلَّا خَطَأً﴾
مەگەر بەهەڵە نەبێت ﴿وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً﴾ وە هەر كەسێك ئیمانداریك بە هەڵە بكوژێت ﴿فَتَحْرِيرُ
رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ﴾ ئەوە (لەسەریەتی) ئازادكردنی كۆیلەیەكی باوەڕدار ﴿وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ﴾ و
(ڕەخنی) خوێنێكیش بدات بە كەس و كاری كوژراوەكە ﴿إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا﴾ مەگەر بیبەخشن (ئەو
خوێنەكە بەخێری خۆیان) ﴿فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ﴾ بەلام ئەگەر كوژراوەكە لەگەڵێك بوو كە
دوژمنتان بوون (كافری شەڕكەر بوون) ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ وە بەڵام كوژراوەكە ئیماندار بوو ﴿فَتَحْرِيرُ
رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ﴾ ئەوە (هەر لەسەریەتی) ئازادكردنی بەندەیەكی ئیماندار ﴿وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ﴾ وە ئەگەر
(كوژراوەكە بەو پەروەرەكە) لەگەلێك بوو ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ﴾ كە لەنێوان ئێوە و ئەواندا پەیمان هەبوو
﴿فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ﴾ ئەوا (ڕەخنی) خوێنێك بدەنە كەسی كوژراوەكە ﴿وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ﴾
لەگەڵ ئازادكردنی كۆیلەیەكی ئیماندار ﴿فَمَنْ لَمْ يَجِدْ﴾ جا ئەو (بكوژ)ەی دەستی نەكەوت (یان نەی
بوو) ﴿فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ﴾ ئەوە (لەسەریەتی) ڕۆژووگرتنی دوو مانگ ﴿مُتَتَابِعَيْنِ﴾ لەسەریەك
﴿تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ﴾ (ئەم بڕیارە) لێ بووردنە لەلایەن خواوە ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە خوا
هەمیشە زانای كاربەجێیە ﴿٩٢﴾ ﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا﴾ وە هەر كەسێك ئیمانداریك بەدەس
ئەنقەس بكوژێت ﴿فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ﴾ ئەوە تۆڵەی ئەو كەسە دۆزەخە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی
تیایدا ئەبێت ﴿وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ﴾ وە خوا خەشمی لێگرتووە ﴿وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ و
نەفرینی لێ كردووە و سزایەكی گەورەی بۆ ئامادە كردووە ﴿٩٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی كەسانێك
كە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ كاتێك دەرچوون (بۆ جیهاد كردن) لەڕێگەی خوادا
﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ هەموو شتێك ڕوون بكەنەوە ﴿وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ﴾ وە مەڵێن بەو كەسانەی ﴿أَلْقَىٰ إِلَيْكُمُ
السَّلَامَ﴾ كە سەلاو(ی موسڵمانانە)تان لێ دەكەن ﴿لَسْتَ مُؤْمِنًا﴾ تۆ بڕوادار نیت؟ ﴿تَبْتَغُونَ
عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بەدوای شتومەك و ساماتی دونیایا دەگەڕێن ﴿فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ﴾
ئەوە لای خوا دەسكەوتی زۆر هەیە ﴿كَذَٰلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ﴾ ئێوەش لەمەو پێش هەروەها بوون
(ئیمانەكەتان دەشاردەوە) ﴿فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا خوا منەتی بەسەرتاندا نا (بە هێز و زاڵی
كردن) ﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ دەی كەواتە هەموو شتێك ڕوون بكەنەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾
بەڕاستی خوا هەمیشە ئاگادارە بەوەی ئێوە دەیكەن ﴿٩٤﴾

﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ یەکسان نین ئەو باوەڕدارانەی دانیشتوون و جیهاد ناکەن ﴿غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ﴾ جگە لە خاوەن عوزرەکان نەبێت (وەك نەخۆش، و کوێر، وشەل) ﴿وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەگەڵ تێکۆشەران لە ڕێگەی خوادا ﴿بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ﴾ خوا فەزڵی تێکۆشەرانی بە ماڵ و گیانیانی داوە ﴿عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً﴾ بە سەر دانیشتوان (لە جیهاد)دا بە پلەیەك ﴿وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى﴾ وە هەر یەك لەو دوو تاقمە خوا بەڵێنی پاداشتی زۆر چاکی پێ داوون (کە بەهەشتە) ﴿وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ وە خوا زیاتری تێکۆشەرانی داوە بەسەر دانیشتووەکاندا بە پاداشتێکی گەورە ﴿٩٥﴾ ﴿دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً﴾ لەلای (خوا)وە پلەی زۆر و لێ خۆش بوون و میهرەبانیان بۆ هەیە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە فریشتەکان گیانیان دەکێشن ﴿ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ﴾ لە کاتێکدا کەستەمیان لە خۆیان دەکرد (بە کۆچ نەکردنیان) ﴿قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ﴾ (بە ئەشکەنجەوە پێیان) دەڵێن (دەربارەی ئاینەکەتان) لەچیدا بوون (١) ﴿قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ دەڵێن ئێمە چەوساوە بووین لەسەر زەوی دا ﴿قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً﴾ (پێیان) دەڵێن مەگەر زەویی خوا فراوان نەبوو؟ ﴿فَتُهَاجِرُوا فِيهَا﴾ تا کۆچتان بکردایە تیایدا ﴿فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ جا ئەوانە شوێنیان دۆزەخە ﴿وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ ئای چ پاشە ڕۆژێکی خراپە ﴿٩٧﴾ ﴿إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ﴾ بێجگە لەو چەوساوانەی کە لە پیاوان ﴿وَالنِّسَاءِ﴾ و ئافرەتان ﴿وَالْوِلْدَانِ﴾ و لە منداڵانن ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً﴾ کە توانای هیچ چارەیەکیان نی یە (لەبەر بێ هێزی و پیریان) ﴿وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا﴾ وە بەهیچ شێوازێك ڕێ دەرناکەن ﴿٩٨﴾ ﴿فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ﴾ ئا ئەوانە ئومێد هەیە خوا لێیان خۆش بێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا﴾ وە خوا هەمیشە چاوپۆشیکەر و لێ خۆشبووە ﴿٩٩﴾ ﴿وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك کۆچ بکات لە ڕێی خودا ﴿يَجِدْ فِي الْأَرْضِ﴾ دەستی دەکەوێت لە زەویدا ﴿مُرَاغَمًا كَثِيرًا﴾ جێگە و ڕێگەی زۆر (کە دوژمن پێی ناخۆشە) ﴿وَسَعَةً﴾ وە فراوانی (لە ڕۆزی ژیاندا) ﴿وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ﴾ وە هەر کەسێك لە ماڵی خۆی دەرچێت ﴿مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ وە کۆچ بکات بۆ لای خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ﴾ پاشان مردن پێی بگات ﴿فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾ ئەوە بێگومان پاداشتی ئەو کەسە کەوتۆتە سەر خوا ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێ بوردەی بەبەزەیی یە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ هەر کاتێك سەفەرتان کرد (و گەڕان) بەزەوی دا ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە ﴿أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ﴾ کە نوێژەکان کورت بکەنەوە ﴿إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ترسان ئەوانەی بێ باوەڕن جەنگتان لەگەڵ بکەن ﴿إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا﴾ بەڕاستی بێ باوەڕان هەمیشە بۆ ئێوە دوژمنێکی ڕوون و ئاشکران ﴿١٠١﴾

﴿وَإِذَا كُنتَ فِيهِمْ﴾ کاتێك تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەناو بڕواداراندا بوویت (لەجەنگدا) ﴿فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ﴾ و پێشنوێژیت بۆ کردن ﴿فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِّنْهُم مَّعَكَ﴾ ئەوە با تاقمێك لەوان لەگەڵ تۆ نوێژ بکەن ﴿وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ﴾ و با چەکەکانیان پێ بێت ﴿فَإِذَا سَجَدُوا﴾ جا کاتێك سوژدەیان برد (رکاتێکیان تەواو کرد) ﴿فَلْيَكُونُوا مِن وَرَائِكُمْ﴾ با (بچنە دواوە) لە پشتانەوە بن (پاسەوانتان بن) ﴿وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ﴾ وە با دەستەکەی تر بێن ﴿لَمْ يُصَلُّوا﴾ کە نوێژیان نەکردوە (پاسەوان بوون) ﴿فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ﴾ وە لەگەڵ تۆ نوێژ بکەن ﴿وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ﴾ وە ئاگاو وریای خۆیان بن ﴿وَأَسْلِحَتَهُمْ﴾ و چەکەکانیشیان پێ بێت ﴿وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان ئاواتە خوازن ﴿لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ﴾ کە ئێوە بێ ئاگابن لە چەکەکانتان ﴿وَأَمْتِعَتِكُمْ﴾ و شت و مەکەکانتان ﴿فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُم﴾ تا پەلامارتان بدەن ﴿مَّيْلَةً وَاحِدَةً﴾ بە پەلامارێکی یەکجارەکی (یەک بە سەرتاندا) ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ وە تاوانتان لەسەر نی یە ﴿إِن كَانَ بِكُمْ أَذًى مِّن مَّطَرٍ﴾ ئەگەر بەهۆی بارانەوە ناڕەحەت بوون ﴿أَوْ كُنتُم مَّرْضَىٰ﴾ یان نەخۆش بوون ﴿أَن تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ﴾ کە چەکەکانتان دانێن ﴿وَخُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ بەلام وریایی خۆتان بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئامادەی کردوە بۆ بێ باوەڕان ﴿عَذَابًا مُّهِينًا﴾ سزایەکی ڕیسوا کەر (١٠٢) ﴿فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ﴾ ئەمجا کاتێك نوێژەکانتان بەجێ هێنا ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ ئەوە یادی خوا بکەن ﴿قِيَامًا وَقُعُودًا﴾ بەپێوە و بەدانیشتنەوە ﴿وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ﴾ وە لە سەر تەنیشتی (بە پاڵکەوتنەوە) ﴿فَإِذَا اطْمَأْنَنتُمْ﴾ جا هەر کاتێك دڵ ئارام بوون (و ترس نەما) ﴿فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ ئەو کاتە نوێژەکانتان بە ڕێك و پێکی بکەن ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ﴾ بەڕاستی نوێژ ﴿كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ هەمیشە لەسەر باوەڕداران ﴿كِتَابًا مَّوْقُوتًا﴾ فەرز کراوێکی کات بۆ دیاری کراوە (١٠٣) ﴿وَلَا تَهِنُوا﴾ سست مەبن ﴿فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ﴾ لە بەدوا گەڕانی دوژمنتاندا (یان لە بەدوا گەڕانی ئەو قەومە کافرانەدا) ﴿إِن تَكُونُوا تَأْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ئێش و ئازارتان پێ بگات ﴿فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ﴾ بێگومان ئەوانیش ئێش و ئازاریان پێ دەگات ﴿كَمَا تَأْلَمُونَ﴾ وەك چۆن ئێوە ئێش و ئازارتان پێ دەگات ﴿وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ﴾ وە ئێوە ئومێد دەکەن لەخوا ﴿مَا لَا يَرْجُونَ﴾ ئەوەی ئەوان ئومێدی ناکەن (کە پاداشت و سەرکەوتنە) ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە بەڕاستی خوا هەمیشە زانای کار دروستە (١٠٤) ﴿إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ بێگومان ئێمە دامانەزراندوتە سەر تۆ ﴿الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ ئەم قورئانە بەڕاستی ﴿لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بڕیار بدەی لەنێوان خەڵکیدا ﴿بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ﴾ بەو بڕیارەی کەخوا نیشانی داویت ﴿وَلَا تَكُن لِّلْخَائِنِينَ خَصِيمًا﴾ وە بۆ ناپاکان مەبە بەپارێزەر و پشتیوان ولایەنگر (١٠٥)

﴿وَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ﴾ داوای لێخۆشبوون لەخوا بکە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ بەڕاستی خوا لێخۆش
بووە بە بەزەیی بە ﴿١٠٦﴾ ﴿وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ﴾ بەرگری مەکە لەوانەی ﴿يَخْتَانُونَ أَنفُسَهُمْ﴾ ناپاکی دەکەن
دەربارەی خۆیان ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بێگومان خوا خۆشی ناوێت ﴿مَن كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا﴾ ئەوانەی کە
بەردەوام زۆر ناپاك و گوناهبارن ﴿١٠٧﴾ ﴿يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ﴾ (تاوانەکانی) خۆیان دەشارنەوە
لەخەڵکی (لەترساندا) ﴿وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ﴾ و نایشارنەوە لە خوا (شەرم ناکەن لە خوا) ﴿وَهُوَ
مَعَهُمْ﴾ لە کاتێکدا خوا لەگەڵیاندایە ﴿إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَىٰ مِنَ الْقَوْلِ﴾ کاتێك (کە بەنهێنی) لەشەودا
تەگبیر دەکەن و قسەیەك دەکەن خوا پێی ڕازی نی یە ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا﴾ وە خوا هەمیشە
زانا و ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك کە ئەوان دەیکەن ﴿١٠٨﴾ ﴿هَا أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ﴾ (ئیمانداران)
پێداریس وا ئێوە بەرگریتان لەناپاکان کرد ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿فَمَن يُجَادِلُ اللَّهَ
عَنْهُمْ﴾ دەی ئایا کێ بەرگریان لێ دەکات (لە سزای خوا) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا
﴿أَم مَّن يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا﴾ یان کێ کارو باریان دەگرێتە دەست ﴿١٠٩﴾ ﴿وَمَن يَعْمَلْ سُوءًا﴾ وە هەر کەس
کردەوەیەکی خراپ بکات ﴿أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ﴾ یان ستەم لەخۆی بکات ﴿ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ﴾ پاشان
داوای لێ خۆش بوون لەخوا بکات ﴿يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ دەبینێت خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١١٠﴾
﴿وَمَن يَكْسِبْ إِثْمًا﴾ وە هەر کەسێك گوناهێك (ی گەورە) بکات ﴿فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَىٰ نَفْسِهِ﴾ بێگومان
(زیانی) ئەو گوناهە هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زانای کاردروستە ﴿١١١﴾
﴿وَمَن يَكْسِبْ خَطِيئَةً﴾ وە هەر کەسێك گوناهێك بکات (بەهەڵە) ﴿أَوْ إِثْمًا﴾ یان گوناهێك بکات
(بەقەست) ﴿ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا﴾ پاشان (ئەو تاوانە) بخاتە سەر بێ تاوانێك ﴿فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا﴾ ئەوە
بێگومان خستوویەتیە ئەستۆی خۆی (سزای) بوهتانێك ﴿وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾ و تاوانێکی ئاشکرا ﴿١١٢﴾
﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر بەخشش و بەزەیی خوا بەسەر تۆوە نەبوایە (ئەی موحەممەد
ﷺ) ﴿لَهَمَّت طَّائِفَةٌ مِّنْهُمْ﴾ بێگومان دەستەیەك لەو ناپاکانە نیازیان بوو ﴿أَن يُضِلُّوكَ﴾ کە گومڕات
بکەن ﴿وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ﴾ بەڵام ئەوانە بەس خۆیان گومڕا دەکەن ﴿وَمَا يَضُرُّونَكَ مِن شَيْءٍ﴾ وە
ئەوانە هیچ زیانێ ناگەیەنن بە تۆ ﴿وَأَنزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ﴾ وەخوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆ سەرت ﴿الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ﴾ قورئان و دانایی ﴿وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ﴾ وە ئەوەی کە نەتدەزانی فێری کردی ﴿وَكَانَ فَضْلُ
اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا﴾ وە هەمیشە بەخششی خوا بەسەر تۆوە زۆر گەورەیە ﴿١١٣﴾

﴿لَّا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ﴾ هیچ چاکەیەک نی یە لەزۆربەی چپەو سرتە کردنەکانیان دا ﴿إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ﴾ مەگەر یەکێك فەرمان بکات بەماڵ بەخشین لەرێی خوادا یان فەرمانکردن بە چاکە ﴿أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ﴾ یان چاککردنی نێوان خەڵکی ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ جا هەر کەسێك ئەوە بکات ﴿ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ بەیاری ڕەزامەندی خوا ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ﴾ ئەوە لە داهاتوودا پێی دەبەخشین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتی زۆر گەورە ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ﴾ وەهەر کەسێك دژایەتی پێغەمبەر ﷺ بکات ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ﴾ پاش ئەوەی کە ڕێبازی ڕاستی بۆ ڕوون بوویەوە ﴿وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وشوێن ڕێگایەکی تر بکەوێت بێجگە لەرێگای بڕواداران ﴿نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ﴾ ڕووی وەردەگێڕین بۆئەو ڕێبازەی کەخۆی بژاردووە ﴿وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ﴾ و دەیخەینە دۆزەخ ﴿وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ ئای چ پاشەڕۆژێکی خراپە ﴿١١٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ﴾ بەڕاستی خوا خۆش نابێت ﴿أَن يُشْرَكَ بِهِ﴾ لەوەی کەهاوەڵی بۆ دابنرێت ﴿وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ بەڵام جگە لەوە هەرچی بێت لێ ی خۆش دەبێت ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ لە هەر کەسێك کە (خوا) بیەوێت ﴿وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك هاوەڵ بۆ خوا دابنێت ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕابووە بە گومڕاییەکی دوور لەڕاستی ﴿١١٦﴾ ﴿إِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ جگە لە خوا ئەوا هاوار ناکەن (ناپەرستن جگە لەخۆ) ﴿إِلَّا إِنَاثًا﴾ تەنها لەچەند (بتێکی دەولێنراوی) مێینە نەبێت (وەلات وەمەنات وعوزا) ﴿وَإِن يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَّرِيدًا﴾ وەناپەرستن جگە لە شەیتانی یاخی و سەرکەش نەبێ ﴿١١٧﴾ ﴿لَّعَنَهُ اللَّهُ﴾ کە خوا نەفرینی لێ کردووە ﴿وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ﴾ وە(شەیتان) وتوویەتی سوێند بێت هەڵدەبژێرم (بەبەندەی خۆم) ﴿مِنْ عِبَادِكَ﴾ لەبەندەکانت دا ﴿نَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾ بەشێکی دیاری کراو ﴿١١٨﴾ ﴿وَلَأُضِلَّنَّهُمْ﴾ سوێند بێت گومڕایان دەکەم ﴿وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ﴾ و بەئاوات و خەیاڵی درێژەوە سەرگەرمیان دەکەم ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ الْأَنْعَامِ﴾ وە فەرمانیان پێ دەدەم جا بێگومان ئەوانیش گوێچکەی ئاژەڵەکان دەبڕن (لەسەردەمی نەفامیدا هەر ووشترێك پێنج سکی بکردایە گوێیان دەبڕی ولەسەر خۆیان حەرام دەکرد) ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ﴾ وە فەرمانیان پێ دەدەم ﴿فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ﴾ ئەوسا ئەوانیش دروست کراوی خوا دەگۆڕن ﴿وَمَن يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك شەیتان بکات بەدۆستی خۆی بێجگە لەخوا ﴿فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بێگومان زیانی لێ کەوتووە بەزیانێکی دیارو ئاشکرا ﴿١١٩﴾ ﴿يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ﴾ (شەیتان) بەڵێنیان پێ دەدات و ئاوات و ئومێدیان دەخاتە بەر ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا﴾ دڵنیابن شەیتان هیچ بەڵێنێکیان پێ نادات جگە لەخەڵەتاندن نەبێت ﴿١٢٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ ئەوانە شوێن و جێگەیان دۆزەخە ﴿وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا﴾ و هیچ شوێنی ڕاکردن و لادانیان دەست ناکەوێت لێ ی ﴿١٢١﴾

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ لە داهاتوویەکی نزیکدا دەیانخەینە بەهەشتانێک ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان بە ژێر درەختەکانیاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا﴾ بەڵێنی خوایە و ڕاستە (بەدی دەهێنرێت) ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا﴾ وە ئایا کێ لە خوا ڕاستبێژترە ﴿١٢٢﴾ ﴿لَّيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَا أَمَانِيِّ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ (بەرزی و پاداشت) بە بە ئارەزووی ئێوە و بە ئارەزووی خاوەن کتێبەکان ﴿مَن يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ﴾ هەر کەسێک خراپەیەک بکات پاداشتی دەدرێتەوە ﴿وَلَا يَجِدْ لَهُ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ وە دەستی ناکەوێت بێجگە لە خوا ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێک ﴿١٢٣﴾ ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ﴾ کەسێکیش کردەوە چاکەکان جێ بەجێ بکات ﴿مِن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ﴾ لە نێر بێ لە مێ ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ لە هەمان کاتدا ئەو کەسە بڕوادار بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ ئەوە ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا﴾ و بچووکترین ستەمیان لێ ناکرێت (هێندەی توێکڵی ناوکە خورمایەک) ﴿١٢٤﴾ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا﴾ ئایا کێ ئاینی چاکتر و جوانترە (وە کێ دیندارترە) ﴿مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ لە کەسێک کە ڕووی خۆی بە کلا کردبێتەوە بۆ خوا ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ لە هەمان کاتدا ئەو کەسە چاکەکار بێت ﴿وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ و شوێنی ئاینی ئیبراهیم کەوتبێت بەڕاستی و پاکی (کە بە ویستی خۆی لە بەتاڵ لای داوە بۆ لای ڕاست) ﴿وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا﴾ وە خوا ئیبراهیمی هەڵبژارد بە دۆست و خۆشەویستی خۆی ﴿١٢٥﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دا هەیە ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا﴾ وە خوا بەردەوام ئاگاداری هەموو شتێکە ﴿١٢٦﴾ ﴿وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێدەکەن دەربارەی ئافرەتان ﴿قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ﴾ بڵێ خوا وەڵامتان دەداتەوە دەربارەیان ﴿وَمَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ وە ئەوەی بەسەرتاندا دەخوێنرێتەوە ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە قورئاندا ﴿فِي يَتَامَى النِّسَاءِ﴾ (وەڵامیکە) لەبارەی کچانی هەتیموە ﴿اللَّاتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ﴾ ئەوانەی پێیان نادەن ﴿مَا كُتِبَ لَهُنَّ﴾ ئەوەی بۆ نوسراوە بۆیان (واتە میراتی باوکیان) ﴿وَتَرْغَبُونَ أَن تَنكِحُوهُنَّ﴾ وە حەز ناکەن ماڕەیان بکەن (لەبەر میراتەکەشیان ناهێڵن شوو بکەن) ﴿وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ﴾ وە لە بارەی ئەو منداڵانەی کە بێ دەسەڵاتن ﴿وَأَن تَقُومُوا لِلْيَتَامَىٰ بِالْقِسْطِ﴾ وە (خوا فەرمان دەدات) بە دادگەری لەگەڵ هەتیوان دا بجوڵێنەوە ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەر کردەوەیەکی باش بکەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا﴾ ئەوە بێگومان خوا پێی ئاگایە ﴿١٢٧﴾

﴿وَإِنِ امْرَأَةٌ﴾ وە ئەگەر ئافرەتێک ﴿خَافَتْ﴾ ترسا ﴿مِن بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا﴾ لە گوێ پێ نەدان یا
پشت هەڵکردنی مێردەکەی ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەوە هەردووکیان هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە
﴿أَن يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا﴾ کە ئاشتەوایەکی چاک بکەن لە نێوان خۆیاندا ﴿وَالصُّلْحُ خَيْرٌ﴾ هەر
ئاشتەوایی و یەک کەوتن چاکترە ﴿وَأُحْضِرَتِ الْأَنفُسُ الشُّحَّ﴾ هەر چەندە چرووکی و رەزیلی تێکەڵاوی
دەروونەکان کراوە ﴿وَإِن تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا﴾ وە ئەگەر چاکەکار و پارێزکار بن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ ئەوە دڵنیابن
بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بە ئاگایە لەوەی کە دەیکەن ١٢٨ ﴿وَلَن تَسْتَطِيعُوا أَن تَعْدِلُوا﴾
ئێوە هەرگیز ناتوانن داد پەروەربن ﴿بَيْنَ النِّسَاءِ﴾ لە نێوان ژنەکانتان دا ﴿وَلَوْ حَرَصْتُمْ﴾ هەر چەندە
سوور بن (هەوڵ بدەن) ﴿فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ﴾ جا کەواتە بەتەواوی خوار مەبنەوە (لە هاوسەری
یەکێک بن) ﴿فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ﴾ بەو هۆیەوە واز بهێنن لەوی تریان وەک هەڵواسراو (بە ئەوەیە
مێردی هەبێت بەبەرەڵاش کرابێت وتەڵاق درابێت) ﴿وَإِن تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا﴾ وە ئەگەر بسازێن و
پارێزکار بن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا هەمیشە لێبووردەی میهرەبانە ١٢٩
﴿وَإِن يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِّن سَعَتِهِ﴾ وە ئەگەر لێک جیابوونەوە پەروەردگار هەریەکەیان (لەوی تر)
بێ نیاز و بێ پێویست بەڕەحمی خۆی ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ وە خوا هەمیشە ﴿وَاسِعًا حَكِيمًا﴾ بەهرە فراوان
و کاردروستە ١٣٠ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی
دایە ﴿وَلَقَدْ وَصَّيْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ئامۆژگاریمان کردووە ﴿الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾
ئەوانەی کتێبەیان پێدراوە ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ لەپێش ئێوەدا ﴿وَإِيَّاكُمْ﴾ هەروەها ئێوەش ﴿أَنِ
اتَّقُوا اللَّهَ﴾ کە لەخوا بترسن ﴿وَإِن تَكْفُرُوا﴾ وە ئەگەر بێ باوەڕ بن ﴿فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾
ئەوە بەڕاستی هەر هی خوایە هەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا﴾ وە خوا
هەمیشە دەوڵەمەندو سوپاس کراوە ١٣١ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە تەنها بۆ خوایە موڵکی
ئەوە هەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ تەنها خوا بەسە بۆ سپێراو و چاودێر بێت
١٣٢ ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت نامانهێڵێت و لەناوتان دەبات ﴿أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە
﴿وَيَأْتِ بِآخَرِينَ﴾ وە دەستەیەکی تر دەهێنێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرًا﴾ وەخوا هەردەم بەسەر ئەوەدا
بەتوانایە ١٣٣ ﴿مَّن كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا﴾ هەر کەسێک پاداشتی دونیای دەوێت ﴿فَعِندَ اللَّهِ﴾ ئەوە لای
خوایە ﴿ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ پاداشتی دونیا و دواڕۆژ ﴿وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ وە هەمیشە خوا
بیسەری بینایە ١٣٤

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێک کەباوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ﴾ بەردەوام زۆر دادگەربن ﴿شُهَدَاءَ لِلَّهِ﴾ لەبەر خوا شایەتی بدەن ﴿وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ﴾ با شایەتیەکە دژ بەخۆشتان بێت ﴿أَوِ الْوَالِدَيْنِ﴾ یان دژی باوک و دایک ﴿وَالْأَقْرَبِينَ﴾ و دژی خزمە نزیکەکانتان (بێت) ﴿إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا﴾ ئەگەر (شایەتی لەسەر دراوەکە) دەوڵەمەند بێت یان هەژار (شایەتیەکە هەر بدەن) ﴿فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا﴾ چونکە خوا بەوان لە پێشترە (و قازانجیان چاکتر دەزانێت) ﴿فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ﴾ کەواتە شوێن ئارەزوو مەکەون ﴿أَن تَعْدِلُوا﴾ بۆ ئەوەی لەحەق لانەدەن ﴿وَإِن تَلْوُوا أَوْ تُعْرِضُوا﴾ وە ئەگەر (شایەتیەکە) پێچەوانە بدەن یان پشتی تێ بکەن و گوێی نەدەنێ ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەکارەکانتان ئاگادارە ۝ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ ئەی کەسانێک کە باوەڕتان هێناوە بەردەوام بن لەسەر باوەڕ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ و بەو قورئانەی ناردوویەتیە خوارەوە، بۆ پێغەمبەرەکەی ﴿وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنزَلَ مِن قَبْلُ﴾ وە بەو کتێبانەش کەپێشتر ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِاللَّهِ﴾ وە هەر کەسێک بێ باوەڕ بێت بەخوا ﴿وَمَلَائِكَتِهِ﴾ و بە فریشتەکانی ﴿وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ﴾ و بە کتێبەکان و پێغەمبەرەکانی ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بە گومڕاییەکی زۆر دوور (لەڕاستی) ۝ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بێگومان ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿ثُمَّ كَفَرُوا﴾ پاشان بێ باوەڕ بوونەتەوە ﴿ثُمَّ آمَنُوا﴾ دواتر باوەڕیان هێناوە ﴿ثُمَّ كَفَرُوا﴾ ئەوسا بێ باوەڕ بوونەتەوە ﴿ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا﴾ پاشان لە بێ بڕوایی دا زیادتر ڕۆچوون ﴿لَّمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ﴾ خوا هەرگیز لێیان خۆش نابێت ﴿وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا﴾ وە ڕێنمایی یان ناکات بۆ ڕێگای ڕاست
۝ ﴿بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ﴾ مژدەبدە بەدوو ڕووەکان ﴿بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بەوەیکەبەڕاستی سزایەکی بەئازاریان بۆ هەیە ۝ ﴿الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕان بەدۆست و خۆشەویستی خۆیان دادەنێن ﴿مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێجگە لە ئیمانداران ﴿أَيَبْتَغُونَ عِندَهُمُ الْعِزَّةَ﴾ ئایا بەتەمای سەربەرزیان لای ئەوان دەس کەوێ؟ (بۆچوونێکی هەڵەیە) ﴿فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ چونکە بەڕاستی سەربەرزی و باڵادەستی هەمووی بۆ خوایە ۝ ﴿وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ﴾ وە بێگومان خوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆتان ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە قورئاندا ﴿أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ هەر کاتێک بیستان ئایەتەکانی (بەڵگەکانی) خوا ﴿يُكْفَرُ بِهَا﴾ بڕوایان پێ ناکرێت ﴿وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا﴾ و گاڵتەیان پێ دەکرێت ﴿فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ﴾ ئەوە دامەنیشن لەگەڵیاندا (لەگەڵ ئەوانەی گاڵتە بەئایەتەکانی خوادا دەکەن) ﴿حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ﴾ تا دەچنە ناو باسێکی ترەوە (و باسەکە دەگۆڕن) ﴿إِنَّكُمْ إِذًا مِّثْلُهُمْ﴾ بێگومان ئەگەر دانیشن لەگەڵیاندا (و هاوبەشیان بکەن) ئەوە ئێوەش وەک ئەوانن ﴿إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ﴾ بەڕاستی خوا کۆکەرەوەی ﴿الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ﴾ دووڕووەکان و بێ باوەڕەکانیشە ﴿فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا﴾ بە تێکڕا لە دۆزەخدا ۝

﴿[illegible]﴾ (دووڕووەکان) ئەوانەی چاوەڕوانی (سەر ئەنجامی) ئێوە دەکەن ﴿[illegible]﴾
جا ئەگەر بۆ ئێوە بوو ﴿[illegible]﴾ سەرکەوتن لەلای خواوە ﴿[illegible]﴾ دەڵێن
مەگەر ئێمە لەگەڵ ئێوە نەبووین؟ ﴿[illegible]﴾ بەڵام ئەگەر بێ بڕوایان
بەشێکیان (لە سەرکەوتن) هەبوو ﴿[illegible]﴾ ئەڵێن ئایا ئێمە زاڵمان نەکردن بەسەر
ئەوان دا؟ ﴿[illegible]﴾ و ئێوەمان نەپاراست لە ئیمانداران؟ (کەواتە بەشمان بدەن) ﴿[illegible]﴾
﴿[illegible]﴾ جا خوا لە ڕۆژی دواییدا بڕیاری یەکجاری دەدات لە نێوانتاندا ﴿[illegible]﴾
﴿[illegible]﴾ وە هەرگیز خوا (بەڵگەی) کافران بەسەر ئیمانداران (ی ڕاستەقینە) دا
سەرناخات (لەم جیهانەدا) و دروست نیە باوەڕداران ملکەچ و سەرشۆڕی بێباوەڕان بن وحوکمی
ئەوان جێ بەجێ بکەن (١٤١) ﴿[illegible]﴾ بە ڕاستی دووڕووەکان ﴿[illegible]﴾ دەیانەوێت
خوا بخەڵەتێنن ﴿[illegible]﴾ کەچی (لەبەرامبەردا) خوا خەڵەتێنەری ئەوانە وفێڵەکانیان
پووچەڵ دەکاتەوە) ﴿[illegible]﴾ هەر کاتێکیش هەستن بۆ نوێژ ﴿[illegible]﴾ بە تەمەڵی
و سستی هەڵدەستن ﴿[illegible]﴾ ڕووبینایی بۆ خەڵکی ئەکەن ﴿[illegible]﴾ وە یادی خوا
ناکەن کەمێک نەبێت (١٤٢) ﴿[illegible]﴾ دوودڵ و دڵەڕاوکێیانە لە نێوان (کوفر و باوەڕ) دا
﴿[illegible]﴾ نە لای بڕواداران ﴿[illegible]﴾ وە نە لای بێ باوەڕانن ﴿[illegible]﴾ وە هەر کەسێک
خوا گومڕای بکات ﴿[illegible]﴾ ئەوە هەرگیز ڕێگەیەکی ڕاستی بۆ نادۆزیتەوە (ڕێگەیەکی
بە مەبەست) (١٤٣) ﴿[illegible]﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿[illegible]﴾
بێ بڕواکان مەکەنە دۆستی خۆتان ﴿[illegible]﴾ لەبری ئیمانداران ﴿[illegible]﴾
ئایا (بەم کارە) دەتانەوێت بیدەن بە خوا ﴿[illegible]﴾ بەڵگەیەکی ڕوون لەدژی خۆتان؟
(١٤٤) ﴿[illegible]﴾ (بابزانن) بەڕاستی دووڕووەکان ﴿[illegible]﴾ لە خانە و تەبەقی
هەرە ژێرەوەی ئاگردان ﴿[illegible]﴾ وە هەرگیز یار و یاوەرێک بۆ ئەوان دەست ناکەوێت (١٤٥)
﴿[illegible]﴾ جگە لەوانەی کە تەوبە دەکەن ﴿[illegible]﴾ و خۆیان چاک دەکەن ﴿[illegible]﴾
﴿[illegible]﴾ و دەست دەگرن بە (ئایینی) خواوە ﴿[illegible]﴾ و ئایینەکەیان پاک وخاوێن دەکەن
بۆ خوا ﴿[illegible]﴾ جا ئەوانە(ی ئەو مەرجانەیان بەجێ هێنا) لەگەڵ ئیمانداراندا دەبن
﴿[illegible]﴾ بێگومان لە داهاتوودا خوا دەبەخشێت بە ئیمانداران ﴿[illegible]﴾
پاداشتێکی زۆر گەورە (١٤٦) ﴿[illegible]﴾ ئایا خوا چ پێشێکی هەیە بە سزادانی
﴿[illegible]﴾ ئەگەر سوپاسی بکەن ﴿[illegible]﴾ وە باوەڕی پێ بێنن ﴿[illegible]﴾
وە خوا هەمیشە سوپاسگوزاری هەموو چاکەکانەتی و زانایە پێیان (١٤٧)

﴿ لَا يُحِبُّ اللَّهُ ﴾ خوا پێی خۆش نی یە ﴿ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ ﴾ ئاشکرا کردنی قسەی ناڕەحەت و خراپ ﴿ إِلَّا مَن ظُلِمَ ﴾ مەگەر کەسێک ستەمی لێکرابێت (بۆی دروستە خراپەی ستەمکار ئاشکرا بکات) ﴿ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ﴾ وە خوا هەمیشە بیسەری زانایە ۝ ﴿ إِن تُبْدُوا خَيْرًا ﴾ ئەگەر خێر و چاکە دەربخەن (ئاشکرا بیکەن) ﴿ أَوْ تُخْفُوهُ ﴾ یان بیشارنەوە ﴿ أَوْ تَعْفُوا عَن سُوءٍ ﴾ یان لە خراپە ببورن ﴿ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا ﴾ ئەوە بێگومان خوا هەمیشە لێبوردەی بەتوانایە ۝ ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکانی ﴿ وَيُرِيدُونَ ﴾ و دەیانەوێت جیاوازی بخەنە ﴿ أَن يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ ﴾ نێوان خوا و پێغەمبەرەکانی ﴿ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ ﴾ وە دەڵێن باوەڕ بەهەندێک (لە پێغەمبەران) دەهێنین ﴿ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ ﴾ وە باوەڕ ناهێنین بەهەندێکی تریان ﴿ وَيُرِيدُونَ ﴾ و دەیانەوێت ﴿ أَن يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ﴾ لەم نێوانەدا ڕێگەیەک بگرنەبەر ۝ ﴿ أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا ﴾ ئائەوانە بەڕاستی بێ باوەڕی تەواون ﴿ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ بێ باوەڕان ﴿ عَذَابًا مُّهِينًا ﴾ سزایەکی ڕسواکەر ۝ ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکانی ﴿ وَلَمْ يُفَرِّقُوا ﴾ وە هیچ جیاوازی یەکیان نەخستە ﴿ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ ﴾ نێوان هیچ کام لەو پێغەمبەرانە ﴿ أُولَٰئِكَ ﴾ ئائەوانە ﴿ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أُجُورَهُمْ ﴾ بە داهاتوودا خوا پاداشتیان دەداتەوە ﴿ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴾ وە خوا هەمیشە لێبوردەی میهرەبانە ۝ ﴿ يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خاوەن نامەکان داوات لێ دەکەن ﴿ أَن تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ ﴾ کە بۆیان بێنیتە خوارەوە ﴿ كِتَابًا مِّنَ السَّمَاءِ ﴾ پەڕاوێک لە ئاسمانەوە ﴿ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ ﴾ جا بەڕاستی داوایان کرد لە مووسا ﴿ أَكْبَرَ مِن ذَٰلِكَ ﴾ گەورەتر لەوە ﴿ فَقَالُوا ﴾ وتیان ﴿ أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً ﴾ خوامان پیشان بدە بەئاشکرا ﴿ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ ﴾ چارووسکەیەک لێی دان و گرتنی ﴿ بِظُلْمِهِمْ ﴾ بەهۆی ستەم کردنیانەوە ﴿ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ ﴾ پاشان گوێرەکەیەکیان کردە پەرستراوی خۆیان ﴿ مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ ﴾ پاش ئەوەی بۆیان هات ﴿ الْبَيِّنَاتُ ﴾ بەڵگە ئاشکراکان ﴿ فَعَفَوْنَا عَن ذَٰلِكَ ﴾ ئەمجا ئێمە چاوپۆشیمان لەویش کرد (لە گوێرەکە پەرستییەکەیان) ﴿ وَآتَيْنَا مُوسَىٰ ﴾ وە بەخشیمان بەمووسا ﴿ سُلْطَانًا مُّبِينًا ﴾ موعجیزە و بەڵگەی ئاشکرا (تا باوەڕ بێنن) ۝ ﴿ وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ ﴾ وە بەرزمان کردەوە بەسەر سەریانەوە (کێوی طور) ﴿ بِمِيثَاقِهِمْ ﴾ بەهۆی پەیمانداپانەوە ﴿ وَقُلْنَا لَهُمُ ﴾ وە وتمان پێیان ﴿ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا ﴾ بچنە ژوورەوە لەدەرگای (قودسەوە) بەملکەچی وسوژدە بردنەوە ﴿ وَقُلْنَا لَهُمْ ﴾ وە وتمان پێیان ﴿ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ ﴾ دەست درێژی مەکەن لە ڕۆژی شەممەدا (بەڕاو کردنی ماسی) ﴿ وَأَخَذْنَا مِنْهُم ﴾ و وەرمان گرت لێیان ﴿ مِّيثَاقًا غَلِيظًا ﴾ پەیمانێکی بەهێز و تەوو ۝

﴿فَبِمَا نَقْضِهِم﴾ جا بەهۆی هەڵوەشاندنەوەی ﴿مِّيثَاقَهُمْ﴾ پەیمانیان ﴿وَكُفْرِهِم بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ وە بەهۆی بڕوا نەهێنانیان بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَقَتْلِهِمُ الْأَنبِيَاءَ﴾ وە کوشتنی پێغەمبەرانیان ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بەناڕەوا (وەك زەکەریاو یەحیا) ﴿وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ﴾ وە بەهۆی ئەو وتەیەیان ئێمە دڵمان داپۆشراوە ﴿بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو خودا مۆری ناوە بەسەر دڵەکانیاندا ﴿بِكُفْرِهِمْ﴾ بەهۆی باوەڕ نەهێنانیانەوە ﴿فَلَا يُؤْمِنُونَ﴾ کەواتە باوەڕ ناهێنن ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ مەگەر کەمێکیان نەبێت (١٥٥) ﴿وَبِكُفْرِهِمْ﴾ وە بەهۆی بڕوانەهێنانیانەوە ﴿وَقَوْلِهِمْ عَلَىٰ مَرْيَمَ﴾ وە قسەکردنیان دەدژی مەریەم ﴿بُهْتَانًا عَظِيمًا﴾ کە بوختانێکی زۆر گەورە بوو (١٥٦) ﴿وَقَوْلِهِمْ﴾ وە بەهۆی ئەوەی گوتیان ﴿إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ بێگومان ئێمە مەسیح عیسای کوڕی مەریەممان کوشت ﴿رَسُولَ اللَّهِ﴾ کە پێغەمبەری خوایە ﴿وَمَا قَتَلُوهُ﴾ لە کاتێکدا نەیان کوشتبوو ﴿وَمَا صَلَبُوهُ﴾ وە هەڵیشیان نەواسی بوو ﴿وَلَٰكِن شُبِّهَ لَهُمْ﴾ بەڵکو لێیان گۆڕدرا ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ وە بێگومان ئەوانەی دووبەرەکییان تێ کەوت دەربارەی عیسا ﴿لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ﴾ لە گوماندان لە کوشتنەکەیدا ﴿مَا لَهُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ﴾ هیچ زانیارییان دەربارەی نی یە ﴿إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ﴾ جگە لە شوێن کەوتنی گومان نەبێت ﴿وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا﴾ وە بەڕاستی و بێگومان نەیان کوشتبوو (١٥٧) ﴿بَل رَّفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ﴾ (وانی یە) بەڵکو خوا بەرزی کردەوە بۆلای خۆی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە زاڵی کاردروستە (١٥٨) ﴿وَإِن مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ وە هیچ کەسێك نی یە لە جولەکە و (خاوەن کتێب)ەکان ﴿إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ﴾ مەگەر بڕوای پێ دێنێت (بەعیسا) ﴿قَبْلَ مَوْتِهِ﴾ پێش مردنی ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لە ڕۆژی دواییشدا ﴿يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا﴾ (عیسا) دەبێت بەشایەت بەسەریانەوە (١٥٩) ﴿فَبِظُلْمٍ مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا﴾ بەهۆی ستەم کردنەوە لەلایەن جولەکەکانەوە ﴿حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ﴾ حەراممان کرد لێیان ﴿طَيِّبَاتٍ﴾ چەند خۆراکێکی پاك و خاوێن ﴿أُحِلَّتْ لَهُمْ﴾ کە حەڵاڵ کرابوو بۆیان ﴿وَبِصَدِّهِمْ عَن سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا﴾ وە بەهۆی زۆر دژایەتی کردن و بەربەستی کردنیان بەڕێگەی خوا (١٦٠) ﴿وَأَخْذِهِمُ الرِّبَا﴾ وە بەهۆی سوودوەرگرتنیانەوە ﴿وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ﴾ کە بێگومان لێیان قەدەغە کرابوو ﴿وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالَ النَّاسِ﴾ وە بەهۆی سامان و ماڵی خەڵکی خواردنیانەوە ﴿بِالْبَاطِلِ﴾ بەناڕەوا ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ بێ بڕواکانیان ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەکی زۆر بەئازار (١٦١) ﴿لَّٰكِنِ الرَّاسِخُونَ﴾ بەڵام دامەزراوان و شارەزایان ﴿فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ﴾ لە زانیاریدا لەوان (لە جولەکەکان) ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ و باوەڕدارەکان ﴿يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ بڕوایان هەیە بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆ سەر تۆ ﴿وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ﴾ وە بەوەش پێش تۆ نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ﴾ وە بەجێ هێنەرانی نوێژ ﴿وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ و زەکات دەران ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ و باوەڕداران بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿أُولَٰئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ﴾ ئەوانە لە داهاتوویەکی نزیکدا پێیان دەبەخشین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی زۆر گەورە (١٦٢)

﴿إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ بەڕاستی ئێمە نیگامان بۆ کردووی ﴿كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ﴾ وەك چۆن نیگامان کرد بۆ نووح ﴿وَالنَّبِيِّينَ مِن بَعْدِهِ﴾ و بۆ پێغەمبەرەکانی پاش ئەو ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە نیگامان کرد بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب ﴿وَالْأَسْبَاطِ﴾ و نەوەکانی یەعقوب ﴿وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ﴾ وە بۆ عیسا و ئەیوب و یونس و هاروون و سولەیمان ﴿وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا﴾ وە زەبوریشمان بەخشی بەداوود ﴿١٦٣﴾ ﴿وَرُسُلًا﴾ وە پەیغەمبەر بێت ﴿قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ﴾ بێگومان بەسەرهاتەکانیانمان گێڕاوەتەوە بۆت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو پێش ﴿وَرُسُلًا لَّمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ﴾ وە پێغەمبەرانێك بەسەرهاتەکانیانمان بۆ نەگێڕاوەتەوە بۆت ﴿وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا﴾ وە خوا قسەی کرد لەگەڵ مووسا بەقسە کردن ﴿١٦٤﴾ ﴿رُّسُلًا﴾ پێغەمبەر (مان ناردووە) کەمژدەدەرن ﴿مُّبَشِّرِينَ﴾ و ترسێنەرن ﴿وَمُنذِرِينَ﴾ ﴿لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بۆ خەڵکی نەبێت ﴿عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ﴾ بەڵگە بەسەر خواوە دوای (ناردنی) پێغەمبەران ﴿بَعْدَ الرُّسُلِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿١٦٥﴾ ﴿لَّٰكِنِ اللَّهُ﴾ بەڵام خوا شایەتی دەدات ﴿يَشْهَدُ بِمَا أَنزَلَ إِلَيْكَ﴾ بە(ڕاستیەتی) ئەو قورئانەی ناردویەتیە خوارەوە بۆت ﴿أَنزَلَهُ بِعِلْمِهِ﴾ بە زانیی خۆی ناردویەتیە خوارەوە ﴿وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ﴾ و فریشتەکانیش شایەتی ئەدەن ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ وە خوا بەسە شایەت بێت ﴿١٦٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و بەرهەڵستی ڕێگای خوایان کرد ﴿قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ بێگومان ئەوانە گومڕابوون بە گومڕابوونێکی دوور و بەڕادە بەدەر ﴿١٦٧﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان نەهێنا وەستەمیان کرد ﴿لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ﴾ خوا لێیان خۆش نابێت ﴿وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا﴾ ڕێنموویشیان ناکات بۆ هیچ ڕێگایەك ﴿١٦٨﴾ ﴿إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ﴾ بێجگە لەڕێگەی دۆزەخ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ ئەمێنەوە تییدا بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ﴾ وە ئەوەی باسکرا ﴿عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾ لای خوا ئاسانە ﴿١٦٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿قَدْ جَاءَكُمُ الرَّسُولُ﴾ بێگومان پێغەمبەر هیناویەتی بۆتان ﴿بِالْحَقِّ﴾ ڕاستی و ڕەوا لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿مِن رَّبِّكُمْ فَآمِنُوا خَيْرًا لَّكُمْ﴾ کەواتە ئێوەش باوەڕ بهێنن چاکترە بۆتان ﴿وَإِن تَكْفُرُوا﴾ وە ئەگەر باوەڕ نەهێنن ﴿فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوا بێگومان هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هی خوایە ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە زانای دانای (کاردروستە) ﴿١٧٠﴾

﴿[illegible]﴾ ئەی خاوەن پەڕاوە ئاسمانییەکان ﴿[illegible]﴾ زیادە ڕەوی مەکەن لە ئاینەکەتان دا ﴿[illegible]﴾ وە شتێك مەڵێن لە بارەی خواوە بێجگە لە ڕاستی ﴿[illegible]﴾ بێگومان مەسیح عیسای کوڕی مەریەم ﴿[illegible]﴾ تەنها پێغەمبەری خویە ﴿[illegible]﴾ (دروستی کردووە بە) ووتەی خوی (بە) ﴿[illegible]﴾ بە (جبریل دا) ناردی بۆ مەریەم ﴿[illegible]﴾ و (عیسا) گیانێکە لەلایەن خواوە بەخشراوە ﴿[illegible]﴾ کەواتە بڕوا بهێنن بە خوا و پێغەمبەرانی ﴿[illegible]﴾ وە مەڵێن (خواکانمان) سیانن (الله و عیسی و مەریەم) ﴿[illegible]﴾ (لەو ووتەیە) کۆتایی بهێنن چاکترە بۆتان ﴿[illegible]﴾ بێگومان خوا پەرستراوێکی تەنهایە ﴿[illegible]﴾ پاك و بێ گەردی بۆ خوا لەوەی ڕۆڵەی هەبێت ﴿[illegible]﴾ هەر هی خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان و ﴿[illegible]﴾ هەرچی لە زەویدایە ﴿[illegible]﴾ وە خوا بەسە چاودێری (و هەموو شتێکی بدرێتە دەست) ۝ ﴿[illegible]﴾ هەرگیز مەسیح لاری نییە (بێزاری نییە) ﴿[illegible]﴾ لەوەی بەندەی خوا بێت ﴿[illegible]﴾ هەروەها فریشتە نزیکەکانیش ﴿[illegible]﴾ وە هەر کەس بە بەندایەتی خوا ڕازی نەبێت ﴿[illegible]﴾ وە خوی بە گەورە دابنێت ﴿[illegible]﴾ ئەوە لە داهاتوودا هەموویان کۆدەکاتەوە لای خوی ۝ ﴿[illegible]﴾ جا ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿[illegible]﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿[illegible]﴾ ئەوا پاداشتیان دەداتەوە ﴿[illegible]﴾ و بۆیان زیادیش دەکات لە بەهرەی خوی ﴿[illegible]﴾ بەڵام ئەوانەی لاری یان کرد (لە بەندایەتی ئەو) ﴿[illegible]﴾ وە خۆیان بە گەورە زانی ﴿[illegible]﴾ ئەوە خوا سزایان دەدات ﴿[illegible]﴾ سزایەکی بە ئازار ﴿[illegible]﴾ وە جگە لە خوا دەستیان ناکەوێت ﴿[illegible]﴾ هیچ دۆست و پشت گیرێك (سەرخەرێك) ۝ ﴿[illegible]﴾ ئەی خەڵکینە بەڕاستی بۆتان هات ﴿[illegible]﴾ بەڵگەی ئاشکرا لە پەروەردگارتانەوە ﴿[illegible]﴾ وە ناردمانە خوارەوە بۆتان ﴿[illegible]﴾ ڕووناکییەکی ئاشکراکەر (کە قورئانە) ۝ ﴿[illegible]﴾ جا ئەوانەی باوەڕیان بە خوا هێناوە ﴿[illegible]﴾ و پشتیان بەو بەستووە و دەستیان گرت بە ئاینەکەیەوە ﴿[illegible]﴾ ئەوە بێگومان دەیانخاتە ناو بەزەیی خویەوە ﴿[illegible]﴾ و بەهرەو چاکە(ی خویەوە) ﴿[illegible]﴾ وە ڕێنمایییان دەکات بۆلای خوی کە ڕێگای ڕاستە ۝

﴿يَسْتَفْتُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای فەتوات لێ دەکەن وڵێت ئەپرسن ﴿قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ﴾ بڵێ خوا
فەتواتان بۆ دەدات ﴿فِي الْكَلَالَةِ﴾ دەربارەی کەلالە (کەسێکە نەوەو کوڕو باوك و باپیری نەبێت) ﴿إِنِ امْرُؤٌ
هَلَكَ﴾ ئەگەر پیاوێك مرد بوو ﴿لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ﴾ منداڵی نەبوو ﴿وَلَهُ أُخْتٌ﴾ تەنها خوشکێکی هەبوو ﴿فَلَهَا
نِصْفُ مَا تَرَكَ﴾ ئەوە نیوەی میراتی برا مردووەکەی دەکەوێت ﴿وَهُوَ يَرِثُهَا﴾ وە (ئەگەر ئافرەتێ بمرێت و
تەنها برایەکی هەبێت) ئەو (برایە) میراتی خوشکە مردووەکەی هەموو دەبات ﴿إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ﴾ ئەگەر
خوشکە مردووەکەی منداڵی نەبێت ﴿فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ﴾ بەڵام گەر دوو خوشك بوون (دوای برا مردووەکەیان)
﴿فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ﴾ ئەو (دوو خوشکەکە) دوو لەسەر سێ یەکی میراتی براکەیان دەبەن ﴿وَإِنْ كَانُوا
إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً﴾ وە ئەگەر میراتگرەکان چەند خوشك و برایەك بوون، پیاوان و ئافرەتان ﴿فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ
حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ﴾ ئەوە بۆ هەر نێرینەیەك ئەندازەی بەشی دوو مێینە هەیە ﴿يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ﴾ خوا بۆتان ڕوون
دەکاتەوە ﴿أَنْ تَضِلُّوا﴾ تا گومڕا نەبن ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وەخوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿١٧٦﴾

سوورەتی ﴿المائدة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی بڕواداران ﴿أَوْفُوا بِالْعُقُودِ﴾ بەڵێنەکانتان بیبەنەسەر ﴿أُحِلَّتْ لَكُمْ﴾ حەڵاڵ کراوە بۆتان
﴿بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ﴾ (گۆشتی) ئاژەڵ و چوارپێی (مەڕو بزن و ووشتر و ڕەشە وڵاخ) ﴿إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾
بێجگە لەوەی کە دەخوێنرێتەوە بەسەرتان دا (حەرامن) ﴿غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ﴾ دروست نی یە ڕاو بکەن ﴿وَأَنْتُمْ
حُرُمٌ﴾ لە کاتێکدا ئێوە لە ئیحرام دان ﴿إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ﴾ بەڕاستی خوا هەرچی بوێت بڕیاری بۆ دەدات
﴿١﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُحِلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ﴾ ڕێ مەگرن لە دروشمەکانی خوا
(هەڵی مەوەشێننەوە) ﴿وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ﴾ وە جەنگ مەکەن لە مانگە حەرامەکان دا ﴿وَلَا الْهَدْيَ﴾ وە ڕێ مەگرن
لەو قوربانیانەی بە دیاری دەهێنرێن بۆ مەککە ﴿وَلَا الْقَلَائِدَ﴾ و (ڕێ مەگرن و ڕێیان مەدەن) لەو قوربانیانەی
ملوانکەیان لە مل کراوە (دیاری کراون بۆ سەربڕین و قوربانی کردن) ﴿وَلَا آمِّينَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ﴾ وە مەشکێنن ڕێزی
ئەوانەی نیازی ماڵی خوا دەکەن ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا﴾ بە تەمای بەهرەمەندی و ڕەزامەندی پەروەردگاریانن
﴿وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا﴾ وە کاتێك ئیحرامتان شکاند ئەوە (دروستە) ڕاو بکەن ﴿وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ﴾ با خەشم
و قینتان لە کۆمەڵێك واتان لێنەکات ﴿أَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لەبەر ئەوەی بەرگریان کردن لە مزگەوتی
حەرام (کەعبە) ﴿أَنْ تَعْتَدُوا﴾ کە دەست درێژی بکەن ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ﴾ وە کۆمەکی یەکتری بکەن
لەسەر چاکە و پارێزگاری و لەخواترسان ﴿وَلَا تَعَاوَنُوا﴾ وە کۆمەکی یەکتر مەکەن ﴿عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾
لەسەر تاوان و دەست درێژی ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بێگومان خوا
تۆڵەی بەتینە ﴿٢﴾

﴿[illegible]﴾ لەسەرتان یاساغ کراوە ﴿[illegible]﴾ (گۆشتی) مرداروەبوو ﴿[illegible]﴾ وە خوێن
وە گۆشتی بەراز ﴿[illegible]﴾ و ئەو ئاژەڵەی لەکاتی سەر بڕیندا ناوی غەیری خوای لێ برابێت
﴿[illegible]﴾ و ئاژەڵی خنکاو (و خنکێنراو) ﴿[illegible]﴾ وە ئەوەی کەلێ ی دراوی تاگیانی دەرچوبێت
﴿[illegible]﴾ وە ئەوەی لەسەروی کەوتبێتە خوارەوەو مردبێت ﴿[illegible]﴾ وە شۆخ لێدراو (کەبەو شۆخ لێ دانە
مردبێ) ﴿[illegible]﴾ وەئەوەی دڕندە لێ ی خواردبێ ﴿[illegible]﴾ بێجگە ئەوەی (پێش مردن) سەرتان
بڕی بێت ﴿[illegible]﴾ هەروەها (یاساغ کراوە لەسەرتان) ئەو ئاژەڵەی لەسەر بەرد سەربڕابێت (ئەوسا
چەند بەردێک بوون لە دەوری کەعبە بەبیروڕ سەیر دەکران و لەلایاندا ئاژەڵیان سەر دەبڕی) ﴿[illegible]﴾ و داواکردنی بەش بەخت (و بیار گرتنەوە) بەتیرو پشک (کە هەموو جورە پەهیب هاوشێوەکانی
دەگرێتەوە) ﴿[illegible]﴾ (ئەنجام دانی) ئەمانە هەمووی لەفەرمان دەرچوون و تاوانە ﴿[illegible]﴾
ئەوانەی بڕوایان نەهێناوە ئەمڕۆ نائومێد بوون ﴿[illegible]﴾ لەئاینەکەتان ﴿[illegible]﴾ کەواتە لێیان مەترسن
﴿[illegible]﴾ تەنها لە من بترسن ﴿[illegible]﴾ ئەمڕۆ ئاینەکەتانم تەواو (کامل) کردوە بۆتان
﴿[illegible]﴾ و چاکەو بەهرەی خۆم بەتەواوی ڕشتووە بەسەرتاندا ﴿[illegible]﴾ و ڕازی
بووم کەئیسلام ئاینتان بێت ﴿[illegible]﴾ جا هەرکەس ناچار بوو ﴿[illegible]﴾ لەبرسێتیدا ﴿[illegible]﴾ بە
بێ ئەوەی بەتەمای گوناه کردن هەبێت (لەو گۆشتانە بخوات گوناهی ناگات) ﴿[illegible]﴾ ئەوە
بەڕاستی خوا لێخۆشبووی بەسۆزە ﴿[illegible]﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿[illegible]﴾ چی حەڵاڵ کراوە بۆیان؟ ﴿[illegible]﴾ بڵێ حەڵاڵ کراوە بۆتان هەموو خۆراکە پاکەکان
﴿[illegible]﴾ وە (نێچیری) ئەو باڵندەو تانجی و سەگە ڕاو کەرانەی کەفێری ڕاوتان کردوون
﴿[illegible]﴾ فێری ڕاوتان ئەکەن لەوەی خوا فێری کردوون ﴿[illegible]﴾ دەیخۆن
لەوانەی بۆتان دەگرن ﴿[illegible]﴾ و ناوی خوای لەسەر بێنن (کاتی تانجی یەکەی بۆ بەرئەدەن
وکاتی دەیخۆن) ﴿[illegible]﴾ و لەخوا بترسن ﴿[illegible]﴾ بێگومان خوا لێپرسینەوەی خێرایە ④
﴿[illegible]﴾ ئەمڕۆ حەڵاڵ کراوە بۆتان خۆراکە پاکوخاوێنەکان ﴿[illegible]﴾ وە خۆراکی
ئەوانەی نامەیان پێ دراوە (ئەهلی کتاب) ﴿[illegible]﴾ حەڵاڵە بۆتان ﴿[illegible]﴾ وە خۆراکی ئێوەش
حەڵاڵە بۆ ئەوان ﴿[illegible]﴾ وە ئافرەتانی (ئازادی) داوێن پاک لەئیمانداران (حەڵاڵە بۆتان)
﴿[illegible]﴾ هەروەها ئافرەتانی (ئازادی) داوێن پاک لەنەصرانی (گاور وجولەکە)
﴿[illegible]﴾ پێش ئێوە ﴿[illegible]﴾ ئەگەر ئێوە مارەیی یەکانیان بدەنێ (حەڵاڵن بۆتان) ﴿[illegible]﴾
ئێوە دەبێ داوێن پاک بن ﴿[illegible]﴾ داوێن پیس نەبن (بەئاشکرا) ﴿[illegible]﴾ و دۆستی ژێر
بەژێرتان نەبێ (بۆ داوێن پیسی) ﴿[illegible]﴾ وە ئەوەی بێ باوەڕ بێ بەئیمان و شەریعەت ﴿[illegible]﴾ ئەوە بێگومان کردەوەکانی هەڵئەوەشێتەوە ﴿[illegible]﴾ وە لەڕۆژی دوایی دا یەکێکە لە
خەسارمەندان ⑤

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕدارن ﴿إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ﴾ ئەگەر هەستان بۆ نوێژ کردن ﴿فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ﴾ ئەوە دەم و چاوتان بشۆن ﴿وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ﴾ هەروەها دەستەکانتان لەگەڵ ئانیشکەکانتان ﴿وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ﴾ وە دەستی تەڕ بهێنن بەسەرتان دا ﴿وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ﴾ وە پێکانتان (بشۆن) لەگەڵ هەردوو قولەپێتان ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا﴾ وە ئەگەر لەش گران بوون ئەوە خۆتان خاوێن بکەنەوە (خۆتان بشۆن) ﴿فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى﴾ وە ئەگەر نەخۆش بوون ﴿أَوْ عَلَى سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوون ﴿أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ﴾ یان کەسێکتان هاتەوە لەشوێنی پێویستی سەرئاوکردن ﴿أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ﴾ یان جووت بوون (یاپێستان بەریەك کەوت) لەگەڵ خێزانەکانتاندا ﴿فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً﴾ و ئاوتان دەست نەکەوت ﴿فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا﴾ ئەوە تەیەمموم بکەن بەخۆڵێکی پاك ﴿فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ﴾ جادەست بهێنن بەدەم و چاو و دەستەکانتان دا بەو تۆز و خۆڵە پاکە ﴿مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ﴾ خوا نایەوێت هیچ جۆرە تەنگی و ناڕەحەتییەك لەسەرتان دابنێت ﴿وَلَٰكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ﴾ بەڵکو ئەیەوێ پاکتان بکاتەوە ﴿وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ﴾ و چاکە و بەهرەی خۆی تەواو بکات بەسەرتانەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو سوپاسی بکەن ﴿٦﴾

﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ یادی چاکە و بەرزی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ بِهِ﴾ وە ئەو پەیمانەی کە دایمەزراندن پێی ﴿إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ کاتێک کەوتتان بیستمان و گوێڕایەڵ بووین ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا چاك ئاگادارە بەوەی لەسینگەکاندایە ﴿٧﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ﴾ زۆر بەرێکوپێکی هەستن بەئەنجام دانی فەرمانەکانی خوا ﴿شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ﴾ شایەتی دەرن بەدادو ڕاستی ﴿وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ﴾ با ڕق و کینەتان لەدەستەی کۆمەڵێك هانتان نەدا ﴿عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا﴾ بەسەر ئەوەی ڕاست نەڕۆن و دادگەر نەبن ﴿اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ دادگەربن ئەوە نزیکترە لەپارێزکاری و خواپەرستییەوە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بێگومان خوا ئاگایە بەکردەوەکانتان ﴿٨﴾

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ خوا بەڵێنی داوە بەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوەی چاکەکانیان کردووە ﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ﴾ بۆیان هەیە لێخۆش بوون ﴿وَأَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ و پاداشتێکی گەورە ﴿٩﴾

﴿[illegible]﴾ وە ئەوانەی بڕوایان نەهێنا ﴿[illegible]﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿[illegible]﴾ ئەوانە هاوڕێی ئاگری دۆزەخن ﴿[illegible]﴾ ﴿[illegible]﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ یادی چاکە و بەهرەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿[illegible]﴾ کاتێک کۆمەڵێک بڕیاریان دا ﴿[illegible]﴾ کەدەست درێژ بکەن بۆتان ﴿[illegible]﴾ خوایش بەرگری دەست درێژی ئەوانی لێکردن ﴿[illegible]﴾ وە لەخوا بترسن ﴿[illegible]﴾ وە با بڕواداران هەرپشت بەخوا ببەستن ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا، بەڕاستی خوا پەیمانی بەهێزی وەرگرت لەنەوەی ئیسرائیل ﴿[illegible]﴾ و هەڵمان بژارد لەوان ﴿[illegible]﴾ دوانزە چاودێر ﴿[illegible]﴾ وە خوا فەرمووی ﴿[illegible]﴾ بێگومان من لەگەڵتانم ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا ئەگەر بەرپا بکەن نوێژ بەجێ بهێنن ﴿[illegible]﴾ و زەکات بدەن ﴿[illegible]﴾ و باوەڕ بهێنن بە پێغەمبەرەکانم ﴿[illegible]﴾ وە یارمەتیان بدەن وڕێزیان بگرن ﴿[illegible]﴾ وە قەرز بدەن بە (بەندەکانی) خوا وخێریان بۆ بکەن ﴿[illegible]﴾ بەقەرزدان و خێرێکی جوان وچاک ﴿[illegible]﴾ ئەوە بێگومان گوناه و خراپەکانتان لەسەر دەبەم ﴿[illegible]﴾ وە لەناو خەمە بەهەشتانێک ﴿[illegible]﴾ کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿[illegible]﴾ ئەمجا لەپاش ئەو مەرج و پەیمانە هەرکەس لەئێوە بێ بڕوا ببێت ﴿[illegible]﴾ ئەوە بێگومان ڕێگای ڕاستی ون کردوە ﴿[illegible]﴾ ﴿[illegible]﴾ ئەمجا بەهۆی (پاش گەر بوونەوەیان) هەڵوەشاندنەوەیان بۆ پەیمانەکەیان ﴿[illegible]﴾ نەفرەتمان لێ کردن ﴿[illegible]﴾ وەدڵەکانیانمان گێڕا بەدڵێکی ڕەق و وشک ﴿[illegible]﴾ ووتە و فەرموودەی خوا لادەدەن ﴿[illegible]﴾ لە شوێنەکانی خۆی ﴿[illegible]﴾ وە لەبیریان کرد بەشێکی زۆرلەوەی کەئامۆژگاری کرابوون پێی ﴿[illegible]﴾ بێ کۆتایی ودواهاتن (بەردەوام) ﴿[illegible]﴾ ئاگادار ئەبی بەسەر ناپاکی وکردەوەی ناپاکیانەوە (وپەردەوم حەزیکی غەدر وفێڵ وناپاکین) ﴿[illegible]﴾ مەگەر کەمێک لەوان نەبێت (کە ئەمە پشەیان نی یە) ﴿[illegible]﴾ جا بیورە لێیان و چاو پۆشی بکە ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی خوا چاکەکارانی خۆش دەوێت ﴿[illegible]﴾

﴿وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا﴾ وە لەوانەی کەدەیان ووت ﴿إِنَّا نَصَارَى﴾ ئێمە گاوورین ﴿أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ﴾ بەڵێن و پەیمانی بەهێزمان لێ وەرگرتن ﴿فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ بەڵام بەشێکی گەورە لەوەی کەئامۆژگاری کران پێی (لەسەر زمانی عیسى) لەبیریان چوو ﴿فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ﴾ بەهۆی ئەوەوە دوژمنایەتی وکینەبەریمان خستە نێوانیان ﴿إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تارۆژی دوایی ﴿وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ﴾ وە لەمەودوا خوا هەواڵیان پێئەدات ﴿بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾ بەوەی کەدەیانکرد (لەجیهاندا) ۝ ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی نامەدارەکان (ئەهلی کتاب) ﴿قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا﴾ بێگومان نێرراومان هاتووەبۆتان ﴿يُبَيِّنُ لَكُمْ﴾ ڕوونی دەکاتەوەبۆتان ﴿كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ﴾ زۆری لەوەی کەئێوە دەتان شاردەوە ﴿مِنَ الْكِتَابِ﴾ لەکتێب (ی تەورات و ئینجیل) دا ﴿وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ﴾ وەچاو پۆشی دەکات لەزۆرێک لەوانە ﴿قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ﴾ بێگومان بۆتان هاتووە لەلایەن خواوە ﴿نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ﴾ ڕووناکی یەکی گەورەو نامەیەکی ڕوون کەرەوە ۝ ﴿يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ﴾ خوا ڕێنموونی کەسێکی پێ دەکات شوێن ڕەزامەندی ئەو بکەوێت ﴿سُبُلَ السَّلَامِ﴾ بۆ ڕێگەکانی ئارامی و ئاشتی ﴿وَيُخْرِجُهُمْ﴾ وەدەریان دەهێنێت ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ لەتاریکی یەکانی (بێ باوەڕیەوە) بۆ ناو ڕووناکی (ئیمان و ئیسلام) ﴿بِإِذْنِهِ﴾ بە فەرمانی خۆی ﴿وَيَهْدِيهِمْ﴾ وەڕێنموونیان دەکات ﴿إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ۝ ﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەوتیان ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ﴾ بەڕاستی خوا هەر مەسیحی (عیسى) کوڕی مەریەمە ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ ئەوە کێ دەتوانێت ڕێی هیچ شتێک بگرێت لەخوا ﴿إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ﴾ ئەگەر بیەوێت مەسیحی کوڕی مەریەم لەناو ببات ﴿وَأُمَّهُ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ هەروەها دایکی و هەرچی کەسێش لەزەویدا هەیە ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وەهەر بۆ خوایە خاوەن داریتی ئاسمانەکان و زەوی وموڵکی ئەوی ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ و هەرچی وا لە نێوانیاندا ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ دروست ئەکاو دایئەهێنێت هەرچی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ۝

﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَىٰ﴾ جوولەکە و گاوورەکان دەیان ووت ﴿نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ﴾ ئیمە کوڕی و خۆشەویستانی خواین ﴿قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُم بِذُنُوبِكُم﴾ بلێ دەی بۆچی سزاتان ئەدات بەهۆی گوناهە کانتانەوە ﴿بَلْ أَنتُم بَشَرٌ﴾ (مەخێر ڕاست نی یە) بەڵکو ئێوە مرۆڤێکن ﴿مِّمَّنْ خَلَقَ﴾ لەو مرۆڤانەی کەخوا دروستی کردوون ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ خۆش ئەبێت لەهەر کەس بیەوێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ و سزای هەرکەسیش ئەدات کەبیەوێت ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ و هەر بۆ خوایە موڵکی ئاسمانەکان و زەوی وهەرچی والە نێوانیاندا ﴿وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای ئەویشە گەڕانەوە ۝ ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامە دارەکان ﴿قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا﴾ بێگومان نێرراوەکەمان هات بۆ لاوتان ﴿يُبَيِّنُ لَكُمْ﴾ (بەرنامەی خوا) ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿عَلَىٰ فَتْرَةٍ مِّنَ الرُّسُلِ﴾ پاش ماوەیەك لەبڕدنی پێغەمبەران ﴿أَن تَقُولُوا﴾ لەبەر ئەوەی نەڵێن ﴿مَا جَاءَنَا مِن بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ﴾ نەهات بۆ لامان هیچ مژدەدەرو ترسێنەرێك ﴿فَقَدْ جَاءَكُم بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ﴾ ئەوەتا بێگومان مژدە دەرو ترسێنەرتان بۆ هاتووە ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وەخوا بەتوانا و دەسەڵات دارە بەسەر هەموو شتێکدا ۝ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ باسی ئەو کاتە بکە کەمووسا فەرمووی بەگەلەکەی ﴿يَا قَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ ئەی گەلەکەم بیری چاکەو بەهرەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنبِيَاءَ﴾ کاتێك کەپێغەمبەرانی تێدا هەڵخستوون ﴿وَجَعَلَكُم مُّلُوكًا﴾ وە چەندەهی کردوون بەپادشا ومەلیك ﴿وَآتَاكُم مَّا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا﴾ وە شتێکی پێ بەخشیوون کە نەی بەخشیوە بەهیچ کەس ﴿مِّنَ الْعَالَمِينَ﴾ لەجیهاندا ۝ ﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ﴾ بچنە ناو ئەو خاکە پیرۆزەی (پاککراوەتەوە لەبت پەرستی کە مەبەست پێی بیت المقدسە) ﴿الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ کەخوا بڕیاری داوە بۆتان ﴿وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِكُمْ﴾ وە پاشەوپاش ومەگەڕێنەوە لەئایینەکەتان ﴿فَتَنقَلِبُوا خَاسِرِينَ﴾ (ئەگەر بگەڕێنەوە) ئەوە بەزیانباری و ناومێدی ئەگەڕێنەوە ۝ ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ئەی موسا ﴿يَا مُوسَىٰ إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ﴾ بەڕاستی گەلێکی زۆر دارو ستەمکار لەو شارە دایە ﴿وَإِنَّا لَن نَّدْخُلَهَا﴾ وە ئێمە هەرگیز ناچینە ناوی ﴿حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا﴾ تا ئەوان لێ ی دەرئەچن ﴿فَإِن يَخْرُجُوا مِنْهَا﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوان لێی دەرچوون ﴿فَإِنَّا دَاخِلُونَ﴾ ئەو کاتە بێگومان ئێمە تێ ئەچین ۝ ﴿قَالَ رَجُلَانِ﴾ دوو پیاو ووتیان ﴿مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ﴾ لەوانەی لەخوا دەترسان ﴿أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا﴾ وەخوا چاکەی ئیمانی ڕشت بوو بەسەریاندا ﴿ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ﴾ بچن بەسەریاندا لەقاپی شارەوە بچنە ژوورەوە ﴿فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ غَالِبُونَ﴾ جا ئەگەر چوونە ناویەوە ئەوە بەڕاستی ئێوە زاڵ دەبن بەسەریاندا ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا﴾ وەپشت هەر بەخوا ببەستن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ۝

﴿[illegible]﴾ وتیان ئەی مووسا ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی ئێمە هەرگیز ناچینە ناو ئەوشارە ﴿[illegible]﴾ تائەوان تێدابن ﴿[illegible]﴾ کەواتە بڕۆ خۆت و پەروەردگارت لەدژیان جەنگ بکەن ﴿[illegible]﴾ بێگومان ئێمە لێرە دانیشتووین ۝ ﴿[illegible]﴾ (مووسا) وتی ﴿[illegible]﴾ ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من حاوەی هیچ کەسێك نیم ﴿[illegible]﴾ بێجگە لەخۆم و براکەم نەبێت ﴿[illegible]﴾ کەواتە جیایی بخەرە نێوان ئێمەو ئەوگەلەی ﴿[illegible]﴾ کە لەسنووری خوا دەرچوون ۝ ﴿[illegible]﴾ (خوا) فەرمووی بەڕاستی ئەو (خاکە پیرۆزەی بيت المقدس) قەدەغە کراوە لەسەریان ﴿[illegible]﴾ ماوەی چل ساڵ ﴿[illegible]﴾ بەسەر گەردانی دەخولێنەوە بەسەر زەویدا ﴿[illegible]﴾ بۆیە خەم مەخۆ لەسەر ئەو گەلەی کەلە سنووری خوا دەرچوون ۝

﴿[illegible]﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا ﴿[illegible]﴾ هەواڵی دوو کوڕەکەی ئادەم کە حەق و ڕاستە ﴿[illegible]﴾ کاتێك هەردووکیان دوو جۆرە قوربانی یان کرد ﴿[illegible]﴾ ئەمجا لەیەکێکیان وەرگیرا ﴿[illegible] الْآخَرِ﴾ وەلەوی تریان وەرنەگیرا ﴿[illegible]﴾ (ئەوەیان لێی گیرا نەکرا) وتی بێگومان دەبێ هەر بتکوژم ﴿[illegible]﴾ ئەویش وتی خوا (قوربانی) تەنها لەپارێزکاران و لەخواترسان گیرا دەکات ۝ ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا ئەگەر تۆ دەستم بۆ درێژکەی ﴿[illegible]﴾ بۆ ئەوەی بمکوژی ﴿[illegible]﴾ من دەست درێژ ناکەم بۆ تۆ بۆ ئەوەی بتکوژم ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی من لەخوا ئەترسم ﴿[illegible]﴾ کە پەروەردگاری هەموو جیهانیانە ۝ ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی من دەمەوێت ﴿[illegible]﴾ کە تۆ بگەڕێیتەوە (بۆلای خوا) بەگوناهی من و خۆیشتەوە ﴿[illegible]﴾ ئەوسا تۆ لەهاوەڵانی دۆزەخ دەبیت ﴿[illegible]﴾ هەر ئەوەش پاداشتی ستەمکارانە ۝ ﴿[illegible]﴾ ئەمجا دەروونی (ئەو نەزانیارە) هانی دا ﴿[illegible]﴾ بۆ کوشتنی براکەی ﴿[illegible]﴾ وە کوشتی ﴿[illegible]﴾ بەهۆی بەوەچووە ڕیزی زیان باران و خەسارومەندان ۝ ﴿[illegible]﴾ پاشان خوا قەلە ڕەشێکی نارد ﴿[illegible]﴾ لەزەویدا چاڵی هەڵئەکەند (بۆ قەلە ڕەشێکی مردارەوەبوو) ﴿[illegible]﴾ بۆ ئەوەی پیشانی بدات کەچۆن لەشی براکەی بشارێتەوە ﴿[illegible]﴾ وتی ئای داخی سەختم وتیاچووم بۆ من ﴿[illegible]﴾ بۆ من دەستە پاچە بووم لەوەی وەك ئەم قەلەڕەشەم؟ ﴿[illegible]﴾ تا ئەمرم و عەورەتی براکەم بشارمەوە ﴿[illegible]﴾ ئەوسا چووە ڕیزی پەشیمان بوانەوە ۝

﴿[illegible]﴾ هەر لەبەر ئەوە(ی کەلەو داستانەدا باسکرا) ﴿[illegible]﴾ پێویستمان
کرد لەسەر نەوەی ئیسرائیل ﴿[illegible]﴾ کەبێگومان بڕیار ئەمەیە ﴿[illegible]﴾ ئەوەی بەبێ کەسێک
بکوژێت ﴿[illegible]﴾ لەتۆڵەی کەسێکی کوژراودا نەبێت ﴿[illegible]﴾ یان تۆڵەی خراپە
کاری و ئاژاوە نەبێتەوە لەسەر زەوی دا ﴿[illegible]﴾ ئەوە وەک ئەوەوایە هەموو
خەڵکی کوشتبێت ﴿[illegible]﴾ ئەوەش بێ تاوانێک ڕزگار کات لە کوژران ﴿[illegible]
﴾ ئەوە وەک ئەوەوایە هەموو ئادەمی ڕزگار کردبێت و زیندووی کردبێتەوە ﴿[illegible]
﴾ سوێند بەخوا بێگومان، پێغەمبەرەکانمان هاتن بۆلایان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿[illegible]
﴾ کەچی لەپاش ئەوە زۆرێک لەوانە ﴿[illegible]﴾ زیادە
ڕەویان کرد لەزەویدا ﴿٣٢﴾ ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی تۆڵەی ئەوانەی ﴿[illegible]﴾ کە
جەنگ و دوژمنایەتی ئەکەن لەگەڵ خواو پێغەمبەرەکەی دا ﴿[illegible]﴾ وە هەوڵ
ئەدەن لەزەویدا خراپە بڵاوبکەنەوە ﴿[illegible]﴾ (ئەوە تۆڵەیان) ئەوەیە بکوژرێن ﴿[illegible]﴾
یا هەڵبواسرێن بەدار ﴿[illegible]﴾ یان دەست وقاچیان ببڕدرێت ﴿[illegible]﴾
بەپێچەوانەوە (ڕاست وچەپ) ﴿[illegible]﴾ یان دوور بخرێنەوە لەووڵات ﴿[illegible]
﴾ ئەمە ڕسوایی و سەرشۆڕیانە لە جیهاندا ﴿[illegible]﴾ لە دواڕۆژیشدا
بۆیان هەیە ﴿[illegible]﴾ سزایەکی گەورە ﴿٣٣﴾ ﴿[illegible]﴾ بێجگە لەوانەی تەوبەیان
کردووە ﴿[illegible]﴾ لەپێش ئەوەی دەسەڵاتتان بێت بەسەریاندا ﴿[illegible]﴾ تا بزانن
﴿[illegible]﴾ کەبەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٣٤﴾ ﴿[illegible]﴾ ئەی ئەوانەی
بڕواتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ لەخوا بترسن ﴿[illegible]﴾ بگەڕێن بەدوای هەموو هۆکارێکدا
کەنزیکتان بخاتەوە لەخوا ﴿[illegible]﴾ وەتێ بکۆشن وخەبات بکەن لەڕێگەی خوادا
﴿[illegible]﴾ بەئومێدی ڕزگار بوونتان ﴿٣٥﴾ ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە لەجیهاندا
بێ بڕوا بوون ﴿[illegible]﴾ ئەگەر بە خاوەن ﴿[illegible]﴾ هەرچی لەزەویدایە هەمووی
﴿[illegible]﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵ بێت ﴿[illegible]﴾ بۆ ئەوەی خۆیانی
پێ بکڕنەوە و ڕزگار کەن لەسزای ڕۆژی دوایی وبیبەخشن بۆ ڕزگار بوونیان ﴿[illegible]﴾ لێیان
وەرناگیرێت ﴿[illegible]﴾ وە بۆیان هەیە سزایەکی بە ئازار ﴿٣٦﴾

﴿يُرِيدُونَ أَن يَخْرُجُوا مِنَ النَّارِ﴾ دەیانەوێت لەئاگری دۆزەخ بێنەدەرەوە ﴿وَمَا هُم بِخَارِجِينَ مِنْهَا﴾ بەڵام هەرگیز دەرچوونیان لە (ئاگری دۆزەخ) نی یە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ و سزای بەردەوامیان بۆ هەیە ﴿٣٧﴾ ﴿وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ﴾ پیاو و ئافرەتی دز ﴿فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا﴾ دەستیان ببڕن ﴿جَزَاءً بِمَا كَسَبَا﴾ لەتۆڵەی ئەو دزییەی کردویانە ﴿نَكَالًا مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەمە تۆڵە و تەمێ کردنێکە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا بالادەستی کار دروستە ﴿٣٨﴾ ﴿فَمَن تَابَ مِن بَعْدِ ظُلْمِهِ﴾ جا هەر کەس تۆبەی کرد لەپاش ستەمەکەی (دزیەکەی) ﴿وَأَصْلَحَ﴾ وە کردەوەی چاکی کردوەش بوو ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ﴾ ئەوە بێگومان خوا تۆبەکەی لێ وەردەگرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٣٩﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ﴾ ئایا نەت زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ﴾ کەهەر بۆ خوایە خاوەنێتی ئاسمانەکان و ﴿وَالْأَرْضِ﴾ زەوی ﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ سزای هەر کەسێك دەدات کەیەوێت ﴿وَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ وە ئەبووڕێت لەهەر کەس خۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانا و دەسەڵاتدارە ﴿٤٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿لَا يَحْزُنكَ﴾ خەم بارت نەکات ﴿الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ﴾ ئەوانەی کە پێشبڕکێ دەکەن لەبێ بڕوایی دا ﴿مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ لەوانەی بەدەم ئەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ﴾ کەچی دڵەکانیان بڕوای نەهێناوە ﴿وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا﴾ هەروەها لەوانەش کە جولەکەن ﴿سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ﴾ زۆر گوێ قوڵاخن بۆ درۆ ﴿سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ﴾ زۆر گوێ لە مشتی دەستەیەکی ترن ﴿لَمْ يَأْتُوكَ﴾ کەنەهاتوون بۆلای تۆ ﴿يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ﴾ وشەکانی (تەورات) دەگۆڕن ﴿مِن بَعْدِ مَوَاضِعِهِ﴾ لە پاش ئەوەی خوا لەشوێنی خۆی دایناون ﴿يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَٰذَا﴾ ئەڵێن ئەگەر ئەمە(ی ئێمە)تان پێ گوترا (لەلایەن موحەممەد ﷺ) ﴿فَخُذُوهُ﴾ ئەوە وەری گرن ﴿وَإِن لَّمْ تُؤْتَوْهُ﴾ ئەگەر لەئەمە(ی ئێمە)تان پێ نەگوترا ﴿فَاحْذَرُوا﴾ ئەوا خۆتان بپارێزن ﴿وَمَن يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ﴾ وەهەر کەسێك خوا بیەوێ کافرو گومڕای بکات ﴿فَلَن تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ ئەوە تۆ لەبەرامبەر خوادا هیچت پێ ناکرێت بۆی ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَن يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ﴾ خوا نەیویستووە دڵەکانیان پاك بکاتەوە ﴿لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ﴾ لەدونیادا سەرشۆڕ دەبن ﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ وە لەڕۆژی دوایشدا بۆیان هەیە ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی زۆر گەورە ﴿٤١﴾

﴿[illegible]﴾ ئەو (جولەکانە) زۆر گوێ قوڵاخی درۆن (هەمیشە گوێ هەڵدەخەن بۆ درۆ) ﴿[illegible]﴾ ماڵی حەرام زۆر دەخۆن ﴿[illegible]﴾ جا ئەگەر ئەوانە هاتن بۆلات ﴿[illegible]﴾ ئەوە (ئەوییسی خۆت) بڕیار بدە لە نێوانیاندا ﴿[illegible]﴾ یان وازیان لێ بهێنە ﴿[illegible]﴾ خۆ ئەگەر وازیان لێ بهێنی ﴿[illegible]﴾ ئەوە هیچ زیانێکت پێ ناگەیەنن ﴿[illegible]﴾ وە ئەگەر بڕیارت دا لەنێوانیاندا ئەوا بە دادوەری بڕیار بدە ﴿[illegible]﴾ چونکە بەڕاستی خوا دادگەرانی خۆش دەوێت ﴿٤٢﴾ ﴿[illegible]﴾ وە ئەوانە چۆن تۆ دەکەن بەدادوەر ﴿[illegible]﴾ لەکاتێکدا تەوراتیان لایە ﴿[illegible]﴾ کە حوکم و بڕیاری خوای تیایە ﴿[illegible]﴾ لەمەو لەپاش ئەوە (ی کەکردیتیان بەدادوەر) ڕوو وەر دەگێڕن ﴿[illegible]﴾ بێگومان ئەوانە بڕوادار نین ﴿٤٣﴾ ﴿[illegible]﴾ بێگومان ئێمە تەوراتمان ناردە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ کە ڕێنموویی و ڕووناکی تێدا بوو ﴿[illegible]﴾ ئەو پێغەمبەرانە حوکمیان پێ دەکرد ﴿[illegible]﴾ کە موسڵمان و ملکەچ بوون ﴿[illegible]﴾ بۆ ئەوانەی کە جولەکە بوون ﴿[illegible]﴾ هەروەها زانا خواناسەکان و زانا شەرعزانەکان (حوکمیان پێ دەکرد) ﴿[illegible]﴾ بەهۆی ئەوەی فەرمانی پارێزگاری کتێبی خوا (تەورات)یان پێ کرابوو (لەلایەن پێغەمبەرەکانیانەوە) ﴿[illegible]﴾ وەشایەتیش بوون بەسەری ﴿[illegible]﴾ کەواتە ئێ (زانایانی جولەکە) لەخەڵکی مەترسن ﴿[illegible]﴾ بەڵکو تەنها لەمن بترسن ﴿[illegible]﴾ بەڵگەو فەرمانەکانی من مەگۆڕنەوە (مەفرۆشن) ﴿[illegible]﴾ بە نرخێکی کەم ﴿[illegible]﴾ وە هەر کەس حوکم نەکات بەو بڕیارەی کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ ئا ئەوانە بێ باوەڕن و موسڵمان نین ﴿٤٤﴾ ﴿[illegible]﴾ لەتەوراتدا نووسیمان (پێویستمان کرد) لەسەریان ﴿[illegible]﴾ کەبێگومان هەر کەسێك بەدەستی ئەنقەست کەسێك بکوژێت ئەکوژرێتەوە لە بەرامبەریدا ﴿[illegible]﴾ وە چاو لەبری چاو ﴿[illegible]﴾ وەلووت لەبری لووت ﴿[illegible]﴾ وە گوێچکە لەبری گوێچکە ﴿[illegible]﴾ وە ددان لەبری ددان ﴿[illegible]﴾ وەبرینەکانیش تۆڵەیان لێ دەسەندرێت بە یەکسانی ﴿[illegible]﴾ جا هەر کەس لەتۆڵە سەندن خۆش بێت ئەوە ئەبێتە هۆی سڕینەوەی گوناهی ﴿[illegible]﴾ وە هەر کەسێك حوکم نەکات ﴿[illegible]﴾ بەوەی کەخودا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ ئەوا هەر ئەو کەسانە ستەم کاری تەواون ﴿٤٥﴾

﴿وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم﴾ ئەمجا بەدوای پێغەمبەرانی (جوولەکەدا) ڕەوانەمان کرد ﴿بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ عیسای کوڕی مەریەم ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ باوەڕی هەیە بەو تەوراتەی کە لەپێش خۆیەوە هاتووە و (ڕاستی دەردەخات و باوەڕی پێیەتی) ﴿وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ﴾ وە ئینجیلیشمان پێ بەخشی کە ڕێنموویی و ڕووناکی تێدایە ﴿وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ وە ئەو تەوراتە بەڕاست دەزانێت کە لە پێش ئەوەوە هاتووە ﴿وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ وە ڕێنموویی و ئامۆژگاریە بۆ پارێزکاران و لەخواترسان ﴿٤٦﴾ ﴿وَلْيَحْكُمْ أَهْلُ الْإِنجِيلِ﴾ دەبا پەیڕەوانی ئینجیل حوکم بکەن ﴿بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فِيهِ﴾ بەوەی کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە تیایدا ﴿وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ وە هەرکەس حوکم نەکات بەوەی کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ ئا ئەوانە بەتەواوی یاخین و لە فەرمانی خوا دەرچوون ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ وە ئەم قورئانەمان ناردە خوارەوە بۆتۆ بەحەق و ڕاستی ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ﴾ و کتێبەکانی پێش خۆی بەڕاست دەزانێ و پشتیوانیان لێ دەکات (پێش دەست تێخستن و گۆڕینیان لەلایەن جوولەکە و گاورەکانەوە) ﴿وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ﴾ و چاودێریانە ﴿فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ کەواتە حوکم و بڕیار بدە لەناو ناحەزەکانت بەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە شوێن هەوا و هەوەسی ئەوان مەکەوە ﴿عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ﴾ لابدەی لەو حوکم و بڕیارە هەق و ڕاستەی کە بۆت هاتووە ﴿لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ﴾ دامان ناوە بۆ هەر ئوممەتێک لە ئێوە ﴿شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا﴾ شەریعەت و ڕێگەیەکی ڕوون ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئێوەی ئەکرد بەیەک ئوممەت و کۆمەڵ ﴿وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ﴾ بەڵام (وای نەکرد) بۆ ئەوەی تاقیتان بکاتەوە ﴿فِي مَا آتَاكُمْ﴾ لەو شەریعەت و یاسایانەی کە پێی بەخشیوون ﴿فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ﴾ کەواتە پێش بڕکێ بکەن بۆ ئەو شتانەی کە چاکن ﴿إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ گەڕانەوەتان هەر بۆلای خوایە بەگشتی ﴿فَيُنَبِّئُكُم﴾ ئەمجا هەواڵتان پێدەدا ﴿بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ بەوەی کە لە جیهاندا جیاواز بوون تیایدا ﴿٤٨﴾ ﴿وَأَنِ احْكُم بَيْنَهُم﴾ وە (فەرمانمان پێ کردیت) کە حوکم بکە لە نێوانیاندا ﴿بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بەوەی کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ﴾ و شوێنی حەز و ئارەزوویان مەکەویت ﴿وَاحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ﴾ وە وریابە لێیان لەوەی بت ترازێنن ﴿عَن بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ﴾ لە هەندێک لەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆت ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوانە ڕوویان وەرگێڕا و سەرپێچیان کرد ﴿فَاعْلَمْ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ﴾ ئەوە بزانە و دڵنیابە خوا ئەیەوێت ﴿أَن يُصِيبَهُم بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی هەندێک لە تاوانەکانیانەوە سزایان بدات و تووشی زیانیان بکات ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ﴾ بێگومان زۆر لە ئادەمیزادەکان سەرکەش و لەسنووری خوا دەرچوون ﴿٤٩﴾ ﴿أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ﴾ ئایا ئەوان داوای حوکمی نەفامی دەکەن؟ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا﴾ ئایا کێ حوکم و بڕیاری لە هی خوا جوانتر و چاکترە؟ ﴿لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ بۆ کەسانێک کە بڕوای تەواویان هەیە ﴿٥٠﴾

﴿[illegible]﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ جولەکەو گاوور مەکەن بەپشتیوان و خۆشەویستی خۆتان ﴿[illegible]﴾ ئەوانە هەندێکیان دۆستی یەکترن ﴿[illegible]﴾ ئەوەمان ئەوان بکات بەپشتیوان و دۆستی خۆی ﴿[illegible]﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە لەوانە ﴿[illegible]﴾ بێگومان خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکاران ناکات ۝ ﴿[illegible]﴾ بۆیە ئەبینی ئەوانەی دڵیان نەخۆشی (دوو ڕوویی) تیایە ﴿[illegible]﴾ پێشبڕکێ ئەکەن لەدۆستایەتی ئەو (جولەکەو گاوور)انەدا ﴿[illegible]﴾ ئەڵێن ئەترسین ﴿[illegible]﴾ کەبەسەرهاتی ناخۆشی ڕۆژگار دووچارمان بێت ﴿[illegible]﴾ ئەی نزیکە خوا سەرکەوتن و زاڵ کردنی مەوالی بیرێت (بۆ پێغەمبەر ﷺ) ﴿[illegible]﴾ یان لەلایەن خۆیەوە کارێکی تر بکات ﴿[illegible]﴾ بەهۆی ئەوەوە وایان لێ بێت لەوەی بەپەنهانیان کردبوو ﴿[illegible]﴾ لەدەروونی خۆیاندا پەشیمان دەبنەوە ۝ ﴿[illegible]﴾ ئەوسا ئەوانەی بڕوایان هێناوە دەڵێن ﴿[illegible]﴾ ئایا ئەو کەسانە ئەوانەن کەسوێندیان بەخوا ئەخوارد ﴿[illegible]﴾ بەتوندترین سوێندیان ﴿[illegible]﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەگەڵتانن ﴿[illegible]﴾ کردەوەکانیان پووچەڵ بوویەوە ﴿[illegible]﴾ بەهۆی ئەوەوە زەرەرمەندو زیانبار بوون ۝ ﴿[illegible]﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ هەر کەس لەئێوە هەڵگەڕێتەوە لەئاینەکەی ﴿[illegible]﴾ ئەوە بەزوویی خوا لەباتی ئەوان گەل و کۆمەڵێکی تر ئەهێنێت ﴿[illegible]﴾ خوا ئەوانی خۆش ئەوێت و ئەوانیش خوایان خۆش ئەوێت ﴿[illegible]﴾ بەسۆزو بەڕەحمن بەرانبەر بڕواداران ﴿[illegible]﴾ بەهێزو توندن بەرانبەر بێ بڕوایان ﴿[illegible]﴾ تێ کۆشان دەکەن لەڕێی خوادا ﴿[illegible]﴾ و ناترسن لەسەرزەنشتی سەرزەنشتکاران ﴿[illegible]﴾ ئەوەی باسکرا چاکەو بەهرەی خوایە ﴿[illegible]﴾ ئەیبەخشێت بەهەر کەس کەخۆی بیەوێت ﴿[illegible]﴾ وەخوا دەستەلات فراوانی زانایە ۝ ﴿[illegible]﴾ بێگومان دۆست و یارمەتی دەری ئێوە تەنها خواو پێغەمبەرەکەیی ﴿[illegible]﴾ و بڕواداران ﴿[illegible]﴾ ئەوانەی کەبەرپاو پێکی نوێژەکانیان بەجێ ئەهێنن ﴿[illegible]﴾ و زەکات ئەدەن ﴿[illegible]﴾ بەردەوام ملکەچن بۆ فەرمانی خوا ۝ ﴿[illegible]﴾ وە هەر کەس خواو پێغەمبەرو ئیمانداران بکات بەپشتیوانی خۆی ﴿[illegible]﴾ ئەوە بێگومان هەر کۆمەڵی خوداران و سەرکەوتوون ۝

﴿[illegible]﴾ ئەی کەسانێک کەبڕواتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ دامەنێن ئەوانەی کەئاینەکەی ئێوە دادەنێن (بەشتێکی) ﴿[illegible]﴾ گاڵتەو لاقرتی پێکراو ﴿[illegible]﴾ لەوانەی نامەیان پێ بەخشراوە ﴿[illegible]﴾ لەپێش ئێوەدا ﴿[illegible]﴾ وەلەبێ بڕواکانیش ﴿[illegible]﴾ (دایان مەنێن) بەدۆست و خۆشەویستی خۆتان ﴿[illegible]﴾ وە لەخوا بترسن ﴿[illegible]﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ۝

﴿وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ﴾ کاتێک ئێوە بانگ دەدەن بۆ نوێژ ﴿اتَّخَذُوهَا هُزُوًا وَلَعِبًا﴾ ئەو (دوو ڕووانە) گاڵتەو لاقرتێی پێ ئەکەن ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەمەش لەبەر ئەوەیە کە ئەوان گەلێکی بێ ئەقڵ و نەزانن ﴿٥٨﴾ ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ بڵێ ئەی خاوەن نامەکان ﴿هَلْ تَنْقِمُونَ مِنَّا﴾ ئایا هیچ ڕەخنەو ڕقێکتان هەیە لەئێمە ﴿إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ بێجگە لەوەی کە بڕوامان هێناوە بەخوا ﴿وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا﴾ وە بەو قورئانەی هێراوەتە خوارەوە بۆمان ﴿وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ﴾ وە بەوەی لەمەوپێش هێراوەتە خوارەوە ﴿وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ﴾ بێگومان زۆربەتان سەرکەش و لەسنوور دەرچوون ﴿٥٩﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿هَلْ أُنَبِّئُكُمْ﴾ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿بِشَرٍّ مِنْ ذَلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ﴾ کێ شوێن و پاداشتی خراپترە لای خوا لەوە ﴿مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ﴾ ئەوە کەسێکە خوا نەفرەتی لێ کردبێت ﴿وَغَضِبَ عَلَيْهِ﴾ وخەشمی لێگرتبێت ﴿وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ﴾ وە هەندێکی لێ کردبێ بەمەیموون و بەراز ﴿وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ﴾ وە بت وتاغوتی پەرستبێت ﴿أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا﴾ ئەوانەی باسکران خراپترین شوێنیان هەیە ﴿وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ﴾ و گومڕاترین کەسن لەڕێگای ڕاست ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا﴾ وەکاتێک دێن بۆلاتان دەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكُفْرِ﴾ سوێندبێ بێگومان بەبێ بڕوایی بەوە هاتوون ﴿وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ﴾ وبێگومان هەر بەبێ بڕواییشەوە دەرچوون ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ﴾ وە خوا زۆر چاک دەزانێ بەوەی کەدەیان شاردەوە ﴿٦١﴾ ﴿وَتَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ﴾ وەئەبینی زۆربەیان لەوانە ﴿يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ پێشبڕکێ ئەکەن لە گوناهو دەست درێژی کردن ﴿وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ﴾ و حەرام خواردندا (وەک بەرتیل) ﴿لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بێگومان ئەوەی کەدەیانکرد زۆر بەدو خراپ بوو ﴿٦٢﴾ ﴿لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ﴾ لەوە بۆچی نەریگرییان نەکردن خواپەرست و زاناکانیان ﴿عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ﴾ لەگوتنی گوناهیان و ﴿وَأَكْلِهِمُ السُّحْتَ﴾ لەحەرام خواردنیان (وەک بەرتیل) ﴿لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾ بەڕاستی شتێکی بەدبوو ئەوەی دەیانکرد ﴿٦٣﴾ ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ﴾ جولەکەکان وتیان ﴿يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ﴾ خوا دەستی بەستراوە (پاکی بۆ خودا) ﴿غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەخوا ئەوان خۆیان چنگ قوچراو و دەست بەستراون ﴿وَلُعِنُوا﴾ وەنەفرەتیان لێکرا بەهۆی ئەوەی کە وتیان ﴿بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ﴾ (بەڵکو وانی یە) بەڵکو هەردوو دەستی خودا هەمیشە کراوەیە (لەم ئایەتەدا جێگیرکردن و باسکردنی سیفەتی دەست بۆ خودا هاتووە ئێمە باوەڕمان پێیەتی بەبێ لێچواندن و شێوەکەی نازانین وەک خودا دەیزانێت) ﴿يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ﴾ چۆنی بیەوێت دەیبەخشێت ﴿وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ﴾ وەسوێند بەخوا زیاد دەکات بۆ زۆر لەوان (بۆ زانا و سەرکردەکانیان) ﴿مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ ئەو قورئانەی هێراوەتە خوارەوە بۆ تۆ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿طُغْيَانًا وَكُفْرًا﴾ سەرکەشی و بێ بڕوای (زیاد ئەکات بۆیان) ﴿وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ﴾ وەخستومانەتە نێوانیان ﴿الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ﴾ دوژمنایەتی و کینەو ڕقەبەری ﴿إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ﴾ هەر جارێک ئاگرێکیان هەڵگیرساندبێت بۆ ئاژاوە نانەوەو جەنگ ﴿أَطْفَأَهَا اللَّهُ﴾ خوا ئەو ئاگرەی کوژاندوەتەوە ﴿وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا﴾ وە تێکۆشان ئەکەن لە زەوی دا بۆ خراپەو تێکدان ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ﴾ خوایش خراپەکارانی خۆش ناوێت ﴿٦٤﴾

﴿[illegible]﴾ خو ئەگەر بەڕاستی خاوەنداری کتێب (ئەهلی کتاب لەگاور و جولەکەکان)
بڕوایان بهێنایە ﴿[illegible]﴾ و خۆیان پاراستایە و پارێزکار ولەخواترس بووایە ﴿[illegible]
[illegible]﴾ بێگومان گوناهو خراپەکانیانمان دەسڕی بەوەلیان ﴿[illegible]﴾ وە
دەمانخستنە ناو بەهەشتێکی پڕ نازو نیعمەت ﴿[illegible]﴾ وە بێگومان ئەگەر ئەو
خاوەندارانە تەورات و ئینجیلیان کار پێ بکردایە ﴿[illegible]﴾ هەروەها ئەو قورئانەی کەهێنراوەتە
خوارەوە بۆیان ﴿[illegible]﴾ لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿[illegible]﴾ بێگومان ڕۆزی یان
دەخوارد بەلای سەرووبەرەوە (لە ئاسمانەوە) ﴿[illegible]﴾ وە لە ژێرپێیانەوە(لە زەوی یەوە)
﴿[illegible]﴾ لەوانە کۆمەڵێکی ڕێک وڕێک ﴿[illegible]﴾ بەلام زۆربەیان
﴿[illegible]﴾ ئەوەی دەیکەن زۆر بەدو خراپە ﴿[illegible]﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿[illegible]
[illegible]﴾ ڕاگەیەنە (بەخەڵك) ئەوەی هێنراوەتە خوارەوە بۆت ﴿[illegible]﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە
﴿[illegible]﴾ وە ئەگەر وانەکەی ﴿[illegible]﴾ ئەوە ڕاسپێریەکەی خوات ڕانەگەیاندووە
بەجێت نەهێناوە ﴿[illegible]﴾ وەخوا تۆ دەپارێزێت لەخەڵكی (کەبت کوژن) ﴿[illegible]
[illegible]﴾ بێگومان خوا ڕێنموونی بێ بڕوایان ناکات ﴿[illegible]﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی خاوەندارەکان (ئەی ئەهلی کتاب) ﴿[illegible]﴾ ئێوە لەسەر هیچ شتێك نین
﴿حَتَّىٰ تُقِيمُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ﴾ هەتا بەرێك و ڕاستی بەیبڕەوی تەورات و ئینجیل نەکەن ﴿[illegible]
[illegible]﴾ هەروەها ئەو قورئانەی کەهێنراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿[illegible]﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە
﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا زیاد ئەکات بۆ زۆربیان ﴿[illegible]﴾ ئەوەی هێنراوەتە
خوارەوە بۆت لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿[illegible]﴾ سەرکەشی و بێ باوەڕیان (زیاد
ئەکات) ﴿[illegible]﴾ کەوابە خەم مەخۆ لەسەر کۆمەڵی بێ بڕوایان ﴿[illegible]﴾
﴿[illegible]﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿[illegible]﴾ و ئەوانەی بوون بەجولەکە ﴿[illegible]﴾
ئەستێرە پەرست یان فریشتە پەرستەکان ﴿[illegible]﴾ وە شوێن کەوتوانی عیسی پێغەمبەر ﴿[illegible]
[illegible]﴾ هەر کەسێ لەوانە بڕوایان هێنا بێت بەخوا ﴿[illegible]﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿[illegible]﴾
و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿[illegible]﴾ ئەوە هیچ مەترسیەکیان لەسەر ﴿[illegible]﴾
وە بەخەفەت بار نابن (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا پەیمانی
بەهێزمان وەرگرت لە بەنو ئیسرائیل ﴿[illegible]﴾ و چەند پێغەمبەرێکمان نارد بۆیان
﴿[illegible]﴾ هەر جارێك پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە ﴿[illegible]﴾ بە هەر فەرمانێ کە
بەدڵیان نەبو بە ﴿[illegible]﴾ دەستەیەکیان بەدرۆزن دانەنان ﴿[illegible]﴾ وە دەستەیەکیشیان
دەکوشتن ﴿[illegible]﴾

﴿وَحَسِبُوا أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ وایان دەزانی کەتولّە و سزا دووچاریان نابێت ﴿فَعَمُوا وَصَمُّوا﴾ جا بۆیە کوێرو کەڕبوون (نەئاستت بیستن و بینینی هەق) ﴿ثُمَّ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ لە پاشان خوا تەوبەو گەڕانەوەی لێ وەرگرتن ﴿ثُمَّ عَمُوا وَصَمُّوا كَثِيرٌ مِنْهُمْ﴾ ئەمجا لەپاش ئەوە زۆر لەیان کوێرو کەڕبوون (لەبیستن و بینینی بەلگەو ئایەتەکانی خوا) ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ وەخوا بینەرە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿٧١﴾ ﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ﴾ سوێند بێت بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەوتیان ﴿قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ﴾ بێگومان خوا مەسیحی کوڕی مەریەمە ﴿وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ لە کاتێکدا مەسیح (کاتێك ڕەوانەکرا) وتی ئەی بەنو ئیسرائیل ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ﴾ تەنها خواپەرستی کە پەروەردگاری من و ئێوەشە ﴿إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ بەڕاستی هەر کەس هاوبەش بۆ خوا دابنێت ﴿فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ﴾ ئەوە بێگومان خوا بەهەشتی لێ حەرام کردووە ﴿وَمَأْوَاهُ النَّارُ﴾ وە جێگاو شوێنی ئاگر دەبێت ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾ وە بۆ ئەو ستەمکارانە هیچ یارمەتی دەرێك نی یە ﴿٧٢﴾ ﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەوتیان ﴿إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ﴾ بێگومان خوا یەکێکە لەو سێ خوا (کەبریتین لەپەروەردگارو عیسی و دایکی) ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ (لەکاتێکدا) هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەتەنیا خوایەك ﴿وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ﴾ وە ئەگەر واز نەهێنن لەو وتە ناڕەواو بەدانە ﴿لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا دووچاری ئەو نەیان ئەبێت کەبێ باوەڕبوون ﴿عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی بەئازارو سەخت ﴿٧٣﴾ ﴿أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ﴾ دەی ئایە بۆ تۆبە ناکەن و ناگەڕێنەوە بۆلای خوا؟! ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَهُ﴾ و داوای لێبوردنی لێ ناکەن؟ ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ لەکاتێکدا خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٧٤﴾ ﴿مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ﴾ مەسیحی کوڕی مەریەم هیچ نی یە جگە لەپەیغەمبەری خوا ﴿قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ﴾ بێگومان لەپێش ئەویش چەندەها پێغەمبەر بوون ﴿وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ﴾ دایکیشی ئافرەتێکی زۆر ڕاستگۆیە ﴿كَانَا يَأْكُلَانِ الطَّعَامَ﴾ هەردووکیان خواردنیان دەخوارد (واتە خوانین) ﴿انْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْآيَاتِ﴾ سەرنج بدە چۆن ئایەت و بەلگەکان ڕوون دەکەینەوە بۆیان ﴿ثُمَّ انْظُرْ﴾ پاشان سەیرکە ﴿أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ چۆن لادەدرێن لەحەق بەرەو بەتاڵ و درۆ ﴿٧٥﴾ ﴿قُلْ أَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئێوە بێجگە لەخوا شتێك دەپەرستن؟ ﴿مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ کە هیچ زەرەر و سوودێکی نی یە بۆتان ﴿وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە خوا هەر خۆی بیسەری زانایە ﴿٧٦﴾ ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی نامەدارەکان ﴿لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ﴾ زیادە ڕۆیی مەکەن لەئاینەکەتاندا ﴿غَيْرَ الْحَقِّ﴾ جگە لەوە نەبێت کەڕاست و حەقە ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ﴾ و شوێن ئارەزووی کەسانێك مەکەون ﴿قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ﴾ کەبەڕاستی پێشتر گومڕاو سەرلێ شێواو بوون ﴿وَأَضَلُّوا كَثِيرًا﴾ وە زۆر کەسیشیان گومڕاکرد ﴿وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ﴾ وە خۆشیان گومڕابوون و لایاندا لەڕێگای ڕاست ﴿٧٧﴾

﴿لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ نەفرین کراوەکانی بێ بڕوابوون ﴿مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ لە نەوەی ئیسرائیل ﴿عَلَى لِسَانِ دَاوُودَ﴾ لەسەر زمانی داوود ﴿وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ ولەسەر زمانی عیسای کوڕی مەریەمیش ﴿ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا﴾ ئەو نەفرینەش لەسەر ئەوە بوو سەرپێچیان کرد ﴿وَكَانُوا يَعْتَدُونَ﴾ و هەمیشە دەست درێژیان دەکرد ﴿٧٨﴾ ﴿كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ﴾ ئەوانە نەهی یەکتریان نەدەکرد ﴿عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ﴾ لەسەر کارێکی بێزراو ناشەرعی کەدەیانکرد ﴿لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ بێگومان زۆر بەدبوو ئەوەی کەئەیانکرد ﴿٧٩﴾ ﴿تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ﴾ ئەبینی (ئەی موحەممەد ﷺ) زۆر بەیان ﴿يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دۆستایەتی ئەکەن لەگەڵ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ﴾ بێگومان زۆر بەد و خراپە ئەوەی کەپێشیان خست بۆ خۆیان (وکردویانە) ﴿أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ کە هۆی خەشم و قینی خوا بوو لێیان ﴿وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ﴾ وە ئەوانە لەسزای دۆزەخدا بۆ هەتاهەتایە دەمێننەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ وە ئەگەر ئەوانە بڕوایان بهێنایە بەخوا ﴿وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ﴾ وە بە پێغەمبەر و بەو نامەیەی کەنێراوەتە خوارەوە بۆ سەری ﴿مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ ئەو بێ بڕوایانەیان نەدەکرد بەدۆست و خۆشەویستی خۆیان ﴿وَلَكِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ﴾ بەلام زۆر بەیان ﴿فَاسِقُونَ﴾ لەئاین دەرچوون و یاخین لەخوا ﴿٨١﴾ ﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ سوێند بێت دەبینیت (ئەی موحەممەد ﷺ) خراپترینی خەلکی بۆ دوژمنایەتی لەگەڵ بڕواداران دا ﴿الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ جولەکە و هاوبەش دانەرانن ﴿وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە سوێند بێت دەبینیت نزیکترینیان لەخۆشەویستی بۆ بڕواداران ﴿الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى﴾ ئەوانەن کەدەیان ووت بێگومان ئێمە گاوورین ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قِسِّيسِينَ وَرُهْبَانًا﴾ ئەوەش لەبەر ئەوەیە بێگومان لە ناویاندا قەشەو گۆشەگیرانێک هەن ﴿وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ کە بەڕاستی ئەوان خۆیان بەزل و گەورە نازانن ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا سَمِعُوا﴾ هەر کاتێک گوێیان لێ بووایە ﴿مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ﴾ ئەو قورئانەی کە نێراوەتە خوارەوە بۆ پێغەمبەر ﷺ ﴿تَرَى أَعْيُنَهُمْ﴾ دەبینی چاوەکانیان ﴿تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ﴾ لە فرمێسک (پڕ دەبن و) دەڕژێت ﴿مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ﴾ لەبەر ئەو ڕاستی یەی کە زانیویانە (و بۆیان دەرکەوتوە) ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا﴾ ئەڵێن ئەی پەروەردگارمان ئەوا ئێمە باوەڕمان هێنا (بەم قورئانەی ناردوتە خوارەوە بۆ موحەممەد) ﴿فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾ دەتۆش لەگەڵ شایەتی دەران ناومان بنوسە و (لەگەڵ ئەواندا بمانژمێرە) ﴿٨٣﴾

﴿وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ بۆچی دەبێ ئێمە باوەڕ نەهێنین بە خوا ﴿وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ﴾ و بەوەی کە بۆمان هاتووە لە حەق و ڕاستی ﴿وَنَطْمَعُ أَن يُدْخِلَنَا رَبُّنَا﴾ لە کاتێکدا ئومێدمان وایە پەروەردگارمان بمانخاتە ﴿مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ﴾ ڕیزی پیاو چاکانەوە (٨٤) ﴿فَأَثَابَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا﴾ جا خوا پاداشتیان ئەداتەوە بەهۆی ئەوەوە کە وتیان ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەچەند باخێك کە ڕووبار بە ژێریدا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ دەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە ئەوەیە پاداشتی چاکەکاران (٨٥) ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان نەهێناو ئایەتەکانی ئێمەیان بە درۆ دەزانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانەن هاوەڵانی دۆزەخ (٨٦) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ﴾ ئەو شتە پاك و خۆشانەی کە خوا حەڵاڵی کردوە بۆتان یاساغی مەکەن لە خۆتان ﴿وَلَا تَعْتَدُوا﴾ و سنوور مەشکێنن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ چونکە بێگومان خوا سنوور شکێنەرانی خۆش ناوێت (٨٧) ﴿وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ بخۆن لەو ڕزق و ڕۆزیانەی کە خوا پێی بەخشیوون ﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ کە حەڵاڵ و پاکن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ خۆتان بپارێزن و بترسن لەو خوایەی کە ئێوە باوەڕتان پێ هەیە (٨٨) ﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ﴾ خوا لێتان ناگرێت ﴿بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ ئەو سوێندانەتان کە بڕیاری دڵی لەگەڵدا نی یە ﴿وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم﴾ بەڵام لێتان ئەگرێت (بە گوناهبارتان دادەنێ) ﴿بِمَا عَقَّدتُّمُ الْأَيْمَانَ﴾ بە (شکاندنی) سوێندێك کە بەبڕیاری دڵ داتان بەستبێت ﴿فَكَفَّارَتُهُ﴾ جا کەفارەتی (سڕینەوەی شکاندنی) ئەو سوێندانە ﴿إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ﴾ خۆراك دانی (دە) هەژارە ﴿مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ﴾ لە خۆراکێکی مامناوەندی کە بە منداڵ وخێزانی خۆتانی دەدەن ﴿أَوْ كِسْوَتُهُمْ﴾ یا پۆشاکی (دە) هەژار ﴿أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ﴾ یا ئازاد کردنی بەندەیەك ﴿فَمَن لَّمْ يَجِدْ﴾ جا ئەوەی دەستی نەکەوت هیچ کام لەمانە ﴿فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ﴾ ئەوە سێ ڕۆژ بە ڕۆژوو بێت ﴿ذَٰلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ﴾ ئەوە(ی باسکرا) کەفارەتی سوێندەکانتانە کاتێك کە سوێندتان خوارد(و سوێندەکەتان شکاند) ﴿وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ﴾ وە سوێندەکانتان بپارێزن ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ بەو جۆرە خوا ئایەتەکانی خۆی بە ڕوونی باسی ئەکات بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاسی بکەن (٨٩) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنصَابُ﴾ بێگومان شەراب و قومار و ئەو بەردانەی کە کراون بە بت ﴿وَالْأَزْلَامُ﴾ و ئەو پارچە دارانەی (کە بەکاریان ئەهێنا بۆ دیاریکردنی بەش و چارەنووس) ﴿رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ﴾ ئەوانە پیسن و لە کردەوەی شەیتانن ﴿فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ کەواتە دوور کەونەوە لێی تا ڕزگار بن (٩٠)

﴿يُرِيدُ الشَّيْطَانُ﴾ بێگومان شەیتان هەر ئەوەی ئەوێ ﴿أَن يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ﴾ کە
دوژمنایەتی و کینەو رق بخاتە ناوتانەوە ﴿فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ﴾ بەهۆی ئارەق و قومارەوە ﴿وَيَصُدَّكُمْ
عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ﴾ وە بەرگریتان بکات لەیادی خودا و لەنوێژ کردن ﴿فَهَلْ أَنتُم
مُّنتَهُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە وازدەهێنن (لەو حەرامانە)؟ ﴿٩١﴾ ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ﴾ وە فەرمانبەر و گوێڕایەڵی
خوابن ﴿وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ وە فەرمانبەرو گوێڕایەڵی پێغەمبەرەکەی بن ﴿وَاحْذَرُوا﴾ و بترسن (ئاگادربن)
﴿فَإِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر ئێوە ڕوو وەرگێڕن و فەرمان بەری نەکەن ﴿فَاعْلَمُوا﴾ ئەوا بزانن
﴿أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا﴾ بێگومان ئەوەی کە لەسەر پێغەمبەرەکەی ئێمە بێت ﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ تەنها ڕاگەیاندنی
ڕوون و ئاشکرای ئایینەکەیە ﴿٩٢﴾ ﴿لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ نەبووەو نی یە لەسەر ئەوانەی کەبڕوایان
هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا﴾ هیچ گوناهێک لەوەی
خواردویانە (ئارەق و یاریی قومار پێش حەرام کردنیان) ﴿إِذَا مَا اتَّقَوا﴾ ئەگەر خۆیان پاراستبێت
(لەو چەرخەدا ئەوەی کە حەرام بووە لە سەریان) ﴿وَّآمَنُوا﴾ وە باوەڕدار بووبن ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
و کردەوە چاکەکانیان کردبێت ﴿ثُمَّ اتَّقَوا﴾ پاشان خۆیان پاراستبێت (لەوەی کە حەرام کرابێت)
﴿وَّآمَنُوا﴾ و بڕواشیان هەبوبێت (بەوەی کە هاتبێت لە لایەن خواوە) ﴿ثُمَّ اتَّقَوا﴾ پاشان بەردەوام
بووبن لەسەر خۆ پارێزی ﴿وَّأَحْسَنُوا﴾ و چاکەکانیشیان بەچاکی کردبێت ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾
وە خوا ئەو چاکەکارانەی خۆش دەوێت ﴿٩٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە
﴿لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بە خوا، خوا تاقیتان دەکاتەوە ﴿بِشَيْءٍ مِّنَ الصَّيْدِ﴾ بە هەندێک نێچیر ﴿تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ
وَرِمَاحُكُمْ﴾ کە بەدەست دەیانگرن و بە ڕمەکانتان ڕاویان دەکەن ﴿لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ﴾ تا خوا دەری
بخات کێ لێی دەترسێت بە پەنهانی ﴿فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەر کەس دەست درێژی بکات دوای
ئەو (ئەحوال پێدانە) ﴿فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ئەوە بۆی هەیە سزایەکی بەئازار ﴿٩٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ﴾ نێچیر مەکوژن ﴿وَأَنتُمْ حُرُمٌ﴾ لە کاتێکدا ئێوە لە ئیحرامدان
﴿وَمَن قَتَلَهُ مِنكُم مُّتَعَمِّدًا﴾ وە ئەوەتان بەدەستی ئەنقەست بیکوژێت ﴿فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ﴾ ئەوە بەسەریەتی
سەربڕینی وێنەی ئەوەی کە کوشتویەتی ﴿مِنَ النَّعَمِ﴾ لە ئاژاڵ و ماڵات ﴿يَحْكُمُ بِهِ﴾ ئەو بڕیارە
بدەن (نێچیرەکە لە بەرانبەر چ ئاژەڵێکدایە) ﴿ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ دوو پیاوی موسڵمانی چاک لەخۆتان
﴿هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ﴾ بە شێوەی قوربانی بگاتە کەعبە (و لەوێ بیکات بەقوربانی) ﴿أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ
مَسَاكِينَ﴾ یان بە ئەندازەی نرخی قوربانیەکە خۆراک بدات بە چەند هەژارێک ﴿أَوْ عَدْلُ ذَٰلِكَ صِيَامًا﴾
یان بەقەدەر ئەو خۆراکەنە ڕۆژوو بگرێت ﴿لِّيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ﴾ تا ئەوەی بچێژێت تاڵی کارەکەی
﴿عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ﴾ خوا خۆش بووە لەوەی کە تێپەڕی و بەسەرچوو ﴿وَمَنْ عَادَ﴾ بەڵام هەر کەسێک
بگەڕێتەوە (بۆ سەر ئەو کردەوەیە) ﴿فَيَنتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ﴾ ئەوا خوا تۆڵەی بە تێنی لێ دەسێنێت
﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ﴾ وەخوا زاڵە و خاوەنی تۆڵەی بەتینە ﴿٩٥﴾

﴿أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ﴾ ڕاو(ی بەحر) و خواردەمەنی دەریایی حەڵاڵکراوە بۆتان ﴿مَتَاعًا لَكُمْ
وَلِلسَّيَّارَةِ﴾ تا ئێوە و گەشتیارەکان سوودی لێ وەربگرن ﴿وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ﴾ ڕاوی (بەڕی)
کێوی و وشکایی یاساغ کراوە لێتان ﴿مَا دُمْتُمْ حُرُمًا﴾ تا لە ئیحرامدا بن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي﴾ لە
(پێغەمبەری) ئەو خوایە بپەرسن کە ﴿إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ هەر بۆ لای ئەو کۆدەکرێنەوە (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿٩٦﴾
﴿جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ﴾ خوا کەعبە کە (بیت الحرام)ە دایناوە تەوەکو (جێگەی) ﴿قِيَامًا
لِلنَّاسِ﴾ ڕاوەستانی کاروباری دین و دونیای خەڵکی بێت ﴿وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ﴾ وە هەروەها
مانگە یاساغەکان (کە جەنگ تیایاندا حەرامە) و قوربانیە دیاری نەکراوەکان و قوربانیە دیاری
کراوەکانیشی داناوە ﴿ذَٰلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئەوەش بۆ ئەوەی کە بزانن بەڕاستی خوا ﴿يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ﴾ ئەزانێت و بە ئاگایە کە چی وا لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە بێگومان
خوا بە هەموو شتێک زانایە ﴿٩٧﴾ ﴿اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ باش بزانن کە بەڕاستی خوا تۆڵەی زۆر
بە ئێشە (بۆ یاخیان) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە (بۆ تۆبەکاران) ﴿٩٨﴾
﴿مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ﴾ پێغەمبەرەکەی خوا (موحەممەد ﷺ) هیچی لەسەر نی یە بێجگە لە ڕاگەیاندن
نەبێت ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ﴾ وە خوا دەزانێت بەوەی دەری دەخەن بەوەش دەیشارنەوە ﴿٩٩﴾
﴿قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پیس و پاک وەک یەک نین ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكَ﴾
هەرچەند سەرسامت بکات ﴿كَثْرَةُ الْخَبِيثِ﴾ زۆری پیسەکە ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ کەواتە لە خوا بترسن
﴿يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئەی خاوەنانی ژیری و هۆشمەندان ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ تا ڕزگار بن ﴿١٠٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ﴾ پرسیار مەکەن لە شتانێک ﴿إِنْ تُبْدَ لَكُمْ
تَسُؤْكُمْ﴾ ئەگەر ئاشکرا بکرێن بۆتان ناخۆش و خراپ دەبێت بۆتان ﴿وَإِنْ تَسْأَلُوا عَنْهَا﴾ وە ئەگەر پرسیار
بکەن دەربارەیان ﴿حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبْدَ لَكُمْ﴾ کاتێک قورئان دەبەزێتە خوارەوە بۆتان ئاشکرا
دەکرێن ﴿عَفَا اللَّهُ عَنْهَا﴾ خوا خۆش بووە لەو پرسیارانەی لەوە و پێش ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ وە خوا
زۆر لێبووردەی لەسەرخۆیە ﴿١٠١﴾ ﴿قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ﴾ بێگومان ئەو (جۆرە) پرسیارانەیان کرد کۆمەڵێک
﴿مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ پێش ئێوە ﴿ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ﴾ پاشان بێ بڕوا بوون بەهۆی ئەو پرسیارانەوە ﴿١٠٢﴾ ﴿مَا جَعَلَ
اللَّهُ﴾ خوا دای نەناوە و بڕیاری نەداوە (بۆ بتپەرستەکان وەک ئەوان دایاننا) کە حەرامی بکەن لەسەر خۆیان
وەکو نەهێڵن بۆ بتەکانیان، و سوودیان لێ وەرنەگرن) ﴿مِنْ بَحِيرَةٍ﴾ لە بەحیرە (وشترێک بوو پێنج
سکی بکردایە و پێنجەم نێر بوایە، ئەو کاتە گوێچکەیان لەت دەکرد و بەرەڵایان دەکرد) ﴿وَلَا سَائِبَةٍ﴾
و سائیبە (وشترێک بوو کە دە یا دوانزە سکی بکردایە هەموو مێیە بوایە) ﴿وَلَا وَصِيلَةٍ﴾ و وەصیلە
(وشترێک بوو یەکەم و دووەم سکی مێیە بوایە) ﴿وَلَا حَامٍ﴾ و حام (وشترێکی نێر بوو کە لە پشتی
ئەو دە سک پەیدا بوو بە) ﴿وَلَٰكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕبوون ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ درۆ
بە دەم خواوە هەڵدەبەستن ﴿وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ و زۆربەیان ژیر نین (نەزانن) ﴿١٠٣﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا﴾ وەکاتێك کە بوترێ پێیان وەرن ﴿إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بۆ لای ئەو قورئانەی کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ و بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿قَالُوا حَسْبُنَا﴾ دەڵێن بەسمانە ﴿مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ ئەو (ئاینەی) کە باوك و باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ﴾ ئایا (چاویان لێ دەکەن) ئەگەر بە حاڵێکدا باو باپیرانیشیان ﴿لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ هیچ شتێکیان نەزانیبێ و گومڕا بووبن ﴿١٠٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿عَلَيْكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ خۆتان بەخۆتانەوە بێت ﴿لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ﴾ زیانتان پێ ناگەیەنێت ئەوەی گومڕا بووە ﴿إِذَا اهْتَدَيْتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە لەسەر ڕێی ڕاست بن (بەرگری کردن لەخراپە بەشێکە لە ڕێنموویی وەرگرتن) ﴿إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ هەر بۆلای خوایە گەڕانەوەی هەمووتان بە گشتی ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ لەمەوپا هەواڵتان پێ ئەدا بەهەر کردەوەیەك کە کردووتانە ﴿١٠٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ﴾ شایەتی بەین لە نێوانتاندا ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ کاتێك کەمردنی هەرکامتان نزیك بوویەوە ﴿حِينَ الْوَصِيَّةِ﴾ لەکاتی وەسیەت کردنتاندا ﴿اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ دوو کەسی دادپەروەر لەخۆتان (موسوڵمان بن) ﴿أَوْ آخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ﴾ یان دوو کەسی تر جگەلە خۆتان (کافربن) ﴿إِنْ أَنتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەگەر ئێوە بەسەفەر ڕۆشتبوون بە وڵاتدا ﴿فَأَصَابَتْكُم مُّصِيبَةُ الْمَوْتِ﴾ و بەڵای مردنتان تووش هات ﴿تَحْبِسُونَهُمَا مِن بَعْدِ الصَّلَاةِ﴾ (دوو شایەتەکە) ڕاگرن لەپاش نوێژ(ی عەسر) ﴿فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ﴾ دەبێ سوێند بخۆن بەخوا ﴿إِنِ ارْتَبْتُمْ﴾ ئەگەر گومانتان بوو (لە ڕاستی و پاکی یان) ﴿لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا﴾ ئێمە (سوێند خواردنمان) بەهیچ ناگۆڕینەوە بەهیچ نرخێك ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ با شایەتی بۆدراوەکە خزم و نزیکیش بێت ﴿وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ﴾ وەشایەتی (دان بۆ) خوا ناشارینەوە ﴿إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الْآثِمِينَ﴾ بێگومان (ئەگەر شایەتیەکەمان شاردەوە) ئەوکاتە بەڕاستی لە گوناهباران دەبین ﴿١٠٦﴾ ﴿فَإِنْ عُثِرَ﴾ ئەمجا ئەگەر زانرا (پاش سوێند خواردنیان) بەوەی ﴿عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا﴾ کەئەو دوو شایەتە درۆیان کردووە خۆیان تاوانبار کردووە ﴿فَآخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا﴾ ئەوە دوو کەسی تر لە شوێنی ئەواندا هەڵدەستن (بەسوێند خواردن) ﴿مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلَيَانِ﴾ لەوانەی کەشیاوو نزیکترین (لەمردووەکە) لەو دووانە ﴿فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ﴾ ئەمجا هەردووکیان سوێند بخۆن بە خوا ﴿لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِن شَهَادَتِهِمَا﴾ کەبەڕاستی شایەتیەکەی ئێمە ڕاستترە لە شایەتیەکەی ئەو دووانەی پێشوو ﴿وَمَا اعْتَدَيْنَا﴾ وەبەڕاستی لامان نەداوە (لەسوێند خواردنەکەماندا) ﴿إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان (ئەگەر لابدەین) ئەوکاتە ئێمە لەستەمکاران دەبین ﴿١٠٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ﴾ ئەو (جۆرە شایەتی دانە) نزیکترە ﴿أَن يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا﴾ کە شایەتەکان هەڵسن بە شایەتیەکەیان بەشێوە ڕاستەکەی ﴿أَوْ يَخَافُوا أَن تُرَدَّ أَيْمَانٌ﴾ یا بترسن لە ڕەدکردنەوەی سوێندەکان (بۆ خزمی نزیکی مردووەکە) ﴿بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ دوای سوێند خواردنی ئەمان (واتە بە درۆ بخرێنەوە) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا﴾ بترسن لە خوا و خۆتان بپارێزن و گوێڕایەڵی فەرمانی خوا بن ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ خوا ڕێنموویی کۆمەڵی لەسنوور دەرچوو ناکات ﴿١٠٨﴾

﴿يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ﴾ لە ڕۆژێك (بترسن) خوا هەموو پێغەمبەران کۆدەکاتەوە ﴿فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ﴾ ئەوسا پێیان دەفەرموێت چ وەڵامێکتان درایەوە؟ ﴿قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا﴾ دەڵێن هیچ زانیاریەکمان نیە ﴿إِنَّكَ أَنتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ بێگومان تەنها تۆ ئاگاداری هەموو نهێنیەکانیت (١٠٩) ﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ (بیر بکەرەوە) کاتێك خوا بە عیسای کوڕی مەریەمی فەرموو ﴿اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ﴾ بیربکەرەوە لە چاکە و بەهرەی من بەسەر خۆت و دایکتەوە ﴿إِذْ أَيَّدتُّكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ کاتێك کە پشتیوانیم لێ کردیت بە گیانی هەرە پیرۆز (جوبرەئیل) ﴿تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا﴾ کاتێ لە بێشکەدا بوویت و بە گەورەییش قسەت لەگەڵ خەڵکیدا دەکرد ﴿وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ﴾ وە کاتێکیش فێری کتێب (نووسین) و حیکمەت و تەورات و ئینجیلم کردیت ﴿وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا﴾ وە بیربکەرەوە کاتێك بە فەرمانی من لە قوڕ شتێکت لە شێوەی باڵندە دروست دەکرد ﴿فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي﴾ دەست بەجێ بە فەرمانی من دەبوو بە باڵندە ﴿وَتُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي﴾ وە بە فەرمانی من کوێری زگماك و بەڵەکیت چاك دەکردەوە ﴿وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي﴾ وە کاتێ بە فەرمانی من مردووانت لە گۆڕ دەردەهێنا (بە زیندوو کراوەیی) ﴿وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنكَ﴾ وە بیربکەرەوە کاتێك بەرگری نەوەکانی ئیسرائیلم کرد لێت (بتکوژن) ﴿إِذْ جِئْتَهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ کاتێکیش موعجیزە ڕوونەکانت بۆ هێنان ﴿فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ جا ئەوانەیان کە بێ باوەڕبوون وتیان ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەمە هیچ نی یە جگە لە جادوویەکی ئاشکرا نەبێت (١١٠) ﴿وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ﴾ وە (بیربکەرەوە) کاتێك خستمە دڵی هاوەڵە تایبەتیەکانت ﴿أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي﴾ کە باوەڕ بهێنن بە من و بە پێغەمبەرەکەم (عیسی) ﴿قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ﴾ ئەوانیش وتیان ئەوا باوەڕمان هێنا و تۆش شایەت بە کە بێگومان ئێمە موسڵمانین (١١١) ﴿إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ کاتێك حەواریەکان وتیان ئەی عیسای کوڕی مەریەم ﴿هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ﴾ ئایا پەروەردگاری تۆ دەتوانێت ﴿أَن يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِّنَ السَّمَاءِ﴾ لە ئاسمانەوە خوانێکمان بۆ بنێرێتە خوارەوە ﴿قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ﴾ (عیسا) وتی لە خوا بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن (١١٢) ﴿قَالُوا نُرِيدُ أَن نَّأْكُلَ مِنْهَا﴾ (حەواریەکان) وتیان دەمانەوێت لێی بخۆین ﴿وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا﴾ و دڵمان ئارام بێ و دڵنیابین (کە پێغەمبەریت) ﴿وَنَعْلَمَ أَن قَدْ صَدَقْتَنَا﴾ وە بزانین کە بێگومان ڕاستت لەگەڵ کردوین (لەوەی کە پێت ڕاگەیاندین) ﴿وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ﴾ ئێمەش ببین بە شایەت لەسەری (بۆ ئەوانەی ئامادە نین) (١١٣)

﴿قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ عیسای کوڕی مەریەم فەرمووی ﴿اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِّنَ السَّمَاءِ﴾ ئەی خوای پەروەردگارمان لەئاسمانەوە خوانێکمان بۆ بنێرە خوارەوە ﴿تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِّأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا﴾ تا ببێت بە جەژن بۆ ئێستامان و ئەوەکانی داهاتووشمان ﴿وَآيَةً مِّنكَ﴾ وەموعجیزە و بەڵگەیەک بێت لەلایەن تۆوە ﴿وَارْزُقْنَا وَأَنتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وە ڕزق و ڕۆزیمان پێ ببەخشە چونکە تۆ باشترینی هەموو ڕۆزی دەرانی ﴿١١٤﴾ ﴿قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ﴾ خوای گەورە فەرمووی بەڕاستی من ئەو خوانە دەنێرمە خوارەوە بۆتان ﴿فَمَن يَكْفُرْ بَعْدُ مِنكُمْ﴾ ئەمجا هەر کەس لەئێوە بێ بڕوا و ناسوپاس بێت لە پاش ئەوە ﴿فَإِنِّي أُعَذِّبُهُ عَذَابًا﴾ ئەوە بێگومان سزایەکی ئەدەم ﴿لَّا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ﴾ کە سزای هیچ کەسی پێ نەدەم لەجیهانیان ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ وە(بیر بکەرەوە) کاتێک خوا دەفەرمووێ (لەڕۆژی دواییدا) ئەی عیسای کوڕی مەریەم ﴿أَأَنتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ﴾ ئایا تۆ ووتووتە بە خەڵکی ﴿اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَٰهَيْنِ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ کەمن و دایکم بەدوو پەرستراو دابنێن (وبمانپەرستن) لەجیاتی خوا؟! ﴿قَالَ سُبْحَانَكَ﴾ (عیسی) ووتی پاک و بێگەردی بۆ تۆ ئەی خوایە ﴿مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ﴾ نابێت و ناگونجێت بۆ من شتێک بڵێم کە بە هیچ شێوەیەک مافی من نییە ﴿إِن كُنتُ قُلْتُهُ﴾ ئەگەر من ئەو قسەیەم کردبێت ﴿فَقَدْ عَلِمْتَهُ﴾ ئەوە بەڕاستی تۆ ئاگاتلێیە ﴿تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي﴾ چونکە تۆ ئەوەی لە نەفسم دایە دەیزانی ﴿وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ﴾ بەڵام من نازانم و بێ ئاگام لەوەی کە لەنەفسی تۆدایە ﴿إِنَّكَ أَنتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ بەڕاستی تەنها تۆ زانای ئەوەی بە هەموو نهێنیەک ﴿١١٦﴾ ﴿مَا قُلْتُ لَهُمْ﴾ هیچم پێ نەوتوون ﴿إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ﴾ بێجگە لەوەنەبێت کە تۆ فەرمانت پێ کردووم ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ﴾ کە بەندایەتی خوا بکەن کەپەروەردگاری من و ئێوەیشە ﴿وَكُنتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيهِمْ﴾ و من شایەت و چاودێر بووم بەسەریانەوە تا لە ناویاندا بووم ﴿فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي﴾ ئەمجا کاتێک تۆ مست بردەوە (و بەرزت کردمەوە بۆ ئاسمان) ﴿كُنتَ أَنتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ﴾ هەر خۆت چاودێر بووی بەسەریانەوە ﴿وَأَنتَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وەخۆت ئاگادار و شایەتی بەسەر هەموو شتێکەوە ﴿١١٧﴾ ﴿إِن تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ﴾ ئەگەر سزایان بدەیت، ئەوە بێگومان بەندەی خۆتن ﴿وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ﴾ وەئەگەر لێشیان خۆش بی ﴿فَإِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ئەوە بێگومان تەنها خۆتی بەدەسەلاتی کاردروست ﴿١١٨﴾ ﴿قَالَ اللَّهُ﴾ خوای گەورە فەرمووی ﴿هَٰذَا يَوْمُ يَنفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ﴾ ئەمە ڕۆژێکە ڕاستبێژان ڕاستیەکەیان کەڵکیان پێدەگەیەنێ ﴿لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتانێکیان بۆ هەیە کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ ئەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ﴾ خوا ڕازی بووە لێیان و ئەوانیش لە خوا ڕازی بوون ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿١١٩﴾ ﴿لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەر بۆ خوایە خاوەندارێتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا فِيهِنَّ﴾ و هەرچیشیان تێدایە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە تەنها ئەو بەسەر هەموو شتێکدا بە توانا و دەسەلاتدارە ﴿١٢٠﴾

سورەتی ﴿الأنعام﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ﴾ هەموو سوپاس و ستایشێ هەر بۆ ئەو خوایەی ئاسمانەکان و
زەوی دروستکردووە ﴿وَجَعَلَ ٱلظُّلُمَٰتِ وَٱلنُّورَ﴾ وە تاریکی یەکان و ڕووناکی داناوە ﴿ثُمَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ
بِرَبِّهِمۡ يَعۡدِلُونَ﴾ ئەمجا ئەوانەی بێ باوەڕ بوون هاوتا و هاوبەش بۆ پەروەردگاریان بڕیار دەدەن
١ ﴿هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن طِينٖ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە ئێوەی لە قوڕ دروست کردووە ﴿ثُمَّ قَضَىٰٓ أَجَلٗا﴾
پاشان کاتێکی دیاری کردووە (بۆ مردن) ﴿وَأَجَلٞ مُّسَمًّى عِندَهُۥ﴾ وە کاتێکی دیاری کراویش
لای خوای گەورە دانراوە (بۆ قیامەت) ﴿ثُمَّ أَنتُمۡ تَمۡتَرُونَ﴾ کەچی دوا ئەوەش ئێوە بە گومانن ٢
﴿وَهُوَ ٱللَّهُ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَفِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە تەنها ئەو خوایە (بالادەست و پەرستراوە) لە ئاسمانەکان
و بەزەویدا ﴿يَعۡلَمُ سِرَّكُمۡ وَجَهۡرَكُمۡ وَيَعۡلَمُ مَا تَكۡسِبُونَ﴾ نهێنی و ئاشکراتان دەزانێ و بە هەموو کردەوەیەکیش
کەدەیکەن ئاگادارە ٣ ﴿وَمَا تَأۡتِيهِم مِّنۡ ءَايَةٖ مِّنۡ ءَايَٰتِ رَبِّهِمۡ﴾ وە هەر بەڵگەو نیشانەیەک لە بەڵگە
و نیشانەکانی پەروەردگاریان بۆ بێت ﴿إِلَّا كَانُواْ عَنۡهَا مُعۡرِضِينَ﴾ ئەوان ڕووی لێ وەردەگێڕن ٤
﴿فَقَدۡ كَذَّبُواْ بِٱلۡحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمۡ﴾ بەڕاستی کاتێک قورئانیان بۆ هات بە درۆیان دانا ﴿فَسَوۡفَ يَأۡتِيهِمۡ﴾
جا لەمەو بەدوا بۆیان دێت ﴿أَنۢبَٰٓؤُاْ مَا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ هەواڵی ئەو شتانەی کە ئەوان گاڵتەیان
پێدەکرد ٥ ﴿أَلَمۡ يَرَوۡاْ كَمۡ أَهۡلَكۡنَا مِن قَبۡلِهِم مِّن قَرۡنٖ﴾ ئایا نەیان دیوە (نەیان زانیوە) لەپێش ئەوانەوە چەند
گەل و نەوەمان لەناو بردووە ﴿مَّكَّنَّٰهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ دەسەڵاتمان پێدا بوون لە زەویدا ﴿مَا لَمۡ نُمَكِّن لَّكُمۡ﴾
بەشێوەیەک کە بە ئێوەمان نەدابوو ﴿وَأَرۡسَلۡنَا ٱلسَّمَآءَ عَلَيۡهِم مِّدۡرَارٗا﴾ و بارانی پەیتاپەیتامان بەسەردا باراندن
﴿وَجَعَلۡنَا ٱلۡأَنۡهَٰرَ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهِمۡ﴾ وە جۆگەو ڕووبارەکانمان وا لێ کردبوو کە بەبن باخ و کۆشکەکانیاندا
دەڕۆیشت ﴿فَأَهۡلَكۡنَٰهُم بِذُنُوبِهِمۡ﴾ لەناومان بردن بەهۆی گوناهەکانیانەوە ﴿وَأَنشَأۡنَا مِنۢ بَعۡدِهِمۡ﴾ وە لەدوای
ئەوان دروستمان کرد ﴿قَرۡنًا ءَاخَرِينَ﴾ گەل و نەوەیەکی تر ٦ ﴿وَلَوۡ نَزَّلۡنَا عَلَيۡكَ كِتَٰبٗا﴾ وە ئەگەر نامەیەکی
نووسراومان بەسەردا بەتەخوارەوە بۆت ﴿فِي قِرۡطَاسٖ﴾ لەناو کاغەزێکدا بوایە ﴿فَلَمَسُوهُ بِأَيۡدِيهِمۡ﴾ و دەستیشیان
لێ بدایە ﴿لَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ﴾ بێگومان ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿إِنۡ هَٰذَآ إِلَّا سِحۡرٞ مُّبِينٞ﴾
ئەمە تەنها جادوویەکی ئاشکرایە ٧ ﴿وَقَالُواْ لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡهِ مَلَكٞ﴾ وە دەیان ووت بۆچی فریشتەیەک
نەنێرراوەتە خوارەوە بۆ سەری (پێغەمبەر) ﴿وَلَوۡ أَنزَلۡنَا مَلَكٗا﴾ ئەگەر فریشتەیەکمان بناردایەتە خوارەوە
﴿لَّقُضِيَ ٱلۡأَمۡرُ﴾ بێگومان کار تەواو دەبوو (لەناو بردنیان جێ بەجێ دەکرا) ﴿ثُمَّ لَا يُنظَرُونَ﴾ پاشان
مۆڵەت نەدەدران ٨

﴿وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا﴾ ئەگەر ئەو (پێغەمبەرە) مان بکردایە بە فریشتەیەک ﴿لَّجَعَلْنَاهُ رَجُلًا﴾ بێگومان
دەمانگۆڕی بە وێنەی پیاوێک (تا بیبینن و قسەی لەگەڵ بکەن) ﴿وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم مَّا يَلْبِسُونَ﴾ و بێگومان
لێمان دەشێواندن وەک چۆن خۆیان لە خۆیان دەشێواند ٩ ﴿وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێندبێ
بێگومان گاڵتە کراوە بە پێغەمبەرانی پێش تۆیش ﴿فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُم﴾ سەرئەنجام بۆ ئەوانەی
گاڵتەیان دەکرد دابەزی و دەوری دان ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ تۆڵەی ئەوەی گاڵتەیان پێدەکرد
(لەسزای سەخت) ١٠ ﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بڕۆن و بگەڕێن بە زەویدا
﴿ثُمَّ انظُرُوا﴾ پاشان سەرنج بدەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ سەرئەنجامی ئەوانەی بەڵگەکانی
خوایان بەدرۆ دادەنا چۆن بووە ١١ ﴿قُل لِّمَن مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هی
کێیە ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿قُل لِّلَّهِ كَتَبَ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ﴾ بڵێ تەنها بۆ خوایە کە بەزەیی و
میهرەبانی پێویستی کردووە لەسەر خۆی ﴿لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کۆتان
دەکاتەوە لە ڕۆژی دوایی دا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومان و دوودڵی تیدانی یە ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾
ئەوانەی خۆیان دۆڕاندووە ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوە ئەوانن کە بڕوا ناهێنن ١٢ ﴿وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ﴾ وە هەر بۆ خوایە ئەوەی ئارامی گرتووە لەشەو و ڕۆژدا ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەو
بیسەری زانایە ١٣ ﴿قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا بێجگە لە خوا دۆست
و پەرستراوی تر بۆ خۆم دابنێم؟ ﴿فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کە ئەو بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوییە
﴿وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ﴾ ئەو خوایە ڕۆزی دەدات و ڕۆزی پێ نادرێ ﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ﴾ بڵێ بەڕاستی من
فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ﴾ کە یەکەم کەس بم ملکەچ کەم (بۆ فەرمانی خوا) ﴿وَلَا
تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە (فەرمانم پێدراوە لەلایەن خوداوە) هەرگیز لەهاوبەش دانەران مەبە ١٤ ﴿قُلْ
إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ پێیان بڵێ بێگومان من دەترسم ئەگەر سەرپێچی لە فەرمانی پەروەردگارم
بکەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە سزای ڕۆژێکی گەورە ١٥ ﴿مَّن يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ﴾ هەر کەس ئەو
سزایەی لێ لادرێ لەو ڕۆژەدا ﴿فَقَدْ رَحِمَهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا بەزەیی پێیدا هاتۆتەوە ﴿وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ
الْمُبِينُ﴾ و ئەوە بە سەرکەوتنی ئاشکرا و تەواو ١٦ ﴿وَإِن يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ﴾ وە ئەگەر خوا دووچاری
بەلا و ناڕەحەتیەکت بکات ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ﴾ ئەوە جگە لەو (خوا) کەس نی یە بتوانێ لای بدات
﴿وَإِن يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ﴾ وە ئەگەر خێر و خۆشیەکیشت پێ بگەیەنێت ﴿فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ئەوە
خودا دەسەلاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا ١٧ ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾ وە هەر ئەوە دەست ڕۆیشتوو
زاڵە بەسەر بەندەکانیدا ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ هەر ئەوەیشە کار دروستی ئاگادارە ١٨

﴿قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: شایەتی دانی کێ لە هەموو شایەتی دانێک گەورەترە
(لەسەر پێغەمبەریی من) ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ: خوا گەورەترین ﴿شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ شایەتە لە نێوان من و ئێوەدا
﴿وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ﴾ وە ئەم قورئانە سرووش (وەحی) کراوە بۆ من ﴿لِأُنذِرَكُم بِهِ وَمَن بَلَغَ﴾ بۆ ئەوەی ئێوەی
پێ بترسێنم و هەر کەسێکی کەش کە پێی دەگات ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ﴾ ئایا بەڕاستی ئێوە شایەتی
ئەدەن بە دڵنیاییەوە کە لەگەڵ خوادا ﴿آلِهَةً أُخْرَىٰ﴾ چەند پەرستراوێکی تر هەن؟ ﴿قُل لَّا أَشْهَدُ﴾ بڵێ: من
شایەتی (و باوەڕ) نادەم ﴿قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ بڵێ: بێگومان هەر ئەو پەرستراوی تاک و تەنهایە ﴿وَإِنَّنِي بَرِيءٌ مِّمَّا
تُشْرِكُونَ﴾ وە بەڕاستی من بەریم لەوەی کە ئێوە دەیکەنە هاوبەش بۆ خوا ﴿١٩﴾ ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەی کە
نامەمان پێ بەخشین (لە گاور و جولەکەکان) ﴿يَعْرِفُونَهُ﴾ ئەم پێغەمبەرە دەناسن (کە پێغەمبەری خوایە بەهۆی
باسکردنی نیشانەکانی لە تەورات و ئینجیلدا) ﴿كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ﴾ وەک چۆن کوڕەکانیان دەناسن ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا
أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانەی خۆیان دۆڕاند و خەسارومەند کرد ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوە ئەوانن باوەڕ ناهێنن ﴿٢٠﴾
﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ ستەمکارترە لەو کەسەی درۆ هەڵدەبەستێ بەدەم خواوە ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یا بێ
باوەڕ بووبێ بە ئایەتەکانی (بەڵگەکانی) خوا ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بەڕاستی ستەمکاران ڕزگاریان نابێت ﴿٢١﴾
﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێ هەموویان کۆ دەکەینەوە (لە قیامەتدا) ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ پاشان ئەڵێین بەوانەی
هاوەڵیان بۆ خوا دانابوو ﴿أَيْنَ شُرَكَاؤُكُمُ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ کوان ئەو هاوەڵانەی کە بە خەیاڵی خۆتان بە هاوەڵی
خواتان دانابوو ﴿٢٢﴾ ﴿ثُمَّ لَمْ تَكُن فِتْنَتُهُمْ﴾ پاشان بەهانەیان هیچ نەبوو بێجگە لەوەی ﴿إِلَّا أَن قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا
مُشْرِكِينَ﴾ کە وتیان سوێند بە خوای پەروەردگارمان ئێمە هیچ جۆرێک هاوبەش دانەر نەبووین بۆ خوا ﴿٢٣﴾
﴿انظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ سەیر کە چۆن درۆ لە دژی خۆشیان دەکەن ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ونیان وون
بوون ئەو شتانەی خۆیان بە درۆ هەڵیان بەستبوون ﴿٢٤﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ﴾ وە لەو (کافرانە) کەسێ هەیە کە
گوێت بۆ دەگرێ کە قورئان دەخوێنی ﴿وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً﴾ بەڵام ئێمە (بەهۆی تاوان و کوفرەوە)
چەند پەردەیەکمان داوە بەسەر دڵەکانیاندا ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ بۆ ئەوەی تێی نەگەن ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وە کەڕی
و گرانیمان خستوەتە سەر گوێچکەکانیانەوە ﴿وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا﴾ وە ئەگەر هەموو بەڵگە و
نیشانەیەکی ببینن بڕوای پێ ناهێنن ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ﴾ تا ئەو ڕادەیە کاتێ دێن بۆ لات دەمە دەمێ
و بەربەرەکانێت لەگەڵ دەکەن ﴿يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕن ئەڵێن ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەم
قورئانە هیچ نییە بێجگە لە ئەفسانەی پێشینان ﴿٢٥﴾ ﴿وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ﴾ ئەوان بەرگری (خەڵک) ئەکەن لەو (قورئانە)
﴿وَيَنْأَوْنَ عَنْهُ﴾ و خۆشیان لێی دوور دەکەونەوە ﴿وَإِن يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ﴾ هیچ کەسیش لە ناو نابەن
خۆیان نەبێ ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ و هەستیش ناکەن (کە لەچی خەسارومەندیەکدان) ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَى
النَّارِ﴾ وە ئەگەر بیانبینیت کاتێک کە لەسەر ئاگری دۆزەخ ڕاوەستێنراون ﴿فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ﴾ کە دەڵێن
خۆزگە دەگەڕێنرابینەوە بۆ دونیا ﴿وَلَا نُكَذِّبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا﴾ و بەڵگەکانی پەروەردگارمان بە درۆ نەدەزانی
﴿وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە لە بڕواداران ئەبووین ﴿٢٧﴾

﴿بَلْ بَدَا لَهُم مَّا كَانُوا يُخْفُونَ مِن قَبْلُ﴾ (نەخێر بەڕاستیان نی یە) بەڵکو ئەوەی کە لەوەو پێش دەیانشاردەوە
بۆیان دەرکەوتووە ﴿وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ﴾ وەئەگەر بگەڕێنرێنەوە (بۆ دونیا) بێگومان دووبارە
دەگەڕێنەوە بۆ ئەو کارانەی کەلێیان قەدەغە کرابوو ﴿وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وەبەڕاستی ئەوانە درۆزنن ﴿٢٨﴾
﴿وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ وە ووتیان بەڕاستی هەر ئەم ژیانە (ی دونیا) مانە ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾
وئێمە زیندوو ناکرێینەوە ﴿٢٩﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ وەئەگەر ئەوانە ببینی ئەوکاتەی کەلەحوزووری
پەروەردگاریاندا وەستێنراوون ﴿قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ﴾ (پەروەردگار) دەفەرموێ ئایا ئەمە ڕاست نیە؟
﴿قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا﴾ ئەڵێن بەڵێ ڕاستە سوێند بە پەروەردگارمان ﴿قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ دەفەرموێ دەی
بچەژن ئەو سزایە ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بە هۆی ئەوەی کەبڕواتان نەهێناوە (ئینکارتان دەکرد) ﴿٣٠﴾
﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دیداری پەروەردگاریان بە درۆ دەزانی زەرەریان
کرد ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا کاتێ لەناکاو ڕۆژی دوایی یان بەسەردا دێت ﴿قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلَىٰ
مَا فَرَّطْنَا فِيهَا﴾ ئەڵێن ئای داخ و پەشیمانی سەخت بۆ ئێمە چەند کەم تەرخەمیمان کرد لە دونیادا و
لەدەستمان چوو ﴿وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ﴾ لەکاتێکدا تاوانەکانیان هەڵگرتووە بە کۆڵیانەوەیە
﴿أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ﴾ ئای چەند بەد خراپە ئەو بارە گرانەی هەڵی دەگرن ﴿٣١﴾ ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا
إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ﴾ وەژیانی دونیا هیچ نیە بێجگە گاڵتە و سەرقاڵی نەبێ ﴿وَلَلدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ﴾
وە بێگومان ماڵی دوا ڕۆژ چاکترە بۆ ئەوانەی خۆیان دەپارێزن و لە خوا دەترسن ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی
ئایا بۆ ژیرنابن ﴿٣٢﴾ ﴿قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە دەزانین کەبێگومان ئەوەی
کەئەوان دەیڵێن خەمبارت دەکات ﴿فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ﴾ بەڵام بێگومان ئەوان تۆ بەدرۆزن دانانێن
﴿وَلَٰكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڵکو ئەو ستەمکارانە ئایەتەکانی خوا ﴿يَجْحَدُونَ﴾ ئینکار دەکەن (وبەدرۆی
دەزانن) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێغەمبەرانی پێش تۆش (لەی موحەممەد
ﷺ) بەدرۆیان پێ دەکرا ﴿فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا﴾ بەڵام ئارامیان گرت لەسەر ئەو باوەڕ پێ نەکرانەیان
﴿وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا﴾ وە ئەزیەت و ئازار دران تا یارمەتی و سەرخستنی ئێمەیان بۆ هات
﴿وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ﴾ وەفەرمانەکانی (بەڵێنەکانی) خوا بەهیچ کەسێک ناگۆڕدرێ ﴿وَلَقَدْ جَاءَكَ مِن نَّبَإِ
الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بێت بێگومان هەواڵی هەندێ لەو پێغەمبەرانەت بۆ هاتووە ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ
إِعْرَاضُهُمْ﴾ خۆ هەرچەند ڕوو وەرگێڕانی ئەوانە سەخت و گرانە لەسەرت ﴿فَإِنِ اسْتَطَعْتَ﴾ جا ئەگەر
توانیت ﴿أَن تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ﴾ بە ناخی زەویدا تونێلێک لێ دەیت ﴿أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُم بِآيَةٍ﴾ یان
پەیژەیەک بۆ ئاسمان دابنێت بەهۆیەوە بەڵگەیەکیان بۆ بهێنی ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ﴾ وە
ئەگەر خوا بیویستایە ئەوانەی کۆدەکردەوە لەسەر ڕێنموویی و بڕوا هێنان ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾
کەواتە هەرگیز لەوانە مەبە کە نەزانن ﴿٣٥﴾

﴿إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ﴾ بەڕاستی تەنها ئەوانە وەڵامی تۆ ئەدەنەوە کە (بەدڵ) ئەبیستن ﴿وَالْمَوْتَىٰ
يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ﴾ مردووەکانیش (ئەوانەی باوەڕ ناهێنن) خوا زیندوویان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾
پاشان هەر بۆلای خۆی دەگەڕێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ وتیان بۆچی لەلایەن
پەروەردگاریەوە موعجیزەیەکی بۆ نەهاتۆتە خوارەوە ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ﴾ بڵێ بێگومان خوا بە
توانایە ﴿عَلَىٰ أَن يُنَزِّلَ آيَةً﴾ کە بەڵگە و نیشانەیەک بنێرێتە خوارەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام
زۆربەیان نازانن ﴿٣٧﴾ ﴿وَمَا مِن دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ﴾ هیچ گەڕۆکێکی گیان لەبەر نیە لەزەویدا ﴿وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ
بِجَنَاحَيْهِ﴾ وە هیچ باڵندەیەک نیە کە دەفڕێ بە هەردوو باڵەکەی ﴿إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُم﴾ مەگەر ئەوانیش وەک
ئێوە ئوممەتانێکن ﴿مَّا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێکمان فەرامۆش نەکردووە لەم کتێبەدا (لوح
المحفوظ یا قورئان دا) ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ﴾ پاشان ئەوانە (لە ڕۆژی دوایی دا) لای پەروەردگاریان
کۆدەکرێنەوە ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون بەبەڵگەکانی ئێمە ﴿صُمٌّ وَبُكْمٌ فِي
الظُّلُمَاتِ﴾ کەڕ و لاڵن لەناو تاریکستانەدان ﴿مَن يَشَإِ اللَّهُ يُضْلِلْهُ﴾ هەرکەس خوا بیەوێ گومڕای
دەکات ﴿وَمَن يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ هەرکەسیش خوا بیەوێ دەیخاتە سەر ڕێگای ڕاست ﴿٣٩﴾
﴿قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەواڵم پێ بدەن ئەگەر سزای خواتان بۆ
بێت ﴿أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ﴾ یان ڕۆژی دوایی یەخەتان بگرێت ﴿أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ﴾ ئایا هاوار دەکەنە هیچ
شتێك بێجگە لە خوا ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٤٠﴾ ﴿بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ﴾ (نەء) بەڵکو
تەنها بانگ و هاوار بەخوا دەکەن ﴿فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن شَاءَ﴾ ئەمجا ئەویش ئەگەر ویستی ئەوەی
هاواری (لە دەست) ئەکەن نایهێڵێ ﴿وَتَنسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ﴾ و ئەو شتانەتان لەبیر دەچێتەوە کە دەتانکردن
بە هاوبەش بۆ خوا ﴿٤١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێمە پێغەمبەرانمان نارد بۆ
گەلانی پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ﴾ وەتووشی نەبوونی و هەژاری
ونەخۆشی و ترس و ناڕەحەتیمان کردن ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە و پەشیمانی
دەربڕن (لاڵانەوە و زکری خوایی) ﴿٤٢﴾ ﴿فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُم بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا﴾ دەی بۆ نەپاڕانەوە کاتێك سزای
ئێمەیان بۆ هات؟ ﴿وَلَٰكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام دڵیان ڕەق بووە ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾
وەشەیتان ئەو کردەوەخراپانەی بۆ ڕازاندبوونەوە کەدەیانکرد ﴿٤٣﴾ ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ جا
کاتێ لەبیریان چوبەوە ئەوەی کە پێی ئامۆژگاری کران ﴿فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دەرگای هەموو
شتێکمان لەسەر کردنەوە ﴿حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا﴾ تاکاتێ دڵخۆش بوون بەوەی پێیان درا بوو
﴿أَخَذْنَاهُم بَغْتَةً فَإِذَا هُم مُّبْلِسُونَ﴾ لە ناکاودا تۆڵەمان لێ سەندن ئیتر ئەوانیش نائومێد و سەرگەردان
بوون ﴿٤٤﴾

﴿فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئه‌مجا ئه‌و گه‌له‌ی که سته‌میان کرد دوابڕاو کران ﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾
وه‌هه‌موو سوپاس و ستایشێ هه‌ر بۆ خوای په‌روه‌ردگاری جیهانیانه ﴿٤٥﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د
ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ﴾ ئه‌گه‌ر خوا هه‌ستی بیستن و بینینتان لێ بسه‌نێته‌وه
﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ﴾ مۆریشی بنێ به‌سه‌ر دڵه‌کانتاندا ﴿مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ﴾ چ په‌رستراوێك هه‌یه
بێجگه‌ خوا بۆتانی بهێنێته‌وه ﴿انْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ ته‌ماشابکه چۆن به‌ڵگه‌کان ده‌گۆڕین و
چه‌ند باره‌یان ده‌که‌ینه‌وه ﴿ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ﴾ پاشان ئه‌وان پشتی تێ ده‌که‌ن و ڕوو وه‌رده‌گێڕن ﴿٤٦﴾
﴿قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ﴾ ئه‌ی (موحه‌ممه‌د ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً﴾ ئه‌گه‌ر سزای
خوا له‌ناکاو یا به‌ ئاشکرا بێته‌ سه‌رتان ﴿هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئایا له‌ناو ده‌برێ (به‌ سزای
خوایی) بێجگه‌ له‌ کۆمه‌ڵی سته‌مکاران نه‌بێت؟ ﴿٤٧﴾ ﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ﴾ وه‌ نێرراوه‌کانمان نه‌ناردووه
﴿إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ﴾ مه‌گه‌ر به‌ مژده‌ده‌ر و ترسێنه‌ر نه‌بێت ﴿فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ﴾ جا هه‌ر که‌س بڕوای
هێنا و کرده‌وه‌ی چاکی کرد ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئه‌وه‌ هیچ ترسێکیان له‌سه‌ر نابێ
و خه‌مباریش نابن ﴿٤٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ ئه‌وانه‌یش بێ بڕوا بوون به‌ به‌ڵگه‌کانی ئێمه ﴿يَمَسُّهُمُ
الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ به‌ هۆی ده‌رچوونیان له‌ سنوور(ی فه‌رمانی خوا) سزایان لێ ده‌که‌وێ
و ده‌یانگرێ ﴿٤٩﴾ ﴿قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بڵێ من پێتان نالێم
خه‌زێنه‌کانی خوا لای منه‌ ﴿وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ﴾ وه‌ شتی نهێنیش نازانم ﴿وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ﴾ وه‌
پێتان نالێم بێگومان من فریشته‌م ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ شوێنی هیچ ناکه‌وم ئه‌وه‌نه‌بێت که‌ بۆ نیگام
کراوه ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ بڵێ ئایا کوێر و بینا یه‌کسانن؟ ﴿أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ﴾ ده‌ی ئایا بیر
ناکه‌نه‌وه؟ ﴿٥٠﴾ ﴿وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ﴾ به‌م قورئانه‌ بترسێنه ئه‌وانه‌ی ده‌ترسن ﴿أَنْ يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ﴾
(له‌وه‌ی که‌) کۆبکرێنه‌وه‌ لای په‌روه‌ردگاریان ﴿لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ له‌ کاتێکدا بێجگه
له‌ خوا هیچ یارمه‌تیده‌ر و تکاکارێکیان نی یه ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ به‌ڵکو خۆیان بپارێزن وله‌خوا
بترسن ﴿٥١﴾ ﴿وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ﴾ وه‌ ئه‌وانه‌ ده‌رمه‌که‌یت که‌ په‌روه‌ردگاریان ده‌په‌رستن (وهاواری
لێ ده‌که‌ن) ﴿بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾ به‌ به‌یانیان و ئێواراندا (ڕه‌زامه‌ندی) خوایان ده‌وێ
﴿مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ و لێپرسینه‌وه‌ی هیچ شتێکیان له‌سه‌ر تۆ نی یه ﴿وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ
شَيْءٍ﴾ وه‌ لێپرسینه‌وه‌ی هیچ شتێکی تۆش له‌سه‌ر ئه‌وان نی یه ﴿فَتَطْرُدَهُمْ﴾ جا ئه‌گه‌ر ده‌ریانکه‌یت
(دوور یان خه‌یته‌وه) ﴿فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ ئه‌وه له‌ سته‌مکاران ده‌بیت ﴿٥٢﴾

﴿وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ وە بەوجۆرە هەندێکیانمان بەهەندێکی تریان تاقی کردەوە ﴿لِيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّن بَيْنِنَا﴾ بۆ ئەوەی بڵێن ئایا ئەوانە خوا ڕێزو بەهرەی پێ بەخشیوون لە نێو ئێمەدا؟ ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ﴾ ئایا خوا لە هەموو کەس زاناتر نییە بەوانەی شوکر بژێرن؟ ﴿٥٣﴾ ﴿وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا﴾ وەکاتێ ئەوانەی کە بڕوایان هەیە بە ئایەتەکانی ئێمە هاتنە تۆلات ﴿فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە پێیان بڵێ سڵاوتان لێ بێت ﴿كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ﴾ پەروەردگارتان بەزەیی و میهرەبانی لەسەر خۆی پێویست کردووە ﴿أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ﴾ بێگومان هەر کەس لە ئێوە کارێکی خراپ بکات بەنەزانی ﴿ثُمَّ تَابَ مِن بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ﴾ پاشان بگەڕێتەوەو تەوبە بکات وخۆی چاک بکات ﴿فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا لێبووردەی بەبەزەیی یە ﴿٥٤﴾ ﴿وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئاموا جۆرە ئایەتەکان ڕوون دەکەینەوە ﴿وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگەی تاوانباران ڕوون بێتەوە ﴿٥٥﴾ ﴿قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ﴾ بڵێ بێگومان من قەدەغەم لێکراوە لەوەی کەبەندایەتی بکەم بۆ ئەوانەی ﴿تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئێوە هاواریان لێدەکەن و دەیان پەرستن بێجگە لە خوا ﴿قُل لَّا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ﴾ بڵێ من شوێنی ئارەزووەکانی ئێوە ناکەوم ﴿قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ﴾ ئەگەر وابکەم بێگومان من گومڕا دەبم وەنە ڕێری ئەو کەسانەدا نابم کە ڕێنموونیان وەرگرتووە ﴿٥٦﴾ ﴿قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي﴾ بڵێ بێگومان من لەسەر بەڵگەیەکی ئاشکرام کە لەلایەن پەروەردگارمەوەیە ﴿وَكَذَّبْتُم بِهِ﴾ کەچی ئێوە بڕواتان پێ نەهێنا ﴿مَا عِندِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ﴾ ئەو (سزای) ئێوە پەلەی هاتنی دەکەن بەدەست من نییە ﴿إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ فەرمان ڕەوایی تەنها بۆ خوایە ﴿يَقُصُّ الْحَقَّ﴾ حەق و ڕاستی باس دەکات ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ﴾ وە ئەو چاکترینی بڕیاردەر و جیاکەرەوەیە ﴿٥٧﴾ ﴿قُل لَّوْ أَنَّ عِندِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ﴾ بڵێ ئەگەر لام بوایە ئەوەی ئێوە پەلەی دەکەن لە هاتنی ﴿لَقُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ ئەوا کاری نێوان من و ئێوە کۆتایی پێ دەهێنرا ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا چاک ئاگادارە بەستەمکاران ﴿٥٨﴾ ﴿وَعِندَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ﴾ وە کلیلی هەموو نهێنییەکان هەر لای خوایە ﴿لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ﴾ کەس نایانزانێت جگە لە (خود) ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ وە (خوا) دەزانێ چی لە وشکانی و دەریادا هەیە ﴿وَمَا تَسْقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا﴾ وە هەر گەڵایەک بکەوێتە خوارەوە خوا پێی دەزانێت ﴿وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ﴾ و هەر دانەوێڵەیەک لە تاریکییەکانی زەویدا بێت ﴿وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ﴾ و هەر تەڕو وشکێک هەبێت ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ هەر هەموویان لە کتێبی ئاشکرادا لە (اللوح المحفوظ) دان ﴿٥٩﴾

﴿وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ﴾ وە هەر ئەو خوایەیە کە دەتان خەوێنێت لەشەودا (لێرەدا خەو بەمانای مردن
هاتووە) ﴿وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ﴾ وە ئەشزانێ (لە ڕۆژدا) چ کارێکتان ئەنجام داوە ﴿ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ﴾
پاشان لە ڕۆژدا بە خەبەرتان دەکاتەوە ﴿لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى﴾ بۆ ئەوەی تەواو بێ ماوەی دیاریکراو
(ی هەموو کەسێ) ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ﴾ ئەوسا هەر بولای ئەوە گەڕانەوەتان ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ﴾ پاشان هەواڵتان پێ دەدات بەهەر کردەوەیەك کە کردوتانە ﴿٦٠﴾ ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾
ئەو (خوا) زاڵ و دەسەلاتدارە بەسەر بەندەکانیدا ﴿وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً﴾ و فریشتەیکتان بۆ دەنێرێت
(کە چاودێر و پارێزەر و نوسەری کردەوەکانتانن) ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ تاکاتێ مردن بە یەکێکتان
دێت ﴿تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا﴾ نێراوەکانمان گیانی دەکێشن ﴿وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ﴾ کەهیچ سستی و کەمتەرخەمی
یەك ناکەن (لەکارەکانیاندا) ﴿٦١﴾ ﴿ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ﴾ پاشان دەگەڕێنرێنەوە بولای خوا
کەسەروەری ڕاستەقینەیانە ﴿أَلَا لَهُ الْحُكْمُ﴾ ئاگاداربن فەرمان ڕەوایی و بڕیار هەر بۆئەوە ﴿وَهُوَ أَسْرَعُ
الْحَاسِبِينَ﴾ هەر خوایشە لێپرسینەوەی خێراترە لە هەموو کەس ﴿٦٢﴾ ﴿قُلْ مَن يُنَجِّيكُم مِّن ظُلُمَاتِ الْبَرِّ
وَالْبَحْرِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: کێیە کە ئێوە ڕزگار دەکات لەتاریکیەکانی وشکانی و دەریا
﴿تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً﴾ کە هاوار و پاڕانەوەی لێدەکەن بە ئاشکرا و نهێنی ﴿لَّئِنْ أَنجَانَا مِنْ هَٰذِهِ﴾ (ئەڵێن) سوێند
بە خوا ئەگەر لەم مەترسیە ڕزگارمان بکات ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان لە سوپاس کارانی
خوا دەبین ﴿٦٣﴾ ﴿قُلِ اللَّهُ يُنَجِّيكُم مِّنْهَا﴾ بڵێ: هەر خوا ئێوە ڕزگار دەکات لەو مەترسیە ﴿وَمِن كُلِّ كَرْبٍ﴾ و لە
هەموو ناڕەحەتی و خەم و پەژارەیەك ﴿ثُمَّ أَنتُمْ تُشْرِكُونَ﴾ (لەگەڵ ئەوەشدا) پاشان ئێوە هاوەڵ بۆ خوا
بڕیار دەدەن ﴿٦٤﴾ ﴿قُلْ هُوَ الْقَادِرُ﴾ بڵێ: هەر ئەو خوایە بەتوانا و دەسەلاتدارە ﴿عَلَىٰ أَن يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا﴾
کەسزایەکتان بۆ بنێرێت ﴿مِّن فَوْقِكُمْ﴾ لە سەروتانەوە ﴿أَوْ مِن تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ﴾ یان لە ژێرپێتانەوە ﴿أَوْ يَلْبِسَكُمْ
شِيَعًا﴾ یان سەرتان لێ بشێوێنێ و تان کات بەچەند دەستە و تاقمێکەوە ﴿وَيُذِيقَ بَعْضَكُم بَأْسَ بَعْضٍ﴾
جا هەندێکتان بە هەندێکی ترتان سزا و ئازار بدات ﴿انظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ سەرنج بدە چۆن ئایەتەکان
دەگۆڕین (لە جۆرێکەوە بۆ جۆرێکی تر) ﴿لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ﴾ تا ئەوان تێبگەن و بیربکەنەوە ﴿٦٥﴾ ﴿وَكَذَّبَ
بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ﴾ گەلەکەت باوەڕیان بەم قورئانە نەکرد کە هەر ئەوە حەق و ڕاستە ﴿قُل لَّسْتُ عَلَيْكُم
بِوَكِيلٍ﴾ بڵێ: من پارێزەر و بەرپرسیارتان نیم ﴿٦٦﴾ ﴿لِّكُلِّ نَبَإٍ مُّسْتَقَرٌّ﴾ بۆ هەموو هەواڵێك کاتێکی
دیاریکراو هەیە (کە ڕاست و درۆی تیادا ڕوون دەبێتەوە) ﴿وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ وە بەزوویی دەزانن ﴿٦٧﴾
﴿وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا﴾ هەر کاتێ ئەوانەت دی قسەی ناشایستە دەکەن دەربارەی ئایەتەکانی
ئێمە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ ئەوە ڕوو وەرگێڕە لێیان ﴿حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ﴾ تا دەچنە سەر باسێکی تر
﴿وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ﴾ وە ئەگەر شەیتان لە بیری بردیتەوە ﴿فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾
ئیتر لە پاش بیرکەوتنەوەت لەگەڵ کۆمەڵی ستەمکاران دامەنیشە ﴿٦٨﴾

﴿وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ (هەرچەندە) ئەوانەی خواناس دەپارێزن هیچ پرسیارو
ئازاری ئەوانیان لەسەر نی یە ﴿وَلَٰكِن ذِكْرَىٰ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بەڵام بیرخستنەوەیە تا خۆیان بپارێزن
﴿٦٩﴾ ﴿وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) واز بێنە لەوانەی ئاینەکەیان کردووە
بە گەمە و گاڵتەجاڕی ﴿وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ و ژیانی دونیا هەڵی خەڵەتاندوون ﴿وَذَكِّرْ بِهِ﴾
وە بە قورئان ئامۆژگارییان بکە ﴿أَن تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ﴾ بۆ ئەوەی هیچ کەس تیا نەچێ
بەهۆی ئەو (خراپانە)ی کردویەتی ﴿لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ کە جگە لە خوا هیچ دۆست
وتکاکارێکی نی یە ﴿وَإِن تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَّا يُؤْخَذْ مِنْهَا﴾ ئەگەر هەموو فیدا و بژێوی بەدات لێ
ی وەرناگیرێ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا﴾ ئەوانە کەسانێکن بەهۆی ئەو (خراپانە)ی کە
کردوویانە تیاچوون ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ بۆ ئەوانیە خواردنەوەیەک لە ئاوی زۆر گەرم و بە کوڵ
﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ وسزای زۆر بە ئازاریش بە هۆی ئەوەی کە بێ بڕوابوون ﴿٧٠﴾ ﴿قُلْ
أَنَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بڵێ ئایا بێجگە لە خوا هاوار بکەین (و بپەرستین) ﴿مَا لَا يَنفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا﴾ شتێک
کە سوودمان پێ نەگەیەنێت و نە زیان ﴿وَنُرَدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا﴾ وە بەرەو دوا بگەڕێینەوە (پاشگەزببینەوە
لە ئاینەکەمان) ﴿بَعْدَ إِذْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ لە پاش ئەوەی کە خوا ڕێنموونی کردین (بۆ ڕێگای
ڕاست)؟ ﴿كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ﴾ وەکو ئەو کەسەی کە شەیتانەکان سەریان لێ شێوا بێ
﴿فِي الْأَرْضِ حَيْرَانَ﴾ بە زەوی دا سەرگەردان بێ ﴿لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى﴾ و چەند هاوڕێیەکی
هەبێ بانگی کەن بۆ ڕێگای ڕاست ﴿ائْتِنَا﴾ (بڵێن) وەرە بۆلای ئێمە (کەچی بە گوێیان نەکات)
﴿قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ﴾ بڵێ بەڕاستی هەر ڕێنموونی خوایە ڕێنموونی ڕاستە ﴿وَأُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ
الْعَالَمِينَ﴾ و فەرمانمان پێدراوە کە مل کەچ و گوێڕایەڵ بین بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٧١﴾ ﴿وَأَنْ
أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَاتَّقُوهُ﴾ وە (فەرمانمان پێدراوە) کە بەرپاکی نوێژ بەجێ بێنن و لەو (پەروەردگارە)
بترسێن ﴿وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە هەمووتان هەر بۆلای ئەو ڕاتە کۆ دەکرێنەوە (لە ڕۆژی دواییدا)
﴿٧٢﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ وە هەر ئەو خوایە کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە
بەحەق و ڕاستی ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ كُن فَيَكُونُ﴾ وە هەر ڕۆژێ بە شتێک بفەرموێ ببە ئەویش دەست بەجێ
دەبێ ﴿قَوْلُهُ الْحَقُّ﴾ فەرمان و وتەی ئەو ڕاستە ﴿وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ﴾ هەر بۆ ئەوە موڵک
و حاکمیەتی لەو ڕۆژەدا کە فوو دەکرێتە (صور) کەڕەنادا ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ زانا و ئاگایە
بە هەموو نهێنی و ئاشکرایەک ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ و هەر ئەوە کاربەدەست و بە ئاگا ﴿٧٣﴾

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ آزَرَ﴾ وە(بیربکەرەوە) کاتێك کە ئیبراهیم ووتی بە ئازەری باوکی ﴿أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا
آلِهَةً﴾ ئایا تۆ بتانێك دەکەیتە پەرستراوی خوت؟ ﴿إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ بەڕاستی من
تۆو گەلەکەت لە گومڕاییەکی تەواو و ئاشکرادا دەبینم ﴿٧٤﴾ ﴿وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ﴾ بەو شێوەیە
پیشانی ئیبراهیممان دا ﴿مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ دەسەلات و خاوەنیتی (خوا بۆ) ئاسمانەکان و
زەوی ﴿وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی لەڕیزی باوەڕدارە ڕاستەقینەکاندا بێت ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَنَّ
عَلَيْهِ اللَّيْلُ﴾ کاتێ شەوی بەسەردا هات ﴿رَأَى كَوْكَبًا﴾ ئەستێرەیەکی بینی ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي﴾ ووتی ئەمە
پەروەردگاری منە ﴿فَلَمَّا أَفَلَ﴾ بەلام کاتێ ئاوابوو ﴿قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ﴾ ووتی من هەرچی ئاوا
بێ خوشم ناوێ ﴿٧٦﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِغًا﴾ ئەمجا کاتێ مانگی بینی هەڵهات ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي﴾ ووتی
ئەمە پەروەردگاری منە ﴿فَلَمَّا أَفَلَ﴾ بەلام کاتێ کە ئاوابوو ﴿قَالَ لَئِنْ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي﴾ ووتی سوێند بەخوا
ئەگەر پەروەردگارم ڕێنموویم نەکات ﴿لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ﴾ بێگومان لەکۆمەڵی گومڕایان
دەبم ﴿٧٧﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِغَةً﴾ ئەمجا کاتێ خۆری بینی هەڵهات ﴿قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا أَكْبَرُ﴾
ووتی ئەمە پەروەردگاری منە ئەمە گەورەترە (لەوان) ﴿فَلَمَّا أَفَلَتْ﴾ جا کاتێ خۆریش ئاوا بوو
﴿قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم بەڕاستی من بەریم لە هەرشتێ کەئێوە دەیکەن
بەهاوبەش بۆ خوا ﴿٧٨﴾ ﴿إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ﴾ بەڕاستی من ڕووی خوم وەرەگێڕم بۆلای زاتێك
﴿لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە ﴿حَنِيفًا﴾ جگە بەخوا ڕووم لەهیچی
تر ناکەم ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە بێگومان من لەهاوبەش پەیداکەران نیم ﴿٧٩﴾ ﴿وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ﴾
(بەلام ئیبراهیم) گەلەکەی دەمەقالێیان لەگەڵدا کرد ﴿قَالَ أَتُحَاجُّونِّي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِ﴾ فەرمووی ئایا
ئێوە دەمەدەمێ و موجادەلەم لەگەڵدا دەکەن؟ لەبارەی خواوە کە بەڕاستی ڕێنموویی منی کردووە
﴿وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ﴾ من ناترسم لەوەی کە ئێوە دەیکەن بەهاوبەش بۆ خوا (چونکە زیان
ناگەیەنن) ﴿إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا﴾ مەگەر شتێك کەپەروەردگارم بیەوێ بیکات ﴿وَسِعَ رَبِّي كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا﴾ زانست و ئاگاداری پەروەردگارم هەموو شتێکی گرتوتەوە ﴿أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا
بیر ناکەنەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ﴾ وە من چۆن دەترسم لەو بتانەی کە ئێوە کردوتانە
بەهاوبەش بۆ خوا ﴿وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ﴾ کەئێوە ناترسن بێگومان بتانێکتان کردۆتە
هاوبەش بۆ خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا﴾ کە هیچ بەڵگەیەك نەنێراوە بوتان (کە ئەوان پەرستن)
﴿فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ﴾ دەی کەواتە کام لەم دوو دەستەیە شایستەترە بە نەترسان (و ئارامی)
﴿إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هیچ دەزانن ﴿٨١﴾

﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُم بِظُلْمٍ﴾ و بڕواکەیان تێکەڵ بە ستەم
(هاوەڵ دانان) نەکردووە ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ﴾ هێمنی و ئاسایش تەنها بۆ ئەوانەیە هەر
ئەوانەش ڕێنموونی کراوون ﴿٨٢﴾ ﴿وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ﴾ ئەو (بەڵگانە) بەڵگەی ئێمە بوون
کە دامانە بە ئیبراهیم ﴿عَلَىٰ قَوْمِهِ﴾ لەسەر ئەمر گەلەکەیەوە ﴿نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّن نَّشَاءُ﴾ هەر کەسێك
بمانەوێت پلەوپایەی بەرز دەکەینەوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت کاردروستی
زانایە ﴿٨٣﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە ئیسحاق و (لە ئیسحاقیش) یەعقوبمان پێ بەخشی
﴿كُلًّا هَدَيْنَا﴾ ڕێنموویی هەموویانمان کرد ﴿وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ﴾ وە لەوەو پێش ڕێنموویی
نووحیشمان کرد ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِهِ دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَارُونَ﴾ ولەنەوەکانی نووح
داوود و سولەیمان و ئەیووب و یوسف و مووساو هاروونمان (ڕێنموویی کرد) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي
الْمُحْسِنِينَ﴾ ئا بەو جۆرە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿٨٤﴾ ﴿وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ﴾
وە زەکەریا و یەحیا و عیسا و ئیلیاس ﴿كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ هەریەك لەمانە لە چاکەکاران بوون ﴿٨٥﴾
﴿وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا﴾ وە ئیسماعیل و یەسەع و یونس و لووط ﴿وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ﴾
هەریەکە لەمانە ڕێزمانداون بەسەر هەموو خەڵکیدا ﴿٨٦﴾ ﴿وَمِنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ﴾ هەروەها
هەندێ لەباوك و نەوەو و براکانیان ﴿وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ هەڵمان بژاردوون و
ڕێنموونیمان کردوون بۆ ڕێگەی ڕاست ﴿٨٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن﴾ ئەوە ڕێنموونی خوایە
ڕێنموونی هەربەندەیەکی پێدەکات ﴿يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ لەبەندەکانی کە خۆی بیەوێ ﴿وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ
عَنْهُم مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە ئەگەر هاوبەشیان ڕەوابدایە بۆ خوا بێگومان ئەو چاکانەی کردبوویان
هەمووی بێ پاداشت دەردەچوو ﴿٨٨﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کە سانێکن ﴿آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ
وَالنُّبُوَّةَ﴾ پەیام و زانیی و حوکمڕانی و پێغەمبەرێتیمان پێ بەخشیوون ﴿فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَٰؤُلَاءِ﴾ جا ئەگەر
ئەوانە (قورەیش) بڕوای پێ نەهێنن ﴿فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان بەدەستەیەکی
ترمان سپاردووە (چاودێری بکەن و) بێ بڕواش نابن پێی ﴿٨٩﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ﴾ ئەوانە (ئەو
پێغەمبەرانەی ناویان براو) کەسانێك بوون خوا ڕێنموونی کردن ﴿فَبِهُدَاهُمُ اقْتَدِهْ﴾ دەی بەپەیڕەوی
ڕێگە ورێبازی ئەوان بکە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿قُل لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ داوای هیچ کرێ و پاداشتێکتان لێناکەم لەسەری ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْعَالَمِينَ﴾ ئەم قورئانە تەنها
ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٩٠﴾

﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾ وەك پێویست خوایان نەناسی و ڕێزیان نەگرت ﴿إِذْ قَالُوا﴾ کاتێ ووتیان ﴿مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِّن شَيْءٍ﴾ خوا هیچ شتێکی نەناردوەتە خوارەوە بۆ هیچ ئادەمی یەك ﴿قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي﴾ بڵێ ئەی کێ ئەو کتێبەی ناردە خوارەوە ﴿جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ﴾ کە موسا هێنای ﴿نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ﴾ (ئەو کتێبە) ڕووناکی و ڕێنموویی بوو بۆ خەڵك (پێش دەستکاری کردنی لەلایەن جولەکەکانەوە) ﴿تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ﴾ ئێوە ئەو (کتێبە) دەکەنە چەند پەڕە و کاغەزێك ﴿تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا﴾ بەشێکی (کە لەبەرژەوەندیتانە) ئاشکرای دەکەن و زۆریشی (کە دژی خۆتانە) دەیشارنەوە ﴿وَعُلِّمْتُم مَّا لَمْ تَعْلَمُوا﴾ شتانێك فێر کراوون کەئێوە نەتان دەزانی ﴿أَنتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ﴾ نەخۆتان و نە باو و باپیرانتان ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ هەرخوا (کتێبی بۆ موسا ناردووە) ﴿ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ﴾ پاشان لێیان گەڕێ لەناو بەتاڵی خۆیاندا گاڵتەو یاری بکەن و ڕابوێرن ﴿٩١﴾ ﴿وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ﴾ ئەم قورئانە ئێمە ناردوومانەتە خوارەوە ﴿مُبَارَكٌ﴾ پیرۆز و بەرەکەتدارە ﴿مُّصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ ئەو کتێبانەش پێش ئەو هاتوون بەڕاستیان دادەنێت (پێش ئەوەی گاور وجولەکەکان بیشێوێنن) ﴿وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ هەروەها بۆ ئەوەی دانیشتوانی مەککە وەدەوروبەری ئاگادار کەیتەوە و بیانترسێنی ﴿وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ جا ئەوانەی بڕوایان بە دواڕۆژ هەیە بڕوا بەم (قورئانە) دێنن ﴿وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ ئەوان پارێزەرن بۆ نوێژەکانیان و بەچاکی لەکاتی خۆیاندا دەیکەن ﴿٩٢﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ لەو کەسە ستەمکارترە کەدرۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ﴿أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ﴾ یان بڵێ نیگا وسروشم بۆ کراوە ﴿وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ﴾ بەڵام هیچ نیگا و سروشێکیشی بۆ نەکراوە ﴿وَمَن قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ هەروەها کەسێ کە بڵێ منیش وێنەی ئەو قورئانەی خوا دایبەزاندووە دادەبەزێنم ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ﴾ خۆزگە ستەمکارانت دەبینی کاتێ ﴿فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ﴾ وان لە نەرەحەتی و سەختی سەرە مەرگدا ﴿وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ﴾ و فریشتەکان دەستیان بۆ دەبەن (بۆ گیان کێشانیان) ﴿أَخْرِجُوا أَنفُسَكُمُ﴾ (پێیان دەڵێن) خۆتان دەربازکەن (لەم نارەحەتی گیان کێشانە ئەگەر ڕاست دەکەن) ﴿الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ﴾ ئەمڕۆ پاداشتی ڕیسواکەر دەدرێنەوە ﴿بِمَا كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ﴾ بەهۆی ئەوەی کەقسەی ناڕاستان هەڵدەبەست بەدەم خواوە ﴿وَكُنتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ﴾ و خۆتان بەگەورە دەزانی لەبەرانبەر ئایەتەکانی خوادا ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێوە بە تەنێ و یەك یەك گەڕانەوە بۆ لامان ﴿كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر وەکو یەکەم جار دروستمان کردن ﴿وَتَرَكْتُم مَّا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ﴾ و ئەوەی پێمان دابوون بەجێتان هێشت لەدوای خۆتان (لەماڵ وسەروەت وسامان) ﴿وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ﴾ وە نابینین لەگەڵتاندا ﴿شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئەو تکاکارانەی کە لاتان وابوو هاوبەشی خوان لە تکا کردن بۆتان ﴿لَقَدْ تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ﴾ سوێند بە خوا بێگومان پچڕا پەیوەندی نێوانتان ﴿وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ وە ئەوەی بە پشتیوانی خۆتان دادەنا وون بوو لێتان ﴿٩٤﴾

﴿إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَىٰ﴾ بەڕاستی خوا لەتکەری دانەوێڵەو ناوکەتووە (کاتێك کەدەڕوێنرێت لەزەویدا)
﴿يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ﴾ زیندوو دەرئەهێنێ لە مردوو ﴿وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ﴾ وە (خوا) دەرهێنەری
مردووانە لە زیندوو ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ ئەوەیە خوای ئێوە دەی کەواتە ئێوە چۆن (لەپەرستی
ئەو خوایە) لا دەدرێن؟ ﴿٩٥﴾ ﴿فَالِقُ الْإِصْبَاحِ﴾ (خوا) بەدی هێنەری شەبەق و ڕووناکی ڕۆژ بووەوەیە
﴿وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا﴾ و شەوی کردووە بەکات و هۆی ئارامگرتن ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا﴾ و خۆر و
مانگی کردۆتە هۆی حساب دیاریکردن و زانینی کات ﴿ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ ئەوەش ئەندازەگرتنی
خوای بەدەسەلاتی زانایە ﴿٩٦﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ﴾ وە هەر خوایە کەئەستێرەی داناوە بۆتان
﴿لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ بۆ ئەوەی ڕێیان پێ بکەن لە تاریکییەکانی وشکانی و دەریادا
﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بەڕاستی ئایەتەکانمان ڕوون کردۆتەوە بۆ کۆمەڵێ کەبزانن و تێ بگەن
﴿٩٧﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ وە ئەو خوایە زاتێکە کە ئێوەی دروست کردوە لەیەك کەس
کە (ئادەم)ە ﴿فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ﴾ ئەمجا (لە پشتی باوکتان) پشتەجێ کران (دواتریش لەمندالدانی
دایکتاندا) دانران بە شێوەی کاتی ﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ﴾ بەڕاستی ئایەتەکانمان ڕوون
کردۆتەوە بۆ کەسانی بەووردی بیر بکەنەوە ﴿٩٨﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە ئەو خوایە زاتێکە ﴿أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ
مَاءً﴾ کە بارانی لە ئاسمانەوە باراندووە ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ جا بە هۆی ئەو (بارانەوە)
هەموو جۆرە چەکەرەیەکمان ڕواند ﴿فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا﴾ ئەمجا ڕووەکی سەوزمان لێ ڕوو ناوە
﴿نُّخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُّتَرَاكِبًا﴾ وە لەو (ڕووەکە سەوزە) دەنوێڵەی لەسەریەك کەڵەکە بوومان دەرهێناوە
(وەك گوڵی جۆ و گەنم) ﴿وَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ﴾ وە لە دار خورماوە چەند پەلێکی هێشووی
شۆڕەوەبوو دەردەهێنین ﴿وَجَنَّاتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ﴾ وە (دەڕوێنین بەو بارانە) باخاتی زۆر لە تری ی هەمە جۆر
﴿وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ﴾ و زەیتون و بە هەناری ﴿مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ﴾ هاوچەشن و لەیەکتر جیا جیا (لەتامدا)
﴿انظُرُوا إِلَىٰ ثَمَرِهِ﴾ سەرنجی بەرهەمەکەی بدەن ﴿إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ﴾ کاتێك بەر دەگرێت و پێ دەگات
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكُمْ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەم سەرنجدانەدا چەند بەڵگەی گەورەهەیە (لەسەر گەورەی
دەسەڵاتی خودا) بۆ کەسانێك کە بڕوا دەهێنن ﴿٩٩﴾ ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ﴾ هاوبەشانێکیان بڕیارداوە بۆ
خوا کە جنۆکەن ﴿وَخَلَقَهُمْ﴾ لەکاتێکدا خوداوەو (جنۆکانەی) دروست کردووە ﴿وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ
عِلْمٍ﴾ بەدرۆ و بوختان چەند کوڕ و کچیان ڕەوادا وە بۆ خوا بەبێ زانیاری ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَصِفُونَ﴾
پاك و بێ گەردی بۆ خوا لەوەی کە ئەوبێ بڕوایانە بڕیاری ئەدەن بۆ خوا ﴿١٠٠﴾ ﴿بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
(خوا) داهێنەری ئاسمانەکان و زەوی یە لە نەبوون ﴿أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُن لَّهُ صَاحِبَةٌ﴾ چۆن
منداڵی دەبێ کە ژن و هاوسەری نەبووە ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ خۆی هەموو شتێکی دروستکردووە
﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ و ئەو بە هەموو شتی زانا و بە ئاگایە ﴿١٠١﴾

﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ هەر ئەو خوایەیە کە پەروەردگاری ئێوەیە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی
ڕاستەقینە نی یە جگە لە ئەو ﴿خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دروست کەری هەموو شتێکە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾
کەواتە ئەو بپەرستن ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ وە ئەو خوایە چاودێرە بەسەر هەموو شتێکەوە
١٠٢ ﴿لَّا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ﴾ چاوەکان پەی پێ نابەن و ناتوانن بیبینن ﴿وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ﴾
بەڵام ئەو هێزی بینین و چاوەکان دەبینێت ﴿وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ و ئەو بە ئاگای وردبینە ١٠٣
﴿قَدْ جَاءَكُم بَصَائِرُ مِن رَّبِّكُمْ﴾ بەڕاستی لەلایەن پەروەردگارتانەوە چەندین بەڵگەی ڕوونتان
بۆ هاتووە ﴿فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ﴾ ئەمجا هەر کەس بیر لەڕاستی دەکاتەوەو دەیبینی ئەوە (سوودی)
بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا﴾ هەر کەسیش بیر ناکاتەوە و کوێر بووە ئەوە (زیانی) هەر بۆ خۆیەتی
﴿وَمَا أَنَا عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ﴾ وە من چاودێر و پارێزەریش نیم بەسەرتانەوە (بەس ڕاگەیەنەرم) ١٠٤
﴿وَكَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ ئاوا جۆر و شێوەی بەڵگەکان دەگۆڕین ﴿وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ﴾ دەبا هەر بڵێن
خوێندووتە وپێکووتراوە ﴿وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی چاک ڕوونی بکەینەوە بۆ کۆمەڵێك
کە تێدەگەن و شارەزان ١٠٥ ﴿اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ شوێنی ئەوە بکەوە کە لەلایەن پەروەردگارتەوە
وەحیت بۆ کراوە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ شایستەی پەرستن نییە بێجگە لەو (خوا) ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ﴾
وە ڕوو وەرگێڕە لەهاوبەش بڕیاردەران ١٠٦ ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە
هەرگیز هاوبەشیان دانەدەنا ﴿وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ و تۆمان نەکردووە بەچاودێر و پارێزەر بەسەریانەوە ﴿وَمَا
أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ﴾ و تۆ زۆرداری دەسەڵاتدار نیت بەسەریانەوە ١٠٧ ﴿وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ
اللَّهِ﴾ (موسڵمانان) جنێو قسەی ناشرین مەڵێن بەبوت و پەرستراوانەی کەئەوان هاواریان لێ
دەکەن و دەیانپەرستن بێجگە لەخوا ﴿فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەو هۆیەوە ئەوانیش قسەی نەشیاو بڵێن
بەخوا ﴿كَذَٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ﴾ بەو شێوەیە ڕازاندوومانەتەوە بۆ هەموو ئوممەتێك کردەوەکانیان
﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِم مَّرْجِعُهُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەیان هەر بۆلای پەروەردگاریانە ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾
ئەمجا هەواڵیان پێ دەدات بەو کردەوانەی ئەنجامیان دەدا ١٠٨ ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ وە بەهێزترین
سوێندیان بەخوا دەخوارد ﴿لَئِن جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا﴾ سوێند بەخوا ئەگەر موعجیزەیەکیان بۆ بێت
(ئەوانەی کەخۆیان داوایان دەکرد) بێگومان بڕوا دەهێنن پێی ﴿قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِندَ اللَّهِ﴾ بڵێ بەڕاستی
موعجیزەکان هەر لای خوایە ﴿وَمَا يُشْعِرُكُمْ﴾ وە ئێوە نازانن ئەی بڕواداران ﴿أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا
يُؤْمِنُونَ﴾ ئەگەر ئەو بەڵگانەش بێنە کایەوە هەر بڕوا ناهێنن ١٠٩ ﴿وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ﴾ وە (کاتێ
هاتنی موعجیزەکان بەهۆی نی بڕواییانەوە) دڵ و چاویان وەردەگێڕین و لادەدەین (لە باوەڕ هێنان)
﴿كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر وەك لە سەرەتاوە بڕوایان بەقورئان نەهێنا ﴿وَنَذَرُهُمْ﴾ وەلێیان
دەگەڕێین ﴿فِي طُغْيَانِهِمْ﴾ لەسەر کەشی خۆیاندا ﴿يَعْمَهُونَ﴾ (دەبا) هەر سەرگەردان بن ١١٠

﴿وَلَوْ أَنَّنَا﴾ وە بێگومان ئەگەر ئێمە ﴿نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ﴾ فریشتەمان بۆ لای ئەو (بێباوەڕ)انە ناردبایە
﴿وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ﴾ و مردووەکان قسەیان لەگەڵ بکردنایە ﴿وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ﴾ و هەموو
شتێکمان بۆ کۆبکردنایەتەوە ﴿قُبُلًا﴾ ڕوو بەڕوو بەپێش چاویانەوە (یان کۆمەڵ کۆمەڵ) ﴿مَّا كَانُوا
لِيُؤْمِنُوا﴾ بڕوایان نەدەهێنا ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر خوا بیویستایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ﴾ بەڵام
زۆربەیان نەزان و بێ ئاگان ﴿١١١﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا﴾ هەر بەو شێوە بۆ هەموو پێغەمبەرێک
دوژمنێکمان داناوە ﴿شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ﴾ لە شەیتانەکانی مرۆڤ و جنۆکە ﴿يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ
بَعْضٍ﴾ کە بە نهێنی بە یەکتری ڕادەگەیەن ﴿زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا﴾ وتەی ڕازاوە و بریقەدار بۆ فریودانیان
﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ﴾ وە ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە ئەوەیان نەدەکرد ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾
وازیان لێ بهێنە لەگەڵ هەڵبەستراوەکانیان و ئەو درۆیانەی کە هەڵی دەبەستن ﴿١١٢﴾ ﴿وَلِتَصْغَىٰ إِلَيْهِ﴾ وە بۆ ئەوەی
گوێبگری بۆ ئەو (وتە بریقەدار و ڕازاوەی بۆ یەکتری دەکەن) ﴿أَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ دڵی
ئەو کەسانەی بڕوایان نییە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَلِيَرْضَوْهُ﴾ بۆ ئەوەی ڕازی بن پێی ﴿وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُم
مُّقْتَرِفُونَ﴾ وە تاوانی بکەن ئەو تاوانانەی ئەیکەن ﴿١١٣﴾ ﴿أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتَغِي حَكَمًا﴾ جا ئایا
جگە لە خوا دادوەرێکی تر بۆ خۆم بڕیاردەر بدەم؟ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ﴾ لە کاتێکدا (خوا) ئەو زاتەیە
کە ناردوویەتیە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿مُفَصَّلًا﴾ ئەم قورئانە کە ڕوون کەرەوەی هەموو باسێکە
بە درێژی ﴿وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەش کە نامەمان پێ بەخشیون ﴿يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِّن رَّبِّكَ
بِالْحَقِّ﴾ چاک دەزانن بێگومان ئەم قورئانە لەلایەن پەروەردگارتەوە بە حەق و ڕاستی نێردراوە
﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە هەرگیز لە گومانداران مەبە ﴿١١٤﴾ ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ وە فەرمان
و وتەی پەروەردگارت تەواو بووە و بە ئەنجام گەیشت ﴿صِدْقًا وَعَدْلًا﴾ بە ڕاستی و دروستی
﴿لَّا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ﴾ کە هیچ کەس ناتوانێ بڕیار و وتەکانی بگۆڕێ ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ هەر
خوا بیسەر و زانایە ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِن تُطِعْ أَكْثَرَ مَن فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەگەر تۆ گوێڕایەڵی زۆربەی ئەوانە بیت
لەسەر زەویدان ﴿يُضِلُّوكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێگەی خوا گومڕات دەکەن ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ ئەوان
هەر شوێنی گومان کەوتوون ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ وە هەمیشە درۆ و گوترە کاری دەکەن ﴿١١٦﴾
﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ﴾ بێگومان هەر پەروەردگارت چاک دەزانێت ﴿مَن يَضِلُّ عَن سَبِيلِهِ﴾ کێ گومڕا
بووە و لای داوە لە ڕێگەی ئەو ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ وە هەر ئەو زاناترە بەوانەی ڕێبازی ڕاستیان
گرتووە ﴿١١٧﴾ ﴿فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ دەمخۆن لەو (سەربڕاو)ەی کە ناوی خوای لەسەر هێنراوە
﴿إِن كُنتُم بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بە نیشانەکانی خوا بڕوادارن ﴿١١٨﴾

﴿وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا﴾ بۆچی ئێوە ناخۆن؟ ﴿مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ لە (گۆشتی) ئەو (ئاژەڵان)ەی
کەناوی خوای لەسەر هێنراوە (لەکاتی سەربڕینی دا) ﴿وَقَدْ فَصَّلَ لَكُم مَّا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ﴾ کەبێگومان خوا
بۆتانی ڕوون کردوتەوە ئەوەی حەرامی کردوە لەسەرتان ﴿إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ﴾ جگە لەوەی کەناچار
دەبن بۆی (بیخۆن لەو خواردنانەی کە حەرامن) ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا لَّيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِم﴾ بەڕاستی زۆر کەس
خەڵکی گومڕا دەکەن بە هەوا و ئارەزووی خۆیان ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیارییەك (کە لەخواوە
وەرگیرابێت) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ﴾ بێگومان پەروەردگارت دەست درێژکاران و سەرکەشان
چاك دەناسێ ﴿١١٩﴾ ﴿وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ﴾ لەگوناهی ئاشکرا و نهێنی وازبێنن ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ
الْإِثْمَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە گوناه دەکەن بە دەستی ئەنقەست ﴿سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ﴾
بەرووی تۆڵەیان لێ دەسەنرێت بەهۆی ئەو تاوانانەی دەیانکرد ﴿١٢٠﴾ ﴿وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ
يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ لەو (سەربڕاوە) مەخۆن کەناوی خوای لەسەر نەهێنراوە (لەکاتی سەربڕیندا)
﴿وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ﴾ بێگومان (خواردنی) ئەوە تاوان و لەسنوور دەرچوونە ﴿وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ﴾
وە بێگومان شەیتانەکان بەنهێنی شت بەدۆستانیان دەڵێن ﴿لِيُجَادِلُوكُمْ﴾ بۆ ئەوەی موجادەلە و دەمە
دەمێتان لەگەڵ بکەن ﴿وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ﴾ جا ئەگەر بە گوێیان بکەن ئەوە بێگومان لەهاوبەش
دانەران دەبن ﴿١٢١﴾ ﴿أَوَمَن كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ﴾ ئایا کەسێك کەمردوو بێت (واتە بێ بڕوا بێت) و ئێمە
زیندوومان کردەوە (هیدایەتماندا) ﴿وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ﴾ و ڕووناکییەکمان بۆ دەرهەم هێنا
(کەقورئانە) بەهۆی ئەوەوە لەناو خەڵکیدا دەگەڕێ و دەڕوات ﴿كَمَن مَّثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ ئایا وەك ئەوە
وایە کە لەناو تاریکستانێکدا بێت ﴿لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا﴾ کە هەرگیز دەرچوونی نەبێ لێی ﴿كَذَٰلِكَ
زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەو شێوەیە ڕازێنراوەتەوە بۆ بێبڕوایان ئەو کردەوە (خراپانەی) دەیان
کرد ﴿١٢٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَابِرَ مُجْرِمِيهَا﴾ بەو شێوەیە لە هەموو شارێکدا گەورەترینی
تاوانبارێمان کرد (بەدەسەڵاتدار) ﴿لِيَمْكُرُوا فِيهَا﴾ بۆ ئەوەی پیلان و فێڵ بکەن لەو شارەدا
﴿وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنفُسِهِمْ﴾ وە فێڵ و پیلان ناکەن (لە کەس) بێجگە لەخۆیان ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾
بەڵام ئەوان هەستی پێ ناکەن ﴿١٢٣﴾ ﴿وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ﴾ وە کاتێك ئایەتێکیان بۆ بێت ﴿قَالُوا لَن نُّؤْمِنَ﴾
دەڵێن ئێمە هەرگیز باوەڕ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ﴾ هەتا وێنەی ئەوەی بە پێغەمبەرانی
خوا دراوە بەئێمەش نەدرێت ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ﴾ خوا چاك دەزانێت پەیام و پێغەمبەرایەتی
خۆی بۆ کوێ دەنێرێت (وکێ شیاوترە بۆ ئەو کارە) ﴿سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا﴾ بەرووی ئەوانەی
تاوانیان کردووە دووچاریان دەبێت ﴿صَغَارٌ عِندَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ سووکی و ڕیسوایی لای
خوا وسزای سەخت ﴿بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ﴾ بەهۆی ئەو پیلان وفێڵانەوەی کەدەیانکرد
(لە بڕواداران) ﴿١٢٤﴾

﴿فَمَن يُرِدِ اللَّهُ أَن يَهْدِيَهُ﴾ جا هەركەسێك خوا بیەوێت ڕێنموویی بكات ﴿يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ﴾ سینگی فراوان دەكات بۆ ئیسلام (وەرواهێنان) ﴿وَمَن يُرِدْ أَن يُضِلَّهُ﴾ وەهەركەس خوا بیەوێت گومڕای كات (لەبەر بەشایی وسەركەشی خۆی) ﴿يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا﴾ سینگی زۆر تەنگ دەكات ﴿كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَاءِ﴾ وەك ئەوەی (بیەوێت) بەرز ببێتەوە بەرەو ئاسمان (چونكە مرۆڤ تا بەرەو ئاسمان بەرز ببێتەوە هەست بە تەنگە نەفەسی دەكات وبەناڕەحەت هەناسەی بۆ دەدرێت) ﴿كَذَٰلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ﴾ بەوجۆرە خوا پیسی ونا پاكی دادەنێت ﴿عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ لەسەر ئەوەی كەبڕوا ناهێنن ﴿١٢٥﴾ ﴿وَهَٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا﴾ ئەم ئیسلامە ڕێگای پەروەردگارتە كەڕێك و ڕاستە ﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ﴾ بێگومان بەڕوونی ئایەتەكانمان باسكردووە ﴿لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ كۆمەڵێك كەبیر بكەنەوە ﴿١٢٦﴾ ﴿لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ بۆ ئەوانە لەلای پەروەردگاریان ماڵی ئاشتی كە (بەهەشتە) ﴿وَهُوَ وَلِيُّهُم بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ئەوجا ئەویش دۆستیانە بەهۆی ئەو كردەوە چاكانەی دەیان كرد ﴿١٢٧﴾
﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێك (خوا) تێكڕا كۆیان دەكاتەوە (دەفەرموێت) ﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ﴾ ئەی دەستەو كۆمەڵی جنۆكە ﴿قَدِ اسْتَكْثَرْتُم مِّنَ الْإِنسِ﴾ بێگومان ئێوە زۆر كەستان لەئادەمیەكان گومڕا كرد ﴿وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُم مِّنَ الْإِنسِ﴾ وە دۆستەكانیان لەئادەمی دەڵێن ﴿رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ﴾ ئەی پەروەردگارمان هەندێكمان سوودو كەڵكمان لەهەندێكمان وەرگرت ﴿وَبَلَغْنَا أَجَلَنَا الَّذِي أَجَّلْتَ لَنَا﴾ وە بەو كاتەو مۆڵەتە گەیشتین كەبۆت دیاری كردبووین ﴿قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ﴾ خوا فەرمووی ئاگر شوێنتانە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی وبێ بڕانەوە دەمێننەوە تیایدا ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ جگە لەو كاتەی كەخوا بیەوێ ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت كاردروستی زانایە ﴿١٢٨﴾
﴿وَكَذَٰلِكَ نُوَلِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا﴾ بەو شێوەیە هەندێك لەستەمكاران دەكەین بەدۆست و پشتیوانی هەندێكی تریان ﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو كردەوانەی ئەنجامیان دەدا ﴿١٢٩﴾
﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ ئەی دەستەو كۆمەڵی جنۆكەو ئادەمی ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ﴾ ئایا پێغەمبەرانتان لەخۆتان بۆ نەهات ﴿يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي﴾ كەئایەتەكانی منتان بۆ بخوێنەوە ﴿وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ وە لەگەیشتن و دووچار بوونی ئەم ڕۆژەیان بترساندن ﴿قَالُوا شَهِدْنَا عَلَىٰ أَنفُسِنَا﴾ دەڵێن (ڕاستە) شایەتی لەسەر خۆمان دەدەین ﴿وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ بەڵام ژیانی دونیا خەڵەتاندنی ﴿وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ و شایەتیان لەسەر خۆیان دا ﴿أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ﴾ كەبێگومان ئەوان بێ بڕوا بوون ﴿١٣٠﴾

﴿ذَٰلِكَ أَن لَّمْ يَكُن رَّبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ﴾ ئەوەی باسکرا لەسەر ئەوەیە کە پەروەردگارت لەناو بەری (خەڵکی) شارو گوندەکان نەبووە و زوڵم و ستەمی لێ نەکردوون ﴿وَأَهْلُهَا غَافِلُونَ﴾ لەکاتێکدا خەڵکی ئەو شارو گوندانە بێ ئاگابوون (١٣١) ﴿وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِّمَّا عَمِلُوا﴾ بۆ هەر یەکێک (لەجنۆکەو ئادەمی) چەند پلە و پایە هەیە لەبەرانبەر کردەوەکانیاندا ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ وە پەروەردگارت لەوەی کەدەیکەن (ئەو ستەم کارانە) بێ ئاگا نییە (١٣٢) ﴿وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ هەر پەروەردگاری تۆ بێ نیازە و خاوەنی میهرەبانی یە ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێت لەناوتان دەبات ﴿وَيَسْتَخْلِفْ مِن بَعْدِكُم مَّا يَشَاءُ﴾ وە کێی بوێت دوای ئێوە دەیکاتە جێنشین(ی ئێوە) ﴿كَمَا أَنشَأَكُم مِّن ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ آخَرِينَ﴾ وەك چۆن ئێوەی لەنەوەی کۆمەڵێکی تر بەدی هێنا (١٣٣) ﴿إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَآتٍ﴾ بێگومان هەر بەڵێنێکتان پێ دەدرێ هەر دێت ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ و ئێوە لەدەستی خوا دەرناچن (١٣٤) ﴿قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی گەلەکەم لەسەر ڕێبازی خۆتان ئەوەی لەدەستتان دێت بیکەن ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ بێگومان منیش کارو کردەوەی خۆم دەکەم ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ﴾ جا لەمەو پاش دەزانن سەرئەنجامی ئەو دونیا بۆ کێ دەبێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بێگومان (بێ باوەڕان و) ستەم کاران ڕزگاریان نابێت (١٣٥) ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ﴾ وە بڕیاریاندا بۆ خوا لەوەی کە (خوا) دروستی کردووەو دەی هێنا ﴿مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا﴾ بەشێك لە کشتوکاڵ و ئاژەڵ و ماڵات ﴿فَقَالُوا هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ﴾ جا بە گومانی خۆیان وتیان ئەمە بۆ خوایە ﴿وَهَٰذَا لِشُرَكَائِنَا﴾ وە ئەوەش بۆ هاوبەشەکانمان (بتەکانمانە) ﴿فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ﴾ جا ئەوەی بۆ هاوبەشەکانیانە ئەوە بەخوا ناگات ﴿وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَائِهِمْ﴾ وە ئەوەش بۆ خوایە ئەوە دەگات بەهاوبەشەکانیان (واتە خوا نایەوێت و ئەیداتەوە بەسەریاندا) ﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ئای چ خراپە ئەوەی بڕیاری دەدەن (١٣٦) ﴿وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاؤُهُمْ﴾ لەبەر ئەم شێوەیە شەیتانەکان کوشتنی ڕۆڵەکانیان بۆ زۆر لە هاوەڵدانەرەکان ڕازاندەوە ﴿لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی لەناویان بەرن (بەکوشتنی کەسانی بێ تاوان) وە بۆ ئەوەی ئاینەکەیان لێ بشێوێنن ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئەوەیان نەدەکرد ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾ کەواتە لێیان گەڕێ با لەگەڵ ئەو درۆو دەلەسەیەی کە هەڵی دەبەستن (بێ ئاگا و گومڕا بن) (١٣٧)

﴿وَقَالُوا هَٰذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ﴾ وە (بە گومانی خۆیان) دەیان ووت ئەمانە ئاژەڵ و ماڵات و کشتوکاڵێکی
کەقەدەغە کراون ﴿لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَن نَّشَاءُ﴾ نابێ لێیان بخوات کەسانێك نەبێ خۆمان بمانەوێت
﴿بِزَعْمِهِمْ﴾ بە گومانی خۆیان ﴿وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا﴾ ماڵاتێکیش پشتیان قەدەغە کرابوو (نابێ
باریان لێ بنرێ یا سواریان بن) ﴿وَأَنْعَامٌ لَّا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا﴾ هەروەها ئاژەڵ و ماڵات
هەیە (لەکاتی سەربڕینیدا) ناوی خوایان لەسەر نەدەبرد ﴿افْتِرَاءً عَلَيْهِ﴾ بەدرۆ هەڵبەستن بەدەم
خواوە ﴿سَيَجْزِيهِم بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ لەمەولا خوا تۆڵەی ئەو درۆ هەڵبەستنەیان لێ دەسەنێت
﴿١٣٨﴾ ﴿وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَٰذِهِ الْأَنْعَامِ﴾ وە دەیان ووت ئەوەی لەسکی ئەم ئاژەڵ و ماڵاتانە دایە
﴿خَالِصَةٌ لِّذُكُورِنَا﴾ تایبەتە بە نێرینەکانمانەوە (پیاوەکانمان) ﴿وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰ أَزْوَاجِنَا﴾ وە قەدەغە
کراوە لەسەر ژنەکانمان ﴿وَإِن يَكُن مَّيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ﴾ وە ئەگەر مردارەوە بوو بوو ئەوا
هەموو تیایدا هاوبەشو بەشدارن ﴿سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ﴾ بەم زووانە خوا سزای ئەم پێناسە (بەدنامانە)
یان دەداتەوە ﴿إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا کار دروستی زانایە ﴿١٣٩﴾ ﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا
أَوْلَادَهُمْ﴾ بەڕاستی زەرەرمەندبوون ئەوانەی ڕۆڵەکانی خۆیان کوشت ﴿سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بە نەفامی
و نەزانی ﴿وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ﴾ و ئەوەی کەخوا پێی بەخشیبوون لەخۆیان قەدەغە کرد ﴿افْتِرَاءً عَلَى
اللَّهِ﴾ بەدەست هەڵبەست و درۆ بەدەم خواوە ﴿قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە
گومڕابوون و ڕێنموونی کراو نەبوون ﴿١٤٠﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ جَنَّاتٍ﴾ وە ئەو خوایە کەئەدی هێناوە
باخانی ﴿مَّعْرُوشَاتٍ﴾ کەپرو هەرزاڵە بۆ کراو (پاساق بەرز) ﴿وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ﴾ وە کەپرو هەرزاڵە
بۆ نەکراو (ساق کورت) ﴿وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ﴾ وە دار خورما و کشتوکاڵی ﴿مُخْتَلِفًا أُكُلُهُ﴾ جیاواز
لەخواردن و تامدا (بەدی هێناوە) ﴿وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ﴾ زەیتون و هەناریشی (بەدی هێناوە)
﴿مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ﴾ لەیەك چوو (لەڕووپەڕ دیمەندا) و لەیەك نەچوو (لەتامدا) ﴿كُلُوا مِن ثَمَرِهِ
إِذَا أَثْمَرَ﴾ بخۆن لەبەروبوومی کاتێك هاتەبەر ﴿وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ﴾ وە لەڕۆژی دروێنەو
چنینیدا مافەکەی (زەکاتەکەی) لێ بدەن ﴿وَلَا تُسْرِفُوا﴾ و زیادەڕەوی مەکەن ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾
بێگومان خوا زیادەڕەوانی خۆش ناوێت ﴿١٤١﴾ ﴿وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا﴾ لەئاژەڵ و ماڵاتیش
هەندێکی بارهەڵگرن و هەندێکی بۆ کوڵك و خوری (کەڕاخەر و فەرشی لێ دروست دەکرێت)
﴿كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ لەوەی کەخوا پێی بەخشیوون بخۆن ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾
وە شوێنی هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ چونکە بێگومان شەیتان
دوژمنێکی ئاشکرای ئێوەیە ﴿١٤٢﴾

﴿ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ﴾ (خوا) هەشت جۆر ئاژەڵ و ماڵاتی (دروست کردووە) ﴿مِنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ﴾ لە مەڕ دووان (مەڕ و بەران) ﴿وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ﴾ و لە بزن دووان (بزن و سابرین) ﴿قُلْ آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا خوا ئەو دوو نێرەی حەرام کردووە؟ ﴿أَمِ الْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو دوو مێیە؟ ﴿أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو بێچوانەی کە لەسکی ئەو دوو (جۆرە ئاژەڵە) مێینەدایە ﴿نَبِّئُونِي بِعِلْمٍ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن هەواڵم بدەنێ بە زانیاریەك (بەڵگەوە) ﴿١٤٣﴾ ﴿وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ﴾ وە لە حوشتر دووان و لە ڕەشەوڵاخ دووان (نێر و مێیەك) ﴿قُلْ آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا خوا ئەو دوو نێرەی حەرام کردووە یان ئەو دوو مێیە؟ ﴿أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو بێچوانەی کە لەسکی ئەو دوو (جۆرە وڵاخە) مێینەدایە ﴿أَمْ كُنتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّاكُمُ اللَّهُ بِهَٰذَا﴾ یان ئێوە ئامادەو شایەت بوون ئەو کاتە کە خوا فەرمانی پێکردن (بەم قەدەغە کردنە) ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کەواتە کێ لەو کەسە ستەمکارترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستێت ﴿لِّيُضِلَّ النَّاسَ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی گومڕا بکات ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاری یەك ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی خوا ڕێنموویی کۆمەڵی ستەمکاران ناکات ﴿١٤٤﴾ ﴿قُل لَّا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَىٰ طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ نابینم لەوەی کە (وەحی) وسرووشم بۆ کراوە هیچ خۆراکێك حەرام بێت بۆ کەسێك کە بیخوات ﴿إِلَّا أَن يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَّسْفُوحًا﴾ جگە لە مردارەوە بوو یان خوێنێکی ڕژێنراو نەبێت ﴿أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ﴾ یا گۆشتی بەراز چونکە بێگومان ئەوەش پیس (وحەرامە) ﴿أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ﴾ یان سەربڕاوێك (کاتی سەربڕین) ناوی غەیری خوای لەسەر هێنرا بێت ﴿فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ﴾ جا هەر کەس ناچار بوو (کەلەو حەرامانە بخوات لەبەر برسیەتی وخواردنی حەلاڵی دەست نەکەوت) با زیاد لەپێویست نەخوات ﴿وَلَا عَادٍ﴾ و مەبەستی سنوور بەزاندن نەبێت ﴿فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان پەروەردگارت لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤٥﴾ ﴿وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا﴾ تەنها لەسەر ئەوانەی بوونە جولەکە حەراممان کرد ﴿كُلَّ ذِي ظُفُرٍ﴾ هەموو جۆرە کداریێك (ماڵدار بێت یا ئاژەڵ) ﴿وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا﴾ وە بە (گۆشتی) ڕەشەوڵاخ و مەڕ و بزنیش پیو بەزەکانیمان لێ حەرام کردن ﴿إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا﴾ مەگەر ئەوەی کەبەسەر پشتیانەوە بێت ﴿أَوِ الْحَوَايَا﴾ یا ئەوەی بەڕیخۆڵەکانیانەوە بێت ﴿أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ﴾ یا تێکەڵ بووبێت و لکابێت بە ئێسکەوە ﴿ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُم بِبَغْيِهِمْ﴾ بەهۆی سەرکەشیانەوە ئەو تۆڵە و سزامان دان ﴿وَإِنَّا لَصَادِقُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە ڕاست گۆین ﴿١٤٦﴾

﴿فَإِن كَذَّبُوكَ﴾ ئەمجا ئەگەر باوەڕیان پێ نەکردی ﴿فَقُل رَّبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ﴾ ئەوە (پێیان) بڵێ
پەروەردگارتان خاوەنی میهرەبانی فراوانە ﴿وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ وە سزاو تۆڵەی ئەو
(خوا کەهات) لەهۆزی تاوانباران ناگێڕدرێتەوە ﴿١٤٧﴾ ﴿سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ ئەوانەی کەهاوبەشیان
بۆ خوا دانا بوو لەمەو دوا دەڵێن ﴿لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ئێمەو
باوو باپیرانمان هاوبەشمان (بۆ خوا) دانەدەنا ﴿وَلَا حَرَّمْنَا مِن شَيْءٍ﴾ وە هیچ شتێکمان حەرام نەدەکرد
﴿كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هەر بەو شێوەیە ئەوانەی پێش ئەمانیش درۆیان کرد ﴿حَتَّىٰ
ذَاقُوا بَأْسَنَا﴾ هەتا سزاو تۆڵەی ئێمەیان چەشت ﴿قُلْ هَلْ عِندَكُم مِّنْ عِلْمٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ ئایا هیچ زانیاریەکتان لایە ﴿فَتُخْرِجُوهُ لَنَا﴾ تا دەری بخەن بۆمان و دەری بڕن ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا
الظَّنَّ﴾ ئێوە شوێنی هیچ شتێک ناکەون بێجگە لە گومان نەبێت ﴿وَإِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ﴾ و ئێوە
هەر لەخۆتانەوە بە گوترە شت دەڵێن ﴿١٤٨﴾ ﴿قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ﴾ بڵێ دەی کەواتە بەڵگەی بەهێز
و(دەسەلات) هەر بۆ خوایە ﴿فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جا ئەگەر (خوا) بیویستایە هەر هەمووتانی
دەخستە سەر ڕێی ڕاست ﴿١٤٩﴾ ﴿قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەو شایەتانەتان
بێنن ﴿الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَٰذَا﴾ کە شایەتی دەدەن کە خوا ئەمەی حەرام کردووە ﴿فَإِن شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ
مَعَهُمْ﴾ جا ئەگەر (بە درۆ) شایەتیان دا تۆ لەگەڵیاندا شایەتی مەدە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا﴾ وە شوێنی هەواو هەوەس وئارەزوواتی ئەوانە مەکەوە کەباوەڕیان نەهێنا بەئایەتەکانی
ئێمە ﴿وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ وە شوێنی ئەوانەش مەکەوە کەبڕوایان نییە بە ڕۆژی دوایی
﴿وَهُم بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ئەوانەش کەهاوبەش و هاوتا بۆ پەروەردگاریان بڕیار دەدەن ﴿١٥٠﴾
﴿قُلْ تَعَالَوْا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ وەرن با بخوێنمەوە (بۆتان) ﴿أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ﴾
ئەوەی پەروەردگارتان (حەرام) و یاساغی کردووە لەسەرتان ﴿أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ (ئەوە فەرمانپێدراوە
کەوا) هیچ شتێک مەکەن بە هاوبەش بۆی ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ و لەگەڵ باوک و دایکدا ئاکار چاک
و ڕەفتار جوانبن ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُم مِّنْ إِمْلَاقٍ﴾ و منداڵەکانتان مەکوژن لەبەر هەژاری و نەبوونی
﴿نَّحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ﴾ ئێمە ڕۆزی ئێوەو ئەوانیش دەدەین ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ﴾ وە نزیکی گوناهو
کردەوە زۆر بەدەکان مەکەونەوە ﴿مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ﴾ ئەوەی کە بە ئاشکرا دەکرێ لەو (خراپانە)
ئەوەش بەپەنهان دەکرێ ﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ وە ئەو کەسە مەکوژن کە خوا
کوشتنی حەرام کردووە مەگەر هەق بێ (بکوژرێتەوە لەتۆڵەدا) ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾ خوا ئەمانەی
بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی تێ بگەن (و ژیری خۆتان بەکاربهێنن) ﴿١٥١﴾

﴿وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ﴾ وە نزیکی ماڵی هەتیوان مەکەونەوە ﴿إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ مەگەر بەو شێوەی
کەچاکترو چاکتر بێت (بۆ ئەوان) ﴿حَتَّى يَبْلُغَ أَشُدَّهُ﴾ تابالغ دەبێت و دەگاتە هێزی خۆی ﴿وَأَوْفُوا الْكَيْلَ
وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ﴾ وە پێوانەو کێشانە بێ زیادو کەم ئەنجام بدەن بەدادگەری ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا
وُسْعَهَا﴾ داوای هیچ ئەرك و فەرمانێك لەکەس ناکەین بەئەندازەی توانای خۆی نەبێت ﴿وَإِذَا قُلْتُمْ
فَاعْدِلُوا﴾ وەکاتێك (بۆشایەتی دان و شتی تر) قسەتان کرد دادوەرو ڕاست بن ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَى﴾
با (ئەوەی) خزمی نزیکی خۆشتان بێت ﴿وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا﴾ وەفابن و پەیمانی خوا بەچاکی بەسەر
﴿ذَلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾ خوا ئەو شتانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە (١٥٢)
﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا﴾ (فەرمانی داوە کە) بێگومان ئەمە ڕێگای ڕاستی منە کەڕاست و دروستە
﴿فَاتَّبِعُوهُ﴾ کەواتە شوێنی بکەون ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾ و شوێنی گێڕەڕێگاو ڕێچکەکانی تر مەکەون
﴿فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ﴾ چونکە دوورتان دەخەنەوەو لاتان دەدەن لەڕێگەی خوا ﴿ذَلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾
خوا ئەو شتانەی بەئێوە ڕاسپاردوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی پارێزکار و لە خواترس بن (١٥٣)
﴿ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ لەپاش ئەوە تەوراتمان بەخشی بەموسا ﴿تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ﴾ بۆ
تەواو کردنی چاکەو بەهرەمان بەرانبەر کەسێك کەبەچاکی پێی هەڵساوە ﴿وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ﴾
وە ڕوون کەرەوەی هەموو شتێك بێ ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ وە ڕێنیشاندەرو ڕێنموویی و میهرەبانی بێ
﴿لَّعَلَّهُم بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ ئەوەی باوەڕ بهێنن بەگەیشتنیان بەخوای پەروەردگاریان (لە ڕۆژی
دواییدا) (١٥٤) ﴿وَهَذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ﴾ وە ئەم قورئانە پیرۆزە بەفەڕو پیتەمان ناردوتە خوارەوە
﴿فَاتَّبِعُوهُ﴾ کەواتە ئێوەش شوێنی بکەون ﴿وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ و خۆتان بپارێزن و (پارێزکاربن)
تا ڕەحمتان پێ بکرێت (١٥٥) ﴿أَن تَقُولُوا﴾ لەبەر ئەوەی نەڵێن ﴿إِنَّمَا أُنزِلَ الْكِتَابُ عَلَى طَائِفَتَيْنِ﴾ بێگومان
کتێب تەنها بۆ سەر دوو کۆمەڵی (گاورو جولەکە) ناردراوەتە خوارەوە ﴿مِن قَبْلِنَا﴾ لەپێش
ئێمەدا ﴿وَإِن كُنَّا عَن دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ﴾ کەبەڕاستی ئێمە لەخوێندنەوەو لێکۆڵینەوەی کتێبەکانیان
بێ ئاگابووین (١٥٦) ﴿أَوْ تَقُولُوا﴾ وە یا بۆ ئەوەی نەڵێن ﴿لَوْ أَنَّا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ﴾ بەڕاستی ئەگەر
کتێبی ئاسمانی بۆ ئێمەش بهاتبایە ﴿لَكُنَّا أَهْدَى مِنْهُمْ﴾ ئەوە ئێمە لەوان ڕێنموونتر دەبووین
﴿فَقَدْ جَاءَكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ئێوە بێگومان بەڵگەو نیشانە (قورئان)ی ڕوونتان لەپەروەردگارتانەوە
بۆ هاتووە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ کەڕێنموویی و میهرەبانیەکی گەورەیە ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾
کەواتە کێ ستەمکارترە لەو کەسەی پێ باوەڕ نییە بەئایەتەکانی خوا و بەدرۆی بزانێت ﴿وَصَدَفَ عَنْهَا﴾
وە ڕوویان لێ وەرگێڕێت ﴿سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا﴾ لەمەودوا ئەوانەی تۆڵە دەسێنین لەوانەی
سەرپێچی دەکەن لە ئایەتەکانی ئێمە ﴿سُوءَ الْعَذَابِ﴾ بەسزایەکی بەدو سەخت ﴿بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ﴾
بەهۆی ئەو لادانەوە کەدەیانکرد (١٥٧)

﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئاخۆ ئەوان چاوەڕوانی چ شتێك دەكەن بێجگە لەوەی مەلائیكە(ی
گیان كێشان) یان بۆ بێت ﴿أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ﴾ یان پەروەردگارت بێت (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ
آيَاتِ رَبِّكَ﴾ یان هەندێك لەموعجیزەو نیشانە ئاشكراكانی پەروەردگارت بەدی بێت ﴿يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ
آيَاتِ رَبِّكَ﴾ ئەو ڕۆژەی هەندێك لەنیشانەو بەڵگە ڕوونەكانی پەروەردگارت بەدی دێت ﴿لَا يَنفَعُ نَفْسًا
إِيمَانُهَا﴾ باوەڕهێنان سوودی ناگەیەنێت بەهیچ كەس ﴿لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِن قَبْلُ﴾ كەپێشتر بڕوای نەهێنا بێت
﴿أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا﴾ یان هیچ خێرو چاكەیەكی نەكردبێت لەگەڵ ئیمانەكەیدا ﴿قُلِ انتَظِرُوا إِنَّا
مُنتَظِرُونَ﴾ بڵێ چاوەڕوان بن (هەڕەشەیە) ئێمەش چاوەڕوانی دەكەین ﴿١٥٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ﴾
بەڕاستی ئەوانەی ئاینەكەیان بەش بەش كرد ﴿وَكَانُوا شِيَعًا﴾ و بوون بەچەند دەستەو تاقمێكەوە
﴿لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ﴾ تۆ لەهیچ شتێكدا لەئەوان نیت ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ﴾ بێگومان كاری ئەوان تەنها
بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ پاشان خوا هەواڵیان پێ دەدا بەهەر كردەوەیەك
كەكردوویانە ﴿١٥٩﴾ ﴿مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ﴾ هەر كەسێك چاكە بكات ﴿فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا﴾ ئەوە (لەڕۆژی دوایی
دا) دە ئەوەندەی چاكەكەی پاداشتی بۆ هەیە ﴿وَمَن جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ وە هەر كەسێك خراپە بكات
﴿فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا﴾ ئەوە تۆڵەی لێ ناسێنرێ تەنها بەوێنەی خۆی نەبێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوان نە
ستەمیان لێ ناكرێت ﴿١٦٠﴾ ﴿قُلْ إِنَّنِي هَدَانِي رَبِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان من پەروەردگارم
ڕێنموویی كردووم ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿دِينًا قِيَمًا﴾ ئاینێكی زۆر ڕاست و پاك
(كەهیچ لاریەكی تیا نی یە) ﴿مِّلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ ئاینی ئەو ئیبراهیمەیە كە لەهەموو ئاینە نادروستەكان
لایداوە بۆ پەرستنی خوا بەتەنها ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە نەهیچ جۆرێك لە هاوبەش پەیداكەران
نەبووە ﴿١٦١﴾ ﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان نوێژو (عیبادەتی) و قوربانی
﴿وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي﴾ و ژیان و مردنم ﴿لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ هەر بۆ خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیانە ﴿١٦٢﴾
﴿لَا شَرِيكَ لَهُ﴾ هیچ هاوبەشێكی نی یە ﴿وَبِذَٰلِكَ أُمِرْتُ﴾ و هەر بەوە فەرمانم پێ دراوە ﴿وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ﴾
وە من یەكەمی ناو هەموو موسڵمانان و فەرمانبەردارانم (بۆ خودا) ﴿١٦٣﴾ ﴿قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِي رَبًّا﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا بێجگە لەخوا پەرستراوێكی تر بۆ خۆم هەڵبژێرم ﴿وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾
لەكاتێكدا ئەو پەروەردگاری هەموو شتێكە ﴿وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا﴾ و هەر كەسێك هەر گوناهو
خراپەیەك بكات تەنها لەسەر خۆیەتی ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ وە هیچ كەسێكی گوناهكار گوناهی
كەسێكی تر هەڵ ناگرێت ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆ لای پەروەردگارتانە
﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ ئەدا بەوەی كەئێوە تیایدا جیاواز بوون ﴿١٦٤﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي
جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ﴾ وە خوا ئەو زاتەیە كە ئێوەی كردووە بەجێنشینی زەوی (كۆمەڵ لەدوای كۆمەڵ
دێن) ﴿وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ﴾ چەند پلە هەندێكتانی بەرز كردوونەوە بەسەر هەندێكی تردا
﴿لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ﴾ بۆ ئەوەی تاقیتان بكاتەوە لەوەدا كەپێی بەخشیوون ﴿إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ﴾ بەڕاستی
پەروەردگارت تۆڵە سەندنی خێرایە (بۆ بەدكاران) ﴿وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی ئەو لێبوردەی
میهرەبانە (بۆ چاكەكاران) ﴿١٦٥﴾

سورەتی ﴿ الأعراف ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿المص﴾ بە(ئەلیف، لام، میم، صاد) دەخوێنرێتەوە، خوا زاناترە بەمانەو مەبەست پێی، بۆ
زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿كِتَابٌ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ (ئەم قورئانە)
نامەیەکە بیرز وتە خوارەوە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿فَلَا يَكُن فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ﴾ کەواتە دڵ
تەنگ مەبە (بەپەیرەو بەکارانی) ﴿لِتُنذِرَ بِهِ﴾ بۆ ئەوەی (ئەوان) بەم قورئانە بترسێنی ﴿وَذِكْرَىٰ
لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وبیر خستنەوەو ئامۆژگاریشە بۆ بڕواداران ﴿٢﴾ ﴿اتَّبِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ﴾ پەیرەوی ئەوە
بکەن کە لەلایەن پەروەردگارتانەوە دابەزێنراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە بێجگە
لەئەو (خودا) شوێنی هیچ پەرستراوێکی تر مەکەون و مەیکەن بەپشتیوانی خوتان ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾
ئێوە زۆر کەم بیر دەکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿وَكَم مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا﴾ وە چەندەها شار و گوندمان وێران کرد
﴿فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا﴾ و سزای ئێمەیان بۆ هات لەشەودا ﴿أَوْ هُمْ قَائِلُونَ﴾ یان ئەوان لەخەو و پشووی
نیوەڕۆدا بوون ﴿٤﴾ ﴿فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُم بَأْسُنَا﴾ جا کاتێک سزای ئێمەیان بۆهات هەوار و نزایان
هیچ نەبوو ﴿إِلَّا أَن قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بێجگە لەوەی کەدەیان ووت بەڕاستی ئێمە ستەمکاربووین ﴿٥﴾
﴿فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پرسیار دەکەین لەوانەی کەپێغەمبەرانیان بۆ نێردرا
(کە چۆن پێشوازییان لێکردن) ﴿وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بێگومان پرسیاریش دەکەین لەپێغەمبەران (کە
چۆن وەڵام درانەوە) ﴿٦﴾ ﴿فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِم بِعِلْمٍ﴾ جا سوێند بەخوا بەڕاستی (ئەوەی کردوویانە) بۆیان
دەگێڕینەوە لەڕووی زانیاریەوە ﴿وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ﴾ وئێمە هیچ کاتێک بێ ئاگا نەبووین (لێیان) ﴿٧﴾
﴿وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ﴾ کێشانەی ڕاست (بۆ کردەوەکانتان) لەو ڕۆژەدا دەبێت و گومانی تێدا نی یە
﴿فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ﴾ جا هەر کەسێ کێشراو(ی چاک) ەکانی قورس بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوە
ئەوانەن ڕزگاربوو کەبەشتوو بەئامانج ﴿٨﴾ ﴿وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ﴾ وە هەر کەسێ کێشراوی (چاکەکانی)
سووک بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُم﴾ ئەوانە کەسانێکن کەخۆیان دۆڕاندووەو زەرەر
مەند بوون ﴿بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی کەستەمیان کرد بەرانبەر بەڵگەو نیشانەکانی
ئێمە (و بەدرۆیان دانا) ﴿٩﴾ ﴿وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە ئێوەمان نیشتەجێ
و جێگیر کرد لەزەویدا ﴿وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ﴾ و جۆرەها هۆی ژیانمان تێیدا بۆ ڕەخساندن
﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ (بەڵام) ئێوە زۆر کەم سوپاس گوزارن ﴿١٠﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ﴾ سوێند
بێت بێگومان ئێوەمان بەدی هێنا و پاشان شکڵ و شێوەمان کێشان ﴿ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾
پاشان ووتمان بەفریشتەکان سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ هەموویان یەکسەر سوژدەیان
برد بێجگە لەئیبلیس (لەشەیتان) ﴿لَمْ يَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ﴾ کە لەسوژدە بەران نەبوو ﴿١١﴾

﴿مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ﴾ (خوا) فەرمووی چی بەرگری کردی کە سوژدە نەبەیت کاتێک
فەرمانم پێکردی ﴿قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ﴾ (شەیتان) ووتی من لە (ئادەم) چاکترم ﴿خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ﴾
چونکە منت لە ئاگر دروست کردووە و ئەوت لە قوڕ دروست کردووە (١٢) ﴿قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا﴾
(خوا) فەرمووی (لە بەهەشت) بڕۆرە خوارەوە ﴿فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا﴾ چونکە بۆت نییە لەو
(بەهەشتە)دا خۆت بە گەورە بزانی ﴿فَاخْرُجْ﴾ بەکەوە دەرچۆ ﴿إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ﴾ بەڕاستی تۆ لە بێ
نرخ و ڕیسوایانی (١٣) ﴿قَالَ أَنْظِرْنِي﴾ ووتی مۆڵەتم بدە (مەمرێنە) ﴿إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ تا ئەو ڕۆژەی
زیندوو دەکرێنەوە (١٤) ﴿قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ﴾ (خواش) فەرمووی بێگومان تۆ مۆڵەت دراویت
(١٥) ﴿قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي﴾ ووتی ئەی پەروەردگار بەهۆی ئەوەوە کە گومڕات کردم بێگومان
بۆیان (ئادەم و نەوەکانی) دادەنیشم ﴿صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ لەڕێگە ڕاستەکەی تۆدا (١٦) ﴿ثُمَّ لَآتِيَنَّهُمْ مِنْ
بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ ئەمجا سوێند بێ بێگومان بۆیان دەچم لە پێشیانەوە و لە دوایانەوە ﴿وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ
شَمَائِلِهِمْ﴾ وە لە لای ڕاستیان و لە لای چەپیانەوە ﴿وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ﴾ ئەوسا نابینی زۆربەیان
سوپاس گوزاربن (١٧) ﴿قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَدْحُورًا﴾ (خوا) فەرمووی دەرچۆ تیایدا بە لۆمەکراوی و
دەرکراوی ﴿لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ﴾ سوێند بێ بێگومان هەر کەس شوێنی تۆ کەوتبێت لەوان ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ
أَجْمَعِينَ﴾ ئەوە بێگومان دۆزەخ پڕ دەکەم لە ئێوە هەمووتان (١٨) ﴿وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾
وە (وتمان) ئەی ئادەم تۆ و هاوسەرەکەت نیشتەجێی بەهەشت بن ﴿فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا﴾ بخۆن
لە هەرچی کە ویست و حەزتان لێ بوو ﴿وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ بەڵام نزیکی ئەو درەختە مەکەونەوە
﴿فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ ئەگینا لە ستەمکاران دەبن (١٩) ﴿فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ﴾ ئەمجا شەیتان خەیاڵ و
خەتەرە و وەسوەسەی خراپی خستە دڵیان ﴿لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْآتِهِمَا﴾ بۆ ئەوەی دەربخات
بۆیان ئەو عەیب و عەورەتەی کە شاردرابووەوە لێیان (و نەدەرەوە نەبووە) ﴿وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَٰذِهِ
الشَّجَرَةِ﴾ وە پێی ووتن پەروەردگارتان (لەبەر هیچ هۆیەك) بەرگری ئەو درەختەی لێ نەکردوون
﴿إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ﴾ مەگەر لەبەر ئەوەی کە نەبنە دوو فریشتە ﴿أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ﴾ یان (لە بەهەشتدا)
بمێننەوە بە هەمیشەیی (٢٠) ﴿وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ﴾ وە سوێندی بۆ خواردن ووتی بێگومان
من لە ئامۆژگاریکەرانی دڵسۆزی ئێوەم (٢١) ﴿فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ﴾ سەرئەنجام بە خەڵەتاندن هانی دان
﴿فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ﴾ جا کاتێك (لەبەروبوومی) ئەو درەختەیان چەشت ﴿بَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا﴾ هەردووکیان
عەیب و عەورەتیان دەرکەوت ﴿وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ﴾ وە دەستیان کرد بە داپۆشینی خۆیان
بە گەڵای (درەختانی) بەهەشت ﴿وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا﴾ وە پەروەردگاریان بانگی هەردووکیانی کرد ﴿أَلَمْ
أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ﴾ ئایە ئەو درەختەم قەدەغە نەکرد لێتان ﴿وَأَقُلْ لَكُمَا﴾ وە ئایا پێم نەووتن ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ
لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ کە بێگومان شەیتان بۆ ئێوە دوژمنێکی ئاشکرایە (٢٢)

﴿قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا﴾ هەردووكیان ووتیان ئەی پەروەردگارمان ئێمە ستەممان لەخۆمان كرد ﴿وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا﴾ جا ئەگەر لێمان نەبوری و میهرەبانیمان لەگەڵ نەكەیت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە لەزیانباران دەبین ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ اهْبِطُوا﴾ (خوا) فەرمووی بڕۆنە خوارەوە(لەبەهەشت) ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ هەندێكتان دوژمنی هەندێكی ترتانن ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ وە بۆتان هەیە لەزەویدا نیشتەجێ بوون ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ و خۆشی ڕابواردن و ژیان تا ماوەیەك

﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ﴾ (خوا) فەرمووی لەزەوی دا دەژین و لەویشدا دەمرن ﴿وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ﴾ و هەر لەویش دەردەهێنرێن (و زیندوو دەكرێنەوە) ﴿٢٥﴾ ﴿يَا بَنِي آدَمَ﴾ ئەی نەوەی ئادەم ﴿قَدْ أَنزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا﴾ بێگومان پۆشاكمان بۆ ناردوون ﴿يُوَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا﴾ كەعەیب وعەورەتتان دادەپۆشێ وە پۆشاكی جوان و ڕازاوەیش (مان بۆ ناردوون) ﴿وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بەڵام پۆشاكی ترسان لەخوا و پارێزكاری چاكترو باشترە ﴿ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوەی باسكرا هەندێكە لەبەڵگەو نیشانەكانی خوا ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربكەنەوەو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٦﴾ ﴿يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ﴾ ئەی نەوەی ئادەم با شەیتان فریوتان نەدات و نەتانخەڵەتێنێ ﴿كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ﴾ هەروەكو چۆن باوك و دایكتانی لەبەهەشت دەركرد ﴿يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا﴾ لەحاڵێكدا پۆشاكەكەیانی لێ داكەند ﴿لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا﴾ بۆ ئەوەی عەیب و عەورەتیان (دەربخات و) پیشانیان بدات ﴿إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ﴾ بەڕاستی شەیتان خۆی و دەستەكەی دەتانبینن ﴿مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ﴾ لەجێگایەكەوە كەئێوە ئەوان نابینن ﴿إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە شەیتانەكانمان گێڕاوە ﴿أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەدۆست وخۆشەویست بۆ ئەوانەی كەبڕوا ناهێنن ﴿٢٧﴾ ﴿وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً﴾ وە كاتێك كردەوەیەكی زۆر بەدو ناشیرینیان دەكرد (كە بەڕووتی تەواف كردن بوو بەیەكێتی) ﴿قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا﴾ دەیان ووت لە باوو باپیرمانەوە بۆمان ماوەتەوە ﴿وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا﴾ وە خوا فەرمانی ئەو (كردەوە)ی پێ داووین ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان خوا فەرمان نادا بەكردەوەی بەدو خراپ ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئایا بەدەم خواوە شتێك دەڵێن كەنایزانن و پێ ئاگا نین؟ ﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ﴾ بڵێ پەروەردگارم فەرمانی بە دادپەروەری داوە ﴿وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ وە بەكاتی هەموو نوێژێكدا ڕاست ڕوو بكەنە خوا ﴿وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ و دڵسۆز بە هاواری لێ بكەن و بیپەرستن ﴿كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ﴾ هەروەكو لە یەكەم جارەوە (خوا) دروستی كردوون بەو شێوەیە دەگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ﴿٢٩﴾ ﴿فَرِيقًا هَدَىٰ﴾ دەستەیەكی ڕێنموویی كردوە ﴿وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ﴾ دەستەیەكیش گومڕایی بەسەریاندا چەسپا ﴿إِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە شەیتانەكانیان كرد ﴿أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بەدۆست و پشتیوانی خۆیان لەجیاتی خوا ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ﴾ وە وا گومان دەبەن كەڕێنموویی كراوون ﴿٣٠﴾

﴿يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ ئەی نەوەی ئادەم پۆشاکی جوان و ڕازاوەتان بپۆشن
لەکاتی هەموو نوێژ (چوونە مزگەوتەکاندا) ﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا﴾ وە بخۆن و بخۆنەوە
(ئەوەی کە خوا حەڵاڵی کردووە بۆتان) و زیادەڕۆیی مەکەن ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾ بێگومان
خوا زیادەڕۆیانی خۆش ناوێت ﴿٣١﴾ ﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ کێ
ڕازاندنەوە و جوانی و (ناز و نیعمەتە) خواییەکانی حەرام کردووە ﴿الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ﴾ کەخوا بۆ
بەندەکانی دروستی کردووە ﴿وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ﴾ هەروەها ڕۆزی و خۆراکە پاک و خۆشەکان
(کێ حەرامی کردوون) ﴿قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوانە بۆ
بڕواداران لەژیانی دونیادا (بێ بڕوایانیش لەبەرەی ئەواندا بەشداری دەکەن) ﴿خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾
(بەڵام) لەڕۆژی دواییدا تایبەتە بەبڕوادارانەوە ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ بەم شێوەیە ئایەتەکانمان
باس دەکەین و ڕوونی دەکەینەوە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ گەل و کۆمەڵێک کە دەزانن و تێ دەگەن ﴿٣٢﴾
﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ﴾ بڵێ بێگومان پەروەردگارم تەنها ئەو کردەوانەی حەرام کردووە کەزۆر بەدو
خراپن ﴿مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ﴾ ئەوانەی کە ئاشکران و ئەوانەش نهێنن ﴿وَالْإِثْمَ﴾ وە گوناهی (حەرام
کردووە) ﴿وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ وە دەست درێژی بەناحەق ﴿وَأَن تُشْرِكُوا بِاللَّهِ﴾ وە (حەرامی کردووە)
شتێک بکەنە هاوبەش بۆ خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا﴾ کەبەڵگەی بۆ نەهاتووە ﴿وَأَن تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾
وە (حەرامی کردووە) کەبەدەم خواوە شتانێک بڵێن کەنایزانن ﴿٣٣﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ﴾ وە بۆ هەموو
ئوممەتێ کاتێکی دیاری کراو هەیە (بۆ مردن و سزادانیان) ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەمجا کاتێک ماوە(ی
مردن یا سزا) کەیان هات ﴿لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً﴾ ساتێک دوانا کەون ﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ و پێشیش ناکەون
﴿٣٤﴾ ﴿يَا بَنِي آدَمَ إِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ﴾ ئەی نەوەی ئادەم ئەگەر بۆتان هات ﴿رُسُلٌ مِّنكُمْ﴾ پێغەمبەرانێک لەخۆتان
﴿يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي﴾ ئایەتەکانی منیان بۆ دەخوێننەوە ﴿فَمَنِ اتَّقَىٰ وَأَصْلَحَ﴾ جا هەر کەس خۆی پاراست (لە
نافەرمانی خوا) و کردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئەوە مەترسی یان لەسەر نیە
و خەم و خەفەتیش ناخۆن ﴿٣٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەش کە بێ بڕوا بوون بەئایەتەکانی ئێمە
﴿وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا﴾ و خۆیان بەزل زانی لەبەرانبەر ئەو ئایەتانەدا ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەو بە
هاوەڵانی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوانە بەهەمیشەیی تیایا دەمێننەوە ﴿٣٦﴾ ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ
كَذِبًا﴾ جا کێ لەوە ستەمکارترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵبەستێ ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یان
بێ بڕوا بێت بەئایەتەکانی خوا ﴿أُولَٰئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُم مِّنَ الْكِتَابِ﴾ ئەوانە ئەو بەشەی بۆیان نوسراوە دوو
چاریان دەبێت ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا﴾ هەتا ئەو کاتەی نێردراوەکانمان (بۆ گیان کێشان) دێن بۆیان
﴿يَتَوَفَّوْنَهُمْ﴾ دەیانمرێنن و (گیانیان دەکێشن) ﴿قَالُوا أَيْنَ مَا كُنتُمْ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ پێیان دەڵێن
ئەوانەی لەجیاتی خوا ئێوە هاوار و پاڕانەوەتان لێ ئەکردن لەکوێن ﴿قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا﴾ (لەوەڵامدا) دەڵێن
دیار نین و ون بوون لێمان ﴿وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ وە شایەتی دەدەن لەسەر خۆیان ﴿أَنَّهُمْ كَانُوا
كَافِرِينَ﴾ کە بێگومان ئەوانە لە دونیادا بێ بڕوا بوون ﴿٣٧﴾

﴿قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ فِي النَّارِ﴾ (خوا پێیانی) فەرموو ئێوە لەگەڵ ئەو
ئوممەتانەی کەلە پێش ئێوەوە بوون لە جنۆکەو ئادەمیزاد بچنە ئاگری دۆزەخەوە ﴿كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ
لَّعَنَتْ أُخْتَهَا﴾ هەر جارێك دەستەیەك دەچێتە ناویەوە نەفرین لە هاوبیرانی دەكات ﴿حَتَّىٰ إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا﴾
هەتا هەموو دەگەنە یەك و كۆدەبنەوە یەك دەگرن ﴿قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولَاهُمْ﴾ دواییەكانیان (كەشوێن
كەوتوو بوون) دەربارەی پێشووەكانیان (كەپێشەوا بوون) دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ أَضَلُّونَا﴾ ئەی پەروەردگارمان
ئەوانە ئێمەیان گومڕا كرد ﴿فَآتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ﴾ دە تۆش لە ئاگردا دوو قات سزایان بدە
﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) دەفەرموێ ﴿لِكُلٍّ ضِعْفٌ﴾ بۆ هەر كامتان (سزا) دوو بەرامبەرە ﴿وَلَٰكِن لَّا
تَعْلَمُونَ﴾ بەڵام ئێوە نازانن و پێ ناگەن ٣٨ ﴿وَقَالَتْ أُولَاهُمْ لِأُخْرَاهُمْ﴾ سەرۆك و چاو لێكراوەكان بە شوێن
كەوتووەكانیان دەڵێن ﴿فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِن فَضْلٍ﴾ ئێوەش هیچ زیادە ڕێزێكتان بەسەر ئێمەدا نییە
﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ دە ئێوەش سزا بچێژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو (خراپانەوەی) دەتان
كرد ٣٩ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون بە ئایەتەكانی ئێمە ﴿وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا﴾
وەخۆیان بە گەورەتر دادەنا لە بەرامبەریاندا ﴿لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ﴾ ئەوانە دەرگاكانی ئاسمانیان بۆ
ناكرێتەوە ﴿وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ و ناچنە بەهەشتەوە ﴿حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ﴾ هەتا حوشتر بچێتە
بە كونی دەرزی دروماندا (ئەمەش هەرگیز نایەتە دی) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە
تۆڵە لە تاوانباران دەسێنین ٤٠ ﴿لَهُم مِّن جَهَنَّمَ مِهَادٌ﴾ ئەوانەی لە دۆزەخدا نوێن و ڕاخەریان (لە ئاگرە)
﴿وَمِن فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ﴾ وە لەلای سەروشیانەوە لێفەو داپۆشەریان (لە ئاگرە) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ ئا بەو
جۆرە تۆڵە لە ستەمكاران دەسێنین ٤١ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی كە بڕوایان هێناوە
و كردەوەی چاكیشیان كردووە ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ داوا لە هیچ كەس ناكەین زیادە لە توانای خۆی
﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان هەمیشەیین تێیدا ٤٢
﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم﴾ ئەوەی لە دڵیاندا بوو بێت دامان ڕنی ﴿مِّنْ غِلٍّ﴾ لە كینە و ڕق (دەربارەی یەكتری)
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەكان دەڕوون بەژێر (كۆشك و باخەكان) یاندا ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
هَدَانَا لِهَٰذَا﴾ وە دەڵێن سوپاس بۆ ئەو خوایەی كە ڕێنموویی كردین بۆ ئەم ڕێگایە ﴿وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ﴾ كە
ئێمە هەرگیز ڕێبەری ڕاست شارەزا نەدەبووین ﴿لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا ڕێنموونی نەكردینایە
﴿لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ﴾ سوێند بە خوا بێگومان نێرراوەكانی پەروەردگارمان ڕاستیان هێنا
﴿وَنُودُوا أَن تِلْكُمُ الْجَنَّةُ﴾ وە بانگیان لێ دەكرێت بەوەی كە ئەو بەهەشتە ﴿أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ﴾ پێتان بەخشرا بەهۆی ئەو كردەوە (چاكانەی كە) دەتان كرد ٤٣

﴿وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ وە بەهەشتییەکان بانگ دەکەن ﴿أَصْحَابَ النَّارِ﴾ لەدۆزەخییەکان ﴿أَن قَدْ وَجَدْنَا
مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا﴾ بێگومان ئێمە ئەوەی کەپەروەردگارمان بەڵێنی پێدابوین ڕاست بوو پێی گەیشتین
﴿فَهَلْ وَجَدتُّم مَّا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا﴾ جا ئایا ئێوەش ئەوەی کەپەروەردگارتان بەڵێنی پێدان ڕاست بوو پێی
گەیشتن؟ ﴿قَالُوا نَعَمْ﴾ دەڵێن بەڵێ ﴿فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ﴾ پاشان جاڕچییەك جاڕی دەدا لەنێوانیاندا
﴿أَن لَّعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ کەنەفرینی خوا لەسەر ستەمکاران بێت ﴿٤٤﴾ ﴿الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾
ئەوانەی بەرهەڵستی لەڕێی خوا دەکەن ﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ و دەیان ویست ئەو(ڕێگایە) بەخوار و
ناڕێک نیشان بدەن ﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بێ بڕوا بوون بەڕۆژی دوایی ﴿٤٥﴾ ﴿وَبَيْنَهُمَا
حِجَابٌ﴾ و لەنێوانیاندا پەردەو جیاکەرەوەیەك هەیە ﴿وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ﴾ بەسەر ئەعرافەوە (کەبەرزاییەکە
لەنێوان بەهەشت و دۆزەخدا) پیاوانێك هەن ﴿يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ﴾ هەر یەکە لەبەهەشتی
ودۆزەخییەکان دەناسنەوە بەهۆی نیشانە (وشێوەی تایبەت)ی یانەوە ﴿وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَن سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾
جا بەهەشتییەکان بانگ دەکەن و دەڵێن سەلامتان لێ بێت ﴿لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ﴾ نەچوونەتە
ناویەوە بەڵام ئومێدیان هەیەو بەتەمان بچنەناوی ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ﴾ هەر کاتێك ڕوویان لادرێ
و وەرگێڕدرێ ﴿تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ﴾ بەرەو لای دۆزەخییەکان ﴿قَالُوا رَبَّنَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان
﴿لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ مەمانخەرە ڕیزی گەلی ستەمکاران ﴿٤٧﴾ ﴿وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا﴾ وە
ئەوانەی وان بەسەر ئەعرافەوە پیاوانێک بانگ دەکەن ﴿يَعْرِفُونَهُم بِسِيمَاهُمْ﴾ کەبەنیشانەی تایبەتی
یان دەیان ناسن ﴿قَالُوا﴾ دەڵێن ﴿مَا أَغْنَىٰ عَنكُمْ جَمْعُكُمْ﴾ کۆمەڵەکەتان سوودی پێ نەگەیاندن
﴿وَمَا كُنتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ﴾ هەروەها خۆبەزل زانین و لەخۆبایی بوونتان بەکەڵکتان نەهات ﴿٤٨﴾
﴿أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ﴾ ئایا ئەوانە(هەژارە باوەڕدارەکان) هەر ئەوانە نین کەئێوە (لەدونیادا) سوێندتان
دەخوارد ﴿لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ﴾ کەخوا بەر میهرەبانی خۆیان ناخات ﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ﴾ (خوا
بەهەژارە باوەڕدارەکان ئەڵێ) بچنە بەهەشت هیچ مەترسییەکتان لەسەر نییە ﴿وَلَا أَنتُمْ تَحْزَنُونَ﴾ و ئێوە
خەم ناخۆن ﴿٤٩﴾ ﴿وَنَادَىٰ أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ﴾ وە دۆزەخییەکان بانگ و هاوار لەبەهەشتییەکان دەکەن
﴿أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ﴾ (دەڵێن) هەندێ ئاومان پێ ببەخشن ﴿أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ یان هەندێ لەو ڕۆزییەی
کەخوا پێی بەخشیوون ﴿قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ (لەوەڵامیاندا) دەڵێن خوا هەردووکی
لەسەر بێ بڕوایان حەرام کردووە ﴿٥٠﴾ ﴿الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ﴾ ئەوانەی کەئاینەکەی خۆیان کردبووە
﴿لَهْوًا وَلَعِبًا﴾ سەرقاڵی بێ سوود و گاڵتە جاڕی ﴿وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وە ژیانی دونیا هەڵیخەڵەتاندن
﴿فَالْيَوْمَ نَنسَاهُمْ﴾ بۆیە ئەمڕۆ ئەوان لەبیر خۆمان دەبەینەوە ﴿كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَٰذَا﴾ هەرچۆنێك
ئەوان دیداری ئەم ڕۆژەیان لەبیری خۆیان بردبووە ﴿وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ وە (لەبەرئەوەی)
ئایەتەکانی ئێمەیان ئینکار دەکرد (دانیان پێدا نەدەهێنا) ﴿٥١﴾

﴿وَلَقَدْ جِئْنَاهُم بِكِتَابٍ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە کتێبێکمان بۆهێناون ﴿فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ لەڕووی زانستەوە بەڕوونی شیمان کردوتەوە ﴿هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ کەڕێنموونی و میهرەبانی یە بۆ کەسانێك بڕوا دەهێنن ﴿٥٢﴾ ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ﴾ ئایا چاوەڕوانی چی دەکەن بێجگە لە سەرئەنجامی هەڕەشەکانی ئەو (قورئانە)؟ ﴿يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە سەرئەنجامی (هەڕەشەکانی) بەدی دێت ﴿يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِن قَبْلُ﴾ ئەوانەی لەوەو پێش لەبیریان کردبوو دەڵێن ﴿قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ﴾ بەڕاستی پێغەمبەرەکانی پەروەردگارمان بەڕاستیەوە هاتن ﴿فَهَل لَّنَا مِن شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا﴾ جا ئایا (لەمڕۆ) تکاکارانێك بۆ ئێمە هەیە تکامان بۆ بکەن ﴿أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ﴾ یا بگەڕێنرێینەوە بۆ دونیا تا کردەوەی چاك بکەین جگە لەوەی دەمان کرد ﴿قَدْ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ بێگومان خۆیانیان دۆڕاند ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەوەی هەڵیان دەبەست وون بوو لێیان ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان ئەو خوایەیە ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی لەشەش ڕۆژدا دروست کردووە ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان (خوا) بەرز بووەوە سەر عەرش و قەراری گرت (ئێمە ئیمانمان پێ هەیە بەڵام شێوەکەی نازانین پرسیار کرا لە ئیمامی مالیك دەربارەی (استواء) فەرمووی وەستانەکە حەقیقەتەو چۆنیەتیەکەی نەزانراوەو پرسیار کردن دەربارەی بیدعەتە و باوەڕبوون پێ ی واجبە) ﴿يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ﴾ بە (تاریکایی) شەو (ڕۆشنایی) ڕۆژ دادەپۆشێت (بەپێچەوانەشەوە) ﴿يَطْلُبُهُ حَثِيثًا﴾ (ڕۆژ بەشوێن شەوەوەیە بەخێرایی) وشەو بەشوێن ڕۆژەوەیە بەخێرایی ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ﴾ خۆرو مانگ و ئەستێرەکانیش ﴿مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ﴾ ژێر بار کراوون بەفەرمانی خۆی ﴿أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ﴾ بیدارببن کە بەدی هێنان و فەرماندان هەر بۆ خوایە ﴿تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ پاك و بێگەردە (لەهەموو کەم و کوڕی یەك) خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیان ﴿٥٤﴾ ﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً﴾ لەپەروەردگارتان بپاڕێنەوە بەزەلیلی (و کڕووزانەوە) و بەنهێنی ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ بێگومان خوا دەست درێژی کارانی خۆش ناوێت ﴿٥٥﴾ ﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا﴾ خراپەکاری مەکەن لەزەویدا پاش ئەوەی کەخوا چاکی کردووە ﴿وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ وە هاوار و نزا بەرن بۆ خوا بەترس و ئومێدەوە ﴿إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی میهرەبانی خوا لەچاکەکارانەوە نزیکە ﴿٥٦﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە بایەکان دەنێرێت ﴿بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ بەموژدەدەر پێش (بارانی) ڕەحمەتی پەروەردگار ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا﴾ هەتا کاتێ هەوری قورس (ی باراناوی) هەڵدەگرن ﴿سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ﴾ دەینێرین بۆ وڵاتێکی مردوو (وشکی بێ گیا) ﴿فَأَنزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ﴾ جا بەو (هەورە) بارانی دەبارێنین ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ بەهۆی ئەوەوە هەموو بەروبوومێك دەردەهێنین (بە زەویدا) ﴿كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ﴾ هەربەو شێوەیە مردووەکان لەزەوی دەردەهێنین (و زیندوویان دەکەینەوە) ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ تا ئێوە بیربکەنەوە ﴿٥٧﴾

﴿وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ﴾ زەوی وخاکی پاك و بەپیت ﴿يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ﴾ ڕووەك و شینبییەكەی بەفەرمانی پەروەردگاری دەڕوێت ﴿وَالَّذِي خَبُثَ﴾ وە ئەوەی پیس و بێ خێرە ﴿لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا﴾ درك و داڵ نەبێ لێ ی ناڕوێت و دەرنایەت ﴿كَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ ئا ئەم جۆرە ئایەتەكانی خۆمان باس دەكەین ﴿لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ﴾ بۆ گەلێك كە سوپاسگوزارن (٥٨) ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە نووحمان ڕەوانە كرد بۆ لای گەلەكەی ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ ووتی ئەی گەلەكەم تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ ئێوە هیچ پەرستراوێكتان نی یە بێجگە لەو (خوا) ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ بەڕاستی من دەترسم (دووچاری) ئێوە ببێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێكی گەورە (كە ڕۆژی دوایی یە) (٥٩) ﴿قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ﴾ كاربەدەست و دەسەڵاتدارانی گەلەكەی ووتیان ﴿إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لە گومڕاییەكی ئاشكرادا دەبینین (٦٠) ﴿قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ﴾ فەرمووی ئەی گەلەكەم هیچ گومڕایی یەك لەمندا نی یە ﴿وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڵكو من نێرراوم لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە (٦١) ﴿أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي﴾ پەیامەكانی پەروەردگارم ڕادەگەیەنم پێتان ﴿وَأَنْصَحُ لَكُمْ﴾ وە ئامۆژگاریتان دەكەم ﴿وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ و ئەوەی من لەلایەن خواوە دەیزانم ئێوە نایزانن (٦٢) ﴿أَوَعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ ئایا سەرتان سوڕماوە لەهاتنی پەیام و یاداوەری یەك لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ﴾ بۆ پیاوێك لەخۆتان (كە نووحە) ﴿لِيُنْذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا﴾ بۆ ئەوەی ئاگادارتان كاتەوە و بتانترسێنێت و خۆتان بپارێزن (بەفەرمانی خوا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕەحمتان پێ بكرێت (٦٣) ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَنْجَيْنَاهُ﴾ دوای ئەوە بڕوایان پێ نەهێنا ئێمەش (نووح)مان ڕزگار كرد ﴿وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ﴾ هەروەها ئەو ئەش لە گەڵیدا بوون لە كەشتیەكەدا ﴿وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ پاشان ئەوانەی بڕوایان نەبوو بە ئایەتەكانمان نوقممان كردن و خنكاندمان ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە كۆمەڵی (دڵ) كوێران بوون (٦٤) ﴿وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا﴾ وە ناردمان بۆ لای گەلی عاد براكەیان كە هوود(پێغەمبەرە) ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ فەرمووی ئەی گەلەكەم تەنها خواپەرستی ﴿مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ پەرستراوێكتان نی یە بێجگە لەو ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە پارێزكار نابن ولەخودا ناترسن؟! (٦٥) ﴿قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ﴾ ئەو كاربەدەست و دەسەڵاتدارانەی كە بێ بڕوا بوون لە گەلەكەی ووتیان ﴿إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لە گێلی و نەفامیدا دەبینین ﴿وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ وە بەڕاستی وا گومان دەبەین كە تۆ لە درۆزنان بیت (٦٦) ﴿قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ﴾ فەرمووی ئەی گەلەكەم هیچ گێلی و نەفامی یەك لە مندا نی یە ﴿وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڵكو من نێرراوێكم لەلایەن پەروەردگاری هەموو جیهانیانەوە (٦٧)

﴿أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي﴾ پەیامەکانی پەروەردگارم بەئێوە ڕادەگەیەنم ﴿وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ﴾ وە من بۆ ئێوە ئامۆژگاریکەرێکی دڵسۆز و ئەمینم ﴿٦٨﴾ ﴿أَوَعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ ئایا سەرتان سوڕماوە لەهاتنی (یاد و) ئامۆژگاری لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ﴾ بۆ پیاوێک لەخۆتان تا ئاگادارتان بکات ﴿وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ﴾ وە بیری (چاکەکانی خوا) بکەنەوە کاتێ ئێوەی کردە ﴿خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ﴾ بەجێنشین لەپاش گەلی نووح ﴿وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَسْطَةً﴾ وە لەش وقەڵافەتی ئێوەی لەوان گەورەتر دروست کرد ﴿فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ﴾ کەواتە بیری چاکەو بەهرەکانی خوا بکەنەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگارتان بێت ﴿٦٩﴾ ﴿قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ﴾ وتیان ئایە بۆ ئەوە هاتووی بۆ لامان کە بەتەنها خوا بپەرستین ﴿وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ وە وازبێنین لەوەی باوک و باپیرانمان دەیانپەرستن ﴿فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا﴾ کەواتە ئەو (سزایە)ی کەبەڵێنت پێ داوین بۆمان بێنە دی ﴿إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەیت و لەڕاستگۆیانی ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ فەرمووی بێگومان لەلایەن پەروەردگارتانەوە تووشتان بووە ﴿رِجْسٌ وَغَضَبٌ﴾ سزا و خەشم و تووڕەیی ﴿أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ﴾ ئایا دەمەقاڵێم لەگەڵ دەکەن دەربارەی چەند ناوێک ﴿سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ﴾ کەئێوەو باوو باپیرانتان ناوتانە بەتەکان ﴿مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ﴾ کەخوا هیچ بەڵگەیەکی لەسەریان نەناردوتە خوارەوە ﴿فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ﴾ جا کەواتە چاوەڕوانی بکەن منیش لەگەڵتان لەچاوەڕوانانم ﴿٧١﴾ ﴿فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا﴾ ئەوسا ئەو و ئەوانەش لەگەڵی بوون (وباوەڕیان پێ هێنابوو) بەمیهرەبانییەک لەلایەن خۆمانەوە ڕزگارمان کردن ﴿وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ﴾ ئەوانەشمان لەڕیشە هێنا ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ﴾ کەئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دادەنا و باوەڕدار نەبوون ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾ وە بۆ گەلی سەموودیش صالحی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکەم خوا بەتەنها بپەرستن ﴿مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ جگە لەو پەرستراوێکی ترتان نییە ﴿قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ بێگومان موعجیزەیەکی ڕوونتان لەپەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە ﴿هَٰذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةً﴾ ئەمە حوشتری خوایە کە موعجیزەیەکە بۆ ئێوە ﴿فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ﴾ جا لێی گەڕێن با بخوات و بلەوەڕێت لەزەوی خوادا ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ﴾ و ئازاری مەدەن و دەستی بۆ مەبەن بەخراپە ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (ئەگەر وابکەن) تووشی سزایەکی سەخت و بەئازار دەبن ﴿٧٣﴾

﴿وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ﴾ بیر بکەنەوە لەو کاتەی کەخوا ئێوەی گێڕا ﴿خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ عَادٍ﴾ بەجێنشین
لەپاش هۆزی عـاد ﴿وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا دایمەزراندن و نیشتەجێی کردن ﴿تَتَّخِذُونَ مِن
سُهُولِهَا قُصُورًا﴾ لەدەشتەکانیدا کۆشکی بەرز دروست دەکەن ﴿وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا﴾
وە لەشاخەکانی دا، ماڵ و خانوو دادەتاشن ﴿فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ﴾ دەبیر بکەنەوە لەچاکە گەورەکانی
خوا (وسوپاسی بکەن) ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ و خراپەکاری مەکەن لەوڵاتدا (و مەبن
بەخراپەکار و گێرەشێوێن) ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ دەسەلاتدارە لووتبەرزەکانی
گەلەکەی وتیان ﴿لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا﴾ بەوانەی لاوازو ژێر دەستەکرابوون ﴿لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ﴾
ئەوانەی بڕوایان هێنابوو لەناویاندا ﴿أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُّرْسَلٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ ئایا دەزانن کەصاڵح ڕەوانە
کراوە لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ وتیان بێگومان ئێمە بڕوادارین
بەوەی کەصالح پێی ڕەوانە کراوە ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ ئەوانەی خۆیان بەزل دەزانی وتیان
﴿إِنَّا بِالَّذِي آمَنتُم بِهِ كَافِرُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بێ باوەڕین بەوەی کەئێوە بڕواتان پێی هێناوە
﴿٧٦﴾ ﴿فَعَقَرُوا النَّاقَةَ﴾ ئەمجا حوشترەکەیان سەربڕی ﴿وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ﴾ وە سەرکەشیان کرد
لەفەرمانی پەروەدگاریان ﴿وَقَالُوا يَا صَالِحُ﴾ وە وتیان ئەی صالح ﴿ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا﴾ ئەو بەڵێنی
(مەرگ)ی بەئێمە دەدەیت بۆمان بێنەدی ﴿إِن كُنتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەپێغەمبەرانی ﴿٧٧﴾
﴿فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾ بەهۆی ئەوەوە بومەلەرزەیەکی بەتین لێی دان ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾
ئیتر هەموویان لەماڵ و خانووەکانیان دا بوون بە(لاشەی) بێ گیان و بێ جوڵە ﴿٧٨﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ﴾
جا صالح ڕووی لێ وەرگێڕان (و واری لێ هێنان) ﴿وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي﴾ وە
هەروتی ئەی گەلەکەم سوێند بەخوا بەڕاستی پەیامی پەروەردگارم پێ ڕاگەیاندن ﴿وَنَصَحْتُ لَكُمْ﴾
وە ئامۆژگاریم کردن و دڵسۆز بووم بۆتان ﴿وَلَٰكِن لَّا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ﴾ بەڵام ئێوە ئامۆژگارو دڵسۆزانتان
خۆش ناوێت ﴿٧٩﴾ ﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ وە لوطمان نارد، کاتێک بەگەلەکەی ووت ﴿أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ﴾
چۆن ئێوە ئەو کارە زۆر بەدو خراپە دەکەن کە (نێربازیە) ﴿مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ﴾ هیچ
کەس لەجیهاندا پێشتان نەکەوتوە لەو (کارەپیسە)دا ﴿٨٠﴾ ﴿إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً﴾ بەڕاستی
ئێوە بەپیاوان ئارەزوتان دەشکێنن؟ ﴿مِّن دُونِ النِّسَاءِ﴾ لەجیاتی ئافرەتان؟ ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ﴾
بەڵکو ئێوە دەستەیەکی زیادە ڕۆن ﴿٨١﴾

﴿وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ﴾ وە وەڵامی گەلەکەی هیچ نەبوو ﴿إِلَّا أَنْ قَالُوا﴾ بێجگە لەوەی کە ووتیان ﴿أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ﴾ لەشار و وڵاتەکەتان (لووط و ئیماندارەکان) دەربکەن ﴿إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کەسانێکن کەخۆیان پاك و تەمیز ڕادەگرن ﴿٨٢﴾ ﴿فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ﴾ لەمەدا ئێمە خۆی وخێزانەکەی ڕزگار کرد ﴿إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ جگە لەخێزانەکەی کە لەتیاچووان بوو ﴿٨٣﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا﴾ جا بەرانێکمان بەسەردا باراندن (بەردبارانمان کردن) ﴿فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ﴾ جا سەیر کە سەرئەنجامی تاوانباران چۆن بوو (وچیان لێ هات) ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ وە بۆ گەلی مەدیەنیش شوعەیبی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکەم بەتەنها خواپەرستن ﴿مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ پەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو ﴿قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ بێگومان لەلایەن پەروەردگارتانەوە بەڵگەو موعجیزەیەکی ڕوون و ئاشکراتان بۆ هاتووە ﴿فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ﴾ کەواتە بە پێو بە و کێشانەتان دروست و ڕاست بێ ﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾ ولەشت و مەکی خەڵکی کەم مەکەنەوە (بەدزی) ﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا﴾ وە لەزەویدا خراپەکاری مەکەن لەپاش چاکردنی ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ ئەوەی باسکرا چاکترە بۆتان ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ئیماندارن ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ﴾ وە لەسەر هەموو ڕێگایەك دامەنیشن (ڕێگە مەگرن) ﴿تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ هەڕەشە بکەن و بەرهەڵستی ڕێگەی خوا بکەن ﴿مَنْ آمَنَ بِهِ﴾ لەو کەسەی باوەڕی پێ هێنابێ ﴿وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ و بتانەوێت ڕێگای خوا بەلاری وچەوتی نیشان بدەن ﴿وَاذْكُرُوا إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا﴾ وە بیری ئەو کاتە بکەنەوە کە ئێوە کەم بوون ﴿فَكَثَّرَكُمْ﴾ پاشان خوا زۆری کردن ﴿وَانْظُرُوا﴾ دەی سەرنج بدەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ﴾ سەرئەنجامی خراپەکاران چۆن بوو (وچیان لێ هات) ﴿٨٦﴾ ﴿وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ﴾ وە ئەگەر کۆمەڵێك لەئێوە ﴿آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ﴾ باوەڕیان هێنا بێت بەو پەیامەی بەمندا نێردراوە ﴿وَطَائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا﴾ وە کۆمەڵێکی ترتان باوەڕیان نەهێنا بێت ﴿فَاصْبِرُوا﴾ ئێوە ئارام بگرن ﴿حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا﴾ هەتا خوا بڕیار دەدات لەنێوانماندا ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ﴾ وە ئەو (خوا) باشترینی بڕیاردەرانە ﴿٨٧﴾

﴿قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ ئەو کاربەدەست و دەسەڵاتدارانەی کەخۆیان بەگەورە دادەنا لەناو
گەلەکەی (شوعەیب) دا وتیان ﴿لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ﴾ ئەی شوعەیب بێگومان دەرت دەکەین
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ﴾ وە ئەوانەش کە بڕوایان هێناوە لەگەڵ تودا ﴿مِن قَرْيَتِنَا﴾ لە شارەکەمان ﴿أَوْ لَتَعُودُنَّ
فِي مِلَّتِنَا﴾ یان دەبێ بگەڕێنەوە سەر ئاینی ئێمە ﴿قَالَ﴾ (شوعەیب) فەرمووی ﴿أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ﴾ ئەگەر
حەزیشی پێ نەکەین و پێشمان ناخۆش بێت ﴿٨٨﴾ ﴿قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ بێگومان درۆیەکی گەورەمان
بۆ خوا هەڵبەستووە ﴿إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُم﴾ ئەگەر بگەڕێینەوە ناو ئاینەکەتان (کە بت پەرستی یە)
﴿بَعْدَ إِذْ نَجَّانَا اللَّهُ مِنْهَا﴾ پاش ئەوەی کەخوا رزگاری کردین لێی ﴿وَمَا يَكُونُ لَنَا أَن نَّعُودَ فِيهَا﴾ ڕەوانیە
بۆمان بگەڕێینەوە بۆ ناو ئەو (بت پەرستی یە) ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا﴾ مەگەر خوای پەروەردگارمان
بیەوێت ﴿وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ زانست و ئاگاداری پەروەردگارمان هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿عَلَى
اللَّهِ تَوَكَّلْنَا﴾ تەنها پشتمان بە خوا بەستووە ﴿رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا﴾ (وتیان) ئەی پەروەردگارمان،
لەنێوان ئێمە و گەلەکەماندا حوکم و بڕیار بدە ﴿بِالْحَقِّ﴾ بەحەق ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ﴾ تۆ باشترینی
بڕیار دەرانی ﴿٨٩﴾ ﴿وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ دەستەو ئەشرافی هۆزەکەی کە بێ بڕوا بوون وتیان
﴿لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا﴾ سوێند بە خوا ئەگەر ئێوە شوێنی شوعەیب بکەون ﴿إِنَّكُمْ إِذًا لَّخَاسِرُونَ﴾ بەڕاستی
ئەو کاتە زیان لێکەوتوان خۆتانن ﴿٩٠﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾ جا بەهۆی ئەوەوە بومەلەرزەیەکی توند
لێی دان ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾ هەموویان لەماڵەکانیاندا لەناوچوون (بێ گیان و جووڵە کەوتن)
﴿٩١﴾ ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا﴾ ئەوانەی کە شوعەیبیان بەدرۆزانی (باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا
فِيهَا﴾ (وا تیا چوون) وەك هەر لەو ماڵانەدا نەبووبن (وتیدا نەژیابن) ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا﴾
ئەوانەی کە شوعەیبیان بە درۆزانی (باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ﴾ هەر ئەوان خەسارۆمەند
بوون ﴿٩٢﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ﴾ ئیتر (شوعەیب) ڕووی لێ وەرگێڕان ﴿وَقَالَ يَا قَوْمِ﴾ فەرمووی پێیان
ئەی گەلەکەم ﴿لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی من پەیامی پەروەردگارم بە
ئێوە گەیاند ﴿وَنَصَحْتُ لَكُمْ﴾ و ئامۆژگاریم کردن ﴿فَكَيْفَ آسَىٰ عَلَىٰ قَوْمٍ كَافِرِينَ﴾ جا چۆن
بۆ هۆزی بێ بڕوا و کافر خەم و خەفەت بخۆم ﴿٩٣﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ﴾ ئێمە بۆ هەر گوندو
شارێك پێغەمبەرێکمان ڕەوانە کردبێت ﴿إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا﴾ دانیشتوانیمان تووش کردووە ﴿بِالْبَأْسَاءِ
وَالضَّرَّاءِ﴾ بەهەژاری و کەم دەرامەتی (زیان و نەخۆشی) ﴿لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ﴾ تا بە پەروەردگار
بپاڕێنەوە و پەشیمان ببنەوە ﴿٩٤﴾ ﴿ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ﴾ لەدوایدا خراپە و ناخۆشیەکەمان
گۆڕی بەچاکە و خۆشی ﴿حَتَّىٰ عَفَوا﴾ هەتا زۆر بوون و گەشەیان کرد لەماڵ و سەروەت، ﴿وَّقَالُوا﴾ وە
وتیان ﴿قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ﴾ بێگومان باو و باپیرانمان تووشی زیان و ناخۆشی و بەخۆشی
بوون ﴿فَأَخَذْنَاهُم بَغْتَةً﴾ جا لەناکاودا سزامان گرتن ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا کە هەستیان
نەدەکرد ﴿٩٥﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى﴾ وە ئەگەر دانیشتوانی شار و گوندەکان ﴿آمَنُوا وَاتَّقَوْا﴾ باوەڕیان بهێنایە و خۆیان
بپاراستایە (لە قەدەغە کراوەکانی خوا) ﴿لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ بەڕاستی دەرگای
بەرەکاتی ئاسمان و زەویمان بۆ دەکردنەوە ﴿وَلَكِنْ كَذَّبُوا﴾ بەڵام بڕوایان نەهێنا (بە پێغەمبەرەکەیان)
﴿فَأَخَذْنَاهُمْ﴾ لەمحاڵەتەشدا ئەوانمان گرت و سزامان دان ﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو خراپانەوەی
دەیان کرد (٩٦) ﴿أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَى﴾ ئایا خەڵکی ئەو شار و گوندانە ترسیان نەبوو ﴿أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا
بَيَاتًا﴾ لەوەی سزای ئێمەیان بۆبێت لە شەودا ﴿وَهُمْ نَائِمُونَ﴾ کاتێک ئەوان خەوتوون (٩٧)
﴿أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَى﴾ وە ئایا خەڵکی ئەو شار و گوندانە ترسیان نەبوو ﴿أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا﴾ لەوەی
کە سزای ئێمەیان بۆ بێت ﴿ضُحًى وَهُمْ يَلْعَبُونَ﴾ لە چێشتەنگاودا لە کاتێکدا یاری و گاڵتە دەکەن
(٩٨) ﴿أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ﴾ جا ئایا لە پیلانی خوا نەترسان و بێ باک بوون ﴿فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ﴾
دەی کەس لە پیلانی خوا دڵنیا نابێت ﴿إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ﴾ جگە لە کەسانی زەرەرمەند نەبێت
(٩٩) ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ﴾ ئایا ڕوون نەبوونەوە بۆ ئەوانەی زەوییان بە میرات بۆ دەمێنێتەوە
﴿مِنْ بَعْدِ أَهْلِهَا﴾ دوای (تیا چوونی) خاوەنە پێشووەکانیان ﴿أَنْ لَوْ نَشَاءُ﴾ ئەگەر بمانەوێت
﴿أَصَبْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی گوناهەکانیانەوە دووچاری بەڵایان دەکەین ﴿وَنَطْبَعُ عَلَى قُلُوبِهِمْ﴾ وە
مۆر دەنێین بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ ئیتر ئەوان (هیچ پەند و ئامۆژگارییەک) نابیستن (١٠٠)
﴿تِلْكَ الْقُرَى﴾ ئەو شار و گوندانەی (کە ویرانمان کردن) ﴿نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَائِهَا﴾ هەندێک بە
هەواڵەکانی دەگێڕینەوە بۆت ﴿وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرانیان
بۆهات بە بەڵگەو نیشانەی ڕوونەوە ﴿فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ بەڵام باوەڕیان نەهێنا ﴿بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ﴾
بەوەی کە لەپێشدا بە درۆیان دەزانی ﴿كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الْكَافِرِينَ﴾ ئا بەو جۆرە خوا مۆر دەنێت
بەسەر دڵی بێ باوەڕاندا (١٠١) ﴿وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ﴾ زۆربەی ئەوانمان نەدی خاوەنی هیچ
پەیمانێک بن ﴿وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی زۆربەیانمان دی سەرپێچی کەر (و تاوانبار)
بوون (١٠٢) ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَى﴾ پاشان دوای ئەوانەی (کە باسمان کردن) موسامان نارد ﴿بِآيَاتِنَا
إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بە بەڵگە و موعجیزەکانمانەوە بۆ لای فیرعەون و دار و دەستەکەی ﴿فَظَلَمُوا
بِهَا﴾ بەڵام ئەوان بە نیشانەکان (بێ بڕوا بوون) و ستەمیان کرد ﴿فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ﴾
جا بڕوانە و سەرنج بدە کە سەرەنجامی لە فەرمان دەرچووان و خراپەکاران چۆن بوو (١٠٣)
﴿وَقَالَ مُوسَى يَا فِرْعَوْنُ﴾ موسا فەرمووی ئەی فیرعەون ﴿إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڕاستی من
پێغەمبەرێکم لە لایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە (١٠٤)

﴿حَقِيقٌ عَلَىٰٓ أَن لَّآ أَقُولَ﴾ واشیاوە و(سوورم) کە هیچ شتێك نەڵێم ﴿عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا ٱلْحَقَّ﴾ بە ناوی خواوە
جگە لە هەق و ڕاستی ﴿قَدْ جِئْتُكُم بِبَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بە ڕاستی لەلایەن پەروەردگارتانەوە
بەڵگەی ڕوون و ئاشکرام بۆ هێناون ﴿فَأَرْسِلْ مَعِىَ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ﴾ کەواتە بەنو ئیسرائیل لەگەڵ من بنێرە
(بەرەڵایان کە، لە کۆیلەیی و چەوساندنەوەت) ﴿١٠٥﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی ﴿إِن كُنتَ جِئْتَ بِـَٔايَةٍ فَأْتِ
بِهَآ﴾ ئەگەر بەڵگە و موعجیزەیەکت هێناوە (ئەی موسی) ئەوە نیشانی بدە ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾
ئەگەر تۆ بە ڕاست بێژانی ﴿١٠٦﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا موسا گۆچانەکەی فڕێدا ﴿فَإِذَا هِىَ ثُعْبَانٌ
مُّبِينٌ﴾ یەکسەر گۆچانەکە بوو بەمارێکی گەورەی ئاشکرا ﴿١٠٧﴾ ﴿وَنَزَعَ يَدَهُۥ﴾ دەستی (لە باخەڵ یەوە
یان لە بن هەنگڵ یەوە) دەرهێنا ﴿فَإِذَا هِىَ بَيْضَآءُ لِلنَّٰظِرِينَ﴾ لە پڕ ئەو (دەستە) سپی و پرشنگدار بوو
بۆ بینەران ﴿١٠٨﴾ ﴿قَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ﴾ هەندێك لە کاربەدەست و دەسەڵاتدارانی گەلەکەی
فیرعەون ووتیان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَٰحِرٌ عَلِيمٌ﴾ بە ڕاستی ئەم (موسایە) جادووگەرێکی زۆر زانە ﴿١٠٩﴾
﴿يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ﴾ دەیەوێت لە خاك و وولاتی خۆتان دەرتان کات ﴿فَمَاذَا تَأْمُرُونَ﴾ جا
ئێوە فەرمان و ڕاتان چیە (لەم بارەیەوە) ﴿١١٠﴾ ﴿قَالُوٓا۟﴾ ئەوانیش ووتیان ﴿أَرْجِهْ وَأَخَاهُ﴾ کاری (موسا)
وبراکەی دوابخە ﴿وَأَرْسِلْ فِى ٱلْمَدَآئِنِ حَٰشِرِينَ﴾ کەسانێکی کۆکەرەوە بنێرە بۆ ئەو شارانە(ی جادووگەری
لێ یە) ﴿١١١﴾ ﴿يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَٰحِرٍ عَلِيمٍ﴾ هەموو جادووگەرێکی شارەزات بۆ دەهێنن ﴿١١٢﴾ ﴿وَجَآءَ ٱلسَّحَرَةُ
فِرْعَوْنَ﴾ جادووگەران هاتن بۆ لای فیرعەون ﴿قَالُوٓا۟﴾ ووتیان ﴿إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا﴾ بێگومان ئێمە پاداشت
و خەڵاتی گەورەمان دەبێت ﴿إِن كُنَّا نَحْنُ ٱلْغَٰلِبِينَ﴾ ئەگەر ئێمە سەرکەوتین (بەسەر موسا دا)؟!
﴿١١٣﴾ ﴿قَالَ نَعَمْ﴾ (فیرعەون) ووتی بەڵێ پاداشتی گەورەتان دەبێ ﴿وَإِنَّكُمْ لَمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ﴾ وبێگومان
ئێوە لە نزیکانی (خۆم) دەبن ﴿١١٤﴾ ﴿قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ﴾ (جادووگەرەکان) ووتیان ئەی موسا ﴿إِمَّآ أَن
تُلْقِىَ﴾ یا تۆ (ئەوەی پێتە) فڕێی دە ﴿وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ نَحْنُ ٱلْمُلْقِينَ﴾ یان ئێمە دەیهاوێژین و فڕێی
دەدەین ﴿١١٥﴾ ﴿قَالَ أَلْقُوا۟﴾ (موسا) ووتی ئێوە بیهاوێژن (ئەوەی پێتانە) ﴿فَلَمَّآ أَلْقَوْا۟﴾ ئەمجا کاتێ
(ئەوەی پێیان بوو لە جادوو) فڕێیان دا ﴿سَحَرُوٓا۟ أَعْيُنَ ٱلنَّاسِ﴾ چاوبەستیان لە خەڵك کرد
﴿وَٱسْتَرْهَبُوهُمْ﴾ وترسێکی گەورەیان خستە دڵیانەوە ﴿وَجَآءُو بِسِحْرٍ عَظِيمٍ﴾ وە جادوویەکی
گەورەیان نواند ﴿١١٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ﴾ وەحیمان کرد بۆ موسا ﴿أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ﴾ کە گۆچانەکەت
فڕێ بدە ﴿فَإِذَا هِىَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾ ئیتر یەکسەر ئەو (گۆچانە بوو بەمارو) هەرچی جادووی دروستیان
کردبوو هەڵی لووشی ﴿١١٧﴾ ﴿فَوَقَعَ ٱلْحَقُّ﴾ ئیتر ڕاستی دەرکەوت و ڕوون بوویەوە ﴿وَبَطَلَ مَا كَانُوا۟
يَعْمَلُونَ﴾ ئەوانیش هەرچی (سیحر) یان کردبوو پووچەڵ بوویەوە ﴿١١٨﴾ ﴿فَغُلِبُوا۟ هُنَالِكَ﴾ هەر لەویدا
(فیرعەون و شوێنکەوتوانی) ژێر خران و دۆڕان ﴿وَٱنقَلَبُوا۟ صَٰغِرِينَ﴾ و بە ڕسوایی گەڕانەوە ﴿١١٩﴾ ﴿وَأُلْقِىَ
ٱلسَّحَرَةُ سَٰجِدِينَ﴾ وە جادووگەران هەموویان سووژدەیان برد (بۆ پەروەردگاریان) ﴿١٢٠﴾

﴿قَالُوا﴾ (سیحربازەکان) ووتیان ﴿آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ئێمە بڕوامان هێنا بەپەروەردگاری جیهانیان
﴿رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ﴾ کە پەروەردگاری مووسا و هاروونە ﴿١٢٢﴾ ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ﴾ فیرعەون ووتی
﴿آمَنتُم بِهِ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ﴾ پێش ئەوەی ئیزنتان بدەم باوەڕتان پێ هێنا! ﴿إِنَّ هَٰذَا﴾ بەڕاستی
ئەمە ﴿لَمَكْرٌ مَّكَرْتُمُوهُ فِي الْمَدِينَةِ﴾ فێڵ و پیلانێکە (ئێوەو مووسا) نەخشەتان بۆ کێشاوە لەم شارەدا
﴿لِتُخْرِجُوا مِنْهَا أَهْلَهَا﴾ تا دانیشتووانەکەی لێ دەربکەن ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ جا لە دوایدا دەزانن (چیتان لێ
دەکەم) ﴿١٢٣﴾ ﴿لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم﴾ سوێند بێت دەست و قاچتان بڕم ﴿مِّنْ خِلَافٍ﴾ بەپێچەوانەوە
(چەپ و ڕاست) ﴿ثُمَّ لَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ ئەمجا سوێند بێ گشتتان هەڵدەواسم ﴿١٢٤﴾ ﴿قَالُوا﴾ ووتیان
(بەفیرعەون) ﴿إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ﴾ ئێمە دڵنیابین کە بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە ﴿١٢٥﴾
﴿وَمَا تَنقِمُ مِنَّا﴾ تۆ هیچ ڕەخنەیەکت لە ئێمە نییە ﴿إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا﴾ جگە لەوەی کە ئێمە باوەڕمان
بەبەڵگە و نیشانەکانی پەروەردگارمان هێناوە ﴿لَمَّا جَاءَتْنَا﴾ کاتێ بۆ مان هات ﴿رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا﴾
ئەی پەروەردگارمان ئارامیمان بەسەردا بڕێژە ﴿وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ﴾ و بە موسوڵمانێتی بمانمرێنە ﴿١٢٦﴾
﴿وَقَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ﴾ هەندێک لە دەسەڵاتداران و کاربەدەستانی گەلی فیرعەون ووتیان ﴿أَتَذَرُ مُوسَىٰ
وَقَوْمَهُ﴾ ئایا واز لە مووساو هۆزەکەی دەهێنی ﴿لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ﴾ بۆ ئەوەی لە وڵاتدا (لە میسردا)
خراپەکاری بکەن ﴿وَيَذَرَكَ وَآلِهَتَكَ﴾ و دەست لە خۆت و پەرستراوەکانت هەڵبگرن ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون)
ووتی ﴿سَنُقَتِّلُ أَبْنَاءَهُمْ﴾ بەمەودوا کوڕەکانیان دەکوژین ﴿وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ﴾ و ئافرەتەکانیان دەهێڵینەوە
بەزیندوویی (بۆ خزمەت کردن) ﴿وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە دەسەڵاتدارین بەسەریاندا ﴿١٢٧﴾
﴿قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ مووسا بەگەلەکەی ووت ﴿اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا﴾ داوای یارمەتی لە خوا بکەن و
خۆڕاگربن ﴿إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ﴾ بێگومان هەموو زەوی موڵکی خوایە ﴿يُورِثُهَا مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾
دەیدا بەهەرکەس لەبەندە (شیاوە)کانی کە خۆی بیەوێت ﴿وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ و سەرئەنجامی
چاک بۆ خواناسانە ﴿١٢٨﴾ ﴿قَالُوا﴾ (گەلەکەی) ووتیان ﴿أُوذِينَا مِن قَبْلِ أَن تَأْتِيَنَا﴾ پێش هاتنی تۆ بۆ
لامان ئازار دراین ﴿وَمِن بَعْدِ مَا جِئْتَنَا﴾ هەروەها پاش هاتنی تۆ بۆ لامان (بەپێغەمبەرایەتی)
﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی ﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ﴾ بەڵکو پەروەردگارتان دوژمنەکەتان
لەناو بەرێت ﴿وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ و ئێوە بکات بەجێنشین (ی دوژمنەکانتان) لەسەر زەوی
﴿فَيَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ﴾ جا تەماشا دەکات ئێوە چۆن کار دەکەن ﴿١٢٩﴾ ﴿وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە داروودەستەی فیرعەونمان گرتا ﴿بِالسِّنِينَ﴾ بە وشکە ساڵی و قات
وقڕی ﴿وَنَقْصٍ مِّنَ الثَّمَرَاتِ﴾ و کەم بوونەوەی بەروبوومی میوە و کشتوکاڵەکانیان ﴿لَعَلَّهُمْ
يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە (پەند وەربگرن) ﴿١٣٠﴾

﴿فَإِذَا جَاءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ﴾ جا کاتێ چاکەیان بۆ بهاتایە(لەسەروەت و بەروبووم) ﴿قَالُوا لَنَا هَٰذِهِ﴾ دەیان
ووت ئەمە هەر هی ئێمەیە (شایستەی ئێمەیە) ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ بەڵام کاتێ تووشی بەڵا و خراپە
بوونایە ﴿يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُ﴾ (دەیان ووت) بەهۆی شوومی مووسا و شوێن کەوتووانیەوەیە
﴿أَلَا إِنَّمَا طَائِرُهُمْ عِندَ اللَّهِ﴾ ئاگاداربن بێگومان ئەو (ناخۆشیانە)ی بەلایانەوە شوومە و خراپە لەلایەن
خواوەیە(نەك مووسا و ئیمانداران) ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان بێ ئاگان
و نازانن ﴿١٣١﴾ ﴿وَقَالُوا﴾ دەیان ووت (بە مووسا) ﴿مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ﴾ هەر موعجیزەیەکمان بۆ
بهێنی ﴿لِّتَسْحَرَنَا بِهَا﴾ بۆ ئەوەی جادوومان لێ بکەی پێی ﴿فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ﴾ ئەوە ئێمە باوەڕت
پێ ناهێنین ﴿١٣٢﴾ ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ﴾ ئەوسا ئێمەش ناردمانە سەریان ﴿الطُّوفَانَ﴾ لافاو ﴿وَالْجَرَادَ﴾
و کوللە ﴿وَالْقُمَّلَ﴾ و ئەسپێ ﴿وَالضَّفَادِعَ﴾ جۆرەها بۆق ﴿وَالدَّمَ﴾ و خوێن ﴿آيَاتٍ مُّفَصَّلَاتٍ﴾
کەچەند بەڵگە و موعجیزەیەکی ڕوون بوون ﴿فَاسْتَكْبَرُوا﴾ کەچی خۆیان بە گەورە زانی (لەوەی
کە باوەڕ بهێنن) ﴿وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ بێگومان ئەوانە کۆمەڵێکی تاوانبار بوون ﴿١٣٣﴾ ﴿وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ
الرِّجْزُ﴾ کاتێکیش ئەو سزاو بەڵایانە بەسەردا هات ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ئەی
مووسا لە پەروەردگارت بپاڕێرەوە بۆمان ﴿بِمَا عَهِدَ عِندَكَ﴾ وەك بەڵێنی بەتۆ داوە ﴿لَئِن كَشَفْتَ عَنَّا
الرِّجْزَ﴾ سوێندبێ گەر ئەم بەڵا و سزایەمان لەسەر لابەری ﴿لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ﴾ بێگومان باوەڕت پێ
دێنین ﴿وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ و بەنو ئیسرائیلت لەگەڵدا دەنێرین ﴿١٣٤﴾ ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ
الرِّجْزَ﴾ بەڵام کاتێك سزاکەمان لەسەریان لابرد ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ هُم بَالِغُوهُ﴾ تا گەیشتنە ماوەی دیاری
کراو (بۆ تیاچوونیان) ﴿إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ﴾ دەستبەجێ پەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە ﴿١٣٥﴾ ﴿فَانتَقَمْنَا
مِنْهُمْ﴾ جا تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ﴾ وە لە دەریادا خنکاندمان ﴿بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾
لەبەر ئەوەی ئەوان باوەڕیان بە نیشانەکانی ئێمە نەبوو ﴿وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ﴾ وە هەمیشە لێی بێ
بێ ئاگا بوون ﴿١٣٦﴾ ﴿وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ﴾ ئیتر (لەجێگای گەلی فیرعەون) ئەو گەلەمان نیشتەجێ کرد
﴿الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا﴾ کە هەمیشە دەچەوسێنرانەوە لە ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوای
ئەو وڵاتەدا ﴿الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ کە پیت و بەرەکەتمان تێ خستبوو ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ﴾
و بەڵێنی هەرەجوانی پەروەردگارت بەتەواوی هاتەدی ﴿عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بۆ بەنو ئیسرائیل
﴿بِمَا صَبَرُوا﴾ بەهۆی ئارامگرییانەوە (لەسەر نارەحەتییەکان) ﴿وَدَمَّرْنَا﴾ وە ڕووخاندمان
و تێکمان دا ﴿مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ﴾ ئەو کۆشك و تەلارانەی فیرعەون و گەلەکەی دروستیان
کردبوو ﴿وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ﴾ هەروەها ئەو (میوە و دار و باخانەی) کە کەپریان بۆ کرد بوو ﴿١٣٧﴾

﴿وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ﴾ ئەمجا نەوەی ئیسرائیلمان لەو دەریا پەڕاندەوە (فیرعەون و گەلەکەیمان
تێیدا خنکاند) ﴿فَأَتَوْا عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ ئەمجا تووشی خەڵکانێک بوون ﴿يَعْكُفُونَ عَلَىٰ أَصْنَامٍ لَّهُمْ﴾ بەردەوام
خەریکی پەرستنی بتەکانیان بوون ﴿قَالُوا يَا مُوسَى﴾ (جوولەکەکانیش) ووتیان ئەی مووسا ﴿اجْعَل لَّنَا
إِلَٰهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ﴾ هەروەک ئەو پەرستراوانەی ئەوان تۆیش پەرستراوێکمان بۆ دابنێ ﴿قَالَ﴾
مووسا فەرمووی ﴿إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە هۆزێکی نەفامن ﴿١٣٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ﴾ بێگومان
ئەوانە ﴿مُتَبَّرٌ مَّا هُمْ فِيهِ﴾ ئەو (بت پەرستی یەی) ئەوانی لەسەرە لە ناودەچێ ﴿وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا
يَعْمَلُونَ﴾ وە هەرچی دەکەن بەتاڵ و هەڵوەشاوەیە ﴿١٣٩﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی ﴿أَغَيْرَ اللَّهِ
أَبْغِيكُمْ إِلَٰهًا﴾ ئایا جگە لە خوا داوای پەرستراوێکی ترتان بۆ بکەم؟ ﴿وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾
کە (ئەو خوایە) ڕێزی داوون بەسەر جیهانیاندا ﴿١٤٠﴾ ﴿وَإِذْ أَنجَيْنَاكُم مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ وە (بیربکەنەوە) لەو
وەختەی ڕزگارمان کردن لە دەست و پەیوەندەکەی فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کە
ئەشکەنجە و ئازاری سەختیان دەدان ﴿يُقَتِّلُونَ أَبْنَاءَكُمْ﴾ کوڕانی ئێوەیان دەکوشت ﴿وَيَسْتَحْيُونَ
نِسَاءَكُمْ﴾ و ئافرەتانی ئێوەیان دەهێشتەوە (بۆ خزمەتی خۆیان) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ
عَظِيمٌ﴾ وە لەو (ئازار)دانە ئێوەدا تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿١٤١﴾
﴿وَوَاعَدْنَا مُوسَىٰ﴾ وە بەڵێنمان بە مووسا دا ﴿ثَلَاثِينَ لَيْلَةً﴾ سی شەو ﴿وَأَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ﴾ بە دە شەوی
تر ماوەکەمان تەواو کرد ﴿فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾ ئەوسا وەختی دیداری پەروەردگاری بوو
بە چل شەوی تەواو ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَارُونَ﴾ مووسا بە هارونی برای ووت ﴿اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي﴾ تۆ
لە ناو گەلەکەمدا جێنشینم بە ﴿وَأَصْلِحْ﴾ و کاری چاک بکە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ﴾ و شوێنی
ڕێبازی خراپەکاران مەکەوە ﴿١٤٢﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا﴾ جا کاتێ مووسا هات بۆ کات و شوێنی
دیاری کراومان (بۆ گفتوگۆ کردن لەگەڵمان) ﴿وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ﴾ و پەروەردگار ووتوویژی لەگەڵدا
کرد ﴿قَالَ رَبِّ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿أَرِنِي أَنظُرْ إِلَيْكَ﴾ خۆتم پیشان بدە تا بت بینم ﴿قَالَ
لَن تَرَانِي﴾ (پەروەردگار) فەرمووی تۆ (لە دونیادا) من نابینی ﴿وَلَٰكِنِ انظُرْ إِلَى الْجَبَلِ﴾ بەڵام سەیری
(لای) شاخەکە بکە ﴿فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ﴾ جا ئەگەر ئەو شاخە لە شوێنی خۆی دا نەجوڵا ﴿فَسَوْفَ
تَرَانِي﴾ ئەوە دوای کەمێک تۆیش دەمبینی ﴿فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ﴾ جا کاتێک پەروەردگاری خۆی
دەرخست بۆ شاخەکە ﴿جَعَلَهُ دَكًّا﴾ شاخەکەی وورد و هاڕ کرد (و لە گەڵ زەویدا تەختی کرد)
﴿وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقًا﴾ و مووساش بێ هۆشی کەوت بەرووا ﴿فَلَمَّا أَفَاقَ﴾ جا وەختێ هۆشی بەخۆیدا
هاتەوە (چاک بوویەوە) ﴿قَالَ سُبْحَانَكَ﴾ فەرمووی پاکی و بێ گەردی بۆ تۆ (ئەی پەروەردگار)
﴿تُبْتُ إِلَيْكَ﴾ بە پەشیمانی گەڕامەوە بۆ لات ﴿وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە من یەکەمی بڕوادارم ﴿١٤٣﴾

﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) فەرمووی ﴿يَا مُوسَى﴾ ئەی مووسا ﴿إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ﴾ بێگومان من تۆم
هەڵبژاردووە بەسەر هەموو خەڵکی دا ﴿بِرِسَالَاتِي﴾ بەپەیامەکانم ﴿وَبِكَلَامِي﴾ و قسەکردنم (لەگەڵت
ڕاستەوخۆ) ﴿فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ﴾ کەواتە ئەوەی پێم بەخشیوی بوتند دەستی پێوە بگرە ﴿وَكُن مِّنَ
الشَّاكِرِينَ﴾ وە لە سوپاس گوزاران بە ﴿١٤٤﴾ ﴿وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ﴾ و لەو پارچە تەختانەدا بۆمان
نووسی ﴿مِن كُلِّ شَيْءٍ﴾ لە هەموو جۆرە باسێک ﴿مَّوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ﴾ پەند و ئامۆژگاری و
باسی هەموو شتێک بەوردی (کە پێویستیان پێ ی بێت) ﴿فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ﴾ کەواتە (مووسا) بەتوندی
پێبگرە و ئاگاداریان بە ﴿وَأْمُرْ قَوْمَكَ﴾ وە فەرمان بە گەلەکەت بکە ﴿يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا﴾ تا دەست بگرن
و ڕەفتار بکەن بە جوانتر و چاکتریان ﴿سَأُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ﴾ بەم زووانە جێ و شوێنی لەسنوور
دەرچووانتان پیشان دەدەم ﴿١٤٥﴾ ﴿سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ﴾ لایان ئەدەم لە بەڵگە و نیشانە و ئایەتەکانم
﴿الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوانەی کە خۆیان بە گەورە دادەنێن لەسەر زەوی ﴿بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ بەناهەق
و ناڕەوا ﴿وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ﴾ ئەوانە ئەگەر هەموو ئایەت و موعجیزەیەک ببینن ﴿لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا﴾
باوەڕیپێ ناهێنن ﴿وَإِن يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ﴾ وە ئەگەر ئایینی ڕاست و دروست ببینن ﴿لَا يَتَّخِذُوهُ
سَبِيلًا﴾ نایکەن بە ڕێباز و ئایینی خۆیان ﴿وَإِن يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ﴾ وە ئەگەر ڕێگەی گومڕایی و ئایینی
چەوت ببینن ﴿يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا﴾ دەیکەن بە ئایین و ڕێباز بۆ خۆیان ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾
هەموو ئەمانە لەبەر ئەوەیە کە بەڵگەو نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ﴾
وە هەمیشە بێ ئاگا بوون لێیان ﴿١٤٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە کەسانێک کە بەڵگەو نیشانەکانی
ئێمەیان بە درۆزانی ﴿وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ﴾ هەروەها دیداری ڕۆژی دواییان (بە درۆ زانی) ﴿حَبِطَتْ
أَعْمَالُهُمْ﴾ کارو کردەوەی (چاکیان) بە هیچ دەرچوو (پووچەڵ بووییەوە) ﴿هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ﴾ ئایا جگە لەو (جەزایە)ی کە دەیان کرد سزا دەدرێن؟ ﴿١٤٧﴾ ﴿وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِن بَعْدِهِ﴾ وە
هۆزی مووسا پاش (ڕۆیشتنی) مووسا دروستیان کرد ﴿مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا﴾ لە خشڵ و زێڕەکانیان
پەیکەری گوێرەکەیەک ﴿لَّهُ خُوَارٌ﴾ کە توڕەی (وەک گوێرەکەی) هەبوو ﴿أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ﴾
ئایا ئەوانە نەیانبینی کە بێگومان ئەو (گوێرەکەیە) قسەیان لەگەڵدا ناکات ﴿وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا﴾ و
هیچ ڕێبازێکیشیان پیشان نادات ﴿اتَّخَذُوهُ﴾ کردیان بە (پەرستراو) ﴿وَكَانُوا ظَالِمِينَ﴾ و ئەوانە
ستەمکاربوون ﴿١٤٨﴾ ﴿وَلَمَّا سُقِطَ فِي أَيْدِيهِمْ﴾ وە کاتێ لە دەستیان دەرچوو (زۆر پەشیمان بوونەوە)
﴿وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا﴾ وە تێگەیشتن و بینیان کە بێگومان گومڕابوون ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿لَئِن لَّمْ
يَرْحَمْنَا رَبُّنَا﴾ سوێند بە خوا ئەگەر پەروەردگارمان بەزەیی پێماندا نەیەتەوە ﴿وَيَغْفِرْ لَنَا﴾ وە لە
گوناهەکانمان خۆش نەبێت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ ئەوەبەڕاستی ئێمە لە زیان لێ کەوتوان
دەبین ﴿١٤٩﴾

﴿وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ جا کاتێ مووسا گەڕایەوە ناو هۆزەکەی ﴿غَضْبَانَ أَسِفًا﴾ بە تووڕەیی و خەمباری ﴿قَالَ﴾ (مووسا) ووتی (بە گوێرەکە پەرستەکان) ﴿بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِن بَعْدِي﴾ لە دوای من چ جێنشینێکی بەد ەو خراپ بوون ﴿أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ﴾ ئایا پەلەتان کرد لە فەرمانی پەروەردگارتان؟ ﴿وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ﴾ (مووسا) تەختەکانی (تەوراتی) فڕێ دا ﴿وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ﴾ وە (قژی) سەری (هاروونی) برای گرت و بەرەو خۆی ڕایکێشا ﴿قَالَ﴾ (هاروون) ووتی ﴿ابْنَ أُمَّ﴾ ئەی کوڕی دایکم ﴿إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُونِي﴾ بەڕاستی ئەم گەلە لاوازیان کردم ﴿وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِي﴾ نزیک بوو بمکوژن ﴿فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَاءَ﴾ کەواتە دوژمنانم پێ دڵخۆش مەکە ﴿وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ و لە گەڵ هۆزی ستەمکاراندا دامەنێ ﴿١٥٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی ﴿رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي﴾ ئەی پەروەردگارم لە خۆم و براکەم خۆش بە ﴿وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ﴾ وە بمانخەرە ناو بەزەیی و میهرەبانی خۆتەوە ﴿وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ تۆ میهرەبانترینی هەموو میهرەبانێت ﴿١٥١﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی کە گوێرەکە پەرست بوون ﴿سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّهِمْ﴾ لەمەو دوا دەکەونە بەر ڕق و خەشمی پەروەردگاریان ﴿وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ هەروەها ڕسوایی و زەلیلی لە ژیانی دونیادا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ﴾ هەر بەو جۆرە سزای درۆ هەڵبەستان دەدەین ﴿١٥٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ﴾ وە ئەوانەی گوناهیان کرد ﴿ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِهَا﴾ پاشان دوای ئەوە تەوبەیان کرد ﴿وَآمَنُوا﴾ و باوەڕیان هێنا ﴿إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا﴾ بێگومان پەروەردگارت پاش ئەو (باوەڕهێنان و تۆبە کردنە) ﴿لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٥٣﴾ ﴿وَلَمَّا سَكَتَ عَن مُّوسَى الْغَضَبُ﴾ جا کاتێ مووسا تووڕەیی بەکەی نیشتەوە ﴿أَخَذَ الْأَلْوَاحَ﴾ تەختەکانی (تەوراتی) هەڵگرتەوە ﴿وَفِي نُسْخَتِهَا﴾ و لە ڕەنووس و سەرسەراوی ئەو (تەختانە)دا ﴿هُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ ڕێنموونی و بەزەیی گەورە هەبوو ﴿لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ﴾ بۆ کەسێک کە لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿١٥٤﴾ ﴿وَاخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُ﴾ وە مووسا لە گەلەکەی خۆی هەڵی بژارد ﴿سَبْعِينَ رَجُلًا﴾ حەفتا پیاو ﴿لِّمِيقَاتِنَا﴾ بۆ کات و شوێنی دیاری کراو لە گەڵ ئێمە (بۆ ئەوەی لە کێوی طور تەوبە بکەن لە تاوانی گوێرەکە پەرستیەکەیان، جا کاتێک هاتنە ئەوێ ووتیان بە مووسا بڕوات پێ ناهێنین تا خوا نەبینین تۆ چۆنت قسەت لە گەڵ کرد با ئێمەش ببینین) ﴿فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾ (خوا سزای دان و بوومەلەرزەی بۆ ناردن) جا کاتێک کە بوومەلەرزە کە دایگرتن ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی ﴿رَبِّ لَوْ شِئْتَ﴾ ئەی پەروەردگارم گەر ویستبایە ﴿أَهْلَكْتَهُم مِّن قَبْلُ وَإِيَّايَ﴾ لەمەو پێش ئەوان و منیشت لەناو دەبرد ﴿أَتُهْلِكُنَا﴾ ئایا تۆ هەمووومان لەناو دەبەیت ﴿بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا﴾ بەهۆی ئەوەی کە گێل و بەدفامەکانمان ئەنجامیان داوە ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ﴾ ئەمە تەنها تاقی کردنەوەیەکی خۆتە ﴿تُضِلُّ بِهَا مَن تَشَاءُ﴾ هەر کەسێکت بوێت بەو هۆیەوە گومڕای دەکەیت ﴿وَتَهْدِي مَن تَشَاءُ﴾ وە هەر کەسێکت بوێ ڕێنموونی دەکەیت ﴿أَنتَ وَلِيُّنَا﴾ هەر تۆ پشتیوان و (پەرستراوماتی) ﴿فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا﴾ کەوانە لێمان خۆش ببەو ڕەحمان پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ﴾ چونکە باشترین لێ بووردە هەر تۆی ﴿١٥٥﴾

﴿وَاكْتُبْ لَنَا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ (خوایە) لەم دونیایەدا چاکەمان بۆ بنووسە ﴿وَفِي الْآخِرَةِ﴾ هەروەها
لەڕۆژی دواییشدا ﴿إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ﴾ بەڕاستی ئێمە بۆ لای تۆ گەڕاوینەتەوە ﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار)
فەرمووی ﴿عَذَابِي﴾ سزاو ئازارم ﴿أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ﴾ دووچاری هەر کەسی دەکەم کەبمەوێ
﴿وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ﴾ وە بەزەیی و ڕەحمەتیشم هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ﴾
جا لەدوایی دا ئەو (بەزەیی یەم) دەینووسم بۆ ئەوانەی ﴿يَتَّقُونَ﴾ پارێزکار و لەخواترسن
﴿وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ و زەکات دەدەن ﴿وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوانەش کە بڕوا بەبەڵگەو
نیشانەکانی ئێمە دێنن ﴿١٥٦﴾ ﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ﴾ (ئەم ڕەحمەتەی پەروەردگار)
بۆ ئەوانەیە کە شوێنی پێغەمبەر ﷺ کەوتوون کە پێغەمبەرێکی نەخوێندەوارە و (لەلایەن
پەروەردگارەوە هاتووە) ﴿الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ﴾ ئەو کەسە (پێغەمبەرێکە ئەهلی کتاب
سیفەتی دەزانن) چونکە بە نووسراوی لایانە ﴿فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ﴾ لە تەورات و ئینجیل دا
﴿يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ﴾ کە فەرمانیان پێ دەکات بە چاکە ﴿وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ و ڕێگرییان لێ
دەکات لە خراپە ﴿وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ﴾ شتە خۆش و پاکەکانیان بۆ حەڵاڵ دەکات ﴿وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ
الْخَبَائِثَ﴾ وە شتە پیسەکانیان لێ حەرام (قەدەغە) دەکات ﴿وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ﴾ و بارە قورس
وگرانەکانیان لەسەر لادەبات و ﴿وَالْأَغْلَالَ﴾ ئەو کۆت و زنجیرانەش ﴿الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ﴾ کە
بەسەریانەوە بوون ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی کە باوەڕیان بەو (پێغەمبەرە) هێنابێت
﴿وَعَزَّرُوهُ﴾ و ڕێزو ئەدەبیان بۆ دانابێت ﴿وَنَصَرُوهُ﴾ یارمەتیان دابێت و پشتیوانیان لێ کردبێت
﴿وَاتَّبَعُوا النُّورَ﴾ و پەیڕەوی ئەو نوورەیان کردبێت (کە قورئانە) ﴿الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ﴾ کە بەگەڵیدا
نێرراوەتە خوارەوە ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوانن هەموو (کە باسکران) لە ڕزگار بووانن ﴿١٥٧﴾
﴿قُلْ﴾ (ئەی محەممەد ﷺ) بڵێ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾
بەڕاستی من پێغەمبەری خوام بۆ ئێوە هەمووتان ﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەو (خوایەی)
کەئەیهێ بۆ ئەوە، موڵکی هەموو ئاسمانەکان و زەوی ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست
نییە جگە لەو ﴿يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ دەژێنێت و دەمرێنێت ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کەواتە بڕوا بەخوا و
پێغەمبەرەکەی بهێنن ﴿النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ﴾ کە نێرراوێکی نەخوێندەوارە ﴿الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ ئەویش
باوەڕی بەخوا ﴿وَكَلِمَاتِهِ﴾ و بەوونەکانی هەیە ﴿وَاتَّبِعُوهُ﴾ ئێوەش شوێنی بکەون و پەیڕەوی بکەن
﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ تا بکەونە سەر ڕێگای ڕاست ﴿١٥٨﴾ ﴿وَمِنْ قَوْمِ مُوسَىٰ﴾ وەلەهۆزەکەی موسادا
﴿أُمَّةٌ﴾ تاقمێکی گەورە هەن ﴿يَهْدُونَ بِالْحَقِّ﴾ کەڕێنموونی خەڵکی دەکەن بەحەق وڕاستی
﴿وَبِهِ يَعْدِلُونَ﴾ و هەر بەحەقیش دادوەری دەکەن ﴿١٥٩﴾

﴿وَقَطَّعْنَاهُمُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا﴾ ئەوان (جوولەکە)مان کرد بە دوانزە تیرە و تایەفە ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ
مُوسَىٰ﴾ وە وەحیمان بۆ موسا کرد ﴿إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ﴾ کاتێك کە هۆزەکەی داوای ئاویان لێ
کرد (لە تیهدا) ﴿أَنِ اضْرِب بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ﴾ کە بە گۆچانەکەت بدە لە بەردەکە ﴿فَانبَجَسَتْ مِنْهُ﴾ ئیتر
دەستبەجێ لێی هەڵقوڵا ﴿اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾ دوازدە کانی ﴿قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ﴾ بێگومان
هەر تیرە و تایەفەیەك جێگای ئاو خواردنی خۆی دەزانی ﴿وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ﴾ وە هەورمان کرد
بە سێبەر بە سەریانەوە ﴿وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ﴾ و گەزۆ و باڵندەی (شێلاقە)مان بۆ ناردن
﴿كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ لەو رزق و رۆزییە پاکانە بخۆن کە پێمان داوون ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾
وە ئەوانە (بەو تاوانانە) هیچ ستەمێکیان لە ئێمە نەکرد ﴿وَلَٰكِن﴾ بەڵکو ﴿كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾
هەر ستەمیان لە خۆیان دەکرد ﴿١٦٠﴾ ﴿وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ﴾ (بیریکەرەوە) کاتێ بەوان وترا ﴿اسْكُنُوا
هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ﴾ لەناو ئەو شارەدا (بیت المقدس) نیشتەجێ ببن ﴿وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ﴾ بە
(خواردەکانی) ئەوێ بخۆن لە هەر لایەك حەزتان کرد ﴿وَقُولُوا حِطَّةٌ﴾ و بڵێن (داوای) ئێمە
سڕینەوەی گوناهەکانمانە ﴿وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا﴾ و لە دەروازەی (شارەوە) بە سوژدە بردنەوە
برۆنە ژوورەوە ﴿نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَاتِكُمْ﴾ ئەوسا لە خراپەو تاوانەکانتان دەبووریین و خۆش دەبین
﴿سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ﴾ لە ئایندەدا (پاداشتی) چاکەکاران زیاد دەکەین ﴿١٦١﴾ ﴿فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا
مِنْهُمْ﴾ کەچی ئەوانەیان کە ستەمیان کرد گۆڕییان ﴿قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ﴾ ئەو (وتەی) کە
پێیان وترا بوو بە وتەیەکی تر ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا﴾ ئێمەش (دوای ئەوە) سزایەکمان ناردە سەریان
﴿مِّنَ السَّمَاءِ﴾ لە ئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ﴾ بە هۆی ئەوەوە کە بەردەوام ستەمیان دەکرد ﴿١٦٢﴾
﴿وَاسْأَلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ﴾ وە پرسیاریان لێ بکە دەربارەی ئەو شارەی ﴿الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ﴾
کە لە نزیك دەریا(ی سوور) بوو ﴿إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ﴾ کە لە ڕۆژی شەممەدا دەست درێژی
یان دەکرد (بەوەی ڕاوە ماسیان دەکرد لە کاتێکدا خوای گەورە لەو ڕۆژەدا ڕاوە ماسی لێ قەدەغە
کردبوون) ﴿إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا﴾ چونکە لە ڕۆژی شەممەکەیاندا ماسیە گەورەکان
دەهاتن و دەردەکەوتن بە سەر ئاوەوە (خوای گەورە بەمە تاقی کردنەوە) ﴿وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ﴾ وە ڕۆژێك
کە شەممە نەبوایە ﴿لَا تَأْتِيهِمْ﴾ ماسیە گەورەکان نەدەهات بۆیان ﴿كَذَٰلِكَ نَبْلُوهُم﴾ ئا بەو جۆرە
تاقیمان کردنەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ چونکە لە فەرمانی خوا دەردەچوون و سەرپێچییان
دەکرد (ئەوەی فێڵیان کرد، دەچوون لە ڕۆژی هەینیدا تۆڕەکانیان دادەنا، و ڕۆژی یەك شەممەش
هەڵیان دەگرتەوە بەمەش فەرمانەکەی خوایان شکاند) ﴿١٦٣﴾

﴿وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِّنْهُمْ﴾ کاتێ تاقمێ لەوان (بەتاقمێکی تریان) ووت ﴿لِمَ تَعِظُونَ﴾ بۆچی ئامۆژگاری
کۆمەڵێک دەکەن ﴿اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ﴾ کەخوا لەناویان دەبات ﴿أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ یان بە سزایەکی
سەخت سزایان دەدات ﴿قَالُوا مَعْذِرَةً إِلَىٰ رَبِّكُمْ﴾ ووتیان تا لای پەروەردگارتان بەهانەمان عوزرمان بێ
(و تاوانبار نەبین لە سەر بێ دەنگیمان) ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ و بەڵکو ئەوان لەخوا بترسن ﴿١٦٤﴾ ﴿فَلَمَّا
نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ لەمجا کاتێ ئەوەی پێی ئامۆژگاری کرابوون لەبیریان چوو ﴿أَنجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ
عَنِ السُّوءِ﴾ ئەوانەی بەرگرییان دەکرد لە خراپە وتاوان ڕزگارمان کردن ﴿وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەو بەش
کە ستەمیان کرد سزامان دان ﴿بِعَذَابٍ بَئِيسٍ﴾ بە سزایەکی زۆر خراپ ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بەهۆی
دەرچوونیان لە فەرمانی خوا ﴿١٦٥﴾ ﴿فَلَمَّا عَتَوْا عَن مَّا نُهُوا عَنْهُ﴾ جاکاتێک یاخی بوون لە ئەوەی قەدەغە
کرابوون لێی ﴿قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ﴾ ئەوسا پێمان ووتن ببنە چەند مەیموونێکی دوورخراوەی
بێ مرخ ﴿١٦٦﴾ ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ بیربکەرەوە) کاتێ پەروەردگارت ڕایگەیاند
وە بە گوێچکەیاندا ﴿لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ﴾ سوێندبێ بێگومان دەینێرێ بۆیان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا
ڕۆژی دوایی ﴿مَن يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کەسانێ کە سزای توند و بەدیان پێ بچێژێ ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ
الْعِقَابِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت تۆڵەی خێرایە ﴿وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی لێ خۆش بوو و
میهرەبانیشە ﴿١٦٧﴾ ﴿وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا﴾ وە ئەوانمان لەسەر زەوی دابە چەند کۆمەڵێک دابەش
کرد ﴿مِّنْهُمُ الصَّالِحُونَ﴾ هەندێکیان چاکەکارن ﴿وَمِنْهُمْ دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەندێکیشیان وەک ئەوان
نەبوون (بێ باوەڕ بوون) ﴿وَبَلَوْنَاهُم بِالْحَسَنَاتِ﴾ وە تاقیمان کردنەوە بەچەندەها چاکە و خۆشی
﴿وَالسَّيِّئَاتِ﴾ و بەچەندەها خراپە و ناخۆشی ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بەئومێدی ئەوەی بگەڕێنەوە
(بۆ لای خوا) ﴿١٦٨﴾ ﴿فَخَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ﴾ دوای ئەوان جێ نشینێکی خراپ هاتنە جێگەیان
﴿وَرِثُوا الْكِتَابَ﴾ کە میراتگری تەورات بوون ﴿يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَٰذَا الْأَدْنَىٰ﴾ کە هەر بۆ ماڵ وسامانی
(حەرامی) ئەم دونیایە هەوڵیان ئەدا ئەوەشیان هەڵبژارد ﴿وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا﴾ وە دەیانووت
بێگومان ئێمە عەفو دەکرێین ﴿وَإِن يَأْتِهِمْ﴾ لەکاتێکدا ئەگەر بۆیان بێت ﴿عَرَضٌ مِّثْلُهُ يَأْخُذُوهُ﴾ کاڵایەکی
وەک ئەوی تر ئەگەر چی خراپیش بوایە وەریان دەگرت ﴿أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِم﴾ ئایا لێیان وەرنەگیراوە و
پێویست نەکراوە لەسەریان ﴿مِّيثَاقُ الْكِتَابِ﴾ پەیمان لە تەوراتدا ﴿أَن لَّا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ﴾ کە بەدەم
خواوە هیچ نەڵێن ﴿إِلَّا الْحَقَّ﴾ بێجگە لە ڕاستی نەبێت ﴿وَدَرَسُوا مَا فِيهِ﴾ ئەوەی لە تەوراتدا هەبوو
خوێندوویانەتەوە ﴿وَالدَّارُ الْآخِرَةُ﴾ وە ڕۆژی دوایی و (دەست کەوتی ئەو ڕۆژە) ﴿خَيْرٌ لِّلَّذِينَ﴾ چاکتر
و باشترە بۆ ئەوانەی ﴿يَتَّقُونَ﴾ کە خۆ پارێزن و لە خوا ترسن ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ئایا هێشتا ژیر نابن؟ ﴿١٦٩﴾
﴿وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ﴾ وە ئەوانەی بەتوندی دەست دەگرن بەتەوراتەوە (و پەیڕەویان دەکرد پێش
هاتنی ئیسلام) ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژەکانیان بەجێ دەهێنن ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ﴾ بێگومان ئێمە وون
ناکەین ﴿أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ﴾ پاداشتی چاکەکاران ﴿١٧٠﴾

﴿وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ﴾ (بهێنەرەوە بیریان) کاتێك کە کێو(ی طور)مان بەرز کردەوە بەسەریاندا ﴿كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ﴾ وەکو هەورێك (سێبەرێك) بوو ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ﴾ وە لایان وابوو کە دەکەوێتە سەریاندا ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ﴾ (پێمان وتن) ئەوەی کە پێمان داوون بەتوندی بیگرن ﴿وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ﴾ وە ئەوەی تێدایە (لە ئامۆژگاری و حوکم) بەردەوام لە بیرتان بێت ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو ببنە پارێزکار و لەخواترس ﴿١٧١﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ﴾ وە کاتێ کە پەروەردگارت وەری گرت (دەری هێنا) ﴿مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ﴾ لە پشتی ئادەمی یەکان ﴿ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ وەچە و نەوەکانیان ﴿وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ﴾ وەکردنی بە شایەت بەسەر خۆیانەوە ﴿أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ﴾ (پێی وتن) ئایا من پەروەردگاری ئێوە نیم؟ ﴿قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا﴾ (لە وەڵامدا) وتیان بەڵێ شایەتیمان دا ﴿أَنْ تَقُولُوا﴾ تا نەڵێن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە بێ ئاگا بووین لەمە (کەخوا پەروەردگارمانە) ﴿١٧٢﴾ ﴿أَوْ تَقُولُوا﴾ یا نەوەکو بڵێن ﴿إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا﴾ بێگومان باوو باپیرانمان هاوبەشیان بڕیار دەدا ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ لەپێش (ئێمەوە) ﴿وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ وەئێمەش وەچە و نەوەی دوای ئەوان بووین ﴿أَفَتُهْلِكُنَا﴾ دەی ئایا لەناومان دەبەیت ﴿بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ﴾ بەوەی کە بێ باوەڕو خراپەکاران کردوویانە ﴿١٧٣﴾ ﴿وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئا بەو جۆرە نیشانەکانی خوا ڕوون دەکەینەوە ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بەڵکو (بەرەو هەق) بگەڕێنەوە ﴿١٧٤﴾ ﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا ﴿نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا﴾ هەواڵی ئەو کەسەی کە نیشانەکانی خۆمان پێ بەخشی ﴿فَانْسَلَخَ مِنْهَا﴾ کەچی خۆی لێ داڕنی (دەرچوو لە فەرمانی خوا) ﴿فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ﴾ ئەمجا شەیتان دوای کەوت ﴿فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە بوو بەیەکێك لە گومڕایان ﴿١٧٥﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە بەو ئایەتانە پلەیمان بەرز دەکردەوە ﴿وَلَكِنَّهُ﴾ بەڵام ئەو ﴿أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ﴾ خۆی نوساند بە زەوی یەوە ﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ و دوای ئارەزووی خۆی کەوت ﴿فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ﴾ نموونەی ئەو وەك ئەو سەگەیە ﴿إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ﴾ ئەگەر لێی بدەیت و دەریکەیت (مۆڕەت لێ دەکات و) زمانت لێ دەردێنێ ﴿أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ﴾ وە ئەگەر وازیشی لێ بهێنێ هەر زمانی دەردەهێنێ ﴿ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ﴾ ئەو(سیفەتانە) نموونەی ئەو کەسانەیە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿فَاقْصُصِ الْقَصَصَ﴾ دەی ئەو داستان و چیرۆکانە باس بکە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ تا بچنەوە بەخۆیاندا و بیر بکەنەوە ﴿١٧٦﴾ ﴿سَاءَ﴾ بەدو خراپە ﴿مَثَلًا الْقَوْمُ﴾ وێنە و (چیرۆکی) ئەو کەسانەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿وَأَنْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ﴾ ئەوانە هەمیشە ستەمیان لە خۆیان دەکرد ﴿١٧٧﴾ ﴿مَنْ يَهْدِ اللَّهُ﴾ هەر کەس خوا ڕێنموویی بکات ﴿فَهُوَ الْمُهْتَدِي﴾ هەر ئەو ڕێنموویی کراوە ﴿وَمَنْ يُضْلِلْ﴾ هەر کەسیش (خوا بەهۆی کردەوەکانیەوە) گومڕای بکات ﴿فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانە زیان لێ کەوتوو ڕەنجەڕۆن ﴿١٧٨﴾

﴿وَلَقَدْ ذَرَأْنَا﴾ وە سوێند بەخوا بەڕاستی دروستمان کردووە ﴿لِجَهَنَّمَ﴾ بۆ دۆزەخ ﴿كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾
زۆرێك لە جنۆکە و ئادەمی ﴿لَهُمْ قُلُوبٌ لَّا يَفْقَهُونَ بِهَا﴾ دڵیان هەیە بەڵام پێی تێ ناگەن (لە ڕاستی)
﴿وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُونَ بِهَا﴾ و چاویان هەیە (هەق) پێ نابینن ﴿وَلَهُمْ آذَانٌ لَّا يَسْمَعُونَ بِهَا﴾ و گوێیان هەیە
(هەقی پێ) نابیستن ﴿أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ﴾ ئەوانە وەك ئاژەڵ (وچوارپێ) وان ﴿بَلْ هُمْ أَضَلُّ﴾ بگرە خراپتر
و گومڕاتر (لە ئاژەڵ) ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ﴾ هەر ئەوانەن بێ ئاگایان (١٧٩) ﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾
هەر بۆ خوایە جوانترین و چاکترین ناوەکان ﴿فَادْعُوهُ بِهَا﴾ جا ئێوەش بەو ناوانە بانگ و هاواری لێ
بکەن ﴿وَذَرُوا الَّذِينَ﴾ واز بهێنن و سەرنج مەدەنە ئەوانەی ﴿يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ﴾ کە لە ناوەکانی (خوا)
دا گۆڕین و لادان دەکەن (دەیکەنە ناو بۆ بتەکانیان) ﴿سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەرووبوی تۆڵەی ئەوەی
دەیانکرد لێیان دەسەنرێت (١٨٠) ﴿وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ﴾ وە لەوانەی کە دروستمان کردووە کۆمەڵێك هەیە
﴿يَهْدُونَ بِالْحَقِّ﴾ ڕێنموویی خەڵك دەکەن بە (ئایینی) ڕاست ﴿وَبِهِ يَعْدِلُونَ﴾ و داد وەریشی پێ دەکەن
(١٨١) ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿سَنَسْتَدْرِجُهُم﴾ وردە
وردە (پلە بە پلە) ڕێکیان دەکەینەوە لە تیاچوون ﴿مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەجۆرێك کە خۆشیان
بەخۆیان نازانن (١٨٢) ﴿وَأُمْلِي لَهُمْ﴾ ماوەیەك مۆڵەتیان دەدەم ﴿إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ﴾ بەڕاستی پیلانی من زۆر
پتەو و بەهێزە (١٨٣) ﴿أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا﴾ ئایا ئەوان بیریان نەکردۆتەوە ﴿مَا بِصَاحِبِهِم مِّن جِنَّةٍ﴾ کەهاوڕێی
کەیان موحەممەد ﷺ هەرگیز تووشی شێتی نەبووە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەو تەنها ترسێنەرێکی
ئاشکرایە (بۆ ئێوە) (١٨٤) ﴿أَوَلَمْ يَنظُرُوا﴾ ئایا ئەوانە نەیانڕوانی؟ ﴿فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەو موڵکە
گەورە و فراوانەی ئاسمانەکان و زەوی دا هەیە ﴿وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ﴾ وە لەو شتەی خوای گەورە
دروستی کردووە ﴿وَأَنْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ﴾ وە لەوانەیە نزیك بووبێتەوە ﴿أَجَلُهُمْ﴾ کۆتایی (ژیان)یان
﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ﴾ جا بەچ قسەیەك لە پاش قورئان باوەڕ دێنن (١٨٥) ﴿مَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ هەر کەس
خوا گومڕای بکات (بەتاوانی کردەوەی خراپی) ﴿فَلَا هَادِيَ لَهُ﴾ ئەو هیچ ڕێنموویی کەرێکی بۆ نییە
﴿وَيَذَرُهُمْ﴾ (خوا) وازیان لێ دێنێت ﴿فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لە گومڕایی و یاخی بوونی خۆیاندا گێژ
دەخۆن (١٨٦) ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ السَّاعَةِ﴾ لەبارەی ڕۆژی دوایی
یەوە ﴿أَيَّانَ مُرْسَاهَا﴾ کەی دەبێت ﴿قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي﴾ بڵێ زانینی ئەوە تەنها لای پەروەردگارمە
﴿لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا﴾ هیچ کەس (ناتوانێت) کاتەکەی ئاشکرا بکات ﴿إِلَّا هُوَ﴾ جگە لە پەروەردگار
نەبێت ﴿ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (هاتنی قیامەت) بۆ ئاسمانەکان و زەویش گران و قورسە
﴿لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً﴾ نایەت بەسەرتاندا (ڕوونادات) لەناکاودا نەبێت ﴿يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ﴾ لە تۆ دەپرسن وەك
ئەوەی کە تۆ ﴿حَفِيٌّ عَنْهَا﴾ لە (هاتنی) ڕۆژی دوایی ئاگاداربی ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿إِنَّمَا
عِلْمُهَا﴾ بێگومان زانینی (هاتنی) ئەو ڕۆژە ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ تەنها لای خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾
بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن (١٨٧)

﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ من خاوەنی هیچ سوود و زیانێك
نیم بۆ خۆم ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر ئەوەی خوا بیەوێ ﴿وَلَوْ كُنتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ﴾ ئەگەر من غەیب و شتە
نادیارەكانم بزانیایە ﴿لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ﴾ خێر و خۆشی زۆرم بەدەست دەهێنا ﴿وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ﴾
وەهیچ خراپەو زیانێكم پێ نەدەگەیی ﴿إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ﴾ من تەنها ترسێنەر و مژدەدەرم
﴿لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ خەڵكانێك كە باوەڕ دەهێنن (١٨٨) ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم﴾ (خوا) ئەو زاتەیە كە ئێوەی
دروست كردوە ﴿مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ لەیەك كەس (كە ئادەمە) ﴿وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾ هەر لە خۆی
هاوسەری بەدی هێنا ﴿لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا﴾ تا لەلای بحەسێتەوە (ئارام بگرێ) ﴿فَلَمَّا تَغَشَّاهَا﴾ جا كاتێك
(پیاوەكە) لەگەڵ هاوسەرەكەی جووت بوو (دروست بوو) ﴿حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيفًا﴾ باری سووكی
هەڵگرت (سكی پڕبوو) ﴿فَمَرَّتْ بِهِ﴾ ئەمجا لەسەر ئەم (سك پڕیە) ماوەیەك تێپەڕی ﴿فَلَمَّا أَثْقَلَت﴾
جا كاتێك (سكەكەی) قورس بوو ﴿دَّعَوَا اللَّهَ رَبَّهُمَا﴾ (ژن و مێردەكە) هەردوو لە خوا پاڕانەوە
﴿لَئِنْ آتَيْتَنَا صَالِحًا﴾ سوێند بێ ئەگەر تۆ منداڵێكی چاك و تەواومان پێ بدەیت ﴿لَّنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾
بێگومان لە سوپاس گوزاران دەبین (١٨٩) ﴿فَلَمَّا آتَاهُمَا صَالِحًا﴾ بەڵام كاتێك (نەوەكانی ئادەم و حەوا
پاش خۆیان) پەروەردگار منداڵێكی چاكی پێدان ﴿جَعَلَا لَهُ شُرَكَاءَ﴾ چەند هاوبەشێكیان بۆ خوا
دانا (وەك ئەوەی بتپەرستەكان دەیانكرد) ﴿فِيمَا آتَاهُمَا﴾ لەوەی كە پێی دابوون ﴿فَتَعَالَى اللَّهُ عَمَّا
يُشْرِكُونَ﴾ خوا لەوە بەرزو بڵندترە كە هاوبەشی بۆ دابنێن (١٩٠) ﴿أَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا﴾ ئایا شتێك
دەكەن بە هاوبەشی خوا كە ناتوانن هیچ شتێك دروست بكەن ﴿وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ بە كاتێكدا خۆشیان
دروست كراون (١٩١) ﴿وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا﴾ وە (ئەو بت و پەرستراوانە) ناتوانن هیچ یارمەتی
یەكیان بدەن ﴿وَلَا أَنفُسَهُمْ يَنصُرُونَ﴾ هەروەها ناتوانن یارمەتی خۆشیان بدەن (١٩٢) ﴿وَإِن تَدْعُوهُمْ إِلَى
الْهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر ئێوە ئەوان (بتەكان) بانگ بكەن بۆ ڕێی ڕاست ﴿لَا يَتَّبِعُوكُمْ﴾ شوێنتان ناكەون
﴿سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْتُمُوهُمْ﴾ بۆ ئێوە یەكسانە چ بانگیان بكەن ﴿أَمْ أَنتُمْ صَامِتُونَ﴾ یان بێ دەنگ بن (
سوودتان پێ ناگەیەنن) (١٩٣) ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ كە ئێوە هاوارو داوایان
لێ دەكەن جگە لە خوا ﴿عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ﴾ ئەوانیش چەند بەندەیەكن وەك خۆتان ﴿فَادْعُوهُمْ﴾ دەی
بانگ و هاواریان بۆ بكەن ﴿فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ﴾ با وەڵامتان بدەنەوە (ویستەكانتان بە جێ بهێنن)
﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن (١٩٤) ﴿أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا﴾ ئایا ئەوانە (هیچ یەكێ
وەك خۆتان) قاچیان هەیە كە پێی بڕۆن بەڕێدا ﴿أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا﴾ یان دەستیان هەیە كە دەستی
پێ بوەشێنن ﴿أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا﴾ یان چاویان هەیە كە پێی ببینن ﴿أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ
بِهَا﴾ یان گوێیان هەیە كە پێی ببیستن ﴿قُلِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ﴾ بانگی
هاوبەشەكانتان بكەن ﴿ثُمَّ كِيدُونِ﴾ پاشان تەڵەكەو پیلانم بۆ دابنێن ﴿فَلَا تُنظِرُونِ﴾ و مۆڵەتیشم مەدەن (١٩٥)

﴿إِنَّ وَلِيِّـۧىَ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی پشتیوان و دۆستی من هەر خوایە ﴿ٱلَّذِى نَزَّلَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ ئەو (خوایەی)
کەقورئانی ناردە خوارەوە ﴿وَهُوَ يَتَوَلَّى ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە هەر ئەویش پشتیوانی چاکەکاران دەکات
﴿١٩٦﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ وە ئەوانەی ئێوە جگە لە خوا هانایان بۆ دەبەن ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ
نَصْرَكُمْ﴾ ناتوانن یارمەتی ئێوە بدەن ﴿وَلَآ أَنفُسَهُمْ يَنصُرُونَ﴾ ناشتوانن یارمەتی خۆیان بدەن
﴿١٩٧﴾ ﴿وَإِن تَدْعُوهُمْ إِلَى ٱلْهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر بانگیان بکەن بۆ ڕێگای ڕاست ﴿لَا يَسْمَعُوا۟﴾ ئەوان نابیستن
﴿وَتَرَىٰهُمْ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ﴾ وە وادەزانی بۆ تۆ دەڕوانن ﴿وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هیچ نابینن ﴿١٩٨﴾
﴿خُذِ ٱلْعَفْوَ﴾ دەست بگرە بە لێبوردەیی بەوە (چاوپۆشی بکە) ﴿وَأْمُرْ بِٱلْعُرْفِ﴾ فەرمانیش
بدە بە چاکە و چاکە کردن ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ ٱلْجَٰهِلِينَ﴾ و ڕوو وەرگێڕە لە نەفامان و نەزانان (وازیان لێ
بهێنە) ﴿١٩٩﴾ ﴿وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ نَزْغٌ﴾ وە ئەگەر خەتەرەو خەیال و وەسوەسەیەکت بۆ هات لە
لایەن شەیتانەوە ﴿فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ﴾ پەنا بگرە بە خوا ﴿إِنَّهُۥ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر ئەو
بیسەری زانایە ﴿٢٠٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟﴾ بەڕاستی ئەوانەی خواناس و پارێزکار بوون ﴿إِذَا مَسَّهُمْ طَٰٓئِفٌ
مِّنَ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ کاتێک خەتەرە و وەسوەسەیەکیان لەشەیتانەوە پێ بگات ﴿تَذَكَّرُوا۟﴾ یادی خوا
دەکەن و خوایان بیر دەکەوێتەوە ﴿فَإِذَا هُم مُّبْصِرُونَ﴾ جا کتوپڕ بەرچاویان ڕوشن دەبێتەوە (ڕێی
ڕاست دەدۆزنەوە) ﴿٢٠١﴾ ﴿وَإِخْوَٰنُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِى ٱلْغَىِّ﴾ وە برا (شەیتانە) کانیان یارمەتییان دەدەن لە گومڕایی
بوونیدا ﴿ثُمَّ لَا يُقْصِرُونَ﴾ پاشان کۆتایی نایەنن و واز نایەنن (بۆ گومڕا کردنیان) ﴿٢٠٢﴾ ﴿وَإِذَا لَمْ
تَأْتِهِم﴾ وە هەر کاتێک (وەحی دوا بکەوێت) ئایەتێکیان بۆ نەهێنی ﴿بِـَٔايَةٍ قَالُوا۟ لَوْلَا ٱجْتَبَيْتَهَا﴾ دەڵێن
ئەی بۆچی لەخۆتەوە ڕێکی ناخەیت (بۆ خۆت هەڵی نابەستی) ﴿قُلْ إِنَّمَآ أَتَّبِعُ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ: بێگومان من هەر شوێنی ئەوە دەکەوم ﴿مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ مِن رَّبِّى﴾ کە لەلایەن پەروەردگارمەوە
وەحیم بۆ دەکرێت ﴿هَٰذَا بَصَآئِرُ مِن رَّبِّكُمْ﴾ ئەم (قورئانە) بەرچاو ڕوونی و بەڵگەیە لەلایەن
پەروەردگارتانەوە ﴿وَهُدًى﴾ و ڕێنموویی و ڕێشاندەرە ﴿وَرَحْمَةٌ﴾ و میهرەبانی و بەرەکەتی خوایە
﴿لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ گەل و هۆزێک کە باوەڕ دێنن ﴿٢٠٣﴾ ﴿وَإِذَا قُرِئَ ٱلْقُرْءَانُ﴾ وە کاتێک کە قورئان
خوێندرا ﴿فَٱسْتَمِعُوا۟ لَهُۥ﴾ دەبێ گوێی لێ بگرن ﴿وَأَنصِتُوا۟﴾ و بێ دەنگیش بن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾
بۆ ئەوەی خوا میهرەبانیتان لەگەڵدا بکات ﴿٢٠٤﴾ ﴿وَٱذْكُر رَّبَّكَ فِى نَفْسِكَ﴾ وە لە (دڵ و) دەروونتدا یادی
پەروەردگارت بکە ﴿تَضَرُّعًا وَخِيفَةً﴾ بە پاڕانەوەو ترس و بیمەوە ﴿وَدُونَ ٱلْجَهْرِ مِنَ ٱلْقَوْلِ﴾ بەبێ ئەوەی
دەنگ بەرز بکەیتەوە ﴿بِٱلْغُدُوِّ وَٱلْـَٔاصَالِ﴾ لە بەرەبەیانی و دەماو دەمی ئێواراندا ﴿وَلَا تَكُن مِّنَ ٱلْغَٰفِلِينَ﴾
وە لە بێ ئاگایان مەبە ﴿٢٠٥﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی ئەو فریشتانەی کە لای پەروەردگارتن
﴿لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ خۆ بە زل نازانن ﴿عَنْ عِبَادَتِهِۦ﴾ لە پەرستنی ئەو (خوا) ﴿وَيُسَبِّحُونَهُۥ﴾ و هەمیشە
ستایشی دەکەن (کڕنووشی بۆ دەبەن) ﴿وَلَهُۥ يَسْجُدُونَ ۩﴾ و تەنها سوژدە بۆ ئەو دەبەن ﴿٢٠٦﴾

سورەتی ﴿الأنفال﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الْأَنْفَالِ﴾ سەبارەت بە دەستکەوتەکانی (ی
جەنگی بەدر) ﴿قُلِ﴾ تۆش بڵێ ﴿الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ ئەو دەستکەوتانە هەر بۆ خوا و پێغەمبەری
ﷺ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ کەواتە خۆتان پارێزن و لە خوا بترسن ﴿وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ﴾ وە پەیوەندی
نێوان خۆتان چاک بکەنەوە ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ و گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بن ﴿إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن (١) ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ﴾ بێگومان بڕواداران تەنها کەسانێکن
﴿إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ﴾ کاتێک کە باسی خوا کرا و ناوی هێنرا ﴿وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵیان دەترسێت و ترسی لێ
دەنیشێت ﴿وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ﴾ کاتێکیش ئایەتەکانی خوا بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿زَادَتْهُمْ إِيمَانًا﴾
بڕوایان (پێی) زیاد دەبێت ﴿وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ و هەر پشت بە پەروەردگاری خۆیان دەبەستن (٢)
﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ ئەوانەی کە بەڕاستی نوێژەکانیان بەجێ دەهێنن ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ﴾
وە لەو رزق و ڕۆزییەی پێمان داوون (لە پێناوی خوادا) دەیبەخشن (٣) ﴿أُولَئِكَ هُمُ﴾ هەر ئەوانەن
﴿الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا﴾ بڕوادارانی ڕاستەقینە ﴿لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ پلەی بەرزیان بۆ هەیە لای
پەروەردگاریان ﴿وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ و لێ خۆش بوونی (تاوانەکانیان) و ڕۆزی بەپێز و چاک
(یان بۆ هەیە) (٤) ﴿كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ﴾ هەر چۆنێک کە پەروەردگارت لە ماڵەکەت (لە شاری
مەدینە) دەریهێنایت (بۆ جەنگی بەدر) ﴿بِالْحَقِّ﴾ بەهەق و ڕاستی ﴿وَإِنَّ فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لە کاتێکدا
بێگومان دەستەیەک لە بڕواداران ﴿لَكَارِهُونَ﴾ بێزاربوون و پێیان ناخۆش بوو (٥) ﴿يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ﴾
دەمەقاڵێت لەگەڵدا دەکەن لە (شتی) هەق و ڕاستدا ﴿بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ﴾ دوای ئەوەش کە بۆیان ڕوون
بوتەوە (کە ڕاستە هێشتا جەنگیان لا گرانە) ﴿كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ﴾ وەک ئەوەی بە توندی بەرەو
مردن ببرێن ﴿وَهُمْ يَنْظُرُونَ﴾ و بەچاوی خۆیان (مردن) ببینن (٦) ﴿وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ﴾ (بیری ئەو کاتە
بکەنەوە) کە خوا بەڵێنی بەئێوەدا ﴿إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ﴾ دەست کەوتنی یەکێک لەو دوو کۆمەڵە (کاروانە
بازرگانییەکە یان سەرکەوتن بەسەریاندا) ﴿أَنَّهَا لَكُمْ﴾ بەڕاستی دەبێتە هی ئێوە ﴿وَتَوَدُّونَ﴾ وە ئێوە
ئەوەتان پێ خۆشە ﴿أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ﴾ کە ئەو دەستکەوتە بێ چەکە، (کاروانە بازرگانییەکە)
﴿تَكُونُ لَكُمْ﴾ بۆ ئێوە بێت ﴿وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ﴾ بەڵام خوا دەیەوێت وتەکانی خۆی
بەڕاست دەرچێ (حەق سەرکەوێ) ﴿وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ﴾ و ڕەگ و ریشەی بێ باوەڕان لەبن بێنێ
(٧) ﴿لِيُحِقَّ الْحَقَّ﴾ تا هەق جێگیر بکات ﴿وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ﴾ و ناحەقیش لەناو بەری و پووچەڵی بکاتەوە
﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ﴾ با تاوانبارانیش پێیان ناخۆش بێت (٨)

﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێک (لە بەدر دا) هاناتان بۆ پەروەردگارتان دەبرد ﴿فَاسْتَجَابَ
لَكُمْ﴾ خواش هات بەهاناتانەوە ﴿أَنِّي مُمِدُّكُم﴾ وتی من دەنێرم بۆ یارمەتیتان ﴿بِأَلْفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ﴾
هەزار فریشتە ﴿مُرْدِفِينَ﴾ بە دوای یەکدا (دێنە خوارێ) ﴿٩﴾ ﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ﴾ وە خوا
ئەوەی تەنها بۆ شادی و مژدە نارد ﴿وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ﴾ تا دڵەکانتان پێی ئارام بگرێت ﴿وَمَا
النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ وە سەرکەوتنیش تەنها لای خواوەیە بەس ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا
بەدەسەڵاتی کاربەجێیە ﴿١٠﴾ ﴿إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێ (خوا) وەنەوزی بەسەرتاندا
هێنا ﴿أَمَنَةً مِّنْهُ﴾ (سووکە خەوی) دڵنیایی ئێوە لە لایەن (پەروەردگار) خۆیەوە ﴿وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ
السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە بارانیشی بە ئاسمانەوە بۆ باراندن ﴿لِّيُطَهِّرَكُم بِهِ﴾ تا پاکتان بکاتەوە پێی ﴿وَيُذْهِبَ عَنكُمْ
رِجْزَ الشَّيْطَانِ﴾ و پیسی شەیتان (دوودڵی و گومان) لەئێوە دوور بخاتەوە ﴿وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ﴾
و پەیوەندی دڵەکانتان پتەو بکات ﴿وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ﴾ وە بەهۆی (باران) پێکانتان دامەزراو و جێگیر
بکات ﴿١١﴾ ﴿إِذْ يُوحِي رَبُّكَ﴾ (بیهێنەوە بیر) کاتێک کە پەروەردگارت نیگای نارد ﴿إِلَى الْمَلَائِكَةِ﴾ بۆ
فریشتەکان ﴿أَنِّي مَعَكُمْ﴾ (کە بە پێغەمبەر و باوەڕدارانی ڕاگەیەنن) کە بێگومان من (خوای گەورە)
لەگەڵتانم ﴿فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ دەی دڵی کەسانێک قایم و دامەزراو کەن کە باوەڕیان هێناوە
﴿سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ﴾ بەم زووانە ترس و بیم دەخەمە دڵی ئەو کەسانەی کە بێ باوەڕ بوون
﴿فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ﴾ جا ئێوەش لەسەرووی گەردنیان بدەن (واتە سەریان) ﴿وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ﴾
وە لە هەموو سەرپەنجەکانیان بدەن (واتە لە هەموو لاشەیان بدەن لەسەرەوە تا خوارەوە) ﴿١٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾
ئەوە ﴿بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ لەبەر ئەوەی کە بەڕاستی ئەوانە دژایەتی خوا و پێغەمبەرەکەیان کرد
﴿وَمَن يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ هەر کەسێکیش دژایەتی خوا و پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
الْعِقَابِ﴾ ئەوە بێگومان تۆڵە و سزای خوا زۆر سەخت و بەتینە ﴿١٣﴾ ﴿ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ﴾ (حوکم و
سزای ئێوە) ئەوەیە دەی بیچێژن ﴿وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ﴾ وە بەڕاستی بۆ بێ بڕوایان سزای
ئاگری دۆزەخ هەیە ﴿١٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا زَحْفًا﴾ کاتێک (لە جەنگ دا) ڕووبەڕووی ڕیزێک لە بێباوەڕان بوونەوە ﴿فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ﴾
ئەوە پشتیان تێ مەکەن و هەڵمەیەن ﴿١٥﴾ ﴿وَمَن يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ﴾ وە هەر کەس لەو ڕۆژەدا پشتیان تێ
بکات و هەڵبێت ﴿إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ﴾ مەگەر (مەبەستی ئەوە بێت) بۆ هێرش کردن بگەڕێتەوە سەریان
﴿أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ﴾ یان بڕوات بۆ لای کۆمەڵێکی تر (و یارمەتیان بدات) ﴿فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِّنَ
اللَّهِ﴾ ئەوە بێگومان بەرق و خەشمی خواوە دەگەڕێتەوە ﴿وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ﴾ وە جێگای دۆزەخ دەبێت
﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ کە جێگایەکی زۆر خراپ و بەدە ﴿١٦﴾

﴿فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ﴾ دەكەواتە ئێوە ئەوانتان نەكوشت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ﴾ بەڵكو خوا ئەوانی كوشت
﴿وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ﴾ وە كاتێ كە (مشتێ خۆڵ و ڕیخت ڕووبەكافران) هاوێشت بەتەنها تۆ نەتهاوێشت
﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ﴾ بەڵكو خوا هاوێشتی (و لێیدان) ﴿وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی خوا بڕوادارەن تاقی
بكاتەوە ﴿مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا﴾ لەلایەن خۆیەوە بەتاقی كردنەوەیەكی چاك ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾
بەڕاستی خوا بیسەری زانایە (١٧) ﴿ذَٰلِكُمْ﴾ (سەر ئەنجامی باوەڕداران و كافران) ئەوە بوو
(كە ڕووی دا) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ﴾ وە بەڕاستی خوا پیلانی بێ بڕوایان پوچەڵ دەكاتەوە
(١٨) ﴿إِن تَسْتَفْتِحُوا﴾ ئەگەر ئێوە ئەی (بێباوەڕان) داوای یارمەتی و سەركەوتن دەكەن ﴿فَقَدْ جَاءَكُمُ
الْفَتْحُ﴾ ئەوە بەڕاستی سەركەوتنتان بۆ هات (گاڵتەیان پێ دەكات) ﴿وَإِن تَنتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾
ئەگەر كۆتایی بهێنن (لەدوژمنایەتی پێغەمبەریان كۆتای بهێنن لە بت پەرستی) ئەوە چاكترە بۆتان
﴿وَإِن تَعُودُوا نَعُدْ﴾ وە ئەگەر بگەڕێنەوە (بۆ سەر دژایەتی یان بت پەرستی) ئەوە ئێمەش دەگەڕێینەوە (بۆ
سەرخستنی باوەڕداران) ﴿وَلَن تُغْنِيَ عَنكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا﴾ هەرگیز دەستەو كۆمەڵەكەتان هیچ سوودێكتان
پێ ناگەیەنن ﴿وَلَوْ كَثُرَتْ﴾ هەر چەند زۆریش بن ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە بێگومان خوا لەگەڵ
بڕواداران دایە (١٩) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو كەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾
گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەكەی بن ﴿وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ﴾ پشتی تێمەكەن ﴿وَأَنتُمْ تَسْمَعُونَ﴾ لەكاتێكدا ئێوە
تێدەگەن و دەبیستن (٢٠) ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا﴾ وەكو ئەوانە مەبن كە (بەسەر زارەكی) وتیان
بیستمان ﴿وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ لەكاتێكدا كە ئەوانە هیچ نابیستن و تێناگەن (٢١) ﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ﴾
بەڕاستی خراپترینی هەموو گیان لەبەران لە لای خوا ﴿الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەو
كەڕولاڵانەن (مەبەست پێ بێباوەڕانە) كە بیرناكەنەوە و ژیر نابن (٢٢) ﴿وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا
بیزانیایە ﴿فِيهِمْ خَيْرًا﴾ چاكەیەك لەو (بێباوەڕانەدا) هەیە ﴿لَّأَسْمَعَهُمْ﴾ بێگومان وای لێ دەكردن
بیستن ﴿وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ﴾ ئەگەر خوا (فەرمانی خۆی) پێ بیستابە ﴿لَتَوَلَّوا﴾ هەر ڕوویان وەردەگێڕا
﴿وَّهُم مُّعْرِضُونَ﴾ وە ئەوان هەر گوێ پێ نەدەدەن (٢٣) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو كەسانەی
بڕواتان هێناوە ﴿اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ وەڵامی خوا و پێغەمبەر بدەنەوە ﴿إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾
كاتێك كە بانگتان دەكەن بۆ لای ئەو (ئاینەی) كە زیندووتان دەكاتەوە ﴿وَاعْلَمُوا﴾ بشزانن ﴿أَنَّ
اللَّهَ﴾ بەڕاستی (ویستی) خوا ﴿يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ﴾ دەبێتە بەربەست لەنێوان ئادەمی و دڵیدا
(واتە ئەو پەڕی دەسەڵاتی هەیە بەسەر دڵی بەندەكانیدا) ﴿وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە بەڕاستی هەر
لای ئەو كۆ دەكرێنەوە (لەڕۆژی دوایی دا) (٢٤) ﴿وَاتَّقُوا فِتْنَةً﴾ وە خۆتان بپارێزن لەئاشوب و بەڵایەك
﴿لَّا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنكُمْ خَاصَّةً﴾ كە تووشی ستەم كارانتان نابێت بە تایبەتی (هەمووتان
دەگرێتەوە) ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بشزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ كە بەڕاستی تۆڵە و سزای خوا زۆر
سەختە (٢٥)

﴿وَاذْكُرُوا﴾ بیر بکەنەوە ﴿إِذْ أَنتُمْ﴾ کاتێك کە ئێوە ﴿قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ کەم و لاواز کرا و
و ژێر دەستە بوون لە زەوی (مەککە)دا ﴿تَخَافُونَ﴾ دەترسان ﴿أَن يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ﴾ کە خەڵکی
بتان فڕێنن وبتان بەسەرتاندا ﴿فَآوَاكُمْ﴾ ئەمجا خوا پەنای دان ﴿وَأَيَّدَكُم بِنَصْرِهِ﴾ وە بە یارمەتی
خۆی پشتیوانی کردن ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وە ڕزق و ڕۆزی لە شتە پاك (و حەڵاڵـ) کانی پێ
بەخشین ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاسی گوزاری خوا بن ﴿٢٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ ناپاکی مەکەن لەگەڵ خوا و پێغەمبەر ﷺ دا
﴿وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ﴾ وە ناپاکی مەکەن لە سپاردەکانی ناو خۆتان ﴿وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ لەکاتێکدا
کە ئێوە دەزانن (ناپاکی یە) ﴿٢٧﴾ ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بزانن ﴿أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ﴾ بەڕاستی ماڵ و
منداڵتان ﴿فِتْنَةٌ﴾ هۆی تاقی کردنەوەی (ئێوەن) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ وە بەڕاستی لای
خوا پاداشتی زۆر گەورە هەیە ﴿٢٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە
﴿إِن تَتَّقُوا اللَّهَ﴾ ئەگەر لە خوا بترسن و خۆتان بپارێزن ﴿يَجْعَل لَّكُمْ فُرْقَانًا﴾ هۆی جیاکەرەوەی
(ڕاست و ناڕاست) تان بۆ فەراهەم دەبێت ﴿وَيُكَفِّرْ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ و لە گوناهەکانتان دەبورێ
﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ و لێتان خۆش دەبێت ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەن بەهرە و چاکەی زۆر
گەورەیە ﴿٢٩﴾ ﴿وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە (بیر بکەرەوە) کاتێك ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پیلانیان بە
دژت دەگێڕا ﴿لِيُثْبِتُوكَ﴾ تا بەند و کۆتت بکەن ﴿أَوْ يَقْتُلُوكَ﴾ یان بتکوژن ﴿أَوْ يُخْرِجُوكَ﴾ یان (لە مەککە)
دەرت بکەن ﴿وَيَمْكُرُونَ﴾ وە ئەوانە (بەردەوام) پیلان دەگێڕن و فڕ و فێڵ دەکەن ﴿وَيَمْكُرُ اللَّهُ﴾ وە
خوایش لەبەرامبەر ئەوانەدا پیلان دەگێڕێت بۆ پووچەڵ کردنەوەی پیلان و فڕ و فێڵەکانیان ﴿وَاللَّهُ
خَيْرُ الْمَاكِرِينَ﴾ وە خوا چاکترینی پیلان گێڕانە (بەرامبەر پیلان گێڕان) ﴿٣٠﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا﴾
وە کاتێك کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێنرێتەوە ﴿قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا﴾ دەڵێن بیستمان (واتە
گرنگ نی یە) ﴿لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَٰذَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە وێنەی ئەو ئایەتانەمان دەوت ﴿إِنْ هَٰذَا
إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە هیچ نی یە جگە لە ئەفسانەی پێشینان ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذْ قَالُوا﴾ (بیر بکەرەوە)
کاتێك (کە بێ باوەڕەکان) دەیان ووت ئەی پەروەردگار ﴿إِن كَانَ هَٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِندِكَ﴾ ئەگەر
ئەم قورئانە ڕاستە و لەلایەن تۆوە هاتووە ﴿فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً﴾ ئەوا بەرد بەسەرماندا ببارێنە
﴿مِّنَ السَّمَاءِ﴾ لە ئاسمانەوە ﴿أَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ یان سزای سەختی پڕ ئازارمان بۆ بنێرە ﴿٣٢﴾
﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ﴾ وە بەڕاستی خوا سزایان نادات ﴿وَأَنتَ فِيهِمْ﴾ لەکاتێك دا تۆ (ئەی
موحەممەد ﷺ) لەناویاندا بیت ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ﴾ هەروەها خوا تووشی سزایان ناکات
﴿وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان داوای لێبوردن بکەن لە خودا ﴿٣٣﴾

﴿وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ﴾ خوا چوون سزایان نادات؟ ﴿وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لە کاتێکدا
ئەوان بەرگری (موسوڵمانان) دەکەن لە چوون بۆ مزگەوتی بەڕێز و پیرۆزی (کەعبە) ﴿وَمَا كَانُوا
أَوْلِيَاءَهُ﴾ لە کاتێکدا ئەوان خۆشەویست و سەرپەرشتیاری ئەو (مزگەوتە) نین ﴿إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا
الْمُتَّقُونَ﴾ بەڕاستی سەرپەرشتیار و خۆشەویستی ئەو (مزگەوتە) خۆپارێزان و پەرهێزکارانن
﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٣٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِندَ الْبَيْتِ﴾ وە نوێژی ئەوان
(بت پەرستەکان) لە ماڵی خوادا هیچ نی یە ﴿إِلَّا مُكَاءً﴾ جگە لە فیکە کردن ﴿وَتَصْدِيَةً﴾ و چەپڵە
لێدان نەبێت ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ کەواتە بچەژن سزای سەخت (لە بەدردا) ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾
بە هۆی بڕوا نەهێنانتانەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بێ باوەڕن ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾
ماڵ و سامانیان خەرج دەکەن ﴿لِيَصُدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی بەرهەڵستی ڕێگەی خوا بکەن
﴿فَسَيُنفِقُونَهَا﴾ جا لە بەدردا (ماڵ و سامانیان) بەخت دەکەن و دەیبەخشن ﴿ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً﴾
لەپاشان دەبێت بە داخ و پەژارە بۆیان ﴿ثُمَّ يُغْلَبُونَ﴾ پاشان ژێر دەکەون ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی
کە بێ باوەڕن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ﴾ هەر لە دۆزەخ دا کۆ دەکرێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ
مِنَ الطَّيِّبِ﴾ بۆ ئەوەی خوا دەستەی ناپاک لە دەستەی پاک جیا بکاتەوە ﴿وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾
و ناپاکەکانیش لەسەر یەک هەڵچنێت ﴿فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا﴾ ئەمجا هەمووی پێکەوە کۆ بکاتەوە
﴿فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ﴾ و بیخاتە دۆزەخەوە ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانە زیانبار و خەسارە
مەندی ئەوانن ﴿٣٧﴾ ﴿قُل﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەو ئەوانەی کە بێ باوەڕ
بوون ﴿إِن يَنتَهُوا﴾ ئەگەر کۆتایی بهێنن (بە بێ بڕوایی یەکەیان) ﴿يُغْفَرْ لَهُم مَّا قَدْ سَلَفَ﴾ بەڕاستی
(خوا) دەبوورێت لە هەرچی لەوەو پێش کردوویانە ﴿وَإِن يَعُودُوا﴾ بەڵام ئەگەر بگەڕێنەوە (سەر
کردەوەی پێشوویان) ﴿فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی باو و یاسای پێشینە (حزبە
کان چی بوو (بۆ ئەمانیش دووبارە دەبێتەوە) ﴿٣٨﴾ ﴿وَقَاتِلُوهُمْ﴾ (باوەڕداران) جەنگ بکەن لەگەڵ
بێ باوەڕاند ﴿حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ هەتا ئاژاوە (بێ باوەڕی و بت پەرستی) نەمێنێت ﴿وَيَكُونَ الدِّينُ
كُلُّهُ لِلَّهِ﴾ و ئایین و ملکەچی هەمووی بۆ خوا دەبێت ﴿فَإِنِ انتَهَوْا﴾ جا ئەگەر کۆتایی یان هێنا
﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا ﴿بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بە هەر کردەوەیەک کە (بێ باوەڕان) دەیکەن
بینایە ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِن تَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا و پشتیان هەڵکرد ﴿فَاعْلَمُوا﴾ ئەوە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ
مَوْلَاكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پشتیوان و یارمەتی دەرتانە ﴿نِعْمَ الْمَوْلَىٰ﴾ ئەو (خوا) باشترین پشتیوانە
﴿وَنِعْمَ النَّصِيرُ﴾ وە باشترین یارمەتیدەر و سەرخەرتانە ﴿٤٠﴾

﴿وَٱعۡلَمُوٓاْ﴾ وەبزانن ﴿أَنَّمَا غَنِمۡتُم مِّن شَيۡءٖ﴾ بێگومان هەر چیەکتان لەغەنیمەت (دەستکەوت) وەگرت
﴿فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُۥ﴾ ئەوە بەڕاستی پێنج یەکی ئەو (دەستکەوتە) بۆ خوا ﴿وَلِلرَّسُولِ﴾ و بۆ پێغەمبەر ﷺ
﴿وَلِذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ﴾ و بۆ خزمانی (پێغەمبەر ﷺ) ﴿وَٱلۡيَتَٰمَىٰ﴾ و بۆ هەتیوان ﴿وَٱلۡمَسَٰكِينِ﴾ و بۆ هەژاران
﴿وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِ﴾ و بۆ ڕێبوارانە ﴿إِن كُنتُمۡ ءَامَنتُم بِٱللَّهِ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هێناوە بەخوا ﴿وَمَآ أَنزَلۡنَا﴾
وە بەوەی ناردوومانەتە خوارەوە ﴿عَلَىٰ عَبۡدِنَا﴾ بۆسەر بەندەکەمان (کەموحەممەد پێغەمبەرە ﷺ)
﴿يَوۡمَ ٱلۡفُرۡقَانِ﴾ لەڕۆژی جیاکردنەوەدا (واتە جەنگی بەدر) ﴿يَوۡمَ ٱلۡتَقَى ٱلۡجَمۡعَانِۗ﴾ لەو ڕۆژەی کەدوو
کۆمەڵ بەیەك گەیشتن (دژ بەیەك جەنگان) ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا
دەسەڵاتدارە ﴿٤١﴾ ﴿إِذۡ أَنتُم بِٱلۡعُدۡوَةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ وەکاتێك ئێوە لای خواری (شیوەکەی) نزیك (مەدینە)دا
بوون ﴿وَهُم بِٱلۡعُدۡوَةِ ٱلۡقُصۡوَىٰ﴾ و ئەوانیش لەلای سەرووی (شیوەکەی) دوورتر (لەمەدینە)دا بوون
﴿وَٱلرَّكۡبُ﴾ کاروانەکەش ﴿أَسۡفَلَ مِنكُمۡۚ﴾ لەخوارتری ئێوەبوو ﴿وَلَوۡ تَوَاعَدتُّمۡ﴾ وە ئەگەر بەڵێنتان
بەیەکتر بدایە ﴿لَٱخۡتَلَفۡتُمۡ﴾ بێگومان جیاواز دەبوون ﴿فِي ٱلۡمِيعَٰدِ﴾ لەبەڵێنەکەدا (جەنگتان نەدەکرد)
﴿وَلَٰكِن﴾ بەڵام ﴿لِّيَقۡضِيَ ٱللَّهُ أَمۡرٗا﴾ (کۆی کردونەتەوە) بۆ ئەوەی خوا کارێك بەدی بهێنێت ﴿كَانَ
مَفۡعُولٗا﴾ هەر بەدی دێت ﴿لِّيَهۡلِكَ مَنۡ هَلَكَ﴾ بۆ ئەوەی لەناو بچێت ئەو کەسەی (بەلای خواوە)
لەناو چووە ﴿عَنۢ بَيِّنَةٖ﴾ لەڕووی بەڵگەوە ﴿وَيَحۡيَىٰ مَنۡ حَيَّ عَنۢ بَيِّنَةٖۗ﴾ وەبۆ ئەوەی بژی ئەوەی (بەلای
خواوە) دەژی لەڕووی بەڵگەوە ﴿وَإِنَّ ٱللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿٤٢﴾
﴿إِذۡ يُرِيكَهُمُ ٱللَّهُ﴾ (بیر بکەرەوە) کاتێ کەخوا ئەو (بێ بڕوای)انەی پیشان دەدایت ﴿فِي مَنَامِكَ قَلِيلٗاۖ﴾
لەخەوتدا، کەم بوون ﴿وَلَوۡ أَرَىٰكَهُمۡ كَثِيرٗا﴾ خۆ ئەگەر (خوا ژمارەی) ئەوانەی بەزۆر پیشان
بدایتیە ﴿لَّفَشِلۡتُمۡ﴾ ئەوە بێگومان دەترسان و دەشکان ﴿وَلَتَنَٰزَعۡتُمۡ﴾ وە جیاواز دەبوون ﴿فِي ٱلۡأَمۡرِ﴾
لەبڕیاری جەنگدا ﴿وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ سَلَّمَۚ﴾ بەڵام خوا پاراستی ﴿إِنَّهُۥ عَلِيمُۢ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) زانایە
﴿بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾ بەوەی لەناو دڵاندایە ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِذۡ يُرِيكُمُوهُمۡ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك خوا ئەوانی
پیشان دان ﴿إِذِ ٱلۡتَقَيۡتُمۡ﴾ کاتێ ڕووبەڕوو بوونەوە ﴿فِيٓ أَعۡيُنِكُمۡ قَلِيلٗا﴾ لەبەرچاوتان بەکەم دەبینران
﴿وَيُقَلِّلُكُمۡ فِيٓ أَعۡيُنِهِمۡ﴾ ئێوەشی لەبەر چاوی ئەوان بەکەم پیشان دا ﴿لِيَقۡضِيَ ٱللَّهُ أَمۡرٗا﴾ بۆ ئەوەی خوا
کارێك بەدی بهێنێت ﴿كَانَ مَفۡعُولٗاۗ﴾ هەر بەدی دێت ﴿وَإِلَى ٱللَّهِ تُرۡجَعُ ٱلۡأُمُورُ﴾ وە هەموو کارەکان
هەر بۆلای خۆی دەگێڕدرێنەوە ﴿٤٤﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا لَقِيتُمۡ
فِئَةٗ﴾ کاتێ (لەجەنگدا) لەگەڵ کۆمەڵێکدا ڕووبەڕوو بوونەوە ﴿فَٱثۡبُتُواْ﴾ خۆ بگرن (هەڵمەیەن)
﴿وَٱذۡكُرُواْ ٱللَّهَ كَثِيرٗا﴾ و یادی خوا زۆر بکەن ﴿لَّعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی سەرکەوتوو بن ﴿٤٥﴾

﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ (ئەی باوەڕداران) گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا﴾
وە جیاوازی مەبن و دووبەرەکی مەکەن بەهۆیەوە شکێن و لاوازبن ﴿وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ﴾ وهێزتان بڕوات و
نەمێنێت ﴿وَاصْبِرُوا﴾ وە خۆڕاگربن ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خۆگراندایە ٤٦ ﴿وَلَا تَكُونُوا
كَالَّذِينَ خَرَجُوا﴾ وەك ئەوانە (بت پەرستەکان) مەبن دەرچوون ﴿مِنْ دِيَارِهِمْ﴾ لەماڵ و وڵاتی خۆیان
﴿بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ﴾ بەفیز و ڕووپامایی بۆ خەڵك كردن ﴿وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەبەرگری (خەڵکیان)
دەکرد لەڕێگەی خوا ﴿وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ وە خوا بەهەموو ئەو کارانەی دەیکەن ئاگادارە ٤٧
﴿وَإِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کەشەیتان کردەوەکانیانی (بۆ بت پەرستەکان)
ڕازاندەوە ﴿وَقَالَ﴾ وە ووتی ﴿لَا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ﴾ ئەمڕۆ هیچ کەس بەسەرماندا زاڵ نابێ
﴿وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ﴾ و بێگومان من پەنادەر (و پارێزەر)ی ئێوەم ﴿فَلَمَّا تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ﴾ ئەمجا کاتێك
هەردوو دەستەکە ڕوو بەڕووی یەکتر بوونەوە ﴿نَكَصَ عَلَى عَقِبَيْهِ﴾ (شەیتان) پاشەو پاش بەدوای
خۆی دا گەڕایەوە ﴿وَقَالَ﴾ و ووتی ﴿إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ﴾ بەڕاستی من بەریم لەئێوە ﴿إِنِّي أَرَى مَا لَا
تَرَوْنَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوەی من دەیبینم ئێوە نایبینن ﴿إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ﴾ بەڕاستی من لەخوا دەترسم
﴿وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ و خوا زۆر تۆڵەی بەئێش و سەختە ٤٨ ﴿إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێ
دووڕووەکان ﴿وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ و ئەوانەی نەخۆشی لەدڵیاندایە دەیان ووت ﴿غَرَّ هَؤُلَاءِ
دِينُهُمْ﴾ ئەمانە (موسوڵمانەکان) ئاینەکەیان فریوی داوون ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ هەرکەسێ پشت
بەخوا ببەستێت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی کاردروستە ٤٩ ﴿وَلَوْ
تَرَى﴾ وە ئەگەر دەتبینی ﴿إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ﴾ کاتێك فریشتەکان گیانی بێ باوەڕان
دەکێشن ﴿يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ﴾ لەدەموچاو و پاشیان دەدەن ﴿وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ و (پێیان
دەڵێن) بچەژن سزای ئاگری سووتێنەر ٥٠ ﴿ذَلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ ئەو (ئازار و سزایە) بەهۆی
ئەوەوەیە دەستی خۆتان پێشی خستووە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ﴾ وە بەڕاستی خوا بە هیچ شێوەیەك
ستەمکار نی یە بۆ بەندەکانی ٥١ ﴿كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ (ئەم بێ باوەڕانە خوو نەریتیان) هەر وەکو خوو
و نەریتی دەستەی فیرعەون ﴿وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەیە لەپێش ئەوانەوە بوون ﴿كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾
کە بێ بڕوا بوون بە بەڵگەکانی خوا ﴿فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ ئنجا (سزای) خوایش گرتنی بەهۆی
گوناهەکانیانەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بەڕاستی خوا بەتوانای تۆڵە بەئێشە ٥٢

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە کە بەڕاستی خوا هیچ بەهرەیەك ناگۆڕێ
﴿أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ کە بەخشیبێتی بەسەر گەل و هۆزێکدا ﴿حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾ هەتا ئەوەی بەخۆیانەوەیە
نەیگۆڕن (واتە ئیمانەکەیان بگۆڕن بۆ بێ باوەڕی) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بیسەری
زانایە (٥٣) ﴿كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ (ئەم کردەوەی ئەمان) وەکو ڕەوشت و نەریتی دەستەی
فیرعەون و ئەوانەی لەپێش ئەوان بوون وایە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ بەڵگەکانی پەروەردگاریان بەدرۆ
زانی ﴿فَأَهْلَكْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ﴾ ئێمەش لەناومان بردن بەهۆی گوناهەکانیانەوە ﴿وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ﴾ وە
دەستوپێوەندەکەی فیرعەونمان خنکاند ﴿وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ﴾ چونکە هەموویان ستەمکار بوون (٥٤)
﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی بەدترینی گیانلەبەران (کەسانێکن) لەلای خواوە ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
ئەوانەن بێ باوەڕبوون ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان باوەڕ ناهێنن (٥٥) ﴿الَّذِينَ عَاهَدتَّ مِنْهُمْ﴾
ئەوانەی کەپەیمانت لەگەڵیان بەست ﴿ثُمَّ يَنقُضُونَ عَهْدَهُمْ﴾ لەپاش ئەوە پەیمانەکەیان دەشکێنن
﴿فِي كُلِّ مَرَّةٍ﴾ لەهەموو جارێکدا ﴿وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ﴾ و ئەوان خۆیان ناپارێزن ولە خوا ناترسن
(٥٦) ﴿فَإِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِي الْحَرْبِ﴾ جا ئەگەر تووشی ئەوانە بوویت (زاڵ بوویت بەسەریاندا) لە جەنگ دا
﴿فَشَرِّدْ بِهِم مَّنْ خَلْفَهُمْ﴾ (سزا و کوشتن و بڕینێکیان پێ بکە) کەببێتە هۆی ترس لەدڵی ئەو دوژمنەی
لەپشتیانەوەن ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ بەڵکو ئەوان بیر بکەنەوە (٥٧) ﴿وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِن قَوْمٍ خِيَانَةً﴾ وە ئەگەر
بەڕاستی مەترسیت کرد لەناپاکی دەستەیەك (کەپەیمانەکەیان بشکێنن) ﴿فَانبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ﴾ ئەو
کاتە (پەیمانەکە) فڕێ بدەرەوە بۆیان بەڕێك و ڕێکی تا بەرامبەر بن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ﴾ بەڕاستی
خوا ناپاکانی خۆش ناوێت (٥٨) ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ﴾ وە با گومان نەبەن ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا﴾ ئەوانەی
بێ باوەڕ بوون پێشکەوتوون ﴿إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ﴾ بێگومان ئەوانە خوا دەستەپاچە ناکەن (لە دەستی
دەرناچن) (٥٩) ﴿وَأَعِدُّوا لَهُم﴾ (ئەی ئیمانداران) ئامادەی بکەن بۆیان ﴿مَّا اسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ﴾ ئەوەی
لەتواناتاندا هەیە لە هێز ﴿وَمِن رِّبَاطِ الْخَيْلِ﴾ وە لەئەسپی دابەستراو ﴿تُرْهِبُونَ بِهِ﴾ تا بترسێنن پێی
﴿عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ﴾ دوژمنی خوا و دوژمنی خۆتان ﴿وَآخَرِينَ مِن دُونِهِمْ﴾ وە کەسانێکی تریش بێجگە
لەوان ﴿لَا تَعْلَمُونَهُمُ﴾ ئێوە نایانناسن ﴿اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ﴾ خوا دەیانناسێت ﴿وَمَا تُنفِقُوا مِن شَيْءٍ﴾ وە هەر شتێك
ببەخشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێی خوادا ﴿يُوَفَّ إِلَيْكُمْ﴾ (پاداشتەکەی) بەتەواوی دەدرێتەوە پێتان
﴿وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾ وە ئێوە هیچ ستەمتان لێ ناکرێت (٦٠) ﴿وَإِن جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا﴾ وە ئەگەر لەوانە مەیلی
ئاشتیان هەبوو تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ) مەیلی ئەوە بکە ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ وە پشت بەخوا ببەستە
﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زاتە بیسەری زانایە (٦١)

﴿وَإِن يُرِيدُوا﴾ وە ئەگەر ویستیان ﴿أَن يَخْدَعُوكَ﴾ فێڵت لێ بکەن ﴿فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ﴾ ئەوە بەڕاستی خوات
بەسە (پشت و پەنات بێت) ﴿هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەبەهێزی کردیت بەیارمەتی
خۆی ﴿وَبِالْمُؤْمِنِينَ﴾ وە بەبڕواداران (٦٢) ﴿وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ﴾ وە هۆگری خستە نێوان دڵەکانیان
﴿لَوْ أَنفَقْتَ﴾ ئەگەر ببەخشیایە ﴿مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ هەرچی لەزەویدا هەیە ﴿مَّا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ﴾
هۆگریت نەدەخستە نێوان دڵەکانیانەوە ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ﴾ بەڵام خوا هۆگری خستە نێوانیان
﴿إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زاڵی کاردروستە (٦٣) ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿حَسْبُكَ
اللَّهُ﴾ خوات بەسە ﴿وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ هەروەها ئەو بڕوادارانەش کەشوێنت کەوتوون (٦٤)
﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ﴾ هانی بڕواداران بدە بەسەر جەنگ
کردن (لەگەڵ دوژمناندا) ﴿إِن يَكُن مِّنكُمْ﴾ ئەگەر لەئێوەدا بێت ﴿عِشْرُونَ صَابِرُونَ﴾ بیست کەسی
خۆڕاگر ﴿يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ﴾ زاڵ دەبن بەسەر دووسەد کەسی (بێ باوەڕ) دا ﴿وَإِن يَكُن مِّنكُم مِّائَةٌ﴾
وە ئەگەر سەد کەس لەئێوە هەبێت ﴿يَغْلِبُوا أَلْفًا﴾ زاڵ دەبن بەسەر هەزار کەس دا ﴿مِّنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا﴾ لەوانەی بێ باوەڕن ﴿بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی بەڕاستی ئەو بە کۆمەڵێکی
نافامن (٦٥) ﴿الْآنَ﴾ ئێستا ﴿خَفَّفَ اللَّهُ عَنكُمْ﴾ خوا فەرمانەکەی سووک کرد لەسەرتان ﴿وَعَلِمَ أَنَّ
فِيكُمْ ضَعْفًا﴾ وەزانی کەلاوازیتان تێدایە ﴿فَإِن يَكُن مِّنكُم﴾ جا ئەگەر لەئێوەدا بێت ﴿مِّائَةٌ
صَابِرَةٌ﴾ سەد کەسی خۆڕاگر ﴿يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ﴾ زاڵ دەبن بەسەر دووسەد کەس(ی بێ باوەڕ)
دا ﴿وَإِن يَكُن مِّنكُمْ أَلْفٌ﴾ وەئەگەر هەزار کەس لەئێوە هەبن ﴿يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ﴾ زاڵدەبن بەسەر
دوو هەزار کەس دا ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ وەخوا لەگەڵ خۆگرانەیە
(٦٦) ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ﴾ بۆ هیچ پێغەمبەرێك ڕەوا نییە ﴿أَن يَكُونَ لَهُ أَسْرَىٰ﴾ کە دیلی (لە دوژمنان)
هەبێت و ڕایان بگرێت ﴿حَتَّىٰ يُثْخِنَ فِي الْأَرْضِ﴾ هەتا کوشتاری زۆریان لێ بەکات و دەسەڵاتی
بەچەسپێت لەزەویدا ﴿تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا﴾ ئایا ئێوە ماڵی دونیاتان دەوێت (بەوەرگرتنی فیدیە)؟
﴿وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ﴾ (لەکاتێکدا) خوای گەورە (پاداشتی) ڕۆژی دوایی دەوێت (بۆ ئێوە) ﴿وَاللَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا بەتوانا و زاڵی کار دروستە (٦٧) ﴿لَّوْلَا كِتَابٌ﴾ ئەگەر نووسراو (و بڕیار)ێک
﴿مِّنَ اللَّهِ سَبَقَ﴾ لەلایەن خواوە پێش نەکەوتایە (کە حەڵاڵ بوونی دەستکەوت و غەنیمەتی جەنگە)
﴿لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ﴾ بێگومان لەسەر ئەو (فیدیە)ی کە وەرتان گرت (لەبەرامبەر ئازادکردنی دیلەکاندا)
تووشتان دەبوو ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی گەورە (٦٨) ﴿فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ﴾ کەواتە بخۆن لەوەی کە
بە غەنیمەت گرتان ﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ حەڵاڵ و پاکە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾
بەڕاستی خوا لێ بووردەی میهرەبانە (٦٩)

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿قُل لِّمَن فِي أَيْدِيكُم﴾ بڵێ بەوانەی کە لەژێر دەستتان دان ﴿مِّنَ الْأَسْرَىٰ﴾ لەدیلەکان ﴿إِن يَعْلَمِ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بزانێت ﴿فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا﴾ لەدڵەکانتاندا چاکەیەك هەیە ﴿يُؤْتِكُمْ خَيْرًا﴾ پێتان دەبەخشێت چاکتر ﴿مِّمَّا أُخِذَ مِنكُمْ﴾ لەو (فدیە)ی لێتان وەرگیراوە ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ وە لێتان دەبورێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوای بوورەدەی میهرەبانە (٧٠) ﴿وَإِن يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ﴾ وە ئەگەر (ئەو دیلانە) بیانەوێت ناپاکیت لەگەڵدا بکەن ﴿فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ﴾ ئەوە بێگومان ناپاکییان لەگەڵ خوادا کرد ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێش (ئەمەدا) ﴿فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ﴾ خواش (تۆی) زاڵ کرد بەسەریاندا ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای دانایە (٧١) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُوا﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَاهَدُوا﴾ و تێکۆشان ﴿بِأَمْوَالِهِمْ﴾ بەماڵیان ﴿وَأَنفُسِهِمْ﴾ و بە گیانیان ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگای خوادا ﴿وَالَّذِينَ آوَوا وَّنَصَرُوا﴾ وە ئەوانەی (کۆچبەرەکانیان) گرتە خۆیان و کۆمەکیان کردن ﴿أُولَٰئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ ئەوانە پشتیوان و دۆستی یەکترین ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا﴾ وە ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کۆچیان نەکردووە ﴿مَا لَكُم﴾ بۆ ئێوە نییە ﴿مِّن وَلَايَتِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ هیچ جۆرە دۆستایەتییەکیان بکەن ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا﴾ هەتا کۆچ دەکەن ﴿وَإِنِ اسْتَنصَرُوكُمْ﴾ وە ئەگەر داوای یارمەتیان لێ کردن ﴿فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ﴾ لە (پارێزگاری) ئاینی ئەوە پێویستە لەسەرتان یارمەتی دانیان ﴿إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ مەگەر لەدژی گەلێك ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ﴾ لەنێوان ئێوەو ئەواندا پەیمان هەبێت (نابێت یارمەتییان بدەن) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن (٧٢) ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوان ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان دۆستی هەندێکیانن ﴿إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُن فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ﴾ ئەگەر ئەو (پشتیوانییە) نەکەن لەزەویدا ئاژاوە و فەسادو بەدخوییەکی گەورە بەرپا دەبێت (٧٣) ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی کە بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُوا﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و تێکۆشان لەڕێگەی خوادا ﴿وَالَّذِينَ آوَوا وَّنَصَرُوا﴾ ئەوانەش (کۆچبەرەکانیان) گرتە خۆیان و کۆمەکیان کردن ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا﴾ بەڕاستی هەر ئەوانەن بڕوادارانی ڕاستەقینە ﴿لَّهُم مَّغْفِرَةٌ﴾ بۆ ئەوانە بە لێ بووردن ﴿وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ و ڕۆزییەکی چاك و بەرز (٧٤) ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مِن بَعْدُ﴾ وە ئەوانەی بەدوایدا بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُوا﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ﴾ و لەگەڵ ئێوەدا تێکۆشان ﴿فَأُولَٰئِكَ مِنكُمْ﴾ ئەوانە لەئێوەن ﴿وَأُولُو الْأَرْحَامِ﴾ وە ئەوانەی خزمی یەکترن ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان (بۆ میرات گرتن) شایستەترن بە هەندێکی تریان ﴿فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ لەکتێبی خوادا (لە قورئان یا لە لوح المحفوظ) دا ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بەهەموو شتێك زانایە (٧٥)

سوورەتی ﴿التوبة﴾

﴿بَرَاءَةٌ﴾ ئەمە بەری بوونێکی گەورەو گرنگە ﴿مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ لەلایەن خواو پێغەمبەرەکەیەوە
﴿إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ﴾ بۆ ئەوانەی کەپەیمانتان لەگەڵ بەستوون ﴿مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ لە هاوبەش دانەران ﴿١﴾
﴿فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ﴾ کەواتە (ئەی بێ بڕواکان) لەزەویدا بگەڕێن ﴿أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ﴾ ماوەی چوار مانگ
﴿وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ﴾ وە بزانن بێگومان ئێوە ﴿غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ﴾ لەدەستی خوا دەرناچن ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي
الْكَافِرِينَ﴾ وە بەڕاستی خوا ڕیسواکەری بێ بڕوایانە ﴿٢﴾ ﴿وَأَذَانٌ﴾ هەروەها ئەمە ڕاگەیاندنێکە
﴿مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ لەلایەن خواو پێغەمبەرەکەیەوە ﴿إِلَى النَّاسِ﴾ بۆ گشت خەڵکی ﴿يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ﴾
لەڕۆژی حەجی گەورەدا ﴿أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ﴾ بەڕاستی خواو پێغەمبەرەکەی بەرین
لەهاوبەش دەنەرەکان ﴿فَإِنْ تُبْتُمْ﴾ جا ئەگەر پەشیمان بنەوە ﴿فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ ئەوە چاکترە بۆتان ﴿وَإِنْ
تَوَلَّيْتُمْ﴾ وە ئەگەر پشتی تێ بکەن ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ﴾ ئەوە بزانن بێگومان ئێوە ﴿غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ﴾ لە دەستی
خوادەرناچن ﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ مژدەش بدە بەوانەی کە بێ بڕوایان هێناوە ﴿بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ بەسزایەکی
ئازاردەر ﴿٣﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ﴾ بێجگە لەوانەی کەپەیمانتان لەگەڵ بەستوون ﴿مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ لە
هاوبەش دەنەرەکان ﴿ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا﴾ پاشان هیچ کەم و کوڕیان لێ نەکردن ﴿وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا﴾
وە پشتیوانی هیچ کەسێکیان نەکردووە لەدژتان ﴿فَأَتِمُّوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ﴾ ئەوە ئێوەش پەیمانەکەیان بۆ
تەواو بکەن (لەگەڵیان دا پێبەندبن) ﴿إِلَى مُدَّتِهِمْ﴾ تاماوەی دیاری کراویان ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾
بەڕاستی خوا پارێزکاران ولەخواترسانی خۆش دەوێت ﴿٤﴾ ﴿فَإِذَا انْسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ﴾ ئەمجا
کاتێک مانگە حەرامەکان (ذو القعدة ، ذو الحجة، محرم، رجب) تەواو بوون ﴿فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ﴾ ئەوە
هاوبەش دانەرەکان بکوژن ﴿حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ﴾ لە هەر شوێنێک دەستتان کەوتن ﴿وَخُذُوهُمْ﴾ وە (بەدیل)
بیانگرن ﴿وَاحْصُرُوهُمْ﴾ وە بەرگریان بکەن لە دەرچوون ﴿وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ﴾ وە بۆیان دانیشن لە
هەموو جێگایەکی چاودێریدا ﴿فَإِنْ تَابُوا﴾ جا ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژیان
کرد ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتیان دا ﴿فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ﴾ ئەوە ڕێیان بەرەڵاکەن وازیان لێ بهێنن ﴿إِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە ﴿٥﴾ ﴿وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ﴾ وە ئەگەر
کەسێک لە هاوبەش دانەرەکان داوای هاوسێ بەتی و پەنادانی لێ کردیت ﴿فَأَجِرْهُ﴾ ئەوە پەنای
بدە ﴿حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی وتەی خوای گەورە (قورئان) ببیستێت ﴿ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ﴾
لە پاشان بیگەیەنە جێگای ئێمنی خۆی ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەوە لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوان
﴿قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ﴾ دەستە و کۆمەڵێکی هیچ نەزانن ﴿٦﴾

﴿كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ﴾ چۆن عەهد و پەیمان دەست بۆ هاوبەش دانەرەکان ﴿عِندَ اللَّهِ وَعِندَ
رَسُولِهِ﴾ لای خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدتُّمْ﴾ بێجگە لەوانەی کەپەیمانتان
لەگەڵدا بەست ﴿عِندَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لای مزگەوتی حەرام (کە کەعبەی پیرۆزە) ﴿فَمَا اسْتَقَامُوا
لَكُمْ﴾ جاچەند ئەوانە ڕێك و ڕاست بوون لەگەڵتان ﴿فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ﴾ ئێوەش ڕێك و ڕاست
بن لەگەڵیان ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾ بەڕاستی خوا خۆپارێزەران وخواناسانی خۆش دەوێت (٧)
﴿كَيْفَ﴾ چۆن (پەیمان دەمێنێ سەر) ﴿وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ﴾ لەکاتێکدا ئەگەر زاڵ بن بەسەرتاندا
﴿لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ﴾ لەبەر چاو ناگرن دەربارەی ئێوە ﴿إِلًّا وَلَا ذِمَّةً﴾ هیچ خزمایەتی و سوێند
و بەڵێنێك ﴿يُرْضُونَكُم بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ بەوتەی دەمیان ڕازیتان دەکەن ﴿وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام دڵەکانیان
دژایەتی و ڕقیان لێتان دەبێتەوە ﴿وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە ئەوانە زۆربەیان سنوورەکانی خودا دەبەزێنن
(٨) ﴿اشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڵگە و ئایەتەکانی خوایان گۆڕییەوە ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بەنرخێکی زۆر کەم
﴿فَصَدُّوا عَن سَبِيلِهِ﴾ ئەمجا بەرگرییان لەڕێگەی خوا کرد ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی
زۆر خراپ بوو ئەوەی ئەوان دەیانکرد (٩) ﴿لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ﴾ لەبەر چاو ناگرن دەربارەی هیچ
بڕوادارێك ﴿إِلًّا وَلَا ذِمَّةً﴾ هیچ خزمایەتی و سوێندو بەڵێنێك ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ﴾ وە هەر
ئەوانە دەست درێژی کەرن (١٠) ﴿فَإِن تَابُوا﴾ ئەمجا ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾
و نوێژیان بەجێ هێنا ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتیاندا ﴿فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ﴾ ئەوە براتانن لەئاییندا
﴿وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ وە ئێمە بەڵگەکان ڕوون دەکەینەوە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ گەلێك کەدەیزانن (١١)
﴿وَإِن نَّكَثُوا أَيْمَانَهُم﴾ بەڵام ئەگەر سوێندو پەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە ﴿مِّن بَعْدِ عَهْدِهِمْ﴾
پاش بەستنی پەیمانەکەیان ﴿وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ﴾ وە تەشەرو تانەیاندا لەئایینەکەتان ﴿فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ
الْكُفْرِ﴾ ئەوە بجەنگن لەدژی پێشەوایانی بێ باوەڕ ﴿إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانە
هیچ جۆرە پەیمانێکیان نی یە ﴿لَعَلَّهُمْ يَنتَهُونَ﴾ بەڵکو کۆتایی بێنن (بەبێ باوەڕی) (١٢) ﴿أَلَا
تُقَاتِلُونَ قَوْمًا﴾ ئایا ئێوە جەنگ ناکەن لەگەڵ گەلێك ﴿نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ﴾ کەپەیمانەکەیان
هەڵوەشاندەوە (پەیمانی حودەیبیە) ﴿وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ﴾ و بڕیاری دەرکردنی پێغەمبەر ﷺ یان
کرد ﴿وَهُم بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر ئەوانیش لەیەکەم جارەوە دەستیان کرد بەجەنگ لەگەڵ ئێوەدا
﴿أَتَخْشَوْنَهُمْ﴾ ئایا لێیان دەترسن ﴿فَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَوْهُ﴾ (لەکاتێکدا) هەر خوا شایستەترە کە لێی بترسن
﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن (١٣)

﴿قَاتِلُوهُمْ﴾ (ئەی باوەڕداران) بیان کوژن ﴿يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ﴾ خوا بەدەستی ئێوە سزایان دەدات
﴿وَيُخْزِهِمْ﴾ و ڕیسوایان دەکات ﴿وَيَنصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ﴾ و سەرتان دەخات بەسەریاندا ﴿وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ
مُّؤْمِنِينَ﴾ و (خوا) سینەو دڵی کۆمەڵی بڕوادار خۆش دەکات ﴿١٤﴾ ﴿وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ﴾ و ڕق
و خەشمی دڵەکانیان دادەمرکێنێ و نایهێڵێت ﴿وَيَتُوبُ اللَّهُ﴾ وە خوای گەورە تەوبە وەردەگرێ ﴿عَلَىٰ
مَن يَشَاءُ﴾ لە هەر کەسێك کەبیەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای داناییە ﴿١٥﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تُتْرَكُوا﴾
ئایا گومانتان وابوو کەوازتان لێ دەهێنرێت ﴿وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ﴾ لە کاتێکدا هێشتا خوا ئاشکرای نەکردووە
﴿الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنكُمْ﴾ ئەوانەی تێکۆشان لەئێوە (لە پێناو خوادا) ﴿وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِن دُونِ اللَّهِ﴾ وە نەیان
کردووەو هەڵیان نەبژاردووە جگە لەخوا ﴿وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ و پێغەمبەرەکەی و موسوڵمانان
﴿وَلِيجَةً﴾ بە هاوڕاز و جێی نهێنیان (دڵسۆزیان) ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا ئاگایە بەهەرچی
کەئێوە دەیکەن ﴿١٦﴾ ﴿مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ﴾ نابێت هاوبەش دانەران ﴿أَن يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ﴾ مزگەوتەکانی خوا
ئاوەدان بکەنەوە (و سەرپەرشتیان بکەن) ﴿شَاهِدِينَ عَلَىٰ أَنفُسِهِم بِالْكُفْرِ﴾ لە کاتێکدا خۆیان شایەتن
لەسەر خۆیان کە بێباوەڕن ﴿أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ ئەوانە کردەوەکانیان هەڵوەشاوەتەوە ﴿وَفِي النَّارِ
هُمْ خَالِدُونَ﴾ وە ئەوانە لەناو ئاگردا هەمیشەیین ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی مزگەوتەکانی
خوا ئاوەدان دەکاتەوە ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ کەسێك کەبڕوای هێنابێت بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژی
دوایی ﴿وَأَقَامَ الصَّلَاةَ﴾ و نوێژەکانی بەجێ هێنابێت ﴿وَآتَى الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتی دابێت ﴿وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا
اللَّهَ﴾ و لە کەس نەترسابێت بێجگە لەخوا ﴿فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ﴾ جا ئەلکو ئەوانە ﴿أَن يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ﴾
لەو کەسانە بن کە ڕێنموونی کراون ﴿١٨﴾ ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ﴾ (ئەی بێباوەڕان) ئایا پێتان وایە ئاودانی
بەحاجییان ﴿وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ و (سەرپەرشتی و) ئاوەدان کردنەوەی مزگەوتی حەرەم
(کەعبەی پیرۆز) ﴿كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ وەکو کەسێکە کەباوەڕی هێنابێت بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾
و بەڕۆژی دوایی ﴿وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و تێکۆشابێت لە ڕێی خوادا؟ ﴿لَا يَسْتَوُونَ عِندَ اللَّهِ﴾ چوون
یەك نین بەلای خوداوە (و یەکسان نین) ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وەخوا ڕێنموونی کۆمەڵی
ستەمکاران ناکات ﴿١٩﴾ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا﴾ ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە و کۆچیان کردووە
﴿وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و تێکۆشاون لەڕێگای خوادا ﴿بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵیان و بەگیانیان ﴿أَعْظَمُ
دَرَجَةً عِندَ اللَّهِ﴾ پلەیان بەرزترە لای خوا ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ وەهەر ئەوانە سەرکەوتوون (لە دونیا و
دوا ڕۆژدا) ﴿٢٠﴾

﴿يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُم﴾ پەروەردگاریان موژدەیان دەداتێ ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ﴾ بەمیهرەبانی و ڕەزامەندی
لەلایەن خۆیەوە ﴿وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ﴾ هەروەها بەهەشتانێکیان بۆ هەیە ﴿فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ﴾ نازو نیعمەتی
سەردەوام و هەمیشەیی تێدایە ﴿٢١﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێنەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ
أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا پاداشتی هەرە گەورەی لایە ﴿٢٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی
کەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ﴾ باوك و براکانتان دەمەبن (هەڵمەبژێرن)
﴿أَوْلِيَاءَ﴾ بەدۆست و خۆشەویست ﴿إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ﴾ ئەگەر بێ باوەڕییان لەباوەڕ
لا خۆشەویستر و چاکتربوو ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ﴾ وە هەر کەس لەئێوە ئەوانە بکات بەدۆستی
خۆی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئەوە هەر ئەوانە ستەم کارن ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ إِن كَانَ آبَاؤُكُمْ﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەگەر باوکانتان ﴿وَأَبْنَاؤُكُمْ﴾ وکوڕەکانتان ﴿وَإِخْوَانُكُمْ﴾ وبراکانتان
﴿وَأَزْوَاجُكُمْ﴾ وهاوسەرەکانتان ﴿وَعَشِيرَتُكُمْ﴾ وخزم وعەشرەتتان ﴿وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا﴾ وماڵ
و دارایی یەك (بە زەحمەت) پەیداتان کردووە ﴿وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا﴾ و بازرگانیەك
کەدەترسن سوودی نەبێت (بێ بازاڕبێت) ﴿وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا﴾ و خانوو بەرەیەك کەپێی ڕازین
﴿أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ خۆشەویستتر بێت لاتان لەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ﴾
و تێکۆشان لەڕێگەکەیدا ﴿فَتَرَبَّصُوا﴾ ئەوە چاوەڕوان بکەن ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ هەتا خوا
فەرمان (و تۆڵە)ی خۆی دەبێت (بۆتان) ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی
کەسانی تێپەڕ لەسنوور ناکات ﴿٢٤﴾ ﴿لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی خوا سەری خستن
﴿فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ﴾ لەزۆر جێگاو شوێندا ﴿وَيَوْمَ حُنَيْنٍ﴾ و لەڕۆژی حونەینیشدا (یارمەتی
دان) ﴿إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ﴾ کەبەزۆری خۆتاندا دەنازین ﴿فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْئًا﴾ بەڵام (ئەو
زۆرییە)هیچ سوودێکی نەبوو بۆتان ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ﴾ و زەویش لەسەر تەنگ بوویەوە
﴿بِمَا رَحُبَتْ﴾ بەو فراوانیەی کەهەیەتی ﴿ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ﴾ پاشان پشتتان کردە دوژمن و هەڵهاتن ﴿٢٥﴾
﴿ثُمَّ أَنزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ﴾ لەپاش ئەوە خوا ئارامی خۆی نارد ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ بۆ سەر پێغەمبەرەکەی ﴿وَعَلَى
الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ سەر بڕواداران ﴿وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا﴾ وە سەربازانێکی (لەئاسمانەوە) ناردە خوارەوە
کەئێوە نەتاندەبینی ﴿وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وسزای بێ بڕواکانیشی دا (بەکوشتن و بریندار
و بەدیل گرتن) ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ ئەوەش سزای بێ باوەڕانە ﴿٢٦﴾

﴿ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ﴾ پاشان خوا خۆش دەبێت ﴿مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لەپاش ئەوە ﴿عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ﴾ لە هەر کەسێك کە بیەوێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆشبوو و میهرەبانە (٢٧) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ﴾ بێگومان هاوبەش دانەران پیسن ﴿فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ﴾ کەواتە با نزیکی مزگەوتی حەرام نەکەونەوە ﴿بَعْدَ عَامِهِمْ هَٰذَا﴾ پاش ئەم ساڵەیان (ئەو ساڵەی فەتحی مەککە کرا) ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً﴾ وە ئەگەر لە هەژاری ترسان ﴿فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ﴾ ئەوە لەمەو پاش خوا دەوڵەمەندتان دەکات ﴿مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ﴾ لە چاکە و فەزڵ و بەهرەی خۆی ئەگەر ویستی ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زانای کاردروستە (٢٨) ﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ﴾ جەنگ بکەن لەگەڵ ئەوانەی ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ کە بڕوا ناهێنن بەخوا ﴿وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَلَا يُحَرِّمُونَ﴾ وە بەحەرامی دانانێن ﴿مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ ئەوەی کە خوا و پێغەمبەرەکەی حەرامیان کردووە ﴿وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ﴾ وە ملکەچ ناکەن بۆ ئاینی ڕاست و دروست (ئاینی ئیسلام) ﴿مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ لە ئەوانەی کتێبیان پێ بەخشراوە (مەبەست پێی گاوور و جولەکەکانە) ﴿حَتَّىٰ يُعْطُوا الْجِزْيَةَ﴾ هەتا باج و سەرانە دەدەن (بە دەوڵەتی ئیسلامی) ﴿عَنْ يَدٍ﴾ بەدەستی خۆیان و بەملکەچی ﴿وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان سەرشۆڕ و ڕیسوان (٢٩) ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ﴾ جولەکەکان وتیان ﴿عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ﴾ عوزەیر کوڕی خوایە ﴿وَقَالَتِ النَّصَارَى﴾ و گاوورەکانیش وتیان ﴿الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ﴾ مەسیح کوڕی خوایە ﴿ذَٰلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ ئەوە وتەی ئەوانە بەدەمی خۆیان دەیڵێن ﴿يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ﴾ وەك وتەی ئەوانە دەڵێنەوە ﴿كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ﴾ کە پێشتر بێ بڕوا بوون ﴿قَاتَلَهُمُ اللَّهُ﴾ خوا لەناویان بەرێت ﴿أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ چۆن درۆ دەکەن و بەهەق و ڕاستی لادەدەن (٣٠) ﴿اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ﴾ زانا و قەشەکانیان کردووە ﴿أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ بە پەروەردگار لەجیاتی خوا ﴿وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ﴾ هەروەها مەسیحی کوڕی مەریەمیش (یان کردووە بە خوا) ﴿وَمَا أُمِرُوا﴾ لە کاتێکدا فەرمانیان پێ نەدراوە ﴿إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَٰهًا وَاحِدًا﴾ بێجگە لەوەی کە یەك خوا بپەرستن ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەئەو ﴿سُبْحَانَهُ﴾ پاك و بێگەردی بۆ ئەو (خوا) بەی ﴿عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ لەوەی دەیکەنە هاوبەشی (٣١)

﴿يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ﴾ دەیانەوێت ڕووناکی (ئاینی) خوا بکوژێننەوە ﴿بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ بەفووی دەمیان ﴿وَيَأْبَى اللَّهُ﴾ وە خوا نایەوێت و ناهێڵێت ﴿إِلَّا أَن يُتِمَّ نُورَهُ﴾ و هەر ڕووناکی خۆی (کە ئاینی پیرۆزی ئیسلامە) تەواو دەکات سەری دەخات (بەسەر تەواوی بیاوەڕاندا) ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ هەر چەندە بێ باوەڕان پێ یان ناخۆش بێت ﴿٣٢﴾ ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ﴾ خوا ئەوەیە کە پێغەمبەرەکەی ناردووە ﴿بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ﴾ بە ڕێنموویی و ئاینی ڕاست ﴿لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ بۆ ئەوەی زاڵی بکات بەسەر هەموو ئاینەکاندا بە گشتی ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ هەر چەندە بت پەرستان پێیان ناخۆش بێت ﴿٣٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ﴾ بەڕاستی زۆر لە زانا و قەشەکانی (جولەکە و گاور) ﴿لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ﴾ سامان و ماڵی خەڵکی دەخۆن بەناحەق ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وبەرگری (خەڵک) دەکەن لە ڕێگەی خوا ﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ﴾ وە ئەوانەی ئاڵتون و زیو سەرێک دەنێن و کۆ دەکەنەوە ﴿وَلَا يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و نایبەخشن و زەکاتەکەی دەرناکەن بە پێناو خودا ﴿فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ ئەوە مژدەیان پێ بدە بە سزایەکی ئازاردەر ﴿٣٤﴾ ﴿يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا﴾ لە ڕۆژێکدا سوور دەکرێتەوە ﴿فِي نَارِ جَهَنَّمَ﴾ لە ئاگری دۆزەخ دا ﴿فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ﴾ ئەوسا بەو (ئاڵتون و زیوە سوورەوە بووە) داخ دەکرێت ڕوویان ﴿وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ﴾ و تەنیشتیان و پشتیان ﴿هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەمە ئەو (سامانەیە) کۆتان دەکردەوە بۆ خۆتان ﴿فَذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْنِزُونَ﴾ دەبچێژن (تۆڵەی) ئەوەی کۆتان دەکردەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِندَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ژمارەی مانگەکان (ی ساڵ) لای خوا ﴿اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا﴾ دوانزە مانگە ﴿فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ لە (لوح المحفوظ) دا دانراوە ﴿يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ لەو ڕۆژێکەوە (خوا) ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ﴾ چواری لەو مانگانە گەورە و بەڕێزن (شەڕیان تیدا قەدەغە کراوە) ﴿ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ﴾ ئەوە ئاینی ڕێک و ڕاستە ﴿فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْ﴾ کەواتە لەو چوار مانگەدا ستەم مەکەن لە خۆتان (وکوشتاریان تیدا مەکەن) ﴿وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً﴾ وە بجەنگن لە دژی تەواوی بت پەرستان بە تێکڕا ﴿كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً﴾ هەروەک ئەوان دژی ئێوە دەجەنگن بە تێکڕا و (بێ جیاوازی) ﴿وَاعْلَمُوا﴾ ئەوەش بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ کە بێگومان خوا لەگەڵ پارێزکاران وخواناسانە (بە چاودێری و پاراستن) ﴿٣٦﴾

﴿إِنَّمَا النَّسِيءُ﴾ بەراستی دواخستن و گۆڕینی (مانگە حەرامەکان) ﴿زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ﴾
ڕۆچوونە لە بێ باوەڕیی دا ﴿يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕانی پێ گومڕا دەکرێت ﴿يُحِلُّونَهُ عَامًا﴾
(دواخستنەکە) ساڵێک حەڵاڵی دەکەن ﴿وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا﴾ و ساڵێک حەرامی دەکەن ﴿لِيُوَاطِئُوا
عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی ڕێک بن لەگەڵ ژمارەی ئەو چوار مانگەی کە خوا پیرۆزداری کردوون
(جەنگی تیایاندا حەرام کردووە) ﴿فَيُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ﴾ سەر ئەنجام ئەوەی خوا حەرامی کردووە
حەڵاڵی دەکەن ﴿زُيِّنَ لَهُمْ﴾ جوان کراوە بۆیان ﴿سُوءُ أَعْمَالِهِمْ﴾ کردەوە ناشیرینەکانیان ﴿وَاللَّهُ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ خواش ڕێنموونی کەسانی بێ باوەڕ ناکات ﴿٣٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿مَا لَكُمْ﴾ ئێوە چیتانە ﴿إِذَا قِيلَ لَكُمُ﴾ کاتێک پێتان دەوترێت
﴿انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ دەرچن (بۆ جیهاد) لە ڕێی خوادا ﴿اثَّاقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ﴾ لە شوێنی خۆتان
ناجوڵێن (خۆتان دوادەخەن) ﴿أَرَضِيتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ﴾ ئایا ئێوە ڕازین بەم ژیانەی
دونیا لەبری پاشەڕۆژ ﴿فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ دەی کامەیە خۆشی و شادیی ئەم ژیانەی دونیا
﴿فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ بەرامبەری خۆشی پاشەڕۆژدا زۆر کەمە ﴿٣٨﴾ ﴿إِلَّا تَنْفِرُوا﴾ ئەگەر نەڕۆن
و دەرنەچن (بۆ جیهادکردن) ﴿يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزاتان دەدا بە سزایەکی سەخت
و ئازاردەر ﴿وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ وە لەبری ئێوە گەلێکی تر دەهێنێت (جیاواز لە ئێوە) ﴿وَلَا تَضُرُّوهُ
شَيْئًا﴾ و ئێوە هیچ زیانێکی پێ ناگەیەنن ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەتوانایە بەسەر هەموو
شتێکدا ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا تَنْصُرُوهُ﴾ ئەگەر ئێوە یارمەتی ئەو (پێغەمبەر ﷺ) نەدەن ﴿فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ﴾ ئەوە
بێگومان خوا یارمەتی داوە ﴿إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کاتێک بێ باوەڕان دەریان کرد لە مەککە
﴿ثَانِيَ اثْنَيْنِ﴾ پێغەمبەر یەکێک بوو لەو دوو کەسە ﴿إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ﴾ کاتێک ئەو دووانە (پێغەمبەر و ئەبو
بەکر) لە ئەشکەوتی (ثور) دابوون ﴿إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ﴾ ئەو کاتە بە هاوڕێکەی (بە ئەبوبەکری صدیقی)
وت ﴿لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا﴾ خەم مەخۆ بێگومان خوا لەگەڵمانە ﴿فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا
خوا ئارامی و ئاسایشی بۆ ناردە خوارەوە ﴿وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا﴾ وە یارمەتی دا بە سەربازێک
کە نەتاندەبینی ﴿وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ووتەی بێ باوەڕانی گێڕا ﴿السُّفْلَىٰ﴾ بەژێر کەوتوو
﴿وَكَلِمَةُ اللَّهِ﴾ و ووتەی خوا ﴿هِيَ الْعُلْيَا﴾ هەر بەرز و بڵندە ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زاڵی
باڵادەستی کاردروستە ﴿٤٠﴾

﴿انفِرُوا خِفَافًا﴾ بڕۆن و دەرچن (بۆ جیهاد) چ سووك بن (لەش ساغ و دەوڵەمەند و دەسەڵاتدار بن)
﴿وَثِقَالًا﴾ چ قورس و گران بن (نەخۆش و هەژار بن) ﴿وَجَاهِدُوا﴾ و بکۆشن ﴿بِأَمْوَالِكُمْ
وَأَنفُسِكُمْ﴾ بەماڵ و گیانتان ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوادا ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوەتان چاکترە بۆتان
﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن (٤١) ﴿لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا﴾ ئەگەر دەستکەوتێکی نزیك
﴿وَسَفَرًا قَاصِدًا﴾ و سەفەرێکی ئاسان بوایە ﴿لَّاتَّبَعُوكَ﴾ ئەوا شوێنت دەکەوتن (دەردەچوون
لەگەڵتا) ﴿وَلَٰكِن بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ﴾ بەڵام (بڕینی) ڕێگەی دوورو دژوار(ی جەنگی تەبوك)
بۆ ئەوان نارەحەتە ﴿وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ وە بێگومان (پاش گەڕانەوەتان لەتەبووك) سوێند
دەخۆن بەخوا ﴿لَوِ اسْتَطَعْنَا﴾ ئەگەر بمانتوانیایە ﴿لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ﴾ لەگەڵتان دەردەچووین
(بۆ جیهاد) ﴿يُهْلِكُونَ أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانە خۆیان دەفەوتێنن ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وە خوا دەزانێ
بەڕاستی ئەو(دوو ڕووانە) درۆزنن (٤٢) ﴿عَفَا اللَّهُ عَنكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خوا لێت بووریت
﴿لِمَ أَذِنتَ لَهُمْ﴾ لەبەرچی مۆڵەتی ئەو (دوو ڕووانە)ت دا ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ﴾ هەتا بۆت دەرکەوێت
﴿الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ ئەوانەی کەڕاستیان کرد ﴿وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ﴾ وە درۆزنەکان بناسیت (٤٣)
﴿لَا يَسْتَأْذِنُكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) مۆڵەتت لێ وەرناگرن (بۆ ئەوەی خۆیان دوربخەن لە
جیهادکردن) ﴿الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژی
دوایی ﴿أَن يُجَاهِدُوا﴾ کە تێبکۆشن ﴿بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ﴾ وە
خوا ئاگادارە بەخواپارێزەران (٤٤) ﴿إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ﴾ بەڕاستی ئەوانە مۆڵەتت لێ وەردەگرن
(کە نەیەن بۆ جیهاد کردن) ﴿الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ کە بڕوایان نی یە بەخوا و بەڕۆژی
دوایی ﴿وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ و دڵەکانیان لە گومان و دوو دڵی دایە ﴿فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ﴾
بۆیە ئەوانە لە گومان و دوودڵی خۆیاندا سەرگەردانن (٤٥) ﴿وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ﴾ ئەگەر بیان ویستایە
دەربچن (بۆ جیهادکردن) ﴿لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً﴾ ئەوە هەموو کەرەستەی پێویستیان بۆ ئامادە دەکرد
(لەچەك و ووڵاخ وتەقی جەنگ) ﴿وَلَٰكِن كَرِهَ اللَّهُ انبِعَاثَهُمْ﴾ بەڵام خوا دەرچوونی ئەوانی پێ ناخۆش
بوو ﴿فَثَبَّطَهُمْ﴾ بۆیە (خوا) خاوی کردنەوە (لەدەرچوون بۆ جیهاد) ﴿وَقِيلَ اقْعُدُوا﴾ پێیان وترا
دانیشن ﴿مَعَ الْقَاعِدِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی ماوانەدا (٤٦) ﴿لَوْ خَرَجُوا فِيكُم﴾ ئەگەر لەگەڵتاندا دەرچووبایە
﴿مَّا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا﴾ هیچ شتێکیان بۆ زیاد نەدەکردن بێجگە لە تێکدان و خراپەکاری نەبێت
﴿وَلَأَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ﴾ و بەیوان تێوەیان تێکدەدا (بەدوو زمانی و هاتوو هوت) ﴿يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ﴾
ئاژاوەیان بۆ دەنایەوە ﴿وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ﴾ وە لەناو ئێوەدا خەڵکانێك هەن چاك گوێیان لێ
دەگرن ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا بەئاگا و زانایە بەستەم کاران (٤٧)

﴿لقد ابتغوا الفتنة﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی دەستیان دابوویە ئاژاوە (و شێوی) ﴿من قبل﴾ لەمەو
پێش ﴿وقلبوا لك الأمور﴾ و جۆرەها فەرمان و پیلانیان بۆ (لاوازکردن) ت بەکارهێنا ﴿حتى جاء
الحق﴾ هەتا ڕاستی هات ﴿وظهر أمر الله﴾ وە کارو فەرمانی خوا سەرکەوت ﴿وهم كارهون﴾ کە
ئەوان پێیان ناخۆش بوو ﴿٤٨﴾ ﴿ومنهم من يقول﴾ وە هەندێ کەس لەوانە دەڵێن ﴿ائذن لي﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) ڕوخسەتم بدە (با نەیەم بۆ جیهادکردن) ﴿ولا تفتني﴾ و تووشی گوناهو خراپەم
مەکە ﴿ألا في الفتنة سقطوا﴾ ئاگادار بن (لەئێستەوە) کەوتوونەتە ناو گوناهو خراپەوە ﴿وإن جهنم
لمحيطة بالكافرين﴾ و بێگومان دۆزەخ دەوری بێ باوەڕانی داوە ﴿٤٩﴾ ﴿إن تصبك حسنة﴾
ئەگەر بەهرەو چاکە و سەرکەوتن بێتە ڕێگات ﴿تسؤهم﴾ ناڕەحەت و قەلس دەبن ﴿وإن تصبك
مصيبة﴾ وە ئەگەر ناڕەحەتی و تێشکانت تووش بێت ﴿يقولوا﴾ (بەکەشخەوە) دەڵێن ﴿قد
أخذنا أمرنا﴾ بەڕاستی ئیمە کاری خۆمان کرد ﴿من قبل﴾ لەمەو پێش ﴿ويتولوا وهم فرحون﴾
جا ڕوو وەردەگێڕن بەخۆشحاڵی و شادمانی یەوە ﴿٥٠﴾ ﴿قل لن يصيبنا﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ: هیچمان تووش نابێت ﴿إلا ما كتب الله لنا﴾ جگە لەوەی کەخوا نووسیویەتی بۆمان
﴿هو مولانا﴾ خوا پشتیوانی ئیمەیە ﴿وعلى الله فليتوكل المؤمنون﴾ وە بڕواداران با تەنها پشت
بەخوا ببەستن ﴿٥١﴾ ﴿قل هل تربصون بنا﴾ (پێیان) بڵێ: ئایا چاوەڕوانی چی دەکەن بۆ ئیمە ﴿إلا إحدى
الحسنيين﴾ بێجگە لە یەکێك لەدوو شتە زۆر چاکە (سەرکەوتن یان شەهید بوون لە ڕێی خوادا)
﴿ونحن نتربص بكم﴾ ئیمەش چاوەڕوانین بۆ ئێوە ﴿أن يصيبكم الله﴾ کەخوا دووچارتان بکات
﴿بعذاب من عنده﴾ بەسزایەك لەلایەن خۆیەوە ﴿أو بأيدينا﴾ یان بەدەستی ئیمە ﴿فتربصوا﴾
کەوابێ چاوەڕوانی بکەن ﴿إنا معكم متربصون﴾ بێگومان ئیمە لەگەڵ ئێوەدا چاوەڕوانین ﴿٥٢﴾
﴿قل﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿أنفقوا طوعا﴾ ماڵ ببەخشن بەخۆشی خۆتان ﴿أو كرها﴾ یان
بەزۆر و ناچاری ﴿لن يتقبل منكم﴾ هەرگیز لێتان وەرناگیرێت ﴿إنكم كنتم قوما فاسقين﴾
چونکە بەڕاستی ئێوە کۆمەڵێکی لەسنوور دەرچوو بوون ﴿٥٣﴾ ﴿وما منعهم﴾ وە هیچ شتێك بەرگری
ئەوانەی نەکردووە ﴿أن تقبل منهم﴾ کە گیرا نەکرێت لێیان ﴿نفقاتهم﴾ ئەوەی کە بەخشیویان
﴿إلا أنهم كفروا﴾ بێجگە لەوەی کە بێگومان ئەوانە بێ باوەڕبوون ﴿بالله وبرسوله﴾ بەخوا
و پێغەمبەرەکەی ﴿ولا يأتون الصلاة﴾ وە نایەن بۆ نوێژکردن ﴿إلا وهم كسالى﴾ بەتەمەڵی
نەبێت ﴿ولا ينفقون﴾ وە (هیچیك) نابەخشن ﴿إلا وهم كارهون﴾ ئیللا پێیان ناخۆشە
و ناچارن ﴿٥٤﴾

﴿فَلَا تُعْجِبْكَ﴾ جا با سەرسوڕمانت پێ نەهێنێت (سەرسامت نەکات) ﴿أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ﴾ (زۆری) ماڵ و دارایی و منداڵیان ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ﴾ بێگومان خوا دەیەوێت ﴿لِيُعَذِّبَهُم﴾ سزایان بدات ﴿بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بەهۆی ئەو (ماڵ و منداڵەوە) لەم ژیانی دونیایەدا ﴿وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ﴾ وە بەسەختی گیانیان دەربچێت ﴿وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ لەکاتێکدا کەئەوان بێ باوەڕن ﴿٥٥﴾ ﴿وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ وە سوێند دەخۆن بەخوا ﴿إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەئێوەن (لە باوەڕدارانن) ﴿وَمَا هُم مِّنكُمْ﴾ کەچی لەئێوە نین ﴿وَلَٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ﴾ بەڵکو ئەوانە کۆمەڵێکی زۆر دەترسن (ڕاویان چووە) ﴿٥٦﴾ ﴿لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً﴾ ئەگەر پەناگەیەکیان دەست کەوێت ﴿أَوْ مَغَارَاتٍ﴾ یان ئەشکەوتانێک ﴿أَوْ مُدَّخَلًا﴾ یان کون و کونجێک و بەتەقێنیت ﴿لَّوَلَّوْا إِلَيْهِ﴾ پەنای بۆ دەبەن و (ڕووی تێدەکەن) ﴿وَهُمْ يَجْمَحُونَ﴾ لەکاتێکدا زۆر بەپەلە ڕادەکەن (بە هیچ شتێک جڵەویان ناگیرێت) ﴿٥٧﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَلْمِزُكَ﴾ وەهەندێ کەس لەوانە ڕەخنەو توانجت لێ دەگرن ﴿فِي الصَّدَقَاتِ﴾ لەدابەش کردنی خێرەکاندا ﴿فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا﴾ خۆ ئەگەر لەو خێر و سەدەقەیان پێ بدرێت ﴿رَضُوا﴾ ڕازی دەبن ﴿وَإِن لَّمْ يُعْطَوْا مِنْهَا﴾ وە ئەگەر پێیان نەدرێ لێی ﴿إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ﴾ لەو کاتە لەوێ تووڕەو ناڕازی دەبن ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا﴾ وە بەڕاستی ئەگەر ئەوانە ڕازی بوونایە ﴿مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ بەوەی خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ پێی دابوون ﴿وَقَالُوا﴾ وەبیان وتایە ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ﴾ خوامان بەسە ﴿سَيُؤْتِينَا اللَّهُ﴾ لەمەو پاش خوا پێمان دەبەخشێت ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لە فەزڵ و میهرەبانی خۆی ﴿وَرَسُولُهُ﴾ هەروەها پێغەمبەرەکەشی (بەشمان دەدا) ﴿إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بەسۆزو بەپەرۆشین بۆ لای خوا ﴿٥٩﴾ ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ﴾ بەڕاستی (زەکات) دان تەنها (بۆ ئەم کۆمەڵانەیە کە خوای گەورە باسی کردوون) ئەوانیش ﴿لِلْفُقَرَاءِ﴾ بۆ بێنەوایان ﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ وە بۆ هەژاران ﴿وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا﴾ وە بۆ کرێکارانێک کەسەرپەرشتی (کۆی دەکەنەوە) ﴿وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ وە ئەوانەی دڵیان دائەمەزرێت (بۆ خۆشویستنی ئیسلام) ﴿وَفِي الرِّقَابِ﴾ وە بۆ ئازاد کردنی بەندەو کۆیلەکان ﴿وَالْغَارِمِينَ﴾ وەبۆ قەرزاران ﴿وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە بۆ جەنگاوەرانی ڕێی خودا ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ و بۆ ڕێبوارانی پەککەوتە ﴿فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەمە پێویست کراوە وەفەرز کراوە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زانای کاردروستە ﴿٦٠﴾ ﴿وَمِنْهُمُ الَّذِينَ﴾ وە لەو ناپاکانەدا کەسانێک هەیە ﴿يُؤْذُونَ النَّبِيَّ﴾ کە ئازاری پێغەمبەر ﷺ دەدەن ﴿وَيَقُولُونَ﴾ و دەڵێن ﴿هُوَ أُذُنٌ﴾ ئەو هەرچی بوەرێ گوێ گرە بۆ هەموو شت ﴿قُلْ﴾ تۆش بڵێ ﴿أُذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ﴾ گوێ گری چاکەیە (کە قازانجە) بۆتان ﴿يُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ باوەڕی هەیە بەخوا ﴿وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ و بڕوای بەئیمانداران هەیە ﴿وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ﴾ و میهرەبانییە بۆ ئەوانەی ﴿آمَنُوا مِنكُمْ﴾ بڕوایان هێناوە لە ئێوە ﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ﴾ وە ئەوانەی کە ئازاری پێغەمبەری خوا ﷺ دەدەن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی ئازاردەریان بۆ هەیە ﴿٦١﴾

﴿يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ﴾ (دووڕووەکان) بەخوا سوێندتان بۆ دەخۆن ﴿لِيُرْضُوكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لێیان ڕازی بن ﴿وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ وە خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿أَحَقُّ أَنْ يُرْضُوهُ﴾ شایستە ترە بەوەی کەڕازی بکەن ﴿إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئەوانە بڕوادارن ﴿٦٢﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا﴾ ئایا ئەوانە نازانن ﴿أَنَّهُ مَنْ يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بێگومان هەرکەس دژایەتی خوا و پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَأَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە بێگومان (تۆڵەی) ئەو کەسە ئاگری دۆزەخە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ بۆ هەمیشەیی تیایدا دەمێنێتەوە ﴿ذَٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە ڕیسوایی و ڕەبووتی زۆر گەورە ﴿٦٣﴾ ﴿يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ﴾ دووڕووەکان مەترسی دەکەن ﴿أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ﴾ لەوەی کە سورەتێك دەربارەیان بێتە خوارەوە ﴿تُنَبِّئُهُمْ﴾ کە هەواڵیان لەسەربدات ﴿بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ بەوەی کەلە دڵیان دایە ﴿قُلِ اسْتَهْزِئُوا﴾ (ئەی محەممەد ﷺ) پێی بڵێ گاڵتە و لاقرتێ بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ مَا تَحْذَرُونَ﴾ بەڕاستی خوا دەرخەر و ئاشکراکاری ئەوەیە کەمەترسی لێ دەکەن ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ﴾ سوێندبێ ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿لَيَقُولُنَّ﴾ بەڕاستی دەڵێن ﴿إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ﴾ دڵنیابە ئێمە هەر دەمەتەقێ و گاڵتە دەکەین ﴿قُلْ﴾ پێیان بڵێ ﴿أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ﴾ ئایا بەخوا و بەڵگەکانی ﴿وَرَسُولِهِ﴾ و پێغەمبەرەکەی ﴿كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئێوە گاڵتەو لاقرتێیان دەکەن؟ ﴿٦٥﴾ ﴿لَا تَعْتَذِرُوا﴾ بەهانە مەهێنەوە ﴿قَدْ كَفَرْتُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە بێ بڕوا بوونەوە ﴿بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾ پاش بڕوا هێنانتان ﴿إِنْ نَعْفُ﴾ ئەگەر ببورین و چاوپۆشی بکەین ﴿عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ﴾ لەکۆمەڵ و تاقمێکتان (بەهۆی گەڕانەوەتانەوە) ﴿نُعَذِّبْ طَائِفَةً﴾ سزای کۆمەڵ و تاقمێکی تر دەدەین ﴿بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ لەبەرئەوەی بێگومان ئەوانە تاوانبار بوون ﴿٦٦﴾ ﴿الْمُنَافِقُونَ﴾ پیاوانی دووڕوو ﴿وَالْمُنَافِقَاتُ﴾ و ئافرەتانی دووڕوو ﴿بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان پشتیوانی هەندێکیانن ﴿يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ﴾ فەرمان دەکەن بە خراپە ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ﴾ و بەرگری دەکەن لە چاکە ﴿وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ﴾ و دەستیان دەقوچێن (وخێر ناکەن) ﴿نَسُوا اللَّهَ﴾ خوایان لەبیر چوتەوە ﴿فَنَسِيَهُمْ﴾ بۆیە خوایش نەبیری کردوون و وازی لێ هێناون ﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ﴾ بەڕاستی دووڕووەکان هەر ئەوانن ﴿الْفَاسِقُونَ﴾ کەدەرچوون لەسنوور ﴿٦٧﴾ ﴿وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ﴾ خوا بەڵێنی داوە بە پیاو و ئافرەتە دووڕووەکان ﴿وَالْكُفَّارَ﴾ و بەبێ باوەڕانیش ﴿نَارَ جَهَنَّمَ﴾ بە ئاگری دۆزەخ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ دەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿هِيَ حَسْبُهُمْ﴾ ئاگری دۆزەخیان بەسە ﴿وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ و خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ﴾ و سزای هەمیشەییان بۆ هەیە ﴿٦٨﴾

﴿كَالَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ (ئێوەی دووڕووەکان) وەک ئەوانەن لەپێش ئێوەدا بوون ﴿كَانُوا أَشَدَّ مِنكُمْ قُوَّةً﴾
ئەوانە زۆر بەهێزتر بوون لە ئێوە ﴿وَأَكْثَرَ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا﴾ و ماڵ و سامان و منداڵیشیان زۆرتر بوو (لە ئێوە)
﴿فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلَاقِهِمْ﴾ ئەمجا ئەوان شادمان بوون بەبەشی خۆیان ڕایان بوارد ﴿فَاسْتَمْتَعْتُم بِخَلَاقِكُمْ﴾
وە ئێوەش ڕاتان بوارد و شادمان بوون بەبەشەکەی خۆتان ﴿كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُم﴾ هەروەک
ئەوانەی لەپێش ئێوە شادمان بوون ﴿بِخَلَاقِهِمْ﴾ بەبەشی خۆیان ﴿وَخُضْتُمْ﴾ وە ئێوە ڕۆچوون بەناهەق
و بەتاڵدا ﴿كَالَّذِي خَاضُوا﴾ بەوێنەی ڕۆچوونی ئەوان ﴿أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ ئەوانە کردەوەکانیان
پووچەڵ و بێسوود بوو ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیا و ڕۆژی دواییشدا ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ وە
هەر ئەوانەن زەرەرمەند و ڕەنجەڕۆ ﴿٦٩﴾ ﴿أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ﴾ ئایا هەواڵ نەهاتووە بۆیان و پێیان نەگەیشتووە
﴿الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هەواڵی ئەوانەی کە لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ﴾ لە گەلی نووح
و عاد ﴿وَثَمُودَ﴾ و سەموود (هۆزی صالح) ﴿وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە گەلی ئیبراهیم ﴿وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ﴾
و خەڵکی مەدیەن ﴿وَالْمُؤْتَفِكَاتِ﴾ و شارەکانی ژێروژوور کراو (هۆزی لووط) ﴿أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم﴾
پێغەمبەرەکانیان هاتن بۆ لایان ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ﴾ جا خوا
ستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو ئەوانە خۆیان ستەمیان لەخۆیان کرد
﴿٧٠﴾ ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ﴾ پیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان پشتوپەنا
و یارمەتی دەر و خۆشەویستی هەندێکی تریانن ﴿يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان دەدەن بەچاکە
﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ و ڕێگری دەکەن لەخراپە ﴿وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ و بەڕێک و پێکی نوێژ جێبەجێ
دەکەن ﴿وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ و زەکات(ی سامانیان) دەدەن ﴿وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە گوێڕایەڵی
خوا و پێغەمبەرەکەی دەکەن ﴿أُولَٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ﴾ ئەوانە لەداهاتوودا خوا ڕەحمیان پێدەکات
﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی کاردروستە ﴿٧١﴾ ﴿وَعَدَ اللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی داوە
﴿الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ بە پیاوان و ئافرەتانی بڕوادار ﴿جَنَّاتٍ﴾ بە بەهەشتانێک ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿وَمَسَاكِنَ
طَيِّبَةً﴾ و (بەڵێنی پێ داوون) بەچەند کۆشکی چاک و ڕازاوە ﴿فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ لە بەهەشتانێکی
هەمیشەیی دا ﴿وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ﴾ و ڕەزامەندیش لەلایەن خواوە کە گەورەترە (لە هەموو
شتێک) ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ هەر ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٧٢﴾

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿جَاهِدِ الْكُفَّارَ﴾ جیهاد بکە دژی بێ باوەڕان ﴿وَالْمُنَافِقِينَ﴾
ودووڕووەکان ﴿وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ﴾ وە توندو تیژ بە لەگەڵیان ﴿وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ شوێنی حەوانەوەی ئەوانە
دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ کە دوارۆژو چارەنووسێکی خراپە (٧٣) ﴿يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ (دووڕووەکان)
سوێند دەخۆن بەخوا ﴿مَا قَالُوا﴾ (ئەو ووتانەی دراوەتە پاڵیان) نەیان ووتووە ﴿وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ
الْكُفْرِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ووتەی بێ باوەڕیان ووتووە ﴿وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ﴾ وە بێ باوەڕبوونەتەوە
لەپاش موسوڵمان بوونیان ﴿وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا﴾ و بیاری شتێکیان بوو بەڵام بۆیان نەکرا (کوشتنی
پێغەمبەر ﷺ کاتی گەڕانەوەی لە تەبووك) ﴿وَمَا نَقَمُوا﴾ وە هیچ ڕەخنەو ڕقێکیان نەبوو ﴿إِلَّا أَنْ
أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ تەنها لەبەر ئەوە نەبێت کەخواو پێغەمبەرەکەی (وبڕوادەریان) دەوڵەمەند کردوە
﴿مِنْ فَضْلِهِ﴾ لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ﴿فَإِنْ يَتُوبُوا﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوان بگەڕێنەوە وپەشیمان ببنەوە
﴿يَكُ خَيْرًا لَهُمْ﴾ ئەوە چاکترە بۆیان ﴿وَإِنْ يَتَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر ڕوو وەرگێڕن و (نەگەڕێنەوە) ﴿يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ﴾
ئەوە خوا سزایان دەدات ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بە سزایەکی سەخت ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیا و پاشەڕۆژدا
﴿وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە لەڕووی زەوی دا نیە بۆ ئەوان ﴿مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك (٧٤)
﴿وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهَ﴾ وە لە دووڕووەکان کەسانێك هەن کە پەیمانیان داوە بەخوا ﴿لَئِنْ آتَانَا مِنْ فَضْلِهِ﴾ سوێند
بەخوا ئەگەر خوا لە فەزڵ و بەهرەی خۆی پێمان ببەخشێت ﴿لَنَصَّدَّقَنَّ﴾ ئەوە بێگومان خێر وچاکە
دەکەین ﴿وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بێگومان لە چاکەکاران دەبین (٧٥) ﴿فَلَمَّا آتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ﴾
کەچی کاتێك خوا لە فەزڵ و بەهرەی خۆی پێی بەخشین ﴿بَخِلُوا بِهِ﴾ ڕژدی و چرووکیان تێدا کرد
﴿وَتَوَلَّوْا﴾ و پشتیان هەڵکرد ﴿وَهُمْ مُعْرِضُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوانە ڕوو وەرگێڕن (٧٦) ﴿فَأَعْقَبَهُمْ﴾ ئەمجا
خواش سەرئەنجامی ئەوانی گێڕا ﴿نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ بە دوو ڕوویی لە دڵیاندا ﴿إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ﴾ هەتا
ئەو ڕۆژەی بە دیداری (خوا) دەگەن ﴿بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ﴾ بەهۆی نەبردنە سەری ئەو بەڵێنەی
کەدابوویان بەخوا ﴿وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ﴾ و بەهۆی ئەوە شەوە درۆیان دەکرد (٧٧) ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا﴾
ئایا نەیان زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ کە بێگومان خوا ئاگادارە ﴿سِرَّهُمْ﴾ بە نهێنی ﴿وَنَجْوَاهُمْ﴾
و چپەیان ﴿وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ بەڕاستی خوا زۆر زانا و ئاگادارە بە شاراوەو پەنهانەکان (٧٨)
﴿الَّذِينَ يَلْمِزُونَ﴾ ئەو کەسانەی کە تانەو تەشەر دەدەن ﴿الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ﴾ لەو
باوەڕدارانەی جگە لە زەکات ماڵ و سامانیان دەبەخشن ﴿وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ﴾ وە (تانە و تەشەر
دەدەن) لەوانەی کەتەنها کەمێکیان هەیە بە زەحمەت پەیدایان کردووە ﴿فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ﴾ ئەوسا
هەر گاڵتەشیان پێ دەکەن ﴿سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ﴾ خوا گاڵتە بەوان دەکات (لەبەرانبەر گاڵتەی ئەوان دا)
﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و سزای سەخت بۆ ئەوانە (٧٩)

﴿اسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای لێبوردنیان بۆ بکە ﴿أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ یان داوای
لێبوردنیان بۆ نەکەیت (یەکسانە) ﴿إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ ئەگەر داوای لێبوردنیان بۆ بکەیت ﴿سَبْعِينَ مَرَّةً﴾
حەفتا جار ﴿فَلَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ ئەوە خوا هەرگیز لێیان نابوورێت ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەوەش ﴿بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا﴾
بەهۆی ئەوەیە بێگومان ئەوانە بێ باوەڕ بوون ﴿بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی خەڵکانی دەرچوو لەئاینی ناکات ﴿٨٠﴾ ﴿فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ﴾ (ئەو دوو
ڕووانەی) دواکەوتن لە جیهاد کردن و (لەمەدینەدا مابوونەوە) دڵخۆش بوون ﴿بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ
اللَّهِ﴾ بەدانیشتن و بەجێمانیان لە پێغەمبەری خوا (لەجەنگی تەبووك دا) ﴿وَكَرِهُوا أَن يُجَاهِدُوا﴾ وە پێیان
ناخۆش بوو کەجیهاد بکەن و تێبکۆشن ﴿بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێی
خوادا ﴿وَقَالُوا﴾ (بەئیماندارانیان) دەووت ﴿لَا تَنفِرُوا فِي الْحَرِّ﴾ لەم (وەرزە) گەرمایەدا دەرمەچن بۆ
جیهاد ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا﴾ ئاگری دۆزەخ زۆر گەرم ترە (لەم
گەرمایە) ﴿لَّوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ﴾ ئەگەر ئەوانە تێ بگەن و بزانن ﴿٨١﴾ ﴿فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا﴾ دەی با کەم پێ
بکەن ﴿وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا﴾ و زۆر بگرین ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ (ئەو سزایە) تۆڵەی پاداشتی ئەو
کردەوانەیە کەدەیان کرد ﴿٨٢﴾ ﴿فَإِن رَّجَعَكَ اللَّهُ﴾ ئەوسا ئەگەر خوا تۆی گەڕاندەوە (ئەی موحەممەد
ﷺ لەتەبووك) ﴿إِلَىٰ طَائِفَةٍ مِّنْهُمْ﴾ بۆلای کۆمەڵێك لەو بەجێ ماوانە ﴿فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ﴾ و داوایان
لێ کردیت بۆ دەرچوون (بۆ غەزایەکی تر) ﴿فَقُل﴾ تۆش بڵێ ﴿لَّن تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا﴾ هەرگیز ئێوە
لەگەڵ مندا دەرناچن بۆ جیهاد ﴿وَلَن تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا﴾ و هەرگیز ئێوە لەگەڵ مندا جەنگ ناکەن لەگەڵ
هیچ دوژمنێکدا ﴿إِنَّكُمْ رَضِيتُم﴾ چونکە بێگومان ئێوە ڕازی بوون ﴿بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ بەدانیشتن
لەیەکەم جاردا ﴿فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ﴾ کەواتە هەر دانیشن لەگەڵ بەجێ ماواندا ﴿٨٣﴾ ﴿وَلَا تُصَلِّ﴾
وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ نوێژ مەکە ﴿عَلَىٰ أَحَدٍ مِّنْهُم﴾ لەسەر هیچ کەس لەوانە کەمرد ﴿أَبَدًا﴾
هەتا هەتایە ﴿وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِ﴾ وە ڕامەوەستە لەسەر گۆڕەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانە بێ باوەڕ
بوون ﴿بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَمَاتُوا﴾ و مردن ﴿وَهُمْ فَاسِقُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان
بەردەوام سنوور شکێن بوون ﴿٨٤﴾ ﴿وَلَا تُعْجِبْكَ﴾ وە(ئەی موحەممەد ﷺ) سەرت سوڕ نەهێنێت
﴿أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ﴾ ماڵ و منداڵی زۆریان ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا دەیەوێت ﴿أَن يُعَذِّبَهُم بِهَا﴾
بەو(ماڵ و منداڵ) سزایان بدات ﴿فِي الدُّنْيَا﴾ لەدونیادا ﴿وَتَزْهَقَ أَنفُسُهُمْ﴾ وە گیانیان دەربچێت
﴿وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانە بێ باوەڕن ﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ﴾ و هەر کاتێك سوورەتێك بنێردرێتە
خوارەوە ﴿أَنْ آمِنُوا بِاللَّهِ﴾ ئەمەی کەباوەڕ بەخوا بێنن ﴿وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ﴾ و جیهاد و تێکۆشان بکەن
لەگەڵ پێغەمبەرەکەیدا ﴿اسْتَأْذَنَكَ﴾ مۆڵەتت لێ وەردەگرن ﴿أُولُو الطَّوْلِ مِنْهُمْ﴾ ئەوانەیان کەخاوەن
دەسەڵات و سامانن ﴿وَقَالُوا ذَرْنَا﴾ و دەڵێن لێمان گەڕێ و وازمان لێ بێنە ﴿نَكُن مَّعَ الْقَاعِدِينَ﴾
با لەگەڵ دانیشتووەکاندا بین (واتە ئافرەت و منداڵ و پەککەوتە) ﴿٨٦﴾

﴿رَضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ﴾ ڕازی بوون بەوەی کەلەگەڵ بەجێ هێڵراواندا بن (وەك ئافرەت
و منداڵ و پەککەوتەکانیان) ﴿وَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە مۆر دراوە بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ﴾
بۆیە ئەوان هیچ تێناگەن و نازانن ﴿٨٧﴾ ﴿لَٰكِنِ الرَّسُولُ﴾ بەڵام پێغەمبەر ﷺ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾
و ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە لەگەڵیدا ﴿جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ تێکۆشان بەماڵ و گیانیان
﴿وَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ﴾ هەموو خێر و خۆشی هەر بۆ ئەوانە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەو بە
سەرفرازن ﴿٨٨﴾ ﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ﴾ خوا بەهەشتانێکی بۆ ئامادە کردوون ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾
کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تیا دەمێننەوە ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾
ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٨٩﴾ ﴿وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ﴾ بیانوگران لەعەرەبە دەشتەکیەکان
هاتن (بۆ لای پێغەمبەر ﷺ) ﴿لِيُؤْذَنَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگەیان پێ بدرێت (نەڕۆن بۆ جیهاد)
﴿وَقَعَدَ الَّذِينَ﴾ وە دانیشتن ئەوانەی ﴿كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ کەدرۆیان کرد لەگەڵ خوا و پێغەمبەرەکەی
﴿سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ بێگومان ئەوانەیان کە بێ بڕوا بوون لە داهاتوودا دووچاریان دەبێت
﴿عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی سەختی ئازاردەر ﴿٩٠﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ﴾ (گوناهێك) لەسەر پیر و پەککەوتە
و نەخۆشەکان نی یە ﴿وَلَا عَلَى الْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنفِقُونَ حَرَجٌ﴾ ئەوانەش کەهیچیان نی
یە خەرجی بکەن (بۆ پێویستی جیهاد) هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە (کەنەڕۆشتوون بۆ جیهاد)
﴿إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کاتێك کە دڵسۆز و ڕاست بن بۆ خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ
مِن سَبِيلٍ﴾ هیچ ڕێگەیەك نی یە بۆ (تاوانبار کردنی) ئەو چاکەکارانە ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا
لێخۆش بووی میهرەبانە ﴿٩١﴾ ﴿وَلَا عَلَى الَّذِينَ﴾ وە تاوان لەسەر ئەو کەسانەش نی یە ﴿إِذَا مَا أَتَوْكَ
لِتَحْمِلَهُمْ﴾ کەهاتنە لات (ئەی موحەممەد ﷺ) بۆ ئەوەی (وڵاخیان بۆ دابین کەیت و) سواریان کەیت
﴿قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ﴾ ووتت وڵاخم دەست ناکەوێت سوارتان بکەم (بۆ جیهاد کردن)
﴿تَوَلَّوا﴾ ئەوانیش گەڕانەوە ﴿وَّأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ﴾ لەکاتێکدا چاویان فرمێسکی دەڕشت ﴿حَزَنًا
أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنفِقُونَ﴾ لەداخ و خەفەتدا کەهیچیان نەبوو خەرجی بکەن (بۆ پێداویستی جیهاد) ﴿٩٢﴾
﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ﴾ تەنها ڕێگە (بۆ تاوانبار کردن) ﴿عَلَى الَّذِينَ﴾ لەسەر ئەوانەیە ﴿يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ
أَغْنِيَاءُ﴾ داوای مۆڵەتت لێ دەکەن لەکاتێکدا دەوڵەمەندیشن (و توانای ڕۆیشتنیان بۆ جیهادیان
هەیە) ﴿رَضُوا﴾ ڕازی بوون ﴿بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ﴾ بەوەی کە لەگەڵ بەجێ ماوەکاندا بن (لە جیهاد
وەك ئافرەت و منداڵ و نەخۆش) ﴿وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەهۆیەوە هیچ نازانن ﴿٩٣﴾

﴿يَعۡتَذِرُونَ إِلَيۡكُمۡ﴾ عوزر و بەهانەتان بۆ دەهێننەوە ﴿إِذَا رَجَعۡتُمۡ إِلَيۡهِمۡ﴾ کاتێك (لەجیهاد
وغەزا) گەڕانەوە بۆلایان ﴿قُل لَّا تَعۡتَذِرُواْ﴾ بڵێ بەهانە و عوزر مەهێنەوە ﴿لَن نُّؤۡمِنَ لَكُمۡ﴾
ئێمە هەرگیز باوەڕتان پێ ناکەین ﴿قَدۡ نَبَّأَنَا ٱللَّهُ مِنۡ أَخۡبَارِكُمۡ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ئاگاداری
کردووین لە هەواڵەکانتان (کە ئێوە ناپاك و دووڕوون) ﴿وَسَيَرَى ٱللَّهُ عَمَلَكُمۡ وَرَسُولُهُۥ﴾ وە لە
داهاتوودا خوا و پێغەمبەرەکەی کردەوەکانتان دەبینن ﴿ثُمَّ تُرَدُّونَ﴾ پاشان (لەڕۆژی دوایی دا)
دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَىٰ عَٰلِمِ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ بۆ لای زانای هەموو نهێنی و ئاشکراکان (کە خوای
گەورەیە) ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ دەدا بەوەی لە دونیادا دەتان کرد
﴿٩٤﴾ ﴿سَيَحۡلِفُونَ بِٱللَّهِ لَكُمۡ﴾ بەزوویی سوێندتان بۆدەخۆن بەخوا ﴿إِذَا ٱنقَلَبۡتُمۡ إِلَيۡهِمۡ﴾ کاتێك
گەڕانەوە بۆلایان ﴿لِتُعۡرِضُواْ عَنۡهُمۡ﴾ بۆ ئەوەی چاوپۆشییان لێ بکەن و سەرزەنشتیان نەکەن
﴿فَأَعۡرِضُواْ عَنۡهُمۡ﴾ ئێوەش ڕوویان لێ وەرگێڕن ﴿إِنَّهُمۡ رِجۡسٞ﴾ بەڕاستی ئەو (دووڕووانە) پیس
(نەگریس) ﴿وَمَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُ﴾ وە جێگایان دۆزەخە (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿جَزَآءَۢ بِمَا كَانُواْ
يَكۡسِبُونَ﴾ تۆڵەیان لێ دەسەنرێت بەهۆی ئەو تاوان وخراپەی لەدونیادا دەیان کرد ﴿٩٥﴾
﴿يَحۡلِفُونَ لَكُمۡ﴾ (بەدرۆ) سوێندتان بۆ دەخۆن ﴿لِتَرۡضَوۡاْ عَنۡهُمۡ﴾ بۆ ئەوەی لێیان ڕازی بن ﴿فَإِن
تَرۡضَوۡاْ عَنۡهُمۡ﴾ جا ئەگەر ئێوەش لێیان ڕازی بن ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يَرۡضَىٰ﴾ ئەوە بێگومان خوا ڕازی نابێت
﴿عَنِ ٱلۡقَوۡمِ ٱلۡفَٰسِقِينَ﴾ لە کەسانی دەرچوو لەسنوور (تاوانبار) ﴿٩٦﴾ ﴿ٱلۡأَعۡرَابُ أَشَدُّ كُفۡرٗا وَنِفَاقٗا﴾ عەرەبە
دەشتەکییەکان بێ بڕوایی و دووڕوویی یان بەهێزترە ﴿وَأَجۡدَرُ أَلَّا يَعۡلَمُواْ﴾ وشایستەترن کە نەزانن
﴿حُدُودَ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ ئەو سنوورانەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِۦ﴾ بۆ سەر پێغەمبەرەکەی
ﷺ ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٩٧﴾ ﴿وَمِنَ ٱلۡأَعۡرَابِ مَن﴾ وە لەو عەرەبە
دەشتەکییانەدا هەندێك هەیە ﴿يَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ مَغۡرَمٗا﴾ ئەوەی لێی وەردەگیرێت و دەی بەخشێت
بەباج و سەرانەی دادەنێت ﴿وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ ٱلدَّوَآئِرَ﴾ وە چاوەڕوانی دەکەن بەسەر هاتنی خراپتان
بەسەردا بێت ﴿عَلَيۡهِمۡ دَآئِرَةُ ٱلسَّوۡءِ﴾ بەڵا و بەسەرهاتی خراپ بەسەر خۆیاندا بێت ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٞ﴾
خواش بیسەری زانایە ﴿٩٨﴾ ﴿وَمِنَ ٱلۡأَعۡرَابِ مَن﴾ وە هەندێکی تر لەو عەرەبە دەشتەکییانە هەیە
﴿يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ﴾ کە باوەڕیان بەخوا و بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿وَيَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ قُرُبَٰتٍ﴾ وە وای
دادەنێت ئەوەی دەی بەخشێت هۆی نزیك بوونەوەیە ﴿عِندَ ٱللَّهِ﴾ لەخوا ﴿وَصَلَوَٰتِ ٱلرَّسُولِ﴾ وە دوعا
کردنی پێغەمبەر ﷺ ﴿أَلَآ إِنَّهَا قُرۡبَةٞ لَّهُمۡ﴾ بێدار بن بێگومان ئەوە هۆی نزیك بوونەوەیانە لەخوداوە
﴿سَيُدۡخِلُهُمُ ٱللَّهُ فِي رَحۡمَتِهِۦٓ﴾ لە ئایندەدا خوا دەیانخاتە ناو میهرەبانی و ڕەحمەتی خۆیەوە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ
غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ بێگومان خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٩﴾

﴿وَٱلسَّٰبِقُونَ ٱلْأَوَّلُونَ﴾ وە پێشکەوتووە یەکەمەکان (ئەوانەی لەسەرەتاوە باوەڕیان هێنا)﴿مِنَ
ٱلْمُهَٰجِرِينَ وَٱلْأَنصَارِ﴾ لەکۆچەران و یارمەتیدەران ﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحْسَٰنٍ﴾ ئەوانەش زۆر بە
چاکی پەیڕەوی ئەوانیان کردووە و شوێنیان کەوتوون ﴿رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ﴾ خوا لێیان ڕازییە
﴿وَرَضُوا۟ عَنْهُ﴾ ئەوانیش لەخوا ڕازین ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّٰتٍ﴾ وە (خوا) بەهەشتانێکی بۆ ئامادە
کردوون ﴿تَجْرِى تَحْتَهَا ٱلْأَنْهَٰرُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا﴾
تێیدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە گەیشتن بە ئامانجی
گەورە ١٠٠ ﴿وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ ٱلْأَعْرَابِ﴾ و لەو عەرەبە دەشتەکیانەی کە لە دەوروبەرتان
دان ﴿مُنَٰفِقُونَ﴾ دووڕوکانێک هەن ﴿وَمِنْ أَهْلِ ٱلْمَدِينَةِ﴾ هەندێک لەخەلکی مەدینەش ﴿مَرَدُوا۟ عَلَى
ٱلنِّفَاقِ﴾ لەسەر ناپاکی ڕاهاتوون و خۆیان بۆ تەرخان کردووە ﴿لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ﴾ تۆ (ئەی
موحەممەد ﷺ) نایانناسیت ئێمە چاک دەیانناسین ﴿سَنُعَذِّبُهُم مَّرَّتَيْنِ﴾ لە ئایندەدا دووجار سزایان
دەدەین ﴿ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ﴾ دواتریش دەگەڕێنرێنەوە بۆ ناو سزایەکی گەورە (دۆزەخ)
١٠١ ﴿وَءَاخَرُونَ ٱعْتَرَفُوا۟ بِذُنُوبِهِمْ﴾ وە کەسانێکی تر هەن دانیان ناوە بە گوناهەکانیاندا﴿خَلَطُوا۟ عَمَلًا
صَٰلِحًا﴾ کردەوەی چاکیان تێکەڵ کردووە ﴿وَءَاخَرَ سَيِّئًا﴾ لەگەڵ کردەوەی تری خراپدا
﴿عَسَى ٱللَّهُ أَن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ ئومێد وایە خوا تۆبەیان لێ وەربگرێت ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ
بووردەی میهرەبانە ١٠٢ ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَٰلِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ﴾ وەربگرە لەماڵ و داراییان (زەکات و سەدەقە)
تا بەهۆیەوە پاکیان بکەیتەوە (لە گوناه و تاوان) ﴿وَتُزَكِّيهِم بِهَا﴾ و (دڵیان) بوخت و خاوێن دەکەیت
بەو مالە بەخشینە ﴿وَصَلِّ عَلَيْهِمْ﴾ و دوعا و نزای خێریان بۆبکە ﴿إِنَّ صَلَوٰتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ﴾ بەڕاستی دوعای
تۆ ئارامی و دڵ خۆشی بە بۆ ئەوان ﴿وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وەخوا بیسەری زانایە ١٠٣ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوٓا۟﴾
ئایا نەیان زانیوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ ٱلتَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِۦ﴾ کە بێگومان هەر خوا تەوبە و پەشیمانی بە
بەندەکانی وەردەگرێت ﴿وَيَأْخُذُ ٱلصَّدَقَٰتِ﴾ وە هەر ئەو خێر وبەخشینەکان وەردەگرێت﴿وَأَنَّ
ٱللَّهَ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی هەر خوایە وەرگری تەوبە یە و میهرەبانە (لەگەڵ بەندەکانیدا)
١٠٤ ﴿وَقُلِ ٱعْمَلُوا۟﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەوانە) بڵێ کارو کردەوە بکەن ﴿فَسَيَرَى ٱللَّهُ عَمَلَكُمْ
وَرَسُولُهُۥ وَٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ جا بێگومان خوا و پێغەمبەرەکەی و بڕواداران کردەوەکانتان دەبینن ﴿وَسَتُرَدُّونَ﴾
لەپاشان دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَىٰ عَٰلِمِ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ بۆلای (خوای) زانا بە هەموو نهێنی و ئاشکراکان
﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان دەداتێ بەهەرچی کە ئێوە لە دونیادا دەتان کرد ١٠٥
﴿وَءَاخَرُونَ مُرْجَوْنَ﴾ (لە بەجێ ماوەکان دا) کەسانێکی تر هەبوون کە دواخران ﴿لِأَمْرِ ٱللَّهِ﴾ بۆ فەرمان
و بڕیاری خو ﴿إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ﴾ یان سزایان دەدات ﴿وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ﴾ یان پەشیمانیان لێ وەردەگرێت
﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کار دروستە ١٠٦

﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا﴾ وە(لەناپاکان) ئەوانەی مزگەوتێکیان دروست کرد ﴿ضِرَارًا﴾ بۆ زیان
گەیاندن(بە موسڵمانان) ﴿وَكُفْرًا﴾ و خوانەناسی ﴿وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و جیاوازی خستنە
نێوان ئیمانداران ﴿وَإِرْصَادًا﴾ و بۆ چاوەڕوانی کردنی کەسانێ ﴿لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ کە
دژایەتی خوا و پێغەمبەرەکەیان کردوە ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ لەوەو پێش ﴿وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ﴾
بێگومان (ئەو درۆ ڕووانە) سوێند دەخۆن (دەڵێن) تەنها چاکەمان ویستووە ﴿وَاللَّهُ يَشْهَدُ﴾ بەڵام
خوا شایەتی دەدات ﴿إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ کە بەڕاستی ئەوانە درۆزنن ۝١٠٧ ﴿لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا﴾ هەرگیز
نوێژی تێدا مەکەی ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لَمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ﴾ بێگومان مزگەوتێك کە لەسەر
بناغەی تەقوا و لە خواترسان دامەزرابێت ﴿مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ﴾ لە یەکەم ڕۆژەوە (یەکەم ڕۆژ هاتنت
بۆ شاری مەدینە) ﴿أَحَقُّ أَن تَقُومَ فِيهِ﴾ شایستەترە کە نوێژی تیدا بکەیت ﴿فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ﴾
پیاوانێکی تێدایە پێیان خۆشە ﴿أَن يَتَطَهَّرُوا﴾ کە خۆیان خاوێن و پاك بکەنەوە (بەڕەنگ و ڕازی
سەردەمی بەهاری) ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ﴾ خوایش ئەوانەی خۆش دەوێت کە دەیانەوێت خۆیان
پاك بکەنەوە ۝١٠٨ ﴿أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ﴾ جا ئایا کەسێك بناغەی مزگەوتەکەی دامەزراند بێت
﴿عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ﴾ لەسەر خواناسی و بەدەست هێنانی ڕەزامەندی خوا چاکترە
﴿أَم مَّنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ﴾ یان کەسێك بناغەی مزگەوتەکەی دامەزراند بێت ﴿عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٍ﴾
لەسەر لێواری کەندەڵانێکی شەل و ڕووخاو ﴿فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ﴾ جا بەخۆیەوە بڕوخێتە نێو
ئاگری دۆزەخەوە ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی کەسانی ستەمکار ناکات ۝١٠٩
﴿لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي﴾ بەردەوام ئەو دروست کراوەیان ﴿بَنَوْا﴾ کە دروستیان کرد ﴿رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ﴾
هۆی بێ ئارامی و گومانە لە دڵیاندا (واتە هەرگیز لە دڵیان دەرناچێت) ﴿إِلَّا أَن تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ﴾
مەگەر دڵیان پەرچە پارچە بکرێت (و بمرن) ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کار دروستە ۝١١٠
﴿إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ﴾ بەڕاستی خوا کڕیویەتی ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لە باوەڕداران ﴿أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُم﴾ گیان
و ماڵیان ﴿بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ﴾ بەوەی کە بەهەشتیان دەداتێ لە بریتیدا ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ (ئەو
بڕوادارانە) دەجەنگن لە ڕێی خوادا ﴿فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ﴾ ئەمجا (بێ باوەڕان) دەکوژن و (خۆشیان)
دەکوژرێن (شەهید دەبن) ﴿وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا﴾ ئەمە بەڵێنێکی ڕاستە (و خوا بڕیاری داوە) لەسەر خۆی
﴿فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنجِيلِ وَالْقُرْآنِ﴾ لە تەورات و ئینجیل و قورئاندا ﴿وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ﴾ جا کێ بە
بەڵێن و پەیمانی خۆی وەفادارترە ﴿مِنَ اللَّهِ﴾ وەك خوای گەورە؟ ﴿فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي﴾ کەواتە
مژدە بەخشن و شادمان بن بەو فرۆشتنەتان ﴿بَايَعْتُم بِهِ﴾ کە مامەڵەتان پێوە کرد ﴿وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ﴾ (بە ڕاستی) هەر ئەوەیە گەیشتن بە ئامانجی زۆر گەورە ۝١١١

﴿التَّائِبُونَ﴾ (موجاهیدانی ڕێگای خوا، ئەمانە سیفەتیانە) تۆبەکارن ﴿الْعَابِدُونَ﴾ خوا پەرستن
﴿الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ﴾ سوپاسگوزار وگەشتیارن (کۆچەرن لەپێناو خوادا) ﴿الرَّاكِعُونَ
السَّاجِدُونَ﴾ کڕنوش و سوژدەبەرن (نوێژ خوێن) ﴿الْآمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان دەرن بەچاکە
و ﴿وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ بەرگری کەرن لە خراپە ﴿وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ﴾ پارێزەران بۆ
سنوورەکانی خودا ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) موژدە بدە بەو باوەڕدارانەی (ئەو
سیفاتانەیان تێدایە) ﴿١١٢﴾ ﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ڕەوا وشایستە نییە بۆ پێغەمبەر وباوەڕداران
﴿أَن يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ﴾ کە داوای لێبوردن بکەن بۆ هاوبەش دانەران ﴿وَلَوْ كَانُوا أُولِي
قُرْبَىٰ﴾ با خزمی نزیکیشیان بن ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ﴾ لە پاش ئەوەی کە بۆیان دەرکەوتووە
﴿أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ کە بێگومان ئەو (هاوبەش دانەرانە) هاوەڵ ویاری دۆزەخن ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَا
كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ﴾ وە داوای لێ خۆش بوونی ئیبراهیم بۆ باوکی ﴿إِلَّا عَن مَّوْعِدَةٍ﴾ تەنها
لەبەر وادە و بەڵێنێك بوو ﴿وَعَدَهَا إِيَّاهُ﴾ کە بە باوکی دابوو (کە داوای لێ بوردنی بۆ بکات) ﴿فَلَمَّا
تَبَيَّنَ لَهُ﴾ جا کاتێك بۆی ڕوون بوویەوە ﴿أَنَّهُ عَدُوٌّ لِّلَّهِ﴾ کە بێگومان باوکی دوژمنی خوایە ﴿تَبَرَّأَ
مِنْهُ﴾ خۆی لێ بەری کرد ﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم زۆر لە خوا ترس و لەسەر
خۆ بوو ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا﴾ وە خودا هیچ گەل وهۆزێك گومڕا ناکات ﴿بَعْدَ
إِذْ هَدَاهُمْ﴾ دوای ئەوەی ڕێنموویی کردوون ﴿حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُم مَّا يَتَّقُونَ﴾ هەتا بۆیان ڕوون دەکاتەوە
ئەوەی پێویستە خۆیانی لێ بپارێزن ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا زانا و ئاگادارە بەهەموو
شتێك ﴿١١٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان هەر بۆ خوایە پادشایەتی وموڵکی هەموو
ئاسمانەکان و زەوی ﴿يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ (خوا) دەژیێنێت و دەشمرێنێت ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾
وە بێجگە لەخوا بۆ ئێوە نییە ﴿مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ دۆست و فریادڕەس و یارمەتی دەرێك ﴿١١٦﴾
﴿لَّقَد تَّابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ﴾ بێگومان خوا تەوبەی وەرگرت لە پێغەمبەر ﷺ ﴿وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنصَارِ
الَّذِينَ﴾ و لەو کۆچەر و یاری دەدەرانەی ﴿اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ﴾ کە شوێنی (پێغەمبەر ﷺ) کەوتن
لە کاتی سەختی و نارەحەتیدا (مەبەست پێی جەنگی تەبوکە) ﴿مِن بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ﴾
پاش ئەوەی نزیك بوو دڵی کۆمەڵێکیان لە هەق لابدات ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ﴾ پاشان خوا تەوبەی لێ
وەرگرتن ﴿إِنَّهُ بِهِمْ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵیان ﴿رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ دڵسۆز و میهرەبانە ﴿١١٧﴾

﴿وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا﴾ هەروەها (خوا تەوبەی وەرگرت) لەو سێ کەسەش کە دواخران (خوا دەربارەیان بڕیاری نەدابوو) ﴿حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ﴾ هەتا ئەو کاتەی لێیان تەسک بوویەوە ﴿الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ﴾ زەوی بەو فراوانییەی کەهەیەتی ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ﴾ و بێزاربوون لە گیانی خۆشیان ﴿وَظَنُّوا أَن لَّا مَلْجَأَ﴾ و زانیان هیچ پەناگەیەک نی یە ﴿مِنَ اللَّهِ﴾ لە (سزای) خوا ﴿إِلَّا إِلَيْهِ﴾ مەگەر پەنای خۆی نەبێت ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ﴾ پاشان پەشیمانی لێ وەرگرتن (بە دابەزاندنی چەند ئایەتێک) ﴿لِيَتُوبُوا﴾ بۆ ئەوەی تۆبە بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە تۆبە وەرگری میهرەبانە ﴿١١٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ خۆتان بپارێزن لە (تۆڵەی) خوا ﴿وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ وە لەگەڵ ڕاستگۆیاندابن ولەڕیزی ئەواندابن ﴿١١٩﴾ ﴿مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ﴾ نەدەبوو خەڵکی مەدینە ﴿وَمَنْ حَوْلَهُم مِّنَ الْأَعْرَابِ﴾ و ئەو عەرەبە دەشتەکییانەی دەوروبەریشیان ﴿أَن يَتَخَلَّفُوا عَن رَّسُولِ اللَّهِ﴾ لە پێغەمبەری خوا ﷺ جیا ببنەوە و دوابکەون (لە جیهادکردن) ﴿وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَن نَّفْسِهِ﴾ و گیانی خۆیان لە گیانی پێغەمبەر ﷺ خۆشتر بوێت ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەوە لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوان ﴿لَا يُصِيبُهُمْ﴾ دووچاریان نابێت ﴿ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ﴾ هیچ تینوێتی و ماندووبوون ﴿وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و برسێتی یەک لە ڕێی خوادا ﴿وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا﴾ هەروەها پێ نانەنە هیچ شوێنێک (لە خاکی کافران) ﴿يَغِيظُ الْكُفَّارَ﴾ کە ڕقی کافرانی پێ هەڵسێ و توڕەیان کات ﴿وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَّيْلًا﴾ وە هیچ زیانێک لە دوژمن نادەن (دیل کردن و کوشتنیان یا گرتنی ماڵ و سامانیان) ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُم بِهِ﴾ ئیلا بەو کردەوانە بۆیان دەنووسرێت ﴿عَمَلٌ صَالِحٌ﴾ کردەوەیەکی چاک ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوای گەورە ﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ پاداشتی چاکەکاران وون ناکات ﴿١٢٠﴾ ﴿وَلَا يُنفِقُونَ نَفَقَةً﴾ وە هیچ شتێک (لە ڕێگەی خوادا) نابەخشن ﴿صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً﴾ بچووک بێت یان گەورە (کەم بێت یان زۆر) ﴿وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا﴾ و هیچ دۆڵ و شیوێک نابڕن ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ﴾ ئیلا بۆیان دەنووسرێت ﴿لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی خوا پاداشتیان بداتەوە ﴿أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەچاکترین پاداشتی ئەوەی کە دەیانکرد ﴿١٢١﴾ ﴿وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە نەدەبوو باوەڕداران ﴿لِيَنفِرُوا كَافَّةً﴾ تێکڕا هەموو دەرچن و بڕۆن (بۆ جیهاد) ﴿فَلَوْلَا نَفَرَ﴾ ئەگەر دەرنەچووبایە ﴿مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ﴾ لە هەموو کۆمەڵێکیان چەند کەسێک ﴿لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ﴾ بۆ ئەوەی لە ئایینەکەیان بپێگەن و شارەزابن ﴿وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی گەل و هۆزەکەیان (شارەزاکەن لەوەی کە فێری بوون) بیشیان ترسێنن (لە ئاگری دۆزەخ) ﴿إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ﴾ کاتێک گەڕانەوە (لە جیهاد کردن) بۆلایان ﴿لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەوانیش (شارەزابن) وپەند وەربگرن (لە ئەنجامی) ﴿١٢٢﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە ئیمانتان هێناوە ﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ﴾ جەنگی لەدژی ئەوانەی
﴿يَلُونَكُمْ﴾ کە نزیکن لێتانەوە ﴿مِنَ الْكُفَّارِ﴾ لە بێ بڕوایان ﴿وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً﴾ وە با بێ باوەڕان
لە ئێوەدا توندو تیژی ببینن ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وبزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خودا ﴿مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ لەگەڵ پارێزکاران
و لەخوا ترساندایە (١٢٣) ﴿وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ﴾ وە کاتێك سورەتێك (لەقورئان) بێتە خوارەوە
﴿فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ﴾ (دوو ڕووەکان) هەی وایان هەیە دەڵێت ﴿أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَذِهِ إِيمَانًا﴾ کام لە ئێوە
باوەڕی بەم (سورەتە) زیادی کرد ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ جا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ﴿فَزَادَتْهُمْ
إِيمَانًا﴾ ئەمە ئیمانیان زیاد دەکات (و بەهێزتر دەبێت) ﴿وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ وە ئەوان مژدە بەخش
وخۆش حاڵن (١٢٤) ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ لەنێو دڵیاندا نەخۆشی (و ناپاکی) هەیە
(وەك دوو ڕووەکان) ﴿فَزَادَتْهُمْ﴾ ئەوە سورەتە کە بۆیان زیاد دەکات ﴿رِجْسًا إِلَى رِجْسِهِمْ﴾ سەرەڕای پیسی
و ناپاکی خۆیان پیسی و ناپاکی تر ﴿وَمَاتُوا﴾ ئەو (ناپاکانە) دەمرن ﴿وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ لە کاتێکدا کە
بێ بڕوان (١٢٥) ﴿أَوَلَا يَرَوْنَ﴾ ئایا ئەوانە نازانن و نابینن ﴿أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ﴾ بێگومان ئەوان تاقی دەکرێنەوە
﴿فِي كُلِّ عَامٍ﴾ لە هەموو ساڵێکدا ﴿مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ﴾ جارێك یان دوو جار ﴿ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ﴾ پاشان
ئەوان ناگەڕێنەوە و تۆبە ناکەن ﴿وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ و پەند وەرناگرن (١٢٦) ﴿وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ﴾
وە کاتێك سورەتێك بێتە خوارەوە ﴿نَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ﴾ (ئەو دوو ڕووانە) دەڕواننە یەکتری
﴿هَلْ يَرَاكُمْ مِنْ أَحَدٍ﴾ (دەڵێن) ئایا هیچ کەس دەتان بینێت؟ ﴿ثُمَّ انْصَرَفُوا﴾ پاشان (بە دزییەوە)
دەگەڕێنەوە ﴿صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾ خوا دڵیانی وەرگێڕا (لە بڕواهێنان) ﴿بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ﴾
چونکە بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێکی هیچ تێ ناگەن (١٢٧) ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی
بۆتان هاتووە ﴿رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆتان ﴿عَزِيزٌ عَلَيْهِ﴾ قورس و گرانە بەلایەوە
﴿مَا عَنِتُّمْ﴾ نارەحەتی و ناخۆشی ئێوە ﴿حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ﴾ زۆر سوورە لەسەر (باوەڕهێنان)تان
﴿بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ بۆ بڕواداران زۆر دڵسۆز و میهرەبانە (١٢٨) ﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ جا ئەگەر
ڕوویان وەرگێڕا و گوێیان بۆ نەدایت ﴿فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ﴾ ئەوسا بڵێ من تەنها خوام بەسە ﴿لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لە ئەو ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ تەنها پشت بەو دەبەستم
﴿وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾ ئەویش پەروەردگاری عەرشی گەورەیە (١٢٩)

سورەتی ﴿ يونس ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە (ئەلیف، لام، ڕاو) دەخوێندرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای
سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ﴾ ئەمە ئایەتەکانی ﴿الْكِتَابِ الْحَكِيمِ﴾ قورئانی بەگوڕاوی پڕ حیکمەتە
١ ﴿أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا﴾ ئایا بەلای خەڵکەوە سەیرە ﴿أَنْ أَوْحَيْنَا﴾ کە ئیمە نیگامان کردوە ﴿إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ﴾
بۆ پیاوێك لەخۆیان ﴿أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ﴾ (پیاوی وتووە) کە خەڵکی بترسێنە ﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە موژدە
بدە بەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿أَنَّ لَهُمْ﴾ کە بێگومان ئەوان هەیە ﴿قَدَمَ صِدْقٍ﴾ پلە و پایەی بەرز ﴿عِنْدَ
رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿قَالَ الْكَافِرُونَ﴾ بەڵام بێ باوەڕان وتیان ﴿إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ مُبِينٌ﴾ بێگومان
ئەم (پیاوە) جادووبازێکی ئاشکرایە ٢ ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە ئەو زاتەیە
﴿الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە هەموو ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا
﴿ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان بەرز بوویەوە سەر عەرش و قەراری گرت (باوەڕمان پێیەتی بەڵام چۆنیەتیەکەی
نازانین) ﴿يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾ (خوا) هەموو کاروبارەکان هەڵدەسوڕێنێت ﴿مَا مِنْ شَفِيعٍ﴾ هیچ تکاکارێك نی
یە (بۆ کەس) ﴿إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ﴾ مەگەر لە پاش ڕێگەدانی ئەو (خوا) نەبێت ﴿ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەو زاتە
پەروەردگاری ئێوەیە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بیر ناکەنەوە ٣
﴿إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ گەڕانەوەی هەمووتان هەر بۆلای ئەوە ﴿وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا﴾ بەڵێنی خوا حەق و ڕاستە
﴿إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ بێگومان خوا لەسەرەتاوە دروستکراوان دروست دەکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ دوای
(مردنیان) دووبارە دروستیان دەکاتەوە ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەو بداتەوە ﴿آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ﴾ کە بڕوایان هێناوە و کردەوەی چاکیان کردوە ﴿بِالْقِسْطِ﴾ بە دادگەرانە ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾
وە ئەوانەی باوەڕیان نەهێناوە ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ﴾ ئایەت ئەوانە خواردنەوەی کوڵاو کوڵی زۆر گەرم
﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە سزای سەختی ئازاردەر ﴿بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ لەبەر ئەوەی لە دونیادا بێ باوەڕ بوون ٤
﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ﴾ خوا زاتێکە کە خۆری گێڕاوە ﴿ضِيَاءً﴾ بە تیشك ﴿وَالْقَمَرَ﴾ مانگیشی گێڕاوە
بە ڕووناکی ﴿وَقَدَّرَهُ مَنَازِلَ﴾ بۆ (گەڕانی) مانگ چەند قۆناغێکی دیاری کردوە ﴿لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ
وَالْحِسَابَ﴾ بۆ ئەوەی ژمارەی ساڵەکان و حیسابی (مانگ و ڕۆژی) پێ بزانن ﴿مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ﴾ خوا
ئەوانەی دروست نەکردوە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ بەحەق و ڕاستی نەبێت ﴿يُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئایەتەکان شی دەکاتەوە
﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کە زانان و تێدەگەن ٥ ﴿إِنَّ فِي اخْتِلَافِ﴾ بێگومان لە جیاوازی
﴿اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ شەو و ڕۆژدا ﴿وَمَا خَلَقَ اللَّهُ﴾ و هەرچی خوا دروستی کردوە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ﴾ چەند نیشانەو بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی کە خۆیان
دەپارێزن و لە خوا دەترسن ٦

﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾ بەهیوای دیداری ئێمە نین (لە دواڕۆژدا)
﴿وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ڕازی بوون بەژیانی دونیا ﴿وَاطْمَأَنُّوا بِهَا﴾ ودڵنیا بوون پێی ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا
غَافِلُونَ﴾ وە ئەوانەی بێ ئاگان لە ئایەتەکانی ئێمە ٧ ﴿أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمُ النَّارُ﴾ ئەوانە جێگەیان دۆزەخە
﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ لەبەر ئەو کردەوانەی کە (لەدونیادا) دەیان کرد ٨ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾
بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿يَهْدِيهِمْ
رَبُّهُم﴾ پەروەردگاریان ڕێنموونیان دەکات ﴿بِإِيمَانِهِمْ﴾ بەهۆی باوەڕەکەیانەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ
الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریان دا ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ لە باخ و بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەت
دا ٩ ﴿دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ﴾ دوعایان تیایدا (ئەوەیە کە دەڵێن) پاکو بێگەردی بۆتۆ ئەی
پەروەردگارمان ﴿وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ﴾ سڵاو کردن لێیان لەو (بەهەشتەدا) وشەی سەلامە ﴿وَآخِرُ
دَعْوَاهُمْ﴾ وە دواهەمین دوعایان (ئەوەیە کە دەڵێن) ﴿أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بێگومان سوپاس
و ستایش هەر بۆ خوایە کە پەروەردگاری هەموو جیهانە ١٠ ﴿وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ﴾ وە ئەگەر
خوا پەلەی بکردایە (لە قبوڵ کردنی دوعای) شەڕو خراپەدا بۆ خەڵکی ﴿اسْتِعْجَالَهُم بِالْخَيْرِ﴾ وەك
پەلەکردنی (لەقبوڵ کردنی دوعای) خێر وخۆشی ﴿لَقُضِيَ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ﴾ ئەوە ماوەکەیان دوایی
پێ دەهێنرا (وکاتی مردنیان دەهات) ﴿فَنَذَرُ الَّذِينَ﴾ نوبە مۆڵەتی ئەوانە دەدەین ﴿لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾
بەهیوای دیداری ئێمە نین (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لە نێو گومڕایی و سەرکەشی
خۆیان دا بسوڕێنەوە و بتلێنەوە ١١ ﴿وَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ الضُّرُّ﴾ وەکاتێك ئادەمی زیانێکی لێ بکەوێت
﴿دَعَانَا لِجَنبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا﴾ بەڕاکشانی یان بەدانیشتن یان بەپێوە لێمان دەپاڕێتەوە ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا
عَنْهُ ضُرَّهُ﴾ ئەمجا کاتێك زەرەرو زیانەکەمان لەسەر لابردو نەمان هێشت ﴿مَرَّ﴾ دەڕوات (دەچێتە
سەر حاڵی پێشووی و دەگەڕێتەوە سەر کاری ناپەسەندی) ﴿كَأَن لَّمْ يَدْعُنَا﴾ وەك هاوار و دوعای
نەکردبێت لێمان بەپاڕانەوە ﴿إِلَىٰ ضُرٍّ مَّسَّهُ﴾ بۆ لابردنی زیانێك کە دووچاری بووبوو ﴿كَذَٰلِكَ زُيِّنَ﴾
بەو جۆرە ڕازێنراوەتەوە ﴿لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بۆ زیادەڕەویان ئەو کردەوانەی کە دەیان
کرد ١٢ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەناومان برد ﴿الْقُرُونَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ چەند گەل و نەتەوە
لەپێش ئێوەدا ﴿لَمَّا ظَلَمُوا﴾ کاتێك ناهەقیان کرد ﴿وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ لەکاتێکدا کەپێغەمبەرانیان
بەبەڵگەی ڕوونەوە بۆ هات ﴿وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ هەر باوەڕیان نەهێنا ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ﴾
تا بەو جۆرە تۆڵە لە کۆمەڵی تاوانباران دەستێنین ١٣ ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَائِفَ﴾ لەپاشان ئێوەمان کرد
بەجێگر و جێنشین ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا ﴿مِن بَعْدِهِمْ﴾ لەپاش ئەوان ﴿لِنَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ﴾
بۆ ئەوەی سەرنج بدەین ئێوە چۆن ڕەفتار و کردەوە دەکەن ١٤

﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وەکاتێک بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿ءَايَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ ئایەتە ڕوونەکانی ئێمە ﴿قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾ ئەوانەی هیوای دیداری ئێمە نین (لەدواڕۆژدا) دەڵێن ﴿ائْتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَٰذَا﴾ قورئانێکی تر جگەلەم قورئانە بێنە ﴿أَوْ بَدِّلْهُ﴾ یان بیگۆڕە ﴿قُلْ مَا يَكُونُ لِي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ بۆم نییە ﴿أَنْ أُبَدِّلَهُ مِن تِلْقَاءِ نَفْسِي﴾ کەلەلایەن خۆمەوە بیگۆڕم ﴿إِنْ أَتَّبِعُ﴾ من شوێن هیچ شتێ ناکەوم ﴿إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ جگەلەوەی وەحی و سرووشی دەکرێت بۆم ﴿إِنِّي أَخَافُ﴾ بەڕاستی من دەترسم ﴿إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ ئەگەر سەرپێچی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لەسزای ڕۆژێکی گەورە (کە ڕۆژی دوایی یە) ﴿١٥﴾ ﴿قُل لَّوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ (پێیان) بڵێ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەم قورئانەم نەدەخوێندەوە بۆتان ﴿وَلَا أَدْرَاكُم بِهِ﴾ وە لەو (قورئان) ئاگادارم نەدەکردن ﴿فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ﴾ چونکە بێگومان من ماومەتەوە لەناوتاندا ﴿عُمُرًا مِّن قَبْلِهِ﴾ ماوەی تەمەنێکی درێژ پێش هاتنی ئەم قورئانە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بۆ ژیر نابن و بیر ناکەنەوە؟ ﴿١٦﴾ ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ جا کێ ستەمکارترە ﴿مِمَّنِ﴾ لەو کەسەی ﴿افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ درۆ بەدەم خواوە هەڵبەستێ ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یان ئایەتەکانی قورئان بەدرۆ دەبینێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی تاوانباران ڕزگاریان نابێت ﴿١٧﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانە بێجگەلەخوا شتانێک دەپەرستن ﴿مَا لَا يَضُرُّهُمْ﴾ کە زیانیان پێ ناگەیەنێ ﴿وَلَا يَنفَعُهُمْ﴾ بەسوود و قازانج ﴿وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ﴾ وە دەڵێن ئەمانە ﴿شُفَعَاؤُنَا عِندَ اللَّهِ﴾ تکاکارمانن لای خوا ﴿قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەوانە) بڵێ ئایا ئێوە هەواڵ دەدەن بەخوا ﴿بِمَا لَا يَعْلَمُ﴾ بەشتێک کەبێ ئاگەیە لێی ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ لەئاسمانەکان و زەویدا ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاک و بێگەرد و بڵندە لەوەی کەدەیکەنە هاوبەشی ﴿١٨﴾ ﴿وَمَا كَانَ النَّاسُ﴾ خەڵکی لەڕابوردودا ﴿إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ هەریەک ئوممەت بوون (بڕوادار بوون بەخوا) ﴿فَاخْتَلَفُوا﴾ ئەمجا جیاواز بوون ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ﴾ وە ئەگەر بڕیارێک پێشتر نەدرابە ﴿مِن رَّبِّكَ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ ئەوا بڕیار دەدرا لەنێوانیاندا ﴿فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی کە تێیدا جیاواز بوون ﴿١٩﴾ ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە ئەوانە دەڵێن ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ با بهێنرایەتە خوارەوە بۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ بەڵگەو نیشانەیەک لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ﴾ تۆش بڵێ بێگومان (زانستی) نهێنی و پەنهانی ﴿لِلَّهِ﴾ تایبەتە بە خوایە ﴿فَانتَظِرُوا﴾ کەواتە چاوەڕوانی بکەن ﴿إِنِّي مَعَكُم﴾ بەڕاستی منیش لەگەڵ ئێوەدا ﴿مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ﴾ یەکێکم لە چاوەڕوانکەران ﴿٢٠﴾

﴿وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً﴾ وە کاتێک کە بەهرەمەندی و ڕەحمەتی خۆمان دەدەین بە خەڵکی و تامی ئەو بەهرەمەندییە پێدەچێژین ﴿مِّن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُمْ﴾ لەپاش زیان و ناخۆشییەک کە لێیان کەوتووە ﴿إِذَا لَهُم مَّكْرٌ﴾ دەست بەجێ ئەوان پیلان دەگێڕن ﴿فِي آيَاتِنَا﴾ دەربارەی بەڵگە و ئایەتەکانی ئێمە ﴿قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ خوا خێراترە لە پیلان کردندا (لە بەرامبەر پیلانی ئەواندا) ﴿إِنَّ رُسُلَنَا﴾ بێگومان فریشتە و چاودێرەکانمان ﴿يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ﴾ هەر پیلان و فڕوفێڵێک (ئەو بێ باوەڕانە) دەیکەن دەینووسن ﴿٢١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ﴾ خوا ڕاتانکە هاتوچۆتان پێ دەکات ﴿فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ لە وشکایی و لە دەریادا ﴿حَتَّىٰ إِذَا كُنتُمْ﴾ هەتا کاتێک ئێوە ﴿فِي الْفُلْكِ﴾ لە کەشتی دان ﴿وَجَرَيْنَ بِهِم﴾ (کەشتییەکان) دەیان گێڕێت ﴿بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ﴾ بەهۆی شنە بایەکی خۆشەوە ﴿وَفَرِحُوا بِهَا﴾ و خۆشحاڵ دەبن پێی ﴿جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ﴾ (لەپڕ) ڕەشەبایەکی زۆر بەهێز لەو (کەشتییانە) هەڵکات ﴿وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ﴾ و شەپۆلیان بۆ بێت ﴿مِن كُلِّ مَكَانٍ﴾ لە هەموو لایەکەوە ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ﴾ وە دڵنیا بوون لەوەی کە ئەوان ﴿أُحِيطَ بِهِمْ﴾ دەورە دراون (و لە ناو دەچن) ﴿دَعَوُا اللَّهَ﴾ هەر ڕوو دەکەنە خوای گەورە ﴿مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ زۆر بە دڵسۆزی و گەردنی بۆ کەچ دەکەن ﴿لَئِنْ أَنجَيْتَنَا﴾ (و دەڵێن) سوێند بە خوا ئەگەر ڕزگارمان بکەیت ﴿مِنْ هَٰذِهِ﴾ لەم سەختی و نارەحەتییە ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ بێگومان ئێمە لە سوپاسگوزاران دەبین (بۆ نیعمەتی خوایە) ﴿٢٢﴾ ﴿فَلَمَّا أَنجَاهُمْ﴾ ئەمجا کاتێک خوا ڕزگاری کردن (لەو نارەحەتییە) ﴿إِذَا هُمْ يَبْغُونَ﴾ کتوپڕ دەست دەکەنەوە بە خراپەکاری و بێ باوەڕی ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەویدا ﴿بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ بە ناڕەوا ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی ئادەمیزاد (خراپەکارەکان) ﴿إِنَّمَا بَغْيُكُمْ﴾ لە ڕاستیدا ستەم و ناحەقی یەکتان ﴿عَلَىٰ أَنفُسِكُم﴾ زیانی هەر بۆ خۆتانە ﴿مَّتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بەرەتی ژیانی دونیاش بێ بڕخە ﴿ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆلای ئێمەیە ﴿فَنُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ دەدەین بەوەی کە (لە دونیادا) دەتان کرد ﴿٢٣﴾ ﴿إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بێگومان وێنەی ژیانی دونیا ﴿كَمَاءٍ أَنزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وەک بارانێک وایە لە ئاسمانەوە باراندوومانە ﴿فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ﴾ جا بەهۆی ئەو (بارانەوە ڕووەکی زۆر ڕواوە و) سەوزی و ڕووەکی زەوی تێکەڵ بەیەک بوون و بە یەکدا چوون ﴿مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ﴾ لەوەی کە خەڵکی و ئاژەڵیش دەیخۆن ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ هەتا کاتێک ﴿أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ﴾ زەوی (بە سەوزی و ڕووەک) ڕەونەق و جوانی خۆی وەرگرت و خۆی ڕازاندەوە ﴿وَظَنَّ أَهْلُهَا﴾ دانیشتوان و خەڵکی ئەو (زەوییە) وا زانی ﴿أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا﴾ کە بە ڕاستی ئەوان بە توانان بەسەر (دروێنە کردن)یدا ﴿أَتَاهَا أَمْرُنَا﴾ (لە ناکاویکدا) فەرمانی ئێمە پێشی بۆ ئەو (زەوی و کشتوکاڵە) ﴿لَيْلًا أَوْ نَهَارًا﴾ لە شەو یان لە ڕۆژدا ﴿فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا﴾ ئەمجا وەک دروێنە کراوی لێ بکەین (و هیچیان بۆ نەمێنێتەوە) ﴿كَأَن لَّمْ تَغْنَ بِالْأَمْسِ﴾ وەک لەوەو پێش هەر نەبووبێت ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ﴾ ئا بەو جۆرە ڕوونی دەکەینەوە ﴿الْآيَاتِ﴾ ئایەت و بەڵگەو نیشانەکانمان ﴿لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ کەسێ کە بیر بکەنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿وَاللَّهُ يَدْعُو﴾ وە خوا (خەڵک) بانگ دەکات ﴿إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ﴾ بۆ ماڵی ئاشتی و ئارامی (بەهەشت) ﴿وَيَهْدِي مَن﴾ وە ڕێنموویی هەر کەسێک دەکات ﴿يَشَاءُ﴾ کە بیەوێت ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگەی ڕاست ﴿٢٥﴾

﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا﴾ بۆ ئەوانەی چاکەیان کردوە ﴿الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾ پاداشتی چاکتر (بەهەشت) و زیاتریشیان
هەیە (کەبینینی خوایە) ﴿وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ﴾ دەم و چاویان دانایگرێت (لێی نانیشێت) ﴿قَتَرٌ
وَلَا ذِلَّةٌ﴾ هیچ ڕەشی وتەپ و تۆزو ڕیسواییەک ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ هاوڕێی بەهەشتن
﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوانە لەو (بەهەشتە)دا بەهەمیشەیی ﴿٢٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ﴾ ئەوانەش ﴿كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ﴾
کەکردەوەی خراپیان کردووە ﴿جَزَاءُ سَيِّئَةٍ﴾ تۆڵەی هەر خراپەیەک ﴿بِمِثْلِهَا﴾ بەئەندازەی ئەو
(خراپەیە تۆڵەی بۆ دەسبژێری) ﴿وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ﴾ وە ڕیسوایی دایان دەگرێت ﴿مَّا لَهُم﴾ بۆیان نیە
﴿مِّنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ﴾ هیچ پەنادەرێک لە(سزای) خودا ﴿كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ﴾ (بەڕادەیەک ڕوویان
ڕەش بووە) دەڵێی دەم و چاوویان داپۆشراوە ﴿قِطَعًا مِّنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا﴾ بە چەند پەشێک لەشەوی ڕەنگ
﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانەی (کەباس کران) هاوڕێی ئاگری دۆزەخن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان تیدا
دەمێنەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٧﴾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ باسی بکە بۆیان) ئەو ڕۆژەی
هەموویان کۆدەکەینەوە ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ﴾ ئەمجا دەڵێین بەوانەی ﴿أَشْرَكُوا﴾ هاوبەشیان بۆ خوا بڕیار دەدا
﴿مَكَانَكُمْ﴾ لەشوێنی خۆتاندا مەجوڵێن (ڕاوەستن) ﴿أَنتُمْ وَشُرَكَاؤُكُمْ﴾ خۆتان و بت و پەرستراوەکانتان
﴿فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ﴾ ئەمجا لێکیان جیادەکەینەوە ﴿وَقَالَ شُرَكَاؤُهُم﴾ پەرستراوەکانیان دەڵێن ﴿مَّا كُنتُمْ إِيَّانَا
تَعْبُدُونَ﴾ ئێوە ئێمەتان نەدەپەرست ﴿٢٨﴾ ﴿فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ جا خوا بەسە کە شاهید بێت ﴿بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾
لەنێوان ئێمە و ئێوەدا ﴿إِن كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ﴾ بێگومان ئێمە بێ ئاگابووین لەبەندایەتی کردنتان
بۆ ئێمە ﴿٢٩﴾ ﴿هُنَالِكَ تَبْلُو﴾ لەوێدا دەردەکەوێت ﴿كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ﴾ هەموو کەسێک چی پێش
خۆی خستووە ﴿وَرُدُّوا إِلَى اللَّهِ﴾ وە هەموو دەگەڕێنرێنەوە بۆلای خوا ﴿مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ﴾ کە کۆمەککەر
وپەروەردگاری حەق و ڕاستیانە ﴿وَضَلَّ عَنْهُم﴾ وەلێیان وون دەبێت ﴿مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەو (پەرستراوە
درۆیانەی) هەڵیان بەستبوون ﴿٣٠﴾ ﴿قُلْ مَن يَرْزُقُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا کێ ڕزق و ڕۆزیتان
دەدات ﴿مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ لەئاسمان (بە باران) و لەزەوییەوە (بە ڕووەک) ﴿أَمَّن يَمْلِكُ﴾ یان کێ
خاوەنی (دروستکەری) ﴿السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ﴾ گوێ و چاوانە ﴿وَمَن يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ﴾ وە کێ زیندوو
لە مردوو دەردەهێنێت ﴿وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ﴾ وە مردوو لەزیندوو دەردەهێنێت ﴿وَمَن يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾
هەروەها کێ کارەکان هەڵدەسوڕێنێ ﴿فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ﴾ بێگومان یەکسەر دەڵێن خوا ﴿فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾
کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ دەی بۆ خۆتان ناپارێزن (لەسزای خوا)؟ ﴿٣١﴾ ﴿فَذَٰلِكُمُ اللَّهُ﴾
هەر ئەو خوایە ﴿رَبُّكُمُ الْحَقُّ﴾ پەروەردگاری ڕاستی ئێوەیە ﴿فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ﴾ دەی لەپاش ڕاستی هیچ
هەیە ﴿إِلَّا الضَّلَالُ﴾ جگە لە گومڕایی ﴿فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ﴾ دەی چۆن لەڕێگەی ڕاست لادەدرێن؟! ﴿٣٢﴾
﴿كَذَٰلِكَ حَقَّتْ﴾ بەو جۆرە چەسپاوە ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت ﴿عَلَى الَّذِينَ﴾ لەسەر ئەوانەی
﴿فَسَقُوا﴾ لەسنوور لایان داوە ﴿أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان ئەوانە بڕوا ناهێنن ﴿٣٣﴾

﴿قُلْ هَلْ مِن شُرَكَائِكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ لەوانەی کردوتانە هاوبەشی خوا ﴿مَّن يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ کەسێك
هەیە شتێك لەنەبوونەوە دروست بکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ ئەمجا (لەپاش مردنی) دووبارەی بکاتەوە ﴿قُلِ اللَّهُ يَبْدَأُ
الْخَلْقَ﴾ بڵێ خوا لە نەبوونەوە شت دروست دەکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ ئەمجا (لە پاش مردنی) دروستی دەکاتەوە
﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن لە ڕاستی لا دەدرێن ﴿٣٤﴾ ﴿قُلْ هَلْ﴾ بڵێ ئایا ﴿مِن شُرَكَائِكُم﴾ لە ناو پەرستراوەکانتاندا
﴿مَّن يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ﴾ کەسێ هەیە ڕێنموویی بکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ خوا ﴿يَهْدِي لِلْحَقِّ﴾ ڕێنموویی
دەکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿أَفَمَن يَهْدِي﴾ جا ئایا کەسێك کە ڕێنموویی دەکات ﴿إِلَى الْحَقِّ﴾ بۆ ڕاستەڕێ ﴿أَحَقُّ أَن
يُتَّبَعَ﴾ شایانترە بەوەی پەیڕەوی بکرێت و شوێنی بکەوێت ﴿أَمَّن لَّا يَهِدِّي﴾ یان کەسێك ڕیباری ڕاست شارەزا
نابێ ﴿إِلَّا أَن يُهْدَىٰ﴾ مەگەر شارەزا بکرێت ﴿فَمَا لَكُمْ﴾ ئەوە چیتانە ﴿كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ چۆن ئەو بڕیار دەدەن؟ ﴿٣٥﴾
﴿وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ﴾ وە زۆربەیان شوێن هیچ ناکەون ﴿إِلَّا ظَنًّا﴾ جگە لە گومان ﴿إِنَّ الظَّنَّ﴾ بەڕاستی گومان
﴿لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا﴾ لە ئاست حەقدا هیچ سوودێك (بەخاوەنەکەی) ناگەیەنێت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا
﴿عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ زانایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ هَٰذَا الْقُرْآنُ﴾ ڕەوانیە و نابێت ئەم قورئانە
﴿أَن يُفْتَرَىٰ﴾ هەڵبەسترابێ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ (لەلایەن کەسێکەوە) جگە لەخوا ﴿وَلَٰكِن تَصْدِيقَ الَّذِي﴾ بەڵکو
بەڕاست دانەری ئەو (کتێبانەی) ﴿بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پێش خۆیەتی (پێش دەستکاری کردنیان) ﴿وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ﴾
وە ڕوونکەرەوەی کتێبە ئاسمانیەکانە ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ (ئەم قورئانە) هیچ گومانی تێدانی یە ﴿مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾
لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە هاتووە ﴿٣٧﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یان دەڵێن (موحەممەد ﷺ) خۆی ئەم قورئانەی
هەڵبەستووە بەدەم خواوە ﴿قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ﴾ دەڵێ بڵێ سورەتێك بهێنن ﴿مِّثْلِهِ﴾ وەك ئەو ﴿وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُم﴾
وە هەر کەسێك کە دەتوانن بانگی بکەن ﴿مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٣٨﴾
﴿بَلْ﴾ (ئەوە وەها نیە) بەڵکو ﴿كَذَّبُوا بِمَا﴾ ئەوانە بڕوایان بەقورئان نەهێنا و بە درۆیان دانا ﴿لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ﴾
کە هیچ زانیارییان دەربارەی نەبوو ﴿وَلَمَّا﴾ کە هێشتا ﴿يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ﴾ سەرئەنجامی (سزا و تۆڵەی)
قورئانیان بۆ نەهاتووە ﴿كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ﴾ بە هەمان شێوە (بەبانی پێغەمبەرانیان) بەدرۆ زانی ئەوانەی
﴿مِن قَبْلِهِمْ﴾ لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە کە چۆن بوو ﴿عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ﴾ دواڕۆژ
و ئاکامی ستەمکاران ﴿٣٩﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ لەوانیشدا کەسی وا هەیە ﴿يُؤْمِنُ بِهِ﴾ کە بڕوا بەقورئان دەهێنێت
﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ کەسی وەشیان هەیە ﴿لَّا يُؤْمِنُ بِهِ﴾ کە بڕوای پێ ناهێنێت ﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ﴾ وە پەروەردگارت
لەهەموو کەس زاناترە ﴿بِالْمُفْسِدِينَ﴾ بەخراپەکاران ﴿٤٠﴾ ﴿وَإِن كَذَّبُوكَ﴾ ئەگەر بڕوایان پێ نەهێنای ﴿فَقُل لِّي عَمَلِي﴾
ئەوە پێیان بڵێ (پاداشتی) کردەوەی خۆم بۆ خۆم ﴿وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ﴾ و (پاداشتی) کردەوەی خۆتان بۆ خۆتان
﴿أَنتُم بَرِيئُونَ﴾ ئێوە بەرین (بەرپرسیار نین) ﴿مِمَّا أَعْمَلُ﴾ لەوەی من دەیکەم ﴿وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ منیش
بەرێم (بەرپرسیار نیم) لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٤١﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ (کافران) کەسی وایان هەیە ﴿يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ﴾
گوێت لێ دەگرن (کە قورئان دەخوێنیت) ﴿أَفَأَنتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ﴾ جا ئایا تۆ گوفتارت بە کەڕان دەژنەوێنی؟
﴿وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەگەرچی ئەو کەڕانە هیچیش نەفامن ﴿٤٢﴾

﴿ وَمِنْهُمْ مَنْ ﴾ وە هی وایان هەیە ﴿ يَنْظُرُ إِلَيْكَ ﴾ دەڕوانێتە تۆ ﴿ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ ﴾ ئەی ئایا تۆ
ڕێنموویی ئەو کوێرانە دەکەیت (مەبەست پێی بێ باوەڕانە کە کوێرن لە ئاست بینینی هەق
وڕاستیدا) ﴿ وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ ﴾ ئەگەر چی ئەو کوێرانە نابیناش بن؟ ٤٣ ﴿ إِنَّ اللَّهَ ﴾ بەڕاستی خوا ﴿ لَا
يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا ﴾ هیچ ستەم لەخەڵکی ناکات ﴿ وَلَٰكِنَّ النَّاسَ ﴾ بەڵکو خەڵکی ﴿ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴾
خۆیان ستەم لەخۆیان دەکەن ٤٤ ﴿ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ ﴾ وە (بیریان بخەرەوە) ئەو ڕۆژەی کە(خوا)
هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿ كَأَنْ لَمْ يَلْبَثُوا ﴾ دەڵێی لە دونیادا نەماونەتەوە ﴿ إِلَّا سَاعَةً ﴾ سەعاتێکی کەم
نەبێت ﴿ مِنَ النَّهَارِ ﴾ لە ڕۆژێک ﴿ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ ﴾ خۆیان بەیەکتر دەناسێنن ﴿ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ ﴾ بەڕاستی
زەرەرمەند بوون ئەوانەی ﴿ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ ﴾ کە بڕوایان نەهێنا بە (زیندووبوونەوەو) دیداری خوا
﴿ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴾ وە ئەوانە ڕێنموویی وەرگرتوو نەبوون ٤٥ ﴿ وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ ﴾ بەڕاستی ئەگەر پیشانت بدەین
﴿ بَعْضَ ﴾ هەندێک ﴿ الَّذِي نَعِدُهُمْ ﴾ لەوەی بەڵێنمان داوە پێیان (ڕالیوورت بەسەریاندا) ﴿ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ ﴾ یان
تۆ بمرێنین (پێش ئەوەی هاتنی) ﴿ فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ﴾ ئەوە گەڕانەوەیان هەر بۆلای ئێمەیە ﴿ ثُمَّ اللَّهُ ﴾ پاشان
خوا ﴿ شَهِيدٌ ﴾ شایەتە ﴿ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ﴾ لەسەر ئەو کردەوانەی کە دەیکەن (لەپاش تۆ) ٤٦ ﴿ وَلِكُلِّ
أُمَّةٍ رَسُولٌ ﴾ وە بۆ هەموو گەلێک پێغەمبەرێک هەبووە ﴿ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ ﴾ جا کاتێک پێغەمبەرەکەیان
(لەقیامەتدا) هات بۆلایان ﴿ قُضِيَ بَيْنَهُمْ ﴾ بڕیار دەدرێت لەنێوانیاندا ﴿ بِالْقِسْطِ ﴾ بەدادگەری و ڕاستی
﴿ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ٤٧ ﴿ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ ﴾ دەڵێن کەی دەبێت ﴿ هَٰذَا الْوَعْدُ ﴾
ئەو بەڵێن و هەڕەشەیە ﴿ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ٤٨ ﴿ قُلْ ﴾(ئەی موحەممەدﷺ)
بڵێ ﴿ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ﴾ بەدەستم نییە بۆ خودی خۆم ﴿ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴾ هیچ زیان و سوودێک
﴿ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ﴾ مەگەر ئەوەی خوا بیەوێت ﴿ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ﴾ بۆ هەموو گەل و نەتەوەیەک کاتێکی دیاری
کراو هەیە ﴿ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ ﴾ ئەگەر کاتەکەیان هات ﴿ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً ﴾ ئەو سەعاتێک دوا ناکەون
﴿ وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴾ نە پێشیش ناکەون ٤٩ ﴿ قُلْ أَرَأَيْتُمْ ﴾ تۆ بڵێ (بەوانە) پێم بڵێن ﴿ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ ﴾ ئەگەر
سزای خواتان بۆهات ﴿ بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا ﴾ لەشەودا یان لەڕۆژدا ﴿ مَاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴾ ئایا تاوانباران
بۆچی (سزایەک) پەلە دەکەن ٥٠ ﴿ أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ ﴾ ئایا پاش ئەوەی ڕووی دا و هات ﴿ آمَنْتُمْ بِهِ ﴾
ئێوە بڕوای پێ دێنن؟ ﴿ آلْآنَ ﴾ ئائێستا (بڕوای پێ دێنن)؟ ﴿ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴾ خۆ بەڕاستی ئێوە
پەلەی هاتنی (ئەو سزا) یەتان دەکرد ٥١ ﴿ ثُمَّ قِيلَ ﴾ ئەمجا پێیان دەووترێت ﴿ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ﴾ بەوانەی
کە ستەمیان کردووە ﴿ ذُوقُوا عَذَابَ ﴾ بچەژن سزای ﴿ الْخُلْدِ ﴾ هەمیشەیی ﴿ هَلْ تُجْزَوْنَ ﴾ ئایا ئێوە تۆڵەتان
لێ دەسەندرێت ﴿ إِلَّا بِمَا ﴾ مەگەر بەهۆی ئەو (کارانەوە) نەبێت ﴿ كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴾ کەخۆتان دەتان
کرد ٥٢ ﴿ وَيَسْتَنْبِئُونَكَ ﴾ (ئەی موحەممەدﷺ) لێت دەپرسن ﴿ أَحَقٌّ هُوَ ﴾ ئایا ئەو سزایە ڕاستە (بەدی
دێت)؟ ﴿ قُلْ إِي وَرَبِّي ﴾ پێیان بڵێ بەڵێ سوێند بەپەروەردگارم ﴿ إِنَّهُ لَحَقٌّ ﴾ بێگومان ئەوە ڕاستە
﴿ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴾ وە ئێوە ناتوانن خۆتانی لێ قوتار بکەن ٥٣

﴿وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ﴾ ئەگەر هەر کەسێك بێت ﴿ظَلَمَتْ﴾ کە ستەمی کردووە (لەدونیادا) ببێ
بە خاوەنی هەرچی ﴿مَا فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچی لە زەویدایە ﴿لَافْتَدَتْ بِهِ﴾ لەبری خۆی دەیدات
(تەنها بۆ ئەوەی رزگاری بێت) ﴿وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ﴾ وە (بێ باوەڕان) پەشیمانی خۆیان دەشارنەوە
(لەو ڕۆژەدا) ﴿لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ﴾ کاتێك کە ئەو سزایە دەبینن ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ﴾ جا بڕیار
دەدرێت لە نێوانیاندا بەدادوەری ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوانە هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٥٤﴾
﴿أَلَا إِنَّ لِلَّهِ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی موڵکی خوایە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان
و زەویدایە ﴿أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی بەڵێنی (هەرشتەی) خوا ﴿حَقٌّ﴾ ڕاستە
﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٥٥﴾ ﴿هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ ئەو (خوایە) دەژیێنێت
ودەمرێنێت ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ و هەر بۆلای ئەو دەگەڕێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٥٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا
النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿قَدْ جَاءَتْكُم﴾ بێگومان بۆتان هاتووە ﴿مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ئامۆژگاری
(قورئان) لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ﴾ وە شیفا و چارەیە بۆ ئەوەی لە ناو دڵ
و دەروونتاندایە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ وە ڕێنموونی و میهرەبانیە ﴿لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ بڕواداران ﴿٥٧﴾ ﴿قُلْ بِفَضْلِ
اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەر بەهۆی چاکەو ﴿وَبِرَحْمَتِهِ﴾ و میهرەبانی خوایە
﴿فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا﴾ جا کەواتە بەمەوە دڵخۆش بن ﴿هُوَ خَيْرٌ﴾ ئەوە چاکترە (بۆیان) ﴿مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾
لەوەی کۆی دەکەنەوە (لەشتی ئەم دونیایە) ﴿٥٨﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُم﴾ بڵێ (بەو بێ بڕوایانە) پێم بڵێن
﴿مَّا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ ئەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿لَكُم مِّن رِّزْقٍ﴾ بۆتان لە رزق و ڕۆزی
﴿فَجَعَلْتُم مِّنْهُ﴾ هەندێکیتان کردووە ﴿حَرَامًا وَحَلَالًا﴾ بە حەرام و (هەندێکی) بە حەڵاڵ ﴿قُلْ آللَّهُ﴾ بڵێ
ئایا خوا ﴿أَذِنَ لَكُمْ﴾ مۆڵەتی (ئەوەی) پێ داوون (لەخۆتانەوە شتانێك حەڵاڵ و شتێکیش
حەرام بکەن) ﴿أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ﴾ یان درۆ دەکەن بەناوی خواوە ﴿٥٩﴾ ﴿وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ﴾ وە گومانی ئەو بە
چیە ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵدەبەستن بەناوی خواوە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا
﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَذُو فَضْلٍ﴾ خاوەنی چاکەو فەزڵ و بەهرەیە ﴿عَلَى النَّاسِ﴾ بەسەر خەڵکی یەوە
﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی ﴿لَا يَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی (ئەو چاکەو بەهرەیە) ناکەن ﴿٦٠﴾
﴿وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ لە هەر مەبەست و کارێکدا بیت ﴿وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِن قُرْآنٍ﴾
وە هەرچی لە قورئان بخوێنی ﴿وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ﴾ و (ئێوە) هەر کردەوەیەك بکەن ﴿إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ﴾
بێگومان ئێمە بەسەرتانەوە ﴿شُهُودًا﴾ شایەتین و ئاگادارین ﴿إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ کاتێك دەڕۆنە ناویەوە
و پێوەی خەریکن ﴿وَمَا يَعْزُبُ﴾ وە وون نابێت ﴿عَن رَّبِّكَ﴾ لە پەروەردگارت ﴿مِن مِّثْقَالِ ذَرَّةٍ﴾ بە ئەندازەی
گەردیلەیەك ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ نە لە زەوی ﴿وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ و نە لە ئاسماندا ﴿وَلَا أَصْغَرَ مِن ذَٰلِكَ﴾
وە بچووکتر لەو گەردیلەیە ﴿وَلَا أَكْبَرَ﴾ و نە گەورەتر لەو (گەردیلەیە) ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ مەگەر
ئەوەت لە ناو پەڕتووکێکی ئاشکرادا (کەمەبەست پێی لوح المحفوظ)ە ﴿٦١﴾

﴿أَلَآ إِنَّ﴾ ئاگادار بن بێگومان ﴿أَوۡلِيَآءَ ٱللَّهِ﴾ دۆستانی خوا ﴿لَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ ترسیان لەسەر نییە ﴿وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ﴾ خەفەتیش ناخۆن ﴿٦٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَكَانُواْ يَتَّقُونَ﴾ وەهەمیشە خۆیان دەپارێزن و لەخوا دەترسن ﴿٦٣﴾ ﴿لَهُمُ ٱلۡبُشۡرَىٰ﴾ هەر بۆ ئەوانە مزگێنی وموژدە ﴿فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ و لە دوارۆژیشدا ﴿لَا تَبۡدِيلَ﴾ گۆڕان نییە ﴿لِكَلِمَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بۆ ووتە (و بەڵێنە) کانی خوا ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ هەر ئەوەیە ﴿ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ﴾ سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَا يَحۡزُنكَ﴾ دڵخەمبارت نەکات ﴿قَوۡلُهُمۡ﴾ ووتەی ئەوانە ﴿إِنَّ ٱلۡعِزَّةَ﴾ چونکە بەڕاستی هێز و دەسەڵات ﴿لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووی بۆ خوایە ﴿هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡعَلِيمُ﴾ خوایش بیسەری زانایە ﴿٦٥﴾ ﴿أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ﴾ ئاگادار بن بەڕاستی هەر بۆ خوایە ﴿مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَن فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ هەرچیش لە ڕووی دایە ﴿وَمَا يَتَّبِعُ﴾ پەیڕەویان نەکردووە ﴿ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی بێجگە لە خوا دەپەرستن ﴿شُرَكَآءَ﴾ پەرستراوی (هاوبەشانی بۆ خوا) ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ﴾ ئەوانە تەنها شوێن گومان کەوتوون ﴿وَإِنۡ هُمۡ إِلَّا يَخۡرُصُونَ﴾ وە ئەوانە تەنها درۆ دەکەن (بە گومان و گوترە شت دەڵێن) ﴿٦٦﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِي﴾ ئەو خوایەیە کە ﴿جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيۡلَ﴾ شەوی بۆ داناون ﴿لِتَسۡكُنُواْ فِيهِ﴾ تاتێیدا بحەسێنەوە ﴿وَٱلنَّهَارَ مُبۡصِرًا﴾ ڕۆژیشی داناوە بە ڕوونکەرەوە (کەمایەی ژیان و گوزەرانتان بێت) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کە باس کرا) ﴿لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَسۡمَعُونَ﴾ چەند بەڵگەو نیشانە هەیە بۆ کەسانێک کە دەبیستن و ژیرن ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُواْ ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ وَلَدٗا﴾ ئەوانە دەڵێن خوا منداڵی بۆ خۆی هەڵبژاردووە!! ﴿سُبۡحَٰنَهُۥ﴾ پاکی وبێگەردی بۆ خۆی ﴿هُوَ ٱلۡغَنِيُّ﴾ ئەو بێ نیازە ﴿لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ تەنها ئەو خاوەنیانە هەرچی وا لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وهەرچی والەزەویدا ﴿إِنۡ عِندَكُم مِّن سُلۡطَٰنِۭ بِهَٰذَآ﴾ هیچ بەڵگەیەکتان لانییە بەمەی کە دەیڵێن ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ ئایا شتێک دەڵێن بەدەم خواوە کە نایزانن و پێی ئاگادار نین ﴿٦٨﴾ ﴿قُلۡ إِنَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی ئەوانەی ﴿يَفۡتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلۡكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵدەبەستن بەدەم خواوە ﴿لَا يُفۡلِحُونَ﴾ (هەرگیز) ڕزگاریان نابێ ﴿٦٩﴾ ﴿مَتَٰعٞ فِي ٱلدُّنۡيَا﴾ (چونکە) تەنها ڕابواردنێکی کەم لە دونیادا (بەسەر دەبەن) ﴿ثُمَّ إِلَيۡنَا﴾ پاشان بۆ لای ئێمەیە ﴿مَرۡجِعُهُمۡ﴾ گەڕانەوەیان ﴿ثُمَّ نُذِيقُهُمُ﴾ ئەمجا پێیان دەچێژین ﴿ٱلۡعَذَابَ ٱلشَّدِيدَ﴾ سزای زۆر توند ﴿بِمَا كَانُواْ يَكۡفُرُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی کە بڕوایان نەهێنا (تامردن) ﴿٧٠﴾

﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەنگوباس و هەواڵی نووح (علیه السلام) یان بۆ بخوێنەرەوە
﴿إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ کاتێک بە گەلەکەی ووت ﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُم﴾ ئەگەر
بەلاتانەوە قورس و گرانە ﴿مَّقَامِي﴾ مانەوەم لەناوتاندا ﴿وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ و ئامۆژگاری کردنم
(بۆتان) بە ئایەتەکانی خوا ﴿فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ﴾ ئەوا من پشتم بە خوا بەستووە ﴿فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ﴾ ئێوەش
کار و بڕیاری خۆتان کۆ بکەنەوە ﴿وَشُرَكَاءَكُمْ﴾ لەگەڵ هاوبەشەکانتاندا ﴿ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً﴾
ئەمجا ئەو کار و بڕیارەتان شاراوە نەبێت بەلاتانەوە (بەڵکو ئاشکرا بێت) ﴿ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ﴾ پاشان بەلامدا
بێن ﴿وَلَا تُنظِرُونِ﴾ و مۆڵەتم مەدەن ٧١ ﴿فَإِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ جا ئەگەر سەرپێچیتان کرد (پشتتان تێ کرد)
﴿فَمَا سَأَلْتُكُم﴾ ئەوە من داوام نەکردووە لێتان ﴿مِّنْ أَجْرٍ﴾ هیچ پاداشتێک ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾ پاداشتی
من هەر لەسەر خوایە ﴿وَأُمِرْتُ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ کە لە فەرمانبەردارانی
خودا و موسوڵمانان بم ٧٢ ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ ئەمجا بە درۆیان زانی ﴿فَنَجَّيْنَاهُ وَمَن مَّعَهُ﴾ ئەوسا ئێمەش ئەو
(نووح) و ئەوانەش کە لەگەڵی بوون ڕزگارمان کردن ﴿فِي الْفُلْكِ﴾ لە کەشتییەکەدا ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ﴾
وە کردمانن ﴿خَلَائِفَ﴾ بە جێنشینی (ئەوان لەزەویدا) ﴿وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ﴾ ئەوانەشمان ژێر ئاو خست ﴿كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا﴾ کە بڕوایان بە ئایەتەکانی ئێمە نەهێنا ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە و بڕوانە بزانە چۆن
بوو ﴿عَاقِبَةُ الْمُنذَرِينَ﴾ دواڕۆژ و ئاکامی ترسێنراوان ٧٣ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِ﴾ ئەمجا لەدوای نووح
ناردمان ﴿رُسُلًا﴾ پێغەمبەرانێک ﴿إِلَىٰ قَوْمِهِمْ﴾ بۆ ناو گەلەکانیان ﴿فَجَاءُوهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ ئەوانیش هاتن
بۆ لایان بە بەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ کەچی ئەوان بڕوایان نەهێنا ﴿بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِن قَبْلُ﴾
بەوەی کە لە پێشوودا بڕوایان پێ نەهێنا بوو ﴿كَذَٰلِكَ نَطْبَعُ﴾ بەو جۆرە مۆر دەنێین ﴿عَلَىٰ قُلُوبِ﴾ بەسەر
دڵی ﴿الْمُعْتَدِينَ﴾ دەست درێژکاراندا (تاوانکاران) ٧٤ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا﴾ پاشان ناردمان ﴿مِن بَعْدِهِم﴾ لەپاش
ئەو پێغەمبەرانە ﴿مُّوسَىٰ وَهَارُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ﴾ مووسا و هاروون بۆلای فیرعەون ﴿وَمَلَئِهِ﴾ وە بۆ لای
دەستە و تاقمەکەی ﴿بِآيَاتِنَا﴾ بە بەڵگە و موعجیزەکانمانەوە ﴿فَاسْتَكْبَرُوا﴾ بەڵام ئەوان خۆیان
بە گەورە زانی ﴿وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ و ئەوان هۆزێکی تاوانبار بوون ٧٥ ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمُ﴾ جا کاتێک
بۆیان هات ﴿الْحَقُّ مِنْ عِندِنَا﴾ هەق و ڕاستی لەلایەن ئێمەوە ﴿قَالُوا إِنَّ هَٰذَا﴾ ووتیان بێگومان ئەمە
﴿لَسِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ جادوویەکی ڕوون و دیارە! ٧٦ ﴿قَالَ مُوسَىٰ﴾ مووسا ووتی (پێیان) ﴿أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ﴾ ئایا
ئێوە بەم هەق و ڕاستییە دەڵێن (جادووە) ﴿لَمَّا جَاءَكُمْ﴾ کاتێک بۆتان هاتووە ﴿أَسِحْرٌ هَٰذَا﴾ ئایا ئەوە جادووە
﴿وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ﴾ کە جادووبازان ڕزگاریان نابێت ٧٧ ﴿قَالُوا أَجِئْتَنَا﴾ ووتیان ئایا هاتووی بۆلامان
﴿لِتَلْفِتَنَا﴾ بۆ ئەوەی لامان دەی ﴿عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ لەوەی باوو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿وَتَكُونَ
لَكُمَا﴾ تا بۆ هەردووکتان (مووسا و هاروون) بێت ﴿الْكِبْرِيَاءُ﴾ گەورەیی (وسەرۆکایەتی بەنو ئیسرائیل)
﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا ﴿وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئێمە هەرگیز باوەڕتان پێ ناکەین ٧٨

﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ﴾ فیرعەون ووتی (بەکۆمەڵەکەی) ﴿ائْتُونِي بِكُلِّ﴾ بۆم بێنن و (کۆی بکەنەوە) هەموو
﴿سَاحِرٍ عَلِيمٍ﴾ جادووگەرێکی زۆر زانا و لێزان (٧٩) ﴿فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ﴾ جا کاتێک جادووگەرەکان
هاتن ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ﴾ مووسا پێی ووتن ﴿أَلْقُوا مَا أَنتُم مُّلْقُونَ﴾ ئەوەی دەتانەوێ بیهاوێژن
(فڕێی دەن) (٨٠) ﴿فَلَمَّا أَلْقَوْا﴾ ئەمجا کاتێک (جادووەکانیان) فڕێدا ﴿قَالَ مُوسَىٰ﴾ مووسا ووتی
﴿مَا جِئْتُم بِهِ السِّحْرُ﴾ هەرچی ئێوە هێناوتانە جادووە ﴿إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ﴾ بێگومان خوا بەزوویی
پووچەڵی دەکاتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ﴾ چونکە بەڕاستی خوا چاکی ناکات ﴿عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ﴾
کردەوەی خراپەکاران (٨١) ﴿وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ﴾ خوا حەق و ڕاستی سەردەخات (دەیچەسپێنێت)
﴿بِكَلِمَاتِهِ﴾ بەفەرمان و بەڵێنەکانی ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ﴾ با تاوانبارانیش پێیان ناخۆش بێت
(٨٢) ﴿فَمَا آمَنَ﴾ جا (لەسەرەتاوە) باوەڕی نەهێنا ﴿لِمُوسَىٰ﴾ بە مووسا ﴿إِلَّا ذُرِّيَّةٌ﴾ چەند کەسێک
نەبێت ﴿مِّن قَوْمِهِ﴾ لە گەلەکەی ﴿عَلَىٰ خَوْفٍ﴾ بەهۆی ترس و بیمیان ﴿مِّن فِرْعَوْنَ﴾ لە فیرعەون
﴿وَمَلَئِهِمْ﴾ و کاربەدەست و گەورەکانیان ﴿أَن يَفْتِنَهُمْ﴾ نەوەک بیانگێڕنەوە بۆ دینی ﴿وَإِنَّ فِرْعَوْنَ﴾
بەڕاستی فیرعەون ﴿لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ﴾ خۆبەزل زان و زاڵ بوو لە زەوی (میسر)دا ﴿وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ﴾
وە بەڕاستی لە سنووربەزێنان بوو (٨٣) ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ﴾ وە مووسا ووتی ﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِن
كُنتُمْ﴾ گەر ئێوە ﴿آمَنتُم بِاللَّهِ﴾ بڕواتان بەخوا هێناوە ﴿فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا﴾ ئەوە تەنها پشت بەخوا ببەستن
﴿إِن كُنتُم مُّسْلِمِينَ﴾ ئەگەر ئێوە فەرمانبەر و ملکەچن (٨٤) ﴿فَقَالُوا﴾ ئەوانیش (باوەڕدارەکان) ووتیان
﴿عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا﴾ تەنها پشتمان بەخوا بەستووە ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً﴾ ئەی پەروەردگارمان مەمانگێڕە بە
جێگەی ئەشکەنجە و ئازار ﴿لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ بۆ گەلی ستەمکاران (٨٥) ﴿وَنَجِّنَا﴾ وە ڕزگارمان بکە
﴿بِرَحْمَتِكَ﴾ بەبەزەیی خۆت ﴿مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ لەدەست کۆمەڵی بێ بڕوایان (٨٦) ﴿وَأَوْحَيْنَا﴾
وەحیمان کرد ﴿إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ بۆ مووسا ﴿وَأَخِيهِ﴾ و براکەی (هاروون) ﴿أَن تَبَوَّآ﴾ کە بیکەن و ئامادەی
بکەن ﴿لِقَوْمِكُمَا﴾ بۆ گەلەکەتان ﴿بِمِصْرَ بُيُوتًا﴾ چەند خانوویەک لە میسردا (کە تێیدا بحەوێنەوە)
﴿وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً﴾ وە خانووەکانتان بکەن بە قیبلە (واتە بیکەن بە جێگای پەرستنی خودا) ﴿وَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ﴾ وە بەرێکوپێکی نوێژ بەجێ بێنن ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ مژدەش بدە بە بڕواداران (بە دەستکەوتن
و سەرکەوتن) (٨٧) ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ﴾ وە مووسا ووتی ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی تۆ
﴿إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ﴾ بەخشیووتە بە فیرعەون و کۆمەڵەکەی ﴿زِينَةً وَأَمْوَالًا﴾ هۆکاری ڕازانەوە و
جوانی و ماڵ و سامانی زۆر ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لە ژیانی دونیادا ﴿رَبَّنَا لِيُضِلُّوا﴾ ئەی پەروەردگارمان
بۆ ئەوەی خەڵک گومڕا بکەن ﴿عَن سَبِيلِكَ﴾ لە ڕێگای تۆ ﴿رَبَّنَا اطْمِسْ﴾ ئەی پەروەردگارمان بە
تەواوی بیبەرە و نەیهێڵە ﴿عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ﴾ ماڵ و سامانیان ﴿وَاشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ دڵەکانیان ڕەق و ڕەش بکە
﴿فَلَا يُؤْمِنُوا﴾ چونکە بڕوا ناهێنن ﴿حَتَّىٰ يَرَوُا﴾ هەتا نەبینن (بەچاوی خۆیان) ﴿الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ سزای
سەختی ئازاردەر (٨٨)

﴿قَالَ قَدْ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی بێگومان ﴿أُجِيبَت دَّعْوَتُكُمَا﴾ داوای هەردووکتان وەرگیرا
﴿فَاسْتَقِيمَا﴾ جا خۆڕاگر و بەردەوام بن (لەسەر ئاینی خوا) ﴿وَلَا تَتَّبِعَانِّ سَبِيلَ﴾ وە مەکەونە شوێن
ڕێگای ﴿الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ ئەوانەی کەنازانن (٨٩) ﴿وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ﴾ ئەمجا نەوەی ئیسرائیلمان
لە دەریاکە (دەریای سوور) پەڕاندەوە ﴿فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ﴾ ئەمجا فیرعەون و لەشکرەکەی
شوێنیان کەوتن ﴿بَغْيًا وَعَدْوًا﴾ بە ستەم و دەست درێژی کردن ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ هەتا ئەو کاتەی
﴿أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ﴾ خەریک بوو (فیرعەون) بخنکێ ﴿قَالَ آمَنتُ﴾ ئەوسا وتی باوەڕم هێنا ﴿أَنَّهُ لَا
إِلَٰهَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿إِلَّا الَّذِي﴾ جگە لەو (خوایە) نەبێت ﴿آمَنَتْ بِهِ﴾ کە
بڕوایان پێی هێناوە ﴿بَنُو إِسْرَائِيلَ﴾ نەوەی ئیسرائیل ﴿وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە منیش لە موسڵمانانم (٩٠)
﴿آلْآنَ﴾ ئێستا (باوەڕ دێنیت؟) ﴿وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ﴾ کە بێگومان لەوەو پێش سەرپێچیت کرد ﴿وَكُنتَ
مِنَ الْمُفْسِدِينَ﴾ وەتۆ لە خراپەکاران و تێکدەران بوویت (٩١) ﴿فَالْيَوْمَ﴾ بەڵام ئەمڕۆ ﴿نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ﴾
لاشەکەت (لە دەریا) ڕزگار دەکەین ﴿لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً﴾ بۆ ئەوەی ببی بە پەند بۆ ئەوەی
لەدوای تۆ دێت ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ﴾ وە بەڕاستی زۆرێک لە خەڵکی ﴿عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ﴾
بێ ئاگان لە بەڵگە و نیشانەکانی ئێمە (٩٢) ﴿وَلَقَدْ بَوَّأْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان نیشتەجێمان کردن
﴿بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ نەوەی ئیسرائیل ﴿مُبَوَّأَ صِدْقٍ﴾ لە شوێنێکی چاک و شایستەدا ﴿وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾
و ڕزقی چاک و پاکمان پێ دان ﴿فَمَا اخْتَلَفُوا﴾ جا ڕاجیاو دووبەرەک نەبوون ﴿حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ هەتا
زانین و شارەزایی (تەورات) یان بۆ هات ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿يَقْضِي بَيْنَهُمْ﴾ بڕیار
دەدات لەنێوانیاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی ئەوان تێیدا ڕاجیا بوون
(٩٣) ﴿فَإِن كُنتَ﴾ جا ئەگەر تۆ ﴿فِي شَكٍّ﴾ لە گوماندای ﴿مِّمَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ لەوەی کە دامانەتە خوارەوە
بۆت ﴿فَاسْأَلِ الَّذِينَ﴾ ئەوە پرسیار لەوانە بکە ﴿يَقْرَءُونَ الْكِتَابَ﴾ کە کتێبی ئاسمانی شارەزان
و دەیخوێننەوە ﴿مِن قَبْلِكَ﴾ لە پێش تۆ ﴿لَقَدْ جَاءَكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆت هاتووە ﴿الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾
حەق و ڕاستی لە پەروەردگارتەوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە لە دەستەی گومانداران مەبە (٩٤)
﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ﴾ و لەوانەش مەبە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کە نیشانەکانی خوایان بە درۆزانی
(و باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ (ئەگەر وابکەیت) ئەوە دەچیتە ڕیزی زەرەرمەندانەوە (٩٥)
﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿حَقَّتْ عَلَيْهِمْ﴾ دەرچووە و چەسپاوە بۆیان ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری
پەروەردگارت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ باوەڕ ناهێنن (٩٦) ﴿وَلَوْ جَاءَتْهُمْ﴾ (باوەڕ ناهێنن) هەرچەند بۆیان بێت
﴿كُلُّ آيَةٍ﴾ هەموو بەڵگەو نیشانەیەک ﴿حَتَّىٰ يَرَوُا﴾ هەتا دەبینن (بە چاوی خۆیان) ﴿الْعَذَابَ
الْأَلِيمَ﴾ سزای سەختی ئازاردەر (٩٧)

﴿فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ آمَنَتْ﴾ (خەڵکی) هیچ شار و گوندێك (لەوانەی کە هەڕەشەیان لێکرا) باوەڕیان هێنا (کاتی بینی و دامەزرینی سزای پەروەردگار) ﴿فَنَفَعَهَا إِيمَانُهَا﴾ باوەڕەکەیان هیچ سوودی پێ نەگەیاندن ﴿إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ﴾ جگەلە گەلی یونس (علیه السلام) نەبێت ﴿لَمَّا آمَنُوا﴾ کاتێك هەموو بڕوایان هێنا وتەوبەیان کرد (کە دڵ نیابوون سزای پەروەردگار دابەزیوە بۆ سەریان) ﴿كَشَفْنَا عَنْهُمْ﴾ لامان برد لەسەریان ﴿عَذَابَ الْخِزْيِ﴾ سزای سەرشۆڕی و ڕیسوایی ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لە ژیانی دونیادا ﴿وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ﴾ وە بەهرەو خۆشیمان پێدان تا ماوەیەك (تا کاتی مردنیان) ﴿٩٨﴾ ﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ﴾ وە ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە ﴿لَآمَنَ﴾ بڕوای دەهێنا ﴿مَن فِي الْأَرْضِ﴾ ئەو (خەڵکەی) والەزەویدان ﴿كُلُّهُمْ جَمِيعًا﴾ هەموو بە یەکجارا ﴿أَفَأَنتَ﴾ دەی ئایا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿تُكْرِهُ النَّاسَ﴾ زۆر لەخەڵکی دەکەیت ﴿حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ هەتا ببنە بڕوادار ﴿٩٩﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ﴾ وە بۆ هیچ کەسێك نی یە ﴿أَن تُؤْمِنَ﴾ کەبڕوا بێنێ ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بە ویستی خوا نەبێت ﴿وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ﴾ وە پیسی (بێ باوەڕی) دەخاتە ﴿عَلَى الَّذِينَ﴾ سەر ئەوانەی ﴿لَا يَعْقِلُونَ﴾ کەتێ ناگەن وبیر ناکەنەوە ﴿١٠٠﴾ ﴿قُلِ انظُرُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ سەرنج بدەن ﴿مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ چی لەئاسمانەکان و زەویدایە ﴿وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ﴾ کەچی نیشانە و ترسێنەرەکان هیچ سوود ناگەیەنن ﴿عَن قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ بەکەسانێك بڕوا نەهێنن ﴿١٠١﴾ ﴿فَهَلْ يَنتَظِرُونَ﴾ دەی چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ﴾ بێجگە لە ڕووداوێك وەك ڕووداوەکانی ئەوانەی ﴿خَلَوْا مِن قَبْلِهِمْ﴾ کە لە پێشینەوە ڕابوردن ﴿قُلْ فَانتَظِرُوا﴾ بڵێ دەی چاوەڕوان بکەن ﴿إِنِّي مَعَكُم﴾ بەڕاستی منیش لەگەڵ ئێوەدا ﴿مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ﴾ لە چاوەڕوانانم ﴿١٠٢﴾ ﴿ثُمَّ نُنَجِّي﴾ پاشان ئێمە ڕزگاری دەکەین (لە کاتی تەنگانەدا) ﴿رُسُلَنَا﴾ پێغەمبەرانمان ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ و ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئاوەو شێوە ﴿حَقًّا عَلَيْنَا﴾ پێویستە لەسەرمان ﴿نُنجِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئیمانداران ڕزگار بکەین ﴿١٠٣﴾ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿إِن كُنتُمْ فِي شَكٍّ﴾ ئەگەر ئێوە لەگوماندان ﴿مِّن دِينِي﴾ لە (ڕاستی) ئایینەکەم ﴿فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ﴾ ئەوە من نایپەرستم ئەوانەی ﴿تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ کە ئێوە دەی پەرستن بێجگە لەخوا ﴿وَلَٰكِنْ﴾ بەڵکو ﴿أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي﴾ ئەو خوایە دەپەرستم ﴿يَتَوَفَّاكُمْ﴾ کەئێوە دەمرێنێ ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ﴾ وە من فەرمانم پێ کراوە کە ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەبڕواداران بم ﴿١٠٤﴾ ﴿وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ﴾ وە ڕووت ڕێك و ڕاست بکە ﴿لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾ بۆ ئاینێك کەڕاستە ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە بەهیچ جۆرێك لەهاوبەش دانەران مەبە ﴿١٠٥﴾ ﴿وَلَا تَدْعُ﴾ هاوارمەکە (مەیپەرستە) ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿مَا لَا يَنفَعُكَ﴾ شتێ بەسوودت پێ دەگەیەنێت ﴿وَلَا يَضُرُّكَ﴾ و زیانت لێ دەدات ﴿فَإِن فَعَلْتَ﴾ جا ئەگەر وات کرد ﴿فَإِنَّكَ إِذًا﴾ ئەوە بێگومان ئەو کاتە تۆ ﴿مِّنَ الظَّالِمِينَ﴾ لەستەمکارانی ﴿١٠٦﴾

﴿وَإِن يَمْسَسْكَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بەتۆ بگەیەنێت ﴿بِضُرٍّ﴾ زیانێك ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُ﴾ هیچ لابەرێك نی یە بۆ ئەو (زیانە) ﴿إِلَّا هُوَ﴾ بێجگە لە خوا ﴿وَإِن يُرِدْكَ بِخَيْرٍ﴾ وە ئەگەر خێر و خۆشیەكی بۆیست بوێت ﴿فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ﴾ ئەوە هیچ بەرگری كەرێك نیە بۆ چاكەی خوا ﴿يُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ﴾ بەهرەمەندی دەكات ئەو كەسەی خۆی بیەوێت ﴿مِنْ عِبَادِهِ﴾ لە بەندەكانی ﴿وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ وە هەر ئەویشە لێخۆشبوی میهرەبان ⁽¹⁰⁷⁾ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ (ئەی محەممەد ﷺ) بڵێ ئەی خەڵكینە ﴿قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ﴾ بەراستی (قورئانی) حەقتان بۆ هاتووە ﴿مِن رَّبِّكُمْ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿فَمَنِ اهْتَدَىٰ﴾ جا هەر كەسێك رێنموونی وەرگرێت ﴿فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ﴾ ئەوە بێگومان (قازانجی) رێنموونیەكەی بۆ خۆیەتی ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر كەسێكیش گومڕا بوو بێت ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ ئەوە بێگومان (زیانی) گومڕاییەكەی بۆ خۆیەتی ﴿وَمَا أَنَا عَلَيْكُم﴾ وە من لە ئێوە ﴿بِوَكِيلٍ﴾ بەرپرسیار نیم ⁽¹⁰⁸⁾ ﴿وَاتَّبِعْ﴾ شوێن ئەوە بكەوە ﴿مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ﴾ كە سرووشی وەحی كراوە بۆت ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە بە ئارام و خۆگر بە هەتا ﴿حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ﴾ خوا بڕیاری دەدات لە نێوانی تۆ و ئەواندا) ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ﴾ وە ئەو (خوایە) چاكترینی هەموو دادوەر و بڕیاردەرانە ⁽¹⁰⁹⁾

سورەتی ﴿هُود﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە(ئەلیف، لام، را) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناكەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بكە ﴿كِتَابٌ أُحْكِمَتْ﴾ ئەمە كتێبێكە بەتەواوی بڕیاردراوە ﴿آيَاتُهُ﴾ ئایەتەكانی ﴿ثُمَّ فُصِّلَتْ﴾ پاشان ڕوون كراوەتەوە ﴿مِن لَّدُنْ﴾ لەلایەن ﴿حَكِيمٍ خَبِيرٍ﴾ (خوای) كاردروست و ئاگادارەوە ⁽¹⁾ ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا﴾ بۆ ئەوەی هیچ شتێك مەپەرستن ﴿إِلَّا اللَّهَ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِنَّنِي لَكُم مِّنْهُ﴾ بەڕاستی من لەلایەن ئەو (خوا)وە بۆ ئێوە ﴿نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ﴾ ترسێنەر و مژدەدەرم ⁽²⁾ ﴿وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ﴾ هەروەها بۆ ئەوەی داوای لێخۆشبوون بكەن لەپەروەردگارتان ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ پاشان تۆبە بكەن و بگەڕێنەوە بۆ لای ﴿يُمَتِّعْكُم مَّتَاعًا حَسَنًا﴾ دەتان ژێنێ بەژیانێكی چاك و خۆش ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تاماوەی دیاری كراو (مردن) ﴿وَيُؤْتِ كُلَّ﴾ وە دەبەخشێت بەهەموو ﴿ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ﴾ خاوەن چاكە و بەهرەیەك (پاداشتی) چاكە و بەهرەی خۆی ﴿وَإِن تَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر ڕوو وەرگێڕن و سەرپێچی بكەن ﴿فَإِنِّي أَخَافُ﴾ ئەوە بەڕاستی من دەترسم دەكەم ﴿عَلَيْكُمْ﴾ بەسەرتان بگری ﴿عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ﴾ سزای ڕۆژێكی گەورە (كە ڕۆژی دوایە) ⁽³⁾ ﴿إِلَى اللَّهِ﴾ هەر بۆ لای خوایە ﴿مَرْجِعُكُمْ﴾ گەڕانەوەتان ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو (خوایە) دەسەڵاتدارە بەسەر هەموو شتێكدا ⁽⁴⁾ ﴿أَلَا إِنَّهُمْ﴾ ئاگادار بن بێگومان ئەوان ﴿يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ﴾ سنگیان دەپێچنەوە (لەسەر كینە و دژایەتی) ﴿لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ﴾ بۆ ئەوەی خۆیان بشارنەوە لە خوا ﴿أَلَا حِينَ﴾ بیدار بن كاتێك ﴿يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ﴾ ئەوانە خۆیان دادەپۆشن بەپۆشاكەكانیان (بۆ ئەوەی پیلانەكانیان دەربكەون) ﴿يَعْلَمُ﴾ (خوا) دەزانێت ﴿مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەوەی دەیشارنەوە و ئەوەی ئاشكرای دەكەن ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ﴾ بێگومان ئەو (خوایە) بە ئاگا و زانایە ﴿بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەو (نهێنیانەی) لە سینە و دڵەكاندایە ⁽⁵⁾

﴿وَمَا مِن دَابَّةٍ﴾ هیچ گیان لەبەرێک نی یە ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەوی دا ﴿إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾ ئیلا لەسەر خوایە
﴿رِزْقُهَا﴾ ڕزق و ڕۆزییەکەی ﴿وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا﴾ وە(خوا) دەزانێ شوێنی مانەوەی ﴿وَمُسْتَوْدَعَهَا﴾
وە شوێنی لێ دەرچوونی ﴿كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ هەمووی نوسراوە لەکتێبی ڕوون کەرەوە(لوح
المحفوظ)دا ٦ ﴿وَهُوَ﴾ ئەو (خوایە) زاتێکە ﴿الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان
وزەوی دروست کردوە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ﴾ و عەرشەکەی
لەسەر ئاو بوو ﴿لِيَبْلُوَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی تاقیتان بکاتەوە ﴿أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ کامتان کردەوەی
چاکتر (دەکەن) ﴿وَلَئِن قُلْتَ﴾ سوێندبێ ئەگەر بڵێیت (بەوانە) ﴿إِنَّكُم مَّبْعُوثُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە زیندوو
دەکرێنەوە ﴿مِن بَعْدِ الْمَوْتِ﴾ لەپاش مردن ﴿لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوان دەڵێن
﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە هیچ نی یە بێجگە لە جادوویەکی ڕوون و دیار نەبێت ٧ ﴿وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ
الْعَذَابَ﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر ئەو سزایان دوا بخەین ﴿إِلَىٰ أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ﴾ تا ماوەیەکی کەمی
دیاری کراو ﴿لَّيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُ﴾ ئەوە بەڕاستی دەڵێن چی ئەو سزای ڕاگرتووە (بۆچی بۆمان
نایەت) ﴿أَلَا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ﴾ بیدار بن ڕۆژی ئەو سزایەیان بۆ دێت ﴿لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ﴾ لێیان لا نادرێ
﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوریان دەدات ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەوەی کە ئەوان بە گاڵتەو لاقرتیان پێ
دەکرد ٨ ﴿وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر ئێمە بچێژین بە ئادەمی ﴿مِنَّا رَحْمَةً﴾ چاکە
و نەرمی و مەرحەمەتێك لای خۆمانەوە ﴿ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ﴾ پاشان ئەو (چاکەو مەرحەمەتەی) لێ بگرینەوە
﴿إِنَّهُ لَيَئُوسٌ كَفُورٌ﴾ بێگومان ئەو زۆر نائومێد و سپڵەیە (لەو کاتەدا کوفری نیعمەتەکانی خوا
دەکات) ٩ ﴿وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پێی بچێژین بیدەینێ ﴿نَعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ﴾
بەهرەو چاکە دوای ئەو سەختی و نارەحەتیانەی تووشی بووە ﴿لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي﴾ بێگومان
دەڵێت گشت سەختی و زیانەکانم لە مل بوویەوە (نەڕۆکی نەردام) ﴿إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ﴾ بێگومان
(لەو کاتەدا) زۆر دڵخۆش و لووت بەرزو خۆ بەزل زانە ١٠ ﴿إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا﴾ جگە لەوانەی
کە ئارام و خۆگر بوون ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان ئەنجام دا ﴿أُولَٰئِكَ لَهُم﴾ ئەوانە
بۆیان هەیە ﴿مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێبوردن و پاداشتی گەورە ١١ ﴿فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ﴾ ئایا تۆ وازهێنەری
﴿بَعْضَ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ﴾ لە (ڕاگەیاندنی) هەندێک لەوەی نیگات بۆ کراوە ﴿وَضَائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ﴾ و دڵ
تەنگ دەبی پێی ﴿أَن يَقُولُوا﴾ لەسەر ئەوەی کە دەڵێن ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ كَنزٌ﴾ بۆچی گەنج و خەزێنەی بۆ
نانێردرێتە خوارەوە ﴿أَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ﴾ یان بۆچی فریشتەیەکی لەگەڵدا نەهاتووە ﴿إِنَّمَا أَنتَ نَذِيرٌ﴾
بێگومان تۆ تەنها ترسێنەری ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ و خوا بۆ هەموو شتێک سەرپەرشتیکارو
چاودێرە ١٢

﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یان ئەوانە دەڵێن پێغەمبەر ﷺ ئەو (قورئانە)ی هەڵبەستووە ﴿قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِثْلِهِ﴾ بڵێ دەی ئێوەش دە سوورەتی وەكو ئەو (قورئانە) بێنن ﴿مُفْتَرَيَاتٍ﴾ هەڵبەستراوبن ﴿وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ﴾ وەبانگ بكەن (بۆ پشتیوانیتان) هەركەس دەتوانن ﴿مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەكەن ﴿١٣﴾ ﴿فَإِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ﴾ جا ئەگەر وەڵامیان نەدانەوە ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنْزِلَ﴾ ئەوە بزانن كەبێگومان ئەم (قورئانە) نێردراوەتە خوارەوە ﴿بِعِلْمِ اللَّهِ﴾ بەئاگاداری وزانیی خوا ﴿وَأَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ هەروەها بزانن هیچ پەرستراوێكی ڕاستەقینە نییە بێجگە لەئەو ﴿فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە ملكەچ و موسڵمانن؟ ﴿١٤﴾ ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ﴾ هەركەس دەیەوێت ﴿الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا﴾ ژیانی دونیا و ڕازاوە و جوانی ئەو ﴿نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا﴾ ئێمە (پاداشتی) كردەوەكانیان بەتەواوی پێ دەدەین تیایدا ﴿وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ﴾ وە ئەوان لەم ژیانەدا كەم و كوڕی یان لەگەڵ ناكرێت ﴿١٥﴾ ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ﴾ ئەوانە كەسانێكن بۆیان نی یە ﴿فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ﴾ لەڕۆژی دواییدا جگە لەئاگر ﴿وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا﴾ وە ئەوەی كردیان تیدا پووچ و بێ بەرهەم بوو ﴿وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە هەرچیان كرد بەردەوام بوو بەهیچ ﴿١٦﴾ ﴿أَفَمَنْ كَانَ﴾ جا ئایا كەسێك ﴿عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ﴾ بەڵگەیەكی ئاشكرای بێ لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ﴾ و شایەتێك لای ئەوەوە بۆی بخوێنێتەوە ﴿وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَى﴾ وە لەپێش ئەم (شایەتەی خۆیەوە) پەڕاوی موساش (شایەتە بوو) ﴿إِمَامًا وَرَحْمَةً﴾ كەپێڕەو پێشەوا و میهرەبانییە ﴿أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ ئەوانە بڕوایان هەیە پێ (شایەتە كەقورئانە) ﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ﴾ وە هەركەس باوەڕی پێ نەبێت ﴿مِنَ الْأَحْزَابِ﴾ لەو كۆمەڵ و تاقمانە (ئەوانەی كۆبوونەوە لەسەر دژایەتی ئیسلام) ﴿فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ﴾ ئەوە ئاگر جێگەیەتی ﴿فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ﴾ كەوانە هیچ جۆرە گومان و دوو دڵییەكت نەبێت لەو (قورئانە) ﴿إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی ئەو قورئانە ڕاستە لەلایەن پەروەردگارتەوە هاتووە ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی لەخەڵكی بڕواناهێنن ﴿١٧﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ﴾ وەئایا كێ ستەمكارترە لەو كەسەی ﴿افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ كەدرۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە؟ ﴿أُولَئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَى رَبِّهِمْ﴾ ئەوانە دەبرێنە حوزووری پەروەردگاریان (ڕووتەكانیان دەخرێتە ڕوو) ﴿وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ﴾ وە شایەتەكان (لەپێغەمبەران و فریشتەكان) دەڵێن ﴿هَؤُلَاءِ الَّذِينَ﴾ ئا ئەوانە ئەو كەسانەن ﴿كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ﴾ (لەدونیادا) درۆیان هەڵدەبەست بەدەم پەروەردگاریانەوە ﴿أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ﴾ بێداربن نەفرینی خوا ﴿عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ بۆ ستەمكارانە ﴿١٨﴾ ﴿الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی بەرهەڵستی ڕێگەی خوا دەكەن ﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ و دەیانەوێ بەلارو چەوتی پیشانی بدەن ﴿وَهُمْ بِالْآخِرَةِ﴾ لەكاتێكدا ئەوان بەڕۆژی دوایی ﴿هُمْ كَافِرُونَ﴾ بێ بڕوان ﴿١٩﴾

﴿أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ﴾ ئەو (بەدرۆ لێ کراو)انە ناتوانن (لەدەستی خوا) خۆیان قوتار بکەن
﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەولات و زەویدا ﴿وَمَا كَانَ لَهُم﴾ و نیانە ﴿مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ بێجگە لەخوا هیچ
پشتیوان و دۆستێک ﴿يُضَاعَفُ لَهُمُ﴾ بۆیان دووقات دەکرێتەوە ﴿الْعَذَابُ﴾ سزا ﴿مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ
السَّمْعَ﴾ توانای بیستنی (ئەو قورئانە)یان نەبوو ﴿وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ﴾ (هەقیشیان)نەدەبینی ٢٠
﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ کەخۆیان دۆڕاند ﴿وَضَلَّ عَنْهُم﴾ وە لێیان
ون بوو ﴿مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەو درۆو دەلەسانەی لەدونیادا دەیان کرد ٢١ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ﴾ بەڕاستی
و بێگومان ئەوانە ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿هُمُ الْأَخْسَرُونَ﴾ زەرەرمەندترین کەسی خۆیانن
٢٢ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان
بەجێ هێناوە ﴿وَأَخْبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ و گەردن کەچ و دڵ ئارام بوون بۆ (فەرمانەکانی) پەروەردگاریان
﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ٢٣
﴿مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ﴾ وێنەی ئەو دوو دەستەیە ﴿كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ﴾ وەک کوێر و کەڕ و بینەر
و بیسەر وان ﴿هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا﴾ ئایا ئەو دوو دەستەیە یەکسانن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دە بۆ بیر ناکەنەوە ٢٤
﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا﴾ سوێند بە خوا بێگومان ناردمان ﴿نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ نووح بۆ لای گەلەکەی ﴿إِنِّي
لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ (پێی وت) دڵنیابن من ترسێنەرێکی ئاشکرام بۆتان ٢٥ ﴿أَن لَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾ کەجگە
لەخوا نەپەرستن ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ (چونکە) بەڕاستی من دەترسم یەخەتان بگرێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ
أَلِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێکی سەخت و بەئازار ٢٦ ﴿فَقَالَ الْمَلَأُ﴾ جا کاربەدەست و دەسەڵاتدارەکان
ووتیان ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کەبڕوایان نەهێنا بوو ﴿مِن قَوْمِهِ﴾ لە گەلەکەی (نووح) ﴿مَا نَرَاكَ﴾
ئێمە تۆ نابینین ﴿إِلَّا بَشَرًا مِّثْلَنَا﴾ جگە لەئادەمی یەکی وەک خۆمان ﴿وَمَا نَرَاكَ﴾ وە نابینین تۆ ﴿اتَّبَعَكَ﴾
هیچ کەسێک شوێنت کەوتبێت ﴿إِلَّا الَّذِينَ﴾ جگە لەوانەی ﴿هُمْ أَرَاذِلُنَا﴾ کە هەژار و پەستەکانمانن
﴿بَادِيَ الرَّأْيِ﴾ بێ ئاوەڕا و ساویلکەن (ڕواڵەت بینن) ﴿وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ﴾ وە نابینین ئێوە ﴿عَلَيْنَا مِن
فَضْلٍ﴾ هیچ شتێکتان لە ئێمە زیادبێ ﴿بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ﴾ بەڵکو بەدرۆزنتان دەزانین ٢٧ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾
(نووح) وتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَأَيْتُمْ﴾ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن كُنتُ﴾ ئەگەر من ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٍ﴾ بەڵگەی
ئاشکرام هەبێت ﴿مِّن رَّبِّي﴾ لەلای پەروەردگارمەوە ﴿وَآتَانِي رَحْمَةً﴾ و ڕەحمەتێکی پێ بەخشیبم
﴿مِّنْ عِندِهِ﴾ لەلایەن خۆیەوە ﴿فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ﴾ بەڵام ئەوە لەئێوە شاردرایەوە ﴿أَنُلْزِمُكُمُوهَا﴾ ئایە بەزۆر
پابەندتان بکەین پێیەوە ﴿وَأَنتُمْ لَهَا كَارِهُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە حەزی لێ ناکەن و پێتان ناخۆشە ٢٨

﴿وَيَٰقَوۡمِ﴾ وە ئەی گەلەکەم ﴿لَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ﴾ لەسەر ئەم (گەیاندنی پەیامە) داوای هیچ مال و
سامانێکتان لێ ناکەم ﴿مَالًاۖ إِنۡ أَجۡرِيَ﴾ پاداشتی من ﴿إِلَّا عَلَى ٱللَّهِۚ﴾ هەر لەسەر خوایە ﴿وَمَآ أَنَا۠ بِطَارِدِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْۚ﴾
وە من ئەوانە دەرناکەم بڕوایان هێناوە ﴿إِنَّهُم مُّلَٰقُواْ رَبِّهِمۡ﴾ بەڕاستی ئەوانە بەدیداری پەروەردگاریان
دەگەن (لەڕۆژی دواییدا) ﴿وَلَٰكِنِّيٓ أَرَىٰكُمۡ﴾ بەڵام من ئێوە دەبینم ﴿قَوۡمٗا تَجۡهَلُونَ﴾ کە کۆمەڵێکی نەزانن
٢٩ ﴿وَيَٰقَوۡمِ مَن يَنصُرُنِي﴾ ئەی گەلەکەم کێ یارمەتیم دەدات ﴿مِنَ ٱللَّهِ إِن طَرَدتُّهُمۡۚ﴾ لەبەرانبەر خوادا
ئەگەر ئەوانە تاربنم (و دەریان بکەم) ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا تۆ بیر ناکەنەوە؟ ٣٠ ﴿وَلَآ أَقُولُ لَكُمۡ﴾
من پێتان نالێم ﴿عِندِي خَزَآئِنُ ٱللَّهِ﴾ خەزێنەکانی خوا لای منە ﴿وَلَآ أَعۡلَمُ ٱلۡغَيۡبَ﴾ و نەشلێم غەیب و شتە
نادیارەکان دەزانم ﴿وَلَآ أَقُولُ إِنِّي مَلَكٞ﴾ هەروەها نالێم من فریشتەم ﴿وَلَآ أَقُولُ لِلَّذِينَ﴾ بەوانەش نالێم
﴿تَزۡدَرِيٓ أَعۡيُنُكُمۡ﴾ کە لەبەر چاوی ئێوە سووک و بێ ڕێزن ﴿لَن يُؤۡتِيَهُمُ ٱللَّهُ خَيۡرًاۖ﴾ خوا هیچ چاکەیەکیان
نادات ﴿ٱللَّهُ أَعۡلَمُ﴾ خوا چاک دەزانێ ﴿بِمَا فِيٓ أَنفُسِهِمۡ﴾ ئەوەی لەدەروونی ئەواندایە ﴿إِنِّيٓ إِذٗا لَّمِنَ
ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ بەڕاستی من ئەوکاتە (ئەگەر ئەو هەژارانە دەربکەم) لەستەمکاران دەبم ٣١ ﴿قَالُواْ يَٰنُوحُ﴾
وتیان ئەی نووح ﴿قَدۡ جَٰدَلۡتَنَا﴾ بێگومان دەمەقاڵێت کرد لەگەڵماندا ﴿فَأَكۡثَرۡتَ جِدَٰلَنَا﴾ زۆریش
دەمەقاڵێت کرد لەگەڵماندا ﴿فَأۡتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ﴾ دەی ئەوەی بەڵێنمان پێ دەدەیت (لەسزا) بۆمان بهێنە
﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاستگۆیانیت ٣٢ ﴿قَالَ إِنَّمَا يَأۡتِيكُم بِهِ ٱللَّهُ﴾ وتی بێگومان
خوا بۆتان دەهێنێت ﴿إِن شَآءَ﴾ ئەگەر بیەوێت ﴿وَمَآ أَنتُم بِمُعۡجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن (بەسزای خوا)
خۆتان قوتار بکەن ٣٣ ﴿وَلَا يَنفَعُكُمۡ نُصۡحِيٓ﴾ وە ئامۆژگاری من سوودتان پێ ناگەیەنێت ﴿إِنۡ أَرَدتُّ﴾ گەر
بمەوێت ﴿أَنۡ أَنصَحَ لَكُمۡ﴾ ئامۆژگاریتان بکەم ﴿إِن كَانَ ٱللَّهُ يُرِيدُ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ﴿أَن يُغۡوِيَكُمۡۚ﴾
گومڕاتان بکات ﴿هُوَ رَبُّكُمۡ﴾ ئەو پەروەردگارتانە ﴿وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنەوە
٣٤ ﴿أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰهُۖ﴾ یان ئەوانە دەڵێن موحەممەد ﷺ ئەم (قورئانەی) بەناوی خواوە هەڵبەستووە
﴿قُلۡ إِنِ ٱفۡتَرَيۡتُهُۥ﴾ بڵێ ئەگەر من هەڵم بەستبێت ﴿فَعَلَيَّ إِجۡرَامِي﴾ ئەوە گوناهو تاوانەکەی تەنها لەسەر
خۆمە ﴿وَأَنَا۠ بَرِيٓءٞ مِّمَّا تُجۡرِمُونَ﴾ وە منیش بەریم لەتاوانی ئێوە ٣٥ ﴿وَأُوحِيَ إِلَىٰ نُوحٍ﴾ وەحی کرا بۆ نووح
(علیه السلام) ﴿أَنَّهُۥ لَن يُؤۡمِنَ﴾ کەوا کەسی تر بڕوا ناهێنێت ﴿مِن قَوۡمِكَ﴾ لەگەڵەکەت ﴿إِلَّا مَن قَدۡ
ءَامَنَ﴾ بێجگە لەوەی پێشتر بڕوای هێناوە ﴿فَلَا تَبۡتَئِسۡ بِمَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ﴾ کەواتە ناڕەحەت
وخەمبار مەبە بەوەی ئەوان دەیکەن ٣٦ ﴿وَٱصۡنَعِ ٱلۡفُلۡكَ﴾ وە کەشتیەکەش دروست بکە
﴿بِأَعۡيُنِنَا وَوَحۡيِنَا﴾ بە پێش چاو و چاودێری وفەرمان و ڕێگای ئێمە (لەم ئایەتەدا باسی سیفەتی
چاو، عین هاتووە بۆ خوای گەورە، بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك
، شێوەکەی نازانین وە تەنها خوا خۆی دەزانێت) ﴿وَلَا تُخَٰطِبۡنِي﴾ وە هیچ قسەم لەگەڵدا مەکە
﴿فِي ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ﴾ لە بارەی ئەوانەی ستەمیان کردووە (وبێ باوەڕ بوون) ﴿إِنَّهُم مُّغۡرَقُونَ﴾ چونکە
بێگومان ئەوانە دەخنکێن ٣٧

﴿وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ﴾ وەدەستی کرد بەدروست کردنی کەشتیەکە ﴿وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ﴾ هەر کاتێك پێ بەڕێیە
بەلایدا ﴿مَلَأٌ مِنْ قَوْمِهِ﴾ کۆمەڵێ لەگەلەکەی ﴿سَخِرُوا مِنْهُ﴾ گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا﴾
(نووح) دەیووت ئەگەر ئێوە ئێستە گاڵتەو لاقرتی بەئێمە دەکەن ﴿فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ﴾ ئەوە بێگومان
ئێمەش لاقرتی بەئێوە دەکەین ﴿كَمَا تَسْخَرُونَ﴾ هەر چۆن ئێوە لاقرتی بەئێمە دەکەن ٣٨
﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ جا لەمەودوا دەزانن ﴿مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ﴾ کێ سزای بۆ دێت ﴿يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ
مُقِيمٌ﴾ سەر شۆڕی دەکات (لەدونیادا و لەقیامەتیشدا) سزای هەمیشەیی بەسەردادێت ٣٩ ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾
(نووح) (کەشتیەکەی دروست کرد) هەتا کاتێك ﴿جَاءَ أَمْرُنَا﴾ فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان)
﴿وَفَارَ التَّنُّورُ﴾ و تەنوورەکە ئاوی لێ هەڵ قوڵا ﴿قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا﴾ ووتمان (بەنووح) لەو (کەشتیە)دا
هەڵی بگرە ﴿مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ لەهەموو نێرو مێیەك دووان ﴿وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ﴾ ژن و منداڵەکانیشت
هەڵبگرە ئەوەیان نەبێت ﴿سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ﴾ بڕیاری خوای لەسەر دراوە (بەخنکاندن) ﴿وَمَنْ آمَنَ﴾
هەر ئەوانەش (هەڵ بگرە کە) بڕوایان هێنا (لەگەلەکەت) ﴿وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ وە خەڵکێکی
کەم نەبێت بڕوایان نەهێنا لەگەڵی دا ٤٠ ﴿وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا﴾ (نووح) ووتی هەمووتان سوار بن لەو
(کەشتیە)دا ﴿بِسْمِ اللَّهِ مَجْرَاهَا وَمُرْسَاهَا﴾ بەناوی خواوە لەکاتی ڕۆیشتن و وەستانی دا ﴿إِنَّ رَبِّي﴾
بەڕاستی پەروەردگارم ﴿لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ زۆر لێ بووردەی میهرەبانە ٤١ ﴿وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ﴾ کەشتیەکە
دەیبردن ﴿فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ﴾ بەناو شەپۆلی وەك کێوو شاخ دا ﴿وَنَادَىٰ نُوحٌ ابْنَهُ﴾ نووحیش علیه
السلام کوڕەکەی بانگ کرد (کەساری کەنعان بوو) ﴿وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ﴾ کە لەشوێنێکی کەناردا بوو
﴿يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا﴾ (ووتی) ئەی کوڕی خۆشەویستم لەگەڵمان دا سوار بە ﴿وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ﴾ و
لەگەڵ بێ بڕوایان مەبە ٤٢ ﴿قَالَ سَآوِي إِلَىٰ جَبَلٍ﴾ (کوڕەکەی) ووتی پەنا بۆ شاخێك دەبەم ﴿يَعْصِمُنِي مِنَ
الْمَاءِ﴾ کە بمپارێزێت لەم لافاوە ﴿قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ﴾ (نووح) ووتی ئەمڕۆ هیچ پارێزەرێك (پەنادەرێك)
نییە ﴿مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾ لەفەرمانی خوا (کەخنکاندنە) ﴿إِلَّا مَنْ رَحِمَ﴾ مەگەر کەسێك خوا ڕەحمی پێ بکات
(و بەوەی دەربێت) ﴿وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ﴾ لەوکاتەدا شەپۆلی لافاو کەوتە نێوانیان ﴿فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ﴾
جا ئەو (کوڕە خنکاو) لەخنکاوان بوو ٤٣ ﴿وَقِيلَ يَا أَرْضُ﴾ ئەوسا ووترا ئەی زەوی ﴿ابْلَعِي مَاءَكِ﴾
ئاوەکەت هەڵمژە ﴿وَيَا سَمَاءُ أَقْلِعِي﴾ و ئەی ئاسمان باران مەبارێنە ﴿وَغِيضَ الْمَاءُ﴾ ئیتر لافاوەکە ڕۆچوو
بەناخی زەوی دا ﴿وَقُضِيَ الْأَمْرُ﴾ کارەکە (خنکانیان) تەواو کرا ﴿وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ﴾ و (کەشتیەکە)
وەستا بەسەر (کێوی) جوودیەوە ﴿وَقِيلَ بُعْدًا﴾ ووترا دووری لەڕەحمی خوا ﴿لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ بۆ گەلی
ستەمکاران ٤٤ ﴿وَنَادَىٰ نُوحٌ رَبَّهُ﴾ نووح هاواری کرده پەروەردگاری ﴿فَقَالَ رَبِّ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم
﴿إِنَّ ابْنِي﴾ بەڕاستی کوڕەکەم ﴿مِنْ أَهْلِي﴾ لە کەس و کاری منە ﴿وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ﴾ و بێگومان بەڵێنی
تۆش ڕاستە ﴿وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ﴾ وە تۆش دادوەرترینی هەموو فەرمان ڕەوایانی ٤٥

﴿قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی نووح بەڕاستی ئەو (کەنعان) ﴿لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ﴾ لە کەس و کاری تۆ نی یە ﴿إِنَّهُ عَمَلٌ﴾ بێگومان ئەو (کوڕە) کردەوەی ﴿غَيْرُ صَالِحٍ﴾ خراپ و ناپەسەند بوو ﴿فَلَا تَسْأَلْنِ﴾ جا کەواتە داوای شتێکم لێ مەکە ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾ کە زانیاریت دەربارەی نی یە ﴿إِنِّي أَعِظُكَ﴾ بەڕاستی من ئامۆژگاریت دەکەم ﴿أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾ تا لە نەفامان نەبیت ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي﴾ (نووح) وتی پەروەردگارم بەڕاستی من ﴿أَعُوذُ بِكَ﴾ پەنات پێ دەگرم (لەوەی) ﴿أَنْ أَسْأَلَكَ مَا﴾ داوای شتێکت لێ بکەم ﴿لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ﴾ کە نەیزانم ﴿وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي﴾ وە ئەگەر نەبوریت لێم و ڕەحمم پێ نەکەی ﴿أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ لە زیان لێکەوتوان دەبم ﴿٤٧﴾ ﴿قِيلَ يَا نُوحُ﴾ وترا ئەی نووح ﴿اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا﴾ دابەزە (لە کەشتیەکە) بەهێمنی و بێوەی لەلایەن ئێمەوە ﴿وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ﴾ وە بەپیت و فەڕی زۆر بەسەرتەوە ﴿وَعَلَىٰ أُمَمٍ مِمَّنْ مَعَكَ﴾ وە بەسەر گەلانێک کە پەیدا دەبن لەو بەی کە لەگەڵ تۆدان (یا بەسەر ئەو خەڵکانەی لەگەڵ تۆدان) ﴿وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ﴾ چەند نەتەوەو گەل دواتر دێن خۆشی و ناز و نیعمەتیان پێ دەدەین ﴿ثُمَّ يَمَسُّهُمْ﴾ پاشان لەلایەن ئێمەوە دووچاریان دەبێت ﴿مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزای سەختی ئازاردەر ﴿٤٨﴾ ﴿تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ﴾ ئەمانە(ی باسکران) لە هەواڵە گرنگە نادیارەکانە ﴿نُوحِيهَا إِلَيْكَ﴾ بە نیگا بۆمان ناردی ﴿مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ﴾ نە تۆ و نە گەلەکەت نەتان دەزانی ﴿مِنْ قَبْلِ هَٰذَا﴾ لە پێش ئەم (نیگای ئێمە) ﴿فَاصْبِرْ﴾ کەواتە خۆڕاگربە ﴿إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بەڕاستی سەرئەنجام بۆ لەخواترسانە ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا﴾ وە بۆلای (گەلی) عاد هوودی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ وتی ئەی گەلەکەم خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ پەرستراوێکتان نی یە جگە لەو ﴿إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ﴾ ئێوە تەنها درۆ هەڵبەستن ﴿٥٠﴾ ﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ لەسەر ئەم (گەیاندنی پەیامە) داوای هیچ پاداشتێکتان لێ ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى الَّذِي﴾ پاداشتی من هەر لەسەر ئەو (خوا)یە ﴿فَطَرَنِي﴾ کە دروستی کردووم ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن ﴿٥١﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ﴾ وە ئەی گەلەکەم ﴿اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ﴾ داوای لێبوردن لە پەروەردگارتان بکەن ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ دواتر بگەڕێنەوە بۆلای ئەو ﴿يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ﴾ (ئەگەر وابکەن خوا) لە ئاسمانەوە (باران) دەبارێنێت بەسەرتاندا ﴿مِدْرَارًا﴾ بەبڕمە ﴿وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً﴾ و هێزی تر زیاد دەکات ﴿إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ﴾ بۆ هێزەکەتان ﴿وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ﴾ وە ڕوو وەرمەگێڕن (لە بانگەوازەکەم) بە تاوانباری ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُوا يَا هُودُ﴾ وتیان ئەی هوود ﴿مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ﴾ تۆ هیچ بەڵگەیەکی ڕوونت بۆ نەهێناوین ﴿وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي آلِهَتِنَا﴾ بۆیە ئێمەش واز لە پەرستراوەکان (خواکان)مان ناهێنین ﴿عَنْ قَوْلِكَ﴾ لەسەر قسەی تۆ ﴿وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئێمە باوەڕت پێ ناکەین ﴿٥٣﴾

﴿إِن نَّقُولُ إِلَّا﴾ ئێمە تەنها (ئەوە دەڵێین) دەڵێین ﴿اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا﴾ هەندێك لەپەرستراوەكانمان
تووشیان كردووی ﴿بِسُوءٍ﴾ بەشێتی ﴿قَالَ إِنِّي﴾ ووتی بەڕاستی من ﴿أُشْهِدُ اللَّهَ﴾ خوا دەكەم بەشایەت
﴿وَاشْهَدُوا﴾ و ئێوەش شایەت بن ﴿أَنِّي بَرِيءٌ﴾ كەبەڕاستی من بەریم و دوورم ﴿مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾ لەوەی
كەئێوە دەیكەنە هاوبەش بۆخوا ٥٤ ﴿مِن دُونِهِ﴾ جگە لەخوا ﴿فَكِيدُونِي جَمِيعًا﴾ جا هەمووتان پیلانم
لێ بگێڕن ﴿ثُمَّ لَا تُنظِرُونِ﴾ لەپاشان مۆڵەتیشم مەدەن (و لێم مەوەستن) ٥٥ ﴿إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ﴾
بەڕاستی من پشتم بەخوا بەستووە ﴿رَبِّي وَرَبِّكُم﴾ كەپەروەردگاری من و پەروەردگاری ئێوەشە
﴿مَّا مِن دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا﴾ هیچ گیانلەبەرێك نیە لەژێر ڕكێفی خوای گەورەدا نەبێت (نگری
پێشە سەریەتی) ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ لەسەر ڕێگەیەكی ڕاستە
٥٦ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەوسا ئەگەر ئێوە ڕوو وەرگێڕن ﴿فَقَدْ أَبْلَغْتُكُم﴾ ئەوە بێگومان من پێم ڕاگەیاندوون
﴿مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ﴾ ئەوەی بەمندا نێردراوە بۆتان ﴿وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ وە پەروەردگارم
كۆمەڵێكی تر لەشوێنی ئێوە دادەنێ ﴿وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا﴾ ئێوەش هیچ زیانێك بەخوا ناگەیەن
﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ﴾ بەسەر هەموو شتێكدا چاودێر و پارێزەرە ٥٧
﴿وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ وە كاتێك فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيْنَا هُودًا﴾ هوودمان ڕزگار
كرد ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ ئەوانەش باوەڕیان هێنا بوو لەگەڵی ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ بەمیهرەبانی خۆمان
﴿وَنَجَّيْنَاهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ وە ئەوانمان لەسزایەكی توندو بەهێز ڕزگار كرد ٥٨ ﴿وَتِلْكَ عَادٌ﴾ ئەوەش
گەلی عاد بوو ﴿جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ باوەڕیان نەهێنا بە بەڵگەو موعجیزەكانی پەروەردگاریان
﴿وَعَصَوْا رُسُلَهُ﴾ و سەرپێچی نێرراوەكانی خوایان كرد ﴿وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ﴾ و شوێن فەرمانی هەموو
﴿جَبَّارٍ عَنِيدٍ﴾ زۆردارێكی سەركەش كەوتن ٥٩ ﴿وَأُتْبِعُوا﴾ بەشوێنیاندا نێرا ﴿فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً﴾
نەفرین لەم دونیایەدا ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ و لەڕۆژی دواییشدا ﴿أَلَا إِنَّ عَادًا﴾ ئاگادار بن بەڕاستی گەلی
عاد ﴿كَفَرُوا رَبَّهُمْ﴾ بڕوایان بەپەروەردگاریان نەهێنا ﴿أَلَا بُعْدًا﴾ بنەبڕی دووری و لەناوچوون
﴿لِّعَادٍ قَوْمِ هُودٍ﴾ بۆ عادی گەلی هوود ٦٠ ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ﴾ بۆ گەلی سەموودیش ناردمان ﴿أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾
صالح پێغەمبەر علیه السلام ی برایان ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەكەم ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ خوا پەرستن
﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ پەرستراوێكتان نیە بێجگە لەو ﴿هُوَ أَنشَأَكُم﴾ ئەو دروستی كردوون
﴿مِّنَ الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا ﴿وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا﴾ و كردونی بەئاوەدان كەرەوە تیدا ﴿فَاسْتَغْفِرُوهُ﴾ كەواتە
داوای لێبوردنی لێ بكەن ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ پاشان بگەڕێنەوە بۆلای ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم
﴿قَرِيبٌ مُّجِيبٌ﴾ زۆر نزیكی دوعا وەرگرە ٦١ ﴿قَالُوا يَا صَالِحُ﴾ ووتیان ئەی صالح ﴿قَدْ كُنتَ فِينَا﴾ بەڕاستی
تۆ لەناوماندا ﴿مَرْجُوًّا قَبْلَ هَٰذَا﴾ جێی ئومێد بووی پێش ئەمە ﴿أَتَنْهَانَا أَن نَّعْبُدَ﴾ ئایا مەنعمان دەكەی
لەپەرستنی ﴿مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ ئەوەی كەباو و باپیرانمان پەرستوویانە ﴿وَإِنَّنَا لَفِي شَكٍّ﴾ و بەڕاستی ئێمە
لە گومانداین ﴿مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ﴾ لەوەی تۆ بانگمان دەكەیت بۆلای و دوودڵین ٦٢

﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ صاڵح وتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَأَيْتُمْ﴾ پێم بڵێن ئەگەر من ﴿عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي﴾
بەڵگەیەکی ئاشکرام هەبێ لەلایەن پەروەردگارمەوە ﴿وَآتَانِي مِنْهُ رَحْمَةً﴾ وە لەلایەن خۆیەوە
پێغەمبەرێتی پێ بەخشیم ﴿فَمَنْ يَنْصُرُنِي﴾ جا کێ یارمەتیم دەدات ﴿مِنَ اللَّهِ﴾ لەبەرامبەر خوادا
﴿إِنْ عَصَيْتُهُ﴾ ئەگەر سەرپێچی ئەو بکەم ﴿فَمَا تَزِيدُونَنِي﴾ کەواتە ئێوە هیچ بۆمن زیاد ناکەن ﴿غَيْرَ
تَخْسِيرٍ﴾ زەرەرو زیان نەبێت ﴿٦٣﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ﴾ ئەمە وشترەکەی
خوایە ﴿لَكُمْ آيَةً﴾ کەموعجیزەیەکی روونە بۆ ئێوە (لەسەر راستی پێغەمبەرێتیەکەم) ﴿فَذَرُوهَا﴾
جائێوەش وازی لێ بێنن ﴿تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ﴾ بالەزەوی خوابخوات (بلەوەڕێت) ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ﴾
بەخراپە دەستی بۆ مەبەن ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ﴾ ئەگینا سزایەکی بە زوویی تووشتان دەبێت ﴿٦٤﴾
﴿فَعَقَرُوهَا﴾ کەچی ئەوان وشترەکەیان سەربڕی ﴿فَقَالَ﴾ جا (صاڵح) وتی ﴿تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ﴾
رابوێرن بەماڵی خۆتاندا ﴿ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ﴾ سێ رۆژ ﴿ذَلِكَ وَعْدٌ﴾ ئەوە بەڵێنێکە ﴿غَيْرُ مَكْذُوبٍ﴾ درۆ نییە
﴿٦٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ جا کاتێك فەرمانمان هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيْنَا صَالِحًا﴾ صاڵحمان رزگار کرد
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا ﴿بِرَحْمَةٍ مِنَّا﴾ بەبەزەییەك لەلایەن خۆمانەوە
﴿وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ﴾ لە سەرشۆڕی و ریسوایی ئەو رۆژە (پەنامان دان) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ﴾
بەڕاستی پەروەردگارت هەر خۆی بەتواناو بەدەسەڵاتە ﴿٦٦﴾ ﴿وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ﴾ ئەوانەش
کەستەمیان کرد شریخەیەك گرتنی ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾ ئیتر لەناو ماڵەکانیاندا
کەوتن بەڕووداو جووڵەیان لێ بڕا (مردن) ﴿٦٧﴾ ﴿كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا﴾ وەك ئەوەی لەوێدا نەبووبن
﴿أَلَا إِنَّ ثَمُودَ﴾ بێدار بن بەڕاستی گەلی سەموود ﴿كَفَرُوا رَبَّهُمْ﴾ بێ بڕوابوون بەپەروەردگاریان
﴿أَلَا بُعْدًا لِثَمُودَ﴾ بێدار بن دووری و لەناوچوون بۆ گەلی سەموود ﴿٦٨﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا﴾ سوێند
بەخوا بێگومان نێردراوەکانمان هاتن ﴿إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى﴾ بۆلای ئیبراهیم بەمژدەوە ﴿قَالُوا سَلَامًا﴾
وتیان سەلامی خوات لێ بێت ﴿قَالَ سَلَامٌ﴾ (ئەویش) وتی سەلامی خوا لەئێوەش ﴿فَمَا لَبِثَ﴾
ئەمجا ئەوەندەی نەبرد ﴿أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ﴾ (ئیبراهیم) خێرا گوێرەکەیەکی برژاوی هێنا بۆیان
﴿٦٩﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَى أَيْدِيَهُمْ﴾ جا کاتێك بینی دەستیان ﴿لَا تَصِلُ إِلَيْهِ﴾ درێژ ناکەن بۆی (و لێی ناخۆن)
﴿نَكِرَهُمْ﴾ نائاسایی هاتنە بەرچاوی ﴿وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً﴾ و لەدەروونی خۆیدا ترسی
لێ کردن (کەبیاری خراپیان هەبێت) ﴿قَالُوا لَا تَخَفْ﴾ وتیان مەترسە ﴿إِنَّا أُرْسِلْنَا﴾ بەڕاستی ئێمە
نێردراوین ﴿إِلَى قَوْمِ لُوطٍ﴾ بۆ سەر گەلی لووط ﴿٧٠﴾ ﴿وَامْرَأَتُهُ قَائِمَةٌ﴾ لەو کاتەدا خێزانەکەی وەستابوو
﴿فَضَحِكَتْ﴾ و پێکەنی ﴿فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ﴾ ئێمەش مژدەمان پێ دا بەئیسحاق ﴿وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ﴾
وە لەپاش ئیسحاق (مژدەمان پێدا) بەیەعقوب (کەکوڕی ئیسحاقە) ﴿٧١﴾

﴿قَالَتْ يَا وَيْلَتَى﴾ (خێزانی ئیبراهیم) ووتی وەیرۆ (وای) ﴿أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ﴾ چۆن منداڵم دەبێت کەمن
پیرەژنێکم ﴿وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا﴾ ئەوەش مێردەکەمە کە پیربووە ﴿إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ﴾ بەڕاستی ئەمە
شتێکی سەیرە ٧٢ ﴿قَالُوا أَتَعْجَبِينَ﴾ (فریشتەکان) ووتیان تۆ سەرت سوڕدەمێنێت؟ ﴿مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾
لەکار و فەرمانی خوا ﴿رَحْمَتُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ﴾ ڕەحمەت و بەرەکەتی زۆری خواتان لەسەر بێت
﴿أَهْلَ الْبَيْتِ﴾ ئەی ئاڵ و بەیتی ئیبراهیم ﴿إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ﴾ بەڕاستی خوا سوپاس کراوی چاکە فراوانە
٧٣ ﴿فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ﴾ ئەمجا کاتێک ترس و بیمی ئیبراهیم لاچوو ﴿وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَى﴾
وە مژدەکەشی بۆ هات ﴿يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ﴾ لەبارەی گەلەکەی لووط گفتوگۆی لەگەڵ دەکردین ٧٤
﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ﴾ (چونکە) بەڕاستی ئیبراهیم ﴿لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ﴾ لەسەرخۆ و دڵنەرم و ڕوو لەخوابوو ٧٥
﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿أَعْرِضْ عَنْ هَذَا﴾ وازبهێنە لەم کارە ﴿إِنَّهُ قَدْ جَاءَ﴾ بەڕاستی بێگومان
دەرچووە (بۆ ئەو کارە) ﴿أَمْرُ رَبِّكَ﴾ فەرمانی پەروەردگارت ﴿وَإِنَّهُمْ آتِيهِمْ﴾ وە بەڕاستی بۆ ئەوان دێت
﴿عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ﴾ سزایەکی نەگەڕاوە ٧٦ ﴿وَلَمَّا جَاءَتْ﴾ کاتێک کەهات ﴿رُسُلُنَا لُوطًا﴾ فریشتەکانمان
بۆلای لووط ﴿سِيءَ بِهِمْ﴾ هاتنیانی پێ ناخۆش بوو ﴿وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا﴾ وە دڵگران بوو پێیان ﴿وَقَالَ هَذَا
يَوْمٌ عَصِيبٌ﴾ وە ووتی ئەم ڕۆژە ڕۆژێکی سەختە ٧٧ ﴿وَجَاءَهُ قَوْمُهُ﴾ وە گەلەکەی هاتن بۆلای ﴿يُهْرَعُونَ
إِلَيْهِ﴾ پەلەیان دەکرد (لەهاتن) بۆلای ﴿وَمِنْ قَبْلُ﴾ لەکاتێکدا ئەوان لەوەوپێش ﴿كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾
هەمیشە کردەوە بەدەکانیان ئەنجام دەدا (کە نێربازی بوو) ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم
﴿هَؤُلَاءِ بَنَاتِي﴾ ئەوانە کچەکانی من (مەبەستی کچەکانی هۆزەکەی بوو) ﴿هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ﴾ ئەو بە
پاک وحەڵاڵتر بۆتان ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەی لەخوا بترسن ﴿وَلَا تُخْزُونِ فِي ضَيْفِي﴾ و سەرشۆڕم مەکەن لەوەی
دەتانەوێت بەرامبەر میوانەکانم بیکەن ﴿أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ﴾ ئاخۆ پیاوێکی ژیر و تێگەیشتووتان
تێدا نی یە ٧٨ ﴿قَالُوا لَقَدْ﴾ ووتیان سوێندبێت بێگومان ﴿عَلِمْتَ﴾ تۆ دەزانیت ﴿مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ﴾
ئێمە هیچ هەق (و ئارەزوو) یکمان لەکچەکانتدا نیە ﴿وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ﴾ وە بەڕاستی تۆ دەزانی
ئێمە چیمان دەوێت ٧٩ ﴿قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً﴾ ووتی ئای خۆزگە لەبەرامبەر ئێوەدا هێزێکم بوو یە
﴿أَوْ آوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ﴾ یان پەنایەکی قایم بوایە پەنام بۆ ببردایە (بەرگریم دەکردن) ٨٠ ﴿قَالُوا
يَا لُوطُ﴾ (فریشتەکان) ووتیان ئەی لووط ﴿إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی ئێمە نێردراوی پەروەردگاری تۆین
﴿لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ﴾ هەرگیز ناگەنە لای تۆ ﴿فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ﴾ جا تۆ ومال ومنداڵت و ئەوەی
باوەڕی پێ هێناویت لەبەشێکی شەودا بڕۆن (وئەم شارە بەجێ بهێڵن) ﴿وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ﴾
وە هیچ کەس لەئێوە لانەکاتەوە بەدوای خۆیدا ﴿إِلَّا امْرَأَتَكَ﴾ جگە لەژنەکەت ﴿إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ﴾
بەڕاستی ئەو تووشی دەبێت ئەوەی کەتووشی ئەوان (گەلەکەت) دەبێت (چونکە بێ باوەڕ بوو) ﴿إِنَّ
مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ﴾ بێگومان وەختی لەناو بردنیان بەرەبەیانە ﴿أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ﴾ ئایا بەرەبەیان نزیک
نیە ٨١

﴿فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ جا کە فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا﴾ ئەو (شوێنە)مان
سەرەو ژێر کرد ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا﴾ و باراندمان بەسەریاندا ﴿حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ﴾ وردەبەردی گڵین
﴿مَّنضُودٍ﴾ بەدوای یەکداریی بەچڕ (دیاری) ﴿٨٢﴾ ﴿مُّسَوَّمَةً﴾ هەموو ئەو (وردەبەردانە) دیاری کرابوون
﴿عِندَ رَبِّكَ﴾ لای پەروەردگارتەوە ﴿وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ﴾ وە ئەو (سزایە) دوور نییە لە ستەم
کارانەوە ﴿٨٣﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ﴾ وە (ناردمان) بۆ (خەڵکی) مەدیەنیش ﴿أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ شوعەیبی
برایان ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ وتی ئەی گەلەکەم ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ
پەرستراوێکتان نییە بێجگە لەو ﴿وَلَا تَنقُصُوا﴾ وە کەم و کوڕی مەکەن ﴿الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ﴾
لە پێوانە و کێشانەدا ﴿إِنِّي أَرَاكُم﴾ بەڕاستی من دەتان بینم ﴿بِخَيْرٍ﴾ بە ماڵ و سامانی زۆرەوە ﴿وَإِنِّي
أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ وە بەڕاستی من دەترسم لێتان ﴿عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ﴾ سزایەک کە گەمارۆتان بدات
و لێی ڕزگار نەبن ﴿٨٤﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ﴾ جا ئەی گەلەکەم ﴿أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ﴾ پێوەر و کێشە
ڕاست و دروست تەواو بدەن ﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾ وە کەم و کوڕی مەکەن لە شت و مەکی
خەڵکیدا ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ و خراپەکاری مەکەن (یا خراپە بڵاو مەکەنەوە) لە زەویدا ﴿٨٥﴾
﴿بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوەی خوا دەیهێڵێتەوە (لە قازانجی حەڵاڵ) چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُم
مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿وَمَا أَنَا عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ﴾ و من پارێزەر نیم بەسەرتانەوە ﴿٨٦﴾
﴿قَالُوا يَا شُعَيْبُ﴾ وتیان ئەی شوعەیب ﴿أَصَلَاتُكَ تَأْمُرُكَ﴾ ئایا نوێژەکەت فەرمانت پێ دەدات ﴿أَن
نَّتْرُكَ﴾ کە ئێمە واز بێنین ﴿مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ لەوەی باوو باپیرانمان پەرستوویانە ﴿أَوْ أَن نَّفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا
نَشَاءُ﴾ یان واز بێنین لەوەی بە ویستی خۆمان لە ماڵ و سامانماندا دەیکەین ﴿إِنَّكَ لَأَنتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ﴾
بەڕاستی تۆ بە لەسەرەکەری لێ زان و هۆشمەندیت ﴿٨٧﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ وتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَأَيْتُمْ﴾ هەواڵم
بدەنێ ﴿إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي﴾ ئەگەر من بەڵگەیەکی ڕوونم لەلایەن پەروەردگارمەوە بۆ بێت
﴿وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا﴾ وە ڕزق و ڕۆزییەکی زۆر و باشی پێدابم لەلایەن خۆیەوە (چ مەبەستێکم هەیە درۆ
بکەم) ﴿وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ﴾ وە من هەرگیز نامەوێت پێچەوانەی ئێوە بکەم ﴿إِلَىٰ مَا أَنْهَاكُمْ عَنْهُ﴾
لەو (کارەی) بەرگری ئێوەی لێ دەکەم (خۆم بیکەم) ﴿إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ﴾ من هیچ
مەبەستێکم نییە بێجگە لە چاککردن و چاکساری نەبێت ئەوەندەی بتوانم و لە توانامدا بێت
﴿وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ﴾ سەرکەوتنیشم تەنها بە (پشتیوانی) خوایە ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشتم هەر بەو بەستووە
﴿وَإِلَيْهِ أُنِيبُ﴾ هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێمەوە ﴿٨٨﴾

﴿وَيَا قَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي﴾ ئەی گەلەکەم دژایەتیتان لەگەڵم نەبێتە هۆی ئەوەی ﴿أَن يُصِيبَكُم
مِّثْلُ مَا أَصَابَ﴾ تووشتان بێت وێنەی ئەو(سزا)یەی تووشی ﴿قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ﴾ گەلی
نووح یان گەلی هوود یان گەلی صالح بوو ﴿وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِّنكُم بِبَعِيدٍ﴾ خۆ گەلەکەی لوط دوور
نی یە لێتانەوە (چیان بەسەر هات) ﴿٨٩﴾ ﴿وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ﴾ وە داوای لێبوردنیش لە پەروەردگارتان
بکەن ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ پاشان بگەڕێنەوە بۆلای ﴿إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم
میهرەبانی دڵسۆزە ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُوا يَا شُعَيْبُ﴾ وتیان ئەی شوعەیب ﴿مَا نَفْقَهُ كَثِيرًا﴾ ئێمە تێناگەین
لە زۆربەی ﴿مِّمَّا تَقُولُ﴾ ئەوەی تۆ دەیڵێیت ﴿وَإِنَّا﴾ بەڕاستی ئێمە ﴿لَنَرَاكَ فِينَا ضَعِيفًا﴾ تۆ بە لاواز دەبینین
لەناوماندا ﴿وَلَوْلَا رَهْطُكَ﴾ خۆ ئەگەر (لەبەر) خزمەکانت نەبوایە ﴿لَرَجَمْنَاكَ﴾ دڵنیابە بەرد بارانمان
دەکردی ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ﴾ (چونکە)تۆ هیچ دەسەڵاتێکت نی یە لەبەرامبەر ئێمەدا ﴿٩١﴾
﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ وتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَهْطِي أَعَزُّ عَلَيْكُم﴾ ئایا خزمەکانم بەدەسەڵات ترن لەبەرامبەر
ئێوەدا ﴿مِّنَ اللَّهِ﴾ لە خوا ﴿وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظِهْرِيًّا﴾ لەکاتێکدا فەرمانی ئەو (خوا)تان پشت
گوێ خستووە ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ ئاگادارە بەهەرچی ئێوە
دەیکەن ﴿٩٢﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ کردەوە بکەن لەسەر بارو حاڵەتی
خۆتان ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ بەڕاستی منیش کارو کردەوە دەکەم ﴿سَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ لەمەودوا دەزانن
﴿مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ﴾ کێ سزای بۆ دێت ﴿يُخْزِيهِ﴾ ڕیسواو سەرشۆڕی دەکات ﴿وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ﴾ وە کێش
درۆزنە ﴿وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ﴾ جا چاوەڕوانی بکەن بەڕاستی منیش لەگەڵتان چاوەڕوانم ﴿٩٣﴾
﴿وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ کاتێک فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيْنَا شُعَيْبًا﴾ شوعەیبمان ڕزگار کرد
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ وە ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵی ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ بەمیهرەبانی لەلایەن خۆمانەوە
﴿وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ﴾ وە ئەوانەی ستەمیان کرد بوو ئەو شریخە کە (مەرگەکە) گرتنی
﴿فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾ ئیتر هەموویان لەماڵ و جێگاکانیاندا دەمەو ڕوو کەوتن و جوولەیان
نەما (مردن) ﴿٩٤﴾ ﴿كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا﴾ (وایان لێهات) وەک هەر تێیدا نەبووبن ﴿أَلَا بُعْدًا لِّمَدْيَنَ﴾ بێزاربن
دووری و تیاچوون بۆ خەڵکی مەدیەن ﴿كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ﴾ وەک چۆن گەلی سەموود تیاچوون
و دوور بوون لەڕەحمەتی خوا ﴿٩٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ناردمان ﴿مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا﴾ موسا
بەموعجیزەکانمانەوە ﴿وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ وە بەرابەرو بەڵگەی ڕوونەوە ﴿٩٦﴾ ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بۆ لای
فیرعەون و دەست وپێوەندەکەی ﴿فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ﴾ بەڵام ئەوان شوێنی فەرمانی فیرعەون کەوتن
﴿وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ﴾ لەکاتێکدا فەرمانی فیرعەون ڕاست و ڕەوانە نەبوو ﴿٩٧﴾

﴿يَقْدُمُ قَوْمَهُ﴾ پێشی گەلەکەی دەکەوێت ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەرۆژی دواییدا ﴿فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ﴾ ئەمجا
هەموویان دەباتە ناو ئاگری دۆزەخ ﴿وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ﴾ ئای چەند خراپە ئەو شوێنەی ئەوانی
بۆ دەبرێت ﴿٩٨﴾ ﴿وَأُتْبِعُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةً﴾ وەلەم (دونیا)دا نەفرینیان بەشوێندا بڕاوە ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾
هەروەها لەرۆژی دواییشدا ﴿بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ﴾ ئای چەند خراپە ئەو بەخشراوەی پێیان بەخشرا
﴿٩٩﴾ ﴿ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَى﴾ ئەوەی (باسکرا بۆت چەند هەواڵێکە) لە هەواڵی شارەکانی ڕابوردوو
﴿نَقُصُّهُ عَلَيْكَ﴾ دەیگێڕینەوە بۆت (لەم سوورەتەدا) ﴿مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ﴾ هەندێکیان ماون
وهەندێکی تریان نەماون (وێران بوون) ﴿١٠٠﴾ ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە ستەممان لێ نەکردن
﴿وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان کرد لەخۆیان ﴿فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ﴾ جا هیچ سوودێکی
پێ نەگەیاندن ﴿آلِهَتُهُمُ الَّتِي﴾ ئەو پەرستراوانەیان ﴿يَدْعُونَ﴾ کەدەیان پەرستن و هاواریان لێ دەکردن
﴿مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿مِنْ شَيْءٍ﴾ بە هیچ شتێك (سوودیان پێ نەگەیاندن) ﴿لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾
کاتێ فەرمانی پەروەردگارت هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ﴾ ئەو (بت)انە هیچیان
زیاد نەکرد بۆ ئەوانە(ی دەیان پەرستن) بێجگە زیان و لەناوچوون نەبێت ﴿١٠١﴾ ﴿وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ﴾ ئا بەو
شێوەیە سزادانی پەروەردگارت ﴿إِذَا أَخَذَ الْقُرَى﴾ کاتێك خەڵکی شارەکان سزا دەدات ﴿وَهِيَ ظَالِمَةٌ﴾
لە کاتێکدا ستەمکاربوون ﴿إِنَّ أَخْذَهُ﴾ بەڕاستی تۆڵە سەندنی ئەو ﴿أَلِيمٌ شَدِيدٌ﴾ زۆر بە ئازار و بەتینە ﴿١٠٢﴾
﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) پەندو ئامۆژگاری هەیە ﴿لِمَنْ خَافَ﴾ بۆ کەسێك بترسێت
﴿عَذَابَ الْآخِرَةِ﴾ لەسزای دوارۆژ ﴿ذَلِكَ يَوْمٌ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکە ﴿مَجْمُوعٌ لَهُ النَّاسُ﴾ کەئادەمی بۆ
کۆدەکرێتەوە ﴿وَذَلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ﴾ و ئەوە ڕۆژێکی دیارو بەرچاوە (هەموان ئامادەن تیایدا) ﴿١٠٣﴾
﴿وَمَا نُؤَخِّرُهُ﴾ وە ئێمە دوای ناخەین ﴿إِلَّا لِأَجَلٍ مَعْدُودٍ﴾ مەگەر بۆ کاتێکی دیارو بەرچاو نەبێت ﴿١٠٤﴾
﴿يَوْمَ يَأْتِ﴾ ئەو ڕۆژە کەدێت ﴿لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ﴾ هیچ کەس قسە ناکات ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مەگەر بەمۆڵەتی خوا
﴿فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ﴾ ئەوسا لەوانیاندا هەیە بێ بەخت (وچارەڕەش)و هەیە بەختەوەر(وئاسوودە)
﴿١٠٥﴾ ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا﴾ جا ئەوانەی بێ بەخت وچارەڕەش بوون ﴿فَفِي النَّارِ﴾ ئەوە لەسەر ئاگردان
﴿لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ﴾ لەناو ئەو (ئاگرە)دا هەر ناڵە وئۆف و هەنسکیانە ﴿١٠٦﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا
دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ﴾ تا ئاسمانەکان و زەوی بمێنێت (مەبەست پێی
ئاسمان وزەوییە لە قیامەتدا کە ئەوانیش هەر دەمێنن) ﴿إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ﴾ مەگەر ئەو کەسەی
پەروەردگارت بیەوێت (وورگاری بکات) ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ﴾
ئەوەی کەبیەوێت دەیکات ﴿١٠٧﴾ ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿سُعِدُوا﴾ کەبەختەوەر وئاسوودەکراون
﴿فَفِي الْجَنَّةِ﴾ ئەوە لەبەهەشت دان ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی دەمێننەوە تیایدا ﴿مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ
وَالْأَرْضُ﴾ تا ئاسمان و زەوی بمێنێت ﴿إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ﴾ مەگەر ئەو کەسەی پەروەردگارت بیەوێت
﴿عَطَاءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ﴾ ئەوە بەخشینێکە بڕانەوە(ی نییە) ﴿١٠٨﴾

﴿فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ﴾ کەواتە هیچ جۆرە گومان و دوودڵییەکت نەبێت ﴿مِّمَّا يَعْبُدُ هَٰؤُلَاءِ﴾ لە(بەراستی) ئەوەی ئەوانە دەیپەرستن ﴿مَا يَعْبُدُونَ﴾ تەنها ئەوە دەپەرستن ﴿إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُم﴾ کەباوو باپیرانیان دەیان پەرستن ﴿مِّن قَبْلُ﴾ لەوەو پێش ﴿وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە پێیان دەدەین بەتەواوی ﴿نَصِيبَهُمْ﴾ بەشی خۆیان(لەسزا) ﴿غَيْرَ مَنقُوصٍ﴾ بەبێ لێ کەمکردنەوە(بەرابەر) ﴿١٠٩﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە بەخشیمان ﴿مُوسَى الْكِتَابَ﴾ بەمووسا پەڕاوی (تەورات) ﴿فَاخْتُلِفَ فِيهِ﴾ ئەمجا جیاوازی تێداکرا ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ﴾ ئەگەر لەبەر بڕیارێك نەبوایە کەپێشتر دراوە ﴿مِن رَّبِّكَ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ دادوەری دەکرا لەنێوانیاندا ﴿وَإِنَّهُمْ﴾ وە بەڕاستی ئەوان بە ﴿لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ لەگومان و دوو دڵییدان لەو (قورئانە) ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِنَّ كُلًّا﴾ بێگومان هەموو (ئەوانەی جیاوازن) ﴿لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ﴾ پەروەردگارت (پاداشتی) کردەوەکانیان بەتەواوی پێ دەدات ﴿إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿١١١﴾ ﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ﴾ کەواتە ڕاست بە بەو شێوەی فەرمانت پێدراوە ﴿وَمَن تَابَ مَعَكَ﴾ وە ئەوانەش تەوبەیان کردووە لەگەڵ تۆدا(و گەڕاونەتەوە) ﴿وَلَا تَطْغَوْا﴾ زیادە ڕەوی مەکەن ﴿إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو(خوا) بینایە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَا تَرْكَنُوا﴾ پاڵ مەدەن ﴿إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بەوانەوە کەستەمیان کردووە ﴿فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ﴾ چونکە دووچاری ئاگری دۆزەخ دەبن ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ وە بێجگە بەخوا هیچ پشتیوانێکتان نابێ ﴿ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ﴾ پاشانیش یارمەتی نادرێن ﴿١١٣﴾ ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ ئەنجام بدە ﴿طَرَفَيِ النَّهَارِ﴾ لەم سەرو ئەوسەری ڕۆژدا (بەبەیانیان و ئێواران دا) ﴿وَزُلَفًا مِّنَ اللَّيْلِ﴾ و لە بەشێك لەشەودا ﴿إِنَّ الْحَسَنَاتِ﴾ چونکە بەڕاستی (کردەوە) چاکەکان ﴿يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ﴾ (کردەوە) خراپەکان لادەبەن وەدەیانسڕنەوە ﴿ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّاكِرِينَ﴾ ئەوە پەند و ئامۆژگارییە بۆ پەندوەرگران ﴿١١٤﴾ ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە خۆڕاگر بە ﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ پاداشتی چاکەکاران وون ناکات ﴿١١٥﴾ ﴿فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ﴾ دەی بابوایە لەناو ئەو ئوممەتانەی ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ کەلە پێش ئێوەدابوون ﴿أُولُو بَقِيَّةٍ﴾ کەسانی خاوەن ئایین و ژیری ﴿يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ﴾ کەبەرگریان بکردایە لەخراپەکاری لەزەویدا ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ مەگەر کەمێك ﴿مِّمَّنْ أَنجَيْنَا مِنْهُمْ﴾ لەوانەی ڕزگارمان کردن لەو گەلانەدا ﴿وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ﴾ وە ئەوانەی کەستەمیان کرد شوێنی ژیانی خۆشی و ڕابواردن کەوتن ﴿وَكَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ و بەردەوام بوون لە خراپەکاری ﴿١١٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ﴾ هەرگیز پەروەردگارت بەستەم خەڵکی شارو گوندەکان لەناو نابات (واتە خوای گەورە ستەمکار نیە) ﴿وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ﴾ لە کاتێکدا دانیشتوانی (ئەو شارانە) موصلح و چاکەکاربوون ﴿١١٧﴾

﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ﴾ گەر پەروەردگارت بیویستایە ﴿لَجَعَلَ النَّاسَ﴾ گشت خەڵکی دەکرد ﴿أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ بە (پەیڕەوی) یەك ئایین ﴿وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ﴾ بەڵام ئەوان بەردەوام جیاوازدەبن (١١٨) ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ﴾ مەگەر کەسێك پەروەردگارت میهرەبانی لەگەڵ کردبێت ﴿وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ﴾ وە هەر لەبەر ئەوەش دروستی کردوون ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت دەرچوو (کۆتایی هات) ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ کە سوێند بەخوا دۆزەخ پڕ دەکەم ﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ لە جنۆکە و لە ئادەمی هەموو پێکەوە (١١٩) ﴿وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ﴾ هەمووت بۆ دەگێڕینەوە ﴿مِنْ أَنبَاءِ الرُّسُلِ﴾ لە هەواڵی پێغەمبەران (علیهم السلام) ﴿مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ﴾ بۆ ئەوە کەدڵی تۆی پێ دامەزراو بکەین ﴿وَجَاءَكَ فِي هَٰذِهِ الْحَقُّ﴾ وە لەم (سورەتە)دا حەق و ڕاستیت بۆ هاتووە ﴿وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئامۆژگاری و پەندیشی تیایە بۆ بڕواداران (١٢٠) ﴿وَقُل لِّلَّذِينَ﴾ وە بڵێ بەوانەی ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ کەبڕوا ناهێنن ﴿اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ ئێوە کار و کردەوە بکەن بەسەر ئەو شێوەی خۆتان (کە ئەوەتان لەسەری) ﴿إِنَّا عَامِلُونَ﴾ بێگومان ئێمەش کردەوە دەکەین (بەگوێرەی ئەوەی کە خودا فەرمانی پێ کردووین) (١٢١) ﴿وَانتَظِرُوا إِنَّا مُنتَظِرُونَ﴾ ئەوسا چاوەڕوانی بکەن (بۆ بەسەرهاتی خراپ) بەڕاستی ئێمەش چاوەڕوانین (١٢٢) ﴿وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە تەنها بۆ خوایە (زانینی) نهێنی ئاسمانەکان و زەوی و تەنها هەر ئەویش پێی ئاگادارە ﴿وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ﴾ هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنرێتەوە ﴿الْأَمْرُ كُلُّهُ﴾ هەموو کار و بارێك ﴿فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ﴾ کەواتە ئەو بپەرستە و هەر پشت بەو ببەستە ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە بێگومان پەروەردگارت بێ ئاگا نییە لەهەر کردەوەیەك ئێوە دەیکەن (١٢٣)

سورەتی ﴿یوسف﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە (ئەلیف، لام، را) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ ئەمانە نیشانەکانی کتێبی ئاشکران (١) ﴿إِنَّا أَنزَلْنَاهُ﴾ بەڕاستی ئێمە ناردومانەتە خوارەوە ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێك بە عەرەبی ﴿لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی ژیربن و لێی تێ بگەن (٢) ﴿نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ ئێمە دەگێڕینەوە بۆ تۆ ﴿أَحْسَنَ الْقَصَصِ﴾ جوانترین چیرۆك و بەسەرهات ﴿بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَٰذَا الْقُرْآنَ﴾ لە ڕێگای ئەم قورئانەوە نیگامان کردووە بۆت ﴿وَإِن كُنتَ مِن قَبْلِهِ﴾ هەر چەندە تۆ لەپێش (هاتنی) ئەم قورئانەدا ﴿لَمِنَ الْغَافِلِينَ﴾ لەم بەسەرهاتە بێ ئاگا بوویت (٣) ﴿إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ﴾ (بیریان خەرەوە) کاتێك یوسف بە باوکی ووت ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ﴾ ئەی بابە گیان بەڕاستی من لە خەومدا دیم ﴿أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا﴾ یازدە ئەستێرە ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و مانگ و ڕۆژ ﴿رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ﴾ دیمن سوژدەیان بۆ دەبردم (٤)

﴿قَالَ يَا بُنَيَّ﴾ ووتی ئەی کوڕی شیرینم ﴿لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ﴾ خەوەکەت مەگێڕەرەوە ﴿عَلَىٰ إِخْوَتِكَ﴾
بۆ براکانت ﴿فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا﴾ نەوەك بەهۆیەوە فێڵ و پیلانێکت لێ بگێڕن ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ﴾ بەڕاستی
شەیتان ﴿لِلْإِنسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ دوژمنێکی ئاشکرایە بۆ ئادەمی ٥ ﴿وَكَذَٰلِكَ يَجْتَبِيكَ﴾ ئاوەو شێوەیە
هەڵت دەبژێرێت (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿رَبُّكَ﴾ پەروەردگارت ﴿وَيُعَلِّمُكَ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾
وە فێری لێکدانەوەی خەوەکانیشت دەکات ﴿وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ﴾ وە بەهرەمەندت و بەهرەی خۆی
تەواو دەکات بۆت ﴿وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ﴾ وە بۆ بنەماڵەی یەعقوبیش ﴿كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ﴾ هەر چۆنێك
تەواوی کرد بۆ هەردوو باپیرەت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێشدا ﴿إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ﴾ کەئیبراهیم و ئیسحاقن
﴿إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت زانای کاردروستە ٦ ﴿لَّقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی لەبەسەرهاتی یوسف و براکانی دا ﴿آيَاتٌ لِّلسَّائِلِينَ﴾ پەندو ئامۆژگاری هەیە
بۆ پرسیارکەران ٧ ﴿إِذْ قَالُوا﴾ کاتێك (براکانی یوسف) ووتیان ﴿لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ﴾ بێگومان یوسف
و براکەی ﴿أَحَبُّ إِلَىٰ أَبِينَا مِنَّا﴾ خۆشەویستترن لە ئێمە بەلای باوکمانەوە ﴿وَنَحْنُ عُصْبَةٌ﴾ لەکاتێکدا ئێمە
کۆمەڵێکی بەهێز و تواناین ﴿إِنَّ أَبَانَا﴾ بەڕاستی باوکمان ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە هەڵەیەکی ڕوون و
ئاشکرادا یە ٨ ﴿اقْتُلُوا يُوسُفَ﴾ (هەندێکیان ووتیان) یوسف بکوژن ﴿أَوِ اطْرَحُوهُ أَرْضًا﴾ یاخود بیدەنە
زەوی یەکی دوور ﴿يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ﴾ (ئەو کاتە) سەرنجی باوکتان تەنیا بۆلای ئێوە دەبێت
﴿وَتَكُونُوا مِن بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ﴾ و لەدوای ئەوەوە دەبن بەکۆمەڵێکی چاکەکار (بەتۆبەکردن) ٩
﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ﴾ قسەکەرێك لەوان ووتی ﴿لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ﴾ یوسف مەکوژن ﴿وَأَلْقُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ﴾
بەڵکو فڕێی بدەنە بن بیرێکەوە ﴿يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ﴾ هەندێك لە کاروانییەکان (دەی دۆزنەوە)
وهەڵی دەگرن ﴿إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە (کارەکە) هەر دەکەن ١٠ ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَىٰ يُوسُفَ﴾
(پاش کێشانی نەخشە و پیلانەکەیان) ووتیان ئەی باوکی بەڕێزمان لەبەرچی تۆ لە یوسف لێمان
دڵنیانیت و (بەگومانیت لێمان) ﴿وَإِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ﴾ لەکاتێکدا کەئێمە دڵسۆز و خەمخۆرین بۆی ١١
﴿أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا﴾ سبەینێ لەگەڵمان بینێرە (بۆ دەرو دەشت) ﴿يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ﴾ (بەئارەزووی خۆی) خواردن
بخوات و یاری بکات ﴿وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ و بێگومان ئێمە پارێزگاری دەکەین ١٢ ﴿قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي﴾
(باوکیان) ووتی بەڕاستی دڵتەنگ و خەمباردەبم ﴿أَن تَذْهَبُوا بِهِ﴾ کەئێوە یوسف ببەن (لەگەڵ خۆتان)
﴿وَأَخَافُ أَن يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ﴾ وە دەترسم کە ئێوە لێی بێ ئاگابن و گورگ بیخوات
١٣ ﴿قَالُوا لَئِنْ أَكَلَهُ الذِّئْبُ﴾ ووتیان چۆن گورگ دەیخوات ؟ ﴿وَنَحْنُ عُصْبَةٌ﴾ لەکاتێکدا ئێمە
کۆمەڵێکی بەهێزین ﴿إِنَّا إِذًا لَّخَاسِرُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە ئێمە زەرەرمەندین (ڕوو ڕەردی تۆ
نابین) ١٤

﴿فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ﴾ ئنجا کاتێك یوسفیان برد لەگەڵ خۆیان ﴿وَأَجْمَعُوا أَن يَجْعَلُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ﴾
وە هەموو بڕیاریاندا بیخەنە نێو بیرەکەوە ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ﴾ وە ئێمە وەحی و سروشمان بۆ (یوسف)
کرد ﴿لَتُنَبِّئَنَّهُم بِأَمْرِهِمْ هَٰذَا﴾ سوێند بەخوا هەواڵی ئەم کارەیان پێ دەدەیت (کەپێیان کردی)
﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەست ناکەن ﴿١٥﴾ ﴿وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ﴾ جا ئێوارە
درەنگانێك (براکانی یوسف) بەگریانەوە هاتنەوە بۆ لای باوکیان ﴿١٦﴾ ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا﴾ ووتیان ئەی
باوکی ئێمە ﴿إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ﴾ بەڕاستی ئێمە ڕۆیشتین پێشبڕکێمان دەکرد ﴿وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِندَ مَتَاعِنَا﴾
و یوسفمان لای شتومەکەکانمان بەجێ هێشت ﴿فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ﴾ بۆیە گورگ خواردی ﴿وَمَا أَنتَ
بِمُؤْمِنٍ لَّنَا﴾ وە تۆ قەت بڕوا بەئێمە ناکەیت ﴿وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ﴾ هەرچەند ئێمە ڕاستگۆش
بین ﴿١٧﴾ ﴿وَجَاءُوا عَلَىٰ قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ﴾ (براکان) کراسەکەی (یوسف)یان هێنایەوە کە خوێنی
درۆینەی پێوە بوو ﴿قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا﴾ (باوکیان) ووتی بەڵکو دڵ و دەروونی خۆتان
ئەم کارە(ناپەسەندە)ی بۆ ئاسان و جوان کردوون ﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾ (ووتی جا ئارام دەگرم) بەئارام
گرتنێکی چاك و پەسەند ﴿وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾ خواش یارمەتی دەرمە لەسەر ئەوەی
باسی دەکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ﴾ جا کاروانێك هات ﴿فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ﴾ و ئاو هێنەرەکەیان نارد
(بۆ ئاو) ﴿فَأَدْلَىٰ دَلْوَهُ﴾ ئەویش دوولچەکەی داهێلا بۆ ناو بیرەکە ﴿قَالَ يَا بُشْرَىٰ﴾ (کە دوولچەکەی
هێنایە سەرەوە) ووتی ئەی خەڵکینە مژدە بێ ﴿هَٰذَا غُلَامٌ﴾ ئەمە کوڕێکە ﴿وَأَسَرُّوهُ بِضَاعَةً﴾ وە ئەوان
(یوسف)یان شاردەوە کردیانە کاڵای بازرگانی ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ وە خوا زانایە بەوەی
ئەوانە دەیکەن ﴿١٩﴾ ﴿وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ﴾ و فرۆشتیان بەنرخێکی کەم ﴿دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ﴾ کە چەند
درهەمێك بوو ﴿وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ﴾ و ئەوان پێی نیاز بوون لێی (چونکە دەترسان بزانن
دەرکەوێت) ﴿٢٠﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِن مِّصْرَ لِامْرَأَتِهِ﴾ وە ئەو کەسەی لە میسر یوسفی کڕی
ووتی بە ژنەکەی ﴿أَكْرِمِي مَثْوَاهُ﴾ ڕێزی لێ بگرە (شوێنی حەوانەوەی چاکی بۆ ئامادە بکە)
﴿عَسَىٰ أَن يَنفَعَنَا﴾ بەڵکو سوودمان پێ بگەیەنێت ﴿أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا﴾ یان بیکەین بەکوڕی خۆمان
﴿وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئابەم جۆرە یوسفمان جێ گیر کرد(و پلەو پایەمان پێدا)
لەڕووی (میسر)دا ﴿وَلِنُعَلِّمَهُ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾ (ئەمەمان کرد) تا فێری خەو لێکدانەوەی بکەین
﴿وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ﴾ وە خوا بەسەر کاری خۆیدا زاڵ و دەسەڵاتە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام
زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٢١﴾ ﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ﴾ وە کاتێك بوو بەپیاو و پێ گەیی ﴿آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾
فەرمان ڕەوایی و زانیاریمان پێدا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ وە ئابەم جۆرە پاداشتی چاکەکاران
دەدەینەوە ﴿٢٢﴾

﴿وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَن نَّفْسِهِ﴾ ئەو ئافرەتەی یوسف لەماڵیدا بوو دەستی بێکەڵاوی (وخیانەتی) لەیوسف ویست ﴿وَغَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ﴾ و هەموو دەرگاکانی داخست ﴿وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ﴾ ووتی دەی وەرە پێشەوە بۆ ئەوەی بۆت ئامادەکراوە ﴿قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ﴾ (یوسف) ووتی من پەنا دەگرم بەخوا ﴿إِنَّهُ رَبِّي﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) پەروەردگاری منە ﴿أَحْسَنَ مَثْوَايَ﴾ ڕێزی لێ گرتووم ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بەڕاستی ستەمکاران ڕزگاریان نابێت ﴿٢٣﴾ ﴿وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئەو ژنە بەتەواوی بڕیاری (بێکەڵی ژن و مێردی) یوسفی کرد، یوسفیش بیاری ئەو ژنەی دەکرد بەخەتەرەی نەفسی بەشەری ﴿لَوْلَا أَن رَّأَىٰ بُرْهَانَ رَبِّهِ﴾ ئەگەر ئەو بەڵگە ڕوونەی پەروەردگاری نەدیبایە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە (بەڵگەمان پیشانی یوسف دا) ﴿لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ﴾ بۆ ئەوەی خراپەو داوێن پیسی لێ دوور بخەینەوە ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەو (یوسف) لەبەندە پاك وهەڵبژاردەکانی ئێمەیە ﴿٢٤﴾ ﴿وَاسْتَبَقَا الْبَابَ﴾ (یوسف و ئافرەتەکە) هەر دووکیان بەڕاکردن گەشتنە لای دەرگاکە (یوسف بۆ خۆ ڕزگارکردن و ژنەکەی (عەزیزی میصر) یش بۆ ئەوەی بگات بە یوسف (بۆ بەجێهێنانی مەبەستی خۆی) ﴿وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِن دُبُرٍ﴾ (ئافرەتەکە) کراسەکەی (یوسفی) دڕاند لەدواوە ﴿وَأَلْفَيَا سَيِّدَهَا﴾ جا هەر دووکیان تووشی مێردی (ئافرەتەکە) بوون ﴿لَدَى الْبَابِ﴾ لەبەردەم دەرگاکە(ی دەرەوە) دا ﴿قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا﴾ (ئافرەتەکە بۆ ئەوەی خۆی لەو تۆمەتە بەدوور بگرێت وخیانەتەکەی دەرنەکەوێت) بەپەلە ووتی سزای ئەو کەسە چییە کە ویستبێتی خراپە (داوێن پیسی) لەگەڵ خێزانەکەتدا بکات ﴿إِلَّا أَن يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ جگە لەوەی بەند بکرێت یان سزایەکی سەخت بدرێت ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَن نَّفْسِي﴾ (یوسف) ووتی ئەو (ژنە) داوێن پیسی لەمن ویست ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ أَهْلِهَا﴾ ئەوسا شایەتێك لەکەس و کاری ئەو (ئافرەتە) شایەتی دا ﴿إِن كَانَ قَمِيصُهُ﴾ (ووتی) ئەگەر کراسەکەی (یوسف) ﴿قُدَّ مِن قُبُلٍ﴾ لە پێشەوە دڕێنرابێت ﴿فَصَدَقَتْ﴾ ئەوە ئافرەتەکە ڕاست دەکات ﴿وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ وە (یوسف) لە درۆزنان (خراپەکارانە) ﴿٢٦﴾ ﴿وَإِن كَانَ قَمِيصُهُ﴾ وە ئەگەر کراسەکە(ی) ﴿قُدَّ مِن دُبُرٍ﴾ لەدواوە دڕێنرابێت ﴿فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەوە ئافرەتەکە درۆ دەکات و (یوسف) لەڕاستگۆیانە ﴿٢٧﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَىٰ قَمِيصَهُ﴾ ئەمجا کاتێك (عەزیز) بینی کراسەکەی یوسف ﴿قُدَّ مِن دُبُرٍ﴾ لەدواوە دڕاوە ﴿قَالَ إِنَّهُ مِن كَيْدِكُنَّ﴾ ووتی بەڕاستی ئەمە لەفێڵ و فێڵی ئێوەی (ئافرەتانە) ﴿إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی فرو فێڵی ئێوە زۆر گەورەیە ﴿٢٨﴾ ﴿يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَا﴾ (عەزیز ووتی) یوسف وازبێنە لەم کارەو باسی مەکە ﴿وَاسْتَغْفِرِي لِذَنبِكِ﴾ و (ژنەکە) تۆش بۆ گوناهەکەت داوای لێبوردن بکە ﴿إِنَّكِ كُنتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لەڕیزی تاوانباری ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ﴾ (دەستەیەك) لەژنانی شار (پاش ئەوەی هەواڵەکەیان پێ گەیشت بەتەشەرەوە) ووتیان ﴿امْرَأَتُ الْعَزِيزِ﴾ ژنەکەی عەزیز(ی میصر) ﴿تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَن نَّفْسِهِ﴾ دەیەوێت (هەوڵ دەدا) لەگەڵ غولامەکەی داوێن پیسی بکات ﴿قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا﴾ بەڕاستی خۆشەویستی (ئەو غولامە) چووەتە ناو پەردەی دڵی ﴿إِنَّا لَنَرَاهَا﴾ بەڕاستی ئێمە ئەو (ژنە) دەبینین ﴿فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ڕوون دایە ﴿٣٠﴾

﴿فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ﴾ جا کاتێک ژنەکە (ی عەزیز) ئەو تەشەری ئەوانی بیست ﴿أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ﴾ ناردی بەدوایاندا ﴿وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً﴾ ئامادەی کرد بۆیان شوێنی (خۆشی دانیشتن و) شان دادان ﴿وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا﴾ و هەریەک لەوان چەقۆیەکی پێدان (بۆ میوەلەت کردن) ﴿وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ﴾ ئەوسا وتی (بەیوسف) وەرە بۆ ناویان (بابتبینن) ﴿فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ﴾ هەر کە ئەو (یوسف)یان بینی حەپەسان (لەجوانی ئەودا) ﴿وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ﴾ و هەموویان (لەکاتی میوەلەتکردندا) دەستی خۆیانیان بڕی ﴿وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ﴾ ووتیان پاکی وبێگەردی بۆ خوا ﴿مَا هَٰذَا بَشَرًا﴾ ئەمە ئادەمی نییە ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ﴾ ئەمە تەنها فریشتەیەکی بەڕوو بەڕێزە ﴿٣١﴾ ﴿قَالَتْ﴾ (ژنەکە) وتی پێیان ﴿فَذَٰلِكُنَّ الَّذِي﴾ ئەمە ئەو کەسەیە کە ﴿لُمْتُنَّنِي فِيهِ﴾ ئێوە سەرزەنشتی منتان دەکرد لەسەری ﴿وَلَقَدْ رَاوَدتُّهُ عَن نَّفْسِهِ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان ویستم دەستم لەگەڵ تێکەڵ کات ﴿فَاسْتَعْصَمَ﴾ بەڵام ئەو خۆی گرتەوە (نەیکرد) ﴿وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر ئەوەی فەرمانی پێ دەکەم نەیکات ﴿لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِّنَ الصَّاغِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان بەند دەکرێت و بەڕیسوایان دەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ﴾ (یوسف) وتی ئەی پەروەردگارم بەندکردنم لا خۆشترە ﴿مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ﴾ لەوەی کەئەوان بەدوای دەکەن لێم (کە بیکەم) ﴿وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ﴾ وە ئەگەر پیلانی ئەو ژنانەم لێ لانەدەی ﴿أَصْبُ إِلَيْهِنَّ﴾ ئەوانەیە دڵم بولایان بڕوا (حەزیان لێ بکەم) ﴿وَأَكُن مِّنَ الْجَاهِلِينَ﴾ پاشان لەنەفامان دەبم و دەچمە ریزیانەوە ﴿٣٣﴾ ﴿فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ﴾ ئەوسا پەروەردگاری دوعاکەی لێ وەرگرت ﴿فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ﴾ و پیلانەکەی ئەو (ژنانە) ی لێ لادا ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر خوا بیسەری زانایە ﴿٣٤﴾ ﴿ثُمَّ بَدَا لَهُم مِّن بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ﴾ ئەمجا بۆیان دەرکەوت و پێیان چاک بوو پاش ئەوەی ئەو هەموو بەڵگەیان (لێ) بینی ﴿لَيَسْجُنُنَّهُ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ ماوەیەک بەندی بکەن ﴿٣٥﴾ ﴿وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانِ﴾ ئەوسا دوو کوڕی لاو (خزمەتکار) لەگەڵی چوونە بەندیخانە ﴿قَالَ أَحَدُهُمَا﴾ یەکێکیان وتی (بەیوسف) ﴿إِنِّي أَرَانِي﴾ بەڕاستی لەخەومدا خۆمم دی ﴿أَعْصِرُ خَمْرًا﴾ تریم دەگوشی کەدەبێ بەمەی ﴿وَقَالَ الْآخَرُ﴾ وەئەوی تریان وتی ﴿إِنِّي أَرَانِي﴾ بێگومان لەخەودا خۆمم دی ﴿أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْزًا﴾ نانم هەڵگرتبوو بەسەر سەرمەوە ﴿تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ﴾ باڵندە لێی دەخوارد ﴿نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ﴾ لێکدانەوەی ئەو (خەو)ەمان پێ بڵێ ﴿إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لەچاکەکاران دەبینین (کەچاک خەو لەبەک دەدەیتەوە و پەرژینی دەکەیت) ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ﴾ (یوسف) وتی (سبەینێ) هیچ خۆراکێکتان پێ نادرێت کە بیخۆن ﴿إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ﴾ بەهەر دووکتان دەڵێم چی وچۆنیان بۆ دەهێنن ﴿قَبْلَ أَن يَأْتِيَكُمَا﴾ پێش ئەوەی بگاتە لاتان ﴿ذَٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي﴾ ئەمەش لەو بەهرانەیە کەپەروەردگارم فێری کردوم ﴿إِنِّي تَرَكْتُ﴾ بەڕاستی من وازم هێناوە ﴿مِلَّةَ قَوْمٍ﴾ لەئاینی گەلێک ﴿لَّا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ کەبڕوایان بەخوا نەهێنا ﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾ وە ئەوان بێ بڕواش بوون بە ڕۆژی دوایی ﴿٣٧﴾

﴿وَٱتَّبَعۡتُ مِلَّةَ ءَابَآءِيٓ﴾ وە شوێنی ئاینی باوو باپیرانم کەوتووم ﴿إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡحَٰقَ وَيَعۡقُوبَۚ﴾ کە (ئاینی) ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوبە ﴿مَا كَانَ لَنَآ﴾ شایستە و شیاوی یە بومان (بو شوێنکەوتوانی ئیبراهیم) ﴿أَن نُّشۡرِكَ بِٱللَّهِ مِن شَيۡءٖۚ﴾ کەهیچ شتێك بکەین بەهاوبەش بو خوا ﴿ذَٰلِكَ مِن فَضۡلِ ٱللَّهِ عَلَيۡنَا﴾ ئەمەش چاکەو بەهرەی خوایە بەسەر ئێمەوە ﴿وَعَلَى ٱلنَّاسِ﴾ وە بەسەر خەڵکیشەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَشۡكُرُونَ﴾ بەڵام زوربەی خەڵکی سوپاسی خوا ناکەن ٣٨ ﴿يَٰصَٰحِبَيِ ٱلسِّجۡنِ﴾ ئەی دوو هاوڕێکەی بەندیخانەم ﴿ءَأَرۡبَابٞ مُّتَفَرِّقُونَ خَيۡرٌ﴾ ئایا چەند خوایەکی جیاجیا باشترن ﴿أَمِ ٱللَّهُ ٱلۡوَٰحِدُ ٱلۡقَهَّارُ﴾ یان خوایەکی تاکی بەدەسەلات ٣٩ ﴿مَا تَعۡبُدُونَ مِن دُونِهِۦٓ﴾ ئێوە بێجگە لە خوا هیچ شتێك ناپەرستن ﴿إِلَّآ أَسۡمَآءٗ سَمَّيۡتُمُوهَآ أَنتُمۡ وَءَابَآؤُكُم﴾ جگە لە چەند ناوێك نەبێت کە ئێوە و باوو باپیرانتان ناوتان ناون (خودا) ﴿مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلۡطَٰنٍۚ﴾ خوا هیچ بەڵگەیەکی دەربارەیان نەناردۆتە خوارەوە (کە ئەوانە بپەرستن) ﴿إِنِ ٱلۡحُكۡمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ بێگومان بڕیار تەنها بۆ خوایە ﴿أَمَرَ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُۚ﴾ فەرمانی داوە بێجگە لەو هیچ شتێك نەپەرستن ﴿ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلۡقَيِّمُ﴾ ئەوەیە ئاینی ڕاستی دامەزراوی نەگۆڕ ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زوربەی خەڵکی نازانن ٤٠ ﴿يَٰصَٰحِبَيِ ٱلسِّجۡنِ﴾ ئەی دوو هاوڕێکەی بەندیخانەم ﴿أَمَّآ أَحَدُكُمَا فَيَسۡقِي رَبَّهُۥ خَمۡرٗاۖ﴾ یەکێکتان عارەق دەرخواردی گەورەکەی (پاشا) دەدات ﴿وَأَمَّا ٱلۡأٓخَرُ فَيُصۡلَبُ﴾ بەڵام ئەوی ترتان (دەکوژرێت و) هەڵدەواسرێت ﴿فَتَأۡكُلُ ٱلطَّيۡرُ مِن رَّأۡسِهِۦۚ﴾ ئەوسا باڵندە لەسەر (و دەم چاو)ی دەخوات ﴿قُضِيَ ٱلۡأَمۡرُ ٱلَّذِي فِيهِ تَسۡتَفۡتِيَانِ﴾ ئەو کارەی کە ئێوە دەربارەی پرسیار دەکەن (لەلایەن خوداوە) بڕیاری لەسەر دراوە (و ناگۆڕێت) ٤١ ﴿وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ﴾ وە (یوسف) ووتی بەوەی کە دەیزانی ﴿أَنَّهُۥ نَاجٖ مِّنۡهُمَا﴾ ڕزگاری دەبێت لەدوو بەندکراوەکە ﴿ٱذۡكُرۡنِي عِندَ رَبِّكَ﴾ باسم بکە لای گەورەو پادشاکەت (کە بەناحەق گیراوم) ﴿فَأَنسَىٰهُ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ بەڵام شەیتان لەبیری بردەوە ﴿ذِكۡرَ رَبِّهِۦ﴾ کە باسی (یوسف) بکات لای پادشاکەی ﴿فَلَبِثَ فِي ٱلسِّجۡنِ بِضۡعَ سِنِينَ﴾ بۆیە ماوەی چەند ساڵێك (یوسف) لەبەندیخانەدا مایەوە ٤٢ ﴿وَقَالَ ٱلۡمَلِكُ﴾ وە پادشا (خەونێکی بینی) ووتی ﴿إِنِّيٓ أَرَىٰ سَبۡعَ بَقَرَٰتٖ سِمَانٖ﴾ بێگومان من لەخەومدا حەوت مانگای قەڵەوم بینی ﴿يَأۡكُلُهُنَّ سَبۡعٌ عِجَافٞ﴾ کەحەوت (مانگا)ی لەڕ و لاواز دەیانخواردن ﴿وَسَبۡعَ سُنۢبُلَٰتٍ خُضۡرٖ وَأُخَرَ يَابِسَٰتٖۖ﴾ وە حەوت گوڵە دانەوێڵەی سەوزو حەوتی تری وشکم بینی ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡمَلَأُ﴾ ئەی کاربەدەست و دەوروبەریدان ﴿أَفۡتُونِي فِي رُءۡيَٰيَ﴾ ئەم خەوەم بو لێك بدەنەوە ﴿إِن كُنتُمۡ لِلرُّءۡيَا تَعۡبُرُونَ﴾ ئەگەر ئێوە مانای خەو دەکەن و دەزانن خەو پەرژین بکەن ٤٣

﴿قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ﴾ وتیان خەوی تێکەڵ و پێکەڵ (و پڕوپووچە) ﴿وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ﴾
و ئێمەش لێکدانەوەی خەوی تێکەڵ و پێکەڵ نازانین ﴿٤٤﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ﴾
ئەوسا ئەوەیان کە ڕزگاری بوو لەوان (ئەمدیکراو) کە لەپاش چەند ساڵێك بیری کەوتەوە وتی
﴿أَنَا أُنَبِّئُكُم بِتَأْوِيلِهِ﴾ من ئێوەتان لێکدانەوەی ماناى ئەو خەوە ﴿فَأَرْسِلُونِ﴾ جا (فەرموو) بمنێرن
(بەدوای یوسفدا کە لەبەندیخانەدایە) ﴿٤٥﴾ ﴿يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ﴾ (هات وتی) یوسف ئەی
هەرزۆر ڕاستگۆ ﴿أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ﴾ ماناى ئەو خەوەمان پێ بڵێ
چیە بە؟ حەوت مانگای قەڵەو کە حەوت مانگای لەڕو لاواز یاندەخوات ﴿وَسَبْعِ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ
وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ﴾ هەروەها حەوت گوڵی دانەوێڵەی سەوزو حەوت گوڵی وشك ﴿لَّعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى
النَّاسِ﴾ تا من بگەڕێمەوە بۆلای خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەوان ئەوە بزانن ﴿٤٦﴾
﴿قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا﴾ (یوسف) وتی حەوت ساڵ کشتوکاڵ دەکەن بەدوای یەکدا
بەبەردەوامی ﴿فَمَا حَصَدتُّمْ فَذَرُوهُ فِي سُنبُلِهِ﴾ جائەوەی کەدروێنەتان کرد بیهێڵنەوە لەگوڵەکەیدا
﴿إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا تَأْكُلُونَ﴾ کەمێك نەبێت لەوەی کەدەیخۆن ﴿٤٧﴾ ﴿ثُمَّ يَأْتِي مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ﴾ ئەمجا
لەپاش ئەو (حەوت ساڵە) حەوت ساڵی تردێت کەسەخت وقات و قڕییە ﴿يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ
لَهُنَّ﴾ هەرچیتان پاشەکەوت کردووە بۆ ئەو (حەوت ساڵە سەختە) دەیخۆن ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا تُحْصِنُونَ﴾
مەگەر کەمێك لەوەی قایم هەڵی دەگرن (بۆ تۆو وچاندنەوەی ساڵێکی تر) ﴿٤٨﴾ ﴿ثُمَّ يَأْتِي مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ
عَامٌ﴾ پاشان دوای ئەو (حەوت ساڵە سەختە) ساڵێك دێت ﴿فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ﴾ خەڵکی تێیدا
(ڕزگار دەکرێن) بارانیان بۆ دەبارێنرێت و تێیدا دۆشاو(ی میوەجات) دەگرن ﴿٤٩﴾ ﴿وَقَالَ الْمَلِكُ﴾ پاشا
وتی ﴿ائْتُونِي بِهِ﴾ ئەو (پیاوە) م بۆ بێنن ﴿فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ﴾ جا کاتێك نێردراوەکە(ی پاشا) هاتە لای
یوسف ﴿قَالَ ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ (یوسف) وتی بگەڕێرەوە بۆلای گەورەکەت (پادشاکەت) ﴿فَاسْأَلْهُ﴾
و پرسیاری لێ بکە ﴿مَا بَالُ النِّسْوَةِ اللَّاتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ﴾ هۆی چی بوو کەئەو ژنانە دەستی خۆیانیان
بڕی ﴿إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ﴾ بێگومان پەروەردگارم بەپیلانی ئەو (ژن) انە ئاگادارو زانایە ﴿٥٠﴾
﴿قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدتُّنَّ يُوسُفَ عَن نَّفْسِهِ﴾ وتی (بەژنەکان) مەبەستان چی بوو کاتێك ویستتان
یوسف بخەڵەتێنن و کاری خراپی پێ بکەن ﴿قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ﴾ (ئافرەتەکان) وتیان پاك و بێگەردی بۆ
خوا ﴿مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِن سُوءٍ﴾ ئێمە هیچ خراپەیەکمان لێ نەدیوە ﴿قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ﴾ ژنەکەی عەزیز وتی
﴿الْآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ﴾ ئائێستا حەق و ڕاستی دەرکەوت ﴿أَنَا رَاوَدتُّهُ عَن نَّفْسِهِ﴾ من دەمویست (یوسف)
دەستم لەگەڵ تێکەڵ کات ﴿وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ﴾ و بێگومان ئەو لەڕاستگۆیانە ﴿٥١﴾ ﴿ذَٰلِكَ لِيَعْلَمَ
أَنِّي﴾ (یوسف وتی) ئەوە بۆ ئەوەی (پادشا) بزانێ بەڕاستی من ﴿لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ﴾ بەپەنهانی ناپاکی
وخیانەتم نەکردووە لێی ﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ﴾ وە بەڕاستی خواش پیلانی ناپاکان ناگەیەنێتە
ئەنجام ﴿٥٢﴾

﴿وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي﴾ وە (یوسف وتی) من هەرگیز پاکانە بۆ خۆم ناکەم ﴿إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ﴾
(چونکە) بەڕاستی نەفس زۆر فەرمان دەرە بەخراپە ﴿إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي﴾ بێجگە ئەو نەفسەی پەروەردگارم
ڕەحمی پێ کردبێت ﴿إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم لێبووردەی میهرەبانە ﴿٥٣﴾
﴿وَقَالَ الْمَلِكُ﴾ جا پادشا وتی (بەژێردەستەکانی) ﴿ائْتُونِي بِهِ﴾ ئەو یوسفەم بۆ بێنن ﴿أَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِي﴾
دەیکەمە (کەسێکی) تایبەت بەخۆم ﴿فَلَمَّا كَلَّمَهُ﴾ جا کاتێ کە (پادشا) قسەی لەگەڵ کرد ﴿قَالَ إِنَّكَ﴾
وتی بەڕاستی تۆ ﴿الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ﴾ ئەمڕۆ لای ئێمە خاوەن پلەو پایە و باوەڕپێکراوی ﴿٥٤﴾
﴿قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ﴾ (یوسف) فەرمووی (بەپادشا) لەسەر خەزێنە و دارایی
زەوی (میسر) دابنێ بەڕاستی من پارێزەرێکی شارەزام ﴿٥٥﴾ ﴿وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ﴾ ئا بەو جۆرە
یوسفمان پایەدار و جێگیر کرد ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەخاک(ی میسر)دا ﴿يَتَبَوَّأُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ﴾ لەهەر
شوێنێک(ی میسردا) بیویستایە دەژیا ﴿نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ﴾ هەر کەسمان بوێ بەر میهرەبانی
خۆمانی دەخەین (لەدونیادا) ﴿وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ و پاداشتی چاکەکاران ون ناکەین ﴿٥٦﴾
﴿وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی ڕۆژی دوایی چاکترە ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بۆ ئەو کەسانەی
بڕوایان هێناوە ﴿وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ و بەهەمیشەیی خۆپارێز بوون (لە هاوبەش بڕیاردان و تاوان)
﴿٥٧﴾ ﴿وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ﴾ وە (لە کاتی گرانیدا) براکانی یوسف هاتن (بۆ میسر) ﴿فَدَخَلُوا عَلَيْهِ﴾ ئەوسا
چوونە لای (یوسف) ﴿فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ﴾ دەست بەجێ (یوسف) ئەوانی ناسی یەوە بەڵام
ئەوان ئەمیان نەناسی یەوە ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ﴾ جا کاتێک کە ڕێکی خستن ڕەوەی کە پێویان
پێی دان ﴿قَالَ ائْتُونِي بِأَخٍ لَكُمْ مِنْ أَبِيكُمْ﴾ وتی برایەکی باوکیتان هەیە بۆم بێنن ﴿أَلَا تَرَوْنَ أَنِّي﴾ ئایا نابینن
کەمن ﴿أُوفِي الْكَيْلَ﴾ پێوانەم تێر و تەواوە (بۆ کڕیارەکان) ﴿وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ﴾ وەمن خانەخوێی
چاکم ﴿٥٩﴾ ﴿فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ﴾ جا ئەگەر ئەو (برایەتان)م بۆ نەهێنن ﴿فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ﴾ ئەوە
پێوانە(ی دانەوێڵە)تان لای من نییە و نزیک (ئەم وڵاتەش) مەکەونەوە ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُوا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ أَبَاهُ﴾ وتیان
هەوڵ و تەقەلا دەدەین لەگەڵ باوکی دا ﴿وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ﴾ و دڵنیابە ئێمە ئەو کارە دەکەین ﴿٦١﴾ ﴿وَقَالَ
لِفِتْيَانِهِ﴾ وە (یوسف) وتی بەدەستە و خزمەتکارەکانی ﴿اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ﴾ دراوەکانیان کە
داویانە (بە نرخی بەرە) بیخەنە ناو بارەکانیان ﴿لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا﴾ بەڵکو بیناسنەوە ﴿إِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ﴾
کاتێک کە گەڕانەوە بۆ ناو ماڵ و منداڵیان ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تا (بەهۆی ئەوەی) بگەڕێنەوە
و بێنەوە (جارێکی تر) ﴿٦٢﴾ ﴿فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَى أَبِيهِمْ﴾ ئەمجا کاتێک گەڕانەوە بۆ لای باوکیان ﴿قَالُوا
يَا أَبَانَا﴾ وتیان ئەی باوکی بەڕێزمان ﴿مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ﴾ (بۆ ساڵی داهاتوو) پێوانەمان لێ قەدەغە
کراوە (ئیتر بۆمان نافرۆشن ئەگەر بنیامین نەبێت لەگەڵماندا) ﴿فَأَرْسِلْ مَعَنَا أَخَانَا نَكْتَلْ﴾
جا کەواتە براکەمان لەگەڵماندا بنێرە پێوانەش دەکەین (دانەوێڵە دەکڕین) ﴿وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾
و دڵنیابە ئاگاداریشی دەکەین ﴿٦٣﴾

﴿قَالَ﴾ (یەعقوب) وتی (پێیان) ﴿هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ﴾ ئایا دڵنیابم لێتان دەربارەی ﴿إِلَّا كَمَا أَمِنتُكُمْ
عَلَىٰ أَخِيهِ مِن قَبْلُ﴾ هەروەك پێشتر دڵنیا بووم لێتان دەربارەی (یوسف) برای ﴿فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا﴾ کەواتە
خوا چاکترین پارێزەرە ﴿وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ وە ئەو بەڕەحمی دارترینی هەموو بەڕەحمی دارانە ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَمَّا
فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ﴾ جا کاتێك بارەکانیان کردەوە ﴿وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ﴾ بینییان دەسمایەکەیان بۆ
گەڕێنراوەتەوە ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا﴾ وتیان ئەی باوکی بەڕێزمان ﴿مَا نَبْغِي﴾ چیمان دەوێت ﴿هَٰذِهِ بِضَاعَتُنَا﴾
ئەمە دراوەکەمانە ﴿رُدَّتْ إِلَيْنَا﴾ بۆمان گەڕێنراوەتەوە ﴿وَنَمِيرُ أَهْلَنَا﴾ بژێویش بۆ خاو خێزانمان دەهێنین
﴿وَنَحْفَظُ أَخَانَا﴾ و براکەشمان دەپارێزین ﴿وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ﴾ و باری وشترێکیش (دانەوێڵە)
زیادە دەهێنین ﴿ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ﴾ ئەم (بارەش) پێوانەیەکی کەمە (و بە ئاسانی دەمان دەنێ) ﴿٦٥﴾
﴿قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ﴾ (یەعقوب) وتی هەرگیز ناینێرم لەگەڵتان ﴿حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ﴾ هەتا
بەڵێنێکی بتەوم پێ نەدەن لەلایەن خواوە (تا سوێندم بۆ نەخۆن بەخوا) ﴿لَتَأْتُنَّنِي بِهِ﴾ کە بێگومان
(بە بیرەی) ئەی هێنەوە بۆم ﴿إِلَّا أَن يُحَاطَ بِكُمْ﴾ مەگەر دەور بدرێن وچارتان نەمێنێت ﴿فَلَمَّا آتَوْهُ
مَوْثِقَهُمْ﴾ ئەمجا کاتێك پەیمانیان پێدا (سوێندیان خوارد) ﴿قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ (یەعقوب)
وتی خوا ئاگادار و چاودێرە سەبارەت بەوەی کە دەیڵێین ﴿٦٦﴾ ﴿وَقَالَ يَا بَنِيَّ﴾ وە وتی ئەی کوڕەکانم
﴿لَا تَدْخُلُوا مِن بَابٍ وَاحِدٍ﴾ هەمووتان لە دەرگایەکەوە مەچنە ژوورەوە ﴿وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ﴾ بەڵکو
لە چەند دەرگایەکی جیاجیاوە بچنە ژوورەوە ﴿وَمَا أُغْنِي عَنكُم مِّنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە من هیچ سوودتان
پێ ناگەیەنم بەرانبەر (پێشهاتی) خوادا ﴿إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ هەموو حوکم و بڕیارێك تەنها بۆ خوایە
﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشت هەر بەو دەبەستم ﴿وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ و خۆسپێرانیش با خۆیان
هەر بەو بسپێرن ﴿٦٧﴾ ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا﴾ جا کاتێك چوونە ژوورەوە ﴿مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم﴾ لەو شوێنەوەی
کە باوکیان فەرمانی پێ دابوون ﴿مَّا كَانَ يُغْنِي عَنْهُم﴾ ئەو (چوونە ئەو جۆرە) هیچ سوودی پێ نەگەیاندن
﴿مِّنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ لە بەرامبەر (قەدەری) خوادا ﴿إِلَّا حَاجَةً﴾ بەڵکو ئەوە مەبەستێك بوو ﴿فِي نَفْسِ
يَعْقُوبَ﴾ لە دەروونی یەعقوبدا بوو ﴿قَضَاهَا﴾ (بەم شێوە) ئەنجامی دا ﴿وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ﴾ وە بەڕاستی
یەعقوب خاوەنی زانست و زانیاری بوو ﴿لِّمَا عَلَّمْنَاهُ﴾ چونکە ئێمە فێرمان کردبوو ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٦٨﴾ ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ کاتێکیش کە چوونە
ژوورەوە بۆ لای یوسف ﴿آوَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ﴾ (یوسف) براکەی بردە پەنا خۆیەوە ﴿قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ﴾
وتی بەڕاستی من براکەی تۆم ﴿فَلَا تَبْتَئِسْ﴾ کەواتە هیچ غەمبار مەبە ﴿بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەوەی
کە ئەوان دەیکەن (لەگەڵت) ﴿٦٩﴾

﴿فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ﴾ جـا کـاتێک کەرەستەی سەفەری ئامادەکردن و ئەوەی ویستیان پێی دان ﴿جَعَلَ
السِّقَايَةَ﴾ ئاوخـوری (پێوانەکەی) مەلیکی خـسـتە ﴿فِي رَحْلِ أَخِيهِ﴾ ناو باری براکەی ﴿ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ﴾
پاشان جارچی یـەک جـاری دا ﴿أَيَّتُهَا الْعِيرُ﴾ ئـەی کاروانەکـە ﴿إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ﴾ بەڕاسـتی
ئێـوە دزن ﴿٧٠﴾ ﴿قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِم﴾ ڕوویـان تێکـردن و ووتیـان ﴿مَّاذَا تَفْقِدُونَ﴾ چیتـان گـوم
کـردوە؟ ﴿٧١﴾ ﴿قَالُوا﴾ ووتیـان ﴿نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ﴾ ئاوخورەکـەی (پێوانەکـەی) پادشـامان دیـار نیـە
﴿وَلِمَن جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ﴾ هـەر کەسێک بیهێنێتـەوە باری ووشترێک (خوراکـی) دەدرێتێ ﴿وَأَنَا بِهِ
زَعِيمٌ﴾ وەمنیش دەستەبەری ئەو (بارە) دەبـم ﴿٧٢﴾ ﴿قَالُوا﴾ ووتیـان ﴿تَاللَّهِ﴾ سـوێند بەخـوا ﴿لَقَدْ
عَلِمْتُم﴾ بەڕاستی ئێوە دەزانن ﴿مَّا جِئْنَا﴾ کەئێمە نەهاتووین ﴿لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ﴾ بۆ ئـەوەی خراپە
بکەیـن لەووڵاتـە ﴿وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ﴾ وەئێمە هیچ کات دز نەبووین ﴿٧٣﴾ ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿فَمَا جَزَاؤُهُ﴾ دەی
ئایـا تۆڵـەی ئەودزەچیـە ﴿إِن كُنتُمْ كَاذِبِينَ﴾ ئەگـەر ئێـوە درۆزن بـوون ﴿٧٤﴾ ﴿قَالُوا جَزَاؤُهُ﴾ ووتیان
تۆڵـەی ئەوەیـە ﴿مَن وُجِدَ فِي رَحْلِهِ﴾ لەباری هەر کەسـێکدا دۆزرایەوە ﴿فَهُوَ جَزَاؤُهُ﴾ هەر ئەو کەسـە
خۆی تۆڵەی بێت (واتە ئەوەی دزیەکەی کردووە ئەبێتە عەبد و کۆیلەی ئەوەی دزیەکەی لێ کراوە)
﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ ئاوەهـا تۆڵە لەستەمکاران دەسەنین ﴿٧٥﴾ ﴿فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ﴾ ئەوسا (یوسف)
دەستی کـرد بەپشـکنینی جەواڵەکانیـان (بارەکانیـان) ﴿قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ﴾ لەپێش پشـکنینی جەواڵی
(بنیامین) برای (دایک و باوکی یوسف) ﴿ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا﴾ لەپاشان (ئاوخور - پێوانەکەی) دەری هێنا
﴿مِن وِعَاءِ أَخِيهِ﴾ لەجەواڵی براکەیدا ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئاوەها جۆرە ﴿كِدْنَا لِيُوسُفَ﴾ پیلانمان بەشانی یوسفدا
﴿مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ﴾ ئـەو نەیدەتوانی براکەی بگرێت ﴿فِي دِينِ الْمَلِكِ﴾ بەپێی ئاین و یاسـایی پادشـا
(بەڵکـو بەپێی ئەو قسـە بوو براکانی خۆیان کردیان) ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگـەر (کاتێک) کە خوا
بیەوێت ﴿نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّن نَّشَاءُ﴾ هەر کەسێک بمانەوێت پلەی بەرز دەکەینەوە ﴿وَفَوْقَ كُلِّ﴾ وە لەسەر
هەموو ﴿ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ﴾ خاوەن زانستێکەوە زاناتر هەیە (مەبەست پێی خودایە) ﴿٧٦﴾ ﴿قَالُوا إِن يَسْرِقْ﴾
ووتیان ئەگەر ئەو (بنیامین) دزیبێتی ﴿فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِن قَبْلُ﴾ ئەوە بێگومان براکەشی پێشتر دزی
کردووە (واتە یوسفیش دز بووە) ﴿فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ﴾ بەڵام یوسف (پێ ناخۆشبوونی خۆی)
بەم (بوختانە) لەدەروونی خۆیدا شاردەوە ﴿وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ﴾ دەری نەبڕی بۆ ئەوان ﴿قَالَ أَنتُمْ﴾ (بەڵکو)
ووتی ئێوە ﴿شَرٌّ مَّكَانًا﴾ لـەوان خراپترن ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ﴾ خـوایش چاک دەزانـێ ئەوەی
کەئێوە دەیڵێن ﴿٧٧﴾ ﴿قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ﴾ ووتیان ئەی عەزیز (پادشا) ﴿إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی
ئەو باوکێکی زۆر پیری بەتەمەنی هەیە ﴿فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ﴾ جایەکێک لە ئێمە لە جیاتی ئەو بگرە
﴿إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لەچاکەکاران دەبینین ﴿٧٨﴾

﴿قَالَ مَعَاذَ ٱللَّهِ﴾ (یوسف) وتی پەنا بەخوا ﴿أَن نَّأْخُذَ إِلَّا مَن وَجَدْنَا مَتَٰعَنَا عِندَهُۥٓ﴾ لەوەی کە هیچ کەسی بگرین بێجگە ئەوەی کە ناو خۆر (پیوانە) کەمان لا دۆزیوەتەوە (کە دزرابوو) ﴿إِنَّآ إِذًا لَّظَٰلِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەگەر وا بکەین ئێمە لەستەم کاران دەبین ﴿٧٩﴾ ﴿فَلَمَّا ٱسْتَيْـَٔسُوا۟ مِنْهُ﴾ جا کاتێك بێ هیوا بوون لەوەی (وەزیر بەرەڵای بکات) ﴿خَلَصُوا۟ نَجِيًّا﴾ چوونە کەنارێك بەچپە ڕاوێژیان دەکرد ﴿قَالَ كَبِيرُهُمْ﴾ برا گەورەکەیان وتی ﴿أَلَمْ تَعْلَمُوٓا۟﴾ ئەی نازانن ﴿أَنَّ أَبَاكُمْ﴾ کە بێگومان باوکتان ﴿قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُم مَّوْثِقًا مِّنَ ٱللَّهِ﴾ سوێند و پەیمانێکی بەناوی خواوە لێ وەرگرتن ﴿وَمِن قَبْلُ مَا فَرَّطتُمْ فِى يُوسُفَ﴾ پێشتریش (لەو بەڵێنەی پێتان دابوو) دەربارەی یوسف کەمتەرخەمیتان کرد ﴿فَلَنْ أَبْرَحَ ٱلْأَرْضَ﴾ کەواتە من ئەم زەوییە بەجێ نایەڵم ﴿حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِىٓ أَبِىٓ﴾ هەتا باوکم مۆڵەتی (گەڕانەوەم) پێ دەدات ﴿أَوْ يَحْكُمَ ٱللَّهُ لِى﴾ یان خوا بڕیارم بۆ دەدات ﴿وَهُوَ خَيْرُ ٱلْحَٰكِمِينَ﴾ هەر ئەویش باشترینی دادوەرانە ﴿٨٠﴾ ﴿ٱرْجِعُوٓا۟ إِلَىٰٓ أَبِيكُمْ﴾ ئێوە بگەڕێنەوە بۆلای باوکتان ﴿فَقُولُوا۟ يَٰٓأَبَانَآ﴾ وپێی بڵێن ئەی باوکی خۆمان ﴿إِنَّ ٱبْنَكَ سَرَقَ﴾ بەڕاستی کوڕەکەت دزی کرد ﴿وَمَا شَهِدْنَآ إِلَّا بِمَا عَلِمْنَا﴾ وئێمەش بێجگە لەوەی دەمانزانی شایەتیمان نەداوە ﴿وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَٰفِظِينَ﴾ خۆ ئێمە ئاگاداری شاراوە وپەنهان نەبووین ﴿٨١﴾ ﴿وَسْـَٔلِ ٱلْقَرْيَةَ﴾ (خۆ ئەگەر بڕوا ناکەیت) لەخەڵکی ئەو شارەش بپرسە ﴿ٱلَّتِى كُنَّا فِيهَا﴾ کەتێیدا لێی بووین ﴿وَٱلْعِيرَ ٱلَّتِىٓ أَقْبَلْنَا فِيهَا﴾ ولەو کاروانەش (بپرسە) لەگەڵیدا گەڕاینەوە ﴿وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾ وبەڕاستی ئێمە ڕاست گۆین ﴿٨٢﴾ ﴿قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا﴾ (یەعقوب علیه السلام) وتی وانیە بەڵکو نەفسی خۆتان کارێکی بۆ جوان (و ئاسان) کردوون ﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾ بۆیە چارم دانبەخۆدا گرتنە بەجوانی ﴿عَسَى ٱللَّهُ أَن يَأْتِيَنِى بِهِمْ جَمِيعًا﴾ بەو ئومێدەی خوا هەموویان (یوسف و بنیامینیش)م بۆ بهێنێتەوە ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زانای کاردروستە ﴿٨٣﴾ ﴿وَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ﴾ ئەوسا ڕووی لێ وەرگێڕان ﴿وَقَالَ يَٰٓأَسَفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ وتی ئاخ و داخ بۆ یوسف ﴿وَٱبْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ ٱلْحُزْنِ﴾ وە هەردوو چاوی سپی (و کوێر) بوون لەداخ وخەفەتدا ﴿فَهُوَ كَظِيمٌ﴾ چونکە هەر داخ و خەفەتی خۆی دەخواردەوە ﴿٨٤﴾ ﴿قَالُوا۟ تَٱللَّهِ﴾ وتیان سوێند بەخوا ﴿تَفْتَؤُا۟ تَذْكُرُ يُوسُفَ﴾ وازناهێنی هەر بیری یوسف دەکەیتەوە ﴿حَتَّىٰ تَكُونَ حَرَضًا﴾ هەتا پەك دەکەویت بەبەخۆشی وخەفەت خواردن ﴿أَوْ تَكُونَ مِنَ ٱلْهَٰلِكِينَ﴾ یان دەمریت و دەچیتە ڕیزی لەناوچوان ﴿٨٥﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَآ أَشْكُوا۟ بَثِّى وَحُزْنِىٓ إِلَى ٱللَّهِ﴾ وتی من سکاڵا و دەردی دڵ و خەفەت و پەژارەم هەر لای خوادەکەم ﴿وَأَعْلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە من لەلایەن خواوە شتانێك دەزانم کە ئێوە نایزانن ﴿٨٦﴾

﴿يَا بَنِيَّ اذْهَبُوا﴾ (یەعقوب وتی) ئەی کوڕەکانم بڕۆن ﴿فَتَحَسَّسُوا مِن يُوسُفَ وَأَخِيهِ﴾ جا بگەڕێن و
هەواڵی یوسف و براکەی بزانن ﴿وَلَا تَيْأَسُوا مِن رَّوْحِ اللَّهِ﴾ نائومێدیش مەبن لە بەزەیی و میهرەبانی
خوا ﴿إِنَّهُ لَا يَيْأَسُ مِن رَّوْحِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی نائومێد نابێت لە ڕەحم و میهرەبانی خوا ﴿إِلَّا الْقَوْمُ
الْكَافِرُونَ﴾ جگە لەوانەی کە بێ بڕوان ﴿٨٧﴾ ﴿فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ﴾ جا کاتێک کە چوونە لای ئەو
(یوسف) وتیان ﴿يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ﴾ ئەی عەزیز (پادشا) ﴿مَسَّنَا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ﴾ زیان و برسێتی تووشی
خۆمان و ماڵ و منداڵمان بووە ﴿وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُّزْجَاةٍ﴾ و دراوێکی کەممان هێناوە (بۆ کڕینی
خۆراک) ﴿فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ﴾ تۆش پێوانەکەمان بە تەواوی بدەری ﴿وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا﴾ خێریشمان
پێ بکە ﴿إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ﴾ بەڕاستی خوا پاداشتی خێرومەندان دەداتەوە ﴿٨٨﴾ ﴿قَالَ هَلْ عَلِمْتُم
مَّا فَعَلْتُم﴾ وتی ئێوە دەزانن چیتان کرد ﴿بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ﴾ بە یوسف و براکەی ﴿إِذْ أَنتُمْ جَاهِلُونَ﴾
لەو کاتەدا کە ئێوە نەزان بوون ﴿٨٩﴾ ﴿قَالُوا أَإِنَّكَ لَأَنتَ يُوسُفُ﴾ وتیان بەڕاستی تۆ یوسفیت؟ ﴿قَالَ أَنَا
يُوسُفُ وَهَٰذَا أَخِي﴾ وتی (بەڵێ) من یوسفم و ئەمەش برامە ﴿قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ بەڕاستی خوا
منەتی نایە سەرماندا ﴿إِنَّهُ مَن يَتَّقِ وَيَصْبِرْ﴾ بەڕاستی هەرکەس خۆی بپارێزێت و لە خوا بترسێت
و دان بە خۆیدا بگرێت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوسا بەڕاستی خوا پاداشتی چاکەکاران
وون ناکات ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُوا تَاللَّهِ﴾ وتیان (بە یوسف) سوێند بە خوا ﴿لَقَدْ آثَرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ بەڕاستی
خوا تۆی هەڵبژاردە بەسەر ئێمەدا ﴿وَإِن كُنَّا لَخَاطِئِينَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە لە هەڵەکاران بووین ﴿٩١﴾
﴿قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ﴾ (یوسف) وتی ئەمڕۆ هیچ سەرزەنشت و تەشەریکتان بەسەر نییە
(لەلایەن منەوە) ﴿يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ﴾ خوا لێتان خۆش بێت ﴿وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ وە ئەو (خوا) لە هەموو
میهرەبانان میهرەبانترە ﴿٩٢﴾ ﴿اذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَٰذَا﴾ ئەم کراسەی من ببەن ﴿فَأَلْقُوهُ عَلَىٰ وَجْهِ أَبِي﴾ و بیدەن
بەسەر دەم و چاوی باوکم دا ﴿يَأْتِ بَصِيرًا﴾ (دەست بەجێ) چاوی چاک دەبێتەوە ﴿وَأْتُونِي بِأَهْلِكُمْ
أَجْمَعِينَ﴾ ئەوسا هەموو کەس و کارتان بێنن بۆ (ئەم وڵاتەی) من ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ﴾ جا کاتێک
کاروانەکە (لە میسر) دەرچوو ﴿قَالَ أَبُوهُمْ﴾ باوکیان وتی ﴿إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ﴾ بەڕاستی من
بۆنی یوسف هەست پێ دەکەم ﴿لَوْلَا أَن تُفَنِّدُونِ﴾ ئەگەر بە خەڵەفاو و بێ عەقڵم دانەنێن ﴿٩٤﴾ ﴿قَالُوا
تَاللَّهِ﴾ وتیان سوێند بە خوا ﴿إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ﴾ تۆ هەر لەسەر هەڵەکەی کۆنی خۆتی ﴿٩٥﴾

﴿فَلَمَّآ أَن جَآءَ ٱلۡبَشِيرُ﴾ جا کاتێک مژدەدەرەکە هات ﴿أَلۡقَىٰهُ عَلَىٰ وَجۡهِهِۦ﴾ ئەو (کراسە)ی دایە بەر
دەم و چاویدا ﴿فَٱرۡتَدَّ بَصِيرٗاۖ﴾ بەکەسێکی بینا گەڕایەوە (کەپێشتر نابینا بوو) ﴿قَالَ أَلَمۡ أَقُل لَّكُمۡ﴾
(یەعقوب) وتی من پێتانم نەوت؟ ﴿إِنِّيٓ أَعۡلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ﴾ دڵنیام من لەلایەن خواوە
شتێک دەزانم ئێوە نایزانن ﴿٩٦﴾ ﴿قَالُواْ يَٰٓأَبَانَا﴾ وتیان ئەی بابە ﴿ٱسۡتَغۡفِرۡ لَنَا ذُنُوبَنَآ﴾ داوای لێ خۆش
بوونی گوناهەکانمان بۆ بکە (لای پەروەردگار) ﴿إِنَّا كُنَّا خَٰطِـِٔينَ﴾ بەڕاستی ئێمە گوناهبار بووین
﴿٩٧﴾ ﴿قَالَ سَوۡفَ﴾ (یەعقوب) وتی پاشان دواتر ﴿أَسۡتَغۡفِرُ لَكُمۡ رَبِّيٓۖ﴾ داوای لێبوردنتان بۆ دەکەم
لەپەروەردگارم ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٨﴾ ﴿فَلَمَّا دَخَلُواْ
عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ جا کاتێک چوونە لای یوسف (لە وڵاتی میسر) ﴿ءَاوَىٰٓ إِلَيۡهِ أَبَوَيۡهِ﴾ دایک و باوکی بردە
ڕێکی خۆی (و دەستی کردە ملیان) ﴿وَقَالَ ٱدۡخُلُواْ مِصۡرَ﴾ و فەرمووی بێنە ژوورەوە میسر ﴿إِن شَآءَ
ٱللَّهُ ءَامِنِينَ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ئارام دەبن (هیچ ڕیایێکتان تووش نابێت) ﴿٩٩﴾ ﴿وَرَفَعَ أَبَوَيۡهِ عَلَى
ٱلۡعَرۡشِ﴾ وە باوک و دایکی لەسەر تەخت(ی حوکمڕانی خۆی) دانا ﴿وَخَرُّواْ لَهُۥ سُجَّدٗاۖ﴾ وە هەموو
کەوتن بەڕوودا سوژدە بردنەوە ﴿وَقَالَ يَٰٓأَبَتِ﴾ (یوسف) وتی ئەی باوکی خۆشەویستم
﴿هَٰذَا تَأۡوِيلُ رُءۡيَٰيَ﴾ ئەمە لێکدانەوەی خەوەکەم بوو ﴿مِن قَبۡلُ﴾ کەلەمەو پێش (بینیم) ﴿قَدۡ جَعَلَهَا رَبِّي
حَقّٗاۖ﴾ بێگومان پەروەردگارم بەڕاستی گێڕا ﴿وَقَدۡ أَحۡسَنَ بِيٓ﴾ وە بەڕاستی خوا چاکەی لەگەڵ کردم
﴿إِذۡ أَخۡرَجَنِي مِنَ ٱلسِّجۡنِ﴾ کاتێ لە زیندان دەری هێنام ﴿وَجَآءَ بِكُم مِّنَ ٱلۡبَدۡوِ﴾ وە ئێوەشی لە لادێ
وبیابانەوە هێنا (بۆ ناو شار) ﴿مِنۢ بَعۡدِ أَن نَّزَغَ ٱلشَّيۡطَٰنُ﴾ دوای ئەوەی شەیتان ناخۆشی و ناکۆکی خستە
﴿بَيۡنِي وَبَيۡنَ إِخۡوَتِيٓۚ﴾ نێوان من و براکانم ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿لَطِيفٞ لِّمَا يَشَآءُۚ﴾ میهرەبانە
بەرامبەر ئەوەی بیەوێت ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡعَلِيمُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زانای کاردروستە ﴿١٠٠﴾ ﴿رَبِّ قَدۡ
ءَاتَيۡتَنِي﴾ ئەی پەروەردگارم بەڕاستی پێت بەخشیووم ﴿مِنَ ٱلۡمُلۡكِ﴾ هەندێک لەدەسەڵات و پاشایەتی
﴿وَعَلَّمۡتَنِي مِن تَأۡوِيلِ ٱلۡأَحَادِيثِۚ﴾ وە هەندێکیش لە لێکدانەوەی خەونت فێر کردووم ﴿فَاطِرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ
وَٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەی دروستکەری ئاسمانەکان و زەوی ﴿أَنتَ وَلِيِّۦ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۖ﴾ تۆ پشتیوان و یارمەتی
دەری منی لەدونیا و لەڕۆژی دوایی دا ﴿تَوَفَّنِي مُسۡلِمٗا﴾ بەموسوڵمانێتی بممرێنە ﴿وَأَلۡحِقۡنِي بِٱلصَّٰلِحِينَ﴾
و بمخەرە ڕیزی پیاو چاکانەوە (لەدوا ڕۆژدا) ﴿١٠١﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنۡ أَنۢبَآءِ ٱلۡغَيۡبِ﴾ ئەوەی (کە باس کرا) لە
هەواڵە نەزانراو و پەنهانەکانە ﴿نُوحِيهِ إِلَيۡكَۖ﴾ کە بە وەحی بۆت دەنێرین (ئەی موحەممەد ﷺ)
﴿وَمَا كُنتَ لَدَيۡهِمۡ﴾ تۆ لای ئەوان (براکانی یوسف) نەبوویت ﴿إِذۡ أَجۡمَعُوٓاْ أَمۡرَهُمۡ﴾ کاتێ کە هەموو
بڕیاری خۆیان دا (بەیەکی) ﴿وَهُمۡ يَمۡكُرُونَ﴾ و پیلانیان داڕشت ﴿١٠٢﴾ ﴿وَمَآ أَكۡثَرُ ٱلنَّاسِ وَلَوۡ حَرَصۡتَ بِمُؤۡمِنِينَ﴾
وە زۆربەی خەڵکی هەرچەند تۆ سوور بیت (لەسەر باوەڕ هێنانیان) باوەڕ ناهێنن ﴿١٠٣﴾

﴿وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ داوای هیچ پاداشتێك لەوانە ناكەیت
لەسەر (گەیاندنی) ئەو (قورئانە) ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ﴾ ئەو قورئانە هەر پەند و ئامۆژگاریە
بۆ جیهانیان ﴿١٠٤﴾ ﴿وَكَأَيِّنْ مِنْ آيَةٍ﴾ وە زۆر بەڵگەو نیشانە هەیە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەئاسمانەكان
و زەویدا ﴿يَمُرُّونَ عَلَيْهَا﴾ بە لایاندا دەڕۆن ﴿وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ﴾ بەڵام ئەوان ڕوویان لێ وەردەگێڕن
﴿١٠٥﴾ ﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ﴾ جا زۆربەیان باوەڕیشیان بەخوا ﴿إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ﴾ مەگەر ئەوان
لەو كاتەدا هاوبەشیش بڕیار دەدەن بۆ خوا ﴿١٠٦﴾ ﴿أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ﴾ جا ئایا ئەوانە ناترسن بەخەیان
بگرێت ﴿غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ﴾ سزایەكی داپۆشەری خوا ﴿أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ یان لەناكاودا
ڕۆژی دوایان بەسەردا بێت ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە كاتێكدا ئەوان هەستی پێ نەكەن ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلْ هَٰذِهِ
سَبِيلِي﴾ بڵێ ئەمە ڕێگای منە ﴿أَدْعُو إِلَى اللَّهِ﴾ بانگی (خەڵكی) دەكەم بۆلای خوا ﴿عَلَىٰ بَصِيرَةٍ﴾
لەسەر بەڵگەی ڕوون وچاوڕوونی ﴿أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي﴾ من و ئەوانەش شوێنم كەوتوون ﴿وَسُبْحَانَ اللَّهِ﴾
وخوا زۆر پاك و بێگەردە ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە من هیچ كات لەهاوبەش دانەران نیم ﴿١٠٨﴾
﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ﴾ وە ئێمە پێش تۆ (پێغەمبەرمان) نەناردووە ﴿إِلَّا رِجَالًا﴾ جگە لەپیاو نەبێت ﴿نُوحِي
إِلَيْهِمْ﴾ كەنیگامان بۆ دەكردن ﴿مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ﴾ لەخەڵكی شار و گوندەكان ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾
دەی ئایا ئەو (بێ باوەڕانە) نەگەڕاون بەسەر زەویدا ﴿فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ﴾ تا سەرنج بدەن چۆن
بووە ﴿عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ سەرئەنجامی ئەوانەی كە لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾
وە بێگومان ژیانی ڕۆژی دوایی چاكترە ﴿لِلَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ بۆ ئەوانەی خۆیان پاراستووە ولەخواترس
بوون (لەدونیادا) ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئێوە ژیرنابن وتێ ناگەن ﴿١٠٩﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ﴾ هەتا كاتێ
پێغەمبەرەكانیان نائومێد بوون (لەسەركەوتن) ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا﴾ وە گومانەكەیان وایان
زانی كە (پێغەمبەران) درۆیان لەگەڵدا كردوون ﴿جَاءَهُمْ نَصْرُنَا﴾ (لەو كاتەدا) سەركەوتن و یارمەتی
ئێمەیان بۆ هات ﴿فَنُجِّيَ مَنْ نَشَاءُ﴾ جا ئەوانەی دەمانویست ڕزگاركران ﴿وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا﴾ سزاشمان
ناگەڕێتەوە ﴿عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ لە گەل و هۆزی تاوانبار ﴿١١٠﴾ ﴿لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ﴾ سوێندبێت
بێگومان لەداستانی (پێغەمبەراندا علیهم السلام) ﴿عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ پەندو ئامۆژگاری هەیە بۆ
خاوەن بیر وهۆشان ﴿مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ﴾ ئەم (قورئانە) چیرۆك و قسەیەك نی یە هەڵبەستراو بێت
﴿وَلَٰكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ بەڵكو بەڕاستدانەر و پشتگیری ئەو (كتێبانە)یە كە لەپێش خۆیەوە
(هاتوون پێش دەستكاری كردنیان لەلایەن جولەكە وگاورەكانەوە) ﴿وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ هەروەها
ڕوون كەرەوەی هەموو شتێكە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ وەڕێنموونی و میهرەبانیە ﴿لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ ئەوانەی
كەبڕوا دێنن ﴿١١١﴾

سورەتی ﴿الرَّعْد﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿المر﴾ بە(ئەلیف، لام، میم، ڕا) دەخوێندرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بڕوانیاری زیاتر سەیری
سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ﴾ ئەمانە ئایەتەکانی کتێبی (ئاسمانین)
﴿وَالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ وە ئەوەی بێنراوەتە خوارەوە بۆتۆ ﴿مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە حەق
وڕاستە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی باوەڕ ناهێنن (١) ﴿اللَّهُ الَّذِي﴾ ئەو خوایەی
﴿رَفَعَ السَّمَاوَاتِ﴾ ئاسمانەکانی بەرز کردوتەوە ﴿بِغَيْرِ عَمَدٍ﴾ بەبێ هیچ پایەو ستوونێک ﴿تَرَوْنَهَا﴾ وەک دەیبینن
﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان بەرز بوەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (بەو شێوەی شایستەی خوابێت
کە ئێمە چۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆرو مانگی ڕام هێناوە (بۆ خزمەتکردنی خەڵکی)
﴿كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هەر یەکەیان دەگەڕێ تاکاتێ دیاری کراو ﴿يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾ هەموو کاروبارێک
هەڵدەسوڕێنێ ﴿يُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ و ئایەتەکان ڕوون دەکاتەوە (بۆتان) ﴿لَعَلَّكُم بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ﴾ هەتا
لە (زیندوو بوونەوەو) گەیشتن بەخزمەت پەروەردگارتان دڵنیابن (٢) ﴿وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ﴾ (خوا)
ئەو زاتەیە کە زەوی ڕاخستوە (بەپانی و درێژی) ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا﴾ و چەندها چیا و ڕووباری
تێدا داوە (دروست کردووە) ﴿وَمِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ وە لە هەموو جۆرە میوەیەک ﴿جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾
جوتێک نێر و مێی تێدا دروست کردووە ﴿يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ﴾ شەو دەدات بەسەر ڕۆژدا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾
بەڕاستی لەوانەدا ﴿لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڵگە و نیشانە هەیە بۆ ئەو کەسانەی کە بیر دەکەنەوە (٣)
﴿وَفِي الْأَرْضِ﴾ وە لە زەویدا ﴿قِطَعٌ مُّتَجَاوِرَاتٌ﴾ چەند پارچەی لە پاڵ یەکتریدا هەن ﴿وَجَنَّاتٌ مِّنْ أَعْنَابٍ﴾
هەروەها باخانی تری و ڕەز ﴿وَزَرْعٌ﴾ و کشتوکاڵ ﴿وَنَخِيلٌ﴾ و (باخانی) دار خورمای ﴿صِنْوَانٌ
وَغَيْرُ صِنْوَانٍ﴾ دوو قەد(ی یەک بنج) و یەک قەد ﴿يُسْقَىٰ بِمَاءٍ وَاحِدٍ﴾ هەموویان بەیەک ئاو ئاودەدرێن
﴿وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ کەچی هەندێکیان داوە بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿فِي الْأُكُلِ﴾
لە خواردندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوانەدا ﴿لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ چەند نیشانەی ڕوون هەیە بۆ ئەوانەی
تێ دەگەن و بیر دەکەنەوە (٤) ﴿وَإِن تَعْجَبْ﴾ جا ئەگەر تۆ سەرت سوڕ بمێنێ ﴿فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ﴾ ئەوە
قسەی ئەوانە جێی سەر سوڕمانە کە دەڵێن ﴿أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا﴾ ئایا کاتێک (کە مردین و) بووینە
بەخاک ﴿أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ ئایا ئێمە سەر لە نوێ دروست ئەکرێینەوە ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەو بە
کەسانێکن ﴿كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ﴾ کە بێ باوەڕ بوون بە پەروەردگاریان ﴿وَأُولَٰئِكَ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ﴾
جا ئەوانە کۆت و زنجیر لە گەردنیاندایە ﴿وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ وە ئەوانە هاوەڵانی ئاگرن
﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ کە بەهەمیشەیی دەمێننەوە تێیدا (٥)

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ بەپەلە داوای سزات لێ دەکەن ﴿قَبْلَ الْحَسَنَةِ﴾ پێش چاکەو بەزەیی ﴿وَقَدْ
خَلَتْ مِن قَبْلِهِمُ الْمَثُلَاتُ﴾ کە بێگومان لەپێش ئەمانەوە زۆر نموونەی تۆڵەیان لێ سەنراوە ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾
و بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ﴾ خاوەنی لێ بوردنە بۆ خەڵکی ﴿عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ﴾ گەرچی
ستەمکاریش بن ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ هەروەها بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَشَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ تۆڵەسێنێکی توند
وتیژە ﴿٦﴾ ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە
بۆ نەنێردراوەتە خوارەوە بۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ موعجیزەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿إِنَّمَا أَنتَ
مُنذِرٌ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ تۆ هەر ترسێنەری ﴿وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾ و بۆ هەموو گەلێك ڕێنیشاندەرێك
هەیە ﴿٧﴾ ﴿اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ﴾ خوا دەزانێ هەموو مێینەیەك (لە منداڵدانیدا) چی هەڵگرتووە
(کوڕ یان کچ) ﴿وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ﴾ وە هەروەها دەزانێت منداڵدانەکان چی لێ کەمدەبێتەوە ﴿وَمَا
تَزْدَادُ﴾ و چی زیاد دەکات ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ عِندَهُ بِمِقْدَارٍ﴾ وە هەموو شتێك لای ئەو (خوا) ئەندازەی
(دیاری کراوی خۆی) هەیە ﴿٨﴾ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (خوا) زانایە بەهەموو دیار و نادیارێك
﴿الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ﴾ گەورە و بەرزە وبڵندە ﴿٩﴾ ﴿سَوَاءٌ مِّنكُم مَّنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ﴾ یەکسانە (بۆ خوا)
ئەوەتان بەنهێنی قسە بکات ﴿وَمَن جَهَرَ بِهِ﴾ وە ئەوەتان بەئاشکرا (قسە) بکات ﴿وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ﴾
و ئەوەی کەلەشەودا خۆی دەشارێتەوە ﴿وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ﴾ ئەوەی کەلە ڕۆژدا دەردەکەوێت ﴿١٠﴾ ﴿لَهُ
مُعَقِّبَاتٌ﴾ بۆ ئەو (ئادەمی) هەیە چەند فریشتەیەك کە بەدوای یەکدا دێن ﴿مِّن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾
لەپێش و لەدوایەوە ﴿يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوادەی پارێزن لەزیان ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا
﴿لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ﴾ (بار و حاڵی) هیچ گەلێك ناگۆڕێت ﴿حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾ هەتا ئەوان خۆیان (بار و
حاڵی) خۆیان نەگۆڕن ﴿وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ﴾ وەکاتێك خوا بیەوێت ﴿بِقَوْمٍ سُوءًا﴾ گەل وهۆزێك تووشی بەلا
وسزا بکات ﴿فَلَا مَرَدَّ لَهُ﴾ هیچ شتێك ناتوانێت ڕێگری لێ بکات ﴿وَمَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَالٍ﴾ و جگە
لەو (خوا) هیچ یارمەتی دەر و پشتیوانێکیان نی یە ﴿١١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ (خوا) ئەو زاتەیە ﴿يُرِيكُمُ الْبَرْقَ﴾
بروسکەتان پیشان دەدات ﴿خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ کەهۆی ترساندن و هیوا وئومێدتانە ﴿وَيُنشِئُ السَّحَابَ
الثِّقَالَ﴾ هەروەها هەوری قورس (بەئاوی باران) پەیدا دەهێنێت ﴿١٢﴾ ﴿وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ﴾
وەهەورە گرمە سوپاس و ستایشی ئەو (خوا) دەکات ﴿وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ﴾ هەروەها فریشتەکانیش
لە هەیبەت و ترسی ئەو (ستایشی دەکەن) ﴿وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ﴾ وە (پەروەردگار) هەورە بروسکەکان
دەنێرێت ﴿فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَاءُ﴾ و دەیدات لە هەرکەسی کەبیەوێت ﴿وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ﴾ لە کاتێکدا
ئەوانە دەمە دەمێ (وموجادەلە) دەکەن دەربارەی خوا ﴿وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ﴾ و ئەو (خوا) هێز و توانای
زۆر بەتینە ﴿١٣﴾

﴿لَهُۥ دَعۡوَةُ ٱلۡحَقِّ﴾ نزا و پاڕانەوەی هەقیش هەر بۆ (خوایە) ﴿وَٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ ئەوانەش دەپاڕێنەوە و نزا لای غەیری خوا دەکەن ﴿لَا يَسۡتَجِيبُونَ لَهُم بِشَيۡءٍ﴾ هیچ وەڵامێکیان نادەنەوە (ناسەن بەهەواریانەوە) ﴿إِلَّا كَبَٰسِطِ كَفَّيۡهِ إِلَى ٱلۡمَآءِ﴾ مەگەر وەك كەسێك (کەبێوری بێت لەدوورەوە) هەردوو مشتی خۆی بۆلای ئاوێك درێژ كردبێ ﴿لِيَبۡلُغَ فَاهُ﴾ بۆ ئەوەی (ئاو) بگاتە دەمی بەلام نایگاتێ ﴿وَمَا هُوَ بِبَٰلِغِهِۦۚ وَمَا دُعَآءُ ٱلۡكَٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَٰلٖ﴾ نزا و دوعای بێ بڕوایان (لەبتەکانیان) هیچ نیە جگە لە گومڕایی و سەرلێ شێوان ﴿١٤﴾ ﴿وَلِلَّهِ يَسۡجُدُ﴾ سوژدە بۆ خوا دەبات ﴿مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە ﴿طَوۡعٗا وَكَرۡهٗا﴾ بیانەوێ و نەیانەوێ ﴿وَظِلَٰلُهُم بِٱلۡغُدُوِّ وَٱلۡأٓصَالِ﴾ هەروەها سێبەرەکانیان لەبەیانیان و ئێواراندا (سوژدە دەبەن) ﴿١٥﴾ ﴿قُلۡ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ کێ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿قُلِ ٱللَّهُۚ﴾ بڵێ خوا ﴿قُلۡ﴾ جا بڵێ ﴿أَفَٱتَّخَذۡتُم مِّن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَ﴾ دەی ئێوە بێجگە لەو (خوا) پشتیوانانێکتان هەڵبژاردووە (بۆ خۆتان) ﴿لَا يَمۡلِكُونَ لِأَنفُسِهِمۡ نَفۡعٗا وَلَا ضَرّٗاۚ﴾ کەخاوەنی هیچ سوود و زیانێك نین بۆ خۆشیان ﴿قُلۡ﴾ بڵێ ﴿هَلۡ يَسۡتَوِي ٱلۡأَعۡمَىٰ وَٱلۡبَصِيرُ﴾ ئایە کوێر و چاو ساغ یەکسانن؟ ﴿أَمۡ هَلۡ تَسۡتَوِي ٱلظُّلُمَٰتُ وَٱلنُّورُۗ﴾ یان ئایا تاریکیەکان و ڕووناکی وەك یەك وان؟ ﴿أَمۡ جَعَلُواْ لِلَّهِ شُرَكَآءَ﴾ بەڵکو ئەوانە چەند هاوبەشێکیان بۆ خوا داناوە؟ ﴿خَلَقُواْ كَخَلۡقِهِۦ﴾ (گوایە) وەك دروستکراوی خوا ئەوانیش دروست کردبێت؟ ﴿فَتَشَٰبَهَ ٱلۡخَلۡقُ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ ئەوسا دروست کراوەکەیان لێ شێوا؟! ﴿قُلِ ٱللَّهُ﴾ بڵێ خوا ﴿خَٰلِقُ كُلِّ شَيۡءٖ﴾ دروست کاری هەموو شتێکە ﴿وَهُوَ ٱلۡوَٰحِدُ ٱلۡقَهَّٰرُ﴾ و هەر ئەویشە تاك و تەنیای زاڵە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١٦﴾ ﴿أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ﴾ بارانی لەئاسمانەوە باراندووە ﴿فَسَالَتۡ أَوۡدِيَةُۢ بِقَدَرِهَا﴾ جا هەر شیو و دۆڵێك بە ئەندازەی خۆی لافاوی هەڵدەستێت ﴿فَٱحۡتَمَلَ ٱلسَّيۡلُ﴾ ئەوسا لافاوەکە هەڵی دەگرێت ﴿زَبَدٗا رَّابِيٗاۖ﴾ کەفێکی بەرز بووە (بە لافاوەکەوە) ﴿وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيۡهِ فِي ٱلنَّارِ﴾ هەروەها لەو (کانزایانەش پەیدا دەبێ) کە ئاگری بۆ ئاودەدەن (دەیتوێننەوە) ﴿ٱبۡتِغَآءَ حِلۡيَةٍ﴾ بەمەبەستی دروست کردنی خشڵ (زێڕ و زیوو) ﴿أَوۡ مَتَٰعٖ﴾ یان شتومەکی تر (وەك قاپ و قاجاغ) ﴿زَبَدٞ مِّثۡلُهُۥۚ﴾ کەفێك وەکو ئەو (کەفی لافاوە پەیدا دەبێ) ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە ﴿يَضۡرِبُ ٱللَّهُ ٱلۡحَقَّ وَٱلۡبَٰطِلَۚ﴾ خوا نموونەی حەق و بەتاڵ دێنێتەوە ﴿فَأَمَّا ٱلزَّبَدُ فَيَذۡهَبُ جُفَآءٗۖ﴾ جا کەفەکە دەڕوات و لە ناو دەچێ ﴿وَأَمَّا مَا يَنفَعُ ٱلنَّاسَ﴾ بەلام ئەوەی کە سوود بەگەیەنێت بە خەڵکی ﴿فَيَمۡكُثُ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ﴾ لەزەویدا دەمێنێتەوە ﴿كَذَٰلِكَ يَضۡرِبُ ٱللَّهُ ٱلۡأَمۡثَالَ﴾ ئا بەو جۆرە خوا نموونەکان دەهێنێتەوە ﴿١٧﴾ ﴿لِلَّذِينَ ٱسۡتَجَابُواْ لِرَبِّهِمُ﴾ بۆ ئەوانەی وەڵامی بانگەوازی پەروەردگاریان داوەتەوە ﴿ٱلۡحُسۡنَىٰۚ﴾ (پاداشتی) هەرە چاك (بەهەشت) هەیە ﴿وَٱلَّذِينَ لَمۡ يَسۡتَجِيبُواْ لَهُۥ﴾ ئەوانەش وەڵامی بانگەوازی (پەروەردگار)یان نەداوەتەوە ﴿لَوۡ أَنَّ لَهُم مَّا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا﴾ ئەگەر هەرچی لە زەویدا هەمووی هی ئەوان بێ ﴿وَمِثۡلَهُۥ مَعَهُۥ﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵ بێت ﴿لَٱفۡتَدَوۡاْ بِهِۦٓۚ﴾ دەیبەخشن لە بریتی و بەدەلی سزای ڕۆژی دوایی ﴿أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ﴾ ئەوانە بۆیان هەیە ﴿سُوٓءُ ٱلۡحِسَابِ﴾ لێپرسینەوەیەکی سەخت و خراپ ﴿وَمَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ﴾ و جێگایان دۆزەخە ﴿وَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ﴾ ئای کەچەند شوێنێکی بەد و خراپە ﴿١٨﴾

﴿أَفَمَن يَعْلَمُ﴾ جا ئایا کەسێك کە بزانێت (ژیری عاقڵ کار) ﴿أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ بەڕاستی ئەوەی بڕیاردراوەتە
خوار بۆ تۆ ﴿مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە حەق وڕاستە ﴿كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ﴾ وەك ئەو کەسەیە
کە کوێر بێت (ژیری خۆی نەخاتە کار و بێ باوەڕ بێت) ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ بێگومان هەر
ئەوانە بیر دەکەنەوە کە خاوەنی ژیرین ١٩ ﴿الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی کە پەیمانی خوا دەبەنە
سەر ﴿وَلَا يَنقُضُونَ الْمِيثَاقَ﴾ وە پەیمان ناشکێنن و هەڵی ناوەشێننەوە ٢٠ ﴿وَالَّذِينَ يَصِلُونَ﴾ وە ئەوانەی کە
پەیوەندی خزمایەتی بەجێ دەهێنن ﴿مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ﴾ ئەوەی خوا فەرمانی داوە کە پەیوەست
بکرێت لەگەڵیدا (وەك بەسەرکردنەوەی خزمان) ﴿وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ﴾ وە لە پەروەردگاریان دەترسن
﴿وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ﴾ وە لە خراپە و سەختی لێپرسینەوە دەترسن ٢١ ﴿وَالَّذِينَ صَبَرُوا﴾ وە ئەوانەی کە
دانیان بەخۆیاندا گرت ﴿ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ﴾ بەمەبەستی ڕەزامەندی پەروەردگاریان ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾
وە نوێژیان بەجێ هێناوە ﴿وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾ وە لەو ڕۆزییەی پێمان داوون بەخشیویانە ﴿سِرًّا
وَعَلَانِيَةً﴾ بەنهێنی و بەئاشکرا ﴿وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ﴾ وە بەچاکە بەرگری لەخراپە دەکەن (بەچاکە
خراپەکانیان دەسڕنەوە و لای دەبەن) ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ﴾ سەر ئەنجامی چاکی ئەو دنیا هەر بۆ
ئەوانە ٢٢ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ بەهەشتانێك جێگای مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿يَدْخُلُونَهَا﴾ کە ئەوان دەچنە ناوییەوە
﴿وَمَن صَلَحَ﴾ هەروەها ئەوانەش کە چاك بوون ﴿مِنْ آبَائِهِمْ﴾ لە باو و باپیرانیان ﴿وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ﴾
وهاوسەرانیان و وەچە و نەوەکانیان ﴿وَالْمَلَائِكَةُ﴾ فریشتەکانیش ﴿يَدْخُلُونَ عَلَيْهِم مِّن كُلِّ بَابٍ﴾ دەچنە
ژوورەوە بۆ لایان لە هەموو دەرگایەکەوە ٢٣ ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُم﴾ (پێیان دەڵێن) سەلامەت بن بۆ ﴿بِمَا صَبَرْتُمْ﴾
چونکە ئارامتان گرت (لە دونیادا) ﴿فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ﴾ جا چەند سەر ئەنجامێکی چاکتان بوو ٢٤
﴿وَالَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ﴾ بەڵام ئەوانەی کە پەیمانی خوا هەڵ دەوەشێننەوە ﴿مِن بَعْدِ مِيثَاقِهِ﴾ لەپاش
بەستن و گرێ دانی ﴿وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ﴾ ئەو پەیوەندی خزمایەتییەی کە خوا فەرمانی
پێ داوە بەجێی ناهێنن و ئەیپچڕێنن ﴿وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ و خراپەکاری دەکەن لەزەویدا ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمُ
اللَّعْنَةُ﴾ هەر بۆ ئەوانە نەفرین و دووریی لەڕەحمەتی خوا ﴿وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ﴾ هەروەها بۆ ئەوانە سەرئەنجامی
خراپ ٢٥ ﴿اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ﴾ خوا ڕزق و ڕۆزی فراوان دەکات ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ بۆ هەر کەسێك خۆی
بیەوێت ﴿وَيَقْدِرُ﴾ وەکەمی دەکات (بۆ هەر کەسێك بیەوێت) ﴿وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ وە ئەوانە دڵخۆش
بوون بەژیانی دونیا ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ لەکاتێکدا ژیانی دونیا هیچ نییە ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لەچاو ڕۆژی دواییدا
﴿إِلَّا مَتَاعٌ﴾ جگە لە ڕابواردنێکی چەند ساتێکی کەم نەبێت ٢٦ ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانە کە بێ بڕوا
بوون دەڵێن ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ بۆچی نەنێردراوە بۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ موعجیزەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە
﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی خوا ﴿يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ هەر کەسێ بوێت گومڕای
دەکات (کەشیاوی گومڕاکردنە) ﴿وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ﴾ وە ڕێنموونی هەر کەسێك دەکات کە بۆ لای
خۆی گەڕابێتەوە ٢٧ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُم﴾ و دڵیان ئارام دەبێت
﴿بِذِكْرِ اللَّهِ﴾ بەیادی خوا ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ﴾ ئاگادار بن کە هەر بەیادی خوا ﴿تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ دڵەکان ئارام
دەگرن ٢٨

﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿طُوبَى لَهُمْ﴾
خۆش بەحاڵی بۆ ئەوانە ﴿وَحُسْنُ مَآبٍ﴾ لەگەڵ سەرەنجامی چاک ﴿٢٩﴾ ﴿كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ﴾ هەر بەو شێوەی
(پێغەمبەرانی تر) تۆمان ڕەوانە کردوە ﴿فِي أُمَّةٍ﴾ لەناو گەل و ئوممەتێکدا ﴿قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ﴾
کە لەپێش ئەوانەوە گەل و ئوممەتی تر هاتوون و چوون ﴿لِتَتْلُوَ عَلَيْهِمُ الَّذِي﴾ بۆ ئەوەی بیخوێنیتەوە
بەسەریاندا ئەوەی ﴿أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ نیگامان کردووە بۆت ﴿وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ﴾ لەکاتێکدا ئەو بە
بڕوا نین بەخوای میهرەبان ﴿قُلْ هُوَ رَبِّي﴾ بڵێ ئەو پەروەردگاری منە ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی
بەهەق نی یە بێجگە لە ئەو ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشتم هەر بەو بەستووە ﴿وَإِلَيْهِ مَتَابِ﴾ گەڕانەوەشم
هەر بۆلای ئەوە ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا﴾ بەڕاستی ئەگەر قورئانێک (بەخوێندنەوەی) ﴿سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ﴾
چیاکانی پێ ببرایە (بۆ شوێنێکی تر) ﴿أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْأَرْضُ﴾ یان زەوی پێ لەت لەت بکرایە ﴿أَوْ كُلِّمَ بِهِ
الْمَوْتَى﴾ یان لەگەڵ مردووانە قسەی بکردایە (ئەمجا باوەڕ ناهێنن) ﴿بَلْ لِلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا﴾ بەڵام هەموو
کاروبارەکان بەدەست خوایە ﴿أَفَلَمْ يَيْأَسِ﴾ دەی ئایا بێ هیوا نەبوون (وەیان نەزانیوە) ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە ﴿أَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ﴾ کەئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَهَدَى النَّاسَ جَمِيعًا﴾ هەموو
خەڵکی دەخستە سەر ڕێگەی ڕاست ﴿وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کەبێ باوەڕ بوون هەمیشە
﴿تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ﴾ بەڵای سەختیان تووش دەبێت بەهۆی ئەوەی کردوویانە ﴿أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِنْ
دَارِهِمْ﴾ یان ئەو (بەڵایە) لە نزیک ماڵەکانیانەوە ڕوودەدات ﴿حَتَّى يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ﴾ هەتا بەڵێنی خوا
دێتە دی ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ﴾ بەڕاستی خوا بەڵێنی خۆی بەدی دەهێنێت ﴿٣١﴾ ﴿وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ﴾
سوێند بەخوا بێگومان گاڵتە و سوکایەتی کرا ﴿بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ﴾ بە پێغەمبەرانی زۆر لەپێش تۆوە
﴿فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ منیش (ماوەیەک) مۆڵەتم دا بەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ﴾ پاشان
ئەوانم گرت (تۆڵەم لێ سەندن) ﴿فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەی من (دەربارەیان) ﴿٣٢﴾
﴿أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ﴾ دەی ئەو (خوایە)ی چاودێرە ﴿عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ﴾ بەسەر هەموو کەسەوە هەرچی
کردووە (وەک بتێکە ئاگای لە هیچ نی یە) ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ﴾ ئەوانە هاوبەشانێکیان بۆ خوا بڕیار
داوە ﴿قُلْ سَمُّوهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ناوی ئەو (بت و هاوبەشانەم) بۆ بڵێن ﴿أَمْ تُنَبِّئُونَهُ﴾
یان ئێوە هەواڵ دەدەن بەخوا ﴿بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ﴾ بەوەی کە(بەخەیاڵی ئێوە) نایزانێت لەزەویدا
﴿أَمْ بِظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ﴾ یان قسەی ڕووت و (بێ مانا) دەکەن ﴿بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ﴾ (نەخێر خوا
هاوبەشی نی یە) بەڵکو ئەوانەی بێ باوەڕ بوون فێڵ و پیلانی خۆیان بۆ ڕازێنراوەتەوە ﴿وَصُدُّوا عَنِ
السَّبِيلِ﴾ وە قەدەغە کران لەڕێگەی ڕاست ﴿وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ هەر کەسێش خوا گومڕای بکات
﴿فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ ئەوە هیچ ڕێ پیشاندەرێکی بۆ نی یە ﴿٣٣﴾ ﴿لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ئەوانە لە ژیانی
دونیادا سزایان بۆ هەیە ﴿وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ﴾ وە بەڕاستی سزای ڕۆژی دوایی سەختتر و گرانترە
﴿وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ﴾ وە بێگومان هیچ پارێزەرێک نی یە بۆ ئەوان لە (سزای) خوا ﴿٣٤﴾

﴿مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ وێنەی ئەو بەهەشتەی کەوا بەڵێنی دراوە بە پارێزکاران و لەخواترسان
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان دەڕوون بەژێر باخەکانیدا ﴿أُكُلُهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا﴾ میوە وسێبەرەکانی
(بەهەشت) هەمیشەیین ﴿تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوا﴾ ئەو (بەهەشتە) ئاکامی ئەوانەیە کە خۆیان پاراست
(لە دوژمن) ولەخواترسان ﴿وَّعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ﴾ و ئاکامی بێ باوەڕانیش هەر ئاگرە ﴿٣٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ
آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەش کتێبمان پێ داوون ﴿يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ شاد دەبن بەوەی بۆڕاوەتە
خوارەوە بۆت ﴿وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَن﴾ و هەندێ لە گرۆ و تاقمەکان هەن ﴿يُنكِرُ بَعْضَهُ﴾ هەندێک لەوە
ئینکار دەکەن ﴿قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ﴾ بڵێ من تەنها فەرمانم بەوە پێدراوە ﴿أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ﴾ کە خوا بپەرستم
﴿وَلَا أُشْرِكَ بِهِ﴾ و هیچ هاوبەشێکی بۆ دانەنێم ﴿إِلَيْهِ أَدْعُو وَإِلَيْهِ مَآبِ﴾ هەر بۆلای خوا (خەڵکی)
بانگ ئەکەم گەڕانەوەشم تەنها بۆلای ئەو (خوایە) ﴿٣٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَاهُ﴾ بەو شێوە ئەو (قورئانە)مان
ناردۆتەخوارەوە (بۆ تۆ) ﴿حُكْمًا عَرَبِيًّا﴾ کە فەرمانێکی عەرەبییە ﴿وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم﴾ سوێند بەخوا
بەڕاستی ئەگەر تۆ شوێنی ئارەزووەکانی ئەوانە بکەوی ﴿بَعْدَمَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ لەدوای ئەو وەحی و
شارەزاییەی کە هاتووە بۆت ﴿مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ﴾ هیچ یارییدەرێکت نابێت لە (سزای) خوا ﴿٣٧﴾
﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێش تۆ پێغەمبەرانێکمان ناردووە ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ﴾
و پێمان داون ﴿أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً﴾ هاوسەر و نەوە و وەچە ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ﴾ وە بۆ هیچ پێغەمبەرێک نەبووە
﴿أَن يَأْتِيَ بِآيَةٍ﴾ (پێش تۆ) نیشانەیەک (موعجیزەیەک) بێنێ ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت
﴿لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ﴾ بۆ هەموو کارێک وەختێکی تایبەتی هەیە کەنووسراوە ﴿٣٨﴾ ﴿يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ﴾
ئەوەی خوا بیەوێ دەیسڕێتەوە و (ئەوەش بیەوێ) دەیهێڵێتەوە ﴿وَعِندَهُ أُمُّ الْكِتَابِ﴾ سەرچاوەی
کتێبەکان لای ئەو (خوایە کە لوح المحفوظ)ە ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِن مَّا نُرِيَنَّكَ﴾ جا ئەگەر پیشانت دەین ﴿بَعْضَ
الَّذِي﴾ هەندێک لەو ﴿نَعِدُهُمْ﴾ هەڕەشانەی لێمان کردوون ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان (پێش ئەوە) بتمرێنین
﴿فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ﴾ بێگومان تۆ هەر ڕاگەیاندنت لەسەرە ﴿وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ﴾ و لێپرسینەوەش لەسەر
ئێمەیە ﴿٤٠﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا (بێ باوەڕان) سەرنجیان نەداوە ﴿أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا﴾ کە ئێمە
ڕووی کەم دەکەینەوە لە هەموو لایەکانی یەوە ﴿وَاللَّهُ يَحْكُمُ﴾ و خوا (بەویستی خۆی) بڕیار
دەدات ﴿لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ﴾ کەس ناتوانی بڕیاری ئەو (خوا) بگۆڕێ (یا هەڵوەشێنێتەوە) ﴿وَهُوَ سَرِيعُ
الْحِسَابِ﴾ و ئەو (خوا) لێپرسینەوەی خێرایە ﴿٤١﴾ ﴿وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وە بێگومان ئەوانەی پێش
ئەمانیش فێڵ و پیلانیان گێڕا ﴿فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا﴾ بەڵام هەموو پیلان و (نەخشەیەکی سەرکەوتوو) بۆ
خوایە (لەبەرامبەر ئەخشە و پیلانی ئەواندا) ﴿يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ﴾ (خوا) دەزانێت هەموو کەس چی
دەکات ﴿وَسَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ﴾ و لەمەودوا بێ باوەڕان دەزانن ﴿لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ﴾ سەرئەنجامی (هەر
دوو جیهان) بۆ کێ دەبێت ﴿٤٢﴾

﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەڵێن ﴿لَسْتَ مُرْسَلًا﴾ تۆ ڕەوانەکراو (پێغەمبەری خوا) نیت ﴿قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ﴾ تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ خوا بەسە ﴿شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ شایەت بێت لەنێوان من و ئێوەدا ﴿وَمَنْ عِندَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ﴾ هەروەها ئەو کەسەش کەشارەزایی کتێبی (ئاسمانی) لایە ﴿٤٣﴾

سوورەتی ﴿إِبْرَاهِيمَ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە(ئەلیف لام ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سوورەتی (البقرة) بکە ﴿كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ﴾ ئەمە پەڕاوێکە ناردومانەتە خوارەوە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لِتُخْرِجَ النَّاسَ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی ڕزگار بکەیت ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ لەتاریکی یەکانەوە بۆ ڕووناکی (لەتاریکی بێ باوەڕییەوە بۆ ڕووناکی باوەڕ و ئیمان) ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاریان ﴿إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ (ڕێنموونیان بکەیت) بۆ ڕێگای (خوای) بەدەسەڵات و زاڵی سوپاس کراو ﴿١﴾ ﴿اللَّهِ الَّذِي﴾ ئەو خوایەی ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ کە هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە هی ئەوە ﴿وَوَيْلٌ لِّلْكَافِرِينَ﴾ و هاوار و وای بۆ بێ باوەڕان ﴿مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ لە سزایەکی سەخت ﴿٢﴾ ﴿الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ ئەوانەی کە ژیانی دونیایان لا خۆشترە لە ژیانی ڕۆژی دوایی ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و قەدەغەی (خەڵکی) دەکەن لەڕێگای خوا ﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ دەیانەوێت ئەو (ڕێگای خوا) لار و چەوت پیشان دەن ﴿أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ ئەوانە لە گومڕاییەکی دوور (لە ڕاستی)دان ﴿٣﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێکمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ﴾ مەگەر بە زمانی گەلەکەی خۆی نەبێت ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی (ئایینەکەیان) بۆ ڕوون بکاتەوە ﴿فَيُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ﴾ ئەوسا خوا هەر کەسی ویستبێت گومڕای کردووە (بەهۆی سەرکەشی خۆیەوە) ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ هەر کەسێکیشی ویستبێ ڕێنموویی کردووە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ هەر ئەویش زاڵ و بەدەسەڵاتی کاردروستە ﴿٤﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی موسامان نارد ﴿بِآيَاتِنَا﴾ بەموعجیزەکانمانەوە ﴿أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ﴾ (فەرمانمان پێدا) کە گەلەکەت ڕزگار بکە ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ لەتاریکیەکانی (بێ باوەڕییەوە) بۆ ڕووناکی (باوەڕ و ئیمان) ﴿وَذَكِّرْهُم بِأَيَّامِ اللَّهِ﴾ ڕۆژە (بیرەوەرە)کانی خودایان بەبیر بهێنەرەوە (یا بەڵاکانی خوایان بیر بخەرەوە) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی لەو (بیرخستنەوە)دا پەند و بەڵگەی زۆر هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو خۆڕاگرێکی سوپاس گوزار ﴿٥﴾

﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێک مووسا بەگەلەکەی ووت ﴿اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیری ئەو فەزڵ و بەهرە و چاکەی خودا بکەنەوە کە بەسەرتانەوەیە ﴿إِذْ أَنجَاكُم﴾ (ئەویش ئەوە بوو) کاتێک کەرزگاری کردن ﴿مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ لە دار و دەستەکەی فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کەسزای خراپیان پێ دەچەشتن (بەهەمیشەیی) ﴿وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ﴾ و کوڕانی ئێوەیان سەردەبڕی ﴿وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ﴾ و ئافرەتانی ئێوەیان بەزیندوویی دەهێشتەوە (بۆ خزمەت کاری) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ﴾ لەوەتاندا تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿٦﴾ ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێک کە پەروەردگارتان ڕای گەیاند ﴿لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ﴾ سوێندبێ بێگومان ئەگەر ئێوە سوپاسی (چاکەی) من بکەن بۆتان زیاد دەکەم ﴿وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ﴾ بەڵام بێگومان ئەگەر نا سوپاسی بکەن ئەوە بەڕاستی سزای من زۆر بەئێشە ﴿٧﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ﴾ مووسا فەرمووی ﴿إِن تَكْفُرُوا أَنتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە ناسوپاسی (نیعمەتەکانی خوا) بکەن ﴿وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ و هەموو ئەو کەسانەش لەسەر زەوین ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا بێ نیازی سوپاس کراوە ﴿٨﴾ ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ﴾ ئایا بۆتان نەهاتووە ﴿نَبَأُ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ هەواڵی ئەو گەلانەی کە لەپێش ئێوەدا بوون ﴿قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەک گەلی نووح و عاد و سەموود ﴿وَالَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ هەروەها ئەوانەی کە لەپاش ئەوان بوون و هاتن ﴿لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ﴾ بێجگە لەخوا هیچ کەس نایانزانێت ﴿جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ پێغەمبەرەکانیان بۆهات بە موعجیزە و بەڵگەی ئاشکراوە ﴿فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ﴾ ئەمجا ئەوان دەست و پەنجەی خۆیان گەست لە ڕق و قین دا ﴿وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا﴾ و ووتیان بەڕاستی ئێمە بێ باوەڕین ﴿بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ﴾ بەو (پەیامە)ی کە بەئێوەدا نێردراوە ﴿وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ﴾ وە بەڕاستی ئێمە لەگوماندایین ﴿مِّمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ﴾ لەوەی ئێوە بانگمان دەکەن بۆلای و دوو دڵین ﴿٩﴾ ﴿قَالَتْ رُسُلُهُمْ﴾ پێغەمبەرەکانیان ووتیان (پێیان) ﴿أَفِي اللَّهِ شَكٌّ﴾ ئایا لە (بوونی) خوادا گومان هەیە ﴿فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کە بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوییە ﴿يَدْعُوكُمْ﴾ بانگتان دەکات ﴿لِيَغْفِرَ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لە گوناهەکانتان خۆش بێت ﴿وَيُؤَخِّرَكُمْ﴾ و دواتان بخات ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بۆ کاتێکی دیاری کراو ﴿قَالُوا إِنْ أَنتُمْ﴾ ووتیان ئێوەش ﴿إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ هەر ئادەمیەکی وەک ئێمەن ﴿تُرِيدُونَ أَن تَصُدُّونَا﴾ دەتانەوێت بەرگری ئێمە بکەن و لامان دەن ﴿عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ لە(پەرستنی) ئەوەی کە باوو باپیرانمان دەیان پەرست ﴿فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ دەی بێننە بەڵگەیەکی ڕوونمان بۆ بێنن (ئەگەر ڕاست دەکەن پێغەمبەرن) ﴿١٠﴾

﴿قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ﴾ پێغەمبەرەکانیان پێیان ووتن ﴿إِن نَّحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ ئێمە هەر ئادەمیەکین وەکو ئێوە ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵام خوا ﴿يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ منەت دەنێت بەسەر هەرکام لە بەندەکانیدا کەبیەوێت (دەیکاتە پێغەمبەر) ﴿وَمَا كَانَ لَنَا﴾ وەئێمە هەرگیز ناتوانین ﴿أَن نَّأْتِيَكُم بِسُلْطَانٍ﴾ موعجیزە و بەڵگەیەکتان بۆ بێنین ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە باوەڕداران پشت هەر بەخوا ببەستن ⑪ ﴿وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ﴾ وە ئایا بۆچی پشت بەخوا نەبەستین ﴿وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا﴾ کە بێگومان ئەو (راتە) ڕێگای ڕاستی پیشان داوین؟ ﴿وَلَنَصْبِرَنَّ﴾ وە بەڕاستی دان بەخۆماندا دەگرین ﴿عَلَىٰ مَا آذَيْتُمُونَا﴾ لەسەر هەر ئازارێك کە پێمان دەدەن ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ دەبا خۆسپێران پشت هەر بەخوا ببەستن ⑫ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ بڕواکان ووتیان ﴿لِرُسُلِهِمْ﴾ بەپێغەمبەرەکانیان ﴿لَنُخْرِجَنَّكُم مِّنْ أَرْضِنَا﴾ بەڕاستی لەخاك و وڵاتەکەمان دەرتان دەکەین ﴿أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا﴾ یان بەڕاستی دەبێ بگەڕێنەوە ناو ئاینەکەی ئێمە ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ﴾ جا پەروەردگاریان نیگای بۆ (پێغەمبەران) کرد ﴿لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ﴾ کە بێگومان ستەمکاران لەناو دەبەین ⑬ ﴿وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ﴾ و بێگومان ئێوە نیشتەجێ دەکەین ﴿الْأَرْضَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ لەو خاکەدا پاش (تیاچوونی) ئەوان ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي﴾ ئەوەش بۆ کەسانێکە لەوەستانی بەردەم من دەترسن (لەقیامەتدا) ﴿وَخَافَ وَعِيدِ﴾ وە(پێشتر) ترسابێت لەهەڕەشە (ی من) ⑭ ﴿وَاسْتَفْتَحُوا﴾ وە (پێغەمبەران) داوای سەرکەوتن و زاڵبوونیان کرد (لەخوا) ﴿وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ﴾ و هەموو ملهوڕێ یاخییەك بێ هیوا بوون ⑮ ﴿مِّن وَرَائِهِ جَهَنَّمُ﴾ لەدوای (تیاچوونی جێگای) ئەو دۆزەخە ﴿وَيُسْقَىٰ مِن مَّاءٍ صَدِيدٍ﴾ و لە کێم و زووخاو ئاو دەدرێت (دەکرێت بەگەروویدا) ⑯ ﴿يَتَجَرَّعُهُ﴾ کە قوم قوم (زۆر بە قیزەوە) دەیخواتەوە ﴿وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ﴾ بەڵام ناتوانێ قووتی بدات ﴿وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ﴾ و مردنی بۆ دێت ﴿مِن كُلِّ مَكَانٍ﴾ لەهەموو لایەکەوە ﴿وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ﴾ و کەچی نامرێت ﴿وَمِن وَرَائِهِ﴾ و لەدوای ئەوەش ﴿عَذَابٌ غَلِيظٌ﴾ سزای سەخت (دەدرێت) ⑰ ﴿مَّثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ﴾ نموونەی بێ بڕواییان بەپەروەردگاریان نموونەی ﴿أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ﴾ کردەوەکانیان وەك خۆڵەمێشێك وایە ﴿اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ﴾ بەتوندی بای لێ هەڵکردبێت ﴿فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ﴾ لە ڕۆژێکی ڕەشەبای سەختدا ﴿لَّا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ ئەوان هیچیان دەست ناکەوێت لەوەی کەلە دونیادا کردوویانە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ﴾ ئا ئەوەیە گومڕابوونی دوور لە ڕاستی ⑱

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ﴾ ئایا نەتان زانیوە (نەتانبینیوە) کە بێگومان خوا ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾
ئاسمانەکان و زەوی بەحەق و ڕاستی دروست کردوە ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێت ئێوە لا
دەبات و ناتان هێڵێت ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وە (لە جێی ئێوە) دروست کراوێکی تر دەهێنێت
﴿١٩﴾ ﴿وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ ئەوەش بۆ خوا گران و زەحمەت نی یە ﴿٢٠﴾ ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا﴾
وەهەموویان (لە گۆڕەکانیان دێنە دەرەوە) بۆ خوا دەردەکەون و ئاشکرا ئەبن ﴿فَقَالَ الضُّعَفَاءُ﴾
ئەمجا (لە ڕۆژی دواییدا) بێ دەسەڵاتەکان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ بە زۆر دار و خۆ بەزل زانەکان
﴿إِنَّا كُنَّا لَكُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە لە دونیادا ﴿تَبَعًا﴾ شوێن کەوتووی ئێوە بووین ﴿فَهَلْ أَنتُم﴾ ئاخۆ
ئێوە ﴿مُّغْنُونَ عَنَّا﴾ بەرگری دەکەن لە ئێمە ﴿مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ هەندێك لە سزای خوا
﴿قَالُوا﴾ (ئەوانیش) دەڵێن ﴿لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ﴾ ئەگەر خوا ئێمەی ڕێنموونی بکردایە ئێمەش
ئێوەمان ڕێنموونی دەکرد ﴿سَوَاءٌ عَلَيْنَا﴾ یەکسانە بۆمان ﴿أَجَزِعْنَا أَمْ صَبَرْنَا﴾ هاوار و نالە بکەین
یان ئارام بگرین ﴿مَا لَنَا مِن مَّحِيصٍ﴾ ڕزگار بوونمان نی یە (لە سزای خوا) ﴿٢١﴾ ﴿وَقَالَ الشَّيْطَانُ﴾
جا شەیتان دەڵێت ﴿لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ﴾ کاتێك کە کار تەواو دەبێت (ولێپرسینەوەیان کۆتایی دێت)
﴿إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ﴾ بێگومان خوا بەڵێنی پێدان ﴿وَعْدَ الْحَقِّ﴾ بە بەڵێنێکی حەق و ڕاست ﴿وَوَعَدتُّكُمْ
فَأَخْلَفْتُكُمْ﴾ و منیش بەڵێنم پێدان بەڵام دڕۆم کرد لە گەڵتاندا ﴿وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُم﴾ وە من ئەم
بوو بەسەرتاندا ﴿مِّن سُلْطَانٍ﴾ هیچ زۆر و دەسەڵاتێك ﴿إِلَّا أَن دَعَوْتُكُمْ﴾ تەنها ئەوە نەبێت کە بانگم
کردن (بۆ گومڕایی) ﴿فَاسْتَجَبْتُمْ لِي﴾ ئیتر ئێوەش بەدەمگەمەوە هاتن (و بەگوێتان کردم) ﴿فَلَا تَلُومُونِي﴾
کەواتە لۆمەی من مەکەن ﴿وَلُومُوا أَنفُسَكُم﴾ بەڵکو لۆمەی خۆتان بکەن ﴿مَّا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ﴾
بەڕاستی من ناتوانم بێم بە هاواری ئێوەوە ﴿وَمَا أَنتُم بِمُصْرِخِيَّ﴾ و ئێوەش ناتوانن بێن بە هاواری منەوە
﴿إِنِّي كَفَرْتُ﴾ بەڕاستی من بڕوام نەبوو ﴿بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِن قَبْلُ﴾ بەوەی کە پێشتر (لە دونیادا)
منتان کرد بوو بە هاوبەش بۆ خوا ﴿إِنَّ الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی ستەم کاران ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزای
سەختیان بۆ هەیە ﴿٢٢﴾ ﴿وَأُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە
چاکەکانیان کردووە دەخرێنە ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ناو بەهەشتێك کە ڕووبارەکان دێن
و دەچن بە ژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ بە هەمیشە تیایدا دەمێنەوە بە ئیزنی پەروەردگاریان
﴿تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ﴾ بەخێرهاتنیان لەو (بەهەشتە)دا بریتییە لە سەلام ﴿٢٣﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەت زانیوە؟
﴿كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا﴾ خوا چۆن نموونەی هێناوەتەوە ﴿كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ﴾ کە وشەی چاك
و ڕاست (لا إله إلا الله) وەك درەختێکی چاك و بەسوودوایە ﴿أَصْلُهَا ثَابِتٌ﴾ ڕەگی قایم (لە زەویدا)
داکوتابێت ﴿وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ﴾ و لق و پۆپەکانیشی (بەرز بوویەوە) لە ئاسماندا ﴿٢٤﴾

﴿تُؤْتِي أُكُلَهَا﴾ ئەو (درەختە) مێوە و بەرهەم دەگرێت ﴿كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا﴾ هەموو کاتێک بە ئیزنی
پەروەردگاری ﴿وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ﴾ وە خوا ئەو نموونانە دەهێنێتەوە ﴿لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾
بۆ خەڵکی بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿٢٥﴾ ﴿وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ وە نموونەی وتەی خراپ و پیس
و(بێ باوەڕی) ﴿كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ وەکو درەختێکی خراپ و پیس وایە ﴿اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ﴾
هەڵکەنرابێت لەسەر زەوی (و ڕەگی نەبێت) ﴿مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ﴾ هەر جێگیر نابێت ﴿٢٦﴾ ﴿يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ
آمَنُوا﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە خوا دامەزراویان دەکات ﴿بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ﴾ بە وتەی بەرێزو جێگیر
(کە شایەتومانە) ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾ لە ژیانی دونیادا و لە ڕۆژی دواییشدا ﴿وَيُضِلُّ اللَّهُ
الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ستەمکارانیش گومڕا دەکات ﴿وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾ وە خوا هەرچی بیەوێت دەیکات ﴿٢٧﴾
﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەکردووە ﴿بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا﴾ لە جیاتی (سوپاسی) بەهرە
وچاکەی خوا بێ باوەڕ و سپڵە بوون ﴿وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ﴾ و گەلەکەیان بەرەو هەڵدێر برد ﴿٢٨﴾
﴿جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا﴾ ئەویش دۆزەخە کە دەچنە ناوی ﴿وَبِئْسَ الْقَرَارُ﴾ کە جێگەیەکی زۆر خراپە ﴿٢٩﴾
﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا﴾ (بێ باوەڕان) چەند هاوتایان بۆ خوا بڕیاردا ﴿لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ﴾ بۆ ئەوەی
(خەڵک) گومڕا بکەن لە ڕێگەی خوا ﴿قُلْ تَمَتَّعُوا﴾ ئەی (موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ بەهرەمەند بن (لە دونیادا
بۆ کوێ دەچن؟) ﴿فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ﴾ چونکە بێگومان چارەنووستان هەر دۆزەخ دەبێت ﴿٣٠﴾
﴿قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەو بەندانەم کە باوەڕیان هێناوە ﴿يُقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾
بە ڕێکی نوێژەکان بکەن ﴿وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾ و لەوەی پێمان داوون ببەخشن ﴿سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ بە نهێنی
و ئاشکرا ﴿مِنْ قَبْلِ﴾ لە پێش ئەوەی ﴿أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ کە ڕۆژێک بێت ﴿لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ﴾ نە کڕین
و فرۆشتنی تێدا بێت و نە دۆستایەتی ﴿٣١﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە ئاسمانەکان
و زەوی دروست کردووە ﴿وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ و لە ئاسمانەوە بارانی باراندووە ﴿فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ
الثَّمَرَاتِ﴾ و هەموو بەروبوم (و دانەوێڵە)یەکی پێ ڕواندووە ﴿رِزْقًا لَكُمْ﴾ کە ڕزق و ڕۆزییە بۆ ئێوە
﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ﴾ هەروەها کەشتی بۆ ڕام هێناون (و خستوویەتە خزمەتتانەوە) ﴿لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ
بِأَمْرِهِ﴾ بۆ ئەوەی بڕوات بە ناو دەریادا بە فەرمانی خوا ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ﴾ و ڕووبارەکانی بۆ
ڕام هێناون (ولە خزمەتتاندانە) ﴿٣٢﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ﴾ وە هەروەها ڕامی هێناوە بۆتان و (لە خزمەتتاندایە)
﴿الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ﴾ ڕۆژ و مانگ بە هەمیشەیی ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ وە شەو و ڕۆژیشی
بۆ ڕام هێناون ﴿٣٣﴾

﴿وَءَاتَىٰكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ﴾ وە لەهەموو ئەو شتانە کەداواتان کردووە پێی بەخشیوون ﴿وَإِن
تَعُدُّواْ نِعْمَتَ ٱللَّهِ﴾ خۆ ئەگەر بەهرە و بەخششەکانی خوا بژمێرن ﴿لَا تُحْصُوهَآ﴾ بۆتان ناژمێردرێن ﴿إِنَّ
ٱلْإِنسَٰنَ﴾ بەڕاستی ئادەمی (بێ بڕوا) ﴿لَظَلُومٌ كَفَّارٌ﴾ زۆر ستەمکار و سپڵەیە (بەرامبەر بەخششەکانی
خودا) ٣٤ ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِيمُ رَبِّ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێک ئیبراهیم ووتی ئەی پەروەردگارم
﴿ٱجْعَلْ هَٰذَا ٱلْبَلَدَ ءَامِنًا﴾ ئەم شارە (مەککە) بکە بەشارێکی ئارام و ئاسایش ﴿وَٱجْنُبْنِى وَبَنِىَّ﴾
وەخۆم و کوڕەکانم بپارێزە و دووربخەرەوە ﴿أَن نَّعْبُدَ ٱلْأَصْنَامَ﴾ لەوەی بتەکان بپەرستین ٣٥
﴿رَبِّ إِنَّهُنَّ﴾ ئەی پەروەردگارم بێگومان ئەو بتانە ﴿أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ زۆر لەخەڵکیان گومڕا
کردووە (و لایان داوە لەڕێگەی ڕاست) ﴿فَمَن تَبِعَنِى فَإِنَّهُۥ مِنِّى﴾ جا هەر کەسێک (لەڕۆڵەکانم) شوێنی
من کەوت ئەوە بێگومان لەمنە ﴿وَمَنْ عَصَانِى﴾ هەر کەسێش سەرپێچی کردم ﴿فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾
ئەوە بێگومان تۆ لێبوردەی میهرەبانی ٣٦ ﴿رَّبَّنَآ إِنِّىٓ أَسْكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِى﴾ ئەی پەروەردگارمان من
هەندێک لەڕۆڵەکانم نیشتەجێ کرد ﴿بِوَادٍ غَيْرِ ذِى زَرْعٍ﴾ لە شیوێکی بێ کشتوکاڵ دا ﴿عِندَ بَيْتِكَ
ٱلْمُحَرَّمِ﴾ لای ماڵە پیرۆز و ڕێز لێگیراوەکەت ﴿رَبَّنَا لِيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ ئەی پەروەردگارمان هەتا
بەچاکی نوێژ بەجێ بێنن و ئەنجامی بدەن ﴿فَٱجْعَلْ أَفْـِٔدَةً مِّنَ ٱلنَّاسِ﴾ بەڵکو دڵی خەڵکێک وا
لێبکەیت ﴿تَهْوِىٓ إِلَيْهِمْ﴾ سۆزی و مەیلیان بێت بۆلایان ﴿وَٱرْزُقْهُم مِّنَ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ و لەهەموو بەر
و میوەیەکیش ڕۆزییان بدە ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو شوکرانە بژێرن ٣٧ ﴿رَبَّنَآ إِنَّكَ تَعْلَمُ﴾ ئەی
پەروەردگارمان بەڕاستی تۆ دەزانی ﴿مَا نُخْفِى وَمَا نُعْلِنُ﴾ بە هەرچی دەیشارینەوە و هەرچی دەری
دەبڕین ﴿وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ﴾ وە هیچ شتێ لای خوا شاراوە نییە ﴿فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فِى ٱلسَّمَآءِ﴾
لە زەوی و لە ئاسماندا ٣٨ ﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى﴾ هەموو سوپاس و ستایشێک بۆ ئەو خوایەی
﴿وَهَبَ لِى عَلَى ٱلْكِبَرِ إِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ﴾ کە ئیسماعیل و ئیسحاقی پێ بەخشیم بەپیری ﴿إِنَّ رَبِّى لَسَمِيعُ
ٱلدُّعَآءِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم بیسەری دوعا و پاڕانەوەیە ٣٩ ﴿رَبِّ ٱجْعَلْنِى مُقِيمَ ٱلصَّلَوٰةِ وَمِن ذُرِّيَّتِى﴾
ئەی پەروەردگارم من و ڕۆڵەکانم وا لێکەی بەچاکی نوێژەکان بەجێ بێنن ﴿رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَآءِ﴾
ئەی پەروەردگارمان پاڕانەوە و داواکەم وەرگرە ٤٠ ﴿رَبَّنَا ٱغْفِرْ لِى وَلِوَٰلِدَىَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەی
پەروەردگارمان لەمن و باوکم و دایکم و هەموو بڕواداران ببوورە و خۆش ببە ﴿يَوْمَ يَقُومُ ٱلْحِسَابُ﴾
لە ڕۆژێکدا کە لێپرسینەوە دەکرێت و بەرپا ئەبێت ٤١ ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ ٱللَّهَ غَٰفِلًا﴾ وا مەزانە خوا بێ ئاگایە
﴿عَمَّا يَعْمَلُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ لەو (زوڵم و ستەمەی) کە ستەمکاران دەیکەن ﴿إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ﴾
بێگومان ئەو دوایان دەخات بۆ ڕۆژێک ﴿تَشْخَصُ فِيهِ ٱلْأَبْصَٰرُ﴾ کەچاوەکان تیێدا ئەبڵەق دەبن
(و دەبوقین لە ترسا) ٤٢

﴿مُهْطِعِينَ﴾ بەخێرایی دەڕۆن (بەدەم بانگ کەریانەوە) ﴿مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ﴾ سەریان بەرز کردۆتەوە (بۆ
ئاسمان) ﴿لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ﴾ پێڵووی چاویان نابروکێن ﴿وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ﴾ و دڵیان خاڵی
یە (لەتێگەیشتن) ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَنذِرِ النَّاسَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) خەڵکی ئاگاداربکە و بترسێنە
﴿يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ﴾ لەو ڕۆژەی کە سزایان بۆ دێت ﴿فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەمجا ئەوانەی کە ستەمیان
کردووە دەڵێن ﴿رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ ئەی پەروەردگارمان بۆ ماوەیەکی کەم دوامان بخە
﴿نُّجِبْ دَعْوَتَكَ﴾ تا وەڵامی بانگەوازەکەت بدەینەوە ﴿وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ﴾ و شوێنی پێغەمبەران بکەوین
﴿أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ﴾ ئەی ئێوە نەبوون پێشتر سوێندتان خوارد ﴿مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ﴾
کە هەرگیز لەناوناچن ﴿٤٤﴾ ﴿وَسَكَنتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ﴾ هەر لەجێ و شوێنی ئەوانە نیشتەجێ بوون
﴿ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ کە ستەمیان لەخۆیان کرد ﴿وَتَبَيَّنَ لَكُمْ﴾ و بەڕوونی بۆتان دەرکەوت ﴿كَيْفَ فَعَلْنَا
بِهِمْ﴾ کە چیمان بەسەر هێنان ﴿وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ﴾ نموونەی زۆریشمان بۆتان هێنایەوە ﴿٤٥﴾ ﴿وَقَدْ
مَكَرُوا مَكْرَهُمْ﴾ بێگومان ئەو (بێ باوەڕانە) پیلانی گەورەی خۆیانیان گێڕا (دژی پێغەمبەرەکانیان)
﴿وَعِندَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ﴾ خوای گەورە ئاگادارە بە پیلانەکانیان ﴿وَإِن كَانَ مَكْرُهُمْ﴾ وە هەرچەندە
پیلانەکەیان ﴿لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ﴾ شاخەکانی پێ بترازێت (و لەبن بێت) ﴿٤٦﴾ ﴿فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ﴾
جا وا گومان مەبە بە خوا ﴿مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ﴾ ئەو بەڵێنەی داویەتی بە پێغەمبەرانی بەدی
ناهێنێت و نایهێنێتە جێ ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی خاوەن تۆڵەیە ﴿٤٧﴾
﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ﴾ لەو ڕۆژێکدا کە ئەم زەوی یە دەگۆڕێت ﴿غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتُ﴾ بە زەوی یەکی تر
و ئاسمانەکانیش (دەگۆڕێن بە ئاسمانی تر) ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ ئەوسا هەموو (لە گۆڕەکانیان
دێنە دەرەوە) دەردەکەون بۆ خودای تەنهای زاڵ و بەدەسەڵات بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤٨﴾
﴿وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ﴾ و لەو ڕۆژەدا تاوانباران دەبینی ﴿مُّقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ لە کۆت و زنجیردا
پێکەوە بەستراون ﴿٤٩﴾ ﴿سَرَابِيلُهُم مِّن قَطِرَانٍ﴾ پۆشاکیان قەترانی ڕەشە ﴿وَتَغْشَىٰ وُجُوهَهُمُ النَّارُ﴾ و دەم و
چاویشیان ئاگر دایپۆشیوە ﴿٥٠﴾ ﴿لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ﴾ بۆ ئەوەی خوا تۆڵەو پاداشتی هەموو
کەسێک بدات بە گوێرەی ئەوەی کە کردوویەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ بەڕاستی خوا (موحاسەبەکردن)
و لێپرسینەوەی خێرایە ﴿٥١﴾ ﴿هَٰذَا بَلَاغٌ لِّلنَّاسِ﴾ ئەم (قورئانە) ڕاگەیاندن و جاڕێکە بۆ هەموو خەڵک
﴿وَلِيُنذَرُوا بِهِ﴾ وە هەتا پێی بێدار بکرێنەوە ﴿وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ وە بۆ ئەوەی بزانن بێگومان
ئەو (خوا) پەرستراوێکی تاک و تەنهایە ﴿وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ و تا خاوەن ژیرییەکان بیربکەنەوە و
پەند وەربگرن ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿ الحِجر ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ الر ﴾ بە(ئەلیف، لام، را) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری
سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُّبِينٍ ﴾ ئەمانە ئایەت و نیشانەکانی
قورئانی ڕوون کەرەوە وئاشکران ﴿١﴾ ﴿ رُّبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون
(لە ئاییندەیەکی نزیکدا) زۆر جار ئاوات دەخوازن ﴿ لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ﴾ کاشکای موسوڵمان
بوونایە ﴿٢﴾ ﴿ ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا ﴾ لێیان گەڕێ بابخۆن و ڕابوێرن ﴿ وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ ﴾ وئومێد
وهیوا سەرقاڵیان بکات ﴿ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴾ جا بێگومان لەمەودوا دەزانن (چون سزایان دەدەین)
﴿٣﴾ ﴿ وَمَا أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ ﴾ (خەڵکی) هیچ شارێکمان لەناو نەبردووە ﴿ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَّعْلُومٌ ﴾
مەگەر کاتی دیاری کراو بۆ لەناو چوونیان هەبووە ﴿٤﴾ ﴿ مَّا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ ﴾ وەهیچ ئوممەتێک
پێش ناکەوێت ﴿ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴾ لە کاتی لەناوبردنی خۆی هەروەها دواش ناکەوێ ﴿٥﴾
﴿ وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي ﴾ (بێ باوەڕان) وتیان ئەی ئەو کەسەی ﴿ نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ ﴾ کە قورئانی نێرراوەتە
خوار بۆ سەرت ﴿ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ﴾ بەڕاستی تۆ شێتیت ﴿٦﴾ ﴿ لَّوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ ﴾ دەی بۆ فریشتەمان
بۆ ناهێنی (شایەتی بدات تۆ پێغەمبەری) ﴿ إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاستگۆیانیت
﴿٧﴾ ﴿ مَا نُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ ﴾ ئێمە فریشتە نانێرینە خوارەوە مەگەر بەڕاست و ڕەوا نەبێت
﴿ وَمَا كَانُوا إِذًا مُّنظَرِينَ ﴾ وە ئەو کاتەش ئەوانە مۆڵەت نادرێن ﴿٨﴾ ﴿ إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ ﴾ بێگومان
هەر ئێمە قورئانمان ناردۆتە خوارەوە ﴿ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴾ وە بەڕاستی هەر ئێمەش دەی پارێزین ﴿٩﴾
﴿ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ ﴾ سوێندبێت بێگومان ئێمە پێش تۆ پێغەمبەرانمان ناردووە ﴿ فِي شِيَعِ الْأَوَّلِينَ ﴾
لەناو هۆز و کۆمەڵە پێشووەکاندا ﴿١٠﴾ ﴿ وَمَا يَأْتِيهِم مِّن رَّسُولٍ ﴾ هیچ پێغەمبەرێکیان بۆ نەهاتووە
﴿ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴾ ئیللا گاڵتە ولاقرتییان پێ کردووە ﴿١١﴾ ﴿ كَذَٰلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴾
ئا بەو جۆرە ئێمە ئەو (قورئانە) دەخەینە ناو دڵی تاوانبارانەوە ﴿١٢﴾ ﴿ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ ﴾ کەچی ئەوان
باوەڕی پێ ناهێنن ﴿ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴾ کە بێگومان یاسا و ڕێبازی پێشووەکانیش هەر وابووە ﴿١٣﴾
﴿ وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِم ﴾ ئەگەر بۆمان بکردنایەتەوە ﴿ بَابًا مِّنَ السَّمَاءِ ﴾ دەرگایەك لە ئاسمانەوە ﴿ فَظَلُّوا فِيهِ
يَعْرُجُونَ ﴾ و ئەوان پیایدا بڕۆشتنایەتە سەرەوە ﴿١٤﴾ ﴿ لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا ﴾ ئەوسا دەیان وت
بێگومان ئێمە چاوبەستمان لێکراوە ﴿ بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَّسْحُورُونَ ﴾ بەڵکو ئێمە کۆمەڵێکین جادوومان لێ
کراوە ﴿١٥﴾

﴿وَلَقَدْ جَعَلْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دروستمان کردووە ﴿فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا﴾ چەند بورجێك
لەئاسماندا ﴿وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ﴾ و ئەو (ئاسمانە)مان ڕازاندۆتەوە بۆ سەرنج دەران و تەماشاکەران
(١٦) ﴿وَحَفِظْنَاهَا﴾ و ئەو (ئاسمانە)مان پاراستووە ﴿مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ﴾ لەهەموو شەیتانێکی دەرکراو و
لەڕەحمەتی خوا (١٧) ﴿إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ﴾ مەگەر ئەوانەی کەبەدزییەوە گوێ دەگرن ﴿فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُبِينٌ﴾
یەکسەر گڕوتەگرێکی دیار دوای دەکەوێت (وەڕاوی دەنێ) (١٨) ﴿وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا﴾ زەویشمان ڕاخستووە
﴿وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ﴾ وچەند کێوو شاخی دامەزراومان تێدا داناوە ﴿وَأَنْبَتْنَا فِيهَا﴾ و ڕواندوومانە تیایدا
﴿مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ﴾ لەهەموو ڕووەك و درەختێك بەرێك و پێکی (١٩) ﴿وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ﴾
وە لەو (زەویە)دا هۆکارەکانی ژیانمان بۆ ئێوە ڕەخساندووە ﴿وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ﴾ هەروەها بۆ
ئەوانەش کەئێوە ڕزق وڕۆزییان نادەن (٢٠) ﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ﴾ وە هیچ شتێك نییە مەگەر
خەزێنەکانی لای ئێمەیە ﴿وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ﴾ و نای نێرین و نایبەین بەئەندازەی دیاری
کراو نەبێت (٢١) ﴿وَأَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ﴾ وە با (هەوا)مان ناردووە کە پیتێنەری دارو درەخت بێت
﴿فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ ئەمجا لەئاسمانەوە بارانمان باراندووە ﴿فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ﴾ وەلێوەمان پێ تێر و
کردووە ﴿وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە ناتوانن ئەو (ئاوە) خەزن بکەن (٢٢) ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي
وَنُمِيتُ﴾ بێگومان هەر ئێمە دەژیێنین ودەشمرێنین ﴿وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ﴾ هەر ئێمەش میراتگری هەمووین
(٢٣) ﴿وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ﴾ سوێند بەخوا ئێمە ئاگادارین بەوانەی لەپێش ئێوەوە بوون
﴿وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ﴾ و سوێند بەخوا بێگومان ئەوانەش دەناسین کەپاش ئێوە دێن (٢٤) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ
يَحْشُرُهُمْ﴾ بێگومان هەر پەروەردگارت هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر
خۆی کاردروستی زانایە (٢٥) ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئێمە ئادەمیمان دروست کرد
﴿مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ﴾ لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی زەق (٢٦) ﴿وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ﴾ جنۆکەشمان
پێشتر دروست کرد ﴿مِنْ نَارِ السَّمُومِ﴾ لە ئاگرێکی بەتین (٢٧) ﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (بیریان بخەرەوە)
کاتێك پەروەردگارت بەفریشتەکانی فەرموو ﴿إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا﴾ بەڕاستی من بەشەرێك دروست دەکەم
﴿مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ﴾ لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی زەق (٢٨) ﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُ﴾ هەر کاتێك ڕێك وپێکم
کرد ﴿وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي﴾ و فووم بەبەریدا کرد لە ڕۆحێك کە خۆم دروستم کردووە (مەبەست
لەدانەپاڵی ڕوح بۆلای خوا ڕێزو تەشریفە) ﴿فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ﴾ ئەوە یەکسەر سوژدەی بۆ بەرن (٢٩)
﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ﴾ جا فریشتەکان هەموو تێکڕا سوژدەیان برد (بۆی) (٣٠) ﴿إِلَّا إِبْلِيسَ
أَبَى﴾ ئیبلیس (شەیتان) نەبێت کە سەرپێچی کرد ﴿أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ﴾ لەوەی کەلەگەڵ سوژدەبەراندا
بێت (٣١)

﴿قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی ئیبلیس بۆ چی تۆ ﴿أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ﴾ لەگەڵ سوژدە
بەراندا نەبوویت؟! ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ لَمْ أَكُن لِّأَسْجُدَ لِبَشَرٍ﴾ (ئیبلیس) ووتی من هیچ کاتێ سوژدە نابەم بۆ
بەشەرێك ﴿خَلَقْتَهُ مِن صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ﴾ کەدروستت کردووە لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی
ڕەق ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا﴾ (خوا پێی) فەرموو دە لەوێ (بەهەشت) بڕۆدەرەوە ﴿فَإِنَّكَ رَجِيمٌ﴾ چونکە
بەڕاستی تۆ لەبەرەیی من دەرکراوی ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ﴾ وە بەڕاستی نەفرینت لەسەرە
تا ڕۆژی دوایی ﴿٣٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم دەی مۆڵەتم بدە
تا ڕۆژی (مردووان) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ﴾ (خوا) فەرمووی ئەوە بەڕاستی
تۆ لەمۆڵەت دراوانی ﴿٣٧﴾ ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ﴾ تا ڕۆژێ کەکاتی دیاری کراوە ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ بِمَا
أَغْوَيْتَنِي﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم لەبەر ئەوەی گومڕات کردم ﴿لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ بێگومان
خۆشی (دونیا)یان لەزەویدا بۆ دەڕازێنمەوە ﴿وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وە بەڕاستی هەموویان گومڕا
دەکەم ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ﴾ بەندە دڵسۆزەکانت نەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ هَٰذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ﴾
(خوا) فەرمووی ئەمە ڕێگای هەق و ڕاستە بەرەو من ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّ عِبَادِي﴾ بەڕاستی بەندەکانی من ﴿لَيْسَ
لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ﴾ تۆ هیچ دەسەڵاتت بەسەریاندا ﴿إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ﴾ جگە لەو گومڕایانەی
کەشوێنت کەوتوون ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وە بێگومان دۆزەخ جێگای هەموویانە ﴿٤٣﴾
﴿لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ﴾ (دۆزەخ) حەوت دەرگای هەیە ﴿لِّكُلِّ بَابٍ مِّنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُومٌ﴾ هەر دەرگایەکیان
لەوانە دابەش کراوە بۆ چەند بەشێك ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ بەڕاستی خۆپارێزان لە
خواترسان لەناو باخات و کانیاودان ﴿٤٥﴾ ﴿ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ﴾ (پێیان دەوترێت) بچنە ناویانەوە
بەئیمنی و ئاسوودەیی ﴿٤٦﴾ ﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ﴾ هەر ڕق و کینەیەك لەدڵیاندا بووبێت
دەرمان هێناوە ﴿إِخْوَانًا عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ﴾ برای یەکترن بەرامبەر یەکترن لەسەر کورسی دانیشتوون
﴿٤٧﴾ ﴿لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ﴾ لەویدا ماندوو بوونیان تووش نایەت ﴿وَمَا هُم مِّنْهَا بِمُخْرَجِينَ﴾ وە هەرگیز
لەو (بەهەشتە) دەرناکرێن ﴿٤٨﴾ ﴿نَبِّئْ عِبَادِي﴾ هەواڵ بدە بەبەندەکانم ﴿أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ کە
بەڕاستی هەر من لێبوردەی میهرەبانم ﴿٤٩﴾ ﴿وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ﴾ وبێگومان هەر سزای منە
سزای سەخت ﴿٥٠﴾ ﴿وَنَبِّئْهُمْ عَن ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە هەواڵیان پێ بدە دەربارەی میوانەکانی ئیبراهیم ﴿٥١﴾

﴿إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا﴾ کاتێک چوونە ژوورەوە بۆلای ووتیان سەلامت لێ بێت ﴿قَالَ
إِنَّا مِنكُمْ وَجِلُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی بەڕاستی ئێمە لێتان دەترسین ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُوا لَا تَوْجَلْ﴾ ووتیان (بێ)
مەترسە ﴿إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ﴾ بەڕاستی ئێمە مژدەت دەدەینێ بە (لەدایك بوونی) كوڕێكی زانا
﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي﴾ ووتی ئایا مژگێنیم پێ دەدەن ﴿عَلَىٰ أَن مَّسَّنِيَ الْكِبَرُ﴾ لەكاتێكدا كەپیر بووم
﴿فَبِمَ تُبَشِّرُونَ﴾ ئیتر چی مژدەیەكم دەدەنێ ﴿٥٤﴾ ﴿قَالُوا بَشَّرْنَاكَ بِالْحَقِّ﴾ ووتیان ئەو مژدەی داومانە
پێت ڕاستە (و دێتە دی) ﴿فَلَا تَكُن مِّنَ الْقَانِطِينَ﴾ جا لە نائومێدان مەبە ﴿٥٥﴾ ﴿قَالَ وَمَن يَقْنَطُ مِن رَّحْمَةِ
رَبِّهِ﴾ ووتی جا كێ لەمیهرەبانی پەروەردگاری نائومێد دەبێت ﴿إِلَّا الضَّالُّونَ﴾ گومڕایان نەبێت ﴿٥٦﴾
﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ (ئیبراهیم) فەرمووی ئەی ڕەوانەكراوان (ی خوا) چ كارێكی
گرنگتان هەیە ﴿٥٧﴾ ﴿قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ﴾ ووتیان بەڕاستی ئێمە نێردراوین بۆ سەر گەلێكی
تاوانبار (لەناویان بەرین) ﴿٥٨﴾ ﴿إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جگە لەماڵ و منداڵی لووط
كە بێگومان هەموویان ڕزگار دەكەین ﴿٥٩﴾ ﴿إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا إِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ﴾ ژنەكەی نەبێت
كەبێگومان بڕیارمانداوە لەو لە ڕیزی تیاچواندا بێت ﴿٦٠﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ﴾ جا كاتێك
نێردراوەكان هاتن بۆ لای خاو خێزانی لووط ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّنكَرُونَ﴾ (لووط) ووتی بەڕاستی
ئێوە دەستەیەكی نەناسراون ﴿٦٢﴾ ﴿قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ﴾ ووتیان بەڵكو ئێمە بۆمان هێناوی ﴿بِمَا كَانُوا فِيهِ
يَمْتَرُونَ﴾ ئەو (سزای) كەئەوان تێیدا دوودڵ بوون ﴿٦٣﴾ ﴿وَأَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ﴾ وە ئێمە ڕاستیمان بۆ هێناوە
﴿وَإِنَّا لَصَادِقُونَ﴾ بێگومان ئێمە ڕاست گۆین ﴿٦٤﴾ ﴿فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ اللَّيْلِ﴾ جا كەواتە بەبەشێكی
شەودا شەوڕەوی بە (شەوبكەوتووان و) خاوخێزانت بكە (لە شار دەرچو) ﴿وَاتَّبِعْ أَدْبَارَهُمْ﴾ و خۆت
دوایان بكەوە ﴿وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ﴾ هیچ كامتان لانەكەنەوە ﴿وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ﴾ و بڕۆن بۆ ئەو
شوێنەی كەفەرمانتان پێدراوە ﴿٦٥﴾ ﴿وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَٰلِكَ الْأَمْرَ﴾ ئەم كارەمان بەبێگە بە لووط ڕاگەیاند
﴿أَنَّ دَابِرَ هَٰؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ﴾ كەبێگومان لەبەرەبەیاندا ئەوانە دوا سڕاو دەبن (هەموویان لەناو
دەچن) ﴿٦٦﴾ ﴿وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ جا خەڵكی (بێباری) شارەكە هاتن (بەرەو ماڵی
لووط) مژدەیان بەیەكتری دەدا ﴿٦٧﴾ ﴿قَالَ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ ضَيْفِي﴾ (لووط) ووتی دڵنیابن ئەمانە میوانی منن
﴿فَلَا تَفْضَحُونِ﴾ دەی ئابڕووم مەبەن ﴿٦٨﴾ ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ﴾ و لە خوا بترسن و شەرمەزار و ڕیسوام
مەكەن ﴿٦٩﴾ ﴿قَالُوا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ ووتیان ئێمە پێمان نەووتیت نابێ مەرگری لە كەس بكەیت
(نابێ كەس تۆخست بكەویت) ﴿٧٠﴾

﴿قَالَ هَٰؤُلَاءِ بَنَاتِي﴾ (لـووط) فەرمووی ئائەوانە کچانی منن (مارەیان کەن) ﴿إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ﴾ ئەگەر
ئێوە (ئەو کارە) ئەنجام دەدەن ۝٧١ ﴿لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ﴾ سوێند بەتەمەن و ژیانی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بەڕاستی ئەوانە ﴿لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لەسەر خۆشی خۆیاندا سەرگەردانن ۝٧٢ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ
مُشْرِقِينَ﴾ جا لەکاتی خۆر هەڵهاتندا شریخەیەکی بەهێز گرتنی ۝٧٣ ﴿فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا﴾ ئەمجا
ئەو (شارە)مان سەرو ژێر کرد ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ﴾ و گلی بەردینمان بەسەردا باراندن
۝٧٤ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾ بەڕاستی لەمەدا بەڵگەی زۆر هەیە بۆ ئەوانەی بیردەکەنەوە ۝٧٥
﴿وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلٍ مُّقِيمٍ﴾ وە بێگومان ئەو (شارە ویران کراوە) لەسەر ڕێگای سەرەکی (کاروانەکان)
دایە ۝٧٦ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەی گرنگ هەیە بۆ بڕواداران ۝٧٧
﴿وَإِن كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ﴾ بەڕاستی خاوەن باخاتە زۆر پڕەکانیش (قەومی شوعەیب) لەستەم
کاران بوون ۝٧٨ ﴿فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ جا تۆڵەمان لێ سەندن ﴿وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ مُّبِينٍ﴾ جا بەڕاستی ئەم
دووانە لەسەر ڕێگایەکی ئاشکرادان ۝٧٩ ﴿وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان
خەڵکی حیجریش (کەلەکەی صالح) بڕوایان بە پێغەمبەرەکانیان نەکرد ۝٨٠ ﴿وَآتَيْنَاهُمْ آيَاتِنَا﴾
بەڵگەو نیشانەکانی خۆمانمان پێدان ﴿فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ بەڵام ئەوان ڕوویان لێ وەرگێڕ ۝٨١
﴿وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا﴾ ئەوانە لەشاخەکاندا دەیانتاشی ﴿آمِنِينَ﴾ خانووی زۆری (قایمی)
بێ ترس و بیم ۝٨٢ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ﴾ ئەمجا دەنگ و بیەهەڵشاخانێکی بەهێز گرتنی
لەبەرەبەیاندا ۝٨٣ ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ جا هەرچیان کردبوو (خانوو لەچیاکەندن) هیچ سوودی
پێ نەگەیاندن ۝٨٤ ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ وە ئێمە ئاسمانەکان و زەویمان دروست نەکردوە
﴿وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ ئەوەش لەنێوانیاندایە بەهەق و ڕاستی نەبێت ﴿وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ﴾ وە بێگومان
ڕۆژی دوایی دێت ﴿فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ﴾ توش بەجوانی چاوپۆشی بکە لێیان ۝٨٥ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ
الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت بەدی هێنەری زانایە ۝٨٦ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِي﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی حەوت ئایەتی دووبارە کراوەمان پێ بەخشیت (مەبەست لە سورەتی
الفاتحە یە کە چەند جارێك لە نوێژدا دووبارە دەبێتەوە) ﴿وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ﴾ هەروەها قورئانی
گەورەش ۝٨٧ ﴿لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) چاوت مەبڕە ئەو سازو بیمەتی
(دونیا) کەداومانە بە ﴿أَزْوَاجًا مِّنْهُمْ﴾ کۆمەڵێك لەو بێ باوەڕانە ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ و خەمیان بۆ مەخۆ
﴿وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە باڵی بەزەیی ڕاخە بۆ بڕواداران ۝٨٨ ﴿وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ﴾ وە بڵێ
بەڕاستی من ترسێنەرێکی ڕوون و ئاشکرام (دەتان ترسێنم لە سزایەك) ۝٨٩ ﴿كَمَا أَنزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ﴾
وێنەی ئەو (سزایە)ی ناردمان بۆ دابەش کەران (مەبەست پێ جولەکە و گاورەکانە کە باوەڕیان دەکرد
بەهەندێکی قورئان وبێ باوەڕیش بوون بەهەندێکی تری) ۝٩٠

﴿الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ﴾ ئەوانەی کەقورئانیان کردە چەند بەشەوە (باوەڕداربوون بەهەندێکی
وکافربش بوون بەوەی تری) ﴿٩١﴾ ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جا سوێند بە پەروەردگارت پرسیار
لەهەموویان دەکەین ﴿٩٢﴾ ﴿عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کەدەیانکرد (لەدونیادا) ﴿٩٣﴾ ﴿فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ﴾
جا هەر فەرمانێکت پێ دەدرێت بەئاشکرا رای گەیەنە ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ﴾ و گوێ بەهاوبەش
دانەران مەدە ﴿٩٤﴾ ﴿إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ دەپارێزین لەشەر وبەلای ئەو
کەسانەی گاڵتە ولاقرتێ دەکەن بە ئاینەکەت ﴿٩٥﴾ ﴿الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ ئەوانەی لەگەڵ
خوادا پەرستراوێکی تر دادەنێن ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا دواتر دەزانن (چۆن سزایان دەدەین) ﴿٩٦﴾ ﴿وَلَقَدْ
نَعْلَمُ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دەزانین ﴿أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ﴾ کەبەڕاستی تۆ دڵت تەنگ
دەبێ بەوەی ئەوانە دەیڵێن ﴿٩٧﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ کەواتە تەسبیحاتی پەروەردگارت بکە ﴿وَكُنْ مِنَ
السَّاجِدِينَ﴾ و لەسوژدە بەران بە ﴿٩٨﴾ ﴿وَاعْبُدْ رَبَّكَ﴾ وە پەروەردگارت بپەرستە ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ﴾
هەتا مردن یەخەت پێ دەگرێت ﴿٩٩﴾

سورەتی ﴿النحل﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشیندەی میهرەبان

﴿أَتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ﴾ ئەوا فەرمانی خوا (بە سزادانیان) هات بۆیە پەلە مەکەن (لەهاتنی)
﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خوا لەهەر شتێك ئەوانە دەیکەن بەهاوبەشی ﴿١﴾
﴿يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ﴾ فریشتە دەنێرێتەخوارەوە بەوەحی بەفەرمانی خۆی ﴿عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ﴾ بۆ هەر کەسێك لەبەندەکانی کەخۆی بیەوێت ﴿أَنْ أَنْذِرُوا﴾ بەوەی کەخەڵکی بترسێنن
﴿أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ﴾ کەبەڕاستی بێجگە لەمن هیچ پەرستراوێکی تر نی یە کەوانە هەر
لەمن بترسن ﴿٢﴾ ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ (خوا) ئاسمانەکان و زەوی بەهەق دروست کرد
﴿تَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ بەرز و بڵندە لە هەرچی ئەوانە دەیکەنە هاوبەشی ﴿٣﴾ ﴿خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ﴾
(خوای گەورە) ئادەمی دروست کرد لە دڵۆپە ئاوێك ﴿فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ﴾ کەچی بوە دوژمنێکی
ئاشکرای (بەرنامەکەی خودا) ﴿٤﴾ ﴿وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ﴾ ئاژەڵیشی بۆ ئێوە دروست کردووە
﴿فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ﴾ کە (هەوی) گەرمایی و کەڵکیان تێدایە ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ وە لە (گۆشتی)
ئەوان دەخۆن ﴿٥﴾ ﴿وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ﴾ وە بۆ ئێوە هەیە لەو (ئاژەڵانەدا دیمەنی) جوانی و ڕازاوە
﴿حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ﴾ کاتێ دەیبان هێنەوە لە لەوەڕگا و کاتێکیش دەیبان بەن بۆ لەوەڕگا ﴿٦﴾

﴿وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ﴾ وە(هەندێ لەو ماڵاتانە) بارەکانتان هەڵدەگرن (ودەیبەن) بۆ شار
وجێگایەک ﴿لَّمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنفُسِ﴾ کەئێوە پێی نەدەگەیشتن مەگەر زۆر بەدەرەحەت بەبێت
﴿إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان زۆر بەسۆز و بەبەزەیی یە (بۆ ئادەمی) ﴿٧﴾ ﴿وَالْخَيْلَ
وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ﴾ وە ئەسپ و ماین و ئێستر و گوی دریژ(ی بۆ دروست کردوون) ﴿لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً﴾
لەبەر ئەوەی سواریان بن و هۆی ڕازانەوەش بن بۆ ئێوە ﴿وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە (خوا) شتی وا
دروست دەکات کە (ئێستا) ئێوە نایزانن ﴿٨﴾ ﴿وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ﴾ ڕێگەی ڕاست نیشاندان
(بەبەندەکان) ئەرکی خوایە ﴿وَمِنْهَا جَائِرٌ﴾ وە هەندێک لەڕێگاکان لار و ناڕێکە ﴿وَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ
أَجْمَعِينَ﴾ وەئەگەر (خوا) بیویستایە هەمووتانی ڕێنموویی دەکرد ﴿٩﴾ ﴿هُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾
ئەو (خوا) زاتێکە کە لەئاسمانەوە بارانی بۆ باراندوون ﴿لَّكُم مِّنْهُ شَرَابٌ﴾ ئاو خواردنەوەتان لەو
(بارانە)یە ﴿وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ﴾ و هۆی سەوز بوونی ڕووەکیشە کەمەڕ و ماڵاتی لێ دەلەوەڕێنن
﴿١٠﴾ ﴿يُنبِتُ لَكُم بِهِ الزَّرْعَ﴾ بەو (ئاوە خوا) بۆتان دەڕوێنێت کشتوکاڵ ﴿وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ
وَالْأَعْنَابَ﴾ و زەیتوون و دار خورما میو و ترێ ﴿وَمِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾و هەموو بەرو میوەیەک
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باس کرا) بەڵگەیەکی ڕوون هەیە بۆ
ئەوکەسانەی بیردەکەنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ وە ڕامی هێناوە بۆتان شەو و ڕۆژ
(بەخزمەتی ئێوەدایە) ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و خۆر و مانگ ﴿وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ﴾ هەروەها
ئەستێرەکانیش ڕام هێنراوی فەرمانی خوا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا
(باس کرا) بەڵگەی زۆر هەیە بۆ ئەوانە کەژیرن و تێدەگەن ﴿١٢﴾ ﴿وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە (ڕامی
هێناوە) بۆتان ئەوەی دروستی کردووە لەزەویدا وبڵاوی کردۆتەوە ﴿مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ﴾ کەڕەنگ
وجۆریان جیاوازە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا باسکرا ﴿لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ﴾ بێگومان بەڵگەیەکی
ڕوون هەیە بۆ ئەوانەی کەئامۆژگاری وەردەگرن ﴿١٣﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا﴾
وە ئەو (خوایە) زاتێکە کەدەریای ڕام هێناوە بۆ ئەوەی گۆشتی تازەی لێ بخۆن (مەبەست ماسی
وهاوشێوەکانیەتی) ﴿وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا﴾ وە بۆ ئەوەی خشڵیشی لێ دەربهێنن کەدەی
پۆشن (بۆ خۆ ڕازاندنەوە وەک دوڕ و سەدەف و مرواری) ﴿وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيهِ﴾ و کەشتیەکان
دەبینی ئاوی دەریاکە لەت دەکەن ﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی هەندێک
لەفەزڵ و ڕۆزی خوا بەدەست بێنن وبۆ ئەوەی سوپاسی خواش بکەن ﴿١٤﴾

﴿وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ﴾ وە (خوا) لەزەویدا چەند شاخێکی دامەزراوی داناوە ﴿أَن تَمِيدَ بِكُمْ﴾ بۆ ئەوەی ئێوە بەلەرزینیت وبتوانن لەسەری بژین ﴿وَأَنْهَارًا﴾ وەچەم و ڕووباری (تیادانەوە) ﴿وَسُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ هەروەها ڕێگای زۆر(ی بەدی هێناوە) بۆ ئەوەی ئێوە ڕێ ی پێ دەرکەن ﴿١٥﴾ ﴿وَعَلَامَاتٍ ۚ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ﴾ هەروەها نیشانەی زۆری داناوە ئەستێرەش خەڵکی ڕێ ی پێ دەرئەکەن (لەشەودا) ﴿١٦﴾ ﴿أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَّا يَخْلُقُ﴾ جا ئایا زاتێك (ئەمانە) دروست دەکات وەك کەسێك وایە کە هیچ دروست نەکات ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئەوە بۆ بیر ناکەنەوە؟ ﴿١٧﴾ ﴿وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا﴾ وە ئەگەر (بتانەوێت) بەهرەکانی خوا بژمێرن ناتوانن بیان ژمێرن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٨﴾ ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ﴾ وە خوا دەزانێ چی دەشاردنەوە ﴿وَمَا تُعْلِنُونَ﴾ و چی ئاشکرا دەکەن ﴿١٩﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانەش هاواریان لێ دەکەن بێجگەلە خوا ﴿لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ هیچ شتێك دروست ناکەن بەڵکو خۆیان دروست کراون ﴿٢٠﴾ ﴿أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ﴾ مردووی بێ گیانن ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ (ئەو بتانە) هەست ناکەن کەی (خوێان وخەڵکی) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ خوای ئێوە خوایەکی تاك و تەنیایە ﴿فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ جا ئەوانەی کەبڕوا ناهێنن بەڕۆژی دوایی ﴿قُلُوبُهُم مُّنكِرَةٌ وَهُم مُّسْتَكْبِرُونَ﴾ دڵەکانیان بێ باوەڕە و هەمیشە خۆیان بەزل دەزانن ﴿٢٢﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ ڕاستە بێگومان خوا دەزانێت ﴿مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەئەوەی دەی شارنەوە و ئەوەی ئاشکرای دەکەن ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا خۆ بەزل زانانی خۆش ناوێت ﴿٢٣﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُم مَّاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ﴾ وە کاتێك بەوانە بوترێت ئایا پەروەردگارتان چی ناردوتە خوارەوە ﴿قَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ دەڵێن حیکایەت وئەفسانەی پڕو پوچی پێشووەکان ﴿٢٤﴾ ﴿لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً﴾ بۆ ئەوەی باری گوناهی خۆیان بەتەواوی هەڵبگرن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دوایدا ﴿وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُم﴾ لەگەڵ هەندێك لەباری گوناهی ئەوانەی کە ئەمان گومڕایان دەکردن ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ زانیاری ﴿أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ﴾ بێداربن زۆر بەدە ئەوەی کەهەڵیدەگرن (و دەیگرنە ئەستۆ) ﴿٢٥﴾ ﴿قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ بەڕاستی ئەوانەش کە لەپێش ئەمانەوە بوون پیلانیان گێڕا ﴿فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُم مِّنَ الْقَوَاعِدِ﴾ جا خوا کۆشك و خانووەکانیانی لەبن و بنچینەوە دەرهێنا ﴿فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِن فَوْقِهِمْ﴾ ئەوسا سەربانەکانیان لەسەریانەوە ڕوخا بەسەریاندا ﴿وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەلایەکەوە سزایان بۆ هات کەهەستیان پێ نەدەکرد ﴿٢٦﴾

﴿ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ﴾ پاشان لەڕۆژی دواییدا ڕیسوا و سەرشۆڕیان دەکات ﴿وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ
الَّذِينَ﴾ و(خوا پێیان)دەفەرموێت لەکوێن ئەو هاوبەشانەی ﴿كُنتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ﴾ کەئێوە لەبەر
ئەوان ململانێی (پێغەمبەرەکان و بڕواداران)تان دەکرد دەربارەیان ﴿قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ ئەوانەی
زانیاریان پێ درابوو دەڵێن ﴿إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ﴾ بەڕاستی ڕیسوایی و بەدبەختی ئەمڕۆ ﴿عَلَى
الْكَافِرِينَ﴾ بۆ بێ باوەڕانە (٢٧) ﴿الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئەوانەی کەفریشتەکان گیانیان دەکێشن
﴿ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ﴾ لەکاتێکدا ستەمکار بوون لەخۆیان ﴿فَأَلْقَوُا السَّلَمَ﴾ جالەو کاتەدا مل کەچ دەبن
﴿مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِن سُوءٍ﴾ (و دەڵێن) ئێمە هیچ خراپەیەکمان نەکردووە ﴿بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾
بەڵێ (خراپەتان کردووە) بێگومان خوا ئاگادارە بەو کردەوانەی کەئێوە دەتانکرد (٢٨) ﴿فَادْخُلُوا
أَبْوَابَ جَهَنَّمَ﴾ کەواتە بەدەرگاکانی دۆزەخەوە بڕۆنە ژوورەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا بمێننەوە بەهەمیشەیی
و (هەتاهەتایی) ﴿فَلَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای جێگەی خۆبەگەورەزانان چەند ناخۆش و خراپە (٢٩)
﴿وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ وە ووترا بەوانەی کەخۆیان پاراست (لە بێ بڕوایی) ﴿مَاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا﴾
ئەوە پەروەردگارتان چی ناردوتە خوارەوە؟ دەڵێن خێر و چاکە ﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا
حَسَنَةٌ﴾ بۆ ئەوانەی کە لەم دونیایەدا چاکەیان کردووە چاکە هەیە ﴿وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾ و بێگومان
جێگای ڕۆژی دوایی چاکترە ﴿وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ﴾ وچ خۆشەماڵ و شوێنی پارێزکاران ولەخواترسان
(٣٠) ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ بەهەشتانێک جێگای مانەوەی هەمیشەییە کەئەوان دەچنە ناوی
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکانی دەڕۆن بەژێر (قەسر و درەختەکان)یدا ﴿لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ﴾
لەو بەهەشتەدایە ئەوەی بیانەوێ بۆیان ئامادەیە ﴿كَذَٰلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ﴾ ئابەو جۆرە خوا پاداشتی
خۆپارێزەران و خواناسان دەداتەوە (٣١) ﴿الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ﴾ ئەوانەی کەفریشتەکانی
(گیان کێشان) گیانیان دەکێشن بەپاکی ﴿يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمُ﴾ (فریشتەکان) دەڵێن سەلامتان لێ
بێت ﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بچنە بەهەشتەوە بەهۆی ئەوەی کەدەتانکرد (لەدونیادا) (٣٢)
﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئایا (ئەو بێ باوەڕانە) چاوەڕێی چی ئەکەن جگە لەوەی
فریشتەکان بۆیان بێن و (گیانیان بکێشن) ﴿أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾ یان فەرمانی پەروەردگارت بێت
(بۆ سزادانیان) ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانەی پێش ئەمانیش هەر وەکو ئەمەیان کرد
﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ﴾ و خوا ستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان
لەخۆیان دەکرد (٣٣) ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا﴾ لەئاکامدا تۆڵەی ئەو خراپانەیان تووش بوو
کەکردبوویان ﴿وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ وە ئەو (سزا)ی کەئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد دەوری دان
و هاتەسەریان (٣٤)

﴿وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ وە ئەوانەی هاوبەشیان دانابوو بۆ خوا دەڵێن ﴿لَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا عَبَدْنَا مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ﴾ بێجگە ئەو (خوا) هیچ شتێکمان نەدەپەرست ﴿نَّحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا﴾ نەئێمەو نەباو و باپیرانمان ﴿وَلَا حَرَّمْنَا﴾ وە حەرامیشمان نەدەکرد ﴿مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك بەبێ فەرمانی ئەو ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ پێشانی ئەمانیش هەر بەو جۆرەیان دەکرد ﴿فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ﴾ ئایا پێغەمبەران هیچیان لەسەرە بێجگە لەڕاگەیاندنێکی ﴿الْمُبِينُ﴾ ئاشکرای (ئاینی یەکتاپەرستی) ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا﴾ سوێند بەخوا لەناو هەموو گەل و ئوممەتێکدا پێغەمبەرێکمان ناردووە ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ (کە فەرمان دەکەن بەخەڵکی) بەوەی تەنها خوا بپەرستن و دوور بکەونەوە لە (پەرستنی) هەرپەرستراوێکی تر ﴿فَمِنْهُم مَّنْ هَدَى اللَّهُ﴾ جا خوا هەندێکی لەو (ئوممەتانە) ڕێنموویی کرد ﴿وَمِنْهُم مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ﴾ و هەندێکیشیان (لەبەر خراپیان) گومڕایی یەخەی گرتن ﴿فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا﴾ دەی بەزەویدا بگەڕێن و تەماشاکەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ سەرئەنجامی بێباوەڕان چۆن بوو ﴿٣٦﴾ ﴿إِن تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَاهُمْ﴾ هەرچەند زۆر سووربی لەسەر ڕێنموویی ئەوانە (بێ سوودە) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَن يُضِلُّ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ڕێنموویی کەسێك ناکات کە (پەروی) گومڕای بکات ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ هیچ پشتیوانێکیشیان نی یە ﴿٣٧﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ وە ئەوانە زۆر توند سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَن يَمُوتُ﴾ (دەیان ووت) هەرکەس بمرێت خوا زیندووی ناکاتەوە ﴿بَلَىٰ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا﴾ بەڵێ (زیندووی دەکاتەوە) بەڵێنێکی حەق و ڕاستی خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٣٨﴾ ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ﴾ بۆئەوەی ڕوونی بکاتەوە بۆ خەڵکی ئەوەی تیایدا جیاوازن ﴿وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وەتا ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون بزانن ﴿أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ﴾ کەبەڕاستی ئەوان درۆزن بوون ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ﴾ بەڕاستی کاتێك (زیندووکردنەوە و بەدیهێنانی هەرشتێکمان) بوێت ﴿أَن نَّقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ (ئەمەیە) کەپێی دەڵێین ببە ئەویش یەکسەر دەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ﴾ وە ئەوانەی لەڕێی خوادا کۆچیان کرد ﴿مِن بَعْدِ مَا ظُلِمُوا﴾ دوای ئەوەی ستەمیان لێ کرا ﴿لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ بێگومان لەدونیادا بشتەجێ یان دەکەین زۆر بەچاکی ﴿وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی ڕۆژی دوایی گەورەترە ئەگەر بیزانیایە ﴿٤١﴾ ﴿الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ئەوانە کەسانێك بوون دانیان بەخۆیاندا گرت و تەنها پشتیان بەپەروەردگاریان دەبەست ﴿٤٢﴾

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ وە رەوانەمان نەکردووە لەپێش تۆ ﴿إِلَّا رِجَالًا نُّوحِي إِلَيْهِمْ﴾ جگە لە پیاو نەبێ
کە نیگامان بۆ ناردوون ﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ﴾ دەی پرسیار بکەن لەزانایان ﴿إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾
ئەگەر ئێوە نازانن (٤٣) ﴿بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ﴾ لەگەڵ چەندین بەڵگەو پەڕاوی ئاسمانی ﴿وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ
الذِّكْرَ﴾ وقورئانیشمان بۆ تۆ نارد ﴿لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەیتەوە بۆ خەڵکی
ئەوەی بۆیان نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیر بکەنەوە وتێ بگەن (٤٤) ﴿أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا
السَّيِّئَاتِ﴾ دەی ئایا ئەوانەی کەپیلان وخراپەیان کردووە بێ باکن و ناترسن لەوەی ﴿أَن يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ
الْأَرْضَ﴾ کەخوا بیان بات بەناخی زەویدا ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ﴾ یان سزایان بۆ بێت ﴿مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾
لەشوێنێکەوە کەهەستی پێ ناکەن (٤٥) ﴿أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقَلُّبِهِمْ﴾ یان (سزا) بیان گرێت لەکاتی گەڕان
و هاتوچۆدا ﴿فَمَا هُم بِمُعْجِزِينَ﴾ ئیتر ناتوانن خۆیان قوتار کەن (٤٦) ﴿أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَىٰ تَخَوُّفٍ﴾ یان لەکاتێکدا
دەترسن (لەسزادان) لەناویان دەبات ﴿فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان پەروەردگارتان زۆر دڵسۆز
ومیهرەبانە (٤٧) ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ﴾ ئایا ئەوانە نابینن و سەرنج نادەن کە هەرچی خوا دروستی
کردووە ﴿يَتَفَيَّأُ ظِلَالُهُ﴾ سێبەرەکانیان دەگوێزێت ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ﴾ بەلای ڕاست و چەپیدا
﴿سُجَّدًا لِّلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ﴾ بەملکەچیەوە سوژدە بۆ خوا دەبەن (٤٨) ﴿وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾
هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە هەر بۆ خوا سوژدە دەبەن ﴿مِن دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾
لەگیان لەبەران و فریشتەکان لەهەمان کاتدا خۆشیان بەگەورە نازانن (٤٩) ﴿يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوْقِهِمْ﴾
لە پەروەردگاریان دەترسن کەلەلای سەرووی یانەوەیە ﴿وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ و هەر فەرمانێکیان
پێ بکرێت دەیکەن (٥٠) ﴿وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَٰهَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ خوا فەرمووی دوو پەرستراو بۆ خۆتان
دامەنێن ﴿إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ بێگومان پەرستراو(ی ئێوە) تەنها یەکێکە (کەخوای گەورە وبالادەستە)
﴿فَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ﴾ کەواتە هەر لەمن بترسن (٥١) ﴿وَلَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە تەنها موڵکی خوایە
ئەوەی لەئاسمانەکان و لەزەویدایە ﴿وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا﴾ وە گوێڕایەڵی بەردەوام هەر بۆ ئەوە ﴿أَفَغَيْرَ اللَّهِ
تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا لەغەیری خوا دەترسن؟ (٥٢) ﴿وَمَا بِكُم مِّن نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ﴾ وە هەر چاکە و بەهرەیەکتان
هەبێت ئەوە هەمووی لەخواوەیە ﴿ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ﴾ پاشان کاتێک دووچاری زیان و ناڕەحەتیەک بن
﴿فَإِلَيْهِ تَجْأَرُونَ﴾ ئەوە بەدەم هاوار هەر بۆلای ئەو دەچن (٥٣) ﴿ثُمَّ إِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنكُمْ﴾ لەپاشان کاتێک
ناڕەحەتیەکەی لەسەر لابردن ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنكُم﴾ کتوپڕ دەستەیەک لە ئێوە ﴿بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ﴾ هاوبەش
بڕیار دەدەن بۆ پەروەردگاریان (وە دەگەڕێنەوە سەر بێ باوەڕی) (٥٤)

﴿لِيَكْفُرُوا۟ بِمَآ ءَاتَيْنَٰهُمْ﴾ (تیان گەڕێ) تا بێباوەڕ و سپڵە بن بەرامبەر ئەوەی پێمان بەخشین
﴿فَتَمَتَّعُوا۟ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ وە (لەدونیادا) ڕابوێرن جا لەمەودوا دەزانن (چییان لێ دەکەین) ٥٥
﴿وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ﴾ وە (بت پەرستان) بۆ ئەو (بت)انەی کەهیچ نازانن دادەنێن ﴿نَصِيبًا مِّمَّا رَزَقْنَٰهُمْ﴾
بەشێك لەوەی کەئێمە پێمان بەخشیوون (لەخواردن و خواردنەوە) ﴿تَٱللَّهِ لَتُسْـَٔلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ
تَفْتَرُونَ﴾ سوێند بەخوا پرسیارتان لێ دەکرێت لەسەر ئەو درۆو بوختانەی کەهەڵتان دەبەست ٥٦
﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ ٱلْبَنَٰتِ﴾ ئەو (بت پەرستانە) کچان بۆ خوا دادەنێن (و دەڵێن فریشتەکان کچی خودان)
﴿سُبْحَٰنَهُۥ ۙ وَلَهُم مَّا يَشْتَهُونَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خوا و بۆ خۆشیان چییان پێ خۆشە (دایدەنێن کە
حەزیان لە کوڕە) ٥٧ ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِٱلْأُنثَىٰ﴾ هەرکاتێ یەکێك لەوانە مزگێنی کچی پێ بدرێت
﴿ظَلَّ وَجْهُهُۥ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ڕووی ڕەش دادەگەڕێت و بۆ خۆی پێش دەخواتەوە ٥٨ ﴿يَتَوَٰرَىٰ مِنَ ٱلْقَوْمِ﴾
خۆی دەشارێتەوە بەخەڵکی ﴿مِن سُوٓءِ مَا بُشِّرَ بِهِۦٓ﴾ لەبەر ئەو مژدە خراپەی پێی دراوە (بەگومانی
خۆی) ﴿أَيُمْسِكُهُۥ عَلَىٰ هُونٍ﴾ ئایا (ئەو کچە) بیهێڵێتەوە بەسەرشۆڕ(ی بەخێوی بکات) ﴿أَمْ يَدُسُّهُۥ فِى ٱلتُّرَابِ﴾
یان زیندە بەچاڵی کات ﴿أَلَا سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ بیدارببن ئای چەند خراپە ئەو بڕیارەی دەیدەن! ٥٩
﴿لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْءَاخِرَةِ﴾ بۆ ئەوانە هەیە کە بڕوایان بەڕۆژی دوایی نییە ﴿مَثَلُ ٱلسَّوْءِ﴾ نموونەی خراپ
﴿وَلِلَّهِ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ﴾ نموونەی هەرە بەرزیش هەر بۆ خوایە ﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو (خوا)
زاڵی بەدەسەلاتی کاردروستە ٦٠ ﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ ٱللَّهُ ٱلنَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا خەڵکی سزا بدایە ﴿بِظُلْمِهِم﴾
بەهۆی ستەم (و بێ بڕوایی) یانەوە ﴿مَّا تَرَكَ عَلَيْهَا مِن دَآبَّةٍ﴾ هیچ گیان لەبەرێ (مرۆڤ) یکی لەسەر
(زەویدا) نەدەهێشت ﴿وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بەڵام دوایان دەخات تا کاتی دیاری کراو (بویان)
﴿فَإِذَا جَآءَ أَجَلُهُمْ﴾ جا کاتێك کاتی دیاری کراویان هات (ڕۆژیان تەواو بوو) ﴿لَا يَسْتَـْٔخِرُونَ سَاعَةً﴾ هیچ
کات و ساتێك دوا ناکەون ﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ و پێشیش ناکەون ٦١ ﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ﴾ وە ئەو
شتە بۆ خوا دادەنێن کەخۆیان حەزی لێ ناکەن ﴿وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ ٱلْكَذِبَ﴾ وە زمانیان بەدرۆ دەڵێ
﴿أَنَّ لَهُمُ ٱلْحُسْنَىٰ﴾ کەبێگومان پاداشتی زۆر چاك هەر بۆ ئەوانە ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ ٱلنَّارَ وَأَنَّهُم مُّفْرَطُونَ﴾ ڕاستە
و گومانی تێدا نییە (پاداشتی) ئەوانە هەر ئاگری (دۆزەخ)ە و زوو بەپەلە دەبرێن (بۆی) ٦٢
﴿تَٱللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَآ إِلَىٰٓ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرانمان ناردووە بۆ سەر گەلانی پێش تۆ
﴿فَزَيَّنَ لَهُمُ ٱلشَّيْطَٰنُ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ جا شەیتان کردەوە (خراپەکان)یانی بۆ ڕازاندەوە ﴿فَهُوَ وَلِيُّهُمُ ٱلْيَوْمَ﴾
بۆیە ئەمڕۆ (شەیتان) پشتیوانیانە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوانە سزای سەختی بەئازار هەیە ٦٣
﴿وَمَآ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ﴾ وە ئێمە قورئانمان نەناردوتە خوارەوە بۆت ﴿إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ﴾ مەگەر بۆ ئەوەی
ڕوونی بکەیتەوە بۆ خەڵکی ﴿ٱلَّذِى ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ﴾ ئەوەی کەتیایدا جیاواز بوون ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ﴾ وە ڕێنموویی و میهرەبانیش بێت بۆ کەسانێ کەباوەڕ دێنن ٦٤

﴿وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە خوا لەئاسمانەوە بارانی باراندووە ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ جا بەو (بارانە) زەوی زیندوو کردەوە دوای ئەوەی کەمردبوو ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ﴾ بەڕاستی لەمەدا ﴿لَآيَةً لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ نیشانە و بەڵگەیەکی زۆر هەیە بۆ کەسانێک کە(ڕاستی) دەبیستن ﴿٦٥﴾

﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً﴾ وە بەڕاستی لەئاژەڵ و ماڵاتیشدا بۆ ئێوە پەند و ئامۆژگاری هەیە ﴿نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ﴾ لەوەی لەناو سکی دایە پێتانی دەنۆشین ﴿مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ﴾ لەنێوان سەرگین (پیسی) و خوێندا شیرێکی پاکی بێ خەوشتان پێ دەنۆشێت ﴿٦٦﴾

﴿وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ﴾ وە لەبەروبوومەکانی دار خورما و ترێکەیش ﴿تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا﴾ (خواردنەوەی) سەرخۆشکەری لێ دروست دەکەن ﴿وَرِزْقًا حَسَنًا﴾ وە ڕزقی و بژێوی پاك و چاکیشی (لێ دروست دەکەن وەك مێوژ و دۆشاو) ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا نیشانە هەیە بۆ کەسانێك کەتێدەگەن ﴿٦٧﴾

﴿وَأَوْحَى رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ﴾ وە پەروەردگارت سرووش (ئیلهامی) کرد بۆ هەنگ ﴿أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا﴾ کە لەچیاکاندا خانوو (بۆ خۆت) سازبدە ﴿وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ﴾ و لە(کونی) دار و درەختەکان لەو (شوێن)ەی کەخەڵکی دروستی دەکەن (بۆی) ﴿٦٨﴾

﴿ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ پاشان لەهەموو بەروبوومێك بمژە ﴿فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا﴾ ئەوسا ئەو ڕێگایانەی پەروەردگارت بگرە بەر بەملکەچی ﴿يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا﴾ لەسکی ئەو (هەنگانەوە) دێتە دەر ﴿شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ﴾ خواردنەوەیەك (هەنگوین) کەڕەنگەکانی جیاوازە ﴿فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ﴾ کەشیفای تێدایە بۆ خەڵکی ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بێگومان لەوەدا نیشانەی گەورە هەیە بۆ کەسانێك کەبیر دەکەنەوە ﴿٦٩﴾

﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ﴾ بێگومان خوا ئێوەی دروست کردووە پاشان دەتان مرێنێت ﴿وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ﴾ وە هەندێك لەئێوە (زۆر پیر دەبن تا) دەگەڕێنرێتەوە بۆ لاوازترین تەمەن ﴿لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا﴾ بۆ ئەوەی لەپاش زانین هیچ شتێك نەزانێت (هەموو شتێکی لەبیر بچێتەوە) ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا زانای بەتوانایە ﴿٧٠﴾

﴿وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ﴾ وە خوا فەزڵی هەندێکتانی داوە بەسەر هەندێکتاندا، لە(پێدانی) ڕزق و ڕۆزی دا ﴿فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادِّي رِزْقِهِمْ عَلَى مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ جائەوانەی کەفەزڵی خودایان بەسەرەوەیە وڕزق وڕۆزیان زۆرە بەشی بەندەکانی نی نادەن ﴿فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ﴾ تابەهۆی ئەوەوە ئەوان (بەندەکان و) ئەمان یەکسان بن تێیدا ﴿أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە ئینکاری چاکەو نیعمەتەکانی خوا دەکەن؟ ﴿٧١﴾

﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا﴾ وە خوا لەڕەگەزی خۆتان هاوسەری بۆ بەدی هێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً﴾ وە لەژن و هاوسەرەکتان کوڕو نەوەی بۆ فەراهەم هێناون ﴿وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وە ڕزق و ڕۆزی پاك و خۆشی پێداوون ﴿أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان هەر بە ناهەق و بەتاڵ باوەڕ دێنن ﴿وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ﴾ وە بەچاکەو نیعمەتەکانی بێ باوەڕ و سپڵەن ﴿٧٢﴾

﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوان لەجیاتی خوا شتانی دەپەرستن ﴿مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا﴾ کەخاوەنی هیچ
ڕزق و ڕۆزییەکی ئەوان نین ﴿مِّنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا﴾ نەلە ئاسمانەکان و نە لەزەویدا ﴿وَلَا
يَسْتَطِيعُونَ﴾ و ناشتوانن (ڕۆزییان بدەن) ﴿٧٣﴾ ﴿فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ﴾ کەواتە وێنە بۆ خوا مەهێنەوە
﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێت و ئێوە نازانن ﴿٧٤﴾ ﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَّمْلُوكًا﴾
خوا نموونەی هێناوەتەوە بەبەندەیەکی خاوەن دار ﴿لَّا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ کەتوانای بەسەر هیچ شتێکدا نیە
﴿وَمَن رَّزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا﴾ لەگەڵ کەسێکی (باوەڕدار) کەڕزق و ڕۆزی چاکمان پێ داوێت لەلایەن
خۆمانەوە ﴿فَهُوَ يُنفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا﴾ ئەویش لەو (ڕۆزییە)ی دەبەخشێت بەنهێنی و ئاشکرا ﴿هَلْ
يَسْتَوُونَ﴾ ئایا ئەو دووانە یەکسانن ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوا ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾
بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٧٥﴾ ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ﴾ وە هەروەها خوا نموونەی هێناوەتەوە بەدوو
پیاو ﴿أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ یەکێکیان لاڵی زگماکی یە کەتوانای بەسەر هیچ شتێکدا نیە
﴿وَهُوَ كَلٌّ عَلَىٰ مَوْلَاهُ﴾ و ئەو (پیاوە) ئەرك و بارە بەسەر خاوەنەکەیەوە ﴿أَيْنَمَا يُوَجِّههُّ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ﴾ بەرەو
هەرشوێنێك بینێرێ هیچ خێر و چاکەیەك نایەنێتەوە ﴿هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَن يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ﴾ ئایا ئەو کەسە
یەکسانە لەگەڵ کەسێك فەرمان بەداد گەری بدات ﴿وَهُوَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ و ئەو (کەسە) لەسەر
ڕێگەیەکی ڕاست بێت ﴿٧٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە هەر بۆ خۆیە نهێنی و پەنهانیەکانی
ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ﴾ وە هاتنی ڕۆژی دوایش (بەلای خواوە) ﴿إِلَّا كَلَمْحِ
الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ﴾ هەر وەکو چاو تروکانێك وایە یان نزیك تر لەوەش ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٧٧﴾ ﴿وَاللَّهُ أَخْرَجَكُم مِّن بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾
خوا ئەو خوایە یە کە ئێوەی لەسکی دایکتان دەرهێناوە ﴿لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا﴾ کە هیچتان نەدەزانی
﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ وە (خوا) گوێ و چاو و دڵی پێدان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾
بۆ ئەوەی سوپاسی (خوا) بکەن ﴿٧٨﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ﴾ ئایا ئەوان سەرنجی باڵندەیان نەداوە؟
﴿مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ﴾ کەچۆن لەهەوای ئاسماندا ڕام هێنراون ﴿مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ﴾ بێجگە لەخوا
کێ ڕایان دەگرێت (لەو ئاسمانەوە) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەو (ڕاگیرکردنە) دا
چەند نیشانە و بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی باوەڕدەنی ﴿٧٩﴾

﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّن بُيُوتِكُمْ سَكَنًا﴾ وە خوا ماڵەکانتانی کردووە بەجێی دانیشتن و حەوانەوە ﴿وَجَعَلَ لَكُم
مِّن جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا﴾ وە لە پێستی ئاژەڵیش دەوار و ڕەشماڵی بۆ فەراهەم هێناون ﴿تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ
ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ﴾ (هەڵیدەگرن و دەیگوازنەوە) بە ئاسانی لە ڕۆژی کۆچ و بارکردنتان و
لە ڕۆژی مانەوە و نیشتەجێبوونتاندا ﴿وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا﴾ وە (سازاندویەتی بۆتان) لە خوری و کوڵکی
(ئەو ئاژەڵانە) ﴿وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا﴾ وە لە مووەکانیان شتومەکی ناوماڵ کە کەڵکی لێ وەردەگرن
﴿إِلَىٰ حِينٍ﴾ تا ماوەیەك ﴿٨٠﴾ ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّمَّا خَلَقَ ظِلَالًا﴾ وە خوا لەوەی کە دروستی کردوە
سێبەری زۆری بەخشیوە پێتان ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا﴾ وە لە چیاکاندا پەناگا
و ئەشکەوتی بۆ پەیدا هێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ﴾ وە سەرەڕای ئەوە بۆتان جل
و پۆشاکێك کە دەتان پارێزێ لە گەرما ﴿وَسَرَابِيلَ تَقِيكُم بَأْسَكُمْ﴾ هەروەها جل و پۆشاکێك کە لە کاتی
جەنگدا دەتان پارێزێت (لە دوژمن) ﴿كَذَٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ﴾ بەو جۆرە چاکە و نیعمەتەکانی
خۆی تەواو دەکات بەسەرتانەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ﴾ بۆ ئەوەی مل کەچ و موسوڵمان بن ﴿٨١﴾
﴿فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ﴾ ئەوسا ئەگەر ئەوان ڕوویان وەرگێڕا ئەوە بێگومان ئەوەی لەسەر
تۆیە تەنها ﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ ڕاگەیاندنی ئاشکرای (ئایینەکەتە) ﴿٨٢﴾ ﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ ئەوانە
بەهرەکانی خوا دەناسن (و دەزانن) ﴿ثُمَّ يُنكِرُونَهَا﴾ پاشان ئینکاری دەکەن ﴿وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ﴾
وە زۆربەی ئەوانە هەر بێ باوەڕن ﴿٨٣﴾ ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە ڕۆژێك دێ ئێمە
لە هەر ئوممەتێك شایەتێك (پێغەمبەرێك) یان بۆ دەنێرین ﴿ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوسا
مۆڵەت نادرێت بەوانەی باوەڕیان نەهێناوە ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ بیانوشیان لێ وەرناگیرێت
﴿٨٤﴾ ﴿وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ﴾ وە کاتێ ئەوانەی ستەمیان کردوە سزای دۆزەخ دەبینن
﴿فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ بە سزاکەیان لەسەر سووك ناکرێت بە مۆڵەتیش نادرێن ﴿٨٥﴾
﴿وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ﴾ وە کاتێك ئەوانەی کە هاوبەشیان داناوە پەرستراوەکانیان
دەبینن ﴿قَالُوا﴾ دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ شُرَكَاؤُنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەوانە پەرستراوەکانمان
﴿الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُو مِن دُونِكَ﴾ کە ئێمە هاوارمان لێ ئەکردن لە جیاتی تۆ ﴿فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ﴾
ئەمجا ئەو (پەرستراوانە) وتەیان ئاڕاستە دەکەن (و دەڵێن) بەڕاستی ئێوە ﴿لَكَاذِبُونَ﴾ درۆزن
﴿٨٦﴾ ﴿وَأَلْقَوْا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَمَ﴾ وە لەو ڕۆژەدا هەموو گوێڕایەڵی و ملکەچی ئەنوێنن بۆ خوا
﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ وە وون دەبێت لێیان ئەو درۆیانەی کە هەڵیان دەبەست
(لە دونیادا) ﴿٨٧﴾

﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون و بەرگری خەڵکیان کردووە لەڕێگەی خوا ﴿زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ﴾ جگە لە سزاکەی خۆیان سزایان بۆ زیاد دەکەین ﴿بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ﴾ لەبەر ئەوەی کەخراپەکاریان دەکرد ﴿٨٨﴾ ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە ئەو ڕۆژەی کە ئێمە لە هەر ئوممەتێك شایەتێك (پێغەمبەرێك) دەنێرین ﴿عَلَيْهِم مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ بۆسەریان لەخۆیان (کەشایەتیان لێ بدات) ﴿وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ﴾ وە تۆش دەهێنین (ئەی موحەممەد ﷺ) بەشایەت لەسەر ئەوانە ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ وە ئێمە قورئانمان ناردوەتە خوارەوە بۆت ﴿تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ﴾ کەڕوون کەرەوەیە بۆ هەموو شتێك ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾ وە ڕێنموویی ومیهرەبانی و مژدەیە بۆ موسڵمانان ﴿٨٩﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ﴾ بەڕاستی خوا فەرمان دەدات بەدادگەری و بەچاکە ﴿وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ﴾ و بەبەخشین بەخزم و خوێش ﴿وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ وَالْبَغْيِ﴾ وە (خوا) بەرگری دەکات لەداوێن پیسی و خراپە و دەست درێژی ﴿يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ ئامۆژگاریتان دەکات بۆ ئەوەی پەند وەرگرن و بیربکەنەوە ﴿٩٠﴾ ﴿وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدتُّمْ﴾ وە بەڵێنی خوا بەجێ بێنن کاتێ کەبەڵێن دەدەن ﴿وَلَا تَنقُضُوا الْأَيْمَانَ﴾ وە بەڵێن وپەیمانەکانتان مەشکێنن ﴿بَعْدَ تَوْكِيدِهَا﴾ لەپاش بەستن ودووپاتکردنەوەیان ﴿وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا﴾ لەکاتێکدا خواتان کردووە بەشایەت و چاودێر بەسەر خۆتانەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ بەڕاستی هەرچی دەکەن خوا دەیزانێت ﴿٩١﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا﴾ وەك ئەو (ئافرەتە) مەبن کە ڕیسەکەی کردەوە بەخوری ﴿مِن بَعْدِ قُوَّةٍ أَنكَاثًا﴾ لەپاش بادان و ڕستن و شەتەك دانی ﴿تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ﴾ سوێندو پەیمانەکانتان دەکەن بەهۆی ناپاکی و فڕو فێڵ لەنێوانتاندا ﴿أَن تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ﴾ لەبەر ئەوەی دەستەو کۆمەڵێك زۆرترو بەهێزترە لەدەستەو کۆمەڵێکی تر ﴿إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ﴾ خوا بەوە تاقیتان دەکاتەوە ﴿وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە سوێند بەخوا لەڕۆژی دواییدا بۆتان ڕوون دەکاتەوە ﴿مَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ ئەوەی کەئێوە تیایدا جیاواز بوون ﴿٩٢﴾ ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئێوەی دەکرد بەیەك ئوممەت ﴿وَلَٰكِن يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ بەڵام (خوا) هەر کەسێکی بوێت گومڕای دەکات (بەهۆی سەرکەشی خۆیەوە) ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ هەر کەسێکیشی بوێت ڕێنموویی دەکات ﴿وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە سوێند بەخوا پرسیارتان لێ دەکرێت لەوەی کەدەتانکرد ﴿٩٣﴾

﴿وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ﴾ وە سوێند و پەیمانتان مەکەن بەهۆی ﴿دَخَلًا بَيْنَكُمْ﴾ غەدرو ناپاکی
لەنێوان یەکتردا ﴿فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا﴾ نابێ لەپاش جێگیر بوونی (لەسەر باوەڕ) هەڵەخلیسکێ
﴿وَتَذُوقُوا السُّوءَ﴾ و سزاو ناڕەحەتی بچەژن ﴿بِمَا صَدَدتُّمْ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بەهۆی بەرهەڵستی
کردنتان لەڕێبازی خوا ﴿وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (ئەگەر وابێ) سزای زۆر گەورەتان بۆ دەبێت ﴿٩٤﴾
﴿وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ وە بەڵێن و پەیمانی خوا بەنرخێکی کەم مەگۆڕنەوە ﴿إِنَّمَا
عِندَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ بەڕاستی ئەوەی کەلای خوا هەیە چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر
ئێوە بزانن ﴿٩٥﴾ ﴿مَا عِندَكُمْ يَنفَدُ وَمَا عِندَ اللَّهِ بَاقٍ﴾ (چونکە) هەرچی لای ئێوەیە تەواو دەبێت لەدەوتێت
وەبێت بەڵام ئەوەی لای خوایە هەر دەمێنێت ﴿وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُم﴾ سوێند بەخوا
ئەوانەی کە بەئارام بوون پاداشتیان دەدەینەوە ﴿بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەپاداشتی چاکتر لە
کردەوەکانیان ﴿٩٦﴾ ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ﴾ هەر کەس لەنێر یان مێ کردەوەی چاکی
کردبێت ڕێکی ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً﴾ و بڕواداریش بوو بێت ئەوە سوێند بەخوا
بەژیانێکی خۆش دەیژیەنین ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ﴾ و سوێند بێ پاداشتیان بدەینەوە بەچاکتر
﴿مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کەئەوان دەیانکرد ﴿٩٧﴾ ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
کاتێک ویستت قورئان بخوێنی ﴿فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ پەنا بگرە بەخوا لەشەیتانی نەفرین
لێکراو و دەرکراو لەبەرەیی خوا ﴿٩٨﴾ ﴿إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دەسەڵاتی نی
یە ﴿عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەسەر ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ وەپشت
بە پەروەردگاریان دەبەستن ﴿٩٩﴾ ﴿إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ﴾ تەنها دەسەڵاتی بەسەر ئەوانەدا هەیە
﴿يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُم بِهِ مُشْرِكُونَ﴾ کە ئەو (شەیتان) دەکەنە دۆست پشتیوانی خۆیان و ئەوانەی بەهۆی
ئەوەوە بوونەتە هاوەڵدەر ﴿١٠٠﴾ ﴿وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَّكَانَ آيَةٍ﴾ هەر کاتێک ئایەتێک لەجێی ئایەتێکی
تردا دادەنێین ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ﴾ وەخوا چاکتر دەزانێ چی دەنێرێتە خوارەوە ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنتَ
مُفْتَرٍ﴾ دەڵێن تۆ لە خۆتەوە درۆ هەڵدەبەستی بەناوی خواوە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ (وانیە) بەڵکو
زۆربەیان هیچ نازانن ﴿١٠١﴾ ﴿قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ﴾ بڵێ جوبرەئیل دایبەزاندوە ﴿مِن رَّبِّكَ بِالْحَقِّ﴾ لەلایەن
پەروەردگارتەوە بەڕاستی ﴿لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ تا ئەوانەی باوەڕیان هێناوە دامەزراویان بکات
﴿وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾ و ڕێنموونی و مژدەش بێت بۆ موسوڵمانان ﴿١٠٢﴾

﴿وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دەزانین کەئەو (بێ باوەڕانە) دەڵێن
﴿إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ﴾ هەر ئادەمی یە (ئەم قورئانەی) فێری (موحەممەد) دەکات (مەبەستیان
کابرایەکی ڕۆمی بوو) ﴿لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ﴾ کەچی زمانی ئەو کەسەی لەوەی
دەدەنەپاڵ عەجەمی یە ﴿وَهَٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُّبِينٌ﴾ وئەم (قورئانە)ش بەزمانی عەرەبی پاراو و ڕوون
(دیاریەوە) ﴿١٠٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبڕوایان بەئایەتەکانی خوا
نی یە ﴿لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ خوای گەورە ڕێنموویان ناکات، وسزای سەختی بۆ
ئامادەکردوون ﴿١٠٤﴾ ﴿إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ﴾ بێگومان تەنها ئەوانە درۆهەڵدەبەستن بەدەری
خواوە ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کەباوەڕیان بەئایەتەکانی خوا نی یە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ﴾
وەهەر خۆیان درۆزنن ﴿١٠٥﴾ ﴿مَن كَفَرَ بِاللَّهِ مِن بَعْدِ إِيمَانِهِ﴾ ئەو کەسەی بێ باوەڕ بێ بەخوا لەپاشان
باوەڕهێنانی ﴿إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ﴾ مەگەر کەسێک زۆری لێ کرابێت ﴿وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ﴾ و دڵیشی
دامەزراو و ئارام بێت بەباوەڕ ﴿وَلَٰكِن مَّن شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا﴾ بەڵام کەسێ دڵی خۆش و شادمان
بێت بەبێ باوەڕی ﴿فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەوە بەر خەشم و قینی خوا کەوتوون ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ﴾ و سزای گەورەیان دەبێ ﴿١٠٦﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ﴾ ئەم (هەڕەشەیە) لەبەر ئەوەیە بەڕاستی ئەوانە
﴿اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ ژیانی دونیایان لاخۆشەویستتر بوو لەژیانی ڕۆژی دوایی
﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ وەبەڕاستی خوا ڕێنموونی کەسانی بێ باوەڕ ناکات ﴿١٠٧﴾
﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ ﴿وَسَمْعِهِمْ
وَأَبْصَارِهِمْ﴾ و بەسەر گوێ و چاویاندا ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن بێ ئاگایان ﴿١٠٨﴾
﴿لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ ڕاستە و بێگومان ئەوانە لەڕۆژی دواییدا ﴿هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوان
زەرەرمەندن ﴿١٠٩﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا﴾ پاشان بەڕاستی پەروەردگارت بۆ ئەوانەی کۆچیان
کردوە ﴿مِن بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا﴾ لەپاش ئەوەی سزا دران پاشان جیهاد و تێ کۆشانیان کرد
﴿وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا﴾ و بەئارام بوون بێگومان پەروەردگارت لەدوای ئەوە ﴿لَغَفُورٌ
رَّحِيمٌ﴾ لێ بووردەی میهرەبانە (بۆیان) ﴿١١٠﴾

﴿يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ﴾ لەو ڕۆژەدا كەهەموو كەسێك دێت ﴿تُجَادِلُ عَن نَّفْسِهَا﴾ بەرگری لەخۆی دەكات ﴿وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ﴾ وەهەموو كەسێك هەرچی كردبێت پاداشتی تەواوی وەردەگرێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وئەوان ستەمیان لێ ناكرێت ﴿١١١﴾ ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بە(خەڵكی) گوندو شارێك ﴿كَانَتْ آمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً﴾ كە هێمن و دڵنیا بوون ﴿يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا﴾ ڕزق و ڕۆزی زۆری بۆ دەهات ﴿مِّن كُلِّ مَكَانٍ﴾ لەهەموو شوێنێكەوە ﴿فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ﴾ كەچی بەرامبەر چاكە و نیعمەتەكانی خوا ناسوپاس و سپڵە بوون ﴿فَأَذَاقَهَا اللَّهُ﴾ جا خوا بەو هۆیەوە كردی بەبەر (خەڵكەكە)یدا ﴿لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ﴾ پۆشاكی برسێتی و ترس و بیم ﴿بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾ لەبەر ئەو كردەوانەی كەدەیانكرد ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرێكیان لەخۆیان بۆهات ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ كەچی باوەڕیان پێ نەهێنا ﴿فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ﴾ جا سزا گرتنی لەكاتێكدا ستەمكار بوون ﴿١١٣﴾ ﴿فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ جا لەو ڕزقەی خوا پێی بەخشیوون بخۆن ﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ كەحەڵاڵ و پاكە ﴿وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ وسوپاسی چاكەو نیعمەتی خوابكەن ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەر ئەو دەپەرستن ﴿١١٤﴾ ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ﴾ بێگومان (خوا) ئەوەی حەرامی كردووە لەسەرتان تەنها مرداروەبوو ﴿وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ﴾ وخوێن وگۆشتی بەراز ﴿وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ﴾ وئەوەی (كەسەربڕاوەو) ناوی غەیری خوای لێ هێنراوە ﴿فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ﴾ بەلام هەر كەسێك ناچار بوو (لەو حەرامانە بخوات) بێ دەست درێژی و زیادەڕۆیی ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿١١٥﴾ ﴿وَلَا تَقُولُوا﴾ وە بەخۆتانەوە مەڵێن ﴿لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ﴾ ئەوەی كەزمانتاندا دێت بەدرۆ ﴿هَٰذَا حَلَالٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ﴾ ئەوە حەلاڵە و ئەوە حەرامە ﴿لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بۆ ئەوەی درۆ هەڵبەستن بەدەم خواوە ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی درۆ هەڵدەبەستن بەناوی خواوە ﴿لَا يُفْلِحُونَ﴾ ڕزگاریان نابێ ﴿١١٦﴾ ﴿مَتَاعٌ قَلِيلٌ﴾ (لە دونیادا) ڕابواردنێكی كەم (بەش دەبن) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (لەدوا ڕۆژدا) سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿١١٧﴾ ﴿وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا﴾ وە لەسەر ئەوانەی كەجوولەكە بوون ﴿حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ﴾ حەرامان كرد (لێیان) ئەوەی كەباسمان كردووە بۆت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێش (دابەزینی ئەم ئایەتە) ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە ستەممان لێ نەكردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵكو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەكرد ﴿١١٨﴾

﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ﴾ پاشان بەڕاستی پەروەردگارت بۆ ئەوانەی ﴿عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ﴾ خراپەیان کردووە بەنەزانی ﴿ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ پاشان دوای ئەوە گەڕاونەتەوەو تەوبەیان کردووە ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وکرداری خۆیان چاک کردووە ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿مِنْ بَعْدِهَا﴾ لە پاش ئەوانە ﴿لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ لێبوردەی میهرەبانە ﴿١١٩﴾ ﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم ﴿كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ﴾ (بۆ خۆی) ئوممەتێك بوو گوێڕایەڵ وفەرمانبەردار بۆ خوا ﴿حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ لادەربوو لەهەموو ئاینێکی ناهەق و هەرگیز لەهاوبەش دانەران نەبووە ﴿١٢٠﴾ ﴿شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ﴾ شوکرانە بژێری (خوا) بووە لەبەرامبەر سارو نیعمەتەکانیدا ﴿اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ ئەویش هەڵی بژاردو ڕێگەی ڕاستی پیشان دا (کەئیسلامە) ﴿١٢١﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ وە ئێمە لە دونیادا نیعمەت و بەهرەی چاکمان پێ بەخشی ﴿وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەو لەڕۆژی دواییشدا لەڕیزی چاکاندایە ﴿١٢٢﴾ ﴿ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ پاشان نیگامان بۆ کردیت ﴿أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ﴾ کەپەیڕەوی ئاینی ئیبراهیم بکە ﴿حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ چونکە پاك و ڕاست بوو بەهیچ جۆری لەهاوبەش دانەران نەبوو ﴿١٢٣﴾ ﴿إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ﴾ بێگومان (ڕێز گرتنی) ڕۆژانی شەممە تەنها لەسەر ئەوانە دانرا ﴿اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ کەجیاواز بوون تیایدا ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ وە بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ دادوەری دەکات لەنێوانیاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی کەئەوان تیایدا جیاواز بوون ﴿١٢٤﴾ ﴿ادْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ﴾ (خەڵکی) بانگ بکە بۆ ڕێبازی پەروەردگارت ﴿بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ﴾ بەدانایی وبە ئامۆژگاری جوان و چاك و شیرین ﴿وَجَادِلْهُمْ﴾ وە لەگەڵیان سەری (موجادەلە بکە) ﴿بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ بەچاکترین شێوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت خۆی چاك دەزانێ ﴿بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ بەوانەی گومڕا بوون ولایاندا وەلەڕێگاکەی ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ وە هەر خۆشی زانایە بەوانەی لەسەر ڕێگای ڕاستن ﴿١٢٥﴾ ﴿وَإِنْ عَاقَبْتُمْ﴾ وە ئەگەر تۆڵەتان سەندەوە ﴿فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ﴾ ئەوە بەئەندازەی ئەو ستەمەی دژتان کراوە تۆڵە بکەنەوە ﴿وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ﴾ وەئەگەر ئارام بگرن ﴿لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ﴾ ئەوە باشترە بۆ ئارام گران ﴿١٢٦﴾ ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بەخۆتدا بگرە ﴿وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ﴾ ئارام گرتنەکەشت هەر بە(یارمەتی) خوایە ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ وخەفەتیان بۆ مەخۆ ﴿وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ﴾ وبەو فێڵ و پیلانانەش دەیکەن دڵ تەنگ مەبە ﴿١٢٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ ئەوانەیە کە خۆیان پاراستووە (لە تاوان) ﴿وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾ هەروەها لەگەڵ ئەوانەشدایە کە خێرخواز وچاکەکارن ﴿١٢٨﴾

سورەتی ﴿الإسراء﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ﴾ پاك و بێگەردی بۆ ئەو زاتەی كە شەوڕەوی كرد ﴿بِعَبْدِهِ لَيْلًا﴾ بە بەندەی خۆی
لە شەوێكدا ﴿مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لە مزگەوتی حەرامەوە (لەشاری مەككە) ﴿إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى﴾
بۆ مزگەوتی (الاقصى) لە (بيت المقدس) ﴿الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ﴾ كە دەوروبەریمان پیرۆز و بەردار
كردووە ﴿لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا﴾ بۆ ئەوەی هەندێك لە بەڵگەو نیشانە ڕوونەكانی خومانی نیشان بدەین
﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری بینایە ① ﴿وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ وە تەوراتیشمان
بەخشی بە موسا ﴿وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە ئەو(تەوراتە)مان كردە هۆی ڕێنموونی بۆ نەوەی
ئیسرائیل ﴿أَلَّا تَتَّخِذُوا مِن دُونِي وَكِيلًا﴾ (پێمان ووتن) كە بێجگە لە من كەس مەكەنە پشتیوانی
خۆتان ② ﴿ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ﴾ (ئەی) نەوەی ئەو كەسانەی كەلەگەڵ نووح (بە كەشتیدا)
هەڵمان گرتن ﴿إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا﴾ بەڕاستی نووح بەندەیەكی زۆر سوپاس گوزار بوو ③
﴿وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ﴾ نەوەكانی ئیسرائیلمان ئاگادار كردو هەواڵمان پێدان لەنامەكەیاندا
﴿لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ﴾ كە سوێند بەخوا ئێوە خراپەكاری دەكەن لەزەوی دا دووجار ﴿وَلَتَعْلُنَّ
عُلُوًّا كَبِيرًا﴾ و بێگومان بەرز دەبنەوەو زاڵ دەبن (بەسەر خەڵكی دا) بەبەرز بوونەوەیەكی زۆر گەورە
④ ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا﴾ جا كاتێك یەكەمین بەڵێن (لەو دووانە) هات (كەبەڵێنتان پێدراوە)
﴿بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَّنَا﴾ دەینێرینە سەرتان چەند بەندەیەكی خومان ﴿أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ كە خاوەنی
دەست ڕەشتەدێكی بەتین لەجەنگ دا ﴿فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ﴾ ئەمجا ئەوانە دەگەڕێن بەناو
وڵاتەكەتاندا ﴿وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا﴾ وە ئەوە بەڵێنێكی بەدی هێنراو بوو ⑤ ﴿ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ
عَلَيْهِمْ﴾ لەپاشان جارێكی تر ئێوە بەسەریاندا زاڵ دەكەینەوە ﴿وَأَمْدَدْنَاكُم بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ﴾ وە دارایی
و كوڕی زۆرتان پێ دەبەخشین ﴿وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا﴾ وە لەشكر و كەستان (لە جاری پێشوو)
زۆرتر دەكەین ⑥ ﴿إِنْ أَحْسَنتُمْ أَحْسَنتُمْ لِأَنفُسِكُمْ﴾ ئەگەر ئێوە چاكە بكەن ئەو چاكە بۆ خۆتان دەكەن
﴿وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا﴾ وە ئەگەر خراپەش بكەن ئەوا (سزاكەی) هەر بۆ خۆتانە ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ﴾
جا كاتی بەڵێنی (سزا و تۆڵەی) دووهەم هات ﴿لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی بێزاری و خەفەت
بەڕووخسارتانەوە دەركەوێت ﴿وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ﴾ وە بۆ ئەوەی بچنەوە ناو مزگەوتی ئەقصاوە
﴿كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەروەك لەجاری یەكەمدا چوونە ناویەوە ﴿وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا﴾
وە بۆئەوەی وێرانی بكەن بەوێران كردنێكی گەورە ⑦

﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يَرْحَمَكُمْ﴾ ئومێد وایە پەروەردگارتان ڕەحمتان پێ بکات (ئەگەر بگەڕێنەوە بۆ لای خوا) ﴿وَإِنْ عُدتُّمْ عُدْنَا﴾ ئەگەر بگەڕێنەوە (بۆ سەر تاوان) ئێمەش دەگەڕێینەوە (بۆ سزادانتان) ﴿وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا﴾ وە دۆزەخمان کردووە بە بەندیخانە بۆ بێ باوەڕان ﴿٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە ڕێنموونی دەکات ﴿لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾ بۆ ڕێبازو بەرنامەیەك کە ڕاست ترینە ﴿وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و مژدەش دەدات بەو باوەڕدارانەی ﴿الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ﴾ کە کردەوە چاکەکان دەکەن ﴿أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾ کە بەڕاستی پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٩﴾ ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕیان نییە ﴿بِالْآخِرَةِ﴾ بەڕۆژی دوایی ﴿أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەکی بە ئازارمان بۆ ئامادە کردوون ﴿١٠﴾ ﴿وَيَدْعُ الْإِنسَانُ بِالشَّرِّ﴾ وە ئادەمی نزاو هاوار بۆ شەڕو خراپە دەکات ﴿دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ﴾ (هەروەکو) نزاو پاڕانەوەی بۆ خێرو چاکە ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ عَجُولًا﴾ وە ئادەمی هەمیشە هەر پەلەیەتی ﴿١١﴾ ﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ﴾ شەو و ڕۆژمان کرد بە دوو نیشانەی (گەورەی دەسەڵاتی خۆمان) ﴿فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ﴾ ئەمجا نیشانەی شەومان تاریك کرد (یا سڕییەوە) ﴿وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً﴾ وە بەڵگەو نیشانەی ڕۆژمان ڕووناك کردەوە ﴿لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بۆ ئەوەی بەشوێن ڕۆزی پەروەردگارتاندا بگەڕێن ﴿وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ﴾ وە بۆ ئەوەی ژمارەی ساڵەکان و حیسابی (مانگ و شەوو ڕۆژەکان) بزانن ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا﴾ وە ئێمە هەموو شتێکمان بە ڕوونی و جوانی باس کردووە (بۆتان) ﴿١٢﴾ ﴿وَكُلَّ إِنسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ﴾ وە هەموو مرۆڤێك (لە ڕۆژی دواییدا) کردەوەی خۆیمان کردۆتە گەردنیەوە (چاکە بێت یا خراپە) ﴿وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لە ڕۆژی دواییدا بۆی دەردەهێنین ﴿كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا﴾ نامەیەك کە بە کراوەیی (و هەموو کردەوەکانی تێدا نووسراوە) وەدەبینێت ﴿١٣﴾ ﴿اقْرَأْ كِتَابَكَ﴾ (پێی دەوترێت) نامەکەت بخوێنەرەوە ﴿كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا﴾ ئەمڕۆ خۆت بەسیت کە موحاسەبەی خۆت بکەیت ﴿١٤﴾ ﴿مَّنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ﴾ هەر کەس ڕێنموویی وهیدایەتی وەرگرتبێت ئەوە بێگومان ڕێنموویی وهیدایەتەکەی (سوود و قازانجەکەی) هەر بۆ خۆی دەبێت ﴿وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ و هەر کەسێش گومڕا بووبێت ئەوە بێگومان (زیان و سزاکەی) هەر بۆ خۆی دەبێت ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ وە هیچ کەسێکی گوناهکار گوناهی هیچ کەسێکی تر هەڵناگرێت ﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ﴾ ئێمە هەرگیز سزای (بەندەکان) نادەین ﴿حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا﴾ هەتا پێغەمبەر نەنێرین (بۆیان) ﴿١٥﴾ ﴿وَإِذَا أَرَدْنَا﴾ وە کاتێك بمانەوێت ﴿أَن نُّهْلِكَ قَرْيَةً﴾ (دانیشتوانی) شار و گوندێك لەناو ببەین ﴿أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا﴾ فەرمان دەدەین (بە گوێڕایەڵی و کردەوەی چاك) بە دەوڵەمەندە خراپەکارو ڕابوێرەکانی ﴿فَفَسَقُوا فِيهَا﴾ کەچی ئەوان یاخی دەبن و لە فەرمان دەردەچن ﴿فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ﴾ جا بڕیاری (سزادان) پێویست دەبێت بۆ (دانیشتوانی) ئەو شار و گوندانە ﴿فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا﴾ جا ئەوسا وێرانیان دەکەین بە وێران کردنێکی تەواو ﴿١٦﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا﴾ وە زۆر (گەل و میللەت)مان لەناو برد ﴿مِنَ الْقُرُونِ مِن بَعْدِ نُوحٍ﴾ لە چەرخەکانی پاش نووح ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ﴾ پەروەردگارت بەسە بە گوناهی بەندەکانی ﴿خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ کە ئاگادار و بینایە ﴿١٧﴾

﴿مَّن كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ﴾ هەر کەسێک تەنها ژیانی دونیای بوێت ﴿عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا﴾ لەم (دونیا)دا زوو پێ
ی دەدەین ﴿مَا نَشَاءُ لِمَن نُّرِيدُ﴾ ئەوەی بمانەوێ بۆ هەر کەسێک ﴿ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ﴾ لە پاشان دۆزەخمان
بۆ بڕیارداوە ﴿يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا﴾ دەچێتە ناوی بە لۆمەکراوی و دەرکراوی لە میهرەبانی خوا ١٨
﴿وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ﴾ هەر کەسێکیش مەبەستی ڕۆژی دوایی بوو بێت ﴿وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا﴾ وە هەوڵی
بۆ بدات بەو جۆرەی شایستەی ئەوە ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ و باوەڕداریش بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُم
مَّشْكُورًا﴾ ئائەوانە کردەوە و تێکۆشانەکەیان وەرگیراوە (لای پەروەردگاریان) ١٩ ﴿كُلًّا نُّمِدُّ﴾
دەبەخشین بەهەموان ﴿هَٰؤُلَاءِ وَهَٰؤُلَاءِ﴾ ئەوانە (کەهەر دونیایان دەوێت) و ئەوانەش (کە ڕۆژی
دواییان دەوێ) ﴿مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ﴾ لە بەخششی پەروەردگارت (لەم دونیایەدا) ﴿وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ
مَحْظُورًا﴾ بێگومان ڕۆزی و بەخشراوی پەروەردگارت هەرگیز قەدەغە کراو نەبووە ٢٠ ﴿انظُرْ
كَيْفَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرنج بدە چۆن ﴿فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ (لەدونیادا) هەندێ
هەندێکیانمان داوە بەسەر هەندێکیاندا ﴿وَلَلْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا﴾ وە بێگومان پلەکان
لە ڕۆژی دواییدا گەورەترە و هەڵەکانیش گەورەترن ٢١ ﴿لَّا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ (ئەی ئادەمی)
لەگەڵ خوادا پەرستراوێکی تر مەپەرستە ﴿فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَّخْذُولًا﴾ ئەگینا دەبێتە لۆمەکراوێکی
سووک و ڕسوا ٢٢ ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ﴾ وە پەروەردگارت بڕیاری داوە ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ﴾ کە هیچ
شتێک مەپەرستن بێجگە لە ئەو ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ وە لەگەڵ دایک و باوکتان چاکە بکەن ﴿إِمَّا
يَبْلُغَنَّ عِندَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا﴾ ئەگەر یەکێکیان (باوکت و دایکت)یان هەردووکیان لای تۆ
پیربوون ﴿فَلَا تَقُل لَّهُمَا أُفٍّ﴾ ئەی ناخۆشیان پێ مەڵێ تەنانەت ئۆفیش ﴿وَلَا تَنْهَرْهُمَا﴾ وەتیان
مەخوڕە و پێیاندا هەڵمەشاخێ ﴿وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا﴾ (بەڵکو) وتەی نەرم و شیرینیان (لەگەڵدا)
بەکاربێنە ٢٣ ﴿وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ﴾ باڵی خۆ بەکەم زانین و میهرەبانیت بۆ ڕایخە
﴿وَقُل رَّبِّ ارْحَمْهُمَا﴾ بڵێ ئەی پەروەردگارم ڕەحمیان پێ بکە ﴿كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا﴾ هەروەک
ئەوان منیان پەروەردە کرد بە منداڵی ٢٤ ﴿رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ﴾ پەروەردگارتان چاک دەزانێت
بە هەرچی لەدڵ و دەروونتاندا هەیە ﴿إِن تَكُونُوا صَالِحِينَ﴾ ئەگەر ئێوە چاک بن و بیری چاکەتان
بێت ﴿فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا﴾ ئەوا بێگومان ئەو (خوایە) لێ بووردەیە بۆ تۆبەکاران ٢٥
﴿وَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ﴾ وە مافی خزمانت بدە ﴿وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ (هەروەها مافی) هەژار و
ڕێبواریش ﴿وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا﴾ زیادە ڕەویش مەکەن ٢٦ ﴿إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ﴾ بەڕاستی زیادەڕەوان
﴿كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ﴾ دۆست و برای شەیتانەکانن ﴿وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا﴾ شەیتانیش بەرانبەر
(نازو نیعمەتەکانی) پەروەردگاری هەمیشە سپڵەیە ٢٧

﴿وَإِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ﴾ وە ئەگەر ڕووت وەرگێڕا لەوانە (لەبەر نەداری) ﴿ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِّن رَّبِّكَ تَرْجُوهَا﴾
چاوەڕوانی بەخشش و ڕۆزییەك بوویت لەلایەن پەروەردگارەوە ﴿فَقُل لَّهُمْ قَوْلًا مَّيْسُورًا﴾ ئەوە قسەی
جوان و نەرمیان لەگەڵدا بکە ﴿٢٨﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ﴾ وە دەستت مەکە کوت بەگەردنتدا
(واتە دەست قووچاو مەبە لەخێرکردندا) ﴿وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ﴾ وکراوە وبەرەڵاشی مەکە
بەتەواوی (هەرچیت هەبە بیدەی بەخەڵکی) ﴿فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا﴾ تا ببیتە کەسێکی لۆمەکراوی
هیچ بەدەستەوە نەماو ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ﴾ ڕزق و ڕۆزی فراوان
دەکات ﴿لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ بۆ هەر کەسێك کەبیەوێت و تەنگی دەکات بۆ هەر کەسێ بیەوێت
﴿إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی ئەو هەمیشە ئاگا و بینایە بەبەندەکانی ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ﴾
وە ڕۆڵەکانتان مەکوژن ﴿خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ﴾ لەترسی هەژاری و نەداری ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ﴾ ئێمە ڕۆزی
ئەوانیش و ئێوەش دەدەین ﴿إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی کوشتنی ئەوانە (ئەو منداڵانەتان)
هەڵەو تاوانێکی گەورەیە ﴿٣١﴾ ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَىٰ﴾ و نزیکی زیناش مەکەونەوە ﴿إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً﴾
بەڕاستی ئەوە کردەوەیەکی زۆر ناشرینە ﴿وَسَاءَ سَبِيلًا﴾ و ڕێگەیەکی پیس و خراپە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَا
تَقْتُلُوا النَّفْسَ﴾ وە کەسێك مەکوژن ﴿الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ کەخوا کوشتنی ئەوی حەرام کردوە
مەگەر بە (هۆیەکی) ڕاست و ڕەوا نەبێت (وەك ئەگەر هاتوو کەسێکی کوشتبوو، یان لەدین
پاشگەز بووبوەوە، یان شووی کردبوو یان ژنی هێنابوو زینایان کرد) ﴿وَمَن قُتِلَ مَظْلُومًا﴾ جا هەر کەسێك
بەناهەق و ستەم لێ کراوی کوژرا ﴿فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِ سُلْطَانًا﴾ ئەوە دەسەڵاتمان داوە بەخاوەنەکەی
(بەسەر بکوژەکەدا) ﴿فَلَا يُسْرِف فِّي الْقَتْلِ﴾ جا با خاوەنەکەی زیادەڕەوی نەکات لە تۆڵەسەندنەوەدا
(ئەگەر عەفووی کرد باش ئەوە بەچێت تۆڵەی لێ نەسێنێتەوە، وە ئەگەر کوشتیشیەوە بە جوانترین
شێوە بیکوژێتەوە وزیاتر نەبێت لە بڕیاری خودا هەرچۆنێك بێت) ﴿إِنَّهُ كَانَ مَنصُورًا﴾ چونکە
بەڕاستی ئەو (خاوەنە) یارمەتی دراوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ﴾ وە نزیکی ماڵی هەتیو مەکەونەوە
﴿إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ مەگەر بەچاکترین شێوە نەبێت (کە نزیکبوونەوە بێ لە پاراستن و بەرهەم هێنانی) ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ
أَشُدَّهُ﴾ هەتا (هەتیوەکە) دەگاتە کەماڵی ژیری و لێزانی ﴿وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ﴾ وەفا بکەن بە بەڵێن
وپەیمانەکانتان ﴿إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا﴾ بەڕاستی (خاوەن) بەڵێن و پەیمان لێپرسراوە بەرامبەر بەڵێنەکەی
﴿٣٤﴾ ﴿وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ﴾ وە کاتێك کە پێوانە دەکەن (بۆ خەڵکی) بەڕێك و پێکی پێوانە بکەن
﴿وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ﴾ و کێشانەش بکەن بەتەرازووی ڕاست ودروست ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ ئەمە
(بۆ ئێوە) چاکترو ئەنجامیشی باشترە (لە دونیا و قیامەتیشدا) ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾ وە شوێنی
شتێك مەکەوە کەزانیاریت دەربارەی نییە ﴿إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ﴾ بەڕاستی گوێ و چاو و دڵ
﴿كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾ هەموو ئەوانە (خاوەنەکانیان) بەرپرسیاریان لێ دەکرێت ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ
مَرَحًا﴾ وە بەسەر زەویدا بەفیز و لووتی و شانازیەوە ﴿إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ الْأَرْضَ﴾ (چونکە) بەڕاستی تۆ ناتوانی
ڕووی زەوی کون بکەیت ﴿وَلَن تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا﴾ وە ناگەیتە شاخەکان لەدرێژیدا ﴿٣٧﴾ ﴿كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ﴾
هەموو ئەوەی باسکرا خراپەکانی ﴿عِندَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا﴾ لای پەروەردگارت ناپەسەند و بێزراوە ﴿٣٨﴾

﴿ذَٰلِكَ مِمَّا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ﴾ ئەوە (ی کە باس کرا) هەندێکە لەو دانایی وحیکمەتەی کە
پەروەردگارت بیگای کردووە بۆت ﴿وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ وە هیچ پەرستراوێکی تر لەگەڵ
خوادا مەپەرستە ﴿فَتُلْقَىٰ فِي جَهَنَّمَ﴾ ئەگینا فڕێ دەدرێیتە ناو دۆزەخەوە ﴿مَلُومًا مَدْحُورًا﴾ بە لۆمەکراوی
ودوورخراوەی لەبەزەیی خوا ﴿٣٩﴾ ﴿أَفَأَصْفَاكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَنِينَ﴾ ئایا پەروەردگارتان ڕەگەزی کوڕی
تایبەتی کردووە بە ئێوەوە ﴿وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا﴾ لە فریشتەکانیشدا کچانی بۆخۆی هەڵبژاردووە
﴿إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا﴾ بەڕاستی ئێوە ووتەیەکی زۆرگەورە (وناپەجێ) دەڵێن ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا
الْقُرْآنِ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان (مەبەستەکانمان) بەچەند جۆر هێناوە لەم قورئانەدا ﴿لِيَذَّكَّرُوا﴾
بۆ ئەوەی بیربکەنەوە و ئامۆژگاری وەرگرن ﴿وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا﴾ بەڵام (خوانەناسان) هەر
دوورکەوتنەوەیان زیاتر دەبێت (بەو باسکردنە) ﴿٤١﴾ ﴿قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ ئەگەر لەگەڵ خوادا پەرستراوانێکی تر بوایە ﴿كَمَا يَقُولُونَ﴾ وەك ئەو (بت پەرستان) دەڵێن
﴿إِذًا لَابْتَغَوْا﴾ ئەو کاتە دەگەڕان بە دوای ﴿إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا﴾ ڕێگەیەکدا بۆلای خاوەنی عەرش
(کە خوایە) ﴿٤٢﴾ ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ﴾ پاك و بێ گەرد و بەرز و بڵندە ئەو (خوایە) ﴿عَمَّا يَقُولُونَ﴾ لەوەی
ئەو (بت پەرستانە) دەیڵێن (دەربارەی خوا) ﴿عُلُوًّا كَبِيرًا﴾ زۆر بەرز و بڵندترە ﴿٤٣﴾ ﴿تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ
السَّبْعُ﴾ هەر حەوت ئاسمانەکان تەسبیحاتی خودا دەکەن ﴿وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ﴾ و زەوی و هەرچی
لە ناویاندایە ﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ﴾ وە هیچ شتێك نیە ﴿إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾ کە تەسبیحات و سوپاس
وستایشی ئەو نەکات ﴿وَلَٰكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ﴾ بەڵام ئێوە تێ ناگەن لە تەسبیحاتەکەیان
﴿إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەئارام ولەسەرخۆ ولێبووردەیە ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ﴾
وە (ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێك قورئان دەخوێنیت (بەسەریاندا) ﴿جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ﴾ دادەنێین
لەنێوان تۆو ئەوانەدا ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ کە باوەڕیان بەڕۆژی دوایی نیە ﴿حِجَابًا مَسْتُورًا﴾ پەردەیەکی
نادیار (داپۆشەر) ﴿٤٥﴾ ﴿وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە دەیدەین بەسەر دڵیاندا ﴿أَكِنَّةً﴾ چەند پەردەیەکی
زۆر ئەستوور ﴿أَنْ يَفْقَهُوهُ﴾ بۆ ئەوەی لە قورئان تێ نەگەن ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ و گوێشیان کەڕ دەکەین
(نایبیستن) ﴿وَإِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ﴾ وە هەر کاتێك ناوی پەروەردگارت دەبەیت (لای ئەو بێ باوەڕانەدا)
﴿فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ﴾ لە قورئاندا بەتاك و تەنهایی ﴿وَلَّوْا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا﴾ بە بیزاری پشت هەڵ دەکەن
﴿٤٦﴾ ﴿نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ﴾ ئێمە چاك دەزانین بۆچی ئەوان گوێ دەگرن ﴿إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ﴾
کاتێك گوێ دەگرن لەتۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَإِذْ هُمْ نَجْوَىٰ﴾ هەروەها کاتێك پێکەوە چپە دەکەن
﴿إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ﴾ کاتێ ستەمکارەکان دەڵێن ﴿إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا﴾ ئێوە تەنها شوێنی پیاوێکی
جادوو لێکراو دەکەون ﴿٤٧﴾ ﴿انْظُرْ كَيْفَ﴾ سەیریکە چۆن ﴿ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ﴾ نموونەی جۆراوجۆرت
بۆ دێننەوە ﴿فَضَلُّوا﴾ سەرئەنجام گومڕا بوون ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا﴾ ئیتر ناتوانن ڕێگای ڕاست
بدۆزنەوە ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا﴾ دەشڵێن ئایا کاتێ بووینە ئێسك پروسکێکی ڕزیو و پوکاو
﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا﴾ ئایا (جارێکی تر) زیندوو دەکرێینەوە و دەبینەوە بەدروستکراوێکی نوێ ﴿٤٩﴾

﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ ﴿كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا﴾ ئێوە ببن بە بەرد یا بە ئاسن ﴿٥٠﴾ ﴿أَوْ
خَلْقًا﴾ یان هەر دروست کراوێکی تر لەوەی ﴿مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ﴾ لە مێشک و دڵتاندا گەورەیە
﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ جا بێگومان ئەوانە دەڵێن ﴿مَنْ يُعِيدُنَا﴾ کێ زیندوومان دەکاتەوە ﴿قُلِ الَّذِي﴾ بڵێ ئەو زاتە
(زیندووتان دەکاتەوە) ﴿فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ کە یەکەم جار دروستی کردوون ﴿فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ﴾
جا (بەلاقرتێوە) سەریت بۆ دەلەقێنن ﴿وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ﴾ و دەڵێن ئەوەکەی دەبێت ﴿قُلْ عَسَى أَنْ
يَكُونَ قَرِيبًا﴾ بڵێ لەوانەیە ئەو (ڕۆژە هاتنی) نزیک بێت ﴿٥١﴾ ﴿يَوْمَ يَدْعُوكُمْ﴾ ئەو ڕۆژەی کە بانگتان
دەکات (لە گۆڕەکانتانەوە) ﴿فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ﴾ جا ئێوەش دەست بەجێ دێن بەدەم بانگ کردنەکەوە بە
سوپاس و ستایش کردنەوە ﴿وَتَظُنُّونَ إِنْ لَبِثْتُمْ﴾ و وا دەزانن نەماونەتەوە (لە دونیادا) ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ ماوەیەکی
کەم نەبێت ﴿٥٢﴾ ﴿وَقُلْ لِعِبَادِي﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بە بەندەکانم ﴿يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾
قسەیەک بکەن کە جوانتر و باشترین قسە بێت ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ﴾ بەڕاستی شەیتان ﴿يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ﴾
ناکۆکی و ئاژاوە دەخاتە نێوانیان ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ﴾ بەڕاستی شەیتان هەمیشە بۆ ئادەمی
﴿عَدُوًّا مُبِينًا﴾ دوژمنێکی ڕوون و ئاشکرایە ﴿٥٣﴾ ﴿رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ﴾ پەروەردگارتان زاناترە بە ئێوە
﴿إِنْ يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێ ڕەحمتان پێ دەکات ﴿أَوْ إِنْ يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ﴾ یان ئەگەر بیەوێ سزاتان
دەدات ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ وە ئێمە تۆمان نەناردووە ﴿عَلَيْهِمْ وَكِيلًا﴾ بە چاودێر و پارێزەر بەسەریانەوە
﴿٥٤﴾ ﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ﴾ وە پەروەردگارت زاناترە ﴿بِمَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بەهەرچی لە ئاسمانەکان
و لە زەوی دایە ﴿وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان هەندێ لە پێغەمبەرانمان ڕێز
داوە ﴿عَلَى بَعْضٍ﴾ بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا﴾ و زەبوورمان بەخشی بە داوود ﴿٥٥﴾
﴿قُلِ ادْعُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (بە بێ باوەڕان) هاوار بکەن لەوانەی ﴿الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ﴾
کە ئێوە بە خوای دەزانن بێجگە لە خوا ﴿فَلَا يَمْلِكُونَ﴾ جا ئەوانە دەسەڵاتیان نیە ﴿كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ﴾
بەڵا و زیانتان لەسەر لابەن ﴿وَلَا تَحْوِيلًا﴾ وە (دەسەڵاتی) گۆڕانیشیان نییە ﴿٥٦﴾ ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ﴾
ئەوانەی کە ئەو (بتپەرستانە) هاواریان لێ دەکەن ﴿يَبْتَغُونَ إِلَى رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ﴾ ئەوانە بەدوای هۆکارێکدا
دەگەڕێن کە نزیکیان کاتەوە لە پەروەردگاریان ﴿أَيُّهُمْ أَقْرَبُ﴾ کامیان نزیکترە (لە خوا و پلەو
پایەی بەرزترە) ﴿وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ﴾ وە بەهیوا و ئومێدی ڕەحمی ئەون ﴿وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ﴾ و لە
سزایشی دەترسن ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی سزای پەروەردگارت ﴿كَانَ مَحْذُورًا﴾ هەمیشە مەترسی
لێکراوە و خۆی لێ پارێزراوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِنْ مِنْ قَرْيَةٍ﴾ وە (خەڵکی) هیچ شار و گوندێک نیە ﴿إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا﴾
کە ئێمە لەناویان ببەین ﴿قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ پێش (هاتنی) ڕۆژی دوایی ﴿أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا﴾
یان سزایان بدەین بە سزایەکی سەخت ﴿كَانَ ذَلِكَ﴾ ئیللا ئەم (سزادانە یان لەناوبردنە)
﴿فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا﴾ لە (لوح المحفوظ) دا نوسراوە ﴿٥٨﴾

﴿وَمَا مَنَعَنَا﴾ وە هیچ شتێك بەرگری ئێمەی نەكردووە ﴿أَن نُّرْسِلَ بِالْآيَاتِ﴾ كە ئەو موعجیزانە
بنێرین ﴿إِلَّا أَن كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ﴾ جگە لەوەی كە پێشینەكان بە درۆیان دەزانی ﴿وَآتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ﴾
ناردمان بۆ (هۆزی) سەموود ئەو حوشترەی ﴿مُبْصِرَةً﴾ كە (موعجیزەیەكی) ئاشكرا بوو
﴿فَظَلَمُوا بِهَا﴾ كەچی (باوەڕیان نەهێنا و) ستەمیان لێكرد و (سەریان بڕی) ﴿وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ﴾
وە ئێمە موعجیزەكان نانێرین ﴿إِلَّا تَخْوِيفًا﴾ مەگەر بۆ ترساندنی (ئەو گەلە نەبێت) ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لَكَ﴾
(بیربكەرەوە) كاتێ پێمان وتی ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿أَحَاطَ بِالنَّاسِ﴾ دەوری
هەموو خەڵكی داوە (دەسەڵاتی هەیە بەسەریاندا) ﴿وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ﴾ وە ئەو خەونەی
كە پیشانی تۆماندا (لەو شەوڕەوییەدا) ﴿إِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ﴾ هەر لەبەر تاقی كردنەوەی خەڵكی بوو
﴿وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ﴾ هەروەها ئەو درەختە نەفرین لێ كراوەش ﴿فِي الْقُرْآنِ﴾ كە بە قورئاندا باسمان
كردووە ﴿وَنُخَوِّفُهُمْ﴾ وە ئێمە (بەو جۆرە بەڵگانە) ئەوانە دەترسێنین ﴿فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا﴾
كەچی لەو (ترسانە) هیچیان بۆ زیاد ناكات جگە لە یاخی بوون و سەركەشی نەبێت ﴿٦٠﴾
﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ﴾ وە باسی ئەو كاتە بكە كە ئێمە بە فریشتەكانمان وت ﴿اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾
سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ ئەوانیش یەكسەر هەموویان سوژدەیان برد بێجگە لە ئیبلیس
(شەیتان نەبێت) ﴿قَالَ أَأَسْجُدُ﴾ وتی ئایا سوژدە بەرم ﴿لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا﴾ بۆ كەسێك كە لە قوڕ
دروستت كردووە ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ أَرَأَيْتَكَ﴾ (ئیبلیس) وتی پێم بڵێ و هەواڵم بدەری ﴿هَٰذَا الَّذِي كَرَّمْتَ
عَلَيَّ﴾ لە بارەی ئەمەوە كە ڕێزی ئەوت داوە بەسەر مندا؟! ﴿لَئِنْ أَخَّرْتَنِ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر دوام
بخەیت ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی (نەمرم) ﴿لَأَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُ﴾ بەڕاستی زاڵ ئەبم بەسەر
نەوەكانیدا (بە گومڕاكردن) ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ كەمێك لەوان نەبێت (كە بەندە تایبەتیەكانی خوان) ﴿٦٢﴾
﴿قَالَ اذْهَبْ﴾ (خوا بە شەیتانی) فەرموو برۆ ﴿فَمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ﴾ ئا هەر كەس بەدوای شوێنی تۆ كەوت
﴿فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاؤُكُمْ﴾ ئەوە بەڕاستی تۆڵەی هەمووتان دۆزەخە ﴿جَزَاءً مَّوْفُورًا﴾ كە تۆڵەیەكی پڕ بەپڕە ﴿٦٣﴾
﴿وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُم﴾ وە هەر كەس ئەوانە كە دەتوانی گومڕای بكە ﴿بِصَوْتِكَ﴾ بە دەنگت
و سەدای (نەهەقت) ﴿وَأَجْلِبْ عَلَيْهِم﴾ وە بدە بەسەریاندا و تێیان خوڕە ﴿بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ﴾ بە سوار
و پیادەی لەشكرەكەتەوە ﴿وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ﴾ وە هاوبەشیان بكە لە ماڵ و سامان و منداڵیاندا
﴿وَعِدْهُمْ﴾ بەڵێنیشیان پێ بدە ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ﴾ بەڵام شەیتان بەڵێنیان پێ نادات ﴿إِلَّا غُرُورًا﴾
بە خەڵەتاندن نەبێت ﴿٦٤﴾ ﴿إِنَّ عِبَادِي﴾ بێگومان بەندەكانی من ﴿لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ﴾ دەسەڵاتت
بەسەریاندا نی یە (و ناتوانی گومڕایان بكەیت) ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا﴾ وە پەروەردگارت بەسە
پارێزەر و چاودێر بێت ﴿٦٥﴾ ﴿رَّبُّكُمُ الَّذِي﴾ پەروەردگارتان ئەو زاتەیە ﴿يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ﴾
كە كەشتی بە دەریادا هاتوچۆ پێدەكات بۆ ئێوە ﴿لِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێن بەدوای
هەندێك بەهرە و ڕۆزی ئەودا ﴿إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ بەڕاستی ئەو (خوایە) هەمیشە میهرەبان
و بە بەزەیی یە بەرامبەر بە ئێوە ﴿٦٦﴾

﴿وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ﴾ جا کاتێك لەدەریادا تووشی بەڵا و زیان بوون ﴿ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلَّا إِيَّاهُ﴾ هەموو ئەو (پەرستراوانە)ی هاواریان لێ دەکەن وون دەبن بێجگە لەخوا ﴿فَلَمَّا نَجَّاكُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ کەچی کاتێك کە (خوا) رزگارتان دەکات و دەگەنە وشکانی ﴿أَعْرَضْتُمْ﴾ روو وەردەگێڕن (لەخودا) ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ كَفُورًا﴾ (چونکە) ئادەمی هەمیشە سپڵە و ناسوپاسە (٦٧) ﴿أَفَأَمِنتُمْ﴾ جا ئایا ئێوە ناترسن و بێباکن ﴿أَن يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ﴾ لەوەی کە لە وشکاییدا (بوومەلەرزە) بتانبات بەناخی زەویدا؟ ﴿أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ یا (ناترسن لەوەی) بای توندتان بنێرێتە سەر بەوردە ڕیخەوە ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا﴾ پاشان پارێزەرێکیشتان دەست نەکەوێت (٦٨) ﴿أَمْ أَمِنتُمْ﴾ یان ئایا دڵنیا و بێباکن ﴿أَن يُعِيدَكُمْ فِيهِ﴾ لەوەی بتان گێڕێتەوە ناو دەریا ﴿تَارَةً أُخْرَىٰ﴾ جارێکی تر ﴿فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا بنێرێتە سەرتان ﴿قَاصِفًا مِّنَ الرِّيحِ﴾ بایەکی توندوتیژی وێرانکەر ﴿فَيُغْرِقَكُم بِمَا كَفَرْتُمْ﴾ ئینجا لەدەریاکەدا نقومتان بکات لەبەر ئەو بێ باوەڕی و سپڵە بوونەتان ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوا﴾ پاشان دەستتان ناکەوێت ﴿لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا﴾ هیچ کەسێك کە داوای تۆڵەی ئێوە لە ئێمە بکات (٦٩) ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ڕێزمان لە نەوەی ئادەم گرت ﴿وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ و لە وشکانی و لە دەریادا هەڵمان گرتن (بەسواری و گەرانمان) ﴿وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ و رۆزی پاك و خۆشمان پێ داون ﴿وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ﴾ و بەرزمان داون بەسەر زۆرێك ﴿مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا﴾ لەو شتانەی کە دروستمان کردوون بەبەرزییەکی گەورە (٧٠) ﴿يَوْمَ نَدْعُو كُلَّ أُنَاسٍ﴾ (بیریان بخەرەوە) ئەو ڕۆژەی کە ئێمە هەموو ئادەمیەك بانگ دەکەین ﴿بِإِمَامِهِمْ﴾ بەناوی پێغەمبەرەکەیانەوە (یان بەناوی پەیامەکەیانەوە) ﴿فَمَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ﴾ جا هەر کەسێك نامەی کردەوەکەی بدرێت بەدەستی ڕاستیەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ﴾ ئا ئەوانە نامەکەیان دەخوێننەوە ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ستەمیان لێ ناکرێت ﴿فَتِيلًا﴾ بەئەندازەی ئەو تاڵە باریکەی بەدەوری ناوکی خورمادایە (٧١) ﴿وَمَن كَانَ فِي هَٰذِهِ أَعْمَىٰ﴾ بەڵام هەر کەسێك لەم (دونیایە)دا کوێر بووبێت (ڕێگەی ڕاستی نەبینیبێت) ﴿فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ﴾ ئەوە ئەو کەسە لە ڕۆژی دواییشدا کوێرە ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ بگرە لە کوێریش گومڕاترە (٧٢) ﴿وَإِن كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ﴾ وە بەڕاستی نزیك بوو ئەوانە لات دەن ﴿عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ لەوەی کە نیگامان کردووت ﴿لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ﴾ بۆ ئەوەی جگە لە قورئان شتێك بەدەم ئێمەوە هەڵبەستیت ﴿وَإِذًا لَّاتَّخَذُوكَ خَلِيلًا﴾ (ئەگەر گوێڕایەڵیان بوویتایە) ئەوە لەو کاتەدا دەیان کردیت بەدۆست و خۆشەویستی خۆیان و (گومڕایان دەکردیت) (٧٣) ﴿وَلَوْلَا أَن ثَبَّتْنَاكَ﴾ خۆ ئەگەر ئێمە تۆمان دامەزراو نەکردایە ﴿لَقَدْ كِدتَّ﴾ بەڕاستی نزیك بوو تۆ ﴿تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا﴾ کەمێك بەلایاندا بچی (٧٤) ﴿إِذًا لَّأَذَقْنَاكَ﴾ جا بێگومان ئەو کاتە پێمان دەچەشتی ﴿ضِعْفَ الْحَيَاةِ﴾ دوو بەرانبەر (سزای) ژیان ﴿وَضِعْفَ الْمَمَاتِ﴾ دوو بەرانبەر (سزای) مردن ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ﴾ پاشان دەستت نەدەکەوت ﴿عَلَيْنَا نَصِيرًا﴾ یارمەتی دەرێك بەرانبەر بە ئێمە (کە بەرگری ئەو سزایەت لێ بکات) (٧٥)

﴿وَإِن كَادُوا﴾ وە بەڕاستی نزیک بوو ئەو (بێ باوەڕ)انە ﴿لَيَسْتَفِزُّونَكَ﴾ (بەپیلان و دوژمنایەتی) ناڕەحەتت
بکەن ﴿مِنَ الْأَرْضِ﴾ لەخاکی مەککە ﴿لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا﴾ بۆ ئەوەی دەرت بکەن لێی ﴿وَإِذًا لَّا يَلْبَثُونَ خِلَافَكَ﴾
جا ئەو کاتە ئەوانە نامێننەوە لەپاش تۆ ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ کاتێکی کەم نەبێت (خوا لەناوی دەبردن) ﴿٧٦﴾
﴿سُنَّةَ مَن قَدْ أَرْسَلْنَا﴾ ڕێگا و نەریتێکە لە (ئێمەوە) بۆ ئەوانەی کە ناردومانن ﴿قَبْلَكَ مِن رُّسُلِنَا﴾ لە
پێغەمبەرانمان پێش تۆ ﴿وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا﴾ نابوو یاسای ئێمەش گۆڕانی بەسەردا نایەت ﴿٧٧﴾ ﴿أَقِمِ
الصَّلَاةَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) نوێژ بەجێ بهێنە ﴿لِدُلُوكِ الشَّمْسِ﴾ لەکاتی لادانی خۆر (لەناوەڕاستی
ئاسمان) ﴿إِلَىٰ غَسَقِ اللَّيْلِ﴾ هەتا (هاتنی) تاریکی شەو ﴿وَقُرْآنَ الْفَجْرِ﴾ هەروەها نوێژی بەیانی (بەجێ
بێنە) ﴿إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ﴾ بەڕاستی قورئان خوێندنی نوێژی بەیانی ﴿كَانَ مَشْهُودًا﴾ هەمیشە دەبینرێت
(لەلایەن فریشتەکانی شەو و ڕۆژەوە) ﴿٧٨﴾ ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) لە بەشێکی شەودا
﴿فَتَهَجَّدْ بِهِ﴾ هەستە شەو نوێژێک بەقورئان خوێندن بێدا ﴿نَافِلَةً لَّكَ﴾ ئەوە زیادە نوێژی تایبەت بە تۆیە
﴿عَسَىٰ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ﴾ ئومێدواریە پەروەردگارت بتگەیەنێتە ﴿مَقَامًا مَّحْمُودًا﴾ بەو جێگایەکی پەسەند کراو
(کە شەفاعەتی گەورەیە بۆ خەڵکی لەقیامەتدا) ﴿٧٩﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم ﴿أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ﴾
(لەهەر کارێکدا بووم) ڕاست و چاک پێم ئەنجام بدە ﴿وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ﴾ ڕاست و چاکیش پێم کۆتایی
پێنە ﴿وَاجْعَل لِّي مِن لَّدُنكَ﴾ وە لەلایەن خۆتەوە بۆم بسازێنە ﴿سُلْطَانًا نَّصِيرًا﴾ دەسەڵاتێکی یارمەتی دەر (کە زاڵ
بم بەسەر هەموو کۆسپێکدا) ﴿٨٠﴾ ﴿وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ﴾ وە بڵێ ئاینی ڕاست هات ﴿وَزَهَقَ الْبَاطِلُ﴾ وە ئاینی ناحەق و
بەتاڵ نەما و ڕۆشت ﴿إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا﴾ بەڕاستی بەتاڵ هەمیشە لەناوچووە ﴿٨١﴾ ﴿وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ﴾ وە لەم
قورئانەدا دەنێرینە خوارەوە ﴿مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەوەی کە هۆی شیفا و میهرەبانی یە بۆ بڕوا داران
﴿وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا﴾ بەڵام (هاتنی ئەم قورئانە) بۆ ستەمکاران هیچ زیاد ناکات جگە لەخەسارەتمەندی
نەبێت ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنسَانِ﴾ وە کاتێک چاکە و بەهرەی خۆمان ببەخشین بەسەر ئادەمی (بێ باوەڕ)دا
﴿أَعْرَضَ﴾ ڕوو وەردەگێڕێت (لە ڕێگری ویادی ئێمە) ﴿وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ﴾ و دوور دەکەوێتەوە ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ﴾
وە کاتێک ناخۆشی و زیانی لێ بکەوێت ﴿كَانَ يَئُوسًا﴾ زۆر نائومێد دەبێت ﴿٨٣﴾ ﴿قُلْ كُلٌّ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ هەموو کەس کار دەکات ﴿عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ﴾ لەسەر سروشت و (ڕێبازی) خۆی ﴿فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ
هُوَ﴾ جا پەروەردگارتان زاناترە بەو کەسەی ﴿أَهْدَىٰ سَبِيلًا﴾ کە ڕێبازەکەی ڕاسترە ﴿٨٤﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ﴾
وە (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن لەبارەی ڕوحەوە (کەچی یە) ﴿قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ بڵێ ڕۆح
لەکار و فەرمانی تایبەت بە پەروەردگارمە ﴿وَمَا أُوتِيتُم مِّنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾ وە ئێوە تەنها کەمێک لە زانیاریتان
پێ بەخشراوە ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَئِن شِئْنَا﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر بمانەوێت ﴿لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ بێگومان ئەو
(قورئانەی) نیگامان کردووە بۆت نایهێڵین (لە دڵ و پەڕەکاندا) ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ﴾ لە پاشان دەست ناکەوێت
﴿بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا﴾ لە بەرانبەر ئێمەدا کەسێک کە بەرگریت لێ بکات ﴿٨٦﴾

﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ مەگەر میهرەبانییەك لەلایەن پەروەردگارتەوە بێت ﴿إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا﴾
بەڕاستی فەزڵ و چاكەی ئەو بەسەرتەوە گەورەیە ﴿٨٧﴾ ﴿قُل لَّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنسُ وَالْجِنُّ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ سوێند بەخوا ئەگەر ئادەمی و جنۆكە هەموو كۆببنەوە ﴿عَلَىٰ أَن يَأْتُوا بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ بۆ ئەوەی
وێنەی ئەم قورئانە بێنن ﴿لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ﴾ ناتوانن وەك ئەو بێنن ﴿وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا﴾
هەرچەندە پشتیوانی یەكتریش بن ﴿٨٨﴾ ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ﴾ وە سوێند بەخوا ئێمە هێناوماننەوە بۆ
خەڵكی ﴿فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ لەم قورئانەدا ﴿مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ لەهەموو جۆرە نموونەیەك ﴿فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ﴾
كەچی زۆربەی خەڵكی نایانەوێت ﴿إِلَّا كُفُورًا﴾ جگە لە سپڵەیی و بێ باوەڕی نەبێت ﴿٨٩﴾
﴿وَقَالُوا لَن نُّؤْمِنَ لَكَ﴾ ووتیان هەرگیز باوەڕت پێ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنبُوعًا﴾ هەتا
لەم زەوییەدا كانیاوێكمان بۆ هەڵقوڵێنی ﴿٩٠﴾ ﴿أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّن نَّخِيلٍ وَعِنَبٍ﴾ یان باخێكت
بێت لە دارخورما و ترێ ﴿فَتُفَجِّرَ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا﴾ و چەند ڕووبارێك هەڵقوڵێنیت لە نێو
درەختەكانیدا بەخوڕ بڕوات ﴿٩١﴾ ﴿أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ﴾ یان ئاسمان بڕوخێنی ﴿كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا﴾
بەسەرماندا هەرچۆن لافت لێداوە كە بەپارچە پارچە دەكرێت ﴿أَوْ تَأْتِيَ بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ﴾ یان خوا و
فریشتەكان بێنی ﴿قَبِيلًا﴾ ڕوو بەڕوو (بیان بینین) ﴿٩٢﴾ ﴿أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ﴾ یان كۆشك و ماڵێكت بێت
﴿مِّن زُخْرُفٍ﴾ ڕازاوە بەنەخش و نیگار ﴿أَوْ تَرْقَىٰ فِي السَّمَاءِ﴾ یان بەرزببیتەوە بۆ ئاسمان ﴿وَلَن نُّؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ﴾
وە هەرگیز باوەڕ ناهێنین بە بەرزبوونەوەكەشت ﴿حَتَّىٰ تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَّقْرَؤُهُ﴾ هەتا پەڕاوێكمان
بۆ نەهێنیتە خوارەوە خۆمان بیخوێنینەوە ﴿قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پاكی
وبێگەردی بۆ پەروەردگارم ﴿هَلْ كُنتُ﴾ ئایا من (شتێكی ترم) ﴿إِلَّا بَشَرًا رَّسُولًا﴾ جگە لەئادەمیەكی
نێردراو و پێغەمبەر (واتە من دەسەڵاتی ئەو شتانەم نییە بەڵكو من تەنها مرۆڤێكم و خوا كردوومی بە
پێغەمبەر) ﴿٩٣﴾ ﴿وَمَا مَنَعَ النَّاسَ﴾ هیچ شتێك بەرگری خەڵكی نەكرد ﴿أَن يُؤْمِنُوا﴾ لەوەی كە باوەڕ بێنن
﴿إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ﴾ كاتێك كە ڕێنموویی و ئایینی حەقیان بۆ هات ﴿إِلَّا أَن قَالُوا﴾ بێجگە لەوەی دەیان
ووت ﴿أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَّسُولًا﴾ چۆن خوا ئادەمیەك بە پێغەمبەر دەنێرێت ﴿٩٤﴾ ﴿قُل لَّوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ
مَلَائِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ﴾ بڵێ ئەگەر لەزەوی دا فریشتە هەبوایە وبە دڵنیاییەوە (تیایدا) بگەڕانایە
(بە وێنەی ئادەمی) ﴿لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ﴾ بێگومان لە ئاسمانەوە ئەمان ناردەخوارەوە بۆیان ﴿مَلَكًا
رَّسُولًا﴾ فریشتەیەكی پێغەمبەر ﴿٩٥﴾ ﴿قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ بڵێ پێیان خوا بەسە كە شاهید بێت ﴿بَيْنِي
وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان من و ئێوەدا ﴿إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ئاگادار و بینایە
بە بەندەكانی ﴿٩٦﴾

﴿وَمَن يَهْدِ اللَّهُ﴾ هەر کەس خوا ڕێنموونی بکات ﴿فَهُوَ الْمُهْتَدِ﴾ هەر ئەو کەسە ڕێنموونی کراوە (بەڕاستی) ﴿وَمَن يُضْلِلْ﴾ وە هەر کەسێش خوا گومڕای بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز دەستت ناکەوێت بۆیان ﴿أَوْلِيَاءَ مِن دُونِهِ﴾ بێجگە لەخوا دۆست و یارمەتی دەرانێک ﴿وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لە ڕۆژی دواییدا حەشریان دەکەین ﴿عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ﴾ لەسەر ڕوومەت و دەم و چاویانەوە ﴿عُمْيًا وَبُكْمًا وَصُمًّا﴾ کە کوێر و لاڵ و کەڕن ﴿مَّأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ شوێنی نیشتەجێیان دۆزەخە ﴿كُلَّمَا خَبَتْ﴾ هەر جارێک (دۆزەخ) بڵێسەی بنیشێتەوە (دامرکێتەوە) ﴿زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا﴾ بڵێسەی ئاگرەکەیان بۆ زیاد دەکەین ﴿٩٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُم﴾ ئەوە تۆڵەی ئەوانەیە ﴿بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا﴾ چونکە بێگومان باوەڕیان نەهێنا بەنیشانەکانی ئێمە ﴿وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا﴾ وە دەیان ووت ئایا ئەگەر ئێمە بووینە ﴿عِظَامًا وَرُفَاتًا﴾ ئێسک و پرووسکی پارچەپارچەی ڕزیو ﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا﴾ ئایا ئێمە جارێکی تر زیندوو دەکرێینەوە بەدروستکردنێکی تازە ﴿٩٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي﴾ ئایا ئەوانە نەیانزانیوە بێگومان ئەو خوایەی ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿قَادِرٌ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ﴾ دەسەڵاتدار و بەتوانایە کەوێنەی ئەوانە دروست بکاتەوە ﴿وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا﴾ وە کات و ماوەیەکی دیاری کردووە بۆیان ﴿لَّا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە گومانی تێدانیە ﴿فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا﴾ بەڵام ستەمکاران هیچیان نەویست بێ باوەڕی نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿قُل لَّوْ أَنتُمْ﴾ بڵێ ئەگەر ئێوە ﴿تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي﴾ خاوەنی خەزێنەکانی چاکە و بەخشەکانی پەروەردگارم بن ﴿إِذًا لَّأَمْسَكْتُمْ﴾ ئەو کاتە دەستتان دەگرتەوە (لە بەخشین) ﴿خَشْيَةَ الْإِنفَاقِ﴾ لە ترسی خەرج بوون و نەدار بوون ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ قَتُورًا﴾ وە ئادەمی هەمیشە ڕژد و چرووکە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ﴾ وە سوێند بەخوا بەڕاستی بەخشیمان بە موسا ﴿تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ نۆ موعجیزەی ڕوون و ئاشکرا ﴿فَاسْأَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەی پرسیار لەنەوەی ئیسرائیل بکە (سەبارەت بەڕووداوی موسا و فیرعەون) ﴿إِذْ جَاءَهُمْ﴾ کاتێ (موسا) هاتە لایان ﴿فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ﴾ ئەمجا فیرعەون پێی ووت ﴿إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا مُوسَىٰ مَسْحُورًا﴾ بەڕاستی ئەی موسا من وا گومان دەبەم کە تۆ جادوولێ کراو بیت ﴿١٠١﴾ ﴿قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ (موسا عليه السلام) لە وەڵامدا ووتی سوێند بەخوا بێگومان تۆ دەزانی ﴿مَا أَنزَلَ هَٰؤُلَاءِ﴾ هیچ کەس ئەم موعجیزانەی نەناردووە خوارەوە ﴿إِلَّا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ بَصَائِرَ﴾ جگە لەپەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی نەبێت کە ڕوونکەرەوەن (بۆ خەڵکی) ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ﴾ وە بەڕاستی من دڵنیام کە تۆ ﴿يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا﴾ ئەی فیرعەون لەناو دەچیت ﴿١٠٢﴾ ﴿فَأَرَادَ أَن يَسْتَفِزَّهُم مِّنَ الْأَرْضِ﴾ جا فیرعەون ویستی ئەو (موسا و کۆمەڵەکەی) دەربکات لەزەوی (میسر)دا ﴿فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَن مَّعَهُ جَمِيعًا﴾ ئیتر ئێمەش فیرعەون و ئەوانەی لەگەڵی بوون هەموویانمان خنکاند لە دەریادا ﴿١٠٣﴾ ﴿وَقُلْنَا مِن بَعْدِهِ﴾ ئەوسا لەپاش خنکاندنیان ووتمان ﴿لِبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بەنەوەی ئیسرائیل ﴿اسْكُنُوا الْأَرْضَ﴾ بنیشنە جێ بن لەو زەویەی (کە فیرعەون ویستی دەرتان کات لێی) ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ﴾ جا کاتێک بەڵێنی ڕۆژی دوایی هات ﴿جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا﴾ ئەوسا هەمووتان پێکەوە (بۆ دادگای خوا) دێنین ﴿١٠٤﴾

﴿وَبِالْحَقِّ أَنزَلْنَاهُ﴾ وە ئەم (قورئانە)مان بەھەق ناردوتە خوارەوە ﴿وَبِالْحَقِّ نَزَلَ﴾ وەبەھەق و راستیش ھاتووەتە
خوارەوە ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ وە تۆمان رەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بەمژدەدەرو ترسێنەر نەبێت (١٠٥)
﴿وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ﴾ وە قورئانمان بەش بەش بۆت ناردووە ﴿لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بیخوێنیتەوە بەسەر
خەڵکیدا ﴿عَلَىٰ مُكْثٍ﴾ بە لەسەرخۆیی و ھێواشی ﴿وَنَزَّلْنَاهُ تَنزِيلًا﴾ وە ئەم (قورئانە)مان بەو شێوە دابەزاند (١٠٦)
﴿قُلْ آمِنُوا بِهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ: باوەڕبێنن بەم (قورئانە) ﴿أَوْ لَا تُؤْمِنُوا﴾ یان باوەڕی
پێ مەھێنن ﴿إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە زانیارییان پێ بەخشراوە ﴿مِن قَبْلِهِ﴾ بەپێش ئەم
(قورئانە)دا ﴿إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ کاتێك (قورئان) بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا﴾ بەچەناگانی
دەکەون بەزەویدا بەسوژدە بردن (١٠٧) ﴿وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا﴾ وە دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ پەروەردگارمان
﴿إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا﴾ بەڕاستی ھەمیشە بەڵێنی پەروەردگارمان بەدی دێت (١٠٨) ﴿وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ
يَبْكُونَ﴾ وە دەکەون بەسەر رووداو دەگرین ﴿وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا﴾ و (قورئان) ھەمیشە ملکەچیان بۆ زیاد دەکات
(١٠٩) ﴿قُلِ ادْعُوا اللَّهَ﴾ بڵێ: ھاوار لەخوا بکەن ﴿أَوِ ادْعُوا الرَّحْمَٰنَ﴾ یان ھاوار لە رەحمان بکەن (یەکسانە)
﴿أَيًّا مَّا تَدْعُوا﴾ بەھەر کامیان ھاوار داوای لێ بکەن ﴿فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ چونکە ھەر بۆ خوایە ھەموو
ناوە زۆر جوانەکان ﴿وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ﴾ لەنوێژ کردنتدا دەنگ بەرز مەکەرەوە ﴿وَلَا تُخَافِتْ بِهَا﴾ و بەنھێنیش
مەیکە ﴿وَابْتَغِ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا﴾ لەو نێوانەدا رێگایەك ھەڵبژێرە (بەشێوەیەك خۆت گوێت لەخۆت بێت) (١١٠)
﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ھەموو سوپاس و ستایش ھەر بۆ خوایە ﴿الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا﴾
زاتێك کەھیچ منداڵێکی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ﴾ و ھیچ ھاوبەشێکی نەبووە ﴿فِي الْمُلْكِ﴾ لە
موڵك و پادشایەتیدا ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ وَلِيٌّ﴾ ھیچ دۆست و یارمەتی دەرێکی نەبووە ﴿مِّنَ الذُّلِّ﴾ لەبەر بێ دەسەلاتی
﴿وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا﴾ (کەواتە) خوا زۆر بەگەورە بگرە (١١١)

سورەتی ﴿الكهف﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میھرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ ھەموو سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی ﴿أَنزَلَ﴾ کە ناردوویەتیە خوارەوە ﴿عَلَىٰ عَبْدِهِ
الْكِتَابَ﴾ قورئانی بۆ سەر بەندەکەی خۆی (موحەممەد ﷺ) ﴿وَلَمْ يَجْعَل لَّهُ عِوَجًا﴾ و ھیچ جۆرە لاریەکی تێدا
دانەناوە (١) ﴿قَيِّمًا﴾ (کتێبێکی) راست و پایەدارە ﴿لِّيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا﴾ بۆ ئەوەی بە سزایەکی زۆر بەتین
بترسێنێت (ئەوانەی کەباوەڕی پێ ناھێنن) ﴿مِّن لَّدُنْهُ﴾ لەلایەن خۆیەوە ﴿وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و مژدەش بدات
بەو باوەڕدارانەی ﴿الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ﴾ کە کردەوە چاکەکان ئەنجام دەدەن ﴿أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا﴾
بەوەی کە پاداشتێکی چاکیان بۆ ھەیە (٢) ﴿مَّاكِثِينَ فِيهِ أَبَدًا﴾ لەو (بەھەشتە)دا بۆ ھەمیشە دەمێننەوە (٣) ﴿وَيُنذِرَ
الَّذِينَ﴾ وە (بۆ ئەوەی) کەسانێك بترسێنێت ﴿قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا﴾ کە دەیان ووت خوا رۆڵەی بۆ خۆی بڕیار
داوە (٤)

﴿مَا لَهُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ﴾ نەخۆیان زانیاریان پێیە ﴿وَلَا لِآبَائِهِمْ﴾ نە باوو باپیرانیان ﴿كَبُرَتْ كَلِمَةً﴾ چ قسەیەكی
(بوختانێکی) گەورەیە ﴿تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ﴾ کە لەدەمیان دەردەچێت ﴿إِن يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا﴾ جگە
لەدرۆ هیچ شتێکی تر نالێن ﴿٥﴾ ﴿فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ﴾ جا لەوانەیە خۆت لە ناوبەری ﴿عَلَىٰ آثَارِهِمْ﴾
لەسەر کردەوەی ئەوان ﴿إِن لَّمْ يُؤْمِنُوا﴾ ئەگەر ئیمان نەهێنن ﴿بِهَٰذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا﴾ بەم قورئانە
لەدەخ و خەفەتدا (بمریت) ﴿٦﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ﴾ بەڕاستی ئێمە هەرچی وابەسەر زەوی یەوە
کردوومانە ﴿زِينَةً لَّهَا﴾ بەزینەت و جوانی بۆ زەوی ﴿لِنَبْلُوَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی تاقی بکەینەوە
﴿أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ کامیان کردەوەی جوانترو چاکترە؟ ﴿٧﴾ ﴿وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا﴾ وە بەڕاستی ئەوەی
وابەسەر زەوییەوە ئێمە هەمووی دەکەین ﴿صَعِيدًا جُرُزًا﴾ بە زەوییەکی تەختی ووشك و برینگ
﴿٨﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتَ﴾ ئایا وات زانی ﴿أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ﴾ کە هاوەڵانی ئەشکەوت و تابلۆ
(لەو بەردەی ناویانی تیا نووسرا بوو) ﴿كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا﴾ ئەوان لەناو نیشانەکانی ئێمەدا شتێکی
سەر سوڕهێنەر بوون؟ ﴿٩﴾ ﴿إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ﴾ کاتێ کۆمەڵە گەنجێك پەنایان بردە بەر
ئەشکەوتەکە ﴿فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً﴾ ووتیان ئەی پەروەردگارمان لەلایەن خۆتەوە
ڕەحمەتێکمان پێ ببەخشە ﴿وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا﴾ وە ئامادەی بکە بۆمان لەم کارەی کەواین تیایدا
ڕێی ڕاست و ڕزگاری ﴿١٠﴾ ﴿فَضَرَبْنَا عَلَىٰ آذَانِهِمْ﴾ جا ئێمەش (دوعاکەیانمان گیرا کردو) پەردەمان
هێنا بەسەر گوێیاندا ﴿فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا﴾ لەو ئەشکەوتەدا چەند ساڵ (خەومان لێ خستن) ﴿١١﴾
﴿ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ﴾ لەپاشان خەبەرمان کردنەوە ﴿لِنَعْلَمَ﴾ بۆ ئەوەی دەر بخەین ﴿أَيُّ الْحِزْبَيْنِ﴾ لەو دوو
تاقمە کامیان ﴿أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا﴾ چاکتر ماوەی خەوی خۆیان دەژمێرن (لە ئەشکەوتەکەدا) ﴿١٢﴾
﴿نَّحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ ئێمە بۆت دەگێڕینەوە ﴿نَبَأَهُم بِالْحَقِّ﴾ هەواڵی ئەوان بەڕێك و ڕاستی ﴿إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ﴾
بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵە لاوێك بوون ﴿آمَنُوا بِرَبِّهِمْ﴾ باوەڕیان هێنابوو بە پەروەردگاریان ﴿وَزِدْنَاهُمْ
هُدًى﴾ ئێمەش ڕێنموونییمان زیاد کردن ﴿١٣﴾ ﴿وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ و دڵیانمان بەهێز کرد (لەسەر
ئەو باوەڕە) ﴿إِذْ قَامُوا﴾ لەکاتێکدا هەستان و ڕاپەڕین ﴿فَقَالُوا رَبُّنَا﴾ ووتیان پەروەردگاری ئێمە
﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوییە ﴿لَن نَّدْعُوَ مِن دُونِهِ إِلَٰهًا﴾ ئێمە هەرگیز
بێجگە لەو پەرستراوێکی تر ناپەرستین ﴿لَّقَدْ قُلْنَا إِذًا شَطَطًا﴾ (ئەگەر جگە لەخوا شتی تر بپەرستین)
سوێند بەخوا ئەوکاتە درۆمان ووتووە ﴿١٤﴾ ﴿هَٰؤُلَاءِ قَوْمُنَا﴾ ئائەوانە گەلەکەی ئێمەن ﴿اتَّخَذُوا مِن
دُونِهِ آلِهَةً﴾ بێجگە لەخوا پەرستراوی تریان بۆخۆیان بڕیار داوە ﴿لَّوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِم﴾ دەی با بۆیان
بهێننەوە ﴿بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ﴾ بەڵگەو نیشانەی ڕوون و ئاشکرا ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ دەی کێ ستەم کارترە لەو
کەسەی ﴿مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کە درۆ هەڵبەستێ بەدەم خوداوە ﴿١٥﴾

﴿وَإِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ﴾ (ئەی هاوەڵانی ئەشکەوت) کاتێک ئێوە دوورە پەرێزیتان گرت لەوان (لەو
بێ باوەڕانە) ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ﴾ و لەو (پەرستراو) انەش بێجگە لە خودا دەیان پەرستن
﴿فَأْوُوا إِلَى الْكَهْفِ﴾ دەی کەوایە پەنا بەرنە ئەشکەوتەکە ﴿يَنشُرْ لَكُمْ رَبُّكُم مِّن رَّحْمَتِهِ﴾ پەروەردگارتان
بڵاوی دەکاتەوە بۆتان بەرەیی ڕەحمەتی خۆی ﴿وَيُهَيِّئْ لَكُم﴾ و بۆتان فەراهەم دەهێنێت ﴿مِّنْ أَمْرِكُم
مِّرْفَقًا﴾ لەم کارەتاندا هۆی گوزەران و ژیانتان (١٦) ﴿وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَت﴾ خۆر دەبینی کاتێک
کە هەڵدێت ﴿تَّزَاوَرُ عَن كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ﴾ لەلای ڕاستی ئەشکەوتەکەیان دەدات ﴿وَإِذَا غَرَبَت تَّقْرِضُهُمْ﴾
کاتێکیش ئاوا دەبێت لای دەدا لێیان ﴿ذَاتَ الشِّمَالِ﴾ بەلای چەپدا ﴿وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِّنْهُ﴾ لە کاتێکدا ئەوان
لە ناو بۆشایی ناوەڕاستی ئەشکەوتەکەدان ﴿ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوە هەندێکە لە بەڵگە و نیشانەکانی
خوا ﴿مَن يَهْدِ اللَّهُ﴾ هەر کەسێ خوا ڕێنموویی بکات ﴿فَهُوَ الْمُهْتَدِ﴾ تەنها ئەو کەسە ڕێنموویی کراوە
﴿وَمَن يُضْلِلْ﴾ و هەر کەسێش گومڕا بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُّرْشِدًا﴾ ئەوە دەست ناکەوێ بۆی
هیچ پشتیوان و ڕێ نیشاندەرێک (١٧) ﴿وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا﴾ (ئەگەر بیان بینیت) وا دەزانیت بەخەبەرن
﴿وَهُمْ رُقُودٌ﴾ کە چی خەوتوون ﴿وَنُقَلِّبُهُمْ﴾ وە ئەو (خەوتوو) انە ئەم دیو و ئەودیویان پێ دەکەین
(بۆ ئەوەی لاشەیان تێک نەچێت) ﴿ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ﴾ بەلای ڕاست و بە لای چەپدا ﴿وَكَلْبُهُم
بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ﴾ و سەگەکەیان هەردوو دەستی درێژ کردبوو ﴿بِالْوَصِيدِ﴾ لەبەر دەرگای ئەشکەوتەکەدا
﴿لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ﴾ ئەگەر سەیرێکت بکردایە ﴿لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا﴾ بێگومان بە ڕاکردن بەرەو دوا
دەگەڕایتەوە ﴿وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا﴾ و پڕ بە دڵ لێیان دەترسایت (١٨) ﴿وَكَذَٰلِكَ بَعَثْنَاهُمْ﴾ لەو شێوە
(بە خەو) خەبەرمانکردەوە ﴿لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی پرسیار لە یەکتری بکەن ﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ﴾
یەکێکیان وتی ﴿كَمْ لَبِثْتُمْ﴾ چەند ماوەتەوە (بە خەوتوویی) ﴿قَالُوا﴾ (هەندێکیان) وتیان
﴿لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ ڕۆژێک یا کەمتر لە ڕۆژێک ماوینەتەوە ﴿قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ﴾ (هەندێکی
تریان) وتیان پەروەردگارتان زاناترە بە ماوەی مانەوەتان ﴿فَابْعَثُوا أَحَدَكُم بِوَرِقِكُمْ هَٰذِهِ﴾
دە یەکێکتان بەم دراوە (زیوە) تان بنێرن ﴿إِلَى الْمَدِينَةِ﴾ بۆ ناو شار ﴿فَلْيَنظُرْ أَيُّهَا أَزْكَىٰ طَعَامًا﴾ با سەیر بکات
کێ (لە خەڵکی شار) خۆراکی پاکترە ﴿فَلْيَأْتِكُم بِرِزْقٍ مِّنْهُ﴾ ئەوە با لەوە خۆراکتان بۆ بهێنێت
﴿وَلْيَتَلَطَّفْ﴾ با نەرم و نیان و لەسەرخۆ بێت لە هەڵسوکەوتیدا (تا نەناسرێتەوە) ﴿وَلَا يُشْعِرَنَّ
بِكُمْ أَحَدًا﴾ و کەس لە ئێوە ئاگادار نەکات (١٩) ﴿إِنَّهُمْ إِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ﴾ چونکە بێگومان ئەگەر
ئەوان پێتان بزانن ﴿يَرْجُمُوكُمْ﴾ بەرد بارانتان دەکەن ﴿أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ﴾ یان دەتان گێڕنەوە
بۆ ناو ئایینەکەی خۆیان ﴿وَلَن تُفْلِحُوا إِذًا أَبَدًا﴾ ئەو کاتە ئێوە هەرگیز ڕزگارتان نابێت (٢٠)

﴿وَكَذَٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ﴾ (پاش سه‌دان ساڵ) ئا به‌و شێوه‌ خه‌ڵکمان ئاگادار کرد به‌سه‌ریاندا ﴿لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی بزانن که‌ بێگومان به‌ڵێنی خوا راسته‌ ﴿وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ وه‌دڵنیابن که‌ ڕۆژی دوایی گومانی تێدانیه‌ ﴿إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ﴾ (خه‌ڵکی مان ئاگادار کرد به‌سه‌ریاندا) له‌کاتێکدا ئه‌و خه‌ڵکه‌ کێشه‌یان بوو له‌نێوان خۆیاندا ﴿أَمْرَهُمْ﴾ ده‌رباره‌ی ﴿فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا﴾ جا (هه‌ندێکیان) وتیان چه‌ند خانوویه‌کیان به‌سه‌ره‌وه‌ دروست بکه‌ن ﴿رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ﴾ په‌روه‌ردگاریان ئاگادارتره‌ پێیان ﴿قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ﴾ ئه‌وانه‌ی که‌زاڵ بوون به‌سه‌ر کار و باری ئه‌و کۆمه‌ڵه‌دا وتیان ﴿لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا﴾ بێگومان مزگه‌وتێکیان به‌سه‌ره‌وه‌ دروست ده‌که‌ین ۝٢١ ﴿سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ ئه‌وسا هه‌ندێکیان ده‌ڵێن (ئه‌و لاوانه‌) سێ که‌سن و چواره‌میان سه‌گه‌که‌یانه‌ ﴿وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ وه‌هه‌ندێکی تریان ده‌ڵێن پێنج که‌سن و شه‌شه‌میان سه‌گه‌که‌یانه‌ ﴿رَجْمًا بِالْغَيْبِ﴾ ئه‌مانه‌ قسه‌ی بێ به‌ڵگه‌ن (ته‌ڵه‌ک به‌ تاریکه‌ شه‌وه‌و ده‌یێن) ﴿وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ هه‌ندێکی تریان ده‌ڵێن ئه‌وانه‌ حه‌وت که‌سن هه‌شته‌مه‌که‌یان سه‌گه‌که‌یانه‌ ﴿قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بڵێ په‌روه‌ردگارم زاناتره‌ به‌ژماره‌یان ﴿مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ که‌مێک نه‌بێت له‌خه‌ڵکی که‌س ژماره‌یان نازانێت ﴿فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ﴾ که‌واته‌ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) له‌باره‌یانه‌وه‌ ده‌مه‌قاڵێ مه‌که‌ ﴿إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا﴾ جگه‌ به‌ ده‌مه‌قاڵه‌یه‌کی ئاشکرا و ئاسان (ته‌نها ئه‌وه‌نده‌ی که‌ له‌قورئاندا بۆت هاتووه‌) ﴿وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا﴾ وه‌ له‌باره‌یانه‌وه‌ پرسیار له‌ که‌سیان (خاوه‌ن نامه‌کان) مه‌که‌ ۝٢٢ ﴿وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ﴾ بۆ (کردنی) هیچ شتێک مه‌ڵێ ﴿إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا﴾ بێگومان من سبه‌ینێ ئه‌و شته‌ ده‌که‌م ۝٢٣ ﴿إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مه‌گه‌ر (له‌گه‌ڵی دابڵێیت) ئه‌گه‌ر خوا بیه‌وێت ﴿وَاذْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ﴾ هه‌ر کاتێ (إن شاء الله) ت له‌بیرچوو که‌ی بیرت هاته‌وه‌ بیڵێ ﴿وَقُلْ عَسَىٰ أَنْ يَهْدِيَنِ رَبِّي﴾ بڵێ ئومێده‌وارم په‌روه‌ردگارم ڕێنموویم بکات ﴿لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا﴾ بۆ ڕێگایه‌کی نزیکتر (له‌ ڕاستی) له‌مه‌ ۝٢٤ ﴿وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ﴾ (ئه‌و کۆمه‌ڵه‌ لاوه‌) مانه‌وه‌ له‌ ناو ئه‌شکه‌وته‌که‌یاندا (به‌ خه‌وتوویی) ﴿ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ﴾ ماوه‌ی سێ سه‌د ساڵ (به‌ ساڵی هه‌تاوی) ﴿وَازْدَادُوا تِسْعًا﴾ نۆ ساڵی تریشیان زیادکرد (ئه‌گه‌ر به‌ساڵی مانگی هه‌ژمار حیساب بکرێت) ۝٢٥ ﴿قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا﴾ بڵێ خوا زاناتره‌ به‌ماوه‌ی مانه‌وه‌یان ﴿لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ته‌نها بۆ خۆیه‌ زانینی نهێنی ئاسمانه‌کان و زه‌وی ﴿أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ﴾ ئای (خودا) چ بینا و بیسه‌ره‌ ﴿مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ﴾ بێجگه‌ له‌ (خوا) هیچ پشتیوانێکیان نییه‌ ﴿وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾ که‌سیش ناکات به‌ هاوبه‌شی خۆی له‌ فه‌رمانی دا ۝٢٦ ﴿وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ بخوێنه‌ره‌وه‌ ئه‌وه‌ی که‌ وه‌حیت بۆ کراوه‌ ﴿مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ﴾ له‌ قورئانی په‌روه‌ردگارت ﴿لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ﴾ که‌س به‌ توانایێت وته‌کانی ئه‌و بگۆڕێت ﴿وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا﴾ هه‌رگیز په‌نایه‌کت ده‌ست ناکه‌وێت بێجگه‌ له‌ خوا په‌نای بۆ به‌رێت ۝٢٧

﴿وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ﴾ خۆت ڕاگرە لەگەڵ ئەوانەی ﴿يَدْعُونَ رَبَّهُم﴾ لەپەروەردگاریان دەپاڕێنەوە
وەدای ئەو دەکەن (و دەیپەرستن) ﴿بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ﴾ بەیانیان و ئێواران ﴿يُرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾ کەمەبەستیان
ڕەزامەندی خوایە ﴿وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ﴾ چاوەکانت لەوان لامەدە و وەرمەگێڕە (بۆ کەسانی بێ
باوەڕی دەوڵەمەند) ﴿تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ کە جوانی و ڕازاوەیی ژیانی ئەم دونیای دەوێت
﴿وَلَا تُطِعْ مَنْ﴾ وە گوێی کەسێك مەکە ﴿أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا﴾ کە دڵیمان لە یادی خۆمان بێ ئاگا کردوە
﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ و شوێنی هەوا و ئارەزووی خۆی کەوتووە ﴿وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا﴾ هەموو کارەکانی خراپ و
لەسنوور دەرچووە ﴿٢٨﴾ ﴿وَقُلِ الْحَقُّ﴾ بڵێ: حەق (ئەم قورئانە) ﴿مِن رَّبِّكُمْ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە
هاتووە ﴿فَمَن شَاءَ فَلْيُؤْمِن﴾ جا هەر کەسێ دەیەوێت با باوەڕ بهێنێ ﴿وَمَن شَاءَ فَلْيَكْفُرْ﴾ وە هەر کەسێش
دەیەوێت با بێ باوەڕ بێت (ئەمەش جۆرێکە لە هەڕەشە و سەرزەنشت) ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ﴾
بە ڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ ستەمکاران (بێ باوەڕان) ﴿نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا﴾ ئاگرێك کە
بڵێسەکەی (وەکو ڕەشماڵ) دەوریان دەدات ﴿وَإِن يَسْتَغِيثُوا﴾ وە ئەگەر (لە تینوانا) هاواری ئاو
بکەن ﴿يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ﴾ ئاوێکیان بۆ دەهێنرێ وەك مسی تواوە (یا وەك چڵك و چەوری زەیت و
زەیت وایە) ﴿يَشْوِي الْوُجُوهَ﴾ ڕوو دەم و چاوەکان دەبرژێنێ ﴿بِئْسَ الشَّرَابُ﴾ ئای چ خواردنەوەیەکی
پیس و خراپە ﴿وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا﴾ و ئای چ شوێن و جێگەیەکی خراپە ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾
بە ڕاستی ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوەی چاکیان کردووە ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ
أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا﴾ بێگومان ئێمە پاداشتی ئەوانە ون ناکەین کە کردەوەی چاکیان کردوە ﴿٣٠﴾
﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوانە هەیە ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ بەهەشتانێکی هەمیشەیی ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ﴾ کە
ڕووبارەکان بە ژێریاندا دێن و دەچن ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا﴾ دەڕازێنرێنەوە لەو (بەهەشتانە)دا ﴿مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ﴾
بە بازنی زێڕی ئاڵتوون ﴿وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا﴾ وە پۆشاکی سەوز دەپۆشن ﴿مِّن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ﴾ لە
ئاوریشمی تەنك و ئەستوور ﴿مُّتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ﴾ پاڵ دەدەنەوە لەو (بەهەشتە)دا بە سەر کورسی
وەپاڵپشتەکەوە ﴿نِعْمَ الثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا﴾ ئای چەند پاداشتێکی چاکە و جێگایەکی خۆشە ﴿٣١﴾
﴿وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بۆیان بگێڕەوە نموونەی ﴿رَّجُلَيْنِ﴾ ئەو دوو پیاوە ﴿جَعَلْنَا
لِأَحَدِهِمَا﴾ دابوومان بە یەکێکیان (کە بێ باوەڕ بوو) ﴿جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ﴾ دوو باخ لە هەموو جۆرە
ترێیەك ﴿وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ﴾ بە دار خورما دەوری هەردوو باخەکەمان دابوو ﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا﴾
لەنێوان ئەو دوو باخەدا کشتوکاڵمان فەراهەم هێنابوو (بوو) ﴿٣٢﴾ ﴿كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْ أُكُلَهَا﴾ هەردوو
باخەکە بەری چاکیان گرتبوو ﴿وَلَمْ تَظْلِم مِّنْهُ شَيْئًا﴾ هیچیان لێ کەم نەبوو بوو ﴿وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا نَهَرًا﴾
و لە نێوان ئەو دوو باخەدا کانیاوێکمان هەڵقوڵاندبوو (بۆ ئاودانیان) ﴿٣٣﴾ ﴿وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ﴾ هەروەها
(خاوەنی ئەو دوو باخە) ماڵ و سامانی زۆری هەبوو (لە ئاڵتوون و زیو و شتی تر) ﴿فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ﴾
جا بە هاوڕێ (باوەڕدار و هەژار)ەکەی ووت لە کاتێکدا کە قسەی لەگەڵدا دەکرد ﴿أَنَا أَكْثَرُ
مِنكَ مَالًا﴾ من ماڵ و سامانم لە تۆ زۆرترە ﴿وَأَعَزُّ نَفَرًا﴾ کوڕ و کاڵ و خزمەتکاریشم زیاترە ﴿٣٤﴾

﴿وَدَخَلَ جَنَّتَهُ﴾ (بێ باوەڕەکەیان) چووە ناو باخەکەیەوە ﴿وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ﴾ لە کاتێکدا کە ستەم
کار بوو لە خۆی ﴿قَالَ مَا أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَٰذِهِ أَبَدًا﴾ ووتی باوەڕ ناکەم هەرگیز ئەم باخەم لەناو بچێت (٣٥)
﴿وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً﴾ باوەڕیش ناکەم ڕۆژی دوایی بێت و ڕوو بدات ﴿وَلَئِن رُّدِدتُّ إِلَىٰ رَبِّي﴾ سوێند
بێ خوا ئەگەر (پاش مردن) بگێڕدرێمەوە بۆ لای پەروەردگارم ﴿لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنقَلَبًا﴾ بێگومان باشتر
لەم باخەم دەست دەکەوێ (٣٦) ﴿قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ﴾ هاوڕێ (ئیماندارە)کەی پێی ووت ﴿وَهُوَ يُحَاوِرُهُ﴾
لە کاتێکدا کە گفتوگۆی لەگەڵدا دەکرد ﴿أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِن تُرَابٍ﴾ ئایە تۆ بێ باوەڕ بێت بەو
زاتەی کە تۆی بەخاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ پاشان لە دڵۆپە ئاوێك ﴿ثُمَّ سَوَّاكَ رَجُلًا﴾
پاشان کردویتی بە پیاو (٣٧) ﴿لَّٰكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي﴾ بەڵام من هەر (دەڵێم) ئەو خوا پەروەردگارمە
﴿وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا﴾ وە هیچ کەسیش ناکەم بە هاوبەشی پەروەردگارم (٣٨) ﴿وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ﴾
وە یا کاتێ چوویتە ناو باخەکەتەوە ﴿قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ بتووتایە هەرچی خوا بیەوێ (هەر ئەوە دەبێت)
﴿لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ﴾ هەموو توانایەکیش هەر بەدەس خوایە ﴿إِن تَرَنِ أَنَا أَقَلَّ مِنكَ﴾ ئەگەر تۆ من دەبینی لە تۆ
کەمتریش ﴿مَالًا وَوَلَدًا﴾ ماڵ و دارایی و منداڵم هەیە (٣٩) ﴿فَعَسَىٰ رَبِّي﴾ ئومێدم وایە کە پەروەردگارم
﴿أَن يُؤْتِيَنِ خَيْرًا مِّن جَنَّتِكَ﴾ چاکتر لە باخەکەی تۆم پێ بدات ﴿وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ وە بەڵا و
بروسکەیەکیش لە ئاسمانەوە بنێرێت بۆ باخەکەی تۆ ﴿فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا﴾ جا (باخەکەت) ببێت
بە زەویەکی ڕووتی ساف و خلیسك (٤٠) ﴿أَوْ يُصْبِحَ مَاؤُهَا غَوْرًا﴾ یان ئاوەکەی ڕۆبچێ بە ناخی زەویدا
﴿فَلَن تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا﴾ ئیتر هەرگیز نەتوانی بیدۆزیتەوە (٤١) ﴿وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ﴾ سامان و بەروبوومەکەی
لەناوبرا (بە هەورە بروسکە سوتا و نەما) ﴿فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ﴾ ئەمجا کابرای لە داخ دەستەکانی
دەپروانە و دەیدان بەیەکدا ﴿عَلَىٰ مَا أَنفَقَ فِيهَا﴾ لەسەر ئەو ماڵەی کە خەرجی کردبوو (لە باخەکەیدا)
﴿وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ لە کاتێکدا (کەپری) باخەکەی هەموو کەوتبووە بەسەر یەکدا ﴿وَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي﴾
(جا لەپاشە ڕۆژدا) دەڵێت خۆزگە ﴿لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا﴾ کەسم نەکردایە بەهاوەڵی پەروەردگارم (٤٢)
﴿وَلَمْ تَكُن لَّهُ فِئَةٌ يَنصُرُونَهُ﴾ کەسانێك نەبوو یارمەتی بدەن و بێن بەهانایەوە ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لە خوا
﴿وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا﴾ خۆیشی سەرکەوتوو نەبوو (٤٣) ﴿هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ﴾ لەو شوێنەدا پشتیوانی
تایبەتی خوای ڕاست و حەقە ﴿هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا﴾ هەر ئەویش چاکترین پاداشت ئەداتەوە ﴿وَخَيْرٌ عُقْبًا﴾
وە سەرئەنجامی باشیش (بە ئیمانداران) ئەدات (٤٤) ﴿وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بهێنەرەوە بۆ ئەو (بێ باوەڕ) انە نموونەی ژیانی دونیا ﴿كَمَاءٍ أَنزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وەك بارانێك وایە لە
ئاسمانەوە ئەیبارێنین ﴿فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ﴾ ئەوسا جۆرەها ڕوواکی زەویی (پێ دەڕوێت و) دەڕوێن
بە ناو یەکدا ﴿فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيَاحُ﴾ ئەمجا دەبێتە پووش و پەڵاش و با پرش و بڵاوی دەکاتەوە
﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا﴾ وە خوا هەمیشە بە توانا و دەسەڵاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا (٤٥)

﴿الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ماڵ و کوڕ و کاڵ جوانی و ڕازاوەی ژیانی دونیان ﴿وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ﴾
کردەوە چاکەکان کە (پاداشتیان) دەمێنێتەوە ﴿خَيْرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا﴾ پاداشتیان چاکترە لای پەروەردگارت
﴿وَخَيْرٌ أَمَلًا﴾ و باشتر جێگەی ئومێدن (لە ماڵی دونیا) ﴿٤٦﴾ ﴿وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ﴾ وە (یادیان خەرەوە)
ڕۆژێ کە شاخەکان دەجوڵێنین ﴿وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً﴾ و ڕووی زەوی بە ڕووتی و تەختی دەبینی
﴿وَحَشَرْنَاهُمْ﴾ و هەموو (خەڵکی) کۆ دەکەینەوە ﴿فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا﴾ و هیچ کەسیان بەجێ ناهێڵین
﴿٤٧﴾ ﴿وَعُرِضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا﴾ و هەموو (ئادەمی) لەسەرجەم پەروەردگارتدا ڕیز دەکرێن ﴿لَّقَدْ جِئْتُمُونَا﴾
سوێند بە خوا دێنەوە بۆ لامان ﴿كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر بەو شێوەیەی کە یەکەم جار دروستمان کردن
(بە ڕووتی و بێ بەرگی) ﴿بَلْ زَعَمْتُمْ﴾ بەڵام ئێوە گومانتان وابوو ﴿أَلَّن نَّجْعَلَ لَكُم مَّوْعِدًا﴾ کە ئێمە کاتێك
دانانێین بۆ (زیندووبوونەوە)تان ﴿٤٨﴾ ﴿وَوُضِعَ الْكِتَابُ﴾ نامەی کردەوەکان دادەنرێت (دەدرێتە دەستی
ڕاستی چاکان و دەستی چەپی تاوانباران) ﴿فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ﴾ ئەمجا تاوانباران دەبینیت ﴿مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ﴾
زۆر دەترسن لەو (هەموو تاوان و خراپە)ی کە تێیدایە ﴿وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا﴾ و دەڵێن ئەی هاوار بۆ ئێمە
﴿مَالِ هَٰذَا الْكِتَابِ﴾ ئەم نامە و دەفتەرە چییە؟ ﴿لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا﴾ هیچ کردەوەیەکی
بچووك و گەورەی بەجێ نەهێشتووە و تۆماری کردووە ﴿وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا﴾ هەر کردەوەیەکیان
کردبێت (تیایدا) ئامادەیە ﴿وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا﴾ و پەروەردگارت ستەم لە کەس ناکات ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا
لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾ (بیریان بهێنەرەوە) کاتێك بە فریشتەکانمان ووت سوژدە بەرن بۆ ئادەم
﴿فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ ئەوانیش هەموو سوژدەیان برد جگە لە ئیبلیس (شەیتان) نەبێت ﴿كَانَ مِنَ الْجِنِّ﴾
کە لە پێڕی جنۆکەکان بوو ﴿فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ﴾ بۆیە لە فەرمانی پەروەردگاری دەرچوو ﴿أَفَتَتَّخِذُونَهُ
وَذُرِّيَّتَهُ﴾ دەی ئایا ئێوە (ئەی ئادەمیزادەکان) ئەو و نەوەی دەکەنە ﴿أَوْلِيَاءَ مِن دُونِي﴾ دۆست و پشتیوانی
خۆتان لە جیاتی من ﴿وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان دوژمنی ئێوەن ﴿بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا﴾ ئای
چ گۆڕینەوەیەکی خراپە بۆ ستەمکاران ﴿٥٠﴾ ﴿مَّا أَشْهَدتُّهُمْ خَلْقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ من ئەوان (شەیتان
و نەوەی)م ئامادەی دروست کردنی ئاسمانەکان و زەوی نەکردووە ﴿وَلَا خَلْقَ أَنفُسِهِمْ﴾ هەروەها بە
(کاتی) دروست کردنی خۆشیاندا (ئامادەم نەکردوون) ﴿وَمَا كُنتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا﴾ وە من هەرگیز
گومڕاکەرانم نەکردووە بە یارمەتی دەری خۆم ﴿٥١﴾ ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَائِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ﴾ ڕۆژێك
دەبێت کە خوا دەفەرمووێ بانگی ئەو بتانە بکەن کە لاتان وابوو هاوبەشی منن (با یارمەتیتان بدەن)
﴿فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ﴾ ئەوانیش بانگیان دەکەن بەڵام وەڵامیان نادەنەوە (و نایەن بە هاواریانەوە)
﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم مَّوْبِقًا﴾ وە ئێمە لە نێوانیاندا شیوێکی پڕ ئازارمان داناوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ﴾
وە تاوانباران ئاگری دۆزەخ دەبینن ﴿فَظَنُّوا أَنَّهُم مُّوَاقِعُوهَا﴾ و هەموو دەزانن و دڵنیان کە دەچنە ناوی
وتێی دەکەون ﴿وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا﴾ و ڕێگایەکیان دەست ناکەوێ بۆ گەڕانەوە لەو (ئاگرە) ﴿٥٣﴾

﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە لەم قورئانەدا هێناومانەتەوە ﴿لِلنَّاسِ مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾
هەموو جۆرە نموونەیەك بۆ خەڵكی ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ﴾ بەڵام هەمیشە ئادەمی ﴿أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا﴾
لە هەموو شتێ زیاتر موجادەلە و دەمەقاڵێ دەكات (٥٤) ﴿وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ﴾
هیچ شتێك ڕێگری لە خەڵك نەكردووە كە باوەڕ بهێنن كاتێك هیدایەت و ڕێنموویان بۆهات
﴿وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ﴾ و داوای لێ بووردن بكەن لە پەروەردگاریان ﴿إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ﴾ جگە
لەوەی وەك ئوممەتانی پێشوویان لێ بێت و (سزای خودا لە ناویان ببات) ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا﴾
یان سزا ڕوو بە ڕوویان بێتەوە (بە چاوی خۆیان ببینن) (٥٥) ﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئێمە پێغەمبەرانمان
نەناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ﴾ تەنها مژدەدەر و ترسێنەر بن ﴿وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ﴾
ئەوانەی كە بێباوەڕن بە ناحەق و بەتاڵ دەمەقاڵێ دەكەن ﴿لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ﴾ بۆ ئەوەی (ئایینی) ڕاستی
پێ لە ناو ببەن ﴿وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا﴾ ئایەتەكانی من (كە قورئانە) و ئەو هەڕەشانەی پێی
ترسێنراون بە گاڵتەیان دەزانن (٥٦) ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ كێ ستەمكارترە لەو كەسەی كە
ئامۆژگاری كرابێت بە ئایەتەكانی پەروەردگاری ﴿فَأَعْرَضَ عَنْهَا﴾ بەڵام ئەو گوێی پێ نەدا ﴿وَنَسِيَ
مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ﴾ و ئەو تاوانانەی كە كردویەتی لە بیری خۆی بردەوە ﴿إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً﴾ بەڕاستی
ئێمە چەند پەردەیەكی ئەستوورمان داوە بەسەر دڵیاندا ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ تا تێنەگەن (لە ئایەتەكانی ئێمە)
﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وە قورسی و كەڕیمان خستوتە گوێیانەوە (تا ڕاستی نەبیستن) ﴿وَإِن تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ﴾
جا ئەگەر بانگیان بكەیت بۆ سەر ڕێگای ڕاست ﴿فَلَن يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا﴾ ئەوانە هەرگیز هیدایەت وەرناگرن
(٥٧) ﴿وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ پەروەردگارت لێ بووردەی خاوەن بەزەییە ﴿لَوْ يُؤَاخِذُهُم بِمَا كَسَبُوا﴾
ئەگەر تۆڵەیان لێ بسەنێ بەهۆی ئەو (تاوانانەوە)ی كە كردوویانە ﴿لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ﴾ بێگومان بە
پەلە سزای سەختی بۆ دەناردن ﴿بَل لَّهُم مَّوْعِدٌ﴾ بەڵام بۆ (سزادانی) ئەوان كاتێكی دیاری كراو هەیە
﴿لَّن يَجِدُوا مِن دُونِهِ مَوْئِلًا﴾ بێجگە لەو (خوایە) هیچ پەنایەكیان دەست ناكەوێ (لەو سزایە) (٥٨)
﴿وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ و ئەو هەموو شار و گوندانەمان بەرباد و وێران كرد ﴿لَمَّا ظَلَمُوا﴾ كاتێك
(دانیشتوانیان) ستەمیان كرد ﴿وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِم مَّوْعِدًا﴾ و بۆ لەناوبردنیشیان كاتێكی دیاری كراومان
دانا بوو (٥٩) ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَاهُ﴾ (باسی ئەو كاتە بكە) كە مووسا بە لاوە بەردەستەكەی خۆی ووت
﴿لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ﴾ من هەر دەڕۆم هەتا دەگەمە ﴿مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ﴾ شوێنی بەیەك گەیشتنی دوو دەریاكە
﴿أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا﴾ یان ماوەیەكی دوور و درێژ دەڕۆم (٦٠) ﴿فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا﴾ جا كاتێ گەیشتنە ئەو
شوێنەی دوو دەریاكە بەیەك دەگەن ﴿نَسِيَا حُوتَهُمَا﴾ ماسی یەكەیان لەبیر چوو (كە وەك توێشوو بۆ
سەفەرەكەیان پێیان بوو) ﴿فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا﴾ جا (ماسیەكە خۆی فڕێ دا) ڕێگەی خۆی
گرتە بەر لەناو دەریاكەدا و (ئاوەكە) لەت دەبوو وەك خۆی لێ هاتەوە (٦١)

﴿فَلَمَّا جَاوَزَا﴾ جا کاتێ تێپەڕین (لەو شوێنە) ﴿قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا﴾ (مووسا) فەرمووی بە لاوە
بەردەستەکەی خواردنەکەمان بۆ بێنە ﴿لَقَدْ لَقِينَا مِن سَفَرِنَا هَٰذَا نَصَبًا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەم
سەفەرەمەدا دووچاری ماندوویی و زەحمەت بووین ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ أَرَأَيْتَ﴾ (لاوەکە) ووتی لە بیرتە
﴿إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ﴾ کاتێ چووینە پەنا بەردە گەورەکە (بۆ پشوودان) ﴿فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ﴾ جا بەڕاستی
من (لەوێ) ماسیەکەم لە بیر چوو ﴿وَمَا أَنسَانِيهُ﴾ هیچ شتێ ئەو (ماسیەکە)ی لە بیر نەبردمەوە ﴿إِلَّا
الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ﴾ کە باسی بکەم بۆت بێجگە لە شەیتان ﴿وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا﴾ (ماسیەکە زیندوو
بوبەوە و) بەشێوەیەکی سەیر ڕێگای خۆی لە دەریاکە گرتەبەر ﴿٦٣﴾ ﴿قَالَ ذَٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ﴾ (مووسا) ووتی
ئێمەش ئەوەمان دەویست ﴿فَارْتَدَّا عَلَىٰ آثَارِهِمَا﴾ ئەمجا بەشوێنی خۆیاندا گەڕانەوە ﴿قَصَصًا﴾ بە سەرنج
دان ﴿٦٤﴾ ﴿فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَا﴾ جا بەندەیەك لە بەندەکانی ئێمەیان دی ﴿آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِّنْ عِندِنَا﴾ کە لەلایەن
خومانەوە ڕەحمەتمان پێدابوو ﴿وَعَلَّمْنَاهُ﴾ شارەزامان کردبوو ﴿مِن لَّدُنَّا عِلْمًا﴾ لە زانیاری تایبەتی
خومان ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ لَهُ مُوسَىٰ﴾ مووسا بەو (بەندە صالحە)ی ووت ﴿هَلْ أَتَّبِعُكَ﴾ ئایا هاوڕێیەتیت بکەم (و
شوێنت بکەوم ﴿عَلَىٰ أَن تُعَلِّمَنِ﴾ بۆ ئەوەی فێرم بکەیت ﴿مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا﴾ لەو زانیاریە ڕاستەی فێری
بوویت ﴿٦٦﴾ ﴿قَالَ إِنَّكَ﴾ ووتی (بە مووسا) بەڕاستی تۆ ﴿لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا﴾ هەرگیز ناتوانی لەگەڵ
مندا خۆت بگری ﴿٦٧﴾ ﴿وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ﴾ تۆ چۆن خۆت دەگری لەسەر ﴿مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا﴾ شتێ کەلە
ڕازو نهێنی ئەو ئاگادار نیت ﴿٦٨﴾ ﴿قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا﴾ (مووسا) ووتی ئەگەر خوا بیەوێ
بەخۆڕاگر دەمبینی ﴿وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا﴾ وسەرپێچی لە هیچ فەرمانێکت ناکەم ﴿٦٩﴾ ﴿قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي﴾
ووتی (بە مووسا) جا ئەگەر شوێنم کەوتی ﴿فَلَا تَسْأَلْنِي عَن شَيْءٍ﴾ ئەوە پرسیاری هیچ شتێکم لێ مەکە
﴿حَتَّىٰ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا﴾ هەتا خۆم دەربارەی قسەت بۆ دەکەم (لەنهێنیەکەی ئاگادارت دەکەم) ﴿٧٠﴾
﴿فَانطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشتن هەتا سواری کەشتیەك بوون
﴿خَرَقَهَا﴾ (پیاو چاکەکە) کەشتیەکەی کون کرد ﴿قَالَ أَخَرَقْتَهَا﴾ (مووسا) ووتی کەشتیەکەت کون تێ کرد
﴿لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا﴾ بۆ ئەوەی سەرنشینەکانی (لە دەریادا) نوقم بکەیت ﴿لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا﴾ سوێند بەخوا
بەڕاستی کارێکی زۆر خراپ و ناشایستەت کرد ﴿٧١﴾ ﴿قَالَ أَلَمْ أَقُلْ﴾ (بەندە چاکەکە) ووتی ئایا من نەم ووت
﴿إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا﴾ تۆ هەرگیز ناتوانی خۆت بگری لەگەڵ مندا ﴿٧٢﴾ ﴿قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ﴾
(مووسا) ووتی لێم ببورە لەبەر ئەوەی (ئەو مەرجەی دامان نابوو) لەبیرم چوو ﴿وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي
عُسْرًا﴾ ئەم زانیاری فێربوونەم لەسەر قورس مەکە ﴿٧٣﴾ ﴿فَانطَلَقَا﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشتن
﴿حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا غُلَامًا﴾ هەتا گەشتن بە تازە لاوێك ﴿فَقَتَلَهُ﴾ یەکسەر (پیاو چاکەکە) ئەو (تازە لاوەی) کوشت
﴿قَالَ أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً﴾ (مووسا) ووتی کەسێکی پاکی بێ گوناهت هەروا کوشت ﴿بِغَيْرِ نَفْسٍ﴾ بێ
ئەوەی کەسێکی کوشتبێ ﴿لَّقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُّكْرًا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی کارێکی زۆر خراپ و ناڕەوات
کرد ﴿٧٤﴾

﴿قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكَ﴾ (بەندە چاكەكە) ووتی (بە مووسا) پێم نەووتیت ﴿إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا﴾ بێگومان
تۆ هەرگیز ناتوانی خۆت بگری لەگەڵ مندا ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ إِن سَأَلْتُكَ عَن شَيْءٍ بَعْدَهَا﴾ (مووسا) ووتی ئەگەر
دوای ئەم جارە پرسیاری هەرشتێکم لێ کردی (ڕەخنەم لێ گرتیت) ﴿فَلَا تُصَاحِبْنِي﴾ ئیتر هاوڕێیەتیم مەکە
﴿قَدْ بَلَغْتَ مِن لَّدُنِّي عُذْرًا﴾ چونکە بەڕاستی لەلایەن منەوە پاساوت هەیە (لەوەی وازم لێ بێنیت) ﴿٧٦﴾
﴿فَانطَلَقَا﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشتن ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ﴾ هەتا گەشتنە لای خەڵکی شارێك
(لەو کاتەدا برسییان بوو) ﴿اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا﴾ داوای خۆراکیان کرد لە خەڵکی شارەکە ﴿فَأَبَوْا أَن يُضَيِّفُوهُمَا﴾
ئەوانیش (خەڵکی شارەکە) میوانداریان لێ نەکردن ﴿فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا﴾ ئەمجا لەوێ دیوارێك لەوێ (لەو شارەدا)
﴿يُرِيدُ أَن يَنقَضَّ﴾ نزیك بوو بکەوێت ﴿فَأَقَامَهُ﴾ (بەندە چاكەكە) دیوارەکەی ڕاست کردەوە وەهەڵیچنیەوە
﴿قَالَ لَوْ شِئْتَ﴾ (مووسا) ووتی ئەگەر بتویستایە ﴿لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ کرێیەکت لەسەری وەردەگرت ﴿٧٧﴾
﴿قَالَ هَٰذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ﴾ ووتی ئالێرەدا کاتی جیابوونەوەی من و تۆیە ﴿سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ﴾ ئاگادارت دەکەم
لە حیکمەتی ﴿مَا لَمْ تَسْتَطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا﴾ ئەو شتانەی کە تۆ نەتتوانی خۆت بگری لەسەر (ڕوودان) یان ﴿٧٨﴾ ﴿أَمَّا
السَّفِينَةُ﴾ هۆی (کون کردنی) کەشتیەکە (ئەوە بوو) ﴿فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ﴾ (ئەو کەشتیە) هی چەند کەسێکی
هەژار بوو ﴿يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ﴾ ئیشیان دەکرد (بەو کەشتیە) لەو دەریایەدا ﴿فَأَرَدتُّ أَنْ أَعِيبَهَا﴾ بۆیە ویستم
(بە کون کردنی) عەیب داری بکەم (تا پاشا دەستی بەسەردا نەگرێت) ﴿وَكَانَ وَرَاءَهُم مَّلِكٌ﴾ چونکە لەپێشیانەوە
پاشایەك هەبوو ﴿يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا﴾ دەستی دەگرت بەسەر هەموو کەشتیەکی (چاك)دا ﴿٧٩﴾ ﴿وَأَمَّا الْغُلَامُ﴾
وە دەربارەی لاوەکەش (کە کوشتم) ﴿فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ﴾ ئەوە باوك و دایکی ئیماندار بوون ﴿فَخَشِينَا أَن يُرْهِقَهُمَا﴾
جا ئێمەش ترساین (خۆشەویستی ئەو لاوە) پاڵیان پێوە بنێت ﴿طُغْيَانًا وَكُفْرًا﴾ بۆ سەرکەشی و بێ باوەڕی ﴿٨٠﴾
﴿فَأَرَدْنَا أَن يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا﴾ جا (بەو کارە) ویستمان پەروەردگاریان (لەبری ئەوە) بۆیان بگۆڕێت ﴿خَيْرًا
مِّنْهُ زَكَاةً﴾ (بە منداڵێکی) چاکتر لەو پاکتر لە گوناه ﴿وَأَقْرَبَ رُحْمًا﴾ بەسۆزتر و نەرمیی تر بێ بۆیان ﴿٨١﴾
﴿وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ﴾ وەهۆی (چاککردنەوەی) دیوارەکەش چونکە هی دوو منداڵی هەتیو
بوو ﴿فِي الْمَدِينَةِ﴾ لە شارەکەدا ﴿وَكَانَ تَحْتَهُ كَنزٌ لَّهُمَا﴾ لەژێریدا گەنجینەیەك هەبوو کەهی ئەو دوو
منداڵە بوو ﴿وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا﴾ وە باوکی ئەودوو منداڵە چاك و خواناس بوو ﴿فَأَرَادَ رَبُّكَ﴾ لەبەرئەوە
پەروەردگارت ویستی ﴿أَن يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا﴾ هەردووکیان گەورە بە هێز بن ﴿وَيَسْتَخْرِجَا كَنزَهُمَا﴾ پاشان
گەنجینەکەیان دەربێنن ﴿رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمە ڕەحمەتێك بوو لەلایەن پەروەردگارتەوە (بەرامبەر باوکیان)
﴿وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي﴾ ئەو (شتانەی) کردم لە خۆمەوە نەبوو ﴿ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ﴾ ئەوە نهێنی و هۆی ئەو کردەوانە
بوو ﴿مَا لَمْ تَسْطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا﴾ کە تۆ توانای خۆ گرتنت نەبوو لەسەر (کردن)یان ﴿٨٢﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَن ذِي الْقَرْنَيْنِ﴾
هەروەها پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی (ذو القرنین) ﴿قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُم مِّنْهُ ذِكْرًا﴾ (لە وەڵامیاندا) بڵێ لە
بارەیەوە هەندێك باس دەکەم بۆتان ﴿٨٣﴾

﴿إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ﴾ بەڕاستی ئێمە هێز و دەسەڵاتمان پێ دابوو لە زەویدا ﴿وَآتَيْنَاهُ مِن كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا﴾ وە هۆکاری هەموو شتێکمان پێ دابوو (کە پاشایەک پێویستی بوو) ﴿٨٤﴾ ﴿فَأَتْبَعَ سَبَبًا﴾ ئەویش کەڵکی لە هۆکارەکان وەرگرت (بۆ گەیشتن بە مەبەست) ﴿٨٥﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ﴾ (خۆی و لەشکرەکەی ڕۆیشت) تا ئەوکاتەی گەیشتە شوێنی ئاوابوونی خۆر ﴿وَجَدَهَا تَغْرُبُ﴾ لەو شوێنەدا و دیاربوو خۆرئاوا دەبێ ﴿فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ﴾ لە کانیاوێکدا کە قوڕە ڕەشەی بە دەوردایە ﴿وَوَجَدَ عِندَهَا قَوْمًا﴾ هەر لەو جێگایە چەند کەسێک لە گەلێکی (بێ باوەڕ) ﴿قُلْنَا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ﴾ پێمان ووت ئەی (ذو القرنين) ﴿إِمَّا أَن تُعَذِّبَ﴾ یا سزایان بدە (بە کوشتن گەر باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَإِمَّا أَن تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا﴾ یان چاکەیان لەگەڵدا بکە گەر باوەڕیان هێنا) ﴿٨٦﴾ ﴿قَالَ أَمَّا مَن ظَلَمَ﴾ (ذو القرنين) ووتی ئەوەی ستەم بکات (باوەڕ نەهێنێ) ﴿فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ﴾ ئەوە بێگومان ئێمە سزای ئەدەین (بە کوشتن) ﴿ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ﴾ پاشان دەگەڕێنرێتەوە بۆ لای پەروەردگاری ﴿فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُّكْرًا﴾ ئەویش سزای دەدات بە سزایەکی سەخت کە وێنەی نەبینراوە ﴿٨٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ بەڵام ئەوەی باوەڕ بێنێ و کردەوەی چاکیش بکات ﴿فَلَهُ جَزَاءً الْحُسْنَىٰ﴾ ئەوە پاداشتی هەرە چاک (لە دوو ڕۆژدا) بۆ ئەوە ﴿وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا﴾ و کار و فەرمانی خۆمانی بۆ سووک و ئاسان دەکەین ﴿٨٨﴾ ﴿ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا﴾ پاشان گەڕایەوە بۆ ڕۆژهەڵات، ئەو هۆکارانەی گرتەبەر کە خوای گەورە پێی دابوو ﴿٨٩﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ﴾ هەتا کاتێ گەیشتە شوێنی هەڵاتنی خۆر ﴿وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ بینی خۆر هەڵدێت لەسەر گەلێ و بەتەواوەتی ﴿لَّمْ نَجْعَل لَّهُم مِّن دُونِهَا سِتْرًا﴾ کە هیچ پەردە و پەناپەکیان نەبوو دایانپۆشێ (لە خۆر بیانشارێتەوە) ﴿٩٠﴾ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە بوو (بەسەرهاتی ذو القرنين) ﴿وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا﴾ بێگومان ئێمە بەوەی هەیبوو (لەبەردەستی بوو) ئاگادار بووین ﴿٩١﴾ ﴿ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا﴾ پاشان (ذو القرنين) ڕۆیشت، وە هەر هۆکار و ڕێگایانەی گرتەبەر کە (خوای گەورە پێی دابوو) ﴿٩٢﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ﴾ هەتا گەیشتە نێوانی دوو بەربەست (نێوان دوو چیا) ﴿وَجَدَ مِن دُونِهِمَا قَوْمًا﴾ لە ئەوبەری ئەو دوو بەربەستەدا گەلێکی دی ﴿لَّا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا﴾ نەیدەتوانی هیچ ووتەیەک تێ بگەیەنن (فەرمانی خودایان نەبیست) ﴿٩٣﴾ ﴿قَالُوا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ﴾ ووتیان ئەی (ذو القرنين) ﴿إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ﴾ بەڕاستی (يأجوج و مأجوج) ﴿مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ لەم خاکەدا خراپەکارن ﴿فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا﴾ ئاخۆ خەرجێکت پێ بدەین ﴿عَلَىٰ أَن تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا﴾ بۆ ئەوەی بەربەستێ لە نێوان ئێمە و ئەواندا دروست بکەیت ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ﴾ ووتی ئەو سامان و دەسەڵاتەی پەروەردگارم پێی داوم چاکترە (لەوەی ئێوە باسی دەکەن) ﴿فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ﴾ جا ئێوە بە هێز و بازوو یارمەتیم بدەن ﴿أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا﴾ لە نێوان ئێوە و ئەواندا بەربەستێک دروست ئەکەم ﴿٩٥﴾ ﴿آتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ﴾ پارچە ئاسنم بۆ بێنن (لەسەر یەک دایبنێن) ﴿حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ﴾ هەتا نێوانی هەردوو کێوەکەی پڕ کردەوە ڕێکی یەک بوون ﴿قَالَ انفُخُوا﴾ ووتی (بەو شەمشەمە) فوو بکەن (ئەو ئاگرەی لە ژێریدا کرا بووەوە) ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا﴾ هەتا کاتێ ئەو (پارچە ئاسنانە)ی کرد بە ئاگر ﴿قَالَ﴾ (ذو القرنين) ووتی ﴿آتُونِي أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا﴾ مسی تواوەم بۆ بێنن بیکەم بەسەریدا ﴿٩٦﴾ ﴿فَمَا اسْطَاعُوا أَن يَظْهَرُوهُ﴾ ئەمجا (يأجوج و مأجوج) نەیان دەتوانی سەر کەون بەسەریدا (بەهۆی بەرزی و ساف و لووسی یەوە) ﴿وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا﴾ وە نەیان دەتوانی کونی بکەن (لەبەر رەقی و ئەستووری) ﴿٩٧﴾

﴿قَالَ هَٰذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي﴾ (ذو القرنين) ووتی ئەم (دروست کردنە) ڕەحمەتێکە لە لایەن پەروەردگارمەوە
﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي﴾ جا هەر کات بەڵێنی پەروەردگارم هات (بەدەرچوونی یأجوج و مأجوج) ﴿جَعَلَهُ دَكَّاءَ﴾ دەیکاتە
ڕووبەکی ساف ﴿وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا﴾ وە بێگومان بەڵێنی پەروەردگارم هەق و ڕاستە ﴿٩٨﴾ ﴿وَتَرَكْنَا﴾ وە (ئەخەڵکی)
دەبین ﴿بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ﴾ لەو ڕۆژەدا دێن و دەچن بەناو یەکتردا (وەکو شەپۆلی دەریا) ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾
وە فوو دەکرێ بە شەیپوردا ﴿فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا﴾ ئەوسا هەموویان کۆ دەکەینەوە سەرلەبەر (کەسیان لێ جێ نامێنێ) ﴿٩٩﴾
﴿وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِّلْكَافِرِينَ﴾ وە لەو ڕۆژەدا دۆزەخ پیشانی کافران دەدەین ﴿عَرْضًا﴾ پیشاندانێکی تەواو ﴿١٠٠﴾
﴿الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ﴾ ئەوانەی کە (لەو دونیایەدا) چاویان ﴿فِي غِطَاءٍ عَن ذِكْرِي﴾ پەردەی بەسەردا هاتبوو لە یادی من
﴿وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا﴾ وە ئەوانە نەیان دەتوانی (قورئان) ببیستن ﴿١٠١﴾ ﴿أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئایا ئەوانەی
بێ باوەڕ بوون گومان دەبەن سوودی هەبێ بۆیان ﴿أَن يَتَّخِذُوا عِبَادِي﴾ کە بەندەکانم (وەك فریشتە و عیسا) بکەن
﴿مِن دُونِي أَوْلِيَاءَ﴾ بە پشت و پەنا و پەرستراو جگە لە من ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ﴾ بەڕاستی ئێمە دۆزەخمان ئامادە
کردووە ﴿لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا﴾ بە جێگا و شوێن (میوانداری) بۆ بێ باوەڕان ﴿١٠٢﴾ ﴿قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُم﴾ بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ
﴿بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا﴾ بە خەسارەتمەندترین (کەس) لە کار و کردەوەکانیاندا ﴿١٠٣﴾ ﴿الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ﴾ (ئەوانە) ئەو
کەسانەن کە کردەوە و کۆششیان بەفیڕۆ چوو ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لە ژیانی دونیادا ﴿وَهُمْ يَحْسَبُونَ﴾ وا ئەشیان گومان دەبرد
بەڕاستی ئەوان ﴿أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا﴾ کارێکی زۆر چاك دەکەن ﴿١٠٤﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانە کەسانێکی بێ باوەڕ بوون
﴿بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ﴾ بە نیشانەکانی پەروەردگاریان و گەیشتن بە خزمەتی (لەو ڕۆژەدا) ﴿فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ لەبەر
ئەوە کردەوەکانیان پووچەڵ و بێ پاداشت دەرچوو ﴿فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا﴾ کەواتە لە ڕۆژی دواییدا هیچ نرخ
و ڕێزێکیان بۆ دانانێین ﴿١٠٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ﴾ ئەوە تۆڵەی سزایان دۆزەخە ﴿بِمَا كَفَرُوا﴾ لەبەر ئەوەی بێ باوەڕ بوون
﴿وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا﴾ و گاڵتەیان دەکرد بە نیشانەکان و پێغەمبەرانی ئێمە ﴿١٠٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی
ئەوانە کە ئیمان و باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوەی چاکیان کردووە ﴿كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا﴾
بەهەشتەکانی فیردەوس جێگای (میوانداری) ئەوانە ﴿١٠٧﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە
﴿لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا﴾ داوای گواستنەوە ناکەن لەو (بەهەشتە)دا ﴿١٠٨﴾ ﴿قُل لَّوْ كَانَ الْبَحْرُ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ
ئەگەر (ئاوی) دەریاکان ببوایە ﴿مِدَادًا لِّكَلِمَاتِ رَبِّي﴾ مەرەکەب بۆ (نووسینی) ڕانیاری پەروەردگارم ﴿لَنَفِدَ الْبَحْرُ﴾
بێگومان (ئاوی) دەریاکان تەواو دەبوون ﴿قَبْلَ أَن تَنفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي﴾ پێش ئەوەی ڕانیاری پەروەردگارم تەواو بێت
﴿وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا﴾ ئەگەر چەند ئەوەندەی دەریاکانیش بێنین (بیکەین بە مەرەکەب ڕانیاری خوا تەواو نابێت)
﴿١٠٩﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ بڵێ (بەو بێ باوەڕانە) بێگومان منیش تەنها ئادەمیزادێکم وەك ئێوە ﴿يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بەڵام وەحیم
بۆ دێت ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە پەروەردگارێکی تاك و تەنیایە ﴿فَمَن كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ﴾ جا
هەر کەسێ بەتەمایە بەخزمەت پەروەردگاری بگات (لە قیامەتدا) ﴿فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا﴾ ئەوە با کردەوەی چاك بکات
﴿وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ وە لە پەرستنی پەروەردگاری دا کەسی نەکات بەهاوبەشی ﴿١١٠﴾

سوورەتی ﴿ مَرْيَمَ ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿كهيعص﴾ بە (کاف، ها، یا، عەین، صاد) دەخوێنرێنەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری
زیاتر سەیری سەرەتای سوورەتی (البقرة) بکە ١ ﴿ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ﴾ (ئەمەی دەخوێنرێتەوە
بەسەرتدا) باسی ڕەحمەتی پەروەردگارتە ﴿عَبْدَهُ زَكَرِيَّا﴾ بە بەندەی خۆی زەکەریایە ٢
﴿إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ لەکاتێکدا پاڕایەوە لە پەروەردگاری ﴿نِدَاءً خَفِيًّا﴾ نەپاڕانەوەیەکی نهێنی و پەنهانەکی
٣ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي﴾ وتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ﴿وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي﴾ ئێسکم لاواز بووە
﴿وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا﴾ لەبەر پیری سەرم (مووی سپی) گڕی گرتووە (ئەمە جۆرێکە لە ڕەوانبێژی
زمانی عەرەبی بەکاردێت بەمەبەستی ئەوەی کە مووی سپی لەکاتی پیریدا گڕی بەرداوەتە موو
ڕەشەکانی سەرمی گەنجێتی) ﴿وَلَمْ أَكُن بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا﴾ پەروەردگارم هەرگیز لە پاڕانەوەم بێت
بێ هیوا نەبووم ٤ ﴿وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ﴾ بەڕاستی من دەترسم کەس و کارەکەم (لەئاینی خوا لادەن)
﴿مِن وَرَائِي﴾ لەپاش (مردنی) خۆم (چونکە کەسێکیان تێدانییە جێگری من بێت) ﴿وَكَانَتِ امْرَأَتِي
عَاقِرًا﴾ وە خێزانەکەشم نەزۆکە (منداڵی نابێت) ﴿فَهَبْ لِي مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا﴾ سا تۆ لەلایەن خۆتەوە
منداڵێکی چاکم پێ ببەخشە ٥ ﴿يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ﴾ میراتگری (پێغەمبەرێتی) من
و بنەماڵەی یەعقوب بێ ﴿وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا﴾ ئەی پەروەردگارم وەهای لێ بکە کە خۆت لێی
ڕازی بیت ٦ ﴿يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ﴾ (خوای گەورە فەرمووی) ئەی زەکەریا بەڕاستی مژدەت
دەدەینێ ﴿بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَىٰ﴾ بە منداڵێ کە ناوی یەحیایە ﴿لَمْ نَجْعَل لَّهُ مِن قَبْلُ سَمِيًّا﴾ پێشتر کەسمان
بەو ناوە ناو نەناوە ٧ ﴿قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ﴾ وتی ئەی پەروەردگارم چۆن منداڵم دەبێ
﴿وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا﴾ لەکاتێکدا خێزانم نەزۆکە ﴿وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا﴾ بێگومان
خۆشم لە پیریدا گەیشتوومەتە ئەوپەڕی پیری ٨ ﴿قَالَ كَذَٰلِكَ﴾ وتی (بڕیار) بەو جۆرەیە
﴿قَالَ رَبُّكَ﴾ پەروەردگاریشت فەرموویەتی ﴿هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ﴾ ئەو (کارە) بەلای منەوە زۆر ئاسانە
﴿وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِن قَبْلُ﴾ بێگومان پێشتریش تۆم دروست کردووە ﴿وَلَمْ تَكُ شَيْئًا﴾ کە شتێک نەبوویت
(پێش ئەو دروستکردنە) ٩ ﴿قَالَ رَبِّ اجْعَل لِّي آيَةً﴾ (زەکەریا) وتی ئەی پەروەردگارم
نیشانەیەکم بۆ دابنێ (کاتێ ئەو مژدە هاتە دی) ﴿قَالَ آيَتُكَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی نیشانەی
تۆ ئەوەیە (لەسەر بوونی ئەو کوڕە) ﴿أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ﴾ ناتوانیت گفتوگۆ لەگەڵ خەڵکدا بکەیت
﴿ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا﴾ سێ شەو لەسەر یەك (بە ڕۆژەکانیەوە هەر چەندە) ساغیت و لاڵ نیت ١٠ ﴿فَخَرَجَ
عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ﴾ پاشان زەکەریا لە پەرستگاکەی هاتە دەر بۆ ناو گەلەکەی ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ﴾ جا
بە ئیشارەت پێی وتن ﴿أَن سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ کە بەیانیان و ئێواران تەسبیحاتی خوا بکەن ١١

﴿يَا يَحْيَىٰ خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ﴾ (خوا دەفەرموێت بە یەحیا پاش گەورە بوونی) ئەی یەحیا تەورات
بەتوندی و گورج بگرە ﴿وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا﴾ تێگەیشتنی تەورات (یا حیکمەت و ژیری) مان پێبەخشی
لەتەمەنی منداڵیدا (١٢) ﴿وَحَنَانًا مِّن لَّدُنَّا وَزَكَاةً﴾ لەگەڵ دڵسۆزی و پاک و خاوێنی لەلایەن خۆمانەوە
﴿وَكَانَ تَقِيًّا﴾ وە ئەو (یەحیا) لەخواترس و پارێزکار بوو (١٣) ﴿وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ﴾ هەڵسوکەوتی لەگەڵ دایک
و باوکیدا جوان بوو ﴿وَلَمْ يَكُن جَبَّارًا عَصِيًّا﴾ خۆبەزلزان و سەرپێچی کەر نەبوو (لەفەرمانی خوا) (١٤)
﴿وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ﴾ سەلامی خوای لەسەر بێت لەو ڕۆژەی لەدایک بوو ﴿وَيَوْمَ يَمُوتُ﴾ وە لەو ڕۆژەی
کە وەفات دەکات ﴿وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا﴾ وە لەو ڕۆژەی کە زیندوو دەکرێتەوە (١٥) ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) باسی بەسەرهاتی مەریەم بکە لە قورئاندا ﴿إِذِ انتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا﴾ لەو کاتەی کە
کەنارگیری کرد لە کەس و کاری ﴿مَكَانًا شَرْقِيًّا﴾ لە شوێنێکی ڕۆژهەڵاتی (مزگەوتی قودس دا خواپەرستی
دەکرد) (١٦) ﴿فَاتَّخَذَتْ مِن دُونِهِمْ حِجَابًا﴾ ئەمجا پەردەیەکی دانا لە نێوان خۆی و ئەوان (کەس و کاری)دا
﴿فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا﴾ ئێمەیش جوبرەئیلمان نارد بۆلای ﴿فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا﴾ وەکو بەشەرێکی تەواو
خۆی پیشانی (مەریەم)دا (١٧) ﴿قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَٰنِ مِنكَ﴾ (مەریەم) ووتی من پەنا دەگرم بەخوای میهرەبان
لە تۆ ﴿إِن كُنتَ تَقِيًّا﴾ ئەگەر تۆ لە خواترسیت (وازم لێ بێنە و زیانم پێ مەگەیەنە) (١٨) ﴿قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ
رَبِّكِ﴾ جوبرەئیل ووتی (مەترسە من) من نێردراوی پەروەردگارتم ﴿لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا﴾ بۆ ئەوەی
منداڵێکی پاک و خاوێنت پێ ببەخشم (١٩) ﴿قَالَتْ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ﴾ (مەریەم) ووتی من چۆن منداڵم دەبێت !
﴿وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ﴾ کە هیچ بەشەرێک (لێم نەکەوتووە) ڕەفتاری نەکردووم (بەحەڵاڵی) ﴿وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا﴾
وە داوێن پیسیش نەبووم (٢٠) ﴿قَالَ كَذَٰلِكِ﴾ (جوبرەئیل) ووتی کارەکە بەو جۆرەیە (کە پێم ووتی)
﴿قَالَ رَبُّكِ﴾ پەروەردگارت فەرموویەتی ﴿هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ﴾ ئەو کارە لای من زۆر ئاسانە ﴿وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِّلنَّاسِ﴾
و بۆ ئەوەی بیکەین بە موعجیزەو نیشانەیەک بۆ خەڵکی ﴿وَرَحْمَةً مِّنَّا﴾ و ڕەحمەتێکی تایبەتیش لەلایەن
ئێمەوە ﴿وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا﴾ ئەوە کارێکی بڕیاردراوە (لەلایەن خواوە) (٢١) ﴿فَحَمَلَتْهُ﴾ جا (مەریەم)
سکی پڕ بوو بەو (کۆرپەلەوە) ﴿فَانتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا﴾ ئەمجا بەو (سکەکە) وە دوور کەوتەوە بۆ
شوێنێکی دوور (لە کەس و کاری) (٢٢) ﴿فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ﴾ ئەوسا ئێشی پێش زانی منداڵ بوون ناچاری
کرد و بردی ﴿إِلَىٰ جِذْعِ النَّخْلَةِ﴾ بۆ لای قەدی دار خورمایەک (تا لە کاتی منداڵ بوونەکەیدا خۆی پێوە
بگرێت و پاڵی پێوە بدات) ﴿قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَٰذَا﴾ (مەریەم) ووتی ئای خۆزگە پێش ئەم ڕووداوە)
بمردمایە ﴿وَكُنتُ نَسْيًا مَّنسِيًّا﴾ و منیش شتێکی لەبیرچووەی باس نەکراو بوومایە (٢٣) ﴿فَنَادَاهَا مِن تَحْتِهَا﴾
ئەمجا (جوبرەئیل) بانگی مەریەمی کرد لەژێری (دار خورماکە) وە ﴿أَلَّا تَحْزَنِي﴾ (ووتی) خەفەت مەخۆ و
غەمبار مەبە ﴿قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا﴾ بێگومان پەروەردگارت لەخوارتەوە جۆگەیەک! ئاوی بۆ فەراهەم
هێناوی (٢٤) ﴿وَهُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ﴾ قەدی ئەو دار خورمایەش بۆ لای خۆت ڕاوەشێنە ﴿تُسَاقِطْ عَلَيْكِ رُطَبًا
جَنِيًّا﴾ خورمای تازە پێگەیوت بەسەردا دەبارێت (٢٥)

﴿فَكُلِي وَاشْرَبِي﴾ ئەمجا (لەو خورمایە) بخۆ و (لەو ئاوەش) بخۆرەوە ﴿وَقَرِّي عَيْنًا﴾ چاوو دڵ ڕۆشـــە
﴿فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا﴾ جا ئەگـەر هـەر کەسـێکت بینی (پرسـیاری ئەم منداڵـەی لـێ کـردی)
﴿فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا﴾ بە (ئیشارەت) پێی بڵێ بەڕاستی من قسە بەکردنم لەسەر خۆم نەزر کردووە
بۆ (خوای) میهرەبان ﴿فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا﴾ لەبەرئەوە ئەمڕۆ قسـە لەگەڵ هیچ کەسـێکدا ناکەم ﴿٢٦﴾
﴿فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا﴾ جا ئەو (منداڵـەوە) هاتەوە بۆ لای کـەس و کارەکەی ﴿تَحْمِلُهُ﴾ ئـەو (منداڵەی)
گرتبوو بە باوەشیەوە ﴿قَالُوا يَا مَرْيَمُ﴾ (خزمەکانی) وتیان ئەی مەریەم ﴿لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا﴾ بەڕاستی
شتێکی زۆر خراپ و ئابڕووبەرت کردووە ﴿٢٧﴾ ﴿يَا أُخْتَ هَارُونَ﴾ ئەی ئەوەی وەك خوشکی هاروون
وابیت (لە تەقوا و خواناسیدا) ﴿مَا كَانَ أَبُوكِ امْرَأَ سَوْءٍ﴾ نە باوکت پیاوێکی خراپ و داوێن پیس
بووە ﴿وَمَا كَانَتْ أُمُّكِ بَغِيًّا﴾ نە دایکت داوێن پیس و زیناکار بووە ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ﴾ جا (مەریەم)
ئیشارەتی بۆ ئەو (منداڵە) کرد ﴿قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ﴾ (خزمەکانی) وتیان چۆن قسە بکەین ﴿مَنْ كَانَ فِي
الْمَهْدِ صَبِيًّا﴾ لەگەڵ منداڵێکدا کە لە بێشکەدایە ﴿٢٩﴾ ﴿قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ﴾ (منداڵەکە هاتە قسەو) وتی
بەڕاستی من بەندەی خوام ﴿آتَانِيَ الْكِتَابَ﴾ پەڕاوی ئینجیلم پێ دەدات ﴿وَجَعَلَنِي نَبِيًّا﴾ و دەمکات
بە پێغەمبەر ﴿٣٠﴾ ﴿وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ﴾ وە پیرۆز و خێرداری کردووم لە هەر جێگایەکدا بم
﴿وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ﴾ و فەرمانی پێداوم بە نوێژ کردن و بە زەکات دان ﴿مَا دُمْتُ حَيًّا﴾ هەتا بە
ژیانـدام و زیندووم ﴿٣١﴾ ﴿وَبَرًّا بِوَالِدَتِي﴾ و (کردومی) بە ڕۆڵەیەکی چاکەکار و گوێڕایەڵ بۆ دایکم
﴿وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا﴾ نەی کـردووم بە ملهوڕێکی بەدڕەفتار ﴿٣٢﴾ ﴿وَالسَّلَامُ عَلَيَّ﴾ سـڵاوی خوام
لەسەر بێت ﴿يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە لە دایك بووم وە ئەو ڕۆژەی کە دەمرم ﴿وَيَوْمَ
أُبْعَثُ حَيًّا﴾ وە ئەو ڕۆژەی کە زیندوو دەکرێمەوە ﴿٣٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ ئەوە (کە باس کرا)
عیسـای کـوڕی مەریەمە ﴿قَوْلَ الْحَقِّ﴾ کە وتەیەکی ڕاستە (دەربارەی عیسا) ﴿الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ﴾
کە ئەوان (گاوور و جوولەکەکان) تێیدا دوو دڵن ﴿٣٤﴾ ﴿مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ﴾ نەگونجێ و شایەن
نی یە بۆ خوا منداڵی هەبێت ﴿سُبْحَانَهُ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خوا ﴿إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾ هەرکاتێ بڕیاری
کارێك بدا ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ﴾ ئەوە بێگومان تەنها پێی دەڵێ ﴿كُنْ فَيَكُونُ﴾ ببە، یەکسەر دەبێت ﴿٣٥﴾
﴿وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بێگومان خوا پەروەردگاری من و ئێوەشە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن
﴿هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ ئەمەیە ڕێگا و ڕێبازی ڕاست و دروست ﴿٣٦﴾ ﴿فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ﴾
بەڵام دەستەو تاقمی (گاوور و جوولەکە) کان لە نێو خۆیاندا ڕایان جیاواز بوو (لە بارەی عیساوە)
﴿فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ جا سزا و لەناوچوون بۆ ئەوانەی کە بێباوەڕ بوون ﴿مِنْ مَشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە بینینی
ڕۆژێکی زۆر گەورەکە (کە ڕۆژی دوایی یە) ﴿٣٧﴾ ﴿أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ﴾ ئای کە چەندە بیسەر و بینەرن (ئەو
بێ باوەڕانە) ﴿يَوْمَ يَأْتُونَنَا﴾ لەو ڕۆژەدا کە دێنەوە بۆ لامان (لە قیامەتدا) ﴿لَٰكِنِ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ﴾ بەڵام
ستەمکاران ئەمڕۆ (لە دونیادا) ﴿فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٣٨﴾

﴿وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەوا ستەمکارانە لە ڕۆژی داخ و خەفەت بترسێنە ﴿إِذْ قُضِيَ
الْأَمْرُ﴾ کاتێ کاروباری (خەڵکی) کۆتایی پێ دەهێنرێ ﴿وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ﴾ لە کاتێکدا ئەوانە غافڵن ﴿وَهُمْ لَا
يُؤْمِنُونَ﴾ و باوەڕیش ناهێنن (بە ڕۆژی دوایی) ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە ﴿نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا﴾
دەبینە میراتگری زەوی و ئەوەی لەسەریەتی ﴿وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٤٠﴾ ﴿وَاذْكُرْ
فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) لە قورئاندا باسی ئیبراهیم بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا﴾ بەڕاستی
ئەو (ئیبراهیم) زۆر ڕاستگۆ و پێغەمبەر بوو ﴿٤١﴾ ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ﴾ کاتێ بە باوکی ووت ﴿يَا أَبَتِ﴾ ئەی باوکی
خۆشەویستم ﴿لِمَ تَعْبُدُ﴾ بۆ دەپەرستی ﴿مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ﴾ شتێ کە نابیستێ و نابینێ ﴿وَلَا يُغْنِي عَنكَ شَيْئًا﴾
وە هیچ سوودێکت پێ ناگەیەنێ ﴿٤٢﴾ ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ﴾ ئەی باوکی خۆشەویستم بەڕاستی دڵنیابە
زانست و زانیارییەکم بۆ هاتووە ﴿مَا لَمْ يَأْتِكَ﴾ کە بۆ تۆ نەهاتووە (وپێت نەدراوە) ﴿فَاتَّبِعْنِي﴾ کەواتە شوێنم
کەوە و گوێڕایەڵیم بکە ﴿أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا﴾ ڕێنموویت دەکەم بۆ ڕێبازی ڕاست ﴿٤٣﴾ ﴿يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ
الشَّيْطَانَ﴾ ئەی باوکی خۆشەویستم شەیتان مەپەرستە ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ﴾ بەڕاستی شەیتان ﴿كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ
عَصِيًّا﴾ هەمیشە سەرپێچی کەر و یاخی بە لە خوای میهرەبان ﴿٤٤﴾ ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ﴾ ئەی باوکی
خۆشەویستم بەڕاستی دەترسم (گەر بەکافری مەری) ﴿أَن يَمَسَّكَ عَذَابٌ﴾ تووشی سزایەک ببی ﴿مِّنَ
الرَّحْمَٰنِ﴾ بە لایەن خوای میهرەبانەوە ﴿فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا﴾ ئینجا ببیتە یاوەری و هاوەڵی شەیتان (لە دۆزەخدا)
﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ أَرَاغِبٌ أَنتَ عَنْ آلِهَتِي﴾ (باوکی) ووتی تۆ واز لە پەرستراوەکانی من دێنی (وبابەپەرستی)؟!
﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿لَئِن لَّمْ تَنتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ﴾ سوێندبێ ئەگەر واز نەهێنی (لەقسە ووتن بە
پەرستراوەکانم) دڵنیابە بەبەرد بارانت دەکەم ﴿وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا﴾ (دەی) برۆ ماوەیەکی زۆر دوور کەوەرەوە
لێم ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ﴾ (ئیبراهیم) فەرمووی سەلامت لێ بێت ﴿سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي﴾ لە مەودوا داوای لێ
بوردنت بۆ دەکەم لە پەروەردگارم ﴿إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا﴾ (چونکە) بەڕاستی ئەو (پەروەردگار) لەگەڵمدا
میهرەبانە (و دوعام گیرا دەکات) ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ﴾ وە دوورە پەرێز دەبم لە ئێوە و لەو شتانەش
دەیپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لە خوا ﴿وَأَدْعُو رَبِّي﴾ تەنها پەروەردگارم دەپەرستم ﴿عَسَىٰ﴾ ئومێدەوارم
﴿أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا﴾ لە پەرستن و سزای پەروەردگارم داوای هیوا و نائومێد نەبم (وەکو ئێوە) ﴿٤٨﴾
﴿فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ﴾ جا کاتێ (ئیبراهیم) دوور کەوتەوە لێیان (لەگەڵ بت پەرستەکەی) ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾
ولەو شتانەش ئەوان دەیان پەرست جگە لە خوای گەورە ﴿وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ ئێمە ئیسحاق
و(لە ئیسحاقیش) یەعقوبمان پێ بەخشی ﴿وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا﴾ و هەریەک لەوانیشمان کرد بە پێغەمبەر ﴿٤٩﴾
﴿وَوَهَبْنَا لَهُم مِّن رَّحْمَتِنَا﴾ لە ڕەحمەتی خۆمان ئەوانمان بەهرەمەند کرد ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا﴾ ناوی
چاکەی ئەوانمان خستە سەر زمانی (ئادەمیزادەکان) ﴿٥٠﴾ ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ﴾ لە قورئاندا باسی موسا
بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا﴾ بەڕاستی ئەو (کەسێکی) هەڵبژاردە بوو (بێ گەردبوو لە ناتەواوی) ﴿وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا﴾
و نێردراو و پێغەمبەر بوو (بۆ خەڵکی) ﴿٥١﴾

﴿وَنَادَيْنَاهُ﴾ وە ئێمە ئەومان بانگ کرد ﴿مِن جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ﴾ لەلای ڕاستی کێوی طورەوە ﴿وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا﴾ وە ئەو(مووسا)مان نزیک کردەوە بۆ قسەی لەگەڵ بکەین ﴿٥٢﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ مِن رَّحْمَتِنَا﴾ وە لەبەزەیی و بەخشندەیی خۆمان بەخشیمان بەو (مووسا) ﴿أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا﴾ هارونی برای کە پێغەمبەر بوو ﴿٥٣﴾ ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ﴾ وە لە قورئاندا باسی ئیسماعیل بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ﴾ بێگومان ئەو بە پەیمان و بەڵێنەکانیەوە ڕاست گۆ بوو ﴿وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا﴾ و ئەو نێردراو و پێغەمبەری خوا بوو ﴿٥٤﴾ ﴿وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ﴾ وە هەمیشە فەرمانی دەدا بە خێزان و کەس و کاری ﴿بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ﴾ بە نوێژ کردن و زەکات دان ﴿وَكَانَ عِندَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا﴾ وە هەمیشە لای پەروەردگاری جێگەی ڕەزامەندی بوو ﴿٥٥﴾ ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ﴾ وە باسی ئیدریس بکە لە قورئاندا ﴿إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا﴾ بەڕاستی ئەو زۆر ڕاست گۆ و پێغەمبەر بوو ﴿٥٦﴾ ﴿وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا﴾ و پایە و پلەیمان بڵند و بەرز کردەوە ﴿٥٧﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم﴾ ئەوانەی (کە باس کران) کەسانێکن کە خوا نیعمەت و چاکەی خۆی ڕشت بەسەریاندا ﴿مِّنَ النَّبِيِّينَ مِن ذُرِّيَّةِ آدَمَ﴾ لەو پێغەمبەرانەی کە لە نەوەی ئادەمن (وەك ئیدریس) ﴿وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ﴾ وە لە (نەوەی) ئەوانەیش (کە لە کەشتیەکەدا) لەگەڵ نوح دا هەڵمان گرتن (وەك ئیبراهیم) ﴿وَمِن ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ﴾ وە لە نەوەی ئیبراهیم و یەعقوب (وەك ئیسماعیل و یوسف) ﴿وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا﴾ وە ئەوانەی هیدایەتمان دان و هەڵمان بژاردوون ﴿إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَٰنِ﴾ ئا ئەوانە هەر کاتێ ئایەتەکانی خوای بە بەزەییان بۆ بخوێنرێتەوە ﴿خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا﴾ ۩ دەست بەجێ دەکەون بە ڕوودا بە سوژدە و گریانەوە ﴿٥٨﴾ ﴿فَخَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ﴾ ئەمجا بە پاش ئەوان کەسانێك (لە نەوەکانیان) بوونە جێنشینیان ﴿أَضَاعُوا الصَّلَاةَ﴾ کە نوێژیان فەوتاند ﴿وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ﴾ و شوێن هەوا و ئارەزوو کەوتن ﴿فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا﴾ جا ئەوانە لە داهاتوودا تووشی (سزای) گومڕاییان دەبن ﴿٥٩﴾ ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَآمَنَ﴾ جگە لەوەی کە تۆبەی کردبێت و باوەڕی هێنابێت ﴿وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ و کار و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ ئا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا﴾ و هیچ ستەمێکیان لێ ناکرێت (لە پاداشتی کردەوە چاکەکانیان کەم ناکرێتەوە) ﴿٦٠﴾ ﴿جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ بەهەشتانی جێی مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ﴾ کە خوای میهرەبان بەڵێنی داوە ﴿عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ﴾ بە بەندەکانی کە نادیار و پەنهانە و بە چاو نەیانبینیوە ﴿إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا﴾ بەڕاستی خوا بەڵێنی بەدی دێت ﴿٦١﴾ ﴿لَّا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا﴾ (بەهەشتیەکان) لە بەهەشتدا هیچ ووتە و قسەیەکی بێ سوود نابیستن ﴿إِلَّا سَلَامًا﴾ تەنها سەلام کردن نەبێت ﴿وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا﴾ لەویدا ڕزق و ڕۆزی ئامادەیە بۆیان ﴿بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ بە بەیانیان و ئێوارانیدا ﴿٦٢﴾ ﴿تِلْكَ الْجَنَّةُ﴾ ئەو بەهەشتەی باسی کرا ﴿الَّتِي نُورِثُ﴾ ئەوەیە کە دەیبەخشین ﴿مِنْ عِبَادِنَا مَن كَانَ تَقِيًّا﴾ بەو کەسانەی کە(لە دونیادا) پارێزکار و لەخواترس بوون لە بەندەکانمان ﴿٦٣﴾ ﴿وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ﴾ ئێمە (فریشتەکان) لە ئاسمانەوە دانابەزین بە فەرمانی پەروەردگارت نەبێ ﴿لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا﴾ تەنها بۆ خوایە (و خوا دەزانێ) هەموو کاروباری داهاتوو و ڕابوردوو ﴿وَمَا بَيْنَ ذَٰلِكَ﴾ و ئێستاش ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا﴾ وە پەروەردگارت (کردەوەی بەندەکانی) لەبیر نەکردووە ﴿٦٤﴾

﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ کە پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لەنێوانیاندایە
﴿فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ﴾ کەوابە بیپەرستە و زۆر خۆگرە لە پەرستیدا ﴿هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا﴾
ئایا ئاگەداریت وێنەی ئەو (خوایەکی تر) هەبێت ﴿٦٥﴾ ﴿وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ﴾ ئادەمی (بێ باوەڕ) دەڵێ
﴿أَإِذَا مَا مِتُّ﴾ ئایا کە مردم ﴿لَسَوْفَ أُخْرَجُ حَيًّا﴾ لە داهاتوودا بە زیندوویی (لە گۆڕ) دەردەهێنرێم ﴿٦٦﴾
﴿أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ﴾ ئەوە ئادەمیزاد بۆ بیر ناکاتەوە ﴿أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ﴾ کە بێگومان ئێمە لە سەرەتاوە
ئەومان دروست کردووە ﴿وَلَمْ يَكُ شَيْئًا﴾ کە ئەو شتێك نەبوو ﴿٦٧﴾ ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ﴾ ئەمجا سوێند
بە پەروەردگارت ئەو (بێ باوەڕانە) کۆ دەکەینەوە (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿وَالشَّيَاطِينَ﴾ (لەگەڵ)
ئەو شەیتانانەی (کە گومڕایان کردن) ﴿ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ﴾ پاشان بەڕاستی هەموویان ئامادە دەکەین
﴿حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا﴾ بەدەوری دۆزەخدا بەسەر ئەژنۆیاندا کەوتوون (لەبەر ترساکی ئەو ڕۆژە) ﴿٦٨﴾
﴿ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ﴾ پاشان بێگومان دەری دێنین (و دەیخەینە دۆزەخەوە) ﴿مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ﴾ لە هەر پێرِ
دەستەیەك ﴿أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَٰنِ عِتِيًّا﴾ کەمەیان تاوانبارتر (یاخی تر) بووە لە بەرانبەر خوای میهرەباندا
﴿٦٩﴾ ﴿ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ﴾ ئەمجا بێگومان ئێمە زاناترین ﴿بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا﴾ بەوانەی کە شیاوترن
بخرێنە دۆزەخ و بسووتێن پێی ﴿٧٠﴾ ﴿وَإِنْ مِنْكُمْ﴾ کەس نیە لە ئێوە ﴿إِلَّا وَارِدُهَا﴾ مەروات و تێنەپەڕێت
بەسەر دۆزەخدا ﴿كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا﴾ (ئەو تێپەڕینە) بڕیارێکی بڕاوەیە لە پەروەردگارتەوە ﴿٧١﴾
﴿ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ دواتر ئەوانە ڕزگار دەکەین کە پارێزکار ولەخواترس بوون ﴿وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا
جِثِيًّا﴾ و ستەم کاران بەسەرچوك لەناو (دۆزەخ) دا دەهێڵینەوە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾
هەر کاتێ ئایەتە ڕوون و ئاشکراکانی ئێمە بەسەریاندا بخوێنرێتەوە ﴿قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەو بەی
بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەوانەی ئیمانیان هێنا بوو ﴿أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا﴾
کام لەم دوو کۆمەڵە جێ و شوێنی (خانوو بەرەی) خۆشترە ﴿وَأَحْسَنُ نَدِيًّا﴾ و کۆڕ و
مەجلیسی چاکترە ﴿٧٣﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ﴾ وەپێش ئەمان چەندینمان لەناو برد ﴿مِنْ قَرْنٍ﴾ لە گەلە
(بێ باوەڕەکان) ﴿هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا وَرِئْيًا﴾ کەل و پەلی ناومال و لاشە وقیافەتیشیان لەمان جوانتر بوو ﴿٧٤﴾
﴿قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوەی لە گومڕایی دایە ﴿فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَٰنُ مَدًّا﴾
باخوای میهرەبان مۆڵەتی پێ بدات و تەمەنی درێژ بکات (تاریاتر تاوان بکەن) ﴿حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ﴾
هەتا کاتێ ئەو هەڕەشانەی کراوە لێیان دەبینن (دێتە دی) ﴿إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ﴾ (لەوەش) یان
سزایە (لە دنیادا) یان (هاتنی) ڕۆژی دواییە ﴿فَسَيَعْلَمُونَ﴾ جا لە داهاتوودا دەزانن ﴿مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا﴾
کێ جێگاو شوێنی (خانوو بەرەی) خراپ و ناخۆشە ﴿وَأَضْعَفُ جُنْدًا﴾ وەکێ سەرباز و لەشکری
بێ هێزترە (کافران یان باوەڕداران) ﴿٧٥﴾ ﴿وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى﴾ ئەوانەی لەسەر ڕێبازی
هیدایەت بوون خوا هیدایەتیان بۆ زیاد دەکات ﴿وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ﴾ ئەو کردەوە چاکانەی لە
(ڕۆژی دواییدا) دەمێنەوە ﴿خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا﴾ لای پەروەردگارت پاداشتی چاکترە ﴿وَخَيْرٌ مَرَدًّا﴾
وئاکامیشی باشترە ﴿٧٦﴾

﴿أَفَرَءَيْتَ ٱلَّذِى﴾ ئایا ئەو کەسەت دیوە ﴿كَفَرَ بِـَٔايَٰتِنَا﴾ بێ باوەڕ بوو بە نیشانە و ئایەتەکانی ئێمە
﴿وَقَالَ﴾ ووتی ﴿لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا﴾ (لە ڕۆژی دواییشدا) ماڵ و کوڕم پێ دەدرێ (٧٧) ﴿أَطَّلَعَ ٱلْغَيْبَ﴾
ئایا بە نهێنییەکان ئاگادارە ﴿أَمِ ٱتَّخَذَ عِندَ ٱلرَّحْمَٰنِ عَهْدًا﴾ یا بەڵێنی لە خوای میهرەبان وەرگرتووە (٧٨)
﴿كَلَّا﴾ نەخێر (وانییە) ﴿سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ﴾ لەمەودوا ئەوەی دەیڵێ دەینووسین (لەسەری)
﴿وَنَمُدُّ لَهُۥ مِنَ ٱلْعَذَابِ مَدًّا﴾ ماوەی سزای بۆ درێژ دەکەینەوە (٧٩) ﴿وَنَرِثُهُۥ مَا يَقُولُ﴾ ئەوەی ئەو دەیڵێ
(لە ماڵ و منداڵ) بە میرات لێی وەردەگرینەوە ﴿وَيَأْتِينَا فَرْدًا﴾ (لە ڕۆژی دواییدا) بە تەنها دێتەوە لامان (٨٠)
﴿وَٱتَّخَذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانە بێجگە لە خوا بڕیاریان داوە بۆ خۆیان ﴿ءَالِهَةً﴾ چەند پەرستراوێك
﴿لِّيَكُونُوا۟ لَهُمْ عِزًّا﴾ بۆ ئەوەی ئەو پەرستراوانە ببنە پاڕمەتی دەر (و تکاکار) بۆیان (٨١) ﴿كَلَّا﴾
نەخێر (وانییە) ﴿سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ﴾ بەڵکو پەرستراوەکان (لە قیامەتدا) نکۆڵی پەرستنەکەی
ئەوان دەکەن ﴿وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا﴾ وە دەبنە دژیان و بەرپەرچیان دەدەنەوە (٨٢) ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدیوە
(سەرنجت نەداوە) ﴿أَنَّآ أَرْسَلْنَا ٱلشَّيَٰطِينَ﴾ کە بێگومان ئێمە شەیتانەکانمان زاڵ کردووە ﴿عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ﴾
بەسەر بێ باوەڕان دا ﴿تَؤُزُّهُمْ أَزًّا﴾ چاك هانیان دەدەن (بۆ کوفر و تاوان) (٨٣) ﴿فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ﴾
جا (ئەی موحەممەد ﷺ) پەلەیان لێ مەکە ﴿إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا﴾ بێگومان ئێمە بەژماردنێکی ورد (ڕۆژانی
تەمەنیان) دەژمێرین (٨٤) ﴿يَوْمَ نَحْشُرُ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ باسی ئەو ڕۆژە بکە کە پارێزکاران و خواترسان کۆ
دەکەینەوە ﴿إِلَى ٱلرَّحْمَٰنِ وَفْدًا﴾ دەستە دەستە و کۆمەڵ کۆمەڵ بەڕێز و حورمەتەوە دەیانبەین بۆ لای خوای
میهرەبان (٨٥) ﴿وَنَسُوقُ ٱلْمُجْرِمِينَ﴾ تاوانباریش دەدەینە بەر ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ وِرْدًا﴾ بۆ دۆزەخ بە تینوێتی (بە وێنەی
گەلە ئاژەڵ) (٨٦) ﴿لَّا يَمْلِكُونَ ٱلشَّفَٰعَةَ﴾ دەسەڵاتی تکاو لالەیان نییە ﴿إِلَّا مَنِ﴾ جگە لەو کەسەی
﴿ٱتَّخَذَ عِندَ ٱلرَّحْمَٰنِ عَهْدًا﴾ بەڵێنی لە خوای میهرەبان وەرگرتووە (وەك پێغەمبەران و شەهیدان) (٨٧)
﴿وَقَالُوا۟ ٱتَّخَذَ ٱلرَّحْمَٰنُ وَلَدًا﴾ (گاوور و جوولەکەکان) دەیان ووت خوا منداڵی بۆ خۆی داناوە
(٨٨) ﴿لَّقَدْ جِئْتُمْ شَيْـًٔا إِدًّا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی شتێکی زۆر نامەجی و سەیر دەڵێن (٨٩)
﴿تَكَادُ ٱلسَّمَٰوَٰتُ﴾ نزیکە ئاسمانەکان ﴿يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ﴾ لەت لەت و پارە پارە ببن لەبەر ئەو (قسەیە)
﴿وَتَنشَقُّ ٱلْأَرْضُ﴾ و (نزیکە) زەویش شەق ببێت و بقڵیشێ ﴿وَتَخِرُّ ٱلْجِبَالُ هَدًّا﴾ و (نزیکە) چیاکان
بە یەك جار بڕووخێن (٩٠) ﴿أَن دَعَوْا۟ لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدًا﴾ لەبەر ئەوەی (بێ باوەڕان) منداڵ دەدەنە پاڵ خوای
میهرەبان (٩١) ﴿وَمَا يَنۢبَغِى لِلرَّحْمَٰنِ﴾ بۆ خوای میهرەبان شیاو نییە ﴿أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا﴾ کە منداڵی هەبێ (٩٢)
﴿إِن كُلُّ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەموو ئەوانەی لە ئاسمانەکان و زەویدان ﴿إِلَّآ ءَاتِى ٱلرَّحْمَٰنِ عَبْدًا﴾
بە بەندەیی دێنە لای خوای میهرەبان (هیچ کەسێ لەوانە نییە بەندەی خوای میهرەبان نەبێ) (٩٣)
﴿لَّقَدْ أَحْصَىٰهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی هەموویانی سەرژمێری کردووە بە ژماردن (٩٤)
﴿وَكُلُّهُمْ ءَاتِيهِ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ فَرْدًا﴾ هەر هەموویان بە تاك و تەنها دێنەوە بۆ لای (خوا) لە ڕۆژی
قیامەتدا (٩٥)

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیشیان
کردووە ﴿سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَٰنُ وُدًّا﴾ بێگومان خوای میهرەبان خۆشەویستیان دەکات (لە دڵی باوەڕداراندا)
٩٦ ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا بەڕاستی ئێمە قورئانمان لەسەر زمانی تۆ ئاسان کردووە ﴿لِتُبَشِّرَ بِهِ
الْمُتَّقِينَ﴾ تا مژدەی پێ بدەیت بە پارێزکاران و لەخواترسان ﴿وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُّدًّا﴾ ئەو کەسانەش
پێ بترسێنیت کە بە سەختی دژایەتی دەکەن ٩٧ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ﴾ گەل و کۆمەڵی زۆرمان پێش
ئەمان (لەبەر خراپیان) لەناوبرد ﴿هَلْ تُحِسُّ مِنْهُم مِّنْ أَحَدٍ﴾ ئایا هەست ئەکەیت بە هیچ کەسێک لەوانە مابێت؟
﴿أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا﴾ یان هیچ ورتە و سرتەیەکیان ئەبیستیت ٩٨

سوورەتی ﴿طه﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طه﴾ بە (طا. ها) دەخوێنرێتەوە، خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سوورەتی
(البقرة) بکە ١ ﴿مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ﴾ قورئانمان نەناردۆتە خوارەوە بۆ سەر تۆ ﴿لِتَشْقَىٰ﴾ بۆ ئەوەی
دووچاری ناڕەحەتی خەم و پەژارە ببیت ٢ ﴿إِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ﴾ تەنها ئامۆژگاری و بیرخستنەوەیە
بۆ ئەو کەسەی (لە خوا) دەترسێ ٣ ﴿تَنزِيلًا﴾ (ئەم قورئانە) بەشێ بەشێ نێردراوەتە خوارەوە بەلایەن
زاتێکەوە ﴿مِّمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَاوَاتِ الْعُلَى﴾ کە زەوی و ئاسمانە بەرز و بڵندەکانی دروست کردووە ٤ ﴿الرَّحْمَٰنُ﴾
کە (خوای) میهرەبانە ﴿عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَىٰ﴾ کە بەرز بووە سەر عەرش و قەراری گرت (بەو شێوەی شیاوی
بێت ئێمە چۆنیەتیەکەی نازانین) ٥ ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ تەنها موڵکی خوایە ئەوەی لە ئاسمانەکان
و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَىٰ﴾ و ئەوەی لە نێوانیاندایە و ئەوەی لەژێر خاکدایە ٦
﴿وَإِن تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ﴾ ئەگەر تۆ بە ئاشکرا قسە بکەیت ﴿فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو (خوا)
نهێنی و لە نهێنیش شاراوەتریش دەزانێ ٧ ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا (ئەو زاتەیە) کە هیچ پەرستراوێکی
تری بەهەق و ڕاستی نییە جگە لەخۆی ﴿لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ تەنها بۆ ئەوە ناوە هەرە جوانەکان ٨
﴿وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئایا هەواڵ و چیرۆکی مووسا پێغەمبەرت پێ گەیشتووە
٩ ﴿إِذْ رَأَىٰ نَارًا﴾ کاتێ ئاگرێکی بینی (لە گەڕانەوەیدا بۆ میصر لە شەوێکی ساردا) ﴿فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا﴾
جا (مووسا) وتی بە خێزانەکەی لێرە بمێننەوە ﴿إِنِّي آنَسْتُ نَارًا﴾ بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کردووە
﴿لَّعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِقَبَسٍ﴾ (ئەڕۆم بۆ لای) بەڵکو لەو ئاگرە چڵوسکێکتان بۆ بێنم (خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە)
﴿أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى﴾ یان لای ئەو ئاگرە ڕێگا نیشاندەرێکم دەست کەوێ ١٠ ﴿فَلَمَّا أَتَاهَا﴾ جا کە گەشتە لای
(ئاگرەکە) ﴿نُودِيَ يَا مُوسَىٰ﴾ بانگی لێ کرا ئەی مووسا ١١ ﴿إِنِّي أَنَا رَبُّكَ﴾ بەڕاستی من پەروەردگاری تۆم
﴿فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ﴾ دەی پێڵاوەکانت داکەنە (لەسەر ڕێزی شوێنەکە) ﴿إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ چونکە
بێگومان تۆ لە شیوی پیرۆز و بەفەڕی (طووا) دایت ١٢

﴿وَأَنَا اخْتَرْتُكَ﴾ من تۆم هەڵبژاردووە (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ﴾ کەواتە گوێ بگرە
بۆ ئەوەی نیگا دەکرێ (بۆت) ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ﴾ بەڕاستی هەر من خوام ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا﴾ هیچ
پەرستراوێکی ڕاست نییە جگە لە من ﴿فَاعْبُدْنِي﴾ کەواتە من بپەرستە ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾
بە چاکی نوێژ بەجێ بێنە تا منت بێتەوە یاد ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ﴾ بێگومان ڕۆژی دوایی دێت
﴿أَكَادُ أُخْفِيهَا﴾ نزیك بوو (کاتی هاتنی لەخۆیشم) بشارمەوە، (چ جای لە فریشتە و پێغەمبەران، کەواتە
زانینی کاتی هاتنی ڕۆژی دوایی تەنها پەروەردگار دەیزانێت) ﴿لِتُجْزَىٰ﴾ بۆ ئەوەی پاداشت بدرێتەوە ﴿كُلُّ
نَفْسٍ﴾ هەموو کەسێك ﴿بِمَا تَسْعَىٰ﴾ بە گوێرەی ئەو کردەوەی کە دەیکات ﴿١٥﴾ ﴿فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا﴾
جا با ڕێگری نەکات لێ ی ﴿مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا﴾ ئەو کەسەی باوەڕی پێ نییە (قیامەتە) ﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾
و شوێنی هەوا و ئارەزووی خۆی کەوتووە ﴿فَتَرْدَىٰ﴾ ئەوسا تیا دەچێت ﴿١٦﴾ ﴿وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ
يَا مُوسَىٰ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی موسا ئەوە چییە بەدەستی ڕاستەوە ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ هِيَ عَصَايَ﴾ (موسا)
فەرمووی ئەوە گۆچانەکەمە ﴿أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا﴾ خۆم دەدەم بەسەریدا (کاتی ڕۆیشتن) ﴿وَأَهُشُّ بِهَا
عَلَىٰ غَنَمِي﴾ گەڵای درەختی پێ دەوەرێنم بۆ مەڕەکانم ﴿وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَىٰ﴾ وە چەند کاری پێویستی
تری پێ دەکەم ﴿١٨﴾ ﴿قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسَىٰ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی موسا گۆچانەکەت فڕێ بدە ﴿١٩﴾
﴿فَأَلْقَاهَا﴾ جا ئەویش فڕێی دا ﴿فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ﴾ دەستبەجێ گۆچانەکە بووە بە مارێك
بەخێرایی دەڕۆیشت (موسا ترسا) ﴿٢٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿خُذْهَا وَلَا تَخَفْ﴾ بیگرە و
مەترسە ﴿سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ﴾ دڵنیابە دەی گێڕینەوە بۆ شێوەکەی یەکەم جاری (دەیکەینەوە
بە گۆچان) ﴿٢١﴾ ﴿وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ﴾ دەستت بخەرە بن باڵت (پاشان دەری بێنە) ﴿تَخْرُجْ بَيْضَاءَ﴾
کە دەردێت سپییە (وەك کافور دەدرەوشێتەوە) ﴿مِنْ غَيْرِ سُوءٍ﴾ بێ ئەوەی پەڵەی و نەخۆشی بێت
﴿آيَةً أُخْرَىٰ﴾ (ئەمەش) موعجیزەیەکی ترە (جگە لە گۆچانەکەت) ﴿٢٢﴾ ﴿لِنُرِيَكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى﴾ بۆ
ئەوەی هەندێ لە موعجیزە و بەڵگە گەورەکانی خۆمانت پیشان بدەین ﴿٢٣﴾ ﴿اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ﴾ برۆ بۆ
لای فیرعەون ﴿إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ چونکە بەڕاستی لە سنوور دەرچووە و یاخی بووە ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي
صَدْرِي﴾ (موسا) وتی پەروەردگارم سنگم (دڵ و دەروونم) فراوان بکە ﴿٢٥﴾ ﴿وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي﴾
وە ئیش و کارم بۆ ئاسان بکە ﴿٢٦﴾ ﴿وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي﴾ و گرێی زمانیشم بەرەڵا بکە ﴿٢٧﴾ ﴿يَفْقَهُوا قَوْلِي﴾
بۆ ئەوەی لە قسەکانم تێبگەن ﴿٢٨﴾ ﴿وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي﴾ وە لە خزم و کەسی خۆم کەسێك بکەرە
پشتیوانم ﴿٢٩﴾ ﴿هَارُونَ أَخِي﴾ کە هارونی برامە ﴿٣٠﴾ ﴿اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي﴾ پشتمی پێ قایم و بەهێز بکە
﴿٣١﴾ ﴿وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي﴾ بیکەرە هاوبەشم لە کارەکەمدا (گەیاندنی پەیامی خوا) ﴿٣٢﴾ ﴿كَيْ نُسَبِّحَكَ
كَثِيرًا﴾ بۆ ئەوەی زۆر ستایشت بکەین ﴿٣٣﴾ ﴿وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا﴾ وە یاد و زیکری زۆرت بکەین ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّكَ
كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی تۆ بینای بە (هەموو شتێکی) ئێمە ﴿٣٥﴾ ﴿قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَىٰ﴾ (خوای
گەورە) فەرمووی بەڕاستی ئەوەی داوات کرد پێت درا ئەی موسا ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً
أُخْرَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە جارێکی تر منەتمان ناوەتە سەرت ﴿٣٧﴾

﴿إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ﴾ كاتێ ئێمە ئاگاداری دایكتمان كرد ﴿مَا يُوحَىٰ﴾ ئەوەی پێویست بوو ئاگادار بكرێت ﴿٣٨﴾
﴿أَنِ اقْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ﴾ كە ئەو (مووسای شیرەخۆرە) بخەرە ناو سندوقێكەوە ﴿فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ﴾ ئەمجا فڕێی دەرە
دەریاوە ﴿فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ﴾ جا دەریاكە فڕێی بداتە كەناری ئاوەكە ﴿يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَّهُ﴾ (بە ئاگاداری) دوژمنی
من و دوژمنی ئەو (كە فیرعەونە) بیگرێتەوە ﴿وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّي﴾ لە لایەن خۆمەوە جۆرە خۆشەویستییەكم
پێدایت ﴿وَلِتُصْنَعَ عَلَىٰ عَيْنِي﴾ بۆ ئەوەی پەروەردە بكرێیت لە پێش چاوی خۆم (بە چاودێری و پارێزگاری خۆم) ﴿٣٩﴾
﴿إِذْ تَمْشِي أُخْتُكَ﴾ (لە بیرت بێ) كاتێ كە خوشكەكەت دەڕۆیشت ﴿فَتَقُولُ﴾ دەیووت (بە فیرعەون و دەستەكەی
كە مووسا دەگریا و شیری هیچ ئافرەتێكی نەدەخوارد) ﴿هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَن يَكْفُلُهُ﴾ كەسێكتان پیشان بدەم كە بەخێوی
كات و بیگرێتە ئەستۆ ﴿فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ﴾ بەو هۆیەوە تۆمان گێڕایەوە بۆ لای دایكت ﴿كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا﴾ تا چاو
و دڵی گەش بێتەوە و خەفەت نەخوات ﴿وَقَتَلْتَ نَفْسًا﴾ وە كەسێكت كوشت (لە ناقمی فیرعەون) ﴿فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ﴾
بەڵام ئێمە ڕزگارمان كردی لەو خەم و پەژارەیە ﴿وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا﴾ وە دووچاری چەندەها تاقی كردنەوەمان كردی
﴿فَلَبِثْتَ سِنِينَ﴾ ئەمجا چەند ساڵێك مایەوە ﴿فِي أَهْلِ مَدْيَنَ﴾ لەناو خەڵكی مەدیەندا ﴿ثُمَّ جِئْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يَا مُوسَىٰ﴾ پاشان
ئەی مووسا بە كاتی دیاری كراوت (بۆ پێغەمبەرایەتی) هاتوویتە ئێرە ﴿٤٠﴾ ﴿وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي﴾ وە تۆم هەڵبژارد بۆ
خۆم، تاكو پێغەمبەر بیت و پەیامی من ڕابگەیەنیت ﴿٤١﴾ ﴿اذْهَبْ أَنتَ وَأَخُوكَ بِآيَاتِي﴾ بڕۆ خۆت و براكەت بە بەڵگە
و موعجیزەكانمەوە ﴿وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي﴾ سستی مەكەن لە زیكر و یادی مندا ﴿٤٢﴾ ﴿اذْهَبَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ﴾ هەردووكتان
بڕۆن بۆ لای فیرعەون ﴿إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ چونكە بەڕاستی لە سنوور دەرچووە و یاخی بووە ﴿٤٣﴾ ﴿فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا﴾
جا قسەی لەگەڵ بكەن بە نەرم و نیانی ﴿لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَىٰ﴾ بەڵكو بیر بكاتەوە یا بترسێ (لە سزای خوا) ﴿٤٤﴾ ﴿قَالَا
رَبَّنَا﴾ هەردووكیان ووتیان ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّنَا نَخَافُ﴾ بەڕاستی ئێمە دەترسین ﴿أَن يَفْرُطَ عَلَيْنَا﴾
دەس درێژی بكاتە سەرمان پێش ئەوەی ئێمە هیچ بڵێین ﴿أَوْ أَن يَطْغَىٰ﴾ یان زیاتر یاخی و سەركەش بێت ﴿٤٥﴾
﴿قَالَ لَا تَخَافَا﴾ (خوا) فەرمووی مەترسن ﴿إِنَّنِي مَعَكُمَا﴾ بەڕاستی من لەگەڵتانم ﴿أَسْمَعُ وَأَرَىٰ﴾ دەبیستم و دەبینم ﴿٤٦﴾
﴿فَأْتِيَاهُ فَقُولَا﴾ كەوابوو بچنە لای و (پێی) بڵێن ﴿إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ﴾ بێگومان ئێمە هەردووك نێرراوی پەروەردگاری
تۆین (بۆ سەر تۆ) ﴿فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ جا واز لە بەنی ئیسرائیل بهێنە با بێن، لەگەڵ ئێمەدا ﴿وَلَا تُعَذِّبْهُمْ﴾
وە ئازاریان مەدە ﴿قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڕاستی ئێمە لە لایەن پەروەردگارتەوە بەڵگە و موعجیزەمان بۆ هێناوی
﴿وَالسَّلَامُ عَلَىٰ مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ﴾ سڵاویش لەسەر كەسێك بێت كە شوێن ڕێگای ڕاستی دەكەوێ ﴿٤٧﴾ ﴿إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا﴾
بەڕاستی ئێمە بێگومان نیگامان بۆ كراوە ﴿أَنَّ الْعَذَابَ﴾ كە بێگومان سزا ﴿عَلَىٰ مَن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ بۆ كەسێكە (پێغەمبەران) بەدرۆ
دەزانێ و ڕوو وەردەگێڕێت (وباوەڕ ناهێنێ) ﴿٤٨﴾ ﴿قَالَ فَمَن رَّبُّكُمَا يَا مُوسَىٰ﴾ (فیرعەون) ووتی باشە مووسا پەروەردگاری
هەردووكتان كێیە؟ ﴿٤٩﴾ ﴿قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ﴾ (مووسا) فەرمووی پەروەردگاری ئێمە ئەو زاتەیە كە هەموو
شتێكی بەشێوەیەكی ڕێك وپێك وجوان دروستكردووە ﴿ثُمَّ هَدَىٰ﴾ پاشان ڕێنموویشی كردووە (بۆ كاری خۆی) ﴿٥٠﴾
﴿قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَىٰ﴾ (فیرعەون) ووتی ئەی خەڵكانی سەردەمە پێشووەكان حاڵیان چی بوو چوونە (بە پاشی
مردنیان) ﴿٥١﴾

﴿قَالَ عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي﴾ (مووسا) فەرمووی زانیاری ئەوە لای پەروەردگارمە ﴿فِي كِتَابٍ﴾ لە پەڕاوێکدایە
﴿لَّا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى﴾ پەروەردگارم هیچی لێ وون نابێ و هیچی لەبیر ناچێ ﴿٥٢﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا﴾
(پەروەردگارم) زاتێکە کە زەوی بۆ کردوونە شوێنی حەسانەوە (وەکو بێشکە) ﴿وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا﴾
وە لەناویدا، چەندەها ڕێگای بۆ فەراهەم هێناون ﴿وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ
(بۆتان)، ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ﴾ جا بەو بارانەی ڕوواندومانە ﴿أَزْوَاجًا مِّن نَّبَاتٍ شَتَّىٰ﴾ زۆر جووتی جۆراوجۆر لە ڕووەك
(کە جیاوازن لە تام و بۆن و ڕەنگ و شێوەدا) ﴿٥٣﴾ ﴿كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ﴾ (ئەی مرۆڤەکان) بخۆن و ئاژەڵ
و ماڵاتەکانیشتان بلەوەڕێنن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کە باسکرا) ﴿لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَىٰ﴾ بەڵگە و نیشانەی
زۆر هەیە بۆ ئەوانەی خاوەنی ژیرین ﴿٥٤﴾ ﴿مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ﴾ لەم زەویە دروستمان کردوون ﴿وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ﴾
دووبارە دەتانگێڕینەوە ناو زەوی (بەمردوویی) ﴿وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ﴾ جارێکی تر لەو زەویە دەرتان
دێنینەوە (بەزیندوویی بۆ لێپرسینەوە) ﴿٥٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە هەموو
بەڵگە و نیشانەکانی خۆمان پیشان فیرعەون دا ﴿فَكَذَّبَ وَأَبَىٰ﴾ کەچی باوەڕی نەهێنا و سەرپێچی کرد ﴿٥٦﴾
﴿قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا﴾ (فیرعەون) ووتی هاتوویت بۆ لامان بۆ ئەوەی دەرمان کەیت ﴿مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَا مُوسَىٰ﴾
لەخاکەکەمان بەجادووگەرییەکەت ئەی مووسا ﴿٥٧﴾ ﴿فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ﴾ سوێندبێ جادوویەکت بۆ [illegible]
بێنین ﴿مِّثْلِهِ﴾ وەك ئەو (جادووەی خۆت) ﴿فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا﴾ جا شوێن و کاتێك لە نێوان ئێمە
و خۆتدا دیاری ﴿لَّا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنتَ﴾ نە ئێمە و نە تۆ خۆماتی لێ نەبوێرین ﴿مَكَانًا سُوًى﴾ (بە) جێگایەکی
تەخت بێ ﴿٥٨﴾ ﴿قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّينَةِ﴾ (مووسا) فەرمووی کاتی دیاریکراوتان ڕۆژی خۆڕازاندنەوە
(ڕۆژی جەژن) بێت ﴿وَأَن يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى﴾ بەمەرجێ لە کاتی چێشتەنگاودا خەڵکی کۆبکرێنەوە ﴿٥٩﴾
﴿فَتَوَلَّىٰ فِرْعَوْنُ﴾ ئەمجا فیرعەون ڕۆیشت لەو جێگایە ﴿فَجَمَعَ كَيْدَهُ﴾ وهەموو جادووگەرەکانی کۆکردەوە
﴿ثُمَّ أَتَىٰ﴾ پاشان هات (بۆ شوێنی دیاری کراو) ﴿٦٠﴾ ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ﴾ مووسا بە جادووگەرانی ووت
﴿وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ هاوار بۆ ئێوە درۆ مەدەن بە خواوە ﴿فَيُسْحِتَكُم بِعَذَابٍ﴾ لەگەڵ بەسزا یەك
لەناوتان دەبات ﴿وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَىٰ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ درۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ڕەنجەڕۆ دەبێت
﴿٦١﴾ ﴿فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ﴾ ئەمجا (جادووگەرەکان) سەبارەت بەکارەکەیان لە نێوانیاندا جیاوازی پەیدا
بوو ﴿وَأَسَرُّوا النَّجْوَىٰ﴾ و بەنهێنی چرپەیان دەکرد ﴿٦٢﴾ ﴿قَالُوا إِنْ هَٰذَانِ لَسَاحِرَانِ﴾ ووتیان بەڕاستی ئەمانە دوو
جادووگەرن ﴿يُرِيدَانِ أَن يُخْرِجَاكُم﴾ دەیانەوێ دەرتان بەرێنن ﴿مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِمَا﴾ لە خاك و وڵاتەکەتان
بە جادووەکەیان ﴿وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثْلَىٰ﴾ وە ڕێبازو بەرنامە هەرە باشەکەتان لەناو بەرن ﴿٦٣﴾ ﴿فَأَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ﴾
جا کەواتە هەموو جادوو و پیلانێکتان کۆبکەنەوە ﴿ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا﴾ پاشان بە یەك ڕیز بێنە (گۆڕەپانەوە)
﴿وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَىٰ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ ئەمڕۆ سەرکەوێ ڕزگاری دەبێ و سەرفرازە ﴿٦٤﴾

﴿قَالُوا يَا مُوسَى﴾ (ساحیرەکان) وتیان ئەی موسا ﴿إِمَّا أَن تُلْقِيَ﴾ یاتۆ (جادووەکەت) فڕێ بدە ﴿وَإِمَّا
أَن نَّكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَى﴾ یا ئێمە لەسەرەتاوە فڕێ ی دەدەین ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ بَلْ أَلْقُوا﴾ (موسا) فەرمووی بەڵکو
ئێوە (لەپێشەوە) فڕێ ی بدەن ﴿فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ﴾ (ئەوانیش فڕێیاندا) جا لەناکاو، گوریس و دار
دەستەکانیان ﴿يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِن سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَى﴾ وەها هاتە پێش چاوی (موسا) لەهێزی جادووەکەیانەوە
کەبەڕاستی دەجوڵێن و دەڕۆن ﴿٦٦﴾ ﴿فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَى﴾ جا موسا لەدڵی خۆیدا کەمێ ترسا ﴿٦٧﴾
﴿قُلْنَا لَا تَخَفْ﴾ وتمان پێی مەترسە و بێ باک بە ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْأَعْلَى﴾ بێگومان هەر تۆ سەرکەوتوو دەبی ﴿٦٨﴾
﴿وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ﴾ ئەوەی بەدەستی ڕاستتدایە (کە گۆچانەکەتە) فڕێی بدە ﴿تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا﴾ هەرچی
(جادوو) ئەوان کردوویانە قوتی دەدات (هەڵی دەلوشی) ﴿إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ﴾ بێگومان ئەوەی ئەوانە
کردوویانە تەنها فرتوفێڵی جادووبازە ﴿وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى﴾ جادووبازیش سەرکەوتوو نابێ لەهەر
کوێ وەهاتبێ (هەرچی بکات) ﴿٦٩﴾ ﴿فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا﴾ ئەوجا جادووگەرەکان خران بەڕوودا بەسوژدە
بردنەوە (بۆ خوا) ﴿قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَى﴾ وتیان بڕوامان هێنا بەپەروەردگاری هارون و موسا ﴿٧٠﴾
﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) وتی پێیان ﴿آمَنتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ﴾ ئایا ئێوە بڕواتان پێ هێنا پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم
﴿إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ﴾ بێگومان ئەو موسا گەورەتانە ﴿الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ﴾ کەفێری جادووی کردوون
﴿فَلَأُقَطِّعَنَّ﴾ جا سوێند بێت دەبڕم (دەقرتێنم) ﴿أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ﴾ دەست و قاچتان بەپێچەوانەوە
(ڕاست و چەپ) ﴿وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ﴾ وەبێگومان لەقەدی دارخورمادا هەڵتان دەواسم (دەتانکەم
بەدار) ﴿وَلَتَعْلَمُنَّ﴾ (ئەوسا) بەڕاستی دەزانن ﴿أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَى﴾ کاممان (من یان خواکەی موسا)
سزامان سەختتر و بەردەوامترە ﴿٧١﴾ ﴿قَالُوا لَن نُّؤْثِرَكَ﴾ (ساحیرەکان) وتیان ئێمە هەرگیز تۆ هەڵنابژێرین
﴿عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ﴾ بەسەر ئەو نیشانە موعجیزانەدا کەبۆمان هاتووە ﴿وَالَّذِي فَطَرَنَا﴾ (وە تۆ هەڵنابژێرین
بەسەر) ئەو خوایەی کە لەنەبوون ئێمەی دروست کردووە ﴿فَاقْضِ مَا أَنتَ قَاضٍ﴾ جا هەرچیت بەدەست
دێت بیکە ﴿إِنَّمَا تَقْضِي هَٰذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ بێگومان تۆ تەنها لەم ژیانی دونیا دەست دەڕۆی و بڕیار دەدەیت ﴿٧٢﴾
﴿إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا﴾ بەڕاستی ئێمە باوەڕمان هێنا بەپەروەردگارمان ﴿لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا﴾ بۆ ئەوەی لەتاوانەکانمان
خۆش ببێت ﴿وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ﴾ هەروەها لەو جادووەش کە بەزۆر پێت دەکردین ﴿وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾
وەخوای گەورە (پاداشتی) چاکترە و بەردەوامترە ﴿٧٣﴾ ﴿إِنَّهُ مَن يَأْتِ رَبَّهُ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ بگەڕێتەوە لای
پەروەردگاری ﴿مُجْرِمًا﴾ بەتاوانباری ﴿فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە بێگومان دۆزەخ جێگایەتی ﴿لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ﴾
نەدەمرێ تێیدا نەدەژی (بەئاسوودەیی) ﴿٧٤﴾ ﴿وَمَن يَأْتِهِ مُؤْمِنًا﴾ وە ئەو کەسەی بەباوەڕداری بگەڕێتەوە
لای (خوای گەورە) ﴿قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ﴾ بەڕاستی کردەوەی چاکیشی کردبێ ﴿فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ﴾
ئالەوانە پلەو پایەی بەرز و بڵندیان هەیە ﴿٧٥﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ کە بەهەشتانێکە جێگای مانەوەی هەمیشەییە
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بۆ هەتاهەتایە دەمێننەوە تێیدا ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ
مَن تَزَكَّىٰ﴾ ئەوە پاداشتی کەسێکە خۆی پاک و خاوێن ڕابگرێ (لە کوفر و تاوان) ﴿٧٦﴾

﴿ولقد أوحينا إلى موسى﴾ بەڕاستی نیگامان نارد بۆ مووسا ﴿أن أسر بعبادي﴾ کە بەندەکانم بە شەو
ببە (واتە لە میصر دەرچن) ﴿فاضرب لهم طريقا في البحر يبسا﴾ ڕێگەیەکی ووشکیان لە دەریای (سوور)
بۆ بکەرەوە ﴿لا تخاف دركا﴾ مەترسە (فیرعەون) پێت بگات ﴿ولا تخشى﴾ وە مەترسە (لە خنکان
لە دەریادا) ﴿٧٧﴾ ﴿فأتبعهم فرعون بجنوده﴾ ئەمجا فیرعەون بە سەربازەکانیەوە شوێنیان کەوتن
﴿فغشيهم من اليم ما غشيهم﴾ جا لە ناکاو دەریا ئەوانی (لەناو شەپۆلی خۆیدا) داپۆشی چ
داپۆشینێک ﴿٧٨﴾ ﴿وأضل فرعون قومه﴾ فیرعەون گەلەکەی خۆی گومڕا کرد ﴿وما هدى﴾ و ڕێنموویی
نەکردن ﴿٧٩﴾ ﴿يا بني إسرائيل﴾ ئەی نەوەی ئیسرائیل ﴿قد أنجيناكم من عدوكم﴾ بەڕاستی ڕزگارمان کردن
لە دوژمنەکەتان ﴿وواعدناكم﴾ وە بەڵێنمان پێدان ﴿جانب الطور الأيمن﴾ (بەهاتنی مووسا بۆ) لای ڕاستی
کێوی طور ﴿ونزلنا عليكم﴾ و بۆمان ناردن ﴿المن والسلوى﴾ گەزۆ و شێلاقە (باڵندەیەکە گۆشتی لە
هەموو باڵندەیەک خۆشترە) ﴿٨٠﴾ ﴿كلوا من طيبات ما رزقناكم﴾ بخۆن لەو ڕۆزیە پاکەی پێمان داون
﴿ولا تطغوا فيه﴾ و زیادەڕۆیی تێدا مەکەن ﴿فيحل عليكم غضبي﴾ ئەگینا خەشم و قەهری من دەتانگرێتەوە
﴿ومن يحلل عليه غضبي﴾ جا هەر کەسێک قار و خەشمی من دایگرێ ﴿فقد هوى﴾ ئەوە بێگومان تیاچووە و
هەڵدێراوە ﴿٨١﴾ ﴿وإني لغفار لمن تاب﴾ وە بەڕاستی من زۆر لێبوردەم لەو کەسەی تەوبەی کردبێ
﴿وآمن وعمل صالحا﴾ و باوەڕی هێنابێ و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿ثم اهتدى﴾ پاشان بەردەوام
بووبێ لەسەر ئەو ڕێبازە ﴿٨٢﴾ ﴿وما أعجلك عن قومك يا موسى﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا بۆچی
پێش گەلەکەت کەوتی (بۆ گەیشتن بە کێوی طور) ﴿٨٣﴾ ﴿قال هم أولاء على أثري﴾ (مووسا) فەرمووی
گەلەکەم ئەوانەن بە دوامەوەن ﴿وعجلت إليك رب﴾ بۆیە بەپەلە هاتم بۆ لات ئەی پەروەردگارم
﴿لترضى﴾ بۆ ئەوەی لێم ڕازی بیت ﴿٨٤﴾ ﴿قال﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿فإنا قد فتنا قومك﴾
جا بەڕاستی ئێمە قەومەکەتمان تاقی کردەوە ﴿من بعدك﴾ لە پاش (هاتنی) تۆ ﴿وأضلهم السامري﴾
وە سامیری گومڕای کردن ﴿٨٥﴾ ﴿فرجع موسى إلى قومه﴾ ئەمجا (پاش وەرگرتنی تەورات) مووسا گەڕایەوە
بۆ لای گەلەکەی ﴿غضبان أسفا﴾ بە تووڕەیی و قار و خەشمەوە ﴿قال يا قوم﴾ وتی ئەی گەلەکەم
﴿ألم يعدكم ربكم﴾ ئایا پەروەردگارتان بەڵێنی پێ نەدان ﴿وعدا حسنا﴾ بە بەڵێنی چاک ﴿أفطال عليكم العهد﴾
بۆچی من زۆرم پێ چوو ﴿أم أردتم﴾ یان هەر ویستتان ﴿أن يحل عليكم غضب من ربكم﴾ تووڕەیی
و خەشم لە لایەن پەروەردگارتانەوە یەخەتان بگرێت ﴿فأخلفتم موعدي﴾ بۆیە بەڵێنی منتان شکاند
﴿٨٦﴾ ﴿قالوا ما أخلفنا موعدك﴾ وتیان ئێمە بەڵێنەکەی تۆمان نەشکاند ﴿بملكنا﴾ بە ویست و دەسەڵاتی
خۆمان ﴿ولكنا حملنا أوزارا﴾ بەڵکو ئێمە چەند کوڵ و بارێ درابوو بە کۆڵماندا ﴿من زينة القوم﴾
لە خشڵی قیبتیەکان ﴿فقذفناها فكذلك ألقى السامري﴾ جا فڕێماندایە (ناو ئاگرەوە) هەروەها سامیریش
فڕێی دا ﴿٨٧﴾

﴿فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا﴾ ئنجا (سامیری لەو خشڵە تواوانە) پەیکەری گوێرەکەیەکی بۆ دروست کردن
﴿لَّهُ خُوَارٌ﴾ بۆڕەیەکی هەبوو (وەك بۆڕەی گوێرەکە) ﴿فَقَالُوا﴾ ئەمجا وتیان ﴿هَٰذَا إِلَٰهُكُمْ وَإِلَٰهُ
مُوسَىٰ﴾ ئەمە خوای ئێوەو خوای مووساشە ﴿فَنَسِيَ﴾ ئەوە (مووسا) لەبیری چووە (دەگەڕێ بەشوێن
خوادا) ﴿٨٨﴾ ﴿أَفَلَا يَرَوْنَ﴾ ئایا ئەوان نازانن (نابینن) ﴿أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا﴾ (ئەو گوێرەکەیە) وەڵامی
هیچ وتەیەکیان ناداتەوە ﴿وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ وەخاوەنی هیچ زیان و قازانجێك نییە بۆیان
﴿٨٩﴾ ﴿وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی هاروون پێی وتن ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەوەو پێش
﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِنَّمَا فُتِنتُم بِهِ﴾ بێگومان ئێوە بەم (گوێرەکەیە) تاقی کرانەوە (گومڕا بوون)
﴿وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَٰنُ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە خوای میهرەبانە ﴿فَاتَّبِعُونِي﴾ کەواتە شوێنی من
بکەون ﴿وَأَطِيعُوا أَمْرِي﴾ گوێڕایەڵی فەرمانی من بن ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُوا لَن نَّبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ﴾ وتیان هەرگیز واز
ناهێنین و بەدەوریدا دێین و دەیپەرستین ﴿حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ﴾ هەتا مووسا دەگەڕێتەوە بۆ لامان
﴿٩١﴾ ﴿قَالَ يَا هَارُونُ﴾ (مووسا) وتی ئەی هاروون ﴿مَا مَنَعَكَ﴾ چ شتێك بەرگری کردیت ﴿إِذْ رَأَيْتَهُمْ
ضَلُّوا﴾ کاتێ بینیت ئەمانە گومڕا بوون ﴿٩٢﴾ ﴿أَلَّا تَتَّبِعَنِ﴾ (لەوەی) کەشوێنی من بکەوی ﴿أَفَعَصَيْتَ
أَمْرِي﴾ ئایا سەرپێچی فەرمانی منت کرد؟ ﴿٩٣﴾ ﴿قَالَ يَا ابْنَ أُمَّ﴾ (هاروون) فەرمووی ئەی کوڕی دایکم
﴿لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي﴾ مووی ڕیش و سەرم مەگرەو ڕامەکێشە ﴿إِنِّي خَشِيتُ أَن تَقُولَ﴾ بەڕاستی ترسام
کە (هاتیتەوە پێم) بڵێیت ﴿فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ تۆ جیاوازیت خستە نێوان بەنی ئیسرائیلیەکانەوە ﴿وَلَمْ
تَرْقُبْ قَوْلِي﴾ و چاوەڕوانی فەرمانی منت نەکرد ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) وتی ﴿فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ﴾
ئەی سامیری تۆ ئەم کارە ترسناکە چی بوو کردت؟ ﴿٩٥﴾ ﴿قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ﴾ (سامیری)
وتی من شتێکم دی ئەوان نەیانزانی (یانی شتێکم بینی ئەوان نەیان بینی) ﴿فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ أَثَرِ
الرَّسُولِ﴾ ئەمجا من مشتێکم لەشوێن پێی (وڵاخەکەی) جوبرەئیل هەڵگرت ﴿فَنَبَذْتُهَا﴾ و
فڕێمدا (بەخشڵە تواوەکەدا) ﴿وَكَذَٰلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي﴾ بەو جۆرە نەفسم ئەم کارەی بۆ جوان و
شیرین کردم ﴿٩٦﴾ ﴿قَالَ فَاذْهَبْ﴾ (مووسا) وتی دەبڕۆ ﴿فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَن تَقُولَ﴾ ئەوسا بێگومان
تاماوی لەم ژیانەدا (هەر کەس لێت نزیك بوویەوە) دەبێ بڵێیت ﴿لَا مِسَاسَ﴾ نزیکم مەکەوەرەوە،
دەستم لێ مەدە ﴿وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَّن تُخْلَفَهُ﴾ وەبێگومان بەڵێنێکیشت هەیە (لەڕۆژی دواییدا) هەرگیز
ڕزگار نابیت لێی ﴿وَانظُرْ إِلَىٰ إِلَٰهِكَ﴾ وەسەیری پەرستراوەکەشت کە ﴿الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا﴾
کەبەردەوام دەتپەرست ﴿لَّنُحَرِّقَنَّهُ﴾ دڵنیابە چاك دەیسووتێنین ﴿ثُمَّ لَنَنسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ﴾ پاشان بێگومان
(خۆڵەمێشەکەش) پرژو بڵاو دەکەینەوە بەدەریادا ﴿نَسْفًا﴾ بەپرژو بڵاوێکی وەها (کە شوێنەواریشی
نەمێنێت) ﴿٩٧﴾ ﴿إِنَّمَا إِلَٰهُكُمُ اللَّهُ﴾ پەرستراوی (ڕاستەقینەی) ئێوە تەنها خوایە ﴿الَّذِي لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾
کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ئەو نەبێت ﴿وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ زانیاری ئەو هەموو شتێکی
گرتۆتەوە ﴿٩٨﴾

﴿كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئا بەو جۆرە دەیگێڕینەوە بۆت ﴿مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ﴾ هەندێك
لەبەسەرهات و هەواڵی ئەو (گەلانەی) ڕابوردوو ﴿وَقَدْ آتَيْنَاكَ﴾ بێگومان پێمان داویت ﴿مِنْ لَدُنَّا
ذِكْرًا﴾ لەلایەن خۆمانەوە قورئان (٩٩) ﴿مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ﴾ هەر كەسێ پشتی تێ بكات ﴿فَإِنَّهُ يَحْمِلُ﴾
ئەوە بەڕاستی هەڵیدەگرێ ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿وِزْرًا﴾ بارێكی قورس (تاوان) (١٠٠)
﴿خَالِدِينَ فِيهِ﴾ بێ بڕانەوە تێیدا دەمێننەوە ﴿وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا﴾ چ بارێكی خراپ و پیسەیان بەكۆڵەوەیە
لەڕۆژی دواییدا (١٠١) ﴿يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ﴾ ئەو ڕۆژەی كە فوو دەكرێ بەشەیپوردا (بۆ جاری دووەم)
﴿وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ﴾ ئەوسا تاوانباران كۆدەكەینەوە ﴿يَوْمَئِذٍ زُرْقًا﴾ لەو ڕۆژەدا لەش و چاویان شین هەڵگەڕاوە
(١٠٢) ﴿يَتَخَافَتُونَ بَيْنَهُمْ﴾ بەچرپەوە لەنێوان خۆیاندا دەڵێن ﴿إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا﴾ ئێوە تەنها دە (شەو ڕۆژ بەدونیادا)
مابوونەوە (١٠٣) ﴿نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ﴾ ئێمە چاك دەزانین بەوەی ئەوان دەیڵێن ﴿إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً﴾ كاتێ
(لەوەیان) كە ژیرتریانە و ڕێكترینیانە لەڕاستییەوە دەڵێ ﴿إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا﴾ ئێوە تەنها یەك ڕۆژ مانەوە
(١٠٤) ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەكەن سەبارەت بەشاخەكان ﴿فَقُلْ يَنْسِفُهَا
رَبِّي نَسْفًا﴾ بۆیان بڵێ پەروەردگار لەبیخیان دێنێ و وردو خاشیان دەكات ئەمجا بایەرژو بڵاویان دەكاتەوە (١٠٥)
﴿فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا﴾ ئەمجا ڕێك و ساف بێ ئاو و گژو گیاو دەیهێڵێتەوە (١٠٦) ﴿لَا تَرَى فِيهَا﴾ نابینی تێیدا
﴿عِوَجًا وَلَا أَمْتًا﴾ هیچ جۆرە لاری و بەرزی و نزمییەك (١٠٧) ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ﴾ هەموو
دەكەونە شوێن جاڕدەری (كۆكردنەوە) ﴿لَا عِوَجَ لَهُ﴾ لاڕەحلەوری ناكەن لەفەرمانی ﴿وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ﴾
لەترسی خوای میهرەبان هەموو دەنگەكان نزم دەبن ﴿فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا﴾ چپەچپ بەبێ شتێك نابیستی (١٠٨)
﴿يَوْمَئِذٍ﴾ ئا لەو ڕۆژەدا ﴿لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ﴾ تكا كردن سوودی نیە ﴿إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ﴾ مەگەر كەسێ خوای
میهرەبان ڕێگەی بدات ﴿وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا﴾ و لەووتەكەشی ڕازی بێ (١٠٩) ﴿يَعْلَمُ﴾ (خوا) دەزانێ و ئاگادارە
﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهەموو ئەو شتانەی لەپێشیانەوەیە (لەقیامەتدا چاوەڕێیانە) ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە بەهەموو
ئەو شتانە لەپاشیانەوەیە (لە دونیادا كردوویانە) ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا﴾ بەڵام ئەوان دەربارەی خوا هەموو
شتێك نازانن (١١٠) ﴿وَعَنَتِ الْوُجُوهُ﴾ هەموو دەم و چاوەكان (لەڕۆژی قیامەتدا) مل كەچ و فەرمانبەردارن ﴿لِلْحَيِّ
الْقَيُّومِ﴾ بۆ (خوای) هەمیشە زیندوو و ڕاگری بوونەوەر ﴿وَقَدْ خَابَ﴾ بێگومان زەرەرمەند بووە ﴿مَنْ حَمَلَ
ظُلْمًا﴾ ئەوەی كەباری ستەمی هەڵگرتبێ (١١١) ﴿وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوەش كردەوە چاكەكانی كردبێت
﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ باوەڕداریش بوو بێت ﴿فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا﴾ ئەوە نەلە ستەم دەترسێ (پێی بكرێ) ﴿وَلَا هَضْمًا﴾
نەلە كەم كردنەوەی پاداشتی (دەترسێ) (١١٢) ﴿وَكَذَلِكَ﴾ ئابەو جۆرە ﴿أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێكی عەرەبیمان
دابەزاندووە ﴿وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ﴾ بە چەند جۆر و شێواز هەڕەشەمان لەوێ باسكردووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾
بۆ ئەوەی لە خوا بترسن و خۆیان بپارێزن (لە تاوان) ﴿أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا﴾ یان ببێت بەهۆی بێدار كردنەوەیان
لەغەفڵەت و بێ ئاگایی (بەهۆی قورئانەوە) (١١٣)

﴿فَتَعَٰلَى ٱللَّهُ﴾ ئەمجا بەرز و بڵندە ئەو خوایە ﴿ٱلْمَلِكُ ٱلْحَقُّ﴾ کە دەسەڵات داریکی (پادشایەکی) حەق و ڕاستە ﴿وَلَا تَعْجَلْ بِٱلْقُرْءَانِ﴾ پەلە مەکە لە (خوێندنی) قورئاندا ﴿مِن قَبْلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَن يُقْضَىٰٓ إِلَيْكَ وَحْيُهُۥ﴾ وەحی کردنەکەی بۆت تەواو بێت ﴿وَقُل رَّبِّ زِدْنِى عِلْمًا﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم زانست و زانیاریم زیاد بکە ﴿١١٤﴾ ﴿وَلَقَدْ عَهِدْنَآ إِلَىٰٓ ءَادَمَ مِن قَبْلُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە پێشتر پەیمان و بەڵێنمان لە ئادەم وەرگرت (لەدرەختی قەدەغەکراو نەخوات) ﴿فَنَسِىَ﴾ بەڵام کاری پێ نەکرد (لەبیری چوو) ﴿وَلَمْ نَجِدْ لَهُۥ عَزْمًا﴾ وە ئێمە لەودا بڕیارمان نەدی (کە بڕیار بدات بە فەرمانی خودا بکات) ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ﴾ (باسی) ئەو کاتە بکە بە فریشتەکانمان ووت ﴿ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ﴾ سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوٓا۟﴾ ئەوانیش هەموو سوژدەیان برد ﴿إِلَّآ إِبْلِيسَ﴾ جگە لە شەیتان کە سەرپێچی کرد (و سوژدەی نەبرد) ﴿١١٦﴾ ﴿فَقُلْنَا يَٰٓـَٔادَمُ﴾ ئەمجا ووتمان ئەی ئادەم ﴿إِنَّ هَٰذَا﴾ بەڕاستی ئەم (ئیبلیسە) ﴿عَدُوٌّ لَّكَ وَلِزَوْجِكَ﴾ دوژمنی تۆو هاوسەرەکەتە ﴿فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ ٱلْجَنَّةِ﴾ کەواتە (ئاگادار بن) لە بەهەشت دەرتان نەکات ﴿فَتَشْقَىٰٓ﴾ چونکە دوو چاری ناخۆشی و زەحمەت دەبیت ﴿١١٧﴾ ﴿إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا﴾ بێگومان تۆ لەو (بەهەشتە)دا برسیت نابێ ﴿وَلَا تَعْرَىٰ﴾ ڕووت و قووت نابی ﴿١١٨﴾ ﴿وَأَنَّكَ لَا تَظْمَؤُا۟ فِيهَا﴾ وە بێگومان لەویدا تینووت نابێت ﴿وَلَا تَضْحَىٰ﴾ وە گەرمای (خۆر) لێت نادات (ئازارت پێ ناگەیەنێ) ﴿١١٩﴾ ﴿فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ ٱلشَّيْطَٰنُ﴾ ئەمجا شەیتان نیازی خراپی خستە دڵیەوە ﴿قَالَ﴾ ووتی ﴿يَٰٓـَٔادَمُ﴾ ئەی ئادەم ﴿هَلْ أَدُلُّكَ﴾ ئایا پیشانت بدەم ﴿عَلَىٰ شَجَرَةِ ٱلْخُلْدِ﴾ درەختی نەمری (هەر کەس لێی بخوات هەرگیز نامری) ﴿وَمُلْكٍ لَّا يَبْلَىٰ﴾ و موڵک و دەسەڵاتی هەر دوایی نەیەت ﴿١٢٠﴾ ﴿فَأَكَلَا مِنْهَا﴾ ئەمجا هەردووکیان لەو (بەرووبوومی درەختە) یان خوارد ﴿فَبَدَتْ﴾ بەو هۆیەوە (جل وبەرگیان داماڵدرا و) دەرکەوت ﴿لَهُمَا سَوْءَٰتُهُمَا﴾ عەیب و عەورەتیان ﴿وَطَفِقَا﴾ وەدەستیان کرد ﴿يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِن وَرَقِ ٱلْجَنَّةِ﴾ بە داپۆشینی لەشیان بە گەڵای (درەختەکانی) بەهەشت ﴿وَعَصَىٰٓ ءَادَمُ رَبَّهُۥ﴾ وە ئادەم سەرپێچی فەرمانی پەروەردگاری کرد ﴿فَغَوَىٰ﴾ ئیتر لە ڕێگای ڕاست لای دا ﴿١٢١﴾ ﴿ثُمَّ ٱجْتَبَٰهُ رَبُّهُۥ﴾ پاشان پەروەردگاری هەڵیبژارد (بۆ پێغەمبەریی) ﴿فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَىٰ﴾ وتەوبەی لێ قبووڵ کردو ڕێنموویی کرد ﴿١٢٢﴾ ﴿قَالَ ٱهْبِطَا مِنْهَا﴾ (خوا) فەرمووی هەردووکتان بڕۆنە خوارەوە لەوێ (لەبەهەشت) ﴿جَمِيعًۢا﴾ بەیەکەوە ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ (نەوەکانتان) دەبنە دوژمنی یەکتری ﴿فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّى هُدًى﴾ جا ئەگەر (بەپێغەمبەراندا) پەیامێکتان بۆ هات لەلایەن منەوە ﴿فَمَنِ ٱتَّبَعَ هُدَاىَ﴾ ئەوسا ئەوەی شوێنی ڕێنموویی من بکەوێ ﴿فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ﴾ ئەوە (لەدونیادا) گومڕا نابێ و (لەڕۆژی دواییشدا) تووشی ناخۆشی و زەحمەت نابێ ﴿١٢٣﴾ ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ﴾ وە هەر کەسێ ڕوو وەرگێڕێ ﴿عَن ذِكْرِى﴾ لە بیرو یادی من ﴿فَإِنَّ لَهُۥ مَعِيشَةً ضَنكًا﴾ ئەوە بێگومان ئەو کەسە گوزەرانێکی سەخت و تەنگی دەبێت (لەگۆڕدا) ﴿وَنَحْشُرُهُۥ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ و لە ڕۆژی دواییشدا حەشری دەکەین ﴿أَعْمَىٰ﴾ بەکوێری ﴿١٢٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ﴾ دەڵێ ئەی پەروەردگارم ﴿لِمَ حَشَرْتَنِىٓ أَعْمَىٰ﴾ بۆچی بە کوێری حەشرت کردم ﴿وَقَدْ كُنتُ بَصِيرًا﴾ خۆ من (لە دونیادا) چاو ساغ و بینا بووم ﴿١٢٥﴾

﴿قَالَ كَذَٰلِكَ﴾ (خوا) دەفەرمووێ هەر بەو شێوەیە ﴿أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا﴾ ئایەتەکانی ئێمەت بۆ هات و لەبیری خۆت بردەوە (و کوێر بوویت لێیان) ﴿وَكَذَٰلِكَ الْيَوْمَ تُنسَىٰ﴾ بەهەمان شێوە ئەمڕۆش ئەمڕۆ گوێت پێ نادرێت و لەبیر دەکرێیت ﴿١٢٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ﴾ وەهەر بەو جۆرە تۆڵە دەسێنین لەوەی زیادەڕەوی کردبێت ﴿وَلَمْ يُؤْمِن بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ و باوەڕی نەهێنابێ بە ئایەتەکانی پەروەردگاری ﴿وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ﴾ وە سزای ڕۆژی دوایی ﴿أَشَدُّ وَأَبْقَىٰ﴾ بەئێشتر و بەردەوامترە (لە سزای دونیا) ﴿١٢٧﴾ ﴿أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ ئەی ئایا (خوا) بۆی ڕوون نەکردوونەتەوە ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا﴾ چەندمان لەناوبرد ﴿قَبْلَهُم مِّنَ الْقُرُونِ﴾ لە گەل و نەتەوەی چەرخەکانی پێش ئەمان ﴿يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ﴾ کە (ئەم بێ باوەڕانە) دەگەڕێن و هاتوچۆ دەکەن بەناو شوێنەکانیاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کەباسکرا) ﴿لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَىٰ﴾ چەندەها بەڵگە و نیشانەی هەیە بۆ ئەو کەسانەی ژیرن ﴿١٢٨﴾ ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ﴾ ئەگەر نەبوایە بڕیارێک ﴿سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ لە پەروەردگارتەوە پێشتر درابوو (بۆ لەناوبردنیان) ﴿لَكَانَ لِزَامًا﴾ بێگومان (لەناوبردنی بێ باوەڕان) پێویست دەبوو ﴿وَأَجَلٌ مُّسَمًّى﴾ ئەگەر ماوەی دیاری کراویش نەبوایە (کە قیامەتە) ﴿١٢٩﴾ ﴿فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ کەواتە ئەی موحەممەد ﷺ ئارام بگرە لەسەر ئەوەی ئەوانە دەیڵێن ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ بەحەمد و سوپاسی و ستایشی پەروەردگارت تەسبیحاتی خوا بکە ﴿قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ﴾ لەپێش هەڵاتنی خۆر ﴿وَقَبْلَ غُرُوبِهَا﴾ و لەپێش ئاوا بوونیدا ﴿وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ﴾ و لەهەندێ کات و ساتەکانی شەودا خوا بپەرستە و نوێژ بکە ﴿وَأَطْرَافَ النَّهَارِ﴾ وە لەسەرەتا و کۆتایی ڕۆژدا ﴿لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ﴾ بۆ ئەوەی (پاداشتی دەربگیتەوە) کە پێی ڕازی بیت ﴿١٣٠﴾ ﴿وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ﴾ تۆ چاوەکانت مەبڕە ﴿إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ﴾ ئەو سامان و بەهرانەی داومانە ﴿أَزْوَاجًا مِّنْهُمْ﴾ بەتاقم و دەستەیەک لەوان (بێباوەڕان) ﴿زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ چونکە ئەوە ڕازاوەیی و جوانی ژیانی دونیایە ﴿لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾ بۆ ئەوەیە تاقییان بکەینەوە تێیدا ﴿وَرِزْقُ رَبِّكَ﴾ دڵنیابە ڕزق و ڕۆزی پەروەردگارت (لە دوا ڕۆژدا) ﴿خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ چاکتر و بەردەوامترە ﴿١٣١﴾ ﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ فەرمان بدە بەخێزانەکەت ﴿بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا﴾ بەنوێژ کردن و خۆیشت خۆڕاگر و بەردەوام بە لەسەر بەجێ هێنانی ﴿لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا﴾ ئێمە داوای ڕۆزیت لێ ناکەین ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُكَ﴾ بەڵکو ئێمە ڕزق و ڕۆزی تۆ دەدەین ﴿وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ وە سەرەنجامی چاک بۆ پارێزکاران و خواناسانە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَقَالُوا﴾ (بێ باوەڕان) وتیان ﴿لَوْلَا يَأْتِينَا﴾ (ئەگەر ڕاستە پێغەمبەرە) دەی بۆ بۆمان ناهێنێ ﴿بِآيَةٍ مِّن رَّبِّهِ﴾ بەڵگە و موعجیزەیەک لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿أَوَلَمْ تَأْتِهِم بَيِّنَةُ﴾ ئایا ئەوان بەڵگەی ئاشکرایان بۆ نەهاتووە ﴿مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ﴾ کە لەپەڕاوە پێشووەکاندا هەبوو (وەک تەورات و ئینجیل) ﴿١٣٣﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُم﴾ ئەگەر ئێمە ئەوانمان لەناو بردایە ﴿بِعَذَابٍ مِّن قَبْلِهِ﴾ بەسزایەک پێش (ناردنی پێغەمبەر ﷺ) ﴿لَقَالُوا رَبَّنَا﴾ بێگومان (لەدوا ڕۆژدا) دەیانوت ئەی پەروەردگارمان ﴿لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا﴾ بۆچی (لەدونیادا) پێغەمبەرێکت بۆ نەناردین ﴿فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ﴾ تاشوێنی بەرنامەو ئایەتەکانی تۆ بکەوتینایە ﴿مِن قَبْلِ أَن نَّذِلَّ وَنَخْزَىٰ﴾ پێش ئەوەی سەرشۆڕ و ڕیسوا ببین ﴿١٣٤﴾ ﴿قُلْ كُلٌّ مُّتَرَبِّصٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەموو چاوەڕوانین (چ لایەکمان سەردەکەوین) ﴿فَتَرَبَّصُوا﴾ دەی ئێوەش چاوەڕوان بن ﴿فَسَتَعْلَمُونَ﴾ ئەوسا لە ئایندەدا دەزانن ﴿مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ﴾ چ کەسێک خاوەنی ڕێگای ڕاستە ﴿وَمَنِ اهْتَدَىٰ﴾ وە چ کەسێک هیدایەتی خوای وەرگرتووە ﴿١٣٥﴾

سورەتی ﴿الأنبیاء﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ﴾ لێپرسینەوەی خەڵکی نزیك بووەوە ﴿وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ﴾ بەڵام ئەوان
لە بێ ئاگایی و غەفڵەتدا ﴿مُعْرِضُونَ﴾ پشت ئەکەن و ڕوو وەرئەگێڕن (لە ئایینی خوا) ﴿١﴾
﴿مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحْدَثٍ﴾ هەر پەیامێکی تازەیان لە پەروەردگاریانەوە بۆ بێت (کە قورئانە)
﴿إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ﴾ ئەوان دەیبیستن و گاڵتەی پێ دەکەن ﴿٢﴾ ﴿لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ﴾ دڵەکانیان
بێ ئاگایە ﴿وَأَسَرُّوا النَّجْوَى﴾ زۆر بە نهێنی چپەیان دەکرد ﴿الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەوانەی کە ستەمیان کرد
﴿هَلْ هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ﴾ (دەیان وت) ئایا ئەم (پێغەمبەر)ەش هەر بەشەرێك نییە وەك ئێوە ﴿أَفَتَأْتُونَ
السِّحْرَ﴾ دەی ئایا ئێوە دەڕۆن بە دوای جادووەوە ﴿وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە دەیبینن (مەبەستیان ئەوەی
موحەممەد ﷺ دەڵێن سیحرە) ﴿٣﴾ ﴿قَالَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) فەرمووی ﴿رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ﴾ پەروەردگارم
بە هەموو قسەیەك (چرپەیەك) دەزانێت ﴿فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ لە ئاسمان بێت یان لە زەوی
﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ ئەو زاتە بیسەری زانایە ﴿٤﴾ ﴿بَلْ قَالُوا﴾ ئەوانە ووتیان نەخێر (ئەوەی موحەممەد
هێناویەتی بێگانییە) بەڵکو ﴿أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ﴾ چەند خەو بینینێکی تێکەڵ و پێکەڵی (موحەممەدە
خۆیەتی) ﴿بَلِ افْتَرَاهُ﴾ نا بەڵکو موحەممەد خۆی ئەم (قورئانە)ی هەڵبەستووە ﴿بَلْ هُوَ شَاعِرٌ﴾
نا بەڵکو ئەو (موحەممەدە) شاعیرە ﴿فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ﴾ دەبا نیشانە و موعجیزەیەکمان بۆ بێنێ ﴿كَمَا أُرْسِلَ
الْأَوَّلُونَ﴾ وەك (ئەو موعجیزانەی) پێغەمبەرانی پێشووی پێ نێردراسوون ﴿٥﴾ ﴿مَا آمَنَتْ﴾ بڕوایان
نەهێنا ﴿قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا﴾ (خەڵکی) هیچ شار و گوندێك پێش ئەمان کە لەناومان بردوون
﴿أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەمان باوەڕ دێنن؟ ﴿٦﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا﴾ نەمان ناردووە ﴿قَبْلَكَ﴾ پێش تۆ (ئەی
موحەممەد ﷺ) ﴿إِلَّا رِجَالًا﴾ جگە لە پیاوانێك ﴿نُوحِي إِلَيْهِمْ﴾ کە نیگا و سروشمان بۆ کردوون
﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ﴾ دەی پرسیار بکە لە خاوەنی کتێبەکانی (پێشوو لە زانایانی گاوور و جوولەکە)
﴿إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە نازانن ﴿٧﴾ ﴿وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا﴾ ئێمە ئەو پێغەمبەرانەمان نەکردۆتە
پەیکەرێك ﴿لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ﴾ کە خواردن نەخۆن ﴿وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ﴾ وە ئەوان هەمیشەیی و نەمر
نەبوون ﴿٨﴾ ﴿ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ﴾ پاشان بەڵێنێك کە پێمان دابوون بەجێمان هێنا ﴿فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ﴾
جا ئەوانە و هەر کەسێکمان دەویست (لە باوەڕداران) ڕزگارمان کردن ﴿وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ﴾
وە زیادەڕۆیانمان لەناوبرد ﴿٩﴾ ﴿لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ﴾ سوێند بەخوا ناردوومانەتە خوارەوە ﴿كِتَابًا﴾
کتێبێك بۆ ئێوە ﴿فِيهِ ذِكْرُكُمْ﴾ کە سەربەرزی و ناوبانگی ئێوەی تێدایە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا بیر
ناکەنەوە ﴿١٠﴾

﴿وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ﴾ چەندەها شارو گوندمان تێك شكاند (ولەناومان بردن) ﴿كَانَتْ ظَالِمَةً﴾ كە (خەڵكەكەی)
ستەمكار بوون ﴿وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ﴾ وەپاش ئەوان گەل و تاقمی ترمان (لەجێیان) پەیدا هێنا ﴿١١﴾ ﴿فَلَمَّا أَحَسُّوا
بَأْسَنَا﴾ جا كاتێك (بێ باوەڕان) هەستیان كرد بەسزاو تۆڵەی ئێمە ﴿إِذَا هُمْ﴾ دەست بەجێ ئەوان ﴿مِنْهَا يَرْكُضُونَ﴾
لەو شارانە بەخێرایی رایان دەكرد ﴿١٢﴾ ﴿لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا﴾ (فریشتەكان بەگاڵتەوە پێیان دەڵێن) رامەكەن
وبگەڕێنەوە ﴿إِلَىٰ مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ﴾ بۆ لای ئەو سەروەت و بەهرەمانەی كە تێیدا خۆش بوون ﴿وَمَسَاكِنِكُمْ﴾ وە (بگەڕێنەوە)
بۆ سەر خانوو ماڵەكانتان ﴿لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ﴾ بەڵكو پرسیارتان لێ بكرێت (لەوەی بەسەرتان هاتووە) ﴿١٣﴾ ﴿قَالُوا
يَا وَيْلَنَا﴾ (بەگەڕان هەڵهاتنا) ئەیان ووت هاوار بۆ ئێمە ﴿إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە ستەمكار بووین ﴿١٤﴾
﴿فَمَا زَالَتْ﴾ ئیتر بەردەوام ﴿تِلْكَ دَعْوَاهُمْ﴾ ئەمە هاواریان بوو (هاوار بۆ ئێمە) ﴿حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ﴾
هەتا هەموویانمان درویەوە و خامۆشی كرد (لەناومان بردن) ﴿١٥﴾ ﴿وَمَا خَلَقْنَا﴾ ئێمە دروستمان نەكردووە
﴿السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ﴾ ئاسمان و زەوی و ئەوەی نێوانیانمان بەگاڵتەو بێ هوودە ﴿١٦﴾ ﴿لَوْ أَرَدْنَا﴾ ئەگەر
بمان ویستایە ﴿أَنْ نَتَّخِذَ لَهْوًا﴾ سەرقاڵی بۆ خۆمان هەڵبژێرین (وەك هاوسەرو منداڵ) ﴿لَاتَّخَذْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ﴾
لەلایەن خۆمانەوە هەڵمان دەبژارد ﴿١٧﴾ ﴿بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ﴾ (وا نییە) بەڵكو حەق دەدەین بەسەر بەتاڵ
دا ﴿فَيَدْمَغُهُ﴾ بەهۆیەوە (بەتاڵ) مێشكی دەپژێ و تێكدەشكێ ﴿فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ﴾ ئەمجا دەست بەجێ بەتاڵ
تێدەچێت و بەبا دەچێت ﴿وَلَكُمُ الْوَيْلُ﴾ هاوار (وسزای سەخت) بۆ ئێوە ﴿مِمَّا تَصِفُونَ﴾ لەبەر ئەوەی كە دەیڵێن و بڕیاری
دەدەن بۆ خوا (لە هاوسەرو منداڵ) ﴿١٨﴾ ﴿وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە ئەوەی لە ئاسمانەكان و زەویدایە
﴿وَمَنْ عِنْدَهُ﴾ وە ئەو (فریشتانە)ی كە لای خوان ﴿لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ﴾ هەرگیز لە پەرستنی ئەو خۆیان بەزل
نازانن ﴿وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ﴾ هەرگیزیش ماندوو نابن ﴿١٩﴾ ﴿يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ شەوو ڕۆژ تەسبیحات و ستایشی
(خوا) دەكەن ﴿لَا يَفْتُرُونَ﴾ ماندوو نابن و سارد نابنەوە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمِ اتَّخَذُوا﴾ ئایا ئەوانە هەڵیان بژاردووە (وبڕیاریان داوە)
﴿آلِهَةً مِنَ الْأَرْضِ﴾ چەند پەرستراو و (خوایەك) لە زەوی دا (بۆ خۆیان) ﴿هُمْ يُنْشِرُونَ﴾ (كە دەسەڵاتی
ئەوەیان هەبێت مردوو زیندوو بكەنەوە؛ خەڵك كۆبكەنەوە و زیندوو بكەنەوە) ﴿٢١﴾ ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا﴾ ئەگەر
لەهەردووكیاندا (لە ئاسمان و زەویدا) چەند پەرستراوێك هەبوایە ﴿آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ﴾ جگە لە خوا ﴿لَفَسَدَتَا﴾ بێگومان
(ئاسمان و زەوی) هەر دوو كاول وویران دەبوون ﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ﴾ دەی پاك و بێگەردی بۆ خوای
پەروەردگاری عەرش ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ لەوەی بێ باوەڕان بڕیاری دەدەن (بۆ خوا) ﴿٢٢﴾ ﴿لَا يُسْأَلُ﴾ (خوا) پرسیاری
لێ ناكرێت (ڕەخنەی لێ ناگیرێت) ﴿عَمَّا يَفْعَلُ﴾ لەسەر كارێك كە دەیكات ﴿وَهُمْ يُسْأَلُونَ﴾ بەڵكو ئەوان (بەندەكان)
پرسیاریان لێ دەكرێت ﴿٢٣﴾ ﴿أَمِ اتَّخَذُوا﴾ ئایا ئەوانە هەڵیان بژاردووە (وبڕیاریان داوە) ﴿مِنْ دُونِهِ آلِهَةً﴾
چەند پەرستراوێك جگە لە خوا ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ (پێیان) بڵێ بەڵگەكەتان بێنن لەسەر ئەوەی بڕیارتان داوە)
﴿هَٰذَا ذِكْرُ مَنْ مَعِيَ﴾ ئەمە قسەی ئەم قورئانەیە(خوا ناردوویەتی) بۆ من ﴿وَذِكْرُ مَنْ قَبْلِي﴾ وە قسەی ئەو (پەیام و پێغەمبەرانە)
لەپێش منەوە هاتوون(وەك تەورات و ئینجیل لە هیچیاندا نەبووە چەند پەرستراوێك بڕیار بدراوە) ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ﴾
بەڵام زۆربەی زۆریان ﴿لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ﴾ حەق و ڕاستی نازانن ﴿فَهُمْ مُعْرِضُونَ﴾ لەبەر ئەوەیشە پشتی تێدەكەن و ڕووی لێ
وەردەگێڕن ﴿٢٤﴾

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا﴾ وه‌ نه‌مانناردووه‌ ﴿مِن قَبْلِكَ﴾ پێش تۆ ﴿مِن رَّسُولٍ﴾ هیچ پێغه‌مبه‌رێك ﴿إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ﴾
مه‌گه‌ر نیگامان بۆ ناردووه‌ ﴿أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا﴾ (به‌وه‌ی كه‌) بێگومان جگه‌ له‌من هیچ په‌رستراوێكی ڕاست
نی یه‌ ﴿فَاعْبُدُونِ﴾ كه‌واته‌ ته‌نها من بپه‌رستن ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالُوا﴾ (وه‌ بێباوه‌ڕان) ووتیان ﴿اتَّخَذَ الرَّحْمَٰنُ وَلَدًا﴾
خوای میهره‌بان منداڵی بۆ خۆی بڕیار داوه‌ (كه‌ فریشته‌كانن) ﴿سُبْحَانَهُ﴾ پاك و بێگه‌رده‌ خوا (له‌م شتانه‌)
﴿بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ﴾ به‌ڵكو ئه‌وانه‌ (ئه‌و فریشتانه‌) به‌نده‌ی ڕێز گیراو(ی خوا)ن ﴿٢٦﴾ ﴿لَا يَسْبِقُونَهُ﴾ له‌ خوا
پێش ناكه‌ون ﴿بِالْقَوْلِ﴾ له‌ قسه‌ كردنیان ﴿وَهُم بِأَمْرِهِ﴾ وه‌ئه‌وان به‌ فه‌رمانی خوا ﴿يَعْمَلُونَ﴾ كار ده‌كه‌ن ﴿٢٧﴾
﴿يَعْلَمُ﴾ (خوا) ده‌زانێت وئاگاداره‌ ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ به‌ ئه‌وه‌ی له‌ پێش ده‌ستیاندایه‌ ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وه‌
به‌ ئه‌وه‌ی له‌ ڕۆژی دوایدا بۆیان ئاماده‌ كراوه‌ ﴿وَلَا يَشْفَعُونَ﴾ وه‌ (فریشته‌كان) تكا ناكه‌ن ﴿إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَىٰ﴾
مه‌گه‌ر بۆ ئه‌و كه‌سه‌ نه‌بێت (خوا) ڕازی بێت (تكای بۆ بكرێت) ﴿وَهُم مِّنْ خَشْيَتِهِ﴾ وه‌ ئه‌وان (فریشته‌كان)
له‌ترس وهه‌یبه‌تی خوا ﴿مُشْفِقُونَ﴾ زۆر ده‌ترسن ﴿٢٨﴾ ﴿وَمَن يَقُلْ مِنْهُمْ﴾ وه‌ هه‌ر كام له‌وانه‌ (له‌و فریشتانه‌) بڵێ
﴿إِنِّي إِلَٰهٌ مِّن دُونِهِ﴾ بێگومان منیش په‌رستراوم جگه‌ له‌خوا ﴿فَذَٰلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ﴾ ئه‌و به‌ (ئاگری) دۆزه‌خ
تۆڵه‌ی لێ ده‌سه‌نین ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هه‌ر به‌وجۆره‌ ﴿نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ پاداشتی سته‌مكاران ده‌ده‌ینه‌وه‌ (تۆڵه‌یان
لێ ده‌كه‌ینه‌وه‌) ﴿٢٩﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَ﴾ ئایا نه‌یان دی (نه‌یان زانیوه‌) ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئه‌وانه‌ بێ بڕوا بوون
﴿أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ كه‌ئاسمانه‌كان و زه‌وی ﴿كَانَتَا رَتْقًا﴾ هه‌ردووكیان پێكه‌وه‌ لكابوون (یه‌ك
پارچه‌ بوون) ﴿فَفَتَقْنَاهُمَا﴾ ئه‌مجا له‌یه‌كترمان جیاكرده‌وه‌ ﴿وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ﴾ وه‌ هه‌ر له‌ ئاوه‌مان هێنا به‌كار
ودروستمان كردووه‌ ﴿كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ﴾ هه‌موو شتێكی زیندوو ﴿أَفَلَا يُؤْمِنُونَ﴾ ده‌ی ئایا ئه‌وانه‌ هه‌ر باوه‌ڕ ناهێنن؟
﴿٣٠﴾ ﴿وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ﴾ وه‌دروستمان كردووه‌ (وداماں ناوه‌) له‌ زه‌ویدا ﴿رَوَاسِيَ﴾ چه‌ند شاخی دامه‌زراو
﴿أَن تَمِيدَ بِهِمْ﴾ بۆ ئه‌وه‌ جوڵه‌ جوڵ نه‌كات به‌وانه‌ی (به‌سه‌ر پشتیه‌وه‌ن) ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا﴾ وه‌ دامانناوه‌ له‌ زه‌وی
(یان له‌ شاخه‌كان) دا ﴿فِجَاجًا سُبُلًا﴾ دۆڵ و ڕێگاوبانی زۆر ﴿لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ تا ئه‌وان شاره‌زا بن و پێویستی
خۆیان دابین بكه‌ن ﴿٣١﴾ ﴿وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ﴾ وه‌ ئاسمانمان كردووه‌ ﴿سَقْفًا مَّحْفُوظًا﴾ به‌ سه‌قفێكی (سه‌ربانێكی)
پارێزراو ﴿وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا﴾ به‌ڵام ئه‌وانه‌ سه‌باره‌ت به‌ ئایه‌ته‌كانی ئاسمان ﴿مُعْرِضُونَ﴾ پشت تێكه‌ر و ڕوو
وه‌رگێڕ بوون ﴿٣٢﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وه‌ هه‌ر ئه‌و (خوا) یه‌ ﴿خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ كه‌ شه‌و و ڕۆژی دروست كردووه‌
﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وه‌ خۆر و مانگیش(ی دروست كردووه‌) ﴿كُلٌّ﴾ هه‌ریه‌ك له‌وان ﴿فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ﴾
له‌ خولگه‌یه‌كدا ده‌سوڕێنه‌وه‌ ﴿٣٣﴾ ﴿وَمَا جَعَلْنَا﴾ بڕیارمان نه‌داوه‌ ﴿لِبَشَرٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بۆ هیچ كه‌سێك له‌پێش
تۆوه‌ ﴿الْخُلْدَ﴾ مانه‌وه‌ی هه‌میشه‌یی (نه‌مری) ﴿أَفَإِن مِّتَّ﴾ ئه‌مجا ئه‌گه‌ر تۆ بمری ﴿فَهُمُ الْخَالِدُونَ﴾
(دوا مردنی تۆ) ئایا ئه‌وان ژیانیان به‌رده‌وام ده‌بێ و نامرن؟ (نه‌خێر) ﴿٣٤﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هه‌موو كه‌سێك
﴿ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾ مردن ده‌چێژێت (وده‌مرێت) ﴿وَنَبْلُوكُم﴾ وه‌ ئێمه‌ تاقیتان ده‌كه‌ینه‌وه‌ ﴿بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ﴾ به‌خراپه‌
وناخۆشی وه‌ به‌ چاكه‌ و خۆشی ﴿فِتْنَةً﴾ تاقیكردنه‌وه‌یه‌ك (چاك و خراپ) ﴿وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ﴾ وه‌هه‌ر بۆ لای ئێمه‌
ده‌گه‌ڕێنه‌وه‌ ﴿٣٥﴾

﴿وَإِذَا رَآكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێ تۆ دەبینن ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕن ﴿إِن
يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾ جگە لە گاڵتەو لاقرتێ کردن بە تۆ هیچی تر ناکەن ﴿أَهَٰذَا الَّذِي﴾ (بەمەبەستیە کەوە
دەڵێن) ئایا ئەمە ئەو کەسەیە ﴿يَذْكُرُ آلِهَتَكُمْ﴾ (بەخراپی) باسی بتەکانتان دەکات ﴿وَهُم بِذِكْرِ
الرَّحْمَٰنِ﴾ لەکاتێکدا خۆیان بە باسکردنی (قورئان) وریکری خوای میهرەبان ﴿هُمْ كَافِرُونَ﴾
بێ بڕوان ﴿٣٦﴾ ﴿خُلِقَ الْإِنسَانُ مِنْ عَجَلٍ﴾ (سروشتی) ئینسان وایە لەسەر پەلەکردن بەدی هێنراوە
﴿سَأُرِيكُمْ آيَاتِي﴾ بەزوویی نیشانەی خۆمتان پیشان دەدەم ﴿فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ﴾ کەواتە پەلە مەکەن ﴿٣٧﴾
﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە (بت پەرستان بە گاڵتەوە) دەڵێن ﴿مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ ئەم بەڵێنی (تۆڵەیە) کەی دێت
﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٣٨﴾ ﴿لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ئەوانەی کە کافرن
بیانزانیایە (چ سزایەکی سەخت لەبەر دەمیاندایە) ﴿حِينَ لَا يَكُفُّونَ﴾ کاتێ ناتوانن دووری
بخەنەوە ﴿عَن وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَن ظُهُورِهِمْ﴾ بڵێسەی ئاگر لەدەم وچاو و پشتیان ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾
وەلەوان یارمەتی نادرێن ﴿٣٩﴾ ﴿بَلْ تَأْتِيهِم بَغْتَةً﴾ بەڵکو لەناکاودا تووشیان دێت ﴿فَتَبْهَتُهُمْ﴾
وسەرسامیان دەکات (بەشێوەیەك) ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ ناتوانن ﴿رَدَّهَا﴾ بیگێڕنەوە (بەرگری
بکەن) ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وە مۆڵەتیشیان نادرێت (تەوبە بکەن) ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ﴾ سوێند
بەخوا بێگومان گاڵتەو لاقرتێ کراوە ﴿بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بەپێغەمبەرانی پێش تۆش ﴿فَحَاقَ بِالَّذِينَ﴾
ئەمجا دەوری ئەوانەی دا ﴿سَخِرُوا مِنْهُم﴾ ئەوان کە گاڵتەیان دەکرد (بەپێغەمبەران) ﴿مَّا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو سزایەی ئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٤١﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ (بە گاڵتەکەران) ﴿مَن يَكْلَؤُكُم﴾
کێ (دەتوانێت) ئێوە بپارێزێت ﴿بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ بەشەو و بەڕۆژ ﴿مِنَ الرَّحْمَٰنِ﴾ لە (سزای) خوای
میهرەبان ﴿بَلْ هُمْ﴾ بەڵکو ئەوانە ﴿عَن ذِكْرِ رَبِّهِم مُّعْرِضُونَ﴾ بەردەوام پشت هەڵدەکەن لەیاد
وریکری پەروەردگاریان ﴿٤٢﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ﴾ ئاخۆ (ئەو بێ باوەڕانە) چەند پەرستراوێکیان هەیە
﴿تَمْنَعُهُم مِّن دُونِنَا﴾ جگە لە ئێمە ڕێگری (سزا)یان لێ بکات ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ (ئەو پەرسترانە) ناتوانن
﴿نَصْرَ أَنفُسِهِمْ﴾ یارمەتی خۆیان بدەن ﴿وَلَا هُم مِّنَّا يُصْحَبُونَ﴾ وە لەلایەن ئێمەشەوە پەنا نادرێن ﴿٤٣﴾
﴿بَلْ مَتَّعْنَا هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ﴾ بەڵکو ئێمە ئەوان و باو و باپیرانیانمان ژیاندووە بە خۆشی (نازو نیعمەتی
دونیامان پێدابوون) ﴿حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ﴾ تا تەمەنی زۆریان بەسەر برد ﴿أَفَلَا يَرَوْنَ﴾ دەی ئایا
ئەوانە (قورەیشیەکان) سەرنج نادەن ﴿أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ﴾ کە بێگومان ئێمە (وردە وردە) دێینە خاك
و وڵاتی (ئەوان) ﴿نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا﴾ لە هەموو لایەکی بەوە کەمی دەکەینەوە (بەڕزگار کردنی
لەلایەن موسڵمانانەوە) ﴿أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان زاڵ و سەرکەوتوون (یان ئێمە)؟ ﴿٤٤﴾

﴿قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بێگومان من تەنها ئێوە بێدار دەکەمەوە (دەتان ترسێنم) ﴿بِالْوَحْيِ﴾ بەنیگا و وەحی ﴿وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَاءَ﴾ وە کەڕەکان بانگەوازی (حەق) نابیستن ﴿إِذَا مَا يُنذَرُونَ﴾ کاتێک کە دەترسێنرێن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَئِن مَّسَّتْهُمْ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر دوو چاریان بێت ﴿نَفْحَةٌ﴾ کەمێک ﴿مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ﴾ لە سزای پەروەردگارت ﴿لَيَقُولُنَّ﴾ بێگومان ئەوان دەڵێن ﴿يَا وَيْلَنَا﴾ هاوارو باچوورن بۆ ئێمە ﴿إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە (هەموومان) ستەمکار بووین ﴿٤٦﴾ ﴿وَنَضَعُ﴾ وەئێمە دادەنێین ﴿الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ﴾ تەرازووەکانی دادپەروەری (کە کردەوەی پێ دەکێشرێت) ﴿لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا﴾ ئەمجا هیچ کەس کەمترین ستەمی لێ ناکرێت ﴿وَإِن كَانَ مِثْقَالَ﴾ با قورسی (کردەوەکەی) ﴿حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ﴾ بەقەدەر تۆوی خەرتەلەیەکیش بێت ﴿أَتَيْنَا بِهَا﴾ ئێمە دەیهێنین ﴿وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ﴾ وە بەسە کە ئێمە ژمێرياری (کردەوەی بەندەکان) بین ﴿٤٧﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تەورات (کەجیا کەرەوەی حەق و بەتاڵە) بەخشیمانە مووسا وهاروون، ﴿وَضِيَاءً وَذِكْرًا﴾ وەڕوون کەرەوە و یادخەرەوەشە ﴿لِّلْمُتَّقِينَ﴾ بۆ پارێزکاران و لە خواترسان ﴿٤٨﴾ ﴿الَّذِينَ يَخْشَوْنَ﴾ ئەوانەی کەدەترسن ﴿رَبَّهُم بِالْغَيْبِ﴾ لە پەروەردگاریان بەنادیاری وپەنهانی ﴿وَهُم﴾ وەئەوان (کەسانێکن) ﴿مِّنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ﴾ لە ڕۆژی دوایی زۆر دەترسن ﴿٤٩﴾ ﴿وَهَٰذَا﴾ وەئەم (قورئانە) ﴿ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ﴾ یادخەرەوەیەکی بەفەڕ وپیرۆزە ﴿أَنزَلْنَاهُ﴾ ناردومانەتە خوارەوە ﴿أَفَأَنتُمْ﴾ دەی ئایا ئێوە ﴿لَهُ مُنكِرُونَ﴾ دانی پێدا نانێن (باوەڕی پێ ناکەن) ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەخشیمان ﴿إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ﴾ بە ئیبراهیم ڕێنموونی وشارەزایی ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێشدا ﴿وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ﴾ وەئێمە بە (شایانی) ئەو ئاگادار بووین ﴿٥١﴾ ﴿إِذْ قَالَ﴾ کاتێک وتی ﴿لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ﴾ بە باوکی وگەلەکەی ﴿مَا هَٰذِهِ التَّمَاثِيلُ﴾ ئا ئەم پەیکەر و بتانە چین ﴿الَّتِي أَنتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ﴾ کە ئێوە دەیان پەرستن (بەلایانەوە ماونەتەوە)؟ ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُوا﴾ (گەلەکەی) وتیان ﴿وَجَدْنَا آبَاءَنَا﴾ باوو باپیرانمان دیوە ﴿لَهَا عَابِدِينَ﴾ ئەمانەیان پەرستووە ﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) وتی ﴿لَقَدْ كُنتُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿أَنتُمْ وَآبَاؤُكُمْ﴾ خۆتان و باوو باپیرانتان ﴿فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٥٤﴾ ﴿قَالُوا﴾ (لە وەڵامدا) وتیان ﴿أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ﴾ ئایە ڕاستی و حەقت بۆ هێناوین ﴿أَمْ أَنتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ﴾ یا تۆ گاڵتەمان پێ دەکەیت ﴿٥٥﴾ ﴿قَالَ بَل رَّبُّكُمْ﴾ (ئیبراهیم) وتی (حەقم هێناوە) بەڵکو پەروەردگاری ئێوە ﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوییە ﴿الَّذِي فَطَرَهُنَّ﴾ هەر ئەویش بەدی هێناون ﴿وَأَنَا عَلَىٰ ذَٰلِكُم﴾ وە بێگومان من لەسەر ئەوانە (کەباسم کرد) ﴿مِّنَ الشَّاهِدِينَ﴾ لە شاهید وبەئاگایانم ﴿٥٦﴾ ﴿وَتَاللَّهِ﴾ سوێند بە خوا ﴿لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُم﴾ پیلان دادەنێم بۆ (لەناو بردنی) بتەکانتان ﴿بَعْدَ أَن تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ﴾ دوای ئەوەی پشتان تێکردن (بەجێتان هێشتن) ﴿٥٧﴾

﴿فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا﴾ ئەمجا ئیبراهیم هەموو بتەکانی وورد کرد ﴿إِلَّا كَبِيرًا لَّهُمْ﴾ جگە لە بتە گەورەکەیان
نەبێت ﴿لَعَلَّهُمْ﴾ بە ئومێدی ئەوەی ﴿إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ﴾ بگەڕێنەوە بۆ لای ئەو (بۆ لای ئیبراهیم ئەویش
ڕاستییان پێ بڵێ. بەڵکو باوەڕبێنن) ۝٥٨ ﴿قَالُوا﴾ (بتپەرستان) ووتیان ﴿مَن فَعَلَ هَٰذَا﴾ کێ ئەمەی کردووە
﴿بِآلِهَتِنَا﴾ بە خواکانمان (بەبتەکانمان) ﴿إِنَّهُ﴾ بەڕاستی ئەو کەسە ﴿لَمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لە ستەمکارانە
(دەبێ سزا بدرێت) ۝٥٩ ﴿قَالُوا﴾ (چەند کەسێک) ووتیان ﴿سَمِعْنَا﴾ گوێمان لە لاوێک بوو
﴿يَذْكُرُهُمْ﴾ باسی ئەوانی (بتەکانی بە خراپە) دەکرد ﴿يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ﴾ پێی دەڵێن ئیبراهیم ۝٦٠
﴿قَالُوا﴾ (کۆمەڵی لە گەلەکەی) ووتیان ﴿فَأْتُوا بِهِ﴾ کەوایە بیهێنن ﴿عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ﴾ لە پێش چاوی
خەڵک (بیهێنن) ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ﴾ بەڵکو (ئەوانەی دیباسینەوە) شایەتی لەسەر بدەن ۝٦١
﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿أَأَنتَ فَعَلْتَ هَٰذَا﴾ ئایا تۆ ئەمەت کردووە ﴿بِآلِهَتِنَا﴾ بە خواکانمان (بەبتەکانمان)
﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ۝٦٢ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا﴾ نەخێر بەڵکو ئەم بتە
گەورەیان ئەوەی کردووە ﴿فَاسْأَلُوهُمْ﴾ دە پرسیار لەوانە (بتە شکاوەکان) بکەن ﴿إِن كَانُوا يَنطِقُونَ﴾
ئەگەر ئەو بتانە قسە دەکەن ۝٦٣ ﴿فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ ئەمجا گەڕانەوە بۆ لای یەکتری (سەریان کردە
بەیەکدا) ﴿فَقَالُوا﴾ جا (بە یار خۆیاندا هەمدیکیان) ووتیان ﴿إِنَّكُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿أَنتُمُ الظَّالِمُونَ﴾
هەر خۆتان ستەمکارن ۝٦٤ ﴿ثُمَّ نُكِسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ﴾ پاشان سەر بەرەو خوار کرانەوە (گەڕانەوە بۆ سەر
سەختی و بەدناسیەکەیان) ﴿لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ بەڕاستی تۆ دەزانی ﴿مَا هَٰؤُلَاءِ يَنطِقُونَ﴾ ئەو بتانە قسە ناکەن
(ئەی ئیبراهیم) ۝٦٥ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿أَفَتَعْبُدُونَ﴾ ئەی ئێوە دەپەرستن؟ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ مَا﴾
جگە لە خوا شتانێک ﴿لَا يَنفَعُكُمْ شَيْئًا﴾ کە هیچ قازانج و سوودێکتان پێ ناگەیەنن ﴿وَلَا
يَضُرُّكُمْ﴾ وە هیچ زیانێکیشتان لێ نادەن ۝٦٦ ﴿أُفٍّ لَّكُمْ﴾ ئۆف بۆ ئێوە ﴿وَلِمَا تَعْبُدُونَ﴾ بۆ ئەو
بتانەش کە دەیپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن (بیر و هۆشتان
ناخەنە کار) ۝٦٧ ﴿قَالُوا﴾ (هەندێ لە بتپەرستان) ووتیان ﴿حَرِّقُوهُ﴾ (ئیبراهیم) چاک بیسووتێنن
﴿وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ﴾ و یارمەتی خواکانتان (بتەکانتان) بدەن و سەریان بخەن ﴿إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە
ئەو کارە دەکەن ۝٦٨ ﴿قُلْنَا﴾ (کە ئیبراهیمیان خستە ئاگرەوە) ووتمان ﴿يَا نَارُ﴾ ئەی ئاگر ﴿كُونِي بَرْدًا
وَسَلَامًا﴾ سارد بەرەوە و بێ زیانبە ﴿عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ لەسەر ئیبراهیم ۝٦٩ ﴿وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا﴾ ئەوان
ویستیان پیلان بگێڕن بە ئیبراهیم (بە سووتان لەناوی ببەن) ﴿فَجَعَلْنَاهُمُ﴾ بەڵام ئێمە ئەوانمان کردە
﴿الْأَخْسَرِينَ﴾ زەرەرمەندترین (دۆڕاوترین) کەس ۝٧٠ ﴿وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا﴾ وە ئیبراهیم و لوطمان
ڕزگار کرد ﴿إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي﴾ و (ناردمان) بۆ ئەو زەوییە (بۆ وولاتی شام) ﴿بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ﴾
کە پیت و بەرەکەتمان تێ خستبوو ۝٧١ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ﴾ وە بەخشیمان بە ئیبراهیم ﴿إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً﴾
ئیسحاق و (بە ئیسحاقیش) یەعقوب، بە زیاد (لە داواکەی ئیبراهیم کە داوای منداڵێکی کرد)
﴿وَكُلًّا جَعَلْنَا﴾ وە هەموویانمان کرد ﴿صَالِحِينَ﴾ بە پیاوی چاک ۝٧٢

﴿وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً﴾ وە ئەوانمان کرد بە پێشەوا ﴿يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾ بە فەرمانی ئێمە ڕێنموویی (خەڵکیان)
دەکرد ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ﴾ وە نیگامان کرد بۆیان ﴿فِعْلَ الْخَيْرَاتِ﴾ بە ئەنجامدانی کاری چاک ﴿وَإِقَامَ الصَّلَاةِ﴾
وە بە نوێژ کردن ﴿وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ﴾ و زەکات دان ﴿وَكَانُوا لَنَا﴾ وە ئەوان هەر بۆ ئێمە ﴿عَابِدِينَ﴾
عیبادەتیان دەکرد ﴿٧٣﴾ ﴿وَلُوطًا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ بەخشیمان بە لووط پێغەمبەرێتی و زانیاری ﴿وَنَجَّيْنَاهُ﴾
وە ڕزگارمان کرد ﴿مِنَ الْقَرْيَةِ﴾ لە (دەست خەڵکی) ئەو شارەی (سەدوم) ﴿الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبَائِثَ﴾
کە (خەڵکەکەی) کردەوەی پیس و ناپوختیان دەکرد (نێربازییان دەکرد) ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا﴾ بەڕاستی ئەوانە
﴿قَوْمَ سَوْءٍ فَاسِقِينَ﴾ گەلێکی خراپی لە فەرمان دەرچوو بوون ﴿٧٤﴾ ﴿وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا﴾ وە ئێمە لووطمان
خستە ناو ڕەحمەت و میهرەبانی خۆمانەوە ﴿إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ بەڕاستی لووط لە چاکەکاران بوو ﴿٧٥﴾
﴿وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِن قَبْلُ﴾ وە پێشتر نووح پێغەمبەر ﷺ هاواری (لە ئێمە) کرد ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ ئەمجا
ئێمەش وەڵامماندایەوە و بەدەنگییەوە هاتین ﴿فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ﴾ خۆی و (ئیماندارانی) خێزانەکەیمان
ڕزگار کرد ﴿مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ﴾ لە تەنگانە زۆر گەورەکە (لە لافاو و خنکان) ﴿٧٦﴾ ﴿وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ
الَّذِينَ﴾ وە یارمەتیمان دا بە دژی ئەو گەلەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە بەڵگەو ئایەتەکانی ئێمەیان بە درۆ دەزانی
﴿إِنَّهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانە ﴿كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ﴾ گەلێکی پیس بوون ڕۆچووبوون لە خراپەدا ﴿فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ﴾
لەبەر ئەوە هەموویانمان خنکاند (لە توفانەکەدا) ﴿٧٧﴾ ﴿وَدَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ﴾ (باسی) داوود و سولەیمان بکە
﴿إِذْ يَحْكُمَانِ﴾ کاتێ بڕیاریان دەرکرد ﴿فِي الْحَرْثِ﴾ دەربارەی ئەو کشتوکاڵەی ﴿إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ﴾
کە بە شەو ئاژەڵی کەسانێک تێیدا لەوەڕابوون (زیانیان لێ دابوو) ﴿وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ﴾ وە ئێمە بۆ دادوەری
بڕیارەکەیان ﴿شَاهِدِينَ﴾ ئامادە (ئاگادار) بووین ﴿٧٨﴾ ﴿فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ﴾ ئەوسا ئێمە ئەوەمان فێری
سولەیمان کرد (سولەیمان وتی: ئاژەڵە زیان خۆرەکە بدرێتە دەست خاوەن کشتوکاڵەکە، کەڵک لە شیر
و بەرهەمیان وەربگرێت، وە کشتوکاڵەکەش بدرێتە دەست خاوەن ئاژەڵەکە بەرووبومەکەی بخوات و خزمەتی
بکەن تا وەک پێشی زیان لێکەوتنەکەی لێ دێتەوە، پاشان هەریەک لە ئاژەڵ و کشتوکاڵەکە بگەڕێنرێنەوە بۆ
خاوەنەکانیان) ﴿وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ وە بە هەر یەک لەو دووانە (داوود و سولەیمان) پێغەمبەرێتی
(دادوەری) و زانستمان پێدان ﴿وَسَخَّرْنَا﴾ وە ڕاممان هێنا ﴿مَعَ دَاوُودَ﴾ لەگەڵ داوودا ﴿الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ﴾
چیاکان و باڵندەکە تەسبیحاتی خوایان دەکرد ﴿وَكُنَّا فَاعِلِينَ﴾ وە هەر ئێمە ئەوەمان کرد (بۆ داوود)
﴿٧٩﴾ ﴿وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ﴾ وە داوودمان فێری دروستکردنی پۆشاکی زرێ (جەنگی) کرد
بۆ ئێوە ﴿لِتُحْصِنَكُم مِّن بَأْسِكُمْ﴾ تا بتان پارێزێت لە کاتی شەڕ و کوشتاردا ﴿فَهَلْ أَنتُمْ﴾ دەی ئایا ئێوە
﴿شَاكِرُونَ﴾ سوپاسگوزارن (بۆ خوا لەسەر ئەم نیعمەتانە) ﴿٨٠﴾ ﴿وَلِسُلَيْمَانَ﴾ وە (ڕاممان هێنا) بۆ سولەیمان
﴿الرِّيحَ عَاصِفَةً﴾ بای توند (ڕەشەبا) ﴿تَجْرِي بِأَمْرِهِ﴾ بە فەرمانی سولەیمان دەڕۆیشت ﴿إِلَى الْأَرْضِ﴾ بۆ ئەو وڵات
و زەوییەی ﴿الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ کە پڕ پیت و بەرەکەتمان کردبوو ﴿وَكُنَّا﴾ وە ئێمە ﴿بِكُلِّ شَيْءٍ﴾ بە هەموو
شتێک ﴿عَالِمِينَ﴾ ئاگادار بووین ﴿٨١﴾

﴿وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَن﴾ وە هەندێ لە شەیتانەکان (مان رام هێنابوو) ﴿يَغُوصُونَ لَهُ﴾ دەچوونە ژێری دەریا بۆ سولەیمان (تا گەوهەر و مرواری بۆ دەربهێنن) ﴿وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە جگە لەوە کاری تریشیان دەکرد (بۆی وەك کۆشك دروستکردن) ﴿وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ﴾ بەڕاستی ئێمەش چاودێر (وپارێزەر)ی ئەوان بووین ﴿٨٢﴾ ﴿وَأَيُّوبَ﴾ وە (باسی) ئەیووب (بکە) ﴿إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد (لەدوای ماوەیەکی زۆر) ﴿أَنِّي﴾ بەڕاستی من ﴿مَسَّنِيَ الضُّرُّ﴾ زیان و ئازار و نەخۆشی دووچارم بووە ﴿وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ و تۆش میهرەبانترینی میهرەبانانی ﴿٨٣﴾ ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ جا ئێمەش هاوار و پاڕانەوەیمان گیرا کرد ﴿فَكَشَفْنَا﴾ و لامان برد ﴿مَا بِهِ مِن ضُرٍّ﴾ ئەو زیان و ئازار و نەخۆشییەی کە هەیبوو ﴿وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ﴾ وە هەموو ماڵ و منداڵیمان پێ بەخشیەوە (کە پێشتر مردبوون) ﴿وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ﴾ و ئەوەندەی تریش لەگەڵیان ﴿رَحْمَةً مِّنْ عِندِنَا﴾ ئەوە ڕەحمەتێکی تایبەت بوو لەئێمەوە ﴿وَذِكْرَىٰ لِلْعَابِدِينَ﴾ و بیرخەرەوە و ئامۆژگاری بوو بۆ خواپەرستان ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ﴾ وە (باسی) ئیسماعیل و ئیدریس و ذەلکیفل (بکە) ﴿كُلٌّ مِّنَ الصَّابِرِينَ﴾ هەموویان لە ئارام گران بوون ﴿٨٥﴾ ﴿وَأَدْخَلْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە ئەوانمان خستە ﴿فِي رَحْمَتِنَا﴾ ناو ڕەحمەتی خۆمان (کە بەهەشتە) ﴿إِنَّهُم﴾ بێگومان ئەوانە ﴿مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ لە چاکەکاران بوون ﴿٨٦﴾ ﴿وَذَا النُّونِ﴾ وە (باسی) ذەنوون (یونس بکە کە پێغەمبەری خەڵکی نەینەوا بوو) ﴿إِذ ذَّهَبَ﴾ کاتێك ڕۆیشت ﴿مُغَاضِبًا﴾ بە توڕەیی (گەلەکەی بەجێ هێشت) ﴿فَظَنَّ﴾ وای دەزانی ﴿أَن لَّن نَّقْدِرَ عَلَيْهِ﴾ ئێمە تەنگانەی بەسەردا ناهێنین ﴿فَنَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ (خوای گەورە تاقیکردەوە و فڕێدرایە ناو دەریا و نەهەنگێك قووتی دا) جا لە تاریکییەکاندا (تاریکی شەو و دەریا و ناو سکی نەهەنگ) هاواری کرد ﴿أَن لَّا إِلَٰهَ إِلَّا أَنتَ﴾ (ئەی خوایە) بەڕاستی هیچ پەرستراوێکی بەهەق وڕاستی نییە جگە لە تۆ ﴿سُبْحَانَكَ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ تۆیە ﴿إِنِّي كُنتُ﴾ بێگومان من ﴿مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لە ستەمکاران بووم (لەبەر ئەوەی ئارامم نەگرت و وازم لە گەلەکەم هێنا) ﴿٨٧﴾ ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ ئێمەش نزا و هاواری ئەومان گیرا کرد ﴿وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ﴾ و لەو خەم و خەفەتە ڕزگارمان کرد ﴿وَكَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە ﴿نُنجِي الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئیمانداران ڕزگار دەکەین ﴿٨٨﴾ ﴿وَزَكَرِيَّا﴾ وە (باسی) زەکەریا (بکە) ﴿إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿لَا تَذَرْنِي فَرْدًا﴾ بە تەنها مەمهێڵەرەوە (منداڵێکم پێ ببەخشە) ﴿وَأَنتَ﴾ وە تۆ ﴿خَيْرُ الْوَارِثِينَ﴾ چاکترینی میراتگرانی ﴿٨٩﴾ ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ ئێمەش دوعای ئەومان وەڵام دایەوە ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ﴾ و یەحیامان پێ بەخشی ﴿وَأَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ﴾ و خێزانەکەشیمان بۆ چاك کردەوە (لە نەزۆکی) ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا﴾ بێگومان ئەوانەی (باسکران لە پێغەمبەران) ﴿يُسَارِعُونَ﴾ پێشبڕکێیان دەکرد ﴿فِي الْخَيْرَاتِ﴾ لە (ئەنجامدانی) هەموو خێر و چاکەیەکدا ﴿وَيَدْعُونَنَا﴾ و هاواریان لە ئێمە دەکرد ﴿رَغَبًا وَرَهَبًا﴾ بە ئومێدی (بەهەشت) وە ترسی (دۆزەخ) ﴿وَكَانُوا﴾ وە ئەوان ﴿لَنَا خَاشِعِينَ﴾ ملکەچ بوون بۆ ئێمە (وە ترسی ئێمەیان) ﴿٩٠﴾

﴿وَالَّتِي﴾ وە(باسی) ئەو ئافرەتە (مەریەمی کچی عیمران بکە) ﴿أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا﴾ کەداوێنی خۆی پاراست ﴿فَنَفَخْنَا فِيهَا﴾ ئەمجا فوومان پێداکرد (بەهۆی جوبرەئیلەوە) ﴿مِن رُّوحِنَا﴾ لەو ڕوحەی کەهی خۆمان بوو ﴿وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا﴾ وە ئەو (مەریەم) و کوڕەکەیمان کرد ﴿آيَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ بە موعجیزەیەك بۆ جیهانیان ﴿٩١﴾ ﴿إِنَّ هَٰذِهِ﴾ بەڕاستی ئا ئەمەیە ﴿أُمَّتُكُمْ﴾ ئاینی ئێوە ﴿أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ کەیەك ئاینە (ئاینی هەموو پێغەمبەرانە) ﴿وَأَنَا رَبُّكُمْ﴾ وەمنیش پەروەردگارتانم ﴿فَاعْبُدُونِ﴾ کەوانە تەنها من بپەرستن ﴿٩٢﴾ ﴿وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ﴾ بەلام خەڵکی جیاوازیان کەوتە نێوان و سەرپێچی پێغەمبەرەکانیان کرد، زۆربەیان بوون بەچەند کۆمەڵ گروهێکەوە (هەستان دەستیانکرد بە پەرستنی بت وهەواو ئارەزووی خۆیان) ﴿كُلٌّ﴾ (بەلام) هەموویان ﴿إِلَيْنَا رَاجِعُونَ﴾ تەنها بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٩٣﴾ ﴿فَمَن﴾ ئەمجا هەر کەس ﴿يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ﴾ (هەرچەند) لەکردەوە چاکەکان بکات ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ (بەو مەرجەی) باوەڕداریش بێت ﴿فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ﴾ ئەوە (پاداشتی) کۆششەکەی ون نابێت و بەفیڕۆ ناڕوات ﴿وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بۆ (کردەوەکانی) ئەو نووسەرین ﴿٩٤﴾ ﴿وَحَرَامٌ عَلَىٰ قَرْيَةٍ﴾ وە حەرامە قەدەغەیەو ناشێت بۆ خەڵکی ئەو گوند وشارانەی ﴿أَهْلَكْنَاهَا﴾ کە کاولمان کردن وەناومان بردن ﴿أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾ کەجارێکی تر بگەڕێنەوە (بۆ دونیا) ﴿٩٥﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ (ژیان درێژەی دەبێت) تا ئەو کاتەی ﴿فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ﴾ (بەربەستەکەی) یەئجوج و مەئجوج دەکرێتەوە ﴿وَهُم﴾ ئەوانیش ﴿مِّن كُلِّ حَدَبٍ﴾ لەهەموو بەرزاییەکەوە ﴿يَنسِلُونَ﴾ بەپەلە (بەخێرایی) دێنە خوارەوە ﴿٩٦﴾ ﴿وَاقْتَرَبَ﴾ وەنزیك بوتەوە ﴿الْوَعْدُ الْحَقُّ﴾ بەڵێنی ڕاست (هاتنی قیامەت) ﴿فَإِذَا﴾ جا لەو کاتەدا ﴿هِيَ شَاخِصَةٌ﴾ تەبلەق و ڕەق دەبێ ﴿أَبْصَارُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ چاوی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿يَا وَيْلَنَا﴾ (دەڵێن) هاوار و مەرگ بۆ ئێمە ﴿قَدْ كُنَّا﴾ بێگومان ئێمە لەدونیادا ﴿فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا﴾ لەبێ ئاگاییەك(ی تەواو)دا بووین لە ئەمە ﴿بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بەڵکو ئێمە ستەمکار بووین ﴿٩٧﴾ ﴿إِنَّكُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿وَمَا تَعْبُدُونَ﴾ وئەوانەش دەیانپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لەخوا ﴿حَصَبُ جَهَنَّمَ﴾ (دەبنە) سووتەمەنی (وهەڵگیرسێنەری) دۆزەخ ﴿أَنتُمْ لَهَا وَارِدُونَ﴾ ئێوە (و ئەوان) دەچنە ناوییەوە ﴿٩٨﴾ ﴿لَوْ كَانَ هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەگەر ئا ئەوانە (بتەکان) ﴿آلِهَةً﴾ خوا بوونایە ﴿مَّا وَرَدُوهَا﴾ نەدەچوونە ناو ئەو (ئاگری دۆزەخ)ەوە ﴿وَكُلٌّ﴾ وە هەموو (بت و بت پەرستان) ﴿فِيهَا خَالِدُونَ﴾ بەهەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە ﴿٩٩﴾ ﴿لَهُمْ﴾ بۆ ئەو (دۆزەخیانە) هەیە ﴿فِيهَا﴾ لەدۆزەخ دا ﴿زَفِيرٌ﴾ هەناسەی سارد هەڵکێشان ﴿وَهُمْ فِيهَا﴾ وەئەوان لەوێدا، (لەدۆزەخدا) ﴿لَا يَسْمَعُونَ﴾ هیچ نابیستن ﴿١٠٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿سَبَقَتْ لَهُم مِّنَّا﴾ لەلایەن ئێمەوە پێشتر بڕیار دراوە بۆیان ﴿الْحُسْنَىٰ﴾ کە بەختەوەربن (وچاکە بهێرێتە ڕێیان) ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿عَنْهَا مُبْعَدُونَ﴾ لەدۆزەخ دوور دەخرێنەوە ﴿١٠١﴾

﴿لَا يَسْمَعُونَ﴾ (ئەوان) نابیستن ﴿حَسِيسَهَا﴾ دەنگی (بلێسەو قرچەی) ئاگری دۆزەخ ﴿وَهُمْ﴾
وەئەوان ﴿فِي مَا اشْتَهَتْ أَنفُسُهُمْ﴾ لەناو ئەو (نازو نیعمەتە) ی دڵیان حەزی لێیەتی ﴿خَالِدُونَ﴾
بەهەمیشەیی ژیان بەڕانەوە دەمێننەوە ﴿١٠٢﴾ ﴿لَا يَحْزُنُهُمُ﴾ خەمباریان ناکات ﴿الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ﴾ ترسە
هەرە گەورەکە (لەقیامەتدا) ﴿وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ و فریشتەکانیش پێشوازیان لێ دەکەن (لەبەر
دەرگاکانی بەهەشتدا) ﴿هَٰذَا يَوْمُكُمُ﴾ (وپێیان دەڵێن) ئەمە ئەو رۆژەیە ﴿الَّذِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾
کە بەڵێنتان پێ درابوو ﴿١٠٣﴾ ﴿يَوْمَ﴾ (بێنەوە بیریان) ئەو رۆژەی ﴿نَطْوِي السَّمَاءَ﴾ کەئاسمانەکان دەپێچینەوە
﴿كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ﴾ وەك پێچانەوە لوول کردنی تۆماری کتێب وپەڕتووکێك ﴿كَمَا بَدَأْنَا
أَوَّلَ خَلْقٍ﴾ وەك بەیەکەم جار چۆن دروستمان کرد (بەڕووت و قووتی) ﴿نُّعِيدُهُ﴾ (پاش مردنیش) لەو
(دروست کردنە) دووبارە دەکەینەوە ﴿وَعْدًا عَلَيْنَا﴾ ئەوە بەڵێنێکە (جێ بەجێ کردنی) لەسەر ئێمەیە
﴿إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ بێگومان ئێمە (ئەو بەڵێنە) بەدی دەهێنین ﴿١٠٤﴾ ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا﴾ سوێند بەخوا!
بێگومان ئێمە نووسیومانە ﴿فِي الزَّبُورِ﴾ لەزەبووردا ﴿مِن بَعْدِ الذِّكْرِ﴾ لەدوای نووسینی لە(اللوح
المحفوظ) دا ﴿أَنَّ الْأَرْضَ﴾ بەڕاستی سەر زەوی (بەهەشت) ﴿يَرِثُهَا﴾ دەبێتە خاوەنی وبەمیراتی
دەیبەن ﴿عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾ بەندە چاك و پاکەکانم ﴿١٠٥﴾ ﴿إِنَّ فِي هَٰذَا﴾ بێگومان لەمەدا
(لەوەی لەم سوورەتەدا باسکرا) بەسە کەپەند وئامۆژگاری بێت ﴿لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ﴾ بۆ گەلی خوا
پەرستان ﴿١٠٦﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆمان تەنها بۆ ئەوە
ناردووە کەڕەحمەت بێت بۆ جیهانیان ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿إِنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بێگومان تەنها شتێك کەنیگا
کراوە بۆ من ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ (ئەمەیە) کە بەڕاستی پەرستراوی ئێوە خوای تاك و تەنهایە
﴿فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە ملکەچ دەبن؟ ﴿١٠٨﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا
﴿فَقُلْ آذَنتُكُمْ﴾ ئەوە بڵێ هەمووتانم ئاگادار کرد ﴿عَلَىٰ سَوَاءٍ﴾ بە یەکسانی ﴿وَإِنْ أَدْرِي﴾ و نازانم
﴿أَقَرِيبٌ أَم بَعِيدٌ﴾ نزیکە یان دوورە (هاتنی) ﴿مَّا تُوعَدُونَ﴾ ئەو هەڕەشەی لێتان دەکرێت ﴿١٠٩﴾ ﴿إِنَّهُ
يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ ﴿الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ﴾ بە ووتە و قسەی ئاشکرا ﴿وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ﴾ و
دەشزانێت بەو قسەی دەیشارنەوە ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِنْ أَدْرِي﴾ وەمن نازانم (مۆڵەت دانتان) ﴿لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَّكُمْ﴾
لەوانەیە تاقیکردنەوە بێت بۆ ئێوە ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ (یەربێت) تاماوەیەك (وازتان لێ بهێنێت) کەڕ بۆیرن
﴿١١١﴾ ﴿قَالَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) فەرمووی ﴿رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ﴾ ئەی پەروەردگارم بەدادگەرانە بڕیار بدە (لە
نێوان من و ئەم بێ باوەڕانەدا) ﴿وَرَبُّنَا﴾ وە پەروەردگاری ئێمە ﴿الرَّحْمَٰنُ الْمُسْتَعَانُ﴾ میهرەبانی یارمەتی
لێ داواکراوە ﴿عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾ لەبەرانبەر (ئەو قسە نابەجێیانەی) ئێوە دەیڵێن و هەڵیدەبەستن ﴿١١٢﴾

سوورەتی ﴿الحج﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ بترسن لە(سزای) پەروەردگارتان ﴿إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ﴾ چونکە بەڕاستی بوومەلەرزەی قیامەت هەستان ﴿شَيْءٌ عَظِيمٌ﴾ شتێکی زۆر گەورەیە، کارەساتێکی سامناکە ١ ﴿يَوْمَ تَرَوْنَهَا﴾ ئەو ڕۆژەی تیایدا ئێوە ئەو (بوومەلەرزە) دەبینن ﴿تَذْهَلُ﴾ بێ ئاگا دەبێ (بەترسی ئەو ڕۆژە) ﴿كُلُّ مُرْضِعَةٍ﴾ هەموو ئافرەتێکی شیردەر (کاتی کەمەکی لەدەمی منداڵەکەیدایە) ﴿عَمَّا أَرْضَعَتْ﴾ لەو (منداڵە)ی شیری پێ داوە ﴿وَتَضَعُ﴾ وەفڕێی دەدات و لە باری دەچێت ﴿كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ﴾ هەموو دووگیانێک (مێینەیەکی سك پڕ) ﴿حَمْلَهَا﴾ سکەکەی (کۆرپەکەی) ﴿وَتَرَى النَّاسَ﴾ خەڵکی دەبینی ﴿سُكَارَىٰ﴾ (وەك) سەرخۆشن ﴿وَمَا هُمْ بِسُكَارَىٰ﴾ بەڵام سەرخۆشیش نین ﴿وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ﴾ بەڵکو سزای سەخت و بەتینی خوا (وای لێ کردون) ٢ ﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ لەمرۆڤەکاندا کەسی وا هەیە (نەضری کوڕی حارث) ﴿مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ﴾ موجادەلە دەکات دەربارەی خوا (و سیفەتەکانی) ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاری و زانستێك ﴿وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ﴾ وەشوێن هەموو شەیتانێکی سەرکەش دەکەوێت ٣ ﴿كُتِبَ عَلَيْهِ﴾ لەسەری نوسراوە (بڕیار دراوە) ﴿أَنَّهُ مَنْ تَوَلَّاهُ﴾ کە بێگومان هەرکەسێك خۆشی بوێت (وشوێنی بکەوێت) ﴿فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕای دەکات ﴿وَيَهْدِيهِ﴾ وە ڕێنموونی دەکات ﴿إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ سزای ئاگری هەڵگیرساوی دۆزەخ ٤ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِنْ كُنْتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە ﴿فِي رَيْبٍ مِنَ الْبَعْثِ﴾ لەگوماندان دەربارەی زیندووبوونەوە ﴿فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ﴾ ئەوەسا (بزانن) بەڕاستی ئێمە ئێوەمان دروست کردووە ﴿مِنْ تُرَابٍ﴾ لە خاك (خۆڵ) ﴿ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ﴾ پاشان (ئەوەکانی) لەنوتفەیەك (دروست دەبن) ﴿ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ﴾ دواتر (دەبێتە) پارچە خوێنێکی مەییو ﴿ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ﴾ دوای ئەوە (دەبێتە) پارچە گۆشتێك ﴿مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ﴾ شکڵ و شێوە کێشراو و شکڵ و شێوە نەکێشراو ﴿لِنُبَيِّنَ لَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەینەوە بۆ ئێوە ﴿وَنُقِرُّ فِي الْأَرْحَامِ﴾ وە لەمنداڵداندا دەیهێڵینەوە (ڕایدەگرین) ﴿مَا نَشَاءُ﴾ ئەو (بێچوو)ەی بمانەوێت (نەیبار نەچێت) ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى﴾ ماوەیەکی دیاری کراو ﴿ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا﴾ پاشان (لەسکی دایکتان) دەرتان دەهێنین بەساوایی ﴿ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ﴾ پاشان گەورە دەبن تادەگەنە تەواوی هێز و تواناتان ﴿وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّىٰ﴾ وە (لەم تەمەنە) هەندێکتان دەمرێت ﴿وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ﴾ وە هەندێکتان دەگەیەنرێتە ﴿إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ﴾ ئەوپەڕی پیری بێ کەڵکترین تەمەن ﴿لِكَيْلَا يَعْلَمَ﴾ بۆ ئەوەی نەزانێ و لەبیری نەمێنێت ﴿مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا﴾ هەرچی کە دەیزانی ﴿وَتَرَى الْأَرْضَ﴾ وەزەوی دەبینی (لەوەرزی زستاندا) ﴿هَامِدَةً﴾ خامۆشە و وشك و بێ گیایە ﴿فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ﴾ جا کاتێك بارانمان بەسەردا باراند ﴿اهْتَزَّتْ﴾ زەوی (ڕووەکی لێ دەڕوێت و) دەجوڵێت ﴿وَرَبَتْ﴾ زەوی هەڵ دەدات (بەرز دەبێت) ﴿وَأَنْبَتَتْ﴾ و (زەوی) دەڕوێنێ ﴿مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ﴾ لەهەموو جۆرە (گیا و گوڵێکی) جوان ٥

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ﴾ ئەوەی (باس کرا) لەبەر ئەوەیە دڵنیابن ﴿ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡحَقُّ﴾ کەخوا حەق و راستە ﴿وَأَنَّهُۥ يُحۡيِ ٱلۡمَوۡتَىٰ﴾
وە بێگومان مردووەکان زیندوو دەکاتەوە ﴿وَأَنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ وە بێگومان ئەو (خوایە) توانای بەسەر
هەموو شتێکدا هەیە ﴿٦﴾ ﴿وَأَنَّ ٱلسَّاعَةَ﴾ وە بەراستی قیامەت ﴿ءَاتِيَةٞ﴾ دێت (وەڕیادەبێت) ﴿لَّا رَيۡبَ فِيهَا﴾ گومانی
تیدا نی یە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە دڵنیاش بن خوا ﴿يَبۡعَثُ﴾ زیندوو ی دەکاتەوە ﴿مَن فِي ٱلۡقُبُورِ﴾ هەموو ئەو کەسانەی لەناو
گۆڕەکاندا (مردوون) ﴿٧﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن﴾ وە لەناو خەڵکدا کەسی وا هەیە ﴿يُجَٰدِلُ فِي ٱللَّهِ﴾ موجادەلە دەکات
دەربارەی خوا ﴿بِغَيۡرِ عِلۡمٖ وَلَا هُدٗى﴾ بەبێ هیچ زانیاری و شارەزاییەك (ملکەچیەك) ﴿وَلَا كِتَٰبٖ مُّنِيرٖ﴾ وە بەبێ
کتێبێکی ڕووناککەرەوە (لەلایەن خواوە) ﴿٨﴾ ﴿ثَانِيَ عِطۡفِهِۦ﴾ (کەسێکە) ڕوو وەردەگێڕێت (وحەق وەرنەگرێت)
﴿لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی خەڵك لەڕێگەی خوا لادا ﴿لَهُۥ فِي ٱلدُّنۡيَا خِزۡيٞ﴾ ئەو کەسە لەدونیادا سەرشۆڕ
دەبێت ﴿وَنُذِيقُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ وە لە قیامەتیشدا پێی دەچێژین ﴿عَذَابَ ٱلۡحَرِيقِ﴾ سزای سووتێنەر ﴿٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ (پێی
دەوترێت) ئەو سزایە (کە باس کرا) ﴿بِمَا قَدَّمَتۡ يَدَاكَ﴾ بەهۆی ئەو (گوناهانەوەیە) کەبەدەستی خۆت پێشت
خستووە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿لَيۡسَ بِظَلَّٰمٖ﴾ ستەم کار نی یە ﴿لِّلۡعَبِيدِ﴾ بەبەندەکانی ﴿١٠﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ
مَن﴾ وە لەناو خەڵکدا کەسی وا هەیە ﴿يَعۡبُدُ ٱللَّهَ﴾ خوا دەپەرستێ ﴿عَلَىٰ حَرۡفٖ﴾ بە تەرازەدا، (بەدوودڵیەکەوە)
﴿فَإِنۡ أَصَابَهُۥ خَيۡرٌ﴾ جا ئەگەر تووشی خێر و خۆشی بوو ﴿ٱطۡمَأَنَّ بِهِۦ﴾ دڵخۆش دەبێ پێی (بەردەوام دەبێ
لەخواپەرستی دا) ﴿وَإِنۡ أَصَابَتۡهُ فِتۡنَةٌ﴾ وە ئەگەر تووشی ناڕەحەتی و بەڵا بوو ﴿ٱنقَلَبَ عَلَىٰ وَجۡهِهِۦ﴾ بەرەو دوا
هەڵدەگەڕێتەوە پاشگەز دەبێتەوە لەئاینی ﴿خَسِرَ ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةَ﴾ زەرەرمەندی دونیا و قیامەت بووە ﴿ذَٰلِكَ
هُوَ﴾ تەنها ئەوەیە ﴿ٱلۡخُسۡرَانُ ٱلۡمُبِينُ﴾ زیانباری و خەسارەتمەندی ڕوون و ئاشکرا ﴿١١﴾ ﴿يَدۡعُواْ﴾ ئەو دەپاڕێتەوە
(دەیپەرستێ) ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگەلە خوا ﴿مَا لَا يَضُرُّهُۥ﴾ شتێك زەرەری پێنەگەیەنێت ﴿وَمَا لَا يَنفَعُهُۥ﴾
وە نە سوود و قازانجیشی پێنەگەیەنێت ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ تەنها ئەوەیە ﴿ٱلضَّلَٰلُ ٱلۡبَعِيدُ﴾ لەڕێ لادانی (گومڕایی)
زۆر دوور لەڕاستی ﴿١٢﴾ ﴿يَدۡعُواْ﴾ ئەو هاوار دەکات، وەدەپەرستێت ﴿لَمَن ضَرُّهُۥٓ﴾ (لە) کەسێك کەزیانی
﴿أَقۡرَبُ مِن نَّفۡعِهِۦ﴾ بەسوودی نزیکترە ﴿لَبِئۡسَ ٱلۡمَوۡلَىٰ﴾ ئای چ پشتیوانێکی خراپە ﴿وَلَبِئۡسَ ٱلۡعَشِيرُ﴾ وەچ هاوڕێ
و هاودەمێکی خراپە ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يُدۡخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوانەی کەباوەڕیان
هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەیانخاتە ﴿جَنَّٰتٖ﴾ باخەکانی بەهەشتەوە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾
کە ڕووبارەکانی دەڕوا بەژێریاندا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يَفۡعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ ئەوەی بیەوێت دەیکات ﴿١٤﴾
﴿مَن كَانَ يَظُنُّ﴾ هەر کەسێ وا گومان دەبات (لە بێ بڕوایان) ﴿أَن لَّن يَنصُرَهُ ٱللَّهُ﴾ کەهەرگیز خوا ئەو (پێغەمبەرە ﷺ)
یارمەتی نادات و سەری ناخات ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لە دونیا و دواڕۆژدا ﴿فَلۡيَمۡدُدۡ بِسَبَبٍ إِلَى ٱلسَّمَآءِ﴾ دەبا پەتێك
بەسەرەوە (بە بەرزیەوە) هەڵواسێت (و ملی پێدا بکات) ﴿ثُمَّ لۡيَقۡطَعۡ﴾ پاشان هەناسەی بڕی (تا دەخنکێت)
﴿فَلۡيَنظُرۡ﴾ لەوسا ببینێ (سەرنج بدا و بیر کاتەوە) ﴿هَلۡ يُذۡهِبَنَّ كَيۡدُهُۥ مَا يَغِيظُ﴾ ئایا بەم کارە ئەو رق و بوغزەیەی
(لە دڵیدایە) لادەبات (ونایهێڵێت) ﴿١٥﴾

﴿وَكَذَلِكَ أَنزَلْنَاهُ﴾ ئابەم شێوە ئەو (قورئانە)مان ناردوتە خوارەوە ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ کە ئایەتەکانی ڕوون وئاشکران ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿يَهْدِي مَن يُرِيدُ﴾ هەر کەسێك خۆی بیەوێت هیدایەتی دەدات (١٦) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی کەسانێك کەبڕوایان هێناوە ﴿وَالَّذِينَ هَادُوا﴾ و کەسانێك کە بوون بەجولەکە ﴿وَالصَّابِئِينَ﴾ و ئەستێرە (یا فریشتە) پەرستەکان ﴿وَالنَّصَارَىٰ﴾ و گاورەکان (نەصرانیەکان) ﴿وَالْمَجُوسَ﴾ و ئاگر پەرستەکان (زەردەشتیەکان) ﴿وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ و ئەوانەی هاوبەشیان بۆ خوا دانا ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ﴾ بڕیار دەدا لەنێوانیاندا (جیایان دەکاتەوە لەیەکتر کۆمەڵێك بۆ بەهەشت و کۆمەڵێکی تریان بۆ دۆزەخ) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە (١٧) ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدی ﴿أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ﴾ کە بەڕاستی سوژدە بۆ خوا دەبات ﴿مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ﴾ هەروەها ڕۆژ و مانگ و ئەستێرەکان ﴿وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ﴾ و چیاکان و درەخت و گیان لەبەران ﴿وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ﴾ زۆرێکیش لە خەڵکی (هەموو ئەمانەی باسکران بۆ خوا سوژدە دەبەن) ﴿وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ﴾ وە زۆرێکیش سزای بۆ بڕیاردرا (لەسەری چەسپا) ﴿وَمَن يُهِنِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەسێك خوا بێ ڕێز و ڕیسوای بکات ﴿فَمَا لَهُ مِن مُّكْرِمٍ﴾ ئەوە کەس ڕێزی لێ ناگرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ﴾ هەر شتێکی بوێت دەیکات (١٨) ﴿هَٰذَانِ خَصْمَانِ﴾ ئەمانە دوو کۆمەڵی دژ بەیەکن ﴿اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ﴾ دەمەقاڵێ و کێشەیانە دەربارەی پەروەردگاریان ﴿فَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ جا ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّن نَّارٍ﴾ لە (ڕۆژی دواییدا) پۆشاکیان بۆ دەبڕدرێت (پڕ بە بەریان) لە ئاگر ﴿يُصَبُّ مِن فَوْقِ رُءُوسِهِمُ﴾ بەسەریاندا دەڕژێنرێت ﴿الْحَمِيمُ﴾ ئاوی زۆر گەرم (١٩) ﴿يُصْهَرُ بِهِ﴾ دەتوێنرێتەوە بەو (ئاوە گەرمە) ﴿مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ﴾ ئەوەی لە ناو سک و پێستەکاندایە (٢٠) ﴿وَلَهُم مَّقَامِعُ مِنْ حَدِيدٍ﴾ بۆیان ئامادەیە گورزی ئاسنی (٢١) ﴿كُلَّمَا أَرَادُوا﴾ هەر کاتێك بیانەوێت ﴿أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا﴾ کە بێنە دەرەوە لەو (دۆزەخە) ﴿مِنْ غَمٍّ﴾ لەبەر زۆر ناڕەحەتی ﴿أُعِيدُوا فِيهَا﴾ دەگێڕدرێنەوە بۆ ناوی ﴿وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ وە (پێیان دەوترێت) بچێژن سزای سووتێنەر (٢٢) ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەیانخاتە ﴿جَنَّاتٍ﴾ بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕۆن ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا﴾ (ئەوان) دەڕازێنرێنەوە لەو (بەهەشتانە) دا ﴿مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا﴾ بە بازنی ئاڵتون و مرواری ﴿وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ﴾ وە پۆشاکیان لە بەهەشتدا ئاوریشمە (٢٣)

﴿وَهُدُوٓا۟﴾ ئەو (بەهەشتیانە) ڕێنموویی کراون ﴿إِلَى ٱلطَّيِّبِ مِنَ ٱلْقَوْلِ﴾ بۆ ئەو وتەی کە ڕاست وچاکە
(وتـەی لا اله إلا الله) ﴿وَهُدُوٓا۟﴾ هەروەها ڕێنموویی کراون ﴿إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلْحَمِيدِ﴾ بۆ ڕێگای (خوای)
سوپاس کراو ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بێگومان ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە
ڕێگری (موسڵمانان) دەکەن لە ڕێگای خوا ﴿وَٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ وە لە (ڕۆیشتن بۆ) مزگەوتی حەرام
(بۆ کەعبە) ﴿ٱلَّذِى جَعَلْنَٰهُ﴾ کە ئێمە دامانناوە (بۆ خواپەرستی) ﴿لِلنَّاسِ سَوَآءً﴾ بۆ هەموو خەڵکی
یەکسانە ﴿ٱلْعَٰكِفُ فِيهِ وَٱلْبَادِ﴾ چ ئەوانەی لەوێدان یان لە دوورەوە بۆی دێن ﴿وَمَن يُرِدْ فِيهِ﴾ وە هەر
کەس بیەوێت لەوێ (لە مزگەوتی حەرام) ﴿بِإِلْحَادٍۭ بِظُلْمٍ﴾ مەیلی لە هەق لادان وزوڵم وستەم بکات
﴿نُّذِقْهُ﴾ پێی دەچێژین ﴿مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ سزای ئازاربەخش ﴿٢٥﴾ ﴿وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَٰهِيمَ﴾ (بیریان بخەرەوە)
کاتێک دیاریمان کرد بۆ ئیبراهیم (علیه السلام) ﴿مَكَانَ ٱلْبَيْتِ﴾ جێگای کەعبە ﴿أَن لَّا تُشْرِكْ بِى
شَيْـًٔا﴾ (پێمان وت) هیچ شتێک مەکەرە هاوبەشم ﴿وَطَهِّرْ بَيْتِىَ﴾ و ماڵەکەم (مزگەوتی حەرام)
پاک بکەرەوە ﴿لِلطَّآئِفِينَ﴾ بۆ تەواف کەران ﴿وَٱلْقَآئِمِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ﴾ و بۆ نوێژ کەران (بەپێوە)
وکڕنوش و سوژدە بەران ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَذِّن فِى ٱلنَّاسِ﴾ وە جاڕبدە بەناو خەڵکیدا ﴿بِٱلْحَجِّ﴾ بۆ حەج کردن
﴿يَأْتُوكَ رِجَالًا﴾ دێن بۆ لات (بۆ حەج) بە پیادە ﴿وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ﴾ و بەسوار هەموو وشترێکی
لاواز (لەبەر ئەوەی) ﴿يَأْتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ﴾ کە لە هەموو ڕێگایەکی دوورەوە دێن ﴿٢٧﴾
﴿لِّيَشْهَدُوا۟ مَنَٰفِعَ لَهُمْ﴾ تا ئامادەی جۆرەها سوود و قازانجی خۆیان ببن ﴿وَيَذْكُرُوا۟ ٱسْمَ ٱللَّهِ﴾
وە ناوی خوا ببەن (کاتێک قوربانی سەر دەبڕن) ﴿فِىٓ أَيَّامٍ مَّعْلُومَٰتٍ﴾ لە ڕۆژانێکی دیاری کراودا
﴿عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلْأَنْعَٰمِ﴾ لەسەر ئەو ئاژەڵانەی خوا پێی داون ﴿فَكُلُوا۟ مِنْهَا﴾ جا
لەو (گۆشتی قوربانیانە) بخۆن ﴿وَأَطْعِمُوا۟ ٱلْبَآئِسَ ٱلْفَقِيرَ﴾ وە بیدەن بە نەدار و هەژاران ﴿٢٨﴾
﴿ثُمَّ لْيَقْضُوا۟ تَفَثَهُمْ﴾ دوای (سەر بڕینی قوربانی) چڵک و پیسی (موو ونینۆک) لابەن بە خۆیانەوە
﴿وَلْيُوفُوا۟ نُذُورَهُمْ﴾ وە نەزرەکانیان جێبەجێ بکەن ﴿وَلْيَطَّوَّفُوا۟﴾ و تەواف (ی ئیفاضە) بکەن
﴿بِٱلْبَيْتِ ٱلْعَتِيقِ﴾ بە دەوری ماڵی دێرین وبەرێزدا (بەدەوری کەعبەدا) ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمەی (پێشوو
باسی حەج بوو) ﴿وَمَن يُعَظِّمْ﴾ جا هەر کەس پارێزبێت و بە گەورەی بگرێت ﴿حُرُمَٰتِ ٱللَّهِ﴾
سنوورەکانی خوا ﴿فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُۥ﴾ ئەوە بۆ خۆی چاکترە ﴿عِندَ رَبِّهِۦ﴾ لای پەروەردگاری
﴿وَأُحِلَّتْ لَكُمُ ٱلْأَنْعَٰمُ﴾ وە گۆشتی ئاژەڵ (مەڕ، بزن، مانگا، وشتر) بۆ ئێوە حەڵاڵ کراوە
﴿إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ جگە لەوانەی بۆتان باس دەکرێت (وەک مرداروە بوو، یان بۆ غەیری خودا
سەربڕاو) ﴿فَٱجْتَنِبُوا۟﴾ کەواتە خۆتان دوور بخەنەوە ﴿ٱلرِّجْسَ مِنَ ٱلْأَوْثَٰنِ﴾ لەو پیسیە کە بتەکانە
﴿وَٱجْتَنِبُوا۟ قَوْلَ ٱلزُّورِ﴾ هەروەها خۆتان بپارێزن لەقسەی درۆو باژەوا ﴿٣٠﴾

﴿حُنَفَاءَ لِلَّهِ﴾ گەردن کەچ بن بۆ خوا (خۆتان لە هەموو بیرو باوەڕێکی لار دووربگرن) ﴿غَيْرَ مُشْرِكِينَ
بِهِ﴾ هاوبەش بڕیاردەر مەبن بۆ خوا ﴿وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ جا هەر کەس هاوبەش بۆ خوا دابنێت
﴿فَكَأَنَّمَا﴾ ئەوە وەك ئەوە وایە ﴿خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ﴾ لە ئاسمان کەوتبێتە خوارەوە ﴿فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ﴾ ئەمجا باڵندە
(لە هەوادا) بە پەلە بیڕفێنێت (وپارچە پارچەی بکات) ﴿أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ﴾ یا بایەکی توند بیبات
﴿فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ﴾ بۆ جێگایەکی زۆر دوور (چۆڵەوانی) ﴿٣١﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمە (کە باسکرا ئەوەی هاوبەشی
داناش بوو بۆ خوا) ﴿وَمَن يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ﴾ وە هەر کەس دروشمەکانی (ئایینی) خوا بەگەورە ڕاگرێت
﴿فَإِنَّهَا﴾ جا بەڕاستی ئەو کارە ﴿مِن تَقْوَى الْقُلُوبِ﴾ لە خوا ترسی دڵەکانەوەیە (وەتەقواکارن) ﴿٣٢﴾
﴿لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ﴾ بۆ ئێوە لەو (ئاژەڵانە)دا چەند سوود وەرگرتنێك هەیە (وەك سوار بوون،
خواردنی شیریان) ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ (جگە لەمانەیش دەتوانن سوودیان لێ ببینن بەشێوەیەك زیانیان پێ
نەگات) تا کاتی دیاری کراو (بۆ سەربڕینیان) ﴿ثُمَّ مَحِلُّهَا﴾ کە شوێنی (سەربڕینی) ئەوانە ﴿إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ﴾
کاتێکە دەگەنە ماڵی دێرینی (کەعبە) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ﴾ وە بۆ هەموو ئوممەتێك ﴿جَعَلْنَا مَنسَكًا﴾
قوربانی کردنمان داناوە ﴿لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی ناوی خوا بهێنن ﴿عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّن بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ﴾
(کاتی سەربڕین) لەسەر ئەو ئاژەڵانەی خوا پێی داون ﴿فَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ جا خوای ئێوە پەرستراوێکی
تەنهایە ﴿فَلَهُ أَسْلِمُوا﴾ کەواتە تەنها ملکەچی ئەو بن ﴿وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ﴾ وە مژدە بدە بەملکەچان و خۆ
بەکەم زانان ﴿٣٤﴾ ﴿الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ﴾ ئەوانەی هەر کاتێك ناوی خوا برا ﴿وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵەکانیان
دەترسێ (دەلەرزێت) ﴿وَالصَّابِرِينَ عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ﴾ وە ئارام گرن لەسەر ئەوەی تووشیان دەبێ (لەناخۆشی)
﴿وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ﴾ وە بەجێی هێنەرانی نوێژەکانیانن ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو رزق ڕۆزییەی
پێمان داون دەبەخشن ﴿٣٥﴾ ﴿وَالْبُدْنَ﴾ ئەو ووشترە گەورە و قەڵەوانە (دەیبەن لە بیت الحرام سەردەبڕێن)
﴿جَعَلْنَاهَا لَكُم مِّن شَعَائِرِ اللَّهِ﴾ ئێمە کردوومانەتە دروشمی خوا بۆ ئێوە ﴿لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ﴾ بۆ ئێوە لەوانەدا خێر
وچاکە هەیە ﴿فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا﴾ کەواتە (کاتی کردنیان بەقوربانی) ناوی خوایان لەسەر بهێنن ﴿صَوَافَّ﴾
بە کاتێکدا لەسەر پێ بەڕێز وەستاون و دەستی چەپیان بەستراوەتەوە (لەبەر ئەوەی ووشتر بەپێوە سەر دەبڕدرێت)
﴿فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا﴾ جا کاتێك کەوتنە سەر ڕووی زەویدا (کاتێك گیانیان دەرچوو) ﴿فَكُلُوا مِنْهَا﴾ ئەوە
لە گۆشتەکەیان بخۆن ﴿وَأَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ﴾ وە بیدەن بە هەژاران و سواڵکەران ﴿كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ﴾ ئا بەو
جۆرە ئەو ماڵاتانەمان بۆ ئێوە ڕامهێناوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تا سوپاس گوزاربن بۆ خوا ﴿٣٦﴾ ﴿لَن يَنَالَ اللَّهَ﴾
نەگیر دەکات بە خوا ﴿لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا﴾ نە گۆشتی ئەو (قوربانیانە) نە خوێنیان ﴿وَلَٰكِن يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنكُمْ﴾
بەڵام ئەوەی بە خوا دەگات تەقوا و پارێزکاری ئێوەیە ﴿كَذَٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ﴾ ئا بەم جۆرە ئەو ماڵاتانەی
بۆ ئێوە ڕامهێناوە ﴿لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ﴾ بۆ ئەوەی خوا بە گەورە بگرن (یادی بکەن) ﴿عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ﴾ لەسەر
ئەوەی ڕێنموونی کردوون (بۆ سەر ئایینی پیرۆزی ئیسلام) ﴿وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە مژدە بدە بەچاکە کاران
﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ﴾ بەڕاستی خوا بەرگری وپشتیوانی دەکات ﴿عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ لەوانەی کە باوەڕیان هێناوە
﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بێگومان خوا خۆشی ناوێ ﴿كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ﴾ هەموو خیانەتکار و بێ باوەڕ
وکافرێك ﴿٣٨﴾

﴿أُذِنَ﴾ ڕێگە درا (بەجەنگ و جیهاد کردن) ﴿لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ﴾ بەو (موسڵمانانەی) شەڕیان لەگەڵدا
دەکرێت ﴿بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا﴾ لەبەر ئەوەی کە بەڕاستی ستەمیان لێ کراوە ﴿وَإِنَّ اللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا
﴿عَلَى نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ﴾ بۆ سەرخستنیان بەتوانایە ٣٩ ﴿الَّذِينَ أُخْرِجُوا﴾ ئەوانەی کە دەرکران ﴿مِنْ دِيَارِهِمْ
بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ لە ماڵ و وڵاتیان بە ناهەق ﴿إِلَّا أَنْ يَقُولُوا﴾ تەنها (گوناهیان ئەوە بوو) کە دەیان ووت
﴿رَبُّنَا اللَّهُ﴾ پەروەردگارمان خوایە ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا خەڵکی لە ناو بەردایە
﴿بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان بە هەندێکی تریان ﴿لَهُدِّمَتْ﴾ بێگومان دەڕووخێنرا (ویران دەکرا)
﴿صَوَامِعُ﴾ دێر (خەڵوەتگە) ﴿وَبِيَعٌ﴾ و کڵێسا ﴿وَصَلَوَاتٌ﴾ و کەنیسە ﴿وَمَسَاجِدُ﴾ مزگەوتەکان
﴿يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا﴾ کە یادی خوا لەو (پەرستگایانە)دا زۆر دەکرێ ﴿وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ﴾ وە
بێگومان خوا یارمەتی کەسانێک ئەدات (وسەریان دەخات) ﴿يَنْصُرُهُ﴾ کە یارمەتی (دینی) خوا
دەدەن ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بە ڕاستی خوا ﴿لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بەهێز و باڵادەست و بەتوانایە ٤٠ ﴿الَّذِينَ إِنْ
مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوانەی ئەگەر دەسەڵاتمان پێدان لە زەویدا ﴿أَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ بە چاکی نوێژ
بەجێ دەهێنن ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ وە زەکات دەدەن ﴿وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ﴾ و فەرمان دەدەن بە چاکە
﴿وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ و بەرگری دەکەن لە خراپە ﴿وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ وسەرئەنجامی هەموو کارەکان
تەنها بەدەست خوایە ٤١ ﴿وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ﴾ وە ئەگەر (بێ باوەڕان) تۆ بە درۆزن دەزانن وبەدرۆت دەخەن
﴿فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ﴾ ئەوە بێگومان پێش ئەوانیش (گەلانی تر) باوەڕیان نەکرد (بە پێغەمبەرەکانیان)
﴿قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ﴾ (وەک) گەلی نووح و عاد و ثەموود ٤٢ ﴿وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ﴾ وە گەلی
ئیبراهیم و گەلی لووط ٤٣ ﴿وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ﴾ هەروەها یارانی مەدیەن (هۆزی شوعەیب) ﴿وَكُذِّبَ
مُوسَى﴾ وە موساش بە درۆزن دانرا ﴿فَأَمْلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ﴾ ئەمجا (بۆ ماوەیەک) مۆڵەتی بێ باوەڕانمدا
﴿ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ﴾ دواتر تۆڵەم لێ سەندن و گرتمن ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو بەگژ چوونی
ئێمە (لەوان) ٤٤ ﴿فَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا﴾ ئەمجا چەندەها شار و دێهاتمان ویران کرد ﴿وَهِيَ
ظَالِمَةٌ﴾ کە (خەڵکەکەی) ستەمکار بوون ﴿فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا﴾ ئەو (شارانە دیواری خانووەکانی)
کەوتبوون بەسەر سەربانەکانیاندا ﴿وَبِئْرٍ مُعَطَّلَةٍ﴾ وە چەندەها بیری بێ خاوەن بوون (لە کار کەوتبوون)
﴿وَقَصْرٍ مَشِيدٍ﴾ وە چەندەها کۆشکی بەرز و بڵند (بێ خاوەن بوون) ٤٥ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ دەی
ئایا ئەوانە بە زەوی دا نەگەڕاون ﴿فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ﴾ تا دڵیان هەبێت ﴿يَعْقِلُونَ بِهَا﴾ بیری پێ بکەنەوە
(لەو ویران بووانە) ﴿أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا﴾ یان گوێیان هەبێت گوێی پێ بگرن (بۆ ڕاستی) ﴿فَإِنَّهَا
لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ﴾ بەڕاستی دا چاوەکان کوێر نابن ﴿وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ﴾ بەڵکو ئەو دڵانە کوێر دەبن
﴿الَّتِي فِي الصُّدُورِ﴾ کە لە سینەکاندان ٤٦

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ وە ئەوان (قورەیش بە گاڵتەوە) بەپەلە داوای سزات لێ دەکەن ﴿وَلَن يُخْلِفَ
اللَّهُ وَعْدَهُ﴾ لەکاتێکدا هەرگیز خوا پێچەوانەی بەڵێنی خۆی ناکات ﴿وَإِنَّ يَوْمًا عِندَ رَبِّكَ﴾ وە بێگومان
ڕۆژێك لای پەروەردگارت ﴿كَأَلْفِ سَنَةٍ﴾ وەك هەزار ساڵ وایە ﴿مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ لەو ساڵانەی
ئێوە دەیژمێرن ﴿٤٧﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا﴾ وە (خەڵکی) چەندەها شار و گوند (هەبوون) مۆڵەتم
دان ﴿وَهِيَ ظَالِمَةٌ﴾ کە ستەمکار بوون ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهَا﴾ لەپاشان تۆڵەم لێ سەندن (ولەناوم بردن)
﴿وَإِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆلای من دەگەڕێنەوە ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ﴾
بێگومان من بۆ ئێوە تەنها ﴿نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ ترسێنەرێکی ئاشکرام ﴿٤٩﴾ ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی
بڕوایان هێنا ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ لێخۆشبوون
و ڕۆزییەکی بەنرخ و بەرزیان بۆ ئامادەیە ﴿٥٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی هەوڵیان دا
بۆ (دژایەتی) ئایەتەکانی ئێمە ﴿مُعَاجِزِينَ﴾ ناتوانا و دەستەپاچەن ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوەڵی
دۆزەخن ﴿٥١﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ وە ئێمە لەپێش تۆ نەمان ناردووە ﴿مِن رَّسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ﴾ هیچ ڕەوانەکراو و
پێغەمبەرێك ﴿إِلَّا إِذَا تَمَنَّىٰ﴾ مەگەر هەر کاتێك (بەڕاوی خودای) خوێندبێتەوە بۆ گەلەکەی
﴿أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ﴾ شەیتان گومان و وەسوەسەی دەخستە ناو خوێنراوەکەیەوە (تا خەڵك
باوەڕی پێ نەهێنن) ﴿فَيَنسَخُ اللَّهُ﴾ ئەمجا خوا لایدەبات (بەتاڵی دەکاتەوە) ﴿مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ﴾
ئەوەی شەیتان داویەتی بە گوێی خەڵکدا (لە وەسوەسە و دڵەڕاوکێ و دوودڵی) ﴿ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ﴾
پاشان خوا ئایەتەکانی خۆی دەچەسپێنی ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٥٢﴾ ﴿لِّيَجْعَلَ
مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ﴾ لەبەر ئەوەی ئەو گومانانەی شەیتان دەیخاتە (دڵەکان خوا) دەیکاتە ﴿فِتْنَةً لِّلَّذِينَ﴾
(هۆی) تاقیکردنەوە بۆ ئەوانەی ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ نەخۆشی لە دڵیاندایە و (ئەوانەی)
دڵیان ڕەقە ﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ﴾ وە بەڕاستی ستەمکاران ﴿لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لە دژایەتی یەکی زۆر
دوور (لە ڕاستی) دان ﴿٥٣﴾ ﴿وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ﴾ وە بۆ ئەوە بزانن ئەو کەسانەی ﴿أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ کە زانیاریان
پێ دراوە ﴿أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ بێگومان ئەم (قورئان)ە ڕاستە کە لە لایەن پەروەردگارتەوە ﴿فَيُؤْمِنُوا
بِهِ﴾ تا باوەڕی پێ بێنن (وبەردەوام بن لەسەری) ﴿فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ﴾ وە دڵەکانیان ملکەچ و بەئارام
بن بۆ ئەو (خوا) ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ﴾ وە بێگومان خوا هیدایەتدەری ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەو کەسانەیە کە
باوەڕیان هێناوە ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ سەر ڕێگای ڕاست ﴿٥٤﴾ ﴿وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەردەوام
ئەو کەسانەی بێ باوەڕن ﴿فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ﴾ لە گوماندان دەربارەی قورئان ﴿حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا
لەناکاودا ڕۆژی دوایی بەسەریان دەگرێت ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمْ﴾ یا بەسەریان دەگرێت (ودێتە بۆیان) ﴿عَذَابُ
يَوْمٍ عَقِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێکی نەزۆك و بێ خێر (کە ڕۆژی قیامەتە) ﴿٥٥﴾

﴿الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ﴾ دەسەڵات و پاشایەتی لەو ڕۆژەدا تەنها بۆ خوایە ﴿يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوانیاندا
دادوەری دەكات ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەمجا ئەو كەسانەی باوەڕیان هێناوەو
كردەوە چاكەكانیان كردووە ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ لە بەهەشتانی پڕ ناز و نیعمەتدان ﴿٥٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ
كَفَرُوا﴾ وە ئەو كەسانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئایەتەكانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی
﴿فَأُولَئِكَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوانە هەیە ﴿عَذَابٌ مُهِينٌ﴾ سزای ڕیسواكەر ﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا﴾
وە ئەو كەسانەی كۆچیان كردووە ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگای خوادا ﴿ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا﴾ پاشان
كوژران (شەهید بوون) یان مردن ﴿لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا﴾ بێگومان خوا ڕزق و ڕۆزییەكی
چاكیان دەداتێ ﴿وَإِنَّ اللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ چاكترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٥٨﴾
﴿لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ﴾ سوێند بەخوا، خوا ئەوانە دەخاتە جێگایەك كە پێی ڕازی دەبن
﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ﴾ وە بێگومان خوا زانای لەسەرخۆیە ﴿٥٩﴾ ﴿ذَلِكَ﴾ ئەمەی (باسمان كرد بۆت)
﴿وَمَنْ عَاقَبَ﴾ وە هەر كەسێك تۆڵەی خۆی بسێنێت (لەدەس درێژی كەر) ﴿بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ﴾
بەوێنەی ئەو ستەمەی لێی كراوە ﴿ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ﴾ لەدوای ئەوە جارێكی تر دەست درێژی بكرێتە سەر
﴿لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا یارمەتی دەدات (سەری دەخات) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ﴾
بەڕاستی خوا چاوپۆشی كەری لێبوردەیە ﴿٦٠﴾ ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ﴾ ئەم (سەرخستنەی خوا) لەبەر
ئەوەیە بەڕاستی خوا ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ (ئەوەندە بەدەسەڵاتە) شەو دەباتە ناو ڕۆژەوە (كاتێك
شەو درێژتر بێت لە ڕۆژ) ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەباتە ناو شەوەوە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ
بَصِيرٌ﴾ وە بێگومان خوا بیسەری بینایە ﴿٦١﴾ ﴿ذَلِكَ﴾ ئەمە ﴿بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ﴾ لەبەر ئەوەیە
بەڕاستی هەر خوا هەق و ڕاستە ﴿وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ﴾ وە بێگومان ئەوەی جگە لەخوا هاواری
لێ دەكەن (ودەیپەرستن) ﴿هُوَ الْبَاطِلُ﴾ هەر ئەو بەتاڵ و ناڕاستە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وە بەڕاستی خوا
﴿هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ هەر خۆی بەرز و بڵند و گەورەیە ﴿٦٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نابینی ﴿أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ﴾
كە بەڕاستی خوا باراندویەتی ﴿مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ لە ئاسمانەوە باران ﴿فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً﴾
(بەهۆی ئەو بارانەوە) ڕووی سەوز دەبێت (سەرزەوی) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ﴾ بێگومان خوا
وردبینی ئاگایە (بە هەموو شتێك) ﴿٦٣﴾ ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەر بۆ خوایە ئەوەی لە ئاسمانەكانە
﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ و ئەوەیشی لە زەویدایە ﴿وَإِنَّ اللَّهَ﴾ وە بەڕاستی خوا ﴿لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾
هەر خۆی بێ نیاز و دەوڵەمەند و شایستەی سوپاسە ﴿٦٤﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نابینی (نازانی) بەڕاستی خوا ﴿سَخَّرَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ﴾ ڕامی هێناوە بۆتان
وخستوویەتیە خزمەتتانەوە هەموو ئەو شتانەی لەزەویدایە ﴿وَالْفُلْكَ تَجْرِي﴾ وەکەشتی (ڕام
هێناوە بۆتان) وەدەڕوات ﴿فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ﴾ بەناو دەریادا بەفەرمانی ئەو (بەفەرمانی خوا)
﴿وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ﴾ وەئاسمانی ڕاگیر کردووە ﴿أَن تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ﴾ نایەکەوێت بەسەر زەویدا
﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مەگەر بەفەرمانی ئەو نەبێت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾
دڵسۆز و میهرەبانە بەرامبەر بەخەڵکی ﴿٦٥﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ﴾ وەئەو (خوا) زاتێکە کەژیانی
پێ بەخشیوون (لەسەرەتای دروستکردنتانەوە) ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ دواتر دەتانمرێنێت
پاشان زیندووتان دەکاتەوە ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ﴾ بێگومان خەڵکی زۆر ناسوپاس و سپڵەن ﴿٦٦﴾
﴿لِّكُلِّ أُمَّةٍ﴾ بۆ هەموو ئوممەتێک ﴿جَعَلْنَا مَنسَكًا﴾ شەریعەت و بەرنامەیەکمان داناوە
﴿هُمْ نَاسِكُوهُ﴾ ئەوان کاریان پێ کردووە ﴿فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي الْأَمْرِ﴾ کەواتە نابێت (خاوەن
ئاینەکانی تر) لەکاری ئاینیدا کێشە و ئاژاوەت لەگەڵدا دروست کەن ﴿وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ وەتۆ خەڵک
بانگ بکە بۆ لای پەروەردگارت ﴿إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ﴾ بێگومان تۆ لەسەر ئاینێکی ڕاستی ﴿٦٧﴾
﴿وَإِن جَادَلُوكَ﴾ جا ئەگەر دەمەقاڵێ و موجادەلەیان لەگەڵدا کردیت ﴿فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ تۆش
بڵێ خوا خۆی چاک دەزانێ بەو کردەوانەی کە ئێوە دەیکەن ﴿٦٨﴾ ﴿اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ خوا دادوەری
دەکات لەنێوانتاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كُنتُمْ﴾ لەو شتانەی کەئێوە ﴿فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾
تێیدا جیاوازن ﴿٦٩﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ﴾ ئایا نازانی ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوادەزانێ ﴿مَا فِي السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ﴾ بەهەموو ئەو شتانەی لە ئاسمان و زەویدایە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ﴾ بێگومان ئەوەی
باسکرا لەکتێب لە (لوح المحفوظ) دایە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەم (زانیارییەی باسکرا)
بەلای خواوە ئاسانە ﴿٧٠﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوان جگە لەخوا شتێک دەپەرستن ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ
سُلْطَانًا﴾ (خوا) هیچ بەڵگەیەکی نەناردوەتە خوارەوە لەسەری ﴿وَمَا لَيْسَ لَهُم بِهِ عِلْمٌ﴾ وە بێگومان
خۆشیان هیچ زانیارییان دەربارەی ئەو (پەرستراوە) یە ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وەبۆ ستەم کاران نیە
﴿مِن نَّصِيرٍ﴾ هیچ یارمەتی دەرێک ﴿٧١﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وەکاتێ بخوێنرێتەوە بۆیان ﴿آيَاتُنَا
بَيِّنَاتٍ﴾ نیشانە ڕوونەکانی ئێمە ﴿تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ لەدەم و چاوی ئەو کەسانەی بێ باوەڕن
دەبینی ﴿الْمُنكَرَ﴾ ڕووگرژی و تووڕەیی ﴿يَكَادُونَ يَسْطُونَ﴾ خەریکە پەلامار (وهێرش) بەرن بۆ
ئەو کەسانەی ﴿يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێننەوە ﴿قُلْ أَفَأُنَبِّئُكُم﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكُمُ﴾ بەخراپتر لەو (ڕووگرژی و تووڕەییەی)
ئێوە چی یە ﴿النَّارُ﴾ ئاگری دۆزەخە ﴿وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کەخوای گەورە بەڵێنی داوە بەو
کەسانەی کە بێ باوەڕن ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ چ جێگە و ئاکامێکی خراپە (کە بۆی دەچن) ﴿٧٢﴾

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئه‌ی خه‌ڵکینه ﴿ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهُ﴾ نموونه‌یه‌ك هێنراوه‌ته‌وه جا گوێی بۆ بگرن
﴿إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ﴾ بێگومان ئه‌وانه‌ی هاواریان لێ ده‌که‌ن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ له‌ جیاتی خوا ﴿لَن
يَخْلُقُوا ذُبَابًا﴾ هه‌رگیز ناتوانن مێشێك دروست بکه‌ن ﴿وَلَوِ اجْتَمَعُوا لَهُ﴾ هه‌رچه‌ند هه‌موویشیان بۆی
کۆببنه‌وه ﴿وَإِن يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا﴾ وه‌ ئه‌گه‌ر مێشیش شتێکیان لێ بڕفێنێ ﴿لَّا يَسْتَنقِذُوهُ مِنْهُ﴾
ناتوانن لێی بسێننه‌وه ﴿ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ﴾ داواکار و داوالێکراو لاواز و بێ ده‌سه‌ڵاتن ﴿٧٣﴾
﴿مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾ ئه‌وانه‌ به‌و شێوه‌ پێویسته‌ خوایان نه‌ناسیوه ﴿إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾
بێگومان خوا به‌ توانای به‌ده‌سه‌ڵاته ﴿٧٤﴾ ﴿اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا﴾ خوا له‌ فریشته‌کاندا
نێرده‌ر هه‌ڵده‌بژێرێت ﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ هه‌روه‌ها له‌ خه‌ڵکیش دا ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ به‌ڕاستی
خوا بیسه‌ری بینایه ﴿٧٥﴾ ﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ خوا ئاگاداره‌ به‌وه‌ی له‌ به‌رده‌میاندایه
(ڕووی داوه) و به‌وه‌ی له‌ دوایانه‌وه‌یه (دواتر ڕووده‌دات) ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ و هه‌موو کاره‌کان
هه‌ر بۆ لای خوا ده‌گه‌ڕێته‌وه ﴿٧٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئه‌ی ئه‌وانه‌ی که‌ باوه‌ڕتان هێناوه ﴿ارْكَعُوا
وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ﴾ کڕنووش و سوژده‌ به‌رن و په‌روه‌ردگارتان بپه‌رستن ﴿وَافْعَلُوا الْخَيْرَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ وه‌ کاری چاك بکه‌ن بۆ ئه‌وه‌ی ڕزگاربن ﴿٧٧﴾ ﴿وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ﴾ جیهاد
و تێکۆشان بکه‌ن له‌ پێناوی خوادا به‌و شێوه‌یه‌ی شایسته‌ و شیاویه‌تی ﴿هُوَ اجْتَبَاكُمْ﴾ ئه‌و (خوا)
ئێوه‌ی هه‌ڵبژاردوه (بۆ هه‌ڵگرتنی ئه‌م ئاینه) ﴿وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ﴾ وه‌ له‌ ئاینا هیچ
کارێکی قورس و گرانی له‌سه‌ر دانه‌ناون ﴿مِّلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ﴾ ئه‌مه‌ ئاینی ئیبراهیمی باوه‌ گه‌وره‌تانه
﴿هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِن قَبْلُ وَفِي هَٰذَا﴾ ئه‌و (خوا) پێشتر ئێوه‌ی به‌ موسڵمان ناوناوه‌ و له‌م قورئانه‌شدا
﴿لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ﴾ تا پێغه‌مبه‌ر ببێت به‌ شاهید له‌سه‌ر ئێوه ﴿وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ﴾ وه‌ ئێوه‌ش
ببنه‌ شاهید له‌سه‌ر خه‌ڵکی ﴿فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ که‌واته‌ به‌ چاکی نوێژه‌کانتان بکه‌ن
و زه‌کات بده‌ن ﴿وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ﴾ وه‌ ته‌نها پشت به‌ خوا ببه‌ستن ﴿هُوَ مَوْلَاكُمْ﴾ چونکه‌ هه‌ر ئه‌و پشتیوانتانه
﴿فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ﴾ ئای چه‌ند پشتیوان و یارمه‌تی ده‌رێکی چاکه ﴿٧٨﴾

سووره‌تی ﴿الْمُؤْمِنُونَ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی باوەڕداران ڕزگاردەبن (سەردەكەون) ﴿١﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ﴾
ئەو كەسانەی كەلە نوێژەكانیاندا ﴿خَاشِعُونَ﴾ لەخواترسن (گەردن كەچن بۆخوا) ﴿٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ﴾
وە ئەوانەی ﴿عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ﴾ لەشتی بێ هوودە خۆیان دوور دەگرن ﴿٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ﴾ وە ئەوانەی
﴿لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ﴾ كەزەكاتی (سامانیان) دەردەكەن ﴿٤﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ﴾ وەئەوانەی ﴿لِفُرُوجِهِمْ
حَافِظُونَ﴾ كەپارێزەری داوێنیان (لەشەرموالی پیسی) ﴿٥﴾ ﴿إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ﴾ مەگەر بۆ خێزانی
خۆیان ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ یاخو كەنیزەكێك كەبووبێ بەخاوەنیان ﴿فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی
ئەوانە سەرزەنشت ناكرێن ﴿٦﴾ ﴿فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەركەسێ بیاری جگەلەو (دووجۆرە
ئافرەتە) بكات (و ئارەزووی خۆی تێربكات) ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ﴾ ئەوسا ئەوانە دەست درێژی
كەرن ﴿٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ وە ئەوانەی كەپارێزەری سپاردەو پەیمانەكانیانن ﴿٨﴾
﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ وەئەوانەی كەبەردەوامن لەسەر نوێژەكانیان ﴿٩﴾ ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ﴾
هەر ئەوانەن میراتگران ﴿١٠﴾ ﴿الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ﴾ ئەوانەی كەدەبنە خاوەنی فیردەوس ومیراتگری
(بەهەشت) ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان لەبەهەشتدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿١١﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی مرۆڤمان دروست كرد ﴿مِن سُلَالَةٍ مِّن طِينٍ﴾ لەخولاسەو پاڵفتەیە لەقوڕ ﴿١٢﴾
﴿ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً﴾ لەپاشان ئەومان كرد بەنوتفەیەك ﴿فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ﴾ لەئارامگایەكی قایم (منداڵدانی
دایك)دا ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً﴾ دواتر نوتفەكەمان كرد بەخوێنی مەیو ﴿فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً﴾
ئەمجا خوێنە مەییوەكەشمان كرد بەپارچە گۆشتێكی جوراو ﴿فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا﴾ ئەمجا پارچە
گۆشتەكەشمان كرد بەئێسقان ﴿فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا﴾ ئەمجا بەگۆشت (بەیەكەوە) ئێسكەكەمان
داپۆشی ﴿ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ﴾ پاشان ئەومان كرد بەدروست كراوێكی تر ﴿فَتَبَارَكَ اللَّهُ﴾ جا گەورە
وبەرزە ئەو خوایەی ﴿أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ﴾ كەچاكترینی بەدی هێنەرانە ﴿١٤﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُم بَعْدَ ذَٰلِكَ لَمَيِّتُونَ﴾
پاشان بەڕاستی ئێوە لەدوای ئەوە هەمووتان دەمرن ﴿١٥﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ﴾ لە پاشان
بێگومان ئێوە لەڕۆژی دواییدا زیندوو دەكرێنەوە ﴿١٦﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی
لەسەری ئێوەوە دروستمان كردوە ﴿سَبْعَ طَرَائِقَ﴾ حەوت نهۆم ئاسمان ﴿وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ﴾
وە ئێمە لە دروست كراوەكان بێ ئاگانین ﴿١٧﴾

﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ﴾ وە لە ئاسمانەوە بە ئەندازە(ی پێویست) بارانمان باراند ﴿فَأَسْكَنَّاهُ فِي الْأَرْضِ﴾
ئەمجا ئەو (ئاوە)مان لە زەوی دا هێلایەوە (ڕاگرت) ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ﴾ وە بێگومان ئێمە بەسەر لەناوبردنی
ئەو (ئاوە)دا ﴿لَقَادِرُونَ﴾ بەتواناین ١٨ ﴿فَأَنشَأْنَا لَكُم بِهِ﴾ ئەمجا بەهۆی ئەو (بارانە)وە بەدیمان هێناوە
(ڕواندومانە) بۆتان ﴿جَنَّاتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ﴾ چەند باخێ خورما و تری ﴿لَّكُمْ فِيهَا فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ﴾ بۆ ئێوە هەیە
لەو باخانەدا میوەی زۆر ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ وە لە هەندێکیان دەخۆن (بەشێوەی وشکی وەك مێوژ و خورما)
١٩ ﴿وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِن طُورِ سَيْنَاءَ﴾ هەروەها (ڕواندومانە) جۆرە دارێك (زەیتون) کە لە طوری سینا دەڕوێت
﴿تَنبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِّلْآكِلِينَ﴾ کە ڕۆن و پێخوڕێك دەگرێت بۆ ئەوانەی دەیخۆن ٢٠ ﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً﴾
وە بەڕاستی بۆ ئێوە لە مالات و ئاژەڵدا پەند هەیە ﴿نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهَا﴾ پێتان دەنۆشین لەو (شیر)ەی
لە ناو سکیاندایە ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ﴾ وە بۆ ئێوە لەو (ئاژەڵانەدا) سوود و کەڵکێکی زۆر هەیە ﴿وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ﴾ و لێشیان دەخۆن ٢١ ﴿وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ وە لەسەر (پشتی هەندێ لە) ئەوان و لەسەر
(پشتی) کەشتییەکانیش سوار دەکرێن ٢٢ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە
نوحمان نارد بۆ لای هۆزەکەی ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ جا پێی وت: ئەی هۆزەکەم خوا بپەرستن
﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ ئێوە جگە لەو پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن
٢٣ ﴿فَقَالَ﴾ جا وتیان ﴿الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ ئەو دەسەلاتدار و ناودارانەی کە بێ باوەڕ بوون لە
هۆزەکەی (نوح) ﴿مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ ئەم (نوحە) تەنها کەسێکە وەك ئێوە ﴿يُرِيدُ أَن يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ﴾
دەیەوێت خۆی بکاتە گەورە بەسەرتانەوە ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً﴾ ئەگەر خوا بیویستایە (پێغەمبەرێك
بنێرێ) فریشتەی دەناردە خوارەوە ﴿مَّا سَمِعْنَا بِهَٰذَا﴾ ئێمە شتی وامان نەبیستووە ﴿فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ﴾ لە
باوو باپیرە پێشووەکانمانەوە ٢٤ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ﴾ ئەم (نوحە) هەر پیاوێکە ﴿بِهِ جِنَّةٌ﴾ شێتی بەگەڵدایە
﴿فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ جا ماوەیەك چاوەڕوانی بکەن (بەڵکو چاك بێتەوە) ٢٥ ﴿قَالَ رَبِّ انصُرْنِي﴾ (نوح) وتی
ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە (سەرم بخە) ﴿بِمَا كَذَّبُونِ﴾ لەبەر ئەوەی باوەڕم پێ ناهێنن ٢٦ ﴿فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ﴾
ئەمجا ئێمە نیگامان بۆ کرد ﴿أَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ﴾ کە کەشتییەکە دروست بکە ﴿بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا﴾ بە پێی چاو و
چاودێری وەفەرمان و نیگای ئێمە (لەم ئایەتەدا باسی سیفەتی -چاو، عین- هاتووە بۆ خوای گەورە، بڕوامان
پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن و لێکدانەوەیەك، شێوەکەی نازانین وە تەنها خوا خۆی دەزانێت) ﴿فَإِذَا جَاءَ
أَمْرُنَا﴾ ئەمجا کاتێ فەرمانی ئێمە (بۆ لەناوبردنی ئەوان) هات ﴿وَفَارَ التَّنُّورُ﴾ و ئاو لە تەنوورەوە هەڵقولا
(نیشانەی دەستپێکردنی تۆفانەکەیە) ﴿فَاسْلُكْ فِيهَا﴾ بۆیە بیخەرە ناو کەشتییەکەوە (سواری کە)
﴿مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ لە هەموو جۆرە (ئاژەڵێك) جووتێك (نێر و مێیەك) ﴿وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ
الْقَوْلُ مِنْهُمْ﴾ هەروەها (سواری بکە ئەندامانی) خێزانەکەت جگە لەوانەیان کە بڕیاری لە ناوچوونیان دراوە
(کە کوڕەکەی و هاوسەرەکەی بوون) ﴿وَلَا تُخَاطِبْنِي﴾ وقسەشم لەگەڵدا مەکە ﴿فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ لەبارەی
ئەوانەی کە ستەمیان کردووە (و باوەڕیان نەهێنا) ﴿إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ﴾ چونکە بێگومان ئەوانە دەخنکێنرێن ٢٧

﴿فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنتَ وَمَن مَّعَكَ عَلَى الْفُلْكِ﴾ ئەمجا کاتێ تۆو ئەو کەسانەی لەگەڵت دان سواری کەشتی یەکە بوون
﴿فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّانَا﴾ (ئەی نووح) بڵێ سوپاس بۆ خوایەکی ئەوتۆ ﴿مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ کە ئێمەی ڕزگار کرد
لە دەست گەلی زاڵمان (٢٨) ﴿وَقُل رَّبِّ أَنزِلْنِي مُنزَلًا مُّبَارَكًا﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم دامەزرێنە (لە کەشتی یەکە) لە
جێگایەکی پیرۆز و بەبەرەکەتدا (کە کێوی جوودی یە لە کوردستانی تورکیا) ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الْمُنزِلِينَ﴾ وە تۆ (خوایە)
چاکترینی دامەزرێنەرانی (٢٩) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی لەم (بەسەرهاتەی نووح دا) پەند و نیشانەی زۆر هەیە
(بۆ کەسانی ژیر و هۆشمەند) ﴿وَإِن كُنَّا لَمُبْتَلِينَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە تاقیکەرەوەین (بۆ هەموو خەڵك) (٣٠) ﴿ثُمَّ أَنشَأْنَا مِن
بَعْدِهِمْ﴾ پاشان لەدوای ئەوان بەدیمان هێنا ﴿قَرْنًا آخَرِينَ﴾ گەل و نەوەیەکی تر (٣١) ﴿فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ﴾
ئەمجا لەناو ئەوانەدا پێغەمبەرێکمان لە خۆیان نارد ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ (پێی ووتن) تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ
غَيْرُهُ﴾ جگە لەو (خوایە) پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن (لە خوا ناترسن)
(٣٢) ﴿وَقَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِهِ﴾ دەستەلاتداران و دەوڵەمەندانی (هوود علیه السلام) ووتیان ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِلِقَاءِ الْآخِرَةِ﴾
ئەوانەی کە بڕوایان نەهێنا و بێ باوەڕ بوون بە دیداری ڕۆژی دوایی ﴿وَأَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾
وە لە ژیانی دنیادا ناز و نیعمەتمان پێ دابوون ﴿مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ (ووتیان) ئەمە هەر مرۆڤێکە وەك ئێوە
﴿يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ﴾ لەوەی ئێوە دەیخۆن (ئەویش) دەخوات ﴿وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ﴾ وە لەوەی ئێوە
دەیخۆنەوە (ئەویش) دەخواتەوە (٣٣) ﴿وَلَئِنْ أَطَعْتُم بَشَرًا مِّثْلَكُمْ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی بەشەرێکی
وەك خۆتان بکەن ﴿إِنَّكُمْ إِذًا لَّخَاسِرُونَ﴾ بێگومان ئەو کاتە ئێوە لە زیان باران دەبن (٣٤) ﴿أَيَعِدُكُمْ أَنَّكُمْ إِذَا مِتُّمْ﴾
ئایا ئەو (هوود علیه السلام) بەڵێن بە ئێوە دەدات کە بەڕاستی کاتێ مردن ﴿وَكُنتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ وە بوون
بەخاك و ئێسك (ی ڕزیو) ﴿أَنَّكُم مُّخْرَجُونَ﴾ بێگومان ئێوە (لە گۆڕ) دەر دەهێنرێن (زیندوو دەکرێنەوە) (٣٥)
﴿هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ﴾ زۆر دوورە، ئەستەمە ﴿لِمَا تُوعَدُونَ﴾ ئەو بەڵێنەی بە ئێوە دراوە (گوایە زیندوو دەکرێنەوە)
(٣٦) ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ ژیان (یەکی تر) نی یە تەنها ژیانی ئەم دونیایەمان نەبێ ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَا﴾ دەمرین
وە دەژین (نەوە بە دوای نەوە) ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾ وە ئێمە زیندوو ناکرێینەوە (٣٧) ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ﴾ ئەوە (کە
دەڵێ پێغەمبەرم) تەنها پیاوێکە ﴿افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ درۆ دەکات بە دەم خواوە ﴿وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئێمە
هەرگیز باوەڕی پێ ناکەین (٣٨) ﴿قَالَ رَبِّ انصُرْنِي﴾ (هوود علیه السلام) ووتی ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە
(و تۆڵەیان لێ بسەنە) ﴿بِمَا كَذَّبُونِ﴾ بەهۆی ئەوەی کە باوەڕم پێ ناهێنن (٣٩) ﴿قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ﴾ (خوا) فەرمووی
لە ماوەیەکی زۆر کەمدا ﴿لَّيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ﴾ بێگومان پەشیمان دەبنەوە (٤٠) ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ﴾ ئەمجا
شریخە و دەنگێکی زۆر بەهێز (دای بەسەریاندا) هەموویانی گرت کە هەقیان بوو ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ غُثَاءً﴾ ئەوجا ئەمان
کرد بە (وێنەی) پووش و کەف (سەر لافاو) ﴿فَبُعْدًا لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ جا دووری (لە ڕەحمەتی خوا) بۆ گەلی
ستەمکاران (٤١) ﴿ثُمَّ أَنشَأْنَا مِن بَعْدِهِمْ﴾ دواتر لە پاش ئەوان بەدیمان هێنا ﴿قُرُونًا آخَرِينَ﴾ چەند گەل
و نەوەیەکی تر (٤٢)

﴿مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا﴾ هیچ ئوممەتێ لە ماوەی دیاری کراو (بۆ مردن)یان نە پێش دەکەون ﴿وَمَا
يَسْتَأْخِرُونَ﴾ نە دواش دەکەون ﴿٤٣﴾ ﴿ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَا﴾ لەپاشان پێغەمبەرانی خۆمان یەك لەدوای یەك نارد
﴿كُلَّ مَا جَاءَ أُمَّةً رَسُولُهَا﴾ هەر کاتێ ئوممەتێك لەخۆیان پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە ﴿كَذَّبُوهُ﴾ درۆیان بۆ
هەڵدەبەست ﴿فَأَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا﴾ جا ئێمەش ئەم ئوممەتە (بێ باوەڕانەمان) یەك بە دوای یەکدا (لەناوبرد)
﴿وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ﴾ وە (ناوی) ئەوانمان کردە ڕووداو وچەند سەرهاتێك (کەخەڵکی لەنێو خۆیان باسی
بکەن) ﴿فَبُعْدًا لِقَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەمجا دووری (لەڕەحمەتی خوا) بۆ گەلی باوەڕنەهێن ﴿٤٤﴾ ﴿ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَى وَأَخَاهُ هَارُونَ﴾
لەپاشان مووسا و هارونی برایمان نارد ﴿بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ﴾ بەنیشانەکانمان و بەڵگەی ئاشکراوە ﴿٤٥﴾
﴿إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بۆ لای فیرعەون و دار و دەستەکەی ﴿فَاسْتَكْبَرُوا﴾ بەڵام خۆیان بە گەورە دانا (باوەڕیان
نەهێنا) ﴿وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ﴾ وە ئەوان گەلێکی دەسەڵاتدار بوون بەسەر خەڵکیدا ﴿٤٦﴾ ﴿فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا﴾
ئەمجا وتیان ئایا ئێمە بەدوو کەسی وەك خۆمان باوەڕ بێنین ﴿وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ﴾ لەکاتێکدا گەلەکەیان
(بەنی ئیسرائیل) ئێمە دەپەرستن (گەردن کەچن بۆ ئێمە) ﴿٤٧﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُمَا﴾ لەبەر ئەوە باوەڕیان پێ
نەهێنان ﴿فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ﴾ ئەمانیش (وەك گەلانی تر) لەناوبران ﴿٤٨﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند
بەخوا بێگومان ئێمە تەوراتمان بەخشی بە مووسا ﴿لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ تا (بەنی ئیسرائیل) ڕێنموون بن ﴿٤٩﴾
﴿وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً﴾ هەروەها عیسای کوڕی مەریەم و دایکیمان کرد بەبەڵگەو موعجیزەیەك
﴿وَآوَيْنَاهُمَا إِلَى رَبْوَةٍ﴾ وە هەر دووکیان (عیسا و دایکی)مان دانا لەشوێنێکی بڵند (بیت المقدس) ﴿ذَاتِ
قَرَارٍ وَمَعِينٍ﴾ کەخاوەنی (هەموو خێرەکی) حەسانەوەو کانیاوە ﴿٥٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ﴾ ئەی پێغەمبەرانی خودا
﴿كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ بەخۆراکی پاك (حەڵاڵ) بخۆن ﴿وَاعْمَلُوا صَالِحًا﴾ وە کردەوەی چاك بکەن ﴿إِنِّي بِمَا
تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ (چونکە) بەڕاستی من بەوەی ئێوە دەیکەن ئاگادارم ﴿٥١﴾ ﴿وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ﴾ وەبێگومان
هەر ئەمەیە ئاین و دینی ئێوە (ئەی پێغەمبەران دەستی پێوە بگرن) ﴿أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ کەیەك ئاینە و بەرنامەیە
﴿وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ﴾ وە منیش پەروەردگارتانم کەواتە خۆمان بپارێزن (لەتۆڵەم) ﴿٥٢﴾ ﴿فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا﴾
(شوێنکەوتوانیان) ئاینەکەیان (کەیەك ئاینی بوو) پارچە پارچە کرد لەنێوان خۆیاندا بەچەند پارچەیەك
﴿كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ جا هەر کۆمەڵ و دەستەیەکیان دڵخۆشن بەو (بەشە ئاینەی) کەهەیانە ﴿٥٣﴾
﴿فَذَرْهُمْ فِي غَمْرَتِهِمْ﴾ کەوابوو وازیان لێ بێنە لەو بێ ئاگایی و گومراییەی دایپۆشیون ﴿حَتَّى حِينٍ﴾ (بابژین)
تاماوەیەك ﴿٥٤﴾ ﴿أَيَحْسَبُونَ﴾ ئایا ئەوانە وادەزانن ﴿أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ﴾ ئەوەی پێیان دەبەخشین ﴿مِنْ مَالٍ وَبَنِينَ﴾
لەسامان و منداڵان ﴿٥٥﴾ ﴿نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ﴾ (بەهۆی شیاویانەوە) پەلەمان کردووە بۆیان لەخێر
وخۆشیەکاندا ﴿بَلْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ (بەخێر وانییە) بەڵکو ئەوانە هەست ناکەن (کە بۆ تاقی کردنەوەیانە) ﴿٥٦﴾
﴿إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی لەترسی (سزای) پەروەردگاریان هەمیشە دەترسن
﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ﴾ وە ئەو کەسانەش کە بەئایەتەکانی پەروەردگاریان باوەڕ دێنن ﴿٥٨﴾
﴿وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ﴾ وە ئەو کەسانەش کەهاوبەش بۆ پەروەردگاریان دانانێن ﴿٥٩﴾

﴿وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوا﴾ وە ئەو کەسانەی کە دەبەخشن ئەوەی (لە زەکات و خێر دەیدەن) بیبەخشن ﴿وَقُلُوبُهُمْ
وَجِلَةٌ﴾ لە کاتێکدا دڵیان دەترسێ (دڵەڕاوکێیانە) ﴿أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ﴾ لەبەر ئەوەی دڵنیان بۆ لای پەروەردگاریان
دەگەڕێنەوە ٦٠ ﴿أُولَٰئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ﴾ ئا ئەوانە، (کە خاوەنی ئەو سیفەتانە بوون باسکران) پەلە دەکەن
لە ئەنجامدانی چاکەکاندا ﴿وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ﴾ وە ئەوان بۆ چاکە کردن لەپێشن ٦١ ﴿وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾
وە ئێمە ئەرك ناخەینە سەر هیچ کەس بەقەدەر توانای خۆی نەبێ ﴿وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنطِقُ بِالْحَقِّ﴾ وە کتێبێکمان
لەلایە (کردەوەی هەموو بەندەکانی تێدایە) کەبەڕاست و دروستی دەدوێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وەهیچ ستەمێك
لەوان ناکرێ ٦٢ ﴿بَلْ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام (بێ باوەڕان) دڵەکانیان ﴿فِي غَمْرَةٍ مِّنْ هَٰذَا﴾ لە بێ ئاگایی و نەزانی دایە لەم
(کتێب و نامەی کردەوە) ﴿وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِّن دُونِ ذَٰلِكَ﴾ وە ئەوان چەند کردەوەی خراپی تریان هەیە جیاواز
لە کردەوەی باوەڕداران ﴿هُمْ لَهَا عَامِلُونَ﴾ کە ئەوان هەمیشە ئەنجامی دەدەن ٦٣ ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ هەتا ئەو کاتەی
﴿أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِم بِالْعَذَابِ﴾ کەسزا دەدەین گەورە و خۆش گوزەرانەکانیاندا دەبێ (لەدونیادا) ﴿إِذَا هُمْ يَجْأَرُونَ﴾
لەو کاتە ئەوان دەس دەکەن بە هاوار و پاڕانەوە ٦٤ ﴿لَا تَجْأَرُوا الْيَوْمَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمڕۆ هاوار مەکەن
﴿إِنَّكُم مِّنَّا لَا تُنصَرُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە لەلایەن ئێمەوە یارمەتی نادرێن ٦٥ ﴿قَدْ كَانَتْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان
(پێشتر) ئایەتەکانی من دەخوێنرایەوە بەسەرتاندا ﴿فَكُنتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ تَنكِصُونَ﴾ بەڵام ئێوە بەدوای
خۆتاندا پاشەوپاش دەگەڕانەوە ٦٦ ﴿مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ﴾ لەبەرانبەر ئەو (قورئانە)دا خۆتان بەگەورە دەزانی
﴿سَامِرًا تَهْجُرُونَ﴾ شەوگێڕتان دەکرد بە سەر بەگاڵتە کردن و قسەی ناشرین وتن (بەتایبەتی لێمە) ٦٧
﴿أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ﴾ دەی ئایا ئەوان (قورەیش) بیریان لەم قورئانە نەکردۆتەوە ﴿أَمْ جَاءَهُم﴾ یا شتێکیان
بۆ هاتووە ﴿مَّا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ کە بۆ باو و باپیرە پێشینەکانیان نەهاتووە ٦٨ ﴿أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ﴾
یا پێغەمبەرەکەیان نەناسیوە ﴿فَهُمْ لَهُ مُنكِرُونَ﴾ بەو هۆیەوە ئەوان دان بە پێغەمبەرایەتیەکەیدا نانێن ٦٩
﴿أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ﴾ یا دەڵێن ئەو (پێغەمبەرە) شێتە ﴿بَلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو حەق
وڕاستی بۆ هێناون ﴿وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان بۆ هەرچی حەق و ڕاستیە (ڕقیان لێیەتی)
٧٠ ﴿وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە ئەگەر حەق و ڕاستی شوێن هەوا و ئارەزووی ئەوان بکەوتایە ﴿لَفَسَدَتِ
السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ﴾ ئاسمانەکان و زەوی و هەموو ئەوانەی تیایاندایە دەشێوان و تێك دەچوون
بەسەر یەکدا ﴿بَلْ أَتَيْنَاهُم بِذِكْرِهِمْ﴾ بەڵکو ئێمە قورئانێکمان بۆ هێناون کەهۆی یادخستنەوە (و سەربەرزی)
یە بۆ ئەوان ﴿فَهُمْ عَن ذِكْرِهِم مُّعْرِضُونَ﴾ بەڵام ئەوان لە بیرخستنەوە (و سەربەرزی) خۆیان پشتیگەرن ٧١
﴿أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا﴾ یا داوای پارە و خەرج لەوان دەکەیت (لەبەرانبەر بانگەوازەکەت دا بۆیە باوەڕ
ناهێنن) ﴿فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ﴾ ئەو بەخشش و ڕۆزی پەروەردگارت چاکترە (بۆ تۆ ئەی موحەممەد ﷺ)
﴿وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وە خوا چاکترین ڕۆزی دەرانە ٧٢ ﴿وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ﴾ وە بەڕاستی تۆ ئەوان بانگ دەکەیت
﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ٧٣ ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ وە بێگومان کەسانێ کەباوەڕیان
نیە بەڕۆژی دوایی ﴿عَنِ الصِّرَاطِ لَنَاكِبُونَ﴾ لەم ڕێگا ڕاستە لادەرن ٧٤

﴿وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ﴾ وە ئەگەر رەحم بەوان (بت پەرستانی قورەیش) بکەین ﴿وَكَشَفْنَا مَا بِهِم مِّن ضُرٍّ﴾ وە ئەو
ناخۆشی و بەڵایەی لەسەریان بوو لایبەین و هەڵیگرین (کەبریتی بوو لەبرسێتی بۆماوەی حەوت
ساڵ) ﴿لَّلَجُّوا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ (هەك بیر ناکەنەوە) بێگومان لەسەرکەشی خۆیان داڕۆدەچن
وەسەر گەردانی دەبێتەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُم بِالْعَذَابِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئیمە ئەوانمان تووشی
سزا و ئازار کرد (تاهۆش بکەنەوە) ﴿فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ﴾ بەڵام ئەوان (لەبەرانبەر) پەروەردگاریاندا
بەخۆیان نەکەم رانی (ملکەچ بوون بوی) ﴿وَمَا يَتَضَرَّعُونَ﴾ وە نە هانا و نزایان (بۆخوا) دەبەن لەکاتی
ناڕەحەتی دا ﴿٧٦﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا﴾ (بەردەوام بوون لەسەر حاڵی خۆیان) تاکاتی دەرگایەکمان
بۆ کردنەوە ﴿ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ کەسزایەکی زۆر سەختی هەبوو ﴿إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ﴾ ئیتر کتوپڕ
لەوێدا بێ ئومێد بوون ﴿٧٧﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە دروستی
کردووە بۆ ئێوە گوێ و چاو و دڵ ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی ئەو ناکەن زۆر کەم نەبێ ﴿٧٨﴾ ﴿وَهُوَ
الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە ئێوەی (دروست کردوە و) بڵاوی کردوەتەوە بەزەویدا
﴿وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وەهەر لای ئەویش کۆدەکرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٩﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾
وەئەو (خوا) زاتێکە دەژێنی و دەمرێنی ﴿وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وەجیاوازی شەو و ڕۆژیش
هەربەدەست ئەوە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بیر ناکەنەوە؟ ﴿٨٠﴾ ﴿بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ﴾
(بەخێر بیر ناکەنەوە) بەڵکو ئەوان هەر ئەوەیان دەووت کە پێشووەکانیان دەیان ووت ﴿٨١﴾ ﴿قَالُوا
أَإِذَا مِتْنَا﴾ دەیان ووت ئایا کاتێ کەمردین ﴿وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ وبووین بەخۆڵ و ئێسکی (رزیو)
﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە (جارێکی تر) زیندوو دەکرێینەوە ﴿٨٢﴾ ﴿لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَٰذَا﴾
سوێند بەخوا بێگومان ئەم بەڵێنە بەئێمە و باوو باپیرانمان درابوو ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو پێش ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا
أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەم (بەڵێنە) هیچ نیە جگە لەئەفسانەی (قسەی پڕو پووچی) پێشووەکان ﴿٨٣﴾
﴿قُل لِّمَنِ الْأَرْضُ وَمَن فِيهَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زەوی و ئەوەی لەسەریدایە هی کێ یە؟
﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوەش دەزانن ﴿٨٤﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن (هەمووی)
هی خوایە ﴿قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ بڵێ دەی ئایا بیر ناکەنەوە ﴿٨٥﴾ ﴿قُلْ مَن رَّبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ﴾ بڵێ ئەی
کێ پەروەردگاری حەوت ئاسمان ﴿وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾ و پەروەردگاری عەرشی گەورەیە ﴿٨٦﴾
﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن (هەمووی) هی خوایە ﴿قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ بڵێ دەی ئایا خۆتان
ناپارێزن (لەخوا ناترسن) ﴿٨٧﴾ ﴿قُلْ مَن بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ بڵێ کێ فەرمان ڕەوایی هەموو شتێکی
بەدەستە ﴿وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ﴾ وە پەنای (هەموو لایەك) دەدات و کەس لەو پەنا نادرێت ﴿إِن
كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوەش دەزانن ﴿٨٨﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن (هەموو ئەوانە) هی
خوان ﴿قُلْ فَأَنَّىٰ تُسْحَرُونَ﴾ بڵێ کەواتە ئێوە چۆن سیحر و جادووتان لێ کراوە (کە ئەبێ خوا بەناحەق
دەرێن لەگەڵ دان نانان بەهەموو ڕاستی یەکانیدا) ﴿٨٩﴾

﴿بَلْ أَتَيْنَاهُم بِالْحَقِّ﴾ (بەخێر وانی یە) بەڵکو ئێمە ڕاستیمان بۆ هێناون ﴿وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وە بێگومان ئەوان
درۆزنن ﴿٩٠﴾ ﴿مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِن وَلَدٍ﴾ خوا هیچ ڕۆڵەیەکی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَٰهٍ﴾ وە
هیچ پەرستراوێکی تری لەگەڵدا نەبووە ﴿إِذًا لَّذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهٍ بِمَا خَلَقَ﴾ (ئەگەر پەرستراوی تری لەگەڵدا
بوایە) ئەوکاتە هەر پەرستراوێك چی دروست کردووە (بۆ خۆی) دەیبرد ﴿وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ وە
هەندێکیان زاڵ دەبوون بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ خوا پاك و بێگەردە لەوەی
ئەوان دەیڵێن ﴿٩١﴾ ﴿عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (خوا) زانای هەموو نهێنی وئاشکراکانە ﴿فَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ وە
بەرز و بڵندە لەوەی کەئەوان (بت پەرستان) دەیکەنە هاوبەشی ﴿٩٢﴾ ﴿قُل رَّبِّ إِمَّا تُرِيَنِّي﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ ئەی پەروەردگارم ئەگەر هەرپیشانم دەدەیت ﴿مَا يُوعَدُونَ﴾ ئەو سزایەی کەبەوان بەڵێن
دراوە ﴿٩٣﴾ ﴿رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي﴾ ئەی پەروەردگارم مەمخەرە ﴿فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ ڕیزی گەلی ستەمکارانەوە
﴿٩٤﴾ ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ أَن نُّرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَادِرُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە بەتوانایین لەو بەڵێنەی (سزای) بەوانمان
داوە پیشانت بدەین ﴿٩٥﴾ ﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةَ﴾ بە جوانترین و چاکترین شێوە بەرگری بکە
لەخراپە ﴿نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ﴾ ئێمە ئاگادارترین بەوەی ئەوان دەیڵێن (بەخۆت و ئاینەکەت) ﴿٩٦﴾
﴿وَقُل رَّبِّ أَعُوذُ بِكَ﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم پەنا دەگرم بە تۆ ﴿مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ﴾ لەخەتەرە و (پاڵەر و)
وەسوەسەی شەیتانەکان ﴿٩٧﴾ ﴿وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَن يَحْضُرُونِ﴾ وە پەنات پێ دەگرم لەوەی (شەیتانەکان) ئامادەبن
لام (سەرم لێ بشێوێنن) ﴿٩٨﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ﴾ (بێ بڕوایان وەك خۆیان دەمێنەوە) هەتا کاتێ
مردن دێت بۆ هەر کامیان ﴿قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ﴾ ئەوسا دەڵێ ئەی پەروەردگارم بمگێڕەرەوە (بۆ دونیا) ﴿٩٩﴾
﴿لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ﴾ بەڵکو کردەوەی چاك بکەم (لە بری ئەوەی بەسەرم بردوە) لەو ماوەیەی لە دەستم
چوو ﴿كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا﴾ بەخێر بێگومان ئەمەی (کەدەیڵێت) تەنها قسەیەکە ئەو دەیڵێ (ئەگەر
بگەڕێتەوە بۆ دونیا هەروەك جاران دەبێت) ﴿وَمِن وَرَائِهِم بَرْزَخٌ﴾ و لەپێشیانەوە بەربەستێك (پەربەستێك) هەیە
﴿إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ تا ئەو ڕۆژەی زیندوو دەکرێنەوە ﴿١٠٠﴾ ﴿فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ ئەمجا کاتێ فوو دەکرێ بە شەیپووردا
﴿فَلَا أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا هیچ خزمایەتییەك نامێنێ لە نێوانیاندا ﴿وَلَا يَتَسَاءَلُونَ﴾ وە پرسیاری یەکتری
ناکەن ﴿١٠١﴾ ﴿فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێ کێشراوە (چاکە) کانی قورس بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾
ئەوە ئەوانە رزگار و سەرکەوتوون ﴿١٠٢﴾ ﴿وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ﴾ وە کەسێ کێشراوە (چاکە) کانی سووك بێت
﴿فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ زیانیان لە خۆیان داوە، خۆیان دۆڕاندووە ﴿فِي جَهَنَّمَ
خَالِدُونَ﴾ لە دۆزەخ دا بەبێ بڕانەوە ﴿١٠٣﴾ ﴿تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ﴾ (ئاگری دۆزەخ) دەم و چاویان دەسووتێنێ
﴿وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ﴾ و هەموویان لە ئاگری دۆزەخ دا لێویان هەڵقرچاوە و دانەکانیان دەرکەوتووە ﴿١٠٤﴾

﴿أَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) ئایا ئایەتەکانی من لە دونیادا بەسەرتاندا نەدەخوێنرایەوە؟ ﴿فَكُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ کەچی ئێوە بەدرۆتان دەزانی و ئیمانتان پێ نەدەهێنا (١٠٥) ﴿قَالُوا رَبَّنَا﴾ (لە وەڵامدا) دەڵێن ئەی پەروەردگاری ئێمە ﴿غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا﴾ بەدی و خراپی خۆمان زاڵ بوو بوو بەسەرماندا ﴿وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ﴾ وە ئێمە کەسانێکی گومڕابووین (١٠٦) ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا﴾ ئەی پەروەردگارمان لەم (دۆزەخە) دەرمان بێنە ﴿فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ﴾ جا ئەگەر جارێکی تر گەڕاینەوە (بۆ بێ باوەڕی) ئەوە بەڕاستی ئێمە ستەمکارین (١٠٧) ﴿قَالَ اخْسَئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ﴾ وە (خوا) دەفەرموێ: بە ڕیسوایی بمێننەوە لە دۆزەخدا و هیچ قسەیەکم لەگەڵدا مەکەن (إخسأ بۆ سەگ بەکاردێ کاتێ دەری دەکەیت و پێی دەڵێیت چخە) (١٠٨) ﴿إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي﴾ بێگومان لە دونیادا کۆمەڵێک لە بەندەکانی من ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا﴾ دەیانووت ئەی پەروەردگارمان ئێمە باوەڕمان هێناوە ﴿فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا﴾ دەی لێمان خۆشبە و ڕەحمەمان پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾ چونکە تۆ چاکترینی میهرەبانانی (١٠٩) ﴿فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا﴾ کەچی ئێوە گاڵتەتان بەوان دەکرد ﴿حَتَّىٰ أَنسَوْكُمْ ذِكْرِي﴾ تا (ئەو گاڵتە کردنەتان بە) ئەوان یادی منی لەبیربردنەوە ﴿وَكُنتُم مِّنْهُمْ تَضْحَكُونَ﴾ وە ئێوە هەمیشە بەوان پێدەکەنین (١١٠) ﴿إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ﴾ بێگومان ئەمڕۆ پاداشتم داونەتەوە ﴿بِمَا صَبَرُوا﴾ بەهۆی خۆگرییانەوە ﴿أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ بەڕاستی هەر ئەوان سەرکەوتوون (١١١) ﴿قَالَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ﴾ (خوا) دەفەرموێ: چەند ساڵ لەسەر زەوی دامانەوە؟ (١١٢) ﴿قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ (لە وەڵامدا) دەڵێن ڕۆژێک یا کەمتر لە ڕۆژێک مایەوە ﴿فَاسْأَلِ الْعَادِّينَ﴾ لەو (فریشتا)نە بپرسە کە ژمێریارن (١١٣) ﴿قَالَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا﴾ (خوا) فەرمووی نەمانەوەتەوە ماوەیەکی کەم نەبێت ﴿لَّوْ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بەڕاستی ئێوە دەتانزانی؟ (١١٤) ﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا﴾ ئایا ئێوە گومانتان وایە کە بێگومان ئێوەمان بەبێ هودە دروست کردووە ﴿وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾ وە بێگومان ئێوە ناگەڕێنەوە بۆ لای ئێمە (١١٥) ﴿فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ﴾ جا بەرز و بڵندی بۆ خوای پاشای ڕاست و ڕەوا ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێک نی یە جگە لەو ﴿رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ﴾ کە پەروەردگاری عەرشی بەڕێز و بەرزە (١١٦) ﴿وَمَن يَدْعُ﴾ هەر کەس پەرستی ﴿مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ پەرستراوێکی تر لەگەڵ خوادا ﴿لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ﴾ کە هیچ بەڵگەیەکی نەبێ لەسەر ئەو (پەرستنە) ﴿فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِندَ رَبِّهِ﴾ ئەوە بەڕاستی لێپرسینەوەی تەنها لای پەروەردگاریتی ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ﴾ بێگومان کافران ڕزگار نابن (١١٧) ﴿وَقُل رَّبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی پەروەردگارم لێم خۆشبە و ڕەحمم پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾ وە تۆ (خوا یە) چاکترینی میهرەبانانی (١١٨)

سورەتی ﴿النُّورِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سُورَةٌ أَنزَلْنَاهَا﴾ ئەمە سورەتێکە ئێمە ناردومانەتە خوارەوە ﴿وَفَرَضْنَاهَا﴾ و فەرزمان کردووە (گوێڕایەڵی بڕیارەکانی) ﴿وَأَنزَلْنَا فِيهَا﴾ وە لەم (سورەتە) دا هێناومانەتە خوارەوە ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ ئایەتە ڕوونەکان ﴿لَّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئێوە بیر بکەنەوە (١) ﴿الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي﴾ ژن و پیاوی زیناکەر ﴿فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ﴾ هەریەکێکیان سەد دار (شەلاق)یان لێ بدەن ﴿وَلَا تَأْخُذْكُم بِهِمَا رَأْفَةٌ﴾ وە بەزەییتان نەیەتەوە پێیاندا (ژن و پیاوی زیناکەر) بەتایبەتی ﴿فِي دِينِ اللَّهِ﴾ لە (جێبەجێ کردنی) فەرمانی خوا ﴿إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هەیە ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بەخوا و بەڕۆژی دوایی ﴿وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا﴾ وە با ئامادەی ببێ سەر دانی ئەو دووانە بێ ﴿طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ کۆمەڵێك لە باوەڕداران (٢) ﴿الزَّانِي لَا يَنكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً﴾ پیاوی زیناکەر مارە ناکات تەنها ئافرەتی زیناکەر و ئافرەتی موشریك نەبێ ﴿وَالزَّانِيَةُ لَا يَنكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ﴾ وە ئافرەتی زیناکەر مارەی ناکات پیاوی زیناکەر یا پیاوی موشریك نەبێ ﴿وَحُرِّمَ ذَٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەو (مارەکردن و شووکردن بەزیناکەر)ە یەسەغ کراوە لەسەر ئیمانداران (٣) ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ﴾ وە ئەوانەی کەبوختانی (زینا) دەکەن بۆ ئافرەتانی داوێن پاك ﴿ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ﴾ لەپاشان چوار شایەت ناهێنن (لەسەر ڕاستی بوختانەکەیان) ﴿فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً﴾ ئەوە هەشتا دار (شەلاق)یان لێ بدەن ﴿وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا﴾ ئیتر هەرگیز شایەتیان لێ وەرمەگرن ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ وە ئەوانە لەسنوور دەرچوون (٤) ﴿إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ جگە لەوانەی کە دوای ئەوە تەوبە دەکەن ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ و کردەوەیان چاك دەکەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوسا بەڕاستی خوا لێخۆش بووی میهرەبانە (٥) ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ﴾ ئەو (پیاوانەی) بوختان بۆ خێزانەکانیان دەکەن ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنفُسُهُمْ﴾ وە بێجگە لەخۆیان هیچ شایەتێکیان نیە ﴿فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ﴾ ئەوە شایەتی دانی هەریەك لەوانە (بەم جۆرەیە) ﴿أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ﴾ کە چوار سوێند بەخوا بخوات کەبێگومان ئەو لەڕاستگۆیانە (کەدەڵێت خێزانەکەم بووە زینای کردووە) (٦) ﴿وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ وە لەپێنجەم جاردا بڵێ نەفرینی خوا لەسەر ئەو بێ ﴿إِن كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ ئەگەر درۆزن بێ (٧) ﴿وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ﴾ ئەو ئافرەتەش (کەناوی بەد کراوە لەلایەن مێردەکەیەوە) سزای (زینای) لەسەر لادەبات ﴿أَن تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ بەوەی کەچوار جار سوێند بەخوا بخوات کەبێگومان مێردەکەی لەدرۆزنانە (درۆ دەکات) (٨) ﴿وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِن كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ وە لەپێنجەم جاردا (بڵێت) خەشمی خوای لەسەر بێ ئەگەر مێردەکەی لەڕاستگۆیان بێت (٩) ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر بەهرە و بەزەیی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە (هەر کام لەو پیاو و ئافرەتەی ناسکران درۆزن بێ خوا دەری دەخست و سزای دەدا بەدوبەدا) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ﴾ وە بێگومان خوا گیر کەری پەشیمانی و کار دروستە (١٠)

﴿إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ﴾ بێگومان ئەو کەسانەی کە ئەو بوختانەیان (بۆ عائیشەی خێزانی پێغەمبەر ﷺ)
هەڵبەست ﴿عُصْبَةٌ مِّنكُمْ﴾ دەستەیەك بوون لەخۆتان (ومونافیقیشیان تێدا بوو) ﴿لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم﴾
وا مەزانن ئەو (بوختانە) شەڕو خراپە بوو بۆتان ﴿بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ (وانی یە) بەڵکو خێرو چاکەیە بۆتان
﴿لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُم﴾ بۆ هەر یەك لەوانە هەیە ﴿مَّا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ﴾ لە تاوان بەو ئەندازەی هەوڵی داوە
(لەو بوختانەدا) ﴿وَالَّذِي تَوَلَّىٰ كِبْرَهُ مِنْهُمْ﴾ وە ئەو کەسەیان کە بەشی گەورەی بوختانەکەی گرتە ئەستۆ
(کە عەبدوڵڵای کوڕی ئوبەی بوو) ﴿لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (لە ڕۆژی دواییدا) بۆ ئەوە سزای هەرە گەورە
١١ ﴿لَّوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ﴾ دەبوا کاتێ ئەو بوختانەتان بیست ﴿ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ﴾ پیاو و
ئافرەتانی ئیماندار گومانی چاکیان بەخۆیان بردایە ﴿خَيْرًا وَقَالُوا هَٰذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ﴾ وەبیان وتایە ئەمە
بوختانێکی ئاشکراو ڕوونە ١٢ ﴿لَّوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ﴾ دە بۆچی ئەو بوختان کەرانە چوار
شایەتیان لەسەری نەهێنا ﴿فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ﴾ ئەمجا ئەگەر شایەتەکانیان نەهێنا ﴿فَأُولَٰئِكَ عِندَ اللَّهِ هُمُ
الْكَاذِبُونَ﴾ کەواتە هەر ئەوانەن لای خوا درۆزنن ١٣ ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر بەهرە
و ڕەحمەتی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیا و ڕۆژی دوایی دا ﴿لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ﴾
دووچارتان دەبوو لەبەر ڕۆچوونتان لەو بوختانەدا (بۆ عائیشە) ﴿فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی گەورە
١٤ ﴿إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ﴾ کاتێ ئەم بوختانەتان بەدەماو دەم لە یەکتر دەوەرگرت ﴿وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُم﴾
وە بەدەمتان شتێك دەڵێن ﴿مَّا لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ﴾ کە زانیاریتان دەربارەی نەبوو ﴿وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا﴾
واتان دەزانی شتێکی سووك و ئاسانە ﴿وَهُوَ عِندَ اللَّهِ عَظِيمٌ﴾ لەکاتێکدا لای خوا زۆر گەورەیە ١٥
﴿وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُم﴾ بۆچی کاتێ ئەمەتان بیست ئەتان وت ﴿مَّا يَكُونُ لَنَا﴾ بۆ ئێمە شیاو نی یە
﴿أَن نَّتَكَلَّمَ بِهَٰذَا﴾ قسە(و بوختان)ی وا بکەین ﴿سُبْحَانَكَ هَٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ﴾ پاك و بێگەردی بۆ تۆ خوایە،
ئەمە بوختانێکی زۆر گەورەیە ١٦ ﴿يَعِظُكُمُ اللَّهُ﴾ خوا ئامۆژگاریتان دەکات ﴿أَن تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا﴾
کە هەرگیز نەگەڕێنەوە بۆ وێنەی ئەوەی ڕووی دا ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ١٧ ﴿وَيُبَيِّنُ
اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ وە خوا ئایەتەکانی خۆی بۆ ئێوە ڕوون دەکاتەوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای
کار دروستە ١٨ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی پێیان خۆشە ﴿أَن تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ﴾ ڕیسوا (کرداری
ناشیرین) بڵاوبێتەوە ﴿فِي الَّذِينَ آمَنُوا﴾ لەناو خەڵکی ئیمانداردا ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزای سەختیان
بۆ هەیە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیاو ڕۆژی دوایی دا ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە خوا دەزانێ
و ئێوە نازانن ١٩ ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ ئەگەر بەهرەو بەزەیی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە
(دووچاری سزا دەبوون بەهۆی ئەو بوختانەوە کە کرا بۆ عائیشە) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ وە بێگومان
خوا بەسۆزی میهرەبانە ٢٠

﴿يا أيها الذين آمنوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لا تتبعوا خطوات الشيطان﴾ بەدوای هەنگاوەکانی
شەیتان دامەڕۆن ﴿ومن يتبع خطوات الشيطان﴾ وە هەر کەس شوێن هەنگاوەکانی شەیتان بکەوێ
﴿فإنه يأمر بالفحشاء والمنكر﴾ چونکە بەڕاستی شەیتان فەرمان دەکات بەکاری زۆر ناشیرین
(ریسوا) و خراپە ﴿ولولا فضل الله عليكم ورحمته﴾ ئەگەر بەهرە و میهرەبانی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە
﴿ما زكى منكم من أحد أبدا﴾ هەرگیز کەسی لەئێوە پوخت و پاك نەدەبوو ﴿ولكن الله يزكي من يشاء﴾ بەڵام
خوا هەر کەسی بوێ (شیاوبێ) پاکی دەکاتەوە ﴿والله سميع عليم﴾ وە خوا بیسەری زانایە (٢١) ﴿ولا
يأتل﴾ با سوێند نەخۆن ﴿أولو الفضل منكم والسعة﴾ ئەوانەتان کەخاوەنی چاکە و سەروەت و سامانن
﴿أن يؤتوا﴾ کەیارمەتی بەدەن ﴿أولي القربى والمساكين والمهاجرين في سبيل الله﴾ بەخزمان و هەژاران و کۆچەران
لەپێناوی خوا دا ﴿وليعفوا وليصفحوا﴾ دەبا لێ ببووردەن و چاوپۆشی بکەن ﴿ألا تحبون أن يغفر الله لكم﴾
ئایا پێتان خۆش نیە خوا لێتان خۆش ببێ ﴿والله غفور رحيم﴾ وە خوا لێخۆشبوو و میهرەبانە (٢٢) ﴿إن
الذين﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يرمون المحصنات الغافلات المؤمنات﴾ بوهتان ڕیسا دەکەن بۆ ئافرەتانی داوێن
پاکی بێ ئاگای ئیماندار ﴿لعنوا في الدنيا والآخرة﴾ نەفرینیان لێکراوە لەدونیا و ئاخیرەت دا ﴿ولهم
عذاب عظيم﴾ وە بۆیان هەیە سزای زۆر گەورە (٢٣) ﴿يوم تشهد عليهم﴾ ڕۆژێك (دێ) شایەتی ئەدات
لەسەریان ﴿ألسنتهم وأيديهم وأرجلهم﴾ زمانیان و دەست و قاچەکانیان ﴿بما كانوا يعملون﴾ بەو کردەوەی
کە کردوویانە (٢٤) ﴿يومئذ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يوفيهم الله دينهم الحق﴾ خوا پاداشتی تەواوی کار و کردەوەیان
بەڕاستی و داد گەڕانەوە دەداتەوە ﴿ويعلمون أن الله هو الحق المبين﴾ وە ئەو کاتە دەزانن بەڕاستی هەر خوا هەقی
ئاشکراو دیارە (بۆ خوی و سیفات و کرداری) (٢٥) ﴿الخبيثات للخبيثين﴾ (وە ڕاستە) ئافرەتی ناپاك بۆ
پیاوانی ناپاك ﴿والخبيثون للخبيثات﴾ وە پیاوە پیسەکان بۆ ئافرەتە پیسەکان ﴿والطيبات للطيبين﴾
وە ئافرەتە پاکەکان بۆ پیاوە پاکەکان ﴿والطيبون للطيبات﴾ وە پیاوە پاکەکان بۆ ئافرەتە پاکەکان
﴿أولئك مبرءون مما يقولون﴾ ئەو پاکانە بەری کراون لەو (تۆمەتانە)ی ناپاکان دەیلێن ﴿لهم مغفرة ورزق كريم﴾
بۆ ئەو پاك و چاکانەیە لێبووردن و ڕۆزی چاك و پیرۆز (بەهەشت) (٢٦) ﴿يا أيها الذين آمنوا﴾ ئەی
ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لا تدخلوا بيوتا غير بيوتكم﴾ مەچنە هیچ ماڵێك جگە لە ماڵەکانی خۆتان ﴿حتى
تستأنسوا﴾ هەتا پرس دەکەن (بەخاوەنەکانیان) ﴿وتسلموا على أهلها﴾ وە (دوای ئەوەی مۆڵەت دران)
سەلام بکەن لە خاوەن ماڵەکە ﴿ذلكم خير لكم﴾ ئەوە چاکترە بۆتان ﴿لعلكم تذكرون﴾ بۆ ئەوەی پەند و
ئامۆژگاری وەرگرن (٢٧)

﴿فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا﴾ ئەمجا ئەگەر کەستان تێدا نەبینی ﴿فَلَا تَدْخُلُوهَا﴾ ئەوە مەچنە ژوورەوە بۆ ئەو ماڵە
﴿حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ﴾ هەتا مۆڵەت تان پێ دەدرێت ﴿وَإِن قِيلَ لَكُمُ﴾ وە ئەگەر پێتان وترا ﴿ارْجِعُوا فَارْجِعُوا﴾
بگەڕێنەوە ئەبێ بگەڕێنەوە ﴿هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ﴾ ئەوە چاکتر و پاکترە بۆتان ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾
وە خوا زانایە بەهەموو ئەو کردەوانەی دەیکەن ۲۸ ﴿لَّيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێکتان لەسەر نییە
(گوناهبار نابن) ﴿أَن تَدْخُلُوا بُيُوتًا﴾ کە بچنە ئەو ماڵانەی ﴿غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ﴾ کەسی تێدا
نیشتەجێ نییە و کەل و پەلی خۆتانی تیایە (وەك ئوتێل) ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا دەزانێ ﴿مَا تُبْدُونَ
وَمَا تَكْتُمُونَ﴾ بەوەی ئاشکرای دەکەن و بەوەیشی دەیشارنەوە ۲۹ ﴿قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ بە پیاوانی ئیماندار ﴿يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ﴾ چاوی خۆیان (لە سەیر کردنی نامەحرەم) داخەن
و بپارێزن ﴿وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ﴾ وە عەورەتیان (لە داوێن پیسی) بپارێزن ﴿ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ﴾ ئەوە چاکتر
و پاکترە بۆ ئەوان ﴿إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ بێگومان خوا ئاگایە بەهەموو کردەوەیەك کە دەیکەن
۳۰ ﴿وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە بڵێ بە ئافرەتانی ئیمانداریش ﴿يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ﴾ چاویان داخەن
و بپارێزن (لە سەیر کردنی نامەحرەم) ﴿وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ﴾ وە عەورەتیان بپارێزن (لە داوێن پیسی)
﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾ وە جوانی خۆیان دەرنەخەن ﴿إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾ جگە لەوەی بەدەرەوەیە و دیارە
لە جوانی (وەك دەم و چاویان و دەستیان) ﴿وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ﴾ وە با سەرپۆشەکانیان بدەن
بە سینگ و بەرۆکیاندا ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾ وە جوانی خۆیان دەرنەخەن (زیادە لەوەی دەردەکەوێت)
﴿إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ﴾ بۆ مێردەکانیان نەبێت یا باوکیان ﴿أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾ یا باوکی مێردەکانیان
﴿أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾ یا کوڕەکانیان یا کوڕی مێردەکانیان ﴿أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ﴾ یا براکانیان
یا کوڕی براکانیان ﴿أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ﴾ یا کوڕی خوشکەکانیان ﴿أَوْ نِسَائِهِنَّ﴾ یا ئافرەتانی (ئیماندار)
﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ﴾ یا کەنیزەکەکانیان ﴿أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ﴾ یا ئەو شوێن کەوتوو
پیاوانەی کە پێویستیان بە ئافرەت (وەك خزمەتکاری پیر و نەخۆش کە ئارەزووی ژن و مێردایەتیان نییە)
﴿أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ﴾ یا ئەو منداڵە کوڕانەی کە ئاگایان لە لەش و (عەورەتی)
ئافرەتان نەبێت (بالغ نەبووبن) ﴿وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ﴾ (ئافرەتان لە کاتی ڕۆشتندا) قاچیان نەدەن
بە زەوی دا ﴿لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن زِينَتِهِنَّ﴾ (تا دەنگی خرخاڵ و پاوانەکانیان بیست و) بزانرێت ئەو
جوانییەی پێیان کە شاردوویانەتەوە ﴿وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووتان تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆ لای خوا
﴿أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ ئەی ئیمان دارەکان ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ تا رزگار و سەرکەوتوو بن ۳۱

﴿وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنكُمْ﴾ ژن مارە بکەن بۆ پیاوانی بێ ژن و ژنانی بێ مێردیش بەشوو بدەن (مێرد) ﴿وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ﴾ هەروەها ئەوانەی ئیمان دار و چاکن لە کۆیلەکان (ژنیان بۆ بێنن) و کەنیزەکەکان (یش بەشوو بدەن) ﴿إِن يَكُونُوا فُقَرَاءَ﴾ ئەگەر ئەوان هەژار و کەمدەست بن ﴿يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ﴾ خوا لە بەخشندەیی و بەهرەی خۆی دەوڵەمەندو بێ نیازیان دەکات ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا (بەهرە) فراوان و زانا و دانایە (٣٢) ﴿وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا﴾ وە دەبێ ئەوانەی کە توانای (ئەرکی) ژن هێنانیان نیە پاکژ خۆیان رابگرن ﴿حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ﴾ هەتا خوا بەبەهرە و رەوی خۆی بێ نیازیان دەکات ﴿وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ﴾ وە ئەوانەی داوای نووسراو دەکەن (بۆ کڕینەوەی خۆیان) ﴿مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ لەبەندە و کەنیزەکەکانتان ﴿فَكَاتِبُوهُمْ﴾ ئەوە نووسراویان لەگەڵ بنووسن (بۆ کڕینەوەی ئازادی خۆیان) ﴿إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا﴾ ئەگەر خێرتان لەواندا بەدی دەکرد (کەبزانن بەتوانای دانی ئەو پارەی لەبەر بەیعدا بەحاوەمەکەی بۆ ئازاد بوونی) ﴿وَآتُوهُم مِّن مَّالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ﴾ وە لەو ماڵەی کە خوا پێی داون بیانی بدەن ﴿وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ﴾ وە کەنیزەکەکانتان زۆر لێ مەکەن (ناچاریان مەکەن) ﴿عَلَى الْبِغَاءِ﴾ لەسەر ڕیشە کردن ﴿إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا﴾ ئەگەر ئەوان ویستیان داوێن پاک بن ﴿لِّتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ تا ماڵ و سامانی ژیانی دونیاتان دەست کەوێت ﴿وَمَن يُكْرِههُّنَّ﴾ جا هەر کەس ناچاریان بکات (زۆریان لێ بکات) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ مِن بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ﴾ ئەوجا بەڕاستی خوا دوای ئەو زۆر لێ کردنەیان ﴿غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێبووردەی میهرەبانە (بەو کەنیزەکانە کە بەزۆر ڕیشەیان پێ کراوە) (٣٣) ﴿وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ناردوومانەتە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ﴾ چەند ئایەتێکی ڕوون کەرەوە ﴿وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ﴾ وە چەند سەرگوزەشتەی هاتی ئەو گەلانەی لە پێش ئێوەوە بوون ﴿وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾ هەروەها پەند و ئامۆژگاری بۆ پارێزکاران و لەخوا ترسان (٣٤) ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ خوا نووری ڕووناکی بەر ڕووناککەرەوەی ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿مَثَلُ نُورِهِ﴾ وێنەی ڕووناککەرەوەی خوا ﴿كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ﴾ وەک تاقێک وایە چرایەکی تێدا بێت ﴿الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ﴾ ئەو چرایەش لەناو شووشەیەکدا بێت ﴿الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ﴾ ئەو شووشەیەش وەک ئەستێرەیەکی گەش و پرشنگدار بێت ﴿يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ﴾ (ئەو چرایە) داگیرسی بە (ڕۆنی) درەختێکی زەیتوونی بەهرەو بەرەکەت ﴿لَّا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ﴾ کە نەڕۆژهەڵاتی بێ نە ڕۆژئاوایی بێ (سێبەر دایگری بەکاتی هەڵهاتنی خۆر یا کاتی ئاوابوونی) ﴿يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ﴾ (ڕۆنەکەی ئەوەندە پاک بێت، نزیکە ڕۆنەکەی داگیرسێ ﴿وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ﴾ بە ئاگریش بەر نەکەوێ ﴿نُّورٌ عَلَىٰ نُورٍ﴾ ڕووناکی لەسەر ڕووناکی (ڕوونەکی ڕەیت و ڕووناکی ئاگر) ﴿يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ﴾ خوا هەر کەسی بوێت ڕێنموویی دەکات بۆلای ڕووناکی (ئاینی) خۆی ﴿وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ﴾ وە خوا چەندین نموونە دەهێنێتەوە بۆ خەڵکی ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانا و ئاگادارە بەهەموو شتێک (٣٥) ﴿فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ﴾ لەو گۆڕانێکدا خوا مۆڵەتی داوە ﴿أَن تُرْفَعَ﴾ کە بەگەورەو پاک ڕابگیرێ (بەرزو بەند دروست کرێن) ﴿وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ﴾ زیکرو یادی خوای تیا بکرێ ﴿يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ﴾ لەو (مزگەوتانە)دا تەسبیحاتی خوا دەکەن بەبەیانیان و ئێواران (٣٦)

﴿رِجَالٌ لَّا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ﴾ پیاوانێک کە بازرگانی و کڕین و فرۆشتن بێ ئاگایان ناکات ﴿عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ﴾ لەیادی خوا و نوێژ کردن و زەکات دان ﴿يَخَافُونَ يَوْمًا﴾ لەڕۆژێک دەترسن (ڕۆژی قیامەت) ﴿تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ﴾ دڵ و چاوەکان تیایدا (دەگۆڕێن و) ژێروژوور دەبن (٣٧) ﴿لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا﴾ تا خوا پاداشتیان بداتەوە بەپاداشتی چاکترینی ئەوەی کردویانە ﴿وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ﴾ وە (بێجگە لەپاداشتەکەیان) لەبەهرەی خۆیەوە زیادەشیان دەداتێ ﴿وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ﴾ وە خوا ڕزق و ڕۆزی (پاداشت) دەدا بەهەر کەس بیەوێ ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ ژمار بێ سنوور (٣٨) ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کەبێ بڕوان ﴿أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ﴾ کردەوە (چاکە) کانیان وەک سەرابێک و بە (سەراب) پشکێکە کاتی زۆر گەرما لەبیابانەدا وەک ئاو دێتە پێش چاو) ﴿بِقِيعَةٍ﴾ لەبیابانێکدا (بریسکە بداتەوە) ﴿يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً﴾ (کەسێکی زۆر تینوو بەئاوی دەزانێ (لەدوورەوە) ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ﴾ (بەپەلە بەرەو ئاوی بڕوا) کاتێ دەگاتە لای ﴿لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا﴾ هیچ بەدی ناکات ﴿وَوَجَدَ اللَّهَ عِندَهُ﴾ (لەقیامەت کافر) دەبینێ خوا ئامادەیە لەلایدا ﴿فَوَفَّاهُ حِسَابَهُ﴾ ئەمجا خوا بە تەواوی پاداشتی (کردەوەکانی) دەداتێ ﴿وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ وە خوا بەپەلەو خێرایە لەلێپرسینەوەدا (٣٩) ﴿أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُّجِّيٍّ﴾ یا (کردەوەی بێ بڕوایان) وەک چەند تاریکییەک وایە لەناو دەریایەکی قووڵدا ﴿يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ مَوْجٌ﴾ کەشەپۆل لەسەر شەپۆل دایپۆشێت ﴿مِّن فَوْقِهِ سَحَابٌ﴾ لەسەر ئەو (شەپۆلە) یشەوە هەورێکی ڕەشی (بارانآوی) بێت ﴿ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ﴾ تاریکییەکان بەشێکیان بەسەر یەکتری ﴿إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا﴾ ئەگەر دەستی دەربێنێ نزیکە دەستی خۆی نەبینێت (لەبەر تاریکی) ﴿وَمَن لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا﴾ جا هەر کەس خوا نووری (ئیمانی) پێ نەبەخشیبێ ﴿فَمَا لَهُ مِن نُّورٍ﴾ ئەوەی ڕووناکی پێ نییەتی (٤٠) ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نابینی (نازانی) ﴿أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان هەموو ئەوانەی لەئاسمانەکان و ڕووی زەویدان تەسبیحاتی خوا دەکەن ﴿وَالطَّيْرُ صَافَّاتٍ﴾ هەروەها باڵندەکان کاتێ باڵیان کردوەتەوە (بەئاسمانەوە تەسبیحاتی خوا دەکەن) ﴿كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ﴾ هەر یەک بەمانە نوێژ (دوعا) و تەسبیحاتی خۆی دەزانێ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ وە خوا بەوەی دەیکەن زانا و ئاگادارە (٤١) ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە خاوەنیەتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ وگەڕانەوەش هەر بۆلای خوایە (٤٢) ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نازانی (نابینی) ﴿أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي سَحَابًا﴾ کەخوا پەڵەهەورەکان دەبات (بەئاسماندا) بە هێواشی ﴿ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ﴾ پاشان ئەو (پەڵە هەور) انە پەیوەست دەکات بەیەکەوە ﴿ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا﴾ دواتر دەیان خاتە سەر یەکتری ﴿فَتَرَى الْوَدْقَ﴾ ئەمجا دەبینی دڵۆپە باران ﴿يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ﴾ لەنێو هەورەکەوە دەبارێ ﴿وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِن جِبَالٍ فِيهَا مِن بَرَدٍ﴾ وە لەئاسمانەوە لەهەورەکان کەوەک کێوی تەرزە دەباریێنێ ﴿فَيُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ﴾ ئەمجا تووشی زیان دەبێ بەم (تەرزەیە) هەر کەسێ خۆی بیەوێت ﴿وَيَصْرِفُهُ عَن مَّن يَشَاءُ﴾ وە لای دەدات لەهەر کەسێ کەخۆی بیەوێ ﴿يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ﴾ نزیکە ڕووناکی و شەوقی چەخماخە(ی هەورە) کە(بینای) چاوەکان ببات (٤٣)

﴿يُقَلِّبُ ٱللَّهُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ خوا شەو و ڕۆژ دەگۆڕێت (بەکورت و درێژ کردنیان یا بەڕۆژ بوونەوەو شەو
داهاتن) ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەمەدا﴿لَعِبْرَةً لِّأُو۟لِى ٱلْأَبْصَٰرِ﴾ پەندێك هەیە بۆ خاوەن ژیری بەکان ﴿٤٤﴾
﴿وَٱللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَآبَّةٍ مِّن مَّآءٍ﴾ وەخوا هەموو زیندەوەرێکی لەئاو دروست کردووە﴿فَمِنْهُم مَّن يَمْشِى عَلَىٰ بَطْنِهِۦ﴾
ئەمجا هەندێ لەوانە لەسەر سکی دەڕوات ﴿وَمِنْهُم مَّن يَمْشِى عَلَىٰ رِجْلَيْنِ﴾ وە هەندێکی تریش لەسەر
دووقاچ دەڕوات ﴿وَمِنْهُم مَّن يَمْشِى عَلَىٰٓ أَرْبَعٍ﴾ وە هەشیانە لەسەر چوار پێ دەڕوات ﴿يَخْلُقُ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ﴾
خوا هەرچی بوێ دروستی دەکات ﴿إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو
شتێکدا هەیە ﴿٤٥﴾ ﴿لَّقَدْ أَنزَلْنَآ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ناردومانەتە خوارەوە﴿ءَايَٰتٍ مُّبَيِّنَٰتٍ﴾
چەند ئایەتێکی ڕوون کەرەوە ﴿وَٱللَّهُ يَهْدِى مَن يَشَآءُ﴾ وخواش هەر کەسی بوێ ڕێنموویی دەکات
﴿إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٤٦﴾ ﴿وَيَقُولُونَ ءَامَنَّا﴾ وە ئەوانە دەڵێن بڕوامان هێناوە
﴿بِٱللَّهِ وَبِٱلرَّسُولِ وَأَطَعْنَا﴾ بەخواو بەپێغەمبەرو گوێڕایەڵیمان کردووە﴿ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ پاشان
کۆمەڵێك لەوان پشتی تێ دەکەن ﴿مِّنۢ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لەپاش ئەوەی (ووتیان بڕوامان هێناوە)
﴿وَمَآ أُو۟لَٰٓئِكَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئەوانە (لەڕاستیدا) ئیماندار نین ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِذَا دُعُوٓا۟﴾ وە کاتێ بانگ بکرێن
﴿إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ بۆ لای (شەریعەتی) خواو پێغەمبەر ﷺ ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی حوکم بکات
لەنێوانیاندا ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم مُّعْرِضُونَ﴾ یەکسەر کۆمەڵێك لەوانە ڕوو وەردەگێڕن ﴿٤٨﴾ ﴿وَإِن يَكُن لَّهُمُ ٱلْحَقُّ﴾
بەڵام ئەگەر (لەحوکم دانەکەدا) حەقەکە بۆ ئەوان بێت ﴿يَأْتُوٓا۟ إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ﴾ دێن بۆ لای (حوکمەکە)
بەڕ پەڕی ملکەچی یەوە ﴿٤٩﴾ ﴿أَفِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ ئایا دڵەکانیان نەخۆشی تێدایە ﴿أَمِ ٱرْتَابُوٓا۟﴾ یا لەگوماندا
بوون ﴿أَمْ يَخَافُونَ أَن يَحِيفَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُۥ﴾ یان دەترسن خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ ستەمیان لێ بکەن
﴿بَلْ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ (بەخێر هیچ لەوانە نی یە) بەڵکو ئەوانە هەر خۆیان ستەمکارن ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّمَا كَانَ
قَوْلَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ قسەی ئیمانداران تەنها ئەمەیە ﴿إِذَا دُعُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ کاتێ بانگ بکرێن بۆ لای
(بەرنامەی) خواو پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی بڕیاربدات لەنێوانیاندا ﴿أَن يَقُولُوا۟
سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ کەدەڵێن بیستمان و گوێڕایەڵین ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن ڕزگاربوون
﴿٥١﴾ ﴿وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ﴾ جا هەر کەس گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿وَيَخْشَ ٱللَّهَ
وَيَتَّقْهِ﴾ وە لەخوا بترسێ و خۆی لە(سەرپێچی) خوا بپارێزێ ﴿فَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ﴾ ئەوە بەڕاستی
هەر ئەوانە سەرکەوتوون ﴿٥٢﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا۟ بِٱللَّهِ﴾ (دوو ڕووەکان) سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿جَهْدَ
أَيْمَٰنِهِمْ﴾ بەئەو پەڕی سوێند خواردنیان ﴿لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ﴾ کەئەگەر فەرمانیان پێ بدەیت
(بەدەرچوون بۆ غەزا) بێگومان دەردەچن ﴿قُل لَّا تُقْسِمُوا۟﴾ بڵێ سوێند مەخۆن ﴿طَاعَةٌ مَّعْرُوفَةٌ﴾
ملکەچی و گوێڕایەڵی ئێوە زانراوە (قسەتان پێچەوانەی کردارتانە) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا
﴿خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ ئاگادارە بەو کردەوانەی دەیکەن ﴿٥٣﴾

﴿قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ بڵێ فەرمانبەرداری خوا و فەرمانبەرداری پێغەمبەر ﷺ بن ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾
ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵکرد ﴿فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ﴾ ئەوە ئەو (پێغەمبەر ﷺ) تەنها بەرپرسیارە لەوەی
دراوە بەسەریدا (کە گەیاندنی پەیامی خوایە) ﴿وَعَلَيْكُم مَّا حُمِّلْتُمْ﴾ وە ئێوەش بەرپرسن لەوەی
دراوە بەسەرتاندا (کە باوەڕهێنانە) ﴿وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا﴾ وە ئەگەر گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکەن،
ئەوە هیدایەت وەردەگرن ﴿وَمَا عَلَى الرَّسُولِ﴾ وە پێغەمبەر هیچی لەسەر نی یە ﴿إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ بێجگە
لە گەیاندنی ڕوون و ئاشکرا (ی پەیامی خوا) ﴿٥٤﴾ ﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ﴾ خوا بەڵێنی داوە بەو
کەسانەتان کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوەی چاکەکانیان کردووە ﴿لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ
فِي الْأَرْضِ﴾ کە بێگومان دەیانکاتە جێ نشینی (خەڵکی تر) لە زەویدا ﴿كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾
هەروەك ئەوانی (ئیمانداری) پێش ئەمانی کردە جێ نشین ﴿وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ﴾ وە ئایینەکەیان
بۆ دەچەسپێنێ ﴿الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ﴾ ئەو (ئایینە)ی کە خوا پێی ڕازی بووە بۆیان ﴿وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ
أَمْنًا﴾ وە ترس و بیمیان بۆ دەگۆڕێ بە ئاسایش و ئارامی ﴿يَعْبُدُونَنِي﴾ (لەو کاتەدا ئیتر) هەر من
دەپەرستن و ﴿لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا﴾ هیچ هاوبەشێکم بۆ بڕیار نادەن ﴿وَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر کەس
بێ بڕوا بێ دوای ئەوە (بەدی هاتنی بەڵێنەکان) ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر ئەوانەن
دەرچوو لە ڕێگەی خوا ﴿٥٥﴾ ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ بەجێ بێنن ﴿وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ و زەکات بدەن
﴿وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ و گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکەن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا خوا ڕەحمتان پێ بکات
﴿٥٦﴾ ﴿لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەو کەسانەی بێ باوەڕن وانەزانن ﴿مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ لە تۆڵەی خوا
ڕزگاریان دەبێ لە زەویدا ﴿وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ﴾ و ئەوان جێگایان ئاگرە ﴿وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئای چ
سەرئەنجامێکی بەدو خراپە ﴿٥٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لِيَسْتَأْذِنكُمُ﴾
دەبێ مۆڵەتتان لێ وەرگرن ﴿الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ ئەو کەسانەی بەندەی ئێوەن (بەندەکان)
﴿وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنكُمْ﴾ هەروەها منداڵەکانتان کە هێشتا باڵغ نەبوون ﴿ثَلَاثَ مَرَّاتٍ﴾ لە سێ کاتدا
(بۆ چوونە ژووری نووستنی ژن و مێرد) ﴿مِّن قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ﴾ لەپێش نوێژی بەیانی ﴿وَحِينَ
تَضَعُونَ ثِيَابَكُم مِّنَ الظَّهِيرَةِ﴾ وە کاتێ پۆشاکتان دادەنێن (لادەبەن لەبەرتان دا) لە کاتی نیوەڕۆدا، ﴿وَمِن
بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ﴾ و لەپاش نوێژی عیشا (خەوتنان) ﴿ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَّكُمْ﴾ ئەم سێ کاتە کاتی خۆدەرخستنە
بۆتان دروستە ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ﴾ دوا ئەم سێ کاتە (بێ مۆڵەت وەرگرتن) نە بۆ ئێوە
نە بۆ ئەوان هیچ گوناهێك نی یە (مۆڵەت وەرنەگرن) ﴿طَوَّافُونَ عَلَيْكُم﴾ (چونکە) ئەوان زۆر بە دەوروو
بەرتاندا دێن (بۆ خزمەت کردنتان) ﴿بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ ئێوە لەگەڵ یەکتردا تێکەڵن ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ﴾
ئابەو جۆرە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای
کاردروستە ﴿٥٨﴾

﴿وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنكُمُ الْحُلُمَ﴾ وەکاتێ کە منداڵەکانتان باڵغ بوون ﴿فَلْيَسْتَأْذِنُوا﴾ ئەوسا دەبێ مۆڵەت وەربگرن ﴿كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وەکو چۆن کەسانی پێش ئەمان مۆڵەتیان وەردەگرت (لەهەموو کاتێکدا) ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ﴾ ئابەم جۆرە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زانای دانایە ﴿٥٩﴾ ﴿وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ﴾ وەئافرەتانی پیرو لەکار کەوتوو ﴿اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا﴾ ئەو ئافرەتانەی ئومێدی شوو کردنیان نەماوە ﴿فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە ﴿أَن يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ﴾ کە (هەندێک لە) پۆشاکەکانیان لابەرن ﴿غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ﴾ بەلام ڕیشت و جوانیان دەرنەخەن ﴿وَأَن يَسْتَعْفِفْنَ﴾ خۆ ئەگەر لایەبەن و پۆشتە بن ﴿خَيْرٌ لَّهُنَّ﴾ ئەوە چاکترە بۆیان ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وەخوا بیسەری زانایە ﴿٦٠﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ﴾ کوێر گوناهی لەسەر نی یە ﴿وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ﴾ و شەل گوناهی لەسەر نی یە ﴿وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ﴾ هەروەها نەخۆش گوناهی لەسەر نی یە (لەم جۆرە کەسانە گوناهی نی یە بۆیان نان خواردن لەگەڵ کەسانی ساغدا) ﴿وَلَا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ﴾ وە بۆ ئێوەش گوناه نیە ﴿أَن تَأْكُلُوا مِن بُيُوتِكُمْ﴾ کە لەماڵەکانی خۆتان نان بخۆن (ماڵی منداڵ و خێزانەکانتان هەر بەماڵی خۆتان دادەنرێ) ﴿أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ﴾ یا (نان بخۆن لە) ماڵی باوکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ یا ماڵی دایکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ﴾ یا ماڵی براکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ﴾ یا ماڵی خوشکەکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ﴾ یا ماڵی مامەکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ﴾ یا ماڵە پورەکانتان (خوشکانی باوک) ﴿أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالِكُمْ﴾ یا ماڵی خاڵەکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ﴾ یا ماڵی پورەکانتان (خوشکانی دایک) ﴿أَوْ مَا مَلَكْتُم مَّفَاتِحَهُ﴾ یا ئەو ماڵانەی کەکلیلەکەیان بەلای ئێوەیە ﴿أَوْ صَدِيقِكُمْ﴾ یا ماڵی برادەرو هاوڕێتان ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێ لەسەر نیە ﴿أَن تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا﴾ بەکۆمەڵ یا بەتەنیا نان بخۆن ﴿فَإِذَا دَخَلْتُم بُيُوتًا﴾ جا کاتێ چوونە (هەر ماڵێک لە) ماڵان ﴿فَسَلِّمُوا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ﴾ ئەوە سەلام لەیەکتر بکەن (لەوانەی کە وەک خۆتان وان) ﴿تَحِيَّةً مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ بەسەلام کردنێک لەلایەن خواوە (هاتووە) ﴿مُبَارَكَةً طَيِّبَةً﴾ سەلامێکی جوان وچاك و پاك ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ﴾ ئاهەو شێوە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بەڵکو ژیرتان بخەنە کارو بیربکەنەوە ﴿٦١﴾

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئیمانداران تەنها ئەوانەن ﴿آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کەبڕوایان بەخوا و
پێغەمبەرەکەی هێناوە ﴿وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ﴾ وەهەر کاتێك لەگەڵ ئەو (پێغەمبەر ﷺ) دابن ﴿عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ﴾
لەکارێکی گرنگدا کەکۆیان دەکاتەوە (وەك غەزاو جومعەو جەژن) ﴿لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ﴾ ناڕۆن
بەهیچ لایەکدا هەتا مۆڵەت لەپێغەمبەر ﷺ وەرنەگرن ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ﴾ بێگومان ئەوانەی
مۆڵەتت لێ وەردەگرن ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ ئەوانە کەسانێکن کەبڕوایان هەیە
بەخواو پێغەمبەرەکەی ﴿فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ﴾ جا هەر کاتێ ئەوانە داوای مۆڵەتیان لێ کردیت ﴿لِبَعْضِ
شَأْنِهِمْ﴾ بۆ هەندێ ئیش و کاری تایبەتی خۆیان ﴿فَأْذَن لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ﴾ ئەوە هەر کامێان خۆت
ویستت مۆڵەتی بدە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهَ﴾ وە داوای لێبووردنیان بۆ بکە لەخوا ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾
بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە (٦٢) ﴿لَّا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ﴾ بانگ کردنی پێغەمبەر ﷺ
لەناو خۆتاندا دامەنێن (مەبێ) ﴿كَدُعَاءِ بَعْضِكُم بَعْضًا﴾ وەك بانگ کردنی خۆتان بەیەکتری (دەبێت
بەڕێزەوە بانگ بکرێت وەك ئەی پێغەمبەر یارسول الله ﷺ) ﴿قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی خوا
دەزانێ و ئاگادارە بەوانەی ﴿يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمْ لِوَاذًا﴾ لەئێوە (بەبێ مۆڵەت) لەپەنای خەڵکی ترەوە
دەردەچن بەدزییەوە ﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ﴾ جا باترسن ئەوانەی ﴿يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ﴾ کەپێچەوانەی
فەرمانی پێغەمبەر ﷺ دەکەن ﴿أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ﴾ کە (لەدونیادا) بەڵاو ناخۆشییەکیان تووش ببێت
﴿أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ یا سزایەکی سەختیان تووش ببێ (لەدوا ڕۆژدا) (٦٣) ﴿أَلَا إِنَّ لِلَّهِ﴾ بێداربن بەوە
بەڕاستی تەنها بۆ خوایە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی کە لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنتُمْ
عَلَيْهِ﴾ بێگومان خوا ئاگادارە بەتەواوی ئەو شتانەی ئێوەی لەسەرن، وە بەو (کارانەیشی کە دەیکەن)
﴿وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ﴾ ئەو ڕۆژەش کەدەگەڕێنرێنەوە لای خوا ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا﴾ ئەوسا ئاگاداریان
دەکاتەوە بەو کردەوانەی کردوویانە ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بەهەموو شتێك ئاگادارە (٦٤)

سورة ﴿الفرقان﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَارَكَ الَّذِي﴾ گەورەو پیرۆزە ئەو زاتەی ﴿نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِ﴾ کەفورقان (قورئان)ی بۆ سەر
بەندەی خۆی ناردۆتە خوارەوە ﴿لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا﴾ تا ترسێنەر بێت بۆ هەموو جیهانیان (١)
﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەو زاتەی کەدەسەڵات و موڵکی ئاسمانەکان و زەوی هی ئەوە
﴿وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا﴾ وە هیچ منداڵی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ﴾ و کەس هاوبەشی
نییە لە فەرمانڕەوایی و موڵك وداریدا ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ وە هەموو شتێکی دروست کردووە
﴿فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا﴾ وە ئەندازەی بۆ دیاری کرد (لە هەموو ڕوویەکەوە) بەچاکی (٢)

﴿وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً﴾ بێجگە لەخوا چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان بڕیار داوە ﴿لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا﴾
کەهیچ شتێک دروست ناکەن ﴿وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ بەڵکو خۆشیان دروست کراون ﴿وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ﴾
دەسەڵاتیان نییە بۆ خۆیان ﴿ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ زەرەریان دەسووە دو قازانج (بگەیەنن) ﴿وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا
وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا﴾ هەروەها مردن و ژیان و زیندوو بوونەوەی خۆیان بەدەست نییە (٣) ﴿وَقَالَ الَّذِينَ
كَفَرُوا﴾ ئەو ئەوەی کەبێ بڕوا بوون دەیان ووت ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) هیچ نییە
جگە لەدرۆیەکی گەورە کەموحەممەد ﷺ هەڵی بەستووە ﴿وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ﴾ وە کەسانی تر
بۆ ئەو (هەڵبەستنە) یارمەتییان داوە ﴿فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَزُورًا﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە ستەم و بوهتانێکی
گەورەیان کردوە (٤) ﴿وَقَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ وە(بێ بڕوایان) دەیان ووت (ئەم قورئانە) بەسەرهات
و داستانی پێشووەکانە ﴿اكْتَتَبَهَا﴾ (موحەممەد ﷺ) داوای کردووە بۆی بنوسن ﴿فَهِيَ تُمْلَىٰ عَلَيْهِ﴾
لەمەدا دەخوێندرێتەوە بەسەریدا ﴿بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ بەبەیانیان و ئێوارانیدا (٥) ﴿قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زاتێ ناردویەتی یە خوارەوە ﴿يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کە هەموو
نهێنی ئاسمانەکان و زەوی دەزانێت ﴿إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) لێبووردەی
میهرەبانە (٦) ﴿وَقَالُوا مَالِ هَٰذَا الرَّسُولِ﴾ (بێ بڕوایان) دەیان ووت ئەمە چۆن پێغەمبەرێکە ﴿يَأْكُلُ
الطَّعَامَ﴾ خواردن دەخوات ﴿وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ﴾ وە بەبازاڕدا دەڕوات ﴿لَوْلَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ﴾ بۆچی
فریشتەیەک نەنێرراوەتە خوارەوە بۆ لای ﴿فَيَكُونَ مَعَهُ نَذِيرًا﴾ بۆ ئەوەی لەگەڵیدا ترسێنەر بێ (٧)
﴿أَوْ يُلْقَىٰ إِلَيْهِ كَنْزٌ﴾ یا گەنجینەیەکی (لەئاسمانەوە) بۆ فڕێ بدرایە ﴿أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا﴾
یا باخێکی ببو یە لێی بخواردایە ﴿وَقَالَ الظَّالِمُونَ﴾ وە ستەمکاران (بێ بڕوایان) دەیان ووت
(بەئیمانداران) ﴿إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا﴾ ئێوە تەنها شوێن پیاوێکی جادوو لێکراو کەوتوون
(٨) ﴿انْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ﴾ سەیر کە چۆن نموونەی (پووچ) بۆ تۆ دێننەوە ﴿فَضَلُّوا﴾
بەو هۆیەوە گومڕا بوون ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا﴾ ئیتر ناتوانن ڕێگای حەق و ڕاستی بدۆزنەوە (٩)
﴿تَبَارَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ﴾ گەورە و پیرۆزە ئەو زاتەی ئەگەر بیەوێ (لەدونیادا) ﴿جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَٰلِكَ﴾
چاکتر لەوە(ی بێ بڕوایان دەڵێن) بۆت ساز دەدات ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ باخانێک
کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَيَجْعَلْ لَكَ قُصُورًا﴾ وە چەند کۆشکێک بۆ فەراهەم دێنێ (١٠)
﴿بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ﴾ (ڕاست ناکەن وانیە) بەڵکو ئەوانە باوەڕیان بەڕۆژی دوایی نیە ﴿وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ
كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ﴾ وە ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ کەسێ باوەڕی بەڕۆژی دوایی نەبێ ﴿سَعِيرًا﴾ ئاگری
هەڵگیرساو (١١)

﴿إِذَا رَأَتْهُم مِّن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ کاتێ (ئەم ئاگرە) لەدوورەوە ئەوان دەبینێت ﴿سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا﴾ برکە
وەڵەی گڕ و بڵێسەی دەبیستن (کە نیشانەی ڕق و قینی زۆریەتی لێیان) ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا﴾
وە کاتێ فڕێ دەدرێنە جێگایەکی تەسک لەدۆزەخدا ﴿مُّقَرَّنِينَ﴾ بەجووت کراوی دەست و قاچ
وەیان لەکوت و زنجیردا (یا لەشیان بەکوت و زنجیر پێکەوە بەستراوە) ﴿دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا﴾ لەوێدا
داوای تیاچوون و مردن دەکەن ﴿١٣﴾ ﴿لَّا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا﴾ ئەمڕۆ داوای تەنیا مردنێک مەکەن
﴿وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا﴾ بەڵکو داوای مردنی زۆر بکەن ﴿١٤﴾ ﴿قُلْ أَذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بڵێ ئایا ئەمە چاکترە ﴿أَمْ
جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ یا ئەو بەهەشتە هەمیشەییەی کە بەڵێن دراوە بە پارێزکاران و لەخواترسان
﴿كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا﴾ کە پاداشت و سەرئەنجام و ئاکامیانە ﴿١٥﴾ ﴿لَّهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ﴾ لەو (بەهەشتە)
دا هەرچییان بوێ هەیە ﴿خَالِدِينَ﴾ بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ وَعْدًا مَّسْئُولًا﴾ ئەوە
بەڵێنێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە ئەو لێی بەرپرسیارە ﴿١٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ﴾ وە ئەو ڕۆژەی خوا ئەو
(بت پەرستا)نە کۆدەکاتەوە ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەگەڵ ئەو پەرستراوانەی کەپەرستوویانن
جگە لەخوا ﴿فَيَقُولُ أَأَنتُمْ﴾ ئەمجا خوا (بە پەرستراوەکان) دەڵێ ئایا ئێوە ﴿أَضْلَلْتُمْ عِبَادِي هَٰؤُلَاءِ﴾
ئەو بەندانەی منتان گومڕا کرد ﴿أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ﴾ یا خۆیان ڕێگای (ڕاستیان) ونکرد و گومڕا بوون
﴿١٧﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ (پەرستراوەکان) دەڵێن پاک و بێگەردی بۆ تۆ ﴿مَا كَانَ يَنبَغِي لَنَا﴾ بۆ ئێمە شایستە
نەبووە ﴿أَن نَّتَّخِذَ مِن دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ کە جگە لەتۆ پەرستراوێک بۆ خۆمان دابنێین ﴿وَلَٰكِن مَّتَّعْتَهُمْ
وَآبَاءَهُمْ﴾ بەڵام سامان و نیعمەتت دا بەئەوان و باوو باپیرانیان ﴿حَتَّىٰ نَسُوا الذِّكْرَ﴾ هەتا (وایان
لێهات) یادی تۆیان لەبیر چوو ﴿وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا﴾ وە ئەوانە کۆمەڵێکی تیاچووی بێ خێر بوون ﴿١٨﴾
﴿فَقَدْ كَذَّبُوكُم بِمَا تَقُولُونَ﴾ (خوا بەبت پەرستەکان دەڵێ) جا بێگومان پەرستراوەکانتان ئێوەیان
بەدرۆ خستەوە لەو قسانەی کەدەتان کرد ﴿فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا﴾ ئەمجا نەدەتوانن (سزای
خوا) لەخۆتان لادەن نەدەتوانن یارمەتی (خوا) بدەن بێنن ﴿وَمَن يَظْلِم مِّنكُمْ﴾ وە هەر کەس
لەئێوە ستەم بکات (هاوەڵ بۆ خوا دابنێ) ﴿نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا﴾ سزایەکی گەورەی پێ دەچەژێنین ﴿١٩﴾
﴿وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئێمە پێش تۆ هەر کام لەپێغەمبەرانمان ناردبێت ﴿إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ
الطَّعَامَ﴾ بێگومان ئەوان خواردنیان خواردووە ﴿وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ﴾ و بە بازاڕدا ڕۆشتوون
﴿وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً﴾ وە ئێمە هەندێک لەئێوەمان کردە هۆی تاقیکردنەوەی هەندێکی
ترتان ﴿أَتَصْبِرُونَ﴾ ئایا خۆ دەگرن ﴿وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا﴾ وە پەروەردگارت بینایە (بەهەموو
شتێک) ﴿٢٠﴾

﴿وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾ وە ئەوانەی کە بەهیوای دیداری ئێمەنین (لەرۆژی دوایی دا) دەڵێن
﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَائِكَةُ﴾ ئەوە بۆ فریشتە نانێردرێتە خوارەوە بۆ سەرمان ﴿أَوْ نَرَىٰ رَبَّنَا﴾ یاخود
پەروەردگارمان نابینین ﴿لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنفُسِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەراستی ئەوانە لەدەروونی خۆیاندا
خۆیان بەگەورە دەزانی ﴿وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا﴾ وە سەرکەشییەکی گەورەیان کرد (٢١) ﴿يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ﴾
ئەو رۆژەی فریشتەکان دەبینن (کاتی مردن یا قیامەت) ﴿لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُجْرِمِينَ﴾ ئەو رۆژەدا هیچ
مژدەیەك بۆ تاوانباران نی یە ﴿وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَّحْجُورًا﴾ وە دەڵێن (پەنامان بدەن) بەپەنادانی پارێزراو (٢٢)
﴿وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ﴾ هاتین هەر کردەوەیەکیانکردبوو ﴿فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَّنثُورًا﴾ هەموویمان وەکو
تۆزی پرش وبڵاوڵی کرد (٢٣) ﴿أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ﴾ بەهەشتی یەکان لەو رۆژەدا ﴿خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا﴾
لەچاکترین جێگادان ﴿وَأَحْسَنُ مَقِيلًا﴾ وە لەباشترین شوێنی حەسانەوە(ی نیوەڕوان)دان (٢٤) ﴿وَيَوْمَ
تَشَقَّقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ﴾ وە رۆژی ئاسمان لەت دەبێ لەگەڵ هەورێکی سپی (هەموو ئاسمان دەگرێتەوە)
﴿وَنُزِّلَ الْمَلَائِكَةُ تَنزِيلًا﴾ وە فریشتەکان دەنێردرێنە خوارەوە کۆمەڵ کۆمەڵ (٢٥) ﴿الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ
لِلرَّحْمَٰنِ﴾ لەو رۆژەدا فەرمانڕەوایەتی تەنها بۆ خوای میهرەبانە ﴿وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا﴾ ئەو
رۆژە رۆژێکی زۆر سەختە لەسەر بێ باوەڕان (٢٦) ﴿وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ﴾ وە رۆژێکە کەستەمکار
قەپ دەکات بەهەردوو دەستی خۆیدا ﴿يَقُولُ يَا لَيْتَنِي﴾ و دەڵێ خۆزگە ﴿اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا﴾
لەگەڵ پێغەمبەردا ڕێگای ڕاستم بگرتایەتەبەر (٢٧) ﴿يَا وَيْلَتَىٰ﴾ ئای تیاچوون بۆ من ﴿لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا
خَلِيلًا﴾ خۆزگە فلان کەسم نەکردایە بەهاوەڵ و خۆشەویستی خۆم (٢٨) ﴿لَّقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ﴾
بەڕاستی ئەو (کەسەی کردم بەهاوەڵ) من لەقورئان وێڵ کرد ﴿بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي﴾ دوای ئەوەی قورئانم پێ
گەیشت (و باوەڕم پێ هێنا) ﴿وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا﴾ وە شەیتان هەمیشە پشت تێکەرو پشت
بەردەرە بۆ ئادەمیزاد (٢٩) ﴿وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ﴾ وە پێغەمبەر (ﷺ) ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنَّ قَوْمِي﴾
بەڕاستی قەومەکەم (قورەیش) ﴿اتَّخَذُوا هَٰذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا﴾ ئەم قورئانەیان واز لێهێناوەو گوێی پێ
نەدەن (٣٠) ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ﴾ تا بەو جۆرە (موحەممەد ﷺ) کەدژایەتی تۆ دەکرێ) دامان
ناوە بۆ هەموو پێغەمبەرێك ﴿عَدُوًّا مِّنَ الْمُجْرِمِينَ﴾ دوژمنێك لەتاوانباران ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا﴾
بەسە پەروەردگارت ڕێنموونی کەرو یارمەتی دەرت بێ (٣١) ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوا
بوون دەیان ووت ﴿لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً﴾ بۆچی (موحەممەد ﷺ) هەموو قورئانی بەیەك
جار بۆ دانەبەزێنراوە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئاوەهاجۆرە (دامانەزراندووە) ﴿لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ﴾ بۆ ئەوەی دڵی تۆ
(ئەی موحەممەد ﷺ) بەو قورئانە دامەزراوو بەهێز بکەین ﴿وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا﴾ وە (بەو بۆنەیەوە)
ئایەتانی خۆمان بۆ ناردی بەرەبەرە (٣٢)

﴿وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ﴾ هەر نموونەو مەسەلەیەک بۆ تۆ بهێنن (لە ڕەخنەو پرسیارە نابەجێکانیان) ﴿إِلَّا جِئْنَاكَ
بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا﴾ ئێمە وەڵامەکەیمان بۆ تۆ هێناوە بەڕاستی و جوانترین ڕوون کردنەوە ﴿٣٣﴾
﴿الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ﴾ ئەو کەسانەی کەسەر وچاویاندا دەبرێن (ڕادەکێشرێن)
بۆ دۆزەخ ﴿أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا﴾ ئەوانە خراپترین جێگایان بۆ هەیە ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ وە ڕێگاشیان وون
کردووە (گومڕاترن) ﴿٣٤﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تەوراتمان دا بەمووسا
﴿وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا﴾ وە هارونی برایشمان کردە یاریدەدەری ﴿٣٥﴾ ﴿فَقُلْنَا اذْهَبَا﴾
ئەمجا ووتمان هەردووکتان بڕۆن ﴿إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بۆ سەر ئەو گەلەی کەباوەڕیان
بەئایەتەکانی ئێمە نی یە و بەدرۆی دەزانن ﴿فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا﴾ ئەوسا لەناومان بردن بەلەناوبردنێکی
زۆر خراپ ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ لَّمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ﴾ گەلی نوحیش کاتێ پێغەمبەرانیان بە درۆزنی
﴿أَغْرَقْنَاهُمْ﴾ (لەئاوی لافاودا) نوقمان کردن ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً﴾ وە کردمانن بەپەند و عیبرەت بۆ
خەڵک ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ ستەمکاران ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزای سەخت ﴿٣٧﴾
﴿وَعَادًا وَثَمُودَ وَأَصْحَابَ الرَّسِّ﴾ وە گەلی عادو سەموودو خاوەنی چاڵ و بیرەکان ﴿وَقُرُونًا بَيْنَ ذَٰلِكَ كَثِيرًا﴾
وە زۆر گەلی تر کە لەنێوانیان دا بوون (لەناومان بردن) ﴿٣٨﴾ ﴿وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ﴾ وە بۆ هەموویان
چەندین نموونەمان هێنایەوە (بەڵام بیریان نەکردەوە) ﴿وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا﴾ وە هەموویانمان لەناوبرد
بە لەناوبردنێکی خراپ ﴿٣٩﴾ ﴿وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەوان (قوڕەیش) تێپەڕیوون
بەلەو شارەدا (سەدوم) ﴿الَّتِي أُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ﴾ کەبارانی شەڕ (بەرد)ی بەسەردا بارێنرابوو ﴿أَفَلَمْ
يَكُونُوا يَرَوْنَهَا﴾ ئایا ئەوان ئەو (شارە بەردباران کراوە)یان نەبینیوە ﴿بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا﴾
(وانی یە بینیویانە) بەڵکو ئەوان بەتەمای زیندوو بوونەوە نین ﴿٤٠﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوْكَ﴾ وە (ئەی موحەممەد
ﷺ) کاتێ تۆ ببینن ﴿إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾ بەس گاڵتەت پێ دەکەن ﴿أَهَٰذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا﴾
و (دەڵێن) ئائەمەیە خوا ناردویەتی بەپێغەمبەر ﴿٤١﴾ ﴿إِن كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ آلِهَتِنَا﴾ (وە دەڵێن) نزیک
بوو لە پەرستراوەکانمان لامان بدات ﴿لَوْلَا أَن صَبَرْنَا عَلَيْهَا﴾ ئەگەر لەسەر (پەرستنی)یان خۆگر
نەبووینایە ﴿وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ لە داهاتوودا دەزانن ﴿حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ﴾ کاتێ سزا(ی خوا) دەبینن
﴿مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ کێ (گومڕاترە) ڕێگای وون کردووە ﴿٤٢﴾ ﴿أَرَأَيْتَ﴾ ئایا دیت ﴿مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ﴾
ئەو کەسەی هەواو ئارەزووی خۆی کردوەتە پەرستراوی خۆی ﴿أَفَأَنتَ﴾ ئایا تۆ ﴿تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا﴾
دەبیتە پارێزەر بۆ ئەو (کەشوێنی ئارەزووی نەکەوێت)؟ ﴿٤٣﴾

﴿أَمْ تَحْسَبُ﴾ ئایا وا دەزانی ﴿أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ﴾ زۆربەی ئەوانە دەبیستن یا تێدەگەن
﴿إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ﴾ ئەوانە هەر وەك ئاژەڵن ﴿بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ بەڵكو ئەوان گومڕاتریشن ﴿٤٤﴾
﴿أَلَمْ تَرَ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ ئایا نابینی پەروەردگارت ﴿كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ﴾ چۆن سێبەری درێژ کردوەتەوە (لە بانگی
بەیانەوە تا خۆر هەڵدێ) ﴿وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا﴾ ئەگەر بیویستایە ڕای دەگرت وەستاوی
(سێبەرەکە بەردەوام دەبوو) ﴿ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ﴾ لەپاشان خۆرمان کرد ﴿عَلَيْهِ دَلِيلًا﴾ بەڵگە لەسەر
ئەو (سێبەرە چونکە ئەگەر خۆر نەبێت سێبەر ناناسرێت) ﴿٤٥﴾ ﴿ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا﴾ پاشان ئەو سێبەرە
بۆلای خۆمان دەبەینەوە ﴿قَبْضًا يَسِيرًا﴾ بەهێمنی و کەمە کەمە نایهێڵین ﴿٤٦﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ ئەو (خوا)
زاتێکە ﴿جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا﴾ کەشەوی بۆ کردوون بەداپۆشەر (پۆشاك) ﴿وَالنَّوْمَ سُبَاتًا﴾ وە خەوتنی
بۆ کردوون بەهۆی مت بوون ﴿وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا﴾ وە ڕۆژی بۆ هەستان (لەخەو بۆ کارو ڕزق
پەیدا کردن) داناوە ﴿٤٧﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە ﴿أَرْسَلَ الرِّيَاحَ﴾ باکان دەنێرێ ﴿بُشْرًا بَيْنَ
يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ بەمژدەدەر پێش ڕەحمەتی خوی (باران بارین) ﴿وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ﴾ وە لەئاسمانەوە
باراندومانە ﴿مَاءً طَهُورًا﴾ ئاوێکی پاکو پاکەر (پاك و خاوێن) ﴿٤٨﴾ ﴿لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا﴾ تا زەوی
مردووی پێ دەبوژێنینەوە ﴿وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا﴾ وە ئاوی دەدەین بەو (بارانە) لەوانەی دروستمان
کردوون ﴿أَنْعَامًا وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا﴾ ئاژەڵ و خەڵکانێکی زۆر ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ﴾ سوێند بەخوا
بەڕاستی ئێمە بەچەند جۆر ئەم (نیشانە)مان گۆڕی لەنێوانیاندا ﴿لِيَذَّكَّرُوا﴾ تا بیربکەنەوە ﴿فَأَبَىٰ
أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك جگەلە سپڵەیی (بێ باوەڕی) هیچیان نەویست ﴿٥٠﴾
﴿وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە بێگومان دەمان نارد ﴿فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا﴾ لەهەموو
شارو شارۆچکەیەکدا ترسێنەرێك ﴿٥١﴾ ﴿فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ﴾ کەواتە تۆ بەگوێی بێباوەڕان مەکە
﴿وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا﴾ بە(بەڵگەکانی) ئەم قورئانە بەربەرەکانی یەکی گەورەیان لەگەڵدا بکە
﴿٥٢﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ﴾ ئەو (خوا) زاتێکە دوو دەریا (ئاو) ی بەرەڵا کردووە لەپاڵ یەکدا ﴿هَٰذَا
عَذْبٌ فُرَاتٌ﴾ ئەمەیان شیرین و سازگارە (ئاوی ڕووبارو کانیاوە) ﴿وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾ ئەوی تریان زۆر
سوێرو تاڵ و تفتە (ئاوی دەریاکانە) ﴿وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا﴾ وە لەنێوان ئەو دوو (ئاو)ەدا بەربەستێکی
داناوە ﴿وَحِجْرًا مَحْجُورًا﴾ و بەرگری کەرێکی لەسنور (تائەو دوو ئاوە تێکەڵ بەیەك نەبن) ﴿٥٣﴾
﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا﴾ ئەو (خوا) زاتێکە لەئاو(ی مرۆڤ) ئادەمیزادی دروست کردووە ﴿فَجَعَلَهُ
نَسَبًا وَصِهْرًا﴾ ئەمجا ئەو (ئاوە)ی کردوەتە هۆی ڕەچەڵەك (پشت کە بەرێگەی پیاوە دەگات بەمرۆڤ
وەك کوڕ) و خزم (کە بەرێگەی ئافرەت دەگەنە بەمرۆڤ وەك کچەزا و خوشکەزا) ﴿وَكَانَ رَبُّكَ
قَدِيرًا﴾ وە پەروەردگارت هەمیشە بە دەسەڵات و توانایە ﴿٥٤﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانە جگە لەخوا
شتێك دەپەرستن ﴿مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ﴾ کە نە سوود نەزیان بەوان ناگەیەنن ﴿وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ
ظَهِيرًا﴾ وە بێ بڕوایان بەردەوام دژی پەروەردگاریان پشتیوانی یەکترین (بۆ تاوان و خراپە) ﴿٥٥﴾

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ ئێمە تۆمان تەنها بۆ ئەوە ناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ کەمژدەدەرو ترسێنەر بی
(٥٦) ﴿قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من لەسەر گەیاندنی ئیسلام هیچ
کری و پاداشتێك لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِلَّا مَنْ شَاءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا﴾ بەڵام هەر کەس ویستی
رێگەی پەروەردگاری بگری (با بیگری) (٥٧) ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ﴾ پشت ببەستە بە(خوای) زیندوو
﴿الَّذِي لَا يَمُوتُ﴾ کەزاتێکە هەرگیز نامرێت ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ﴾ تەسبیحات بکە بەستایشی
ئەو ﴿وَكَفَىٰ بِهِ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا﴾ بەسە (بۆ تۆ) کەخوا ئاگادارە بەگوناهی بەندەکانی (٥٨)
﴿الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ ئەو (خوایە)ی کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾
وەئەوەش لەنێوانیان دایە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لەشەش رۆژدا ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ لەپاشانیش بەرز
بوویەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (باوەڕمان پێیەتی بەبێ ئەوەی شێوەکەی بزانین) ﴿الرَّحْمَٰنُ
فَاسْأَلْ بِهِ خَبِيرًا﴾ ئەو خوای میهرەبانە کەواتە پرسیار لەزاتی بکە کە بەهەموو شت زانا و ئاگایە (٥٩)
﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وە کاتێ بەوان بوترێ ﴿اسْجُدُوا لِلرَّحْمَٰنِ﴾ سوژدە ببەن بۆ خوای میهرەبان ﴿قَالُوا
وَمَا الرَّحْمَٰنُ﴾ دەڵێن رەحمان کێیە (ئێمە نایناسین) ﴿أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا﴾ ئایا سوژدە ببەین بۆ ئەو (زاتەی)
کەتۆ فەرمانمان پێ دەدەیت ﴿وَزَادَهُمْ نُفُورًا﴾ وە(بەم داوای سوژدەبردنە) دوورکەوتنەوەیان (لەرێگای
راست) زیاتر دەبێت (٦٠) ﴿تَبَارَكَ الَّذِي﴾ پاك و بێگەردو پیرۆزە ئەو (خوایەی) ﴿جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا﴾ کە
لەئاسماندا چەند خولگە (بورج)ی دروست کردووە ﴿وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا﴾ ودایناوە لەئاسماندا خۆرێکی
پرشنگدار ﴿وَقَمَرًا مُنِيرًا﴾ و مانگێکی رووناك کەرەوە(بۆ زەوی) (٦١) ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێکە
﴿جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً﴾ کەشەو و رۆژی لەجێی یەکتر داناوە (بەدوای یەکتردا دێن و شوێنی
یەکتر دەگرنەوە) ﴿لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ﴾ بۆ ئەو کەسەی بیەوێ بیربکاتەوە (لەدروستکراوەکانی خوا)
﴿أَوْ أَرَادَ شُكُورًا﴾ یا بیەوێ شوکرانە بژێری خوا بکات (٦٢) ﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَٰنِ﴾ بەندە تایبەتیەکانی
خوای میهرەبان کەسانێکن ﴿الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا﴾ بەوەقارو نەرمی دەڕۆن بەسەر زەویدا (بێ
لووت بەرزی و کەشخەو فیز کردن) ﴿وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ﴾ وەکاتێ نەزان و نەفامەکان (بەرووتەی
ناشیرین) لەگەڵیان دەدوێن ﴿قَالُوا سَلَامًا﴾ ووتەیەك دەڵێن پێیان گوناه نەبێت (٦٣) ﴿وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ﴾
وە کەسانێکن لەشەودا بۆ پەروەردگاریان ﴿سُجَّدًا وَقِيَامًا﴾ سوژدە بەرن و شەو نوێژ دەکەن (٦٤)
﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا﴾ وە کەسانێکن کەدەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ﴾
سزای دۆزەخمان لێ لادە ﴿إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا﴾ بەڕاستی سزای ئەو (دۆزەخە) لابەچوو و
بەردەوامە (٦٥) ﴿إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا﴾ بەڕاستی دۆزەخ جێگەو شوێنی مانەوەیەکی زۆر خراپە
(٦٦) ﴿وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا﴾ وە کەسانێکن کاتێ ماڵ و سامان خەرج دەکەن (بۆ خۆیان و خێزانیان)
﴿لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا﴾ زیادەڕۆیی و دەستنوقاوی (تێدا) ناکەن ﴿وَكَانَ بَيْنَ ذَٰلِكَ قَوَامًا﴾
(بەڵکو) مام ناوەندیە لەو نێوانەدا (٦٧)

﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ﴾ وە کەسانێکن کە لەگەڵ خوادا ناپەرستن ﴿إِلَٰهًا آخَرَ﴾ هیچ پەرستراوێکی
تر ﴿وَلَا يَقْتُلُونَ﴾ و ناکوژن ﴿النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ﴾ هیچ کەسێ کەخوا کوشتنی ئەوی یاساغ (حەرام)
کردووە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ بەحەق و ڕەوا نەبێ ﴿وَلَا يَزْنُونَ﴾ وە زیناو داوێن پیسی ناکەن ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾
وە هەر کەس ئەو ناوانانە بکات (کەناسکران) ﴿يَلْقَ أَثَامًا﴾ تووشی تۆڵەکەی دێت ﴿٦٨﴾ ﴿يُضَاعَفْ
لَهُ الْعَذَابُ﴾ سزای بۆ چەند بارە دەکرێتەوە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا﴾
وەبێ بڕانەوە بەبێ ڕێزو ڕیسوایی لەدۆزەخ دادەمێنێتەوە ﴿٦٩﴾ ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَآمَنَ﴾ بێجگە لە کەسێ تەوبەی
کردبێ و باوەڕی هێنابێ ﴿وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا﴾ کارو کردەوەی چاکیشی کردبێت ﴿فَأُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەو بە
﴿يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ﴾ خوا خراپە و ناوانەکانیان دەگۆڕێت بە چاکە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾
وەخوا هەمیشە لێبووردەی بەبەزەیی یە ﴿٧٠﴾ ﴿وَمَن تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ وە هەر کەس تەوبەی
کردو کردەوەی چاکی کرد ﴿فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە دەگەڕێتەوە بۆ لای خوا
﴿مَتَابًا﴾ بە گەڕانەوەیەکی تەواو ﴿٧١﴾ ﴿وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ﴾ وە (بەندەکانی خوا) کەسێکن
کەشایەتی درۆ نادەن ﴿وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ﴾ و کاتێ تێپەڕ بن بەلای شتی بێ سووددا (ئەوجار بدرێت
لەلایەن نەفامانەوە) ﴿مَرُّوا كِرَامًا﴾ تێپەڕ دەکەن بەڕێزەوە (بێ گوێدانە نەفامان) ﴿٧٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ إِذَا
ذُكِّرُوا﴾ وە کەسانێکن کاتێ ئامۆژگاری بکرێن ﴿بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ بەئایەتەکانی پەروەردگاریان ﴿لَمْ
يَخِرُّوا عَلَيْهَا﴾ ناکەونە بەسەریاندا ﴿صُمًّا وَعُمْيَانًا﴾ بە کەڕی و کوێری ﴿٧٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا﴾
وە کەسانێکن کە دەڵێن ئەی پەروەردگارمان بەخشە پێمان ﴿مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا﴾ لە هاوسەران
و بەوەچەمان (منداڵەکانمان) ﴿قُرَّةَ أَعْيُنٍ﴾ ئەوەی چاوانی پێ گەش بێ هۆی دڵخۆشی بێت
﴿وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾ وە بمانکە بە پێشەوای پارێزکاران و لەخواترسان ﴿٧٤﴾ ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەو بە
(کە ئەو سیفەتانەیان تیایە) ﴿يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا﴾ پاداشت دەدرێنەوە بەپلە و کۆشکی بەرز
لە بەهەشتدا بەهۆی ئارام گرتنیان ﴿وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا﴾ وە لەو شوێنەدا سڵاویان لێ
دەکرێ (لەلایەن فریشتەکانەوە زۆر بەگەرمی) ﴿٧٥﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بێ بڕانەوە تیایدا دەمێنەوە
﴿حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا﴾ چەند جێگا وشوێن ومانەوەیەکی جوان و خۆشە ﴿٧٦﴾ ﴿قُلْ مَا يَعْبَأُ بِكُمْ
رَبِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ خەڵکینە پەروەردگار گوێتان پێ نادات و هیچ بایەخێکتان نییە لای
﴿لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ﴾ ئەگەر دوعا و نزاتان نەبێ (لەکاتی تەنگی و ناڕەحەتیدا) ﴿فَقَدْ كَذَّبْتُمْ﴾ کەچی
(ڕووبەتان) ئایینی خواتان بەدرۆ دەزانی (بڕواتان نەهێنا) ﴿فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا﴾ جا دڵنیابن تۆڵەکەی
یەخەتان دەگرێ و لێتان جیا نابێتەوە ﴿٧٧﴾

سورەتی ﴿الشعراء﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسٓمٓ﴾ ئەم (طا، سین، میم) ـە دەخوێندرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡمُبِينِ﴾ ئەم (سورەتە) ئایەتەکانی قورئانی ڕوونکەرەوەیە ﴿٢﴾ ﴿لَعَلَّكَ بَٰخِعٞ نَّفۡسَكَ﴾ خەریکە خۆت بەدار دەبەی (دەکوژی) بەخەفەت ﴿أَلَّا يَكُونُواْ مُؤۡمِنِينَ﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان (خەڵکی مەککە) باوەڕ ناهێنن ﴿٣﴾ ﴿إِن نَّشَأۡ﴾ ئەگەر بمانەوێت ﴿نُنَزِّلۡ عَلَيۡهِم﴾ دایدەبەزێنین بۆیان ﴿مِّنَ ٱلسَّمَآءِ ءَايَةٗ﴾ نیشانەو بەڵگەیەک لە ئاسمانەوە ﴿فَظَلَّتۡ أَعۡنَٰقُهُمۡ لَهَا خَٰضِعِينَ﴾ کەبەردەوام گەردنیانی بۆ دانەوێنن (ناچاریان بکات باوەڕ بێنن) ﴿٤﴾ ﴿وَمَا يَأۡتِيهِم﴾ هەر بێت بۆیان ﴿مِّن ذِكۡرٖ مِّنَ ٱلرَّحۡمَٰنِ مُحۡدَثٍ﴾ بەیادهێنانەوەیەکی تازە دابەزێنراو (کە قورئانە) لەخوای میهرەبانەوە ﴿إِلَّا كَانُواْ عَنۡهُ مُعۡرِضِينَ﴾ ئەوان بەردەوام پشتی تێدەکەن و ڕوو وەرگێڕ دەبن ﴿٥﴾ ﴿فَقَدۡ كَذَّبُواْ﴾ جا بێگومان ئەوانە بەدرۆیان زانی و باوەڕیان پێ نەکرد (لەوەی ناردبومان) ﴿فَسَيَأۡتِيهِمۡ﴾ جا بەم زووانە بۆیان دێت ﴿أَنۢبَٰٓؤُاْ مَا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ﴾ هەواڵەکانی ئەوەی ئەوان گاڵتەو لاقرتیان پێ دەکرد ﴿٦﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ إِلَى ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئایا سەیری زەوی ناکەن ﴿كَمۡ أَنۢبَتۡنَا فِيهَا﴾ چەندمان ڕواندووە تیایدا ﴿مِن كُلِّ زَوۡجٖ كَرِيمٍ﴾ لەهەموو جۆرێکی چاکی بەکەڵک ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَةٗ﴾ بەڕاستی لەڕواندنی ئەو هەموو ڕووەکەدا بەڵگەی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكۡثَرُهُم مُّؤۡمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان بڕوادار نین و باوەڕ ناهێنن ﴿٨﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ بێگومان پەروەردگارت ﴿لَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بەتەنها ئەو خاوەن دەسەڵاتی بەزەیی دارە ﴿٩﴾ ﴿وَإِذۡ نَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰٓ﴾ (باس بکە) ئەو کاتەی پەروەردگارت بانگی موسای کرد ﴿أَنِ ٱئۡتِ ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ کە (بەپێغەمبەری) بڕۆ بۆ لای ئەو گەلە ستەمکارە ﴿١٠﴾ ﴿قَوۡمَ فِرۡعَوۡنَ﴾ کە گەلەکەی فیرعەونە ﴿أَلَا يَتَّقُونَ﴾ ئایا ئەوان ناترسن (بێ فەرمانی خوا دەکەن) ﴿١١﴾ ﴿قَالَ رَبِّ﴾ (موسا) وتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّيٓ أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ﴾ بەڕاستی من دەترسم بڕوام پێ نەکەن ﴿١٢﴾ ﴿وَيَضِيقُ صَدۡرِي﴾ (سینگم، دڵم) تەنگ بێ ﴿وَلَا يَنطَلِقُ لِسَانِي﴾ وە (دەترسم) بەچاکی قسەم بۆ نەکرێ و زمانم بەرنەبێ (لەو گرێیەی هەیەتی) ﴿فَأَرۡسِلۡ إِلَىٰ هَٰرُونَ﴾ کەواتە (جوبرەئیل) بنێرە بۆ لای هارون و بیکە پێغەمبەر بۆ ئەوەی یارمەتیم بدات) ﴿١٣﴾ ﴿وَلَهُمۡ عَلَيَّ ذَنۢبٞ﴾ وەئەوان (گەلی فیرعەون) تۆڵەی تاوانێکیان لەسەرمە ﴿فَأَخَافُ أَن يَقۡتُلُونِ﴾ بۆیە دەترسم بمکوژن (بەجیاتی ئەو کوژراوە) ﴿١٤﴾ ﴿قَالَ كَلَّاۖ﴾ (خوا) فەرمووی نەخێر (ئەوەی بەست کرد هیچی ڕوونادات) ﴿فَٱذۡهَبَا بِـَٔايَٰتِنَآۖ﴾ کەواتە هەردووکتان بەموعجیزەکانمانەوە بڕۆن (بۆ لای فیرعەون و گەلەکەی) ﴿إِنَّا مَعَكُم مُّسۡتَمِعُونَ﴾ ئێمە لەگەڵتان گوێ دەگرین ﴿١٥﴾ ﴿فَأۡتِيَا فِرۡعَوۡنَ فَقُولَآ﴾ ئەوسا بڕۆنە لای فیرعەون و هەردووکتان بڵێن ﴿إِنَّا رَسُولُ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەری پەروەردگاری جیهانیانین ﴿١٦﴾ ﴿أَنۡ أَرۡسِلۡ مَعَنَا بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ (پێ بڵێین) کەتۆ بەنو ئیسرائیل (لەژێر دەستەیی خۆت) بەرەڵا بکەیت لەگەڵ ئێمەدا (بڕۆین بۆ شام) ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) وتی ﴿أَلَمۡ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدٗا﴾ ئایا ئێمە پێمان نەگەیاندی لەناو (ماڵی) خۆماندا بەمنداڵی ﴿وَلَبِثۡتَ فِينَا مِنۡ عُمُرِكَ سِنِينَ﴾ وە بۆ چەند ساڵێک لەتەمەنت لەناو ئێمەدا مایتەوە ﴿١٨﴾ ﴿وَفَعَلۡتَ فَعۡلَتَكَ ٱلَّتِي فَعَلۡتَ﴾ وە ئەو کردەوە (خراپە) شتت کرد کەکردت (کەکوشتنی قیبتیەکە بوو) ﴿وَأَنتَ مِنَ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وە تۆ لەوانەی سپڵەو ناشوکری ﴿١٩﴾

﴿قَالَ فَعَلْتُهَا﴾ (مووسا) ووتی ئەو کارەم کرد (ئەو پیاوەم کوشت) ﴿إِذًا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ﴾ کاتێ کەمن
لەڕێی نەزانانیندا بووم (٢٠) ﴿فَفَرَرْتُ مِنكُمْ﴾ ئەمجا ڕام کرد و هەڵهاتم لەئێوە ﴿لَمَّا خِفْتُكُمْ﴾ کاتێک
ترسام لێتان (تۆڵەم لێ بسەنن) ﴿فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا﴾ ئەوسا پەروەردگارم حیکمەتی (پێغەمبەرایەتی)
پێ بەخشیم ﴿وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ من خستە ریزی پێغەمبەرانەوە (کردمی بەپێغەمبەر) (٢١) ﴿وَتِلْكَ نِعْمَةٌ
تَمُنُّهَا عَلَيَّ﴾ وە ئەو (بەخێو کردنە) کە تۆ دەیکەیت بەمنەت بەسەرمەوە ﴿أَنْ عَبَّدتَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
بەهۆی ئەوەوە بووە کەتۆ نەوەی ئیسرائیلت کردبووە کۆیلە و ژێردەستەی خۆت (ئەوسا دایکی
مووسا مووسای بەجێ هەکرد) (٢٢) ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ (ئەمجا) فیرعەون ووتی پەروەردگاری
جیهانیان کێ یە (٢٣) ﴿قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ (مووسا) ووتی پەروەردگاری ئاسمانەکان
و زەوی و هەرچی لەنێوانیان دایە ﴿إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە دڵنیان (٢٤) ﴿قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ﴾ (فیرعەون)
ووتی بەوانەی بەدەوری دابوون (لەشوێنکەوتواتی) ﴿أَلَا تَسْتَمِعُونَ﴾ ئایا گوێتان لێیە (چی دەڵێ)
(٢٥) ﴿قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ (مووسا) ووتی پەروەردگاری ئێوە و پەروەردگاری باوک و باپیرە
پێشووەکانتانە (٢٦) ﴿قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ﴾ (فیرعەون) ووتی بەڕاستی ئەو پێغەمبەرە
کەنێرراوە بۆ ئێوە ﴿لَمَجْنُونٌ﴾ شێتە (٢٧) ﴿قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ (مووسا) ووتی
پەروەردگاری ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوایە و ئەوەی لەنێوانیادایە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بیربکەنەوە
وژیرن (٢٨) ﴿قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ إِلَٰهًا غَيْرِي﴾ (فیرعەون) ووتی سوێندبێ ئەگەر پەرستراوی تر جگە لەمن
دابنێیت ﴿لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ﴾ بێگومان دەتخەمە ریزی بەندکراوەکانەوە و زیندانیت دەکەم (٢٩)
﴿قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ﴾ (مووسا) ووتی ئایا هەر زیندانیم دەکەیت ئەگەر شتێکی (موعجیزەیەکی)
ڕوون و ئاشکرات بۆ بێنم (کەڕاستە پێغەمبەرم) (٣٠) ﴿قَالَ فَأْتِ بِهِ﴾ (فیرعەون) ووتی دەی ئەو شتە
بێنە (بیهێنە) ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاستگۆیانی (٣١) ﴿فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا
مووسا گۆچانەکەی فڕێدا ﴿فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ﴾ دەست بەجێ بوو بەئەژدیهایەکی دیار و ئاشکرا
(٣٢) ﴿وَنَزَعَ يَدَهُ﴾ وە دەستی دەرهێنا (لەبن باڵیدا) ﴿فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ﴾ یەکسەر دەستی سپی
و پرشنگدار بوو بۆ بینەران (٣٣) ﴿قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ﴾ (فیرعەون) ووتی بەو پیاوە گەورانەی بەدەوری
بوون ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان ئەمە جادووگەرێکی زۆر زانایە (٣٤) ﴿يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم﴾
دەیەوێ دەرتان بکات ﴿مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِ﴾ لەووڵات و خاکی خۆتان بەجادووەکەی ﴿فَمَاذَا
تَأْمُرُونَ﴾ جا فەرمانی چی دەدەن (لەدژی بیکەم) (٣٥) ﴿قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ﴾ ووتیان جاری مووسا و براکەی دوای
لێ بێنە (دوا یبخە) ﴿وَابْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ﴾ سەربازەکانت کۆبکەرەوە ڕەوانیە بۆ هەموو شارەکان (٣٦)
﴿يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ﴾ باهەموو جادووگەرێکی زۆر زانات بۆ بهێنن (٣٧) ﴿فَجُمِعَ السَّحَرَةُ﴾ ئەمجا
ئەو جادووگەرانە کۆ کرانەوە ﴿لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ لەکات و ڕۆژێکی دیاری کراودا (٣٨) ﴿وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ
أَنتُم مُّجْتَمِعُونَ﴾ و بەخەڵکیش ووترا ئێوەش کۆدەبنەوە؟ (٣٩)

﴿لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ﴾ تا شوێن جادووگەران بکەوین ﴿إِن كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ﴾ ئەگەر ئەوان زاڵ و سەرکەوتوو بوون
﴿٤٠﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ﴾ ئەمجا کاتێ جادووگەرەکان هاتن ﴿قَالُوا لِفِرْعَوْنَ﴾ وتیان بە فیرعەون ﴿أَئِنَّ لَنَا لَأَجْرًا﴾ ئایا
بەڕاستی پاداشتمان هەیە ﴿إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ﴾ ئەگەر ئێمە زاڵ و سەرکەوتوو بین ﴿٤١﴾ ﴿قَالَ نَعَمْ﴾ (فیرعەون)
وتی بەڵێ ﴿وَإِنَّكُمْ إِذًا لَّمِنَ الْمُقَرَّبِينَ﴾ وە بێگومان ئێوە ئەو کاتە لە نزیکانی خۆم دەبن ﴿٤٢﴾ ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ﴾
مووسا بە ساحیرەکانی وت ﴿أَلْقُوا مَا أَنتُم مُّلْقُونَ﴾ بیهاوێژن ئەوەی ئێوە هاوێژەریانن (لە جادوو) ﴿٤٣﴾
﴿فَأَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ﴾ ئەوانیش گوریس و حەبل و دار دەستەکانیان فڕێدا ﴿وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ﴾ وە وتیان
سوێند بە گەورەیی فیرعەون ﴿إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە زاڵ و سەرکەوتووین ﴿٤٤﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ مُوسَىٰ
عَصَاهُ﴾ ئەمجا مووسا دارەدەستەکەی فڕێدا (بوو بە ماریکی گەورە) ﴿فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾ جا کوت
و پڕ ئەو (مارە گەورە) هەرچی جادوویان کردبوو هەڵی لووشی ﴿٤٥﴾ ﴿فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ﴾ ئەمجا جادوو
گەرەکان خران (کەوتن) بەڕوودا بە سوژدە بردنەوە (بۆ خوا) ﴿٤٦﴾ ﴿قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ وتیان ئێمە
باوەڕمان هێنا بە پەروەردگاری جیهانیان ﴿٤٧﴾ ﴿رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ﴾ کە پەروەردگاری مووسا و هاروونە ﴿٤٨﴾
﴿قَالَ آمَنتُمْ لَهُ﴾ (فیرعەون) وتی ئایا باوەڕتان پێی هێنا ﴿قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ﴾ پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم
﴿إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ﴾ بەڕاستی ئەو (مووسا) جادووگەرە گەورەکەتانە کە فێری جادووی کردوون
﴿فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ جا بێگومان لەمەودوا دەزانن (چیتان لێ دەکەم) ﴿لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ﴾ بەڕاستی
دەست و قاچتان ڕاست و چەپ دەبڕم ﴿وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وە بێگومان هەمووتان هەڵ دەواسم (بە دارا)
﴿٤٩﴾ ﴿قَالُوا لَا ضَيْرَ﴾ (جادووگەرەکان) وتیان هیچ زیانی نییە (بۆ ئێمە ئەوەی تۆ ئەتەوێ بیکەی) ﴿إِنَّا
إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ﴾ (چونکە) بەڕاستی ئێمە گەڕانەوەمان بۆ لای پەروەردگارمانە ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّا نَطْمَعُ﴾ بەڕاستی
ئێمە بەتەماین و ئومێد دەکەین ﴿أَن يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا﴾ کە پەروەردگارمان لە گوناهو تاوانەکانمان ببوورێ
﴿أَن كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ چونکە ئێمە یەکەمی باوەڕداران بووین (لە گەلەکەماندا) ﴿٥١﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾
وەحیمان نارد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي﴾ کە بە شەو بەندە (باوەڕدارە)کانم ببە (و میسر بەجێ بهێڵن)
﴿إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ﴾ بێگومان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) دواتان دەکەون ﴿٥٢﴾ ﴿فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ﴾
ئەوجا فیرعەون پیاوانی کۆکەرەوەی نارد بە شارەکاندا (بۆ کۆکردنەوەی لەشکر و هێز) ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ
لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ﴾ (فیرعەون وتی) بەڕاستی ئەوانە (مووسا و شوێن کەوتوانی) کۆمەڵێکی کەمی بێ برشن ﴿٥٤﴾
﴿وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە ڕقی ئێمە هەڵدەستێنن (بەو کار و کردارەیان) ﴿٥٥﴾ ﴿وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ﴾
وە بێگومان ئێمە کۆمەڵێکین بێدار و ئاگادارین (بە پیلانەکانیان) ﴿٥٦﴾ ﴿فَأَخْرَجْنَاهُم مِّن جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ ئەمجا
ئەوان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) مان دەرکرد لە باخات و کانیاوەکان ﴿٥٧﴾ ﴿وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ﴾ وە (دەرمان
کردن) لە هەموو گەنج و خەزێنە و کۆشکە زۆر جوان و چاکانە ﴿٥٨﴾ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ تا بەو جۆرە (لەناومان بردن)
﴿وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ نەوەکانی یەعقوب (جووڵەکە)مان لە جێگایان دانا ﴿٥٩﴾ ﴿فَأَتْبَعُوهُم مُّشْرِقِينَ﴾ ئەمجا
(فیرعەون و لەشکرەکەی) کاتێ خۆر هەڵهات شوێنیان کەوتن ﴿٦٠﴾

﴿فَلَمَّا تَرَاءَى الْجَمْعَانِ﴾ ئەمجا کاتێ دوو کۆمەڵەکە چاویان بەیەکتر کەوت ﴿قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى﴾
هاوەڵەکانی مووسا وتیان ﴿إِنَّا لَمُدْرَكُونَ﴾ بێگومان ئێمە گیراوین (پێمان دەگەن) ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ كَلَّا﴾
(مووسا) وتی نەخێر پێمان ناگەن ﴿إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ﴾ بێگومان من پەروەردگارم لەگەڵە دڵنیایی
ڕێگای (ڕزگار بوونم) پیشان دەدات ﴿٦٢﴾ ﴿فَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى﴾ ئەمجا سروشمان کرد بۆ مووسا
﴿أَنِ اضْرِب بِّعَصَاكَ الْبَحْرَ﴾ کە بە گۆچانەکەت بدە لە دەریاکە ﴿فَانفَلَقَ﴾ (ئەویش لێیدا) جا دەریاکە
لەت بوو ﴿فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ﴾ کە هەر لەتێکی وەک شاخێکی زۆر گەورە وابوو ﴿٦٣﴾ ﴿وَأَزْلَفْنَا
ثَمَّ الْآخَرِينَ﴾ وە ئەوانی تر (فیرعەون و لەشکرەکەی)مان نزیک کردەوە لەوێ (لە دەریاکە) ﴿٦٤﴾
﴿وَأَنجَيْنَا مُوسَى وَمَن مَّعَهُ أَجْمَعِينَ﴾ جا مووسا و هەموو ئەوانەی لەگەڵی بوون ڕزگارمان کردن ﴿٦٥﴾
﴿ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان نوقم کرد (لە دەریادا) ﴿٦٦﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی
لەوەدا (کە باسکرا) بەڵگەیەکی گەورە هەیە (لەسەر دەسەڵاتی خوا) ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾
بەڵام زۆربەیان باوەڕیان نەهێنا ﴿٦٧﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت زاڵ
و بە بەزەیی یە ﴿٦٨﴾ ﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا هەواڵی
ئیبراهیم ﴿٦٩﴾ ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ﴾ کاتێ وتی بە باوکی و گەلەکەی ﴿مَا تَعْبُدُونَ﴾ چی دەپەرستن ﴿٧٠﴾
﴿قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا﴾ وتیان بتانێک دەپەرستین ﴿فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ﴾ ئەمجا بەردەوام پەرستیان
دەکەین ﴿٧١﴾ ﴿قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ﴾ (ئیبراهیم) وتی ئایا ئەوانە گوێیان لێتانە ﴿إِذْ تَدْعُونَ﴾ کاتێک
هاوار و نزایان لێ دەکەن ﴿٧٢﴾ ﴿أَوْ يَنفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ﴾ یا ئایا ئەوان سوود یا زیانتان پێ دەگەیەنن ﴿٧٣﴾
﴿قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا﴾ وتیان (نەخێر هیچیان پێ ناکرێ) بەڵکو ئێمە باوو باپیرانمان دیوە ﴿كَذَٰلِكَ
يَفْعَلُونَ﴾ ئاوەها شێوە(ی ئێمە) یان کردووە ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ أَفَرَأَيْتُم مَّا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ﴾ وتی ئەی ئێوە دەزانن
چی دەپەرستن ﴿٧٥﴾ ﴿أَنتُمْ وَآبَاؤُكُمُ الْأَقْدَمُونَ﴾ ئێوە و باوو باپیرە پێشووەکانتان ﴿٧٦﴾ ﴿فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّي﴾
جا بەڕاستی هەموو ئەوانە دوژمنی منن ﴿إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ﴾ جگە لە پەروەردگاری جیهانیان ﴿٧٧﴾
﴿الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ﴾ کە ئەو منی دروست کردووە پاشان هەر ئەویش ڕێنموویم دەکات ﴿٧٨﴾
﴿وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ﴾ وە هەر ئەو زاتە خۆراکم پێ دەدات و تێراوم دەکات ﴿٧٩﴾ ﴿وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ
يَشْفِينِ﴾ وە کاتێ نەخۆش بکەوم هەر ئەو شیفام دەدات (چاکم دەکاتەوە) ﴿٨٠﴾ ﴿وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ
يُحْيِينِ﴾ وە زاتێکە کە من دەمرێنێ و پاشان زیندووم دەکاتەوە ﴿٨١﴾ ﴿وَالَّذِي أَطْمَعُ﴾ وە (پەروەردگارم)
زاتێکە بە تەمام و ئومێد دەکەم ﴿أَن يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ﴾ لە ڕۆژی پاداشت دا (قیامەتدا) بوری
لە هەڵەکانم و بیانسڕێتەوە ﴿٨٢﴾ ﴿رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا﴾ ئەی پەروەردگارم دانایم پێ ببەخشە ﴿وَأَلْحِقْنِي
بِالصَّالِحِينَ﴾ بمبەرە ڕیزی پیاوچاکانەوە ﴿٨٣﴾

﴿وَاجْعَل لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ﴾ وە ناو و کردەوەم بەچاکە لەناو گەلە داهاتووەکاندا پێ ببەخشە (٨٤)
﴿وَاجْعَلْنِي مِن وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ﴾ وە بمکە لەو میراتگرانەی بەهەشتی پڕ ناز و نیعمەت (٨٥) ﴿وَاغْفِرْ لِأَبِي﴾
وە لە باوکم خۆش بە ﴿إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ﴾ بەڕاستی ئەو لە گومڕایانە (٨٦) ﴿وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ﴾
وە شەرمەزار و ڕیسوام مەکە لەڕۆژێکدا کە (خەڵکی) زیندوو دەکرێنەوە (٨٧) ﴿يَوْمَ لَا يَنفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ﴾
ڕۆژێ کە ماڵ و سامان و منداڵ و نەوە سوود ناگەیەنن (٨٨) ﴿إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ بێجگە
لەکەسێ بێتە خزمەتی خوا بەدڵێکی ساغ و پاك و خاوێنەوە (٨٩) ﴿وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ وە (لەڕۆژی
دواییدا) بەهەشت نزیك دەخرێتەوە بۆ پارێزکاران و لەخواترسان (٩٠) ﴿وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ﴾
دۆزەخیش دەردەخرێت (و ئاشکرا دەکرێ) بۆ گومڕایان (٩١) ﴿وَقِيلَ لَهُمْ﴾ وە پێیان دەوترێت
﴿أَيْنَ مَا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ﴾ کوان ئەوانەی کە ئێوە دەتان پەرستن (٩٢) ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿هَلْ يَنصُرُونَكُمْ
أَوْ يَنتَصِرُونَ﴾ ئایا یارمەتیتان دەدەن یا یارمەتی خۆیان دەدەن (٩٣) ﴿فَكُبْكِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ﴾ ئەمجا
هەموو ئەوانە (پەرستراوان) و گومڕایان سەر بەرەو خوار فڕێ دەدرێنە دۆزەخەوە (٩٤) ﴿وَجُنُودُ إِبْلِيسَ
أَجْمَعُونَ﴾ هەروەها هەموو سەربازانی شەیتان (٩٥) ﴿قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ﴾ (بت پەرستان) لەکاتێکدا
لەدۆزەخ دا شەڕە قسەو ناکۆکییانە (لەگەڵ پەرستراوەکانیاندا) دەڵێن (٩٦) ﴿تَاللَّهِ إِن كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ
مُّبِينٍ﴾ سوێند بەخوا ئێمە لەگومڕاییەکی ئاشکرادا بووین (٩٧) ﴿إِذْ نُسَوِّيكُم بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ کاتێك ئێوەمان
دەبردە ڕیزی پەروەردگاری جیهانیانەوە (٩٨) ﴿وَمَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ﴾ کەس ئێمەی گومڕا نەکرد تاوانباران
نەبێت (٩٩) ﴿فَمَا لَنَا مِن شَافِعِينَ﴾ ئەمجا هیچ تکاکاری بۆ ئێمە نییە (١٠٠) ﴿وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ﴾ وە هیچ هاوڕێیەکی
دڵسۆزمان نییە (١٠١) ﴿فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً﴾ خۆزگە جارێکی تر بگەڕابایەینەوە (بۆ دونیا) ﴿فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾
ئەوسا لە باوەڕداران دەبووین (١٠٢) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) بەڵگە هەیە
﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون (١٠٣) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر
پەروەردگارت زاڵ و میهرەبانە (١٠٤) ﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی نووح پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا
(بڕوایان پێ نەکردن) (١٠٥) ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ﴾ کاتێ کە نووحی برایان پێی وتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا
ناترسن لەخوا (خۆتان ناپارێزن) (١٠٦) ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بێگومان من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە
(١٠٧) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەوابە لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی من بکەن (١٠٨) ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾
وە من داوای هیچ کرێیەکتان لێ ناکەم لەسەر ئەو (ڕێنموویی کردنەتان) ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾
(چونکە) پاداشتی من تەنها لەسەر پەروەردگاری جیهانیانە (١٠٩) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە
لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی من بکەن (١١٠) ﴿قَالُوا أَنُؤْمِنُ لَكَ﴾ ووتیان ئایا (چۆن) باوەڕ بەتۆ بێنین
﴿وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوانەی شوێنت کەوتوون پەستترین کەسن (هەژارو داماو
ونەفامن) (١١١)

﴿قال وما علمي بما كانوا يعملون﴾ (نووح عليه السلام) ووتی من چوزانم ئەوانە چی کردەوەیەک دەکەن
﴿١١٢﴾ ﴿إن حسابهم إلا على ربي﴾ پرسینەوەیان تەنها لەسەر پەروەردگارمە ﴿لو تشعرون﴾ ئەگەر ئێوە هەست
نەکەن (بزانن) ﴿١١٣﴾ ﴿وما أنا بطارد المؤمنين﴾ وە من دەر کەری باوەڕداران نیم ﴿١١٤﴾ ﴿إن أنا إلا نذير مبين﴾
من تەنیا ترسێنەرێکی ڕوون کەرەوەم ﴿١١٥﴾ ﴿قالوا لئن لم تنته يا نوح﴾ ووتیان ئەی نووح ئەگەر کۆتایی
نەهێنی (لەم کاری بانگەوازەت) ﴿لتكونن من المرجومين﴾ بێگومان لەبەرد باران کراوان دەبی ﴿١١٦﴾
﴿قال رب إن قومي كذبون﴾ (نووح) ووتی ئەی پەروەردگارم بێگومان گەلەکەم بڕوایان پێ نەکردم
﴿١١٧﴾ ﴿فافتح بيني وبينهم فتحا﴾ کەواتە لەنێوان من و ئەواندا حوکم بدە بەحوکمی دادێکی بەکجاری
﴿ونجني ومن معي من المؤمنين﴾ و من و ئەو باوەڕدارانەی لەگەڵمدان ڕزگار بکە ﴿١١٨﴾ ﴿فأنجيناه ومن معه﴾
ئێمەش نووح و ئەو کەسانەی لەگەڵی بوو ڕزگارمان کرد (لەخنکان) ﴿في الفلك المشحون﴾ لەو
کەشتی یەی کەپڕ کراو بوو (لەمرۆڤ و هەموو جۆرە گیانداریک) ﴿١١٩﴾ ﴿ثم أغرقنا بعد الباقين﴾ لەپاشان
لەدوا (ڕزگار کردنی ئیمانداران) ئەوانەی کەمانەوە نوقممان کردن (لە ئاوی توفانەکەدا) ﴿١٢٠﴾
﴿إن في ذلك لآية﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) بەڵگەیەکی گەورەیە ﴿وما كان أكثرهم مؤمنين﴾ بەڵام
زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٢١﴾ ﴿وإن ربك لهو العزيز الرحيم﴾ وە بەڕاستی هەر پەروەردگارت زاڵی
بەبەزەییە ﴿١٢٢﴾ ﴿كذبت عاد المرسلين﴾ گەلی عاد پێغەمبەرانی (خوا)یان بە درۆزن دانا (باوەڕیان پێ
نەکردن) ﴿١٢٣﴾ ﴿إذ قال لهم أخوهم هود﴾ کاتێ هوود (عليه السلام) ی برایان پێی ووتن ﴿ألا تتقون﴾ ئایا
خۆتان ناپارێزن (لەسزای خوا) ﴿١٢٤﴾ ﴿إني لكم رسول أمين﴾ بێگومان من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە ﴿١٢٥﴾
﴿فاتقوا الله وأطيعون﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی من بکەن ﴿١٢٦﴾ ﴿وما أسألكم عليه من أجر﴾
وە من هیچ کرێیەک لەئێوە داوا ناکەم لەسەر ئەم (گەیاندنی بانگەوازە) ﴿إن أجري إلا على رب العالمين﴾
پاداشتی من تەنها لای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٢٧﴾ ﴿أتبنون بكل ريع آية تعبثون﴾ ئایا ئێوە لەهەموو
شوێنێکی بەرز(ی سەر ڕێگە) بورجێک دروست دەکەن بەبێ هوودە ﴿١٢٨﴾ ﴿وتتخذون مصانع﴾ وە چەند
کۆشک و قەڵای بەهێز (کارگە) دروست دەکەن ﴿لعلكم تخلدون﴾ بەو ئومێدەی هەر بمێننەوە و
نەمرن ﴿١٢٩﴾ ﴿وإذا بطشتم﴾ وە هەر کاتێ دەست بوەشێنن ﴿بطشتم جبارين﴾ ستەمکار بە دەسی دەوە
شێنن ﴿١٣٠﴾ ﴿فاتقوا الله وأطيعون﴾ کەواتە (لەسزای خوا) خۆتان بپارێزن و گوێڕایەڵی من بکەن ﴿١٣١﴾
﴿واتقوا الذي أمدكم بما تعلمون﴾ وە لە (سزای) ئەو خوایە بترسن و خۆتان بپارێزن کەخۆتان دەزانن
چی پێ بەخشیون ﴿١٣٢﴾ ﴿أمدكم بأنعام وبنين﴾ ئاژەڵ و ماڵات و منداڵ و ﴿١٣٣﴾ ﴿وجنات وعيون﴾ باخ و کانیاوی
زۆری پێ داون ﴿١٣٤﴾ ﴿إني أخاف عليكم﴾ بەڕاستی من دەترسم دووچارتان بێ ﴿عذاب يوم عظيم﴾ سزای
ڕۆژێکی زۆر گەورە(ی دژوار) بۆ لەسەرا) ﴿١٣٥﴾ ﴿قالوا سواء علينا﴾ ووتیان (بەهوود عليه السلام) لای
ئێمە یەکسانە ﴿أوعظت أم لم تكن من الواعظين﴾ ئامۆژگاری بکەیت یا ئامۆژگاری نەکەیت ﴿١٣٦﴾

﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە(ی تۆ هێناوتە) تەنها درۆو دەلەسەی پێشینانە ﴿١٣٧﴾ ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾
وە ئێمە سزا نادرێین ﴿١٣٨﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ﴾ ئیتر باوەڕیان پێ نەهێنا بۆیە ئێمەش لەناومان بردن
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بێگومان لەوەدا (ئاشکرا) نیشانەی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾
بەڵام زۆر بەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٣٩﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت
بەدەسەڵات و بەبەزەیی یە ﴿١٤٠﴾ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی سەموود پێغەمبەرانیان بەدرۆزانی ﴿١٤١﴾
﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ﴾ کاتێ صالح (علیه السلام) ی برایان پێی وتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا (لەسزای خوا)
خۆتان ناپارێزن ﴿١٤٢﴾ ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆتان ﴿١٤٣﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾
دەی لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿١٤٤﴾ ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ کرێ و پاداشتێک
لەسەر ئەم (پێغەمبەرێتی یە) لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ کرێ و پاداشتی من تەنها
لای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٤٥﴾ ﴿أَتُتْرَكُونَ فِي مَا هَاهُنَا آمِنِينَ﴾ (وادەزانن) وازتان لێ دەهێنرێ لەدونیادا
بەئەمنی (دەژین) ﴿١٤٦﴾ ﴿فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لەناو باخات و کانیاوی زۆردا ﴿١٤٧﴾ ﴿وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا
هَضِيمٌ﴾ وە لەناو کشتوکاڵی زۆرو باخاتی دار خورمای میوە گەییودا ﴿١٤٨﴾ ﴿وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا
فَارِهِينَ﴾ وە لەچیاکان دە خانوو دادەتاشن زۆر بەلێزانانە ﴿١٤٩﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لە(سزای) خوا
بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿١٥٠﴾ ﴿وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ﴾ وە گوێ ڕایەڵی زیادە ڕەوان مەکەن ﴿١٥١﴾
﴿الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوانەی خراپەکاری دەکەن لەزەوی دا ﴿وَلَا يُصْلِحُونَ﴾ وە کردەوەی چاک
ناکەن ﴿١٥٢﴾ ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ﴾ وتیان (بەصالح علیه السلام) تۆ تەنها یەکێکی لە جادوو
لێکراوان ﴿١٥٣﴾ ﴿مَا أَنتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ تۆ تەنها مرۆڤێکی وەک ئێمە ﴿فَأْتِ بِآيَةٍ إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾
دەی ئایەت و موعجیزەیەکمان بۆ بهێنە ئەگەر لەڕاستگۆیانی ﴿١٥٤﴾ ﴿قَالَ هَٰذِهِ نَاقَةٌ﴾ (صالح علیه
السلام) وتی ئەم وشترە مێیە (موعجیزە)یە ﴿لَّهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ ئاو خواردنەوە ڕۆژێک بۆ
ئەوە و ڕۆژێکیش بۆ ئێوەیە ﴿١٥٥﴾ ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ﴾ دەستی بۆ مەبەن بەخراپە ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾
ئەگینا سزای تۆڵەی ڕۆژێکی گەورە تووشتان دێت ﴿١٥٦﴾ ﴿فَعَقَرُوهَا فَأَصْبَحُوا نَادِمِينَ﴾ کەچی ئەوان
سەریان بڕی ئەوسا پەشیمان بوونەوە (لەترسی تۆڵەی خوا) ﴿١٥٧﴾ ﴿فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ﴾ ئەمجا سزای
(خراپەکەیان) ئەوانی گرت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی لەمەدا (ئاشکرا)
نیشانەیەکی گەورە هەیە بەڵام زۆر بەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٥٨﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بێگومان
پەروەردگارت زاڵ و بەدەسەڵات و بەبەزەیی یە ﴿١٥٩﴾

﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی لووط پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا ﴿١٦٠﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ﴾
کاتێ لووطی برایان (علیه السلام) وتی پێیان ئایا ئێوە لەخوا ناترسن خۆتان ناپارێزن ﴿١٦١﴾
﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە ﴿١٦٢﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە
لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿١٦٣﴾ ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ پاداشتێک لەسەر
(پێغەمبەرێتیەکەم) لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگاری
جیهانیانە ﴿١٦٤﴾ ﴿أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ﴾ ئایا لەناو (هەموو خەڵکی) جیهانیاندا ئێوە نێربازی دەکەن
﴿١٦٥﴾ ﴿وَتَذَرُونَ﴾ وە وازدێنن ﴿مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ﴾ لەو هاوسەرانەتان کەپەروەردگارتان بۆی
دروست کردوون ﴿بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ﴾ بەڵکو ئێوە کۆمەڵێکی دەرچوو لەسنووری ئاژەڵن ﴿١٦٦﴾
﴿قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ﴾ وتیان بەڕاستی ئەی لووط ئەگەر واز نەهێنی (لەم کارەت) ﴿لَتَكُونَنَّ مِنَ
الْمُخْرَجِينَ﴾ بێگومان لەدەرکراوان دەبیت (لەم خاکە) ﴿١٦٧﴾ ﴿قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ﴾ (لووط)
وتی بێگومان من زۆر تەڵس و بێزارم لەو کردەوەتان (نێربازی) ﴿١٦٨﴾ ﴿رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ﴾
ئەی پەروەردگارم خۆم و ماڵ و خێزانم ڕزگار بکە لە(تۆڵەی) ئەو کردەوەی ئەوان دەیکەن ﴿١٦٩﴾
﴿فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ﴾ ئەمجا ئێمەش لووط و هەموو خێزانەکەیمان ڕزگار کرد ﴿١٧٠﴾ ﴿إِلَّا عَجُوزًا فِي
الْغَابِرِينَ﴾ بێجگە لەپیرەژنی (خێزانی لووط) کە لەجێماوان و (تیاچوان) بوو ﴿١٧١﴾ ﴿ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ﴾
پاشان ئەوانی ترمان لەناو برد ﴿١٧٢﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا﴾ وە بارانێکمان (لەبەرد) بەسەریاندا باراند
﴿فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ﴾ ئەمجا ئای چ خراپ بوو بارانی ترسێنراوەکان ﴿١٧٣﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی
لەمەدا (باسکرا) پەندێکی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەلام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون
﴿١٧٤﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت زاڵ و میهرەبانە ﴿١٧٥﴾ ﴿كَذَّبَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ
الْمُرْسَلِينَ﴾ خاوەنی باخاتە چڕو پڕەکانیش پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا ﴿١٧٦﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ﴾
کاتێ شوعەیب علیه السلام پێی وتن ئایا خۆتان ناپارێزن و لەخوا ناترسن ﴿١٧٧﴾ ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾
بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە ﴿١٧٨﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەوابوو لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی
من بکەن ﴿١٧٩﴾ ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ کرێ و پاداشتێ لەئێوە داوا ناکەم لەسەر
پێغەمبەرایەتیەکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٨٠﴾
﴿أَوْفُوا الْكَيْلَ﴾ ڕێک وڕاست پێوانە بکەن ﴿وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ﴾ وە لەزەرەر دەران مەبن (لەپێوانەدا
ناتەواو بپێون) ﴿١٨١﴾ ﴿وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ﴾ وە بەتەرازوویەکی ڕاست و ڕێک کێشانە بکەن ﴿١٨٢﴾
﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾ و کەم و کوڕی مەکەن لەشتەکانی خەڵکیدا (هیچ ماڵێکیان ژێر پێ
مەخەن) ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وە ڕۆمەچن لەزەویدا بەخراپەکاریتان ﴿١٨٣﴾

﴿وَاتَّقُوا الَّذِي﴾ وە بترسن لەو زاتەی ﴿خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأَوَّلِينَ﴾ کە ئێوە و خەڵکانی پێشوویشی دروست کردووە ﴿١٨٤﴾ ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ﴾ وتیان تۆ تەنها لەجادوو لێ کراوانی ﴿١٨٥﴾ ﴿وَمَا أَنتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ وە تۆ تەنها مرۆڤێکی وەک ئێمەی ﴿وَإِن نَّظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ و بەڕاستی ئێمە گومانت پێ دەبەین لەدرۆزنان بیت ﴿١٨٦﴾ ﴿فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ دەی چەند پارچەیەک لەئاسمان بخەرە خوارەوە بەسەرماندا ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاستگۆیانی ﴿١٨٧﴾ ﴿قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ (شوعەیب) وتی پەروەردگارم چاک ئەزانێ بەهەر کردەوەیەک کەدەیکەن ﴿١٨٨﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ ئەمجا شوعەیبیان بەدرۆ زانی ﴿فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ﴾ ئەو هەورە سزای ڕۆژی سێبەر(ی هەور) گرتنی ﴿إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ بەڕاستی ئەو سزایە سزای ڕۆژێکی زۆر گەورە بوو ﴿١٨٩﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بێگومان لەمەدا (باسکرا) بەڵگەیەکی بەهێز هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٩٠﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی پەروەردگارت هەر ئەوە زاڵ و بەبەزەییە ﴿١٩١﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَتَنزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و بەڕاستی ئەم (قورئان)ە دابەزێنراوی پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٩٢﴾ ﴿نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ﴾ جوبرەئیلی ئەمین هێنایە خوارەوە ﴿١٩٣﴾ ﴿عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ﴾ بۆ سەر دڵی تۆ بۆ ئەوەی لەترسێنەران بی ﴿١٩٤﴾ ﴿بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ﴾ بەزمانێکی عەرەبی ڕوون و پاراو ﴿١٩٥﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ﴾ وە بەڕاستی (باسی قورئان) لەکتێبی پێغەمبەرە پێشووەکاندا هەیە ﴿١٩٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَكُن لَّهُمْ آيَةً﴾ ئایا ئەمە بەڵگەیەکی ڕوون نەبوو بۆیان (بۆ کافرانی قورەیش) ﴿أَن يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ کەزانایانی بەنی ئیسرائیل ئەو (دەنگ و باسی قورئان)ە دەزانن ﴿١٩٧﴾ ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ﴾ ئەگەر ئێمە ئەو (قورئانە)مان بناردایەتە خوارەوە بۆ سەر کەسێکی عەجەمی ﴿١٩٨﴾ ﴿فَقَرَأَهُ عَلَيْهِم﴾ ئەمجا بیخوێندایەتەوە بەسەریاندا (بەسەر بێ باوەڕانی مەککەدا) ﴿مَّا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ﴾ باوەڕیان پێ نەدەهێنا ﴿١٩٩﴾ ﴿كَذَٰلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو (قورئان)ەمان خستوتە ناو دڵی تاوانبارانەوە ﴿٢٠٠﴾ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ کەچی هەر باوەڕی پێ ناهێنن ﴿حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ هەتا سزای سەخت بەچاوی خۆیان دەبینن (جا باوەڕ دێنن) ﴿٢٠١﴾ ﴿فَيَأْتِيَهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ ئەویش لە ناکاودا دێت بۆیان کەئەوان هەستی پێ ناکەن ﴿٢٠٢﴾ ﴿فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ﴾ ئەوسا ئەڵێن ئا خۆ مۆڵەتمان پێ ئەدرێت ﴿٢٠٣﴾ ﴿أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان پەلەی سزای ئێمەیانە ﴿٢٠٤﴾ ﴿أَفَرَأَيْتَ إِن مَّتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ﴾ تۆ پێم بڵێ ئەگەر چەند ساڵێ بەخۆشی بیان ژێنین ﴿٢٠٥﴾ ﴿ثُمَّ جَاءَهُم مَّا كَانُوا يُوعَدُونَ﴾ لە پاشان ئەو سزایەی کەلێی ترسێنرا بوون بێت بۆیان ﴿٢٠٦﴾

﴿مَا أَغْنَىٰ عَنْهُم﴾ سوودیان پێ ناگەیەنێ ﴿مَّا كَانُوا يُمَتَّعُونَ﴾ ئەو هەموو خۆشی و ڕابواردنەی بەوان
درابوو (٢٠٧) ﴿وَمَا أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ﴾ هیچ شارو گوندێکمان لەناو نەبردووە ﴿إِلَّا لَهَا مُنذِرُونَ﴾ دڵنیابە
ترسێنەرانێکی هەبووە (٢٠٨) ﴿ذِكْرَىٰ وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە، وە ئێمە ستەمکار نەبووین
(لە سزادانیان) (٢٠٩) ﴿وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ﴾ شەیتانەکان ئەو (قورئانە)یان نەهێناوەتە خوارەوە (٢١٠)
﴿وَمَا يَنبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ نەشیاوی ئەوەن و نەدەشتوانن (٢١١) ﴿إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ﴾ بەڕاستی
شەیتانەکان لە گوێ گرتن(ی هەواڵی ئاسمان) بێبەری کراون (٢١٢) ﴿فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ کەواتە
هیچ پەرستراوێکی تر مەپەرستە لەگەڵ خوادا ﴿فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ﴾ ئەگینا لە سزادراوان دەبی
(٢١٣) ﴿وَأَنذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ﴾ خزم و کەسە زۆر نزیکەکانت بترسێنە (٢١٤) ﴿وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ﴾ و باڵی
بەزەیی و نەرم و نیانیت ڕاخە ﴿لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەو باوەڕدارانەی کەشوێنت کەوتوون
(٢١٥) ﴿فَإِنْ عَصَوْكَ﴾ ئەمجا ئەگەر سەرپێچیان کردی ﴿فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ ئەوسا پێیان بڵێ
بەڕاستی من بەریم لەوەی ئێوە دەیکەن (٢١٦) ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ﴾ وە پشت بەو خوایە ببەستە
کەزاڵ و بەبەزەیی یە (٢١٧) ﴿الَّذِي يَرَاكَ حِينَ تَقُومُ﴾ ئەو (خوایە) کە دەتبینێ کاتێ بەتەنیا نوێژ دەکەی (٢١٨)
﴿وَتَقَلُّبَكَ فِي السَّاجِدِينَ﴾ وە (دەیبینێ) نوێژ کردنت لەناو نوێژکەراندا (کەپێش نوێژیان بۆ دەکەیت) (٢١٩)
﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها ئەوە بیسەری ئاگادار (٢٢٠) ﴿هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ﴾ هەواڵتان
بدەمێ شەیتانەکان دادەبەزنە سەر کێ؟ (٢٢١) ﴿تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ﴾ دادەبەزنە سەر هەموو (کەسێکی)
زۆر درۆزنی زۆر تاوانبار (٢٢٢) ﴿يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ﴾ دەش گوێ دەگرن (بۆ شەیتانەکان)
وە زۆربەیان درۆزنن (لەو هەواڵانەدا دەیدەن بەخەڵکی) (٢٢٣) ﴿وَالشُّعَرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ﴾ (پێغەمبەر
ﷺ) شاعیر نییە) شاعیرەکان تەنها گومڕاکان شوێنیان دەکەون (٢٢٤) ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نابینی
کەئەوانە ﴿أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ﴾ بەهەموو دۆڵ و شیوێکدا سەر لێشێواوی دەڕۆن (شیعر دەڵێن) (٢٢٥)
﴿وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە شتێ دەڵێن کەخۆیان نایکەن (٢٢٦) ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ جگە لەوانەی بڕوایان هێناوەو کردەوە چاکەکەیان کردووە ﴿وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا﴾
وە یادو زیکری خوایان زۆر کردووە ﴿وَانتَصَرُوا مِن بَعْدِ مَا ظُلِمُوا﴾ وە تۆڵەیان سەندووە لەپاش ئەوە
ستەمیان لێ کراوە ﴿وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ وە ئەوانەی ستەمیان کردووە لەمەودوا دەزانن ﴿أَيَّ مُنقَلَبٍ
يَنقَلِبُونَ﴾ کەچۆن گەڕانەوەیەدا دەگەڕێنەوە(بۆ لای خوا دوای مردن) (٢٢٧)

سورەتی ﴿النَّمل﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طس﴾ بە (طا، سین) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بڕوانەوە زیاتر سەیری سەرەتای
سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ﴾ ئەمە ئایەتەکانی قورئان و کتێبی ئاشکرایە (١)
﴿هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (هۆی) ڕێنموونی و مژدەدانە بۆ بڕواداران (٢) ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ
الزَّكَاةَ﴾ ئەوانەی کە نوێژ بەجێ دێنن و زەکات دەدەن ﴿وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾ وە ئەوانەی بڕوای
بتەویان بەڕۆژی دوایی هەیە (٣) ﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوا ناهێنن بەڕۆژی
دوایی ﴿زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ﴾ کردەوە (خراپە) کانیانمان ڕازاندووەتەوە بۆیان ﴿فَهُمْ يَعْمَهُونَ﴾ بۆیە ئەوان
بە سەرگەردانی دەسوڕێنەوە (٤) ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ﴾ ئەوانە کەسانێکن سزای بەدیان بۆ هەیە
﴿وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ﴾ وە ئەوانە لەڕۆژی دوایی دا زەرەرمەندترین کەسن (٥) ﴿وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى
الْقُرْآنَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) قورئانت پێدەدرێ (فێر دەکرێی) ﴿مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ﴾
لەلایەن خوای کاردروستی زاناوە (٦) ﴿إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێ مووسا بەخێزانەکەی
ووت ﴿إِنِّي آنَسْتُ نَارًا﴾ بێگومان من ئاگرێ بەدی دەکەم ﴿سَآتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ﴾ (ئێوە لێرە دابن) من دەڕۆم بۆ
لای ئەو ئاگرە بەڵکو هەواڵێکتان بۆ دێنم ﴿أَوْ آتِيكُمْ بِشِهَابٍ قَبَسٍ﴾ یا گڕو پروسکێ (لەو ئاگرە)
تان بۆ دێنم تا ئێوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ﴾ خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە (٧) ﴿فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ﴾ ئەمجا کاتێ (مووسا علیه
السلام) گەیشتە لای ئاگرەکە بانگی لێ کرا ﴿أَنْ بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ کە پیرۆز بووە ئەو کەسەی
لەسەر ئاگرەکە (ڕووەکی کە) دایەو ئەوەش بەدەوری دایە ﴿وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ وە پاک و بێگەردە
خوای پەروەردگاری جیهانیان (٨) ﴿يَا مُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ئەی مووسا بەڕاستی ئەوەی (بانگی
کردی) منم خوای بەدەسەڵاتی کاردروست (٩) ﴿وَأَلْقِ عَصَاكَ﴾ دە گۆچانەکەت فڕێ دە (ئەویش
فڕێی دا) ﴿فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ﴾ ئەمجا کاتێ بینی وەک تیرەمار دەجوڵێ ﴿وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ﴾ (مووسا)
هەڵهات و ئاوڕی نەدایەوە ﴿يَا مُوسَىٰ لَا تَخَفْ﴾ (خودا فەرمووی) ئەی مووسا مەترسە ﴿إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ
الْمُرْسَلُونَ﴾ بێگومان پێغەمبەران لای من ناترسن (١٠) ﴿إِلَّا مَنْ ظَلَمَ﴾ بێجگە لەکەسێ کە ستەمی کردبێ
﴿ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ﴾ پاشان خراپەکەی گۆڕیبێ بەچاکە ﴿فَإِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی من لێبوردەی
بەبەزەییم (١١) ﴿وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ﴾ وە دەستت بکە بەباخەڵتدا ﴿تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ﴾ (کە دەرت هێنا)
بەسپێتی و پرشنگداری دێتە دەرەوە بەبێ پەڵەکی ﴿فِي تِسْعِ آيَاتٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ﴾ (ئەمە دوو موعجیزەیە)
لەنێو نۆ موعجیزەدا بۆ فیرعەون و گەلەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە گەلێکی لەسنوور
دەرچوون (١٢) ﴿فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً﴾ ئەمجا کاتێ موعجیزە ئاشکراو ڕوونەکانی ئێمەیان بۆ هات
﴿قَالُوا هَٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ ووتیان ئەمە جادوویەکی ئاشکرایە (١٣)

﴿وَجَحَدُوا بِهَا﴾ ئەو موعجیزانەیان دان پێدا نەدەنا ولێتکاریان دەکرد ﴿وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ﴾ کەچی لەدڵی
خۆیان دا بەڕاستیان دەزانی ﴿ظُلْمًا وَعُلُوًّا﴾ لەسەر ستەمکاری و خۆ بە زل زانیان (ئینکاریان دەکرد)
﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە سەر ئەنجامی خراپەکاران چۆن بوو ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا
دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا﴾ سوێند بە خوا زانستمان بە داوود و سولەیمان بەخشی ﴿وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾
هەردووکیان ووتیان هەموو سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی ﴿الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ﴾
کە ڕێزی داوین بەسەر زۆر لە بەندە باوەڕدارەکانیدا ﴿١٥﴾ ﴿وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُودَ﴾ وە سولەیمان بووە
میراتگری داوود (لە پێغەمبەرێتی و پاشایەتی و زانیاری دا) ﴿وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ (سولەیمان) ووتی
ئەی خەڵکینە ﴿عُلِّمْنَا مَنطِقَ الطَّيْرِ﴾ فێری زمانی باڵندەکان کراوین ﴿وَأُوتِينَا مِن كُلِّ شَيْءٍ﴾ وە لە هەموو
شتێکمان پێ دراوە ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ﴾ بەڕاستی ئەمە (بە من دراوە) فەزڵ و چاکەیەکی
ئاشکرایە ﴿١٦﴾ ﴿وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ﴾ وە کۆ کرایەوە بۆ سولەیمان هەموو سەربازەکانی ﴿مِنَ الْجِنِّ
وَالْإِنسِ وَالطَّيْرِ﴾ لە جنۆکەو ئادەمی و باڵندەکان ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان (لە پێش و دواکەوتن)
بەرگیری دەکران (و بەڕێز دەڕۆشتن) ﴿١٧﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ هەتا کاتێ گەشتنە ﴿عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ﴾ سەر شیوی
مێرووله (شوێنێك بوو مێروولەی زۆر بوو) ﴿قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ﴾ مێروولەیەك ووتی ئەی
مێروولەکان ﴿ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ﴾ بڕۆنە ناو ماڵەکانی خۆتان (کونەکانتان) ﴿لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ﴾
با سولەیمان و لەشکرەکەی نەتان پلیشێنن (لە ژێر پێیاندا) ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان
هەست ناکەن ﴿١٨﴾ ﴿فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا﴾ ئەمجا (سولەیمان بەسەر سوڕمانەوە) زەردەخەنەی کرد
لە قسەی ئەو مێروولە ﴿وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي﴾ و ووتی ئەی پەروەردگارم وام لێبکە ﴿أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ
عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ﴾ کە سوپاسی ئەو چاکە و بەهرەنەتانەت بکەم کە ڕشتووتە بەسەر من و دایك باوکمدا
﴿وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ﴾ وە (وام لێبکە) کە کار و کردەوەی چاکە بکەم کە تۆ پێی ڕازی بیت
﴿وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بە بەزەیی خۆت بمخەرە ڕیزی بەندە چاکەکانت ﴿١٩﴾ ﴿وَتَفَقَّدَ
الطَّيْرَ﴾ جا (سولەیمان) چاوی بە باڵندەکان دا گێڕا ﴿فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدْهُدَ﴾ ووتی ئەوە چی یە بۆ
پەپوو سلێمانە نابینم ﴿أَمْ كَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ﴾ یاخود لە ئامادەنەبووانە؟ (خۆی دزیوەتەوە) ﴿٢٠﴾ ﴿لَأُعَذِّبَنَّهُ
عَذَابًا شَدِيدًا﴾ سوێند بە خوا سزایەکی بەتینی دەدەم ﴿أَوْ لَأَذْبَحَنَّهُ﴾ یا سەری دەبڕم ﴿أَوْ لَيَأْتِيَنِّي بِسُلْطَانٍ
مُّبِينٍ﴾ یا بەڵگەیەکی ڕوونم بۆ دێنێت (لەسەر ئامادە نەبوونی) ﴿٢١﴾ ﴿فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ﴾ ئەمجا
(پەپوو) ماوەیەکی کورت مایەوە ﴿فَقَالَ أَحَطتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ﴾ جا (هاتەوە و بە سولەیمانی) ووت
ئاگادار بووم لە شتێك کە تۆ ئاگادار نیت لێی ﴿وَجِئْتُكَ مِن سَبَإٍ بِنَبَإٍ يَقِينٍ﴾ لە (ووڵاتی) سەبەئەوە
هەواڵێکی ڕاستەقینەم بۆ هێناوی ﴿٢٢﴾

﴿إِنِّي وَجَدتُّ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ﴾ بەڕاستی من دیم ئافرەتێك پاشای ئەوانە (بەناوی بەلقیس) ﴿وَأُوتِيَتْ
مِن كُلِّ شَيْءٍ﴾ کەهەموو شتێکی (پاشایەتی) پێ دراوە ﴿وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ﴾ و تەختێکی (پادشایەتی)
زۆر گەورەی هەیە ﴿٢٣﴾ ﴿وَجَدتُّهَا وَقَوْمَهَا﴾ خۆی و گەلەکەیم دی ﴿يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِن دُونِ اللَّهِ﴾
لەجیاتی خوا سوژدە بۆ ڕۆژ دەبەن ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ و شەیتان کردەوە (خراپە)کانیانی بۆ
ڕازاندبوونەوە ﴿فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ﴾ بەو هۆیەوە بەرگری کردوون لەڕێگەی ڕاست ﴿فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ﴾
بۆیە ئەوان ڕێگای ڕاست نادۆزنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي﴾ بۆ ئەوەی سوژدە نەبەن بۆ ئەو خوایەی
﴿يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کەئەوەی شاراوە بێت لەئاسمانەکان و زەویدا دەری دەخات
(دەردینی) ﴿وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ﴾ ئەوەش دەی شارنەوەو ئەوەی دەری دەخەن دەی زانێ ﴿٢٥﴾
﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوایە کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لەئەو ﴿رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾
پەروەردگاری عەرشی هەرە گەورەیە ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ سَنَنظُرُ﴾ (سولەیمان بەپەپووەکەی) ووت ئێمە
لێ کۆڵینەوە دەکەین (سەیر دەکەین) ﴿أَصَدَقْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ (تا بزانین) ڕاست دەکەیت
(لەو هەواڵەدا) یا لە درۆزنانیت ﴿٢٧﴾ ﴿اذْهَب بِّكِتَابِي هَٰذَا﴾ ئەم نامەیەی مین بۆ ببە ﴿فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ
عَنْهُمْ﴾ و فڕێی دە بۆیان پاشان دوور کەوەرەوە لێیان ﴿فَانظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە چ
وەڵامێك دەگەڕێننەوە ﴿٢٨﴾ ﴿قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ (بەلقیس) ووتی ئەی پیاو ماقوڵ و سەرۆکەکان ﴿إِنِّي
أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ﴾ بەڕاستی من نامەیەکی گرنگم بۆ هەڵدراوە ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّهُ مِن سُلَيْمَانَ﴾ کەبێگومان لە
سولەیمانەوە (هاتووە) ﴿وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەڕاستی ئەو (نامە دەست پێ دەکات) بەناوی
خوای بەخشندەی میهرەبان ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَّا تَعْلُوا عَلَيَّ وَأْتُونِي مُسْلِمِينَ﴾ خۆتان بەگەورە مەزانن بەسەرمدا و
بەموسڵمانی (گەردن کەچی) وەرن بۆ لام ﴿٣١﴾ ﴿قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ (بەلقیس) ووتی ئەی سەرۆك
وئەشرافەکان ﴿أَفْتُونِي فِي أَمْرِي﴾ دەربارەی ئەم کارەم ڕای خۆتانم پێ بڵێن ﴿مَا كُنتُ قَاطِعَةً أَمْرًا﴾ چونکە
من هیچ بڕیارێك نادەم ﴿حَتَّىٰ تَشْهَدُونِ﴾ هەتا ئێوە ئامادە نەبن (و ڕاوێژتان پێ نەکەم) ﴿٣٢﴾ ﴿قَالُوا
نَحْنُ أُولُو قُوَّةٍ﴾ ووتیان ئێمە خاوەنی هێزین (چەك و سەربازین) ﴿وَأُولُو بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ وە (لەجەنگدا)
خاوەنی ئازایەتیەکی زۆرین ﴿وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ﴾ وە فەرمان وبڕیاریش بەدەستی تۆیە ﴿فَانظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ﴾
کەواتە سەرنج بدە (بیربکەرەوە) چ فەرمانێك دەدەیت ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ﴾ ووتی بەڕاستی
پادشایان ﴿إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا﴾ هەر کاتێ (بەزۆر) چوونە شارێکەوە خراپ و ویرانی دەکەن
﴿وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً﴾ وە دەسەڵاتدارەکانی ئەو (شارە) ڕیسوا و سەرشۆڕ دەکەن ﴿وَكَذَٰلِكَ
يَفْعَلُونَ﴾ وە (کاتێ زاڵ بوون) هەر بەو جۆرە دەکەن ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِم بِهَدِيَّةٍ﴾ جا من دیارییەکی
بەنرخ و گەورەیان بۆ دەنێرم ﴿فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ﴾ ئەمجا چاوەڕوان دەکەم کەنێردراوەکان بەچی
یەوە دەگەڕێنەوە ﴿٣٥﴾

﴿فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ﴾ ئەمجا کاتێک (نێراوەکە) هاتە لای سولەیمان ﴿قَالَ أَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ﴾ (سولەیمان)
ووتی: ئێوە ماڵ و سامان بەمن دەدەن؟! ﴿فَمَا آتَانِيَ اللَّهُ﴾ ئەوەی کە خوا بەمنی داوە ﴿خَيْرٌ مِمَّا آتَاكُمْ﴾
چاکترە لەوەی داویەتی بەئێوە ﴿بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ﴾ بەڵکو ئێوە بەدیارییەکەتان دڵخۆش دەبن (٣٦)
﴿ارْجِعْ إِلَيْهِمْ﴾ (بە دیارییەکەوە) بگەڕێرەوە بۆلایان سوێند بەخوا بۆیان دێین ﴿فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ
بِهَا﴾ بە لەشکرێکەوە کە توانای ڕووبەڕوو بوونەوەیان نییە لەگەڵیدا ﴿وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً﴾ وە سوێند بەخوا
بەزەلیلی و ژێردەستی لە وڵاتەکەیان دەریان دەکەین ﴿وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان ڕیسوا و سەرشۆڕن
(٣٧) ﴿قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ (سولەیمان) ووتی: ئەی دەستەی پیاوماقوڵ و ئەشرافەکان ﴿أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا﴾
کامتان تەختە (پادشاییە)کەیم بۆ دێنێ ﴿قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ﴾ پێش ئەوەی بە ملکەچی بێن بۆلام (٣٨)
﴿قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ﴾ جنۆکەیەکی گەورەی بەهێز لە جنۆکەکان ووتی ﴿أَنَا آتِيكَ بِهِ﴾ من ئەو (تەختەیەت) بۆ دێنم
﴿قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ﴾ پێش ئەوەی لە جێگەی خۆت هەستیت ﴿وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ﴾ وە بێگومان من بەتوانام
بەسەر ئەو (هێنانە)و دەستپاکیشم (٣٩) ﴿قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ﴾ ئەوەی زانستی لەکتێبی (ئاسمانی) لابوو
ووتی ﴿أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ﴾ من بۆت دێنم پێش ئەوەی چاوت تروکێنیت ﴿فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ﴾
(تەختەکەی هێنا) جا کاتێک سولەیمان تەختەکەی (بەلقیس) لای خۆیدا بینی ﴿قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي﴾ ووتی
ئەمە لەفەزڵی پەروەردگارمەوەیە ﴿لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ﴾ بۆ ئەوەی تاقیم بکاتەوە ئایا شوکری (ئەم نیعمەتە) دەکەم
یان پێی بەڕاو و سپڵە دەبم ﴿وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ﴾ وە هەر کەسێ سوپاسی خوا بکات ئەوە بێگومان سوپاس
بۆ خۆی دەکات (چونکە سوپاسکردنی خوای گەورە نیعمەتەکانی پێ زیاد دەبێت) ﴿وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ﴾
وە هەر کەسێش ناسوپاسی بکات (زیانی بۆ خۆیەتی) چونکە بێگومان پەروەردگارم دەوڵەمەند و بێ نیازە (٤٠)
﴿قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا﴾ (سولەیمان) ووتی تەختەکەی بگۆڕن ﴿نَنْظُرْ أَتَهْتَدِي﴾ سەیر بکەین ئایا دەیناسێتەوە
(کە تەختەکەی خۆیەتی) ﴿أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ﴾ یان نایناسێتەوە (٤١) ﴿فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكِ﴾ ئەمجا
کاتێک (بەلقیس) هات پێی ووترا تەختەکەی تۆ وەک ئەمە وایە ﴿قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ﴾ (بەلقیس) ووتی وەک
ئەو وایە (ئەڵێی ئەوە) ﴿وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا﴾ (سولەیمان) ووتی: پێش ئەم (بەلقیسە) زانستمان پێ درابوو
﴿وَكُنَّا مُسْلِمِينَ﴾ وە ئێمە ملکەچ و موسڵمان بووین (٤٢) ﴿وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ وە ئەوەی بێجگە لەخوا
دەی پەرست بەرگری کرد (لەباوەڕ هێنان بەخوا) ﴿إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ﴾ بێگومان ئەو (بەلقیس) لەگەڵ
کافران بوو (٤٣) ﴿قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ﴾ ووترا بە (بەلقیس) بچۆرە ناو کۆشکەکەوە ﴿فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً﴾
ئەمجا کاتێک کەبینی بەدەریای زانی ﴿وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا﴾ و هەردوو قاچی هەڵکرد (بۆ ئەوەی تەڕ نەبێت)
﴿قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ﴾ (سولەیمان) پێی ووت ئەوە (نیە بە دەریای دەزانی) کۆشکێکە لەشووشە
﴿قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي﴾ (بەلقیس) ووتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ستەمم لە خۆم کردو
﴿وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ لەگەڵ سولەیمان دا منیش ملکەچ بووم بۆ پەروەردگاری جیهانیان (٤٤)

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾ سوێند بەخوا ناردمان بۆ گەلی سەموود صالح پێغەمبەری برایان
(علیه السلام) ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ (پێی ووتن) کەخوا بپەرستن ﴿فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ﴾ کەچی
ئەوان بوونە دوو کۆمەڵی دژ بەیەك ﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم بۆچی پەلە دەکەن
﴿بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ﴾ (بەهاتنی) سزاو تۆڵە پێش (هاتنی) ڕەحمەت و چاکە ﴿لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ﴾
بۆچی (ناگەڕێنەوە) داوای لێخۆشبوون ناکەن لەخوا ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا ڕەحمەتتان پێ بکرێت
﴿٤٦﴾ ﴿قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَن مَّعَكَ﴾ ووتیان ئێمە تووشی شوومی و بەدبەختی بووین بەهۆی تۆو ئەوانەی
لەگەڵ تۆدان (باوەڕدارن) ﴿قَالَ طَائِرُكُمْ عِندَ اللَّهِ﴾ (صالح) ووتی هۆی ئەو بەدبەختیەی ئێوە لەلای
خوایە (کەبەس ئەو پێیەتە) ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ﴾ بەڵکو ئێوە گەلێکن تاقی دەکرێنەوە ﴿٤٧﴾
﴿وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ﴾ لەو شارە (ی صالح)دا ﴿تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ﴾ نۆ کەس
هەبوون لەزەویدا خراپەکاریان دەکرد هیچ جۆر چاکەیان نەدەکرد ﴿٤٨﴾ ﴿قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ﴾ ووتیان
(بەیەکتری) سوێند بخۆن بەخوا ﴿لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ﴾ کەبەشەودا هێرش دەکەینە سەر ماڵ و خێزانی
(صالح و هەموویان لەناو دەبەین) ﴿ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ﴾ لەپاشان دەڵێین بەکەس و کاری (صالح)
﴿مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ﴾ ئێمە ئاگامان لەکوشتن و تیاچوونی خێزانی ئەو نیە ﴿وَإِنَّا لَصَادِقُونَ﴾
وبێگومان ڕاستیش دەکەین ﴿٤٩﴾ ﴿وَمَكَرُوا مَكْرًا﴾ ئەوان پیلان و نەخشەیان داڕشت بەپیلانێکی
خراپ (بۆ کوشتنی صالح) ﴿وَمَكَرْنَا مَكْرًا﴾ ئێمەش (لەبەرامبەر پیلانی ئەواندا) پیلانمان گێڕا
(بۆ لەناو بردنیان) بە پیلانگێڕانێکی بەهێز ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەستیان نەدەکرد
﴿٥٠﴾ ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ﴾ ئەمجا سەیربکە بزانە سەرئەنجامی پیلانی ئەوان چی لێهات
﴿أَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ چوون ئێمە ئەوان و گەلەکەیانمان هەموو پێکەوە لەناوبرد ﴿٥١﴾
﴿فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ﴾ ئەمجا ئەوە (جێ) خانووەکانیانە ﴿خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا﴾ چۆڵ و خاڵی یە لەبەر
ئەوەی ستەمیان کرد ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەو بەسەرهاتەدا پەند ئامۆژگاری وبەڵگە هەیە
﴿لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کە دەزانن (چیمان بەسەر ئەوانە هێناوە) ﴿٥٢﴾ ﴿وَأَنجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا
وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ وە ئەو کەسانەمان ڕزگار کرد کەبڕوایان هێنابوو و لەخوا دەترسان ﴿٥٣﴾
﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ وە باسی لووط بکە کاتێ ووتی بەگەلەکەی ﴿أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ﴾ ئایا ئێوە
ئەو کارە زۆر خراپ و ناشیرینە دەکەن ﴿وَأَنتُمْ تُبْصِرُونَ﴾ کەئێوە دەیبینن و دەزانن (چەند پیس
وناشیرینە) ﴿٥٤﴾ ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّن دُونِ النِّسَاءِ﴾ چۆن!! ئایا بەڕاستی ئێوە دەچنە لای
پیاوان لەجیاتی ئافرەتان بۆ بەجێ هێنانی ئارەزوو (ەکانتان)؟ ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ﴾ دیارە ئێوە
گەل و کۆمەڵێکی نەفام و نەزانن ﴿٥٥﴾

﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ﴾ ئەمجا وەڵامی گەلەکەی هیچ نەبوو ﴿إِلَّا أَن قَالُوا﴾ جگە لەوەی کەوتنە
﴿أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِّن قَرْيَتِكُمْ﴾ لووط و کەسوکار و (شوێن کەوتوانی) لەشارەکەتان دەرکەن
﴿إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوان کەسانێکی خۆیان پاك ڕادەگرن (لەم کردەوەی ئێمە) ﴿٥٦﴾
﴿فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ﴾ ئەمجا ئێمە لووط و خێزانەکەیمان ڕزگار کرد جگە لەهاوسەرەکەی
﴿قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ کەبڕیارمان دا ئەو (هاوسەرەکەی) لەجێماوان بێت لەسەرادا ﴿٥٧﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا
عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾ وەبارانێکمان (لەبەرد) بەسەریان دا باراند ﴿فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنذَرِينَ﴾ ئەی چ خراپ
بوو بارانی ترسێنراوەکان ﴿٥٨﴾ ﴿قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس و ستایش
بۆ خوا ﴿وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ﴾ وە سەلام و درود لەسەر ئەو بەندانەی خوا هەڵیبژاردون
(بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿آللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ ئایا خوا باشترە یا ئەو بتانەی دەیکەنە هاوبەشی خوا ﴿٥٩﴾ ﴿أَمَّنْ
خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ ئایا ڕاتێك کەئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾
لەئاسمانەوە بارانی بۆ باراندوون ﴿فَأَنبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ﴾ ئەمجا بەو (بارانە) چەند باخچەیەکی
خاوەن جوانیمان ڕواند ﴿مَّا كَانَ لَكُمْ أَن تُنبِتُوا شَجَرَهَا﴾ کە ئێوە ئەتان دەتوانی درەخت و ڕووەکی
ئەو (باخچە) بڕوێنن ﴿أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر لەگەڵ خوادا هەیە ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ﴾
(بەخێر نی یە) بەڵام ئەوانە گەلێکن لادەدەن لەڕێگای ڕاست ﴿٦٠﴾ ﴿أَمَّن جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا﴾ ئایا ڕاتێ
کەزەوی کردوەتە جێگای ئارامی و پشتەجێ بوون ﴿وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا﴾ وە لەناو (زەوی) ادا چەند
ڕووباری پەیدا هێناوە ﴿وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ﴾ وە چەند چیای گەورەی بۆ زەوی داناوە ﴿وَجَعَلَ بَيْنَ
الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا﴾ وە لەنێوان دوو ئاودا (شیرین و سوێر) بەربەستی داناوە (بۆ ئەوەی تێکەڵ نەبن)
﴿أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر هەیە لەگەڵ خوادا ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەخێر نی یە
بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٦١﴾ ﴿أَمَّن يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ﴾ ئایا ڕاتێ کەدێت بەهاواری ناچار و دەروەوە
کاتێك هاواری لێ دەکات ﴿وَيَكْشِفُ السُّوءَ﴾ وە ناخۆشی و بەڵاکان لادەبات ﴿وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ
الْأَرْضِ﴾ وە دەتان کاتە جێنشینی گەلانی تری سەر زەوی ﴿أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ﴾ ئایا پەرستراوێکی تر هەیە
لەگەڵ خوادا (بەخێر نیە) ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ بەڵام زۆر کەم بیر دەکەنەوە ﴿٦٢﴾ ﴿أَمَّن يَهْدِيكُمْ فِي
ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ ئایا ڕاتێ کە ڕێنموویی ئێوە دەکات (بە ئەستێرە و شتی تر) لەتاریکی یەکانی
وشکانی و دەریادا (لەشەودا) ﴿وَمَن يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ و ڕاتێك کە (با) دەنێرێت
بە مژدەدەر پێش بارانی ڕەحمەتی ﴿أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوێکی تر هەیە لەگەڵ خوادا
﴿تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا بەرز و بڵندترە لەوەی کە بت پەرستان دەیکەنە هاوبەشی ﴿٦٣﴾

﴿أَمَّن يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ ئایا ڕاتی کە لەسەرەتاوە بونەوەر بەدی دێنێت پاشان (دوای مردنی) جارێکی
تر دروستی دەکاتەوە ﴿وَمَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ وەرانی کە لەئاسمان و زەوی یەوە ڕزق و ڕۆزیتان
دەدات ﴿أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر هەیە لەگەڵ خوادا (نەخێر نی یە) ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڵگەتان بێنن ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٦٤﴾ ﴿قُل
لَّا يَعْلَمُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ﴾ بڵێ کەسانێ کە لە ئاسمانەکان و زەوی دان غەیب نازانن ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾
بێجگە لەخوا (تەنها ئەو دەیزانێ) ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ و ئەوان هەست ناکەن چ کاتێ زیندوو
دەکرێنەوە ﴿٦٥﴾ ﴿بَلِ ادَّارَكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ بەڵکو زانیاری ئەوان دەربارەی ڕۆژی دوایی کورتە و بڕ
ناکات (زانیاریەکی وایان نی یە) ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِّنْهَا﴾ بەڵکو لەبارەی (ڕۆژی دوای)یەوە ئەوان
لە گومان و دوودڵیدان ﴿بَلْ هُم مِّنْهَا عَمُونَ﴾ بەڵکو ئەوان لەو بارەیەوە کوێرن ﴿٦٦﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا وَآبَاؤُنَا﴾ ئایا کاتێ ئێمە بووین بە خۆڵ و باپیرانمان بووین
بەخاك ﴿أَئِنَّا لَمُخْرَجُونَ﴾ ئایا ئێمە دەر دەهێنرێین (لە گۆڕەکانمان و زیندوو دەبینەوە) ﴿٦٧﴾ ﴿لَقَدْ
وُعِدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِن قَبْلُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە باوو باپیرانمان لەمەو پێش بەڵێنی ئەم
(زیندوو کردنەوە)یان پێ درابوو ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەم (هەڕەشەی موحەممەد ﷺ
لێمان دەکات) تەنها درۆ و ئەفسانەی کەلە پێشووەکانە (کەوتونەتەوە) ﴿٦٨﴾ ﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ بڕۆن بگەڕێن بەزەوی و وڵاتاندا ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُجْرِمِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدەن بزانن سەرئەنجامی تاوانباران چۆن بووە (چیبان بەسەر هاتووە)
﴿٦٩﴾ ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ خەفەت مەخۆ بۆ ئەوانە (کەبڕوا نایەنن) ﴿وَلَا تَكُن فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ﴾
و سینگ و دڵت تەنگ نەبێ لەو پیلان و خراپانەی دەیکەن (دژت) ﴿٧٠﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾
دەڵێن ئەم بەڵێنەی (سزای پێمان دەدەن) کەی دێت ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٧١﴾
﴿قُلْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ رَدِفَ لَكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ لەوانەیە زۆر لێتانەوە نزیک بووبێتەوە
﴿بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ﴾ هەندێ لەو سزای بەپەلە داوای هاتنی دەکەن ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ﴾
وە بەڕاستی پەروەردگارت خاوەن فەزڵ و چاکەیە بەسەر خەڵکەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ﴾
بەڵام زۆربەیان سوپاس (ی پەروەردگار) ناکەن ﴿٧٣﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ﴾ وە بەڕاستی پەروەردگارت
ئاگادارە و دەزانێت ﴿مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەو (دوژمنایەتی و کینەی) لە دەروونیاندا دەیشارنەوە
و بەوەش دەری دەبڕن (نایشارنەوە) ﴿٧٤﴾ ﴿وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ وە هیچ شتێکی نادیار نی یە
لەئاسمان و زەوی دا ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ مەگەر لە کتێبی ڕوون (اللوح المحفوظ) دایە ﴿٧٥﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا
الْقُرْآنَ﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە ﴿يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ دەیگێڕێتەوە بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ زۆربەی ئەو مەسەلانەی کە ئەوان تێیدا جیاوازن ﴿٧٦﴾

﴿وَإِنَّهُ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەم (قورئانە) ڕێنموونی میهرەبانییە بۆ ئیمانداران
﴿٧٧﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُم بِحُكْمِهِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت دادوەری دەکات لەنێوانیان دا بەبڕیاری خۆی
﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ﴾ وە خوا بەدەسەڵاتی زانایە ﴿٧٨﴾ ﴿فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ کەوا تۆ پشت هەر بەخوا ببەستە
﴿إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ﴾ بەڕاستی تۆ لەسەر ئاینێکی ڕاست و ڕوونی ﴿٧٩﴾ ﴿إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی تۆ
ناتوانی (بانگەوازت) بەمردووەکان ببیستێنیت ﴿وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ﴾ وە ناتوانی بانگەوازت بەوانەی
کەڕن بیبیستێنی ﴿إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ﴾ کاتێ پشت هەڵدەکەن و دەڕۆن ﴿٨٠﴾ ﴿وَمَا أَنتَ بِهَادِي الْعُمْيِ عَن ضَلَالَتِهِمْ﴾
وە تۆ ناتوانی کوێران ڕزگار بکەیت لەگومڕاییەکەیان (ڕێنموونیان بکەیت) ﴿إِن تُسْمِعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا﴾
تۆ تەنها (ڕێنموونیت) بەکەسێ دەگەیەنی کەبڕوا بەئایەت و نیشانەکانی ئێمە دێنێ ﴿فَهُم مُّسْلِمُونَ﴾ چونکە
ئەوانە هەمیشە ملکەچن (بۆ حەق) ﴿٨١﴾ ﴿وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێ ئەو بەڵێنی (سزایەی پێیان دراوە)
بەسەریاندا هات ﴿أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ﴾ (کەمێك پێش ڕوودانی قیامەت) گیانلەبەرێك لەزەوی
دەردەهێنین بۆیان ﴿تُكَلِّمُهُمْ﴾ قسەیان لەگەڵدا دەکات ﴿أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ﴾ (دەڵێ) بەڕاستی
ئەم خەڵکە باوەڕی ڕاستەقینەیان نەهێنا بەئایەتەکانی ئێمە ﴿٨٢﴾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ باسی) ئەو ڕۆژە بکە بەهەموو میللەتێك پۆلێکی زۆر کۆدەکەینەوە ﴿مِّمَّن يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا﴾ لەوانەی
ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان (لەپێش و دواکەوتن) بەرگری دەکرێن (بەڕێز
دەڕۆن) ﴿٨٣﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوا﴾ هەتا کاتێ دێن (بۆ شوێنی کۆکردنەوەیان) ﴿قَالَ أَكَذَّبْتُم بِآيَاتِي وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا عِلْمًا﴾
(خوا) ئەفەرموێ ئایا ئێوە ئایەتەکانی منتان بەدرۆ دەزانی (باوەڕتان پێ نەهێنا) لەکاتێکدا هیچ زانیاریەکتان
دەربارەیان نەبوو ﴿أَمَّاذَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ یان ئێوە چیتان دەکرد (لەدونیا) ﴿٨٤﴾ ﴿وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِم بِمَا ظَلَمُوا﴾
وە بڕیاری (سزادانیان) بەسەرا دەسەپێ بەهۆی ستەمکاری یانەوە ﴿فَهُمْ لَا يَنطِقُونَ﴾ ئەمجا ئەوان هیچ
قسە ناکەن ﴿٨٥﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا (بێ بڕوایان) نەیان زانیوە ﴿أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ﴾ ئێمە شەومان
سازاندووە بۆ ئەوەی ئەوان ئارامی تیا بگرن ﴿وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ وە ڕۆژمان ڕووناك کردووە (ئیش و کاری
تیادەکەن) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەمەدا چەند بەڵگەو نیشانە هەیە بۆ کەسانێ باوەڕ دێنن
(بەخوا) ﴿٨٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ باسی) ئەو ڕۆژە بکە فوو دەکرێ بەشەیپوردا
﴿فَفَزِعَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ﴾ جا هەرچی کەس لەئاسمانەکان و زەوی دایە دەترسێ و ڕادەچەنێ
(هەموو دەمرن) ﴿إِلَّا مَن شَاءَ اللَّهُ﴾ جگە لەو کەسانەی خوا بیەوێ (نەترسێن و نەمرن) ﴿وَكُلٌّ أَتَوْهُ دَاخِرِينَ﴾
وە هەموو بەملکەچی و بەسەر شۆڕی دێنەوە لای خوا ﴿٨٧﴾ ﴿وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً﴾ وە ئەو کێوو چیایە دەبینی
وا دەزانی دامەزراون (لەشوێنی خۆیان دا) ﴿وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ﴾ (کاتێ فوو کرا بەشەیپوردا) چیاکان وەکو
ڕۆشتنی هەور دەڕۆن ﴿صُنْعَ اللَّهِ الَّذِي أَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ ئەمە دروستکراوی ئەو خوایە کەهەموو شتێکی بەو
پەڕی ڕێك و پێکی دروست کردووە ﴿إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بەهەموو کردەوەیەك ئێوە
دەیکەن ﴿٨٨﴾

﴿مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ﴾ هەرکەس کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَلَهُ خَيْرٌ مِّنْهَا﴾ (لەڕۆژی دواییدا) پاداشتی چاکتری
لەو (کردەوە)ی بۆ هەیە ﴿وَهُم مِّن فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ﴾ وە ئەوانە دڵنیان لەترس و داچڵەکانی گەورەی ئەو ڕۆژە ﴿٨٩﴾
﴿وَمَن جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ وە هەرکەس خراپەی کردبێت ﴿فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ﴾ (لەو ڕۆژەدا) بەسەر ڕوومەت و دەم
و چاویاندا دەخرێنە ناو ئاگر(ی دۆزەخ) ﴿هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئایا سزا دەدرێن جگە لەوەی دەتانکرد
﴿٩٠﴾ ﴿إِنَّمَا أُمِرْتُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ) بێگومان من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَٰذِهِ الْبَلْدَةِ﴾
کەتەنها پەروەردگاری ئەم شارە (مەککە) بپەرستم ﴿الَّذِي حَرَّمَهَا﴾ ئەو (خوایە)ی (ڕێز شکاندنی) ئەم
شارەی حەرام کردووە ﴿وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ﴾ و هەموو شتێک تەنها هی ئەو (خوایە) ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾
وە فەرمانم پێ دراوە لەموسڵمانان بم ﴿٩١﴾ ﴿وَأَنْ أَتْلُوَ الْقُرْآنَ﴾ وە (فەرمانم پێ دراوە کە) قورئان بخوێنم (بەسەر
خەڵکیدا) ﴿فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ﴾ جا هەر کەس هیدایەتی وەرگرت ئەو بێگومان تەنها بۆ خۆی
هیدایەت وەردەگرێ (قازانجەکەی بۆ خۆیەتی) ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر کەسێش گومڕا بێت (زیانی بۆ خۆیەتی)
﴿فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ﴾ وە بڵێ بەڕاستی من تەنها یەکێکم لەترسێنەران ﴿٩٢﴾ ﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە بڵێ
هەموو سوپاس بۆ خوایە ﴿سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا﴾ ئەو (خوایە) بەمزوویی ئایەت و نیشانەکانی نیشانی ئێوە
دادەت ئێوەش دەیانناسن (کەئایەتی خوان) ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە پەروەردگارت بێ ئاگا نییە لەوەی
کەئێوە دەیکەن ﴿٩٣﴾

سورەتی ﴿القصص﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسم﴾ بە(طا، سین، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی بۆ ڕاڤەی زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ ئەم (ئایەتانە) ئایەتەکانی قورئانی ڕوون و ئاشکران ﴿٢﴾
﴿نَتْلُو عَلَيْكَ﴾ دەیخوێنینەوە بەسەرتدا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِن نَّبَإِ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ﴾ هەندێ بەسەرهاتی
موسا و فیرعەون بەڕاستی و دروستی ﴿لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ ئەوانەی بڕوا دێنن ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي
الْأَرْضِ﴾ بەڕاستی فیرعەون زاڵ و (ملهوڕ و یاخی) بوو لەزەوی (میصر)دا ﴿وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا﴾ وە خەڵکەکەی
(میصری) کرد بەچەند بەش و کۆمەڵێک ﴿يَسْتَضْعِفُ طَائِفَةً مِّنْهُمْ﴾ کۆمەڵێکیانی لاواز و ژێر دەستە دەکرد
﴿يُذَبِّحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ﴾ کوڕانی ئەوانی سەر دەبڕی و ئافرەتانیانی بەزیندوویی دەهێشتەوە (دەیکردنە
خزمەتکار و کەنیزەک) ﴿إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ﴾ بەڕاستی ئەو (فیرعەون) لەخراپەکاران بوو ﴿٤﴾ ﴿وَنُرِيدُ
أَن نَّمُنَّ﴾ وە ئێمە دەمانەوێ (بەچاکەی خۆمان) منەت بنێین ﴿عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ﴾ بەسەر ئەوانەی
کەلاواز و ژێر دەست کرا بوون لەووڵاتی (میصر)دا ﴿وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ﴾ وە بیان کەینە
پێشەوا و بیان کەینە میراتگران(ی کۆشک و تەختی فیرعەون و شوێن کەوتوانی) ﴿٥﴾

﴿وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە دەسەڵات داریان بکەین لەو زەویەدا ﴿وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا﴾
وە پیشانی فیرعەون وهامان ولەشکری هەردووکیان بدەین ﴿مِنْهُم مَّا كَانُوا يَحْذَرُونَ﴾ لە(بەنو ئیسرائیلی
یەکانەوە) ئەوەی خۆیان لێ دەپاراست ﴿٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ﴾ بەدایکی مووسامان ڕاگەیاند
(ئیلهاممان بۆ کرد) ﴿أَنْ أَرْضِعِيهِ﴾ کە شیر بدە بەمووسا ﴿فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا هەر کاتێ ترست لێی
هەبوو ﴿فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ﴾ ئەوکاتە بیخەرە رووبار(ی نیل)ەوە ﴿وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي﴾ مەترسە (لێی)
وخەفەتیش مەخۆ (بۆی) ﴿إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ﴾ بەڕاستی ئێمە دەیگێڕینەوە بۆلات ﴿وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾
وە دەیکەین بەیەکێ لەپێغەمبەران ﴿٧﴾ ﴿فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ﴾ (دایکی مووسای خستە ئاوی نیلەوە)
ئەمجا دارو دەستەی فیرعەون (پیاوانی ئەو) هەڵیان گرتەوە ﴿لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا﴾ بۆ ئەوەی
ببێ بەدوژمن و هۆی خەفەت بۆیان ﴿إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا﴾ بەڕاستی فیرعەون وهامان
ولەشکر و سەربازەکانیان ﴿كَانُوا خَاطِئِينَ﴾ تاوانبارو هەڵەبوون ﴿٨﴾ ﴿وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ﴾
(ویستیان مووسا بکوژن ئاسیەی) ژنی فیرعەون ووتی ﴿قُرَّتُ عَيْنٍ لِّي وَلَكَ ۖ لَا تَقْتُلُوهُ﴾ مایەی چاو
ودڵ ڕۆشنی یە بۆ من و بۆ تۆش (فیرعەون) مەیکوژن ﴿عَسَىٰ أَن يَنفَعَنَا﴾ بەڵکو سوودو کەڵکمان پێ
بگەیەنێ ﴿أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا﴾ یا بیکەین بەکوڕی خۆمان ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەستیان
نەدەکرد (ئەم منداڵە ئەبێتە هۆی تیاچوونیان) ﴿٩﴾ ﴿وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِغًا﴾ جا دڵی دایکی مووسا
خاڵی بوو (لەهەموو شت جگە لەمنداڵەکەی) ﴿إِن كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ﴾ نزیک بوو (نهێنی) ئەو
منداڵە ئاشکرابکات ﴿لَوْلَا أَن رَّبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا﴾ ئەگەر دڵیمان نەبەستبایەوە (وە بەهێزمان نەکردایە)
﴿لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی لەبڕواداران بێ ﴿١٠﴾ ﴿وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ﴾ (دایکی مووسا)
ووتی بەخوشکەکەی (مووسا) بەشوێنیدا برۆ ﴿فَبَصُرَتْ بِهِ عَن جُنُبٍ﴾ ئەمجا لە دوورەوە مووسای
بینی و پێی زانی ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) هەستیان نەدەکرد ﴿١١﴾
﴿وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِن قَبْلُ﴾ وە ئێمە پێشتر (شیری) شیردەرەکانمان حەرام کرد لەمووسا (مەمکی
کەسی نەدەمژی) ﴿فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ﴾ ئەمجا خوشکەکەی (مووسا) ووتی پێیان ئایا
ماڵێکتان پیشان دەم ﴿يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ﴾ کەئەو منداڵە بۆ ئێوە بەخێو بکەن (و شیری بدەنێ) ﴿وَهُمْ
لَهُ نَاصِحُونَ﴾ و دڵسۆزی بن بۆی ﴿١٢﴾ ﴿فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ﴾ ئەمجا مووسامان گێڕایەوە بۆلای دایکی
﴿كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ﴾ بۆ ئەوەی چاوی پێ ڕوون بێتەوەو خەفەت نەخوات ﴿وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ
حَقٌّ﴾ وە بۆ ئەوەی بزانێت کەبەڵێنی خوا ڕاست و هەقە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆر
بەیان نازانن ﴿١٣﴾

﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ﴾ کاتێ مووسا گەشتە ئەوپەڕی پێگەیشتنی لەش و ژیری تێر و تەواو بوو
﴿آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ دانایی و زانستمان پێدا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ هەر بەو شێوەیە پاداشتی چاکەکاران
دەدەینەوە ﴿١٤﴾ ﴿وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا﴾ وە (مووسا) ڕۆشتە ناو شار بێ ئەوەی خەڵکی شار
ئاگایان لێ بێ ﴿فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ﴾ جا لەو شارەدا دوو پیاوی دی لەگەڵ یەکتر شەڕیان دەکرد
﴿هَٰذَا مِن شِيعَتِهِ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِ﴾ ئەمەیان لە تایفەی خۆی بوو ئەوی تریشیان لە دوژمنانی بوو ﴿فَاسْتَغَاثَهُ
الَّذِي مِن شِيعَتِهِ﴾ ئەمجا ئەوەیان کە لە تایفەی خۆی بوو داوای یارمەتی لێ کرد ﴿عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ﴾
لەدژی ئەوەی کە لە (تاقمی) دوژمنەکەی بوو ﴿فَوَكَزَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا مووسا مستێکی
لێدا و ئەو (قیبتی یە)ی کوشت ﴿قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ﴾ (مووسا) ووتی ئەم (کوشتنە) لە کردەوەی
شەیتانە ﴿إِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دوژمنێکی گومڕاکەری ڕوون و ئاشکرایە ﴿١٥﴾
﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ستەمم لە خۆم کرد ﴿فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ
لَهُ﴾ دەی لێم خۆشبە جا ئەویش (خودا) لێی خۆش بوو ﴿إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ بێگومان تەنها
ئەو لێبوردەی بەبەزەیی یە ﴿١٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ﴾ (مووسا) ووتی ئەی پەروەردگارم بەحەقی چاکە
و نیعمەتت لەسەرم (ئەو خێر و توانایە کە پێتداوم) ﴿فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِّلْمُجْرِمِينَ﴾ بڕیاربێ هەرگیز نەبم
بە پشتیوانی تاوانباران ﴿١٧﴾ ﴿فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ بەهۆی ئەو (کوشتنە)وە ئەشارد، بەترسەوە
چاوەڕوانی دەکرد (فیرعەونیەکانی چ هەڵوێستێکیان دەبێ) ﴿فَإِذَا الَّذِي اسْتَنصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ﴾
لەناکاو ئەو (بەنی ئیسرائیلی یەی) دوێنێ داوای یارمەتی کرد لەو (مووسا لەگەڵ یەکێکی
تردا شەڕیەتی) هانای بۆ مووسا هێنا و هاواری کەوێت ﴿قَالَ لَهُ مُوسَىٰ إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِينٌ﴾ مووسا بەو
(بەنو ئیسرائیلی یە)ی ووت بەڕاستی تۆ کەسێکی گومڕای ئاشکرای ﴿١٨﴾ ﴿فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ﴾ ئەمجا کاتێ
کە (مووسا) ویستی ﴿أَن يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا﴾ بەتوندی بدات لەو پیاوەی دوژمنی هەردووکیە
﴿قَالَ يَا مُوسَىٰ أَتُرِيدُ أَن تَقْتُلَنِي﴾ ووتی ئەی مووسا ئایا دەتەوێ بمکوژی ﴿كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ﴾
هەروەکو دوێنێ کەسێکت کوشت ﴿إِن تُرِيدُ إِلَّا أَن تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ﴾ تۆ هەر دەتەوێ زۆر دار و
ملهوڕ بیت لە زەوی دا ﴿وَمَا تُرِيدُ أَن تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ﴾ وە ناتەوێ لە پیاو چاکان (ڕێکخەران) بیت ﴿١٩﴾
﴿وَجَاءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ﴾ ئەمجا پیاوێک لەو پەڕی شارەوە بەپەلە هات (بۆ لای مووسا)
﴿قَالَ يَا مُوسَىٰ إِنَّ الْمَلَأَ﴾ ووتی ئەی مووسا (ئاگاداربە) کاربەدەست و سەرگەورەکان ﴿يَأْتَمِرُونَ
بِكَ لِيَقْتُلُوكَ﴾ کۆبوونەتەوە لە بارەی تۆوە (قسە دەکەن) بۆ ئەوەی بتکوژن ﴿فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ﴾
کەواتە دەرچۆ لە شار (بانەت گرن) بێگومان من دڵسۆزتم ﴿٢٠﴾ ﴿فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ ئەویش لە شار
دەرچوو بەترسەوە چاوەڕوانی دەکرد (پێی بزانن و بیگرن) ﴿قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ (مووسا)
ووتی ئەی پەروەردگارم ڕزگارم بکە لەم کۆمەڵە ستەمکارە ﴿٢١﴾

﴿وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ﴾ لەکاتێکدا بەرەو شاری مەدیەن دەڕۆشت ﴿قَالَ عَسَىٰ رَبِّي أَن يَهْدِيَنِي﴾ وتی ئومێد دەکەم پەروەردگارم ڕێنموییم بکات ﴿سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست و حەق (٢٢) ﴿وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ﴾ وکاتێ گەیشتە سەر ئاوەکەی مەدیەن ﴿وَجَدَ عَلَيْهِ﴾ بینی لەسەر ئەو ئاوە ﴿أُمَّةً مِّنَ النَّاسِ يَسْقُونَ﴾ کۆمەڵێک لەخەڵکی (ئاژەڵ و ماڵات) ئاو دەدەن ﴿وَوَجَدَ مِن دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ﴾ وەلەنزیک ئەو (خەڵک)انەوە دوو ئافرەتی بینی ﴿تَذُودَانِ﴾ بەرگری دەکەن لەئاژەڵەکەیان (لەوەی بێتە سەر ئاوەکە) ﴿قَالَ مَا خَطْبُكُمَا﴾ (موسا) وتی ئێوە مەبەستتان چی یە؟ (نایەڵن ئاژەڵەکەتان ئاو بخوات) ﴿قَالَتَا لَا نَسْقِي﴾ وتیان ئێمە (ئاژەڵەکەمان) ئاو نادەین ﴿حَتَّىٰ يُصْدِرَ الرِّعَاءُ﴾ هەتا شوانەکان (وئاژەڵەکانیان لەسەر ئاوەکە) دەگەڕێنەوە ﴿وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ﴾ وە باوکمان پیرێکی گەورەو بەتەمەنە (٢٣) ﴿فَسَقَىٰ لَهُمَا﴾ ئەمجا (موسا) مەڕەکانی بۆ ئاودان ﴿ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ﴾ لەپاشان (موسا) چوو بۆ ژێر سێبەرێک ﴿فَقَالَ رَبِّ﴾ جا وتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي لِمَا أَنزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ﴾ بەڕاستی من هەژارم (پێویستم هەیە) بەهەر خێرو ڕۆزییەک بۆم بنێری (٢٤) ﴿فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا﴾ ئەمجا یەکێک لەدوو کچەکە هات بۆ لای موسا ﴿تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ﴾ بەشەرمەوە دەڕۆشت لەڕێگادا ﴿قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ﴾ وتی بەڕاستی باوکم (شوعەیب) بانگت دەکات ﴿لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوەت بداتەوە کەمەڕەکانت بۆ ئێمە ئاودا (موساش لەگەڵی ڕۆشت) ﴿فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ﴾ ئەمجا کاتێ موسا هات بۆ لای (باوکی کچەکە) و بەسەرهاتەکەی بۆ گێڕایەوە ﴿قَالَ لَا تَخَفْ﴾ (شوعەیب علیه السلام) وتی مەترسە ﴿نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ ڕزگارت بوو لەو گەلە ستەمکارە (٢٥) ﴿قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ﴾ یەکێ لەو دوو (کچە بەباوکی) وتی ئەی باوە گیان بەکرێی بگرە (بۆ شوانی) ﴿إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ﴾ چونکە بەڕاستی چاکترین کەسە کە بەکرێی بگری ﴿الْقَوِيُّ الْأَمِينُ﴾ بەهێز و ئەمینە (دەس و داوێن پاکە) (٢٦) ﴿قَالَ إِنِّي أُرِيدُ﴾ (شوعەیب) وتی بەڕاستی من دەمەوێ ﴿أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ﴾ کە یەکێک لەم دوو کچەم لەتۆ مارەکەم ﴿عَلَىٰ أَن تَأْجُرَنِي ثَمَانِيَ حِجَجٍ﴾ بەو مەرجەی هەشت ساڵ ڕەنجبەریم بۆ بکەیت ﴿فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا﴾ ئەمجا ئەگەر دەساڵت تەواو کرد ﴿فَمِنْ عِندِكَ﴾ ئەوە لە(پاوەنی) خۆتەوەیە ﴿وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ﴾ و من نامەوێ قورسی بکەم لەسەرت ﴿سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیەوێ بێگومان دەمبینی ﴿مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ لەپیاو چاکان دەبم (٢٧) ﴿قَالَ ذَٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ﴾ (موسا) وتی ئەوەی وتت پێم (بڕیار بێت) لەنێوان من و تۆدا ﴿أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ﴾ هەرکام لەو دوو ماوە (٨ یا ١٠ ساڵ) بەم تەواو کرد ﴿فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ﴾ نابێ ستەمم لێ بکری ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ وە خوا لەسەر ئەوەی کەدەیڵێین شایەت و چاودێرە (٢٨)

﴿فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ﴾ ئەمجا کاتێک مووسا ماوەی شوانی یەکەی تەواو کرد ﴿وَسَارَ بِأَهْلِهِ﴾ لەگەڵ خێزانەکەی بەشەو ڕۆشتن (لە مەدیەنەوە بۆ میصر) ﴿آنَسَ مِن جَانِبِ الطُّورِ نَارًا﴾ لە دوورەوە لای ڕاستی کێوی طور ئاگرو ڕووناکی بەدی یی ﴿قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا﴾ (مووسا) ووتی بەخێزانەکەی ئێوە (لێرەدا) بمێننەوە ﴿إِنِّي آنَسْتُ نَارًا﴾ بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کرد (بینی) ﴿لَّعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ﴾ بەڵکو هەواڵێکی (ڕێگاکەتان) بۆ بێنم لای ئەو (ئاگرە) ﴿أَوْ جَذْوَةٍ مِّنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ﴾ یان چلوسکێکی ئاگرتان بۆ بێنم بەڵکو خۆتانی پێ گەرم کەنەوە (٢٩) ﴿فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ﴾ لەمجا کاتێ هاتە نزیکی لەو (ئاگرە) بانگی لێ کرا ﴿مِن شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ﴾ لە کەناری لای ڕاستی شیوەکەوە ﴿فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ﴾ لەو پارچە زەوی پڕ بەرەو پیرۆزەی نزیك درەختەکەوە ﴿أَن يَا مُوسَىٰ﴾ (بانگی لێ کرا) کەئەی مووسا ﴿إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڕاستی من خوام پەروەردگاری جیهانیانم (٣٠) ﴿وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ﴾ (وە بانگی کرا) کە گۆچانەکەت فڕێدە ﴿فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ﴾ ئەمجا کاتێ مووسا لەو (گۆچانە)ی بینی وەك تیرمار دەجوولێ بەپەلە ﴿وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ﴾ پشتی تێ کرد و ڕایکرد و نەگەڕایەوە سەری ﴿يَا مُوسَىٰ أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا وەرە پێش و مەترسە ﴿إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ﴾ بەڕاستی تۆ لەو کەسانەی بێ باك و بێ ترسی (٣١) ﴿اسْلُكْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ﴾ دەستت بخەرە ناو باخەڵ (و ژێر باڵت) ﴿تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ﴾ (کاتێ دەری دێنی) دێتە دەرەوە بەسپێتی و تیشك دەداتەوە بێ ئەوەی بەڵەکی و نەخۆشی بێت ﴿وَاضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ﴾ دەستت بلکێنە بەخۆتەوە (و بیخەرە سەردڵت) بۆ (نەهێشتنی) ترس و بیم ﴿فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِن رَّبِّكَ﴾ کە ئەم دووانە (گۆچانەکەت و دەستت) دوو موعجیزەن لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ (نێرراوە) بۆ فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێکی لەسنوور دەرچوون (٣٢) ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا﴾ (مووسا) ووتی ئەی پەروەردگارم بێگومان من یەکێکم لەوان کوشتووە ﴿فَأَخَافُ أَن يَقْتُلُونِ﴾ لەبەر ئەوە دەترسم بمکوژن (لەجیاتی ئەو کوژراوە) (٣٣) ﴿وَأَخِي هَارُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا﴾ وە هارونی برام لەمن زمانی پاراوترە ﴿فَأَرْسِلْهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي﴾ جا ئەویش لەگەڵدا بنێرە پشتیوانم بێت ووتەکانم بسەلمێنێ ﴿إِنِّي أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ﴾ بەڕاستی من دەترسم کە بە درۆزنم دابنێن (باوەڕم پێ نەهێنن) (٣٤) ﴿قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ﴾ (خوا) فەرمووی بێگومان ئێمە بە براکەت تۆ بەهێزتر دەکەین ﴿وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَانًا﴾ وە دەسەڵاتێك بەهەردووکتان دەدەین ﴿فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِآيَاتِنَا﴾ ئەوسا بەهۆی ئایەتەکانی ئێمەوە دەستیان پێتان ناگات ﴿أَنتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ﴾ تەنها ئێوە (مووسا و هاروون) و ئەوەی شوێنتان دەکەوێ سەردەکەوون (٣٥)

﴿فَلَمَّا جَاءَهُم مُّوسَىٰ بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ﴾ ئەمجا کاتێك کە مووسا موعجیزە ڕوونەکانی ئێمەی بۆ هێنان
﴿قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرًى﴾ ئەوان ووتیان ئەمە (ئەوەی هێناویە مووسا) بەتەنها جادوویەکی دەست هەڵبەستە
﴿وَمَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ﴾ ئێمە ئەممەمان نەبیستووە لەباوو باپیرە پێشووەکانمان ٣٦
﴿وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّي أَعْلَمُ﴾ مووسا ووتی پەروەردگارم زاناترە ﴿بِمَن جَاءَ بِالْهُدَىٰ مِنْ عِندِهِ﴾ بەو کەسەی
کەڕێنموویی لای ئەوەوە هێناوە ﴿وَمَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ﴾ وە (زاناترە) بەو کەسەی سەرئەنجام
ودوا ڕۆژی چاکی دەبێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) ستەمکاران ڕزگار ناکات ٣٧
﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ فیرعەون ووتی ئەی کاربەدەست و دەسەڵاتداران ﴿مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ
غَيْرِي﴾ وا نازانم جگە بەخۆم هیچ پەرستراوێکی ترتان هەبێ ﴿فَأَوْقِدْ لِي يَا هَامَانُ عَلَى الطِّينِ﴾ جا
(بۆ زیاتر دڵنیابوون) ئەی هامان کورەی ئاگر ئاودەو خشتی سوورەوە کراوی لێ دروست بکە بۆم
﴿فَاجْعَل لِّي صَرْحًا﴾ ئەمجا (لەو خشتە) کۆشکێکی بەرزم بۆ دروست بکە ﴿لَّعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَىٰ إِلَٰهِ مُوسَىٰ﴾
(بەگاڵتەوە ووتی) بەڵکو سەیری خواکەی مووسا بکەم و ببینم ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾
وبەڕاستی وادەزانم ئەو (مووسا) لەدرۆزنانە ٣٨ ﴿وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ﴾ ئەو (فیرعەون) و لەشکرو
سەربازەکانی خۆیان بەزل زانی ﴿فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ لەووڵات و زەوی (میصر)دا بەناڕەوا
﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ﴾ وە گومانیان وابوو کەزیندوو ناکرێنەوەو ناگەڕێنەوە بۆلای ئێمە ٣٩
﴿فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ﴾ جا تۆڵەمان لەئەو (فیرعەون) و لەشکرو سەربازەکانی سەندو
تورمان دانە ناو دەریای سوورەوە ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە (ئەی
موحەممەد ﷺ) سەرئەنجامی ستەمکاران چۆن بوو ٤٠ ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ﴾
ئەوانمان کردە پێشەوایانێک کە(خەڵك) بانگ دەکەن بۆ ئاگری دۆزەخ ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ
لَا يُنصَرُونَ﴾ وە لەڕۆژی دواییشدا یارمەتی نادرێن ٤١ ﴿وَأَتْبَعْنَاهُمْ فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً﴾ لەم
دونیایەدا نەفرینمان بەدوایان دا ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُم مِّنَ الْمَقْبُوحِينَ﴾ وە لەڕۆژی قیامەتیشدا
ئەوانە لەبیرراو و دوورخراوەکانن ٤٢ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان تەوراتمان
بەخشی بەمووسا ﴿مِن بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ﴾ لەپاش ئەوەی خەڵکی چەرخە پێشووەکانمان
لەناوبرد ﴿بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ تا سەرچاو ڕوونی و ڕێنموویی و ڕەحمەت بێ بۆ خەڵکی
﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەو خەڵکە بیربکەنەوەو ئامۆژگاری وەرگرن ٤٣

﴿وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەلای خۆر ئاوای (شاخی طور) نەبوویت
﴿إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى الْأَمْرَ﴾ کاتێک کە فەرمانی پێغەمبەرایەتمان دا بەموسا ﴿وَمَا كُنتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ﴾
وە تۆ لەئامادە بووانی (ئەو ڕووداوە) نەبوویت ﴿٤٤﴾ ﴿وَلَٰكِنَّا أَنشَأْنَا قُرُونًا﴾ بەڵام ئێمە چەند چین و
سەردەممان دروست کرد (لەپاش موسا) ﴿فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ﴾ ئەمجا ماوەیەکی دوورو درێژیان
بەسەردا تێپەڕی ﴿وَمَا كُنتَ ثَاوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ﴾ وە تۆ لەناو خەڵکی مەدیەندا نیشتەجێ نەبوویت
﴿تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ کەئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنیتەوە ﴿وَلَٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ﴾ بەڵام هەر
ئێمە بووین پێغەمبەرمان نارد ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا﴾ وە تۆ لای کێوی طور نەبوویت
کاتێ بانگ(ی موسا)مان کرد ﴿وَلَٰكِن رَّحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڵام ئەوە بەزەییە کە لە پەروەردگارتەوە
(بەتۆی داوە) ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَاهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بۆ ئەوەی گەلێک بترسێنی کەپێش تۆ هیچ
ترسێنەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیربکەنەوەو پەند وەرگرن ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَوْلَا أَن
تُصِيبَهُم﴾ وە ئەگەر (پێش ناردنی پێغەمبەر) تووشیان ببوایە ﴿مُّصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەڵایەک
بەهۆی ئەو (خراپانەوەی) کەکردوویانە ﴿فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا﴾ جا دەیانوت ئەی
پەروەردگاری ئێمە بۆچی پێغەمبەرێکت بۆ نەناردین ﴿فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ﴾ بۆ ئەوەی شوێنی ئایەتەکانت
بکەوتینایە ﴿وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە لەبڕواداران بووینایە ﴿٤٧﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِندِنَا﴾ ئەمجا
کاتێ ڕاستیان بۆ هات لەلایەن ئێمەوە ﴿قَالُوا لَوْلَا أُوتِيَ﴾ وتیان بۆچی بەو (موحەممەد ﷺ) نەدراوە
﴿مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَىٰ﴾ وێنەی ئەوەی بەموسا دراوە ﴿أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ﴾ ئایا ئەوان
پێشتر بێ بڕوانەبوون بەوەی دراوە بەموسا ﴿قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا﴾ دەیان وت (قورئان و تەورات)
دوو سیحر و جادوون پشتگیری یەکتر دەکەن ﴿وَقَالُوا إِنَّا بِكُلٍّ كَافِرُونَ﴾ وە دەیانوت بێگومان ئێمە
بێ باوەڕین بەهەردوویان (بە قورئان و تەورات) ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ دەی ئێوە کتێبێک لەلایەن خواوەبێنن ﴿هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا﴾ کەئەو (کتێبە) ڕاستتر بێت
لەو دووانە (قورئان و تەورات) من شوێنی دەکەوم ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٤٩﴾
﴿فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ﴾ ئەمجا ئەگەر بەگوێیان نەکردی (و وەڵامیان نەدایتەوە) ﴿فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ
أَهْوَاءَهُمْ﴾ ئەوە بزانە کەتەنها شوێنی هەواو ئارەزووی خۆیان دەکەون ﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ﴾
وە کێ لەو کەسە گومڕاترە کەشوێنی ئارەزووی خۆی بکەوێت ﴿بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللَّهِ﴾ بێ ڕێنموویی
لەلایەن خواوە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکار
ناکات ﴿٥٠﴾

﴿وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ﴾ سوێند بەخوا (قورئانمان (نامەکانی) بەشوێن یەکدا بۆ ناردن ﴿لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ﴾ تا پەند وەربگرن و بیربکەنەوە ﴿٥١﴾ ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ﴾ ئەو کەسانەی
لەپێشدا کتێبی ئاسمانیمان پێ داون ﴿هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوانە بڕوا دێنن بەقورئان ﴿٥٢﴾ ﴿وَإِذَا يُتْلَىٰ
عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێ (قورئان) بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿قَالُوا آمَنَّا بِهِ﴾ دەڵێن باوەڕمان پێ هێناوە
﴿إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ڕاستە لەلایەن پەروەردگارمانەوە هاتووە ﴿إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ
مُسْلِمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە لەپێش (هاتنی) قورئاندا موسڵمان بووین ﴿٥٣﴾ ﴿أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ﴾ ئەوانە
دووجار پاداشتیان پێ دەدرێ ﴿بِمَا صَبَرُوا﴾ لەبەر ئەوەی خۆیان گرت و بەئارام بوون ﴿وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ
السَّيِّئَةَ﴾ بەچاکە بەرگری خراپە دەکەن ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق و ڕۆزییەی پێمان داوە
دەبەخشن ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ﴾ وە کاتێ قسەی نابەجێ و هیچ و پووچ ببیستن پشتی
تێ دەکەن ﴿وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ﴾ وە دەڵێن (بەنەفامان ئەڵێن) کردەوەکانمان بۆ خۆمانە
(لەمەمی) کردەوەکانی ئێوەش بۆ خۆتانە ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ﴾ سەلامەت لێ بێ ئێمە
هاوڕێیەتی نەفامانمان ناوێ ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ﴾ بەڕاستی (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ ناتوانی
ئەو کەسەی خۆشت بوێ ڕێنموویی بکەیت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ بەڵام خوا هەر کەسی
بوێ هیدایەتی دەدات ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ و ئەو (خوایە) زاناترە بەوانەی ڕێنموویی وەرگرن ﴿٥٦﴾
﴿وَقَالُوا إِنْ نَتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ﴾ وە (بێ باوەڕان) دەڵێن ئەگەر ئێمە شوێنی ڕێنموویی (ئەو ئایینە) بکەوین
کە لەتۆیە ﴿نُتَخَطَّفْ مِنْ أَرْضِنَا﴾ دەرپەڕێنرێین لەخاک و وڵاتماندا (ودەردەکرێین و ماڵ و سامانمان
بەتاڵانی دەبرێت) ﴿أَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا﴾ (جا خوای گەورە وەڵامیان دەداتەوە ودەفەرموێت)
ئایا ئێمە ئەوانمان جێگیر نەکردووە لەشارێکی پڕ ئەمن وئاساییشدا (وەک شاری مەککە کە هەموو
کوشت وبڕ وخراپەکارییەکی تێدا قەدەغە وحەرامکراوە) ﴿يُجْبَىٰ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ کۆ دەکرێتەوە و
دەبرێ بۆ ئەوێ (شاری مەککە) هەموو جۆرە بەروبوومێک ﴿رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا﴾ بە ڕۆزی دان لەلایەن
ئێمەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن و تێی ناگەن ﴿٥٧﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ﴾
وە (خەڵکی) زۆر شار و دێهاتمان لەناو برد ﴿بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا﴾ لەسەر خۆشگوزەرانیان یاخی بوون
(و سوپاسی چاکەکانی خوایان نەکرد) ﴿فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ﴾ جا ئەوە جێی و شوێنەکانیانە (وێران
کراوە) ﴿لَمْ تُسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا﴾ لەپاش (نا چوونی) ئەوان بۆ ماوەیەکی کەم نەبێ (لەلایەن
ڕێبوارانەوە) کەسی تیا نیشتەجێ نەبووە ﴿وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ﴾ وە ئێمە بووینە میراتگریان ﴿٥٨﴾
﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ﴾ وە پەروەردگارت هیچ شار و گوندێکی وێران نەکردووە ﴿حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي
أُمِّهَا رَسُولًا﴾ هەتا لەشارە گەورەکەیاندا پێغەمبەرێکی نەناردبێت ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی
ئێمەیان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ﴾ وە ئێمە وێرانکەری هیچ گوند و شارێک
نەبووین ﴿إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ﴾ مەگەر کاتێ خەڵکەکەی ستەمکار بووبن ﴿٥٩﴾

﴿وَمَا أُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ﴾ وە هەرچی پێتان دراوە ﴿فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا﴾ ئەوە هۆی خۆشی و ڕابواردنی
ژیانی ئەم دونیا و جوانییەتی ﴿وَمَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ وە ئەو (پاداشتە)ی لای خوایە باشترو بەردەوامترە
﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن ﴿٦٠﴾ ﴿أَفَمَن وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا﴾ ئایا کەسێ کە بەڵێنمان پێ داوە بەبەڵێنی
چاک ﴿فَهُوَ لَاقِيهِ﴾ ئەو کەسە دەگات بەو (بەڵێنە کەبەهەشتە) ﴿كَمَن مَّتَّعْنَاهُ﴾ وەکو کەسێك وا بە
خۆشی و ڕابواردمان پێداوە ﴿مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بەخۆشی و لەزەتی ژیانی دونیا ﴿ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ
الْمُحْضَرِينَ﴾ پاشان لەڕۆژی دوایی دا لەئامادەکراوان دەبێ (بۆ سزادان) ﴿٦١﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) باسی ئەو ڕۆژە بکە کە(خوا) بانگی ئەو (بت پەرست)انە دەکات و (پێیان)
دەفەرموێ ﴿أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ لەکوێن ئەو هاوبەشانەی کەئێوە بەخەیاڵی خۆتان
بەهاوبەشی منتان دەزانین ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ﴾ ئەوانەی (سەرۆکەکانی گومڕایی) کە
بڕیاری سزادانیان بەسەردا چەسپا دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەمانەن کە
ئێمە گومڕامان کردن ﴿أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا﴾ گومڕامان کردن هەروەکو خۆمان گومڕا بووین ﴿تَبَرَّأْنَا
إِلَيْكَ﴾ ئێمە بەری بووین (لەوانە بەری بوونەکەمان) لای تۆ دەکەین ﴿مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ﴾ ئەو بە
ئێمەیان نەدەپەرست ﴿٦٣﴾ ﴿وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ﴾ وە(پێیان) دەوترێ هاوار بکەن لەوشتانەی کەداناتان بوو
بەهاوبەشی خوا ﴿فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ﴾ ئەوانیش هاواریان لێ دەکەن بەلام وەڵامیان نادەنەوە
﴿وَرَأَوُا الْعَذَابَ﴾ لەو کاتەدا سزا(ی دۆزەخ) دەبینن ﴿لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ﴾ (ئاوات دەخوازن کە)
خۆزگە تەنها ڕێگای ڕاستیان بدیایەتەبەر ﴿٦٤﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾ وە ڕۆژی کە(خوا) بانگیان دەکات
و (پێیان) دەفەرموێ ﴿مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ﴾ چۆنتان وەڵامی پێغەمبەران دایەوە؟ ﴿٦٥﴾ ﴿فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ
الْأَنبَاءُ يَوْمَئِذٍ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا هەواڵەکانیان (بەڵگەکانیان) لەبیر دەچێتەوە ﴿فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ﴾
ئەوسا پرسیاریش لەیەکتری ناکەن ﴿٦٦﴾ ﴿فَأَمَّا مَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ بەڵام ئەو کەسەی گەڕاوەتەوە
(لەبت پەرستی) و باوەڕی هێناوەو کردەوەی چاکی کردووە ﴿فَعَسَىٰ أَن يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ﴾ ئەوە بێگومان
لەڕزگاربووان دەبێ ﴿٦٧﴾ ﴿وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ﴾ وە پەروەردگارت (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەوەی
پێی خۆشە دروستی دەکات و هەڵی دەبژێرێ ﴿مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ﴾ (خەڵکی) هەڵبژاردنیان بۆ نیە (لەکاری
خوادا) ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاك و بێگەرد و بەرز و بڵندە لەوەی دەیکەنە هاوبەشی
﴿٦٨﴾ ﴿وَرَبُّكَ يَعْلَمُ﴾ وەپەروەردگارت دەزانێ ﴿مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەوەی لەسینگیان
(دڵیان)دا دەیشارنەوەو بەوەشی ئاشکرای دەکەن ﴿٦٩﴾ ﴿وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ وە ئەو خوایە کەهیچ
پەرستراوێکی ڕاست نیە جگە لەو ﴿لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ﴾ هەموو سوپاسێ تەنها بۆ خوا لەدونیاو
لەڕۆژی دواییشدا ﴿وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە بڕیارو حوکم هەر بۆ ئەوە و هەمووتان تەنها بۆ لای
ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٠﴾

﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا﴾
ئەگەر خوا شەوتان بۆ درێژ بکاتەوە (هەر شەو بێت) ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی قیامەت ﴿مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ
اللَّهِ﴾ چ پەرستراوێکی تر جگە لەخوا ﴿يَأْتِيكُم بِضِيَاءٍ﴾ ڕووناکی (ڕۆژ)تان بۆ دێنێ ﴿أَفَلَا تَسْمَعُونَ﴾
دەی ئایا ئێوە نابیستن ﴿٧١﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (پێیان) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِن جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا﴾
ئەگەر خوا ڕۆژ بکاتە هەمیشەیی بۆتان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی قیامەت ﴿مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ﴾ کێیە
پەرستراوی تر بێجگە لەخوا ﴿يَأْتِيكُم بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ﴾ کە شەوتان بۆ دێنێ ئارامی تێ بگرن
﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە نابینن ﴿٧٢﴾ ﴿وَمِن رَّحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ لە بەزەیی ئەو
(خوایە) کە شەو و ڕۆژی بۆ دروست کردوون ﴿لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ بۆ ئەوە ئارام بگرن
لە(شەو)دا و بۆ ئەوە بگەڕێن بەدوای ڕۆزی و بەهرەی خوادا (لەڕۆژدا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾
وە بۆ ئەوەی سوپاسی خوا بکەن (لەسەر ئەو نیعمەتانەی) ﴿٧٣﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾ وە ڕۆژێ کە (خوا)
بانگیان دەکات ئەمجا (پێیان) دەفەرموێ ﴿أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ﴾ لەکوێن هاوبەشەکانی من ئەوانەی
﴿كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ کە ئێوە بە هاوبەشی منتان دادەنان ﴿٧٤﴾ ﴿وَنَزَعْنَا مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە لەناو هەموو
ئوممەتێکدا شایەتێک دەهێنین ﴿فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ ئەمجا (بەبت پەرستان) دەڵێین بەڵگەتان بێنن
﴿فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ﴾ ئەوسا دەزانن بێگومان هەق و ڕاستی تایبەتی خوایە ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا
يَفْتَرُونَ﴾ ئەوەی بەدرۆ هەڵیان بەستبوو (کردبوویان بەپەرستراو جگە لە خوا) لێیان گوم دەبێ
﴿٧٥﴾ ﴿إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِن قَوْمِ مُوسَىٰ﴾ بێگومان قاروون لە گەلەکەی مووسا بوو (جوولەکە بوو) ﴿فَبَغَىٰ
عَلَيْهِمْ﴾ بەڵام دەستدرێژی و ستەمی لێ دەکردن ﴿وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ﴾ ئەوەندەمان گەنج
(ئاڵتون و زیوو) پێدا بوو ﴿مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ﴾ کە بێگومان (هەڵگرتنی) کلیلەکانی (ئەو گەنج و قاسانە)
﴿لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ أُولِي الْقُوَّةِ﴾ بەزەحمەت هەڵدەگیرا بۆ کۆمەڵێکی بەهێز ﴿إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ﴾ کاتێ
(ئیمانداران) گەلەکەی پێیان وت دڵخۆش مەبە (بەو سامانە) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ﴾ بێگومان
خوا ئەو کەسانەی خۆش ناوێ دڵخۆشن (و لەخۆبایی بوون بەسەروەت و سامانەوە) ﴿٧٦﴾ ﴿وَابْتَغِ
فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ﴾ وە لەو (گەنج و سامان)ەی خوا پێی داوی ئەو دونیای پێ بەدەس بێنە
﴿وَلَا تَنسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا﴾ وە بەشی خۆیشت لەم دونیایە لەبیر مەچێ ﴿وَأَحْسِن كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ﴾
وە چاکە بکە (لەگەڵ خەڵکدا) هەروەک خوا چاکەی لەگەڵ تۆدا کردووە ﴿وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ﴾
وە لەسەر زەوی دا بەشوێن خراپەدا مەگەڕێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ﴾ بەڕاستی خوا خراپەکارانی
خۆش ناوێت ﴿٧٧﴾

﴿قَالَ إِنَّمَآ أُوتِيتُهُۥ عَلَىٰ عِلْمٍ عِندِىٓ﴾ (قاروون) ووتی بێگومان ئەم سامانەم پێدراوە بەهۆی زانیاری یەکەوە
کە هەمە ﴿أَوَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ﴾ ئایا (قاروون) نەیزانیوە کەبەڕاستی خوا ﴿قَدْ أَهْلَكَ مِن قَبْلِهِۦ مِنَ ٱلْقُرُونِ﴾
لەچەرخەکانی پێش ئەمدا لەناوی بردووە ﴿مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا﴾ کەسانێ ی را کە لەو
(قاروون) بەهێزتر بوون کوڕ و کۆمەڵیشیان لەو زۆرتر بووە ﴿وَلَا يُسْـَٔلُ عَن ذُنُوبِهِمُ ٱلْمُجْرِمُونَ﴾
(کاتێك سزای خوا هات) پرسیار ناکرێ لەتاوانەکانی ئەم تاوانبارانە ﴿٧٨﴾ ﴿فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِۦ فِى زِينَتِهِۦ﴾
ئەمجا (قاروون) بەخۆ ڕازاندنەوە هاتەدەر بۆ ناو گەلەکەی ﴿قَالَ ٱلَّذِينَ يُرِيدُونَ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا﴾ ئەوانەی
ژیانی دونیایان دەویست ووتیان ﴿يَـٰلَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَآ أُوتِىَ قَـٰرُونُ﴾ ئەی خوزگە ئەوەندەی بەقاروون دراوە
ئێمەش پێمان درابایە ﴿إِنَّهُۥ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ﴾ بەڕاستی ئەو (قاروون) خاوەنی بەش و بەختێکی گەورەیە
﴿٧٩﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ﴾ بەڵام ئەو کەسانەی (باوەڕدار بوون) و زانستیان پێ درابوو ووتیان
﴿وَيْلَكُمْ ثَوَابُ ٱللَّهِ خَيْرٌ﴾ هاوار بۆ ئێوە پاداشتی خوا (لەڕۆژی دواییدا) لەوە چاکترە ﴿لِّمَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ
صَـٰلِحًا﴾ بۆ ئەو کەسانەی بڕوایان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردووە ﴿وَلَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلصَّـٰبِرُونَ﴾
وە کەس ئەو (ووتەی زانایانە) وەرناگرێ جگە لەخۆڕاگران ﴿٨٠﴾ ﴿فَخَسَفْنَا بِهِۦ وَبِدَارِهِ ٱلْأَرْضَ﴾ ئەمجا
ئەو (قاروون) و کۆشکەکەیمان برد بەناخی زەوی دا ﴿فَمَا كَانَ لَهُۥ مِن فِئَةٍ يَنصُرُونَهُۥ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ هیچ
دەستەیەکیشی نەبوو لەبەرانبەری (سزای) خوادا یارمەتی بدات ﴿وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُنتَصِرِينَ﴾ وە لەو
کەسانەش نەبوو بتوانی خۆی ڕزگار بکات ﴿٨١﴾ ﴿وَأَصْبَحَ ٱلَّذِينَ تَمَنَّوْا۟ مَكَانَهُۥ بِٱلْأَمْسِ﴾ وە ئەوانەی دوێنێ
ئاواتیان دەخواست لەشوێن و پلەی ئەو (قاروون) دابن وایان لێ هات ﴿يَقُولُونَ وَيْكَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ دەیان
ووت وای وادیارە خوا ﴿يَبْسُطُ ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی زۆر دەکات بۆ هەرکەس خۆی
بیەوێ لە بەندەکانی کەمیش دەکاتەوە (بۆ هەرکەس خۆی بیەوێ) ﴿لَوْلَآ أَن مَّنَّ ٱللَّهُ عَلَيْنَا﴾ ئەگەر خوا
منەتی نەکردایە بەسەرمان دا ﴿لَخَسَفَ بِنَا﴾ ئێمەشی دەبرد بەناخی زەوی دا ﴿وَيْكَأَنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلْكَـٰفِرُونَ﴾
ئای لەم بەسەرهاتە سەرسوڕهێنەرە بێگومان ڕزگار نابن ئەوانەی شوکرانە بژێری چاکەی خوا نین
(کافرن) ﴿٨٢﴾ ﴿تِلْكَ ٱلدَّارُ ٱلْـَٔاخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ﴾ ئەو ماڵی دوا ڕۆژە (بەهەشت) دەیدەین بەو کەسانەی
﴿لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِى ٱلْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا﴾ نە بەرزی و خۆ بەزل زانیان دەوێت لەزەوی دا نە دەست درێژی
و خراپەکاری ﴿وَٱلْعَـٰقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ وە سەرئەنجامی چاك بۆ خۆپارێزانە ﴿٨٣﴾ ﴿مَن جَآءَ بِٱلْحَسَنَةِ فَلَهُۥ خَيْرٌ
مِّنْهَا﴾ هەر کەس کارێکی چاك بکات ئەوە (پاداشتی) چاکتر لەوەی بۆ هەیە ﴿وَمَن جَآءَ بِٱلسَّيِّئَةِ﴾
هەرکەسیش خراپە بکات ﴿فَلَا يُجْزَى ٱلَّذِينَ عَمِلُوا۟ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾ ئەوە تۆڵە ناسەنرێ لەوانەی خراپەکاریان
کردووە ﴿إِلَّا مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ تەنها بە ئەندازەی ئەو کردەوانە نەبێت کە کردویانە ﴿٨٤﴾

﴿إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ﴾ بێگومان ئەو (خوایەی) کەقورئانی بۆ تۆ ناردووە (پێویست کردووە) ﴿لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ﴾ دەتگێڕێتەوە بۆ مەککە ﴿قُل رَّبِّي أَعْلَمُ مَن جَاءَ بِالْهُدَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پەروەردگارم زاناترە بەو کەسەی ڕێنموویی (ئاینی ڕاستی) هێناوە ﴿وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ وە بەو کەسەی لەگومڕاییەکی ڕوون و ئاشکرادایە (٨٥) ﴿وَمَا كُنتَ تَرْجُو﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەهیوا نەبوویت ﴿أَن يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ﴾ کەئەم (قورئانە)ت بۆ بنێردرێ ﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڵام ڕەحمەتێک بوو لەلایەن پەروەردگارتەوە (بۆت نێردرا) ﴿فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَافِرِينَ﴾ کەواتە هەرگیز مەبە بەپشتیوان بۆ بێ بڕوایان (٨٦) ﴿وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ وە با (بێ بڕوایان) بەرگریت نەکەن لە(گەیاندنی) ئایەتەکانی خوا ﴿بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ إِلَيْكَ﴾ دوا ئەوەی دابەزێنراوە بۆت ﴿وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ بانگی (خەڵک) بکە بۆلای پەروەردگارت ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە هەرگیز لە هاوبەش دانەران مەبە (٨٧) ﴿وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ وە لەگەڵ خوادا هیچ پەرستراوێکی تر مەپەرستە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست وبەهەق نییە جگە لەخوا ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ هەموو شتێک لەناو دەچێ جگە لە ڕووی بەرزی ئەو نەبێت (لەم ئایەتە پیرۆزەدا جێگیر کردنی سیفەتی (وجه - ڕوو) بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەک کە شایستەی گەورەیی وتەواوی زاتی خۆی بێت، بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەک، بڕوامان پێیەتی وچۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ بڕیارو حوکم تایبەتی خوایەو تەنها بۆ لای ئەویش دەگەڕێنەوە (٨٨)

سورەتی ﴿العنكبوت﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە (١) ﴿أَحَسِبَ النَّاسُ أَن يُتْرَكُوا﴾ ئایا خەڵک وا دەزانن کەوازیان لێ دەهێنرێ ﴿أَن يَقُولُوا آمَنَّا﴾ ئەگەر بڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ﴾ ئیتر ئەوان تاقی ناکرێنەوە (٢) ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کەسانی پێش ئەوانمان تاقی کردەوە (ئەمانیش تاقی دەکەینەوە) ﴿فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ ئەمجا بێگومان خوا ئەو کەسانەی ڕاستیان کرد دیاری دەکات ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ﴾ درۆزنەکانیش دیاری دەکات (دەناسرێن) (٣) ﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾ یا ئەوانەی خراپەکان دەکەن وایان زانیوە ﴿أَن يَسْبِقُونَا﴾ کەلە دەستمان دەردەچن ﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ زۆر خراپە ئەو بڕیارەی دەیدەن (٤) ﴿مَن كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ اللَّهِ﴾ هەر کەس ئومێدی وایە بگات بەدیداری خوا (یا بەپاداشتی خوا بگات) ﴿فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ﴾ چونکە بەڕاستی کاتی دیاری کراوی خوا هەر دێت ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە تەنها خوایە بیسەری زاناو ئاگادار (٥) ﴿وَمَن جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ﴾ وە هەر کەس جیهاد بکاو تێ بکۆشێ ئەوە تەنها بۆ خۆی تێ دەکۆشێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ بەڕاستی خوا لە هەموو جیهانیان بێ نیاز و دەوڵەمەندە (٦)

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَنُكَفِّرَنَّ
عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ بێگومان خراپەکانیان دەسڕینەوە لێیان ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەباشتر
لەوەی کەکردوویانە پاداشتیان دەدەینەوە ﴿٧﴾ ﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا﴾ وە فەرمانمان دا بە
ئادەمی کەچاکە لەگەڵ دایک و باوکی دا بکات ﴿وَإِن جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي﴾ وە ئەگەر (دایک و باوکت)
هەوڵیان لەگەڵ دای بۆ ئەوەی کەهاوبەشم بۆ بڕیار بدەی ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾ کەهیچ زانیاریەکت
پێ یە دەربارەی ﴿فَلَا تُطِعْهُمَا﴾ ئەوە بەگوێیان مەکە ﴿إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ تەنها بۆ لای منە گەڕانەوەتان
(لەدوا ڕۆژدا) ﴿فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوسا هەواڵتان دەدەمێ بەو کردەوانەی دەتانکرد ﴿٨﴾
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوەی چاکەیان کردووە
﴿لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ﴾ بێگومان دەیان خەینە ڕیزی پیاو چاکانەوە ﴿٩﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ﴾
هەندێ لەخەڵکی دەڵێن باوەڕمان بەخوا هێناوە ﴿فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ﴾ ئەمجا کاتێ ئازار بدرێ لەپێناوی
خوادا (لەلایەن کافرانەوە) ﴿جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ﴾ ئازارو سزای خەڵکی وەکو ئازارو سزای
خوا دەدەنێ ﴿وَلَئِن جَاءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر لەلایەن پەروەردگارتەوە سەرکەوتنێک بێت ﴿لَيَقُولُنَّ
إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ﴾ دڵنیابە ئەوانە دەڵێن بێگومان ئێمە لەگەڵ ئێوەدا بووین ﴿أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ﴾ ئایا خوا
زانا و ئاگادارتر نیە ﴿بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ﴾ بەوەی لەدڵ و دەروونی هەموو کەس دایە ﴿١٠﴾ ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا﴾ سوێند بێ خوا چاک دەزانێ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە کێن ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ﴾
وەچاک دەزانێ دووڕووانیش کێن ﴿١١﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی بێ بڕوابوون وتیان ب
ەوانەی ئیمان داربوون ﴿اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا﴾ شوێن ڕێگا و ڕێبازی ئێمە بکەون ﴿وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ﴾
و تاوانەکانتان بە ئەستۆی ئێمە ﴿وَمَا هُم بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُم مِّن شَيْءٍ﴾ ئەوانە (بێ بڕوایان) هیچیک
لەتاوان و گوناهی ئەوان (باوەڕداران) هەڵناگرن ﴿إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانە درۆزنن ﴿١٢﴾
﴿وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ﴾ سوێند بەخوا (بێباوەڕان) باری گرانی (کوفرو تاوانی) خۆیان هەڵدەگرن
﴿وَأَثْقَالًا مَّعَ أَثْقَالِهِمْ﴾ وەباری گرانی (خەڵکانی) تریش لەگەڵ باری گرانی خۆیان دا (هەڵدەگرن)
﴿وَلَيُسْأَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە بەڕاستی لەڕۆژی قیامەت دا پرسیاریان لێ دەکرێ ﴿عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾
لەو درۆ و دەلەسەیەی لەدونیادا هەڵیان دەبەست ﴿١٣﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سوێند بەخوا
نوحمان نارد بۆلای گەلەکەی (بە پێغەمبەری) ﴿فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا﴾ ئەمجا ئەویش
مایەوە لەناویان دە نۆسەد و پەنجا ساڵ (هەزار ساڵ پەنجا کەم) ﴿فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ﴾
لەئەنجامدا لافاو و ڕووبار لەناوی بردن لەکاتێکدا ئەوان ستەمکار بوون ﴿١٤﴾

﴿فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ﴾ ئەمجا ئەو (نووح) و کەسانێك لەکەشتیەکەدا بوون رزگارمان کرد ﴿وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ وە ئەو (کەشتی یە)مان کرد بەنیشانەیەك بۆ جیهانیان (١٥) ﴿وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی) ئیبراهیم بکە کاتێ بەگەلەکەی ووت ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ﴾ خوا بپەرستن ولێی بترسن ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەوە چاکترە بۆ ئێوە ئەگەر ئێوە بزانن (١٦) ﴿إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا﴾ بەڕاستی ئێوە لەجیاتی خوا بت بت دەپەرستن ﴿وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا﴾ وە ئێوە درۆیەکی گەورە هەڵدەبەستن ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەئێوە دەیان پەرستن بێجگە لەخوا ﴿لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا﴾ ناتوانن رزق و رۆزی ئێوە بدەن ﴿فَابْتَغُوا عِندَ اللَّهِ الرِّزْقَ﴾ کەواتە داوای رزق و رۆزی لەخوا بکەن ﴿وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ﴾ وە ئەو بپەرستن و هەر سوپاسی ئەویش بکە ﴿إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ تەنها بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەقیامەتدا) (١٧) ﴿وَإِن تُكَذِّبُوا﴾ وە ئەگەر ئێوە باوەڕ نەهێنن ﴿فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن قَبْلِكُمْ﴾ ئەوە ئوممەتانی پێش ئێوەش باوەڕیان (بە پێغەمبەرەکانیان) نەهێنا ﴿وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ وە پێغەمبەر تەنها گەیاندنی ئاشکراو ڕوونی لەسەرە (١٨) ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا ئەوانە سەرنجیان نەداوە ﴿كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ﴾ کە چۆن خوا دروستکراوان پەیدا دەهێنێت ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ لەپاش (مەرگیان) دەیهێنێتەوە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بێگومان ئەو (زیندوو کردنەوە) بۆ خوا ئاسانە (١٩) ﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بڕۆن بگەڕێن بەزەوی دا ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ﴾ وسەرنج بدەن کەچۆن دروستکراوەکانی لەسەرەتاوە پەیدای هێناوە ﴿ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ﴾ لەپاشان هەر خوا پەیدای هێنانی دوا ڕۆژیش پەیدا دێنێ ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەتوانایە بەسەر هەموو شتێکدا (٢٠) ﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ (خوا) سزای هەر کەسێك دەدات کەبیەوێ ﴿وَيَرْحَمُ مَن يَشَاءُ﴾ وە ڕەحمیش دەکات بەهەر کەسێ کەبیەوێ ﴿وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ﴾ وەتەنها بۆ لای خوا دەگەڕێنرێنەوە (٢١) ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن لەدەست خوا دەربازبن ﴿فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ نە لەزەوی دا و نە لەئاسماندا ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە بۆ ئێوە نی یە جگە لەخوا ﴿مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك (٢٢) ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ﴾ وە ئەوانەی کە بەنیشانەکانی خواو دیداری باوەڕیان نی یە ﴿أُولَٰئِكَ يَئِسُوا مِن رَّحْمَتِي﴾ ئائەوانە لەبەزەیی من (خوا) نائومێد دەبن ﴿وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزای بەسۆز وسەختیان بۆ هەیە (٢٣)

﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَن قَالُوا﴾ ئەمجا وەلامی گەلەکەی ئەو (ئیبراهیم) تەنها ئەوە بوو کە وتیان ﴿اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ﴾ (ئیبراهیم) بکوژن یا بیسوتێنن ﴿فَأَنجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ﴾ خوایش ئەوی رزگار کرد لەو ئاگرە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بێگومان لەو (رزگار کردنی ئیبراهیم)دا ﴿لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ چەند نیشانەو بەڵگە هەیە بۆ کەسانی باوەڕ دەهێنن ﴿٢٤﴾ ﴿وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا﴾ وە (ئیبراهیم) وتی بێگومان ئەوەی ئێوە هەڵتان بژاردووە لەجیاتی خوا ئاشێکی ﴿مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەسەر خۆشەویستی نێوانتان لەژیانی دونیا (دەیانپەرستن) ﴿ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ﴾ لەپاشان لەڕۆژی دوایی دا هەندێکتان بێزاری دەردەبڕن لەهەندێکی ترتان (دان نانێن بەیەکتری دا) ﴿وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا﴾ وە نەفرین لەیەکتری دەکەن ﴿وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ جێگاشتان ئاگری دۆزەخە ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ وە هیچ یارمەتی دەرێکیشتان نی یە ﴿٢٥﴾ ﴿فَآمَنَ لَهُ لُوطٌ﴾ ئەمجا لوط باوەڕی بەو (ئیبراهیم) هێنا ﴿وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّي﴾ وە (ئیبراهیم) وتی بێگومان من کۆچ دەکەم بۆ لای پەروەردگارم (لە بابلەوە بۆ شام) ﴿إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها ئەو زاڵی بەدەسەڵاتی کار دروستە ﴿٢٦﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە بەخشیمان بە ئەو (ئیبراهیم) ئیسحاق(ی کوڕی) و یەعقوب (ی کوڕەزای) ﴿وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ﴾ وە پێغەمبەرێتی و کتێبمان بڕیاردا لەنەوەکانی (ئیبراهیم) دا ﴿وَآتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا﴾ وە لەدونیادا پاداشتمان دایەوە ﴿وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەو لەڕۆژی دواییشدا لەبیری چاکەیە ﴿٢٧﴾ ﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ (باسی) لوطیش بکە کاتێ بە گەلەکەی وت ﴿إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ﴾ بێگومان ئێوە کارێکی ناشیرین و قێزەون دەکەن (کە نێربازییە) ﴿مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ﴾ لەجیهاندا کەس پێش ئێوە ئەو کارەی نەکردووە ﴿٢٨﴾ ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ﴾ ئێوە نێربازی دەکەن ﴿وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ﴾ وە ڕێگە دەگرن (لەڕێبواران) ﴿وَتَأْتُونَ فِي نَادِيكُمُ الْمُنكَرَ﴾ وە لەیانەو شوێنی کۆبونەوەتاندا هەموو خراپەیەک دەکەن ﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَن قَالُوا﴾ کەچی وەڵامی گەلەکەی تەنها ئەوە بوو کە وتیان (بە لوط) ﴿ائْتِنَا بِعَذَابِ اللَّهِ﴾ سزای خوامان بۆ بێنە ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاستگۆیانی ﴿٢٩﴾ ﴿قَالَ رَبِّ انصُرْنِي﴾ (لوط) وتی ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە (وزاڵم بکە) ﴿عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ﴾ بەسەر ئەو گەلە خراپەکارەدا ﴿٣٠﴾

﴿وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ﴾ وە کاتێك نێراوەکانی ئێمە مزدەی (بەخشینی ئیسماعیل)یان
دا بەئیبراهیم ﴿قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُو أَهْلِ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە لەناوبەری دانیشتوانی ئەم
شارەین (سەدوم) ﴿إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ﴾ بەراستی دانیشتوانەکەی ستەمکار بوون ﴿٣١﴾ ﴿قَالَ
إِنَّ فِيهَا لُوطًا﴾ (ئیبراهیم) ووتی بێگومان لووط لەو (شارە) دایە ﴿قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَن فِيهَا﴾ ووتیان
ئێمە چاك دەزانین کێی لێیە ﴿لَنُنَجِّيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ﴾ سوێند بەخوا ئێمە لووط و ئەندامانی
خێزانەکەی رزگار دەکەین جگە ژنەکەی ﴿كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ کە لەجێماوان (تیاچووان)
دەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَمَّا أَن جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا﴾ کاتێ نێراوەکانمان هاتن بۆ لای لووط ﴿سِيءَ بِهِمْ
وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا﴾ پێیان تێکچوو و زۆر دڵ تەنگ و ناڕەحەت بوو ﴿وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ﴾
ووتیان مەترسە خەم مەخۆ (چونکە) ﴿إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا امْرَأَتَكَ﴾ بێگومان ئێمە تۆ و خێزانەکەت
ڕزگار دەکەین جگەلە ژنەکەت نەبێت ﴿كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ کەئەو لەجێماوان (تیاچووان) دەبێت ﴿٣٣﴾
﴿إِنَّا مُنزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ﴾ بەڕاستی ئێمە دەبارێنین بەسەر دانیشتوانی ئەم شارەدا ﴿رِجْزًا مِّنَ
السَّمَاءِ﴾ سزایەك لەئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ لەبەر ئەوەی لەسنووری فەرمانی (خوا)
دەرچوون ﴿٣٤﴾ ﴿وَلَقَد تَّرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً﴾ سوێند بەخوا بێگومان لەو شارە (وێران کراوەدا)
نیشانە وپەندێکی دیارمان بەجێ هێشت ﴿لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ گەل و کۆمەڵێ کەژیرن ﴿٣٥﴾
﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ وەبۆ خەڵکی مەدیەنیش شوعەیبی برایانمان (نارد) ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾
ووتی ئەی گەلەکەم خوا بپەرستن ﴿وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ﴾ و بەهیوا و ئومێدی ڕۆژی دوایی بن ﴿وَلَا
تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ ومخرابەکاری و ڕۆچوو مەبن لەزەوی دا ﴿٣٦﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾
بەڵام ئەوان باوەڕیان پێ نەهێنا ئەوسا بوومەلەرزە بەتێنەکە گرتنی (لێی دان) ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
جَاثِمِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە لەخانووەکانی خۆیاندا ئەژنۆیان دادا و مردن ﴿٣٧﴾ ﴿وَعَادًا وَثَمُودَ﴾
وە گەلی عاد و سەموودیشمان (لەناو برد) ﴿وَقَد تَّبَيَّنَ لَكُم مِّن مَّسَاكِنِهِمْ﴾ بەڕاستی
(ئەولەناوبردنە) ڕوون بووەتەوە بۆتان لەشوێنەوارە (وێرانە) کانیانەوە ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾
شەیتان کردەوە خراپەکانیانی بۆ ڕازاندبووەوە ﴿فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ﴾
بەهۆی ئەوەوە بەرگری کردن لەڕێگای ڕاست لەکاتێکدا ئەوان توانای بیر کردنەوەیان هەبوو (ژیر
بوون) ﴿٣٨﴾

﴿وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ﴾ هەروەها قاروون و فیرعەون و هامانیشمان (لەناو برد) ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُم مُّوسَىٰ
بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی مووسا هات بۆ لایان بەچەند موعجیزەیەکەوە ﴿فَاسْتَكْبَرُوا فِي
الْأَرْضِ﴾ بەڵام ئەوان خۆیان بەگەورە زانی لەزەویدا ﴿وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ﴾ بەشپانتوانی لەدەستمان
دەرچن ۝٣٩ ﴿فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنبِهِ﴾ ئەوسا ئێمە هەریەك لەوانمان بەتاوانی خۆی سزادا (لەناومان
بردن) ﴿فَمِنْهُم مَّنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا﴾ جا هەندێکیان بایەکی بەهێزمان ناردە سەریان بەوردە بەردەوە
﴿وَمِنْهُم مَّنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ﴾ وە هەندێکی تریان پیاهەڵشاخانێك و دەنگێکی گەورە لەناوی بردن
﴿وَمِنْهُم مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ﴾ وە هەندێکیشیانمان بەناخی زەوی دابردە خوارەوە ﴿وَمِنْهُم مَّنْ أَغْرَقْنَا﴾
وە هەندێکی ترمان ئەوان لەدەریادا نوقم کرد ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ﴾ خوا ستەمی لێ نەکردن
﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان کرد ۝٤٠ ﴿مَثَلُ الَّذِينَ
اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وێنەی کەسانی کەبێجگە لەخوا پەرستراوێك بۆ خۆیان دادەنێن
﴿كَمَثَلِ الْعَنكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا﴾ وەکو جاڵجاڵۆکە وایە کەماڵێکی (بۆ خۆی) ڕەخساندووە
﴿وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنكَبُوتِ﴾ کە بەڕاستی لاوازترین ماڵ ماڵی جاڵجاڵۆکەیە ﴿لَوْ كَانُوا
يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن ۝٤١ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بێگومان خوا دەزانێ ﴿مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ﴾
ئەوان لەجیاتی خوا چی دەپەرستن وهاواری لێ دەکەن ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وهەر ئەو (خوایە) زاڵی
بەدەسەڵاتی کار دروست ۝٤٢ ﴿وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ﴾ ئەو وێنەو نموونانە بۆ خەڵکی دێنینەوە
﴿وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ﴾ تەنها زانایان لەوانە تێدەگەن ۝٤٣ ﴿خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾
خوا ئاسمانەکان و زەوی بەحەق و ڕاستی دروست کردووە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾
بەڕاستی لەوەدا بەڵگە هەیە بۆ بڕواداران ۝٤٤ ﴿اتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ بیخوێنەرەوە لەو
قورئانەی کەوەحی کراوە بۆت ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ بکە ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ
وَالْمُنكَرِ﴾ بێگومان نوێژ بەرگری (نوێژکەر) دەکات لەکاری ناشیرین و نابەسەند (حرام)
﴿وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ﴾ وە زیکر و یادی خوا گەورەترە (لەهەموو شتێك) ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ﴾ خواش
دەزانێت بەهەر کارێك کە ئێوە دەیکەن ۝٤٥

﴿وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ دەمەقاڵێ و موجادەلە مەكەن لەگەڵ خاوەنی كتێبە ئاسمانیەكاندا
﴿إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ بە جوانترین شێوە نەبێت ﴿إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ﴾ جگە لەوانەیان كە
ستەمیان كرد (لە ئێوە) ﴿وَقُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا﴾ وە (بە خاوەن كتێبەكان) بڵێن باوەڕمان هێناوە
بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئێمە ﴿وَأُنْزِلَ إِلَيْكُمْ﴾ و (بەوەش) نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئێوە
﴿وَإِلَهُنَا وَإِلَهُكُمْ وَاحِدٌ﴾ وە خوای ئێمە و خوای ئێوە یەكێكە ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە بۆ ئەو
(خوا) گەردن كەچین ﴿٤٦﴾ ﴿وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ هەروەك (پێغەمبەرانی پێشوو) قورئانمان
بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناردە خوارەوە ﴿فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ جا ئەو كەسانەی كە
كتێبمان پێداون ﴿يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ (هەندێكیان) باوەڕ بەو (قورئانە) دەهێنن ﴿وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ﴾
وە لەمانەش (بت پەرستەكانی عەرەب) كەسانێ بڕوای پێ دەهێنێت ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ﴾
تەنها بێ باوەڕان (ڕێچوو) دان نانێن بە ئایەتەكانی ئێمەدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ﴾
وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێش ئەم (قورئانە) هیچ كتێبێكت نەدەخوێندەوە ﴿وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ﴾
وە بەدەستی ڕاستت نەتنووسیوە ﴿إِذًا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ﴾ (ئەگەر وابوایە) ئەو كاتە ناڕاستەكان
(بێ بڕوایان) دەكەوتنە گومانەوە ﴿٤٨﴾ ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ﴾ (نەخێر وانییە گومان دەبەن) بەڵكو قورئان
نیشانەكانی ئاشكران ﴿فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ لە دڵ و دەروونی كەسانێكدایە كە زانستیان پێ
دراوە (لە لایەن خواوە) ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ﴾ تەنیا ستەمكاران دان نانێن بە نیشانەكانی
ئێمەدا ﴿٤٩﴾ ﴿وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ﴾ وە وتیان ئەوە بۆ چەند موعجیزە و بەڵگەیەك
دانەبەزیوە بۆ سەری (موحەممەد ﷺ) لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ﴾ بڵێ
(پێیان هێنانە خوارەوەی) موعجیزەكان تەنیا لەلایەن خواوەیە ﴿وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ وە بەڕاستی
من تەنها ترسێنەرێكی ئاشكرام ﴿٥٠﴾ ﴿أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ﴾ ئایا بۆ ئەوان بەس نییە ﴿أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ
الْكِتَابَ يُتْلَى عَلَيْهِمْ﴾ كە ئێمە قورئانمان ناردوەتە خوارەوە بۆ سەر تۆ، دەخوێنرێتەوە بەسەریاندا
﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَى لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەم قورئانەدا بەزەیی و پەند و ئامۆژگاری
هەیە بۆ باوەڕداران ﴿٥١﴾ ﴿قُلْ كَفَى بِاللَّهِ﴾ بڵێ (پێیان) خوا بەسە ﴿بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا﴾ بۆ شایەتی
دان لە نێوان من و ئێوەدا ﴿يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكان و زەویدایە دەیزانێ
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ﴾ وە كەسانێ كە باوەڕیان هێناوە بە بەتاڵ و بێ باوەڕبوون بە خوا
﴿أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ تەنها ئەوانەن زەرەرمەندان ﴿٥٢﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ بە پەلە داوای (هێنانی) سزات لێ دەكەن ﴿وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَاءَهُمُ الْعَذَابُ﴾
ئەگەر ماوەی دیاری كراو نەبوایە (بۆ سزادانی ئەوانە) بێگومان سزاكەیان بۆ دەهات ﴿وَلَيَأْتِيَنَّهُم بَغْتَةً
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ وە بەڕاستی لەناكاودا ئەو سزایەیان بۆ دێ كە ئەوان هەستی پێ ناكەن (53) ﴿يَسْتَعْجِلُونَكَ
بِالْعَذَابِ﴾ بە پەلە لە تۆ داوای (هێنانی) سزا دەكەن ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ﴾ كە بەڕاستی دۆزەخ
دەوری كافرانی داوە (54) ﴿يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذَابُ﴾ لەڕۆژێكدا سزا دایان دەپۆشێ ﴿مِن فَوْقِهِمْ وَمِن
تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ﴾ لەلای سەریانەوە و لە ژێر پێیانەوە ﴿وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە (خوا) دەفەرموێ
بچێژن تۆڵەی ئەو كردەوانەی كە لە دونیادا دەتان كرد (55) ﴿يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی بەندەكانم كە
باوەڕتان هێناوە ﴿إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ﴾ بێگومان زەوی من پان و فراوانە ﴿فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ﴾ كەواتە هەر
من بپەرستن (56) ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ﴾ هەموو كەس مردن دەچێژێ و دەمرێ
پاشان بۆ لای ئێمە دەگەڕێنرێنەوە (57) ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە كەسانێ كە باوەڕیان
هێناوە و كردەوە چاكەكانیان كردووە ﴿لَنُبَوِّئَنَّهُم مِّنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا﴾ سوێند بەخوا لە كۆشكە بەرزەكانی
بەهەشتدا نیشتەجێیان دەكەین ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ كە ڕووبارەكان بەژێریدا دێن و دەچن
﴿خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾ بێ بڕانەوە تیایدا دەمێننەوە ئای چەند چاكە پاداشتی چاكەكاران (58)
﴿الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ئەوانەی دانیان بە خۆیاندا گرت و تەنها پشتیان بە پەروەردگاریان
بەست (59) ﴿وَكَأَيِّن مِّن دَابَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا﴾ زۆر گیان لەبەر (زیندەوەر) هەیە ڕۆزی خۆی هەڵ گری
و كۆی ناكاتەوە (بۆ داهاتوو) ﴿اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ﴾ خوا ڕۆزی ئەو (گیان لەبەرانە) و ئێوەیش دەدات
﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەوە بیسەری زانا (60) ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ سوێند
بەخوا ئەگەر پرسیار لەو (بێ باوەڕانە) بكەیت كێ ئاسمانەكان و زەوی دروست كردووە
﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و ڕۆژ و مانگی رامهێناوە و خستویەتیە خزمەتیانەوە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾
بێگومان دەڵێن خوا دەی كەواتە چۆن (لە پەرستنی خوا) لادراون (61) ﴿اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ﴾ خوا ڕۆزی فراوان دەكات بۆ هەر كەس لە بەندەكان كە بیەوێ یا بۆی كەم دەكات
﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بەهەموو شتێك زانایە (62) ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ
بكەیت ﴿مَّن نَّزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ كێ لە ئاسمانەوە باران دەبارێنێ ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِن بَعْدِ مَوْتِهَا﴾ ئەمجا
بەو بارانە زەوی مردووی پێ زیندوو دەكاتەوە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن خوا ﴿قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس هەر بۆ خوایە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان
ژیریان بەكار ناهێنن (63)

﴿وَمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ وە ژیانی ئەم دونیایە تەنها رابواردنێکی بێ هودە و یاری (مەلاهە)
﴿وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ وە بەڕاستی ماڵی قیامەت هەر ئەوەیە ژیانی (ڕاستەقینە) ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾
ئەگەر ئەوان بیانزانیایە ٦٤ ﴿فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ﴾ ئەمجا کاتێ ئەو (بێ باوەڕانە) سوار کەشتی دەبن ﴿دَعَوُا
اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (و ترسیان لە نوقم بوون) تەنها هاوار لە خوا دەکەن بە دڵسۆزی و گەردن کەچیەوە
﴿فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ کەچی کاتێ خوا ڕزگاریان دەکات و دەگەنەوە وشکانی ﴿إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ﴾
کتوپڕ ئەوان هاوبەش بۆ خوا دادەنێن ٦٥ ﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا﴾ (و ڕیان لێ بهێنە) با دان
نەنێن بەوەی ئێمە پێماندان، وە لەزەت ببەن لە ژیان ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا لەمەولا دەزانن (ئەنجامی
ئەو کردەوە خراپانەیان چی دەبێ) ٦٦ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان زانیوە و سەرنجیان نەداوە ﴿أَنَّا جَعَلْنَا
حَرَمًا آمِنًا﴾ کە ئێمە (شاری مەککە) مان کردوتە جێگایەکی پیرۆز گیراوی بێ ترس و پڕ ئاسایش
﴿وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ﴾ لە کاتێکدا لە دەوروبەری ئەواندا خەڵك دەڕفێنرێت ﴿أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ﴾
دەی ئایا باوەڕ بە بەتاڵ دەهێنن ﴿وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ﴾ وە سپلەیی دەکەن بەرامبەر نیعمەتەکانی خوای
گەورە ٦٧ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ لەو کەسە ستەمکارترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستێ
﴿أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ﴾ یا باوەڕ نەهێنێ بە ئایینی ڕاست کاتێ بۆی هات ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ﴾
ئایا جێگای مانەوە بۆ بێ بڕوایان لە دۆزەخدا نیە ٦٨ ﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا﴾ وە کەسانێ کە لە پێناو
ڕەزامەندی ئێمەدا تێکۆشانیان کردووە ﴿لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا﴾ بەڕاستی ڕێنموویان دەکەین بۆ ڕێگا
چاکەکانی خۆمان ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە بێگومان خوا لەگەڵ چاکەکارانە ٦٩

سورەتی ﴿الرُّومِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەمانای ئەو پیتانە، زیاتر سەیری
سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ١ ﴿غُلِبَتِ الرُّومُ﴾ ڕوم شکێنران و ژێر کەوتن (فارس زاڵ بوو
بە سەریاندا) ٢ ﴿فِي أَدْنَى الْأَرْضِ﴾ لە نزیکترین خاکیان (لە مەککەوە یا لە وڵاتی فارسەوە)
﴿وَهُم مِّن بَعْدِ غَلَبِهِمْ﴾ وە ڕۆمەکان دوای تێشکانیان ﴿سَيَغْلِبُونَ﴾ لە داهاتوودا سەر دەکەون
(بەسەر فارسەکاندا) ٣ ﴿فِي بِضْعِ سِنِينَ﴾ لە ماوەی چەند ساڵێکدا (لە نێوان ٣ تا ٩ ساڵدا)
﴿لِلَّهِ الْأَمْرُ مِن قَبْلُ وَمِن بَعْدُ﴾ هەموو کاروبار تەنها بە دەست خوایە لەپێش (سەرکەوتن)
و پاشدوا (سەرکەوتنیش) ﴿وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە لەو ڕۆژەی (ڕۆمەکان سەردەکەون)
ئیمانداران دڵخۆش دەبن (چونکە ڕۆمەکان خاوەن نامەی ئاسمانی بوون) ٤ ﴿بِنَصْرِ اللَّهِ﴾
بە سەرخستنی خوا (بۆ ڕۆمەکان) ﴿يَنصُرُ مَن يَشَاءُ﴾ خوا هەر کەسێ بوێت سەری دەخات
﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ وە هەر ئەوە زاڵی باڵادەستی میهرەبانە ٥

﴿وَعْدَ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ﴾ ئەوە بەڵێنی خوایە (کە ڕۆمەکان سەردەکەون) خوایش پێچەوانەی بەڵێنی
خۆی ناکات ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك نازانن ٦ ﴿يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا﴾ تەنها ڕواڵەتی ئەم ژیانی دونیا دەزانن ﴿وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ﴾ بەڵام بێ ئاگن لە ڕۆژی
دوایی ٧ ﴿أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِم﴾ ئایا ئەوانە لە دەروونی خۆیاندا بیریان نەکردۆتەوە ﴿مَّا خَلَقَ اللَّهُ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ کە خوا ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە دروستی نەکردووە
﴿إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بەحەق و ڕاستی نەبێت، وە بۆ ماوەیەکی دیاری کراو ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ﴾
بێگومان زۆرێك لە خەڵك ﴿بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ﴾ باوەڕیان نییە بە خزمەت پەروەردگاریان بگەن
(لە دوا ڕۆژدا) ٨ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئایا ئەوان بەسەر زەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ
مِن قَبْلِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی ببینن سەرئەنجامی ئەو (گەلانەی کافر بوون) لە پێش ئەمان چۆن بووە ﴿كَانُوا
أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ کە زۆر بەهێزتر بوون لەمان (لە خەڵکی مەککە) ﴿وَأَثَارُوا الْأَرْضَ﴾ و زەوییان
کێڵا (بۆ کشت وکاڵ) ﴿وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا﴾ و ئاوەدانیان کردەوە زیاتر لەمان ﴿وَجَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ وە پێغەمبەرانیان بۆ هات بە موعجیزە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ﴾
بۆیە خوا ستەمی لێ نەکردوون (کە لەناوی بردوون) ﴿وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵام خۆیان
ستەمیان لە خۆیان کرد ٩ ﴿ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ أَسَاءُوا السُّوأَىٰ﴾ پاشان چارەنووسی ئەوانەی کەتاوان
و خراپەیان کرد سەختترین سزایە (کەدۆزەخە) ﴿أَن كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ لەبەر ئەوەی باوەڕیان نەهێنا
بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ﴾ و هەمیشە گاڵتەیان پێ دەکرد ١٠ ﴿اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ خوا
لەسەرەتاوە (ئادەمی) دروستکرد ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ وە لە پاش (مردنیش) دروستی دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾
پاشان بۆ لای ئەو (خوا) دەگەڕێنەوە ١١ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ وە ئەو ڕۆژەی قیامەت هەڵدەسێ
﴿يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ﴾ تاوانباران خەمبار و نائومێد دەبن ١٢ ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُم مِّن شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ﴾ بێگومان بە
ناو پەرستراوەکانیەوە تکاکارانێك نییە بۆ ئەوان ﴿وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ﴾ و ئەوان بێ باوەڕ
دەبن بە پەرستراوەکانیان (کە کردوویان بە هاوبەشی خوا) ١٣ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ ئەو ڕۆژەی
کە قیامەت هەڵدەسێ ﴿يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ﴾ (خەڵك) لەو ڕۆژەدا جیادەبنەوە لەیەکتر ١٤ ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەمجا ئەمانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَهُمْ فِي
رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ﴾ ئەوان لە بەهەشتدا دڵخۆش دەکرێن ١٥

﴿وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕ بوون و دانیان نەدەنا ﴿بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ﴾
بەنیشانەکانی ئێمە و گەیشتن بەڕۆژی دوایی ﴿فَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ﴾ ئا ئەوانە لە سزا(ی دۆزەخ)
دا ئامادە دەکرێن (١٦) ﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ﴾ ئەمجا پاکی و بێگەردی خوا بڵێن ﴿حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ﴾ کاتێ
ئێوارەتان لێ دێت، وە کاتێ بەیانیتان لێ دەبێتەوە (١٧) ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە سوپاس هەر
بۆ خوایە لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ﴾ وە(پاکی و بێگەردی خوا بڵێن) لەشەودا
و کاتێ نیوەڕۆتان لێ دێت (١٨) ﴿يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ﴾ (خوا) زیندوو لەمردوو
دەردێنێ و مردوو لەزیندوو دەردێنێ ﴿وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ وە زەوی زیندوو دەکاتەوە لەپاش
مردن و وشک بوونی ﴿وَكَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ﴾ وە هەر بەوجۆرە ئێوەش دەردەهێنرێن (لە گۆڕەکانتان) (١٩)
﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ﴾ لە نیشانەکانی ئەو (خوایە) کە ئێوەی لە خاک دروست کردووە
﴿ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ﴾ لە پاش (ماوەیەک) کتوپڕ ئێوە ئادەمین و بڵاوبوونەتەوە لە زەویدا (٢٠)
﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ﴾ وە لەنیشانەکانی ئەوە (نیشانەکانی خوایە) کە بۆی دروست کردوون
﴿مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا﴾ لە(ڕەگەزی) خۆتان هاوسەرانێک بۆ ئەوەی ئارام بگرن لە لایان
دا ﴿وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً﴾ وە خۆشەویستی و بەزەیی خستوەتە نێوانتان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ کەسانێ کەبیر دەکەنەوە (٢١) ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ
خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە لە نیشانەکانی (دەسەڵاتی) ئەوە دروست کردنی ئاسمانەکان و زەوی
﴿وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ﴾ وجیاوازی زمانتان و ڕەنگەتان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالِمِينَ﴾ بەڕاستی
لەوەدا (بەسەر) بەڵگەی زۆر هەیە بۆ زانایان (٢٢) ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وە لە نیشانەکانی
ئەوە، خەوتنتان بە شەو و ڕۆژدا ﴿وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ﴾ و هەوڵدانتان (بە ڕۆژدا) بۆ بەهرە
وەرگرتن لە بەخششی (ڕۆزی) خوا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەو
نیشانەی زۆر هەیە بۆ کۆمەڵی بیستن (٢٣) ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ لە نیشانەکانی
(خوایە) کەهەورە بروسکەتان نیشان دەدات بۆ ترسان و ئومێد (ترسان لە هەورە بروسکە و ئومێدی
بارانباریین) ﴿وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ ﴿فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ کە
زەوی دوای مردنی بەهۆی ئەو بارانەوە دەیبوژێنێتەوە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کەبەسەرکرا)
﴿لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ چەند بەڵگە و نیشانە هەیە بۆئەوانەی ژیریان بەکار دەهێنن (٢٤)

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وە لەنیشانەکانی ئەوە ﴿أَن تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ﴾ کەئاسمان و زەوی بەفەرمانی ئەو
وەستاون ﴿ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ﴾ پاشان کاتێ (لەڕۆژی دواییدا) لە زەوی یەوە بانگتان دەکەن
﴿إِذَا أَنتُمْ تَخْرُجُونَ﴾ یەکسەر ئێوە (لە گۆڕەکانتان) دێنە دەرەوە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی
لە ئاسمانەکان و زەویدایە تەنها هی خوایە ﴿كُلٌّ لَّهُ قَانِتُونَ﴾ هەموویان هەر بۆ ئەو (خوا) گەردن
کەچن ﴿٢٦﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ ئەو (خوا) زاتێکە بەدی هێنانی دەس پێکردووە ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾
لەپاشان (دوا مردنی) دووبارە دروستی دەکاتەوە ﴿وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ﴾ ئەم (دروست کردنەوەی دووەم)
لای خوا ئاسانترە ﴿وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ و هەر بۆ ئەوە (هەموو) سیفەتێکی بەرز و
بڵند لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ و هەر ئەوە زاڵی کار دروست ﴿٢٧﴾ ﴿ضَرَبَ لَكُم
مَّثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ﴾ (خوا) نموونەیەکتان لەخودی خۆتاندا بۆ دەهێنێتەوە ﴿هَل لَّكُم مِّن مَّا مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُم مِّن شُرَكَاءَ﴾ ئایا لە بەندەکانتان دا هاوبەشانێك هەیە بۆ ئێوە ﴿فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ فَأَنتُمْ فِيهِ
سَوَاءٌ﴾ لەو ڕزق و سامانەی بە ئێوەمان داوە بە جۆری ئێوە و ئەو بەندانە تیایدا یەکسان بن
﴿تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ و لەوان دەترسن (حسابیان بۆ بکەن) وەکو ترستان لە کەسانی وەك
خۆتان ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئا بەو جۆرە نیشانەکان ڕوون دەکەینەوە (بەدرێژی باسی دەکەین)
﴿لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ کەسانی ژیریان بەکار دەهێنن ﴿٢٨﴾ ﴿بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُم﴾ (وازیان لێ
هێنا) بەڵکو ئەوانەی ستەمیان کرد شوێن ئارەزووی خۆیان کەوتن ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بێ شارەزایی و زانین
﴿فَمَن يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ﴾ ئەمجا کێ (دەتوانێ) ڕێنموویی کەسێ بکات کە خوا گومڕای کردبێ
﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ لە کاتێکدا بۆ ئەوان هیچ یارمەتی دەرێك نیە ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾
کەواتە ڕووی خۆت ڕێك بکەرە ئاینی ئیسلام و پاك و ڕاست بۆ خوا ﴿فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا﴾
(شوێنی ئاینی) یەکتاپەرستی بکەوە، ئەو ئاینەی کەخوای گەورە (لەسەرەتاوە) سروشتی پاکی
مرۆڤی لەسەر دروست کردووە ﴿لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ﴾ ئاینی دروستکراوەکانی خوا هیچ جۆرە
گۆڕانی بۆ نیە ﴿ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ﴾ ئەو (ئاینەی باسکرا) هەر ئەوە ئاینی ڕێك و ڕاستە
﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەلام زۆربەی ئادەمی نازانن ﴿٣٠﴾ ﴿مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ﴾ بەتۆبەکردنەوە شوێن ئاین بکەون، وە بۆلای خوا بگەڕێنەوە و هەر لەویش بترسن،
وە بەچاکی نوێژەکانتان ئەنجام بدەن ﴿وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ و لە هاوبەش دانەران مەبن ﴿٣١﴾
﴿مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ﴾ لەوانەی کە ئاینەکەیان بەش بەش کرد ﴿وَكَانُوا شِيَعًا﴾ و بوون بە چەند کۆمەڵ
و دەستەیەکەوە ﴿كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ هەر کۆمەڵێکیان بەو (ئاینەی) خۆیان دڵخۆشن ﴿٣٢﴾

﴿وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ﴾ وە هەر کاتێ زیان (وگرانی و بێ بارانی) بکەوێ لەخەڵکی (هاوبەش دانەر بۆ خوا) ﴿دَعَوْا رَبَّهُم مُّنِيبِينَ إِلَيْهِ﴾ هاوار بۆ پەروەردگاریان دەبەن وبۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿ثُمَّ إِذَا أَذَاقَهُم مِّنْهُ رَحْمَةً﴾ پاشان کاتێ لەلایەن خۆیەوە ڕەحمەت وژیانی خۆشیان پێ بدات ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ کتوپڕ دەستەیەک لەوان ﴿بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ﴾ هاوبەش بۆ پەروەردگاریان دادەنێن ﴿٣٣﴾ ﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ﴾ (لییان گەڕێ) تا سپڵە وبێ ئەمەک بن ودان نەنێن بەو چاکانەی کە ئێمە پێمان داوون ﴿فَتَمَتَّعُوا﴾ جا دەی ڕابوێرن ولەزەت وەرگرن لەژیان ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا لەمەودوا دەزانن (چییان بەسەر دێت) ﴿٣٤﴾ ﴿أَمْ أَنزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا﴾ ئایا بەڵگەیەکمان بۆ ناردوون ﴿فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ﴾ کە دەربارەی لەوەی ئەوان کردوویانە هاوبەشی خوا بدوێ؟ ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً﴾ وە کاتێ ڕەحمەت و چاکەیەک بەخەڵک بدەین ﴿فَرِحُوا بِهَا﴾ پێی دڵخۆش دەبن ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ وە ئەگەر زیانێکیان تووش بێت ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی کردەوەی خراپیانەوە ﴿إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ﴾ کتوپڕ بێ هیوا دەبن (لەبەزەیی خوا) ﴿٣٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا ئەوانە نەیان زانیوە کە بەڕاستی خوا ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان یان کەم دەکات بۆ هەر کەسێ کەبیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەوەدا (بەئاشکرا) چەندین بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی باوەڕ دەهێنن ﴿٣٧﴾ ﴿فَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ﴾ کەواتە خزم مافی خۆی پێ بدە ﴿وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ هەروەها هەژار و ڕێبوارانی کەم دەست ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ﴾ ئەوە بۆ کەسانێک ڕەزامەندی خوایان دەوێ چاکترە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ و هەر ئەوانەن ڕزگاربوون ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَا آتَيْتُم مِّن رِّبًا﴾ ئەوەی بەناوی سوود داوتانە (بەخەڵکی) ﴿لِّيَرْبُوَ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی زیاد بێ لە ماڵ و سامانی ئەو خەڵکانەدا (زیاتر لەوە داوتانە پێیان بتان دەنەوە) ﴿فَلَا يَرْبُو عِندَ اللَّهِ﴾ ئەوە لای خوا هیچ زیاد ناکات (پاداشتی نییە) ﴿وَمَا آتَيْتُم مِّن زَكَاةٍ﴾ وە هەر زەکات و خێرێک کەداوتانە و ﴿تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ﴾ مەبەستان تەنها ڕەزامەندی خوا بووە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ﴾ ئەوانە (پاداشتیان) چەند جارە دەکەینەوە ﴿٣٩﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ﴾ خوا زاتێکە ئێوەی بەدی هێناوە لەپاشان ڕۆزی پێ داون ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ دواتر دەتان مرێنێ لەپاشان زیندووتان دەکاتەوە ﴿هَلْ مِن شُرَكَائِكُم مَّن﴾ ئایا هیچ یەک لەو هاوبەشانەی بۆ خواتان دانەنا هەیە ﴿يَفْعَلُ مِن ذَٰلِكُم مِّن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێ لەوانە(ی خوا) بکات ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ پاکی و بەرزی بۆ خوا لەوەی ئەوان دەیکەنە هاوبەشی ﴿٤٠﴾ ﴿ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ خراپە (بەڵا و شێوان ودەرد) لەوشکانی (زەوی) و دەریادا دەرکەوتووە ﴿بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ﴾ بەهۆی ئەو خراپانەی خەڵکی کردوویانە ﴿لِيُذِيقَهُم بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا﴾ بۆ ئەوەی (تۆڵەی) هەندێ لەو (خراپانەی) کردوویانە پێیان بچەژێ ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە (لەخراپەکاری) ﴿٤١﴾

﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بلێ: به‌ زه‌ویدا بگه‌ڕێن ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلُ﴾
ئه‌مجا سه‌رنج بده‌ سه‌ره‌نجامی ئه‌وانه‌ی له‌پێش (ئێوه‌وه‌) بوون چۆن بوو ﴿كَانَ أَكْثَرُهُم مُّشْرِكِينَ﴾
كه‌ زۆربه‌یان هاوبه‌ش دانه‌ر بوون بۆ خوا (٤٢) ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ﴾ كه‌واته‌ ڕووی خۆت بكه‌ره‌
ئاینی ڕێك و ڕاست ﴿مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ له‌ پێش ئه‌وه‌ ڕۆژێ بێت ﴿لَّا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ له‌لایه‌ن
خواوه‌ كه‌ گێڕانه‌وه‌ی بۆ نییه‌ ﴿يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ﴾ له‌و ڕۆژه‌دا خه‌ڵكی جیاده‌بنه‌وه‌ له‌یه‌كتر (٤٣) ﴿مَن كَفَرَ
فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ﴾ هه‌ر كه‌س بێ باوه‌ڕ بووبێ ئه‌وه‌ (تۆڵه‌ی) بێ باوه‌ڕیی یه‌كه‌ی له‌سه‌ره‌ ﴿وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا﴾
هه‌ركه‌سێش كرده‌وه‌ی چاكی كردبێت ﴿فَلِأَنفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ﴾ ئه‌وه‌ شوێن بۆ خۆیان (له‌ به‌هه‌شتدا)
ئاماده‌ ده‌كه‌ن (٤٤) ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی كه‌سانێ كه‌ باوه‌ڕیان هێناوه‌و كرده‌وه‌ی
چاكیان كردووه‌ پاداشتیان بداته‌وه‌ ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ له‌ میهره‌بانی و چاكه‌ی خۆی ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ﴾
به‌ڕاستی ئه‌و (خوا) بێ باوه‌ڕانی خۆش ناوێ (٤٥) ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وه‌ له‌ نیشانه‌كانی ئه‌و (خوا) یه‌
﴿أَن يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ﴾ كه‌ چه‌ند بایه‌كی مژده‌ده‌ر (به‌ بارینی باران) ده‌نێرێ ﴿وَلِيُذِيقَكُم مِّن رَّحْمَتِهِ﴾ بۆ ئه‌وه‌
هه‌ندێ له‌ (باران) به‌زه‌یی خۆیتان پێ بچه‌ژێ ﴿وَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ بِأَمْرِهِ﴾ وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی كه‌شتییه‌كان به‌ فه‌رمانی
خوا (به‌و بایه‌) بڕۆن و بگه‌ڕێن ﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی به‌دوای ڕۆزی ئه‌و (خوا) دا بگه‌ڕێن
(به‌ ده‌ریادا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تا شوكرانه‌ بژێری خوا بن (٤٦) ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ سوێند به‌ خوا
به‌ڕاستی پێش تۆ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) ناردومانه‌ ﴿رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ﴾ پێغه‌مبه‌رانێك بۆ لای گه‌له‌كانیان
﴿فَجَاءُوهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ ئه‌مجا موعجیزه‌ و به‌ڵگه‌ ڕوونه‌كانیان بۆ هێنان (به‌ڵام باوه‌ڕیان نه‌هێنا)
﴿فَانتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا﴾ ئه‌مجا تۆڵه‌مان سه‌ند له‌وانه‌ی تاوانیان كرد ﴿وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾
وه‌ یارمه‌تیدانی باوه‌ڕداران وسه‌رخستنیان هه‌ق و مافێكه‌ له‌سه‌رمان (٤٧) ﴿اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ﴾ خوا
ئه‌وه‌یه‌ ئه‌و بایانه‌ ده‌نێرێت ﴿فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾ بۆ ئه‌وه‌ی هه‌وره‌كان بجوڵێنن (بگه‌ڕێن) ﴿فَيَبْسُطُهُ
فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ﴾ ئه‌مجا ئه‌و (هه‌وره‌ خوا) چۆن به‌وێ بلاوی ده‌كاته‌وه‌ به‌ئاسماندا ﴿وَيَجْعَلُهُ كِسَفًا﴾ وه‌
ئه‌و (هه‌وره‌) ده‌كاته‌ پارچه‌یه‌ك (و كۆیان ده‌كاته‌وه‌ له‌سه‌ر یه‌كتر) ﴿فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ﴾ ئه‌مجا
ده‌بینی قه‌تره‌ قه‌تره‌ی باران له‌ نێوانی هه‌وره‌كه‌وه‌ ده‌بارێت ﴿فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ ئه‌مجا
كاتێ (خوا) ئه‌و بارانه‌ بباڕێنێ بۆ (وڵات وزه‌وی) هه‌ر كام له‌به‌نده‌كانی كه‌یه‌وێ ﴿إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾
كتوپڕ دڵخۆش وشادمان ده‌بن (به‌و بارانه‌) (٤٨) ﴿وَإِن كَانُوا مِن قَبْلِ أَن يُنَزَّلَ عَلَيْهِم مِّن قَبْلِهِ﴾ ئه‌گه‌رچی پێش
ئه‌وه‌ی باران به‌سه‌ریاندا ببارێ ﴿لَمُبْلِسِينَ﴾ بێ هیوا و نائومێد بوون (٤٩) ﴿فَانظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ﴾
ئه‌مجا سه‌یری ئاسه‌واری بارانی خوا بكه‌ (وه‌ك كشتوكاڵ و گژو گیا و درەخت) ﴿كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا﴾ چۆن زه‌وی زیندوو ده‌كاته‌وه‌ دوای مردن و ووشك بوونی ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ به‌ڕاستی
هه‌ر ئه‌و خوایه‌ زیندوو كه‌ره‌وه‌ی مردووانیشه‌ ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وه‌ هه‌ر ئه‌ویش به‌ده‌سه‌ڵاته‌
به‌سه‌ر هه‌موو شتێكدا (٥٠)

﴿أَرْسَلْنَا رِيحًا﴾ سوێند بەخوا ئەگەر بایەکی توندی (زەرد) بنێرین ﴿فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا﴾ جا ئەو (هەورە یا کشتوکاڵەکەیان) ببینن زەرد بوویی ﴿لَّظَلُّوا مِن بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ﴾ لەپاش ئەو (زیانە) هەر ناشوکری دەکەن ﴿٥١﴾ ﴿فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناتوانی بە مردووان (کافران) بیسەلمێنیت ﴿وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ﴾ و ناتوانی بانگەوازت بە کەڕان (کافران) بیستێنی ﴿إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ﴾ کاتی ڕوو وەردەگێڕن لێت پشت تێدەکەنەوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَمَا أَنتَ بِهَادِ الْعُمْيِ عَن ضَلَالَتِهِمْ﴾ وە تۆ ڕێنمووینی کەری نابینایان نیت (ڕزگاریان کەیت) لە گومڕاییان ﴿إِن تُسْمِعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا﴾ تۆ تەنها بە کەسانێ دەژنەوێنی کە بەنیشانەکانی ئێمە باوەڕ دەهێنن ﴿فَهُم مُّسْلِمُونَ﴾ چونکە ئەوانە گەردن کەچن (بۆ بانگ و فەرمانی تۆ) ﴿٥٣﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن ضَعْفٍ﴾ خوا ئەوێکە ئێوەی دروست کردووە لە لاوازی (لاوازی نوتفەو بچووک و منداڵی شیرەخۆرە) ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِن بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً﴾ پاشان دوای لاوازی بەهێزی کردوون (بوون بە لاو) ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِن بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً﴾ لەدوای بەهێز کردنتان لاواز و پیرتان دەکات ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ خوا هەرچی بوێت دروستی دەکات ﴿وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ﴾ وە هەر ئەوە زانای بە دەسەڵات ﴿٥٤﴾ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ وە ڕۆژی قیامەت هەڵدەستێ ﴿يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ﴾ تاوانباران سوێند دەخۆن (لە دونیادا یا لەبەرزەخ دا) ﴿مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ﴾ تەنها ساتێك ماونەتەوە (لەدونیادا) ﴿كَذَٰلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ﴾ هەر بەو وێنە ئەوان لە دونیادا لادران لە ڕاستی ﴿٥٥﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ﴾ وە کەسانی کە زانیاری و ئیمانیان پێ دراوە ووتیان ﴿لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَىٰ يَوْمِ الْبَعْثِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێوە لە (بەرزەخدا بەپێی بڕیاری) نووسراوی خوا هەتا ڕۆژی زیندووبوونەوە ماونەتەوە ﴿فَهَٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ﴾ ئەمجا ئەمە ڕۆژی زیندوو بوونەوەیە ﴿وَلَٰكِنَّكُمْ كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ بەڵام ئێوە نەتان دەزانی (ڕاستە و دێتە دی) ﴿٥٦﴾ ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَّا يَنفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْذِرَتُهُمْ﴾ جا ئەو ڕۆژەدا کەسانێك کە ستەمیان کردووە، بەهانەو بیانوو هێنانەوە سوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ وە ئەوان داوایان لێ ناکرێ خوا لە خۆیان ڕازی بکەن ﴿٥٧﴾ ﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی هێنامانەتەوە بۆ خەڵکی ﴿فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ لەم قورئانەدا بە هەموو جۆرە نموونە و مەسەلێك ﴿وَلَئِن جِئْتَهُم بِآيَةٍ﴾ ئەمجا بەڕاستی ئەگەر نیشانەیەکیان بۆ بێنی ﴿لَّيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دڵنیاش ئەو بێ بڕوایانە دەڵێن ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ﴾ ئێوە هەر دروست وبەتاڵن (ئەمە سیحرە) ﴿٥٨﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ﴾ ئا بەو جۆرە خوا مۆر دەنێت ﴿عَلَىٰ قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەسەر دڵی ئەوانەی کە ناگا و نەزانن ﴿٥٩﴾ ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ جا دان بەخۆدا بگرە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ﴾ تاوەکو ئەوانەی بێ باوەڕن لە (ئایینی) ڕاست لات نەدەن و بێزارت نەکەن ﴿٦٠﴾

سورەتی ﴿لقمان﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بە (ئەلیف، لام، میم،) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری
سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ① ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ﴾ ئەم ئایەتانە لە ئایەتەکانی
قورئانی پڕ لە حیکمەت و دانایی یە ② ﴿هُدًى وَرَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَ﴾ (هۆی) ڕێنموویی و بەزەیین بۆ
چاکەکاران ③ ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ ئەوانەی کە نوێژ بەجێ دێنن و زەکات دەدەن ﴿وَهُمْ
بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾ هەروەها باوەڕی پتەویان بە ڕۆژی دوایی هەیە ④ ﴿أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ﴾ ئەوانە
لەسەر ڕێنموویین لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانن ڕزگارن ⑤
﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ﴾ هەندێ لە خەڵکی هەیە قسە و باسی بێهودە دەکڕێ (وەک ئەفسانە
و گۆرانی و مۆسیقا) ﴿لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بۆ ئەوەی بەنەزانی خەڵک لە ڕێگای خوا گومڕا بکات
﴿وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا﴾ وە ڕێگای خوا دەکاتە جێگای گاڵتەو لاقرتێ ﴿أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ﴾ ئەوانە سزای
ڕیسواکەریان بۆ هەیە ⑥ ﴿وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا﴾ وە هەر کاتێ ئایەتەکانی ئێمەی بەسەردا بخوێنرێتەوە
﴿وَلَّى مُسْتَكْبِرًا﴾ ڕوو وەردەگێڕێت بەخۆ بەگەورە زانینەوە ﴿كَأَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا كَأَنَّ فِي أُذُنَيْهِ وَقْرًا﴾
هەروەک نەیبیستبێ، یا هەروەک لە هەردوو گوێچکەیدا کەڕی بێ ﴿فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی
(ئەی موحەممەد ﷺ) مژدەی بدەری بە سزایەکی سەخت ⑦ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
بێگومان ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئەنجام داوە ﴿لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ﴾ بۆ ئەوان
بەهەشتانی پڕ ناز و نیعمەت هەیە ⑧ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا﴾ هەتا هەتایە دەمێننەوە تێیدا، ئەوە
بەڵێنێکی ڕاستە لە خواوە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵی باڵادەستی کاربەجێ یە ⑨ ﴿خَلَقَ
السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا﴾ (خوا) ئاسمانەکانی دروست کردووە بێ هیچ کۆڵەکەو ئەستوونێک کە ئێوە
ببینن ﴿وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ﴾ وە لە زەویدا چەندان شاخی لەنگەر داکوتاوی داناوە ﴿أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ﴾ بۆ
ئەوەی نەتانهەژێنێ و نەجوڵێ لەژێرتاندا ﴿وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ﴾ لە هەموو جۆرە زیندەوەرێکی تێدا
بڵاوکردۆتەوە ﴿وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە لە ئاسمانەوە بارانمان باراندوە ﴿فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ﴾
بەهۆی ئەو (بارانەوە) لە زەویدا هەموو جۆرە ڕووەکێکی بەکەڵک و جوانمان ڕواندووە ⑩
﴿هَذَا خَلْقُ اللَّهِ﴾ ئەمە (باسکرا) دروست کراوی خوایە ﴿فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ﴾ دەی پیشانم
بدەن ئەو (بت و پەرستراو)انەی بێجگە لە خودا چیان دروست کردووە ﴿بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾
(هیچیان دروست نەکردووە) بەڵکو ستەمکاران لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ⑪

﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی دانای و حیکمەتماندا بە لوقمان ﴿أَنِ اشْكُرْ لِلَّهِ﴾
(وپێمان ووت) سوپاسی خوا بکە ﴿وَمَن يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ﴾ جا هەر کەس شوکرانە بژێری
خوا بکات ئەوە بێگومان شوکرانە بژێری (بۆ قازانج و سوودی) خۆی دەکات ﴿وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ
حَمِيدٌ﴾ هەرکەسێش ناسوپاسی کردبێ (زیانی بەخوا نەگەیاندووە) ئەوە بێگومان خوا بێ نیازی
سوپاس کراوە ⦗١٢⦘ ﴿وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی ئەوکاتە بکە
کە لوقمان بەکوڕەکەی ووت کە ئامۆژگاری دەکرد ﴿يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ (ووتی) ئەی کوڕە
شیرینەکەم هاوبەش بۆ خوا دامەنێ ﴿إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ چونکە بەڕاستی هاوبەش دانان بۆ خوا
ستەمێکی زۆر گەورەیە ⦗١٣⦘ ﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ﴾ وە فەرمانمان داوە بەئادەمی (بەچاکی هەڵس
و کەوت کردن بەگەڵ) دایك و باوکیدا ﴿حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ﴾ دایکی هەڵی ئەگری بەدروو گیانی
(پێی لاو ر دەبێ) لاوازی لەدوای لاوازی ﴿وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ﴾ و بڕینەوەی لەشیر لە (دوو تەمەنی)
دوو ساڵیەوە ﴿أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ﴾ (وەفەرمانمان بەئادەمی دا) کە سوپاسگوزاری من (خوا)
وباوك و دایکت بکە ﴿إِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾ تەنها بۆ لای منە گەڕانەوەتان ⦗١٤⦘ ﴿وَإِن جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَن تُشْرِكَ بِي﴾
وەئەگەر (باوك و دایکت) ئەرکی هەوڵیان دا لەگەڵت بۆئەوەی شتێ بکەیت بەهاوبەشی
من ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا﴾ کەهیچ زانیاری بەکت پێی نی یە ئەوە گوێڕایەڵیان مەکە
﴿وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا﴾ بەلام لەدونیادا زۆر بەچاکی هاوڕێیەتی وهەڵسوکەوتیان لەگەڵدا
بکە ﴿وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ﴾ وشوێن ڕێبازی کەسێك بکەوە کەبەدڵسۆزی گەڕاوەتەوە بۆلای من
﴿ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ (لەدوا ڕۆژدا) گەڕانەوەتان تەنها بۆلای منە ﴿فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا
هەواڵتان دەدەمێ بەو کردەوانەی کەکردوتانە ⦗١٥⦘ ﴿يَا بُنَيَّ﴾ (لقمان ووتی) ئەی کوڕە شیرینەکەم
﴿إِنَّهَا إِن تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ﴾ بەڕاستی ئەو (چاکە و تاوانە) ئەگەر کێشی تۆوە خەرتەلەیەکیش بێت
﴿فَتَكُن فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ﴾ لەناو بەردێکدا یان لەناو ئاسمانەکان یان لەزەوی دا بێت
﴿يَأْتِ بِهَا اللَّهُ﴾ خوا (لەقیامەت دا) دەیهێنێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا وردبین و ئاگادارە
⦗١٦⦘ ﴿يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ﴾ ئەی کوڕە شیرینەکەم نوێژ بەجێ بێنە ﴿وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾
وفەرمان بکە بەچاکە و ڕێگری بکە لەخراپە ﴿وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ﴾ خۆگر و بەئارام بەلەسەر هەر بەڵاو
ناخۆشی یەك تووشت دێ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ بێگومان ئەوە لەو کارە گەورانەیە کە خوا پێویستی
کردووە ⦗١٧⦘ ﴿وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ﴾ ڕوو لەخەڵك وەرمەگێڕە ﴿وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا﴾ و بەکەشخە
و فیزەوە مەڕۆ بەزەویدا ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ چونکەبەڕاستی خوا هیچ خۆبەزل زانێکی
شانازی کەریخوش ناوێ ⦗١٨⦘ ﴿وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ﴾ وە لەڕۆشتندا مام ناوەندی بە (نەهێواش نە بەپەلە)
﴿وَاغْضُضْ مِن صَوْتِكَ﴾ (لەقسەکردندا) دەنگت نەرم بکەرەوە ﴿إِنَّ أَنكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ﴾ بەڕاستی
ناخۆشترینی دەنگەکان دەنگی (گوێدرێژە) گوێدرێژە ⦗١٩⦘

﴿أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُم﴾ ئایا ئەتان زانیوە کە بەڕاستی خوا ڕامی هێناوە بۆتان ﴿مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾
ئەوەی لەئاسمانەکان و ئەوەی لەزەوی دایە ﴿وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ﴾ وە نیعمەتەکانی ڕشتووە بەسەرتاندا
﴿ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً﴾ چ دیار و ئاشکرا و چ پەنهان و نادیار، ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ﴾ هەندێ لەئادەمی
موجادەلە و دەمەقاڵێ دەکات لەبارەی خواوە ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ﴾ بەبێ هیچ زانیارییەک یان
ڕێنموونییەک یان کتێبێکی ڕوون وئاشکرا (٢٠) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وەکاتێ پێیان بوترێ ﴿اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾
شوێنی ئەو (ئاینە) بکەون خوا ناردوویەتی بەخوارەوە ﴿قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ دەڵێن نەخێر
بەڵکو ئێمە شوێن ئەو (ئاینە) دەکەوین کە باو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ﴾
ئەگەرچی شەیتان بانگیان بکات ﴿إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ سزای ئاگری هەڵگیرساوی دۆزەخ (٢١)
﴿وَمَن يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ﴾ هەرکەسێک بەڕاستی ڕوو بکاتە خوا (ملکەچی فەرمانەکانی ئەو بێت)
﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و چاکەکار بێت (لەگوفتار و کرداریدا) ﴿فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾ ئەوە بێگومان
دەستی گرتووە بەبەهێزترین دەستە گیرەوە (کە یەکخواپەرستی ودینی پیرۆزی ئیسلامە)
﴿وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ وە سەرئەنجامی هەموو کارێک تەنها بۆلای خوایە (٢٢) ﴿وَمَن كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ
كُفْرُهُ﴾ وە هەرکەس بێ بڕوا بوو بابێ بڕوایی ئەوە خەفەتبارت نەکات ﴿إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ﴾
گەڕانەوەیان تەنها بۆلای ئێمەیە ﴿فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا﴾ ئەمجا هەواڵیان دەدەین بەوەی کردوویانە
﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا بەوەی لەناو دڵەکاندایە ئاگادارە (٢٣) ﴿نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا﴾ کەمێ ئاز
و نیعمەتیان پێ دەدەین (لە دونیادا) ﴿ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ لەپاشان ناچاریان دەکەین کە
بڕۆنە ناو سزای سەختەوە (٢٤) ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیاریان
لێ بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۚ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن خوا
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ سوپاس بۆ خوا (کەدان بەو ڕاستییە دادەنێن) ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾
بەڵام زۆربەیان نازانن (٢٥) ﴿لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان و زەوی
دایە ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ بەڕاستی هەر خوایە بێ نیاز و ستایش کراو (٢٦) ﴿وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ
مِن شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ﴾ بێگومان ئەگەر هەرچی درەخت لەزەوی دایە قەڵەم و پێنووس بێت ﴿وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ﴾
هەموو دەریای زەوی ببێتە مرەکەب ﴿مِن بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ﴾ حەوت دەریای تر دوای ئەوەی
(مرەکەب) بێت بەمرەکەب ﴿مَّا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ﴾ ووتە و زانراوەکانی خوا دوایی نایەن و تەواو نابن
﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زاڵی باڵادەستی کار دروستە (٢٧) ﴿مَّا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ﴾ دروست
کردنی هەمووتان (لەسەرەتاوە) و زیندوو کردنەوەتان ﴿إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ وەک (دروست کردن و
زیندوو کردنەوەی) تەنها کەسێک وایە ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە (٢٨)

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ ئایا نەتزانیوە کەبەڕاستی خوا شەو دەکات بەناو ڕۆژدا ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ
فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەکات بەناو شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆر و مانگی ڕام هێناوە وخستویەتیە
خزمەتیانەوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى﴾ هەر یەکەیان تا ئەوماوەیەی (بۆیان) دیاری کراوە،
دەگەڕێن ودەسوڕێنەوە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بەوەی دەیکەن خەبەردارە ﴿٢٩﴾
﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەیەکە بێگومان تەنها خوا ڕاستە و حەقە ﴿وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ﴾ و بەڕاستی ئەوەی هاواری لێ دەکەن و دەیپەرستن بێجگە لەو (خوا) بەتاڵ
وناڕاستە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ وە بێگومان هەر خوا بڵندو گەورەیە ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتزانیوە
(نەت دیوە) ﴿أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ﴾ کە کەشتیەکان بە چاکەو نەرمی خوا دەڕۆن لەدەریادا
﴿لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەنیشانەکانی خۆیتان نیشان بدات ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ چونکە
بەڕاستی لەمەدا (کەباسکرا) چەند بەڵگەیە هەیە ﴿لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو ئارام گرێکی
شوکرانە بژێر ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ﴾ وە هەرکاتێ (لەدەریادا) شەپۆلێکی وەك هەورەکان
دایان پۆشی ﴿دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (ترسی خنکان و نوقم بوونیان بێت) هاوار لەخوا دەکەن،
دڵسۆزانە هەر بۆ ئەو ملکەچ دەبن ﴿فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ ئەمجا کاتێ (خوا) ڕزگاری کردن بۆ ووشکانی
﴿فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ﴾ ئەوسا هەندێکیان مام ناوەندی یە (هەندێکی تریان کافرە، وەدان نانێ بەچاکەی
خوادا) ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ﴾ کەس نیشانەکانی ئێمە نکۆڵی ناکات جگە لە پەیمان
شکێنانی ناشوکر و (سپڵە) نەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ ئەی ئادەمی خۆپارێزبن لە (تۆڵەی)
پەروەردگارتان ﴿وَاخْشَوْا يَوْمًا﴾ لەو ڕۆژەش بترسن ﴿لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ﴾ هیچ باوکێ تاوانی
ڕۆڵەکەی هەڵناگرێ ﴿وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا﴾ و هیچ ڕۆڵەیەکیش شتێك لە تاوانی باوکی
هەڵ گرێت ﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا حەق و ڕاستە ﴿فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾
کەواتە با ژیانی دونیا هەڵتان نەخەڵەتێنێ ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە با شەیتانی فریودەر بە(بیانوی
بەزەیی و لێ بوردنی) خوا نەتان خەڵەتێنێ ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ بەڕاستی تەنها لای خۆیە
زانیاری (کاتی هاتنی) ڕۆژی دوایی ﴿وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ﴾ وە هەر خوا باران دەبارێنێ ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ﴾
تەنها خوا دەزانێ بەوەی لەمنداڵدانی (دایکان) دایە ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا﴾ وە هیچ کەس
نازانێ سبەینێ (لە داهاتوودا) چی دەکات ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ﴾ وە هیچ کەس نازانێت لە
چ شوێن و زەوی یەکدا دەمرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا زانا و ئاگادارە ﴿٣٤﴾

سورەتی ﴿السجدة﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە (١) ﴿تَنزِيلُ ٱلْكِتَٰبِ لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ هێنانە خوارەوەی ئەم قورئانە هیچ گومانی تێدانی یە ﴿مِن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوەیە (٢) ﴿أَمْ يَقُولُونَ ٱفْتَرَىٰهُ﴾ ئایا (بێ باوەڕەکان) دەڵێن موحەممەد ﷺ خۆی ئەم (قورئانەی) هەڵبەستووە ﴿بَلْ هُوَ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ (نەخێر هەڵی نەبەستووە) بەڵکو ئەو (قورئانە) ڕاستە لەلایەن پەروەردگارتەوە (هاتووە) ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا﴾ بۆ ئەوەی بەو (قورئانە) بترسێنی خەڵکێ ﴿مَّآ أَتَىٰهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ کە لە پێش تۆ هیچ ترسێنەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ بەڵکو ڕێنموویی وەرگرن (٣) ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ خوا زاتێکە ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە بەدی هێناوە ﴿فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ﴾ پاشان بەرز بووەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (ئیمەش باوەڕمان پێیەتی و چۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿مَا لَكُم مِّن دُونِهِۦ مِن وَلِىٍّ وَلَا شَفِيعٍ﴾ بێجگە لەو (خوا) هیچ پشتیوان و تکاکارێکتان نییە ﴿أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ دەی بۆ بیر ناکەنەوە و پەند وەرناگرن (٤) ﴿يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ إِلَى ٱلْأَرْضِ﴾ خوا هەموو کاروبارەکان بەڕێوە دەبات لە ئاسمانەوە تا زەوی (هەتا ڕۆژی دوایی) ﴿ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ﴾ لە پاشان هەموو ئەو کاروبارە بەرز دەبێتەوە بۆ لای خۆی ﴿فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُۥٓ أَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ لە ڕۆژێکدا (لە قیامەتدا) کە ئەندازەکەی هەزار ساڵە لەو ساڵانەی ئێوە دەیژمێرن (٥) ﴿ذَٰلِكَ عَٰلِمُ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ﴾ ئەو (خوا) زانایە بە هەموو نهێنی و ئاشکرایەك ﴿ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ﴾ بە دەسەڵات و میهرەبانە (٦) ﴿ٱلَّذِىٓ أَحْسَنَ كُلَّ شَىْءٍ خَلَقَهُۥ﴾ زاتێکە هەموو شتێکی بە جوانترین شێوە دروست کردووە ﴿وَبَدَأَ خَلْقَ ٱلْإِنسَٰنِ مِن طِينٍ﴾ وە مرۆڤی لە سەرەتاوە لە قوڕ دروست کرد (٧) ﴿ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُۥ مِن سُلَٰلَةٍ مِّن مَّآءٍ مَّهِينٍ﴾ لە پاشان نەوەی مرۆڤی لە پوختەیەك لە ئاوی بێ نرخ و قێزەون دروست کردووە (٨) ﴿ثُمَّ سَوَّىٰهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِن رُّوحِهِۦ﴾ لە پاشان ڕێك و پێکی کرد (بە شێوەی ئادەمی) و فووی کرد بە بەریدا لەو ڕوحێك کە خۆی دروستی کرد (دانە پاڵی ڕۆح بۆ لای خوا بۆ ڕێز و تەشریفە) ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَٰرَ وَٱلْأَفْـِٔدَةَ﴾ گوێ و چاو و دڵی پێبەخشیوون ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆر کەم سوپاسی خوا دەکەن (٩) ﴿وَقَالُوٓا۟ أَءِذَا ضَلَلْنَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ (بێ باوەڕەکان) دەڵێن ئایا کاتێك (مردین و لەشمان بزر و) لە ناو زەویدا ون بووین ﴿أَءِنَّا لَفِى خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ ئایا سەر لەنوێ جارێکی تر دروست دەکرێینەوە (و زیندوو دەبینەوە) ﴿بَلْ هُم بِلِقَآءِ رَبِّهِمْ كَٰفِرُونَ﴾ (وانییە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان نییە بە خزمەت پەروەردگاریان بگەن (بۆ دادگایی قیامەت) (١٠) ﴿قُلْ يَتَوَفَّىٰكُم مَّلَكُ ٱلْمَوْتِ ٱلَّذِى وُكِّلَ بِكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ فریشتەی گیان کێشان کە گیان کێشانی ئێوەی پێ سپێراوە دەتان مرێنێ ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ لە پاشان بۆ لای پەروەردگارتان دەگەڕێنرێنەوە (١١)

﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ﴾ ئەگەر دەبینی کاتێك (لەقیامەت دا) تاوانباران ﴿نَاكِسُو رُءُوسِهِمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾
لەحوزووری پەروەردگاریاندا (لەخەجاڵەتی دا) سەریان داخستووە ﴿رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا﴾ (دەڵێن)
ئەی پەروەردگاری ئێمە (ئەوەی بەڵێنت پێ دابووین) دیمان و بیستمان ﴿فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا﴾ دەی
بمانگێڕەرەوە (بۆ دونیاتا) کردەوەی چاك بکەین ﴿إِنَّا مُوقِنُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە دڵنیایین (لەقیامەت)
﴿١٢﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَاهَا﴾ ئەگەر بمانویستایە ڕێنموونیمان بەهەموو کەسێ دەدا
﴿وَلَٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي﴾ بەڵام بەڵێنی من چەسپاو و جێگیر بووە ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ کە بێگومان دۆزەخ
پڕدەکەم ﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ لەجنۆکە و ئادەمی پێکڕا ﴿١٣﴾ ﴿فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾
کەواتە (سزای دۆزەخ) بچێژن، چونکە گەیشتنی بەم ڕۆژەتان لەبیر کردبوو ﴿إِنَّا نَسِينَاكُمْ﴾
بەڕاستی ئێمەش ئێوەمان لەبیر خۆمان بردەوە ﴿وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ﴾ و سزای بەردەوام بچێژن ﴿بِمَا
كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی دەتانکرد (لەدونیادا) ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا﴾ تەنها کەسانێ باوەڕ
بەئایەتەکانی ئێمە دەهێنن ﴿الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا﴾ هەر کاتێ بەو (ئایەتانە) ئامۆژگاری بکرێن
ئەکەون بە ڕوودا بەسوژدە بردنەوە ﴿وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ و بەپاکی ستایشی پەروەردگاریان دەکەن
﴿وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ۩﴾ و خۆیان بەگەورە نازانن ﴿١٥﴾ ﴿تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ﴾ تەنیشتیان دوور
ئەکەوێتەوە لە جێگای خەوتنیان (واتە لەخەو هەڵدەسن بۆ شەونوێژ کردن) ﴿يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾
هاوار و پاڕانەوە لە پەروەردگاریان دەکەن بەترس و هیواوە ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ و لەو ڕۆزی و سامانەی
پێمان داوون دەبەخشن ﴿١٦﴾ ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ﴾ ئەمجا هیچ کەس نازانێ ﴿مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾ چی
شاراوەتەوە بۆیان لە (بەهەشت دا کە هۆی) گەشبوونی چاوەکانی ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ئەم
پاداشتە (دەدرێتەوە) بەهۆی ئەو کردەوانەی کە کردویانە ﴿١٧﴾ ﴿أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا﴾ دەی ئایا کەسێ
ئیماندار بووبێ ﴿كَمَن كَانَ فَاسِقًا﴾ وەك کەسێکە دەرچووبێ لە ئیمان (وفاسق بووبێت) ﴿لَّا يَسْتَوُونَ﴾
هەرگیز چوونیەك نین ﴿١٨﴾ ﴿أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ جا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە
چاکەکانیان کردووە ﴿فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ نُزُلًا﴾ ئەوە بەهەشتێکی پڕ ڕێز و خۆشیان بۆ هەیە ﴿بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی کەدەیان کرد ﴿١٩﴾ ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا﴾ وە ئەوانەی کە فاسق بوون
﴿فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ﴾ ئەوە جێگایان ئاگرە ﴿كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا﴾ هەر کاتێ بیانەوێ لە دۆزەخ
دەرچن ﴿أُعِيدُوا فِيهَا﴾ دووبارە دەیانگێڕنەوە ناو دۆزەخ ﴿وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ﴾ و پێیان دەوترێ
بچێژن سزای ئەو ئاگرەی ﴿الَّذِي كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ کە ئێوە باوەڕتان پێ نەدەکرد ﴿٢٠﴾

﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ﴾ وە بەڕاستی ئێمە سزای دونیایان پێ دەچێژین ﴿دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ﴾
جگەلە سزای هەرە گەورە (ی دۆزەخ) ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تابگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) (٢١) ﴿وَمَنْ
أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ وە کێ ستەمکارترە لەو کەسەی بە ئایەتەکانی پەروەردگاری ئامۆژگاری
بکرێت ﴿ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا﴾ دوا ئەوە ڕوو وەرگێڕێت وپشتی تێ بکات ﴿إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ﴾
بەڕاستی ئێمە تۆڵە سێنەرین لە تاوانباران (٢٢) ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی
ئێمە تەوراتمان دا بەموسا ﴿فَلَا تَكُن فِي مِرْيَةٍ مِّن لِّقَائِهِ﴾ ئەمجا گومانت نەبێت (ئەی موحەممەد ﷺ)
لەگەیشتنت بەموسا (یان گومانت نەبێت لەگەیشتنی تەورات بەموسا) ﴿وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
وە ئێمە ئەو (تەوراتە)مان کرد بەڕێنموونی کەری بەنو ئیسرائیل (٢٣) ﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً﴾ وە
لەو ئەواند، پێشەوایانێکمان دانا ﴿يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾ ڕێنموونیی (خەڵك) یان دەکرد بە فەرمانی ئێمە
﴿لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ﴾ کاتێ خۆیان گرت و بەئایەتەکانی ئێمە دڵنیا بوون (باوەڕی
پتەویان هێنا) (٢٤) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ﴾ بێگومان پەروەردگارت بڕیار دەدات لەنێوان (بەندەکانی
دا) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی ئەوان تێیدا جیاواز بوون
(٢٥) ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ ئایا (ڕێگای ڕاست) ڕوون نەبوتەوە بۆیان ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّنَ الْقُرُونِ﴾
کە ئێمە پێش ئەمان زۆر گەل و نەتەوەمان لەناو بردووە ﴿يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ﴾ ئەمان (بێ باوەڕانی
مەککە) بەشوێن و خانووە (وێران کراوە) کانی ئەواندا هاتوو چۆ دەکەن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾
بەڕاستی لە (تێچوونی) ئەواندا چەند بەڵگەی گەورە هەیە ﴿أَفَلَا يَسْمَعُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە (ئەو
ڕاستیانە) نابیستن (٢٦) ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نابینن و نازانن ﴿أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ﴾ کە ئێمە ئاو
دەنێرین بۆ زەوی وشکی بێ ڕووەك ﴿فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا﴾ ئەمجا بە هۆی ئەو (ئاوەوە) کشتوکاڵ و
گژو گیا دەڕوێنین ﴿تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنفُسُهُمْ﴾ کە ئاژەڵیان لێی دەلەوەڕێ و خۆشیان لێی دەخۆن
﴿أَفَلَا يُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە نابینن (٢٧) ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْفَتْحُ﴾ وە (بێ باوەڕانی مەککە بە موسڵمانان)
دەڵێن ئەم حوکم و بڕیاردانی قیامەتە، کەی دەبێ ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن (٢٨)
﴿قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ڕۆژی بڕیاردانی قیامەت
سوودی نییە سوود ناگەیەنێت بەوانەی بێ باوەڕ بوون لە دونیادا ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ و مۆڵەتیشیان
پێ نادرێ (٢٩) ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرگێڕە و گوێیان مەدەرێ
﴿وَانتَظِرْ إِنَّهُم مُّنتَظِرُونَ﴾ وە تۆ چاوەڕوانی بکە بێگومان ئەوانیش چاوەڕوانن (٣٠)

سورەتی ﴿الأحزاب﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ (بەردەوام) لە خوا بترسە ﴿وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ بە
گوێی کافران و دوورووەکان مەکە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بێگومان خوا زانای کاربەجێیە
(1) ﴿وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ وە شوێنی ئەوە بکەوە کە لە پەروەردگارتەوە وەحیت بۆ کراوە
﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا بەوەی کەدەیکەن ئاگادارە (2) ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾
پشت هەر بەخوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ وە خوا بەسە پارێزەر بێت (3) ﴿مَّا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ﴾
خوا دای نەناوە بۆ هیچ پیاوێك (ئادەمییەك) ﴿مِّن قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ﴾ دوو دڵ لە ناو سنگیدا
﴿وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ اللَّائِي﴾ وە (خوا) ئەو هاوسەرانەتانی نەکردوەتە ﴿تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ دایکتان
کە (ظهار) یان لەگەڵ دەکەن (پێیان دەڵێن ئێوە وەك پشتی دایکمان وان بۆ ئێمە) ﴿وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ
أَبْنَاءَكُمْ﴾ وە خوا بە کوڕ کراوەکانتانی نەکردوەتە کوڕتان ﴿ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُم بِأَفْوَاهِكُمْ﴾ ئەوە قسەی سەر
زارەکی ئانە ﴿وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ﴾ خواش وتەی ڕاست دەڵێ ﴿وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ﴾ هەر ئەویش
ڕێنموویی (خەڵك) دەکات بۆ ڕێگای ڕاست (4) ﴿ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ﴾ (ئەو بە کوڕ کراوانە) بە ناوی
باوکیانەوە بانگیان بکەن ﴿هُوَ أَقْسَطُ عِندَ اللَّهِ﴾ ئەوە ڕاسترە بەلای خواوە ﴿فَإِن لَّمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ﴾ ئەمجا
ئەگەر باوکیان نەناسی (تابە ناویانەوە بانگیان بکەن) ﴿فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ﴾ ئەوانە برای ئاینی
و دۆست و خۆشەویستانن ﴿وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ﴾ هیچ گوناهێکتان لەسەر نییە
لەو (بانگ کردنە) کە بە هەڵەیی گوتبێتان (پێش هاتنی ئەم ئایەتە) ﴿وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ﴾
بەڵام (گوناهبار دەبن) ئەگەر بەدڵ و بەدەم ئەنقەست بیکەن ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا
لێبوردەی میهرەبانە (5) ﴿النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ لە خودی باوەڕداران بۆ
خۆیان لە پێشترە ﴿وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ﴾ خێزانەکانیشی دایکی باوەڕدارانن ﴿وَأُولُو الْأَرْحَامِ﴾ و ئەوانەی
(بە نەسەب) خزمی یەکترن (ئەگەر موسوڵمان بن) ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ لە قورئانی خودا
بۆ یەکتری لە پێشترن (میرات لە یەکتر دەبەن) ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ﴾ لە ئیمانداران و کۆچەران
(کە خزم نین) ﴿إِلَّا أَن تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُم مَّعْرُوفًا﴾ مەگەر خۆتان چاکەیەك (بەخشین یا وەسیەتێ) بۆ
دۆست و خۆشەویستانتان بکەن ﴿كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا﴾ ئەو بڕیارە لە قورئان (یان لە لوح
المحفوظ دا) نووسراوە (6)

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بیریان بخەرەوە) کاتێ کە پەیمانمان وەرگرت
لە پێغەمبەران ﴿وَمِنكَ وَمِن نُّوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ هەروەها لە تۆ ولەنووح وەئیبراهیم و
لەمووسا ولەعیسای کوڕی مەریەم ﴿وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا﴾ وەلەهەموویان پەیمانی بەهێزو بتەومان
وەرگرت ﴿٧﴾ ﴿لِّيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَن صِدْقِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) پرسیار لەڕاستگۆیان بکات دەربارەی
ڕاستییان ﴿وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ وسزای پڕ ئێش و ئازاریشی ئامادە کردووە بۆ بێ باوەڕان ﴿٨﴾
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیر لەچاکە و بەهرەی
خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ﴾ کاتێ لەشکرێکی زۆرتان بۆ هات (لە جەنگی خەندەقدا)
﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا﴾ ئەمجا ئێمە بایەکی بەهێزمان بۆ ناردن ﴿وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا﴾ ولەشکری (فریشتەش)
کە ئێوە نەتان دەبینی ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾ وەخوا بەوەی ئێوە دەیکەن بینایە ﴿٩﴾ ﴿إِذْ جَاءُوكُم
مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ﴾ کاتێ (بێ باوەڕان) هێرشیان بۆ هێنان لە سەرووتانەوە و لە خوارتانەوە
(چوار دەوری مەدینەیان گرت) ﴿وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ﴾ وە چاوەکان ئەبلەق بوون ﴿وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ
الْحَنَاجِرَ﴾ و دڵەکان (لە ترسا) گەیشتبوونە گەروو ﴿وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا﴾ و گومانی جۆراوجۆرتان
بە خوا دەبرد ﴿١٠﴾ ﴿هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ لەوێدا ئیمانداران تاقی کرانەوە ﴿وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا﴾ وە
ڕاوەشێنران بەڕاوەشاندنێکی توند ﴿١١﴾ ﴿وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ (بیر بکەرەوە) کاتێك
دووڕووەکان وئەوانەی لە دڵیاندا نەخۆشی هەبوو وتیان ﴿مَّا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا﴾ خوا و
پێغەمبەرەکەی بێجگە لە فریودان هیچ بەڵێنێکیان پێ نەداین ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذْ قَالَت طَّائِفَةٌ مِّنْهُمْ﴾ وە کاتێ
دەستەیە لەو (دووڕووانە) وتیان ﴿يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا﴾ ئەی دانیشتوانی مەدینە ئێرە
جێی مانەوەتان نی یە دەی بگەڕێنەوە ﴿وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ﴾ وە کۆمەڵێ تر لەوان مۆڵەتی گەڕانەوە
لەپێغەمبەر ﷺ دەخوازن ﴿يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ﴾ دەیان وت خانووەکانمان بێ بەربەر و ڕووت
و کەلێن ویە ﴿وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ﴾ لەکاتێکدا وانی نەبوو (کەدەیان وت) ﴿إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا﴾ ئەوان تەنها
مەبەستیان هەڵهاتن بوو (لەجیهادکردن) ﴿١٣﴾ ﴿وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِم مِّنْ أَقْطَارِهَا﴾ وە ئەگەر هێرش بهێنرایەتە
سەریان لە هەموو لایەکی (مەدینە)وە ﴿ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ لَآتَوْهَا﴾ ئەمجا داوای کافربوون و جەنگ
کردنیان لێ بکرایە (دژ بەتۆ ئەی موحەممەد ﷺ) داواکەیان بەجێ دەهێنا (و بەگوێیان دەکردن)
﴿وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا﴾ وە ئەم داوایان دوانەدەخست ماوەیەکی کەم نەبێت ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا
اللَّهَ مِن قَبْلُ﴾ بێگومان ئەوانە لەپێش ئەم (ڕووداوە) پەیمانیان بەخوا دابوو ﴿لَا يُوَلُّونَ الْأَدْبَارَ﴾ کە (نە
بەرد) پشت هەڵناکەن و ڕاناکەن ﴿وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا﴾ وە پەیمانی درا بە خوا (خاوەنەکەی)
لێپرسراو دەبێ ﴿١٥﴾

﴿قُل لَّن يَنفَعَكُمُ الْفِرَارُ﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ به‌دووڕووه‌کان) بڵێ هه‌ڵهاتن سوودتان پێ ناگه‌یه‌نێ ﴿إِن
فَرَرْتُم مِّنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ﴾ ئه‌گه‌ر له‌مردن یاکوشتن هه‌ڵبێن (خۆتان ده‌ربه‌نه‌وه) ﴿وَإِذًا لَّا تُمَتَّعُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾
جا له‌وکاته‌دا به‌هره‌ور خۆشی ژیانتان پێ نادرێ ماوه‌یه‌کی که‌م نه‌بێ ﴿١٦﴾ ﴿قُلْ مَن ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُم مِّنَ اللَّهِ﴾
بڵێ کێیه ئه‌و که‌سه‌ی ئێوه له‌خوا ده‌پارێزێ؟ ﴿إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً﴾ ئه‌گه‌ر خوا زیان
و خراپه‌یان به‌ره‌یی و ڕه‌حمه‌تی بۆ ئێوه بوێت ﴿وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگه له‌خوا بۆ ئه‌وان
نیه ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ پشتیوان و یارمه‌تی ده‌رێك ﴿١٧﴾ ﴿قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنكُمْ﴾ بێگومان خوا
ده‌زانێ به‌و که‌سانه‌تان که‌ئاسته‌نگ دروست ده‌کات له‌ڕێگه‌ی (موسڵمانان بۆجیهاد کردن)
﴿وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا﴾ که به‌براده‌ره‌کانیان ده‌ڵێن وه‌رن بۆلای ئێمه (وخۆیان ده‌دزیه‌وه
له‌جیهاد) ﴿وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ ئه‌وانه نایه‌ن بۆ جه‌نگ و غه‌زا زۆر به‌که‌می نه‌بێت ﴿١٨﴾ ﴿أَشِحَّةً
عَلَيْكُمْ﴾ له‌ئاستی ئێوه‌دا (ئه‌ی موسڵمانان ئه‌وانه) چرووکن ﴿فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ﴾ ئه‌مجا کاتێك (به‌هۆی
جه‌نگه‌وه) ترس و بیم په‌یدا ببێت ﴿رَأَيْتَهُمْ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ﴾ ده‌یان بینی به‌جۆرێ سه‌یرت ده‌که‌ن (له‌ترسی
جه‌نگ) ﴿تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ﴾ چاویان به‌م لاولادا ده‌سوڕێ ﴿كَالَّذِي يُغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ﴾ به‌وێنه‌ی
که‌سێك له‌سه‌ره‌مه‌رگدا بێهۆشی به‌سه‌ردا بێت ﴿فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ﴾ به‌ڵام کاتێ ترسه‌که ڕۆشت
ونه‌ما ﴿سَلَقُوكُم بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ﴾ به‌زمانی تیژ زمانتان لێ درێژ ده‌که‌ن (وه داوای غه‌نیمه‌تتان لێ ده‌که‌ن)
﴿أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ﴾ که‌چی چرووك و ڕژدن له‌سه‌رماڵ وغه‌نیمه‌ت ﴿أُولَٰئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا﴾ ئائه‌وانه باوه‌ڕیان
نه‌هێنا بوو ﴿فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ﴾ بۆیه خوا کرده‌وه‌یانی پوچه‌ڵ کرده‌وه ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾
وه‌ئه‌مه به‌لای خواوه (کارێکی) ئاسانه ﴿١٩﴾ ﴿يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا﴾ وایان ده‌زانی کۆمه‌ڵه‌کان
(له‌شکریان هێنابوو) نه‌ڕۆشتوون ﴿وَإِن يَأْتِ الْأَحْزَابُ﴾ وه ئه‌گه‌ر ئه‌و کۆمه‌ڵانه بگه‌ڕێنه‌وه (بۆسه‌ر
مه‌دینه) ﴿يَوَدُّوا لَوْ أَنَّهُم بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ﴾ ئاواتیان ده‌خواست که له‌ناو (مه‌دینه) عه‌ره‌به ده‌شته‌کیه‌کان
به‌دوور بوونایه (له‌ترسی جه‌نگ) ﴿يَسْأَلُونَ عَنْ أَنبَائِكُمْ﴾ له‌دووره‌وه پرسیاریان له‌هه‌واڵی ئێوه
بکردایه ﴿وَلَوْ كَانُوا فِيكُم﴾ وه ئه‌گه‌ر له‌ناو ئێوه‌دا بوونایه ﴿مَّا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا﴾ جه‌نگیان نه‌ده‌کرد
زۆر به‌که‌می نه‌بێ ﴿٢٠﴾ ﴿لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ﴾ سوێند به‌خوا به‌ڕاستی له‌پێغه‌مبه‌ری خوادا ﷺ بۆ
ئێوه هه‌یه ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سه‌رمه‌شقی وپێشه‌وایه‌تی چاك ﴿لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ﴾ بۆ که‌سێك
به‌هیوای خواو (پاداشتی) ڕۆژی دوایی یه ﴿وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾ وه زۆر یادی خوا ده‌کات ﴿٢١﴾
﴿وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ﴾ وه‌کاتی ئیمانداران ئه‌و کۆمه‌ڵانه‌یان دی (له‌شکریان هێنا بوو بۆ سه‌ر
مه‌دینه) ﴿قَالُوا هَٰذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ وتیان ئه‌مه ئه‌و به‌ڵێنه‌یه خوا و پێغه‌مبه‌ره‌که‌ی به ئێمه‌یان دابوو
﴿وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ خوا و پێغه‌مبه‌ره‌که‌ی ڕاستیان فه‌رموو ﴿وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا﴾ (هاتنی
ئه‌و هه‌موو هێزه‌ی کوفر) باوه‌ڕداران ته‌نها ئیمان و ملکه‌چیان پێ زیادی کرد ﴿٢٢﴾

﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ﴾ لەناو باوەڕداراندا پیاوانێك هەن ﴿صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ﴾ ڕاستیان کرد لەگەڵ
ئەو پەیمانەی کە دابویان بەخوا ﴿فَمِنْهُم مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُ﴾ ئەمجا هەندێکیان مەرگ و بەڵێنی خۆی بەجێ هێناو
(شەهید بوو) ﴿وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ﴾ هەندێکیشیان چاوەڕوانی (وەختی مەرگیان) ﴿وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا﴾ هیچ
گۆڕانێکیان (لە بەڵێنی خۆیاندا) نەکردووە ﴿٢٣﴾ ﴿لِّيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) پاداشتی
ڕاستگۆیان بداتەوە بەهۆی ڕاستی بەکەیانەوە ﴿وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِن شَاءَ﴾ وە سزای دوو ڕووەکان
بدات ئەگەر بیەوێت ﴿أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ یان تەوبەیان لێ گیرا کات ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ بێگومان
خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٢٤﴾ ﴿وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ﴾ وەخوا کافرەکانی (قورەیش کە لەشکریان
هێنابوو بۆ سەر مەدینە) گەڕاندەوە بەڕق و هەراسەوە (بۆ وڵاتی خۆیان) ﴿لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا﴾ هیچ خێر و
ئاواتێکیان (لە باوڕدی ئیمانداران) دەست نەکەوت ﴿وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ﴾ خوا ئیمانداری
لە جەنگ پاراست (بەهۆی بای توند و فریشتەوە کافرانی پرژ و بڵاوکرد) ﴿وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا﴾ وەخوا
هەمیشە بەهێزی باڵادەستە ﴿٢٥﴾ ﴿وَأَنزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُم مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ (بەنی قورەیزە) کە پشتگیری
ئەوان (قورەیش و غەطەفان)یان کرد خوای گەورە هێنایە خوارەوە ﴿مِن صَيَاصِيهِمْ﴾ لە قەڵاکانیان
﴿وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ﴾ وە ترسی خستە ناو دڵیانەوە ﴿فَرِيقًا تَقْتُلُونَ﴾ کۆمەڵێکیان دەکوژن
﴿وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا﴾ وە کۆمەڵێکی تریان بەدیل دەگرن ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ﴾ (دوای
تیاچوونی ئەوان خوا) زەوی و خانوو سامانی ئەوانی دا بەئێوە ﴿وَأَرْضًا لَّمْ تَطَئُوهَا﴾ هەروەها زەوی
بەکیش کە پێتان پیانەنابوو ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٢٧﴾
﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَاجِكَ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ بە خێزانەکانت بڵێ ﴿إِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا﴾
ئەگەر ئێوە ژیانی دونیا و ڕازاوەی ئەوتان دەوێ ﴿فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ﴾ دەی هەموتان وەرن موتعەتان
پێ بدەم (موتعە پارە و شتومەکێکە دەدرێتە ئافرەتی تەڵاق دراو) ﴿وَأُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ وە تەڵاقتان
بدەم بە تەڵاق دانێکی چاك و بێ زیان ﴿٢٨﴾ ﴿وَإِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ﴾ وە ئەگەر ئێوە
خوا و پێغەمبەرەکەی و پاداشتی ڕۆژی دوایی تان دەوێ ﴿فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنكُنَّ﴾ ئەوە بێگومان
خوا ئامادەی کردووە بۆ چاکەکاران لە ئێوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٢٩﴾ ﴿يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ﴾ ئەی
خێزانەکانی پێغەمبەر ﷺ ﴿مَن يَأْتِ مِنكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ﴾ هەر کام لە ئێوە گوناهێکی گەورە بکات
﴿يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ﴾ سزای بۆ دوو بەرابەر دەکرێتەوە بەدوو قاتی (خەڵکی تر) ﴿وَكَانَ
ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾ وەئەم کارەش بۆ خوا ئاسانە ﴿٣٠﴾

﴿وَمَن يَقْنُتْ مِنكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِۦ﴾ (ئەی خێزانەکانی پێغەمبەر ﷺ) هەر کام لەئێوە لەسەر گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بەردەوام بێت ﴿وَتَعْمَلْ صَٰلِحًا﴾ وە کردەوەی چاکیش بکات ﴿نُّؤْتِهَآ أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ﴾ دووجار پاداشتی پێ دەدەین ﴿وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا﴾ وە ڕۆزییەکی چاك و خۆشمان بۆ ئامادە کردووە (لەبەهەشت دا) ﴿٣١﴾ ﴿يَٰنِسَآءَ ٱلنَّبِىِّ﴾ ئەی ژنانی پێغەمبەر ﷺ ﴿لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِّنَ ٱلنِّسَآءِ﴾ ئێوە وەك هیچ یەك لەئافرەتانی دیکە نین ﴿إِنِ ٱتَّقَيْتُنَّ﴾ ئەگەر خۆتان بپارێزن و لەخوا بترسن ﴿فَلَا تَخْضَعْنَ بِٱلْقَوْلِ﴾ کەواتە بەخەمزەو نازەوە قسە مەکەن (وەك ئافرەتانی ڕەوشت نزم) ﴿فَيَطْمَعَ ٱلَّذِى فِى قَلْبِهِۦ مَرَضٌ﴾ نەوەکو ئەوەی کەدڵی نەخۆشە (دەروون نزمە) بیاری خراپ بکات ﴿وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ (کەواتە) قسەی چاك و بەجێ بکەن ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَرْنَ فِى بُيُوتِكُنَّ﴾ وە لە ماڵەکانی خۆتاندا بمێننەوە ﴿وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ ٱلْأُولَىٰ﴾ وە ڕیمەت و جوانی خۆتان دەرمەخەن (لەناو خەڵکی نامەحرەمدا) وەکو خۆدەرخستنی ئافرەتانی سەردەمی نەفامی یەکەم (پێش ئیسلام) ﴿وَأَقِمْنَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتِينَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَطِعْنَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ﴾ وە گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا دەیەوێت ﴿لِيُذْهِبَ عَنكُمُ ٱلرِّجْسَ أَهْلَ ٱلْبَيْتِ﴾ ئەی ئەهل و بەیتی (پێغەمبەر ﷺ) هەر جۆرە پیسی و گوناهێك لەئێوە دوور بخاتەوە ﴿وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ و پاك و خاوێنتان بکاتەوە بەتەواوی ﴿٣٣﴾ ﴿وَٱذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِى بُيُوتِكُنَّ﴾ وە بیربکەنەوە لەوەی دەخوێنرێت لەماڵەکانتاندا ﴿مِنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ وَٱلْحِكْمَةِ﴾ لەئایەتەکانی خواو داناییی (فەرموودەکانی پێغەمبەر ﷺ) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا وورد بینی ئاگادارە ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّ ٱلْمُسْلِمِينَ وَٱلْمُسْلِمَٰتِ﴾ بەڕاستی پیاوە موسڵمانەکان و ئافرەتە موسڵمانەکان ﴿وَٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ﴾ وە پیاوە باوەڕدارەکان و ئافرەتە باوەڕدارەکان ﴿وَٱلْقَٰنِتِينَ وَٱلْقَٰنِتَٰتِ﴾ و پیاوانی هەمیشە گوێڕایەڵ و ئافرەتانی هەمیشە گوێڕایەڵ ﴿وَٱلصَّٰدِقِينَ وَٱلصَّٰدِقَٰتِ﴾ و پیاوە ڕاستگۆکان و ئافرەتە ڕاستگۆکان ﴿وَٱلصَّٰبِرِينَ وَٱلصَّٰبِرَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی خۆگر و بەئارام ﴿وَٱلْخَٰشِعِينَ وَٱلْخَٰشِعَٰتِ﴾ وە پیاوانی لەخوا ترس و ژنانی لەخوا ترس ﴿وَٱلْمُتَصَدِّقِينَ وَٱلْمُتَصَدِّقَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی بەخشندە ﴿وَٱلصَّٰٓئِمِينَ وَٱلصَّٰٓئِمَٰتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی ڕۆژووەوان ﴿وَٱلْحَٰفِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَٱلْحَٰفِظَٰتِ﴾ پیاوان و ئافرەتانی داوێن پاك ﴿وَٱلذَّٰكِرِينَ ٱللَّهَ كَثِيرًا وَٱلذَّٰكِرَٰتِ﴾ پیاوانێ کە زۆر یادی خوا دەکەن و ئافرەتانی کەزۆر یادی خوا دەکەن ﴿أَعَدَّ ٱللَّهُ لَهُم﴾ خوا ئامادەی کردووە بۆ هەموویان ﴿مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ لێخۆشبوون و پاداشتی گەورە ﴿٣٥﴾

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ﴾ بۆ هیچ پیاوو ئافرەتێکی باوەڕدار نییە ﴿إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا﴾ کاتێ خوا و پێغەمبەرەکەی بڕیاری هەر کارێکیان دا ﴿أَن يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ﴾ (بۆیان نی یە) کەسەرپشک بن لە کارەکەیاندا ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەس سەرپێچی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بە گومڕاییەکی ئاشکرا ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ﴾ (بیریکەرەوە) کاتێک دەووت بەکەسێک (زەیدی کوڕی حاریثە) کەخوا نیعمەتی بەسەردا ڕشتبوو، تۆیش چاکەت لەگەڵدا کردبوو (ئازاد کردبوو و پەروەردە کردبوو) ﴿أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ﴾ خێزانەکەت (زەینەب) لای خۆت ڕاگرەو بیهێڵەوە ﴿وَاتَّقِ اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسە ﴿وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ﴾ لەدڵی خۆتدا شتێک دەشاریتەوە کەخوا ئاشکرای دەکات ﴿وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَاهُ﴾ وە لە (قسەی) خەڵک دەترسی لە کاتێکدا خوا شایاوترە کەلێی بترسی ﴿فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا﴾ ئەمجا کاتێ زەید پێویستی بە (زەینەب) نەما و تەڵاقیدا ﴿زَوَّجْنَاكَهَا﴾ ئێمە (زەینەب)مان لێ مارەکردیت ﴿لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ﴾ بۆ ئەوەی هیچ ناڕەحەتی (وتاوانی) نەبێت لەسەر ئیمانداران ﴿فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ﴾ لە (مارەکردنی) ژنانی بەکوڕ کراوەکانیاندا ﴿إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا﴾ کاتێ پێویستیان پێیان نەماو تەڵاقیان دان ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا﴾ وە فەرمانی خوا (بە مارەکردنی زەینەب بۆت) دراوە و بڕاوەیە ﴿٣٧﴾ ﴿مَّا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ﴾ هیچ ناڕەحەتی (تاوان) یێک لەسەر پێغەمبەر ﷺ نیە ﴿فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ﴾ لە (مارەکردنی زەینەب) کەخوا بڕیاری داوە بۆی ﴿سُنَّةَ اللَّهِ﴾ نەریت و سوننەت وڕێگای (دانراوی) خوایە ﴿فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلُ﴾ لەناو پێغەمبەرانی پێشوودا ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا﴾ وە فەرمانی خواش بڕیارێکی بڕاوەیە (وەدەبێت جێ بەجێ بکرێت) ﴿٣٨﴾ ﴿الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ﴾ کەسانێ کەپەیامەکانی خوا ڕادەگەیەنن ﴿وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ﴾ وە لە (خوا) دەترسن وبێجگە لەخوا لەکەسی تر ناترسن ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا﴾ خوا بەسە کە چاودێر ولێپرسەرەوە بێت ﴿٣٩﴾ ﴿مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ﴾ موحەممەد ﷺ باوکی هیچ یەک لەپیاوەکانتان نییە (نە زەیدی کوڕی حاریثە و نەهیچ کەسێکی تر) ﴿وَلَٰكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ﴾ بەڵکو ئەو نێردراوی خواو کۆتا هەمووی پێغەمبەرە ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ وە خوا بەهەموو شتێک زانایە ﴿٤٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾ زۆر یادی خوا بکەن ﴿٤١﴾ ﴿وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ بەپاکی یادی خوا بکەن بەبەیانیان و ئێواراندا ﴿٤٢﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ﴾ ئەو زاتێکە بەرەحمی خۆی دەڕژێنێ بەسەرتاندا ﴿وَمَلَائِكَتُهُ﴾ و فریشتەکانی داوای لێبوردنتان بۆ دەکەن ﴿لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ بەو هۆیەوە (خوا) لەتاریکییەکانەوە دەرتان دێنێ بەرەو نوور و ڕووناکی (ئیمان و ئیسلام) ﴿وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾ وە خوا بەرەحمە بە ئیمانداران ﴿٤٣﴾

﴿تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ﴾ ڕۆژێك باوەڕداران دەگەنە خزمەت ئەو (خوا) بەخێرهاتنیان بە(ووشەی)
سەلامە ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا﴾ وە خوا پاداشتی چاکی بۆ ئامادە کردوون ﴿٤٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ﴾
ئەی پێغەمبەر ﷺ بێگومان ئێمە تۆمان ناردووە (بۆ خەڵکی) ﴿شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بەشایەت
و مژدەدەر و ترسێنەر ﴿٤٥﴾ ﴿وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ﴾ و بانگخواز بۆ (ڕێگەی) خوا بەفەرمانی ئەو
﴿وَسِرَاجًا مُنِيرًا﴾ و چرایەکی ڕووناك کەرەوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ﴾ وە مژدە بدە بەئیمانداران
کەبێگومان بۆ ئەوان هەیە ﴿مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا﴾ بەهرە و بەخششێکی گەورە لەلایەن خواوە ﴿٤٧﴾
﴿وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ گوێڕایەڵی کافران و دوو ڕووان مەکە ﴿وَدَعْ أَذَاهُمْ﴾ گوێ مەدە بەئازار
دانی ئەوان (بۆ تۆ) ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ وپشت هەر بەخوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ وە خوا بەسە
کەپشتیوان بێت ﴿٤٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ کاتێ
ئافرەتانی ئیماندارتان مارە کرد ﴿ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمَسُّوهُنَّ﴾ لەپاشان لەپێش ئەوەی بچنە لایان
تەڵاقتان دان ﴿فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا﴾ ئەوە لەسەریان نییە بۆ ئێوە هیچ عیددەیەك هەژمێرن
﴿فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ﴾ کەواتە موتعەیان (پۆشاك و پارە بۆ دڵخۆشییان) بدەنێ و تەڵاقیان بدەن
﴿سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ بە تەڵاقدانێکی جوان و ڕێك وپێك ﴿٤٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ﴾ ئەی پێغەمبەر
ﷺ بێگومان ئێمە حەڵاڵمان کرد بۆ تۆ ﴿أَزْوَاجَكَ اللَّاتِي آتَيْتَ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەو هاوسەرانەت کەمارەییت
پێ داوون ﴿وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ﴾ هەروەها ئەو کەنیزەکانەی کەخوا دەستی تۆی
خستن (بەهۆی زاڵ بوونت بەسەر کافراندا) ﴿وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ﴾ و (بۆمان حەڵاڵ کردیت)
کچانی مامت و کچانی پورت (خوشکی باوکت) ﴿وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ﴾ و کچانی خاڵت و
کچانی پورت (خوشکی دایکت) ﴿اللَّاتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ﴾ ئەوانەی کەکۆچیان کرد لەگەڵت ﴿وَامْرَأَةً
مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ﴾ هەروەها ئافرەتێکی ئیماندار ئەگەر خۆی ببەخشێ بەپێغەمبەر (بەبێ مارەیی)
﴿إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا﴾ ئەگەر پێغەمبەر ﷺ ویستی مارەی بکات ﴿خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾
(ئەمەیان) تەنیا بۆ تۆ دروستە بەجیا لەئیماندارانی تر ﴿قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ﴾ بەڕاستی ئێمە
دەزانین چیمان پێویست کردووە لەسەر ئیمانداران ﴿فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ دەربارەی
هاوسەرەکانیان و کەنیزەکەکانیان ﴿لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ﴾ لەبەر ئەوەی هیچ لەلات زەحمەت
و گران نەبێ (کەشتانێکت بەجیا لە موسڵمانان بۆ دروستە) ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ وە خوا
لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥٠﴾

﴿تُرْجِي مَن تَشَاءُ مِنْهُنَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرەی هەریەکێك لەخێزانەکانت ویستت دوای بخە ﴿وَتُؤْوِي إِلَيْكَ مَن تَشَاءُ﴾ و هەر یەکێ لەوانت ویستت (پێشی بخەو) بیهێنە بۆ لای خۆت ﴿وَمَنِ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ﴾ وەهەر کامت بوێت (بێنە لات) لەوانەی بەرکەنارت کردوون لەوەوپێش ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ﴾ هیچ گوناهێکت لەسەر نییە ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَن تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ﴾ ئەو (سەرپشك کردنە) نزیکترە کەچاوو دڵیانی پێ گەش بێتەوە ﴿وَلَا يَحْزَنَّ﴾ و خەفەت نەخۆن ﴿وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ﴾ و هەموویان ڕازی بن بەوەی کەپێت داوون ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ﴾ وە خوا دەزانێ ئەوەی کە لەدڵتاندایە ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا﴾ وە خوا زانای لەسەرخۆیە ﴿٥١﴾ ﴿لَّا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِن بَعْدُ﴾ دوای ئەمانە (کە هاوسەرتن) هیچ ئافرەتێکت بۆ حەلاڵ نییە ﴿وَلَا أَن تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ﴾ و ناشتوانی بیان گۆڕی بەهاوسەرانی تر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ﴾ هەرچەندە بە جوانییان سەرسام بیت (ڕێك و پێکیان سەرنجت ڕابکێشێ) ﴿إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ﴾ مەگەر وەك کەنیزەك بێتە حەرەمی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَّقِيبًا﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا چاودێرە ﴿٥٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ﴾ مەچنە ژوورەوە بۆ ماڵەکانی پێغەمبەر ﷺ ﴿إِلَّا أَن يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ﴾ مەگەر ڕێگەتان پێ بدرێ بۆ نان خواردنێك ﴿غَيْرَ نَاظِرِينَ إِنَاهُ﴾ بێ ئەوەی چاوەڕوانی پێگەیشتنی بکەن ﴿وَلَٰكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا﴾ بەلام ئەگەر بانگ کران (بۆنان خواردن) ئەوسا بڕۆنە ژوورەوە ﴿فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانتَشِرُوا﴾ ئەمجا ئەگەر خواردنەکەتان خوارد بڵاوەی لێ بکەن ﴿وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ﴾ وەمەمێنەوە بۆ قسەکردن ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ﴾ چونکە بەڕاستی ئەو (مانەوەتان) ئازاری پێغەمبەر (ﷺ) دەدات ﴿فَيَسْتَحْيِي مِنكُمْ﴾ ئەویش شەرم دەکات لێتان (کە پێ دەڵێ) ﴿وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ﴾ بەڵام خوا لە (وتنی) هەق شەرم ناکات ﴿وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا﴾ وە هەر کاتێ داوای شتێکی ناوماڵتان کرد لە (هاوسەرەکانی پێغەمبەر ﷺ) ﴿فَاسْأَلُوهُنَّ مِن وَرَاءِ حِجَابٍ﴾ ئەوە لەپشتی پەردەوە لێیان داوا کەن ﴿ذَٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ﴾ ئەو (شێوە داوا کردنە)تان خاوێنترە بۆ دڵی ئێوەو ئەوانیش ﴿وَمَا كَانَ لَكُمْ أَن تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ﴾ بە هیچ شێوەیەك بۆ ئێوە دروست نییە ئازاری (دڵی) پێغەمبەری خوا بدەن ﴿وَلَا أَن تَنكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِن بَعْدِهِ أَبَدًا﴾ وە هەرگیز نابێ خێزانەکانی پاش خۆی مارە بکەن ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمْ﴾ بەڕاستی ئەو (ئازاردانی دڵ و مارە کردنە)تان ﴿كَانَ عِندَ اللَّهِ عَظِيمًا﴾ بەلای خواوە (گوناهێکی) زۆر گەورەیە ﴿٥٣﴾ ﴿إِن تُبْدُوا شَيْئًا﴾ ئەگەر هەر شتێك ئاشکرا بکەن (بیڵێن) ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یا بیشارنەوە (لە دڵتاندا) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا زانایە بەهەموو شتێك ﴿٥٤﴾

﴿لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ﴾ (هاوسەرانی پێغەمبەر ﷺ) هیچ گوناهێکیان لەسەر نییە ﴿فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا
إِخْوَانِهِنَّ﴾ (ئەگەر بێ حیجاب بن) لای باوکیان و کوڕانیان و براکانیان ﴿وَلَا أَبْنَاءِ إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ أَخَوَاتِهِنَّ﴾
وبرازاکانیان وخوشکەزاکانیان ﴿وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ﴾ ولای ئافرەتانی هاودینیان ولای
غولام وکەنیزەکی خۆیان ﴿وَاتَّقِينَ اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا﴾ بەڕاستی
خوا چاودێر و ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ﴾ بەڕاستی
خوا وفریشتەکانی سەلاوات دەدەن لەسەر پێغەمبەر ﷺ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی
کەباوەڕتان هێناوە ﴿صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ ئێوەش سەلاوات و سەلامی زۆری لەسەر
بدەن ﴿٥٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بەڕاستی کەسانێ ئازاری خوا و پێغەمبەرەکەی دەدەن
﴿لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ خوا نەفرینی لێ کردوون لەدونیا و لەدواڕۆژدا ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا﴾
وە سزای ڕیسواکەری بۆ ئامادە کردوون ﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە کەسانێ ئازاری
پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار ئەدەن ﴿بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا﴾ بێ ئەوەی هیچ تاوانێکیان کردبێت ﴿فَقَدِ
احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە بوهتان و تاوانێکی ئاشکرایان گرتۆتە ئەستۆ ﴿٥٨﴾
﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) بڵێ بە هاوسەرانت ﴿وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ﴾
وبە کچانت و بە ئافرەتانی بڕواداران ﴿يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ﴾ با عابا و باڵاپۆشەکانیان بدەن بەسەر
خۆیاندا (خۆیان وجوانییانی پێ داپۆشن) ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ﴾ ئەوە نزیکترە بناسرێن (بەداوێن پاک)
﴿فَلَا يُؤْذَيْنَ﴾ تا بەهۆیەوە ئازار نەدرێن ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ وە خوا لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿٥٩﴾
﴿لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ﴾ بەڕاستی ئەگەر کۆتایی نەهێنن دووڕووان ﴿وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ وە کەسانێک
لەدڵیاندا نەخۆشی هەیە ﴿وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ﴾ و پڕوپاگەندەچییەکان لەمەدینەدا ﴿لَنُغْرِيَنَّكَ
بِهِمْ﴾ ئێمە تۆ هان دەدەین (بەجەنگ کردن) لەدژیان ﴿ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا﴾ پاشان ماوەیەکی
کەم نەبێ (لەمەدینەدا) دراوسێت نابن (دەردەکرێن) ﴿٦٠﴾ ﴿مَلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثُقِفُوا﴾ (ئەوانە) نەفرین لێکراون
لەهەر کوێ بەردەست کەوتن ﴿أُخِذُوا وَقُتِّلُوا تَقْتِيلًا﴾ دەگیرێن و بەکوشتن دەکوژرێن ﴿٦١﴾
﴿سُنَّةَ اللَّهِ﴾ خوا (ئەوەی کردووە) بەسوننەت و یاسا ﴿فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ﴾ لەناو کەسانێک
کەپێشتر بوون ﴿وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ هەرگیز یاسا و سوننەتی خوا گۆڕانی بۆ نییە ﴿٦٢﴾

﴿يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خەڵك پرسیارت لێ دەكەن دەربارەی (بەرپابوونی)
ڕۆژی دوایی ﴿قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ اللَّهِ﴾ بڵێ زانینی (بەرپا بوونی) ئەو ڕۆژە تەنها لای خوایە ﴿وَمَا يُدْرِيكَ﴾
تۆ چوزانیت ﴿لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا﴾ لەوانەیە ڕۆژی دوایی نزیك بێت (بەڵام خەڵك نازانن) ٦٣
﴿إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا نەفرینی لە بێ باوەڕان كردووە ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا﴾ و ئاگری
هەڵگیرساوی بۆ ئامادە كردوون ٦٤ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿لَّا يَجِدُونَ وَلِيًّا
وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ پشتیوان و یاریدەدەرێكیان نیە ٦٥ ﴿يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ﴾ ڕۆژێ كەدەم
وچاویان لەئاگری دۆزەخدا ئەم دیوو ئەو دیو دەكرێت ﴿يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا﴾ دەڵێن خۆزگە وكاشكای
﴿أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا﴾ گوێڕایەڵی خواو گوێڕایەڵی پێغەمبەرمان بكردایە ٦٦ ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا﴾
وەدەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا﴾ بەڕاستی ئێمە بەگوێی سەران و گەورەكانمان كرد
﴿فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا﴾ ئیتر لەڕێگای ڕاست گومڕایان كردین ٦٧ ﴿رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ﴾ ئەی
پەروەردگارمان دوو بەرابەر سزایان بدە ﴿وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا﴾ و بەر نەفرینی گەورەی خۆتیان بخەیت ٦٨
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَىٰ﴾ وەك ئەو كەسانە مەبن
كە موسایان ئازاردا (تۆمەتیان بۆ كرد) ﴿فَبَرَّأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا﴾ جا خوا موسای پاك كردەوە لەوەی
دەیان ووت ﴿وَكَانَ عِندَ اللَّهِ وَجِيهًا﴾ (موسا) لای خوا ڕێزو پلە وپایەی هەبوو ٦٩ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخواترسی و پارێزكار بن ﴿وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا﴾ وتەی
ڕاست و دروست بكەن ٧٠ ﴿يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ﴾ كردەوەكانتان چاك دەكات ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾
وگوناهەكانتان خۆش دەبێ ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وهەر كەس گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەكەی بكات
﴿فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی سەركەوتنێكی گەورەی بەدەست هێناوە ٧١ ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ﴾
بێگومان ئێمە سپاردەمان پیشانی ﴿عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ﴾ ئاسمانەكان و زەوی و چیاكان
دا (هەڵگرتنی ئەمانەتی دینداریمان پێشنیار كرد بۆیان) ﴿فَأَبَيْنَ أَن يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا﴾ بەڵام هیچیان
ڕازی نەبوون كەهەڵیگرن و ترسان لەو (ئەمانەتە) ﴿وَحَمَلَهَا الْإِنسَانُ﴾ كەچی ئادەمی ئەو (سپاردەی)
هەڵگرت ﴿إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾ بەڕاستی ئەو (ئادەمی) زۆر ستەمكار و نەزانە ٧٢ ﴿لِّيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ
وَالْمُنَافِقَاتِ﴾ بۆ ئەوەی خوا سزای پیاوان و ئافرەتانی دوو ڕوو بدات ﴿وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ﴾ و
(سزای) پیاوان و ئافرەتانی هاوەڵ دانەریش (بدات) ﴿وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وەلە پیاوان
و ئافرەتانی ئیماندار تەوبە وەرگرێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ٧٣

سورەتی ﴿ سَبَإٍ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوایە ﴿الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ کەهەرچی
لەئاسمانەکان و زەویدایە تەنیا موڵکی ئەوە ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ﴾ وە لە دواڕۆژیشدا ستایش هەر
بۆ ئەوە ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ وە ئەو (خوا) دروست کاری ووردبینە (١) ﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ﴾
(خوا) دەزانێ چی دەچێتە ناو زەویدا ﴿وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا﴾ و چی لێی دەردەچێ ﴿وَمَا يَنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ﴾
وە چی دێتە خوارەوە لەئاسمان ﴿وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا﴾ و چی بۆ سەر دەکەوێ ﴿وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ﴾
وە خوا میهرەبانی لێبوردەیە (٢) ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان ووتیان ﴿لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ﴾ ڕۆژی
دوایی بۆ (بەسەرمان) نایەت ﴿قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (وانیە) سوێند
بەپەروەردگارم ئەو (قیامەتە)تان بۆ دێ ﴿عَالِمِ الْغَيْبِ﴾ (خوا) زانای هەموو پەنهانەکانە ﴿لَا يَعْزُبُ عَنْهُ﴾
لەخوا گوم نابێ ﴿مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ قورسایی گەردیلەیەک لەئاسمانەکان و زەویدا
﴿وَلَا أَصْغَرُ مِن ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرُ﴾ وە بچوکتر و گەورەتر لەوە نییە ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ ئیللا
لەکتێبێکی ئاشکرا و ڕووندایە (٣) ﴿لِّيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەو کەسانەی
باوەڕیان هێناوە و کردەوەی چاکیان کردووە بداتەوە ﴿أُولَٰئِكَ لَهُم مَّغْفِرَةٌ﴾ بۆ ئەوانە هەیە لێبوردنی
(پەروەردگار) ﴿وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ و پاداشت و ڕۆزی یەکی چاک (٤) ﴿وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا﴾ وە کەسانێک
کەهەوڵ دەدەن باوەڕ بەنیشانەکانی ئێمە نەکرێ ﴿مُعَاجِزِينَ﴾ دەستەپاچەن و هیچیان پێ ناکرێت
﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ﴾ بۆ ئەوانیە سزای زۆر خراپ و سەخت (٥) ﴿وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾
ئەوانە زانیاریان پێ دراوە دەزانن ﴿الَّذِي أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ ئەوەی لە پەروەردگارتەوە بۆت
هاتووە ﴿هُوَ الْحَقَّ﴾ تەنها ئەوە ڕاستە ﴿وَيَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ و ڕێنموویی (خەڵک) دەکات
بۆ ڕێگای خوای زاڵی ستایش کراو (٦) ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیانووت
﴿هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ﴾ ئایە پیاوێکتان نیشان بدەین ﴿يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ﴾ کە هەواڵتان پێ دەدات
کاتێک (مردن و) بەتەواوی ورد و پارە پارە بوون ﴿إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ سەرلەنوێ لەسەر لەنوێ
دروست دەکرێنەوە (٧)

﴿أَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ ئایا ئەو (پێغەمبەر ﷺ) بەدەم خواوە درۆ دەكات ﴿أَم بِهِ جِنَّةٌ﴾ یا شێتە ﴿بَلِ الَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵكو ئەوانەی بێ باوەڕن بەدواڕۆژ ﴿فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ﴾ لەبەر
سزاو گومڕاییەكی دوور (لەڕاستی)دان (٨) ﴿أَفَلَمْ يَرَوْا﴾ دەی ئایا سەرنج نادەن ﴿إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا
خَلْفَهُم﴾ بۆ ئەوەی لەبەردەم و لەپشتیانەوەیە ﴿مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ لەئاسمان و زەوی، ﴿إِن نَّشَأْ نَخْسِفْ
بِهِمُ الْأَرْضَ﴾ ئەگەر بمانەوێ دەیانبەین بەناخی زەویدا ﴿أَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ﴾ یان دەیخەینە خوار بەسەریاندا
﴿كِسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ چەند پارچەیەك لەئاسمان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەو پەند
هەیە ﴿لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ﴾ بۆ هەر بەندەیەك ڕوو لەخوا بێت (٩) ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ مِنَّا فَضْلًا﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی لەلایەن خۆمانەوە فەزڵ و بەهرەیەكی گەورەمان بەداوود بەخشیبوو
﴿يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ﴾ ئەی چیا و باڵندەكان لەگەڵ داوود ڕێكەوە تەسبیحاتی خوا بكەن
﴿وَأَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ﴾ وە ئاسنمان بۆ نەرم كردبوو (١٠) ﴿أَنِ اعْمَلْ سَابِغَاتٍ﴾ (فەرمانمان پێ كرد) قەڵغان
وزرێی چەسپاو لێ دروست بكە ﴿وَقَدِّرْ فِي السَّرْدِ﴾ و لەچنینی زرێدا ئەندازەی ئەڵقەكان وەك یەك بێ
﴿وَاعْمَلُوا صَالِحًا﴾ وكردەوەی چاك بكەن ﴿إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی من بەوەی كەدەیكەن بینام (١١)
﴿وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ﴾ وەبۆ سولەیمان (با، هەوا)مان ڕام هێنا ﴿غُدُوُّهَا شَهْرٌ﴾ بەیانیان تانیوەڕۆ (با) بەئەندازەی
مانگێك ڕێگای دەبڕی ﴿وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ﴾ وە (نیوەڕوان تا) ئێوارانیش بەئەندازەی مانگێك ڕێگای دەبڕی
﴿وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ﴾ وە مسمان بۆ تواندەوە وەك كانیاو (دەڕۆیی) ﴿وَمِنَ الْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ وە هەندێ
لەجنۆكەكانمان ڕام هێنا بوو لەبەر دەستی دا كاریان دەكرد ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاری
﴿وَمَن يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا﴾ و ئەگەر هەر كام لەوان لەفەرمانی ئێمە لایدا ﴿نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ سزای
ئاگری هەڵگیرساوی پێ دەچێژین (١٢) ﴿يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ﴾ (سولەیمان) هەرچی پێویستایە بۆیان دروست
دەكرد ﴿مِن مَّحَارِيبَ وَتَمَاثِيلَ﴾ لەپەرستگاو پەیكەر و ﴿وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ﴾ چەندین قاپی (نان خواردن) وەك
حەوزی گەورە و ﴿وَقُدُورٍ رَّاسِيَاتٍ﴾ چەند قازان و مەنجەڵی دامەزراو (نەدەجوڵان لەبەر گەورەییان)
﴿اعْمَلُوا آلَ دَاوُودَ شُكْرًا﴾ ئەی ئاڵی داوود شوكرانە بژێری خوا بكەن ﴿وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ﴾ بەڵام
كەمن لەبەندەكانم (بۆ خوا) سوپاسگوزارن (١٣) ﴿فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ﴾ ئەمجا كاتێك سولەیمانمان
مراند ﴿مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِ﴾ هیچ شتێك مردنی سولەیمانی پیشان (جنۆكەكان) نەدا ﴿إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ﴾
بێجگە لەخۆرەو موریانەی زەوی ﴿تَأْكُلُ مِنسَأَتَهُ﴾ كە داردەستەكەی (سولەیمان)یان دەخوارد
(كەسولەیمان خۆی دابوو بەسەریدا) ﴿فَلَمَّا خَرَّ﴾ ئەمجا كاتێ (سولەیمان) كەوت ﴿تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ﴾
بۆ جنۆكەكان ڕوون بویەوە ﴿أَن لَّوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ﴾ كە ئەگەر غەیبیان زانیایە ﴿مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ
الْمُهِينِ﴾ لەو سزا ڕیسواكەرەدا نەدەمانەوە (١٤)

﴿لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆ خەڵکی سەبەء لەو شوێنی ژیانەیاندا
نیشانەیەك (بەسەر دەسەڵاتی خوا) هەبوو ﴿جَنَّتَانِ عَن يَمِينٍ وَشِمَالٍ﴾ دوو باخات لای ڕاست و لای
چەپی (شوێنەکەیانەوە) هەبوو ﴿كُلُوا مِن رِّزْقِ رَبِّكُمْ﴾ (پێیان وترا) لەڕۆزی پەروەردگارتان بخۆن
﴿وَاشْكُرُوا لَهُ﴾ وسوپاسی ئەو بکەن ﴿بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ﴾ ولاتێکی پاك وخۆش وپەروەردگارێکی
لێبوردە(یان هەیە) (١٥) ﴿فَأَعْرَضُوا﴾ ئەمجا ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ﴾ بەو هۆیەوە
لافاوی وێرانکارمان بۆ ناردن ﴿وَبَدَّلْنَاهُم بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ﴾ دوو باخاتی (چاکی بەروبوومدار)
ئەوانمان گۆڕی بەدوو باخاتی ﴿ذَوَاتَيْ أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثْلٍ﴾ (خراپی) خاوەن بەرێکی تەحل و تاڵ و
دڕ گەز ﴿وَشَيْءٍ مِّن سِدْرٍ قَلِيلٍ﴾ و کەمێك لەداری بەنک (تاوگ، سیدر) (١٦) ﴿ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُم بِمَا كَفَرُوا﴾
ئا بەو جۆرە تۆڵەمان لێ سەندن بەهۆی ناسوپاسییانەوە ﴿وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ﴾ و ئایا جگە
لەوانەی زۆر سپڵەن تۆڵە لەکەس ئەسێنین؟ (١٧) ﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ وە لەنێوان
(ڕێگای) ئەوان و ئەو شارانەی پیتو بەرەکەتمان تێ خستبوون (لەشام) سازاندبوومان ﴿قُرًى ظَاهِرَةً﴾
چەند شارۆچکە و دێهاتی نزیك ولێیەکەوە دیار ﴿وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ﴾ و ڕێگەی نزیکمان بۆ ڕۆشتن
لەنێوان (ئەو دێهاتانە)دا دانابوو ﴿سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا آمِنِينَ﴾ (وتمان پێیان)چەند شەو و ڕۆژ
بەو (ڕێگایانە)دا بڕۆن بەئارامی و بێ ترس (١٨) ﴿فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا﴾ کەچی (خەڵکی سەبەء)
وتیان ئەی پەروەردگارمان ماوەی (ڕێگەی) سەفەرەکانمان دوور بخەرەوە ﴿وَظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾
وستەمیان لەخۆیان کرد ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ﴾ ئێمەش کردمانی بەداستانی لەناو خەڵکدا بیگێڕنەوە
﴿وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ﴾ پرژ و بڵاومان کردن (بەولاتاندا) بەو پەڕی پرژ و بڵاو کردن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی
لەو بەسەرهاتەدا ﴿لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ چەند بەڵگە هەیە بۆ هەموو زۆر خۆگری شوکرانە بژێر
(١٩) ﴿وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی شەیتان گومانی خۆی لەوان بەدی هێنا
﴿فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆیە ئیمانداران نەبێت هەموویان شوێنی شەیتان کەوتن (٢٠) ﴿وَمَا
كَانَ لَهُ عَلَيْهِم مِّن سُلْطَانٍ﴾ وە شەیتان هیچ دەسەڵاتی بەسەر ئیمانداران دا نەبوو ﴿إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يُؤْمِنُ
بِالْآخِرَةِ﴾ تەنها بۆ ئەوەی بزانرێت کێ باوەڕی بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ﴾
وەکو لەوانەی دەربارەی (دواڕۆژ) لەگوماندایە ﴿وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ﴾ وە پەروەردگارت
(ئەی موحەممەد ﷺ) بەسەر هەموو شتێکدا چاودێرە (٢١) ﴿قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ هاوار بکەن لەوانەی کەبیجگە لەخوا بەپەرستراوتان دەزانین ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾
بەقەدەر هەرە وردیلەیەکیان بەدەست نیە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ نە لە ئاسمانەکان و نە لەزەویدا
﴿وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِن شِرْكٍ﴾ وە ئەو پەرستراوانە هاوبەشی (خوا) نەبوون (لە دروست کردنی) ئاسمانەکان
و زەویدا ﴿وَمَا لَهُ مِنْهُم مِّن ظَهِيرٍ﴾ و هیچ یەك لەوان یارمەتی دەری خوا نەبوون (٢٢)

﴿وَلَا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ عِندَهُ﴾ وە تکا کردن لای خوا سوودی نییە ﴿إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ﴾ مەگەر بۆ کەسێ ئەو
(خوا) ڕێگە بدات ﴿حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ﴾ هەتا کاتی ترس و بیم لەدڵی (تکاکاران) لادەبرێ (بەهۆی
ڕێگەپێدانی شەفاعەت) ﴿قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ﴾ (بە یەکتر) دەڵێن پەروەردگارتان چی بڕیارێکی دەرچوو
﴿قَالُوا الْحَقَّ﴾ دەڵێن ووتە ڕاستەکەی دەرچوو (کە ڕێگە دانە بە تکا کردن) ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ وە تەنها
(خوا) بەرز و بڵند و گەورەیە ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بڵێ کێ ڕۆزیتان دەدات
لەئاسمانەکان و زەویدا ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ خوا (ڕۆزیمان دەدات) ﴿وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ﴾ بێگومان ئێمە یا ئێوە
(یەکێکمان) ﴿لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لەسەر ڕێنموویین یان لە گومڕاییەکی ئاشکرادین ﴿٢٤﴾
﴿قُل لَّا تُسْأَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا﴾ (بڵێ) پرسیارتان لێ ناکرێ لەتاوانی کەئێمە کردوومانە ﴿وَلَا نُسْأَلُ عَمَّا
تَعْمَلُونَ﴾ ئێمەش پرسیارمان لێ ناکرێ لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا﴾ بڵێ پەروەردگارمان
ئێمە و ئێوە کۆدەکاتەوە ﴿ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ﴾ لەپاشان بڕیار دەدات لەنێوانماندا بەهەق و ڕاستی
﴿وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەوە دادوەری زانایە ﴿٢٦﴾ ﴿قُلْ أَرُونِيَ الَّذِينَ أَلْحَقْتُم بِهِ شُرَكَاءَ﴾ بڵێ ئەوەی
پیشانم دەن ئەو هاوبەشانەی بردوتانە ڕیزی خواوە ﴿كَلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ﴾ وانییە بەڵکو زاتی خوایە
﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ زاڵی دروست کارە ﴿٢٧﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ وە ئێمە
تۆمان نەناردووە بۆ هەموو ئادەمی بەمژدەدەر و ترسێنەر نەبێت ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾
بەڵام زۆربەی ئادەمی نازانن ﴿٢٨﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ وە دەڵێن ئەم بەڵێنە (ڕۆژی دوایی)،
کەی دێ ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٢٩﴾ ﴿قُل لَّكُم مِّيعَادُ يَوْمٍ﴾ بڵێ بەڵێنی ئێوە
ڕۆژێکە ﴿لَّا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ﴾ سەعاتێک دوا دەکەون لێی و نەپێشیش دەکەون ﴿٣٠﴾
﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ووتیان ﴿لَن نُّؤْمِنَ بِهَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ ئێمە هەرگیز
باوەڕ ناهێنین بەم قورئانە ﴿وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ و بەو کتێبانەش پێش ئەم (قورئانە) هاتوون
﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ﴾ خۆزگە دەت دی کاتێ ئەو ستەمکارانە ﴿مَوْقُوفُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ ڕادەگیرێن
لەبەردەم (دادگای) پەروەردگاریاندا ﴿يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلَ﴾ قسە دەدەن ئاراستەی یەکتر
دەکەن ﴿يَقُولُ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا﴾ لاواز و ژێردەستە کراوان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ بەوانەی خۆیان
بەگەورە دەزانی (دەسەڵاتدارەکان) ﴿لَوْلَا أَنتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە نەبوونایە بێگومان ئێمە
باوەڕدار دەبووین ﴿٣١﴾

﴿قَالَ ٱلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ ئەوانەی خۆیان بەگەورە دادەنا دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ ٱسۡتُضۡعِفُوٓاْ﴾ بەوانەی ژێردەستە
و لاواز کرابوون ﴿أَنَحۡنُ صَدَدۡنَٰكُمۡ عَنِ ٱلۡهُدَىٰ﴾ ئایا ئێمە بەرگریمان کردن لەڕێنموویی ﴿بَعۡدَ إِذۡ جَآءَكُمۖ﴾
دوای ئەوە بۆتان هات ﴿بَلۡ كُنتُم مُّجۡرِمِينَ﴾ (نەخێر وانە) بەڵکو خۆتان تاوانبار بوون ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَالَ ٱلَّذِينَ
ٱسۡتُضۡعِفُواْ﴾ ژێردەستە و چەوساوەکان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُواْ﴾ بەوانەی خۆ بەزل زان بوون
﴿بَلۡ مَكۡرُ ٱلَّيۡلِ وَٱلنَّهَارِ﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو پیلانی (ئێوە) بەشەو و بەڕۆژ (چەواشەی کردین)
﴿إِذۡ تَأۡمُرُونَنَآ أَن نَّكۡفُرَ بِٱللَّهِ﴾ کاتێك فەرمانتان پێ دەداین کە بێ بڕوا بین بەخوا ﴿وَنَجۡعَلَ لَهُۥٓ أَندَادٗاۚ﴾ وە وێنە
وهاوبەشانی بۆ دابنێین ﴿وَأَسَرُّواْ ٱلنَّدَامَةَ﴾ هەموویان پەشیمانی دەشارنەوە ﴿لَمَّا رَأَوُاْ ٱلۡعَذَابَۚ﴾ کاتێك
کەسزای دۆزەخ دەبینن ﴿وَجَعَلۡنَا ٱلۡأَغۡلَٰلَ فِيٓ أَعۡنَاقِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۚ﴾ وە زنجیر و ئەوقمان کردە گەردنی
بێباوەڕان ﴿هَلۡ يُجۡزَوۡنَ إِلَّا مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ﴾ ئایا تۆڵەیان لێ ئەسەنرێت جگە لەسزای ئەوەی دەیان کرد ﴿٣٣﴾
﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا فِي قَرۡيَةٖ مِّن نَّذِيرٍ﴾ وە لەهیچ شارێکدا پێغەمبەری ترسێنەرمان نەناردووە ﴿إِلَّا قَالَ مُتۡرَفُوهَآ﴾
مەگەر خاوەن نازو نیعمەتەکانی (دەوڵەمەندەکانی) وتوویانە ﴿إِنَّا بِمَآ أُرۡسِلۡتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ﴾ بەڕاستی
ئێمە باوەڕمان نیە بەو (ئایینە)ی ئێوەی پێ نێردراون ﴿٣٤﴾ ﴿وَقَالُواْ نَحۡنُ أَكۡثَرُ أَمۡوَٰلٗا وَأَوۡلَٰدٗا﴾ وە
وتیان ئێمە سامان و منداڵمان زۆرترە (لەئێوە) ﴿وَمَا نَحۡنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وە ئێمە قەت سزا نادرێین
﴿٣٥﴾ ﴿قُلۡ إِنَّ رَبِّي﴾ بڵێ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقۡدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان دەکات
وەدەیگرێتەوە بۆ هەر کەسێ بیەوێ ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەڵام زۆر بەی خەڵك نازانن ﴿٣٦﴾
﴿وَمَآ أَمۡوَٰلُكُمۡ وَلَآ أَوۡلَٰدُكُم بِٱلَّتِي﴾ وە سامان و منداڵتان شتێك نین ﴿تُقَرِّبُكُمۡ عِندَنَا زُلۡفَىٰٓ﴾ لای ئێمە پلەو پایەتان
نزیك بکەنەوە ﴿إِلَّا مَنۡ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا﴾ مەگەر ئەوەی باوەڕی هێنابێ و کردەوەی چاکی کردبێ
﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ جَزَآءُ ٱلضِّعۡفِ﴾ ئا ئەوانە پاداشتی دوو بەرامبەر هەیە ﴿بِمَا عَمِلُواْ﴾ بەهۆی ئەو چاکەی
کەکردویانە ﴿وَهُمۡ فِي ٱلۡغُرُفَٰتِ ءَامِنُونَ﴾ ئەوان لەکۆشکە بەرزەکانی (بەهەشتدا) لەئاسایش دان ﴿٣٧﴾
﴿وَٱلَّذِينَ يَسۡعَوۡنَ فِيٓ ءَايَٰتِنَا﴾ وە ئەوانەی هەوڵی بۆ پوچەڵ کردنەوەی نیشانەکانی ئێمە دەدەن ﴿مُعَٰجِزِينَ﴾
دەستە پاچەن و هیچیان پێ ناکرێ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ فِي ٱلۡعَذَابِ مُحۡضَرُونَ﴾ ئەوانە لەسزای دۆزەخدا ئامادە کراو
دەبن ﴿٣٨﴾ ﴿قُلۡ إِنَّ رَبِّي﴾ بڵێ بێگومان پەروەردگارم ﴿يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥۚ﴾ ڕۆزی
هەر کام لەبەندەکانی بیەوێ فراوان یان کەمی دەکات بۆی ﴿وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ﴾ وە ئێوە هەر شتێك
ببەخشن (لەپێناو خوادا) ﴿فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥۖ﴾ ئەوە خوا جێگەی پڕدەکاتەوە ﴿وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ﴾ وە ئەو
(خوا) چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٣٩﴾

﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێك (خوا) هەموویان كۆ دەكاتەوە ﴿ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ پاشان بەفریشتەكان
دەفەرمووێ ﴿أَهَٰؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ﴾ ئایا ئەمانە (لەدونیا) ئێوەیان دەپەرست ﴿٤٠﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾
(فریشتەكان) دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿أَنتَ وَلِيُّنَا مِن دُونِهِم﴾ تەنیا تۆ گەورە پشتیوانی ئێمەی
نەك ئەوان ﴿بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ﴾ بەڵكو ئەوان جنۆكەیان دەپەرست ﴿أَكْثَرُهُم بِهِم مُّؤْمِنُونَ﴾
زۆربەیان باوەڕیان بەوان (جنۆكە) هەبوو ﴿٤١﴾ ﴿فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَّفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ ئەمجا ئەمڕۆ
ناتوانن هیچ سوودو زیانێك بەبەكتری بگەیەنن ﴿وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ وە بەستەمكاران دەڵێین
﴿ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ﴾ سزای ئاگری دۆزەخ بچێژن ﴿الَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ ئەوەی ئێوە باوەڕتان پێی
نەبوو ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ كاتێ بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ نیشانە ڕوونەكانی ئێمە
﴿قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا رَجُلٌ﴾ دەڵێن ئەمە (پێغەمبەر ﷺ) هیچ نییە جگە لەپیاوێك ﴿يُرِيدُ أَن يَصُدَّكُمْ﴾ دەیەوێ
ڕێگریتان بكات ﴿عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُكُمْ﴾ لەوەی كەباوو باپیرانتان دەیان پەرست ﴿وَقَالُوا مَا هَٰذَا﴾ وە
دەڵێن ئەمە (قورئان) شتێك نییە ﴿إِلَّا إِفْكٌ مُّفْتَرًى﴾ بێجگە لە درۆیەكی هەڵبەستراو بەناوی خواوە
﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ وە بێباوەڕان بەڕاستی بە (قورئان) یان دەووت كەبۆیان هاتبوو
﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە تەنها جادوویەكی ئاشكرایە ﴿٤٣﴾ ﴿وَمَا آتَيْنَاهُم مِّن كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا﴾ (خو
ئێمە) پێشتر چەند كتێبێكمان پێ نەدابوون كە بیانخوێننەوە ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ﴾ و بۆمان نەناردبوون
﴿قَبْلَكَ مِن نَّذِيرٍ﴾ پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێكی ترسێنەر ﴿٤٤﴾ ﴿وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وە كەسانی پێش
ئەمان (قوڕەیشییەكان) باوەڕیان بەپێغەمبەرانیان نەهێنا ﴿وَمَا بَلَغُوا مِعْشَارَ مَا آتَيْنَاهُمْ﴾ ئەمان (قوڕەیش)
نەگەیشتبوونە دەیەكی ئەوەی بەوانمان دابوو ﴿فَكَذَّبُوا رُسُلِي﴾ ئەمجا ئەوان باوەڕیان بەپێغەمبەرانی
من نەهێنا ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەسەندنی ئێمە (لەوان) ﴿٤٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُم بِوَاحِدَةٍ﴾
بڵێ من تەنیا بەیەك شت ئامۆژگاریتان دەكەم ﴿أَن تَقُومُوا لِلَّهِ مَثْنَىٰ وَفُرَادَىٰ﴾ كەدوو دوو، یەك یەك، لەبەر
خوا هەڵسن (وگوێڕایەڵی فەرمانەكانی بن) ﴿ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُم مِّن جِنَّةٍ﴾ پاشان بیر بكەنەوە
هاوڕێكەتان (پێغەمبەر ﷺ) شێت نییە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُم﴾ ئەو (پێغەمبەر ﷺ) تەنیا ترسێنەرە بۆ
ئێوە ﴿بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ لەپێش هاتنی سزای سەختی (قیامەت) ﴿٤٦﴾ ﴿قُلْ مَا سَأَلْتُكُم مِّنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ﴾
بڵێ هەركرێ و پاداشتێكم لێ داوا كردوون ئەوە بۆ خۆتان ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾ پاداشتی من
تەنها لەسەر خوایە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وە ئەو (خوا) بەسەر هەموو شتێكدا ئاگادارە ﴿٤٧﴾ ﴿قُلْ
إِنَّ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ﴾ بڵێ بەڕاستی پەروەردگارم بەتوندی هەق دەدات بەسەر (بەتاڵدا) ﴿عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾
(خوا) زانایە بە نهێنی و شاراوەكان ﴿٤٨﴾

﴿قُلْ جَاءَ الْحَقُّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (ئایینی) ڕاست هات ﴿وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ﴾ و بەتاڵ
(بەما) و دروست نابێتەو دووبارە ناگەڕێتەوە ﴿٤٩﴾ ﴿قُلْ إِن ضَلَلْتُ﴾ بڵێ ئەگەر من گومڕابم ﴿فَإِنَّمَا أَضِلُّ
عَلَىٰ نَفْسِي﴾ ئەوە زیانەکەی نابێ بۆ خۆمە ﴿وَإِنِ اهْتَدَيْتُ﴾ وە ئەگەر ڕێنموونم ﴿فَبِمَا يُوحِي إِلَيَّ رَبِّي﴾ ئەوە
بەهۆی ئەو (قورئانە)وەیە کەپەروەردگارم بۆی ناردووم ﴿إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەرو
نزیکە ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَزِعُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەگەر دەبینی کاتێ (بێ باوەڕان) زۆر دەترسن
﴿فَلَا فَوْتَ﴾ ئەمجا هەیچ جۆرە ڕزگار بوونیان نیە ﴿وَأُخِذُوا مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ﴾ وە لەشوێنێکی نزیک
(دوورەخەوە) دەبرێن بۆ ناری ﴿٥١﴾ ﴿وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ﴾ لەو کاتەدا دەڵێن باوەڕمان هێنا بەو (قورئانە)
﴿وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ چۆن (باوەڕیان) دەست دەکەوێ لەشوێنێکی دوورەوە ﴿٥٢﴾
﴿وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِن قَبْلُ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەدونیادا بێ باوەڕ بوون پێی ﴿وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِن مَّكَانٍ
بَعِيدٍ﴾ وە بەهەڕاێ قسەیان لەپەنهانیەکان دەکرد لەشوێنێکی دوورەوە (کەدونیایە) ﴿٥٣﴾ ﴿وَحِيلَ بَيْنَهُمْ
وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ﴾ بەربەست دەخرێتە نێوان ئەوان و ئەوەی ئارەزووی دەکەن (کەباوەڕ هێنان و تەوبە
کردنە) ﴿كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِم مِّن قَبْلُ﴾ هەروەکو بەهاوشێوەکانیان کرا لەپێش ئەمدا ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ
مُّرِيبٍ﴾ بەڕاستی ئەوان لەگومانێکی دوودڵ کەردا ﴿٥٤﴾

سورەتی ﴿فَاطِر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەموو ستایش بۆ خوایە کەئەدی هێنەری ئاسمانەکان و زەوییە
﴿جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا﴾ فریشتەکانی کردووە بەنێراوانێک ﴿أُولِي أَجْنِحَةٍ مَّثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ﴾ خاوەنی (چەند
جۆرە) باڵێ دووان و سیان و چوار ﴿يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ﴾ (خوا) هەرچی بیەوێ لەدروست
کردندا زیادی دەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿١﴾
﴿مَّا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِن رَّحْمَةٍ﴾ خوا هەر ڕەحمەت وچاکەیەک بۆ خەڵک بەرەڵا بکات و بیکاتەوە ﴿فَلَا مُمْسِكَ
لَهَا﴾ ئیتر شتێک نیە ڕێگری لێ بکات وبیگرێتەوە ﴿وَمَا يُمْسِكْ﴾ وەخوا هەر بەهرەیەک بگرێتەوە
﴿فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِن بَعْدِهِ﴾ ئیتر لەپاش گرتنەوەی خوا بەرەڵاکەر و نێرەری بۆ نیە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە
خوا زاڵی باڵادەستی کار دروستە ﴿٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیربکەنەوە
لەبەهرەی خوا بەسەرتانەوە ﴿هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ﴾ ئایا بێجگە لەخوا دروست کەرێکی تر هەیە
﴿يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ کەڕۆزیتان بدات لەئاسمان و زەویدا ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی
ڕاست نیە بێجگە لەخوا ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن وا ڕوو وەردەگێڕن (لەیەکخوا پەرستی) ﴿٣﴾

﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ ئەگەر باوەڕیان پێ نەهێنایت (دڵگران مەبە) ﴿فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ چونکە بەڕاستی
پێغەمبەرانی پێش تۆش باوەڕیان پێ نەهێنرا ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ هەموو کارو بارەکان تەنها بۆ لای
خوا دەگەڕێتەوە (٤) ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ ئەی خەڵکینە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ دەی کەواتە با ژیانی دونیا فریوتان نەدات ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە با شەیتان بە(بەزەیی
و لێبووردەیی) خوا فریوتان نەدات (٥) ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ﴾ بەڕاستی شەیتان دوژمنی ئێوەیە ﴿فَاتَّخِذُوهُ
عَدُوًّا﴾ دەی کەواتە ئێوەش بەدوژمنی خۆتانی دابنێن ﴿إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ﴾ بێگومان ئەو (شەیتان) تاقم
و کۆمەڵەکەی بانگ دەکات ﴿لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ ئەوەی ببنە هاوەڵانی ئاگری هەڵگیرساوی
(دۆزەخ) (٦) ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون سزای بەئێشیان بۆ هەیە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێبوردن
و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە (٧) ﴿أَفَمَن زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ﴾ دەی ئایا کەسێ کە کردەوەی خراپی خۆی
بۆ جوان کراوە ﴿فَرَآهُ حَسَنًا﴾ و بەچاك و جوانی دەبینێ (وەك کەسێکە بیوەری چ کەوا خراپەی ئایین
بێت) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ وە بەڕاستی خوا هەر کەسێکی بوێ گومڕای دەکات ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾
وە هەر کەسێکی بوێ ڕێنموونی دەکات ﴿فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ﴾ دەی کەواتە بەخەفەت خواردن
لەبەر (ئیمان نەهێنانی) ئەوان خۆت مەفەوتێنە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ بەڕاستی خوا بەوەی کەئەوان
دەیکەن ئاگادارە (٨) ﴿وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ﴾ خوا ئەوەیە کە (باکان) ی ناردووە ﴿فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾ بۆ
ئەوەی هەورەکان بجووڵێنێ (بڵاویان بکەنەوە) ﴿فَسُقْنَاهُ إِلَىٰ بَلَدٍ مَّيِّتٍ﴾ ئەمجا ئەو (هەورانە) دەنێرین
بۆ سەر وڵاتێکی مردوو ﴿فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ جا (بارانی لێ دەبارێ و) زەوی پێی زیندوو
دەکەینەوە پاش ووشك بوون و مردنی ﴿كَذَٰلِكَ النُّشُورُ﴾ زیندوو کردنەوەی (مردووانیش لەقیامەتدا)
هەر بەو شێوەیە (٩) ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ﴾ هەر کەسێ گەورەیی و سەربەرزی دەوێ (بەخۆی بوێ)
﴿فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا﴾ چونکە بەڕاستی هەموو گەورەیی و دەسەڵات هەر بۆ خوایە ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ﴾
ووتەی پاك و چاك تەنها بۆ لای ئەو (خوا) سەر دەکەوێ ﴿وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾ وە (ووتەی پاکو
کردەوەی چاك بەرز دەکاتەوە (بۆ لای خۆی) ﴿وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ﴾ وە ئەوانەی کە پیلانە خراپەکان
دەگێڕن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ سزایەکی توندو بەئێشیان بۆ هەیە ﴿وَمَكْرُ أُولَٰئِكَ هُوَ يَبُورُ﴾ و فێڵ و پیلانی ئەوانە
لەناو دەچێ (١٠) ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ﴾ خوا (باوکی) ئێوەی لەخاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾
لەپاشان (نەوەکانی دروست کرد) لەدڵۆپەیەك ﴿ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا﴾ ئەمجا (خوا) کردوونی بەچەند
جووت (نێر و مێ) ﴿وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ﴾ وە هیچ مێینەیەك (ئافرەتێك) دووگیان نابێ و
منداڵەکەی دانانێ (نایبێت) مەگەر بەئاگاداری خوا نەبێت ﴿وَمَا يُعَمَّرُ مِن مُّعَمَّرٍ﴾ وە هیچ تەمەن درێژ کراوێ
تەمەنی درێژ ناکرێ ﴿وَلَا يُنقَصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾ وە لەتەمەنی کەم ناکرێ مەگەر لەکتێبێك (اللوح
المحفوظ) دا تۆمار کراوە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەم کارە بۆ خوا ئاسانە (١١)

﴿وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ﴾ ئەو دوو (جۆرە) دەریا وەك یەك نین ﴿هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ﴾ ئەمەیان سازگار و شیرینە
﴿سَائِغٌ شَرَابُهُ﴾ و خواردنەوەی ئاسانە و خۆشە ﴿وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾ ئەوی تریان سوێر و تاڵ و تفتە
﴿وَمِن كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا﴾ و لەهەردووکیان گۆشتی تەڕ و تازە دەخۆن ﴿وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً
تَلْبَسُونَهَا﴾ و خشڵی (مرواری و سەدەف و دوڕ لەدەریا) دەردەهێنن و دەیپۆشن، وەخۆتانی پێ
دەڕازێننەوە ﴿وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ﴾ و کەشتی بەکان دەبینی ئاوەکە لەت دەکەن (کاتێ بەدەریادا
دەڕۆن) ﴿لِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ ڕزق و ڕۆزی خوا پەیدا بکەن ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾
وە تا ستایشی خوا بکەن (لەسەر بەهرەکانی) ⑫ ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ (خوا) شەو دەکات بەدەر
ڕۆژدا ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ و ڕۆژ دەکات بەناو شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆر و مانگی
ڕام هێناوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هەریەکەیان (لە خولگەی خۆیدا) تا ئەو ماوەیەی بۆی
دیاری کراوە دەگەڕێت و دەسوڕێتەوە ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەوەیە خوای پەروەردگاری ئێوە
﴿لَهُ الْمُلْكُ﴾ پادشایەتی تەنها بۆ ئەوە ﴿وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ و ئەوانەی ئێوە هاواریان لێ
دەکەن بێجگە لەخوا ﴿مَا يَمْلِكُونَ مِن قِطْمِيرٍ﴾ خاوەنی توێکڵە سپیکەی ناوکی خورمایش نین ⑬
﴿إِن تَدْعُوهُمْ﴾ (ئەوکەس) ئەگەر هاوار و هاواریان لێ بکەن ﴿لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ﴾ هاوارەکەتان نابیستن
﴿وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ﴾ و ئەگەر بیشی بیستن وەڵامتان نادەنەوە ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ﴾
و لەڕۆژی قیامەتیشدا بێ باوەڕ دەبن بەهاوبەش دانانەکەتان (وبەدرۆتان دەخەنەوە)
﴿وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ﴾ وە دڵنیابە کەس وەك (خوای) ئاگادار ئاگادارت ناکات (لەسەر ئەمحاڵە) ⑭
﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾ ئەی خەڵکینە هەر ئێوە هەژاری لای خوان ﴿وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾
وە تەنیا خوایە بێ نیازی ستایش کراو ⑮ ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر (خوا) بیەوێ لەناوتان
دەبات ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وە خەڵکێکی تری تازە دەهێنێت ⑯ ﴿وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ وە ئەمەش
بۆ خوا کارێکی گران نیە ⑰ ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ هیچ گوناهبارێك گوناهی کەسێکی تر
هەڵ ناگرێت ﴿وَإِن تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا﴾ وە ئەگەر بارگرانێ (گوناهباری) بانگی کەسێ تر بکات بۆ
هەڵگرتنی (بارە گوناهەکەی) ﴿لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ﴾ هیچ لەو (بارە گوناهە) هەڵ ناگرێ ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا
قُرْبَىٰ﴾ هەرچەندە (داوالێ کراوەکە) خزمیشی بێت ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد
ﷺ) تەنها ئەوانە بێدار دەکەیتەوە ﴿يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ﴾ کە بەپەنهانی لەپەروەردگاریان دەترسن
﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژەکانیان بەرێکی بەجێ دەهێنن ﴿وَمَن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ﴾ وە هەر
کەس خۆی پاك ڕاگرێ (لە تاوان) ئەوە بەڕاستی (سوودی) خۆ پاك ڕاگرتنەکەی هەر بۆ خۆیەتی
﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ و گەڕانەوەش تەنها بۆ لای خوایە ⑱

﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ نەکوێر و بینا یەکسان (١٩) ﴿وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ﴾ و نە تاریکستان
و ڕووناکی (وەک یەک نین) (٢٠) ﴿وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ﴾ و نە سێبەر و خۆرەتاو (وەک یەک نین) (٢١) ﴿وَمَا
يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ﴾ نە زیندووان و مردووان یەکسانن ﴿إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ﴾ بە ڕاستی خوا
(دەنگی خۆی) دەبیستێنێ بەهەر کەسێ کە بیەوێت ﴿وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ﴾ بەڵام تۆ ناتوانی
(ئەی موحەممەد ﷺ) پەیامەکەت ببیستێنی بەوانەی لە گۆڕەکاندان (مردوون) (٢٢) ﴿إِنْ أَنتَ إِلَّا نَذِيرٌ﴾
تۆ تەنها ترسێنەری (٢٣) ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ بێگومان ئێمە تۆمان بە (ئایینی) ڕاستەوە
ناردووە مژدەدەر و ترسێنەر بیت ﴿وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ﴾ هەر گەل و ئوممەتێک (پێغەمبەرێکی)
ترسێنەری تێدا هاتووە (٢٤) ﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ وە ئەگەر باوەڕت پێ نەکەن ﴿فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾
ئەوە بێگومان لەپێش ئەوانیشەوە کەسانێک باوەڕیان نەهێنا (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم
بِالْبَيِّنَاتِ﴾ پێغەمبەرەکانیان هاتنە لایان بە موعجیزەکان ﴿وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ﴾ و پەڕاو و کتێبە
ڕوون کەرەوەکانەوە (٢٥) ﴿ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ پاشان ئەوانەیان بێ باوەڕ بوون توندم لێ گرتن
﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەسەندنی ئێمە (لەوان) (٢٦) ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدی ﴿أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ﴾ کە بە ڕاستی خوا لە ئاسمانەوە بارانی باراندووە، ئەمجا بەو بەر بە
هەموو جۆرە میوەیەکمان ڕواند ﴿مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا﴾ کە شێوە و ڕەنگەکانیان جیاوازە ﴿وَمِنَ الْجِبَالِ
جُدَدٌ﴾ و لە چیاکاندا چەند ڕێگا هەیە ﴿بِيضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا﴾ کە ڕەنگیان سپی و سوورە (سپی
و سوورەکانیش) جیاوازن ﴿وَغَرَابِيبُ سُودٌ﴾ و هەشیانە ڕەشێکی تۆخە (٢٧) ﴿وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ
وَالْأَنْعَامِ﴾ وە لە ئادەمی و زیندەوەر و ئاژەڵ و ماڵاتیشدا ﴿مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَٰلِكَ﴾ ڕەنگی جۆراو
جۆر هەیە بەوێنەی جیاوازی میوەکان ﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾ بەڕاستی لەناو بەندەکانی
خودا، تەنها زانایان (وەک پێویست) لەخوا دەترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ﴾ بێگومان خوا زاڵی
باڵادەستی لێبوردەیە (٢٨) ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە کتێبی خوا دەخوێننەوە
﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و بەچاکی نوێژیان بەجێ هێناوە ﴿وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ وە لەوەی
کە پێمان داون بە نهێنی و ئاشکرا دەبەخشن ﴿يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّن تَبُورَ﴾ چاوەڕوانی بازرگانییەکی هەرگیز
زەرەر ناکات (٢٩) ﴿لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) بەتێر و تەواوی پاداشتیان بداتەوە ﴿وَيَزِيدَهُم مِّن
فَضْلِهِ﴾ وە لە فەزڵ و بەهرەی خۆی زیاتریشیان پێ بدات ﴿إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بە ڕاستی خوا
لێبوردەی سوپاس وەرگرە (٣٠)

﴿وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ وە ئەوەی لەقورئاندا نیگامان كردوە بۆ تۆ ﴿هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا
بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ هەر ئەوە ڕاستەو پشتیوانی كتێبەكانی پێش خۆیەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا
بەبەندەكانی ئاگادارو بینایە ﴿٣١﴾ ﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ﴾ لەپاشان ئەم قورئانەمان بەخشی بەكەسێك
﴿اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا﴾ كە لەناو بەندەكانماندا هەڵمان بژاردن ﴿فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ﴾ ئەمجا هەندێكیان
ستەمكارن لەخودی خۆیان ﴿وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ﴾ وهەندێكیان مام ناوەندین ﴿وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِإِذْنِ
اللَّهِ﴾ وهەندێكی تریان بەفەرمانی خوا پێشكەوتوون بەهۆی چاكەكانیانەوە ﴿ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ﴾
ئەم (قورئان پێدانە) لەخۆیدا بەهرەیەكی گەورەیە ﴿٣٢﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ ئەوانە دەچنە نێو
بەهەشتانێك كە جێگای مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا﴾ لەوێدا
بەبازنی ئاڵتون و مرواری دەڕازێنرێنەوە ﴿وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ﴾ وپۆشاكیشیان تێیدا ئاوریشمە ﴿٣٣﴾
﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ وە ئەوان دەڵێن هەموو سوپاس بۆ ئەو خوایە ﴿أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ﴾ كەخەمی
لابردین و نەیهێشت ﴿إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارمان لێبوردەی شایستەی سوپاسە
﴿٣٤﴾ ﴿الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ﴾ ئەو (خوایە) كە بەچاكەو بەهرەی خۆی نیشتەجێی كردین
لەماڵی هەمیشەیی (بەهەشت دا) ﴿لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ﴾ لەوێدا بەهیچ ماندوو بوونێكمان تووش دەبێ
﴿وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ﴾ وەهیچ ئەرك و زەحمەتێكمان دووچار دەبێ ﴿٣٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ﴾
ئاگری دۆزەخ بۆ ئەوانەیە بێ باوەڕ بوون ﴿لَا يُقْضَى عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا﴾ بڕیاری مردن نادرێ بەسەردایاندا
تا بمرن ﴿وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا﴾ هەروەها هەندێ لەسزای (دۆزەخ)یش لێ سووك ناكرێ
﴿كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵە ئەسەنین لەهەموو بێ باوەڕێك ﴿٣٦﴾ ﴿وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ
فِيهَا﴾ وە ئەوانە لەدۆزەخدا هاوار دەكەن ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا﴾ (دەڵێن) ئەی پەروەردگارمان
(لەدۆزەخ) دەرمان بێنە تا كردەوەی چاك بكەین ﴿غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ﴾ جیاواز لەوەی دەمان كرد
(لەدونیادا) ﴿أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ﴾ (وەڵام دەدرێنەوە) ئایا تەمەنمان درێژ نەكردن ﴿مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ﴾
ئەوەندەی ئەوەی دەیەوێ بیر بكاتەوە تیایدا بیر بكاتەوە ﴿وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ﴾ وە ترسێنەرتان بۆ هات
﴿فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ﴾ دەی (ئەو سزا) بچەژن چونكە هیچ یارمەتیدەرێك بۆ (بێ باوەڕە)
ستەمكارەكان نییە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بەڕاستی خوا بەنهێنی ئاسمانەكان
وزەوی زانایە ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بێگومان خوا بەنهێنی دڵان ئاگادارە ﴿٣٨﴾

﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ﴾ هەر ئەو زاتە ئێوەی کردە جێنشین(ی پێشوان) لەزەویدا ﴿فَمَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ﴾ ئەوسا هەر کەس بێ باوەڕ بێ ئەوە (تۆڵەی) بێ باوەڕییەکەی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ و بێ باوەڕی کافران هیچیان بۆ زیاد ناکات لای پەروەردگاریان ﴿إِلَّا مَقْتًا﴾ جگە لەخەشم و رقی زۆر ﴿وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا﴾ وە بێ باوەڕیی کافران هیچیان بۆ زیاد ناکات بێجگە لەزەرەرمەندی ﴿٣٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەواڵم بدەنێ ﴿شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەو هاوبەشانەی لەجیاتی خوا دەتانپەرستن (هاواریان لێ دەکردن) ﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ﴾ پیشانم بدەن لەزەویدا چیان دروست کردووە؟ ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ یان لەبەدیهێنانی ئاسمانەکاندا بەشداری (خوا)یان کردووە؟ ﴿أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا﴾ یا کتێبێکمان پێ داون ﴿فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتٍ مِّنْهُ﴾ جا بەڵگەیان لەو کتێبەدا هەیە (کەبتەکان هاوبەشی خوان) ﴿بَلْ إِن يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُم بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو ستەمکاران هیچ بەڵێنێك بەیەکتری نادەن جگە لەفریودان و(هەڵخەڵەتاندن) نەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ بەڕاستی خوا ئاسمانەکان و زەوی ڕاگیر دەکات ﴿أَن تَزُولَا﴾ بۆ ئەوەی لەڕێڕەوی خۆیان لانەدەن ﴿وَلَئِن زَالَتَا﴾ بەڕاستی ئەگەر لەڕێڕەوی (خۆیان) لابدەن ﴿إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِّن بَعْدِهِ﴾ کێ هەیە جگە خوا ڕایان بگرێت ﴿إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾ بێگومان ئەو (خوا) لەسەرخۆ و لێبووردەیە ﴿٤١﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ (بت پەرستان) بەسوێندی هەرە گەورەیان سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿لَئِن جَاءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ (دەیان ووت) ئەگەر پێغەمبەرێکی ترسێنەریان بۆ بێت ﴿لَّيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ﴾ بەڕاستی ئەوان لەهەر یەك لە ئوممەتانی تر ڕێنموون تر دەبن ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ ئەمجا کاتێ پێغەمبەری ترسێنەریان بۆ هات ﴿مَّا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا﴾ زیاتر دوور کەوتنەوە(لەڕێگەی ڕاست) ﴿٤٢﴾ ﴿اسْتِكْبَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ لەسەر خۆ بەزل زانین لەزەویدا ﴿وَمَكْرَ السَّيِّئِ﴾ و فێڵ و پیلانی خراپ کردن ﴿وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ﴾ وە فێڵ و پیلانی خراپ تەنیا ڕوو بەخاوەنەکەی دەگەڕێتەوە ﴿فَهَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ﴾ دەی کەواتە ئەوان جگە لەچارەنووسی پێشینان چاوەڕوانی شتێکی تر دەکەن؟ ﴿فَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ چونکە یاسای خوا هەرگیز گۆڕانی بۆ نییە ﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا﴾ و یاسای خوا لادانی بۆ نییە ﴿٤٣﴾ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئایا ئەوان بەزەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ تا سەیر بکەن سەر ئەنجامی گەلانی پێش خۆیان چۆن بووە ﴿وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ کە ئەوان لەمان بەهێزتر بوون ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك ناتوانێ لەدەستی خوا دەرچێ ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ نە لەئاسمانەکان و نەلەزەویدا ﴿إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا﴾ بەڕاستی خوا زانا و بەدەسەلات و بەتوانایە ﴿٤٤﴾

﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا قاربگری لەخەڵکی (تۆڵەیان لێ بسەنێ) ﴿بِمَا كَسَبُوا﴾
لەسەر ئەو (خراپانەی) کردویانە ﴿مَا تَرَكَ عَلَىٰ ظَهْرِهَا مِن دَابَّةٍ﴾ هیچ گیاندارێکی لەسەر زەویەوە
نەدەهێشت ﴿وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بەڵام (خوا) مۆڵەتی ئەوان ئەدات تا ماوەی دیاری
کراو ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەمجا کاتی ماوەکەیان (کۆتایی) هات (دەیان مرێنێ) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ
بِعِبَادِهِ بَصِيرًا﴾ جا بێگومان خوا بە بەندەکانی ئاگادارو بینایە ﴿٤٥﴾

سوورەتی ﴿يس﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يس﴾ بە(یا، سین) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای
سوورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ﴾ سوێند بە قورئانی پڕ لەدانایی ﴿٢﴾ ﴿إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾
بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لە پێغەمبەرانی خوای ﴿٣﴾ ﴿عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ لەسەر ڕێبازی
ڕاستی ﴿٤﴾ ﴿تَنزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ﴾ (قورئان) دابەزێنراوە لەلایەن خوای زاڵی باڵادەستی میهرەبانەوە
﴿٥﴾ ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ﴾ بۆ ئەوەی گەلێ بترسێنی (لە سزا) کەباوو باپیرانیان نەترسێنرابوون
﴿فَهُمْ غَافِلُونَ﴾ بۆیە ئەوان بێ ئاگا بوون ﴿٦﴾ ﴿لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی
بەڵێنی خوا چەسپاو هاتە دی لەسەر زۆربەیان ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ چونکە ئەوان باوەڕ ناهێنن ﴿٧﴾
﴿إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا﴾ (وەک کەسانێ وان کە) ئەوقمان کردیتە گەردنیان ﴿فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ﴾
جا ئەو (ئەوقانە) تا چەناگەیان هاتی (گەردنیانی بەتەواوی گرتیەوە) ﴿فَهُم مُّقْمَحُونَ﴾ ئەمجا سەریان
بەرز کرابێتەوە (نەتوانن بۆ خوارو ئەم لاو لا بیجوڵێنن) ﴿٨﴾ ﴿وَجَعَلْنَا مِن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا﴾
وە بەربەستمان لەبەردەم و پشتیانەوە داناوە ﴿فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ﴾ پەردەشمان داوە بەسەر
چاویاندا بۆیە ئەوان (ڕاستی) نابینن ﴿٩﴾ ﴿وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ﴾ وە بۆ ئەوان یەکسانە
چ بیانترسێنیت یان نەیانترسێنیت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ باوەڕ ناهێنن ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ﴾
تۆ تەنها کەسێک دەترسێنی کە شوێنی قورئان دەکەوێت ﴿وَخَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ﴾ لەپەنهانیشدا لە
خوای میهرەبان دەترسێ ﴿فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ﴾ بەهۆی (ئەو شوێن کەوتن و ترسانەوە)
مژدەی بدەرێ بەلێخۆشبوونی (گوناهەکانی) و پاداشتی چاکی (بەهەشت) ﴿١١﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾
بەڕاستی هەر ئێمە مردووان زیندوو دەکەینەوە ﴿وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ﴾ و هەرچی پێشتر
کردویانە وشوێنەواری پاشی خۆشیان دەنووسین ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ﴾ وە هەموو
شتێکمان لە پەڕاوێکی ڕوون وئاشکرادا ژماردووە و نووسیوە کە (لوح المحفوظ)ە ﴿١٢﴾

﴿وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) نموونەیان بۆ بهێنەرەوە بە خەڵکی شاری
(ئەنطاکیە) ﴿إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ کاتێ کە پێغەمبەرانیان بۆ هات (١٣) ﴿إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا﴾
کاتێ دوو (پێغەمبەر)مان نارد بۆ ناویان باوەڕیان پێنەکردن ﴿فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ﴾ ئەمجا بە (ناردنی
پێغەمبەری) سێیەم بەهێزمان کردن (پشتمان گرتن) ﴿فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ﴾ جا (هەموویان)
وتیان بێگومان ئێمە نێردراوین بۆ سەر ئێوە (١٤) ﴿قَالُوا مَا أَنتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ (خەڵکەکە) وتیان ئێوە
هەر ئادەمیەکی وەك ئێمەن ﴿وَمَا أَنزَلَ الرَّحْمَٰنُ مِن شَيْءٍ﴾ و خوای میهرەبان هیچ شتێکی (لەبیگ) نەناردوتە
خوارەوە ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ﴾ ئێوە تەنها درۆزنن و درۆ دەکەن (١٥) ﴿قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ﴾
(پێغەمبەرەکان) وتیان پەروەردگارمان دەزانێ بەڕاستی ئێمە (بەپێغەمبەرێتی) نێردراوین بۆ سەر
ئێوە (١٦) ﴿وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ و ئێمە تەنها گەیاندنی (ئایەتە)کان لەسەرە بەڕوونی (١٧)
﴿قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ﴾ (خەڵکەکە) وتیان بێگومان ئێمە بەهۆی ئێوەوە دووچاری شوومی و بەدبەختی
بووین ﴿لَئِن لَّمْ تَنتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر واز نەهێنن (لەو کارەتان) بەرد بارانتان دەکەین
﴿وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و بەڕاستی لەلایەن ئێمەوە دووچاری سزایەکی پڕ ئێش و ئازار دەبن (١٨)
﴿قَالُوا طَائِرُكُم مَّعَكُمْ أَئِن ذُكِّرْتُم﴾ (پێغەمبەرەکان) وتیان شوومی ئێوە بەخۆتانەوەیە چونکە ئێوە
ئەگەر ئامۆژگاری بکرێن (هەست بەشوومی دەکەن) ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ﴾ (بەخێر و بە) بەڵکو ئێوە
گەلێکی لەسنوور دەرچوون (١٩) ﴿وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَىٰ﴾ وە لەوپەڕی شارەکەوە پیاوێك
بەپەلە هات ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ﴾ وتی ئەی گەلەکەم شوێن ئەم پێغەمبەرانە بکەون (٢٠)
﴿اتَّبِعُوا مَن لَّا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا﴾ شوێن کەسانێ بکەون داوای هیچ کرێ و پاداشتێکتان لێ ناکەن ﴿وَهُم
مُّهْتَدُونَ﴾ کە خۆشیان ڕێنموونی کراون (٢١) ﴿وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي﴾ وە من بۆچی ڕاتێ نەپەرستم
کەسی بەدی هێناوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەوە دەگەڕێنەوە (٢٢) ﴿أَأَتَّخِذُ مِن دُونِهِ آلِهَةً﴾ ئایا
بێجگە لەو (خوا) پەرستراوێك بۆ خۆم بڕیار بدەم ﴿إِن يُرِدْنِ الرَّحْمَٰنُ بِضُرٍّ﴾ ئەگەر خوای میهرەبان
زیانی بۆ من بوێ ﴿لَّا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا﴾ تکای ئەوان هیچ سوودێك بە من ناگەیەنێ ﴿وَلَا
يُنقِذُونِ﴾ و (لە سزای خوا) ڕزگارم ناکەن (٢٣) ﴿إِنِّي إِذًا لَّفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ بێگومان من (ئەگەر وا بەش
دابنێم) ئەو کاتە لە گومڕاییەکی زۆر ئاشکرادام (٢٤) ﴿إِنِّي آمَنتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ﴾ بەڕاستی من باوەڕم
هێنا بەپەروەردگارتان و دە ئێوەش گوێتان لێبێ (٢٥) ﴿قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ﴾ (ئەم پیاوەیان شەهید کرد) پێی
وترا بڕۆ بە بەهەشتەوە ﴿قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ﴾ (ئەو پیاوەش) وتی خۆزگە گەلەکەم بیانزانیبایە
(٢٦) ﴿بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي﴾ بە ئەوەی کە پەروەردگارم لێم خۆشبووە ﴿وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ﴾ وە کردمیە
پیری ڕێز گیراوانەوە (٢٧)

﴿وَمَا أَنزَلْنَا عَلَىٰ قَوْمِهِ مِن بَعْدِهِ﴾ وەلە دوای ئەو ئەمان ناردە خوارەوە بو سەر گەلەکەی ﴿مِن جُندٍ مِّنَ
السَّمَاءِ﴾ هیچ لەشکریک لەئاسمانەوە ﴿وَمَا كُنَّا مُنزِلِينَ﴾ و ئیمە دابەزینەر نەبووین ﴿٢٨﴾ ﴿إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً
وَاحِدَةً﴾ (هوی بەچوونیان) تەنیا شریخەیەکی بەهیز بوو ﴿فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ﴾ جا کتوپڕ ئەوانە هەموو
جولەیان نەما و مردن ﴿٢٩﴾ ﴿يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ﴾ ئای پەشیمانی و داخی سەخت بۆ ئەو بەندانەی
(کەبێ باوەڕن) ﴿مَا يَأْتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ هەر پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە تەنیا گاڵتەیان
پێ دەکرد (و هیچ تر) ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان زانیوە ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّنَ الْقُرُونِ﴾ لە پێش ئەواندا
چەند گەلی (ئاوەدانی) مان لە ناو بردووە ﴿أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾ کەبێگومان ناگەڕێنەوە بو لای ئەمان
﴿٣١﴾ ﴿وَإِن كُلٌّ لَّمَّا جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ﴾ هەر هەموو (لە ناوبراوان) کۆ دەکرێنەوە لای ئیمە (و لەقیامەت
دا) ئامادە دەکرێن ﴿٣٢﴾ ﴿وَآيَةٌ لَّهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ﴾ وە نیشانەو بەڵگەیەك بو ئەوان، ئەم زەویە مردووەیە
﴿أَحْيَيْنَاهَا﴾ کە زیندوومان کردوە ﴿وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ﴾ و دانەویڵەمان لێ دەرهێنا
(لێ ڕووەند) کە لێی دەخۆن ﴿٣٣﴾ ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ﴾ وە لەم (زەویە) دا چەند
باخ بەخورما و ترێمان دەی هێنا ﴿وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ﴾ و چەند کانیاومان تێیادا هەڵقولاندوە
﴿٣٤﴾ ﴿لِيَأْكُلُوا مِن ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ﴾ بو ئەوەی لەبەروبوومەکانی بخۆن کەدەستی ئەوان بەرهەمی
نەهێناوە ﴿أَفَلَا يَشْكُرُونَ﴾ دەی ئایا سوپاسی خوا ناکەن ﴿٣٥﴾ ﴿سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا﴾ پاك
وبێگەردە زاتێك کە هەموو جووتەکانی (نێر و مێ) دروست کردووە ﴿مِمَّا تُنبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنفُسِهِمْ﴾
لەوەی کە زەوی دەیڕوێنێ و لە(ئادەمی) خۆیان ﴿وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ﴾ و لەو شتانەش کە نایزانن ﴿٣٦﴾
﴿وَآيَةٌ لَّهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ﴾ شەویش بەڵگەو نیشانەیە بو ئەوان کە ئیمە ڕۆژی لێ دەردەهێنین
﴿فَإِذَا هُم مُّظْلِمُونَ﴾ ئەمجا لەناکاودا تاریکی هەموویان دەگرێتەوە ﴿٣٧﴾ ﴿وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا﴾
خۆریش بەرەو شوێنەی خۆی (لەگەڕاندایە و) دەڕوا ﴿ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ ئەوە بڕیاردەری
(خوای) زاڵی بەدەسەلات و زانایە ﴿٣٨﴾ ﴿وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ﴾ وەبو مانگیش چەند قۆناغێکمان داناوە ﴿حَتَّىٰ
عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ﴾ (دوای تەواو کردنی قۆناغەکانی) هەر وەکو پەلی دار خورمای کۆنی (وشك
بووی) لێ دێت ﴿٣٩﴾ ﴿لَا الشَّمْسُ يَنبَغِي لَهَا أَن تُدْرِكَ الْقَمَرَ﴾ خۆر بوی نیە (ناتوانی) بگات بەمانگ
﴿وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ﴾ و شەویش ناتوانی پێشکەوی ڕۆژ ﴿وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ﴾ و هەر یەکەیان
(خۆر و مانگ) لە خولگەیەکدا مەلە دەکەن و دەسوڕێنەوە ﴿٤٠﴾

﴿وَآيَةٌ لَّهُمْ﴾ وە بەڵگەیەكی ئاشكرای تر بۆ ئەوان ئەمەیە ﴿أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ كە بێگومان
ئێمە نەوەكانی ئەوانمان لە كەشتی پڕ كراو (لە خۆیان و كاڵ و پەلیان) دا هەڵگرتووە ﴿٤١﴾ ﴿وَخَلَقْنَا لَهُم
مِّن مِّثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ﴾ وە هاوشێوەی كەشتی شتانێكی ترشمان بۆ دروست كردوون كە سواری بن ﴿٤٢﴾
﴿وَإِن نَّشَأْ نُغْرِقْهُمْ﴾ وە ئەگەر بمانەوێ نوقمیان دەكەین ﴿فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنقَذُونَ﴾ جا هیچ كەس نایەت
بە هاواریانەوە و ڕزگاریش ناكرێن (لە نوقم بوون) ﴿٤٣﴾ ﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ﴾ مەگەر بەزەیی
ئێمە (ڕزگاریان بكات) وتا كاتی دیار كراو بیان ژێنین ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وە كاتێك پێیان بوترێت
﴿اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ﴾ خۆتان بپارێزن (لەو سزای كە) لەبەردەمتان دایە و ئەوەش لە پشت ئەوەیە
(لە ڕۆژی دوایی) ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا ڕەحمتان پێ بكرێ ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ آيَةٍ مِّنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ﴾
وە هەر بەڵگەو ئایەتێكیان لە ئایەتەكانی پەروەردگاریان بۆ بێت ﴿إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان هەر
ڕوو وەردەگێڕن لەو (ئایەتانە) ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ وە هەر كاتێ پێیان بوترێ لەوەی
خوا پێی داون ببەخشن ﴿قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەڵێن بەو ئەوانەی ئیمانیان
هێنا بوو ﴿أَنُطْعِمُ مَن لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ﴾ ئایا خواردن بدەین بە كەسێ ئەگەر خوا بیویستایە خواردنی
پێ دەدا ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ ئێوە تەنها لە گومڕاییەكی ئاشكرادان ﴿٤٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ
صَادِقِينَ﴾ وە دەڵێن ئەم بەڵێنەكەی دێت ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٤٨﴾ ﴿مَا يَنظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ﴾
ئەمانە چاوەڕوانی هیچ ناكەن مەگەر شریخە و دەنگێكی بەهێز (فوو كردن بە كەڕەنا) یانگرێت
﴿وَهُمْ يَخِصِّمُونَ﴾ لە كاتێكدا لە نێو خۆیاندا دەمە قاڵێ دەكەن ﴿٤٩﴾ ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ
يَرْجِعُونَ﴾ ئەوسا ناتوانن هیچ وەسیەتێك بكەن یان بگەڕێنەوە لای كەس و كاریان ﴿٥٠﴾ ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾
وە (جارێكی تر) فوو دەكرێ بە كەڕەنادا ﴿فَإِذَا هُم مِّنَ الْأَجْدَاثِ﴾ ئەمجا ئەوان كتوپڕ لە گۆڕەكان
دێنەدەرەوە ﴿إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنسِلُونَ﴾ بە پەلە دەڕۆن بۆ لای پەروەردگاریان ﴿٥١﴾ ﴿قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَن بَعَثَنَا مِن
مَّرْقَدِنَا﴾ دەڵێن ئەی هاوار بۆ ئێمە كێ ڕیندووی كردینەوە لە گۆڕەكانمان دا ﴿هَٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ وَصَدَقَ
الْمُرْسَلُونَ﴾ ئەمە ئەو بەڵێنەیە خوای میهرەبان پێی دابوو و پێغەمبەرەكان ڕاستیان كرد ﴿٥٢﴾ ﴿إِن كَانَتْ
إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ تەنها شریخە و دەنگێكی گەورە دێت ﴿فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ﴾ ئیتر كتوپڕ
هەموویان (بە كۆمەڵ) لای ئێمە ئامادە كراون ﴿٥٣﴾ ﴿فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا﴾ ئەمڕۆش هیچ جۆرە
ستەمێك لە كەس ناكرێ ﴿وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە جگە لەوەی كەدەتان كرد پاداشت
وسزا نادرێنەوە ﴿٥٤﴾

﴿إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ﴾ بەڕاستی بەهەشتییەکان ئەمڕۆ ﴿فِي شُغُلٍ فَاكِهُونَ﴾ لە خۆشی و شادیدا
سەرقاڵن ﴿٥٥﴾ ﴿هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَّكِئُونَ﴾ خۆیان و هاوسەرەکانیان لە سێبەرەکاندا
لەسەر تەخت (ی ڕازاوە) پاڵیان داوەتەوە ﴿٥٦﴾ ﴿لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُم مَّا يَدَّعُونَ﴾ لەو (بەهەشتە)دا
بۆیان ئامادەیە میوەجات و هەرچی داوا بکەن ﴿٥٧﴾ ﴿سَلَامٌ قَوْلًا مِّن رَّبٍّ رَّحِيمٍ﴾ سەلام (یان لێ دەکرێت)
بە وتەیەك لە لایەن پەروەردگاری میهرەبانەوە ﴿٥٨﴾ ﴿وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ﴾ ئێوەش ئەی تاوانباران
ئەمڕۆ جیا ببنەوە (لە ئیمانداران) ﴿٥٩﴾ ﴿أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ﴾ ئەی نەوەکانی ئادەم ئایا وەسیەتم
بۆ نەکردن ﴿أَن لَّا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ﴾ کە شەیتان نەپەرستن ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ چونکە بەڕاستی
شەیتان دوژمنی ئاشکرای ئێوەیە ﴿٦٠﴾ ﴿وَأَنِ اعْبُدُونِي هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ وە (ئایا وەسیەتم بۆ نەکردن)
کە من بپەرستن ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا﴾ سوێند بە خوا بێگومان
(شەیتان) خەڵکێکی زۆری لە ئێوە گومڕا کرد ﴿أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە ژیر نەبوون ﴿٦٢﴾
﴿هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ ئەمە ئەو دۆزەخەیە کە بەڵێنتان پێ درابوو ﴿٦٣﴾ ﴿اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنتُمْ
تَكْفُرُونَ﴾ ئەمڕۆ بڕۆنە ناوی بەهۆی بێ باوەڕ بوونتانەوە ﴿٦٤﴾ ﴿الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ﴾ ئەمڕۆ
مۆر دەنێین بەسەر دەمیاندا ﴿وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ﴾ و دەستیان قسەمان لەگەڵدا دەکەن ﴿وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُم
بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ و قاچیان شایەتی دەدەن بەوەی کە کردویانە ﴿٦٥﴾ ﴿وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ﴾
وە ئەگەر بمانەوێ ڕووناکی چاویان ناهێڵین (کوێریان دەکەین) ﴿فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّىٰ يُبْصِرُونَ﴾ ئەوسا
دەیانەوێ بەرەو ڕێگای ڕاست پێشبڕکێ بکەن جا چۆن دەبینن ﴿٦٦﴾ ﴿وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ﴾
خۆ ئەگەر بمانەوێ لە شوێنی خۆیاندا شێوەی ئادەمییان دەگۆڕین (دەیان کەین بە شتێکی خراپ)
﴿فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ﴾ بەهۆی ئەو (گۆڕینەوە) نەیان دەتوانی نە بڕۆن و نە بگەڕێنەوە ﴿٦٧﴾
﴿وَمَن نُّعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ﴾ وە ئەمەی هەر کەس درێژ کەین لاشەی لاواز و ناتەوان
دەکەین دەی ئایا ژیر نابن ﴿٦٨﴾ ﴿وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنبَغِي لَهُ﴾ ئێمە ئەو (موحەممەد ﷺ)مان فێری
شیعر نەکردووە، وشیعر وتن شیاوی ئەو نییە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ﴾ و ئەوەی (موحەممەد ﷺ)
دەیڵێ پەند و ئامۆژگاری و قورئانی ڕوونکەرەوەی (ڕاستی یە) ﴿٦٩﴾ ﴿لِّيُنذِرَ مَن كَانَ حَيًّا﴾ بۆ ئەوەی
ئەوانەی (دڵ) زیندوون بیان ترسێنێ ﴿وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ و وتەی (سزا) سەپێت بەسەر
بێ باوەڕان ﴿٧٠﴾

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا ئەوان نەیان دی (نەیان زانیوە) ﴿أَنَّا خَلَقْنَا لَهُم مِّمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا﴾ کە بێگومان ئێمە
ئاژەڵمان بۆ ئەوان دروست کردووە ﴿فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ﴾ ئەمجا ئەوان خاوەنیانن ﴿٧١﴾ ﴿وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ﴾
وە رامان هێناون بۆیان ﴿فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ﴾ ئەمجا سواری هەندێکیان دەبن و (گۆشتی)
هەندێکیشیان دەخۆن ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ﴾ وە زۆر سوودیان لێ دەبینن وشتی خواردنەوەشیان
لێ وەردەگرن ﴿أَفَلَا يَشْكُرُونَ﴾ دەی ئایا سوپاسی خوا ناکەن ﴿٧٣﴾ ﴿وَاتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ آلِهَةً﴾ وە
بێجگە لە خوا چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿لَّعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ﴾ بەو هیوایەی یارمەتی
بدرێن ﴿٧٤﴾ ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ﴾ (ئەو پەرستراوانە) ناتوانن یارمەتیان بدەن ﴿وَهُمْ لَهُمْ جُندٌ مُّحْضَرُونَ﴾
بەڵام ئەمان سەربازی ئامادەن، لە خزمەتیاندان (وەلەکەچی ئەو شتانەن) ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ﴾ جا
قسەکانیان خەمبارت نەکات ﴿إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوەی دەی شارنەوەو
ئەوەی ئاشکرای دەکەن دەیزانین ﴿٧٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَ الْإِنسَانُ﴾ ئایا ئادەمی نەیزانیوە ﴿أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن نُّطْفَةٍ﴾
کە ئەومان لە نوتفەیەک دروست کردووە ﴿فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ﴾ کەچی یەکسەر دەبێتە دوژمنێکی
سەرسەختی دیار (دەمقاڵێ کەرێکی ئاشکرایە) ﴿٧٧﴾ ﴿وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ﴾ وە نموونەمان بۆ
دێنێتەوە و بەدیهێنانی خۆی لە بیر چوتەوە ﴿قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ﴾ (ئەو بێ بڕوایە) دەڵێ کێ
ئێسکەکان زیندوو دەکاتەوە لە کاتێکدا کە ڕزیون ﴿٧٨﴾ ﴿قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ ئەو زاتە زیندوویان دەکاتەوە کە لە یەکەم جاردا بەدی هێناون ﴿وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ﴾ و
ئەو بە هەموو دروستکراوێک زانا و ئاگادارە ﴿٧٩﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا﴾ زاتێ کە
لە درەختی سەوز ئاگری بۆ دروست کردوون ﴿فَإِذَا أَنتُم مِّنْهُ تُوقِدُونَ﴾ ئیتر ئێوە ئاگری پێ دەکەنەوە
﴿٨٠﴾ ﴿أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ ئایا زاتێ کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە ﴿بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن
يَخْلُقَ مِثْلَهُم﴾ ناتوانێ وێنەیان دروست بکات؟ ﴿بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ﴾ بەڵێ دەتوانێ و هەر ئەویش
دروستکەری زانایە ﴿٨١﴾ ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا﴾ بەڕاستی کاری ئەو (خوا) ئەمەیە هەر کاتێ بیەوێ
شتێک بەدی بهێنێت ﴿أَن يَقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ پێی دەڵێ: ببە، دەستبەجێ (ئەو شتە) دەبێت ﴿٨٢﴾
﴿فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ جا پاک و بێگەردە ئەو خوایەی کە موڵکایەتی هەموو شتێک
بەدەستی ئەوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ و بۆ لای ئەویش دەگەڕێنەوە ﴿٨٣﴾

سورەتی ﴿الصَّافَّات﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالصَّافَّاتِ صَفًّا﴾ سوێند بەو فریشتانە ڕیز بوون (لە کاتی عیبادەتدا) (١) ﴿فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا﴾ وە سوێند بەوانە کە
دەخوڕن بەسەر هەورەکاندا (٢) ﴿فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا﴾ وە سوێند بەخوێنەرانی قورئان (٣) ﴿إِنَّ إِلَٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ﴾ بەڕاستی
پەرستراوی ئێوە تاك و تەنهایە (٤) ﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی
وئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿وَرَبُّ الْمَشَارِقِ﴾ و پەروەردگاری خۆر هەڵاتەکان (٥) ﴿إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةٍ الْكَوَاكِبِ﴾
بێگومان ئێمە ئاسمانی دونیامان بەجوانی ئەستێرەکان ڕازاندۆتەوە (٦) ﴿وَحِفْظًا مِّن كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ﴾ وە لە هەموو
شەیتانێکی سەر کەش پاراستوومانە (٧) ﴿لَّا يَسَّمَّعُونَ إِلَى الْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ﴾ ناتوانن گوێ بگرن بۆ ئەو فریشتانەی لە
بەرزترین پلەدان ﴿وَيُقْذَفُونَ مِن كُلِّ جَانِبٍ﴾ وە (ئەگەر بچن گوێ بگرن) لە هەموو لایەکی (ئاسمانەوە) ئاگر
بارانیان دەکرێن (٨) ﴿دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ﴾ ڕاو دەنرێن زۆر بە سووکی و (لە قیامەتدا) سزایان بەردەوامە
وسەختە (٩) ﴿إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ﴾ (شەیتانەکان ناتوانن گوێ بگرن) مەگەر یەکێکیان بە دزیەوە هەواڵێك
(لە فریشتەیەك ببیستێ و) بە پەلە بیفڕێنێ ﴿فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ﴾ بریسکی گڕدار و سوتێنەری شوێنی دەکەوێت
(و دەی سوتێنێ) (١٠) ﴿فَاسْتَفْتِهِمْ أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) بپرسە لەوانەی (کە بێباوەڕن) ئایا
ئەوان دروستکراوێکی گەورەتر و گرنگتر و بەهێزترن ﴿أَم مَّنْ خَلَقْنَا﴾ یان ئەو شتانەی تر کە دروستمان
کردووە (لە ئاسمان و خۆر و زەوی و ...) ﴿إِنَّا خَلَقْنَاهُم مِّن طِينٍ لَّازِبٍ﴾ بەڕاستی ئێمە ئەوان (ئادەمی) مان
دروست کرد لە قوڕێکی لینجی چیر (١١) ﴿بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ﴾ بەڵام (سەیرە) تۆ سەرت سوڕماوە (چۆن باوەڕ
ناهێنن) کەچی ئەوان گاڵتە دەکەن (بە تۆ کە دەڵێیت زیندوو بوونەوە هەیە) (١٢) ﴿وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ﴾ وە کاتێ
ئامۆژگاری بکرێن ئامۆژگاری وەرناگرن (١٣) ﴿وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ﴾ وە کاتێ موعجیزەیەك ببینن دەیکەنە
گاڵتەجار (١٤) ﴿وَقَالُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ وە دەڵێن ئەم (قورئانە) هیچ نیە جگە لە جادوویەکی ئاشکرا (١٥)
﴿أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ (دەڵێن) ئایا ئێمە کە مردین و بووین بەخۆڵ و ئێسکی ڕزیو ﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایا
ئێمە زیندوو دەکرێینەوە؟! (١٦) ﴿أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ﴾ لەگەڵ باوو باپیرانی پێشینانمان (١٧) ﴿قُلْ نَعَمْ وَأَنتُمْ دَاخِرُونَ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڵێ (هەمووتان زیندوو دەکرێنەوە) و لەو کاتەدا ئێوە ڕەزیل و سەرشۆڕن (١٨)
﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنظُرُونَ﴾ چونکە ئەو (زیندوو بوونەوەیە) تەنها یەك دەنگە ئیتر دەست بەجێ
زیندوو بوون و دەڕوانن (١٩) ﴿وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَٰذَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ وە دەڵێن وای بۆ خۆمان ئەمە ڕۆژی تۆڵەسەندن
وپاداشتە (٢٠) ﴿هَٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمە ئەو ڕۆژی بڕیاردانەیە کە باوەڕتان پێی
نەبوو (٢١) ﴿احْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ﴾ (خوا بە فریشتەکان دەفەرموێ) ئەوانەی ستەمیان کرد کۆیان بکەنەوە
لەگەڵ هاوڕێکانیان (هاو وێنەکانیان) ﴿وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ﴾ لەگەڵ ئەوانەش دەیان پەرستن (٢٢) ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾
جگە لە خوا ﴿فَاهْدُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطِ الْجَحِيمِ﴾ ئەمجا ڕێگای دۆزەخیان پیشان دەن (٢٣) ﴿وَقِفُوهُمْ إِنَّهُم مَّسْئُولُونَ﴾ وە ئەوانە
ڕاوەستێنن بێگومان پرسیاریان لێ دەکرێ (٢٤)

﴿مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ﴾ (پیان دەوترێ) ئەوە چیتانە یارمەتی یەکتر نادەن ٢٥ ﴿بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ﴾ (نەخێر
یارمەتی یەکتر نادەن) بەڵکو ئەوان هەموو (پەیڕەو پەرستراوەکانیان) لەو ڕۆژەدا گەردن کەچن بۆ
خوا ٢٦ ﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ و (لەو ڕۆژەدا) ڕوو دەکەنە یەکتر و پرسیار لەیەکتر دەکەن ٢٧
﴿قَالُوا إِنَّكُمْ كُنتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ﴾ (گومڕاکراوەکان بە گومڕاکەرەکان) دەڵێن بەڕاستی ئێوە بوون لەلای
ڕاستەوە هاتنە لامان (بەناو هێنانی شوێنی کەوتن) ٢٨ ﴿قَالُوا بَل لَّمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ (گومڕاکەرەکان)
دەڵێن (نەخێر ڕاست ناکەن) بەڵکو ئێوە خۆتان ئیماندار نەبوون ٢٩ ﴿وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُم مِّن سُلْطَانٍ﴾ وە
ئێمە هیچ دەسەڵاتێکمان بەسەر ئێوەدا نەبوو ﴿بَلْ كُنتُمْ قَوْمًا طَاغِينَ﴾ بەڵکو خۆتان گەلێکی لەخوایاخی
بوون ٣٠ ﴿فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا ۖ إِنَّا لَذَائِقُونَ﴾ ئەوەتە بڕیاری پەروەردگارمان (بەسەرا دانەدان) ئەوجا
بەسەرماندا، کە بەڕاستی دەبێ بیچەژین ٣١ ﴿فَأَغْوَيْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ﴾ بەڵێ ئێمە ئێوەمان گومڕا کرد
چونکە بەڕاستی خۆشمان گومڕا بووین ٣٢ ﴿فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ﴾ جا بەڕاستی هەموویان
(گومڕاکراو و گومڕاکار) لەو ڕۆژەدا لە سزادا هاوبەشن ٣٣ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ﴾ بێگومان
ئێمە تاوانباران بەو جۆرە لێ دەکەین ٣٤ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ بەڕاستی هەر کاتێ بەوانە بوترایە
﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لە خوا، خۆیان بە گەورە دەزانی
(و ملکەچی نەدەبوون) ٣٥ ﴿وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُو آلِهَتِنَا﴾ وە دەیان ووت ئایا ئێمە پەرستراوەکانمان
واز لێ بهێنین؟ ﴿لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ﴾ لەبەر شاعیرێکی شێت ٣٦ ﴿بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ﴾ (نەخێر
وانییە) بەڵکو ئەو (پێغەمبەرە) هەقی هێناوە باوەڕی بە پێغەمبەرانی پێشوو هەیە ٣٧ ﴿إِنَّكُمْ
لَذَائِقُو الْعَذَابِ الْأَلِيمِ﴾ بەڕاستی ئێوە سزای سەخت دەچەژن ٣٨ ﴿وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ و ئێوە
تەنها تۆڵەی ئەو (خراپانە)تان لێ ئەسەنرێ کە کردوتانە ٣٩ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بەڵام بەندە
پاك و هەڵبژاردەکانی خوا ٤٠ ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ﴾ ئەوانەن ڕزق و ڕۆزی دیار کراویان بۆ هەیە
٤١ ﴿فَوَاكِهُ ۖ وَهُم مُّكْرَمُونَ﴾ کە میوەهاتی جۆراوجۆرە، وە ئەوان ڕێزلێگیراون ٤٢ ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾
لەبەهەشتانی پڕ ناز و نیعمەتدا ٤٣ ﴿عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ﴾ لەسەر تەخت و کورسی ڕازاوەکان بەرامبەر
یەکتر دانیشتوون ٤٤ ﴿يُطَافُ عَلَيْهِم بِكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ﴾ بەسەریاندا دەسوڕێنەوە بە پەرداخی پڕ لەشەرابی
پاك وخاوێن لە ڕووبارە ڕوونەکانی بەهەشت ٤٥ ﴿بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِّلشَّارِبِينَ﴾ سپییە لە ڕەنگدا، زۆر
بەتامە بۆ ئەوانەی دەیخۆنەوە (کەهیچ زیانێك بەلاشەو ژیری مرۆڤ ناگەیەنێت) ٤٦ ﴿لَا فِيهَا
غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنزَفُونَ﴾ (ئەو شەرابە) نەمێشکیان تێك دەدات نەسەر خۆشیان دەکات ٤٧ ﴿وَعِندَهُمْ
قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ﴾ وە ئافرەتانی چاو جوان و گەورەیان لایە، کە جگە لە مێردەکانیان سەیری کەس
ناکەن ٤٨ ﴿كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ﴾ وەکو هێلکەی ناو هێلانەن (یان ئەڵێی مرواری ناو سەدەفن) ٤٩
﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ ئەمجا ڕوو دەکەنە یەك و پرسیار لە یەکتر دەکەن ٥٠ ﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ
إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ﴾ یەکێ لەوان دەڵێ من (لە دونیا) هاوڕێیەکم هەبوو ٥١

﴿يَقُولُ أَئِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ﴾ دەی ووت: ئایا بەڕاستی تۆ لەوانەی باوەڕت هەیە (بەزیندوو بوونەوە؟!)
﴿٥٢﴾ ﴿أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ ئایا کاتێ مردین و بووین بە خاك و ئێسقانی ڕزیوو ﴿أَئِنَّا لَمَدِينُونَ﴾ ئایا
بەڕاستی ئێمە (زیندوو دەکرێینەوەو) سزا دەدرێین ﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ هَلْ أَنتُم مُّطَّلِعُونَ﴾ (پیاوە بەهەشتییەکە) ووتی
ئایا لێرە تەماشا (ی دۆزەخ) ناکەن ﴿٥٤﴾ ﴿فَاطَّلَعَ فَرَآهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ﴾ ئەمجا خۆی سەیری کرد کتوپڕ
لە ناوەڕاستی دۆزەخدا ئەو (هاوڕێی) بینی ﴿٥٥﴾ ﴿قَالَ تَاللَّهِ إِن كِدتَّ لَتُرْدِينِ﴾ پێی ووت سوێند بەخوا نزیك
بوو منیش هەڵدێری ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ﴾ وە ئەگەر میهرەبانی پەروەردگارم
فریام نەکەوتایە، منیش لە ئامادەکراوان (ی ناو دۆزەخ) دەبووم ﴿٥٧﴾ ﴿أَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ﴾ دەی ئایا ئێمە
نامرین؟ ﴿٥٨﴾ ﴿إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولَىٰ﴾ جگە لە مردنەکەی یەکەم (ی دونیا)مان ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾
وە لێرە سزا نادرێین؟! ﴿٥٩﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ بەڕاستی ئەمەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿٦٠﴾
﴿لِمِثْلِ هَٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ﴾ با تێکۆشەران بۆ پاشەڕۆژی ڕۆژێکی وا تێبکۆشن ﴿٦١﴾ ﴿أَذَٰلِكَ خَيْرٌ نُّزُلًا أَمْ شَجَرَةُ
الزَّقُّومِ﴾ ئایا ئەو (بەهەشتانەی باسکرا) پێرگرتن و میوانداریە باشە، یان (بەری) درەختی زەقنەمووت
؟ ﴿٦٢﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِّلظَّالِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە ئەو (دارە)مان کردە هۆی تاقی کردنەوەی ستەمکاران
(کە لە دونیادا گاڵتەیان پێ دەکرد) ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ﴾ بەڕاستی ئەو (زەقنەمووتە)
درەختێکە لە بنی دۆزەخ دادەڕوێت ﴿٦٤﴾ ﴿طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ﴾ بەروبوومەکەی هەروەك
سەری شەیتانەکانە (ناشیرین و چڵ چڵاوی یە) ﴿٦٥﴾ ﴿فَإِنَّهُمْ لَآكِلُونَ مِنْهَا﴾ جا بێگومان ئەوان
(دۆزەخییە) لەو درەختە دەخۆن ﴿فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ﴾ و سکیان لە (بەری) ئەو درەختە پڕ دەکەن
﴿٦٦﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَمِيمٍ﴾ لە پاشان بەڕاستی ئاوێکی لیلی زۆر گەرمی بەسەردا دەخۆنەوە
﴿٦٧﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى الْجَحِيمِ﴾ بێگومان دواتر گەڕانەوەیان بۆ دۆزەخە ﴿٦٨﴾ ﴿إِنَّهُمْ أَلْفَوْا آبَاءَهُمْ
ضَالِّينَ﴾ بەڕاستی ئەوان باوك و باپیرانی خۆیانیان بە گومڕایی بینی ﴿٦٩﴾ ﴿فَهُمْ عَلَىٰ آثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ﴾ ئەمجا
ئەوان هاندەدرێن بۆ شوێن کەوتنیان (لە گومڕاییدا) ﴿٧٠﴾ ﴿وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ﴾ سوێند بەخوا
بێگومان پێش ئەو (گومڕابانەی قوڕەیش) زۆربەی گەلە پێشینەکان گومڕا بوون ﴿٧١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا
فِيهِم مُّنذِرِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە لە ناو خۆیاندا (پێغەمبەرانی) ترسێنەرمان بۆ ناردن ﴿٧٢﴾
﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنذَرِينَ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرنج بدە سەرئەنجامی
ترسێنراوەکان چۆن بوو ﴿٧٣﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بێجگە لە بەندە هەڵبژێراوەکانی خوا ﴿٧٤﴾
﴿وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی نووح (علیه السلام) هاواری بۆ کردین
ئەمجا ئێمەش زۆر چاك وەڵامی (هاوارەکەی) ئەومان دایەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ﴾
خۆی و کەس و کاری (باوەڕداری)مان لە تەنگانە گەورەکە ڕزگار کرد ﴿٧٦﴾

﴿وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ﴾ وە تەنها نەوەکانی ئەومان (لەسەر زەوی) هێشتەوە ﴿٧٧﴾ ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾
وە باس و دەربانگی (باشی) ئەومان لەناو گەلە پاشینەکاندا هێشتەوە (کە ئەمەیە) ﴿٧٨﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَىٰ نُوحٍ فِي
الْعَالَمِينَ﴾ سەلام و درود لەسەر نوح لە لایەن هەموو جیهانیانەوە ﴿٧٩﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾
بەڕاستی ئێمە بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿٨٠﴾ ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان
ئەو لە بەندە باوەڕدارەکانی ئێمە بوو ﴿٨١﴾ ﴿ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ﴾ لە پاشان ئەوانی تر (دوژمنان) مان
نوقم کرد ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم لە پەیڕەوان و شوێنکەوتوانی نوح بوو
(لە بنەماکانی ئاییندا) ﴿٨٣﴾ ﴿إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ کاتێ بە دڵێکی ساغەوە بەرەو پەروەردگاری
هات ﴿٨٤﴾ ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ﴾ کاتێ کە بە باوکی و گەلەکەی ووت چی دەپەرستن ﴿٨٥﴾
﴿أَئِفْكًا آلِهَةً دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ﴾ ئایا بێجگە لە خوا پەرستراوێکی درۆ و هەڵبەستراوتان دەوێ (بیپەرستن)
﴿٨٦﴾ ﴿فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ئاخر گومانتان چۆنە بەرانبەر بە پەروەردگاری جیهانیان؟ ﴿٨٧﴾ ﴿فَنَظَرَ نَظْرَةً
فِي النُّجُومِ﴾ ئەمجا سەیرێکی ئەستێرەکانی کرد ﴿٨٨﴾ ﴿فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ﴾ جا ووتی من نەخۆشم (نایەم بۆ
جەژنەکەتان لە دەرەوەی شار) ﴿٨٩﴾ ﴿فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ﴾ ئەوانیش پشتیان تێ کرد و ڕۆشتن (بۆ دەرەوەی
شار بۆ جەژنەکەیان) ﴿٩٠﴾ ﴿فَرَاغَ إِلَىٰ آلِهَتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ﴾ جا (ئیبراهیم) بە نهێنی ڕۆشت بۆ لای
پەرستراوەکانیان (بە گاڵتەوە) پێی ووتن ئەوە بۆ شت ناخۆن ﴿٩١﴾ ﴿مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ﴾ ئەوە چیتانە قسە
ناکەن ﴿٩٢﴾ ﴿فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ﴾ ئەمجا بە دەستی ڕاستی (بە تەور) دەستی کرد بە لێدانیان (ورد
وردی کردن جگە لە گەورەکەیان) ﴿٩٣﴾ ﴿فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزِفُّونَ﴾ (گەلەکەی زانیان) بە کەڕ بە پەلە بەرەو
ئیبراهیم هاتن ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئایا ئێوە بتانێک دەپەرستن کە خۆتان
دەیتاشن و دروستی دەکەن؟ ﴿٩٥﴾ ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ﴾ لە کاتێکدا خوا بەدیهێنەری خۆتان و ئەو
بتانەشە دروستتان کردوون ﴿٩٦﴾ ﴿قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ﴾ ووتیان بینایەکی بەرزی بۆ دروست
بکەن (پڕی کەن لە ئاگر) و فڕێی بدەنە ناو ئاگرەکەوە ﴿٩٧﴾ ﴿فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ﴾
ویستیان (بیکوژن) بە پیلان بەڵام ئێمە ئەوانمان ژێر خست ﴿٩٨﴾ ﴿وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ﴾
(ئیبراهیم) ووتی من دەڕۆم بۆ لای پەروەردگارم، دڵنیام ڕێنموویم دەکات ﴿٩٩﴾ ﴿رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ﴾
ئەی پەروەردگارم منداڵێکی چاکم پێ ببەخشە ﴿١٠٠﴾ ﴿فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ﴾ ئێمەش مژدەی کوڕێکی
لەسەرخۆمان پێدا ﴿١٠١﴾ ﴿فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ﴾ جا کاتێ ئەو (کوڕە گەورە بوو تا) گەشتە ئەوەی ئیش
و کار بکات لەگەڵ (ئیبراهیم) دا ﴿قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئەی کوڕە
خۆشەویستەکەم بەڕاستی من لە خەودا بینیم کە سەرت دەبڕم ﴿فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ﴾ جا سەرنج بدە دەڵێیت
چی و ڕات چی یە؟ ﴿قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ﴾ (کوڕەکە = ئیسماعیل) ووتی بابە گیان ئەوەی فەرمانت
پێ دراوە بیکە ﴿سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ﴾ دڵنیابە دەمبینی بە ویستی خوا لە خۆگران
دەبم ﴿١٠٢﴾

﴿فلما أسلما وتله للجبين﴾ ئەمجا کاتێ هەر دووکیان ملکەچ بوون (بۆ فەرمانی خوا) و ئیبراهیم
ئیسماعیلی بەڕوودا خستە سەر ڕووی (103) ﴿وناديناه أن يا إبراهيم﴾ ئێمەش بانگمان کرد ئەی ئیبراهیم
(104) ﴿قد صدقت الرؤيا﴾ بێگومان خەوەکەت بەجێ هێنا ﴿إنا كذلك نجزي المحسنين﴾ بەڕاستی ئێمە
ئەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە (105) ﴿إن هذا لهو البلاء المبين﴾ بێگومان ئەمە تاقی کردنەوەی
ئاشکرا بوو (106) ﴿وفديناه بذبح عظيم﴾ وە بەرانێکی گەورەمان کردە قوربانی ئەو (ئیسماعیل) (107)
﴿وتركنا عليه في الآخرين﴾ وە باسکردنی بەچاکەی ئیبراهیممان لەناو گەلانی داهاتوودا هێشتەوە (108)
﴿سلام على إبراهيم﴾ درود و سەلام لەسەر ئیبراهیم (109) ﴿كذلك نجزي المحسنين﴾ ئا بەو شێوە
پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە (110) ﴿إنه من عبادنا المؤمنين﴾ بەڕاستی ئەو لە بەندە ئیماندارەکانی
ئێمەیە (111) ﴿وبشرناه بإسحاق نبيا من الصالحين﴾ مژدەی ئیسحاقمان پێدا (کە دەبێتە) پێغەمبەرێك
لە چاکەکاران (112) ﴿وباركنا عليه وعلى إسحاق﴾ جا فەڕ و بەرەکەتمان ڕشت بەسەر ئیبراهیم و ئیسحاق
دا ﴿ومن ذريتهما محسن وظالم لنفسه مبين﴾ و لە نەوەی هەردووکیان کارچاك و ستەمکار لە دەروونی
خۆی بە ئاشکرا هەبوو (113) ﴿ولقد مننا على موسى وهارون﴾ سوێند بە خوا بێگومان منەتمان نا بەسەر
مووسا و هاروون دا (114) ﴿ونجيناهما وقومهما من الكرب العظيم﴾ هەردووکیان و گەلەکەیانمان لە تەنگە
گەورەکە ڕزگار کرد (115) ﴿ونصرناهم فكانوا هم الغالبين﴾ وە یارمەتیمان دان، بۆیە هەر ئەوان سەرکەوتن
(بەسەر فیرعەون و کۆمەڵەکەیدا) (116) ﴿وآتيناهما الكتاب المستبين﴾ وە کتێبی ڕوونکەرەوەمان دا
بە هەردووکیان (بە مووسا و هاروون) (117) ﴿وهديناهما الصراط المستقيم﴾ وە ڕێنموویی هەردووکیمان
کرد بۆ ڕێگای ڕاست (118) ﴿وتركنا عليهما في الآخرين﴾ وە ناوبانگی چاکی هەردووکیانمان لە نێو
گەلە پاشینەکاندا هێشتەوە (119) ﴿سلام على موسى وهارون﴾ سەلام لەسەر مووسا و هاروون بێت
(120) ﴿إنا كذلك نجزي المحسنين﴾ بەڕاستی ئێمە ئا بەو جۆرە پاداشتی کارچاکان دەدەینەوە (121)
﴿إنهما من عبادنا المؤمنين﴾ بێگومان هەردووکیان لە بەندە ئیماندارەکانی ئێمەن (122) ﴿وإن إلياس لمن
المرسلين﴾ بەڕاستی ئیلیاس (پێغەمبەرێك بوو) لە پێغەمبەران (123) ﴿إذ قال لقومه ألا تتقون﴾ کاتێ
بە گەلەکەی ووت ئەوە لە خوا ناترسن (خۆتان ناپارێزن) (124) ﴿أتدعون بعلا وتذرون أحسن الخالقين﴾ ئایا (بت)
بەعل دەپەرستن و واز دێنن لە (پەرستنی) چاکترینی دروستکەر و بەدیهێنەر (کە خوای گەورەیە) (125)
﴿الله ربكم ورب آبائكم الأولين﴾ کە خوای پەروەردگاری ئێوە و باوو باپیرە پێشینەکانتانە (126)

﴿فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ کەچی باوەڕیان نەهێنا بە ئیلیاس کەوابوو بێگومان ئەوان ئامادە دەکرێن (لە
دۆزەخ دا) ﴿١٢٧﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ جگە بەندە هەڵبژێردراوەکانی خوا ﴿١٢٨﴾ ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾
وە باسی چاکی ئەو (ئیلیاس)مان لەناو گەلە پاشینەکان دا هێشتەوە ﴿١٢٩﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَىٰ إِلْ يَاسِينَ﴾ سەلام
لەسەر ئیلیاسین بێت (ئیلیاسین و ئیلیاس هەر یەک کەسە) ﴿١٣٠﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی
ئێمە ئا بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿١٣١﴾ ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان ئەو (ئیلیاس)
لە بەندە باوەڕدارەکانی ئێمەیە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَإِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی لووط (پەیغەمبەرێک بوو) لە
پەیغەمبەران ﴿١٣٣﴾ ﴿إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ﴾ کاتێک خۆی و هەموو کەسەکانی و شوێن کەوتووانیمان
ڕزگار کرد ﴿١٣٤﴾ ﴿إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ﴾ بێجگە لە پیرەژنێک (خێزانی لووط) کە لە تیاچووەکان بوو
﴿١٣٥﴾ ﴿ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان لەناو برد ﴿١٣٦﴾ ﴿وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ﴾ بەڕاستی
ئێوە (ئەی قورەیشییەکان) بە بەیانیاندا (بە ڕۆژ) دەڕۆن بەسەر (شوێنەوارەکانیاندا) ﴿١٣٧﴾ ﴿وَبِاللَّيْلِ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ﴾ و بە شەودا ئایە ئیتر ژیر نابن ﴿١٣٨﴾ ﴿وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بەڕاستی یونس (پەیغەمبەرێک
بوو) لە پەیغەمبەران ﴿١٣٩﴾ ﴿إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ کاتێ ڕای کرد بۆ لای کەشتییەکی پڕ (لە خەڵک)
﴿١٤٠﴾ ﴿فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ﴾ ئەوجا (ئەو کەشتییە لەبەر ئەوەی باری قورس بوو، لەترسی
نوقم بوونی، خەڵکەکەی کە لەناویدا بوون، قورعەکێشیان کرد بۆ ئەوەی ئەو کەسەی دەرچوو
بیخەنە ناو دەریاکەوە باری کەشتییەکە سووکتر ببێت) قورعەیان کرد (یونس) ئەو کەسە بوو
لە قورعەکە سەری کەوت ﴿١٤١﴾ ﴿فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ (خرایە دەریاکەو) ئەوجا نەهەنگێک قووتی
دا ئەویش شایانی سەرزەنشت بوو ﴿١٤٢﴾ ﴿فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ﴾ خۆ ئەگەر بەڕاستی ئەو لە یاد
کارانی (خوا) نەبوایە ﴿١٤٣﴾ ﴿لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ هەتا ڕۆژی زیندوو بوونەوە لەناو سکی
ئەو (نەهەنگەدا) دەمایەوە ﴿١٤٤﴾ ﴿فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ﴾ بە هۆی ئەوەوە فڕێمان دایە زەوییەکی
ڕووت (بێ دار و درەخت) و نەخۆشیش بوو ﴿١٤٥﴾ ﴿وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ﴾ وە ڕووەکێکی
کولەکەمان بەسەریدا ڕواند ﴿١٤٦﴾ ﴿وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ﴾ ئەوسا بە پەیغەمبەرێتی ناردمان
بۆ لای سەد هەزار کەس یا زیاتر ﴿١٤٧﴾ ﴿فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ﴾ کە ئەوانیش باوەڕیان هێنا و بەو
هۆیەوە بەهرەمەندمان کردن لە ژیان تا ماوەیەک ﴿١٤٨﴾ ﴿فَاسْتَفْتِهِمْ أَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ﴾ ئەوجا
(ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیاریان لێ بکە ئایا کچان بۆ پەروەردگاری تۆیە و کوڕانیش هی ئەوانە؟ ﴿١٤٩﴾
﴿أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ﴾ یان ئەوان بەدیارەوە بوون کە ئێمە فریشتەکانمان بە مێینە دروست
کرد ﴿١٥٠﴾ ﴿أَلَا إِنَّهُمْ مِنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ﴾ ئاگادار بن بەڕاستی ئەوان لە دەس هەڵبەستی خۆیانەوە دەڵێن ﴿١٥١﴾
﴿وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ خوا منداڵی بووە و بێگومان ئەوانە درۆزنن ﴿١٥٢﴾ ﴿أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ﴾ ئایا
(خوا) کچانی هەڵبژاردووە (بۆ خۆی) لەسەر کوڕان دا ﴿١٥٣﴾

﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ چیتانە چۆن بڕیاری وا دەدەن (١٥٤) ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئەی ئایا بیر ناکەنەوە؟ (١٥٥) ﴿أَمْ
لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ﴾ یان بەڵگەیەکی ڕوونتان (لەم بارەیەوە) هەیە (١٥٦) ﴿فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ دەی
کتێبەکەتان (بەڵگەکەتان) بێنن ئەگەر ڕاست دەکەن (١٥٧) ﴿وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا﴾ وە ئەو (بێ
باوەڕانە) لە نێوان خواو جنۆکەدا خزمایەتی یان بڕیار داوە ﴿وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ سوێند
بەخوا بێگومان جنۆکەکان دەیانزانی کە بەڕاستی ئەوان ئامادە دەکرێن (لە ڕۆژی دواییدا) (١٥٨)
﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پاک و بێگەردە خوا لەوەی ئەو (بێ باوەڕانە) دەیڵێن (١٥٩) ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾
(هەموویان سزا دەدرێن) بێجگە بەندە خاوێن کراوەکانی خوا (١٦٠) ﴿فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ﴾ ئەمجا بەڕاستی
ئێوە و ئەو (بتانە) یش کە دەیپەرستن (١٦١) ﴿مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ﴾ ئێوە ناتوانن لەبەرانبەری خوادا گومڕاکەری
(کەس) بن (١٦٢) ﴿إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ﴾ بێجگە ئەو کەسەی (خوا دەزانێ) دەچێتە دۆزەخەوە (١٦٣)
﴿وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ﴾ (فریشتەکان دەڵێن) هیچ کام لە ئێمە نییە مەگەر پلەو شوێنێکی دیاری کراوی
خۆی هەیە (١٦٤) ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە هەموومان بەڕیز وەستاوین (بۆ عیبادەت و بەجێ
هێنانی فەرمانی خوا) (١٦٥) ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ﴾ وە بێگومان ئێمەین هەمیشە تەسبیحات و زیکر و یادی ئەو
دەکەین (١٦٦) ﴿وَإِنْ كَانُوا لَيَقُولُونَ﴾ بێگومان هەر چەندە بت پەرستان دەیانووت (١٦٧) ﴿لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِنَ الْأَوَّلِينَ﴾
بەڕاستی ئەگەر کتێبێک (ی ئاسمانی وەک کتێبی) پێشینانمان هەبوایە (١٦٨) ﴿لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾
بەڕاستی ئێمە لە بەندە پاک و خاوێنەکانی خوا دەبووین (١٦٩) ﴿فَكَفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا (کە کتێبیان
بۆ هات) باوەڕیان پێی نەهێنا، جا بەم زووانە دەزانن (سەرەنجامی بێ باوەڕییەکەیان چۆن دەبێ) (١٧٠)
﴿وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێشتر بڕیارمان داوە بۆ بەندە نێردراوەکانمان
(١٧١) ﴿إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ﴾ کە بێگومان هەر ئەوان سەر دەخرێن (١٧٢) ﴿وَإِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ بێگومان هەر
سەربازانی ئێمە سەرکەوتوون (١٧٣) ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى حِينٍ﴾ تۆش وازیان لێ بهێنە تا ئەو ماوەی (دیاری
کراوە بۆ لەناوبردنیان) (١٧٤) ﴿وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ وە بیانبینە (سەرەنجامیان چۆن دەبێت) ئەوەڵا
ئەوانیش دەبینن (چییان بەسەر دێت) (١٧٥) ﴿أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ جا ئایا بەپەلە داوای سزای ئێمە دەکەن (١٧٦)
﴿فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ﴾ هەر کاتێ سزای ئێمە هاتە خوارەوە بۆ ناو ماڵەکانیان ﴿فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ﴾ ئەوسا
ترسێنراوان چ ڕۆژێکی خراپ و تەنگیان دەبێ (١٧٧) ﴿وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى حِينٍ﴾ وە وازیان لێ بهێنە هەتا ئەو
ماوەی (دیاری کراوە بۆیان) (١٧٨) ﴿وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ وە بیانبینە ئەمجا ئەوەڵا ئەوانیش دەبینن (١٧٩)
﴿سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پەروەردگارت پاک و بێگەردە، پەروەردگاری بەدەسەڵاتە لەوەی
بێ باوەڕان دەیڵێن (دەربارەی) (١٨٠) ﴿وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ﴾ سڵاو و درودیش بۆ گشت پێغەمبەران (١٨١)
﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ سوپاس و ستایشیش بۆ خوای ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پەروەردگاری هەموو جیهانیان (١٨٢)

سورەتی ﴿ص﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ص﴾ بە (صاد) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیر سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ﴾ سوێند بە قورئانی خاوەن بیر و پەند و ئامۆژگاری (١) ﴿بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕ بوون لە خۆبەگەورەزانین و دژایەتیدا بەرانبەر پێغەمبەر (سەلام و شوێن کەوتووانی) (٢) ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ﴾ چەندەها گەلمان پێش ئەوان (کافرانی مەککە) لەناو برد ﴿فَنَادَوْا وَلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ﴾ ئەمجا هاواریان کرد لە حاڵێکدا کاتی ڕزگار بوون نەمابوو (٣) ﴿وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ﴾ سەریان سوڕدەما کە ترسێنەرێکیان لە خۆیان بۆ هاتووە ﴿وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ﴾ وە بێ باوەڕان دەیان ووت ئەم (پێغەمبەرە) جادووگەرێکی زۆر درۆزنە (٤) ﴿أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا﴾ ئایا ئەم (پێغەمبەرە) هەموو خواکانی کردوەتە یەک خوا ﴿إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ﴾ بەڕاستی ئەمە (کە یەک خوا بێ) شتێکی زۆر سەرسوڕهێنەرە (٥) ﴿وَانْطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ﴾ وە گەورەکانی (قورەیش لە گەڵ پێغەمبەر قسەیان کرد و هەڵسان بە پەلە دەرچوون ﴿أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَى آلِهَتِكُمْ﴾ (بە خەڵکیان ووت) بڕۆن و خۆ گرن لەسەر (پەرستنی) خواکانتان ﴿إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ﴾ بەڕاستی ئەمەی (موحەممەد ﷺ دەیڵێ) شتێکە لە ئێوە داوا کراوە (هەڵاتێکە گەورەیی هەموو عەرەب) (٦) ﴿مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ﴾ ئەمەمان نەبیستووە لە کۆتا ئاییندا (کە نەصرانی یە) ﴿إِنْ هَذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ﴾ ئەمە تەنها شتێکی هەڵبەستراوە (٧) ﴿أَأُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا﴾ ئایا چۆن وەحی بە ناو هەموومان دا بۆ ئەو (موحەممەد ﷺ) دابەزێنراوە ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ ذِكْرِي﴾ (نەخێر ڕاست ناکەن) بەڵکو ئەوان بە گومانن بە قورئانەکەی من ﴿بَلْ لَمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ﴾ (نەخێر وا نیە) بەڵکو ئەوانە هێشتا سزای منیان نەچەشتووە (بۆیە باوەڕ ناهێنن) (٨) ﴿أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ﴾ یا خەزێنەکانی بەزەیی پەروەردگاری زاڵی بالادەستی بەخشندەت لای ئەوانە؟ (٩) ﴿أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ یا دەسەڵات و پاشایی ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە هی ئەوانە ﴿فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ﴾ (ئەگەر وایە) دەبا بەرز ببنەوە لە ناو هۆکارەکانی بەرز بوونەوەدا (تا دەگەنە عەرش لەوێ وەحی دابەزێنن بۆ هەر کەسێ خۆیان دەیانەوێت) (١٠) ﴿جُنْدٌ مَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ﴾ (بێ بڕوایانی قورەیش) لەشکر و کۆمەڵێکی بێ نرخن لەو کۆمەڵانەی (دژی پێغەمبەران بوون) دەشکێنرێن و سەرشۆڕ دەبن (١١) ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ﴾ پێش ئەمان گەلی نووح و عاد و فیرعەونی خاوەن میخەکان باوەڕیان (بە پێغەمبەرەکانیان) نەهێنا (١٢) ﴿وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ﴾ وە (گەلی) سەموود و گەلی لووط و خاوەن باخە چڕو پڕەکان ﴿أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ﴾ ئەوانە تاقم و کۆمەڵێک بوون (١٣) ﴿إِنْ كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ﴾ هەر هەموویان باوەڕیان بە پێغەمبەران نەهێنا بۆیە سزای منیان بەسەردا چەسپا (و لە ناو چوون) (١٤) ﴿وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ ئەمانە تەنها چاوەڕوانی دەنگێکی زۆر گەورە دەکەن ﴿مَا لَهَا مِنْ فَوَاقٍ﴾ ئەو دەنگە (دوو کردن بە کەڕەت) کەمترین ماوە دوو خستنی نییە (١٥) ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ﴾ (بە گاڵتە پێکردنەوە) وە ووتیان: ئەی پەروەردگارمان پێش ڕۆژی لێپرسینەوە بەشەکەمان (لە سزایان پاداشت) پێ بدە (١٦)

﴿اصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بە خۆتدا بگرە لەسەر ئەو قسانەی کە دەیکەن ﴿وَاذْكُرْ
عَبْدَنَا دَاوُودَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ بیری بەندەمان (داوود)ی خاوەن هێز و توانا بکەرەوە بێگومان ئەو هەمیشە
گەڕاوەتەوە بۆ لای خوا (١٧) ﴿إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ﴾ بەڕاستی ئێمە چیاکانمان رام هێنا بوو
تەسبیحاتی خوایان دەکرد لەگەڵ ئەو (داوود) ﴿بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ﴾ بە ئێواران و بەیانیاندا (١٨) ﴿وَالطَّيْرَ
مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ﴾ وە باڵندەکان کە لە دەوری ئەو (داوود) کۆدەکرانەوە هەموو (بۆ تەسبیحات)
بۆلای ئەو دەگەڕانەوە (تا لەگەڵ داوود یادی خوا بکەن) (١٩) ﴿وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ﴾ وە پاشایەتییەکەی
ئەومان بەهێز کرد ﴿وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ﴾ دانایی و گوفتاری جیاکەرەوەمان پێ بەخشی (٢٠)
﴿وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ﴾ وە ئایا هەواڵی داواچییەکانت پێ گەیشتووە کاتێ بە دیواری
خەڵوەتگاکەدا سەرکەوتن (٢١) ﴿إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُودَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ﴾ لە ناکاودا چوونە ژوورەوە بۆ لای داوود
ئەویش دڵەکوتێ و ترسا لێیان ﴿قَالُوا لَا تَخَفْ خَصْمَانِ﴾ وتیان مەترسە (ئێمە) دوو داواچین ﴿بَغَى بَعْضُنَا عَلَى
بَعْضٍ﴾ یەکێکمان ستەمی لەوی تر کردووە ﴿فَاحْكُمْ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ﴾ جا لە نێوانماندا بە هەق و ڕاستی بڕیار
بدەو لە ڕاستی لامەدە (لە بڕیارەکەتدا) ﴿وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ﴾ وە ڕێنموونیمان بکە بۆ ڕێگای ڕاست (٢٢)
﴿إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً﴾ (یەکێکیان وتی) بێگومان ئەمە برامە، نەوەد و نۆ سەر مەڕی هەیە ﴿وَلِيَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ﴾
وە منیش یەک مەڕم هەیە ﴿فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ﴾ کەچی دەڵێت ئەو مەڕەش بدە بە من (ببیبەخشە بە من)
وە بە کاتی قسەکردندا زاڵە بەسەرمدا (٢٣) ﴿قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَى نِعَاجِهِ﴾ (ئەمجا داوود علیه السلام بەبێ
ئەوەی گوێ لەبەرامبەرەکەی بگرێت و بەپەلە ئەم حوکمەی دا) وتی: سوێند بە خوا بەڕاستی ستەمی لێکردووی
کە داوات لێ دەکات تاقە مەڕەکەت بخاتە ناو مەڕەکانی خۆیەوە ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾
وە بێگومان زۆر لە شەریک و هاوبەشان ستەم لە یەکتری دەکەن ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ﴾
بێجگە لەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوەی چاکیان کردووە، ئەوانەش زۆر کەمن ﴿وَظَنَّ دَاوُودُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ﴾
داوود زانی کە ئێمە تەنها تاقیمان کردوەتەوە ﴿فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ﴾ بۆیە داوای لێبوردنی کرد لە
پەروەردگاری و کەوتە ڕوودا بە سوژدە بردنەوە و تەوبەی کرد (لەوەی نەدەبوو بەبێ گوێگرتن لە کەسی
بەرامبەر حوکم بدات، بەپەلەش بکات لە بڕیاردانا) (٢٤) ﴿فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ﴾ ئێمەش لەو هەڵەی ئەو خۆش بووین
﴿وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَى وَحُسْنَ مَآبٍ﴾ بەڕاستی ئەو (داوود) پلە و پایەی بەرز و نزیکە لە ئێمەوە
و دوارۆژێکی چاکیشی هەیە (٢٥) ﴿يَا دَاوُودُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ﴾ ئەی داوود بێگومان ئێمە تۆمان کرد
بە جێنشینی (پێغەمبەرانی پێش خۆت) لە زەویدا ﴿فَاحْكُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ﴾ کەوابوو تۆش لە نێوان خەڵکدا
بەڕاستی فەرمانڕەوایی بکە ﴿وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ شوێن هەوا و ئارەزوو مەکەوە لە ڕێگای
خوا لات بدات ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بێگومان ئەوانەی لە ڕێگای خوا لادەدەن و گومڕا دەبن
﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ﴾ سزای سەختیان بۆ هەیە چونکە ڕۆژی لێپرسینەوەیان
لەبیر کردبوو (٢٦)

﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا﴾ ئێمە ئاسمان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە بەبێهودە دروستمان
نەکردووە ﴿ذَٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوە گومانی ئەو کەسانەیە کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ﴾ سا هاوار
بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون بەئاگری دۆزەخ ﴿٢٧﴾ ﴿أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئایا ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو
کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ لەگەڵ خراپەکاران لە زەویدا وەک یەکیان دابنێین (نە دوا
ڕۆژدا، بەخێر زانی یە)؟ ﴿أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ﴾ یان پارێزکاران ولەخواترسان وەک بەدکرداران لێ دەکەین ﴿٢٨﴾
﴿كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ﴾ (ئەم قورئانە) کتێبێکی پیرۆزە ناردوومانەتە خوارەوە بۆ تۆ ﴿لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو
الْأَلْبَابِ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە لەئایەتەکانی، وە خاوەنانی بیر و ژیری پەندی لێ وەربگرن ﴿٢٩﴾
﴿وَوَهَبْنَا لِدَاوُودَ سُلَيْمَانَ﴾ ئێمە سولەیمانمان بەخشی بە داوود (علیهما السلام) ﴿نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ ئەو
(سولەیمان) بەندەیەکی چاک بوو، بێگومان ئەو زۆر زوو لەخوا بوو ﴿٣٠﴾ ﴿إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ﴾
سەر لە ئێوارە، کاتێک ئەسپانی ڕەسەن و خێرا پیشانی سولەیمان درا ﴿٣١﴾ ﴿فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَن ذِكْرِ رَبِّي﴾
جا (سولەیمان) ووتی خۆشەویستی ئەم ئەسپانەم بارت بەسەر یاد و خیادی پەروەردگارم دا (کە نوێژی عەسر بوو)
﴿حَتَّىٰ تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ﴾ (سەیری ئەسپەکانی دەکرد) هەتا لە چاو ون بوون ﴿٣٢﴾ ﴿رُدُّوهَا عَلَيَّ﴾ (ووتی) جارێکی تر
ئەو ئەسپانەم بۆ بگێڕنەوە ﴿فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ﴾ ئەمجا دەستی هێنا بە دەست و قاچ و گەردن و یالی (ئەو
ئەسپانەدا) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی سولەیمانمان تاقی کردەوە ﴿وَأَلْقَيْنَا عَلَىٰ كُرْسِيِّهِ جَسَدًا﴾
و لاشەی (نەتە کوڕی) کمان فڕێدا بەسەر تەختەکەیدا (چونکە پێشتر سوێندی خواردبوو، کە بەسەر تەواوی
خێزانەکانیدا بسوڕێتەوە و کۆ ئەبێتەوە لەگەڵیاندا، وەهەریەکەشیان کوڕێکی ببێت وەبێتەو خوادا جیهاد بکەن
بەبێ ئەوەی (ان شاء الله) بکات لەدوایدا لەهەموو هەموو خێزانەکانی تەنها کوڕێکی بوو لەشانی ماتەوای بوو، خوای
گەورەش بەمە تاقیکردەوە) ﴿ثُمَّ أَنَابَ﴾ پاشان تەوبەی کرد و گەڕایەوە بۆ لای خوا ﴿٣٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا﴾
(سولەیمان) ووتی ئەی پەروەردگارم لێم خۆشبە و دەسەڵات و پاشایەتییەکم پێ ببەخشە ﴿لَّا يَنبَغِي لِأَحَدٍ مِّنۢ بَعْدِي﴾
کەدوای من دەس نەدا بۆ کەسی تر ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْوَهَّابُ﴾ بێگومان تەنها تۆی بەخشندەی هەموو شتێکی ﴿٣٥﴾
﴿فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ﴾ (دوای ئەمە) (با) مان بۆ ڕام هێنا و خستمانە خزمەتیەوە ﴿تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ﴾
بەفەرمانی ئەو بەنەرمی دەڕۆیی بۆ هەر جێگایەک بیویستایە ﴿٣٦﴾ ﴿وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ﴾ وە هەموو (سەرکەش)
شەیتانەکانمان بۆ ڕام هێنابوو کە بیناسازو مەلەوانی ژێر دەریا بوون ﴿٣٧﴾ ﴿وَآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ وە هەندێکی
تریان (کە سەرپێچی سولەیمانیان کردبوو ڕامان هێنا بوو) بە یەکەوە بەستراوی لە کوت و زنجیردا ﴿٣٨﴾ ﴿هَٰذَا
عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ ئەمەی (کە باسکرا) بەخششی ئێمەیە (بۆ تۆ)، ئەمجا بەویستی خۆت ببەخشە، یان
بیگرەوە و مەیبەخشە بێ پرسینەوە (لێت) ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ﴾ وە بەڕاستی ئەو (سولەیمان) پلەی
بەرزی هەیە لای ئێمە وە سەرئەنجامی چاکی هەیە ﴿٤٠﴾ ﴿وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ)
باسی بەندەی ئێمە ئەیوب بکە کاتێک هاواری لە پەروەردگاری کرد ﴿أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ﴾ (ووتی)
بەڕاستی شەیتان تووشی زەحمەت و ناڕەحەتی و ئازاری کردووم ﴿٤١﴾ ﴿ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هَٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ﴾ (پێی
وت) پێت بدە بە زەویدا ئەوە کانیاوێکی ساردە بۆ خۆشتن و خواردنەوە (پێی دا بەزەویدا و ئاو هەڵقوڵی ولەو
ئاوە خۆی شت و ئاوی خواردەوە ولە نەخۆشییەکەشی چاک بوویەوە) ﴿٤٢﴾

﴿وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ﴾ وە ژن و منداڵەکانی و ئەوەندەی تریشمان لەگەڵیان دا بە (ئەیوب) بەخشی ﴿رَحْمَةً مِّنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ بەڕەحم و میهرەبانی لە لایەن خۆمانەوە (بۆ ئەیوب) وە بۆ پەند و ئامۆژگاری بۆ خاوەنانی ژیری و بیر و هۆش (٤٣) ﴿وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِب بِّهِ وَلَا تَحْنَثْ﴾ (پێمان وت) چەپکێ شوول (داری زۆر باریك) بە دەستەوە بگرە و پێی بدە (لەخێزانت یەك جار) و سوێندەکەت مەشکێنە (کە لە خێزانت خۆی ورد بوو سەد داری لێ بدەی) ﴿إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا﴾ بەڕاستی ئێمە ئەو (ئەیوب)مان بەخۆگری بینی ﴿نِّعْمَ الْعَبْدُ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ چ بەندەیەکی چاك بوو بەڕاستی ئەو زۆر گەڕایەوە و ڕووی لە خوا بوو (٤٤) ﴿وَاذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە باسی بەندەکانی ئێمە بکە ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوب ﴿أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ﴾ کە خاوەنی هێز و توانا و بینایی بوون (٤٥) ﴿إِنَّا أَخْلَصْنَاهُم بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ﴾ بەڕاستی لەسەر ئەوەی هەمیشە ڕۆژی دواییان لەبیردابوو ئێمە (بە بەندەی تایبەتی خۆمان) هەڵمان بژاردن (٤٦) ﴿وَإِنَّهُمْ عِندَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە (هەر سێکیان) لای ئێمە لەبەندە هەڵبژێردراوە چاکەکانن (٤٧) ﴿وَاذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ﴾ وە باسی (بەندەکانی ئێمە) ئیسماعیل و ئەلیەسەع و ذو لکیفل بکە ﴿وَكُلٌّ مِّنَ الْأَخْيَارِ﴾ کەهەموویان لە چاکەکارانن (٤٨) ﴿هَٰذَا ذِكْرٌ ۚ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ﴾ ئەم (باسی پێغەمبەرانە) باس و ناوبانگی چاکیانە لە دونیادا و بێگومان پارێزکاران سەرئەنجامێکی چاکیان هەیە (٤٩) ﴿جَنَّاتِ عَدْنٍ مُّفَتَّحَةً لَّهُمُ الْأَبْوَابُ﴾ (کە بریتی یە لە) بەهەشتانی جێگای مانەوەی هەمیشەیی، کەدەرگاکانی کراوەتەوە بۆیان (٥٠) ﴿مُتَّكِئِينَ فِيهَا﴾ لەویدا (لەسەر کورسی ڕازاوە) پاڵیان داوەتەوە ﴿يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ﴾ تیایدا داوای میوەهاتی زۆر و جۆرەها خواردنەوە دەکەن (٥١) ﴿وَعِندَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ أَتْرَابٌ﴾ و حۆریانی هاوتەمەنیان لایە (خێر بەسر) کەچاویان بڕیوەتە مێردەکانیان (٥٢) ﴿هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ﴾ ئەمە ئەو (مارو بەڵێنانە)یە کە بەڵێنتان پێ دراوە بۆ ڕۆژی لێپرسینەوە(ی قیامەت) (٥٣) ﴿إِنَّ هَٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِن نَّفَادٍ﴾ بەڕاستی ئەمە ڕزق و ڕۆزی ئێمەیە هەرگیز تەواو بوونی بۆ نییە (٥٤) ﴿هَٰذَا ۚ وَإِنَّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ مَآبٍ﴾ تا ئەمە (پاداشتی پارێزکارانە) و بێگومان سەرکەشانیش خراپترین پاشەڕۆژیان هەیە (٥٥) ﴿جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ دۆزەخە کەدەچنە ناویەوە، ئای چ جێگایەکی بەدو خراپە (٥٦) ﴿هَٰذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ﴾ ئەمە و ئاوی لەکوڵ و کێم و زووخاو، دەبێ بیچەژن (٥٧) ﴿وَآخَرُ مِن شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ﴾ وە چەند جۆری تر سزایان هەیە لەو شێوە (٥٨) ﴿هَٰذَا فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَّعَكُمْ﴾ (بە گومڕاکەرەکان دەوترێ) ئەمە کۆمەڵێکە لەگەڵ ئێوەدا دێنە دۆزەخ ﴿لَا مَرْحَبًا بِهِمْ﴾ (گومڕاکەرەکانیش دەڵێن) بەخێر نەیەن ﴿إِنَّهُمْ صَالُو النَّارِ﴾ بێگومان ئەوانە دەچنە ناو ئاگری دۆزەخ (٥٩) ﴿قَالُوا بَلْ أَنتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ﴾ ئەوان (بە گومڕاکەرەکان) دەڵێن بەڵکو ئێوە بەخێر نەیەن ﴿أَنتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا﴾ ئێوە (لەدونیا گومڕاتان کردین) و ئەم سزاتان پێش هێنا بۆمان ﴿فَبِئْسَ الْقَرَارُ﴾ ئای چ جێگاو مەنزڵێکی خراپە (٦٠) ﴿قَالُوا رَبَّنَا مَن قَدَّمَ لَنَا هَٰذَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان هەر کەسێ (خۆی) پێش هێنانی ئەم سزایە بوو بۆ ئێمە ﴿فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ﴾ ئەوە سزای ئەو کەسە لەدۆزەخدا چەند قات بکەرەوە (٦١)

﴿وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَىٰ رِجَالًا﴾ وە (گومڕاکەرەکان) دەڵێن ئەوە چیمانە بۆچ پیاو نابینین ﴿كُنَّا نَعُدُّهُم مِّنَ
الْأَشْرَارِ﴾ کە ئێمە لە خراپەکارانمان دەژماردن ﴿٦٢﴾ ﴿أَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا﴾ ئایا ئێمە تواناین کە گاڵتەمان پێ
دەکردن؟ ﴿أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْأَبْصَارُ﴾ یا (ئێرەن بەڵام) چاوەکان لێیان لا چووە (و نایان بینن) ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ
ذَٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ﴾ بێگومان ئەوە (کە باسکرا) ئاژاوە و شەڕەقەی دۆزەخیانە، وڕاستە (و دێتەدی) ﴿٦٤﴾
﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من تەنها ترسێنەرێکم ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾
و هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لە خوای تەنهای دەسەڵات ﴿٦٥﴾ ﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ﴾ زاڵی بالادەستی
لێبوردەیە ﴿٦٦﴾ ﴿قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوە هەواڵێکی زۆر گەورەیە ﴿٦٧﴾
﴿أَنتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ﴾ کە ئێوە گوێی پێ نادەن ﴿٦٨﴾ ﴿مَا كَانَ لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ﴾ (بڵێ ئەگەر وەحیم بۆ نەهاتایە)
من هیچ ئاگام لە کۆمەڵی هەرە بڵند (فریشتەکان) نەبووە ﴿إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ کاتێ دەمە تەقێیان دەکرد
(دەربارەی ئادەم) ﴿٦٩﴾ ﴿إِن يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ نیگا بۆ من ناکرێت ﴿إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ جگە لەوە نەبێت کە من
تەنها ترسێنەرێکی ڕوونکەرەوەم ﴿٧٠﴾ ﴿إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ ئەو کاتەی (دەمەقاڵێ بوو) پەروەردگارت
بە فریشتەکانی فەرموو ﴿إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّن طِينٍ﴾ بەڕاستی من مرۆڤێک لە قوڕ دروست دەکەم ﴿٧١﴾
﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي﴾ ئەمجا کاتێ شێوەکەیم ڕێکخست و ڕوحم پێدا کرد و گیانم کرد بەبەریدا نە
گیانێک کە خۆم دروستم کردووە ﴿فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ﴾ ئەوسا هەمووتان بە سوژدە بردن بۆی بکەونە بەر ڕوودا ﴿٧٢﴾
﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ﴾ جا فریشتەکان هەر هەموویان سوژدەیان برد ﴿٧٣﴾ ﴿إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ﴾
بێجگە لە شەیتان کە خۆی بە گەورە دانا ﴿وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ و لە بێ باوەڕان بوو ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ يَا إِبْلِيسُ﴾
(خوا) فەرمووی ئەی ئیبلیس ﴿مَا مَنَعَكَ أَن تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ﴾ چی شتێک ڕێگری کردی (لەوەی) کە
سوژدە ببەیت بۆ کەسێ کە بە هەردوو دەستی خۆم دروستم کردووە ﴿أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ الْعَالِينَ﴾ ئایا خۆت
بە گەورە زانی، یاخود لە بەرزو بڵندەکانی ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ﴾ (شەیتان) ووتی من لە (ئادەم) چاکترم
﴿خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ﴾ چونکە منت لە ئاگر دروست کردووە، بەڵام ئەوت لە قوڕ دروستکردووە ﴿٧٦﴾
﴿قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ﴾ (خوا) فەرمووی کەواتە لەو (بەهەشتە) دەرچو و بڕۆ، چونکە بێگومان تۆ
دەرکراوی لە ڕەحمەتی من ﴿٧٧﴾ ﴿وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ﴾ وە بەڕاستی نەفرینی منت لەسەر بێ تا ڕۆژی
(پاداشت و تۆڵە) ﴿٧٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ (شەیتان) ووتی ئەی پەروەردگارم دەی مۆڵەتم
بدە (نەمرم) تا ڕۆژی (مردووان) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٧٩﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ﴾ (خوا) فەرمووی
دەی بەڕاستی تۆ لە مۆڵەت دراوانی ﴿٨٠﴾ ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ﴾ تا ڕۆژی کاتی دیاری کراو ﴿٨١﴾
﴿قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ (شەیتان) ووتی ئەمجا سوێند بە عیززەتت هەر هەموویان گومڕا
دەکەم ﴿٨٢﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ﴾ ئەوانەیان نەبێ کە بەندەی پاک و هەڵبژاردەی تۆن ﴿٨٣﴾

﴿قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ أَقُولُ﴾ (خوا) فەرمووی: من حەقم هەر حەقیش دەڵێم ﴿٨٤﴾ ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكَ وَمِمَّن تَبِعَكَ
مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ بەڕاستی دۆزەخ پڕ دەکەم لە تۆ و ئەوانەی (لە ئادەمیان) شوێنت دەکەون بەتێکڕا ﴿٨٥﴾
﴿قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من هیچ کرێ و پاداشتێك لەسەر گەیاندنی
ئەم ئایینە لە ئێوە داوا ناکەم ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ﴾ و من لەو کەسانەش نیم کە درۆ هەڵبەستم و زۆر لە
خۆوە بکەم ﴿٨٦﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ﴾ ئەم (قورئانە) تەنها پەند و ئامۆژگارییە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٨٧﴾
﴿وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ﴾ بەڕاستی پاش ماوەیەك لە هەواڵی ئەو (قورئانە) دەزانن ﴿٨٨﴾

سوورەتی ﴿الزمر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتە خوارەوە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لە لایەن خوای باڵادەستی
کاربەجێ وە ﴿١﴾ ﴿إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ بێگومان ئێمە بەحەق و ڕاستی قورئانمان بۆ تۆ
هێناوەتە خوارەوە ﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ الدِّينَ﴾ کەواتە خوا بپەرستە و بە تەنها هەر بۆ ئەو مڵکەچ
بە ﴿٢﴾ ﴿أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ﴾ بێداربە ئاینی (گەردن کەچی) پاك و خاوێن هەر بۆ خوایە
﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە کەسانی جگە لەو (خوا) چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان داناوە
﴿مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ﴾ (دەڵێن) تەنها لەبەر ئەوە دەیان پەرستین نزیکمان بکەنەوە بە
خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ بێگومان خوا بڕیار دەدات لە نێوانیاندا ﴿فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەو
شتەدا کە ئەوان تیایا جیاواز بوون ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ﴾ بەڕاستی خوا ڕێنموونی
کەسی ناکات کە درۆزن و زۆر بێ باوەڕە ﴿٣﴾ ﴿لَّوْ أَرَادَ اللَّهُ أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا﴾ ئەگەر خوا بیویستایە
منداڵێك بۆ خۆی بڕیار بدات ﴿لَّاصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ ئەوە لەناو دروستکراوەکانیدا کەسی
بویستایە هەڵی دەبژارد ﴿سُبْحَانَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ پاك و بێگەردە هەر ئەوە خوای تەنهای
زاڵ و بە دەسەلات ﴿٤﴾ ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ (خوا) ئاسمانەکان و زەوی بەحەق دروست
کردووە ﴿يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ﴾ شەو دەهێنێ بەسەر ڕۆژدا ﴿وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ﴾ و ڕۆژ دەهێنێ
بەسەر شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و خۆر و مانگی ڕام هێناوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾
هەریەکەیان (لەخولگەی خۆیدا) تا ئەو ماوەیەی بۆی دیاری کراوە دەگەڕێت و دەسووڕێتەوە
﴿أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ﴾ بێداربە هەر ئەو (خوا) زاڵی لێ بوردەیە ﴿٥﴾

﴿خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ (خوا) ئێوەی لە تاکە کەسێك (ئادەم) دروست کردووە ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾
پاشان لەو (کەسە) هاوسەرەکەی (حەوواى) بەدی هێناوە ﴿وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ﴾ وە بۆ
ئێوە هەشت جووتی (نێر و مێ) لە ئاژەڵ بەدی هێناوە ﴿يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ ئێوە دروست
دەکات لەناو سکی دایکتاندا ﴿خَلْقًا مِّن بَعْدِ خَلْقٍ﴾ بە بەدی هێنانی یەك لە دوای یەك ﴿فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ﴾
لەناو سێ تاریکی (ناو سك، منداڵدان، پەردەی کۆرپەلە)دا ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ﴾ ئا ئەوە
پەروەردگاری ئێوەیە کە دەسەڵات و پاشایی هەر موڵکی ئەوە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ﴾ هیچ
پەرستراوێکی ڕاست جگە لە زاتی ئەو نیە، کەواتە ئێوە چۆن لە ئاینی ڕاست لادەدرێن ٦
﴿إِن تَكْفُرُوا﴾ ئەگەر ئێوە بێ باوەڕبن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنكُمْ﴾ ئەوە بێگومان خوا بێ نیازە لە ئێوە
﴿وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ﴾ و ڕازی نییە بە بێ باوەڕی بۆ بەندەکانی ﴿وَإِن تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ﴾ وە ئەگەر
سوپاسی خوا بکەن (ڕ گەردن کەچ بن) ئەوە لێتان ڕازی دەبێت ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ هیچ
گوناهبارێك گوناهی کەسێکی تر هەڵناگرێت ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان
هەر بۆ لای پەروەردگارتانە ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوسا هەواڵتان دەداتێ بەوەی کە دەتان
کرد ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بە نهێنی دڵان ٧ ﴿وَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ ضُرٌّ﴾
وە کاتێ ئادەمی زیانێکی لێ بکەوێ ﴿دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ﴾ دەگەڕێتەوە بۆ لای پەروەردگاری
هاواری لێ دەکات ﴿ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ﴾ پاشان ئەگەر لەلایەن خۆیەوە بەهرە و نیعمەتێکی دایە
﴿نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِن قَبْلُ﴾ ئەوەی لەبیر دەچێت کە لەپێشترا هاواری لە پەروەردگاری دەکرد
﴿وَجَعَلَ لِلَّهِ أَندَادًا﴾ وەهاوتایانی بۆ خوا دادەنێ ﴿لِّيُضِلَّ عَن سَبِيلِهِ﴾ بۆ ئەوەی (خەڵك) لە ڕێگەی ئەو
گومڕا کات ﴿قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەهەڕەشەوە) بڵێ بە بێ باوەڕیەکەت کەمێك
لەزەت وەرگرە لە ژیان ﴿إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لە هاوەڵانی ئاگری دۆزەخی ٨
﴿أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ﴾ (هەر یەکێ دەمەوان چاکترن) یان کەسێك ملکەچ و خواپەرست بێت؟ ﴿آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا
وَقَائِمًا﴾ لە کاتەکانی شەودا بە سوژدەبردن و ڕاوەستان (لە شەو نوێژدا) ﴿يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ﴾
کە لە (سزای) دوا ڕۆژ دەترسێت و بە هیوای بەزەیی پەروەردگاریەتی ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئەوانەی دەزانن یەکسانن ﴿وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کە
نازانن ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ بەڕاستی تەنها خاوەنانی ژیری ئامۆژگاری وەردەگرن ٩ ﴿قُلْ يَا عِبَادِ
الَّذِينَ آمَنُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەو بەندانەم کە باوەڕیان هێناوە ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ لە (سزای)
پەروەردگارتان خۆ بپارێزن ﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ﴾ کەسانێ لەم دونیایەدا چاکەیان
کردووە، پاداشتی چاکیان بۆ هەیە ﴿وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ﴾ وە زەوی خوا فراوانە ﴿إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُم
بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەڕاستی تەنها ئارامگران بێ حیساب وژماردن پاداشتیان دەدرێتەوە ١٠

﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ﴾
کە خوا بپەرستم بە دڵسۆزی بۆی ملکەچ بم ﴿١١﴾ ﴿وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە
کە یەکەم کەسی موسڵمانان (ی ئوممەتم) بم ﴿١٢﴾ ﴿قُلْ إِنِّي أَخَافُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی
من دەترسم ﴿إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ ئەگەر سەرپێچی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە سزای ڕۆژێکی
گەورە (قیامەت) ﴿١٣﴾ ﴿قُلِ اللَّهَ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي﴾ بڵێ من هەر خوا دەپەرستم بە پاکی و بەتیا هەر بۆ
ئەو ملکەچم ﴿١٤﴾ ﴿فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ﴾ (بە بێ باوەڕان بڵێ) ئێوەش جگە لە خوا چیتان ویست
بی پەرستن ﴿قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ﴾ بڵێ بێگومان زەرەرمەندان کەسانێکن ﴿خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ﴾
کەخۆیان و کەس و کاریان لەدەست داوە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ﴾
بێدار بن، هەر ئەوە زەرەرمەندی ئاشکراو دیار ﴿١٥﴾ ﴿لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ﴾ بۆ ئەوان هەیە لە لای
سەریانەوە چەند تەبەقێ (وەك هەوری ڕەش) لە ئاگر ﴿وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ﴾ و لەژێریشیانەوە چەند تەبەقێ
هەیە ﴿ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ﴾ ئەو (سزایە) خوا بەندەکانی خۆی پێ دەترسێنێ ﴿يَا عِبَادِ فَاتَّقُونِ﴾
ئەی بەندەکانم خۆتان بپارێزن (لە سزای من) ﴿١٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا﴾ وە کەسانێ کە
لەپەرستنی بت (و هەموو پەرستراوێکی تر) خۆیان پاراستووە ﴿وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ﴾ وە گەڕانەتەوە بۆ لای
خوا ﴿لَهُمُ الْبُشْرَى فَبَشِّرْ عِبَادِ﴾ مژدەی گەورە تەنیا بۆ ئەوانەیە، کەواتە مژدە بدە بەبەندەکانم ﴿١٧﴾ ﴿الَّذِينَ
يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ﴾ ئەوانەی گوێ دەگرن بۆ قسە و گوفتار ﴿فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ﴾ ئەمجا شوێنی چاکترینی
ئەو (قسانە) دەکەون ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ﴾ ئەوانە کەسانێکن خودا ڕێنموونی کردوون ﴿وَأُولَئِكَ
هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ هەر ئەوانەن خاوەنانی ژیری و هۆش ﴿١٨﴾ ﴿أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ﴾ جا ئایا
کەسێك بڕیاری سزای بەسەردا چەسپابێت (بۆی بڕیاردرابێت) ﴿أَفَأَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ﴾ دەی ئایا
تۆ (دەتوانی) کەسی ڕزگار بکەیت کە لەناو ئاگری دۆزەخدایە؟ ﴿١٩﴾ ﴿لَكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ﴾ بەڵام
کەسانێ کە لە پەروەردگاریان ترساون و خۆیان (لە سزای) پاراستووە ﴿لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ مَبْنِيَّةٌ﴾
(لە بەهەشتدا) بۆ ئەوانە کۆشك و تەلاری چەند نهۆم هەیە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووباری ئاو
بە ژێریاندا دەڕوات ﴿وَعْدَ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ الْمِيعَادَ﴾ (ئەمە) بەڵێنی خوایە و خواش بەڵێنی خۆی دەباتە
سەر ﴿٢٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نەتبینی کە خوا ﴿أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ لە ئاسمانەوە بارانێ دەبارێنێ (بۆ سەر
زەوی) ﴿فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەمجا ئەو بارانە دەبات بە ناو زەویدا کانیاوەکانی لێ دەردێنێ ﴿ثُمَّ
يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ﴾ لە پاشان کشتوکاڵ و گژوگیا و گوڵی پێ دەرویێنێ کە ڕەنگەکانیان جیاوازە
﴿ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا﴾ پاشان دەبینیی ووشك دەبێ و زەرد هەڵدەگەڕێ ﴿ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا﴾ دواتر
دەیکات بە پووشی ورد و خاش ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرَى لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ بەڕاستی لەمەدا (کە باسکرا)
ئامۆژگاری و پەند هەیە بۆ ئەوانەی خاوەن ژیرین ﴿٢١﴾

﴿أَفَمَن شَرَحَ ٱللَّهُ صَدۡرَهُۥ لِلۡإِسۡلَٰمِ﴾ دەی ئایا کەسێ خوا سینەی گوشاد کردووە بۆ ئیسلام ﴿فَهُوَ عَلَىٰ نُورٖ
مِّن رَّبِّهِۦۚ﴾ و ئەو لەسەر ڕێبازی ڕووناکی پەروەردگاریەتی (وەك کەسێکە دڵی ڕەق بوو بێت
لەئاست ئیسلام) ﴿فَوَيۡلٞ لِّلۡقَٰسِيَةِ قُلُوبُهُم مِّن ذِكۡرِ ٱللَّهِۚ﴾ جا سزا و لە ناوچوون بۆ ئەوانەی دڵیان ڕەقە
لەئاست (قورئان و) یادی خوادا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ فِي ضَلَٰلٖ مُّبِينٍ﴾ ئەوانە لە گومراییەکی ئاشکرادان (٢٢)
﴿ٱللَّهُ نَزَّلَ أَحۡسَنَ ٱلۡحَدِيثِ﴾ خوا جوانترین فەرمایشتی ناردوەتە خوارەوە ﴿كِتَٰبٗا مُّتَشَٰبِهٗا مَّثَانِيَ﴾ قورئانێکە
(کەئایەتەکانی) لەیەکچووی دووپات کراوەن ﴿تَقۡشَعِرُّ مِنۡهُ جُلُودُ ٱلَّذِينَ يَخۡشَوۡنَ رَبَّهُمۡ﴾ ئەو کەسانەی
لەپەروەردگاریان دەترسن پێستیان تەزووی پیادێ (بە بیستنی قورئان) ﴿ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمۡ وَقُلُوبُهُمۡ
إِلَىٰ ذِكۡرِ ٱللَّهِۚ﴾ پاشان پێستیان ودڵیان نەرم دەبێ بە یادی (قورئانی) خودا ﴿ذَٰلِكَ هُدَى ٱللَّهِ﴾ ئەو (قورئانە)
ڕێنموونی خوایە ﴿يَهۡدِي بِهِۦ مَن يَشَآءُۚ﴾ بەو (قورئانە) ڕێنموونی هەر کەسێ دەکات کە بیەوێ ﴿وَمَن
يُضۡلِلِ ٱللَّهُ﴾ هەر کەسێش خوا گومرای بکات ﴿فَمَا لَهُۥ مِنۡ هَادٍ﴾ ئەوە ڕێنموونی کەرێك بۆ ئەو نییە (٢٣)
﴿أَفَمَن يَتَّقِي بِوَجۡهِهِۦ سُوٓءَ ٱلۡعَذَابِ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۚ﴾ دەی ئایا کەسێك بەدەم وچاوی خۆی بپارێزێت لەسزای
سەختی ڕۆژی دوایی (وەك کەسێك وایە کەلەبەهەشت دابێت) ﴿وَقِيلَ لِلظَّٰلِمِينَ﴾ بەستەمکاران دەگوترێ
﴿ذُوقُواْ مَا كُنتُمۡ تَكۡسِبُونَ﴾ بچەژن سزای ئەو (کردەوانەی) لە دونیا دەتان کرد (٢٤) ﴿كَذَّبَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ﴾
ئەوانەی پێش ئەمان (پێش قورەیشیەکان) بوون باوەڕیان نەهێنا بە پێغەمبەرەکانیان ﴿فَأَتَىٰهُمُ ٱلۡعَذَابُ﴾
بەو هۆیەوە سزا(ی خوا) یان بۆ هات ﴿مِنۡ حَيۡثُ لَا يَشۡعُرُونَ﴾ لە لایەکەوە کە هەستیان پێ نەکرد
(٢٥) ﴿فَأَذَاقَهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەمجا خوا پێی چەشتن ﴿ٱلۡخِزۡيَ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَاۖ﴾ ڕیسوایی لە ژیانی دونیادا ﴿وَلَعَذَابُ
ٱلۡأٓخِرَةِ أَكۡبَرُۚ﴾ وە بێگومان سزای ڕۆژی دوایی گەورەتر ﴿لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر ئەوانە بزانن (٢٦)
﴿وَلَقَدۡ ضَرَبۡنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەم قورئانەدا هێناومانەتەوە بۆ خەڵکی ﴿مِن
كُلِّ مَثَلٖ﴾ هەموو جۆرە نموونەیەك ﴿لَّعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ﴾ تا پەندو ئامۆژگاری وەرگرن (٢٧) ﴿قُرۡءَانًا عَرَبِيًّا
غَيۡرَ ذِي عِوَجٖ﴾ (ئەو قورئانە) قورئانێکی عەرەبی بە هیچ خواری و لاری یەکی تیا نییە ﴿لَّعَلَّهُمۡ يَتَّقُونَ﴾
بۆ ئەوەی (لەسزا) خۆ بپارێزن وبنە لە خواترس (٢٨) ﴿ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلٗا رَّجُلٗا﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە
بە پیاوێکی (بەندە) ﴿فِيهِ شُرَكَآءُ مُتَشَٰكِسُونَ﴾ چی چەند کەسێکە ئاژاوەبەنە لەسەر ئەو (بەندە) ﴿وَرَجُلٗا
سَلَمٗا لِّرَجُلٍ﴾ وە پیاوێکیش کە تەنیابەندەی پیاوێکە ﴿هَلۡ يَسۡتَوِيَانِ مَثَلًاۚ﴾ ئایا ئەم دوو کەسە وەك یەکن
﴿ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِۚ بَلۡ أَكۡثَرُهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ هەموو سوپاس تەنها بۆ خوایە بەڵام زۆربەیان نازانن (٢٩) ﴿إِنَّكَ مَيِّتٞ
وَإِنَّهُم مَّيِّتُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەڕاستی تۆ دەمری و ئەوانیش دەمرن (٣٠) ﴿ثُمَّ إِنَّكُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾
لەپاشان بێگومان ئێوە لە ڕۆژی دواییدا ﴿عِندَ رَبِّكُمۡ تَخۡتَصِمُونَ﴾ لای پەروەردگارتان داوا چی دەبن
دژی یەکتری (٣١)

﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ ئەمجا کێ ستەمکارترە ﴿مِمَّن كَذَبَ عَلَى اللَّهِ﴾ لەو کەسەی کەدرۆ بەناوی خواوە دەکات
﴿وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ﴾ وە باوەڕی بەراستی قورئان نییە ﴿إِذْ جَاءَهُ﴾ کەبۆی هاتووە ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ
مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ﴾ ئایا لە دۆزەخدا جێگەیەک نییە بۆ بێ باوەڕان ﴿٣٢﴾ ﴿وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ﴾ وە ئەو
کەسەی قورئانی هێناوە (واتە پێغەمبەر ﷺ) ﴿وَصَدَّقَ بِهِ﴾ باوەڕیشی پێ بێنێ ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾
هەر ئەوانن لەخواترسان و پارێزکاران ﴿٣٣﴾ ﴿لَهُم مَّا يَشَاءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ بۆیان هەیە (لەبەهەشت
دا) ئەوەی بیانەوێت لای پەروەردگاریان ﴿ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوەیە پاداشتی چاکەکاران ﴿٣٤﴾
﴿لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ تاخوا لێیان بسڕێتەوە ﴿أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا﴾ خراپترین (کردەوەیەک) کە کردوویانە
﴿وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم﴾ وە پاداشتیان بداتەوە ﴿بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بە (پاداشتی) چاکترین
ئەو کردەوانەی کردوویانە ﴿٣٥﴾ ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ﴾ ئایا خوا بۆ بەندەی خۆی (پێغەمبەر ﷺ)
بەس نییە (کە پشتیوانی بێت)؟ ﴿وَيُخَوِّفُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەو بێ باوەڕانە دەتترسێنن
﴿بِالَّذِينَ مِن دُونِهِ﴾ بەوانەی جگە لەخوان (واتە دەتترسێنن بەخواکانیان کە زیانت پێ دەگەیەنن)
﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەس کەخوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ ئیتر هیچ کەس ناتوانێت
ببێت بە ڕێنموونیکەری و هیدایەتی بدات ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَن يَهْدِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەس کەخوا ڕێنموونی بکات
﴿فَمَا لَهُ مِن مُّضِلٍّ﴾ ئەوە هیچ گومڕاکەرێکی بۆ نییە ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انتِقَامٍ﴾ ئایا خوا زاڵی
باڵادەستی تۆڵەسێن نییە؟ ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿مَّنْ خَلَقَ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن خوا
﴿قُلْ أَفَرَأَيْتُم﴾ بڵێ دەی پێم بڵێن ﴿مَّا تَدْعُونَ﴾ ئەوانەی دەیان پەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لەخوا
﴿إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ﴾ ئەگەر خوا ویستی زیانێکم پێ بگەیەنێت ﴿هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ﴾ ئایا ئەو
(پەرستراوانە) دەتوانن ئەو زیانەی ئەوم لێ لادەن؟ ﴿أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ﴾ یا ئەگەر ویستی نیعمەت
و بەهرەیەکم پێ بدات ﴿هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ﴾ ئایا ئەوانە دەتوانن بەهرە و میهرەبانی ئەوم لێ
بگرنەوە ﴿قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ﴾ بڵێ من هەر خوام بەسە ﴿عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ خۆسپێران تەنها پشت
بەو دەبەستن ﴿٣٨﴾ ﴿قُلْ يَا قَوْمِ﴾ بڵێ ئەی گەلەکەم ﴿اعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ﴾ ئێوە لەسەر ڕێبازو شێوازی
خۆتان کاربکەن ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ منیش (لەسەر ڕێبازی خۆم) کاردەکەم ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا بەم
زووانە دەزانن ﴿٣٩﴾ ﴿مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ﴾ کێ (لەم دونیادا) سزایەکی بۆ دێت کەڕیسوای دەکات
﴿وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ وە سزایەکی بێ بڕانەوەی بەسەردا دێ ﴿٤٠﴾

﴿إِنَّا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ بەڕاستی ئەم قورئانەمان بۆ سەر تۆ دابەزاندە خوارەوە ﴿لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ﴾ بۆ هەموو خەڵکی بەحەق و ڕاستی ﴿فَمَنِ اهْتَدَى﴾ جا هەر کەسێ هیدایەت وەرگرێت ﴿فَلِنَفْسِهِ﴾ ئەوە قازانجی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر کەسێش لاڕێ و گومڕا بێت ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ ئەوە بەڕاستی زیانی گومڕابوونەکەی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ﴾ وە تۆی پێغەمبەر ﷺ تۆ کارسپێردراو و چاودێر نیت بەسەریانەوە (تا باوەڕ بهێنن) ﴿٤١﴾ ﴿اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ﴾ خوا گیانەکان دەکێشێ ﴿حِينَ مَوْتِهَا﴾ لەکاتی مردنیان دا ﴿وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ﴾ وە ئەوەی نەمردبێت ﴿فِي مَنَامِهَا﴾ لەکاتی خەوتنیدا ﴿فَيُمْسِكُ الَّتِي﴾ ئەوجا ئەو (گیانانە) ڕادەگرێ ﴿قَضَى عَلَيْهَا الْمَوْتَ﴾ بڕیاری مردنی داوە ﴿وَيُرْسِلُ الْأُخْرَى﴾ وە ئەوانی تر بەرەڵا دەکات (کەدەبێ زیندوو بمێنن) ﴿إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى﴾ تا ماوەیەکی دیاری کراو ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی لەمەدا چەند بەڵگە هەیە ﴿لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەو کەسانەی بیر دەکەنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿أَمِ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ﴾ ئاخۆ جگە لەخوا تکاکارانێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا﴾ بڵێ گەرچی ئەوانە ﴿لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا﴾ هیچ شتێکیان بەدەستە ﴿وَلَا يَعْقِلُونَ﴾ وە تێنیش ناگەن ﴿٤٣﴾ ﴿قُل لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا﴾ بڵێ تکا هەمووی هەر بۆ خوایە ﴿لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ موڵکی ئاسمانەکان و زەوی هەر بۆ ئەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ پاشان هەر بۆلای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ﴾ وەکاتێک یادی خوا بکرێ بەتاک و تەنیا ﴿اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ﴾ تێکدەچێت وە بێزار دەبێ دڵی کەسانێ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ کەباوەڕیان نییە بەڕۆژی دوایی ﴿وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِن دُونِهِ﴾ کەچی کاتێک ناوی پەرستراوانی بێجگە لەخوا ببرێت ﴿إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ یەکسەر شادو ڕووخۆش دەبن ﴿٤٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُمَّ﴾ بڵێ ئەی خوایە ﴿فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوی ﴿عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ زانای نهێنی و ئاشکراکان ﴿أَنتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ﴾ هەر تۆ دادوەری دەکەیت لەنێوان بەندەکانتدا ﴿فِي مَا كَانُوا فِيهِ﴾ لەوەی ئەوان تیایدا ﴿يَخْتَلِفُونَ﴾ جیاواز بوون ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بەڕاستی ئەگەر هی ئەو کەسانە بوایە ستەمیان کرد ﴿مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ هەموو ئەوەی لەسەر زەویدایە ﴿وَمِثْلَهُ مَعَهُ﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵدا بێت ﴿لَافْتَدَوْا بِهِ﴾ لەبریتی خۆیان دایاندەنا ﴿مِن سُوءِ الْعَذَابِ﴾ بۆ ڕزگاربوونیان لەسزای خراپی ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ ڕۆژی قیامەت ﴿وَبَدَا لَهُم مِّنَ اللَّهِ﴾ وە لەلایەن خواوە بۆیان دەرکەوت ﴿مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ﴾ شتی وا کەئەوان بیریان لێ نەکردۆتەوەو گومانیان بۆی نەچووە ﴿٤٧﴾

﴿وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ وە بۆیان دەرکەوت چی خراپەیان کردووە ﴿وَحَاقَ بِهِمْ﴾ وە دەوری
گرتن ﴿مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو سزای ئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد (٤٨) ﴿فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ﴾
ئەمجا کاتێ ئادەمی زیانێکی لێ کەوت ﴿دَعَانَا﴾ هاوارمان بۆ دێنێ ﴿ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِنَّا﴾
لەپاشان هەر کاتێ بەهرە و نیعمەتێکمان پێدا ﴿قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ﴾ دەڵێ بەڕاستی ئەم بەهرە و نیعمەتەم
پێدراوە ﴿عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ بەهۆی لێزانی و زانستی خۆمەوە ﴿بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ﴾ (وا نی یە) بەڵکو ئەوە ئەزموون
و تاقی کردنەوەیە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن (٤٩) ﴿قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِهِمْ﴾ بێگومان ئەم قسەیە کەسانی پێش ئەمانیش کردیان ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ﴾ بەڵام هیچ سوودی پێ
نەگەیاندن ﴿مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ئەوەی ئەوان کردیان (٥٠) ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ ئەمجا دوو
چاریان بوو (تۆڵەی) ئەو خراپەی کردبوویان ﴿وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەو کەسانەیش ستەمیان کرد
(بێباوەڕانی مەککە) ﴿سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ لەمەو پاش دووچاری (تۆڵەی) کردەوە خراپەکانیان
دەبن ﴿وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئەمانە (لەدەستی خوا) دەرباز نابن (٥١) ﴿أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نەیانزانیوە
کە بێگومان خوا ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان دەکات و دەیشیگرێتەوە لە هەر کەسێک
کە بیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەوەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەن بۆ ئەو کەسانەی
باوەڕ دێنن (٥٢) ﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی بەندەکانم
ئەی ئەوانەی کەخۆتان زۆر گوناهبار کردووە ﴿لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ﴾ نائومێد مەبن لە میهرەبانی
و بەزەیی خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا﴾ چونکە بێگومان خوا، لەهەموو گوناهەکان خۆش
دەبێت ﴿إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەوە لێ بووردەی بەبەزەیی یە (٥٣) ﴿وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ﴾
(بەو مەرجەی کە) بگەڕێنەوە بۆلای پەروەردگارتان ﴿وَأَسْلِمُوا لَهُ﴾ وە گەردن کەچی ئەو بن ﴿مِنْ
قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ﴾ بەر لەوەی سزاتان بۆ بێت ﴿ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ﴾ پاشان یارمەتی نادرێن (لە لایەن
هیچ کەسێکەوە) (٥٤) ﴿وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ﴾ وە شوێن چاکترین شتێ بکەون کە نێردراوەتە
خوارەوە بۆتان ﴿مِنْ رَبِّكُمْ﴾ لە پەروەردگارتانەوە ﴿مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً﴾ بەر لەوەی
لەناکاودا سزاتان بۆ بێت ﴿وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ کە ئێوە هەر هەستی پێ نەکەن (٥٥) ﴿أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ﴾
نەک لەوسا کەسێ بڵێ ﴿يَا حَسْرَتَا عَلَىٰ مَا فَرَّطْتُ﴾ ئەی مەخابن لەسەر ئەوەی کەمتەرخەمیم کرد
﴿فِي جَنْبِ اللَّهِ﴾ لەکار کردن بەوەی خودا فەرمانی پێکردبوو ﴿وَإِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّاخِرِينَ﴾ وە بەڕاستی من
لەو گاڵتە چیانە بووم (کە گاڵتەیان بە ئاینەکەی دەکرد) (٥٦)

﴿أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي﴾ یان بڵێت ئەگەر خوا رێنموویی بکردمایە ﴿لَكُنتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ ئەوە بێگومان
لەپارێزکاران ولەخواترسان دەبووم (٥٧) ﴿أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ﴾ یان کاتێک سزاکەی دەبینێت
بڵێت ﴿لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً﴾ خۆزگە جارێکی تر بگەڕامایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَأَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوسا
لەچاکەکاران دەبووم (٥٨) ﴿بَلَىٰ قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي﴾ (راست ناکەیت) خۆ بێگومان بەڵگەو ئایەتەکانی منت
بۆهات ﴿فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ﴾ بەڵام باوەڕت پێ نەهێنا و خۆت بە گەورەزانی ﴿وَكُنتَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾
وە تۆ لەبێ باوەڕان بوویت (٥٩) ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دوایی دا ﴿تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ﴾ دەبینی
ئەوانەی درۆیان بۆ خوا هەڵدەبەست ﴿وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ﴾ ڕوویان ڕەشە ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ﴾
ئایا لەدۆزەخ دا شوێنێک نی یە بۆ خۆبەگەورەزانان؟ (٦٠) ﴿وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ وە ئەوانەی خۆیان
پاراست (لەکوفرو تاوان) خوا ڕزگاریان دەکات ﴿بِمَفَازَتِهِمْ﴾ چونکە ڕێگەی ڕزگاریان گرتبووەبەر
﴿لَا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ﴾ تووشی ناخۆشی نابن ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە خەم ناخۆن (٦١) ﴿اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ
شَيْءٍ﴾ خوا بەدیهێنەری هەموو شتێکە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ وە هەر ئەویش پارێزەری هەموو
شتێکە (٦٢) ﴿لَّهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کلیلەکانی ئاسمانەکان و زەوی بەدەست خوایە ﴿وَالَّذِينَ
كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ وە ئەوانەی بەبەڵگەو نیشانەکانی خوا بێ باوەڕن ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر
ئەوانن زەرەرمەند (٦٣) ﴿قُلْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَأْمُرُونِّي أَعْبُدُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی ئایا ئێوە داوام
لێ دەکەن من جگە لەخوا شتێکی تر بپەرستم ﴿أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ﴾ ئەی نەفام و نەزانان (٦٤) ﴿وَلَقَدْ
أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ سوێند بەخوا نیگا کراوە بۆ تۆ ﴿وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ﴾ وەبۆ پێغەمبەرانی پێش تۆش
﴿لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ﴾ ئەگەر هاوبەش بۆ خوا دانێیت بەڕاستی کردەوەت هەڵدەوەشێتەوە
﴿وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ وە بێگومان لەزەرەرمەندان دەبیت (٦٥) ﴿بَلِ اللَّهَ فَاعْبُدْ﴾ (راستەکە) بەڵکو
تەنها خوا بپەرستە ﴿وَكُن مِّنَ الشَّاكِرِينَ﴾ و لەسوپاسگوزاران بە (٦٦) ﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾ (کافران)
خوا یان نەناسیوە (بە گەورەیی نەیانزانی) بەو جۆرەی شایەنی ﴿وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ بە
ڕۆژی دوایی دا هەموو زەوی لە چنگی ئەودایە (بەدەست خوایە) ﴿وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ﴾ وە
ئاسمانەکانیش بەدەستی ڕاستی ئەو پێچراوەتەوە (لەم ئایەتەدا جێگیر کردنی سیفەتی دەستی ڕاست
بۆ خودا هاتووە ئێمە باوەڕمان پێیەتی، بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەک وشێوەکەی نازانین، تەنها
خودا دەیزانێت) ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاک و بڵندترە لەوەی کە دەیکەنە هاوبەشی (٦٧)

﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ کاتێك فوو کرا بەکەڕەنادا (بەشەیپووردا) ﴿فَصَعِقَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ﴾
بەکەر هەموو ئەوانەی لەئاسمانەکان و زەویدان دەمرن ﴿إِلَّا مَن شَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر کەسانێ خوا
بیەوێت (نەمرن) ﴿ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ﴾ پاشان جارێکی تر فوو دەکرێ بەکەڕەنادا ﴿فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ﴾
جا لەپڕ هەموو ڕاست دەبنەوە ﴿يَنظُرُونَ﴾ چاوەڕوان دەکەن ﴿٦٨﴾ ﴿وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا﴾
وەزەوی لەو ڕۆژەدا بەنووری پەروەردگاری ڕووناك دەبێتەوە ﴿وَوُضِعَ الْكِتَابُ﴾ نامەی کردەوە
لەبەردەمیان دادەنرێت ﴿وَجِيءَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ﴾ و پێغەمبەران و شاهیدی (سەر گەلەکان)
دەهێنرێن ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ﴾ وە لەنێوانیاندا بەحەق دادوەری دەکرێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان
ستەمیان لێ ناکرێ ﴿٦٩﴾ ﴿وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ﴾ وە (لەو ڕۆژەدا) هەموو کەسێك چی کردووە
بەتێروتەواوی پاداشت دەدرێتەوە ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ﴾ وە خوا خۆشی ئاگادارە (بەپێی شایەت و نامەی
کردەوەکان) ﴿بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ بەو کردەوانەی کەدەیکەن ﴿٧٠﴾ ﴿وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوجا ئەوانەی
بێباوەڕ بوون ڕاپێچ دەکرێن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا﴾ بۆ دۆزەخ کۆمەڵ کۆمەڵ ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا﴾
تاکاتێ دێنە (نزیکی) دۆزەخ ﴿فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا﴾ دەرگاکانی دەکرێنەوە ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾
وە دەرگاوانەکانی دۆزەخ (بەلۆمەکردنیانەوە) پێیان دەڵێن ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ﴾ ئایا پێغەمبەرانتان
لەخۆتان بۆ نەهات ﴿يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ﴾ کەئایەتەکانی پەروەردگارتان بەسەردا بخوێننەوە
﴿وَيُنذِرُونَكُمْ﴾ وە بتانترسێنن ﴿لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ لەگەیشتنتان بەم ڕۆژە ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾ دەڵێن بەڵێ
(هاتن ئاگاداریان کردین) ﴿وَلَٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ﴾ بەڵام بڕیاری سزا دراوە ﴿عَلَى الْكَافِرِينَ﴾
بەسەر (ئێمەی) بێباوەڕاندا ﴿٧١﴾ ﴿قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ﴾ پێیان دەوترێ لەدەرگاکانی دۆزەخەوە
بچنەژوورەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی لەوێدا بمێننەوە ﴿فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای چ خراپە
جێگەو مەنزڵگای خۆبەزلزانان ﴿٧٢﴾ ﴿وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا﴾ وە کەسانێ (کە خواناس
بوون) و لە پەروەردگاریان دەترسان پۆل پۆل دەبرێن بۆ بەهەشت ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا﴾ تاکاتێ دێنە
(نزیکی) بەهەشت ﴿وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا﴾ و دەرگاکانی دەکرێنەوە ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ وە دەرگەوانەکانی
پێیان دەڵێن ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾ سەلامتان لێ بێت ﴿طِبْتُمْ﴾ ئێوە پاك و خاوێن بوون (لەتاوان لەدونیادا)
﴿فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ﴾ کەواتە بڕۆنە ناو بەهەشت بەهەمیشەیی ﴿٧٣﴾ ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾
(ئەوانیش) دەڵێن سوپاس بۆ ئەو خوایەی ﴿صَدَقَنَا وَعْدَهُ﴾ هەر بەڵێنێکی بەئێمەدا ڕاست بوو
﴿وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ﴾ وە زەوی (بەهەشتی) بەمیرات پێ داین ﴿نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ﴾ لەهەر
شوێنێکی بەهەشتدا بمانەوێت نیشتەجێ دەبین ﴿فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾ ئای چەند چاکە پاداشتی
چاکەکاران ﴿٧٤﴾

﴿وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ﴾ وە فریشتەکان دەبینی ﴿حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ﴾ چوار دەوری عەرشیان داوە
﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ تەسبیحات دەکەن بەستایشی پەروەردگاریان ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ﴾ وە
لەنێوانیاندا بەحەق دادوەری کرا ﴿وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە (لەکۆتایی دا) دەووترێت هەموو سوپاس هەر
بۆ خوایە ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ کەپەروەردگاری جیهانیانە (٧٥)

سورەتی ﴿غَافِر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوەو خوا بەماناى ئەم پیتانە زاناترە، سەیرى سەرەتای
سورەتی (البقرة) بکە دەربارەی واتاکەیان (١) ﴿تَنْزِيلُ الْكِتَابِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتە خوارەوە ﴿مِنَ
اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ لەلایەن خوای بالادەستی داناوە (٢) ﴿غَافِرِ الذَّنْبِ﴾ لێبوردەی تاوان و ﴿وَقَابِلِ التَّوْبِ﴾
وەرگری تۆبەی (گوناهباران وتوبەکارانە) ﴿شَدِيدِ الْعِقَابِ﴾ (ئەو خودایە) تۆڵەی سەخت ڕەتیە
﴿ذِي الطَّوْلِ﴾ وە خاوەن فەزڵ و بەهرە و چاکەیە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ بێجگە لەو هیچ پەرستراوێکی بەحەق
و ڕاست نی یە ﴿إِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ گەڕانەوەی هەمووان هەر بۆلای ئەوە (٣) ﴿مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ دەمە
قاڵێ وکێشەکێشی ناکەن لەنیشانەکانی خوادا ﴿إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێباوەڕان نەبێت ﴿فَلَا يَغْرُرْكَ﴾ کەوا
بۆت فریوت نەدات ﴿تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ﴾ هاتوچۆ و گەڕانیان بەوڵاتدا (بۆ بازرگانی وسامان دەس
خستن) (٤) ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ﴾ پێش ئەوان گەلی نوح باوەڕیان نەهێنا (بەنوح) ﴿وَالْأَحْزَابُ مِنْ
بَعْدِهِمْ﴾ وە دەستەو تاقمەکانی دوای ئەوانیش (باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ﴾ وە هەموو گەلێك
وویستوویەتی (بڕیاری کردووە) ﴿بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ﴾ کە پێغەمبەرەکەیان بکوژن (یا بیگرن و
ئازاری بدەن) ﴿وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ﴾ وە دەمەقاڵێیان (لەگەڵ) دەکرد بەناهەق ﴿لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ﴾ بۆ ئەوەی
ڕاستی پێ لابەرن و بەتاڵی ﴿فَأَخَذْتُهُمْ﴾ ئیتر (قار وتووڕەیی) من گرتنی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ﴾ جا چۆن
بوو تۆڵەسەندنی من لەوان (٥) ﴿وَكَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ وە ئابەو جۆرە بڕیاری پەروەردگارت
بەدی هات ﴿عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ لەسەر ئەوانەی بێباوەڕ بوون ﴿أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ کەبێگومان ئەوان
دۆزەخین (٦) ﴿الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ﴾ ئەو فریشتانەی هەڵگری عەرشن و ﴿وَمَنْ حَوْلَهُ﴾ ئەوانەش
بەدەوری دان ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ بەستایشی پەروەردگاریان تەسبیحات دەکەن ﴿وَيُؤْمِنُونَ بِهِ﴾
وە باوەڕیان بەو هەیە ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە داوای لێبوردن دەکەن بۆ ئەوانەی ئیماندارن ﴿رَبَّنَا
وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا﴾ (دەڵێن) ئەی پەروەردگارمان میهرەبانی و زانیاریت هەموو شتێکی
گرتۆتەوە ﴿فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا﴾ دەی خۆش بە لەوانەی تۆبەیان کردووە ﴿وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ﴾ و شوێنی
ڕێگای تۆ کەوتوون ﴿وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾ وە بیانپارێزە لەسزای دۆزەخ (٧)

﴿رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ ئەی پەروەردگارمان پێیان خەرە بەهەشتانێکی هەمیشەیی ﴿الَّتِي وَعَدتَّهُمْ﴾
کە بەڵێنت پێ دابوون ﴿وَمَن صَلَحَ﴾ ئەو کەسانەش چاکەکار بوون ﴿مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ﴾
لەبەرە باپیران و هاوسەران و ڕۆڵەکانیان (نەوەکانیان) ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆ
زاڵی کار دروستی ﴿٨﴾ ﴿وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ﴾ وە بیانپارێزە لە(تۆڵەی) تاوانەکان ﴿وَمَن تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ﴾
چونکە هەر کەسێک لە (تۆڵەی) خراپە و تاوان پاراستی لەو ڕۆژەدا ﴿فَقَدْ رَحِمْتَهُ﴾ ئەوە
بێگومان ڕەحمەت پێ کردووە ﴿وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ وە هەر ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە
﴿٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ﴾ بەڕاستی کەسانی بێ باوەڕ بوون (لەپاشەڕۆژدا) بانگ دەکرێن
﴿لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِن مَّقْتِكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ کەبەڕاستی تووڕەیی و خەشمی خوا (لەدونیادا) گەورەتر بوو
لە ڕق و تووڕەییتان لەخۆتان (لەقیامەتدا) ﴿إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ﴾ کاتێک بانگ دەکران بۆ
باوەڕ هێنان بەڵام باوەڕتان نەدەهێنا ﴿١٠﴾ ﴿قَالُوا رَبَّنَا أَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان تۆ دوو
جارت مراندووین ﴿وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ﴾ وە دوو جاریش ژیانت بەبەردا کردووین ﴿فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا﴾
جا دانمان نا بە تاوانەکانماندا ﴿فَهَلْ إِلَىٰ خُرُوجٍ مِّن سَبِيلٍ﴾ دەی ئایا ڕێگەیەک هەیە بۆ دەرباز بوون
﴿١١﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ﴾ ئەم سزایەتان لەبەر ئەوەیە کە بەڕاستی هەرکاتێ
خوا بەتاک و تەنیایی بپەرسترایە ئێوە بێ باوەڕ دەبوون ﴿وَإِن يُشْرَكْ بِهِ تُؤْمِنُوا﴾ وە ئەگەر هاوبەشی بۆ
دابنرایە باوەڕتان دەهێنا (بەو هاوبەش دانانە) ﴿فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ﴾ بڕیاردان هەر بۆ خوای
بڵندو بەرزو گەورەیە ﴿١٢﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ ئەو زاتێکە نیشانەکانی خۆیتان نیشان دەدات
﴿وَيُنَزِّلُ لَكُم مِّنَ السَّمَاءِ رِزْقًا﴾ وە لەئاسمانەوە ڕزق و ڕۆزیتان بۆ دەبارێنێتە خوارەوە ﴿وَمَا يَتَذَكَّرُ﴾
کەس بیر ناکاتەوە (پەند وەرناگرێ) ﴿إِلَّا مَن يُنِيبُ﴾ مەگەر کەسێک ڕوو لەخوا بێ ﴿١٣﴾ ﴿فَادْعُوا
اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ کەواتە لەخوا بپاڕێنەوەو بەپاکیی و دڵسۆزی و بێ گەردی کەچ بن
﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ هەرچەندە بێ باوەڕانیش پێیان ناخۆش بێ ﴿١٤﴾ ﴿رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ﴾
(خوا) پلەوپایە زۆر بەرزی خاوەن عەرشی مەزنە ﴿يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ﴾ بەفەرمانی خۆی وەحی
دەنێرێ ﴿عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ بۆ هەر کەسێ لەبەندەکانی بیەوێ ﴿لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ﴾ تا (خەڵک)
بترسێنێ لە ڕۆژی بەیەکتر گەیشتن ﴿١٥﴾ ﴿يَوْمَ هُم بَارِزُونَ﴾ ڕۆژێ کە هەموو (لە گۆڕەکانیان دێنە دەرو)
ئاشکرا دەبن ﴿لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ﴾ هیچ شتێکیان لە خوا پەنهان نابێت ﴿لِّمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ﴾ (خوا
دەفەرموێ) ئەمڕۆ پادشایەتی و دەسەڵات بۆ کێیە (وەڵام نادرێتەوە) ﴿لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ (خۆی
وەڵام دەداتەوە و دەفەرموێت) هەر بۆ خوای تاک و تەنهایە کە بەسەر هەموو شتێدا زاڵە ﴿١٦﴾

﴿ٱلْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ﴾ ئەمڕۆ هەموو کەس پاداشت یان سزا دەدرێتەوە ﴿بِمَا كَسَبَتْ﴾ بە گوێرەی ئەوەی کردوویەتی ﴿لَا ظُلْمَ ٱلْيَوْمَ﴾ ئەمڕۆ ستەم کردن نی یە (لە کەس) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ بەڕاستی لێپرسینەوەی خوا بەپەلەو خێرایە ﴿١٧﴾ ﴿وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ ٱلْءَازِفَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەوان لە ڕۆژە نزیکەکە (قیامەت) بترسێنە ﴿إِذِ ٱلْقُلُوبُ لَدَى ٱلْحَنَاجِرِ﴾ لەو کاتەی دڵەکان (لە ترسا) گەیشتوونەتە گەروو ﴿كَـٰظِمِينَ﴾ هەموو پڕن لە خەم بووە ﴿مَا لِلظَّـٰلِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ﴾ ستەمکاران هیچ دۆستێکیان نییە ﴿وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ﴾ وە نە تکاکارێک بە گوێی بکرێت ﴿١٨﴾ ﴿يَعْلَمُ خَآئِنَةَ ٱلْأَعْيُنِ﴾ (خوا) دەزانێ بە خیانەتی چاوان و ﴿وَمَا تُخْفِى ٱلصُّدُورُ﴾ هەرچی دڵان دەیشارنەوە ﴿١٩﴾ ﴿وَٱللَّهُ يَقْضِى بِٱلْحَقِّ﴾ وە خوا بەهەق و ڕاستی دادوەری دەکات ﴿وَٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ﴾ بەڵام ئەوانەی جگە لە خوا هاواریان لێ دەکەن (دەیپەرستن) ﴿لَا يَقْضُونَ بِشَىْءٍ﴾ ناتوانن بڕیاری هیچ شتێک بدەن ﴿إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر خوا بیسەری بینایە ﴿٢٠﴾ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئایا بە زەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا۟﴾ تا ببینن (بزانن) ﴿كَيْفَ كَانَ عَـٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ كَانُوا۟ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سەرەنجامی ئەوانەی کە پێش ئەمان بوون چۆن بوو ﴿كَانُوا۟ هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ ئەوانە لەمان بەهێزتر بوون ﴿وَءَاثَارًا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وە شوێنەواریان لە زەویدا زیاتر بوو ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەڵام خوا بەهۆی تاوانەکانیانەوە گرتنی و تۆڵەی لێ سەندن ﴿وَمَا كَانَ لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن وَاقٍ﴾ وە کەس پارێزەریان نەبوو لە (سزای) خوا ﴿٢١﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَت﴾ ئەمە لەبەر ئەوە بوو کە بێگومان ئەوان ﴿تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم﴾ پێغەمبەرەکانیان بۆ دەهات ﴿بِٱلْبَيِّنَـٰتِ﴾ بە بەڵگە ئاشکراکانەوە ﴿فَكَفَرُوا۟﴾ کەچی باوەڕیان نەهێنا ﴿فَأَخَذَهُمُ ٱللَّهُ﴾ ئەمجا خوا ئەوانی گرت و سزای دان ﴿إِنَّهُۥ قَوِىٌّ﴾ بەڕاستی خوا بەهێزە ﴿شَدِيدُ ٱلْعِقَابِ﴾ تۆڵەسێنی بەتینە ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَـٰتِنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان موسامان نارد بە چەند موعجیزە ﴿وَسُلْطَـٰنٍ مُّبِينٍ﴾ و بەڵگەی ڕوونەوە (بە تەوراتەوە) ﴿٢٣﴾ ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَـٰمَـٰنَ وَقَـٰرُونَ﴾ بۆ لای فیرعەون و هامان و قاروون ﴿فَقَالُوا۟ سَـٰحِرٌ كَذَّابٌ﴾ هەموو وتیان جادووگەرێکی درۆزنە ﴿٢٤﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُم بِٱلْحَقِّ مِنْ عِندِنَا﴾ ئەمجا کاتێ موسا (ئایینی) ڕاستی لەلایەن ئێمەوە بۆ هێنان ﴿قَالُوا۟ ٱقْتُلُوٓا۟ أَبْنَآءَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ﴾ وتیان کوڕانی ئەوانەی لەگەڵ ئەو (موسا) باوەڕیان هێناوە بکوژن ﴿وَٱسْتَحْيُوا۟ نِسَآءَهُمْ﴾ وە ژنەکانیان بە زیندوویی بهێڵنەوە (بۆ کارەکەری) ﴿وَمَا كَيْدُ ٱلْكَـٰفِرِينَ إِلَّا فِى ضَلَـٰلٍ﴾ بەڵام فێڵی بێ باوەڕان هەر مایەی سەرلێشێوانە (هەرگیز سەرناگرێت) ﴿٢٥﴾

﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي﴾ وە فیرعەون ووتی: لێم گەڕێن ﴿أَقْتُلْ مُوسَىٰ﴾ با موسا بکوژم ﴿وَلْيَدْعُ رَبَّهُ﴾ ئەوسا
با هانا بۆ پەروەردگاری بەرێ (ڕزگاری بکات) ﴿إِنِّي أَخَافُ أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمْ﴾ بەڕاستی من دەترسم
ئاینەکەتان بگۆڕێت ﴿أَوْ أَن يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ﴾ یان لە زەویدا ئاژاوە و خراپەکاری بچێنەوە ٢٦
﴿وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ﴾ وە موسا ووتی: بەڕاستی من پەنا دەگرم ﴿بِرَبِّي وَرَبِّكُم﴾ بە پەروەردگاری خۆم
و پەروەردگاری ئێوەش ﴿مِّن كُلِّ مُتَكَبِّرٍ﴾ لە هەموو خۆبەزل زانێک ﴿لَّا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ﴾ کە باوەڕی
بە ڕۆژی لێپرسینەوە نی یە ٢٧ ﴿وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ﴾ وە پیاوێکی باوەڕدار ووتی ﴿مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾
لە کەس و کاری فیرعەون بوو ﴿يَكْتُمُ إِيمَانَهُ﴾ کە باوەڕەکەی شاردبووەوە ﴿أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا﴾ ئایا
(چۆن) پیاوێک دەکوژن؟ ﴿أَن يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ﴾ لەسەر ئەوەی دەڵێ: خوا پەروەردگارمە ﴿وَقَدْ
جَاءَكُم بِالْبَيِّنَاتِ مِن رَّبِّكُمْ﴾ کە بەڕاستی چەند بەڵگە و موعجیزەی ڕوونی لە پەروەردگارتانەوە
بۆ هێناون ﴿وَإِن يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ﴾ خۆ ئەگەر درۆزن بێ (کە دەڵێ پێغەمبەرم) ئەوە (تاوانی)
درۆکەی بەئەستۆی خۆیەتی ﴿وَإِن يَكُ صَادِقًا﴾ خۆ ئەگەر ڕاستگۆ بێ ﴿يُصِبْكُم بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ﴾
هەندێ لەو (سزایەی) بەڵێنی پێ داوون تووشتان دەبێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ﴾ بێگومان
خوا ڕێنموویی کەسێ ناکات کە زیادەڕۆ و درۆزن بێت ٢٨ ﴿يَا قَوْمِ لَكُمُ الْمُلْكُ الْيَوْمَ﴾ (موسا ووتی)
ئەی گەلەکەم فەرمانڕەوایی ئەمڕۆ هی ئێوەیە ﴿ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ و بەدەسەڵات و زاڵن لەسەر
زەویدا ﴿فَمَن يَنصُرُنَا مِن بَأْسِ اللَّهِ إِن جَاءَنَا﴾ دەی کێ یارمەتیمان دەدات ئەگەر سزای خوامان بۆ بێت
﴿قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ﴾ فیرعەون ووتی: چی خۆم بەچاکی دەبینم هەر ئەوەتان پیشان دەدەم
﴿وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ﴾ وە تەنیا بۆ ڕێگای ڕاست ڕێنموویتان دەکەم ٢٩ ﴿وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ﴾ وە
ئەو (پیاوەی) باوەڕی هێنابوو ووتی: ئەی گەلەکەم ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُم﴾ بەڕاستی من لەوە دەترسم
بەسەرتان بێ ﴿مِّثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ﴾ وێنەی (سزای) ئەو ڕۆژەی بەسەر کۆمەڵان و گەلانی پێشوو هات
٣٠ ﴿مِثْلَ دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەک ئەو (سزایەی) هات بەسەر گەلی نوح و عاد و ثەموود و
﴿وَالَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ ئەوانەش لەدوای ئەوان بوون ﴿وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعِبَادِ﴾ وە خوا زوڵم و ستەمی ناوێ
بۆ بەندەکانی ٣١ ﴿وَيَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ﴾ وە ئەی گەلەکەم بەڕاستی من ترسی ڕۆژی هاوار و
بانگ لەیەکتری کردنم هەیە لێتان (ئەو ڕۆژەی کە هەموو کەس هاوار و داوای یارمەتی لەیەکتری
دەکەن) ٣٢ ﴿يَوْمَ تُوَلُّونَ مُدْبِرِينَ﴾ ئەو ڕۆژەی پشت هەڵدەکەن و هەڵدێن ﴿مَا لَكُم مِّنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ﴾
هیچ پەناگەیەک بۆ ئێوە نی یە لە (سزای) خوا ﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەسێ خوا گومڕای بکات
﴿فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ ئەوە هیچ ڕێنموویی کەرێکی بۆ نی یە ٣٣

﴿وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِن قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێشتر یوسف پێغەمبەرتان بۆهات
بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ﴾ کەچی ئێوە هەر لەگوماندا بوون ﴿مِّمَّا جَاءَكُم بِهِ﴾
لەو بەڵگانەی بۆی هێنابوون ﴿حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ﴾ تا کاتێ (یوسف) وەفاتی کرد ﴿قُلْتُمْ لَن يَبْعَثَ اللَّهُ
مِن بَعْدِهِ رَسُولًا﴾ ووتتان ئیتر دوای ئەو خوا هیچ پێغەمبەرێکی تر نانێرێ ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ﴾
ئا بەو جۆرە خوا گومڕای دەکات ﴿مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُّرْتَابٌ﴾ ئەو کەسەی زیادەڕۆی دوودڵە ﴿٣٤﴾
﴿الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی دەربارەی نیشانەکانی خوادەمەقاڵێ دەکەن ﴿بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ﴾
بەبێ ئەوەی بەڵگەیەکیان بۆ هاتبێ ﴿كَبُرَ مَقْتًا عِندَ اللَّهِ﴾ (ئەو دەمەقاڵەیە) هۆی تووڕەیی بە لای خوای
گەورە ﴿وَعِندَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ وەلای ئەوانەش باوەڕیان هێناوە ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ﴾ ئابەو جۆرە خوا مۆر دەنێ
﴿عَلَىٰ كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ﴾ بەسەر دڵی هەموو خۆبەزل زانێکی زۆرداردا ﴿٣٥﴾ ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانُ﴾
فیرعەون ووتی ئەی هامان ﴿ابْنِ لِي صَرْحًا﴾ کۆشکێکی بەرزم بۆ دروست بکە ﴿لَّعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ﴾
بەڵکو بگەمە ئەو ڕێگایانە ﴿٣٦﴾ ﴿أَسْبَابَ السَّمَاوَاتِ﴾ کەڕێگاکانی (بەرز بوونەوەن بۆ) ئاسمانەکان
﴿فَأَطَّلِعَ إِلَىٰ إِلَٰهِ مُوسَىٰ﴾ بۆ ئەوەی (لەوێوە) سەیری خواکەی مووسا بکەم ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا﴾ وە
بەڕاستی من وا گومان دەبەم ئەو (مووسا) درۆزنە ﴿وَكَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ﴾ ئابەو جۆرە ڕازێنرایەوە
بۆ فیرعەون ﴿سُوءُ عَمَلِهِ﴾ کردەوەی خراپی ﴿وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ﴾ وە (بەهۆیەوە) ڕێگری کرا
لەڕێگای ڕاست ﴿وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ﴾ وە هەر فێڵ و بلانێکی فیرعەون هەبوو بەفیڕۆ چوو
﴿٣٧﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِي آمَنَ﴾ وە ئەو (پیاوەی) باوەڕی (بە مووسا) هێنا بوو ووتی ﴿يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ﴾ ئەی
گەلەکەم شوێنی من بکەون ﴿أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ﴾ ڕێگای ڕاستتان نیشان دەدەم ﴿٣٨﴾ ﴿يَا قَوْمِ
إِنَّمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ﴾ ئەی گەلەکەم بەڕاستی ژیانی ئەم دونیایە ڕابواردنێکی کەمە ﴿وَإِنَّ
الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ﴾ وە بەڕاستی هەر پاشەڕۆژ جێی حەسانەوەی هەمیشەیی یە ﴿٣٩﴾ ﴿مَنْ عَمِلَ
سَيِّئَةً﴾ هەر کەسێك کاری خراپەی کردبێ ﴿فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا﴾ هەر بەئەندازەی خراپەکەی
سزا دەدرێ ﴿وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا﴾ هەر کەسێش چاکەی کردبێت ﴿مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ ئافرەت
بێت یان پیاو (بەو مەرجەی) باوەڕدار بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ ئا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە
﴿يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ لەوێدا بەبێ ژمارە وحیساب ڕزق و رۆزیان پێ دەدرێت ﴿٤٠﴾

﴿وَيَا قَوْمِ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجَاةِ﴾ وە ئەی گەلەکەم ئەوە چییە من بانگتان دەکەم بۆ ڕزگاربوون
﴿وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ﴾ کەچی ئێوە من بانگ دەکەن بۆ ئاگری دۆزەخ ﴿٤١﴾ ﴿تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ﴾ بانگم
دەکەن بۆ ئەوەی بێ باوەڕبم بەخوا ﴿وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ﴾ وە شتێ بکەمە هاوبەشی خوا کە هیچ
زانیاریم لێی نیە ﴿وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ﴾ لەکاتێکدا من بانگتان دەکەم بۆلای خوای
بەدەسەڵاتی لێبوردە ﴿٤٢﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ﴾ ڕاستە و گومانی تێدانیە ئەوەی ئێوە منی بۆ بانگ
دەکەن ﴿لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ﴾ شیاوی بانگ کردن نییە نە لە دونیا و نە لە دوا ڕۆژدا
﴿وَأَنَّ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ﴾ وە بەڕاستی گەڕانەوەمان هەر بۆلای خوایە ﴿وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ﴾
وە بێگومان زیادەڕەوان هاوەڵانی ئاگری دۆزەخن ﴿٤٣﴾ ﴿فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ﴾ جا لەمەودوا
ئەوەی من پێتان دەڵێم بیرتان دەکەوێتەوە ﴿وَأُفَوِّضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ﴾ وە من کاری خۆم بەخوا دەسپێرم
﴿إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ﴾ بەڕاستی خوا بینایە بەبەندەکانی ﴿٤٤﴾ ﴿فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا﴾ جا خوا ئەو
(پیاوە ئیماندارە)ی پاراست لەزیانی ئەو فڕوفێڵانەی دەیان کرد ﴿وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ﴾
وە سزای سەخت هات و دارودەستەی فیرعەونی گرتەوە ﴿٤٥﴾ ﴿النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا﴾
بەیانیان و ئێواران (فیرعەون ودەست وپێوەندەکەی) دەخرێنە دیاری ئاگری دۆزەخ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ
السَّاعَةُ﴾ ڕۆژێکیش قیامەت هەڵدەستێت ﴿أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ﴾ (فەرمان دەدرێ)
دارودەستەی فیرعەون بخەنە سەختترین سزاوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذْ يَتَحَاجُّونَ فِي النَّارِ﴾ وەکاتێک
(دۆزەخییەکان) لەسەر ئاگرەکەدا دەمە قاڵێ دەکەن ﴿فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ لاوازەکان
بەوانەی خۆ بەزل زان بوون دەڵێن ﴿إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا﴾ بەڕاستی ئێمە شوێن کەوتووی ئێوە بووین
﴿فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا﴾ دەی ئایا ئێوە لەجیاتی ئێمە لەئەستۆ دەگرن ﴿نَصِيبًا مِنَ النَّارِ﴾ بەشێک لەم
ئاگرە ﴿٤٧﴾ ﴿قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ ئەوانەی خۆ بەزل زان و زۆردار بوون دەڵێن ﴿إِنَّا كُلٌّ فِيهَا﴾
بەڕاستی هەمووەمان لەئاگرداین ﴿إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ﴾ بێگومان خوا لەنێوان بەندەکانیدا
دادوەری کردووە (وحوکمی تەواو بووە) ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ﴾ وە ئەوانەی
لەئاگری دۆزەخدان بەدەرگاوانەکانی دۆزەخ دەڵێن ﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ﴾ داوا لەپەروەردگارتان بکەن
﴿يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ﴾ تەنها یەك ڕۆژ سزامان لەسەر سووك بکات ﴿٤٩﴾

﴿قَالُوا﴾ دەڵێن ﴿أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُم﴾ ئایا پێغەمبەرەکانتان نەهاتن بۆلاتان؟ ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بەچەندین
بەڵگەی روون وئاشکراوە؟ ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾ دەڵێن بەڵێ (هێنابوویان) ﴿قَالُوا فَادْعُوا﴾ پێیان دەڵێن دەی خۆتان
بپاڕێنەوە ﴿وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾ بێگومان پاڕانەوەی بێ باوەڕان وون دەبێ و بێ سوودە ﴿٥٠﴾
﴿إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانمان و ئەوانەی باوەڕیان هێناوە سەرکەوتوو
دەکەین ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ﴾ وە لەو ڕۆژەی (قیامەت) کە
شایەتەکان هەڵدەستنەوە ﴿٥١﴾ ﴿يَوْمَ لَا يَنفَعُ الظَّالِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ﴾ ڕۆژێکە بیانوو و پاکانە کردنی بێ باوەڕان
هیچ سوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ﴾ هەموویان نەفرەتیان لێ کراوەو خراپترین
جێگایان هەیە ﴿٥٢﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەوراتمان دا بەموسا
﴿وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ﴾ وە نەوەکانی ئیسرائیلمان کردە میراتگری تەورات ﴿٥٣﴾ ﴿هُدًى
وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ (کەهەوی) ڕێنموویی و پەند و بیرخەرەوەیە بۆ خاوەن ژیری یەکان ﴿٥٤﴾
﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆ گرە بێگومان بەڵێنی خوا هەقەو دێتە
دی ﴿وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ﴾ وە داوای لێبوردنی گوناهت بکە ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ وە تەسبیحات بکە
بەستایشی پەروەردگارت ﴿بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ﴾ ئێواران و بەیانیاندا ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ﴾
بەڕاستی ئەو کەسانەی دەمە قاڵێ و کێشە دەکەن ﴿فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ دەربارەی نیشانەکانی خودا ﴿بِغَيْرِ
سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ﴾ بەبێ ئەوەی بەڵگەیەکیان بۆ هاتبێت ﴿إِن فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ﴾ هیچ لە دڵیاندا
نی یە جگە لەخۆبەزل زانین نەبێت ﴿مَّا هُم بِبَالِغِيهِ﴾ هەرگیز ئەوان بە (مەبەستیان) ناگەن ﴿فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ﴾ کەواتە پەنا بەخوا بگرە ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری بینایە ﴿٥٦﴾
﴿لَخَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ﴾ بەڕاستی بەدی هێنانی ئاسمانەکان و زەوی گەورەترە ﴿مِنْ
خَلْقِ النَّاسِ﴾ لەبەدی هێنانی خەڵکی ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی مەردووم
ئەمە نازانن ﴿٥٧﴾ ﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ وە نابینا و بینا یەکسان نین ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ﴾ وە کەسانی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿وَلَا الْمُسِيءُ﴾ لەگەڵ
بەدکاران وەك یەك نین ﴿قَلِيلًا مَّا تَتَذَكَّرُونَ﴾ زۆر کەم (لەخەڵکی) بیر دەکەنەوە ﴿٥٨﴾

﴿إِنَّ ٱلسَّاعَةَ لَآتِيَةٌ﴾ بەڕاستی ڕۆژی دوایی دێت ﴿لَّا رَيْبَ فِيهَا﴾ هیچ گومانی تێدا نی یە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی باوەڕ ناکەن ﴿٥٩﴾ ﴿وَقَالَ رَبُّكُمُ ٱدْعُونِيٓ﴾ وە پەروەردگارتان فەرموویەتی لێم بپاڕێنەوە ﴿أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾ وەڵامتان دەدەمەوە ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي﴾ بەڕاستی ئەوانەی خۆ بەگەورە دەزانن لەپەرستن ﴿سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ بێگومان بەسەر شۆڕی دەچنە دۆزەخەوە ﴿٦٠﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ﴾ خوا ئەو زاتەیە شەوی داناوە بۆ ئێوە ﴿لِتَسْكُنُوا۟ فِيهِ﴾ تا ئارامی تێدا بگرن ﴿وَٱلنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ وە ڕۆژیشی ڕووناك كردۆتەوە (بۆ ژیان پەیدا كردن) ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى ٱلنَّاسِ﴾ بەڕاستی خوا خاوەن چاكەو میهرەبانی یە بەسەر خەڵكەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆربەی ئادەمی سوپاس گوزار نین ﴿٦١﴾ ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەمەیە خوای پەروەردگاری ئێوە ﴿خَٰلِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دروستكەر ودابەری هەموو شتێكە ﴿لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێكی بەهەق وڕاست نیە جگە لە ئەو ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی كەواتە چۆن لائەدەن لەپەرستی ﴿٦٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يُؤْفَكُ﴾ ئا بەم جۆرە لائەدرێن ﴿ٱلَّذِينَ كَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾ ئەوانەی كەدان نانێن بەبەڵگەو نیشانەكانی خوادا ﴿٦٣﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ قَرَارًا﴾ خوا زاتێكە كەزەوی بۆ كردوەتە نیشتەجێ (وئارامگا) ﴿وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً﴾ وە ئاسمانیشی بۆ كردوون بەسەربان ﴿وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ﴾ و بەجوانترین شێوە ئێوەی دروست كردووە ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ لەوشتانەیش كەحەڵاڵ و پاكن ڕزقی داوون ﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەمەیە خوای پەروەردگاری ئێوە ﴿فَتَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەرزی و پیرۆزی بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٤﴾ ﴿هُوَ ٱلْحَيُّ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هەر زیندووەو هیچ پەرستراوێكی بەهەق وڕاست نیە جگە لەئەو ﴿فَٱدْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ﴾ كەواتە خوا بپەرستن بەدڵسۆزی وتەنها بۆ ئەو ملكەچ بن ﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٥﴾ ﴿قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی من ڕێگری كراوم لەپەرستنی ﴿ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی ئێوە دەیان پەرستن جگە لەخوا ﴿لَمَّا جَآءَنِيَ ٱلْبَيِّنَٰتُ مِن رَّبِّي﴾ دوای ئەوەی بەڵگەی ڕوونم بۆ هاتووە لەپەروەردگارمەوە ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ﴾ وە فەرمانم پێ كراوە كە گەردن كەچ بم ﴿لِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٦﴾

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ﴾ ئەو خوایەیە کەئێوەی لەخاک دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ لەپاشان
لەدڵۆپێک ئاو ﴿ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ﴾ پاشان لەپارچە خوێنێک ﴿ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا﴾ لەپاشان بەمنداڵی
(ساوایی) دەتان هێنە دەر (لەسکی دایک) ﴿ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ﴾ لەپاشان تا دەگەنە تینی هێز
لاویتان ﴿ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا﴾ لەپاشان تا پیر دەبن ﴿وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ مِن قَبْلُ﴾ وە هەندێکتان پێش پیربوون
دەمرێن ﴿وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُّسَمًّى﴾ هەتا دەگەنە ئەو کاتەی کەبۆتان دیاری کراوە ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾
بۆ ئەوەی بیربکەنەوە (٦٧) ﴿هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ ئەو خوایەیە کەدەژێنێ و دەمرێنێ ﴿فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾
جا هەر کاتێک (بیەوێت) بڕیارێک بدات ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ تەنها پێی دەفەرموێت
بیە دەست بەجێ دەبێ (٦٨) ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئایا سەرنجی ئەوانەت نەداوە سەبارەت
بە بەڵگە و نیشانەکانی خوادا موجادەلە دەکەن (بەبێ هیچ زانیاریەک) ﴿أَنَّىٰ يُصْرَفُونَ﴾
چۆن لەڕێی (ڕاست) لادەدرێن (٦٩) ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ﴾ ئەوانەی باوەڕیان بەقورئان نەهێنا
﴿وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا﴾ وە بەو (بەرنامانەی) پێغەمبەرەکانماندا ناردوومانە ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾
ئەوە لەمەو پاش (سەرئەنجامی خۆیان) دەزانن (٧٠) ﴿إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ﴾ کاتێ زنجیر و
تەوقیان لەگەردندایە ﴿يُسْحَبُونَ﴾ پێی ڕادەکێشرێن (٧١) ﴿فِي الْحَمِيمِ﴾ لەناو ئاوی زۆر گەرمدا
﴿ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ﴾ پاشان لەدۆزەخدا دەسووتێنرێن (٧٢) ﴿ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ﴾ لەپاشان پێیان دەوترێت
﴿أَيْنَ مَا كُنتُمْ تُشْرِكُونَ﴾ لەکوێن ئەو هاوبەشانەی بۆ خواتان دادەنا (٧٣) ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا
﴿قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا﴾ دەڵێن ون بوون لێمان ﴿بَل لَّمْ نَكُن نَّدْعُو مِن قَبْلُ شَيْئًا﴾ (وا نیە) بەڵکو ئێمە لەدونیا
(بێجگە لەخوا) شتێکمان نەدەپەرست ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ﴾ ئابەم جۆرە خوا بێ باوەڕان
لەڕێگە لادەدات (٧٤) ﴿ذَٰلِكُم بِمَا كُنتُمْ﴾ ئەمەتان لەسەر ئەوەیە کەئێوە ﴿تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾
بەناڕەوا شادی و کەیفتان دەکرد لەزەویدا ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَمْرَحُونَ﴾ وە لەبەر ئەوەی کەئێوە بیرو کەشخەتان
دەکرد لەزەویدا (٧٥) ﴿ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ دەی لەدەرگاکانی دۆزەخەوە بڕۆنە ژوورەوە تیایدا
دەمێننەوە بە هەمیشەیی و یەکجاری ﴿فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای چەند خراپە شوێنی خۆبەزل زانان
(٧٦) ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ دەی کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆڕاگربە بێگومان بەڵێنی خوا
ڕاستە ﴿فَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ﴾ جا یان هەندێک لەو بەڵێنانەی پێیان دەدەین نیشانت دەدەین
﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان تۆ دەمرێنین (بەڵێنەکان نابینی) ﴿فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ﴾ ئەوسا هەموویان هەر بۆلای
ئێمە دەگەڕێنەوە (٧٧)

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەر لەتۆ پێغەمبەرانێکمان ناردووە ﴿مِنْهُم مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ﴾ بەسەرهاتی هەندێکیانمان بۆ باس کردوی ﴿وَمِنْهُم مَّن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ﴾ وە هەندێکیشمان بۆ باس نەکردوی ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأْتِيَ بِآيَةٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێك ناتوانێ موعجیزەیەك بهێنێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ جاکاتێ فەرمانی خوا هات (بەسزادانیان) ﴿قُضِيَ بِالْحَقِّ﴾ بەهەق دادوەری دەکرێت (لەنێوانیاندا) ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ﴾ وە لەوێدا ناڕاستان زەرەرمەند دەبن ﴿٧٨﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ﴾ خوا ئەو زاتەیە ئاژەڵ و ماڵاتی بۆ ئێوە بەدی هێناوە ﴿لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ بۆ ئەوەی سواری هەندێکیان بن و (گۆشتی) هەندێکیشیان بخۆن ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ﴾ وە لەو (ئاژەڵانە) دا چەند سوودو کەڵك بۆ ئێوە هەیە ﴿وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ﴾ وە تابەهۆی ئەوانەوە بگەنە پێویستی یەك کە لەدڵ و دەروونتان دایە ﴿وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ وە لەسەر پشتی ئەو (ولاغانە) و لەسەر کەشتی ئێوە سوار دەکرێن ﴿٨٠﴾ ﴿وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ خوا زۆر نیشانەی خۆیتان پیشان دەدات ﴿فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنكِرُونَ﴾ جا ئێوە ئینکاری کام لە نیشانە و بەڵگەکانی خوا دەکەن؟؟ ﴿٨١﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا﴾ ئەی ئایا بەزەویدا بەگەڕان نابینن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سەرەنجامی کەسانێك کە لە پێش ئەوان بوون چۆن بووە ﴿كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً﴾ کەلەمان زۆر تر و بەهێزتریش بوون ﴿وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ وە شوێنەواریشیان لەزەویدا (زیاتر بوو) ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ئەمجا ئەوەی کرد بوویان (لەدونیادا) سوودی پێ نەگەیاندن ﴿٨٢﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ جا کاتێ پێغەمبەرەکانیان بەبەڵگە روونەکانەوە هاتنە لایان ﴿فَرِحُوا بِمَا عِندَهُم مِّنَ الْعِلْمِ﴾ دڵخۆش بوون بەو زانینەی هەیان بوو ﴿وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو (سزایەی ئەوان) گاڵتەیان پێ دەکرد چواردەوری دان (وەهاتە دی) ﴿٨٣﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ ئەمجا کاتێك سزای بەتینی ئێمەیان بینی ﴿قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ﴾ وتیان باوەڕمان بەخوای تاك و تەنها هێنا ﴿وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ﴾ وە بێ باوەڕین بەو شتانەی کردبوومانە هاوبەشی خوا ﴿٨٤﴾ ﴿فَلَمْ يَكُ يَنفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ﴾ جا باوەڕ هێنانەکەیان هیچ سوودی بەبۆیان ﴿لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ لەکاتێکدا سزای ئێمەیان دی ﴿سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ﴾ بەو سوننەتی خوا هەر وابووە پێشتر لەگەڵ بەندەکانی دا ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ﴾ وە لەوێدا بێ باوەڕان زەرەرمەند بوون ﴿٨٥﴾

سورەتی ﴿فصلت﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە(حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەواتای، سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة)ش بکە (١)
﴿تَنزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ قورئان لەلایەن خوای بەخشندەی میهرەبانەوە نێردراوەتە خوارەوە (٢)
﴿كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ﴾ پەڕاوێکە ئەلگەکانی ڕوون کراوەتەوە (لێك جیاکراوەتەوە) ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ﴾ قورئانێکە بەزمانی عەرەبی بۆ گەلێك کەشارەزان و دەزانن (٣) ﴿بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ مژدەدەرو
ترسێنەرە ﴿فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ کەچی زۆربەیان گوێی پێ نادەن و بۆیە (قورئان) نابیستن
(٤) ﴿وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ﴾ دەڵێن دڵەکانمان لەناو چەند پەردەیەکدایە (تێ ناگەین) ﴿مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ﴾
لەئەوەی تۆ ئێمەی بۆ بانگ دەکەیت ﴿وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ﴾ وە لەگوێیەکانماندا گرانی و کەڕی هەیە
﴿وَمِن بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ﴾ وە لەنێوان ئێمەو تۆدا پەردەیەك هەیە ﴿فَاعْمَلْ إِنَّنَا عَامِلُونَ﴾ کەواتە تۆ کاری
خۆت بکەو بێگومان ئێمەیش کاری خۆمان دەکەین (٥) ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ بڵێ بەڕاستی
من مرۆڤێکم وەك ئێوە ﴿يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بەڵام (ئەوەندە هەیە من) نیگام بۆ دەکرێت ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾
کە بەڕاستی پەرستراوی ئێوە خوایەکی تاك و تەنیایە ﴿فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ﴾ کەواتە ڕووتان
هەر بەرەو خوا بێت (لەپەرستنەکانتاندا) و داوای لێبوردنی لێ بکەن ﴿وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ﴾
وە سزا و لەناوچوون بۆ هاوبەش دانەرانە (٦) ﴿الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ ئەوانەی کەزەکات نادەن و
﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾ باوەڕیشیان بەڕۆژی دوایی نییە (٧) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
بەڕاستی ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ﴾ پاداشتی بێ
بڕانەوەیان بۆ هەیە (٨) ﴿قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي﴾ بڵێ ئاخۆ بەڕاستی ئێوە باوەڕتان بەو زاتە نییە؟
﴿خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ کەزەوی لەدوو ڕۆژدا دروست کردووە ﴿وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَندَادًا﴾ وە هاوبەشانی بۆ
دادەنێن ﴿ذَٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ هەر ئەوە پەروەردگاری جیهانیان (٩) ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِن فَوْقِهَا﴾ وە
لەسەر زەویدا شاخی زۆری داناوە ﴿وَبَارَكَ فِيهَا﴾ وە خێر و بەرەکەتی تێ خستووە ﴿وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا﴾
وە بژێوی (هەموو گیاندارێکی) لەزەویدا دیاری کرد ﴿فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ﴾ لەماوەی چوار ڕۆژدا ﴿سَوَاءً
لِّلسَّائِلِينَ﴾ بەیەکسانی بۆ گشت داواکەران (١٠) ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ﴾ پاشان دروستکردنی
زەوی ئیرادەی دروستکردنی ئاسمانی کرد کە هێشتا دوکەڵێك بوو ﴿فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا﴾ ئەمجا
بەئاسمان و بەزەوی فەرموو وەرن ﴿طَوْعًا أَوْ كَرْهًا﴾ بەویستی خۆتان یان بەناچاری (بێنە ژێر فەرمانم)
﴿قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ﴾ هەر دووکیان وتیان بەویستی خۆمان هاتین (١١)

﴿فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ﴾ ئەوسا حەوت ئاسمانی لەدوو ڕۆژدا دروست کرد (کەواتە خوای
گەورە زەوی و ئاسمانەکانی بەشەش ڕۆژ دروستکرد) ﴿وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا﴾ وە هەر ئاسمانەی
فەرمانی (کار)ی خۆی بۆ نارد ﴿وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا﴾ وەئاسمانی دونیامان بەئەستێرە
درەوشاوەکان ڕازاندەوە، وپارێزراوە (لەگوێ گرتنی شەیتانەکان) ﴿ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ ئەوە
بڕیاری خوای زانای بەدەسەلاتە ﴿١٢﴾ ﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَقُلْ أَنذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً﴾
ئەوە بڵێ بەهەورە تریشقەیەک (برووسکەیەک) دەتانترسێنم ﴿مِّثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەک هەورە
تریشقەی (گەلی) عاد و سەموود ﴿١٣﴾ ﴿إِذْ جَاءَتْهُمُ الرُّسُلُ﴾ کاتێ پێغەمبەرەکانیان هاتنە لایان
﴿مِن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ لەبەردەمیان و لە پشتیانەوە (لەهەموو لایەکەوە) ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾
(پێیان وتن) کەجگە بەخوا بەپەرستن ﴿قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً﴾ وتیان ئەگەر پەروەردگارمان
بیویستایە فریشتەیەکی دەنارد خوارەوە (بۆمان) ﴿فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ كَافِرُونَ﴾ بۆیە بەڕاستی ئێمە
بەوەی ئێوەی پێ نێرراون باوەڕ ناکەین ﴿١٤﴾ ﴿فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ ئەمجا (گەلی)
عاد بەناڕەوا خۆیان بەگەورە زانی لەزەویدا ﴿وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً﴾ وە وتیان کێ لەئێمە بەهێزترە
﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان زانی بوو ﴿أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ بێگومان ئەو خوایەی کەئەوانی
دروست کردووە لەئەوان بەهێزترە ﴿وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ وە ئەوان دائیمە بەبەڵگەکانی ئێمەدا
ئینکاریان دەکرد ﴿١٥﴾ ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا﴾ ئەوسا ئێمە بایەکی زۆر بەهێزی ساردمان بۆ ناردن
﴿فِي أَيَّامٍ نَّحِسَاتٍ﴾ لەڕۆژانێکی بەردەوام (وشووم)دا ﴿لِّنُذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ﴾ بۆ ئەوەی سزای ئابڕووبەریان
پێ بچەژێن ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَىٰ﴾ بێگومان سزای پاشە ڕۆژیان
ئابڕوو بەر (ڕیسواکەر) ترە ﴿وَهُمْ لَا يُنصَرُونَ﴾ وە ئەوان یارمەتی نادرێن ﴿١٦﴾ ﴿وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ﴾ وە
(هۆزی) سەموودمان ڕێنموویی کرد ﴿فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَىٰ عَلَى الْهُدَىٰ﴾ بەلام ئەوان زیاتر حەزیان لەکوێری
و گومڕایی کرد تا شارەزایی و ڕێنموویی ﴿فَأَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ﴾ جا بۆیە هەورە برووسکەی
سزای ڕیسواکەر لێی دان ﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو (خراپانەوە) کەدەیانکرد ﴿١٧﴾ ﴿وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ
آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ وە ئەو کەسانەشمان ڕزگارکرد کەباوەڕدارو پارێزکار وەخواترس بوون ﴿١٨﴾
﴿وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ﴾ وە ڕۆژێک هەموو دوژمنانی خوا بەرەو ئاگری دۆزەخ کۆدەکرێنەوە ﴿فَهُمْ
يُوزَعُونَ﴾ جا ئەوان (لە پێش کەوتن و دواکەوتنی) مەرگری دەکرێن (تا هەموو پێکەوە بەڕێ بڕۆن)
﴿١٩﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا﴾ تا کاتێ دەگەنە لای ئاگری دۆزەخ ﴿شَهِدَ عَلَيْهِمْ﴾ شایەتی دەدات لەدژیان
﴿سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُم﴾ گوێ و چاو و پێستی لەشیان ﴿بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەو کردەوانەی کە
کردویانە (لەدونیادا) ﴿٢٠﴾

﴿وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ﴾ وە بە پێستەکانیان دەڵێن ﴿لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا﴾ بۆچی شایەتیتان دا لەدژمان
﴿قَالُوا أَنطَقَنَا اللَّهُ﴾ دەڵێن ئەو خوایە ئێمەی هێناوەتە زمان ﴿الَّذِي أَنطَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ کە هەموو شتێکی
هێناوەتە زمان (وتە کردن) ﴿وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر ئەویش بە یەکەم جار ئێوەی دروست کردوە
﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ﴾ وە ئێوە خۆتان
نەدەشاردەوە (نەدەپاراست لە گوناه) ﴿أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ﴾ لە شایەتی دانی گوێ
و چاو و پێستی لەشتان لە دژتان ﴿وَلَٰكِن ظَنَنتُمْ﴾ بەڵکو وا گومانتان دەبرد ﴿أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾
کە خوا نازانێ بە زۆربەی ئەو کارانەی کە دەیکەن ﴿٢٢﴾ ﴿وَذَٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنتُم بِرَبِّكُمْ﴾ ئا ئەوە گومانتان
بوو کە دەتان برد بە پەروەردگارتان ﴿أَرْدَاكُمْ﴾ ئێوەی هەڵدێرا (لەناوی بردن) ﴿فَأَصْبَحْتُم مِّنَ الْخَاسِرِينَ﴾
و چوونە ڕیزی زیانباران و خەسارومەندانەوە ﴿٢٣﴾ ﴿فَإِن يَصْبِرُوا﴾ ئەمجا ئەگەر ئارام بگرن ﴿فَالنَّارُ مَثْوًى
لَّهُمْ﴾ ئەوانە ئاگر شوێنی مانەوەیانە ﴿وَإِن يَسْتَعْتِبُوا﴾ وە ئەگەر داوای لێبوردن و ڕازی بوونی خوا
بکەن ﴿فَمَا هُم مِّنَ الْمُعْتَبِينَ﴾ ئەوە خوا هەرگیز ڕازی نابێ (خۆش نابێ لێیان) ﴿٢٤﴾ ﴿وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ﴾
وە چەند دۆست (و هاودەم)مان لە دونیا بۆ دانان ﴿فَزَيَّنُوا لَهُم مَّا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ کە خراپەکردنی
دونیا (بێ بڕوایی) ڕۆژی دوایی بۆ ڕازاندنەوە ﴿وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ﴾ وە بەڵێنی (سزا دانیان) بەسەردا درا
﴿فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم﴾ لە (ڕیزی) ئەو گەلانەی ڕابوردن پێش ئەمان ﴿مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ لە جنۆکە
و ئادەمی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ﴾ بە ڕاستی زەرەرمەند بوون ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ وە
بێ باوەڕان (بە یەکتریان) دەووت گوێ مەگرن لەم قورئانە ﴿وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ﴾ وە قسەی
پڕوپوچی تێکەڵ بکەن بەڵکو سەرکەون (بەسەریدا) ﴿٢٦﴾ ﴿فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دەی سوێند بە خوا
بێگومان ئەوانەی بێباوەڕ بوون پێیان دەچێژین ﴿عَذَابًا شَدِيدًا﴾ سزایەکی سەخت ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا
يَعْمَلُونَ﴾ وە تۆڵەیان لێ دەسەنین (بە تۆڵەی) خراپترین تاوانێ کە دەیان کرد ﴿٢٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ
النَّارُ﴾ ئەوەی (باسکرا) سزای دوژمنانی خوایە کە ئاگری دۆزەخە ﴿لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ﴾ ماڵی هەمیشەی
ئەوان لەو ئاگرەدایە ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ ئەو سزایە (دەدرێن) چونکە دانیان نەدەنا
بە نیشانەکانی ئێمەدا ﴿٢٨﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن ﴿رَبَّنَا أَرِنَا الَّذَيْنِ أَضَلَّانَا﴾
ئەی پەروەردگارمان ئەو دوانەمان پیشان بدە کە گومڕایان کردین ﴿مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ لە جنۆکە
و ئادەمی ﴿نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا﴾ تا بیانخەینە ژێر پێمان ﴿لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ﴾ تا لە ژێری ژێرەوەی
دۆزەخ بن ﴿٢٩﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ووتیان خوا پەروەردگارمانە و ﴿ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾ لەپاشان
ڕێک و ڕاست (لەسەر ئایین) بەردەوام بوون ﴿تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ فریشتەکان پۆل پۆل
دێنە لایان (کاتی مردن یان زیندوو بوونەوە) ﴿أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا﴾ (پێیان دەڵێن) کەمەترسن و
خەفەت مەخۆن ﴿وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾ وە مژدە بێ لێتان ئەو بەهەشتەی کەبەڵێنتان پێ
درابوو ﴿٣٠﴾ ﴿نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾ ئێمە لەژیانی دونیا و لەڕۆژی دوایدا پشتیوانی
ئێوەین ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ﴾ وە لەو (بەهەشتەدا) هەرچی حەزی پێ بکەن بۆتان ئامادەیە
﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ﴾ وە هەرچی داوا بکەن لەوێدا لەخزمەتتاندایە ﴿٣١﴾ ﴿نُزُلًا مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ﴾
پێشوازیشان و میوانداریە لەلایەن خوای لێبوردەی میهرەبانەوە ﴿٣٢﴾ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ﴾ کێ
وتەی چاکترو بەجێترە لەو کەسەی (خەڵك) بۆلای خوا بانگ دەکات ﴿وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ
الْمُسْلِمِينَ﴾ وەکاری چاکە دەکات و دەڵێ بێگومان من لەکۆمەڵی کەردن کەچ و موسلمانانم ﴿٣٣﴾
﴿وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ﴾ چاکە و خراپە چوون یەك نین ﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ بەچاکترین
شێوە وەلامی (خراپە) بدەرەوە ﴿فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ﴾ ئەوسا کەسێك کە لەنێوان تۆ و ئەودا
دوژمنایەتی هەیە ﴿كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾ وەك دۆستێکی دڵسۆز و گیانی بەگیانی لێ دێت (ئەمەش
دەرەنجامی ڕەوشتی بەرز و کار وکردەوەی جوانە) ﴿٣٤﴾ ﴿وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا﴾ بەم ئاستە
ناگات کەسانێك نەبێت کە خۆڕاگرن و بەئارامن ﴿وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ﴾ وە پێی ناگات
مەگەر کەسێك خاوەنی بەشی هەرە گەورە بێت (لەپاداشت) ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ﴾
وە ئەگەر لەشەیتانەوە تووشی خەتەرەو خەیاڵی نادروست بوویت ﴿فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ﴾ ئەوە پەنا بگرە
بەخوا ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ چونکە بەڕاستی هەر ئەو بیسەری زانایە ﴿٣٦﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ
وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ﴾ لەنیشانەکانی (دەسەلاتی) خوایە شەوو ڕۆژو خۆرو مانگ ﴿لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ
وَلَا لِلْقَمَرِ﴾ سوژدە مەبەن بەبۆ خۆرو مەبۆ مانگ ﴿وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ﴾ بەڵکو سوژدە بەرن
بۆ ئەو خوایەی ئەوانی بەدی هێناوە ﴿إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە تەنها ئەو دەپەرستن ﴿٣٧﴾
﴿فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا﴾ جا ئەگەر خۆیان بەگەورە زانی (لە پەرستن) ﴿فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ﴾ ئەوا
ئەوانەی لای پەروەردگارتن (فریشتەکان) ﴿يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ﴾ بەشەو و
بەڕۆژ عیبادەتی ئەو دەکەن و ماندوو وەڕەس نابن ﴿٣٨﴾

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنَّكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً﴾ لەنیشانەکانی (دەسەڵاتی) خوایە کەزەوی دەبینی ووشك و ماتە
﴿فَإِذَا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ﴾ کەچی کاتێك بارانمان باراند بەسەریدا ﴿اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ﴾ دەبزوێ (بەڕواندنی ڕوەك)
دەکەوێتە جوڵەو دەبوژێتەوە (بەرز دەبێتەوە) ﴿إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ بێگومان ئەوەی (زەوی
ووشك) دەبوژێنێتەوە زیندوو کەرەوەی مردووەکانیشە ﴿إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) بەسەر
هەموو شتێکدا بەتوانایە (٣٩) ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا﴾ بێگومان ئەوانەی لەئایەتەکانی ئێمە لادەدەن
﴿لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا﴾ لەئێمە شاراوە نین ﴿أَفَمَن يُلْقَىٰ فِي النَّارِ خَيْرٌ﴾ دەی ئایا کەسێ دەخرێتە ناو ئاگرەوە چاکترە
﴿أَم مَّن يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ یان ئەو کەسەی لەڕۆژی قیامەت دا بێ ترس دێت ﴿اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ﴾ هەرچیان
ویست (حەزتان لێ کرد) بیکەن ﴿إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەوەی دەیکەن بینایە (٤٠) ﴿إِنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەقورئانیان بۆ هات وباوەڕیان پێ نەهێنا (سزایان دەدەین)
﴿وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ﴾ کەبەڕاستی کتێبێکی زۆر بەرزو جێگەی ڕێزە (٤١) ﴿لَّا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ﴾ بەتاڵ (ناڕاستی) ڕووی
تێ ناکات ﴿مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ﴾ نە لەئێستا و نە لەدوا ڕۆژدا (نە بەلێ کەمکردن نە بەلێ زیادکردن)
﴿تَنزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ﴾ چونکە نێردراوەتە خوارەوە لەلایەن (خوای) کاردروستی ستایش کراوەوە (٤٢)
﴿مَّا يُقَالُ لَكَ﴾ هیچ شتێك بەتۆ ناوترێت ﴿إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِن قَبْلِكَ﴾ مەگەر ئەوەی بەپێغەمبەرانی
بەرلەتۆ وتراوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت خاوەن لێبوردنە (بۆ ئیمانداران)
﴿وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ﴾ وە خاوەن تۆڵەی سەختە (بۆ بێ باوەڕان) (٤٣) ﴿وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَمِيًّا﴾ ئەگەر ئەم
قورئانەمان بەزمانێکی تر جگە لەعەرەبی ناردایە ﴿لَّقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ﴾ بێ باوەڕان دەیان ووت بۆچی
ئایەتەکانی بەڕوونی شیکراونەتەوە ﴿أَأَعْجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّ﴾ (چۆن دەبێ) قورئانی عەجەمی و پێغەمبەری
عەرەبی ﴿قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ قورئان بۆ کەسانی باوەڕیان پێی هێناوە
ڕێنیشاندەرو شیفایە ﴿وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ﴾ وە ئەوانەی باوەڕی پێ نایەنن لەگوێیاندا گرانی و
کەڕی هەیە (لەبیستنی حەق) ﴿وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ يُنَادَوْنَ مِن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ هەروەها لەئاست ئەو
قورئانەدا کوێرن، ئەوانە لەشوێنێکی زۆر دوورەوە بانگ دەکرێن (٤٤) ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند
بەخوا بەڕاستی تەوراتمان دا بەموسا ﴿فَاخْتُلِفَ فِيهِ﴾ بەلام جیاوازی تیدا کرا (لەلایەن جولەکەکانەوە)
﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر پێشتر بڕیار نەدرابە لەلایەن پەروەردگارتەوە (کە سزایان
دوابخرێت) ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوانیاندا دادوەری دەکرا (بەسزادانیان لەدونیا) ﴿وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ
مُرِيبٍ﴾ وە بەڕاستی ئەوان لەدوو دڵی و بەدگومانی دان دەربارەی قورئان (٤٥) ﴿مَّنْ عَمِلَ صَالِحًا
فَلِنَفْسِهِ﴾ هەر کەسێ کاری چاکە بکات (قازانجەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا﴾ هەر کەسیش
خراپە بکات (زیانەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە پەروەردگارت ستەم لەبەندەکانی
ناکات (٤٦)

﴿إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ زانینی ڕۆژی دوایی تەنیا بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿وَمَا تَخْرُجُ مِن ثَمَرَاتٍ مِّنْ أَكْمَامِهَا﴾
وە هەر بەروبوومێك كە لە پێست و ئەباغەكەی دێتە دەرەوە ﴿وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ﴾ وە هەر مێیەیەك ئاوس
دەبێ ﴿وَلَا تَضَعُ﴾ و (منداڵەكەی) دادەنێت ﴿إِلَّا بِعِلْمِهِ﴾ ئەوە (خوا) ئاگای لێیە ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ﴾
وە ڕۆژێ خوا (هاوبەش بڕیاردەران) بانگ دەكات ﴿أَيْنَ شُرَكَائِي﴾ هاوبەشانی (كەداتان نابوو
بۆ) من لەكوێن ﴿قَالُوا آذَنَّاكَ﴾ دەڵێن پێمان ڕاگەیاندی ﴿مَا مِنَّا مِن شَهِيدٍ﴾ كەس لەئێمە شایەت نیە
(تۆ هاوبەشت هەبێ) ﴿٤٧﴾ ﴿وَضَلَّ عَنْهُم﴾ وە وون بوو لێیان ﴿مَّا كَانُوا يَدْعُونَ مِن قَبْلُ﴾ ئەوانەی پێشتر
دەیانپەرست ﴿وَظَنُّوا مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ﴾ وە زانیان كە هیچ پەنایەكیان نیە ﴿٤٨﴾ ﴿لَّا يَسْأَمُ الْإِنسَانُ﴾
ئادەمی ماندوو نابێ ﴿مِن دُعَاءِ الْخَيْرِ﴾ لە داواكردنی خێر و خۆشی ﴿وَإِن مَّسَّهُ الشَّرُّ﴾ وە ئەگەر ناخۆشی
یەك دووچاری بێ ﴿فَيَئُوسٌ قَنُوطٌ﴾ ئەوە بێ هیوا و نائومێد دەبێ ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ﴾ وە ئەگەر پێمان
بەخشی ﴿رَحْمَةً مِّنَّا﴾ میهرەبانی یەك لەلایەن خۆمانەوە ﴿مِن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ﴾ لەپاش زیانێك پێی
گەیشتووە ﴿لَيَقُولَنَّ هَٰذَا لِي﴾ دەڵێت ئەمە هی خۆمە ﴿وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً﴾ وە گومان ناكەم ڕۆژی
دوایی بەرپا بێت ﴿وَلَئِن رُّجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّي﴾ وە ئەگەر گەڕێندرامەوە بۆ لای پەروەردگارم (ڕووداوی بەوە
هەبوو) ﴿إِنَّ لِي عِندَهُ لَلْحُسْنَىٰ﴾ بێگومان لای خوا (پاداشتی) زۆر چاكم هەیە ﴿فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
جا سوێند بەخوا هەواڵ دەدەین بەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿بِمَا عَمِلُوا﴾ بەوەی كردوویانە (لەدونیا)
﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم﴾ وە سوێند بەخوا پێیان دەچەژێنین ﴿مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ سزایەكی بەهێز و بەتین ﴿٥٠﴾
﴿وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنسَانِ﴾ وە كاتێ چاكە و خۆشیمان ڕشت بەسەر ئادەمی دا ﴿أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ﴾ ڕوو
وەردەگێڕێ و بە خۆبەزل زانینە وە دوور دەكەوێتەوە ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ﴾ بەڵام كاتێ ناخۆشی تووش
بێت ﴿فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ﴾ ئەوە نزا و هاواری زۆر دەكات ﴿٥١﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ بڵێ پێم بڵێن ﴿إِن كَانَ مِنْ عِندِ
اللَّهِ﴾ ئەگەر (قورئان) لەلایەن خواوە بوو ﴿ثُمَّ كَفَرْتُم بِهِ﴾ پاشان ئێوەش باوەڕتان پێ نەكرد
﴿مَنْ أَضَلُّ﴾ كێ گومڕاترە ﴿مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لەو كەسەی كە لە دژایەتی یەكی دوور لە ڕاستیدا
بێت ﴿٥٢﴾ ﴿سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا﴾ لەمەودوا بەڵگە كانی خۆمانیان پیشان دەدەین ﴿فِي الْآفَاقِ﴾ لە ئاسۆی
دونیا (لەبوونەوەردا) ﴿وَفِي أَنفُسِهِمْ﴾ وە لە خودی خۆیاندا ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ﴾ هەتا بۆیان ڕوون
ببێتەوە ﴿أَنَّهُ الْحَقُّ﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ڕاستە ﴿أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ﴾ ئایا پەروەردگارت بەس نیە
﴿أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ كە بەڕاستی ئاگادارە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿٥٣﴾ ﴿أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ﴾
ئاگاداربە بەڕاستی ئەوانە لە دوو دڵیدان ﴿مِّن لِّقَاءِ رَبِّهِمْ﴾ لە دیدار و گەیشتن بە پەروەردگاریان
﴿أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ﴾ ئاگاداربە بەڕاستی (زانست و زانیاری) خوا دەوری هەموو شتێكی
داوە ﴿٥٤﴾

سورەتی ﴿الشورى﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا میم) دەخوێنرێتەوە (١) ﴿عٓسٓقٓ﴾ بە (عەین. سین. قاف) دەخوێنرێتەوە خوا
زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر و ماناکەشیان سەرەتای سورەتی (البقرة) بدە (٢)
﴿كَذَٰلِكَ يُوحِيٓ إِلَيۡكَ﴾ ئا بەو جۆرە خودا نیگا دەکات بۆ تۆ ﴿وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكَ﴾ وە بۆ ئەو (پێغەمبەرانەی)
پێش تۆش ﴿ٱللَّهُ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ خوای زاڵی باڵادەستی کاردروستە (٣) ﴿لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەر
بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۖ﴾ وە هەرچی لە زەوی دایە ﴿وَهُوَ ٱلۡعَلِيُّ ٱلۡعَظِيمُ﴾
وە ئەو (خوا) بلند و گەورەیە (٤) ﴿تَكَادُ ٱلسَّمَٰوَٰتُ يَتَفَطَّرۡنَ﴾ نزیکە ئاسمانەکان پارچە پارچە ببن
﴿مِن فَوۡقِهِنَّۚ﴾ لە سەرویانەوە ﴿وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمۡدِ رَبِّهِمۡ﴾ وە فریشتەکان بەپاکی یادو سوپاسی
پەروەردگاریان دەکەن ﴿وَيَسۡتَغۡفِرُونَ﴾ وە داوای لێبوردن دەکەن ﴿لِمَن فِي ٱلۡأَرۡضِۗ﴾ بۆ ئەوانەی
لەزەویدان ﴿أَلَآ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾ ئاگاداربن کە بێگومان تەنها خوا لێبوردەی میهرەبانە
(٥) ﴿وَٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَ﴾ وە ئەوانەی جگە لەخوا دۆستانێکیان بۆ خۆیان هەڵبژاردووە
﴿ٱللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيۡهِمۡ﴾ خوا ئاگادار و چاودێرە بەسەریانەوە ﴿وَمَآ أَنتَ عَلَيۡهِم بِوَكِيلٖ﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد
ﷺ) پارێزەر و چاودێر نیت بەسەریانەوە (٦) ﴿وَكَذَٰلِكَ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ﴾ هەروەها نیگامان کردووە بۆت
﴿قُرۡءَانًا عَرَبِيّٗا﴾ قورئانێک (بەزمانی) عەرەبی ﴿لِّتُنذِرَ أُمَّ ٱلۡقُرَىٰ وَمَنۡ حَوۡلَهَا﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی مەککە
و کەسانی دەوروبەری بترسێنی ﴿وَتُنذِرَ يَوۡمَ ٱلۡجَمۡعِ﴾ وە (خەڵک) بترسێنی لەڕۆژی کۆکردنەوە
﴿لَا رَيۡبَ فِيهِۚ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نیە ﴿فَرِيقٞ فِي ٱلۡجَنَّةِ﴾ کۆمەڵێک لە بەهەشتدان ﴿وَفَرِيقٞ فِي ٱلسَّعِيرِ﴾ و
کۆمەڵێک لە ئاگری بڵێسەداردان (٧) ﴿وَلَوۡ شَآءَ ٱللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا ویستبایە ﴿لَجَعَلَهُمۡ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ دەیکردن
بەیەک نەتەوە (یەک دین و باوەڕ) ﴿وَلَٰكِن يُدۡخِلُ مَن يَشَآءُ فِي رَحۡمَتِهِۦۚ﴾ بەڵام هەر کەسێکی بوێت دەیخاتە ناو
میهرەبانی خۆیەوە ﴿وَٱلظَّٰلِمُونَ مَا لَهُم مِّن وَلِيّٖ وَلَا نَصِيرٍ﴾ ستەمکارەکانیش هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکیان
نیە (٨) ﴿أَمِ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَۖ﴾ ئایا ئەوان جگە لەخوا پشتیوان و دۆستانێکیان بۆ خۆیان هەڵبژاردووە؟
﴿فَٱللَّهُ هُوَ ٱلۡوَلِيُّ﴾ هەر خوا پشتیوان و دۆستە ﴿وَهُوَ يُحۡيِ ٱلۡمَوۡتَىٰ﴾ وە تەنها ئەو مردووان زیندوو دەکاتەوە
﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ وە ئەو بەدەسەلات و بەتوانایە بەسەر هەموو شتێکدا (٩) ﴿وَمَا ٱخۡتَلَفۡتُمۡ فِيهِ مِن شَيۡءٖ﴾
وە هەرشتێک کە تێیدا جیاواز بوون ﴿فَحُكۡمُهُۥٓ إِلَى ٱللَّهِۚ﴾ ئەوە بڕیارەکەی بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە
﴿ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبِّي﴾ ئەو خوایە پەروەردگاری منە ﴿عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُ﴾ تەنها پشتم بەو بەستووە ﴿وَإِلَيۡهِ
أُنِيبُ﴾ وە هەر بۆ لای ئەویش دەگەڕێمەوە (١٠)

﴿فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (خوا) بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەویی یە ﴿جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا﴾
بۆی بەدی هێناون هاوسەران لەخودی خۆتان ﴿وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا﴾ هەروەها بە ئاژەڵیشدا جووتی
(دروستکردووە) ﴿يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ﴾ لەجووت بووندا ژمارەتان زۆر دەکات ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ﴾ هیچ
شتێك بەوێنەی خوانی یە (نە لەزات و نە لەسیفات و نە لە کرداریدا) ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ وە ئەو
بیسەری بینایە ﴿١١﴾ ﴿لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەر بۆ ئەوە (کلیلەکانی) دەسەڵاتداریی ئاسمانەکان
و زەوی ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ رزق و رۆزی فراوان دەکات و دەیگرێتەوە بە هەر کەسێ کە
بیەوێت ﴿إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿١٢﴾ ﴿شَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ﴾ ئەو
ئاینەی بۆ دانەرون ﴿مَا وَصَّىٰ بِهِ نُوحًا﴾ کە فەرمانی داوە بە نووح و ﴿وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ ئەوەش
پیگامان کردووە بۆ تۆ و ﴿وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ ئەوەش کە فەرمانمان داوە بە ئیبراهیم
و موسا و عیسا ﴿أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ﴾ کە لەسەر ئەو ئاینە بەرپێك و ڕاستی و جیاوازی تێدا
مەکەن ﴿كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ﴾ زۆر قورس و گرانە بەلای هاوبەش دانەرانەوە ﴿مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ﴾ ئەوەی
ئەوانی بۆ بانگ دەکەیت ﴿اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَن يَشَاءُ﴾ خوا هەر کەسێ بوێت هەڵی دەبژێرێ بۆ (موسڵمان
بوون) لای خۆی ﴿وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَن يُنِيبُ﴾ وە ڕێنموونی کەسێك دەکات بۆ لای خۆی بگەڕێتەوە ﴿١٣﴾
﴿وَمَا تَفَرَّقُوا﴾ وە جیاواز نەبوون ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ مەگەر لەپاش ئەوەی کەزانست و زانیاریان
بۆ هات ﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ بەهۆی دژایەتی و حەسوودی نێوانیانەوە ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر
فەرمانێك پێشتر لە پەروەردگارتەوە دەرنەچووبە ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تا کاتی دیاری کراو (دەبێ بژین)
﴿لَّقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ ئەوە بڕیار لەنێوانیاندا دەکرا (بەفەرماندانیان) ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ وە
بەڕاستی ئەوانەی لەدوای ئەوان نامەیان پێ درا ﴿لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ لە گومان و دوو دڵیدا بوون
لێی ﴿١٤﴾ ﴿فَلِذَٰلِكَ فَادْعُ﴾ کەواتە تۆ بۆ ئەوە بانگەوازبکە و ﴿وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ﴾ ڕاست و ڕەوا بە
لەسەر ئاینەکەت بەو جۆرەی فەرمانت پێکراوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە شوێن ئارەزووەکانی
ئەوان مەکەوە ﴿وَقُلْ آمَنتُ﴾ وەبڵێ باوەڕم هێناوە ﴿بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِن كِتَابٍ﴾ بەهەر نامەیەك
کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە کە داد پەروەر بم لە
نێو ئێوەدا ﴿اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ﴾ خوا پەروەردگاری ئێمە و ئێوەشە ﴿لَنَا أَعْمَالُنَا﴾ (پاداشتی) کردەوەی
خۆمان بۆ خۆمانە و ﴿وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ﴾ (پاداشتی) کردەوەی ئێوەش بۆ خۆتانە ﴿لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ﴾
هیچ بەڵگەیەك نەماوە لە نێوان ئێمە و ئێوەدا (باس نەکرابێ) ﴿اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا﴾ خوا (لەڕۆژی دوایی دا)
کومان دەکاتەوە ﴿وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ سەرەنجام و گەڕانەوەش هەر بۆ لای ئەوە ﴿١٥﴾

﴿وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ﴾ ئەوانەی دەمەتەقێ دەکەن لەبارەی خواوە ﴿مِن بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ﴾ لەدوای
ئەوەی (خەڵکی بانگەوازی) ئەویان وەڵام دایەوە و (موسڵمان بوون) ﴿حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِندَ رَبِّهِمْ﴾
بەڵگەکانیان پوچ و بەتاڵە لای پەروەردگاریان ﴿وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ﴾ وە خەشم و ڕقی خوایان لەسەرە
﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ وە سزای زۆر سەختیان بۆ هەیە ﴿١٦﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي أَنزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە
ئەم قورئانەی بەڕاستی ناردووەتە خوارەوە ﴿وَالْمِيزَانَ﴾ وە تەرازووی ناردووە (بۆ جیاکردنەوەی
حەق و بەتاڵ) ﴿وَمَا يُدْرِيكَ﴾ وە تۆ چووزانیت ﴿لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ﴾ لەوانەیە هاتنی ڕۆژی دوایی زۆر
نزیك بێت ﴿١٧﴾ ﴿يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا﴾ ئەوانەی باوەڕیان پێی نییە پەلەی هاتنی دەکەن
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا﴾ بەڵام ئەوانەی باوەڕیان پێی هەیە دەترسن لێی ﴿وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ﴾ وە
دەزانن ڕۆژی دوایی ڕاستە ﴿أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ﴾ بیداربن بەڕاستی ئەوانەی کە گومانیان
هەیە لەڕۆژی دوایی ﴿لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ ئەوە بەڕاستی لە گومڕاییەکی زۆر دوور لەڕاستی دان ﴿١٨﴾
﴿اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ﴾ خوا دڵسۆزە بەبەندەکانی ﴿يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ﴾ هەرکەسی بوێت ڕزق و ڕۆزی دەدات
﴿وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ﴾ وە هەر ئەو بەهێزو باڵادەستە ﴿١٩﴾ ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ﴾ هەرکەس
بەرهەمی دواڕۆژی بوێت ﴿نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ﴾ ئێمە بەرهەمەکەی بۆ زیاد دەکەین ﴿وَمَن كَانَ يُرِيدُ
حَرْثَ الدُّنْيَا﴾ وە هەرکەسێك بەرهەمی دونیای بوێت ﴿نُؤْتِهِ مِنْهَا﴾ هەندێ لەدونیای پێ دەدەین
﴿وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِن نَّصِيبٍ﴾ بەڵام لەڕۆژی دوایی دا هیچ بەشێکی نی یە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئاخۆ
ئەو (بێباوەڕانە) هاوبەشانێکیان هەیە ﴿شَرَعُوا لَهُم مِّنَ الدِّينِ﴾ ئاینێکیان بۆ دانەوون ﴿مَا لَمْ يَأْذَن بِهِ اللَّهُ﴾
کە خوا ڕێگەی پێ نەداوە ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ﴾ وە ئەگەر بڕیاری یەکجاری دەرنەچوایە ﴿لَقُضِيَ
بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوانیاندا بڕیار دەدرا (بە لەناوبردنیان) ﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی بۆ
ستەمکاران سزای سەختی ئازار دەر هەیە ﴿٢١﴾ ﴿تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا﴾ تۆ ستەمکاران
دەبینی زۆر دەترسن لەئاو ئەوەی کردوویانە ﴿وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ﴾ بێگومان ئەو سزایە هەر دووچاریان
دەبێت ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و چاکەکاریان کردووە
﴿فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ﴾ لە ناو باخ و باخاتی بەهەشتدان ﴿لَهُم مَّا يَشَاءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لە لایەن
پەروەردگاریانەوە هەرچیان بوێت بۆیان ئامادەیە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ﴾ ئەوەیە چاکەو
بەخششی زۆر گەورە ﴿٢٢﴾

﴿ذَٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ﴾ ئەو (مژدەیە) ئەوەیە کە خوا مژدە دەدات بە بەندەکانی ﴿الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوەو چاکەکانیان کردووە ﴿قُل لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ: داوای هیچ پاداشتێکتان لێ ناکەم لەسەری ﴿إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ﴾ مەگەر
خۆشویستنی خزمایەتی ﴿وَمَن يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا﴾ هەر کەس هەر چاکەیەك بکات چاکەی
بۆ زیاد دەکەین (بە چەند بەرابەر) ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بەراستی خوا لێ بوردەی سوپاسگوزارە ﴿٢٣﴾
﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ یان ئەو (بێ باوەڕانە) دەڵێن پێغەمبەر درۆی بەدەم خواوە هەڵبەستووە ﴿فَإِن
يَشَإِ اللَّهُ﴾ جا ئەگەر خوا بیەوێت ﴿يَخْتِمْ عَلَىٰ قَلْبِكَ﴾ مۆر دەنێ بەسەر دڵتدا ﴿وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ﴾ وە خوا
بەتاڵ لەناو دەبات ﴿وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ﴾ وە بە ووشەکانی (قورئان) ڕاستی جێگیر دەکات ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ﴾ بەراستی خوا زانایە بەوەی لە ناو دڵاندایە ﴿٢٤﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ﴾ وە ئەو خوا
زاتێکە تەوبە لە بەندەکانی وەردەگرێت ﴿وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ﴾ وە لە کردەوە خراپەکان چاوپۆشی
دەکات ﴿وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ وە دەزانێ بە هەرچی کە ئێوە دەیکەن ﴿٢٥﴾ ﴿وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و چاکەکانیان کردووە (داوایان) وەردەگرێت ﴿وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ﴾
وە لە بەهرەو بەخششی خۆی زیاتریان دەداتێ ﴿وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ بەڵام بێ باوەڕان سزای
سەختیان بۆ هەیە ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ﴾ جا ئەگەر خوا رزق وڕۆزی فراوان بکردایە بۆ بەندەکانی
﴿لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەویدا ستەمیان دەکرد و سەرکەش دەبوون ﴿وَلَٰكِن يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ﴾ بەڵام (خوا)
رزق و ڕۆزی بەو ئەندازە دەبڕێتە خوارەوە کە خۆی بیەوێت ﴿إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا
ئاگاو بینایە بە بەندەکانی ﴿٢٧﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ﴾ وە خوا ئەو زاتەیە کە باران دەبارێنێ ﴿مِن بَعْدِ مَا قَنَطُوا﴾
لە پاش ئەوەی کە خەڵکی بێ ئومێد بوون ﴿وَيَنشُرُ رَحْمَتَهُ﴾ وە (باران) ڕەحمەتی خۆی بڵاو دەکاتەوە
﴿وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ﴾ وە هەر ئەو پشتیوان و سوپاسکراوە ﴿٢٨﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وە لە بەڵگەکانی (دەسەڵاتی)
خۆیە ﴿خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ دروستکردنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِن دَابَّةٍ﴾ و ئەوەی
بڵاوی کردوەتەوە لە گیانلەبەران لە هەر دووکیاندا ﴿وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ﴾ وە خوا هەر کاتێك
بیەوێت بەتوانایە بەسەر کۆکردنەوەیاندا ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَا أَصَابَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ﴾ وە هەر ناخۆشی یەکتان تووش
بووبێ ﴿فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ ئەوە بەهۆی کردەوەی (خراپی) خۆتانەوەیە ﴿وَيَعْفُو عَن كَثِيرٍ﴾ وە بە
زۆرێکیش چاوپۆشی کردووە ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئێوە ناتوانن لە زەویدا قوتاربن
﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە نیتانە بێجگە لە خوا ﴿مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ پشتیوان و یارمەتی
دەرێك ﴿٣١﴾

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ﴾ وە لە بەڵگەکانی (دەسەڵاتی) خوایە کەشتییانێک وەك شاخەکان بە
دەریادا دەڕۆن ﴿٣٢﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ﴾ ئەگەر خوا بیەوێ (با = هەوا) ڕادەگرێت ﴿فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَىٰ ظَهْرِهِ﴾
ئیتر کەشتییەکان بەسەر پشتی دەریاکەوە دەوەستن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی ئەوەی (کەباس
کرا) چەندین بەڵگە و نیشانە هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو ئارام گرێکی سوپاسگوزار ﴿٣٣﴾
﴿أَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا﴾ یان بەهۆی کردەوەکانیانەوە نوقمیان دەکات ﴿وَيَعْفُ عَن كَثِيرٍ﴾ لەزۆرێکیش
(لە گوناهیان) چاوپۆشی دەکات ﴿٣٤﴾ ﴿وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا﴾ ئەوانەی کە دەمە قاڵێ دەکەن
دەربارەی بەڵگەکانی ئێمە دەزانن ﴿مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ﴾ هیچ پەنایەکیان نییە ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَا أُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ﴾
جا هەرشتێکتان پێ بەخشراوە ﴿فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ئەوە تەنها خۆشی ژیانی ئەم دونیایە ﴿وَمَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ
وَأَبْقَىٰ﴾ وە ئەوەی لای خوایە چاکتر و بەردەوامترە ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَلَىٰ
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ وە تەنها پشت بەپەروەردگاریان دەبەستن ﴿٣٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ﴾ وە
ئەوانەی لە گوناهە گەورەکان و خراپە زۆر ناشیرینەکان دوور دەکەونەوە ﴿وَإِذَا مَا غَضِبُوا﴾ وە کاتێ
ڕق و قینیان هەڵسێت ﴿هُمْ يَغْفِرُونَ﴾ ئەوان لێی دەبوورن ﴿٣٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ﴾ وە ئەوانەی کە
گوێڕایەڵی پەروەردگاریان کردووە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام داوە ﴿وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ
بَيْنَهُمْ﴾ وە کار و باریی نێوانیان بەپرس و مەشوەرەتە ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزقەی پێمان داوون
دەیبەخشن ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ﴾ وە ئەوانەی کاتێ دەست درێژیان لێ دەکرێت ﴿هُمْ يَنتَصِرُونَ﴾
تۆڵەی خۆیان دەسێنن (و سەرداناخەن) ﴿٣٩﴾ ﴿وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا﴾ وە تۆڵەی هەر خراپەیەك
خراپەیەکە بەوێنەی خۆی ﴿فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ﴾ جا هەر کەسێ ببوورێ و ئاشتی بکات ﴿فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾
ئەوە پاداشتی ئەو لە لای خوایە ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی خوا ستەمکارانی خۆش ناوێ ﴿٤٠﴾
﴿وَلَمَنِ انتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ﴾ وەهەر کەس تۆڵە بسێنێ لە پاش ئەوەی ستەمی لێکراوە ﴿فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِم مِّن سَبِيلٍ﴾
ئا ئەو بە هیچ تاوان و گوناهێکیان لەسەر نییە ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ﴾ تاوان و گوناه هەر
لەسەر ئەو کەسانەیە کە ستەم لەخەڵکی دەکەن ﴿وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ وە بە ناهەق خراپەکاریی
دەکەن لە زەویدا ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ئەوانە سزای زۆر سەختیان بۆ هەیە ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَمَن صَبَرَ وَغَفَرَ﴾
وە هەر کەس خۆ گرو لێ بوردە بێ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ بەڕاستی ئەمە لە کارە پڕ بایەخ و
پەسەندەکانە ﴿٤٣﴾ ﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەس خوا گومڕایی بکات ﴿فَمَا لَهُ مِن وَلِيٍّ مِّن بَعْدِهِ﴾ ئەوە
پاش ئەوە هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکی نی یە ﴿وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ﴾ وە ستەمکاران دەبینیت
کاتێك سزای (خوا) دەبینن ﴿يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِّن سَبِيلٍ﴾ دەڵێن ئایا ڕێگایەك هەیە بگەڕێینەوە بۆ
دونیا ﴿٤٤﴾

﴿وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا﴾ وە دەیان بینی پێشانی دۆزەخ دەدرێن ﴿خَاشِعِينَ مِنَ الذُّلِّ﴾ بەملکەچی و
ڕەبیلی و داماوی ﴿يَنظُرُونَ مِن طَرْفٍ خَفِيٍّ﴾ بەگۆشەی چاو بەدزیەوە دەڕوانن ﴿وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾
وە ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە دەڵێن ﴿إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ بەڕاستی
زیانبارەکان ئەوانەن کە خۆیان و کەس و کاریان لەڕۆژی هەستانەوەدا لەدەست داوە ﴿أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ
فِي عَذَابٍ مُّقِيمٍ﴾ بێداربن بەڕاستی ستەمکاران لە سزایەکی هەمیشەییدان ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَهُم مِّنْ
أَوْلِيَاءَ﴾ وە ئەوان هیچ پشتیوانێکیان نییە ﴿يَنصُرُونَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ کەیارمەتیان بدەن بێجگە لەخوا
﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەرکەسێك خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُ مِن سَبِيلٍ﴾ ئەوە هیچ ڕێگەیەکی ڕزگار
بوونی بۆ نییە ﴿٤٦﴾ ﴿اسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُم﴾ گوێڕایەڵی بن بۆ پەروەردگارتان ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ پێش
ئەوەی ڕۆژێك بێت ﴿لَّا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ لەلایەن خواوە کە گەڕانەوەی بۆ نییە ﴿مَا لَكُم مِّن مَّلْجَإٍ
يَوْمَئِذٍ﴾ ئەو ڕۆژە هیچ پەناگایەکتان نابێت ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّكِيرٍ﴾ وە هیچ نکارییەکتان پێ ناکرێت
﴿٤٧﴾ ﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ ئەوە ئێمە تۆمان بەپارێزەر
وچاودێر نەناردووە بۆ سەریان ﴿إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ﴾ تۆ تەنها ڕاگەیاندنت لەسەرە ﴿وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنسَانَ مِنَّا
رَحْمَةً﴾ وە بەڕاستی کاتێ ئێمە لەلایەن خۆمانەوە بەهرە و نیعمەتێك بە کەسێك بچەژێنین
﴿فَرِحَ بِهَا﴾ پێی دڵخۆش دەبێ ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ وە ئەگەر ناخۆشیەکیان تووش ببێت
﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی کردەوەی خۆیانەوە ﴿فَإِنَّ الْإِنسَانَ كَفُورٌ﴾ ئەوە بەڕاستی ئادەمی
پێ نەزان و سپڵەیە ﴿٤٨﴾ ﴿لِّلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەر بۆ خوایە موڵك و پاشایەتی ئاسمانەکان
و زەوی ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ هەرچی بیەوێت بەدی دەهێنێت ﴿يَهَبُ لِمَن يَشَاءُ إِنَاثًا﴾ بۆ هەرکەسێك
بیەوێت کچی پێ دەبەخشێت ﴿وَيَهَبُ لِمَن يَشَاءُ الذُّكُورَ﴾ وە بۆ هەرکەسێکی بیەوێت کوڕی
پێ دەبەخشێت ﴿٤٩﴾ ﴿أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَاثًا﴾ یان کوڕ و کچی بەیەکەوە پێ دەبەخشێت
﴿وَيَجْعَلُ مَن يَشَاءُ عَقِيمًا﴾ وە هەرکەسێکیشی بوێت نەزۆکی دەکات ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی
خوا زانایی دەسەڵاتدارە ﴿٥٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُكَلِّمَهُ اللَّهُ﴾ بۆ هیچ کەس نەبووە کەخوا
قسەی لەگەڵدا بکات ﴿إِلَّا وَحْيًا﴾ بە وەحی نەبێت ﴿أَوْ مِن وَرَاءِ حِجَابٍ﴾ یان لەپشت پەردەوە
﴿أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا﴾ یان نێراوێك بنێرێت ﴿فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ﴾ و بەفەرمانی خۆی ئەوەی کە
بیەوێت وەحی بۆ دەکات ﴿إِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بڵندی کاردروستە ﴿٥١﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا﴾ هەر بەو شێوە (كە وەحی پێ دێت) قورئانمان بۆ تۆ نارد (ئەی موحەممەد
ﷺ) ﴿مِّنْ أَمْرِنَا﴾ بە فەرمانی خۆمان ﴿مَا كُنتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ﴾ كەتۆ نەتدەزانی كتێب و ئیمان
چی یە ﴿وَلَٰكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا﴾ بەڵام ئێمە ئەومان كردە ڕووناكی یەك ﴿نَّهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ﴾ ڕێنموویی
هەر كەسێكی پێ دەكەین كە بمانەوێت ﴿مِنْ عِبَادِنَا﴾ لە بەندەكانمان ﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾
وە بەڕاستی تۆ (حەقت) ڕێنموویی دەكەیت بۆ ڕێگای ڕاست ٥٢ ﴿صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي﴾ ڕێگەی ئەو
خوایەی ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ كە هەرچی لە ئاسمانەكان و هەرچی لە زەویدایە هی ئەوە
﴿أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ﴾ بێداربن هەموو كارەكان هەر بۆلای خوا دەگەڕێنەوە ٥٣

سوورەتی ﴿الزخرف﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە واتاكەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بكە ١ ﴿وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ سوێند بەم پەڕاوە ڕوون كەرەوەیە ٢ ﴿إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾
بەڕاستی ئێمە قورئانمان بەعەرەبی داناوە ﴿لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی تێ بگەن ٣ ﴿وَإِنَّهُ فِي أُمِّ
الْكِتَابِ لَدَيْنَا﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە لەئەسڵی پارێزراودایە لای ئێمە (لە لوح المحفوظ دا)
﴿لَعَلِيٌّ حَكِيمٌ﴾ كە زۆر بڵندو پڕە لەدانایی ٤ ﴿أَفَنَضْرِبُ عَنكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا﴾ دەی ئایا ئێمە ئەم
قورئانەتان لێ دوور بخەینەوە ﴿أَن كُنتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ﴾ لەبەر ئەوەی ئێوە گەلێكی زیادەڕەون ٥
﴿وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِن نَّبِيٍّ فِي الْأَوَّلِينَ﴾ وە زۆر پێغەمبەرمان لەگەلە پێشووەكان ناردووە ٦ ﴿وَمَا يَأْتِيهِم مِّن نَّبِيٍّ﴾
وە هەر پێغەمبەرێكیان بۆ هاتبێ ﴿إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەوان هەر گاڵتەیان پێ كردووە ٧
﴿فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُم بَطْشًا﴾ جا كەسانێ كە لەمان بەهێزتر بوون لەناومان بردن ﴿وَمَضَىٰ مَثَلُ الْأَوَّلِينَ﴾
وە بەسەرچوو سەرگوزشتەی پێشینان ٨ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ وە ئەگەر
پرسیاریان لێ بكەیت كێ ئاسمانەكان و زەویی بەدی هێناوە؟ ﴿لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ﴾ بێگومان
دەڵێن خوای زاڵی بالادەستی زانا دروستی كردووە ٩ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا﴾ ئەو خوایەی
زەوی كردووە بە لانكە بۆتان ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا﴾ وە چەند ڕێگایەكی تیادا دروست كردووە
بۆتان ﴿لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەن بە مەبەستەكانتان ١٠

﴿وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ﴾ وە ئەو خوایەی کە لەئاسمانەوە بەئەندازە بارانی بۆ باراندوون
﴿فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا﴾ جا وڵاتێکی ووشك و مردووی پێ زیندوو دەکەینەوە ﴿كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ﴾ ئا بەو
جۆرە ئێوەش زیندوو دەکرێنەوە ١١ ﴿وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا﴾ وە ئەو خوایەی کە هەموو جووتەکانی
بەدی هێناوە ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ﴾ وە کەشتی و وڵاخی بۆ فەراهەم هێناون کە سواریان
دەبن ١٢ ﴿لِتَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِ﴾ بۆ ئەوەی سواری پشتیان بن ﴿ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ﴾ پاشان بیر لە بەهرە
و نیعمەتی پەروەردگارتان بکەنەوە ﴿إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ﴾ کاتێ سواریان بوون ﴿وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ
لَنَا هَذَا﴾ وە بڵێن پاك و بێگەردی بۆ ئەو (خوایە)ی کە ئەمەی بۆ ڕام هێناوین ﴿وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ﴾ کە
پێشتر ئێمە توانامان بەسەریدا نەبوو ١٣ ﴿وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە بۆ لای پەروەردگارمان
دەگەڕێینەوە ١٤ ﴿وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا﴾ وە بێگومان لەناو بەندەکانی خودا هەندێك (منداڵیان)
بۆ پەروەردگار دانا ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ﴾ وە بەڕاستی مرۆڤ(ی کافر) پێ نەزان و سپڵەی ئاشکرایە ١٥
﴿أَمِ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ﴾ ئایا لەناو دروست کراوەکانیدا کچانی بۆ خۆی هەڵبژاردوە ﴿وَأَصْفَاكُم
بِالْبَنِينَ﴾ وە کوڕانی تایبەت کردووە بەئێوەوە ١٦ ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم﴾ وە کاتێ مژدە بەیەکێ
لەوان بدرێ ﴿بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا﴾ بەوەی بەنموونە بۆ خوای داناوە (واتە ئەگەر پێی
بوترێت کچتان بووە) ﴿ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ڕووی ڕەش هەڵدەگەڕێ و پیش
دەخواتەوە ١٧ ﴿أَوَمَن يُنَشَّأُ فِي الْحِلْيَةِ﴾ ئایا ئەو (کچە)ی لەناو ئاڵتون و خشڵا بەخێو دەکرێ
و ﴿وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ﴾ لەکاتی دەمەقاڵێدا ناتوانێ مەبەستی خۆی دەربڕێت (بۆ خوای
بڕیار دەدەن) ١٨ ﴿وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ إِنَاثًا﴾ وە ئەو فریشتانەی کە بەندەی خوای
بەخشندەن بەمێینەیان دادەنان ﴿أَشَهِدُوا خَلْقَهُمْ﴾ ئایا ئەوان بەدیاری دروستکردنیانەوە بوون
﴿سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ﴾ بێگومان ئەو شایەتیانەیان دەنووسرێت و پرسیاریان لێ دەکرێ ١٩
﴿وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُم﴾ وە دەڵێن ئەگەر خوا بیویستایە ئێمە ئەو (فریشتانەمان) نەدەپەرست
﴿مَّا لَهُم بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾ هیچ زانیاری یەکیان نی یە لەو بارەیەوە ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ ئەوانە
هەر درۆ دەکەن ٢٠ ﴿أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِّن قَبْلِهِ﴾ وە ئایا لە پێش قورئان پەرتووکێکمان پێ داون
﴿فَهُم بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ﴾ کە ئەوان دەستیان پێوە گرتبێ ٢١ ﴿بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَى أُمَّةٍ﴾
(نەخێر وانی یە) بەڵکو دەیانووت بەڕاستی ئێمە باوو باپیرانمان لەسەر ئاینێك دیوە (لەسەر بت پەرستی)
﴿وَإِنَّا عَلَى آثَارِهِم مُّهْتَدُونَ﴾ وە بێگومان ئێمەش پەیڕەوی ڕێبازی ئەوانین ٢٢

﴿وَكَذَٰلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ﴾ هەروەها پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکمان نەناردووە لە هیچ شارێکدا
﴿إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا﴾ مەگەر خۆشگوزەرانەکان (دەوڵەمەندەکان)ی وتویانە ﴿إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ﴾
بەڕاستی ئێمە باوو باپیرانی خۆمان لەسەر ئاینێك دیوە ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم مُّقْتَدُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە
لەسەر شوێنی ئەوان دەڕۆین ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكُم بِأَهْدَىٰ﴾ ووتی ئەگەر چی من (ئایینی) ڕاستریشم
بۆ هێنابن ﴿مِمَّا وَجَدتُّمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ﴾ لەوەی کە باووباپیرتان دیبوو لەسەری ﴿قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ
كَافِرُونَ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە بێ باوەڕین بەو (ئایینەی) بەئێوەدا نێردراوە ﴿٢٤﴾ ﴿فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ بۆیە
تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ جا سەیرکە سەرئەنجامی درۆزنان چۆن بوو ﴿٢٥﴾
﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ﴾ وە کاتێك ئیبراهیم بەباوکی و گەلەکەی ووت ﴿إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ﴾ بێگومان
من بەریم لەوەی ئێوە دەیپەرستن ﴿٢٦﴾ ﴿إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي﴾ جگە لەو زاتەی کەدروستی کردووم ﴿فَإِنَّهُ
سَيَهْدِينِ﴾ چونکە هەر ئەویش ڕێنموویم دەکات ﴿٢٧﴾ ﴿وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ﴾ ئەو (یەکخواپەرستی)
لەناو نەوەکانیدا بەجێ هێشت ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تابگەڕێنەوە (سەری) ﴿٢٨﴾ ﴿بَلْ مَتَّعْتُ هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ﴾
بەڵکو من ئەم نەوە و باوو باپیرانیانم لەخۆشگوزەرانیدا هێشتەوە ﴿حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ﴾ هەتا ئەو کاتەی
قورئانیان بۆ هات ﴿وَرَسُولٌ مُّبِينٌ﴾ لەگەڵ پێغەمبەری ئاشکرا ﴿٢٩﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ﴾ جا کاتێ قورئانیان
بۆ هات ﴿قَالُوا هَٰذَا سِحْرٌ﴾ ووتیان ئەمە جادووە ﴿وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە باوەڕی پێ ناکەین ﴿٣٠﴾
﴿وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَٰذَا الْقُرْآنُ﴾ وە ووتیان بۆچی ئەم قورئانە نەنێردراوەتە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ﴾
بۆ پیاوێکی گەورەی (ماودارو دارا) لەم دوو شارە (مەککە و طائف) ﴿٣١﴾ ﴿أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ﴾ ئایا
ئەوان ڕەحمەتی پەروەردگارت دابەش دەکەن ﴿نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُم﴾ لە کاتێکدا ئێمە لەنێوانیاندا دابەشمان
کردووە ﴿مَّعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ هۆی گوزەرانیان لەژیانی ئەم دونیایەدا ﴿وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ
دَرَجَاتٍ﴾ وە هەندێکیانمان چەند پلە بەرز کردۆتەوە بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُم بَعْضًا سُخْرِيًّا﴾
تاهەندێکیان ئیش بەهەندێکی تریان بکەن ولەخزمەتی یەکتردا بن ﴿وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾ وە
ڕەحمی پەروەردگارت (بۆ تۆ) لەوە چاکترە کە ئەوان کۆی دەکەنەوە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَوْلَا أَن يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً
وَاحِدَةً﴾ خۆ ئەگەر لەبەر ئەوە نەبوایە کە خەڵکی یەك ئوممەتی بێ باوەڕ بووبایە ﴿لَّجَعَلْنَا لِمَن يَكْفُرُ
بِالرَّحْمَٰنِ﴾ وامان دەکرد هەر کەس بێ باوەڕ بوایە بەخوای میهرەبان ﴿لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِّن فِضَّةٍ﴾ سەقفی
خانووەکانیان لەزیوو بوایە ﴿وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ﴾ هەروەها پلەکان کەپێی دادەسەر دەکەون (بۆمان
دەکردن بەزیوو) ﴿٣٣﴾

﴿وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَابًا﴾ وەدەرگای زۆرمان بۆ خانووەکانیان دادەنا ﴿وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِئُونَ﴾ وە کورسی و
قەنەفەی زۆر تاڵەمەری دانیشتن وپاڵ دانەوە ﴿٣٤﴾ ﴿وَزُخْرُفًا﴾ زرق وبرق وزێڕ ڕازاندنەوەی ماڵی دونیا
(بەئاڵتون و زیو) (خوای گەورە وا دەفەرمێت لەو بێباوەڕانە کە لەزەت لەماڵ وسامان وخۆشی
دونیا وەربگرن، بەلام پاشەڕۆژ هەر دەگەڕێنەوە بەردەستی) ﴿وَإِن كُلُّ ذَٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ جا
هەموو ئەوانە چەند سامانێکە لە بەهرەو خۆشی ژیانی دونیا ﴿وَالْآخِرَةُ عِندَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بەلام
(پاداشتی) ڕۆژی دوایی لای پەروەردگارت بۆ پارێزکاران ولەخواترسانە ﴿٣٥﴾ ﴿وَمَن يَعْشُ عَن ذِكْرِ
الرَّحْمَٰنِ﴾ وە هەر کەس پشت لە یادی خوا هەڵکات ﴿نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا﴾ شەیتانێکی بۆ ئامادە دەکەین
﴿فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ﴾ کە هەمیشە لەگەڵی بێت ولێی جیانەبێتەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ﴾ وە بێگومان
ئەوانە (شەیتانەکان) لەڕێگای ڕاست ڕێگرییان دەکەن ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ﴾ واش دەزانن
کەبێگومان هەر ئەوان کە هیدایەتدراوون ﴿٣٧﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا﴾ هەتا کاتێ کە (دەمرێ و) دێتەوە لامان
﴿قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ﴾ دەڵێ خۆزگە بێوانی من وتۆ بەقەدەر بێوان خۆرهەلات و خۆرئاوا
بوایە ﴿فَبِئْسَ الْقَرِينُ﴾ ئەی چ هاوڕێ یەکی خراپ بوویت ﴿٣٨﴾ ﴿وَلَن يَنفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذ ظَّلَمْتُمْ﴾ (ئەم
خۆزگە) هیچ سوودێکتان پێناگەیەنێت چونکە ستەمتان کرد ﴿أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ﴾ بێگومان
ئێوە بە سزای سەخت دا هاوبەشن ﴿٣٩﴾ ﴿أَفَأَنتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ﴾ دەی ئایا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ)
دەتوانی بە کەڕ بژنەوێنی ﴿أَوْ تَهْدِي الْعُمْيَ﴾ یان کوێر ڕێنموویی بکەیت ﴿وَمَن كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ وە ئەو
کەسەی کەلە گومڕایی یەکی ئاشکرادا بێت ﴿٤٠﴾ ﴿فَإِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ﴾ جا ئەگەر تۆ بمرێنین ﴿فَإِنَّا مِنْهُم
مُّنتَقِمُونَ﴾ ئەوە بێگومان ئێمە هەر تۆڵە لەوان دەسێنین ﴿٤١﴾ ﴿أَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ﴾ یان ئەو
هەڕەشەی لێمان کردوون پیشانت دەدەین ﴿فَإِنَّا عَلَيْهِم مُّقْتَدِرُونَ﴾ چونکە بەڕاستی ئێمە بەدەسەڵاتین
بەسەریاندا ﴿٤٢﴾ ﴿فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ کەواتە دەست بگرە بەو قورئانەوەی بۆت نێردراوە
﴿إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بەڕاستی تۆ لەسەر ڕێبازێکی ڕاستیت ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ﴾ وە بێگومان
ئەم قورئانە هۆی ناوداری یە بۆ خۆت و بۆ گەلەکەت ﴿وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ﴾ لە داهاتووشدا پرسیارتان لێ
دەکرێت ﴿٤٤﴾ ﴿وَاسْأَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رُّسُلِنَا﴾ تۆ پرسیار بکە لەو پێغەمبەرانەی پێش تۆ ناردوومانن
﴿أَجَعَلْنَا مِن دُونِ الرَّحْمَٰنِ﴾ ئایا بێجگە لە خوای میهرەبان بڕیارمان داوە ﴿آلِهَةً يُعْبَدُونَ﴾ پەرستراو بێت
کە بپەرسترێن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی موسامان بەبەڵگەکانمانەوە
نارد ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بۆلای فیرعەون و دەست و پێوەندەکەی ﴿فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾
ووتی بەڕاستی من پێغەمبەری پەروەردگاری جیهانیانم ﴿٤٦﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَهُم بِآيَاتِنَا﴾ جا کاتێ بەڵگەکانی
ئێمەی بۆ هێنان ﴿إِذَا هُم مِّنْهَا يَضْحَكُونَ﴾ کەچی ئەوان بەبەڵگەکان پێدەکەنین ﴿٤٧﴾

﴿وَمَا نُرِيهِم مِّنْ آيَةٍ﴾ وە هیچ بەڵگەیەکمان نیشان نەداون ﴿إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا﴾ مەگەر ئەو بەڵگەیە
گەورەتر بوو لە هاوتاکەی ﴿وَأَخَذْنَاهُم بِالْعَذَابِ﴾ وەتووشی بەڵاو سزامان کردن (چونکە باوەڕیان نەهێنا)
﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە (لەبێ باوەڕیی) ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالُوا يَا أَيُّهَ السَّاحِرُ﴾ ووتیان (بەمووسا)
ئەی جادووباز ﴿ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِندَكَ﴾ داوامان بۆ بکە لە پەروەردگارت ئەوەی بەڵێنی پێ داوی
(بەدی بهێنێت) ﴿إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ﴾ ئەوسا بەڕاستی ئێمە باوەڕ دەهێنین ﴿٤٩﴾ ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ﴾
جا کاتێ بەڵاو سزاکەمان لەسەریان لابرد ﴿إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ﴾ کتوپڕ پەیمانەکەیان هەڵئەوەشاندەوە ﴿٥٠﴾
﴿وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ﴾ وە فیرعەون جاڕی دایەناو گەلەکەیدا ﴿قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ﴾ ووتی ئەی
گەلەکەم ئایا پادشایی میصر هی من نی یە؟ ﴿وَهَٰذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِن تَحْتِي﴾ وە (ئایا) ئەم ڕووبارانە
بەژێر (کۆشکەکانی) مندا ناڕۆن؟ ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە نابینن؟! ﴿٥١﴾ ﴿أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ
مَهِينٌ﴾ بەڵکو من باشترم لەو (مووسا) کەلاوازو بێ ڕێزە ﴿وَلَا يَكَادُ يُبِينُ﴾ وەناتوانێ بەچاکی قسە
بکات (زمانی تەواو نی یە) ﴿٥٢﴾ ﴿فَلَوْلَا أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِّن ذَهَبٍ﴾ دەبۆچی بازنی ئاڵتونی پێ نەدراوە؟
(ئەگەر ڕاست دەکات) ﴿أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرِنِينَ﴾ یان فریشتەی (شایەتی دەری) لەگەڵدا
نەهاتووە ﴿٥٣﴾ ﴿فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ﴾ جا بەم قسانە گەلەکەی هەڵخەڵەتان و ئەوانیش گوێڕایەڵییان
کرد ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا﴾ بێگومان ئەوان هەمیشە ﴿قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ گەلێکی لە سنوور دەرچوو بوون ﴿٥٤﴾
﴿فَلَمَّا آسَفُونَا انتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ جا کاتێ ڕقیان هەڵساندین تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ﴾
ئەمجا هەموویانمان لە دەریادا خنکاند ﴿٥٥﴾ ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ﴾ وکردمانن بەپەند و نموونە
وئامۆژگاری بۆ کەسانی دوای خۆیان ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا﴾ وە کاتێ عیسای کوڕی مەریەم
بەنموونە هێنرایەوە ﴿إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ﴾ دەستبەجێ گەلەکەت دەیکەنە هاوارو قیڕەی خۆشی
(وادەزانن قسەی ئەوان بەسەر قسەی پێغەمبەردا ﷺ سەرکەوتووە) ﴿٥٧﴾ ﴿وَقَالُوا أَآلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ﴾
وە دەڵێن ئایا پەرستراوەکانی ئێمە باشترە یان عیسا ﴿مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا﴾ ئەو بە نموونەی عیسایان
تەنها بۆ دەمباری وەدەمەقاڵێ بۆ دەهێنایەوە ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ﴾ (وانیە کە دەیڵێن) بەڵکو ئەوانە گەلێکی
زۆر دەمەقاڵێ کەرن ﴿٥٨﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ﴾ عیسا هیچ نی یە جگە لە بەندەیەك کە نیعمەتی
خۆمان ڕشتووە بەسەریدا ﴿وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە کردوومانە نموونە بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿٥٩﴾
﴿وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنكُم مَّلَائِكَةً﴾ ئەگەر بمانویستایە لەجیاتی ئێوە فریشتەمان دادەنا ﴿فِي الْأَرْضِ يَخْلُفُونَ﴾
لەزەویدا دەبوونە جێ نشینی ئێوە ﴿٦٠﴾

﴿وَإِنَّهُ لَعِلْمٌ لِلسَّاعَةِ﴾ وە بێگومان (دابەزینی عیسا بۆ سەر زەوی) یەکێکە لە نیشانەکانی قیامەت ﴿فَلَا
تَمْتَرُنَّ بِهَا﴾ کەواتە دەربارەی قیامەت هیچ گومانتان نەبێ ڕاستە ﴿وَاتَّبِعُونِ﴾ وە شوێنی من بکەون
﴿هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ ئەمە ڕێگای ڕاستە (٦١) ﴿وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ الشَّيْطَانُ﴾ وە شەیتان ڕێگرتان نەکات
لە ڕێنموویی خوا ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دوژمنێکی ئاشکرای ئێوەیە (٦٢) ﴿وَلَمَّا
جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ﴾ وە کاتێ عیسا بەڵگە ڕوونەکانی هێنا ﴿قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ﴾ ووتی (بەنەوەی
ئیسرائیل) بێگومان بە پێغەمبەرایەتی هاتووم بۆ لاتان ﴿وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەمەوە بۆتان
﴿بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ﴾ هەندێ لەو شتانەی جیاوازن تێیدا ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەی لە خوا بترسن ﴿وَأَطِيعُونِ﴾
و گوێڕایەڵیم بکەن (٦٣) ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پەروەردگاری من و پەروەردگاری
ئێوەشە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ هەر ئەمە ڕێگای ڕاستە (٦٤)
﴿فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ﴾ جا کۆمەڵەکان جیاواز بوون لە نێوان خۆیاندا ﴿فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾
سزا و لەناوچوون بۆ ئەوانەی ستەمیان کرد ﴿مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ﴾ لە سزای سەختی ڕۆژی بەئازار
(٦٥) ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ﴾ ئایا جگە لە ڕۆژی دوایی چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً﴾
کە کتوپڕ بێت بۆیان ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان هەست ناکەن (٦٦) ﴿الْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ
بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ دۆست و خۆشەویستەکان لەو ڕۆژەدا دوژمنی یەکترن ﴿إِلَّا الْمُتَّقِينَ﴾ جگە
لە پارێزکاران و لەخواترسان نەبێت (٦٧) ﴿يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەی بەندەکانم
ئەمڕۆ هیچ مەترسیەکتان لەسەر نییە ﴿وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ﴾ خەفەتیش ناخۆن (٦٨) ﴿الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا﴾
ئەوانەی باوەڕیان بە ئایەتەکانی ئێمە هێناوە ﴿وَكَانُوا مُسْلِمِينَ﴾ و هەمیشە گەردن کەچ بوون (٦٩)
﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ﴾ (لەو ڕۆژەدا پێیان دەڵێن) بچنە بەهەشتەوە ﴿أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ﴾ ئێوە و هاوسەرەکانتان
﴿تُحْبَرُونَ﴾ (ڕێز دەگیرێن و) دڵ خۆش دەکرێن (٧٠) ﴿يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ﴾
بە سینی و پەرداخی ئاڵتوونی (خواردن و خواردنەوە) دەگێڕن بەسەریاندا ﴿وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ﴾
وە لەو بەهەشتەدا هەیە ئەوەی دڵ حەزی لێ بکات ﴿وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ﴾ و چاو لەزەتی پێ ببات
﴿وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ وە ئێوە بە هەتا هەتایی دەمێننەوە تیایدا (٧١) ﴿وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا﴾ ئەوە
ئەو بەهەشتەیە کە بۆ ئێوە ماوەتەوە (پێتان دراوە) ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی کە
دەتانکرد (٧٢) ﴿لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ﴾ بۆ ئێوە هەیە تێیدا میوەهاتی زۆر ﴿مِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ کە لێی
دەخۆن (٧٣)

﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ﴾ بەڕاستی تاوانباران ﴿فِي عَذَابِ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ﴾ لەسزای دۆزەخدا بەهەمیشەیی دەمێننەوە (٧٤)
﴿لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ﴾ سزایان لەسەر سووک ناکرێت ﴿وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ﴾ وە ئەوان لەناو ئەو سزایەدا بێ ئومێدن
(٧٥) ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە هیچ ستەمێکمان لێ نەکردوون ﴿وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ﴾ بەڵکو هەر خۆیان
ستەمکاربوون (٧٦) ﴿وَنَادَوْا يَا مَالِكُ﴾ وە هاوار دەکەن ئەی مالیك (سەرپەرشتیاری دۆزەخ) ﴿لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ﴾
با پەروەردگارت بمان مرێنێت (داوا دەکەین) ﴿قَالَ إِنَّكُمْ مَاكِثُونَ﴾ (ئەویش پاش ماوەیەکی زۆر وەڵامیان
دەداتەوە و) دەڵێت: بێگومان ئێوە دەمێننەوە تیایدا (٧٧) ﴿لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی (ئایینی)
هەقمان بۆ هێناون ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ﴾ بەلام زۆربەتان ڕاستیتان پێناخۆشە (٧٨) ﴿أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا﴾ بەڵکو
ئەوانە بۆ پیلان و فێڵیان (لەپێغەمبەر ﷺ) لێبڕان ﴿فَإِنَّا مُبْرِمُونَ﴾ بۆیە بەڕاستی ئێمەش (بۆ تۆڵەلێ سەندنیان)
لێبڕین (٧٩) ﴿أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ﴾ ئاخۆ وا دەزانن ئێمە نهێنی و چپەکانیان نابیستین ﴿بَلَى﴾
بەڵێ دەیبیستین ﴿وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ﴾ فریشتەکانیشمان کەلەلایانن وئامادەی (ئەو پیلان و فێڵانەیان)
دەنووسن (٨٠) ﴿قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ﴾ بڵێ ئەگەر پەروەردگار کوڕی بووایە ﴿فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ﴾ ئەوە من
یەکەمین کەس بووم دەمپەرست (٨١) ﴿سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ پاك و بێگەردی بۆ پەروەردگاری
ئاسمانەکان و زەوی ﴿رَبِّ الْعَرْشِ﴾ و پەروەردگاری عەرش ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ لەو (قسە ناڕێکانە)ی کە
ئەوان بۆ خوای هەڵدەبەستن (٨٢) ﴿فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا﴾ جا لێیان گەڕێ با سەرگەرمی پڕوپوچی بن و
گاڵتە بکەن ﴿حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ﴾ هەتا ئەگەن بەڕۆژی خۆیان ﴿الَّذِي يُوعَدُونَ﴾ کە بەڵێنیان پێ دراوە (٨٣)
﴿وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێکە پەرستراوە لە ئاسمانەکان ﴿وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ﴾ وە پەرستراوە
لە زەویدا ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ﴾ وە تەنها ئەویش کاردروستی زانایە (٨٤) ﴿وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ﴾ وە پاك و بەسەرو گەورەیە ئەو خوایەی کە خاوەنی ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾
وە هەرچی لەنێو نێوانیانە ﴿وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ وە زانینی (هاتنی) ڕۆژی دوایی تەنها لای ئەوە
﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە (٨٥) ﴿وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ﴾ و
ئەوانەی بێجگە لە خوا دەیپەرستن (وهاواریان لێ دەکرێت) ناتوانن تکا بکەن ﴿إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ﴾
مەگەر کەسانێك شایەتییان بەهەق دابێ ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ وە هەقیان زانیوە و ئاگاداری بوون (٨٦)
﴿وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت کێ دروستی کردوون ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ بێگومان
دەڵێن خوا ﴿فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن ئەوان لەهەق وڕاستی لادەدەن (٨٧) ﴿وَقِيلِهِ يَا رَبِّ﴾ وە (پێغەمبەر ﷺ
شکاتی کردو) ووتی ئەی پەروەردگار ﴿إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی ئەمانە گەلێکی باوەڕ نەهێنن
(٨٨) ﴿فَاصْفَحْ عَنْهُمْ﴾ (خوای گەورە فەرمووی ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش وازیان لێ بهێنە و گوێیان پێ
مەدە ﴿وَقُلْ سَلَامٌ﴾ وپێیان بڵێ (سەلام) ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ لەمەو پاش دەزانن (چی بان بەسەردێت) (٨٩)

سورەتی ﴿الدُّخَان﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە واتاکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ سوێند بەم قورئانە ڕوون کەرەوەیە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ﴾
بەڕاستی ئێمە ئەم قورئانەمان لە شەوێکی پیرۆزدا ناردوەتە خوارەوە ﴿إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ﴾ بێگومان
ئێمە ترسێنەرین ﴿٣﴾ ﴿فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ﴾ لەو (شەوە پیرۆزە)دا هەموو کار و بارێکی شیاو بە
یەك جیادەکرێتەوە ﴿٤﴾ ﴿أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا﴾ فەرمانێکە لەلایەن ئێمەوە ﴿إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ﴾ بەڕاستی
ئێمە پێغەمبەران دەنێرین ﴿٥﴾ ﴿رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ کە ڕەحمەتێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿إِنَّهُ هُوَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بێگومان هەر خوا بیسەری زانایە ﴿٦﴾ ﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری
ئاسمانەکان و زەوی وە هەرچی لە نێوانیاندایە ﴿إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ئیمانداری ڕاستەقینەن
﴿٧﴾ ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاست نیە جگە لە خوا ﴿يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ (خوا)
دەژیێنێ و دەمرێنێ ﴿رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ پەروەردگاری ئێوە و پەروەردگاری باو و باپیرە
پێشووەکانتانە ﴿٨﴾ ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ﴾ بەلام ئەوان لە دوو دڵی و گوماندا گەمە و گاڵتە دەکەن ﴿٩﴾
﴿فَارْتَقِبْ﴾ جا چاوەڕوان بە ﴿يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ﴾ ڕۆژێ کە ئاسمان دوکەڵێکی ئاشکرای لێ
پەیدا دەبێ ﴿١٠﴾ ﴿يَغْشَى النَّاسَ﴾ هەموو ئادەمی دادەگرێ ﴿هَٰذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و (دەڵێن) ئەمە بەڵایەکی
سەختە ﴿١١﴾ ﴿رَّبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەم سزایەمان لەسەر لابە ﴿إِنَّا مُؤْمِنُونَ﴾
بەڕاستی ئێمە باوەڕدارین ﴿١٢﴾ ﴿أَنَّىٰ لَهُمُ الذِّكْرَىٰ﴾ چۆن ئەمان بیردەبێ و ئامۆژگاری وەردەگرن
﴿وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ﴾ کە بەڕاستی پێغەمبەرێکی ڕوون و ئاشکرایان بۆ هاتووە ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ﴾
لە پاشان گوێیان پێ نەدا ﴿وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَّجْنُونٌ﴾ وە ووتیان فێرکراوێکی شێتە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ
قَلِيلًا﴾ بێگومان بۆ ماوەیەکی کەم ئەم بەڵایە لادەبەین ﴿إِنَّكُمْ عَائِدُونَ﴾ بێگومان ئێوە دەگەڕێنەوە (بۆ بێ
باوەڕی) ﴿١٥﴾ ﴿يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَىٰ﴾ ڕۆژێك دێت پەلامارێکی بەهێز و هەرە گەورەیان بۆ دەبەین
﴿إِنَّا مُنتَقِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆڵەسەنین (لە کافران لە جەنگی بەدردا) ﴿١٦﴾ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی لە پێش ئەمان گەلی فیرعەونمان تاقی کردەوە ﴿وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ﴾
وپێغەمبەرێکی بەڕێزیان بۆ هات ﴿١٧﴾ ﴿أَنْ أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ﴾ (پێی ووتن) کە بەندەکانی خوا
(بەنو ئیسرائیل) بە من بسپێرن ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ چونکە بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمین
وەدەر پێکراوم بۆ ناو ئێوە ﴿١٨﴾

﴿وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ﴾ وە خۆتان بەسەررو گەورەتر مەزانن لەبەرامبەر خوادا ﴿إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ﴾
بێگومان من بەڵگە و نیشانەیەکی ئاشکرام بۆ هێناون (١٩) ﴿وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ﴾ وە بێگومان من
پەنادەگرم بەپەروەردگاری خۆم و پەروەردگاری ئێوە لەوەی ﴿أَنْ تَرْجُمُونِ﴾ کە ئێوە بەردبارانم بکەن
(٢٠) ﴿وَإِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْتَزِلُونِ﴾ وە ئەگەر باوەڕم پێناهێنن ئەوە وازم لێ بهێنن (و خراپەم دەرهەق مەکەن)
(٢١) ﴿فَدَعَا رَبَّهُ﴾ جا هاواری لە پەروەردگاری کرد (ووتی) ﴿أَنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەمانە
گەلێکی تاوانبارن (٢٢) ﴿فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا﴾ ئەوسا (پێی ووترا) بەندەکانم بەشەو بەرە ﴿إِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ﴾
چونکە بەڕاستی (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) دواتان دەکەوون (٢٣) ﴿وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا﴾ وە دەریاکە (دەریای
سوور) بەئارامی و ئاوەڵا بەجێ بهێڵە ﴿إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُغْرَقُونَ﴾ بێگومان ئەوانە سەربازانێکی خنکێنراو
دەبن (تیدا) (٢٤) ﴿كَمْ تَرَكُوا﴾ چەندەهایان بەجێ هێشت ﴿مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لە باخات و کانیاو (٢٥)
﴿وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ﴾ و کشتوکاڵ و جێ و مەنزڵی چاک و خۆش (٢٦) ﴿وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ﴾ وە ناز
ونیعمەتی زۆر کەئەوان تیایدا دەژیان و ڕایان دەبوارد (٢٧) ﴿كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ﴾ هەربەم جۆرە
ئەو (خۆشی یە)مان دایە گەلێکی تر (٢٨) ﴿فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ﴾ جا ئاسمان و زەوی بە گریان
بۆیان ﴿وَمَا كَانُوا مُنْظَرِينَ﴾ و مۆڵەتیشیان پێ نەدرا (٢٩) ﴿وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی
نەوەی ئیسرائیلمان ڕزگار کرد ﴿مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ﴾ لە سزای ڕیسواکەر (٣٠) ﴿مِنْ فِرْعَوْنَ﴾ لەفیرعەون
﴿إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِنَ الْمُسْرِفِينَ﴾ بێگومان فیرعەون خۆبەزل زانێکی لەسنوور دەرچوو بوو (٣١) ﴿وَلَقَدِ
اخْتَرْنَاهُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی نەوەی ئیسرائیلمان هەڵبژارد ﴿عَلَى عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر خەڵکی
(سەردەمی خۆیان)دا بەپێ ی زانیاری (خۆمان) (٣٢) ﴿وَآتَيْنَاهُمْ مِنَ الْآيَاتِ﴾ وە موعجیزەو بەڵگەی
زۆرمان پێدان ﴿مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُبِينٌ﴾ کە تاقیکردنەوەی زۆرو ئاشکرا تێدا بێت (٣٣) ﴿إِنَّ هَؤُلَاءِ﴾
بەڕاستی ئەوانە ﴿لَيَقُولُونَ﴾ دەڵێن (٣٤) ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَى﴾ هەر بووە یەکەم جار دەمرین ﴿وَمَا نَحْنُ
بِمُنْشَرِينَ﴾ ئیتر زیندوو ناکرێینەوە (٣٥) ﴿فَأْتُوا بِآبَائِنَا﴾ دەی باوو باپیرانمان (زیندوو بکەنەوە) بیان
هێننەوە (بۆ دونیا) ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن (٣٦) ﴿أَهُمْ خَيْرٌ﴾ ئایا ئەوانە چاکترن
﴿أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ﴾ یان گەلی توبەع (ی پادشای یەمەن) ﴿وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەی لە پێشیانەوە بوون
﴿أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ هەموویانمان لەناو برد ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ چونکە بێگومان گشتیان تاوانباربوون
(٣٧) ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ وە دروستمان نەکردووە ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوەی لە
نێوانیاندایە ﴿لَاعِبِينَ﴾ بەبێهودە و گاڵتە (٣٨) ﴿مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ هەردووکیانمان بەدی نەهێناوە بەحەق
وڕاستی نەبێت ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن (٣٩)

﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ﴾ بێگومان ڕۆژی جیاکردنەوە(ی حەق و بەتاڵ) ﴿مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ کاتی دیاری
کراوی هەموویانە ٤٠ ﴿يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَن مَّوْلًى شَيْئًا﴾ ڕۆژێکە هیچ دۆستێ ناتوانێ کەمترین سوود
بگەیەنێ بە دۆستی خۆی ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە یارمەتیش نادرێن ٤١ ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ اللَّهُ﴾ مەگەر
کەسێ خوا ڕەحمی پێ بکات ﴿إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها خوا زاڵی باڵادەستی میهرەبانە
٤٢ ﴿إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ﴾ بێگومان درەختی زەقنەموت ٤٣ ﴿طَعَامُ الْأَثِيمِ﴾ خۆراکی کەسانی تاوانبارە
(کافرە) ٤٤ ﴿كَالْمُهْلِ﴾ وەکو خڵتەی ڕۆن زەیتوون ﴿يَغْلِي فِي الْبُطُونِ﴾ لەناو سکەکاندا دەکوڵێت ٤٥
﴿كَغَلْيِ الْحَمِيمِ﴾ هەروەکو کوڵانی ئاوی زۆر گەرم ٤٦ ﴿خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ﴾ (ئەو کافرە) بیگرن و
بەتوندی ڕای کێشن ﴿إِلَىٰ سَوَاءِ الْجَحِيمِ﴾ تا (دەیبەنە) ناوەڕاستی دۆزەخ ٤٧ ﴿ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ﴾
پاشان بیڕێژن بەسەر سەریدا ﴿مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ﴾ هەندێ لە ئاگر و ئاوی زۆر گەرم ٤٨ ﴿ذُقْ﴾
(پێی دەوترێت) بیچێژە ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ﴾ (بەگاڵتە پێکردنیەوە پێی دەوترێت)چونکە
بەڕاستی تۆ بە دەسەڵات و بەڕێز بوویت (لە دونیادا) ٤٩ ﴿إِنَّ هَٰذَا مَا كُنتُم بِهِ تَمْتَرُونَ﴾ بێگومان ئەمە
ئەو سزایەیە کەئێوە گومانتان لێی هەبوو ٥٠ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ﴾ بەڕاستی پارێزکاران
وەخواترسان لە شوێنێکی بێوەیی و ئارام دان ٥١ ﴿فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لەناو باخات و کانیاودان
٥٢ ﴿يَلْبَسُونَ مِن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ﴾ لە ئاوریشمی ناسك و ئەستور دەپۆشن ﴿مُّتَقَابِلِينَ﴾
ڕووبەڕووی یەکتری دادەنیشن ٥٣ ﴿كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ﴾ هەروەها کیژانی چاوگەورە و جوان
دەکەینە هاوسەریان ٥٤ ﴿يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ﴾ لەو بەهەشتەدا هەموو جۆرە میوەیەك داوا دەکەن
﴿آمِنِينَ﴾ بەئاسوودەیی و بێوەیی ٥٥ ﴿لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ﴾ لە بەهەشتدا هەرگیز مردن
ناچەژن ﴿إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ﴾ جگە لەمردنی یەکەم جار (کەلە دونیادا بوو) ﴿وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾
وە (خوا) لەسزای دۆزەخ پاراستوونی ٥٦ ﴿فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمە بەخششە لەلایەن پەروەردگارتەوە
﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ٥٧ ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا بەڕاستی
ئەم قورئانەمان لەسەر زمانی تۆ ئاسان کردووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە ٥٨
﴿فَارْتَقِبْ إِنَّهُم مُّرْتَقِبُونَ﴾ ئیتر تۆ چاوەڕوان بە، بێگومان ئەوانیش چاوەڕوانن ٥٩

سوورەتی ﴿الْجَاثِيَةِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەواتاکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای
سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ هێنانە خوارەوەی ئەم قورئانە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لەلایەن
خوای باڵادەستی کاردروستەوەیە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان لە ئاسمانەکان و زەویدا
﴿لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ چەندەها بەڵگە هەیە بۆ باوەڕداران ﴿٣﴾ ﴿وَفِي خَلْقِكُمْ﴾ وە لە دروست کردنی خۆتان دا
﴿وَمَا يَبُثُّ مِن دَابَّةٍ﴾ وە ئەو گیانلەبەرانەی بڵاودەکاتەوە ﴿آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ چەند بەڵگە هەیە بۆ کەسانی
باوەڕی بەهێزیان هەیە ﴿٤﴾ ﴿وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وە لە جیاوازی شەو و ڕۆژدا ﴿وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِن رِّزْقٍ﴾
وە لەو بارانەی کەخوا لەئاسمانەوە دەیبارێنێت (کە هۆی ڕزق و ڕۆزی یە) ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ کە
بەهۆیەوە زەوی زیندوو دەکاتەوە (دەبوژێنێتەوە) ﴿وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ﴾ وە لە گۆڕانی بایەکاندا ﴿آيَاتٌ لِّقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ﴾ چەند بەڵگەهەیە بۆ کەسانێ کە تێ دەگەن ﴿٥﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾ ئائەمانە بەڵگەکانی خوان
﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ﴾ دەیخوێنینەوە بەسەرتدا بەڕاستی و دروستی ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ﴾ جا بە چی قسە و گوفتارێک
﴿بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ﴾ دوای خوا و بەڵگەکانی باوەڕ دەهێنن ﴿٦﴾ ﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ﴾ سزا و لەناوچوون
بۆ هەموو درۆزنێکی گوناهبار ﴿٧﴾ ﴿يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ﴾ کە بەڵگەکانی خوا دەبیستێت ﴿تُتْلَىٰ عَلَيْهِ﴾
بۆی دەخوێنرێتەوە ﴿ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا﴾ لەپاشان (لەسەر کافری) بەردەوامە چونکە خۆبەزل زانە
﴿كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا﴾ ئەڵێی هەر نەی بیستووە ﴿فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی مژدەی پێ بدە بەسزایەکی سەخت
﴿٨﴾ ﴿وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا﴾ وە هەرکاتێ شتێک لەبەڵگەکانمان ئاگادار بێت ﴿اتَّخَذَهَا هُزُوًا﴾ بەگاڵتەی
دەگرێ ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ ئەوانە سزای ڕیسواکەریان بۆ هەیە ﴿٩﴾ ﴿مِّن وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ﴾ لە پێشیانەوە
ئاگری دۆزەخە ﴿وَلَا يُغْنِي عَنْهُم﴾ هیچ سوودێکیان پێ ناگەیەنێ ﴿مَّا كَسَبُوا شَيْئًا﴾ ئەوەی لە(دونیا)دا
کردوویانە ﴿وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە ئەو پشتیوانانەی جگە لەخوا هەڵیان بژاردوون (سوودی
نی یە) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە سزایەکی زۆر گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٠﴾ ﴿هَٰذَا هُدًى﴾ ئەم قورئانە هۆی
ڕێنموونی یە ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن بە ئایەت و بەڵگەکانی پەروەردگاریان
﴿لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی پڕ ئازاری سەخت ﴿١١﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ﴾ خوا
ئەو زاتەیە دەریای بۆ ڕام هێناون ﴿لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ﴾ تا بەفەرمانی خوا کەشتی تیایدا بگەڕێ
﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ وە تا لەهەندێک بەخششی خوا بەهرەمەند بن ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی
سوپاسی خوا بکەن ﴿١٢﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەوی دا
هەیە بۆ ئێوەی ژێربار کردووە (وخستویەتیە خزمەتتانەوە) ﴿جَمِيعًا مِّنْهُ﴾ هەمووی لەلایەن خواوەیە
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بێگومان لەو شتانەدا چەند بەڵگە هەیە بۆ کەسانێک بیر
بکەنەوە ﴿١٣﴾

﴿قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بڵێ بەو کەسانەی بڕوایان هێناوە ﴿يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ﴾ چاو پۆشی بکەن
لەو کەسانەی هیوایان بە پاداشت و سزای خوا نییە ﴿لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی
خەڵکی بداتەوە بەگوێرەی ئەوەی کردوویانە ﴿١٤﴾ ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ﴾ هەر کەسێ چاکەی کرد
ئەوە (قازانجەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا﴾ وە هەر کەسێ خراپەی کرد ئەوە (زیانەکەی)
بۆ خۆیەتی ﴿ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ لەپاشان بۆلای پەروەردگارتان دەگەڕێنەوە ﴿١٥﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا
بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بە نەوەی ئیسرائیلمان بەخشی ﴿الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ﴾ پەیام
و حوکمڕانی و پێغەمبەرایەتی ﴿وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وە ڕۆزیمان دان لە شتە حەڵاڵ و پاکەکان
﴿وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وە ڕێزمان دان بەسەر جیهانیاندا ﴿١٦﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ﴾ وە بەڵگە
ڕوونەکانمان پێدان لە بارەی شەریعەتەوە ﴿فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ جیا جیا نەبوون
لەنێو خۆیاندا دوای ئەوە نەبێت زانستیان بۆ هات ﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ لەبەر دوژمنایەتی و حەسادەتی نێوان
خۆیان ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ بێگومان پەروەردگارت لەڕۆژی هەستانەوەدا لە نێوانیاندا
دادوەری دەکات ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەی جیاوازیان تێدا دەکرد ﴿١٧﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَى
شَرِيعَةٍ﴾ لە پاشان تۆمان خستە سەر شەریعەتێك ﴿مِنَ الْأَمْرِ﴾ لە بارەی ئاینەوە ﴿فَاتَّبِعْهَا﴾ تۆش
شوێنی بکەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وە شوێنی هەواو ئارەزووی ئەوانە مەکەوە کە نازانن
﴿١٨﴾ ﴿إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ بێگومان ئەوانە لەلایەن خواوە هیچ سوودێکت پێ ناگەیەنن
﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ وە بەڕاستی ستەمکاران هەندێکیان دۆست و پشتیوانی هەندێکیانن
﴿وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ﴾ وەخوا دۆست و پشتیوانی پارێزکاران ولەخواترسانە ﴿١٩﴾ ﴿هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ﴾ ئەم
قورئانە بیناییە و هۆی چاوڕوونی یە بۆ مەردومان ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ وە ڕێنموویی و میهرەبانییە
بۆ گەلێك کەباوەڕی پتەویان هەیە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ﴾ ئایا ئەوانەی کە خراپەکاریان
کردووە و گومان دەبەن ﴿أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئێمە ئەوانە وەکو کەسێك دادەنێین
کەبڕوایان هێناوە و چاکەکانیان کردووە ﴿سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ﴾ وەکو یەك بێت ژیانیان و مردنیان
﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ئای چەند خراپ دادوەری دەکەن ﴿٢١﴾ ﴿وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾
وەخوا ئاسمانەکان و زەوی بەهەق و ڕاستی دروست کردووە ﴿وَلِتُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ﴾ بۆ ئەوەی
هەموو کەسێك پاداشت بدرێتەوە ﴿بِمَا كَسَبَتْ﴾ بەگوێرەی ئەو کار و کردەوانەی کە کردوویەتی
﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿٢٢﴾

﴿أَفَرَءَيْتَ﴾ ئاخۆ بینیوتە ﴿مَنِ ٱتَّخَذَ إِلَٰهَهُۥ هَوَىٰهُ﴾ ئەو کەسەی هەواو ئارەزووی خۆی کردوتە پەرستراوی
خۆی ﴿وَأَضَلَّهُ ٱللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ خواش بەزانایی گومڕای کرد ﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِۦ وَقَلْبِهِۦ﴾ وە موری ناوە بەسەر
گوێ و دڵیدا ﴿وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِۦ غِشَٰوَةً﴾ وە پەردەی داوە بەسەر چاویدا ﴿فَمَن يَهْدِيهِ مِنۢ بَعْدِ ٱللَّهِ﴾ دەی جگە
لە خوا کێ ڕێنموونی دەکات ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی بۆچی بیر ناکەنەوە ٢٣ ﴿وَقَالُوا۟ مَا هِىَ﴾ وە وتیان
هیچ نیە ﴿إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنْيَا﴾ جگە لە ژیانی دونیامان ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَا﴾ وە دەمرین و دەژین ﴿وَمَا يُهْلِكُنَآ إِلَّا ٱلدَّهْرُ﴾
وە جگە لە ڕۆژگار هیچ شتێ ئێمە لەناو نابات ﴿وَمَا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾ وە ئەوانە ئەو قسانە هیچ زانیاریان
نیە ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ تەنها گومان دەبەن ٢٤ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێك بخوێنرێتەوە بەسەریاندا
﴿ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٍ﴾ بەڵگە ڕوونەکانمان ﴿مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ﴾ هیچ بەڵگەیەکیان نیە ﴿إِلَّآ أَن قَالُوا۟ ٱئْتُوا۟ بِـَٔابَآئِنَآ﴾ جگە
ئەوە کە دەڵێن باووباپیرانمان زیندووبکەنەوە ﴿إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ٢٥ ﴿قُلِ ٱللَّهُ
يُحْيِيكُمْ﴾ بڵێ: خوا زیندووتان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ﴾ لەپاشان دەتان مرێنێت ﴿ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ﴾ پاشان
کۆتان دەکاتەوە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییدا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ هیچ گومانی تێدا نیە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا
يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی مەردوومان نازانن ٢٦ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ وە بۆ خوایە موڵکداریتی
ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ﴾ ئەو ڕۆژەی قیامەت هەڵدەستێ ﴿يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ ٱلْمُبْطِلُونَ﴾ لەو
ڕۆژەدا بەتاڵ خوازەکان خەسارەمەندن ٢٧ ﴿وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً﴾ هەموو گەلێ دەبینی کۆمەڵ کۆمەڵ
کەوتوون بەسەر ئەژنۆدا ﴿كُلُّ أُمَّةٍ﴾ هەموو گەلێ ﴿تُدْعَىٰٓ إِلَىٰ كِتَٰبِهَا﴾ بانگ دەکرێ بۆلای پەڕاوەکەی
﴿ٱلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ﴾ ئەمڕۆ سزاو پاداشت دەدرێنەوە ﴿مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بە گوێرەی ئەو کردەوانەی کە دەتانکرد
٢٨ ﴿هَٰذَا كِتَٰبُنَا﴾ ئەمە پەڕاوەکەمانە ﴿يَنطِقُ عَلَيْكُم بِٱلْحَقِّ﴾ بەڕاستی لەسەرتان دەدوێ ﴿إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ﴾
بەڕاستی ئێمە وەك خۆی تۆمارمانەوە (وێنەمان گرتووە) ﴿مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوەی کە ئێوە دەتانکرد ٢٩
﴿فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ جا ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وکردەوە چاکەکانیان ئەنجامدەدا
﴿فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِى رَحْمَتِهِۦ﴾ ئەوە پەروەردگاریان دەیانخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ ٱلْفَوْزُ
ٱلْمُبِينُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی ئاشکرا ٣٠ ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕبوون ﴿أَفَلَمْ تَكُنْ ءَايَٰتِى تُتْلَىٰ
عَلَيْكُمْ﴾ (پێیان دەڵێن) ئاخۆ بەڵگەکانی ئێمەتان بەسەردا نەدەخوێنرایەوە ﴿فَٱسْتَكْبَرْتُمْ﴾ کەچی خۆتان
بە گەورە دەزانی ﴿وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ وە ئێوە گەلێکی تاوانبار بوون ٣١ ﴿وَإِذَا قِيلَ﴾ وە هەر کاتێ
بوترایە ﴿إِنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿وَٱلسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ وە ڕۆژی دوایی هیچ
گومانی تێدا نیە ﴿قُلْتُم مَّا نَدْرِى مَا ٱلسَّاعَةُ﴾ دەتان وت نازانین ڕۆژی دوایی چی یە ﴿إِن نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا﴾ ئێمە
تەنها گومان دەبەین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ﴾ وە ئێمە دڵنیا نین ٣٢

﴿وَبَدَا لَهُمْ﴾ وە دەردەکەوێت بۆیان ﴿سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا﴾ ئەو خراپانەی کە کردویانە ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە
دەوریان دەدا ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ تۆڵەی ئەوەی گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٣٣﴾ ﴿وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُمْ﴾ پێیان
دەوترێ ئەمڕۆ لەبیرتان دەکەین ﴿كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ هەر چۆنی ئێوە ئەم ڕۆژەتان لەبیر چوو
بوو ﴿وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ وە جێگای مانەوەی ئێوە دۆزەخە ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ وە هیچ یارمەتی دەرێکتان
نی یە ﴿٣٤﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِأَنَّكُمُ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەیە بێگومان ئێوە ﴿اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا﴾ بەڵگەکانی خواتان
بە گاڵتە دانابوو ﴿وَغَرَّتْكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وە ژیانی دونیا فریوی دان ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا﴾ جا ئەمڕۆ لەو
دۆزەخەدا دەرناهێنرێن ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ وە ڕێگە نادرێن داوای لێبوردنیش بکەن ﴿٣٥﴾ ﴿فَلِلَّهِ الْحَمْدُ﴾
جا هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوای ﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی
﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و پەروەردگاری جیهانیان ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ﴾ وە دەسەڵات و گەورەیی تەنها بۆ ئەوە
﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەهەموو ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵ و باڵادەست
و دانا و کارسازە ﴿٣٧﴾

سورەتی ﴿الأحقاف﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتە خوارەوە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لەلایەن خوای زاڵی
باڵادەستی کاربەجێوە ﴿٢﴾ ﴿مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە
دروستمان نەکردووە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ مەگەر بە هەق و ڕاستی و بۆ کاتێکی دیاری کراو نەبێت
﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کەچی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿عَمَّا أُنذِرُوا مُعْرِضُونَ﴾ لەوەی کە پێی ترسێنراوون
ڕوو وەردەگێڕن ﴿٣﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿مَّا تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەو
شتەی ئێوە دەیپەرستن جگە لە خوا ﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ﴾ پیشانم بدەن لە زەویدا چییان
دروست کردووە ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ یان لە (دروست کردنی) ئاسمانەکاندا بەشداریان کردووە
﴿ائْتُونِي بِكِتَابٍ﴾ دەی پەڕاوێکم بۆ بهێنن ﴿مِّن قَبْلِ هَٰذَا﴾ لە پێش ئەم (قورئانە هاتبێ) ﴿أَوْ أَثَارَةٍ مِّنْ عِلْمٍ﴾
یان زانیارییەک کە لە پێشووان بەجێی مابێت ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٤﴾
﴿وَمَنْ أَضَلُّ﴾ کێ گومڕاترە ﴿مِمَّن يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەو کەسەی کە هاوار لە غەیری خوا بکات
﴿مَن لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ﴾ کە وەڵامی نادەنەوە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ﴾ وە ئەو (هاوار
لێکراو)انە لە هاواری ئەوان ﴿غَافِلُونَ﴾ بێ ئاگان ﴿٥﴾

﴿وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ﴾ کاتێکیش خەڵک کۆدەکرێنەوە (لەقیامەت) دا ﴿كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً﴾ پەرستراوەکان
دەبنە دوژمنیان ﴿وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ﴾ وە(پەرستراوەکان) بەپەرستنەکەیان باوەڕ ناکەن ٦ ﴿وَإِذَا
تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ کاتێکیش ئایەتە ڕوونەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێنرێتەوە ﴿قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
ئەوانەی بێ باوەڕبوون دەڵێن ﴿لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ بەو قورئانەی بۆیان دێت ﴿هَٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ ئەمە
جادوویەکی ئاشکرا و دیارە ٧ ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یان دەڵێن (موحەممەد ﷺ) خۆی ئەم قورئانەی
هەڵبەستووە ﴿قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر خۆم هەڵم بەستبێ (خوا سزای بەئێم
دەدات) ﴿فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ ئەوسا ئێوەش لەبەرانبەر خوادا بۆ من هیچتان لە دەست نایەت
﴿هُوَ أَعْلَمُ﴾ خوا چاک دەزانێ ﴿بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ بەو تۆمەتانەی دەیدەن لەقورئان ﴿كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا﴾ ئەو
خۆی بەسە کەشایەت بێت ﴿بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان من و ئێوەدا ﴿وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ هەر ئەوە لێبوردەی
میهرەبانە ٨ ﴿قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ﴾ بڵێ من یەکەم پێغەمبەر نیم (نێردراوم) ﴿وَمَا أَدْرِي﴾ نازانم
﴿مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ﴾ چی بەسەر من و ئێوەش دەهێنرێ ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ تەنها پەیڕەوی ئەوە دەکەم
کە وەحی دەکرێت بۆم ﴿وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ وەمن تەنها ترسێنەرێکی ئاشکرام و بەس ٩ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ ئەگەر (ئەم قورئانە) لەلایەن خواوە بێ
﴿وَكَفَرْتُمْ بِهِ﴾ ئێوەش باوەڕتان پێ نەهێنابێ ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە کەسێک لە نەوەی
ئیسرائیل شایەتی دابێت ﴿عَلَىٰ مِثْلِهِ﴾ لەسەر وێنەی (ئەوەی وا لە) قورئاندا هەیە ﴿فَآمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ﴾
جا باوەڕی هێنابێت، کەچی ئێوە خۆتان بە گەورەزانی ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان
خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکاران ناکات ١٠ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن
﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ دەربارەی ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿لَوْ كَانَ خَيْرًا﴾ ئەگەر (ئیسلام و باوەڕهێنان) چاک بوایە
﴿مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ﴾ ئەوانە پێش ئێمە نەدەکەوتن بۆ ئەو (باوەڕ هێنانە) ﴿وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ﴾ چونکە خۆیان
بەو (قورئانە) ڕێنموون نەبوون ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ جا دواتر دەڵێن ﴿هَٰذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ﴾ ئەمە درۆ هەڵبەستێکی
کۆنە ١١ ﴿وَمِنْ قَبْلِهِ﴾ وە لەپێش ئەم (قورئانە)دا ﴿كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً﴾ تەوراتی موسا پێشەوا
و ڕەحمەت بوو ﴿وَهَٰذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ﴾ ئەم قورئانەش (کتێبەکانی پێش خۆی) بەڕاست دادەنێت
﴿لِسَانًا عَرَبِيًّا﴾ کە بەزمانی عەرەبییە ﴿لِيُنْذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ تاستەمکاران بترسێنێ ﴿وَبُشْرَىٰ لِلْمُحْسِنِينَ﴾
وە بۆ چاکەکاران مژدەیە ١٢ ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دەڵێن پەروەردگارمان
(الله) یە ﴿ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾ پاشان بەردەوام بوون (لەسەر باوەڕەکەیان) ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾
ئەوە نەترسیان لەسەرە و نەخەفەتیش دەخۆن ١٣ ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن
﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ لەپاداشتی ئەو کردەوانەی کە دەیانکرد
(لەدونیادا) ١٤

﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ﴾ وە ئێمە ئامۆژگاری ئادەمی مان کرد ﴿بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا﴾ بە چاکە کردن لە گەڵ دایك
و باوکی دا ﴿حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا﴾ دایکی بە ناڕەحەتی و ئازارەوە هەڵی گرتووە ﴿وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا﴾ وە بەئازار
و ناڕەحەتیش بوویەتی ﴿وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا﴾ ماوەی دووگیان بوون (ی دایك) پێی یەوە و بە
شیر بڕینەوەی سی مانگە ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ﴾ تا دەگاتە باڵی لاوی (پێ گەیشتوی لاشەیی و ژیری)
﴿وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً﴾ و دەگاتە چل ساڵی ﴿قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي﴾ دەڵێ ئەی پەروەردگار ڕام بهێنە
﴿أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي﴾ تا شوکرانە بژێری ئەو بەهرە و بیمەتانەت بکەم ﴿أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ﴾ کە ڕشتوتە
بەسەر من و دایك و باوکم دا ﴿وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ﴾ وە (ڕام بهێنە) کردەوەی چاك بکەم کە تۆ پێی ڕازی بیت
﴿وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي﴾ نەوەکانیشم چاك و صالح بکە ﴿إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ﴾ بێگومان بۆلای تۆ گەڕاومەتەوە
﴿وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە بەڕاستی من لە موسوڵمانی گەردن کەچم ﴿١٥﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن
﴿نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا﴾ کە ئێمە کردەوە چاکەکانیان لێ وەردەگرین ﴿وَنَتَجَاوَزُ عَن سَيِّئَاتِهِمْ﴾ و
چاوپۆشی دەکەین لە خراپەکانیان ﴿فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ﴾ لە ڕیزی بەهەشتییەکان ﴿وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِي﴾
ئەمە ئەو بەڵێنە ڕاستەیە ﴿كَانُوا يُوعَدُونَ﴾ کە بەڵێنیان پێ درابوو لە دونیادا ﴿١٦﴾ ﴿وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ﴾ ئەو
کەسەش کە بەباوك و دایکی بڵێت ﴿أُفٍّ لَّكُمَا﴾ ئوف لە دەس ئێوە ﴿أَتَعِدَانِنِي أَنْ أُخْرَجَ﴾ ئایا هەڕەشەم
لێ دەکەن کە (زیندوو دەکرێمەوە و لە گۆڕ) دێمە دەرەوە ﴿وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِن قَبْلِي﴾ لە کاتێکدا چەند
چین خەڵك پێش من ڕۆیشتوون (و زیندوو نەبوونەتەوە) ﴿وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ﴾ وە (دایکی و باوکی)
هەردووکیان هانا بۆ خوا دەبەن ﴿وَيْلَكَ آمِنْ﴾ (دەڵێن) هاوار بۆ تۆ باوەڕ بهێنە ﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان
بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَيَقُولُ﴾ کەچی ئەو دەڵێ ﴿مَا هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە تەنها ئەفسانەی پێشینانە و
هیچی تر ﴿١٧﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ﴾ بڕیار (ی خوا) یان بەسەردا چەسپا
﴿فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم﴾ لە ڕیزی ئەو ئوممەتانەدا کە پێش ئەمان ڕابووردوون ﴿مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ لە
جنۆکە و ئادەمیی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ﴾ بێگومان ئەوانە خۆیان زەرەرمەندن ﴿١٨﴾ ﴿وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِّمَّا عَمِلُوا﴾
وە بۆ هەریەك لەوانە پلە و پایە هەیە بە گوێرەی کردەوەکانیان ﴿وَلِيُوَفِّيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ﴾ تا خوا پاداشت
و سزای کردەوەکانیان بە تەواوی بداتەوە ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١٩﴾
﴿وَيَوْمَ﴾ وە (بیریان بخەرەوە) ئەو ڕۆژەی ﴿يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕن بەرانبەر
دۆزەخ ڕادەگیرێن ﴿أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) هەرچی خۆشییان بوو بەسەرتان برد ﴿فِي حَيَاتِكُمُ
الدُّنْيَا﴾ لە ژیانی دونیاتاندا ﴿وَاسْتَمْتَعْتُم بِهَا﴾ و لەزەتتان لێ برد و (ڕاتان بوارد) ﴿فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ﴾ بۆیە
ئەمڕۆ تۆڵەتان لێ دەسەنرێ ﴿عَذَابَ الْهُونِ﴾ بە سزایەکی ڕیسواکەر ﴿بِمَا كُنتُمْ﴾ لەبەر ئەوەی کە ئێوە
﴿تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ بە ناهەق خۆتان بە زل دەزانی لە زەوی دا ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَفْسُقُونَ﴾ وە
لەبەر ئەوەی لە فەرمانی خوا دەردەچوو بوون ﴿٢٠﴾

﴿وَاذْكُرْ أَخَا عَادٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی (هوودی) برای گەلی عاد بکە ﴿إِذْ أَنذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ﴾
کاتێ گەلەکەی ترساند لە (وڵاتی) ئەحقاف ﴿وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ﴾ بێگومان پێغەمبەرانی زۆر ڕابوردوون
﴿مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾ لە پێش و دوای ئەویشەوە ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾ (ووتوویانە) جگە لە خوا هیچی
تر مەپەرستن ﴿إِنِّي أَخَافُ﴾ بێگومان من دەترسم ﴿عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە سزای ڕۆژێکی گەورە بۆ ئێوە
(پێش بێ) ﴿٢١﴾ ﴿قَالُوا﴾ (گەلەکەی) ووتیان ﴿أَجِئْتَنَا لِتَأْفِكَنَا﴾ ئایا تۆ (ئەی هوود) هاتوویت هەتا لامان
بدەیت ﴿عَنْ آلِهَتِنَا﴾ لە (پەرستنی) پەرستراوەکانمان ﴿فَأْتِنَا﴾ دەی بۆمان بهێنە ﴿بِمَا تَعِدُنَا﴾ ئەو (سزا)
یەی بەڵێنت پێ دەداین ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر لە ڕاستگۆیانیت ﴿٢٢﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِندَ اللَّهِ﴾
(هوود) ووتی بێگومان زانیاری (ئەو سزا) لای خوایە و بەس ﴿وَأُبَلِّغُكُم مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ﴾ وە من تەنها
ئەوەی پێی نێردراوم پێتان ڕادەگەیەنم ﴿وَلَٰكِنِّي أَرَاكُمْ﴾ بەڵام من دەبینم ئێوە ﴿قَوْمًا تَجْهَلُونَ﴾ گەلێکی
نەزان و نەفامن ﴿٢٣﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا﴾ جا کاتێ ئەو (سزایە)یان بینی پەڵە هەورێک بوو ﴿مُّسْتَقْبِلَ
أَوْدِيَتِهِمْ﴾ بەرەو شیوەکانیان دێ (دڵخۆش بوون) ﴿قَالُوا هَٰذَا عَارِضٌ مُّمْطِرُنَا﴾ ووتیان ئەمە هەورێکە
بارانی پێیە بۆمان ﴿بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُم بِهِ﴾ (هوود ووتی نەخێر) بەڵکو ئەوە ئەو (سزا)یە بە پەلە داواتان
دەکرد ﴿رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بایەکی تێدایە سزای سەختی پێیە ﴿٢٤﴾ ﴿تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا﴾ بە فەرمانی
پەروەردگاری هەموو شتێك دەڕوخێنێ ﴿فَأَصْبَحُوا﴾ ئیتر وایان بەسەرهات ﴿لَا يُرَىٰ إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ﴾
تەنها شوێنی خانووەکانیان دەبینرا ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو جۆرە ﴿نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ﴾ سزای هۆزی
تاوانبار دەدەین ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا إِن مَّكَّنَّاكُمْ فِيهِ﴾ سوێند بەخوا ئەوەی بەوان (گەلی عاد) مان
دابوو (لە سامان و دەسەڵات) بە ئێوەمان نەدابوو ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً﴾ وە گوێ و چاو و
دڵمان پێدابوون ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ﴾ بەڵام سوود و کەڵکی پێ نەگەیاندن ﴿سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُم﴾
نە گوێ و نە چاو و نە دڵیان ﴿مِّن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك ﴿إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ چونکە ئەوان باوەڕیان
بە نیشانەکانی خوا نەبوو ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوری دان ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو سزای گاڵتەیان پێ
دەکرد ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا﴾ وە بێگومان لەناومان برد ﴿مَا حَوْلَكُم مِّنَ الْقُرَىٰ﴾ (دەشتووانی) ئەو شار و
دێهاتانەی کە بە دەوروبەرتان دابوون ﴿وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ﴾ وە بەڵگەو نیشانەی جۆراوجۆرمان نیشان
دان ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تا (لە بێ باوەڕی) بگەڕێنەوە ﴿٢٧﴾ ﴿فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ﴾ دەی بۆچی یارمەتی نەدان
﴿الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً﴾ ئەوانەی جگە لە خوا بۆ نزیك بوونەوە لە خوا کردبوویانە
پەرستراوی (خوایان) ﴿بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ﴾ (نەك یارمەتیان نەدان) بەڵکو گومیش بوون لێیان
﴿وَذَٰلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەوە بوو (سەرهەنجامی پەرستراوە) درۆکەیان و ئەو درۆیانەی هەڵیان
دەبەست ﴿٢٨﴾

﴿وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ﴾ وە (بیریان خەرەوە) کاتێك چەند جنۆکەیەکمان ناردە لات ﴿يَسْتَمِعُونَ
الْقُرْآنَ﴾ تا گوێ لە قورئان بگرن ﴿فَلَمَّا حَضَرُوهُ﴾ جا کاتێك ئامادەی گوێ گرتن لە قورئان بوون ﴿قَالُوا
أَنصِتُوا﴾ وتیان (بە یەکتری) بێدەنگ بن (و گوێ بگرن) ﴿فَلَمَّا قُضِيَ﴾ جا کە (قورئان خوێندنەکە)
تەواو بوو ﴿وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِم مُّنذِرِينَ﴾ هەموویان گەڕانەوە بۆ لای قەوم و هۆزەکەیان بە ترسێنەر (٢٩)
﴿قَالُوا يَا قَوْمَنَا﴾ وتیان ئەی هۆز و قەومەکەمان ﴿إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا﴾ بەڕاستی ئێمە گوێ بیستی کتێبێك
بووین ﴿أُنزِلَ مِن بَعْدِ مُوسَىٰ﴾ کە لەپاش موسا نێردراوەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پەڕاوەکانی
پێش خۆی بەڕاست دادەنێ ﴿يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ (خەڵك) ڕێنموویی دەکات بۆ هەق و
ڕێگەی ڕاستی (٣٠) ﴿يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ﴾ ئەی قەومەکەمان وەڵامی بانگخوازی خوا (موحەممەد ﷺ)
بدەنەوە ﴿وَآمِنُوا بِهِ﴾ و باوەڕی پێ بێنن ﴿يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ (خوا) لە تاوانەکانتان خۆش دەبێ
و دەیانسڕێتەوە ﴿وَيُجِرْكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ وە لە سزای سەخت دەتان پارێزێ (٣١) ﴿وَمَن لَّا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ﴾
هەرکەسیش وەڵامی بانگخوازی خوا (کە موحەممەدە ﷺ) نەداتەوە ﴿فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەو
بەهیچ جۆرێك ناتوانێ لە زەوی دا لە دەست خوا دەرچێ و خۆی قوتار کات ﴿وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ﴾
وە جگە لە خوا یارمەتیدەر و پشتیوانێکی نی یە ﴿أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ ئا ئەوانە لە گومڕایی یەکی
ئاشکرادان (٣٢) ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا ئەوانە نەیان زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ بەڕاستی
ئەو خوایەی ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ﴾ وە
لە دروست کردنیاندا ناتوانا و دەستەپاچە نەبووە، وە بەتوانایە مردووانیش زیندوو بکاتەوە ﴿بَلَىٰ﴾ بەڵێ
﴿إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە (٣٣) ﴿وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ﴾
وە ڕۆژێك بێ باوەڕان بەرانبەر دۆزەخ ڕادەگیرێن ﴿أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ﴾ (پێیان دەڵێن) ئایا ئەمە ڕاست نی یە
﴿قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا﴾ دەڵێن بەڵێ سوێند بە پەروەردگارمان ڕاستە ﴿قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ (خوا) دەفەرموێ
دەی ئەو سزایە بچێژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ چونکە ئێوە باوەڕتان پێ نەدەکرد (٣٤) ﴿فَاصْبِرْ﴾ کەواتە
خۆگربە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ﴾ هەروەکو پێغەمبەرانی خۆڕاگری
بەهێز دانیان بەخۆدا گرت ﴿وَلَا تَسْتَعْجِل لَّهُمْ﴾ وە پەلە مەکە بۆ (سزادان)یان ﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ﴾
ئەو ڕۆژەی کە (سزای) بەڵێن پێدراویان دەبینن وا دەزانن ﴿لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّن نَّهَارٍ﴾ تەنها ساتێك
لە ڕۆژ لە دونیادا ماونەتەوە ﴿بَلَاغٌ﴾ (ئەم قورئانە) ئاگاداری یە ﴿فَهَلْ يُهْلَكُ﴾ جا ئایا کەس لەناو
دەچێت ﴿إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ﴾ جگە لە گەلی لە سنوور دەرچوو نەبێت (٣٥)

سورەتی ﴿مُحَمَّد﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەو کەسانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ وە ڕێگری (خەڵک)یان کرد لە ڕێبازی خوا ﴿أَضَلَّ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ (خوا) کردەوەکانیان پوچەڵ دەکاتەوە ﴿١﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ ئەوانەش باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ وکردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿وَءَامَنُواْ بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ﴾ باوەڕیشیان هێنا بەو (قورئانە)ی کە بێ دراوەتە خوارەوە بۆ موحەممەد (ﷺ) ﴿وَهُوَ ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّهِمۡ﴾ تەنها ئەویش ڕاستەو لەلایەن پەروەردگاریانەوە هاتووە ﴿كَفَّرَ عَنۡهُمۡ سَيِّـَٔاتِهِمۡ﴾ خوا لە گوناهەکانیان خۆش بووە ﴿وَأَصۡلَحَ بَالَهُمۡ﴾ دڵ و هۆشیانی ڕێک و چاک کردوە ﴿٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوەش لەبەر ئەوەیە بەڕاستی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿ٱتَّبَعُواْ ٱلۡبَٰطِلَ﴾ شوێنی بەتاڵ و پوچ کەوتن ﴿وَأَنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ و بێگومان ئەوانەش ئیمانیان هێنا بوو ﴿ٱتَّبَعُواْ ٱلۡحَقَّ مِن رَّبِّهِمۡ﴾ شوێنی ئەو هەقە کەوتبوون کە لەلایەن پەروەردگاریانەوە هاتووە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئاوا بەو شێوە ﴿يَضۡرِبُ ٱللَّهُ لِلنَّاسِ أَمۡثَٰلَهُمۡ﴾ خوا نموونەی (کردەوەی) خەڵکیان بۆ دەهێنێتەوە ﴿٣﴾ ﴿فَإِذَا لَقِيتُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەمجا ئەگەر (لە جەنگدا) گەیشتن بەوانەی بێ باوەڕن ﴿فَضَرۡبَ ٱلرِّقَابِ﴾ ئەوە بدەن لە گەردنیان و بیانکوژن ﴿حَتَّىٰٓ إِذَآ أَثۡخَنتُمُوهُمۡ﴾ هەتا کاتێ کوشتاری زۆریان لێ دەکەن ﴿فَشُدُّواْ ٱلۡوَثَاقَ﴾ ئەمجا (دیلەکانیان) قایم ببەستنەوە ﴿فَإِمَّا مَنَّۢا بَعۡدُ﴾ جا دواتر یان بە منەت وچاکە (بەرەڵایان کەن) ﴿وَإِمَّا فِدَآءً﴾ یان بە فیدیە و بژێو ﴿حَتَّىٰ تَضَعَ ٱلۡحَرۡبُ أَوۡزَارَهَا﴾ هەتا جەنگ چەکەکان (بە بێ باوەڕان) دادەنێ (یان تا جەنگ کۆتایی دێت بە نەمانی بت پەرستی) ﴿ذَٰلِكَ وَلَوۡ يَشَآءُ ٱللَّهُ﴾ فەرمانی ئەوەیە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَٱنتَصَرَ مِنۡهُمۡ﴾ خۆی تۆڵەی لێ دەسەندن ﴿وَلَٰكِن لِّيَبۡلُوَاْ بَعۡضَكُم بِبَعۡضٍ﴾ بەڵام (فەرمانی پێدان بە جەنگ) تا بەیەکتری تاقیتان بکاتەوە ﴿وَٱلَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ ئەو کەسانەش لە پێناو ڕێبازی خوادا کوژران ﴿فَلَن يُضِلَّ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ ئەوە خوا هەرگیز (پاداشتی) کردەوەکانیان ون ناکات ﴿٤﴾ ﴿سَيَهۡدِيهِمۡ﴾ بێگومان ڕێنموویان دەکات ﴿وَيُصۡلِحُ بَالَهُمۡ﴾ و دڵ و بیریان پاک ساف دەکات ﴿٥﴾ ﴿وَيُدۡخِلُهُمُ ٱلۡجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمۡ﴾ وە دەیانخاتە ئەو بەهەشتەی بۆی باس کردوون ﴿٦﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِن تَنصُرُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەگەر ئێوە یارمەتی (ئاینی) خوا بدەن ﴿يَنصُرۡكُمۡ﴾ خواش ئێوە زاڵ و سەرکەوتوو دەکات (بەسەر کافراندا) ﴿وَيُثَبِّتۡ أَقۡدَامَكُمۡ﴾ وە پێیەکانتان جێگیر دەکات (لە جەنگدا خۆڕاگرتان دەکات) ﴿٧﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَتَعۡسًا لَّهُمۡ﴾ ئەوە بەدبەختی و سەرشۆڕی هەیانە ﴿وَأَضَلَّ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ وە (خوا) کردەوەکانیان پوچ و بێ مایە دەکات ﴿٨﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ﴾ ئەو تۆڵەیان لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿كَرِهُواْ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ﴾ ڕقیان لەو قورئانە بوو کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿فَأَحۡبَطَ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ بۆیە خواش کردەوەکانی پوچ کردەوە ﴿٩﴾ ﴿أَفَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ ئاخۆ ئەوانە بەڕووی زەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُواْ﴾ تا ببینن ﴿كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ﴾ ئەوانەی پێش خۆیان سەرەنجامیان چۆن بووە ﴿دَمَّرَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡ﴾ خوا لەناوی بردن ﴿وَلِلۡكَٰفِرِينَ أَمۡثَٰلُهَا﴾ (ئەی بێگومانی بێ) بۆ بێ باوەڕانیش سەرئەنجامی ئاوا هەیە ﴿١٠﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ﴾ چونکە بێگومان خوا ﴿مَوۡلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ پشتیوانی ئەوانەیە کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَأَنَّ ٱلۡكَٰفِرِينَ﴾ وە بێگومان بێ باوەڕانیش ﴿لَا مَوۡلَىٰ لَهُمۡ﴾ هیچ پشتیوانێکیان نییە ﴿١١﴾

﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوەی باشیان کردوە دەیانخاتە باخاتی بەهەشتەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان لەژێریاندا دەڕوات ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەش بێ باوەڕ بوون ﴿يَتَمَتَّعُونَ﴾ (لە دونیادا) ڕادەبوێرن و ﴿وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ﴾ وەك ئاژەڵ دەخۆن و دەلەوەڕێن ﴿وَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ﴾ وە دۆزەخ شوێنی مانەوەیانە ﴿١٢﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ﴾ وە (خەڵکی) زۆر شار هەبوون ﴿هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً﴾ کە بەهێزتر بوون ﴿مِّن قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجَتْكَ﴾ لەو (خەڵکی) مەککەیە کە تۆیان دەرکرد ﴿أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ لە ناومان بردن ﴿فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ﴾ و هیچ پشتیوانێکیان نەبوو ﴿١٣﴾ ﴿أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ﴾ ئاخۆ ئەو کەسەی بەڵگەی ڕوونی لە پەروەردگاریەوە بۆ هاتبێ (کە قورئانە) ﴿كَمَن زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ﴾ وەك ئەو کەس وایە کە کرداری خراپی بۆ جوان کرابێ و ڕازێنرابێتەوە ﴿وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُم﴾ شوێن هەواو ئارەزووی خۆیان کەوتبێ ﴿١٤﴾ ﴿مَّثَلُ الْجَنَّةِ﴾ شێوەی دیاری ئەو بەهەشتە وایە ﴿الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ کە بەڵێن دراوە بە پارێزکاران و خواناسان ﴿فِيهَا أَنْهَارٌ﴾ چەندەها ڕووباری تێدایە ﴿مِّن مَّاءٍ غَيْرِ آسِنٍ﴾ لە ئاوی سازگاری تام و بۆن نەگۆڕاو ﴿وَأَنْهَارٌ﴾ وە چەندەها ڕووبار ﴿مِّن لَّبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ﴾ لە شیر کە تامی نەگۆڕاوە ﴿وَأَنْهَارٌ مِّنْ خَمْرٍ﴾ وە چەندەها ڕووبار لە شەرابی دیاری ﴿لَّذَّةٍ لِّلشَّارِبِينَ﴾ بەلەزەت و خۆش بۆ نۆشەرانی ﴿وَأَنْهَارٌ مِّنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى﴾ وە چەند ڕووبارێکی تێدایە لە هەنگوینی پاڵفتە ﴿وَلَهُمْ فِيهَا مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ وە لەوێ هەموو جۆرە میوەهاتێکیان بۆ ئامادەیە ﴿وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ﴾ لەگەڵ لێبوردن لە پەروەردگاریانەوە ﴿كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ﴾ (ئایا ئەو بەهەشتییانە) وەکو کەسێك وان کە لە ئاگری دۆزەخدا بێ بەهەمیشەیی ﴿وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ﴾ ئاوی کوڵاو کوڵێنی دەرخوارد بدرێ کە ڕیخۆڵەکانیان پارچە پارچە بکات ﴿١٥﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) هەندێ لەوانە گوێت لێدەگرن ﴿حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِندِكَ﴾ بەڵام کاتێك لای تۆ دەردەچن ﴿قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ دەڵێن بەوانەی زانیاریان پێ دراوە (لە هاوەڵان) ﴿مَاذَا قَالَ آنِفًا﴾ ئەوە ئێستە موحەممەد (ﷺ) ووتی چی؟ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ کە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا ﴿وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە شوێن هەوا و ئارەزووی خۆیان کەوتوون ﴿١٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا﴾ ئەو کەسانەی هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿زَادَهُمْ هُدًى﴾ (خوا) شارەزاییان زیاد دەکات ﴿وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ﴾ وە تەقوا و پارێزکاری و خواناسیان پێ دەبەخشێ ﴿١٧﴾ ﴿فَهَلْ يَنظُرُونَ﴾ دەی ئایا ئەو (ناپاکانە) چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿إِلَّا السَّاعَةَ﴾ جگە لە قیامەت ﴿أَن تَأْتِيَهُم بَغْتَةً﴾ کە کتوپڕ بەخەیان بگرێت ﴿فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا﴾ دەی بێگومان هەندێ لە نیشانەکانی هاتوونە دی ﴿فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرَاهُمْ﴾ کاتێ (ڕۆژی دوایی) یەخەیان بگرێت ئیتر کەی بیردەکەنەوە ﴿١٨﴾ ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ کەواتە دڵنیابە و بزانە بێجگە لە (الله) هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاست نییە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ﴾ وە داوای لێبوردن بکە (لەخوا) بۆ گوناهی خۆت ﴿وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە بۆ (گوناهی) پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە بێگومان خوا دەزانێ ﴿مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ﴾ بە جم و جوڵتان (لە ڕۆژدا) و ئارام گرتنتان (لە شەودا) ﴿١٩﴾

﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە دەڵێن ﴿لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ﴾ بۆچی سورەتێك (لە قورئان) دانەبەزیوەتە خوارەوە؟ (دەربارەی جەنگ و جیهاد) ﴿فَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُّحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ﴾ کەچی کاتێك سورەتێکی ڕوون و دامەزراو نێردرایە خوارەوە و تیایدا باسی جەنگ کرا ﴿رَأَيْتَ الَّذِينَ﴾ دەبینی ئەو کەسانەی ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ کە لە دڵیاندا نەخۆشی (دوو ڕوویی) هەیە ﴿يَنظُرُونَ إِلَيْكَ﴾ تەماشای تۆ دەکەن ﴿نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ﴾ وەك تەماشا کردنی کەسێك کە لە ترسی مردن بە هۆشی خۆی چووبێت ﴿فَأَوْلَىٰ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوان وا چاکتر بوو ﴿٢٠﴾ ﴿طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ﴾ فەرمانبەردار بوونایە و قسەی جوان و چاکیان بکردایە ﴿فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ﴾ هەر کاتێکیش فەرمانی (جەنگ) درا (جێ بەجێ ی ناکەن) ﴿فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ﴾ خۆ ئەگەر لەگەڵ خوا ڕاستیان بکردایە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان ﴿٢١﴾ ﴿فَهَلْ عَسَيْتُمْ﴾ جا ئایا ئێوە بەتەمان (ئەی ناپاکان) ﴿إِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەگەر پشت هەڵکەن (لە ئیسلام و جیهاد) ﴿أَن تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەویدا ئاژاوە و خراپە بەرپابکەن ﴿وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ﴾ وە هەرچی پەیوەندی خزمایەتی یە بیپچڕێنن ﴿٢٢﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئا ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿لَعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ کە خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰ أَبْصَارَهُمْ﴾ وە کەڕی کردوون و چاویانی کوێر کردووە ﴿٢٣﴾ ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ﴾ ئاخۆ ئەوانە ووردنابنەوە لە قورئان (و تێی ناگەن)؟! ﴿أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا﴾ (وانی یە) بەڵکو دڵیان قوفڵی لێ دراوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەو کەسانەی ﴿ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِم﴾ پاشە و پاش گەڕانەوە لە ئاینەکەیان ﴿مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى﴾ لە پاش ئەوەی هەقیان بۆ ڕوون بوویەوە ﴿الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ﴾ شەیتان خراپەکانیانی بۆ جوان و ڕازاوە کردبوون ﴿وَأَمْلَىٰ لَهُمْ﴾ وە هیوا و ئومێد درێژی داناوون ﴿٢٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا﴾ چونکە ئەوان دەیان ووت ﴿لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ﴾ بەو کەسانەی کە ڕقیان بوو لەو قورئانەی خوا ناردبووی ﴿سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ﴾ ئێمە لە هەندێ کاردا گوێڕایەڵیتان دەکەین ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ﴾ وە خوا بە نهێنیەکانیان دەزانێ ﴿٢٦﴾ ﴿فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئاخۆ چۆن بێ (حاڵی ئەو ناپاکانە) کاتێ فریشتەکان گیانیان دەکێشن و ﴿يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ﴾ لە ڕوخسار و پاشیان دەدەن ﴿٢٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەو (جۆرە گیان کێشانە) ﴿بِأَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهَ﴾ لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەو بە شوێن شتێ کەوتبوون کە خوای تووڕە کردبوو ﴿وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ﴾ ڕەزامەندی خواشیان پێ ناخۆش بوو ﴿فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ﴾ بۆیە خواش کردەوەکانیانی پووچەڵ کردەوە ﴿٢٨﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ﴾ ئایا وا دەزانن ﴿الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ ئەوانەی کە نەخۆشی (ناپاکی) لە دڵیان دایە ﴿أَن لَّن يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَانَهُمْ﴾ کە خوا هەرگیز ڕق و کینەیان دەرناخات و ئاشکرای ناکات ﴿٢٩﴾

﴿وَلَوْ نَشَاءُ﴾ ئەگەر بمانویستایە ﴿لَأَرَيْنَاكَهُمْ﴾ ئەوانەمان پیشان دەدایت (کە دووڕوون) ﴿فَلَعَرَفْتَهُم
بِسِيمَاهُمْ﴾ ئەوسا هەر بەشێوە و دیمەنیاندا دەتناسین ﴿وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ﴾ وە بێگومان بە شێوازی
قسەشیاندا دەیانناسیت ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ﴾ وە دڵنیابن خوا بە هەموو کردەوەکانتان دەزانێت (٣٠)
﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ﴾ سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە ﴿حَتَّىٰ نَعْلَمَ﴾ تا دەری بخەین و دیاری ﴿الْمُجَاهِدِينَ
مِنكُمْ وَالصَّابِرِينَ﴾ موجاهیدان و خۆڕاگرانتان ﴿وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ﴾ وە تا هەواڵتان چی بە ئاشکرای کەین
(٣١) ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان کەسانێ کە بێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەرپێگری (خەڵک)
یان دەکرد لە ڕێبازی خوا ﴿وَشَاقُّوا الرَّسُولَ﴾ دژایەتی پێغەمبەریشیان دەکرد ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ﴾
پاش ئەوەی هەق و ڕاستیان بۆ ڕوون بوتەوە ﴿لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هیچ زیانێک بەخوا ناگەیەن
﴿وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ﴾ وە بە زوویی (خوا پیلان) و کردەوەکانیان پووچەڵ دەکاتەوە (٣٢) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی
خوا و پێغەمبەربن ﴿وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾ وە کردەوە (چاکە)کانتان هەڵمەوەشێنەوە (٣٣) ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
بێگومان ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەرپێگری (خەڵک)یان دەکرد لە ڕێبازی
خوا ﴿ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ پاشان بەبێ باوەڕی مردن ﴿فَلَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز خوا لێیان
خۆش نابێت (٣٤) ﴿فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْمِ﴾ جا (باوەڕداران) لاواز و سست مەبن و داوای ئاشتی
(و شەڕ وەستان) مەکەن ﴿وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ﴾ چونکە هەر ئێوە زاڵ و بەهێزترن ﴿وَاللَّهُ مَعَكُمْ﴾ (یارمەتی)
خواش لەگەڵ ئێوەدایە ﴿وَلَن يَتِرَكُمْ أَعْمَالَكُمْ﴾ وە (پاداشتی) کردەوەکانتان کەم ناکاتەوە (٣٥) ﴿إِنَّمَا
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ بێگومان ژیانی دونیا تەنها ﴿لَعِبٌ وَلَهْوٌ﴾ گاڵتە و گەپێکە (وەدەبڕێتەوە) ﴿وَإِن تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا﴾
خۆ ئەگەر باوەڕ بهێنن و لەخوا بترسن ﴿يُؤْتِكُمْ أُجُورَكُمْ﴾ (خوا) پاداشتی خۆتان پێ دەدات
﴿وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ﴾ وە داوای بەخشینی هەموو دارایی و ماڵتان لێ ناکات (٣٦) ﴿إِن يَسْأَلْكُمُوهَا﴾
ئەگەر (خۆ) داوای بەخشینی هەموو سامانتان لێ بکات ﴿فَيُحْفِكُمْ﴾ زۆریش داکۆکی بکات ﴿تَبْخَلُوا﴾
ئێوە چرووکی و ڕەزیلی دەکەن ﴿وَيُخْرِجْ أَضْغَانَكُمْ﴾ ورق و کینەی دەروونتان دەردەخات
(٣٧) ﴿هَا أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ﴾ بیدارین ئێوە ئەو کەسانەن ﴿تُدْعَوْنَ﴾ کە بانگ دەکرێن ﴿لِتُنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ تا بە
پێناوی خوادا ببەخشن ﴿فَمِنكُم مَّن يَبْخَلُ﴾ کەچی هەندێکتان ڕژدەی دەکەن ﴿وَمَن يَبْخَلْ﴾ هەر کەسیش
ڕژدەیی و ڕەزیلی بکات ﴿فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَن نَّفْسِهِ﴾ ئەوە بێگومان تەنها ڕژدیی لە (دژی) خۆی دەکات
﴿وَاللَّهُ الْغَنِيُّ﴾ چونکە خوا (دەوڵەمەند) و بێ نیازە ﴿وَأَنتُمُ الْفُقَرَاءُ﴾ هەر ئێوەن هەژار و پێ ئەوا
﴿وَإِن تَتَوَلَّوْا﴾ جا ئەگەر ئێوە پشت هەڵکەن (لە ئاینەکەتان) ﴿يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ (خوای گەورە)
ئێوە دەگۆڕێت بە کەسانێکی تر(ی زۆر چاک) ﴿ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُم﴾ پاشان (ئەوان) وەکو ئێوە نابن
(ڕاستگۆ لەگەڵ پەروەردگاریاندا) (٣٨)

سورەتی ﴿ الفتح ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بێگومان ئێمە سەرکەوتنێکی ئاشکرامان پێ دایت (کە ڕێککەوتنی حودەیبیەیە) ﴿١﴾ ﴿لِّيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ﴾ تا خوا خۆشی بێت ﴿مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ﴾ بە گوناهەکانی ڕابوردوو داهاتووت ﴿وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ﴾ وە نیعمەتی خۆی بەتەواوی بڕژێت بەسەرتدا ﴿وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ وە ڕێگای ڕاست پیشان بدات (بەردەوامت کات) ﴿٢﴾ ﴿وَيَنصُرَكَ اللَّهُ﴾ وە خوا سەرت بخات ﴿نَصْرًا عَزِيزًا﴾ بەسەرکەوتنێکی بالادەستانە ﴿٣﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ ئەو خوا زاتێکە ﴿أَنزَلَ السَّكِينَةَ﴾ ئارامی دابەزاندووەتە ﴿فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ناو دڵی ئیمانداران ﴿لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا﴾ تا ئیمانیان زیاد بکات ﴿مَّعَ إِيمَانِهِمْ﴾ لەگەڵ ئەو ئیمانەی کە هەیانە ﴿وَلِلَّهِ جُنُودُ﴾ تەنها هی خوایە سەربازانی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە هەمیشە خوا زانای کاردروستە ﴿٤﴾ ﴿لِّيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ تا پیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار بباتە ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتێک کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە ﴿وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ وە لە گوناهەکانیان خۆش ببێت ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عِندَ اللَّهِ﴾ وە ئەم (مەڵبەنە) لای خوا ﴿فَوْزًا عَظِيمًا﴾ سەرکەوتنێکی گەورەیە ﴿٥﴾ ﴿وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ﴾ وە تا سزای بدات پیاوان و ئافرەتانی (دوو ڕوو) و ناپاک و ﴿وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ﴾ پیاوان و ئافرەتانی هاوبەش پەیداکەری ﴿الظَّانِّينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ﴾ گومان بەرانی خراپ دەربارەی خوا ﴿عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ﴾ ئەوەی پە(لەبەر چووەی چاوەڕوانی دەکەن بۆ ئیمانداران) هەر بەسەر خۆیاندا دێت ﴿وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ وە خوا خەشمی لێ گرتوون و ﴿وَلَعَنَهُمْ﴾ نەفرینی لێ کردوون و ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ﴾ دۆزەخی بۆ ئامادە کردوون ﴿وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ ئای چ سەرئەنجامێکی خراپە ﴿٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ جُنُودُ﴾ تەنها هی خوایە سەربازانی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە بالادەستی کاربەجێیە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ﴾ بەڕاستی (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆمان ناردووە ﴿شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بەشایەت و مژدەدەر و ترسێنەر ﴿٨﴾ ﴿لِّتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بۆ ئەوەی باوەڕ بە خوا و پێغەمبەرەکەی بهێنن ﴿وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ﴾ وە پشتیوانی لێ بکەن و ڕێزی لێ بگرن ﴿وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ و تەسبیحاتی خوا بکەن بە بەیانیان و ئێواراندا ﴿٩﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی پەیمان دەدەن بەتۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿إِنَّمَا يُبَايِعُونَ
اللَّهَ﴾ بێگومان ئەوانە پەیمان بەخوا دەدەن ﴿يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ﴾ دەستی خوا لەسەر دەستی ئەو ئەوەیە
(ئەم ئایەتە پیرۆزەدا جێگیر کردن وباسکردنی سیفەتی دەست بۆ خودا هاتووە ئیمەش بڕوامان
پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولەیەکدانەوەیەک، وەشێوەکەی نازانین تەنها خودا خۆی دەیزانێت)
﴿فَمَن نَّكَثَ﴾ جا هەر کەس پەیمانەکەی شکاند ﴿فَإِنَّمَا يَنكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِ﴾ ئەوە بێگومان ئەو پەیمان
شکاندنە تەنها (زیانی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَوْفَىٰ﴾ هەر کەسیش وەفا بکات ﴿بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللَّهَ﴾ بەو
پەیمانەی کەداویەتی بەخوا ﴿فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا پاداشتی گەورەی دەداتێ ﴿١٠﴾
﴿سَيَقُولُ لَكَ﴾ بێگومان پێت دەڵێن ﴿الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ﴾ ئەو عەرەبە دەشتەکیانەی کەلە غەزاجی
مانەوە ﴿شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا﴾ سامان و خاوخێزانمان مەشغوڵیان کردین (نەیان هێشت بێین بۆ
غەزا) ﴿فَاسْتَغْفِرْ لَنَا﴾ لەبەر ئەوە داوای لێ خۆشبوونمان بۆ بکە ﴿يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِم مَّا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ﴾
ئەوەی بەزمانیان دەیڵێن لەدڵیاندا نی یە (وباوەڕیان پێی نیە) ﴿قُلْ فَمَن﴾ پێی بڵێ جا کێ ﴿يَمْلِكُ لَكُم مِّنَ اللَّهِ
شَيْئًا﴾ لەبەر بەر خوادا هیچی بەدەستە بۆتان ﴿إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا﴾ ئەگەر خوا زیانێکی بۆتان بوێت
﴿أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا﴾ یان سوودو قازانجێکی بۆتان بوێت ﴿بَلْ كَانَ اللَّهُ﴾ (وانیە کەدەیڵێن) بەڵکو خوا
﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ ئاگادارە بەهەرچیەک کەدەیکەن ﴿١١﴾ ﴿بَلْ ظَنَنتُمْ﴾ بەڵکو و گومانتان دەبرد کە
﴿أَن لَّن يَنقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا﴾ پێغەمبەر و ئیمانداران هەرگیز ناگەڕێنەوە بۆ ناو کەس
و کاری خۆیان (و شەهید دەبن) ﴿وَزُيِّنَ ذَٰلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ ئەو گومانە لەدڵتاندا ڕازێنرابووەوە
﴿وَظَنَنتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ﴾ وە گومانی خراپتان دەبرد ﴿وَكُنتُمْ قَوْمًا بُورًا﴾ و بەڕاستی ئێوە کەلێکی بەناو دەچن ﴿١٢﴾
﴿وَمَن لَّمْ يُؤْمِن﴾ و هەر کەس باوەڕی نەهێنابێ ﴿بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿فَإِنَّا أَعْتَدْنَا﴾
ئەوە بەڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە ﴿لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا﴾ بۆ ئەو بێ باوەڕانە ئاگرێکی هەڵگیرساو ﴿١٣﴾
﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی تەنها موڵکی خوایە ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ لەهەر کەس
کەبیەوێت خۆش دەبێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ سزای هەر کەسیش دەدات کەبیەوێت (لەتاوانباران)
﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ﴾ بێگومان بەجێماوان
لەغەزا دەڵێن ﴿إِذَا انطَلَقْتُمْ﴾ هەر کاتێک (لەمەدینە) دەرچوون ﴿إِلَىٰ مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا﴾ بۆ گرتنی
دەستکەوتەکان (غەنیمەت) ﴿ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ﴾ لێمان گەڕێن دواتان بکەوین ﴿يُرِيدُونَ أَن يُبَدِّلُوا كَلَامَ
اللَّهِ﴾ دەیانەوێ وتەی خوا (کە دەستکەوتەکانی خەیبەر بۆ بەشدارانی حودەیبیەیە) بگۆڕن ﴿قُل لَّن
تَتَّبِعُونَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێی هەرگیز نابێت شوێنمان کەون ﴿كَذَٰلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِن قَبْلُ﴾ چونکە
پێشتر خوا دەربارەتان هەروای فەرمووە ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ ئەمجا دواتر دەڵێن ﴿بَلْ تَحْسُدُونَنَا﴾ (وا نی یە)
بەڵکو حەسوودی بە ئێمە دەبەن ﴿بَلْ كَانُوا﴾ (وا نی یە) بەڵکو ئەوان ﴿لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ زۆر کەم
تێدەگەن ﴿١٥﴾

﴿قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ﴾ بڵێ بەجێماوان لەغەزا ﴿مِنَ الْأَعْرَابِ﴾ لە عەرەبە دەشتەکییەکان ﴿سَتُدْعَوْنَ﴾ لەمەولا بانگ دەکرێن ﴿إِلَىٰ قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ بۆ (جەنگ لەگەڵ) گەلێکی زۆر بەهێزی جەنگاوەر ﴿تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ﴾ (دەبێ) جەنگیان لەگەڵ بکەن یان خۆیان موسڵمان بن ﴿فَإِنْ تُطِيعُوا﴾ جا ئەگەر گوێڕایەڵ بن ﴿يُؤْتِكُمُ اللَّهُ﴾ خوا پێتان دەدات ﴿أَجْرًا حَسَنًا﴾ پاداشتێکی زۆرباش ﴿وَإِنْ تَتَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر سەرپێچی بکەن ﴿كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ﴾ هەروەک لەوەو پێش سەرپێچیتان کرد (لە حودەیبیە) ﴿يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزایەکی سەختتان دەدات ﴿١٦﴾ ﴿لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ﴾ بۆ کوێر گوناه نییە (بەشداری جیهاد نەکات) ﴿وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ﴾ بۆ شەلیش گوناه نییە ﴿وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ﴾ هەروەها بۆ نەخۆشیش گوناه نییە ﴿وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەس گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بێت ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ دەیباتە بەهەشتانێک ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان بەژێریدا دێن ودەچن ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّ﴾ هەر کەسێش سەرپێچی بکات ﴿يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزای سەختی دەدات ﴿١٧﴾ ﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ﴾ سوێند بەخوا بێگومان خوا ڕازی بوو ﴿عَنِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بەو ئیماندارانەی ﴿إِذْ يُبَايِعُونَكَ﴾ کە پەیمانیان پێدایت ﴿تَحْتَ الشَّجَرَةِ﴾ لەژێر درەختەکەدا (لە حودەیبیە) ﴿فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ جا خوا ئاگادار بوو بەوەی لە دڵیاندایە ﴿فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ﴾ بۆیە دڵنیایی و ئارامی بۆ ناردن ﴿وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا﴾ وە پاداشتی دانەوە بەسەرکەوتنێکی نزیک (کە ئازاد کردنی خەیبەر بوو) ﴿١٨﴾ ﴿وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا﴾ وە غەنیمەتی زۆر کە دەستی دەخەن ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە زاڵی باڵادەستی کاربەجێیە ﴿١٩﴾ ﴿وَعَدَكُمُ اللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی پێ داوون ﴿مَغَانِمَ كَثِيرَةً﴾ کە غەنیمەتی زۆر ﴿تَأْخُذُونَهَا﴾ (لە بێ باوەڕان) دەگرن ﴿فَعَجَّلَ لَكُمْ هَٰذِهِ﴾ بۆیە ئەم (غەنیمەتەی خەیبەر)ی بۆ پێش خستن ﴿وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ﴾ وە دەستی خەڵکی (مەککەی) لێتان کورت کرد ﴿وَلِتَكُونَ آيَةً﴾ تا (ئەم ڕووداوە) ببێتە بەڵگەیەک ﴿لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ باوەڕداران ﴿وَيَهْدِيَكُمْ﴾ وە ڕێنموویتان بکات ﴿صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٢٠﴾ ﴿وَأُخْرَىٰ لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا﴾ وە چەندەها (غەنیمەتی)تر هەیە کە هێشتا دەسەڵاتتان نییە بەسەریدا ﴿قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا﴾ بێگومان خوا ئاگای لە هەموویانە ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ وە خوا هەمیشە ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا﴾ بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵات و بەتوانایە ﴿٢١﴾ ﴿وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ئەوانەی کافرن جەنگیان لەدژتان بکردایە ﴿لَوَلَّوُا الْأَدْبَارَ﴾ بێگومان (تێک دەشکان و) هەڵدەهاتن ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُونَ﴾ پاشان دەستیان نەدەکەوت ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ دۆست و پشتیوانێک ﴿٢٢﴾ ﴿سُنَّةَ اللَّهِ﴾ ئەوە یاسا و دابی خوایە ﴿الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ﴾ کە بێگومان پێشتریش هەروا بووە ﴿وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ قەت نابینیت یاسای خوا هیچ گۆڕانکاری بەسەردا بێت ﴿٢٣﴾

﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ خوا ئەو زاتەیە ﴿كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ﴾ کەدەستی ئەوانی (کافران) لەئێوە کۆتا کرد ﴿وَأَيْدِيَكُمْ
عَنْهُم﴾ دەستی ئێوەشی لەوان (کۆتا کرد بەرێککەوتنی حودەیبیە) ﴿بِبَطْنِ مَكَّةَ﴾ لەناوجەرگەی مەککەدا
﴿مِن بَعْدِ﴾ لەپاش ئەوەی ﴿أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ﴾ ئێوەی بەسەر ئەواندا زال کرد ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾
وەخوا بەهەرچی ئێوە دەیکەن بینایە (٢٤) ﴿هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ هەر ئەوان (مەککەییەکان) بوون کافر بوون
﴿وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ وەرێگری ئێوەیان کرد (لەزیارەتی) مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز)
﴿وَالْهَدْيَ مَعْكُوفًا﴾ وە (مەڕ و بەهیمەت) قوربانییە وەستێنراوەکان (لەحودەیبیەدا) ﴿أَن يَبْلُغَ مَحِلَّهُ﴾ بگاتە
شوێنی سەربڕینی خۆی ﴿وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُّؤْمِنَاتٌ﴾ (خوا زالی دەکردن بەسەر مەککەدا لەو
ساڵەدا) ئەگەر پیاو و ئافرەتانی ئیماندار نەبوایە (لەناو کافرانی مەککەدا) ﴿لَّمْ تَعْلَمُوهُمْ﴾ کەئێوە نەتان
دەناسین ﴿أَن تَطَئُوهُمْ﴾ پێتان پێدادەنان (دەتان کوشتن) ﴿فَتُصِيبَكُم مِّنْهُم مَّعَرَّةٌ﴾ جا بەهۆیانەوە تووشی
ئەوان دەبوون ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بێ ئەوەی بزانن ﴿لِّيُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ﴾ تاخوا بیخاتە بەر بەزەیی خۆی
﴿مَن يَشَاءُ﴾ ئەو کەسەی کەخۆی دەیەوێت ﴿لَوْ تَزَيَّلُوا﴾ بەڵام ئەگەر (ئیمانداران و کافران لەمەککەدا)
لەیەکتر جیابوونایەتەوە ﴿لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ بێگومان بێباوەڕەکانیانمان سزادەدا ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾
بەسزایەکی سەخت (٢٥) ﴿إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ﴾ کاتێک ئەوانەی بێ باوەڕن دەمار
گیرییان خستە دڵیانەوە ﴿حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ﴾ کەدەمارگیری نەفامی یە ﴿فَأَنزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ﴾ جا خواش
دڵنیایی و ئارامی خۆی ناردە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ پێغەمبەر ﷺ و ئیمانداران
﴿وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ﴾ وەباوەڕداری پابەند کرد بەوشەی (لا اله الا الله محمد رسول الله) وە
﴿وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا﴾ وەئەوان بەو وشەیە شایستەتر بوون و خاوەنی بوون ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾
وەخوا بەهەموو شتێک ئاگادار و زانایە (٢٦) ﴿لَّقَدْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ﴿صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ﴾
خوا ئەو خەوەی کەپێغەمبەرەکەی دیبوی بەڕاستی گێڕا و هێنایەدی ﴿لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ﴾ کە (ووتبوی)
دڵنیابن دەچنە ناو مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) ﴿إِن شَاءَ اللَّهُ﴾ بەویستی خوا ﴿آمِنِينَ﴾ بەئارامی و
بێ ترس ﴿مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ﴾ سەرتان تاشیوەیان کورتتان کردوەتەوە ﴿لَا تَخَافُونَ﴾ (لەدوژمن)
ناترسن ﴿فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا﴾ جا ئەوەی (خوا) دەیزانی ئێوە نەتان دەزانی (کەخێر لەڕێککەوتن دایە)
﴿فَجَعَلَ مِن دُونِ ذَٰلِكَ﴾ وەجگە لە (چوونە مەککە) بڕیاری داوە ﴿فَتْحًا قَرِيبًا﴾ سەرکەوتنێکی نزیک
(بۆ ئێوە بە کەڕێککەوتنی حودەیبیەیە) (٢٧) ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەپێغەمبەرەکەی
ناردووە ﴿بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ﴾ بەڕێنموونی و ئاینی ڕاستەوە ﴿لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ تا بەسەر
هەموو ئاینێکدا زالی بکات ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ تەنها خوا بەسە کە شاهید بێت لەسەر ئەمە (٢٨)

﴿مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ﴾ موحەممەد ﷺ پێغەمبەری خوایە ﴿وَالَّذِينَ مَعَهُ﴾ ئەو (باوەڕدار)انەش کەلەگەڵیدان ﴿أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ﴾ بەرامبەر بێ باوەڕان توندوتیژن و ﴿رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوان خۆیاندا بەرەحمن ﴿تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا﴾ دەیان بینی (هەمیشە) لە کڕنوش و سوژدە بردنـدان ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا﴾ داوای فەزڵ و ڕەزامەندی خودا دەکەن ﴿سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِم﴾ نیشانەیان لە ناو چاوانیاندا دیارە ﴿مِّنْ أَثَرِ السُّجُودِ﴾ بەهۆی زۆر سوژدە بردن (یانەوە) ﴿ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَاةِ﴾ جا ئەو (هەوڵە بەڕێزانە) ئەوە نموونە و صیفەتیان بوو لە تەوراتدا ﴿وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنجِيلِ﴾ وە نموونە و صیفەتیان لە ئینجیلیشدا ﴿كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ﴾ وەك ڕووەك و کشتوکاڵێك وایە چەکەرەی دەرکردبێت (سەوز بووبێ) ﴿فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ﴾ ئەمجا چەکەرەکەی بەهێز کردبێ و قایم بووبێ ﴿فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِ﴾ جا لەسەر لاسکی خۆی ڕێك وەستابێ ﴿يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ﴾ (ئەوەندە جوان بێ) جوتیارەکانی سەرسام کردبێ ﴿لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ﴾ تا بە (زۆر بوونی) هەوەڵانی داخ و مەراق بدا بەکافران ﴿وَعَدَ اللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی داوە ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُم﴾ بەوانەیان کە باوەڕیان هێناوە وکردەوەی چاکەیان کردووە ﴿مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ بە لێبوردن و پاداشتی گەورە (کە بەهەشتە) ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿ الحجرات ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تُقَدِّمُوا﴾ پێش مەکەون (لە هیچ کاروبڕیارێکدا) ﴿بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ لەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بیسەری زانایە ﴿١﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ﴾ دەنگتان بەرز مەکەنەوە ﴿فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ﴾ بەسەر دەنگی پێغەمبەردا ﷺ ﴿وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ﴾ وە بەدەنگی بەرز قسەی لەگەڵ مەکەن ﴿كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ﴾ وەك دەنگ بەرز کردنەوەتان لەگەڵ یەکتریدا ﴿أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ﴾ نەوەکو کردەوەکانتان بەتاڵ بێتەوە ﴿وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ و خۆشتان هەستی پێ مەکەن ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ﴾ دەنگیان نزم دەکەنەوە ﴿عِندَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ لەخزمەتی پێغەمبەردا ﷺ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾ خوا دڵیانی تاقی کردۆتەوە و پاکی کردووەتەوە ﴿لِلتَّقْوَىٰ﴾ بۆ تەقوا و خواناسی ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ لێ خۆش بوون و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەو کەسانەی ﴿يُنَادُونَكَ مِن وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ﴾ لە دەرەوەی ژوورەکان بانگت دەکەن (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ زۆربەیان نەفامن و بێ ئاگەن ﴿٤﴾

﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا﴾ خۆ ئەگەر چاوەڕوانیان بکردایە ﴿حَتَّىٰ تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ﴾ تادەرچوویتە دەرەوە بۆ لایان ﴿لَكَانَ
خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە چاکتر بوو بۆیان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ٥ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ﴾ ئەگەر گوناهکاری هەواڵێکی گرنگی هێنا بۆتان
﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ ئەوە لێی بکۆڵنەوە (تاڕوون ببێتەوە) ﴿أَن تُصِيبُوا﴾ نەوەك زیان بگەیەنن ﴿قَوْمًا بِجَهَالَةٍ﴾
بەخەڵکێك بەنەزانیی ﴿فَتُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ﴾ ئەوسا پەشیمان بن لەوکارەی کەکردووتانە
٦ ﴿وَاعْلَمُوا﴾ زۆر چاك بزانن ﴿أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ﴾ کە بێگومان پێغەمبەری خوا لە ناوتاندایە
﴿لَوْ يُطِيعُكُمْ﴾ ئەگەر بەگوێ ی ئێوەی بکردایە ﴿فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ﴾ لەزۆرێك لەکارەکاندا ﴿لَعَنِتُّمْ﴾
تووشی ناڕەحەتی دەبوون ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵام خوا ﴿حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ﴾ ئیمانی لاتان خۆشەویست
کردووە ﴿وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ وە لەدڵتاندا (شیرین و) ڕازاوەی کردووە ﴿وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ﴾ وە بێزراو و
ناشیرینی کردووە لەلاتان ﴿الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ﴾ بێ باوەڕیی و تاوان و سەرپێچی فەرمانی خوا
﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ﴾ هەر ئەوانەن شارەزا و لەسەر ڕێبازی ڕاستن ٧ ﴿فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً﴾ (ئەوە)
بەخشش و نیعمەتێکە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ خواش زانا و دانایە ٨ ﴿وَإِن طَائِفَتَانِ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر دوو کۆمەڵ لەئیمانداران ﴿اقْتَتَلُوا﴾ دژبەیەکتر جەنگیان کرد ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا﴾
ئەوە لەنێوانیاندا ئاشتەوایی بکەن ﴿فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا﴾ ئەمجا ئەگەر کۆمەڵێکیان دەست درێژی
وسەرکەشی کرد ﴿عَلَى الْأُخْرَىٰ﴾ بەسەر کۆمەڵێکی تریان ﴿فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي﴾ ئەوە ئێوە (ئەی موسوڵمانان)
دژی ئەوەیان بجەنگن دەست درێژی دەکات ﴿حَتَّىٰ تَفِيءَ﴾ تا دەگەڕێتەوە ﴿إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ﴾ بۆ فەرمانی
خوا (ملکەچی فەرمانی خوا دەبێ) ﴿فَإِن فَاءَتْ﴾ ئەمجا ئەگەر گەڕایەوە ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوسا
لەنێوانیاندا ئاشتەوایی بکەن ﴿بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا﴾ بەدادگەرانە و ڕاست و دادپەروەر بن (لەنێوانیاندا)
﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ دادپەروەرانی خۆش دەوێ ٩ ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾
بێگومان تەنها باوەڕداران برای یەکترن ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ﴾ کەواتە لەنێوان دوو براتاندا (ئەگەر
هەبوو) ئاشتەوایی بکەن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا ڕەحمتان پێ بکات ١٠
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ﴾ باهیچ کۆمەڵە پیاوێك گاڵتە
نەکەن بەکۆمەڵێکی تریان ﴿عَسَىٰ أَن يَكُونُوا﴾ ڕەنگە گاڵتە پێ کراوەکان ﴿خَيْرًا مِّنْهُمْ﴾ لە گاڵتەکەرەکان
باشتربن (لای خوا) ﴿وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ﴾ وە ژنانێك گاڵتە نەکەن بەژنانێکی تر ﴿عَسَىٰ أَن يَكُنَّ﴾ ڕەنگە
ئافرەتە گاڵتە پێکراوەکان ﴿خَيْرًا مِّنْهُنَّ﴾ لە ئافرەتە گاڵتەکەرەکان باشتربن (لای خوای گەورە)
﴿وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ﴾ تانە وتەشەر لەیەکتری مەدەن (لەعەیبی خۆتاندا) ﴿وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ﴾ ناوو ناتۆرە
لەیەکتری مەنێن ﴿بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ﴾ ئای چەند خراپە ناوبردنی کە گوناهە (بە موسوڵمان بڵێیت
کافر، یان داوێن پیس) ﴿بَعْدَ الْإِيمَانِ﴾ پاش باوەڕ هێنان ﴿وَمَن لَّمْ يَتُبْ﴾ جا ئەوەی پەشیمان نەبێتەوە
﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئەوە ئەوانە هەر خۆیان ستەمکارن ١١

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ﴾ خۆتان لەزۆرێک لە گومانەکان بپارێزن ﴿إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ﴾ چونکە بەڕاستی هەندێک لە گومانەکان تاوانن ﴿وَلَا تَجَسَّسُوا﴾ سیخوڕی مەکەن (بەدوای ناتەواوی یەکتردا مەگەڕێن) ﴿وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا﴾ لەپاشملە بەخراپ باسی یەکتری مەکەن ﴿أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ﴾ ئایا کام لەئێوە پێی خۆشە ﴿أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ﴾ کە گۆشتی برا (ئاینی یەکەی) بخوات؟ ﴿مَيْتًا﴾ مردووی ﴿فَكَرِهْتُمُوهُ﴾ بێگومان قێزتان لێی دێتەوەو پێتان ناخۆشە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ﴾ بێگومان خوا تەوبە گیراکەری بەبەزەییە ﴿١٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ﴾ بێگومان ئێمە دروستمان کردوون ﴿مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى﴾ لە نێر و مێ یەک ﴿وَجَعَلْنَاكُمْ﴾ وە کردومانن ﴿شُعُوبًا وَقَبَائِلَ﴾ بەچەند گەل و هۆزێکەوە ﴿لِتَعَارَفُوا﴾ تا یەکتری بناسن ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی بەڕێزترینتان لای خوا ﴿أَتْقَاكُمْ﴾ ئەو کەسەتانە زیاتر لەخودا دەترسێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ بێگومان خوا زانای ئاگادارە ﴿١٣﴾ ﴿قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا﴾ عەرەبە دەشتەکیەکان وتیان باوەڕمان هێناوە ﴿قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ باوەڕتان نەهێناوە ﴿وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا﴾ بەڵکو بڵێن موسڵمان بووین (بەسەر زارەکی) ﴿وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ چونکە هێشتا باوەڕ نەچووەتە ناو دڵەکانتانەوە ﴿وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ خۆ ئەگەر گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بن ﴿لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا﴾ هیچ لە (پاداشتی) کردەوەکانتان کەم ناکاتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان ئیماندارانی ڕاستەقینە ئەوانەن ﴿الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کە باوەڕیان هێناوە بە خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا﴾ پاشان دوو دڵ نەبوون (لە ئیمانەکەیاندا) ﴿وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ﴾ وە بەماڵ و گیانیان تێکۆشانیان کردووە ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەپێناو ڕێبازی خوادا ﴿أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾ هەر ئەوانەن ڕاستگۆیان ﴿١٥﴾ ﴿قُلْ أَتُعَلِّمُونَ اللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئێوە خوا ئاگادار دەکەن ﴿بِدِينِكُمْ﴾ بەئاینەکەتان ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ لە کاتێکدا خوا ئاگادارەو دەزانێ ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ بەهەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بەهەموو شتێک زانایە ﴿١٦﴾ ﴿يَمُنُّونَ عَلَيْكَ﴾ ئەو کەسانە منەت دەکەن بەسەر تۆدا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَنْ أَسْلَمُوا﴾ کە موسڵمان بوون ﴿قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ﴾ تۆش بڵێ منەتی موسڵمان بوونی خۆتان بەسەر مندا مەکەن ﴿بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ﴾ بەڵکو خوا منەت دەکات بەسەر ئێوەدا ﴿أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ﴾ کە ڕێنموویی کردوون بۆ باوەڕهێنان ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن (کە ئیماندارن) ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ ﴿غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ نهێنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وەخوا بینایە بەهەر کردەوەیەک کە ئێوە دەیکەن ﴿١٨﴾

سورەتی ﴿ قٓ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قٓ﴾ بە (قاف) دەخوێندرێتەوە ماناکەی تەنها خوا دەیزانێ بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ﴿وَٱلۡقُرۡءَانِ ٱلۡمَجِيدِ﴾ سوێند بەقورئانی بەرز و بەڕێز (تۆ پێغەمبەری خوای ئەی موحەممەد ﷺ) (١)
﴿بَلۡ عَجِبُوٓاْ﴾ بەڵام (بێ باوەڕان) سەریان سوڕماوە ﴿أَن جَآءَهُم مُّنذِرٞ مِّنۡهُمۡ﴾ لەوەی کە پێغەمبەرێکی ترسێنەریان
بۆ هاتووە لە خۆیان ﴿فَقَالَ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ جا بێ باوەڕان دەیان ووت ﴿هَٰذَا شَيۡءٌ عَجِيبٌ﴾ ئەمە شتێکی سەیرە (٢) ﴿أَءِذَا
مِتۡنَا﴾ ئایا کاتێ مردین و ﴿وَكُنَّا تُرَابٗا﴾ بووین بەخۆڵ (چۆن زیندوو دەبینەوە) ﴿ذَٰلِكَ رَجۡعُۢ بَعِيدٞ﴾ ئەوە گەڕانەوەیەکی
دوورە و نابێ (٣) ﴿قَدۡ عَلِمۡنَا﴾ بێگومان ئێمە دەزانین ﴿مَا تَنقُصُ ٱلۡأَرۡضُ مِنۡهُمۡ﴾ زەوی چەندی لە لاشەیان
دەخوات (هیچیمان لێ وون نابێ) ﴿وَعِندَنَا كِتَٰبٌ حَفِيظُۢ﴾ پەڕاوێکیشمان لایە کە پارێزەری هەموو شتێکە (٤)
﴿بَلۡ كَذَّبُواْ بِٱلۡحَقِّ﴾ (زیندوو بوونەوە دوور نییە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان بەقورئان نەکرد ﴿لَمَّا جَآءَهُمۡ﴾ کاتێک
بۆیان هات ﴿فَهُمۡ فِيٓ أَمۡرٖ مَّرِيجٍ﴾ بۆیە ئەوان لەناو کارێکی تێکەڵ و پێکەڵدان (٥) ﴿أَفَلَمۡ يَنظُرُوٓاْ إِلَى ٱلسَّمَآءِ فَوۡقَهُمۡ﴾
دەی ئایا سەرنجی ئەو ئاسمانەیان نەداوە کە لەسەریانەوەیە ﴿كَيۡفَ بَنَيۡنَٰهَا وَزَيَّنَّٰهَا﴾ چۆن دروستمان
کردووە و ڕازاندوومانەتەوە ﴿وَمَا لَهَا مِن فُرُوجٖ﴾ وەهیچ درز و کەلێنێکی تێدا نییە (٦) ﴿وَٱلۡأَرۡضَ مَدَدۡنَٰهَا﴾
زەویشمان ڕاخستووە ﴿وَأَلۡقَيۡنَا فِيهَا رَوَٰسِيَ﴾ چەندەها شاخی دامەزراوەمان تێدا داناوە ﴿وَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا﴾ ڕواندومانە
تیشیدا ﴿مِن كُلِّ زَوۡجِۢ بَهِيجٖ﴾ هەموو جۆرە ڕووەکێکی جوان (٧) ﴿تَبۡصِرَةٗ وَذِكۡرَىٰ﴾ مایەی چاو ڕوونی و پەند و
بیرخەرەوە بێت ﴿لِكُلِّ عَبۡدٖ مُّنِيبٖ﴾ بۆ هەموو بەندەیەکی تەوبە کار و گەڕاوە بۆ لای خوا (٨) ﴿وَنَزَّلۡنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾
وە لەئاسمانەوە باراندوومانە ﴿مَآءٗ مُّبَٰرَكٗا﴾ بارانێکی بەپیت و بەرز ﴿فَأَنۢبَتۡنَا بِهِۦ﴾ جابەو بارانە ڕواندوومانە
﴿جَنَّٰتٖ وَحَبَّ ٱلۡحَصِيدِ﴾ باخات و دانەوێڵە(ی ئەو کشتوکاڵانەی) کە درەوییە دەکرێن (٩) ﴿وَٱلنَّخۡلَ بَاسِقَٰتٖ﴾
هەروەها دارخورمای بەرز و بڵند ﴿لَّهَا طَلۡعٞ نَّضِيدٞ﴾ بە هێشووی پێک بەستراوەوە (١٠) ﴿رِّزۡقٗا لِّلۡعِبَادِ﴾ (تاکو ببێتە)
ڕزق و ڕۆزی بۆ بەندەکان ﴿وَأَحۡيَيۡنَا بِهِۦ بَلۡدَةٗ مَّيۡتٗا﴾ هەر بەو بارانە زەوی مردوو (ووشک) دەبووژێنینەوە
﴿كَذَٰلِكَ ٱلۡخُرُوجُ﴾ زیندوو کردنەوە(ی مردوانیش) هەر بەو شێوەیە (١١) ﴿كَذَّبَتۡ قَبۡلَهُمۡ﴾ پێش ئەمانیش باوەڕیان
نەهێنا (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿قَوۡمُ نُوحٖ وَأَصۡحَٰبُ ٱلرَّسِّ وَثَمُودُ﴾ گەلی نوح و خاوەن چاڵ و بیرەکان و (گەلی)
ثەموود (١٢) ﴿وَعَادٞ وَفِرۡعَوۡنُ وَإِخۡوَٰنُ لُوطٖ﴾ وە گەلی عاد و فیرعەون و گەلی لوطیش (١٣) ﴿وَأَصۡحَٰبُ ٱلۡأَيۡكَةِ وَقَوۡمُ تُبَّعٖ﴾
هەروەها خاوەن باخاتە چڕ و پڕەکان و گەلی توبەعیش ﴿كُلّٞ كَذَّبَ ٱلرُّسُلَ﴾ هەر هەموویان باوەڕیان نەهێنا
بەپێغەمبەرەکانیان ﴿فَحَقَّ وَعِيدِ﴾ بۆیە هەڕەشەی (من لەوان) هاتەدی (١٤) ﴿أَفَعَيِينَا بِٱلۡخَلۡقِ ٱلۡأَوَّلِ﴾ جا ئایا ئێمە
لەدروستکردنی یەکەم جاردا دەستەوەستان بووین (تاوەکو نەتوانین زیندووتان بکەینەوە)؟! ﴿بَلۡ هُمۡ﴾ (بەڵکو وانییە)
بەڵکو ئەوان ﴿فِي لَبۡسٖ مِّنۡ خَلۡقٖ جَدِيدٖ﴾ لە گومانێکدان لە دروست بوونەوەیەکی تازە لە نوێ (١٥)

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ﴾ سوێند بەخوا ئێمە ئادەمیمان بەدی هێناوە و ﴿وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ﴾ چاك ئاگاداریین
بەو خەیاڵ و خەتەرانەی دێن بەدڵ و دەروونیدا ﴿وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ﴾ وئێمە لەوەوە نزیکترین (واتە خوای گەورە
عیلم و زانینی سەواری هەیە بە هەموو جموجوڵێکی ئادەمیزاد) ﴿مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ﴾ لە شادەماری دڵی ﴿١٦﴾
﴿إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ﴾ کاتێك ئەو دوو فریشتە (کرداری) تۆمار دەکەن ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ﴾ کە لەلای
ڕاست و لای چەپیەوە دانیشتوون ﴿١٧﴾ ﴿مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ﴾ هەر ووتەیەك لەدەمی دەرچێ ﴿إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾
چاودێرێکی بەسەرەوەیە (و دەینووسێ) ﴿١٨﴾ ﴿وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ﴾ نارەحەتی و بێهۆشی مردن دێت بەگەڵ
ڕاستیەکاندا ﴿ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ﴾ (پێی دەووترێ) ئەمە ئەو (مردنە)یە کە خۆت لێ دەپاراست و لادەدا
﴿١٩﴾ ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ ئەمجا فوو دەکرێ بە (شەیپوور) کەڕەنادا ﴿ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ﴾ ئەوە ڕۆژی (بەدی هاتنی)
هەڕەشەکانە ﴿٢٠﴾ ﴿وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا﴾ لەگەڵ هەموو کەسێکدا دێت (بۆ مەحشەر) ﴿سَائِقٌ وَشَهِيدٌ﴾ دوو
فریشتە، یەکێکیان پێش خۆی داوە، ئەوی دیکەشیان شاهیدی لەسەر ئەدات، (لەتەواوی ئەو کار و کردەوانەی
کە کردوویی لە دونیادا) ﴿٢١﴾ ﴿لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا﴾ (پێی دەووترێت) سوێند بەخوا بەڕاستی تۆ بەدەم بێ
ئاگا بوویت لەدونیادا، ﴿فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ﴾ جا ئێمە پەردە (ی قیامەت) مان لەسەر لادێی ﴿فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ﴾
جا ئەمڕۆ (کە قیامەتە) چاوت تیژە و چاك دەبینی ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَالَ قَرِينُهُ﴾ وە ئەو (فریشتە شاهیدەی) لەگەڵیدایە
دەڵێت ﴿هَذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ﴾ ئەمە (نامەی کردەوەکانە) ئامادەیە و لای منە ﴿٢٣﴾ ﴿أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ﴾ (خوا دەفەرموێ
بەدوو فریشتەکە) فڕێ ی بدەنە ناو دۆزەخەوە ﴿كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ﴾ هەموو کافرێکی سەرکەشی ﴿٢٤﴾ ﴿مَنَّاعٍ
لِلْخَيْرِ﴾ ڕێگری کەر لەچاکە ﴿مُعْتَدٍ مُرِيبٍ﴾ دەست درێژ کەری گومانەوی ﴿٢٥﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ
إِلَهًا آخَرَ﴾ ئەو کەسەی کەپەرستراوی تری لەگەڵ خوادا داناوە ﴿فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ﴾ جا هەر دووکتان (ئەی
فریشتەکان) فڕێ ی بدەنە سزای سەختەوە ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ قَرِينُهُ﴾ ئەو (شەیتانەی لەدونیادا) لەگەڵیدا بوو دەڵێ
﴿رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ﴾ ئەی پەروەردگارم من ئەوم سەرکەش نەکرد ﴿وَلَكِنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ بەڵکو خۆی
لەگومڕایی یەکی دوور لەڕاستیدا بوو ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ﴾ (خوا دەفەرموێ) لەلای مند، دەمەقاڵێ و
مشتومڕ مەکەن ﴿وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ﴾ چونکە بێگومان پێشتر هەڕەشەم (لەم بارەیەوە) بۆ ناردوبوتان ﴿٢٨﴾
﴿مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ﴾ بەڵێنی من هەرگیز گۆڕانی بەسەردا نایەت ﴿وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ﴾ وە من هیچ جۆرە ستەمێك
لە بەندەکانم ناکەم ﴿٢٩﴾ ﴿يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ﴾ ڕۆژێك دێت بەدۆزەخ دەڵێین ﴿هَلِ امْتَلَأْتِ﴾ ئایە پڕ بوویت؟
﴿وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ﴾ دۆزەخیش دەڵێ ئایا کەسی تر هەیە (بیهێنن)؟ ﴿٣٠﴾ ﴿وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بەهەشتیش (لەو
ڕۆژەدا) نزیک کراوەتەوە بۆ پارێزکاران و لەخواترسان ﴿غَيْرَ بَعِيدٍ﴾ دوور نی یە لێیان، ﴿٣١﴾ ﴿هَذَا مَا تُوعَدُونَ﴾
(پێیان دەوترێ) ئەمە ئەو (بەهەشتە)یە کە بەڵێنتان پێ درابوو ﴿لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ﴾ بە هەموو ڕوو لەخوایەکی
خۆپارێز ﴿٣٢﴾ ﴿مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ﴾ ئەوەی لە خوای میهرەبان ترسایی لەپەنهانیدا (وخۆی لە گوناه
پاراستبێت) ﴿وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ﴾ وە بەدڵێکی ڕوو لە خواوە گەڕایەوە (بۆ لامان) ﴿٣٣﴾ ﴿ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ﴾
(پێیان دەووترێت) هەمووتان بڕۆنە ناو بەهەشتەوە، دڵنیا و بێ ترس بن (لەسزا و ناخۆشی) ﴿ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ﴾
ئەم ڕۆژە ڕۆژی هەمیشەیی و نەمری یە ﴿٣٤﴾ ﴿لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا﴾ لەو بەهەشتەدا هەرچیان بوێت بۆیان ئامادەیە
﴿وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ﴾ وە لەوە زیاتریشمان هەیە (کە بینینی خوای گەورەیە) ﴿٣٥﴾

﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ﴾ وەپێش ئەمان گەل و چینی زۆرمان لەناوبرد ﴿هُمْ أَشَدُّ مِنْهُم بَطْشًا﴾ کەئەوان
لەمانیش بەهێزتر بوون ﴿فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ﴾ خۆ شاران و وڵاتانیان پشکنیوە و گەڕاوون ﴿هَلْ مِن مَّحِيصٍ﴾
ئایا هیچ پەناگایەك هەبوو (بۆیان لە مردن) (٣٦) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ﴾ بێگومان لەم (باسەدا)
پەندو ئامۆژگاری هەیە ﴿لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ﴾ بۆ کەسێك خاوەن دڵێکی (زیندوو بێت یان زیرەك)
﴿أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ﴾ یاگوێ بگرێ (بۆ قورئان) و بیریشی لەلای بێت (٣٧) ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا﴾ سوێند
بەخوا بێگومان دروستمان کردووە ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لە
نێوانیاندایە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ﴾ وە هیچ ماندوو بوونێکمان تووش
نەبوو (٣٨) ﴿فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆگرە بەرامبەر ئەو (قسە نابەجێ
یانە)ی کەدەیڵێن ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ بەستایشی پەروەردگارت تەسبیحات بکە ﴿قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ﴾
پێش هەڵهاتنی خۆر و ﴿وَقَبْلَ الْغُرُوبِ﴾ پێش ئاوابوونیشی (٣٩) ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ﴾ وە لەبەشێك
لەشەودا ستایشی پەروەردگارت بکە ﴿وَأَدْبَارَ السُّجُودِ﴾ وە لەپاش نوێژەکانیش (٤٠) ﴿وَاسْتَمِعْ يَوْمَ﴾ وە
گوێ بگرە لەڕۆژێکدا ﴿يُنَادِ الْمُنَادِ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ﴾ جاڕدەرێك لەشوێنێکی نزیکەوە دەنگ دەکات (٤١)
﴿يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ﴾ ڕۆژێ کە هەرەتەیەك (دەنگێکی گەورەی ترسناك) بەڕاستی دەیبیستن
﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژی هاتنەدەرەوەیە (لە گۆڕەکان) (٤٢) ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ﴾ بێگومان
هەر ئێمەین دەژێنین و دەشمرێنین ﴿وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ﴾ گەڕانەوەش هەر بۆلای ئێمەیە (٤٣) ﴿يَوْمَ تَشَقَّقُ
الْأَرْضُ عَنْهُمْ﴾ ڕۆژێك دێت زەوی لەئاست ئەوانە (ی مردوون) قڵیش دەبێت ﴿سِرَاعًا﴾ بەپەلە (دێنە
دەرەوە) ﴿ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ﴾ ئەو کۆکردنەوە بەلای ئێمەوە ئاسانە (٤٤) ﴿نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ﴾ بێگومان
ئێمە ئاگادارین بەوەی کەدەیڵێن ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ﴾ تۆ دەسەڵاتت بەسەریاندا نییە ﴿فَذَكِّرْ بِالْقُرْآ
نِ﴾ کەوایە تۆ بەم قورئانە ئامۆژگاری ئەو کەسە بکە ﴿مَن يَخَافُ وَعِيدِ﴾ کە لەهەڕەشەی من دەترسێ (٤٥)

سورەتی ﴿الذَّارِيَاتِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا﴾ سوێند بەو بایانەی کە زۆر شت پەرژ و بڵاودەکەنەوە بە بڵاوکردنەوە (١)
﴿فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو هەورانەی کە هەڵگری بارانن (٢) ﴿فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا﴾ ئەمجا سوێند
بەو کەشتیانەی کە بەئاسانی دەگەڕێن (لە ناو دەریادا) (٣) ﴿فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو
فریشتانەی کار دابەشکەرن (٤) ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ﴾ بێگومان هەر بەڵێنێ کە پێتان دەدرێ ڕاستە (٥)
﴿وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ﴾ وە بەڕاستی (ڕۆژی) پاداشت و سزا ڕوودەدات (٦)

﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ﴾ وەسوێند بەئاسمانی خاوەن ڕێگای زۆر (خاوەن جوانی و ڕێك و پێکی) (٧)
﴿إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ﴾ بێگومان ئێوە لەقسە و گوفتاری جیاوازدان (٨) ﴿يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ﴾ ئەو کەسە
لادەدرێت لەئیمان کەلادراوە (چونکە خۆی گومڕایە) (٩) ﴿قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ﴾ دەك بەکوشت چن ئەو
درۆزنانە (و نەفرەتیان لێ بێ) (١٠) ﴿الَّذِينَ هُمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ﴾ لەگێژاوی نەزانیدا بێ
ئاگن (لەهەموو شت) (١١) ﴿يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ الدِّينِ﴾ (بەگاڵتەوە) دەپرسن کەی ڕۆژی دوایی دێت (١٢)
﴿يَوْمَ هُمْ﴾ ڕۆژێك (سزا دەدرێن) کەئەوان ﴿عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ﴾ بەئاگری دۆزەخ دەسوتێنرێن (١٣)
﴿ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) سزاکەتان بچەژن ﴿هَٰذَا الَّذِي﴾ ئەمە ئەو (سزایە) ﴿كُنتُم بِهِ
تَسْتَعْجِلُونَ﴾ (بەگاڵتەوە) بەپەلە داواتان دەکرد (١٤) ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ﴾ بێگومان پارێزکاران و لەخواترسان
﴿فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ وان لە باخات و کەناری سەرچەشمەی ڕەواندا (١٥) ﴿آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ﴾ ئەوەی خوا
پێی داوون وەری دەگرن ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ مُحْسِنِينَ﴾ (چونکە) بێگومان ئەوان لەوەو پێش چاکەکار
بوون (١٦) ﴿كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ﴾ ئەوانە کەمێك لەشەودا ﴿مَا يَهْجَعُونَ﴾ دەخەوتن (ئەوی تری شەو نوێژیان
دەکرد) (١٧) ﴿وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ وەلەبەرەبەیاناندا داوای لێخۆشبوونیان دەکرد (١٨) ﴿وَفِي أَمْوَالِهِمْ﴾ وە
لەماڵ و دارایی یاندا ﴿حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ بۆ (هەژاری) داواکەر و داوانەکەر ماڵی خۆیان هەبوو (١٩)
﴿وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ﴾ وەلەزەویدا بەڵگە و نیشانە هەیە بۆ باوەڕداران (٢٠) ﴿وَفِي أَنفُسِكُمْ﴾ وە
لەخودی خوشتاندا (بەڵگەی زۆر هەیە) ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ ووردنابنەوە و سەرنج نادەن (٢١)
﴿وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ﴾ وەڕزق و ڕۆزی ئێوە و ئەو بەڵێنانەی پێتان دەدرێ لەئاسمانە (٢٢) ﴿فَوَرَبِّ
السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ جا سوێند بەپەروەردگاری ئاسمان و زەوی ﴿إِنَّهُ لَحَقٌّ﴾ بێگومان ئەوە(ی باسکرا) هەق
و ڕاستە ﴿مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ﴾ بەوێنەی ئەو قسانەی خۆتان دەیکەن (٢٣) ﴿هَلْ أَتَاكَ﴾ ئایا پێت گەشتووە
﴿حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ﴾ بەسەرهاتی میوانە ڕێزدارەکانی ئیبراهیم (٢٤) ﴿إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ﴾ کاتێ چوونە
لای ئیبراهیم و ﴿فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ﴾ ووتیان سڵاو (ئەویش) ووتی سڵاو لەخۆتان ﴿قَوْمٌ مُّنكَرُونَ﴾
(ئێوە) کەسانێکی نەناسراوون (٢٥) ﴿فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ﴾ جا خێرا چوو بۆلای خێزانەکەی ﴿فَجَاءَ بِعِجْلٍ
سَمِينٍ﴾ ئەمجا گوێرەکەیەکی قەڵەوی (بەبرژاوی بۆیان) هێنا (٢٦) ﴿فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ﴾ وەنزیکی کردەوە
لێیان (بەڵام نەیان خوارد) ﴿قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ﴾ ووتی ئەوە ناخۆن؟ (٢٧) ﴿فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً﴾ ئەوسا بیمی
ترس ﴿قَالُوا لَا تَخَفْ﴾ ووتیان مەترسە (ئێمە نێردراوی خواین) ﴿وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ﴾ وە مژگێنیان پێ دا
بەکوڕێکی دانا (کەئیسحاقە) (٢٨) ﴿فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ﴾ جا ژنەکەی قریوەیەکی کرد و هات ﴿فَصَكَّتْ
وَجْهَهَا﴾ وە دای بەڕوومەتی خۆیدا (وەك باوی ژنان) ﴿وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ﴾ وە ووتی پیرەژنێکی نەزۆك
(چۆن منداڵی دەبێ) (٢٩) ﴿قَالُوا كَذَٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ﴾ (فریشتەکان) ووتیان پەروەردگارت وای فەرمووە
﴿إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ﴾ بێگومان هەر خوا کار بەجێ و زانایە (٣٠)

﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ (ئیبراهیم) وتی: چیتان پێ سپێردراوە ئەی نێردراوانی خوا ﴿٣١﴾ ﴿قَالُوا إِنَّا
أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُجْرِمِينَ﴾ وتیان بێگومان ئێمە نێردراوین بۆ سەر گەلی تاوانباران ﴿٣٢﴾ ﴿لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ
طِينٍ﴾ بۆ ئەوەی بارانی بە سەریاندا بەرد لە گڵی سوورەوە کراوی ﴿٣٣﴾ ﴿مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ﴾
نیشانە کراو لەلایەن پەروەردگارەوە بۆ لە سنوور دەرچوان ﴿٣٤﴾ ﴿فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەمجا
هەرچی بوو لەو (شارەی لووط) دا لە بڕواداران دەرمان کردن ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾
وە بەدەستمان نەهێنا تێیدا بێجگە لە یەک ماڵی موسڵمان نەبێت (ئەویش ماڵی لووط بوو) ﴿٣٦﴾ ﴿وَتَرَكْنَا فِيهَا
آيَةً﴾ وە پەند و نیشانەیەکمان تێدا بەجێ هێشت ﴿لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ بۆ ئەوانەی کە لە سزای
بە ئازار دەترسن ﴿٣٧﴾ ﴿وَفِي مُوسَىٰ إِذْ أَرْسَلْنَاهُ﴾ هەروەها لە بەسەرهاتی موسادا (چەند بەڵگە و پەند هەیە)
کاتێ کە ناردمان ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ﴾ بۆ لای فیرعەون بە بەڵگەی ڕوون و ئاشکراوە ﴿٣٨﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ
بِرُكْنِهِ﴾ فیرعەونیش ڕووی وەرگێڕا و سەرپێچی کرد بە هۆی دەسەڵاتەکەیەوە ﴿وَقَالَ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ﴾ وە
وتی: (موسا) جادووگەرە یان شێتە ﴿٣٩﴾ ﴿فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ﴾ ئێمەش خۆی و لەشکرەکەیمان گرت
﴿فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ﴾ و فڕێمان دانە ناو دەریاوە ﴿وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ کە ئەو شایانی لۆمە کردن بوو ﴿٤٠﴾ ﴿وَفِي
عَادٍ﴾ وە لە گەلی عاددا بەڵگە و پەند هەیە ﴿إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ﴾ کاتێ کە ناردمانە سەریان ﴿الرِّيحَ الْعَقِيمَ﴾
بای (گەرمی توندی) بێ خێر ﴿٤١﴾ ﴿مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ﴾ بەسەر هەر شتێکدا بڕۆیشتایە وازی لێ
نەدەهێنا ﴿إِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ﴾ هەتا وەک ڕزیوی لێ نەکرد ﴿٤٢﴾ ﴿وَفِي ثَمُودَ﴾ وە لە گەلی سەموددا (پەند
و ئامۆژگاری هەیە) ﴿إِذْ قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێ کە پێیان وترا ﴿تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ﴾ ڕابوێرن تا کاتی خۆی دێت
﴿٤٣﴾ ﴿فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ﴾ جا ئەوان سەرکەشیان کرد لە فەرمانی پەروەردگاریان ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ﴾
ئەمجا هەورە بروسکە پێیدان ﴿وَهُمْ يَنْظُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان (ئاچوونی خۆیانیان) بەچاو دەبینی
﴿٤٤﴾ ﴿فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ﴾ ئیتر نەیانتوانی هەستنەوە ﴿وَمَا كَانُوا مُنْتَصِرِينَ﴾ وە سەرکەوتوویش نەبوون
﴿٤٥﴾ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ﴾ وە گەلی نووحیش لە پێش ئەماندا بوو ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ کە بەڕاستی
گەلێکی بەدکار و لە سنوور دەرچوو بوون ﴿٤٦﴾ ﴿وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ﴾ و ئاسمانمان بە هێز و توانایەکی
گەورە دروست کردووە ﴿وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ﴾ وە ئێمە بەڕاستی فراوانکەری (ئاسمانین) بە بەردەوامی
﴿٤٧﴾ ﴿وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا﴾ وە زەویمان ڕاخستووە ﴿فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ﴾ ئای چ ڕاخەرێکی چاکین ئێمە ﴿٤٨﴾
﴿وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ﴾ وە لە هەموو شتێک جووتێک (نێر و مێ) مان دروست کردووە
﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە و پەندی لێ وەربگرن ﴿٤٩﴾ ﴿فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ﴾ ئەمجا بە پەلە بەرەو
لای خوا بڕۆن ﴿إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ بەڕاستی من لەلایەن خواوە ترسێنەرێکی ئاشکرام و ڕووم بۆ
ئێوە ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ وە لەگەڵ خوادا پەرستراوی تر دامەنێن ﴿إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾
بەڕاستی من لەلایەن خواوە ترسێنەرێکی ئاشکرام و ڕووم بۆ ئێوە ﴿٥١﴾

﴿كَذَلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّن رَّسُولٍ﴾ هەر بەم شێوەیە هیچ پێغەمبەرێك نەهاتووە بۆ لای ئوممەتانی
پێش ئەمان ﴿إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ﴾ مەگەر وتوویانە(بەو پێغەمبەرە) جادووگەرە یان شێتە ﴿٥٢﴾
﴿أَتَوَاصَوْا بِهِ﴾ ئایا(ئەمان و ئەوان) ڕاسپاردەیان بۆیەکتری کردووە؟ ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ﴾ (نەخێر)
بەڵکو ئەمان گەلێکی سەرکەش و یاخین ﴿٥٣﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان
لێ وەرگێڕە ﴿فَمَا أَنتَ بِمَلُومٍ﴾ چونکە تۆ لۆمە کراو نیت ﴿٥٤﴾ ﴿وَذَكِّرْ﴾ وە ئامۆژگاریان بکەو بیریان بخەرەوە
﴿فَإِنَّ الذِّكْرَىٰ تَنفَعُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئامۆژگاری (ئەگەر سوودی بۆ بێ بڕوایان نەبێ) سوود
دەگەیەنێ بە بڕواداران ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ وە من جنۆکە و ئادەمیزادم تەنها بۆ ئەوە
دروست کردووە کە بەندایەتی من بکەن ﴿٥٦﴾ ﴿مَا أُرِيدُ مِنْهُم مِّن رِّزْقٍ﴾ من هیچ ڕۆزییەکم ناوێ لێیان
﴿وَمَا أُرِيدُ أَن يُطْعِمُونِ﴾ ناشمەوێ خواردنم بدەن ﴿٥٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ﴾ بەڕاستی تەنها خوا خۆی ڕۆزی
دەرە ﴿ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ﴾ کە خاوەن دەسەڵاتی زۆر بەهێزە ﴿٥٨﴾ ﴿فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذَنُوبًا﴾ ئەمجا بێگومان
بۆ ئەوانەی ستەمیان کردووە، سزای ڕۆژمان بۆ ئامادە کردووە ﴿مِّثْلَ ذَنُوبِ أَصْحَابِهِمْ﴾ هەروەك چۆن بۆ
هاوەڵ و هاوڕێکانیان ئامادەمانکردووە ﴿فَلَا يَسْتَعْجِلُونِ﴾ دەی با تێر پەلە نەکەن (لە داواکردنی سزا)
﴿٥٩﴾ ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ سا هاوار بۆ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿مِن يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ﴾ لەو ڕۆژەی
کە هەڕەشەیان پێ لێکراوە ﴿٦٠﴾

سورەتی ﴿الطور﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالطُّورِ﴾ سوێند بە کێوی طوور (بەو کێوەی مووسا لەسەری قسەی لەگەڵ خوای گەورە
کرد) ﴿١﴾ ﴿وَكِتَابٍ مَّسْطُورٍ﴾ وە بە کتێبی نووسراو (مەبەست پێی قورئانە) ﴿٢﴾ ﴿فِي رَقٍّ مَّنشُورٍ﴾
لەچەند پەڕەیەکی بڵاوکراوە (قورئان نووسراوەتەوە لەچەند پەڕەیەکدا) ﴿٣﴾ ﴿وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ﴾ وە
سوێند بەو خانەی ئاوەدانە (بیت المعمور جێگایەکە لە ئاسمان، فریشتەکان هەمیشە بەدەوریدا
دێن و دەچن، بەوانەوە ئاوەدانە) ﴿٤﴾ ﴿وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ﴾ وە سوێند بەبانی بڵندکراو (ئاسمانی
دونیا) ﴿٥﴾ ﴿وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ﴾ وە سوێند بەدەریای پڕ کراو (لە ئاو یان ئاگری داگیرساو) ﴿٦﴾
﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ﴾ بێگومان سزای پەروەردگارت (بۆ بێ بڕوایان) دەبێ ﴿٧﴾ ﴿مَّا لَهُ مِن دَافِعٍ﴾
هیچ بەرگری کەری نی یە ﴿٨﴾ ﴿يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا﴾ ڕۆژێك کە ئاسمان زۆر توند دەکەوێتە
جوولە و هاتوچۆ ﴿٩﴾ ﴿وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا﴾ وە چیاکان (لەجێی خۆیان) دەجووڵێن و توند
دەڕۆن ﴿١٠﴾ ﴿فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ کەواتە لەو ڕۆژەدا هاوار بۆ بێ باوەڕان ﴿١١﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ
يَلْعَبُونَ﴾ ئەوانەی کە لەکاری ناڕەوادا ڕۆدەچن و هەمیشە گاڵتە و گەپ دەکەن ﴿١٢﴾ ﴿يَوْمَ يُدَعُّونَ
إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا﴾ ڕۆژی پاڵیان پێوە دەنرێ بەرەو ئاگری دۆزەخ چۆن پاڵ پێوەنانێك ﴿١٣﴾
﴿هَٰذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەمە ئەو ئاگرەیە کە ئێوە بە درۆتان دەزانی ﴿١٤﴾

﴿أَفَسِحْرٌ هَٰذَا﴾ ئایا ئەم ئاگرە جادووە ﴿أَمْ أَنتُمْ لَا تُبْصِرُونَ﴾ یان ئێوە نایبینن ﴿١٥﴾ ﴿اصْلَوْهَا﴾ بچنە ناویەوە
﴿فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا﴾ ئەمجا ئارام بگرن یا نەیگرن ﴿سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ﴾ بەکسانە بۆتان ﴿إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ﴾ بێگومان هەر تۆڵەی ئەو کردەوانەی دەتانکرد لێتان دەسەنرێتەوە ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ
وَنَعِيمٍ﴾ بەڕاستی پارێزکاران ولەخواترسان لە ناو باخات و نیعمەتەکانی بەهەشتدان ﴿١٧﴾ ﴿فَاكِهِينَ بِمَا
آتَاهُمْ رَبُّهُمْ﴾ چێژ ئەبەن لەو شتانەی پەروەردگاریان پێی بەخشیوون ﴿وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾
وە پەروەردگاریان پاراستوونی لەسزای دۆزەخ ﴿١٨﴾ ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا﴾ (پێیان دەووترێت) بخۆن و
بخۆنەوە ﴿هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ نۆشی گیانتان بێت بەهۆی ئەو چاکانەی لەدونیادا دەتانکرد ﴿١٩﴾
﴿مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ﴾ پاڵیان داوەتەوە لەسەر کورسی و قەنەفەی ریز کراو ﴿وَزَوَّجْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ﴾ وە
حۆریانی چەو گەش و چاو گەورەمان کردە هاوسەریان ﴿٢٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی بڕوایان هێناوە
﴿وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَانٍ﴾ وە نەوەکانیشیان دوایان کەوتوون بەئیمانەوە ﴿أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ نەوەکانیان
دەگەیەنین پێیان (لەپلەی بەهەشتدا) ﴿وَمَا أَلَتْنَاهُم مِّنْ عَمَلِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ وە هیچ لە کردەوەی (ئەو کە)
کانیان کەم ناکەینەوە ﴿كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ﴾ هەر کەسە بارمتەی کردەوەکانی خۆیەتی ﴿٢١﴾
﴿وَأَمْدَدْنَاهُم بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ﴾ وە بەردەوام هەموو جۆرە میوە و گۆشتێکیان پێ دەدەین ﴿مِّمَّا يَشْتَهُونَ﴾ لەوەی
ئارەزووی دەکەن ﴿٢٢﴾ ﴿يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا﴾ لەو (بەهەشتە)دا پەرداخی شەراب لە یەکتری وەردەگرن
﴿لَّا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْثِيمٌ﴾ نە قسەی پڕوپووچی تێدایە و نە گوناه کردن ﴿٢٣﴾ ﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ﴾ دەگەڕێن
بەسەریاندا کوڕانی نەوجەوانی تێک سورکی خۆیان و خزمەتیان دەکەن ﴿كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُونٌ﴾
وەك مرواری ناو سەدەف (لە جوانی و پاکی دا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بەهەشتییەکان ڕوو دەکەنە
یەکتری و ﴿يَتَسَاءَلُونَ﴾ پرسیار لە یەکتری دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ﴾ دەڵێن بەڕاستی
ئێمە پێشتر لەناو کەس وکارماندا دەترساین (لەسزای دۆزەخ) ﴿٢٦﴾ ﴿فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ ئەوەتە خوا منەتی
نابەسەرماندا ﴿وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ﴾ وە لەسزای دۆزەخ پاراستینی ﴿٢٧﴾ ﴿إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلُ نَدْعُوهُ﴾
بەڕاستی ئێمە لەمەوپێش خوامان دەپەرست و هاوارمان لێ دەکرد ﴿إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی
ئەو چاکەکارێکی میهرەبانە ﴿٢٨﴾ ﴿فَذَكِّرْ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) یادیان خەرەوە ﴿فَمَا أَنتَ بِنِعْمَتِ
رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ﴾ چونکە تۆ بەهۆی نیعمەتەکانی پەروەردگارتەوە فاڵچیت و شێت نیت ﴿٢٩﴾
﴿أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ﴾ بەڵکو دەڵێن (موحەممەد ﷺ) شاعیرە ﴿نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ﴾ چاوەڕوانی مردنی
دەکەین ﴿٣٠﴾ ﴿قُلْ تَرَبَّصُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ چاوەڕوان بن ﴿فَإِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُتَرَبِّصِينَ﴾
بێگومان منیش لەگەڵتاندا لەچاوەڕوانانم ﴿٣١﴾

﴿أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُم بِهَٰذَا﴾ ئاخۆ فام و ژیرییان فەرمانیان پێ ئەدا بەم قسانە ﴿أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ﴾ (نەخێر)
بەڵکو ئەمانە گەلێکی سەرکەش و یاخین ﴿٣٢﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ﴾ یا دەڵێن قورئان (موحەممەد ﷺ)
خۆی هەڵیبەستووە؟ ﴿بَل لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو بڕوا ناهێنن ﴿٣٣﴾ ﴿فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ﴾ دەی
با ئەوان (بێ باوەڕەکان) نموونەیەکی وەك قورئان بهێنن ﴿إِن كَانُوا صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست ئەکەن،
(کە هەڵبەستراوی مرۆڤە) ﴿٣٤﴾ ﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ﴾ ئایا ئەوان (بێ خالقێك) لە خۆیانەوە دروست
بوون ﴿أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ﴾ یان خۆیان (خالق) ودروستکەری خۆیانن؟ ﴿٣٥﴾ ﴿أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾
ئەی ئایا ئەوان ئاسمانەکان و زەوییان دروست کردووە ﴿بَل لَّا يُوقِنُونَ﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو
دڵنیاییان و گومانیان هەیە ﴿٣٦﴾ ﴿أَمْ عِندَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ﴾ ئەی ئایا گەنجینەکانی پەروەردگاری تۆ لای
ئەوانە؟ ﴿أَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ﴾ یان ئایا هەر ئەوان دەسەڵاتدار و زاڵن ﴿٣٧﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ﴾
یان پەیژەیەکیان هەیە (پێیدا سەربکەون بۆ ئاسمان و) گوێ بگرن تێیدا (لە هەواڵی ئاسمان)؟
﴿فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُم بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ جا (ئەگەر ڕاست ئەکەن) با گوێ گرەکەیان بەڵگەیەکی ڕوون بهێنێت
﴿٣٨﴾ ﴿أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ﴾ یان ئایا کچان بۆ خوایەو کوڕان بۆ ئێوەیە؟ ﴿٣٩﴾ ﴿أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا﴾ یان ئایا
تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای کرێ وپاداشتیانیان لێ دەکەیت؟ ﴿فَهُم مِّن مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ﴾ لەوانیش
لەبەر بژاردنی بارییان گرانە؟ ﴿٤٠﴾ ﴿أَمْ عِندَهُمُ الْغَيْبُ﴾ یا ئایا زانیاری غەیبیان لایە؟ ﴿فَهُمْ يَكْتُبُونَ﴾ کە
(لەبەری) بنووسنەوە ﴿٤١﴾ ﴿أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا﴾ ئەی ئایا ئەیانەوێ فێڵ بکەن؟ ﴿فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ﴾ دەی
هەر بێ باوەڕان فێڵیان لێ کراوون ﴿٤٢﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ﴾ ئەی ئایا پەرستراوێکیان هەیە بێجگە لە خوا؟
﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاکە لە هەموو هاوبەشێك کە بۆی بڕیار دەدەن ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِن يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ
سَاقِطًا﴾ وە ئەگەر پارچەیەك لە ئاسمان ببینن بکەوێتە خوارەوە ﴿يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ﴾ ئەڵێن (ئەمە)
هەورێکی بەسەریەکدا کەوتووە (بارانمان بۆ دەبارێنی) ﴿٤٤﴾ ﴿فَذَرْهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا﴾ دەی لێیان گەڕێ تا تووشی
﴿يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ﴾ ڕۆژی خۆیان دەبن کە تیایدا لەناو دەچن ﴿٤٥﴾ ﴿يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا﴾ ڕۆژێ
کە فێڵەکانیان هیچ سوودێکیان پێ ناگەیەنێ ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە هیچ سەرکەوتوو وسەرفراز نابن ﴿٤٦﴾
﴿وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بە ڕاستی ئەوانەی ستەمیان کردووە (لە خۆیان و بێ بڕوا بوون) بۆیان هەیە
﴿عَذَابًا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ سزایەك پێش سزای ڕۆژی دوایی ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٤٧﴾
﴿وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ چاوەڕوانی بڕیاری پەروەردگارت بە ﴿فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا﴾ چونکە بێگومان تۆ لەپێش
چاو و چاودێری ئێمەدایت (لەم ئایەتەدا جێگیر کردن وبەسکردنی سیفەتی چاو بۆ خودا هاتووە ئێمە
بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، وشێوەکەی نازانین تەنها خودا دەیزانێت)
﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ﴾ هەرکاتێ (لەخەو) هەستایت تەسبیحات بکە بە ستایشی پەروەردگارت ﴿٤٨﴾
﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ﴾ وە بیپەرستە و ستایشی بکە لە بەشێك لەشەودا ﴿وَإِدْبَارَ النُّجُومِ﴾ وە کاتێك ئەستێرەکان
ون دەبن (پشت هەڵدەکەن) ﴿٤٩﴾

سورەتی ﴿ النجم ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان
﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ﴾ سوێند بە ئەستێرە کاتێ ئاوا دەبێ (١) ﴿مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ﴾ هاوڕێکەتان (موحەممەد
ﷺ) گومڕا نەبووە ﴿وَمَا غَوَىٰ﴾ وە لە ڕاستی لای نەداوە (٢) ﴿وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ﴾ وە لە هەوا
و هەوەسەوە قسە ناکات (کە قورئان دەخوێنێت) (٣) ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾ هەرچی دەیڵێ
(قورئانە و) نیگا دەکرێتە سوی (٤) ﴿عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ﴾ (جوبرەئیلی) زۆر بەتوانا فێری کردووە (٥)
﴿ذُو مِرَّةٍ﴾ خاوەنی هێز و هۆشی بەهێزە ﴿فَاسْتَوَىٰ﴾ جا لەسەر شێوەی ڕاستەقینەی خۆی ڕاوەستاوە
(٦) ﴿وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ﴾ کە بە ئاسۆی هەرە بەرزی ئاسمانەوە بوو (٧) ﴿ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ﴾ پاشان نزیک
بوویەوە (لە موحەممەد ﷺ) و ئەمجا هاتە خوارەوە (٨) ﴿فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ﴾ تا بە ئەندازەی دوو
کەوان یان کەمتر(ی مابوو) لەگەڵ موحەممەددا ﷺ) (٩) ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ﴾ ئەمجا (خوا)
نیگای کرد بۆ بەندەی خۆی، ئەوەی چ نیگایەک بوو (١٠) ﴿مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ﴾ ئەوەی (موحەممەد
ﷺ) بەچاوی سەر بینی دڵی (بڕوای پێ کرد و) بە درۆی نەزانی (١١) ﴿أَفَتُمَارُونَهُ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ﴾ جا ئایا
(بێ باوەڕان) ئێوە دەمەقاڵێی لەگەڵ دەکەن دەربارەی ئەوەی کە بە چاوی خۆی دەی بینی (١٢)
﴿وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان جارێکی تر جوبرەئیلی بینیوە (١٣) ﴿عِندَ سِدْرَةِ الْمُنتَهَىٰ﴾ لای
درەختی (سیدرەتولموونتەها) (١٤) ﴿عِندَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ﴾ کە لای ئەوەوەیە بەهەشتی نیشتەجێ بوون (١٥)
﴿إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ﴾ ئەو کاتەی (پێغەمبەر ﷺ) ئەو شتە گرینگ و سەرسوڕهێنەرەی بینی کە سیدرەی
داپۆشی چۆن داپۆشینێک (١٦) ﴿مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ﴾ چاوی ئەو (موحەممەد ﷺ) بەملاولادا نەپەڕانی
(لە مەبەست ی نەدەپەڕی) (١٧) ﴿لَقَدْ رَأَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بینی ﴿مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ﴾ گەورەترین
بەڵگە و نیشانەی پەروەردگاری (١٨) ﴿أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ﴾ دەی پێم بڵێن ئایا لات و عوززا (کە
دروستن) (١٩) ﴿وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ﴾ وە بتی سێیەم کە مەناتە (ئایا هیچیان پێ دەکرێ) (٢٠) ﴿أَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ
الْأُنثَىٰ﴾ ئایا ڕاستە ئێوە کوڕان بۆ خۆتان و کچان بۆ خودا بەڕەوا و چاک دەزانن؟ (٢١) ﴿تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ
ضِيزَىٰ﴾ ئەگەر وابێ دابەشکردنێکی نادروست دەبێ (٢٢) ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم﴾ ئەم بتانە
هەر ناوانێکی ڕووتن کە ئێوە و باو و باپیرانتان لێتان ناون (بەبێ ناوەڕۆک) ﴿مَّا أَنزَلَ اللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَانٍ﴾ خوا
هیچ بەڵگەیەکی لەسەر پەرستراوی ئەوان نەناردووەتە خوارەوە ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنفُسُ﴾
تەنها شوێنی گومان و ئەو شتە دەکەون کە نەفسی خۆیان حەزی لێ بێت ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُم مِّن رَّبِّهِمُ الْهُدَىٰ﴾
لە کاتێکدا کە بەڕاستی لەلایەن پەروەردگاریانەوە هیدایەتیان بۆ هاتووە (٢٣) ﴿أَمْ لِلْإِنسَانِ مَا تَمَنَّىٰ﴾ ئایا
مرۆڤ ئارەزووی هەرچی کرد بۆی دێنە دی (نەخێر) (٢٤) ﴿فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ﴾ چونکە هەر خوا بە
خاوەنی دونیا و دواڕۆژە (٢٥) ﴿وَكَم مِّن مَّلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ وە چەندەها فریشتە کە لە ئاسمانەکاندا هەن
﴿لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا﴾ تکا و شەفاعەتیان هیچ سوودی نی یە ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ أَن يَأْذَنَ اللَّهُ﴾ مەگەر دوای
ئەوەی کە خوا مۆڵەت بدات ﴿لِمَن يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ﴾ بۆ هەر کەسێک کە خۆی بیەوێ و ڕازی بێت پێی (٢٦)

﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕ بە ڕۆژی دوایی ناهێنن ﴿لَيُسَمُّونَ الْمَلَائِكَةَ
تَسْمِيَةَ الْأُنثَىٰ﴾ فریشتەکان بە کچی (خوا) ناو دەبەن ﴿٢٧﴾ ﴿وَمَا لَهُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ﴾ لە کاتێکدا هیچ زانیاریەکیان
دەربارەی نی یە ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ تەنها دوای گومان دەکەون ﴿وَإِنَّ الظَّنَّ﴾ وە بەڕاستی گومان
﴿لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا﴾ هیچ سوودێکی نی یە لەبرانبەر حەق و ڕاستی دا ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَعْرِضْ عَن مَّن تَوَلَّىٰ عَن ذِكْرِنَا﴾
دەی کەواتە تۆش وازبهێنە لەو کەسەی پشت دەکاتە قورئان و یادی ئێمە ﴿وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ وە
بێجگە ژیانی دونیا هیچی تری ناوێ ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ مَبْلَغُهُم مِّنَ الْعِلْمِ﴾ ئەمە ئەوپەڕی زانیاری و تێگەیشتنیانە
لەزانیاریدا ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت چاک دەزانێ بەوەی لە ڕێبازەکەی
گومڕا بووە ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَىٰ﴾ وە چاک دەزانێ بەوەی کە ڕێنوێنی بووە ﴿٣٠﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ﴾ وە خوا خاوەنی هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا﴾ تا سزای
ئەوانە بدات کە خراپەیان کردووە بەپێی کردەوەکانیان ﴿وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى﴾ وە پاداشتی ئەو بە
بداتەوە کەچاکەیان کردووە بەچاکەتر (لەوەی کردویانە) ﴿٣١﴾ ﴿الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ﴾
ئەوانەی کە لەگوناهی گەورە و کردەوەی دزێو خۆیان دەپارێزن ﴿إِلَّا اللَّمَمَ﴾ جگە تاوانی بچووک نەبێت
﴿إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت لێبوردنی فراوانە ﴿هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ﴾
ئەو لەهەموو کەس بەحاڵی ئێوە زاناترە لەکاتێکدا کە لەزەوی دروستی کردوون ﴿وَإِذْ أَنتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ
أُمَّهَاتِكُمْ﴾ وە کاتێک کە ئێوە کۆرپەلەن لەسکی دایکتاندان ﴿فَلَا تُزَكُّوا أَنفُسَكُمْ﴾ کەواتە خۆتان بەچاک
و پاک دامەنێن ﴿هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَىٰ﴾ خوا زاناترە بەو کەسەی زیاتر لە خوا ترسە ﴿٣٢﴾ ﴿أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّىٰ﴾
جا ئایا دیت ئەو کەسەی کە پشتی هەڵکرد (لەباوەڕ) ﴿٣٣﴾ ﴿وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا وَأَكْدَىٰ﴾ (لەوەی بڕیاری
دابوو) کەمێکی بەخشی و ئەوەی تری گرتەوە ﴿٣٤﴾ ﴿أَعِندَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ﴾ ئایا (ئەو کەسە) زانیاری پەنهانی
لایە ﴿فَهُوَ يَرَىٰ﴾ و بەچاو دەیبینێ ﴿٣٥﴾ ﴿أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ﴾ یان ئایا ئاگادار نەکرابوو بەوەی
کە لەپەڕاوەکانی موسادا بوو ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّىٰ﴾ (وەبەوەی کە لەپەڕاوی ئیبراهیمدا بوو) ئەو
ئیبراهیمەی کەپەیمانی خوی بەچاکی بەجێ هێنا ﴿٣٧﴾ ﴿أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ (لەو پەڕاوانەدا هاتووە)
کە هیچ تاوانبارێک گوناهی تاوانبارێکی تر هەڵناگرێ ﴿٣٨﴾ ﴿وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ﴾ وەبێگومان
ئادەمی جگە لەکۆششی خۆی خاوەنی هیچی تر نی یە (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٣٩﴾ ﴿وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ﴾
و بێگومان هەوڵ کۆششەکەی لە داهاتوو (لەقیامەت)دا دەبینرێتەوە ﴿٤٠﴾ ﴿ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَىٰ﴾
پاشان پاداشت دەدرێتەوە بەتێر و تەواوی ﴿٤١﴾ ﴿وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنتَهَىٰ﴾ وە بەڕاستی هەموو کارێک
سەرەنجامەکەی هەر بۆ لای پەروەردگارت دەگەڕێتەوە ﴿٤٢﴾ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَىٰ﴾ وە بێگومان
هەر ئەویش بەندەکان دەخاتە گریان و پێکەنین ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا﴾ وە بێگومان هەر ئەوە
دەیانمرێنێ و زیندوویان دەکاتەوە ﴿٤٤﴾

﴿وَأَنَّهُۥ خَلَقَ ٱلزَّوْجَيْنِ ٱلذَّكَرَ وَٱلْأُنثَىٰ﴾ وەبەڕاستی هەر ئەوە کە جووتی نێر و مێی دروست کردووە ﴿٤٥﴾
﴿مِن نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ﴾ لەنوتفەیەک کاتێک دەڕژێنرێتە منداڵدانەوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَأَنَّ عَلَيْهِ ٱلنَّشْأَةَ ٱلْأُخْرَىٰ﴾ وە
بەڕاستی هەر لەسەر خوایە دروست کردنەوەی لەڕۆژی دواییدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ﴾ وە
بێگومان هەر ئەویشە کەخەڵکی دەوڵەمەند و هەژار دەکات ﴿٤٨﴾ ﴿وَأَنَّهُۥ هُوَ رَبُّ ٱلشِّعْرَىٰ﴾ وەبەڕاستی
هەر ئەوە پەروەردگاری ئەستێرەی شیعرا (شیعرا ئەستێرەیەک بوو خەڵکانێک لەسەردەمی
نەفامیدا دەیانپەرست) ﴿٤٩﴾ ﴿وَأَنَّهُۥٓ أَهْلَكَ عَادًا ٱلْأُولَىٰ﴾ وەبێگومان هەر ئەو خوایە گەلی عادی
یەکەمی لەناو برد ﴿٥٠﴾ ﴿وَثَمُودَا۟ فَمَآ أَبْقَىٰ﴾ گەلی سەموودیشی لەناوبرد و کەسی نەهێشت ﴿٥١﴾
﴿وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ﴾ وە گەلی نووحیشی (لەناو برد) لەپێش (عاد و سەموود)دا ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ هُمْ أَظْلَمَ﴾
کەبەڕاستی ئەوان ستەمکارتر و ﴿وَأَطْغَىٰ﴾ سەرکەشتر بوون ﴿٥٢﴾ ﴿وَٱلْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَىٰ﴾ وە گوندە
سەرووژێر کراوەکانی (بەرەوبیدا) بردەخوارەوە (کە گوندەکانی گەلی لووط بوون) ﴿٥٣﴾ ﴿فَغَشَّىٰهَا مَا غَشَّىٰ﴾
ئەمجا ئەو گوندانەی داپۆشی (بەجۆرەها سزای سەخت) چۆن داپۆشینێک ﴿٥٤﴾ ﴿فَبِأَىِّ ءَالَآءِ رَبِّكَ﴾
لەکام نازو نیعمەتەکانی پەروەردگارت ﴿تَتَمَارَىٰ﴾ دوودڵیت ﴿٥٥﴾ ﴿هَٰذَا نَذِيرٌ مِّنَ ٱلنُّذُرِ ٱلْأُولَىٰٓ﴾ ئەم
(پێغەمبەرە) ترسێنەرێکە لە (پێغەمبەرە) ترسێنەرەکانی پێشوو ﴿٥٦﴾ ﴿أَزِفَتِ ٱلْـَٔازِفَةُ﴾ ڕۆژی دوایی زۆر
نزیک بووەتەوە ﴿٥٧﴾ ﴿لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ ٱللَّهِ كَاشِفَةٌ﴾ جگە لەخوا کەس نییە ئاشکرای بکات
(وبزانێت کەی دێت) ﴿٥٨﴾ ﴿أَفَمِنْ هَٰذَا ٱلْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ﴾ جا ئایا لەم قورئانە سەرتان سوڕ دەمێنێت؟! ﴿٥٩﴾
﴿وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ﴾ وە پێدەکەن و ناگرین؟ ﴿٦٠﴾ ﴿وَأَنتُمْ سَٰمِدُونَ﴾ وە ئێوە سەر گەرم و بێ ئاگان ﴿٦١﴾
﴿فَٱسْجُدُوا۟ لِلَّهِ وَٱعْبُدُوا۟ ۩﴾ دەی سوژدە بەرن بۆ خوا و پەرستشی بکەن ﴿٦٢﴾

سورەتی ﴿القمر﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱقْتَرَبَتِ ٱلسَّاعَةُ﴾ ڕۆژی دوایی نزیک بوویەوە ﴿وَٱنشَقَّ ٱلْقَمَرُ﴾ وە مانگ لەت بوو ﴿١﴾ ﴿وَإِن يَرَوْا۟ ءَايَةً﴾ وە
ئەگەر بێ بڕوایان موعجیزەیەک ببینن ﴿يُعْرِضُوا۟﴾ پشت هەڵدەکەن ﴿وَيَقُولُوا۟ سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ﴾ وە دەڵێن ئەمە
جادوویەکی بەردەوامە (و موحەممەد لێیان دەکات) ﴿٢﴾ ﴿وَكَذَّبُوا۟ وَٱتَّبَعُوٓا۟ أَهْوَآءَهُمْ﴾ وە ئەو (بت پەرستانە)
باوەڕیان نەهێنا و شوێن هەوا و ئارەزووی خۆیان کەوتن ﴿وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقِرٌّ﴾ لەکاتێکدا هەموو
کارێک سەرەنجامێکی هەیە ﴿٣﴾ ﴿وَلَقَدْ جَآءَهُم مِّنَ ٱلْأَنۢبَآءِ﴾ بێگومان هەواڵی زۆر (لەسەربردەی ناحیانان)
بۆ گەیشتووە (لەقورئاندا) ﴿مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ﴾ کە بیانگێڕێتەوە (لە بت پەرستی) ﴿٤﴾ ﴿حِكْمَةٌۢ بَٰلِغَةٌ﴾
(قورئان) هەمووی حیکمەتێکی تەواوە ﴿فَمَا تُغْنِ ٱلنُّذُرُ﴾ بەڵام ترساندنی ترسێنەران (بۆ کەسی بێ
بڕوا) سوودی نییە ﴿٥﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ﴾ ئەمجا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرچەرخێنە
﴿يَوْمَ يَدْعُ ٱلدَّاعِ﴾ (چاوەڕوانی) ئەو ڕۆژە بکە کە جاڕدەرێک بانگی خەڵکی دەکات ﴿إِلَىٰ شَىْءٍ نُّكُرٍ﴾
بۆ شتێکی زۆر ناخۆش (کەڕۆژی حەشرە) ﴿٦﴾

﴿أَبْصَارُهُمْ﴾ (بێ باوەڕان) بەکزوچاو شۆڕی یەوە ﴿يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ﴾ لەگۆڕەکانیان دێنەدەرەوە
﴿كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ﴾ وەك کوللەی پەرش و بڵاوی ﴿٧﴾ ﴿مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ﴾ خێرا بەرەو لای جاڕدەرەکە
دەکەون ﴿يَقُولُ الْكَافِرُونَ﴾ بێ باوەڕان دەڵێن ﴿هَٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژێکی زۆر دژوار و سەختە ﴿٨﴾
﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا﴾ پێش ئەمان گەلی نوح بێ باوەڕبوون، جا بەندەی ئێمە (نوح)یان بەدرۆزن دانا
﴿وَقَالُوا مَجْنُونٌ﴾ وە وتیان (نوح) شێتە ﴿وَازْدُجِرَ﴾ وە هەڕەشەیان لێکرد و ڕێگری کرا لە بانگەوازەکەی
﴿٩﴾ ﴿فَدَعَا رَبَّهُ﴾ جا (نوح) هاواری کرد بە پەروەردگاری و ﴿أَنِّي مَغْلُوبٌ﴾ (وتی) بەڕاستی من شکستم
خواردووە (بێ دەسەڵاتم) ﴿فَانْتَصِرْ﴾ دەی تۆ یارمەتیم بدە ﴿١٠﴾ ﴿فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ﴾ ئێمەش هەموو
دەرگای ئاسمانمان کردەوە ﴿بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ﴾ بەئاوی بارانی بەلێزمە ﴿١١﴾ ﴿وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا﴾ وە کانیاوی
زۆرمان لەزەوییدا هەڵقوڵاند ﴿فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَىٰ أَمْرٍ﴾ جا ئاوی ئاسمان و زەوی بەیەك گەیشتن بەو ئەندازەی
﴿قَدْ قُدِرَ﴾ کە بڕیاری لەسەر درابوو ﴿١٢﴾ ﴿وَحَمَلْنَاهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَاحٍ﴾ وە نوحمان (لەگەڵ شوێن کەوتووانی)
هەڵگرت لەسەر کەشتییەك کە بەچەند پارچە تەختەو ﴿وَدُسُرٍ﴾ بزمار (دروست کرابوو) ﴿١٣﴾
﴿تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا﴾ لە پێش چاو و چاودێری ئێمە دەڕۆیشت (بەمان هێشت نوقم ببێت) (لەم ئایەتەدا
جێگیر کردنی صیفەتی [عین = چاو] بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کە شایستەی
گەورەیی و تەواوی زاتی خوا بێت، بەبێ هیچ لێچواندن و لێکدانەوەیەك، وە بڕوامان پێیەتی و
چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خوا دەیزانێت) ﴿جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ﴾ ئەمە پاداشتە بۆ ئەو کەسەی باوەڕی پێ
نەکرا (کە نوح بوو) ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً﴾ بێگومان ئەو ڕووداوەمان هێشتەوە تاببێتە پەندێك ﴿فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ﴾
جا ئایا کەسێك هەیە پەند وەرگرێ؟ ﴿١٥﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دەی ئایا سزاو ترساندنم چۆن بوو؟ ﴿١٦﴾
﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن
﴿فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿١٧﴾ ﴿كَذَّبَتْ عَادٌ﴾ گەلی عادیش پێغەمبەرەکەیان
بەدرۆ زانی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ جا ئایا سزاو ترساندنم چۆن بوو؟ ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا﴾
بێگومان ئێمە بایەکی توندی ساردمان ناردە سەریان ﴿فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ﴾ لەڕۆژێکی شووم و سەختدا بە
بەردەوامی ﴿١٩﴾ ﴿تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ﴾ خەڵکی (لە زەوی) هەڵدەگرت وەك قەدە دارخورمای لەبیخ
هەڵکەندراوی (لێکردن) ﴿٢٠﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ جا ئایا سزاو هەڕەشەی ئێمە چۆن بوو (لە بێ باوەڕان)؟
﴿٢١﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ بەڕاستی قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِنْ
مُدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٢٢﴾ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ﴾ گەلی ثەموود باوەڕیان بە
پێغەمبەرەکەیان نەهێنا (کە صالح پێغەمبەریان بوو علیه السلام) ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالُوا أَبَشَرًا مِنَّا وَاحِدًا نَتَّبِعُهُ﴾ جا وتیان
چۆن ئێمە دوای تاکە کەسێك بکەوین لەخۆمان ﴿إِنَّا إِذًا لَفِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ﴾ ئەگەر دوای تۆ بکەوین ئەوسا
ئێمە لە گومڕایی و شکستدا دەبین ﴿٢٤﴾ ﴿أَأُلْقِيَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا﴾ ئایا لەناو هەمووماندا تەنها بۆ ئەو کراوە
بەنێر؟ ﴿بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ﴾ (نەخێر) بەڵکو ئەو (صالح) پیاوێکی زۆر درۆزنی خۆ پەسەند و لووت بەرزە ﴿٢٥﴾
﴿سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْأَشِرُ﴾ سبەی دەزانن کە کێ زۆر درۆزنی خۆ پەسەندە ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّا مُرْسِلُو النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ﴾
ئێمە حوشترەکە دەنێرین بۆ تاقی کردنەوەیان ﴿فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ﴾ جا (ئەی صالح) چاوەڕوانی سەر
ئەنجامیان بکە و دان بەخۆدا بگرە ﴿٢٧﴾

﴿وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ﴾ وە هەواڵیان پێ بدە کە ئاوەکە لەنێوانی (حوشترەکە و ئەو)اندا بەش کراوە
﴿كُلُّ شِرْبٍ مُحْتَضَرٌ﴾ هەریەکەیان لە نۆرەی ئاوی خۆیدا ئامادەبن ﴿٢٨﴾ ﴿فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ﴾ (گەلەکەی ئەم کارە
بێزار بوون) جا بانگی هاوڕێی (خراپە)کەیان کرد (قودار کوڕی سالیف) ﴿فَتَعَاطَىٰ فَعَقَرَ﴾ ئەویش
دەستی دایە شمشێر و (حوشترەکەی) سەربڕی ﴿٢٩﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ جا تۆڵە و ترساندنی من
چۆن بوو بۆیان؟ ﴿٣٠﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ بێگومان ئێمە دەنگێکی گەورەی ترسناکمان بۆ
ناردن ﴿فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ﴾ هەموو (مردن و نەرم و توشا بوون) بەوێنەی پووشی ژێر پێی ئاژەڵ ﴿٣١﴾
﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن
﴿فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێک هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٣٢﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ﴾ گەلی لووط
باوەڕیان نەهێنا بە پەیامبەرەکەیان ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا﴾ بەڕاستی ئێمەش ناردمانە سەریان
بایەکی بەهێز بە وردە ڕیخەوە، (و لەناوی بردن) ﴿إِلَّا آلَ لُوطٍ﴾ جگە لە کەس و کاری لووط نەبێت
﴿نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ﴾ کە لە بەرەبەیاندا ڕزگارمان کردن ﴿٣٤﴾ ﴿نِعْمَةً مِنْ عِنْدِنَا﴾ بە بەزەیی و ڕەحمەتی خۆمان
﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ﴾ هەر بەو شێوە پاداشتی سوپاسگوزاران دەدەینەوە ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا﴾ بەڕاستی (لووط)
گەلەکەی ترساند لە تۆڵەی سەختی ئێمە ﴿فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ﴾ بەڵام ئەوان گومانیان هەبوو لەو ترساندنە و بڕوایان
پێ نەبوو ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان (گەلی لووط) داوای میوانەکانیان لێکرد ﴿فَطَمَسْنَا
أَعْيُنَهُمْ﴾ جا ئێمەش چاویانمان کوێر کرد ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دە بچەژن سزا و سەرەنجامی هەڕەشەکانم ﴿٣٧﴾
﴿وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ﴾ سوێند بەخوا بێگومان هێرشی بردە سەریان لەبەرەبەیاندا سزایەکی بەردەوام
﴿٣٨﴾ ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دەی بچەژن سزا و سەرەنجامی هەڕەشەکانم ﴿٣٩﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا
بەڕاستی ئێمە قورئانمان ئاسان کردووە بۆ خوێندنەوە و ئامۆژگاری ﴿فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێک هەیە پەندی
لێ وەربگرێت؟ ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ﴾ بێگومان ترسێنەران (مووسا و هاروون) هاتن بۆ سەر فیرعەون
و دەست وپێوەندەکەی ﴿٤١﴾ ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا﴾ باوەڕیان بە هەر هەموو نیشانەکانی ئێمە نەکرد و بەدرۆیان زانی
﴿فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ﴾ جا ئێمەش تۆڵەمان لێ سەندن بە تۆڵەسەندنی کەسێکی زاڵی بەتوانا ﴿٤٢﴾
﴿أَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أُولَٰئِكُمْ﴾ ئایا کافرەکانی ئێوە (ئەی خەڵکی مەککە) باشترن لەو گەلانەی (کە باسکران)
﴿أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ﴾ یان ئێوە (ئەماننامەتان) هەیە لە کتێبە ئاسمانییەکاندا (و دڵنیان کە سزا نادرێن) ﴿٤٣﴾
﴿أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ﴾ یان دەڵێن ئێمە کۆمەڵێکی سەرکەوتووین و نابەزین ﴿٤٤﴾ ﴿سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ
وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ﴾ بێگومان کۆمەڵەکەیان دەشکێنرێ و هەڵدێن ﴿٤٥﴾ ﴿بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ﴾ بەڵکو بەڵێنیان ڕۆژی
دوایی یە ﴿وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرُّ﴾ وە (سزای) ئەو ڕۆژە زۆر سەختتر و تاڵترە ﴿٤٦﴾ ﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ﴾
بەڕاستی تاوانبارەکان لە گومڕایی و شێتی دان ﴿٤٧﴾ ﴿يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ﴾ ئەو ڕۆژەی کە لە ئاگری
دۆزەخدا بەسەر ڕوخساریاندا ڕادەکێشرێن ﴿ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ﴾ (پێیان دەڵێن) بچەژن ئازاری دۆزەخ ﴿٤٨﴾
﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ بێگومان ئێمە هەموو شتێکمان بە ئەندازە دروست کردووە ﴿٤٩﴾

﴿وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ﴾ وە فەرمانی ئێمە تەنها یەک جارە ﴿كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ﴾ وەک چاو تروکاندنێک (و بە
لەخێرایی‌دا) ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان زۆر لە کەسانی بێ باوەڕی وەک
ئێوەمان لەناوبردووە ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێک هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٥١﴾ ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي
الزُّبُرِ﴾ وە هەر چیەکیان کردووە لە نامەی کردەوەکانیاندایە ﴿٥٢﴾ ﴿وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسْتَطَرٌ﴾ وە
وورد و درشتی (کردەوەکانیان) هەمووی نووسراوە ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ﴾ بێگومان پارێزکاران
وە خواترسان وان لە باخات و ڕووبارەکانی (بەهەشتدا) ﴿٥٤﴾ ﴿فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ﴾ لە جێگایەکی خۆش
و پەسەندی ﴿عِندَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ﴾ لای پاشایەکی دەسەڵاتی بەتوانادا ﴿٥٥﴾

سورەتی ﴿الرَّحْمَن﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الرَّحْمَٰنُ﴾ خوای بەخشندە (ئەو خوایەیە) ﴿١﴾ ﴿عَلَّمَ الْقُرْآنَ﴾ کە قورئانی فێر(ی موحەممەد
ﷺ)ی دەکرد، بەئاسانکردنی خوێندنەوە و لەبەرکردن و تێگەیشتنی مانا و واتاکانی) ﴿٢﴾
﴿خَلَقَ الْإِنسَانَ﴾ ئادەمی دروست کرد ﴿٣﴾ ﴿عَلَّمَهُ الْبَيَانَ﴾ وە فێری گفتوگۆی کرد ﴿٤﴾ ﴿الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
بِحُسْبَانٍ﴾ ڕۆژ و مانگ بە حسابێکی زۆر وورد دێن و دەچن ﴿٥﴾ ﴿وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ﴾ ئەستێرە
و گژوگیاو درەخت (بۆ خوا) سوژدە دەبەن ﴿٦﴾ ﴿وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ﴾ وە ئاسمانی بڵندی
بەرز کردووەتەوە و تەرازوو(ی عەدالەتی) داناوە ﴿٧﴾ ﴿أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ﴾ (وە فەرمانی داوە) کە هەرگیز
زیادەڕەوی لە تەرازوودا مەکەن ﴿٨﴾ ﴿وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ﴾ وە کێشانەتان ڕێک بکێشن ﴿وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ﴾
لە تەرازوودا کەم و کورتی مەکەن (سووک مەیکێشن) ﴿٩﴾ ﴿وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ﴾ وە زەوی بۆ خەڵکی
ڕاخستووە ﴿١٠﴾ ﴿فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ﴾ تێدایە میوەجات و دار خورمای خاوەن پوورک ﴿١١﴾
﴿وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ﴾ وە دانەوێڵەی خاوەن کا و بەڵ و پۆدار و ڕەیحانە ﴿١٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾
جا بە کام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿١٣﴾ ﴿خَلَقَ الْإِنسَانَ﴾ ئادەمی دروست کرد
﴿مِن صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ﴾ لە قوڕێکی وشکەوە بووی وەک سواڵەت ﴿١٤﴾ ﴿وَخَلَقَ الْجَانَّ مِن مَّارِجٍ مِّن نَّارٍ﴾ وە
جنۆکەی دروست کرد لە بڵێسەی ئاگرێکی بێ دووکەڵ ﴿١٥﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بە کام
لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿١٦﴾ ﴿رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ﴾ (خوا) پەروەردگاری
هەردوو ڕۆژهەڵات و پەروەردگاری هەردوو ڕۆژئاوایە ﴿١٧﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دەی بە کام بە
نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن ﴿١٨﴾

﴿مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ﴾ دوو دەریای بەرەڵا کردووە کەدەگەن بەیەك (١٩) ﴿بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَّا يَبْغِيَانِ﴾
لەنێوانیاندا بەربەستێك هەیە تێکەڵی یەکتر نابن (٢٠) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی
پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (٢١) ﴿يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ﴾ لەو دوو دەریایە مرواری و مەرجان
دەردەچێ (دروست دەبێ) (٢٢) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ
ناکەن؟ (٢٣) ﴿وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ﴾ وە بۆ خوایە ئەو کەشتییە گەورە دروستکراوانەی کە
وەك شاخی لەدەریادا بەگەڕن (٢٤) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان
بەدرۆ دەزانن؟ (٢٥) ﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ﴾ هەرچی دروستکراو لەسەر زەویدا هەیە نامێنێ و تیادەچێ (٢٦)
﴿وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ﴾ وە هەر ڕووی پیرۆزی پەروەردگارت دەمێنێت (لەم ئایەتەدا جێگیرکردنی سیفەتی
[وجه = ڕوو] بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کە شایستەی گەورەیی و تەواوی زاتی خوابێت،
بەبێ هیچ بەچوواندن و لێکدانەوەیەك. وەبڕوامان پێیەتی و چۆنیەکەی نازانین، تەنها خوا دەیزانێت)
﴿ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ کەخاوەن شکۆی ڕێزدارە (٢٧) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەنیعمەتەکانی
پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ (٢٨) ﴿يَسْأَلُهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی لەئاسمانەکان و زەوی
دایە (هەموو) داوای (پێویستیان) لەخوا دەکەن ﴿كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾ هەموو ڕۆژێ خوا لە (بەئەنجام
گەیاندنی) کارێکی (گشتی بوونەوەر) دایە (یەك دەمرێنێت، یەك لەدایك دەبێت، یەکێك سەردەخات
یەکێکی تر دەشکێنێت ... هتد) (٢٩) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی
پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (٣٠) ﴿سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيُّهَ الثَّقَلَانِ﴾ لەمەولا موحاسەبەتان دەکەین ئەی گرۆی
ئادەمی و جنۆکە (٣١) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن (٣٢)
﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ ئەی کۆمەڵی جنۆکە و ئادەمی ﴿إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَن تَنفُذُوا﴾ ئەگەر توانیتان دەرچن
﴿مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەبەشەکانی ئاسمانەکان و زەوی ﴿فَانفُذُوا﴾ ئەوە بڕۆن دەرچن
﴿لَا تَنفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ﴾ ناتوانن مەگەر بەدەسەڵاتێك نەبێت (٣٣) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە
نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (٣٤) ﴿يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا﴾ بۆتان دەنێرێ ﴿شُوَاظٌ مِّن نَّارٍ وَنُحَاسٌ﴾
بڵێسەی ئاگر و مسی تواوە (یادووکەڵی ئاگر) ﴿فَلَا تَنتَصِرَانِ﴾ ئەوسا یارمەتی یەکترتان پێ نادرێت
(٣٥) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (٣٦) ﴿فَإِذَا انشَقَّتِ
السَّمَاءُ﴾ ئەمجا کاتێك ئاسمان لەت لەت بوو ﴿فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ﴾ وەك گوڵی سوور یان ڕۆنی
هەڵقرچاوی لێهات (٣٧) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ
ناکەن؟ (٣٨) ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُسْأَلُ عَن ذَنبِهِ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا پرسیار ناکرێت لەتاوانی ﴿إِنسٌ وَلَا جَانٌّ﴾
هیچ ئادەمی و جنۆکەیەك (چونکە هەموو کەس لەو ڕۆژەدا بە ڕوویدا دەناسرێتەوە کە تاوانبارە یان
چاکەکار) (٣٩) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (٤٠)
﴿يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ﴾ خراپەکاران بەڕوخساریاندا دەناسرێنەوە ﴿فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ﴾ ئەمجا
ڕادەکێشرێن بەمووی پێشی سەریان و بەقاچیان (بۆ ناو دۆزەخ) (٤١)

﴿فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٤٢﴾ ﴿هذه جهنم التي يكذب
بها المجرمون﴾ ئەمە ئەو دۆزەخەیە کەتاوانباران بەدرۆیان دەزانی ﴿٤٣﴾ ﴿يطوفون بينها وبين حميم آن﴾
هاتوچۆ ئەکەن لەنێوان ئەو (دۆزەخە) و ئاوی زۆر گەرمدا ﴿٤٤﴾ ﴿فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ جا بەکام لە
نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٤٥﴾ ﴿ولمن خاف مقام ربه جنتان﴾ وە بۆ ئەو کەسەی لەوەستانی
بەردەم پەروەردگاری ترسێت هەیە ﴿جنتان﴾ دوو باخی (خۆش) ﴿٤٦﴾ ﴿فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ جا
کام بە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ ئەزانی؟ ﴿٤٧﴾ ﴿ذواتا أفنان﴾ (دوو باخەکە) خاوەنی میوە و
درەختی زۆرن ﴿٤٨﴾ ﴿فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ دەی بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان بێ باوەڕن؟ ﴿٤٩﴾
﴿فيهما عينان تجريان﴾ تیایاندا هەیە دوو ڕووبار وکانیاوی ڕەوان ﴿٥٠﴾ ﴿فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ جا بەکام
لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥١﴾ ﴿فيهما من كل فاكهة زوجان﴾ هەیە لە باخیاندا لەهەر
میوەیەك دوو جۆر ﴿٥٢﴾ ﴿فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟
﴿٥٣﴾ ﴿متكئين على فرش﴾ پاڵیان داوەتەوە لەسەر جۆرە فەرشێك ﴿بطائنها من إستبرق﴾ کە بەرەکەیان
لە ئاوریشمی ئەستورە ﴿وجنى الجنتين دان﴾ وە میوە لێ کردنەوەی ئەو دوو باخە نزیکە دەستە ﴿٥٤﴾
﴿فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٥﴾ ﴿فيهن قاصرات
الطرف﴾ لەو باخانەدا هەن حۆریانێك کەتەنها چاویان بڕیوەتە مێردەکانیان ﴿لم يطمثهن إنس قبلهم ولا جان﴾
پێش ئەوان دەستی ئادەمی و جنۆکەیان لێ نەکەوتووە ﴿٥٦﴾ ﴿فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ جا بەکام لە
نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٧﴾ ﴿كأنهن الياقوت والمرجان﴾ ئەو (حۆریانە) وەك
یاقووت و مەرجان وان ﴿٥٨﴾ ﴿فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان
باوەڕ ناکەن؟ ﴿٥٩﴾ ﴿هل جزاء الإحسان إلا الإحسان﴾ ئایا پاداشتی چاکە هەر چاکە نی یە؟ ﴿٦٠﴾
﴿فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦١﴾ ﴿ومن دونهما جنتان﴾
وە بێجگە لەو دوو باخەی (کەباسکران) دوو باخی تر هەن ﴿٦٢﴾ ﴿فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ جا بەکام
لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦٣﴾ ﴿مدهامتان﴾ دوو باخی تەڕوتازە سەوزن
(لەسەوزیدا ڕەش دەنوێن) ﴿٦٤﴾ ﴿فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان
باوەڕ ناکەن؟ ﴿٦٥﴾ ﴿فيهما عينان نضاختان﴾ لەو دوو (باخە)دا دوو کانی هەڵقوڵاویان تێدایە ﴿٦٦﴾
﴿فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن ﴿٦٧﴾ ﴿فيهما فاكهة ونخل
ورمان﴾ لەو دوو (باخە)دا لەهەموو جۆرە) میوەو دار خورماو هەناریشیان تێدایە ﴿٦٨﴾ ﴿فبأي آلاء
ربكما تكذبان﴾ جا کام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ ئەزانن ﴿٦٩﴾

﴿فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ﴾ تیایاندا هەمیە ئافرەتانی ئاکار چاکی ڕووالەت جوان (٧٠) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (٧١) ﴿حُورٌ مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ﴾
حۆریانێک بەیار حەشوەت و چادرەکانیدا دەرناچن و دوور ناکەونەوە (هەمیشە چاوەڕێی
هاوسەرەکانیان) (٧٢) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ
ناکەن؟ (٧٣) ﴿لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ﴾ پێش ئەوان بەدەستی ئادەمی و بەدەستی جنۆکەیش لێ
نەکەوتوون (٧٤) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟
(٧٥) ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ﴾ پاڵ دەدەنەوە بەپشتی سەوزباوی ڕازاوە و بەڕشی
زۆر جوانی نایابەوە (٧٦) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان
باوەڕ ناکەن؟ (٧٧) ﴿تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ پیرۆزە ناوی پەروەردگاری خاوەن گەورەیی
وبەخشش (٧٨)

سورەتی ﴿الواقعة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ﴾ کاتێک کە ڕووداوی گەورەی (قیامەت) ڕوویدا (١) ﴿لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ﴾ بەڕوودانیدا
هیچ درۆ و گومانێک نییە (٢) ﴿خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ﴾ نزم کەرەوەی (کەسانێکە و) بەرز کەرەوەیە (بۆ کەسانێکی
تر) (٣) ﴿إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًّا﴾ کاتێک کە زەوی هێنرایە جوڵان بە جوڵانێکی توند (٤) ﴿وَبُسَّتِ الْجِبَالُ
بَسًّا﴾ وە شاخەکان زۆر وورد وورد کران بەوردە کردن (٥) ﴿فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًّا﴾ وە بوون بە تەپوتۆزی پرش و
بلاو (٦) ﴿وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً﴾ وە ئێوە دەبنە سێ کۆمەڵ (لەو ڕۆژەدا) (٧) ﴿فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ
الْمَيْمَنَةِ﴾ ئەمجا یارانی لای ڕاست، کام یارانی لای ڕاست؟ (٨) ﴿وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ﴾
وە یارانی لای چەپ، کام یارانی لای چەپ؟ (٩) ﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ﴾ وە پێشکەوتووەکان هەر
خۆیانن پێش کەوتوو (١٠) ﴿أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ﴾ ئەوانەن نزیکانی (بارەگای خوا) (١١) ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾
لە بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەتدان (١٢) ﴿ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ﴾ کۆمەڵێکی زۆرن لە (گەلانی) پێشینیان (١٣)
﴿وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ﴾ وە کەمێکیش لە پاشینان (لە ئوممەتی موحەممەد ﷺ) (١٤) ﴿عَلَى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ﴾
لەسەر قەنەفە و کورسی چنراو بە ئاڵتون (١٥) ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ﴾ پاڵ دەدەنەوە لەسەری بەرامبەر
بەیەکتری (١٦)

﴿يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ﴾ تازە لاوی هەمیشەیی بەسەریاندا دەگەڕێن ﴿١٧﴾ ﴿بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ﴾
بەپەرداخ و سوراحی و گلاسی پڕ لەشەرابی سەرچاوەی ڕەوان ﴿١٨﴾ ﴿لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْزِفُونَ﴾
سەریان پێ ی نەیەشێت وەسەرخۆش نەبن پێ ی ﴿١٩﴾ ﴿وَفَاكِهَةٍ مِمَّا يَتَخَيَّرُونَ﴾ میوەهاتیش كەحەزیان
هەڵی بژێرن ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ﴾ وە گۆشتی هەر باڵندەیەك كەحەزی لێ بكەن ﴿٢١﴾ ﴿وَحُورٌ عِينٌ﴾
وەحۆریەی چاو گەش و چاو بەلەك ﴿٢٢﴾ ﴿كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ﴾ وەك مرواری ناو سەدەف وان ﴿٢٣﴾
﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (ئەم نیعمەتانە) لەپاداشتی ئەو كردەوانەدایە كەئەنجامیان ئەدا ﴿٢٤﴾ ﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا
وَلَا تَأْثِيمًا﴾ نابیستن لەو بەهەشتانەدا هەقسەی بێهودە، وە بەتاوانبار كردن ﴿٢٥﴾ ﴿إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا﴾ جگە
لەوتەی سڵاو سەلام كردن (لەیەكتری) ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ﴾ وە یارانی لای ڕاست كام
یارانی لای ڕاستن ﴿٢٧﴾ ﴿فِي سِدْرٍ مَخْضُودٍ﴾ لەژێر سێبەری دارنەبگی بێ درکدان ﴿٢٨﴾ ﴿وَطَلْحٍ مَنْضُودٍ﴾
وداری موزی هونراو بەهێشووە موز ﴿٢٩﴾ ﴿وَظِلٍّ مَمْدُودٍ﴾ و سێبەری بەردەوام ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَاءٍ مَسْكُوبٍ﴾
وەئاوی تاڤگەیی و ئاوی ڕەوان ﴿٣١﴾ ﴿وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ﴾ وەمیوەهاتی زۆر ﴿٣٢﴾ ﴿لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ﴾ كە
هەرگیز تەواو نابێ و قەدەغەش ناكرێ ﴿٣٣﴾ ﴿وَفُرُشٍ مَرْفُوعَةٍ﴾ هەروەها ڕاخەری بەرز و بڵندی تێدایە ﴿٣٤﴾
﴿إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنْشَاءً﴾ ئێمە حۆریەكانی بەهەشتمان دروست كردووە بەدروست كردێكی زۆر جوان ﴿٣٥﴾
﴿فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا﴾ وەگێڕاومانن بەحوریانی هەمیشە كچ (واتە هەرچەندهاوسەركانیان بچنە لایان خوای
گەورە بۆیان دەكاتەوە بەكچ) ﴿٣٦﴾ ﴿عُرُبًا أَتْرَابًا﴾ هاوسەرەكانیان زۆر خۆش دەوێت و هاوتەمەنیانن ﴿٣٧﴾
﴿لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ﴾ (ئەمانە هەمووی) بۆ یارانی لای ڕاستن ﴿٣٨﴾ ﴿ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ﴾ (یارانی لای ڕاست)
كۆمەڵێكی زۆرن لە (گەلانی) پێشوو ﴿٣٩﴾ ﴿وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ﴾ كۆمەڵێكی زۆریش لەپاشینان (لە
ئوممەتی موحەممەد ﷺ) ﴿٤٠﴾ ﴿وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ﴾ وەهاوەڵانی لای چەپ كام هاوەڵانی
لای چەپ؟ ﴿٤١﴾ ﴿فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ﴾ لەناو گڕی دۆزەخ و ئاوی لەكوڵ داندان ﴿٤٢﴾ ﴿وَظِلٍّ مِنْ يَحْمُومٍ﴾ وە
لەسێبەری چڕی دوكەڵی ڕەش دان ﴿٤٣﴾ ﴿لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ﴾ نە فێنكە و نە كەڵكێشی هەیە ﴿٤٤﴾
﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ﴾ چونكە بەڕاستی ئەمانە پێشتر خۆشگوزەران بوون ﴿٤٥﴾ ﴿وَكَانُوا
يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنْثِ الْعَظِيمِ﴾ وە بەردەوام بوون لەسەر گوناهە گەورەكە (هاوەڵ دانان بۆ خوا) ﴿٤٦﴾
﴿وَكَانُوا يَقُولُونَ﴾ وە دەیانووت ﴿أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ ئایا ئەگەر مردین و بووین بەخۆڵ و ئێسكی
ڕزیو ﴿أَئِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە زیندوو ئەكرێینەوە ﴿٤٧﴾ ﴿أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ﴾ یاخود باوو باپیرانمان
(زیندوو ئەكرێنەوە) ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان هەموو پێشینان
و پاشینان ﴿٤٩﴾ ﴿لَمَجْمُوعُونَ إِلَى مِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ﴾ كۆدەكرێنەوە وڕاپێچ دەكرێن بۆ كاتی ڕۆژی دیاری
كراو ﴿٥٠﴾

﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ﴾ پاشان ئێوە ئەی گومڕاهانی بێ باوەڕان ﴿٥١﴾ ﴿لَآكِلُونَ مِن شَجَرٍ مِّن زَقُّومٍ﴾
بێگومان لە(بەری) درەختی زەقنەمووت (دەخۆن) ﴿٥٢﴾ ﴿فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ﴾ جا زۆر زگی خۆتانی
لێ پڕ دەکەن ﴿٥٣﴾ ﴿فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ﴾ ئەمجا ئاوی کوڵاوی بەسەردا دەخۆنەوە ﴿٥٤﴾ ﴿فَشَارِبُونَ
شُرْبَ الْهِيمِ﴾ دەی خۆنەوە وەکو خواردنەوەی (حوشترانی) تینوو ﴿٥٥﴾ ﴿هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ﴾ ئەمە
میوانداری ئەوانە لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿٥٦﴾ ﴿نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ﴾ ئێمە دروستمان کردوون ئەی
بۆ بڕوا ناکەن (بەزیندوو بوونەوە) ﴿٥٧﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُم مَّا تُمْنُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو ئاوەی کە دەیڕژێنە ناو
منداڵدانەوە؟ ﴿٥٨﴾ ﴿أَأَنتُمْ تَخْلُقُونَهُ﴾ ئایا ئێوە دروستی دەکەن؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ﴾ یان ئێمەین بەدی
هێنەرین؟ ﴿٥٩﴾ ﴿نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ﴾ ئێمە لەناوتاندا مردنمان داناوە، وەکەس
پێش دەسەڵاتی ئێمە ناکەوێ ﴿٦٠﴾ ﴿عَلَىٰ أَن نُّبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ﴾ (بەدەسەڵاتین) کە لەجیاتی ئێوە بەوەی
تر بهێنین ﴿وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە دروستتان بکەینەوە بەشێوەیەک کەهیچی لێ نازانن
﴿٦١﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێوە لەبەدی هێنانی یەکەمی ئاگادارن
﴿فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئیتر بۆ بیر ناکەنەوە ﴿٦٢﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُم مَّا تَحْرُثُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو تۆوەی کەدەیچێنن ﴿٦٣﴾
﴿أَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُ﴾ ئایا ئێوە دەیڕوێنن؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ﴾ یائێمەین دەیڕوێنین؟ ﴿٦٤﴾ ﴿لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ
حُطَامًا﴾ ئەگەر بمان ویستایە ئەو (ڕواوە)مان دەگێڕا بە پووش و کا ﴿فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ﴾ ئەمجا دەستان
دەکرد بەقسەی بێ کەڵک ﴿٦٥﴾ ﴿إِنَّا لَمُغْرَمُونَ﴾ (دەتانووت) بەڕاستی زەرەرلێکەوتوو ئێمەین ﴿٦٦﴾
﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ﴾ بەڵکو ئێمە لە ڕزق وڕۆزی بێ بەشین ﴿٦٧﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ﴾ جا پێم
بڵێن ئەو ئاوەی کەدەیخۆنەوە ﴿٦٨﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَنزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ﴾ ئایا ئێوە لە هەورەکەوە دەیبارێنن
﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ﴾ یائێمەدەی بارێنین ﴿٦٩﴾ ﴿لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا﴾ ئەگەر بمان ویستایە دەمانکرد بەئاوێکی زۆر
سوێری تاڵ ﴿فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ﴾ ئیتر بۆ سوپاسی خوا ناکەن ﴿٧٠﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ﴾ پێم بڵێن ئەو ئاگرەی
کە دایدەگیرسێنن ﴿٧١﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَنشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا﴾ ئایا ئێوە دارەکەیتان بەدی هێناوە؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ﴾
یائێمە بەدی هێنەرینی؟ ﴿٧٢﴾ ﴿نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً﴾ ئێمە ئەو (ئاگرە)مان کردووە بەهۆی یادخەرەوە
(ی ئاگری دۆزەخ) ﴿وَمَتَاعًا لِّلْمُقْوِينَ﴾ وە (کردومانەتە) هۆی کەڵک لێ وەرگرتن بۆ گەشتیاران ﴿٧٣﴾
﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ جا کەواتە یاد وتەسبیحاتی پەروەردگاری گەورەی خۆت بەپاکی بکە
﴿٧٤﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ﴾ جا سوێند بێت بەشوێنی (هەڵهاتن و ئاوابوونی) ئەستێرەکان ﴿٧٥﴾
﴿وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی ئەم سوێندە ئەگەر بزانن سوێندێکی زۆر گەورەیە ﴿٧٦﴾

﴿إِنَّهُۥ لَقُرۡءَانٞ كَرِيمٞ﴾ کە بێگومان ئەمە قورئانێکی گەورە و بەڕێزە ﴿٧٧﴾ ﴿فِي كِتَٰبٖ مَّكۡنُونٖ﴾ لەناو کتێبێکی
شاراوەدایە (کەلوح المحفوظە) ﴿٧٨﴾ ﴿لَّا يَمَسُّهُۥٓ إِلَّا ٱلۡمُطَهَّرُونَ﴾ جگە لە (فریشتە) پاکەکان کەس
دەستی لێ نادات ﴿٧٩﴾ ﴿تَنزِيلٞ مِّن رَّبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ نێردراوەتە خوارەوە لە لایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە
﴿٨٠﴾ ﴿أَفَبِهَٰذَا ٱلۡحَدِيثِ أَنتُم مُّدۡهِنُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بەم قورئانە باوەڕ ناکەن ﴿٨١﴾ ﴿وَتَجۡعَلُونَ رِزۡقَكُمۡ﴾ وە لەجیاتی
سوپاسگوزاری لەسەر ڕوزیتان ﴿أَنَّكُمۡ تُكَذِّبُونَ﴾ ئێوە باوەڕ ناهێنن ﴿٨٢﴾ ﴿فَلَوۡلَآ إِذَا بَلَغَتِ ٱلۡحُلۡقُومَ﴾ دەی
بۆچی کاتێ گیان (ی بەحوتشەکەتان) دەگاتە گەرووی ﴿٨٣﴾ ﴿وَأَنتُمۡ حِينَئِذٖ تَنظُرُونَ﴾ وە ئێوە بەو کاتەدا
تەماشا دەکەن ﴿٨٤﴾ ﴿وَنَحۡنُ أَقۡرَبُ إِلَيۡهِ مِنكُمۡ﴾ لەو کاتەدا (فریشتەکانمان) لە ئێوە نزیکترن بەو (کەسەی
لەسەرەمەرگدایە) ﴿وَلَٰكِن لَّا تُبۡصِرُونَ﴾ بەلام ئێوە (فریشتەکانی) نابینن ﴿٨٥﴾ ﴿فَلَوۡلَآ إِن كُنتُمۡ غَيۡرَ مَدِينِينَ﴾
دەی بۆچی ئەگەر ئێوە (زیندوو ناکرێنەوەو پاداشت نادرێنەوە؟ ﴿٨٦﴾ ﴿تَرۡجِعُونَهَآ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ﴾ ڕۆحی
(مردووەکەتان) بگێڕنەوە ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٨٧﴾ ﴿فَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلۡمُقَرَّبِينَ﴾ ئەمجا ئەگەر ئەو (کەسەی
لە گیانە لادایە) لە نزیکانی (لەخوا) ﴿٨٨﴾ ﴿فَرَوۡحٞ وَرَيۡحَانٞ وَجَنَّتُ نَعِيمٖ﴾ ئەوە حەسانەوەو بۆنی خۆش و
بەهەشتی پڕ لەناز و نیعمەتی بۆ هەیە ﴿٨٩﴾ ﴿وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلۡيَمِينِ﴾ وە ئەگەر لەهاوەڵانی دەستی
ڕاست بێ ﴿٩٠﴾ ﴿فَسَلَٰمٞ لَّكَ مِنۡ أَصۡحَٰبِ ٱلۡيَمِينِ﴾ ئەوە سەلامەتی و بێ زیانی بۆ تۆ (چونکە) تۆ لەیارانی
دەستی ڕاستی ﴿٩١﴾ ﴿وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلۡمُكَذِّبِينَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ بەلام ئەگەر لە بێ باوەڕی گومڕا بێت ﴿٩٢﴾
﴿فَنُزُلٞ مِّنۡ حَمِيمٖ﴾ ئەوە (شوێنی) میوانداریەکەی نێجگار گەرمە ﴿٩٣﴾ ﴿وَتَصۡلِيَةُ جَحِيمٍ﴾ وەچوونە ناو
دۆزەخە ﴿٩٤﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ حَقُّ ٱلۡيَقِينِ﴾ بەڕاستی ئەوەی (کە لەم سورەتەدا باسکرا) حەق و بێگومانە
﴿٩٥﴾ ﴿فَسَبِّحۡ بِٱسۡمِ رَبِّكَ ٱلۡعَظِيمِ﴾ جا کەوا سوو بەپاکی یاد وتەسبیحاتی پەروەردگاری گەورەی خۆت
بکە ﴿٩٦﴾

سورەتی ﴿ الحديد ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدا هەیە تەسبیحاتی خوا دەکەن
﴿وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە بالادەستی کار بەجێی ﴿١﴾ ﴿لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ هەر بۆ ئەوە
دەسەلات و خاوەنیەتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿يُحۡيِۦ وَيُمِيتُۖ﴾ دەژینی دەمرینی ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٌ﴾
وە ئەو دەسەلاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە ﴿٢﴾ ﴿هُوَ ٱلۡأَوَّلُ وَٱلۡأٓخِرُ﴾ هەر ئەوە یەکەمە (پێش هەموو
شتێک هەبووە) وە هەر ئەوە دواهەمینشە و(پاشی هەموو شتێک دەمێنێت) ﴿وَٱلظَّٰهِرُ وَٱلۡبَاطِنُۖ﴾ وە
دیارو ئاشکرایە (بۆ خاوەن هۆش وعاقلەکان بەبەڵگەکانی) وە پەنهان وشاراوەیە (لەچاوی بەندەکان
ڕاستە بەئاشکرا وبینینەکان) ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٌ﴾ وە ئەو بەهەموو شتێک ئاگادارە ﴿٣﴾

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ (خوا) ئەو زاتەیە کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە
﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان بەرزبوویەوە سەر عەرش و قەراری
گرت (بەو مانایەی پێیەتی بەو شێوەی شیاوی خوا بێت، وەچوونیەکەی نازانین، تەنها خوا
خۆی دەزانێت) ﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ﴾ دەزانێت چی دەچێتە ناو زەوی ﴿وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا﴾ وەچی
لێ دێتە دەرەوە ﴿وَمَا يَنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وەچی لەئاسمانەوە دێتە خوار ﴿وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا﴾ وەچی بۆ
سەری دەکەوێ ﴿وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ﴾ وە لەهەر کوێ بن خوا لەگەڵتانە (بە زانیاری و ئاگاداری)
﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وەخوا بینایە بەهەرچی کە دەیکەن (٤) ﴿لَّهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
خاوەندارێتی ئاسمانەکان و زەوی هەر بۆ ئەوە ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ وە هەموو کارێک هەر بۆ
لای خوا دەگەڕێنرێتەوە (٥) ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ شەو دەبات بەناو ڕۆژدا (بەهاوین و پاییزدا)
﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەبات بەناو شەودا (لە زستان و بەهاردا) ﴿وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ وە
ئەو (خوا) ئاگادارە بەنهێنی ناو دڵان (٦) ﴿آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ باوەڕ بهێنن بەخوا و پێغەمبەرەکەی
﴿وَأَنفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُم مُّسْتَخْلَفِينَ فِيهِ﴾ و بەخشن لەو ماڵ و سامانەی کە خوا ئێوەی کردووە بە جێ نشینی
پێشینانتان تیایدا ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَأَنفَقُوا﴾ ئەمجا ئەوانەتان کە باوەڕیان هێناوە و دارایی یان بەخشیوە
﴿لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە (٧) ﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە بۆ باوەڕ بەخوا
ناهێنن؟ ﴿وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ﴾ کە پێغەمبەر بانگتان دەکات ﴿لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ﴾ کە باوەڕ بە پەروەردگارتان
بهێنن ﴿وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ﴾ لەکاتێکدا کە بێ گومان خوا بەپەیمانی (باوەڕ هێنان) لێ وەرگرتوون
﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن (٨) ﴿هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبْدِهِ﴾ خوا ئەو زاتەیە دەینێرێت بۆ بەندەی
خۆی (کە موحەممەدە ﷺ) ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ بەڵگە و ئایەتانێکی ڕوون وئاشکرا ﴿لِّيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ﴾ تا لەتاریکستانی (گومڕایی وبێباوەڕی) دەرتان بهێنێت بۆ ناو ڕووناکی (ئیمان وئیسلام)
﴿وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بەرامبەر ئێوە بەسۆز و میهرەبانە (٩) ﴿وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنفِقُوا فِي سَبِيلِ
اللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە کەوا هیچ نابەخشن لە ڕێی خوادا ﴿وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا میراتی
ئاسمانەکان و زەوی بۆ خوا دەمێنێتەوە ﴿لَا يَسْتَوِي مِنكُم﴾ یەکسان نین لە ئێوەدا ﴿مَّنْ أَنفَقَ مِن قَبْلِ الْفَتْحِ
وَقَاتَلَ﴾ کە لەپێش گرتنی (مەککە) دا ماڵیان بەخشیوە و جەنگاون (لەگەڵ ئەوانەی لە دوای فەتحی مەککە
ئەو کارانە بکەن) ﴿أُولَٰئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً﴾ ئەوانە پلەو پایەیان زۆر گەورەترە ﴿مِّنَ الَّذِينَ أَنفَقُوا مِن بَعْدُ وَقَاتَلُوا﴾
لەوانەی کە لەدوای (گرتنی مەککە) ماڵیان بەخشیوە و جەنگاون ﴿وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ﴾ وە بەهەر
دوولا خوا بەڵێنی بەهەشتی داوە ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن (١٠)
﴿مَّن ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ﴾ کێ یە ئەو کەسەی قەرز دەدات بەخوا ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ بەقەرزێکی چاک
(مەبەست ئەوەیە ماڵ ببەخشێت لەپێناو خوا) ﴿فَيُضَاعِفَهُ لَهُ﴾ تا خواش چەند بەرامبەر بیداتەوە
﴿وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ﴾ وە پاداشتی زۆر چاکی بۆ هەیە (١١)

﴿يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ لەڕۆژێکدا کەتۆ پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار دەبینیت ﴿يَسْعَىٰ نُورُهُم بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِم﴾ کەڕووناکی (باوەڕیان) لەپێشیانەوە و لەلای ڕاستیانەوە دەڕوات ﴿بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ﴾
(پێیان دەڵێن) مژدەی ئێوە ئەمڕۆ ﴿جَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتانێکە کەڕووباری زۆر بەژێریاندا
دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ هەر ئەوەیە سەرکەوتنی گەورە
﴿١٢﴾ ﴿يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ﴾ لەو ڕۆژەدا پیاوان و ئافرەتانی دووڕوو دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەوانەی
کەباوەڕدار بوون ﴿انظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِن نُّورِكُمْ﴾ سەیرێکمان بکەن تا لەڕووناکیتان تروسکێك وەرگرین
﴿قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ﴾ پێیان دەوترێت بگەڕێنەوە بۆ دواوەی خۆتان ﴿فَالْتَمِسُوا نُورًا﴾ وە داوای ڕووناکی
بکەن بۆ خۆتان ﴿فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ﴾ یەکسەر شوورایەك دەکێشرێ لەنێوانیاندا ﴿لَّهُ بَابٌ﴾ کەدەرگایەکی
تێدایە ﴿بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ﴾ ڕووی ناوەوەی ڕەحمەتی تێدایە ﴿وَظَاهِرُهُ مِن قِبَلِهِ الْعَذَابُ﴾ دەرەوەشی ڕووی
لەسزایە ﴿١٣﴾ ﴿يُنَادُونَهُمْ﴾ (دووڕووان ئیمانداران) بانگ دەکەن و دەڵێن ﴿أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ﴾ ئایا ئێمە
لەگەڵ ئێوەدا نەبووین (لە نوێژ و ڕۆژوودا) ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾ ئیمانداران دەڵێن بەڵێ لەگەڵمانا بوون
﴿وَلَٰكِنَّكُمْ فَتَنتُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ بەڵام ئێوە خۆتان خەڵەتاند (دووڕوو پیلان گێڕبوون) ﴿وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ﴾ و
چاوەڕوانی (بەمانی باوەڕدارانتان) دەکرد و دوودڵ بوون ﴿وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ﴾ وە هیوا و ئاوات فریووی
دان ﴿حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ تا فەرمانی خوا هات (و مردن) ﴿وَغَرَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە شەیتان فریوی دان بە
لێ بووردەیی خوای گەورە ﴿١٤﴾ ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنكُمْ فِدْيَةٌ﴾ ئەمڕۆ هیچ ڕزگاربوونێك وەرناگیرێت نە لەئێوە
﴿وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە نە لە بێ باوەڕان بۆ ڕزگار بوونیان ﴿مَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ جێگاتان ئاگری
دۆزەخە ﴿هِيَ مَوْلَاكُمْ﴾ ئەو ئاگرە شایستەتانە ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئای چەند سەرئەنجامێکی خراپە ﴿١٥﴾
﴿أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە بۆ بڕواداران ﴿أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ﴾ کە دڵیان
ڕابچڵەکێت و ملکەچ بێ بۆ یادو زیکری خوا ﴿وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ﴾ وە بۆ ئەو قورئانەی کەدابەزیوە لەخواوە؟
﴿وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ﴾ وەك ئەوکەسانە (جولەکە و گاوور) نەبن ﴿أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلُ﴾ کە لەمەو
پێش کتێبی ئاسمانیان پێدرا ﴿فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ﴾ وە ماوەیەکی دوور و درێژیان بەسەردا تێپەڕی
﴿فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ ئەمجا دڵیان ڕەق بوو ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆربەیان یاخی و لەسنوور دەرچوو بوون
﴿١٦﴾ ﴿اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ﴾ بێگومان بزانن کەخوا زەوی زیندوو دەکاتەوە ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ دوای مردنی
﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ بێگومان نیشانەو بەڵگەکانمان بۆ ڕوون کردوەتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ تابیربکەنەوە ﴿١٧﴾
﴿إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ﴾ بێگومان پیاوان و ژنانی خێرخواز ﴿وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ ئەوانەش قەرز
دەدەن بەخوا بەقەرزێکی چاك (یارمەتی هەژاران دەدەن) ﴿يُضَاعَفُ لَهُمْ﴾ چەند بەرابەر دەیاندرێتەوە
﴿وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە پاداشتی زۆر چاك ﴿١٨﴾

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە بەخوا و پێغەمبەرانی ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ﴾
ئەوانە خۆیان ڕاستگۆیان ﴿وَالشُّهَدَاءُ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ وەشەهیدان لەلای پەروەردگاریان ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ
وَنُورُهُمْ﴾ خاوەنی پاداشت و نوور و ڕووناکی خۆیانن ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی کە بێ
باوەڕبوون و بەڵگە و نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگری
دۆزەخن ﴿١٩﴾ ﴿اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وەبزانن کەبێگومان ژیانی دونیا تەنها ﴿لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ﴾ گاڵتە
و گەمە و ڕازاندنەوە و ﴿وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ﴾ خۆهەڵکێشانە لەنێوانتاندا و لاف لێدانە
بەدارایی و منداڵی زۆرەوە ﴿كَمَثَلِ غَيْثٍ﴾ وەك بارانێك وایە ﴿أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ﴾ کە حاسڵاتەکەی
جووتیاران دڵخۆش بکات ﴿ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا﴾ پاشان وشك ببێ و بەزەردی بی ببینیت
﴿ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا﴾ لە پاشان ببێت بە پووش و پەلاش ﴿وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ لە ڕۆژی دواییشدا
سزای توند و سەخت (هەیە بۆ دونیا پەرستان) ﴿وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ﴾ وە لێ بووردن و ڕەزامەندی
هەیە لەلایەن خواوە (بۆ خوا ناسان) ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ وە ژیانی دونیا هیچ نی یە
جگە لە بوێردێکی خەڵەتێنەر نەبێت ﴿٢٠﴾ ﴿سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ (کەواتە) پێشبڕکێ بکەن
بۆ (دەست خستنی) لێخۆشبوون لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا﴾ وە بۆ بەهەشتێك کە
پانتایی یەکەی ﴿كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ بەوێنەی پانتایی ئاسمان و زەوی یە ﴿أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئامادەکراوە بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرانی ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ﴾
ئەو (پاداشتە) بەخششێکی خوایی یە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾ دەیدات بە هەر کەس کەخۆی بیەوێت
﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی گەورەیە ﴿٢١﴾ ﴿مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ﴾ هیچ زیان و
بەڵایەك ڕووی نەداوە ﴿فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ نە لەزەوی و نە لە خودی خۆتاندا ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾
ئیللا لە (لوح المحفوظ) دا نووسراوە ﴿مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَا﴾ پێش ئەوەی بەدی بهێنین ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ
يَسِيرٌ﴾ بێگومان ئەوە بۆ خوا زۆر ئاسانە ﴿٢٢﴾ ﴿لِّكَيْلَا تَأْسَوْا﴾ تا خەفەت نەخۆن ﴿عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ﴾
بۆ ئەوەی لەدەستتان چووە ﴿وَلَا تَفْرَحُوا﴾ وە دڵخۆش و مەغروور نەبن ﴿بِمَا آتَاكُمْ﴾ بەوەی کە
پێی داوون ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ وەخوا هیچ خۆ بەزل زانێکی شانازی کەری خۆش
ناوێت ﴿٢٣﴾ ﴿الَّذِينَ يَبْخَلُونَ﴾ ئەوانەی چرووکی و ڕەزیلی دەکەن (لەماڵ بەخشین لەپێناو خوادا)
﴿وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ﴾ وە فەرمان بەخەڵکیش دەکەن ڕەزیل و چرووك بن ﴿وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ﴾ وە هەر
کەس پشت هەڵکات ئەوە بێگومان خوا ﴿هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ هەر خۆی بێ نیازی سوپاسکراوە ﴿٢٤﴾

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانی خۆمانمان ناردووە ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بە
بەڵگەو موعجیزەی ڕوونەوە ﴿وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ﴾ وە کتێبی (ئاسمانی) و تەرازوی
دادمان لەگەڵدا ناردن ﴿لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی بەدادگەری ڕەفتار بکەن (لەناو
خۆیاندا) ﴿وَأَنزَلْنَا الْحَدِيدَ﴾ وەئاسنمان دروست کرد ﴿فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ﴾ کە هێزێکی بەتینی تووندی
تێدایە بۆ جەنگ کردن ﴿وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ وە سوودێکی زۆریشی هەیە بۆ خەڵکی (لەبەرکەهێنانی
لە هەموو جۆرە پیشەسازییە جۆرەوکارییەکاندا) ﴿وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ﴾ وە تا خوا دەری بخات
﴿مَن يَنصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ﴾ چ کەسێ یارمەتی (ئاینی) خواو پێغەمبەرانی دەدات کە بەپەنهانیشە ﴿إِنَّ
اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بێگومان خوا بەهێزو دەسەڵاتە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان
نووح و ئیبراهیممان ڕەوانەکرد ﴿وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ﴾ وە لە نەوەو وەچەکانیشیاندا
پێغەمبەرێتی و کتێبی ئاسمانیمان دانا ﴿فَمِنْهُم مُّهْتَدٍ﴾ ئەمجا هەندێکیان ڕێنموونیان وەرگرت
﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆریشیان یاخی و کافربوون ﴿٢٦﴾ ﴿ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا﴾ لە
پاشان بەشوێن ئەواندا دیسان پێغەمبەرانی خۆمانمان نارد ﴿وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ وە دواتر عیسای
کوڕی مەریەممان نارد ﴿وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ﴾ وەئینجیلمان پێ بەخشی ﴿وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ﴾ وە
لە دڵی ئەوانەدا کەشوێنی کەوتن ﴿رَأْفَةً وَرَحْمَةً﴾ سۆز و بەزەییمان دروست کرد ﴿وَرَهْبَانِيَّةً
ابْتَدَعُوهَا﴾ وە گۆشەگیری یەک کە خۆیان دایان هێنا بوو ﴿مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ﴾ کە ئێمە ئەوەمان بەسەر
پێویست نەکردبوون ﴿إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ﴾ بەلام خۆیان دایان هێنا بۆ ڕەزامەندی خوا ﴿فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ
رِعَايَتِهَا﴾ کەچی وەک پێویست پارێزگاری ئەو گۆشەگیرییەیان نەکرد ﴿فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ﴾
ئێمەش بەخشیمان بەوانەیان کەباوەڕیان هێنا بوو ﴿أَجْرَهُمْ﴾ پاداشتی خۆیان ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾
وە زۆریشیان لە سنوور دەرچوون ﴿٢٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە
﴿اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ﴾ لەخوا بترسن و باوەڕبهێنن بەپێغەمبەرەکەی ﴿يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِن رَّحْمَتِهِ﴾
دوو بەشتان لەڕەحمەت و بەخششی خۆی پێ دەبەخشێ ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ نُورًا﴾ وە ڕووناکییەکتان دەداتێ
﴿تَمْشُونَ بِهِ﴾ کە ڕێنموونی ڕێگەی ڕاستی پێ دەرکەن ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ وە لێتان خۆش دەبێت
﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخواش لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿٢٨﴾ ﴿لِّئَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ﴾ تا خاوەن پەڕاوە
ئاسمانییەکان بزانن ﴿أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّن فَضْلِ اللَّهِ﴾ کە دەسەڵاتیان نییە بەسەر هیچێک لە بەخششی
خوا ﴿وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ﴾ وە هەرچی بەخشش هەیە بەدەست خوایە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾ دەیدات بە هەر
کەسێک کە خۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی زۆر گەورەیە ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿ المجادلة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قَدْ سَمِعَ اللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا بیستی ﴿قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا﴾ وتەی ئەو ژنەی کە لەبارەی مێردەکەیەوە گفتوگۆی لەگەڵ ئەکردی ﴿وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ﴾ وە سکاڵای خۆی بۆ لای خوا ئەبرد ﴿وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا﴾ وە خوا گوێی لە وتوێژی هەردووکتان بوو ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە (١) ﴿الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ﴾ ئەوانەتان کە ظهار ئەکەن ﴿مِنْ نِسَائِهِمْ﴾ لەگەڵ ژنەکانیاندا (پێیان دەڵێن وەك دایکمان وان) ﴿مَا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ﴾ ئەوانە دایکی ئەوان نین ﴿إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ﴾ دایکی ئەوان ﴿إِلَّا اللَّائِي وَلَدْنَهُمْ﴾ هەر ئەو ژنانەن کەئەوانیان لێ بووە ﴿وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ﴾ وە بێگومان ئەوانە گوفتارێکی خراپی ناپەسەند دەڵێن ﴿وَزُورًا﴾ و درۆ دەکەن ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ﴾ وە بەڕاستی خوا لێ خۆش بوو لێ بووردەیە (٢) ﴿وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ﴾ ئەوانەی ظهار دەکەن ﴿مِنْ نِسَائِهِمْ﴾ لەگەڵ هاوسەرەکانیان ﴿ثُمَّ يَعُودُونَ﴾ لەپاشان پەشیمان دەبنەوەو (دەیانەوێت بچنە لایان) ﴿لِمَا قَالُوا﴾ لەوەی کەوتویانە (واتە حیز، تەلاقیان نادەن) ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ﴾ ئەوە پێویستە بەندەیەك ئازاد بکەن ﴿مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّا﴾ لەپێش ئەوەی بەیەك بگەن (و بچنە لایان) ﴿ذَلِكُمْ تُوعَظُونَ بِهِ﴾ ئەم کەفارەتەی (کە لەسەرتان پێویست کراوە) ئامۆژگاری دەکرێن پێی ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا شارەزا وئاگادارە بەوەی کە دەیکەن (٣) ﴿فَمَنْ لَمْ يَجِدْ﴾ ئەمجا ئەگەر یەکێك (بەندەی) دەست نەکەوت ﴿فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ﴾ ئەوە با دوو مانگ لەسەریەك بەڕۆژوو بێت ﴿مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّا﴾ پێش ئەوەی بچنە لای یەك ﴿فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ﴾ ئەگەر یەکێك نەیتوانی (دوومانگ بەڕۆژوو بێت) ﴿فَإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا﴾ ئەوە با نانی شەست هەژار بدات ﴿ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ ئەو (کەفارەتانە کە لەسەرتان پێویست کراوە) بۆ ئەوەیە باوەڕ بکەن بەخواو پێغەمبەری خوا (مل کەچی فەرمانی خواو پێغەمبەری خوا بن) ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ وە ئەوانە سنووری خوان ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ بێ باوەڕان هەیە سزای سەخت (٤) ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بێگومان ئەوانەی دژایەتی و سەرپێچی خواو پێغەمبەری خوا دەکەن ﴿كُبِتُوا﴾ ڕیسواو سەرشۆڕ دەکرێن ﴿كَمَا كُبِتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ هەر وەك ئەوانەی پێش ئەمان ڕیسواو سەرشۆڕ کران ﴿وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ (چون نافەرمانی دەکەن) لەکاتێکدا دڵنیان کە ئێمە بەڵگەی ڕوونمان ناردوتە خوارەوە ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ﴾ وە بۆ بێ باوەڕان سزای ڕیسواکەر هەیە (٥) ﴿يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا﴾ لەڕۆژێکدا کەخوا هەموویان زیندوو دەکاتەوە ﴿فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا﴾ پاشان هەواڵیان پێ دەدات بەوەی کە کردویانە ﴿أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ﴾ کەخوا (هەمووی) ژماردووەوە (بەڵام) خۆیان لەبیریان چووە ﴿وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە (٦)

﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەت زانیوە ﴿أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ کە خوا دەزانێ چی لەئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ﴾ وە چی لەزەویدایە ﴿مَا يَكُونُ مِن نَّجْوَىٰ ثَلَٰثَةٍ﴾ چپەی هیچ سێ کەسێك نی یە ﴿إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ﴾ کە خوا چوارەمیان نەبێت ﴿وَلَا خَمْسَةٍ﴾ وە چپەی هیچ پێنج کەسێك نی یە ﴿إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ﴾ کە ئەو شەشەمیان نەبێت ﴿وَلَآ أَدْنَىٰ مِن ذَٰلِكَ وَلَآ أَكْثَرَ﴾ وە نە کەمتر لەو ژمارە نە زۆرتر نی یە ﴿إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ﴾ مەگەر خوایان لەگەڵدایە(بە زانیاری و ئاگاداری) ﴿أَيْنَ مَا كَانُوا۟﴾ لەهەر جێگایەکدا بن ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا۟ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ پاشان لەڕۆژی دواییدا ئاگاداریان دەکاتەوە بەوەی کە کردوویانە ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بەهەموو شتێك ئاگادار و زانایە ﴿٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا سەرنجت نەداوە ﴿إِلَى ٱلَّذِينَ نُهُوا۟ عَنِ ٱلنَّجْوَىٰ﴾ لە ئەوانەی کە قەدەغە کران لە چپە ﴿ثُمَّ يَعُودُونَ﴾ پاشان دەگەڕێنەوە ﴿لِمَا نُهُوا۟ عَنْهُ﴾ بۆ ئەوەی پێیان قەدەغە کرابوو ﴿وَيَتَنَٰجَوْنَ بِٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ﴾ وە لەگەڵ یەکتریدا بەچپە ئەدوێن دەربارەی گوناهو تاوان و دەست درێژی ﴿وَمَعْصِيَتِ ٱلرَّسُولِ﴾ وە نەرمانی پێغەمبەریش ﷺ ﴿وَإِذَا جَآءُوكَ﴾ وە کاتێ دێن بۆ لات سەلامت لێ دەکەن ﴿حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ ٱللَّهُ﴾ بە شێوەیەك کە خوا بەو جۆرە سەلامی لێ نەکردوویت ﴿وَيَقُولُونَ فِىٓ أَنفُسِهِمْ﴾ وە لەدڵی خۆیاندا دەڵێن (ئەگەر پێغەمبەرە) ﴿لَوْلَا يُعَذِّبُنَا ٱللَّهُ بِمَا نَقُولُ﴾ بۆچی خوا سزامان نادات بە هۆی ئەو قسانەی کە پێ ی دەڵێین ﴿حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ ٱلْمَصِيرُ﴾ ئەو بە دۆزەخیان بەسە کە (بێگومان) دەچنە ناویەوە کە جێگایەکی زۆر خراپە ﴿٨﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِذَا تَنَٰجَيْتُمْ﴾ کە چپەتان کرد ﴿فَلَا تَتَنَٰجَوْا۟ بِٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ﴾ بە چپە باسی گوناهو دەست درێژی ﴿وَمَعْصِيَتِ ٱلرَّسُولِ﴾ و سەرپێچی پێغەمبەر مەکەن ﴿وَتَنَٰجَوْا۟ بِٱلْبِرِّ وَٱلتَّقْوَىٰ﴾ وە باسی چاکە و باوەڕ کاری و لەخواترسان بکەن ﴿وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ﴾ لەخوا بترسن (وخۆتان بپارێزن لە سزای ئەو خوایەی) ﴿ٱلَّذِىٓ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ کە هەر لای ئەو کۆدەکرێنەوە ﴿٩﴾ ﴿إِنَّمَا ٱلنَّجْوَىٰ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ﴾ بێگومان چپە تەنها لە شەیتانەوەیە ﴿لِيَحْزُنَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ تا ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە دڵتەنگ بکات ﴿وَلَيْسَ بِضَآرِّهِمْ شَيْـًٔا﴾ لەکاتێکدا هیچ زیانیان پێ ناگەیەنێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ﴾ مەگەر بە فەرمانی خوا نەبێت ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ (دەبا)ئیماندارانیش تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿١٠﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا قِيلَ لَكُمْ﴾ کاتێك پێتان ووترا ﴿تَفَسَّحُوا۟ فِى ٱلْمَجَٰلِسِ﴾ لە کۆڕ ودانیشتنەکاندا جێگە بکەنەوە (وفراوانی بکەن) ﴿فَٱفْسَحُوا۟ يَفْسَحِ ٱللَّهُ لَكُمْ﴾ ئێوەش فراوانی بکەن خواش گوشادی بە ئێوە دەدات ﴿وَإِذَا قِيلَ ٱنشُزُوا۟ فَٱنشُزُوا۟﴾ وە کاتێك پێتان ووترا هەستن، ئێوەش هەستن ﴿يَرْفَعِ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنكُمْ﴾ خواش پلە و پایەی ئەو کەسانە بەرز دەکاتەوە لەئێوە کە بڕوایان هێناوە ﴿وَٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْعِلْمَ دَرَجَٰتٍ﴾ وە ئەوانەی کە زانستیان پێ بەخشراوە بە چەند پلەیەك (پەیان بەرز دەکاتەوە) ﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا شارەزایە بەوەی دەیکەن ﴿١١﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ﴾ هەر کاتێ (ویستان)
قسەی پەنهانی لەگەڵ پێغەمبەردا ﷺ بکەن ﴿فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةً﴾ ئەوە پێش چپە کردنەکەتان
خێرێك بکەن ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرُ﴾ ئەمە بۆ خۆتان چاکتر و پاکترە ﴿فَإِن لَّمْ تَجِدُوا﴾ ئەمجا ئەگەر هیچتان
نەبوو ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێخۆشبوو و میهرەبانە ﴿١٢﴾ ﴿أَأَشْفَقْتُمْ﴾ ئایە دەترسن
(لە هەژاری) ﴿أَن تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَاتٍ﴾ پێش چپە کردنەکەتان خێرێك بکەن ﴿فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا﴾ ئەمجا
ئەگەر خێرەکەتان نەکرد ﴿وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ و خواش تەوبەی لێ گیرا کردن ﴿فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾
ئەوسا نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بکەن
﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا شارەزایە بەوەی کە دەیکەن ﴿١٣﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا بۆ سەرنجێت
نادەی لە ئەوانەی ﴿تَوَلَّوْا﴾ کە دۆستایەتی ئەکەن ﴿قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِم﴾ لەگەڵ هۆزێك (ی جولەکە)
کەخوا خەزەبی لێگرتوون ﴿مَّا هُم مِّنكُمْ وَلَا مِنْهُمْ﴾ ئەوان نە لە ئێوەن و نە لە ئەو ئیشن ﴿وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ﴾
وە سوێند دەخۆن بە درۆ ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا خۆیان دەزانن (درۆ دەکەن) ﴿١٤﴾ ﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا
شَدِيدًا﴾ خوا سزای دژواری بۆ ئامادە کردوون ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی ئەوەی ئەوان
دەیانکرد کارێکی ناپەسەند بوو ﴿١٥﴾ ﴿اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً﴾ (دوو ڕووەکان) سوێندەکانیان کردبووە
قەڵغانی (درۆ و خراپەکانیان) ﴿فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە ڕێگری (خەڵك)یان کرد لە ڕێبازی خوا
﴿فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ ئەمجا بۆ ئەوان هەیە سزای ڕیسواکەر ﴿١٦﴾ ﴿لَّن تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُم مِّنَ اللَّهِ
شَيْئًا﴾ ماڵ و منداڵیان هیچ سوودێکی بۆیان نابێت ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانە یار و هاودەمی ئاگرن
﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿١٧﴾ ﴿يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا﴾ لەڕۆژێکدا کە خوا
هەموویان زیندوو دەکاتەوە ﴿فَيَحْلِفُونَ لَهُ﴾ ئەوسا سوێندی بۆ دەخۆن ﴿كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ﴾ هەر چۆن
سوێندیان دەخوارد بۆ ئێوە (لە دونیاندا) ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ وە وادەزانن شتێکیان بە دەستەوەیە
﴿أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ﴾ بزانن بەڕاستی هەر ئەوانن درۆزن ﴿١٨﴾ ﴿اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ﴾ شەیتان
بەسەریاندا زاڵ بووە (بەجۆرێك) ﴿فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ﴾ کە یادی خوای لەبیر بردوونەتەوە
﴿أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ﴾ ئەوانە کۆمەڵ و دەستەی شەیتانن ﴿أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ بزانن کە
بەڕاستی هەر کۆمەڵ و دەستەی شەیتان زەرەرمەندن ﴿١٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی
کە دوژمنایەتی خوا و پێغەمبەری خوا دەکەن ﴿أُولَٰئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ﴾ ئەوانە لە ڕیسواترینی خەڵکن ﴿٢٠﴾
﴿كَتَبَ اللَّهُ﴾ خوا نووسیویەتی ﴿لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي﴾ کە بێگومان من و پێغەمبەرانم سەردەکەوین
﴿إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بەڕاستی خوا بەهێز و بە توانای بالادەستە ﴿٢١﴾

﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ﴾ کەسانێك نابینیت کە باوەڕیان هەبێت ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بە خوا و بە ڕۆژی دوایی ﴿يُوَادُّونَ﴾ کە دۆستایەتی بکەن ﴿مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ لەگەڵ ئەوانەی دژایەتی خوا و پێغەمبەری خوا دەکەن (واتە نابێت باوەڕداران دۆستایەتی و پشتیوانی بێ باوەڕان بن) ﴿وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ﴾ هەرچەندە ئەو دوژمنانەش باوکیان بن ﴿أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ﴾ یان کوڕ و برا و خزمیان بن ﴿أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ﴾ ئەوانە خوا باوەڕی لە دڵیاندا چەسپاندووە ﴿وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ﴾ بەهێزی کردوون و سەری خستوون بە قورئان و ئیمان لەلایەن خۆیەوە ﴿وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە دەیانخاتە بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگەی ئاوی زۆر دەڕوات بەژێر درەختەکانیاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە ﴿رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ خوا لێیان ڕازی بووە ﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ ئەوانیش لە خوا ڕازی بوون ﴿أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ﴾ ئەوانە کۆمەڵ ودەستەی خودان ﴿أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئاگادار بن کە تەنها کۆمەڵ ودەستەی خودا ڕزگار و سەرفرازن (٢٢)

سورەتی ﴿الحشر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدایە تەسبیحاتی خوا دەکات ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە تەنها ئەو زاڵی بالادەستی کاردروستە (١) ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا زاتێکە ﴿أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ بێ باوەڕانی خاوەن کتێبی دەرکرد ﴿مِنْ دِيَارِهِمْ﴾ لە ماڵ و شوێنی خۆیان ﴿لِأَوَّلِ الْحَشْرِ﴾ بۆ یەکەم کۆبوونەوە ﴿مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا﴾ بە تەمانەبوون (ئەی موسوڵمانینە) کە (لە قەڵاکانیان) دەربچن ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ﴾ خۆشیان وایان دەزانی ﴿مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ﴾ کە قەڵاکانیان دەیانپارێزن لە (سزای) خوا ﴿فَأَتَاهُمُ اللَّهُ﴾ بۆیە (سزای) خوایان بۆ هات ﴿مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا﴾ لە شوێنێکەوە کە گومانیان بۆی نەدەچوو ﴿وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ﴾ وە خوا ترسێکی خستە ناو دڵیانەوە ﴿يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ﴾ کە خانووەکانی خۆیانیان وێران دەکرد ﴿بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ﴾ بە دەستی خۆیان وبەدەستی ئیمانداران ﴿فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِي الْأَبْصَارِ﴾ ئەمجا پەند وەرگرن ئەی خاوەن بیر و هۆشان (٢) ﴿وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ﴾ ئەگەر خوا دەربەدەری لەسەر بڕیار نەدابایە (لەسەر ئەو جولەکانە) ﴿لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا﴾ بێگومان لە دونیادا سزای دەدان ﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دوابیشدا بۆ ئەوان هەیە ﴿عَذَابُ النَّارِ﴾ سزای ئاگری دۆزەخ (٣)

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەم سزایە بەهۆی ئەوەوە بوو ﴿شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ دژایەتی خوا و پێغەمبەریان کرد ﴿وَمَن يُشَاقِّ اللَّهَ﴾ وە هەر کەسێك دژایەتی خوا بکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا تۆڵە سێنی بەتینە ﴿٤﴾ ﴿مَا قَطَعْتُم مِّن لِّينَةٍ﴾ ئەوەی بڕتان لە دار خورما ﴿أَوْ تَرَكْتُمُوهَا﴾ یا لێی گەڕان ﴿قَائِمَةً عَلَىٰ أُصُولِهَا﴾ بە وەستاوی لەسەر بنەکانیان بمێننەوە ﴿فَبِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ئەوە بە فەرمانی خوا بووە ﴿وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە بۆ سەرشۆڕ کردنی لەسنوور دەرچووان بوو (مەبەست پێ جولەکەکانە)
﴿٥﴾ ﴿وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ﴾ ئەو (دەستکەوتانە) کەخوا سەندیەوە (بێ جەنگ کردن) ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ﴾ بۆ پێغەمبەرەکەی لە ماڵی (بەنی نەضیر) ﴿فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ﴾ ئێوە بۆ بەدەست هێنانی (ئەو ماڵ و سامانەی جولەکە) هیچ ئەسپ و وشترێکتان تاونەداوە و (بەجەنگ نەبوو) ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ﴾ بەڵکو خوا پێغەمبەرانی زاڵ دەکات ﴿عَلَىٰ مَن يَشَاءُ﴾ بەسەر هەر کەسێکدا کە بیەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەدەسەڵاتە ﴿٦﴾ ﴿مَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ ئەوەی خوا دەستی پێغەمبەری خست (بێ جەنگ) ﴿مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ﴾ لە (سەروەت و سامانی) گوندنشینەکانی جولەکە ﴿فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ ئەوە بۆ خوا و بۆ پێغەمبەرە ﷺ (واتە لە بەرژەوەندی گشتی موسڵماناندا خەرج دەکرێت) ﴿وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ﴾ وە بۆ خزمانی (پێغەمبەر ﷺ) و هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ وە بۆ هەژاران و ڕێبوارانی کەم دەست ﴿كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنكُمْ﴾ تا (ئەو ماڵ و سامانە) تەنها لەناو دەوڵەمەندەکانتاندا دەست بە دەستی پێ نەکرێت و بەس ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ﴾ وە ئەوەی پێغەمبەر ﷺ پێی دان وەریبگرن ﴿وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا﴾ وە ئەوەی نەهێی لێ کرد وازی لێ بهێنن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بێگومان خوای گەورە سزای سەختە ﴿٧﴾
﴿لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ﴾ (ئەو دەستکەوتەی لە بەنی نەضیر گیرا) بۆ نەدارانی کۆچکەرە ﴿الَّذِينَ أُخْرِجُوا﴾ ئەوانەی کە دەرکران ﴿مِن دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ﴾ لە ماڵ و سامانیان ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا﴾ فەزڵ و بەهرەی خوا و ڕەزامەندی ئەویان دەوێت ﴿وَيَنصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە یارمەتی (ئاینی) خوا و پێغەمبەری خوا دەدەن ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾ هەر ئەوانن ڕاستگۆیان ﴿٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانە (یارمەتیدەرەکان) کە لە ماڵ و شوێنی خۆیان بوون (لە شاری مەدینە) و باوەڕیان هێنا پێش (کۆچکردنی برا موهاجرەکانیان) ﴿يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ﴾ ئەوەی کۆچ بکات بۆ لایان خۆشیان دەوێ ﴿وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا﴾ وە شك نابەن لە دڵ و دەروونی خۆیاندا هیچ جۆرە حەسوودی و بەخیلییەك لەبەر ئەوەی بەشی کۆچکەران درا و (بەشی ئەوان نەدرا لەو ماڵ و سامانەی کە گیرا لە جولەکەکان) ﴿وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ وە هەڵی ئەوان ئەدەن بەسەر هەڵی خۆیاندا ﴿وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ﴾ ئەگەرچی خۆشیان زۆر پێویستیان پێی بێت ﴿وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ﴾ وە ئەو کەسەی خۆی لە ڕژدی و بەخیلی دەروونی پارێزێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (بەڕاستی) هەر ئەوانن سەرفەراز و سەرکەوتوو ﴿٩﴾

﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ﴾ ئەو (باوەڕدارانەش) لەپاش ئەمانەوە هاتوون ئەڵێن ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا﴾ ئەی
پەروەردگارمان لێمان خۆشبە ﴿وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ﴾ وە لەو برایانەشمان (خۆش بە) ﴿سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ﴾
کە پێشمان کەوتوون لەئیمان هێنانا ﴿وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە هیچ ڕق و کینەیەك
مەخەرە دڵمانەوە دەربارەی باوەڕداران ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی
هەرتۆی دڵسۆزی میهرەبانی (١٠) ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا سەرنجت نەداوە ﴿إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا﴾ بەوانەی کە
دووڕوو بوون ﴿يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ﴾ ئەڵێن بەو برادەرانەیان ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ کە بێ باوەڕ
بوون لە (جولەکە) خاوەن کتێبەکان ﴿لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ﴾ ئەگەر دەربکرێن (لەماڵ و خاك و ناوتان)
﴿لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ﴾ ئێمەش لەگەڵتاندا دەردەچین ﴿وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا﴾ وە هەرگیز گوێ بەڵێی کەس
ناکەین لەدژی ئێوە ﴿وَإِنْ قُوتِلْتُمْ﴾ وە ئەگەر جەنگتان لەگەڵ دابکرێ ﴿لَنَنْصُرَنَّكُمْ﴾ بێگومان ئێمە
یارمەتی ئێوە ئەدەین ﴿وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ بێگومان خوا شایەتی ئەدات کە ئەوان درۆزنن (١١) ﴿لَئِنْ
أُخْرِجُوا﴾ ئەگەر دەربکرێن ﴿لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ﴾ ئەوان لەگەڵیاندا دەرناچن ﴿وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ﴾
وە ئەگەر جەنگیان لە دژ کرا یارمەتیان نادەن ﴿وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ﴾ وە ئەگەر یارمەتیش بدەن
﴿لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ﴾ بێگومان (ئەشکێن و) پشت هەڵئەکەن ﴿ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ﴾ پاشان سەرناخرێن (١٢)
﴿لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی (ئەی باوەڕداران) ئێوە ترستان زیاترە لەدڵی ئەواندا
لەخوا ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەوەش لەبەرئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ﴾ کەسێکی تێ ناگەن
(١٣) ﴿لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا﴾ (جولەکە) جەنگتان لەگەڵ ناکەن هەموو پێکەوە ﴿إِلَّا فِي قُرًى مُحَصَّنَةٍ﴾
مەگەر لەچەند گوندێکی قایمی قەڵاییدا نەبێت ﴿أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ﴾ یان لەپشتی دیوارەوە
﴿بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ﴾ دژایەتی نێوانیان زۆر سەختە ﴿تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا﴾ تۆ وادەزانی کە ئەوان کۆو پێکەوەن
﴿وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ﴾ لەکاتێکدا دڵیان جیا و لەیەك دوورە ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە
کە ئەوان گەلێکی نەفامن (١٤) ﴿كَمَثَلِ الَّذِينَ﴾ نموونەی (ئەم جولەکانە) وەك نموونەی ئەوانەن
﴿مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا﴾ کە لە پێش ئەماندا بوون بەماوەیەکی کەم (مەبەست پێی موشریکەکانی قوڕەیش
و جولەکەکانی بەنو قەینوقاعە) ﴿ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ﴾ سەرئەنجامی کاری خۆیان چەشت ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای سەخت (١٥) ﴿كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ﴾ (نموونەی ئەم ناپاکانە) وەك شەیتان وایە
﴿إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ﴾ کە بەمرۆڤی ووت بێ بڕوابە ﴿فَلَمَّا كَفَرَ﴾ جا کە بێ بڕوا بوو (شەیتان)
ووتی ﴿قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ﴾ بەڕاستی من بەریم لە تۆ ﴿إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ﴾ بێگومان من لە خوای
پەروەردگاری جیهانیان دەترسم (١٦)

﴿فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَا﴾ جا سەرئەنجامی هەردووکیان ئەوەیە ﴿أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيهَا﴾ کە بێگومان
هەردوولا لە دۆزەخدا، تێیدا ئەمێننەوە ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ﴾ وە ئەمەیە سزای ستەمکاران ﴿١٧﴾
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە لەخوا بترسن ﴿وَلْتَنظُرْ نَفْسٌ﴾ وە هەموو
کەسێك ئەسەرێتی بڕوانێ ﴿مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ﴾ (بزانێ) چی پێش خۆی ناردووە بۆ پاشەڕۆژی (لە کاروکردەوەی
چاکە) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی خوا شارەزایە بەوەی
کە دەیکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ﴾ وەك ئەوانە مەبن کە خوایان لەبیر خۆیان بردەوە ﴿فَأَنسَاهُمْ
أَنفُسَهُمْ﴾ جا خواش ئەوانی لەبیر خۆیان بردۆتەوە ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ هەر ئەوانن دەرچوان لە
فەرمانی خوا ﴿١٩﴾ ﴿لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ دۆزەخیان و بەهەشتیان وەك یەك ڕێك نین
﴿أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ بەهەشتیان ڕزگار و سەرکەوتوون ﴿٢٠﴾ ﴿لَوْ أَنزَلْنَا هَٰذَا الْقُرْآنَ﴾ ئەگەر ئەم
قورئانەمان دابەزاندایە ﴿عَلَىٰ جَبَلٍ﴾ بۆ سەر کێوێك ﴿لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا﴾ (وە تێگەشتبایە بەوەی کە
تێیدا هاتووە) دەتبینی بەملکەچی ولەت لەت بووی ﴿مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾ لەترسی خوا ﴿وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ﴾ ئەم
جۆرە نموونانە ﴿نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ﴾ دەیان هێنینەوە بۆ خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿٢١﴾
﴿هُوَ اللَّهُ الَّذِي﴾ خوا هەر ئەو زاتەیە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە ئەو
﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ زانای هەموو نهێنی و ئاشکراکانە ﴿هُوَ الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ﴾ هەر ئەوە بەخشندەی
میهرەبان ﴿٢٢﴾ ﴿هُوَ اللَّهُ الَّذِي﴾ ئەوە ئەو خوایە یە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە بێجگە لەو پەرستراوێکی
ڕاست نییە ﴿الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ﴾ پاشا و پاك و بێگەرد ﴿السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ﴾ وئاشتی دەر و، دڵنیا کەرەوە
﴿الْمُهَيْمِنُ﴾ چاودێر و پارێزگار ﴿الْعَزِيزُ﴾ وزاڵ وبالادەست و ﴿الْجَبَّارُ﴾ خاوەن شکۆ
﴿الْمُتَكَبِّرُ﴾ وشایستەی هەموو گەورەیی یەکە ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ خوایە
﴿عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ لەو هاوبەشانەی کە بۆی دائەنرێ ﴿٢٣﴾ ﴿هُوَ اللَّهُ﴾ هەر ئەوە خوا و ﴿الْخَالِقُ﴾ بەدیهێنەر
و ﴿الْبَارِئُ﴾ دەهێنەر و ﴿الْمُصَوِّرُ﴾ وێنەکێشە ﴿لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ هەر بۆ ئەوە هەموو ناوێکی هەرە
جوان وپاك ﴿يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و ڕووی دایە ستایشی ئەو دەکەن
﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە زاڵ و بالادەستی کار بەجێ ﴿٢٤﴾

سورەتی ﴿الْمُمْتَحَنَةِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ دوژمنانی
من و خۆتان مەکەن بەدۆستی خۆتان ﴿تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ﴾ دۆستایەتی خۆتانیان بۆ دەبەن
﴿وَقَدْ كَفَرُوا﴾ لەکاتێکدا دڵنیاش ئەوان بێ باوەڕن ﴿بِمَا جَاءَكُم مِّنَ الْحَقِّ﴾ بەو ئاینە ڕاستەی کە بۆتان هاتووە
﴿يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ و ئێوەش دەردەکەن ﴿أَن تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ﴾ (لەبەرئەوەی) کە
باوەڕتان هەیە بەخوای پەروەردگارتان ﴿إِن كُنتُمْ خَرَجْتُمْ﴾ جا ئەگەر دەرچوون لەووڵاتی خۆتان
﴿جِهَادًا فِي سَبِيلِي﴾ بۆ تێکۆشان و جەنگ کردن لە ڕێی مندا ﴿وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي﴾ وە بۆ بەدەستهێنانی
خۆشنوودی من (دۆستایەتی ئەوان مەکەن) ﴿تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ﴾ بەڕاز و نهێنی (باوەڕداریان) پێ دەڵێن
بەدۆستایەتی ﴿وَأَنَا أَعْلَمُ﴾ لە کاتێکدا من ئەزانم ﴿بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنتُمْ﴾ بەوەی شاردتانەوە و بەوەیشی
ئاشکراتان کرد ﴿وَمَن يَفْعَلْهُ مِنكُمْ﴾ وە هەر کەسێك لە ئێوە دۆستایەتیان بکات ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾
ئەوە بێگومان ڕێی ڕاستی وون کردووە ﴿١﴾ ﴿إِن يَثْقَفُوكُمْ﴾ ئەگەر تووشتان بێن ﴿يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً﴾ ئەبن
بەدوژمنی ئێوە ﴿وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ﴾ وە درێژ ئەکەن بۆتان ﴿أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُم بِالسُّوءِ﴾ دەستیان و زمانیان
بەخراپی ﴿وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ﴾ ئاواتە خوازن کە ئێوە بێ باوەڕ بوونایە ﴿٢﴾ ﴿لَن تَنفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ﴾
بەخزمانتان و بەمناڵانتان سوودتان پێ ناگەیەن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ﴾ لەڕۆژی دواییدا (خوا
ئێوە و خزمەکانتان) لە یەك جیادەکاتەوە ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کەدەیکەن ﴿٣﴾
﴿قَدْ كَانَتْ لَكُمْ﴾ بەڕاستی بۆ ئێوە هەیە ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەرمەشقێکی جوان و چاك ﴿فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ﴾
لە ئیبراهیم و ئەوانەی لەگەڵیدا بوون ﴿إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ﴾ کەبەگەلەکەی خۆیانیان وت ﴿إِنَّا بُرَآءُ مِنكُمْ﴾
بەڕاستی ئێمە بێزار و بەرین لەئێوە ﴿وَمِمَّا تَعْبُدُونَ﴾ وە لەو شتانەش کەدەیپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾
لەجیاتی خوا ﴿كَفَرْنَا بِكُمْ﴾ ئێمە باوەڕمان نی یە بە(ئاینی) ئێوە ﴿وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ﴾ وە پەیدا بوو لەنێوان
ئێمەو ئێوەدا ﴿الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا﴾ دوژمنایەتی و کینە بۆ هەمیشەیی ﴿حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ﴾ تا کاتێك
کەبڕوا بەخوای تاك و تەنیا دەهێنن ﴿إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ﴾ جگە لەو قسەیەی ئیبراهیم کە بەباوکی
وت ﴿لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ﴾ بێگومان داوای لێخۆشبوونت بۆ ئەکەم ﴿وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە من
هیچم بەدەست نی یە لەبەرانبەر خوادا بۆ تۆ ﴿رَّبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان تەنها پشتمان
بەتۆ بەستووە ﴿وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا﴾ وە هەر بۆ لای تۆ گەڕاوینەتەوە ﴿وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ سەر ئەنجامیش هەر
بۆلای تۆیە ﴿٤﴾ ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا﴾ ئەی پەروەردگار مەمان کەیت ﴿فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە مایەی گومڕایی
ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا﴾ وە لێمان خۆشبە ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾
بەڕاستی هەر تۆیت زاڵی باڵادەستی کاربەجێ ﴿٥﴾

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بۆ ئێوە هەیە لە ئیبراهیم و بڕوادارەکانی ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەرمەشقێکی جوان ﴿لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ﴾ بۆ کەسێک کە ئومێد و هیوای بە خوا و بە ڕۆژی دوایی ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّ﴾ وە هەر کەسێک پشت هەڵکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر خوایە بێ نیاز و دەوڵەمەند ﴿الْحَمِيدُ﴾ شایستەی ستایش (٦) ﴿عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوَدَّةً﴾ دڵنیابن خوای گەورە دۆستایەتی و خۆشەویستی دروست دەکات لەنێوان ئێوە و ئەوانەی دوژمنایەتییان لەگەڵ کردوون (بە ئیمان هێنانی ڕووبەڕوویان) ﴿وَاللَّهُ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بە توانایە ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆشبووی میهرەبانە (٧) ﴿لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ﴾ خوا ڕێتان لێ ناگرێت ﴿عَنِ الَّذِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی ﴿لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ﴾ کە جەنگیان لەگەڵ نەکردوون ﴿فِي الدِّينِ﴾ لەسەر ئایینە ﴿وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ﴾ وە دەریان نەکردوون ﴿مِنْ دِيَارِكُمْ﴾ لە جێگە و شوێن و خاک و وڵاتی خۆتان ﴿أَنْ تَبَرُّوهُمْ﴾ کە چاکەیان لەگەڵ بکەن ﴿وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ﴾ و دادگەری لەگەڵیاندا ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش ئەوێ کە دادگەرن (٨) ﴿إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ﴾ بێگومان خوا ڕێگریتان لێ دەکات تەنها ﴿عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ﴾ لەوانەی کە جەنگیان لەگەڵ کردوون ﴿فِي الدِّينِ﴾ لەسەر دین (و باوەڕەکەتان) ﴿وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ﴾ و دەریان کردوون لە جێگا و شوێن و خاک و وڵاتی خۆتان ﴿وَظَاهَرُوا عَلَى إِخْرَاجِكُمْ﴾ و پشتیوانییان داوە لەسەر دەرکردنتان ﴿أَنْ تَوَلَّوْهُمْ﴾ (ڕێگریتان دەکات) لەوەی کە دۆستایەتییان لەگەڵ بکەن و بە دۆستیان دابنێن ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ﴾ وە هەر کەسێک دۆستایەتییان بکات ﴿فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئا ئەوانە خۆیان ستەمکارن (٩) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ﴾ ئەگەر ئافرەتانی ئیماندار هاتنە بۆلاتان ﴿مُهَاجِرَاتٍ﴾ بە کۆچکەری ﴿فَامْتَحِنُوهُنَّ﴾ تاقییان بکەنەوە ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ﴾ خوا بە باوەڕی ئەوان زاناترە ﴿فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ﴾ ئەمجا ئەگەر زانیتان ئەو (ئافرەتانە) ﴿مُؤْمِنَاتٍ﴾ باوەڕدارن ﴿فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ﴾ ئەوە مەیانگێڕنەوە بۆ لای (مێردە) بێ بڕواکانیان ﴿لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ﴾ نە ئەو ئافرەتانە حەڵاڵن بۆ ئەو مێردە بێ باوەڕانە ﴿وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ﴾ وە نە ئەو مێردانەش بۆ ئەو ئافرەتانە حەڵاڵن ﴿وَآتُوهُمْ مَا أَنْفَقُوا﴾ وە ئەوەی (مێردەکانیان) خەرجیان کردووە، بیاندەنەوە ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ هیچ گوناهێکتان لەسەر نییە ﴿أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ﴾ کە ئەم ئافرەتانە مارە بکەن ﴿إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەگەر مارەییەکانیان بدەنێ ﴿وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ﴾ ژنە کافرە (بت پەرستەکان) لای خۆتان ڕامەگرن (ئەوانەی کە لە مەککە بەجێ ماونەتەوە) ﴿وَاسْأَلُوا مَا أَنْفَقْتُمْ﴾ ئێوە داوای ئەوە بکەنەوە کە خەرجتان کردووە (بۆ ژنە کافرەکانتان کە ئێستە چوونەتە لای کافران) ﴿وَلْيَسْأَلُوا مَا أَنْفَقُوا﴾ ئەوانیش با داوای ئەوە بکەن کە خەرجیان کردووە (بۆ ژنە موسوڵمانەکانیان کە هاتوونەتە لای ئێوە) ﴿ذَلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ﴾ ئەمە فەرمانی خوایە ﴿يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ بڕیار ئەدا لەنێوانتاندا ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاربەجێیە (١٠) ﴿وَإِنْ فَاتَكُمْ﴾ ئەگەر لە دەستتان چوو ﴿شَيْءٌ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ﴾ یەکێک لە خێزانەکانتان (بە چوونیان) ﴿إِلَى الْكُفَّارِ﴾ بۆ لای بێ باوەڕان ﴿فَعَاقَبْتُمْ﴾ ئێوەش تۆڵەتان لێ سەندن (و غەنیمەتتان گرت) ﴿فَآتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُمْ﴾ ئەمجا (لەو غەنیمەتە) بدەن بەوانەی کە ژنەکانیان ڕۆشتووە ﴿مِثْلَ مَا أَنْفَقُوا﴾ بە ئەندازەی ئەوەی کە خەرجیان کردووە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە بترسن لەو خوایەی ﴿الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ کە ئێوە بڕواتان پێ هێناوە (١١)

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ﴾ هەر کاتێک ئافرەتانی ئیماندار هاتن بۆلات
﴿يُبَايِعْنَكَ﴾ کە پەیمانت لەگەڵ ببەستن ﴿عَلَىٰ أَن لَّا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا﴾ لەسەر ئەوەی هیچ شتێک نەکەن
بەهاوبەشی خوا ﴿وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ﴾ وە دزی و داوێن پیسی نەکەن و ﴿وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ﴾ وە منداڵانی
خۆیان نەکوژن ﴿وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ﴾ هیچ جۆرە بوهتانێک هەڵنەبەستن ﴿بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ﴾
لەنێوان دەست و پێیاندا ﴿وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ﴾ وە بێ فەرمانیت نەکەن لە هیچ کارێکی چاکەدا
﴿فَبَايِعْهُنَّ﴾ تۆش پەیمانیان لەگەڵ ببەستە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهَ﴾ وە لە خوا داوای لێخۆشبوونیان
بۆبکە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿١٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو
کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ کەسانێک کە خوا قەزەبی لێ گرتوون
مەیانکەن بە دۆست و پشتیوانی خۆتان ﴿قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْآخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوان بێ هیوا بوون لە (پاداشتی)
ڕۆژی دوایی ﴿كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ﴾ هەر چۆن بێ بڕوایان بێ هیوان ﴿مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ﴾ لە مردووی ناو
گۆڕستان (کە زیندوو ببنەوە) ﴿١٣﴾

سورەتی ﴿الصَّفِّ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەکات هەرچی لە ئاسمانەکان و لە زەوی
دایە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە ئەو زاتی باڵادەستی کاربەجێ یە ﴿١﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی
کە بڕواتان هێناوە ﴿لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ بۆچی ئەوەی دەیڵێن ئەنجامی نادەن ﴿٢﴾ ﴿كَبُرَ مَقْتًا عِندَ
اللَّهِ﴾ زۆر مایەی ڕق و تووڕەیی یە لای خوا ﴿أَن تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ کە قسەیەک بڵێن کردەوەی
پێ نەکەن ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی خوا کەسانێکی خۆش دەوێ ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا﴾
کە بەیەک ڕیز دەجەنگن لەڕێی خوادا ﴿كَأَنَّهُم بُنْيَانٌ مَّرْصُوصٌ﴾ وەک کۆشکێکی قایمی چەسپیوی
دامەزراو ﴿٤﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێک کە مووسا بەگەلەکەی ووت
﴿يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِي﴾ ئەی گەلەکەم بۆچی ئازارم دەدەن ﴿وَقَد تَّعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا بەدڵنیاییەوە دەزانن
﴿أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ﴾ کە من نێردراوی خوام بۆلای ئێوە ﴿فَلَمَّا زَاغُوا﴾ جا کاتێک لایاندا لەحەق
﴿أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾ خواش دڵی وەرگێڕان ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی گەلی
لەڕێ دەرچوو ناکات ﴿٥﴾

﴿وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێك کە عیسای کوڕی مەریەم وتی ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەی نەوەی ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) بێگومان من ﴿إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ﴾ نێردراوی خوام بۆلای ئێوە ﴿مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ ئەو تەوراتەی کە لە پێش مندا هاتووە بەڕاستی دادەنێم ﴿وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ﴾ وە مژدەتان پێ دەدەم بە پێغەمبەرێك ﴿يَأْتِي مِنْ بَعْدِي﴾ کە لەدوای من دێ و ﴿اسْمُهُ أَحْمَدُ﴾ ناوی ئەحمەدە ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ﴾ ئەمجا کاتێك کە ئەو (پێغەمبەرە)یان بۆ هات ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بە چەند نیشانەی ڕوون و ئاشکراوە وتیان ﴿قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ ئەمە جادوویەکی ئاشکرایە (٦) ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ﴾ جا کێ لەو کەسە ستەمکارترە ﴿مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵبەستێت بە دەم خواوە ﴿وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ﴾ لە کاتێکدا کە بۆ ئیسلام بانگ دەکرێ ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکار ناکات (٧) ﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ﴾ دەیانەوێ ڕووناکی دینی خوا بکوژێننەوە ﴿بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ بە (فووی) دەمیان ﴿وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ﴾ وە خوا ڕووناکی خۆی تەواو دەکات ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ با بێ باوەڕانیش پێیان ناخۆش بێ (٨) ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە پێغەمبەری خۆی ناردووە ﴿بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ بە ڕێنموویی و ئایینێکی ڕاست و دروستەوە، هەتا بەسەر هەموو ئایینێکدا سەری بخات ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ هەرچەندە هاوبەشبڕیارانیش پێیان ناخۆش بێ (٩) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ﴾ ئایا بازرگانیەکتان پیشان بدەم ﴿تُنْجِيكُمْ﴾ کە ڕزگارتان بکات ﴿مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ لە سزایەکی پڕ لە ئازار (١٠) ﴿تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ (ئەو بازرگانیەکەش ئەمەیە) باوەڕ بهێنن بە خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَتُجَاهِدُونَ﴾ وە تێبکۆشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ﴾ بە سامان و گیانی خۆتان ﴿ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ ئەمەتان باشترە بۆ خۆتان ﴿إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن (١١) ﴿يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ (ئەوسا خوا) لە گوناهەکانتان خۆش دەبێ ﴿وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە (لە ڕۆژی دواییدا) دەتان خاتە باخاتێکەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگەی ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً﴾ (وە دەتانخاتە) خانوو کۆشکی زۆر پاك و خۆشەوە ﴿فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ لە بەهەشتانی جێگای مانەوەی هەمیشەییدا ﴿ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەمەیە سەرکەوتنی گەورە (١٢) ﴿وَأُخْرَى تُحِبُّونَهَا﴾ وە شتێکی تر کە حەزی پێ دەکەن ﴿نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ﴾ کە یارمەتی دانە لە خواوە ﴿وَفَتْحٌ قَرِيبٌ﴾ وە ڕزگارکردنێکی نزیك (وئازادکردنی شاری مەککەیە) ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە (بەمە) مژدە بدە بە ئیمانداران (١٣) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ﴾ ببن بە یارمەتیدەرانی (ئایینی) خوا ﴿كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ هەروەك عیسای کوڕی مەریەم وتی ﴿لِلْحَوَارِيِّينَ﴾ بە هاوڕێ تایبەتەکانی خۆی ﴿مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ﴾ کێ یارمەتیدەری منە بۆ لای خوا ﴿قَالَ الْحَوَارِيُّونَ﴾ هاوڕێکانی وتیان ﴿نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ﴾ ئێمە یارمەتیدەرانی (دینی) خواین ﴿فَآمَنَتْ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەمجا دەستەیەك لە بەنو ئیسرائیل باوەڕیان هێنا ﴿وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ﴾ وە دەستەیەکیشیان بێ باوەڕ بوون ﴿فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئێمەش پشتیوانی ئەوانەمان کرد کە باوەڕیان هێنا ﴿عَلَى عَدُوِّهِمْ﴾ لە بەرانبەر دوژمنەکانیاندا ﴿فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ﴾ بوونە سەرکەوتوو و زاڵ بوون بەسەریاندا (١٤)

سوره‌تی ﴿ الجُمُعَة ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ﴾ ته‌سبیحاتی خوا ده‌کات ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئه‌وه‌ی له ئاسمانه‌کان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وه ئه‌وه‌ی
له زه‌وی دایه ﴿الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ﴾ (ئه‌و خوایه‌ی) که پاشایه‌کی پاك و بێگه‌رده ﴿الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ زاڵی
باڵاده‌سته‌ی کار به‌جێیه (١) ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا ئه‌و زاته‌یه ﴿بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ﴾ که ناردوویه‌تی له‌ناو
نه‌خوێنده‌واراندا (عه‌ره‌به‌کاندا) ﴿رَسُولًا مِنْهُمْ﴾ پێغه‌مبه‌رێك له‌خۆیان ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ﴾ ده‌خوێنێته‌وه
به‌سه‌ریاندا نیشانه‌کانی خوا ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾ پاکیان ده‌کاته‌وه ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وه قورئان و
فه‌رمووده‌ی (پڕ سوود)یان فێرده‌کات ﴿وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ﴾ هه‌رچه‌نده ئه‌وان له‌پێشدا ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾
له گومڕاییه‌کی ئاشکرادابوون (٢) ﴿وَآخَرِينَ مِنْهُمْ﴾ وه (ڕه‌وانه‌شی کردووه بۆ) گه‌لانی تری جگه له‌وان
﴿لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ﴾ که هێشتا پێیان نه‌گه‌یشتوون (و موسوڵمان نه‌بوون) ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وه خوا
زاڵی باڵاده‌سته‌ی کار دروسته (٣) ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ﴾ ئه‌وه به‌هره‌یه‌کی خواییه ﴿يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ﴾
ئه‌یدا به هه‌ر که‌سێك که (خۆی) بیه‌وێ ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وه خوا خاوه‌نی فه‌زڵ و به‌هره
وبه‌خششی گه‌وره‌یه (٤) ﴿مَثَلُ الَّذِينَ﴾ نموونه‌ی به‌سه‌رهاتی ئه‌وانه‌ی ﴿حُمِّلُوا التَّوْرَاةَ﴾ که ته‌وراتیان
درا به‌سه‌ردا ﴿ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا﴾ له پاشان هه‌ڵیان نه‌گرت (ڕه‌فتاریان پێ نه‌کرد) ﴿كَمَثَلِ الْحِمَارِ﴾
وه‌ك گوێ درێژێکه ﴿يَحْمِلُ أَسْفَارًا﴾ که کتێبێکی زۆری هه‌ڵگرتبێ (سوودی لێ نابینێ)
﴿بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ﴾ ئای چه‌ند خراپه نموونه‌ی ئه‌و گه‌له‌ی ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ که نیشانه‌کانی
خوایان به درۆزانی ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وه‌خوا ڕێ نموونی گه‌لی سته‌مکار ناکات
(٥) ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا﴾ (ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ) بڵێ ئه‌ی ئه‌وانه‌ی که له‌سه‌ر دینی جووله‌که‌ن
﴿إِنْ زَعَمْتُمْ﴾ ئه‌گه‌ر پێتان وایه ﴿أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ﴾ که به‌ڕاستی ئێوه دۆستی خوان ﴿مِنْ دُونِ النَّاسِ﴾
بێجگه له خه‌ڵکی تر ﴿فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ﴾ که‌واته ئێوه داوای مردن بکه‌ن ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئه‌گه‌ر ئێوه
ڕاست ده‌که‌ن (٦) ﴿وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا﴾ وه ئه‌وانه هه‌رگیز داوای مردن ناکه‌ن ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ له‌به‌ر
ئه‌و (گوناهانه‌ی) که به‌ده‌ستی خۆیان پێشیان خستووه ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وه خوا ئاگاداره
به سته‌مکاران (٧) ﴿قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي﴾ بڵێ به‌ڕاستی ئه‌و مردنه‌ی که ﴿تَفِرُّونَ مِنْهُ﴾ لێی ڕاده‌که‌ن
﴿فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ﴾ بێگومان پێتان ده‌گات و تووشتان ده‌بێ ﴿ثُمَّ تُرَدُّونَ﴾ له‌پاشان ده‌گه‌ڕێنرێنه‌وه
﴿إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بۆ لای خوای زانا به‌ئاشکراو نهێنیه‌کان ﴿فَيُنَبِّئُكُمْ﴾ ئه‌مجا هه‌واڵتان پێ
ده‌دات ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ به‌وه‌ی که‌ده‌تانکرد (٨)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئـەی ئەوانـەی كەباوەڕتـان هێنـاوە ﴿إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ﴾ كاتێك كە بانگـدرا بۆ نوێژ
﴿مِن يَوْمِ الْجُمُعَةِ﴾ لە ڕۆژی هەینی دا ﴿فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ بەپەلە بڕۆن بۆ یادی خوا (و نوێژی هەینی)
و ﴿وَذَرُوا الْبَيْعَ﴾ واز لەكڕین و فرۆشتن بهێنن ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئائەوە بۆ ئێوە چاكترە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾
ئەگـەر بزانـن و تێ بگەن ﴿٩﴾ ﴿فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ﴾ جـا كاتێك كە نوێژی هەینی تەواوبوو ﴿فَانتَشِرُوا
فِي الْأَرْضِ﴾ ئیتر بڵاو ببـنەوە بەسـەر زەویی دا ﴿وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ﴾ وە داوای ڕزق و ڕۆزیی خوا بكەن
﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا﴾ وە زۆر یادی خوا بكەن ﴿لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگار و سـەرفەراز ببن ﴿١٠﴾
﴿وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا﴾ هەر كارێكی بازرگانی یان هەر كارێكی بێهودە ببینن ﴿انفَضُّوا إِلَيْهَا﴾ بڵاوەی لێ
ئەكەن بۆ لای ئەو بازرگانی یە ﴿وَتَرَكُوكَ قَائِمًا﴾ وە تۆ بەجێ دێڵن بە ڕاوەستاوی (لەسەر مینبەرەكەت)
﴿قُلْ مَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ﴾ (ئـەی موحەممـەد ﷺ) بڵێ ئـەوەی لای خوایە چاكترە ﴿مِّنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ﴾
لەشتی بێ هودە و بازرگانی ﴿وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وەخوا باشترینی ڕۆزی دەرانە ﴿١١﴾

سورەتی ﴿المنافقون﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ﴾ كاتێـك كـە دووڕووان بێـنە لات ﴿قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ﴾ دەڵێن شـایەتی دەدەین
كە بەڕاستی تۆ پێغەمبەری خوایت ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ﴾ وە دیارە خوایش دەزانێ كە تۆ ڕەوانەكراوی
ئەوی ﴿وَاللَّهُ يَشْهَدُ﴾ وەخوا شایەتی دەدات ﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ﴾ كە بێگومان دووڕووان درۆزنن ﴿١﴾
﴿اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً﴾ سـوێندە (درۆ)كانی خۆیان كـرد بەقەڵغان (بۆ خۆیان) ﴿فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾
ئەمجا ڕێگری (خەڵك)یان دەكرد لەڕێی خوا ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی ئەوان كارێكی
خراپیـان دەكـرد ﴿٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا﴾ ئەوە(ی كەووترا) لەبەر ئەوە بوو كە بەڕاستی ئەوان باوەڕیان
هێنـاو ﴿ثُمَّ كَفَرُوا﴾ لەپاشان بێ باوەڕبوون ﴿فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ ئەمجـا مۆر نرا بەسـەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ
لَا يَفْقَهُونَ﴾ ئیتـر ئەوان هیچ تێ ناگەن ﴿٣﴾ ﴿وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ﴾ هـەر كاتێك دەیان بینیت ﴿تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ﴾
لەش و لەلاەتیان سەرسامت دەكات ﴿وَإِن يَقُولُوا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ﴾ وە ئەگەر قسە بكەن گوێ لە قسەكەیان
دەگریت ﴿كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ﴾ (دووڕووان) هەروەك داری هەڵـپەسێردراو وان ﴿يَحْسَبُونَ﴾ وا گومان
دەبەن ﴿كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ﴾ هەمـوو هـاوار و قیژەیەك بۆسـەر ئەوانە ﴿هُمُ الْعَدُوُّ﴾ هـەر ئەوانن دوژمن
﴿فَاحْذَرْهُمْ﴾ كەواتـە خۆتیـان لـێ بپارێزە ﴿قَاتَلَهُمُ اللَّهُ﴾ خوا بیانكوژێ (یان خوا لەعنەتیان بكات)
﴿أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ چۆن وەرئەگێڕرێن (لەحەق) ﴿٤﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێک پێیان بوترێت ﴿تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ﴾ وەرن بۆ لای پێغەمبەری خوا
تا داوای لێخۆشبوونتان بۆ بکات ﴿لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ﴾ (سەرپێچی دەکەن) سەریان با دەدەن ﴿وَرَأَيْتَهُمْ
يَصُدُّونَ﴾ وە دەیانبینیت ڕوو وەرئەگێڕن ﴿وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان خۆیان بە گەورە
دەزانن ٥ ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ﴾ بۆ ئەوان یەکسانە ﴿أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ﴾ داوای لێخۆشبوونیان بۆ بکەیت
﴿أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ یان داوای لێخۆشبوونیان بۆ نەکەیت ﴿لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ هەرگیز خوا لێیان
خۆش نابێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی خوا ڕێنموونی گەلی لەڕێ لادەران ناکات ٦
﴿هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ ئەوان ئەو کەسانەن کە دەڵێن ﴿لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ (هیچ) مەبەخشن
بەو ئەوانەی کە لەگەڵ پێغەمبەردان ﴿حَتَّى يَنْفَضُّوا﴾ تا بڵاوەی لێ بکەن (و لەم دینە بکەوێت)
﴿وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا هەرچی گەنجینەکانی ئاسمانەکان و زەویی هەیە هەمووی
هی خوایە ﴿وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ﴾ بەڵام دووڕووەکان نازانن ٧ ﴿يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى
الْمَدِينَةِ﴾ (دووڕووەکان) دەڵێن سوێندبێ ئەگەر گەڕاینەوە بۆ مەدینە ﴿لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ﴾
بێگومان دەسەڵاتدار و بەڕێزەکان (مەبەستیان خۆیان بوو) لات و بێ ڕێزەکان لە مەدینە
دەردەکەن (مەبەستیان بڕواداران بوو) ﴿وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (خوای گەورەش
بەرپەرچیان دەداتەوە و دەفەرموێت) ڕێز و گەورەیی تەنها بۆ خوا و بۆ پێغەمبەری خوا و باوەڕداران
﴿وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام دووڕووەکان نازانن ٨ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان
هێناوە ﴿لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ ماڵ و منداڵەکانتان بێ ئاگاتان نەکەن لە یادی خوا
﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ﴾ هەر کەسێک وابکات ﴿فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ ئا ئەوانە خۆیان خەسارۆمەندن
٩ ﴿وَأَنْفِقُوا مِنْ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ ببەخشن لەوەی ڕزق و ڕۆزیمان داوون ﴿مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾
پێش لەوەی مردن یەخەی یەکێکتان بگرێ ﴿فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي﴾ ئەوسا بڵێت خوایە خۆزگە
مردنی منت دوابخستایە ﴿إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ بۆ ماوەیەکی نزیک ﴿فَأَصَّدَّقَ﴾ جا ماڵم ببەخشیایە
﴿وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە لە چاکەکاران بوومایە ١٠ ﴿وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا﴾ هەرگیز خوا هیچ کەسێک
دوا ناخات (لە مردن) ﴿إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا﴾ کاتێک کەوەختی (مردنی) هات ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وەخوا
شارەزایە بەوەی کە دەیکەن ١١

سورەتی ﴿التغابن﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەکات ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿لَهُ
الْمُلْكُ﴾ دەسەڵاتی تەواو بۆ ئەوە ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ﴾ وە هەرچی ستایش هەیە هەمووی بۆ ئەوە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ﴾ وە ئەوە بەسەر هەموو شتێکدا بەدەسەڵاتە ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە ئێوەی دروست
کردووە ﴿فَمِنكُمْ كَافِرٌ﴾ ئەمجا هەندێکتان بێ باوەڕن ﴿وَمِنكُم مُّؤْمِنٌ﴾ هەندێکی تریشتان باوەڕدارن
﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە بە هەر شتێك کە ئەنجامی دەدەن ﴿٢﴾ ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾
خوا ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە بەحەق و ڕاستی ﴿وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ﴾ بەجوانترین
شێوەشدا وێنەی کێشاون ﴿وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ وە سەرئەنجامیش هەر بۆلای ئەوە (گەڕانەوە) ﴿٣﴾ ﴿يَعْلَمُ
مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە خوا دەیزانێ ﴿وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ﴾
وە شارەزایە بەوەی دەیشارنەوە، وە بەوەیشی ئاشکرای دەکەن ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ وە خوا
زانایە بەوەی لەناو دڵ و دەرووندایە ﴿٤﴾ ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ﴾ ئایا پێتان نەگەیشتووە هەواڵی ئەو ئەی
﴿الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَبْلُ﴾ کە بێ باوەڕ بوون لەمەو پێش ﴿فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ﴾ بۆیە چەشتیان تۆڵەی کاری خۆیان
﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای سەخت ﴿٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُ﴾ ئەو (سزایە) بێگومان بەهۆی
ئەوەوەبوو ﴿كَانَت تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ کە پێغەمبەرەکانیان بۆ هات بە بەڵگەی ئاشکراوە ﴿فَقَالُوا أَبَشَرٌ
يَهْدُونَنَا﴾ کە چی دەیان ووت چۆن ئەبێ ئادەمی یەك لە خۆمان ڕێ نموویمان بکات ﴿فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوا﴾
ئەمجا بێ بڕوا بوون و ڕوویان وەرگێڕا ﴿وَّاسْتَغْنَى اللَّهُ﴾ وە خواش بێ نیازیی نواند (لە باوەڕهێنانیان)
﴿وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ وە خوا دەوڵەمەندو شایستەی ستایشە ﴿٦﴾ ﴿زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان وایان دەزانی
﴿أَن لَّن يُبْعَثُوا﴾ کە (لە ڕۆژی دوایی دا) زیندوو ناکرێنەوە ﴿قُلْ بَلَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان
بڵێ بەڵێ ﴿وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ﴾ سوێند بە پەروەردگارم بێگومان زیندوو دەکرێنەوە ﴿ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ﴾
دوایش پێتان هەواڵتان پێ دەدرێت بەوەی کە کردووتانە ﴿وَذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ وە ئەمە بۆ خوا (زۆر)
ئاسانە ﴿٧﴾ ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کەواتە باوەڕ بهێنن بەخواو پێغەمبەرەکەی و ﴿وَالنُّورِ الَّذِي أَنزَلْنَا﴾ بەو
ڕووناکی یەی دامان بەزاندووە (کە قورئانە) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن
﴿٨﴾ ﴿يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ﴾ (پاداشتتان دەداتەوە) لەڕۆژێکدا کە کۆتان دەکاتەوە بۆ ڕۆژی کۆکردنەوە
﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژی زیانباری یە ﴿وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك بڕوا بهێنێت بەخوا
﴿وَيَعْمَلْ صَالِحًا﴾ وە کردەوەی چاك بکات ﴿يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ﴾ خوا چاوپۆشی دەکات لە گوناهەکانی
ودەیانسڕێتەوە ﴿وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ وە دەیخاتە ناو بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگە
ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی وهەتا هەتایی
﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە بردنەوە و سەرکەوتنی گەورە ﴿٩﴾

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون و نیشانە و بەڵگەکانی ئێمەیان بە درۆزانی
﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿وَبِئْسَ
الْمَصِيرُ﴾ وە سەر ئەنجامێکی زۆر خراپە (١٠) ﴿مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ﴾ هیچ ناڕەحەتی یەك تووشی
(خەڵك) نابێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بە فەرمانی خوا نەبێت ﴿وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ هەر کەسێك باوەڕ
بهێنێت بەخوا ﴿يَهْدِ قَلْبَهُ﴾ خوا ڕێ نموونی دڵی دەکات ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بە هەموو
شت ئاگادارە (١١) ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بکەن ﴿فَإِن
تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەوسا ئەگەر پشتتان تێ کرد ﴿فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا﴾ جا ئەوەی لەسەر پێغەمبەری ئێمەیە
﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ تەنها گەیاندنی ڕوون و ئاشکرای (ئاینەکەیە) (١٢) ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا
زاتێکە کە جگە لەو هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ دەی
با باوەڕداران تەنها پشت بەخوا ببەستن (١٣) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە
﴿إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ﴾ بەڕاستی هەندێك لە ژنان و منداڵەکانتان دوژمنی
ئێوەن (بەوەی دەیانەوێت ڕێگریتان بکەن لە ڕێگەی خودا و پەشیمانتان بکەنەوە لە ئاینەکەتان)
﴿فَاحْذَرُوهُمْ﴾ جا خۆتانیان لێ بپارێزن (وئاگاداریان بن، بە گوێیان مەکەن) ﴿وَإِن تَعْفُوا﴾ وە ئەگەر
(لێیان) ببورن ﴿وَتَصْفَحُوا﴾ وە واز بهێنن (لێیان) ﴿وَتَغْفِرُوا﴾ وە (لێیان) خۆش بن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێ خۆش بووی میهرەبانە (١٤) ﴿إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ﴾
بێگومان سەروەت و سامان و ماڵ و منداڵتان هۆی تاقی کردنەوەتانە ﴿وَاللَّهُ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾
لە کاتێکدا خوا پاداشتی زۆر گەورەی لەلایە (١٥) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾ کەوابوو لە خوا بترسن
وبەندایەتی ئەو بکەن ئەوەندەی کە دەتوانن ﴿وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا﴾ وە گوێڕایەڵ و ملکەچ بن ﴿وَأَنفِقُوا
خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ﴾ وە ماڵ ببەخشن کە بۆ خۆتان چاکترە ﴿وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ﴾ وە ئەوەی پارێزراو بێ
لە چرووکی نەفسی خۆی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ هەر ئەوانن سەرکەوتوو ڕزگار (١٦) ﴿إِن تُقْرِضُوا
اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ ئەگەر قەرز بدەن بەخوا بە قەرزێکی چاك (واتە ببەخشن لە پێناو خوا) ﴿يُضَاعِفْهُ
لَكُمْ﴾ چەند بەرابەری دەکاتەوە بۆتان ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ وە لێتان خۆش دەبێ ﴿وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ﴾
وە خوا سوپاسگوزاری لەسەرخۆ و بەئارامە (١٧) ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (ئەو زاتە پەروەردگارێکی)
زانا و ئاگادارە بە شتە پەنهان و ئاشکراکان ﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ زاڵی باڵادەستی کاربەجێیە (١٨)

سورەتی ﴿الطلاق﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ (تۆ و ئوممەتەکەت) ﴿إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ هەر کاتێک ویستان ژنەکانتان
تەلاق بدەن ﴿فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ﴾ با تەلاقیان بدەن لەکاتی عیدەیاندا (ئەو کاتەی لەحەیز پاك بوونەتەوەو
لەگەڵیان دروست نەبوون) ﴿وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ﴾ وە عیدەی (ژنەکانتان) بەووردی بژمێرن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ﴾
وە لەخوا بترسن کەپەروەردگارتانە ﴿لَا تُخْرِجُوهُنَّ﴾ ئەو ژنانە دەرمەکەن ﴿مِن بُيُوتِهِنَّ﴾ لەماڵەکانی
خۆیان (تاعیدەیان تەواو دەبێ) ﴿وَلَا يَخْرُجْنَ﴾ ئافرەتانیش با دەرنەچن (لە ماڵەکانیان) ﴿إِلَّا
أَن يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ﴾ مەگەر کارێکی خراپی ئاشکرا بکەن ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ وە ئەوانە سنوورەکانی
خودان ﴿وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ﴾ هەر کەسێك لەسنوورەکانی خوا دەربچێت ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ ئەوە بێگومان
ستەمی لەخۆی کردووە ﴿لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ﴾ تۆ چووزانی لەوانەیە خوا پێشی بهێنێت ﴿بَعْدَ ذَٰلِكَ
أَمْرًا﴾ دوای ئەوە کار وبارێکی تر (و ژن وپیاوەکە بکەونەوە یەکتر وئاشتیان ببێتەوە) (١)
﴿فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ ئەمجا کە گەیشتنە کاتی خۆیان (پاش تەلاقێك یان دوو تەلاق) ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾
ئەوسا یان بیانهێڵنەوە بەباشی (بیانبەنەوە بۆ لای خۆتان بەشێوەیەکی چاك) ﴿أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ یان
لێیان جیا ببنەوە بەباشی ﴿وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ وە دوو شاهیدی دادپەروەر بگرن لەخۆتان
﴿وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ﴾ کە لەبەر خوا ئەو شاهیدیە بدەن ﴿ذَٰلِكُمْ﴾ ئەوانەی (باسکران پەندێکن)
﴿يُوعَظُ بِهِ مَن كَانَ يُؤْمِنُ﴾ کە ئامۆژگاری ئەوانەی پێ دەکرێ کە باوەڕیان هەیە ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بەخوا
و ڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ﴾ وە هەر کەسێ خواناس بێ ﴿يَجْعَل لَّهُ مَخْرَجًا﴾ خوا دەرووی لێ دەکاتەوە (٢)
﴿وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ﴾ وە رزق و رۆزی دەدات لەلایەکەوە کە بەخەیاڵیدا نەهاتووە
وبیری لێ نەکردووەتەوە ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ وە هەکەسێ پشت بەخوا ببەستێ ﴿فَهُوَ حَسْبُهُ﴾
ئەوە خوای بەسە ﴿إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ﴾ بەڕاستی خوا کار و فەرمانی خۆی بەئەنجام دەگەیەنێ
﴿قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ بێگومان خوا بۆ هەموو شتێك ئەندازەیەکی دیاری کراوی داناوە
(٣) ﴿وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ﴾ ئەوانەی کە بێ هیوا دەبن لەکەوتنە حەیزەوە ﴿مِن نِّسَائِكُمْ﴾
لە ژنانتان ﴿إِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ﴾ ئەگەر (دەربارەی زانینی عیدەیان) دوو دڵ بوون ئەوا
عیدەیان سێ مانگە ﴿وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ﴾ وە (هەروا) ئەوانەش کە (لەبەر منداڵی) هێشتا حەیزیان
پێیان نەهاتووە (عیدەیان هەر سێ مانگە) ﴿وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ﴾ وەژنانی سک پڕ (دوو گیان)
﴿أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ عیدەیان ئەو کاتەیە کە سکەکەیان دادەنێن ﴿وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ﴾ هەر
کەسێك لەخوا بترسێت ﴿يَجْعَل لَّهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا﴾ خوا کاری بۆ ئاسان دەکات (٤) ﴿ذَٰلِكَ أَمْرُ اللَّهِ﴾
ئەوەی (کەباسکرا) فەرمانی خوایە ﴿أَنزَلَهُ إِلَيْكُمْ﴾ کە بۆی ناردوونەتە خوارەوە ﴿وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ﴾ وە
هەر کەسێك خواناس و لەخواترس بێت ﴿يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ﴾ گوناهەکانی بۆ دادەپۆشێ و
دەیسڕێتەوە ﴿وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا﴾ پاداشتی گەورەی دەداتەوە (٥)

﴿أَسْكِنُوهُنَّ﴾ (ژنـی تـەڵاق دراو) دابنێن و بیشتەجێیان بکەن ﴿مِنْ حَيْثُ سَكَنتُم﴾ لـەو شوێنەی کـە
(خۆتـان) دادەنیشـن وبشـتەجێ دەبـن ﴿مِّن وُجْدِكُمْ﴾ بـە پـێ ی توانـای خۆتـان ﴿وَلَا تُضَارُّوهُنَّ﴾ وە
زیانیان پێ مەگەیەنن ﴿لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ﴾ تا تەنگیان پێ هەڵچنن ﴿وَإِن كُنَّ أُولَاتِ حَمْلٍ﴾ وە ئەگەر دووگیان
بوون ﴿فَأَنفِقُوا عَلَيْهِنَّ﴾ ئەوە خەرجیان بکێشن ﴿حَتَّىٰ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ تا منداڵەکەیان دادەنێن ﴿فَإِنْ
أَرْضَعْنَ لَكُمْ﴾ ئەوسا ئەگەر شیریان دا بە منداڵەکەتان ﴿فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەوا ئێوەش کرێ یان بدەنێ
﴿وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُم بِمَعْرُوفٍ﴾ وە لەناو خۆتاندا ڕاوێژ بکەن بەچاکی (دەربارەی منداڵەکە) ﴿وَإِن تَعَاسَرْتُمْ﴾
وە ئەگەر تەنگیتان کرد (بەسەریان لە کرێکەدا) ﴿فَسَتُرْضِعُ لَهُ أُخْرَىٰ﴾ ئەوە با ئافرەتێکی تر شیری بداتێ
(٦) ﴿لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ﴾ با دەوڵەمەند بەپێ ی دەوڵەمەندیی نەفەقە بدات ﴿وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ﴾
وە هەر کەسێک کەم دەست وهەژار بوو ﴿فَلْيُنفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ﴾ با بەپێ ی ئەوەی کەخوا داویەتێ
بەنەفەقە بدات ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا﴾ خوا داوا لە کەس ناکات ﴿إِلَّا مَا آتَاهَا﴾ مەگەر بە پێی ئەوە نەبێت
کەپێی داوە (لە توانا) ﴿سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا﴾ بێگومان خوا دوای تەنگانە ئاسانی دێنێت (٧)
﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ عَتَتْ﴾ زۆر لـە گوندنشین و شارنشینەکان سەرپێچی یان کـرد ﴿عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ﴾
لەفەرمانی پەروەردگار وپێغەمبەرەکانی ﴿فَحَاسَبْنَاهَا﴾ ئێمەش پرسینەوەمان لەگەڵ کردن ﴿حِسَابًا شَدِيدًا﴾
بە پرسینەوەیەکی سەخت ﴿وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُّكْرًا﴾ وە سزامان دان بەسزایەکی دژوار (٨) ﴿فَذَاقَتْ وَبَالَ
أَمْرِهَا﴾ ئیتر ئاکامی کردەوەی خۆیانیان چەشت ﴿وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا﴾ وە سەرئەنجامی کاریان بوو
بەزیانباریی وخەسارۆمەندی (٩) ﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ خوا ئامادەی کردووە بۆیان سزایەکی سەخت
﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ کەواتە لەخوا بترسن ﴿يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئەی ئەو کەسانەی خاوەن ژیری وبیر و هۆشن ﴿الَّذِينَ
آمَنُوا﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿قَدْ أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا﴾ بێگومان خوا قورئانی بۆ دابەزاندوون (١٠) ﴿رَّسُولًا
يَتْلُو عَلَيْكُمْ﴾ (هەروەك بۆی ناردوون) پێغەمبەرێک کەدەخوێنێتەوە بۆتان ﴿آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ﴾ ئایەتەکانی
خوا کە ڕوون کەرەوەن ﴿لِّيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ تا دەریهێنێت ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
وە کردەوەی چاکیان کردووە ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ لەتاریکستانی (بێ دینی) بۆ ڕووناکی (دینداری)
﴿وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ وە هەر کەسێک باوەڕ بهێنێت بەخوای گەورە ﴿وَيَعْمَلْ صَالِحًا﴾ وە کار و کردەوەی چاك
ئەنجام بدات ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ ئەوە خوای گەورە دەیخاتە ناو بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە
بە ژێر درەختەکانیدا جۆگە ئاوی زۆر دەڕوا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تیادەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ
رِزْقًا﴾ بێگومان خوا (بەوی) ڕۆزیی چاکی بۆ ئامادەکردووە (١١) ﴿اللَّهُ الَّذِي﴾ خوا وایێکە ﴿خَلَقَ سَبْعَ
سَمَاوَاتٍ﴾ کە حەوت ئاسمانی دروست کردووە ﴿وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ﴾ وە بەوێنەی ئەوان زەویشی
دروست کردووە ﴿يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ﴾ فەرمانی خوا لە نێوانیاندا دادەبەزێت ﴿لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ تا چاك
بزانن کە خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بە دەسەڵات و بە توانایە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وە
بێگومان خوا ﴿قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ (بەزانست وزانیاری) دەوری هەموو شتێکی داوە (واتە
ئاگاداری هەموو بوونەوەرە) (١٢)

سورەتی ﴿التحریم﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێغەمبەری خودا(ﷺ) لەگەڵ خاتوو ماریەی خێزانی کۆبووبووەوە و حەفصەی دایکی باوەڕدارانیش بەمەی
زانی، پێغەمبەریش (ﷺ) بەحەفصەی فەرموو ئەوە ماریەم لەخۆم حەرام کرد بەو مەرجەی ئەم نهێنیە لای
کەس بەدرنەخەیت، حەفصەش ڕۆشت لای عائیشە نهێنیەکەی درکاند، بەم هۆیەوە ئەم سورەتە هاتە خوارەوە
﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ﴾ بۆچی شتێك لەخۆت حەرام دەكەیت كە خوا
بۆی حەڵاڵ کردویت (مەبەست پێی خاتوو ماریە بوو) ﴿تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ﴾ تۆ ڕەزامەندی ژنەکانت
دەوێ ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ لەکاتێکدا خوا لێخۆشبووی میهرەبانە (١) ﴿قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ بێگومان خوا
دایناوە بۆتان ﴿تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ﴾ هەڵوەشاندنەوەی سوێندەکانتان ﴿وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ﴾ خوا کارساز و دۆستی
ئێوەیە ﴿وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ وە ئەو زانای کاردروستە (٢) ﴿وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ﴾ کاتێك كە پێغەمبەر ﷺ بەنهێنی
﴿إِلَىٰ بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا﴾ لای هەندێ لەژنەکانی قسەیەکی درکاند ﴿فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ﴾ ئەمجا کەئەو (ژنە)
قسەکەی کرد (بۆ هەوێکەی) ﴿وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ﴾ خواش پێغەمبەری ﷺ ئاگادار کرد ﴿عَرَّفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَنْ﴾
(پێغەمبەر ﷺ) هەندێك (لەقسەكان)ی باسکرد وبێ دەنگ بوو لە ﴿بَعْضٍ﴾ هەندێکی تری ﴿فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ﴾
ئەمجا کە پێی ی ووت (ژنەکەی) ووتی ﴿قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ هَٰذَا﴾ کێ ئەمەی پێ گەیاندی ﴿قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ
الْخَبِيرُ﴾ فەرمووی خوای زانای ئاگادار پێ ی گەیاندم (٣) ﴿إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ﴾ (ئەی حەفصە و عائیشە)
ئەگەر هەردووکتان تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆلای خودا (جێی خۆیەتی) ﴿فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا﴾ چونکە
بەڕاستی دڵتان لایدا (لە حەق و ڕاستی) ﴿وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ﴾ وە ئەگەر پشتی یەکتر بگرن لەدژی پێغەمبەر
ﷺ (سەرکەوتوو نابن) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ﴾ چونکە بێگومان پشتگیری ئەوە خوایە ﴿وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ﴾
جوبرەئیل و ئیمانداره چاکەکانیش ﴿وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَٰلِكَ ظَهِيرٌ﴾ دوای ئەوان فریشتەکانیش پشتیوانی ئەون
(٤) ﴿عَسَىٰ رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنَّ﴾ دڵنیابن ئەگەر ئێوە تەلاق بدات پەروەردگاری ﴿أَنْ يُبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ﴾ لەبری
ئێوە ژنانێکی باشتر لەئێوەی دەداتێ ﴿مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ﴾ موسڵمانانی، باوەڕدارانی ﴿قَانِتَاتٍ﴾ ملکەچکەرانی،
تەوبەکارانی ﴿تَائِبَاتٍ عَابِدَاتٍ سَائِحَاتٍ﴾ خواپەرستانی، ڕۆژووگران ﴿ثَيِّبَاتٍ وَأَبْكَارًا﴾ بێوەژنان و کیژان (٥)
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا﴾ خۆتان و کەس
وکارتان بپارێزن لەئاگرێك ﴿وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ﴾ کە سووتەمەنی یەکەی ئادەمی و بەردە ﴿عَلَيْهَا
مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ﴾ سەرپەرشتی ئەو (ئاگری دۆزەخەی) چەند فریشتەیەکی زبر و توندو تیژی زان
﴿لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ﴾ کە نافەرمانی خوا ناکەن لەوەی کەفەرمانیان پێ ئەدات ﴿وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ وە چ
فەرمانێکیان پێ بدرێ ئەیکەن (٦) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ﴾
ئەمڕۆ (کەڕۆژی دوایە) عوزر وبیانوو مەهێنەوە ﴿إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ چونکە بێگومان پاداشت
دەدرێنەوە لەسەر ئەوەی کە دەتانکرد (٧)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿تُوبُوا إِلَى اللَّهِ﴾ بگەڕێنەوە بۆ لای خوای گەورە
﴿تَوْبَةً نَّصُوحًا﴾ بەگەڕانەوەیەکی ئیخلاسکاری (وڕاست ودروست، کەجارێکی تر نەگەڕێنەوە سەر
ئەو گوناهە) ﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ تا پەروەردگارتان لە گوناهەکانتان خۆش بێ
﴿وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە بتان خاتە ناو باخاتێکەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە دەڕوا بەژێریەدا
جۆگە شاوی زۆر ﴿يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ لەڕۆژێکدا کە خوای گەورە، پێغەمبەر
ﷺ وکەسانێ کەباوەڕیان هێناوە لەگەڵیدا سەرشۆڕیان ناکات ﴿نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ ڕووناکی
(ئیمان)یان دەڕوات لەپێشیانەوە ﴿وَبِأَيْمَانِهِمْ﴾ لەلای ڕاستیانەوە ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا﴾
دەڵێن ئەی پەروەردگارمان ڕووناکی یەکەمان بۆ زیادو تەواوبکە ﴿وَاغْفِرْ لَنَا﴾ وەلێمان خۆش بە
﴿إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی هەر تۆیت بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵاتداری (٨) ﴿يَا أَيُّهَا
النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ بجەنگە لەگەڵ بێ باوەڕان و دوو ڕووەکاندا
﴿وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ﴾ وەتوند و تیژبە لەگەڵیاندا ﴿وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ وەجێیان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾
کە سەرئەنجامێکی زۆر خراپە (٩) ﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَامْرَأَتَ لُوطٍ﴾ خوا بۆ بێ
باوەڕان ژنی نوح و ژنی لوطی بەنموونە هێناوەتەوە ﴿كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ﴾ کە لەژێر (ڕکێفی) دوو
بەندەدا بوون ﴿مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ﴾ لەبەندە چاکەکانی ئێمە ﴿فَخَانَتَاهُمَا﴾ ئەمجا خیانەتیان لەگەڵکردن
(مەبەست پێی بێ باوەڕ بوونییە) ﴿فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ کەچی (مێردەکانیان) نەیانتوانی
شتێك لەسزای خوایان لێ دووربخەنەوە ﴿وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ﴾ وەپێیان وترا کەبڕۆنە ناو ئاگرەوە
﴿مَعَ الدَّاخِلِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کەدەچنە ناویەوە (١٠) ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا﴾ (هەروا) خوا نموونەیەکی
تری هێناوەتەوە ﴿لِّلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بۆ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ﴾ (بە) ژنی فیرعەون
﴿إِذْ قَالَتْ﴾ کاتێك کەوتی ﴿رَبِّ ابْنِ لِي﴾ پەروەردگارم بۆم دروست بکە ﴿عِندَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ﴾
لای خۆت ماڵێك لە بەهەشتدا ﴿وَنَجِّنِي مِن فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ﴾ وە ڕزگارم بکە لە فیرعەون و کردەوەکانی
﴿وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ وەڕزگارم بکە لە گەلی ستەمکاران (١١) ﴿وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ﴾ وە(بە)
مەریەمی کچی عیمران (نموونە دەهێنێتەوە) ﴿الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا﴾ ئەوەی کە داوێنی خۆی پاك
ڕاگرت ﴿فَنَفَخْنَا فِيهِ﴾ ئەوسا ئێمە فوومان پیاکرد ﴿مِن رُّوحِنَا﴾ لەڕۆحێك کە خۆمان دروستمان
کردووە ﴿وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِ﴾ وە باوەڕی هێنا بوو بە ووتەکانی پەروەردگاری خۆی
وکتێبەکانی ﴿وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ﴾ وە لەڕیزی گوێڕایەڵ وفەرمانبەرداراندا بوو (١٢)

سورەتی ﴿ المُلك ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ﴾ گەورەو پیرۆزە ئەو زاتەی کەهەرچی دەسەلات و پاشایی هەیە بەدەست ئەوە
﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو دەسەلاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١﴾ ﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ﴾ ئەو
زاتەی کە مردن و ژیانی داهێناوە و دروستکردووە ﴿لِيَبْلُوَكُمْ﴾ تا تاقیتان بکاتەوە ﴿أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾
کە کردەوەی کامتان چاکترە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ﴾ وە هەر ئەوە بالا دەست و لێ خۆشبووە ﴿٢﴾
﴿الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا﴾ ئەو زاتەی کە حەوت ئاسمانی دروست کردووە یەك لەسەر یەك ﴿مَا تَرَىٰ﴾
تۆ نابینیت (ئەی تەماشاکەر) ﴿فِي خَلْقِ الرَّحْمَٰنِ﴾ لە دروست کراوەکانی خوای میهرەباندا ﴿مِنْ تَفَاوُتٍ﴾ هیچ
ناڕێکییەك ﴿فَارْجِعِ الْبَصَرَ﴾ چاو بگێڕە و ورد بەرەوە (بڕوانە) ﴿هَلْ تَرَىٰ مِنْ فُطُورٍ﴾ ئایا هیچ ناتەواوییەك
دەبینیت ﴿٣﴾ ﴿ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ﴾ دووبارە چاو بگێڕە ﴿كَرَّتَيْنِ﴾ یەك لە دوای یەك ﴿يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا﴾
چاوەکەت بەڕیسوایی و ماندوێتیی دەگەڕێتەوە بۆ لای خۆت ﴿وَهُوَ حَسِيرٌ﴾ وە ئەو (چاوەت) ماندوو
وتەقەتی چووە ﴿٤﴾ ﴿وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ﴾ سوێند بێت بێگومان ئاسمانی دونیامان ڕازاندووەتەوە
بەچرای زۆر (ی ئەستێرە) ﴿وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ﴾ وە گێڕاومانن بەڕەجمی شەیتانەکان ﴿وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ
السَّعِيرِ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ ئەوان (لە قیامەتدا) سزای ئاگری هەڵگیرساو ﴿٥﴾ ﴿وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا
بِرَبِّهِمْ﴾ وە بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون بە پەروەردگاریان ﴿عَذَابُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ سزای دۆزەخ
ئامادەیە، کە سەرئەنجامێکی زۆر خراپە ﴿٦﴾ ﴿إِذَا أُلْقُوا فِيهَا﴾ کاتێك کە فڕێ درانە ناوی یەوە
﴿سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا﴾ لەو دۆزەخەوە لووڕەو نرکەیەك دەبیستن ﴿وَهِيَ تَفُورُ﴾ وە ئەو دەکوڵێ و جۆش
دەخوات ﴿٧﴾ ﴿تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ﴾ نزیکە (دۆزەخ) لە رقانا پارە پارە بێ ﴿كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ﴾ هەر
کاتێ دەستەیەك فڕێ بدرێنە ناوییەوە ﴿سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ دەرگاوانەکانی دۆزەخ پرسیاریان لێ دەکەن
﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ﴾ ئایا پێغەمبەرێکی ترسێنەرتان بۆ نەهاتووە (لە دونیادا) ﴿٨﴾ ﴿قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ﴾ دەڵێن
بەڵێ بۆمان هاتووە ﴿فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا﴾ بەڵام بەدرۆمان دەزانی، و دەمان ووت (پێی) ﴿مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ﴾
خوا هیچی نە ناردۆتە خوارەوە ﴿إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ﴾ ئێوە بەس لە گومڕاییەکی گەورەدان ﴿٩﴾
﴿وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ﴾ وە دەڵێن ئەگەر قسەی (پێغەمبەران) مان بیستایە ﴿أَوْ نَعْقِلُ﴾ یان تێ بگەیشتینایە
﴿مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ ئەمڕۆ لە هاوەڵانی دۆزەخ نە دەبووین ﴿١٠﴾ ﴿فَاعْتَرَفُوا بِذَنْبِهِمْ﴾ ئەوسا ئیتر بەناچاری
دان بە گوناهەکانیاندا دەنێن ﴿فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ کەوابوو دووری لە میهرەبانی خوا بۆ هاوەڵانی
دۆزەخ ﴿١١﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ﴾ بێگومان ئەوانەی لە پەنهانیدا لە خوای خۆیان دەترسن
﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێ خۆش بوون و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٢﴾

﴿وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ﴾ ئێوە قسە بە پەنهانی بکەن یان بە ئاشکرا (بۆ خوا یەکسانە چونکە) ﴿إِنَّهُ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ ئەو (خوای گەورە) ئاگادارە بەخودی (نهێنی) دڵان ﴿١٣﴾ ﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ﴾ ئایە ئەو
خوایەی کە مەردوومی دروست کردووە ئاگای لە نهێنیان نییە ﴿وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ لە کاتێکدا کە
ئەو ووردبین و ئاگادارە ﴿١٤﴾ ﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا﴾ خوا ئەو زاتەیە کە زەوی بۆ ڕام کردوون
﴿فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا﴾ دەی بگەڕێن بە هەموو گۆشەو کەنارێکیدا ﴿وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ﴾ وە لە ڕۆزی خوا
بخۆن ﴿وَإِلَيْهِ النُّشُورُ﴾ وە هەر بۆلای ئەوە گەڕانەوە ﴿١٥﴾ ﴿أَأَمِنتُم مَّن فِي السَّمَاءِ﴾ ئایا دڵنیان لەو خوایەی
کە لە ئاسمانە ﴿أَن يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ﴾ کە بتانباتە خوارەوە بەناخی زەویدا ﴿فَإِذَا هِيَ تَمُورُ﴾ لە کاتێکدا
کە زەوی (وەك دەریا) گێژ بخوات و (بتە لەرزێ)؟ ﴿١٦﴾ ﴿أَمْ أَمِنتُم مَّن فِي السَّمَاءِ﴾ ئایا دڵنیان لەو خوایەی
کە لە ئاسمانە ﴿أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ کە بای توندتان بنێرێتە سەر بە ووردە ڕیخەوە ﴿فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ
نَذِيرِ﴾ ئەو دەمە تێ دەگەن کە هەڕەشەی ئێمە چۆنە؟ ﴿١٧﴾ ﴿وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سوێند بەخوا
بەڕاستی ئەو (گەلانەی) کە لەپێش ئەماندا بوون (پێغەمبەرانی ئێمەیان) بە درۆ دانا ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾
جا چۆن بوو بە گژدا چوونەوەی ئێمە (لەوان)؟ ﴿١٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ﴾ ئایا سەیری باڵندەکان ناکەن
بە ژوور سەریانەوە ﴿صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ﴾ بە باڵ کراوەیی و هێنانەوەیەك ﴿مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَٰنُ﴾ ڕای
نەگرتوون (بەو ئاسمانەوە) خوا نەبێ ﴿إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ﴾ کە ئەو بە هەموو شتێك بینایە ﴿١٩﴾ ﴿أَمَّنْ
هَٰذَا الَّذِي هُوَ جُندٌ لَّكُمْ﴾ ئایە ئەوە کێیە ئەو کەسەی کە لەشکری ئێوەیە ﴿يَنصُرُكُم مِّن دُونِ الرَّحْمَٰنِ﴾ یارمەتیتان
دەدات بە جیاتی خوای میهرەبان؟! ﴿إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ﴾ بێ بڕوایان هەر لە فریو خواردندان ﴿٢٠﴾
﴿أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ﴾ ئایا ئەوە کێ یە ئەو کەسەی کە ڕۆزیتان دەدات ﴿إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ﴾ ئەگەر خوا
ڕۆزی خۆیتان لێ بگرێتەوە؟ ﴿بَل لَّجُّوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ﴾ بەڵکو (بە ئارەزوو) درێژەیان داوە بە سەرکەشی و
دوور کەوتنەوە (لە ڕێی ڕاست) ﴿٢١﴾ ﴿أَفَمَن يَمْشِي مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ﴾ ئایا ئەو کەسەی بڕواو بەدەما
بکەوێ باشتر ڕێ دەردەکات؟ ﴿أَمَّن يَمْشِي سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ یان یەکێك کە قیت و قیت بڕوا
بەسەر ڕێگایەکی ڕاست و ڕەواندا؟ ﴿٢٢﴾ ﴿قُلْ هُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەر خوایە
کە دروستی کردوون و بەدیهێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ وە گوێ و چاوو دڵی پێ داوون
﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ زۆر بە دەگمەن سوپاسی (ئەم بەهرانە) دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾
بڵێ: هەر خوایە کە ئێوەی بڵاو کردۆتەوە لە زەویدا ﴿وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وەهەر لای خوایش کۆ دەکرێنەوە
(لە ڕۆژی دوایدا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ (بێ بڕواکان بە گاڵتەوە) دەڵێن: ئەم بەڵێنە (بە
هاتنی ڕۆژی دوایی) کەی دێ ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِندَ اللَّهِ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: زانینی ئەو ڕۆژە هەر لای خوایە ﴿وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ وە من تەنها
ترسێنەرێکی ئاشکرام ﴿٢٦﴾

﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً﴾ کاتێک بێ بڕواکان ئەو سزایەیان بەدی کرد لە نزیک خۆیانەوە ﴿سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
تاڵ دەبێ ڕووخساری ئەوانەی کەبێ بڕوا بوون ﴿وَقِيلَ هَٰذَا الَّذِي كُنتُم بِهِ تَدَّعُونَ﴾ وە (پێیان) دەوترێ
ئەمەیە ئەو (ڕۆژە)ی کە داواتان دەکرد ﴿٢٧﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ پێیان بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَن مَّعِيَ﴾
ئەگەر خوا من و ئەو (موسوڵمانانە)ی کە لەگەڵمان لەناومان ببات ﴿أَوْ رَحِمَنَا﴾ یا میهرەبانیمان
لەگەڵ بکات ﴿فَمَن يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ ئەی کێ پەنای بێ بڕوایان دەدات لە سزای سەخت
﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ هُوَ الرَّحْمَٰنُ آمَنَّا بِهِ﴾ بڵێ هەر ئەوە خوای بەخشندە کە بڕوامان پێ هێناوە ﴿وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا﴾
وە هەر بەو پشتمان بەستووە ﴿فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ جا لەمەولا دەزانن کە کێ لە گومڕایی
یەکی ئاشکرادایە ﴿٢٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا﴾ ئەگەر ئاو(ی خواردنەوە)
تان ڕۆچێ بە ناخی زەوی دا ﴿فَمَن يَأْتِيكُم بِمَاءٍ مَّعِينٍ﴾ ئەی کێ (بێجگە لە خوا) ئاوی ڕوونتان بۆ
دەهێنێ ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿القلم﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ن﴾ بە (نوون) دەخوێنرێتەوە، خوا بەماناکەی زاناترە بۆ زیاتر زانیاری سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ﴿وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ﴾ سوێند بە پێنووس و بەو دێڕانەی دەینووسن ﴿١﴾ ﴿مَا أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ
بِمَجْنُونٍ﴾ تۆ لە سایەی بەخششی خواوە شێت نیت ﴿٢﴾ ﴿وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ﴾ وە بێگومان
پاداشتی نەبڕاوەت هەیە بۆ تۆ ﴿٣﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ وە بەڕاستی تۆ لەسەر ڕەوشت و خوویەکی
ئێجگار بەرز و گەورەیت ﴿٤﴾ ﴿فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ﴾ جا بەم زووانە تۆش و ئەوانیش دەبینن ﴿٥﴾
﴿بِأَييِّكُمُ الْمَفْتُونُ﴾ کە کامتان شێتە ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ﴾ بێگومان پەروەردگاری
تۆ لە هەموو کەس زاناترە بەو کەسەی کە ڕێ ی ڕاستی خوای وون کردبێ ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾
وە ئەو زاناترە بەو کەسەی کە ڕێ ی ڕاستیان گرتبێ ﴿٧﴾ ﴿فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ﴾ گوێڕایەڵی ئەو
کەسانە مەبە کە قسەکانت بە درۆ دەزانن ﴿٨﴾ ﴿وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ﴾ حەزیان دەکرد کە تۆ نەرمی نیشان بدەیت
﴿فَيُدْهِنُونَ﴾ ئەوسا ئەوانیش نەرمی (نەرمانەرمی) دەنوێنن ﴿٩﴾ ﴿وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ﴾ گوێڕایەڵی مەکە
بۆ هیچ سوێندخۆرێکی ﴿مَّهِينٍ﴾ پەست و ڕیسوا(ی درۆزن) ﴿١٠﴾ ﴿هَمَّازٍ مَّشَّاءٍ بِنَمِيمٍ﴾ بێشک
گری هاتووچۆکەر بۆ قسە هێنان و بردن ﴿١١﴾ ﴿مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ﴾ زۆر ڕێگری کەر لە چاکە ﴿مُعْتَدٍ
أَثِيمٍ﴾ ستەمکاری گوناهکار ﴿١٢﴾ ﴿عُتُلٍّ بَعْدَ ذَٰلِكَ زَنِيمٍ﴾ دڵ ڕەقی کەللە ڕەق دوای ئەوەش زۆڵ ﴿١٣﴾
﴿أَن كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ﴾ لەبەر ئەوەی کە خاوەنی دارایی و کوڕی زۆرە (هەموو ئەم سیفەتانە زانایان
دەڵێن مەبەست پێی وەلیدی کوڕی موغەیرەیە) ﴿١٤﴾ ﴿إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەی
بەسەردا بخوێنرێتەوە دەڵێ ﴿قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ (ئەمانە) ئەفسانەی پێشانن ﴿١٥﴾ ﴿سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ﴾
بەم زووانە سەری لووتی داخ دەکەین ﴿١٦﴾

﴿إِنَّا بَلَوْنَٰهُمْ﴾ ئێمە تاقیمان کردنەوە ﴿كَمَا بَلَوْنَآ أَصْحَٰبَ ٱلْجَنَّةِ﴾ هەروەك لەمەوپێش خاوەنانی ئەو باخەمان تاقی کردەوە
﴿إِذْ أَقْسَمُوا۟﴾ کە (لە شەودا) سوێندیان خوارد ﴿لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ﴾ کە لەدەمی بەرەبەیاندا (بەروبوومەکەی) بچنن
(تا هەژاران بەرانی) ۱۷ ﴿وَلَا يَسْتَثْنُونَ﴾ هیچی (بۆ هەژاران) لێ دەرنەکەن ۱۸ ﴿فَطَافَ عَلَيْهَا طَآئِفٌ مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمجا
بەڵایەك لە لایەن پەروەردگارتەوە سوڕایەوە بە سەر باخەکەدا ﴿وَهُمْ نَآئِمُونَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان خەوتبوون
۱۹ ﴿فَأَصْبَحَتْ كَٱلصَّرِيمِ﴾ ئەوسا وەك باخێکی ڕنراوی لێ هات ۲۰ ﴿فَتَنَادَوْا۟ مُصْبِحِينَ﴾ لە شەبەقدا (براکان) بانگی
یەکتری یان کرد ۲۱ ﴿أَنِ ٱغْدُوا۟ عَلَىٰ حَرْثِكُمْ﴾ (وتیان) کە هەستن بچن بۆ سەر باخەکەتان ﴿إِن كُنتُمْ صَٰرِمِينَ﴾
ئەگەر ئەتانەوێ بیرنن ۲۲ ﴿فَٱنطَلَقُوا۟﴾ ئەمجا کەوتنە ڕێ ﴿وَهُمْ يَتَخَٰفَتُونَ﴾ وە ئەوان بەچرپە بە یەکتریان
ئەوت ۲۳ ﴿أَن لَّا يَدْخُلَنَّهَا ٱلْيَوْمَ عَلَيْكُم مِّسْكِينٌ﴾ ئەمڕۆ هیچ هەژارێك نەیەت بەسەرتاندا لە ناو باخەکەدا ۲۴
﴿وَغَدَوْا۟ عَلَىٰ حَرْدٍ قَٰدِرِينَ﴾ دەمەو بەیان ڕۆشتن لایان وابوو کە دەتوانن بێبەشیان بکەن ۲۵ ﴿فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوٓا۟﴾ کە
باخەکەیان دی (بە سوتاوی) وتیان ﴿إِنَّا لَضَآلُّونَ﴾ ئێمە ڕێگامان وون کردووە (ئەمە باخەکەی ئێمە
نی یە) ۲۶ ﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ﴾ نەء بەڵکو بێبەش کراوین ۲۷ ﴿قَالَ أَوْسَطُهُمْ﴾ برا ناوەنجی یەکەیان
(لە ژیریدا) وتی ﴿أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ﴾ مەگەر پێم نەوتن؟ ﴿لَوْلَا تُسَبِّحُونَ﴾ بۆ چی یادو سوپاسی خوا ناکەن ۲۸
﴿قَالُوا۟ سُبْحَٰنَ رَبِّنَآ﴾ هەموو وتیان پاك وبێگەردی بۆ پەروەردگارمانە (ستەم لە کەس ناکات) بێگومان
ئێمە خۆمان ﴿إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ ستەم کاربین ۲۹ ﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ ئەمجا ڕوویان کردە یەکتری ﴿يَتَلَٰوَمُونَ﴾
بەسەرزەنشت کردن ۳۰ ﴿قَالُوا۟ يَٰوَيْلَنَآ إِنَّا كُنَّا طَٰغِينَ﴾ وتیان وەی بۆ خۆمان بەڕاستی لە خوا یاخی بووین ۳۱
﴿عَسَىٰ رَبُّنَآ أَن يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِّنْهَآ﴾ ئومێدەوارین کە خوا لە جیاتی ئەو باخە باشترمان بداتێ ﴿إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا رَٰغِبُونَ﴾
بەڕاستی ئێمە هیوامان هەر بە پەروەردگاری خۆمانە ۳۲ ﴿كَذَٰلِكَ ٱلْعَذَابُ﴾ بەوایە سزا (ی خوا لە جیهاندا)
﴿وَلَعَذَابُ ٱلْءَاخِرَةِ أَكْبَرُ﴾ وە سزای ڕۆژی دوایی گەلێ گەورەترە ﴿لَوْ كَانُوا۟ يَعْلَمُونَ﴾ خۆزگە بیانزانیایە ۳۳ ﴿إِنَّ
لِلْمُتَّقِينَ﴾ بێگومان بۆ بەخواترسان هەیە ﴿عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ﴾ لای پەروەردگاریان باخاتی پڕ لە ناز
و نیعمەت ۳۴ ﴿أَفَنَجْعَلُ ٱلْمُسْلِمِينَ كَٱلْمُجْرِمِينَ﴾ چۆن ئێمە موسوڵمان و بەدکاران وەك یەك لێ دەکەین؟ ۳۵
﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ ئەوە چیتانە چۆن بڕیارێك دەدەن ۳۶ ﴿أَمْ لَكُمْ كِتَٰبٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ﴾ نەخێر لەیە کتێبێکی
(ئاسمانی) تان هەیە ئەمەی تیا دەخوێننەوە ۳۷ ﴿إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ﴾ وە لەو کتێبەدا ڕێتان پێ دراوە چیتان
بوێت ئەوە هەڵبژێرن بۆ خۆتان؟ ۳۸ ﴿أَمْ لَكُمْ أَيْمَٰنٌ عَلَيْنَا بَٰلِغَةٌ﴾ یان پەیمانی بەهێزتان هەیە لە گەڵمان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ
ٱلْقِيَٰمَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ﴾ کە هەرچی ئێوە بڕیار بدەن بتاندرێتێ ۳۹ ﴿سَلْهُمْ﴾ بپرسە لێیان
(بزانە) ﴿أَيُّهُم بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ﴾ کامیان زامنی ئەم کارەن ۴۰ ﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَآءُ﴾ ئاخۆ هاوبەشیان هەیە (لەم قسەیەدا)
﴿فَلْيَأْتُوا۟ بِشُرَكَآئِهِمْ﴾ دەبا هاوبەشەکانیان بهێنن ﴿إِن كَانُوا۟ صَٰدِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن ۴۱ ﴿يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ﴾
لە ڕۆژێکدا (کە قیامەت و ناڕەحەتیەکانیەتی) خوای گەورە لاقی پیرۆزی دەردەخات (وەك لە فەرموودەی
ئیمامی بوخاری و موسلیمدا هاتووە، ناوبراو پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، وە ئێمەش
چۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿وَيُدْعَوْنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ﴾ وە (بە دووڕووەکان) بانگ دەکرێن بۆ سوژدە بردن (بۆ خوای
گەورە) ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ (کەچی) ناتوانن (سوژدە بەرن) ۴۲

﴿خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ﴾ چاویان شۆڕە ﴿تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ﴾ ڕیسوایی دایان دەگری ﴿وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ﴾
بەڕاستی جاران کە بانگ دەکران بۆ ﴿إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ﴾ سوژدەو (نەیان دەبرد) کە ساغیش
بوون ﴿٤٣﴾ ﴿فَذَرْنِي وَمَن يُكَذِّبُ بِهَٰذَا الْحَدِيثِ﴾ وازم لێ بهێنە بۆ ئەوانەی کە ئەم قورئانە بەدرۆ دەزانن
﴿سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەرە بەرە کێشیان دەکەم بەڕەنگێك کە پێی نەزانن ﴿٤٤﴾ ﴿وَأُمْلِي لَهُمْ﴾
وە مۆڵەتیان دەدەم ﴿إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ﴾ بەڕاستی پیلانی من تۆکمە و بەهێزە (لە بەرانبەر پیلانی ئەواندا)
﴿٤٥﴾ ﴿أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا﴾ ئاخۆ تۆ لەبری بڕوایان داوای کری (ی کۆششی پێغەمبەریتی) یان لێ دەکەیت
﴿فَهُم مِّن مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ﴾ ئەوانیش لە بژاردنی قەرزداری گران بارن ﴿٤٦﴾ ﴿أَمْ عِندَهُمُ الْغَيْبُ﴾ یا ڕووپەڕەی
غەیبیان لەلایە ﴿فَهُمْ يَكْتُبُونَ﴾ وە ئەوان لەبەری دەنووسنەوە ﴿٤٧﴾ ﴿فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) دان بە خۆت بگرە و چاوەڕوانی فەرمانی پەروەردگارت بکە ﴿وَلَا تَكُن كَصَاحِبِ الْحُوتِ﴾ وەك
هاوڕێی نەهەنگەکە مەبە (کە یونس پێغەمبەرە علیه السلام) ﴿إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ﴾ کاتێك کە
بانگی (خودای) کرد، ئەو تووڕە بوو (لە بێ بڕوایی گەلەکەی) ﴿٤٨﴾ ﴿لَّوْلَا أَن تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾
ئەگەر میهرەبانییەك لەلایەن پەروەردگاریەوە فریای نەکەوتایە ﴿لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ﴾ فڕێ دەدرا بە
دەشتێکی ڕووتەن وە ئەو بەدناو دەبوو ﴿٤٩﴾ ﴿فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ﴾ ئەمجا پەروەردگاری هەڵی بژاردەوە
﴿فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە کردی (بە یەکێك) لە چاکەکاران ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِن يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی
نزیك بوو بێ بڕواکان ﴿لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ﴾ هەڵت خلیسکێنن بەچاو (ی پیس) یان ﴿لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ﴾
لە کاتێکدا کە قورئان دەبیستن ﴿وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ﴾ وە دەیان ووت بەڕاستی ئەم (پێغەمبەرە) شێتە
﴿٥١﴾ ﴿وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەم قورئانە هەر ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿الْحَاقَّة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَاقَّةُ﴾ هاتنی ڕۆژی دوایی (هەق وڕاستە) ﴿١﴾ ﴿مَا الْحَاقَّةُ﴾ جا چی بێت ئەو ڕۆژە (هەق وڕاستە)
﴿٢﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ﴾ تۆ چووزانیت ئەو ڕۆژە چی یە ﴿٣﴾ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ﴾ گەلی سەموود
وعاد ئەو ڕۆژەیان بەدرۆ زانی (کە دڵەکان دادەخورپێنێ) ﴿٤﴾ ﴿فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ﴾ ئەمجا
(گەلی) سەموود لە ناوبران بە نەعرەتەیەکی زۆر گەورە ﴿٥﴾ ﴿وَأَمَّا عَادٌ﴾ وە (گەلی) عادیش
﴿فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ﴾ لە ناوبران بە بایەکی سەختی ساردی بەتینی بەگڕمە ﴿٦﴾ ﴿سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ﴾ (خوا)
زاڵی کرد بەسەریاندا ﴿سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا﴾ حەوت شەو و هەشت ڕۆژ بەبێ ووچان (لەبەری
بڕدن) ﴿فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَىٰ﴾ ئەو گەلەت دەبینی لەو ماوەیەدا بێ گیان کەوتبوون ﴿كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ﴾
وەك قەدی داری خورمای گەندەڵ (ناوبڕاو) ﴿٧﴾ ﴿فَهَلْ تَرَىٰ لَهُم مِّن بَاقِيَةٍ﴾ ئایە کەس دەبینیت لەوان کە
مابێتەوە؟ ﴿٨﴾

﴿وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَن قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ﴾ (هەر بەو ڕەنگە) فیرعەون و گەلانی پێش ئەو لەگەڵ (دەشتووانی
دێهاتە) سەرەوژێر بووەکان هاتن ﴿بِالْخَاطِئَةِ﴾ بە گوناهو خراپەوە ٩ ﴿فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ﴾ وە بێ
فەرمانی پێغەمبەری پەروەردگاریان کرد ﴿فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَّابِيَةً﴾ ئەوسا گرتنی بە گرتنێکی زۆر سەخت
١٠ ﴿إِنَّا لَمَّا طَغَى الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ﴾ بەڕاستی ئێمە کاتێك کە ئاو(ی تۆفان) سەرکەوت (باپیرەکانی)
ئێوەمان هەڵگرت لە کەشتیدا ئەی بڕوایانی مەککە ١١ ﴿لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً﴾ تا ئەم کردەوەیە
بکەینە بیرهێنەرەوە بۆ ئێوە ﴿وَتَعِيَهَا أُذُنٌ وَاعِيَةٌ﴾ وە تا لە گوێی بگرێت گوێگرێکی تێگەیشتوو ١٢ ﴿فَإِذَا
نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ﴾ ئەمجا کاتێك فوو کرا بە کەڕەنادا بە تاقە فوو کردنێك ١٣ ﴿وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ﴾
وە زەوی و شاخەکان هەڵگیران ﴿فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً﴾ بە جارێك دران بەیەکدا (وردوخاش کران)
١٤ ﴿فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ﴾ لەو ڕۆژە ڕووداوی گەورە ڕوودەدات ١٥ ﴿وَانشَقَّتِ السَّمَاءُ﴾ وە ئاسمان
لەت دەبێ ﴿فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ﴾ وە ئەو لەو ڕۆژەدا سست و (بێ کەڵکە) ١٦ ﴿وَالْمَلَكُ عَلَىٰ أَرْجَائِهَا﴾ وە
فریشتەکان بە کەناری ئاسمانەوەن ﴿وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ﴾ وە لەو ڕۆژەدا هەشت (فریشتەی
بەهێز) عەرشی پەروەردگارت بەسەر سەریانەوە هەڵ دەگرن ١٧ ﴿يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ﴾ لەو ڕۆژەدا (بە
بەردەمی خوادا) هەمووتان پیشان دەدرێن ﴿لَا تَخْفَىٰ مِنكُمْ خَافِيَةٌ﴾ هیچ (کردەوەیەکی) پەنهانیتان بە نهێنی
نامێنێتەوە ١٨ ﴿فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ﴾ ئەوسا ئەو کەسەی کە نامەی (کردەوەی) درا بە دەستی ڕاستی
﴿فَيَقُولُ هَاؤُمُ اقْرَءُوا كِتَابِيَهْ﴾ دەڵێ: ها نامەکەم بگرن و بیخوێننەوە ١٩ ﴿إِنِّي ظَنَنتُ أَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيَهْ﴾ بێگومان
من خۆم دەمزانی کە تووشی ئەم لێپرسینەوەیە دەبم ٢٠ ﴿فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ﴾ ئەو کەسە لە ژیانێکی
پەسەندا دەبێ ٢١ ﴿فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ﴾ لە بەهەشتێکی بەرزدا ٢٢ ﴿قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ﴾ کە میوەی نزیکە دەستە
٢٣ ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا﴾ (پێیان دەوترێت) بخۆن و بخۆنەوە، نۆشتان بێ ﴿بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ﴾
بەهۆی ئەو چاکانەوە کە لە ڕۆژانی ڕابردوودا کردووتانە ٢٤ ﴿وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ﴾ بەڵام
ئەو کەسەی کە نامە درا بە دەستی چەپی دەڵێ ﴿يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيَهْ﴾ خۆزگە هەر نامەم نەدرابایە ٢٥
﴿وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ﴾ وە نەم زانیایە چی یە (سەرئەنجامی) لێپرسینەوەم ٢٦ ﴿يَا لَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ﴾ خۆزگە
مردنەکەم یەکجاری بووایە ٢٧ ﴿مَا أَغْنَىٰ عَنِّي مَالِيَهْ﴾ سامانەکەم هیچ قازانجێکی پێ نەگەیاندم ٢٨
﴿هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَهْ﴾ لە دەستم چوو دەسەڵاتەکەم ٢٩ ﴿خُذُوهُ فَغُلُّوهُ﴾ (ئەمجا بە چاودێرانی دۆزەخ
دەوترێت) بیگرن زنجیر بکەنە دەست و گەردنی ٣٠ ﴿ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ﴾ لە پاشان بیبەن بۆ
دۆزەخ (بیسووتێنن لە دۆزەخدا) ٣١ ﴿ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ﴾ ئەمجا بە زنجیرێکی
حەفتا گەزی پێ ببەستنەوە ٣٢ ﴿إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ﴾ (چونکە) بێگومان ئەو بڕوای بە خوای
گەورە نەدەکرد ٣٣ ﴿وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ﴾ وە هانی کەسی نەدەدا بۆ خۆراك دان بە هەژاران
٣٤ ﴿فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَاهُنَا حَمِيمٌ﴾ ئەمڕۆ ئەویش لێرە نە دڵسۆزێکی هەیە (یارمەتی بدات) ٣٥

﴿وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ﴾ وە خواردنی (بیخوات) جگە لە کێم و زووخاوی جەستەی دۆزەخییەکان نەبێ ﴿٣٦﴾
﴿لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ﴾ کە (کەس) نایخوات گوناهباران نەبێت ﴿٣٧﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ﴾ جا سوێند بەو
شتانەی کە دەیبینن ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَا لَا تُبْصِرُونَ﴾ وە بەوەش کە نایبینن ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ﴾ بێگومان
ئەم قورئانە فەرموودەی ڕەوانەکراوێکی بەڕێز و گەورەیە (لە خواوە بۆتان دێنێ) ﴿٤٠﴾ ﴿وَمَا هُوَ بِقَوْلِ
شَاعِرٍ﴾ وە ئەم (قورئانە) قسەی شاعیر نییە ﴿قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ﴾ زۆر کەم بڕوا دەهێنن (بە قورئان)
﴿٤١﴾ ﴿وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ﴾ وە قسەی فاڵچی و ڕیوایەتیش نییە ﴿قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ﴾ زۆر کەم بیر دەکەنەوە ﴿٤٢﴾
﴿تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (ئەم قورئانە) نێردراوەتە خوارەوە لە پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٤٣﴾ ﴿وَلَوْ تَقَوَّلَ
عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ﴾ ئەگەر (موحەممەد ﷺ) بەدەم ئێمەوە هەندێ (وتەی) هەڵبەستبە ﴿٤٤﴾ ﴿لَأَخَذْنَا
مِنْهُ بِالْيَمِينِ﴾ بێگومان ئێمە بەدەستی خۆمان تۆڵەمان لێ دەسەند ﴿٤٥﴾ ﴿ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ﴾ لە پاشان
ڕەگی دڵیمان دەبڕی ﴿٤٦﴾ ﴿فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ﴾ وە کەس لە ئێوە نەیدەتوانی بەرگری لێ بکات
﴿٤٧﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ﴾ وە بێگومان ئەم قورئانە ئامۆژگاری و پەندە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان
﴿٤٨﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ﴾ وە بێگومان ئێمە دەزانین کە هەندێکتان قورئان بە درۆ دەزانن ﴿٤٩﴾
﴿وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان ئەم قورئانە هۆی پەشیمانی بێ بڕوایانە ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ﴾
وە بەڕاستی قورئان ڕاست و دروست و دڵنیا بەخشە ﴿٥١﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ کەواتە (ئەی
موحەممەد ﷺ) تۆش هەمیشە یادی پەروەردگاری گەورەی خۆت بکە ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿ معارج ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ﴾ داواکارێک داوای سزایەکی (خوایی) کرد کە (ئەو سزایە) هەر ڕوو
دەدات ﴿١﴾ ﴿لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ﴾ بۆ بێ بڕوایان بێ هیچ پاڵ پێوەنەرێک (کە بیان پارێزێت) ﴿٢﴾
﴿مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ﴾ لە (سزای) خوای خاوەن پلەو پایەی زۆر بەرز ﴿٣﴾ ﴿تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ﴾
فریشتە و جبرییل سەر دەکەون بۆ لای خوا ﴿فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ لە ڕۆژێکدا کە
ئەندازەکەی پەنجا هەزار ساڵە ﴿٤﴾ ﴿فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا﴾ کەواتە خۆت ڕابگرە (ئەی موحەممەد ﷺ)
بە خۆڕاگرتنێکی چاک و جوان ﴿٥﴾ ﴿إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا﴾ بەڕاستی ئەو بێ بڕوایانە ئەو ڕۆژە بە دوور
دەبینن ﴿٦﴾ ﴿وَنَرَاهُ قَرِيبًا﴾ ئێمەش زۆر بە نزیکی دەبینین ﴿٧﴾ ﴿يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ﴾ ئەو ڕۆژەی
کە ئاسمان وەک مسی تواوە (یان خڵتەی زەیتی) لێ دێ ﴿٨﴾ ﴿وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ﴾ کێوەکانیش وەک
خوری شیکراوەیان لێ دێ ﴿٩﴾ ﴿وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا﴾ وە هیچ کەسێک نایپرسێتەوە لە هیچ کەسێکی
خۆشەویستی خۆی ﴿١٠﴾

﴿يُبَصَّرُونَهُمْ﴾ کە پیشانی یەکتری دەدرێن ﴿يَوَدُّ الْمُجْرِمُ﴾ تاوانبار ئاوات دەخوازێ ﴿لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ
يَوْمِئِذٍ﴾ کە (قوربانی) بدایە لەبری ڕزگار بوونی خۆی لە سزای ئەو ڕۆژە ﴿بِبَنِيهِ﴾ بە کوڕەکانی ﴿١١﴾
﴿وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ﴾ بە ژن و بە براکانی ﴿١٢﴾ ﴿وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ﴾ بە هۆزەکەشی وە کە پەنایان دەدا ﴿١٣﴾
﴿وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنجِيهِ﴾ وە بە هەرچی کەس لەسەر زەوی یە (هەمووی بدابە و) لە پاشان هەر
خۆی ڕزگاری بێ ﴿١٤﴾ ﴿كَلَّا إِنَّهَا لَظَىٰ﴾ نەخێر (وا نی یە) بەڕاستی ئاگری دۆزەخ بڵێسەیە ﴿١٥﴾
﴿نَزَّاعَةً لِّلشَّوَىٰ﴾ داماڵەری پێستی سەرە ﴿١٦﴾ ﴿تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ﴾ (ئەو ئاگرە) بانگی کەسێك دەکات کە
پشتی هەڵکردبێ لە خوا و ڕووی وەرگێڕابێ ﴿١٧﴾ ﴿وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ﴾ وە سامانی کۆکردبێتەوە و هەڵی گرتبێ
﴿١٨﴾ ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا﴾ بێگومان ئادەمی دروست کراوە بە چاو چنۆکێکی تەنگەتیلکە ﴿١٩﴾ ﴿إِذَا مَسَّهُ
الشَّرُّ جَزُوعًا﴾ کە ناخۆشی یەکی تووش بێ هاوارو ناڵە دەست پێ دەکات ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا﴾ کە
سامانیش ڕووی تێ بکات ئەی گرێتەوە (لە خەڵکی) ﴿٢١﴾ ﴿إِلَّا الْمُصَلِّينَ﴾ جگە نوێژکەران نەبێت
﴿٢٢﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ﴾ ئەوانە کە بەردەوامن لەسەر نوێژەکانیان ﴿٢٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ﴾
ئەوانەی کە بەشێکی دیاری کراو لە دارایاندا هەیە ﴿٢٤﴾ ﴿لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ بۆ هەژاری داواکەر
وبێ بەرای داوانەکەر ﴿٢٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ وە ئەوانەی کە باوەڕیان بە ڕۆژی پاداشت هەیە ﴿٢٦﴾
﴿وَالَّذِينَ هُم مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ﴾ وە ئەوانەی کە لە سزای پەروەردگاری خۆیان دەترسن ﴿٢٧﴾ ﴿إِنَّ عَذَابَ
رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ﴾ چونکە بەڕاستی سزای پەروەردگاری ئەوان کەس لێی دڵنیا نییە ﴿٢٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ
لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ﴾ وە ئەوانەی کە ئاگاداری داوێنی خۆیان دەکەن ﴿٢٩﴾ ﴿إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ﴾ مەگەر ژنانی
خۆیان نەبێت ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ یا کەنیزەکێك کە بوویێ بە خاوەنیان ﴿فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ﴾ بێگومان
ئەوانە لۆمە کراو نین ﴿٣٠﴾ ﴿فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەر کەسێك دوای شتی تر بکەوێ ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْعَادُونَ﴾ ئەو کەسانە ئەوانن کە دەست درێژکەرن ﴿٣١﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ وە ئەوانەی کە
چاودێری سپاردەو پەیمانی خۆیان دەکەن ﴿٣٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُم بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ﴾ وە ئەوانەی کە شایەتی خۆیان
بە تەواوی دەدەن ﴿٣٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ وە ئەوانەی کە پارێزگاری نوێژیان دەکەن ﴿٣٤﴾
﴿أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَمُونَ﴾ ئەوانە (کە باس کران) ڕێز دەگیرێن لە باخاتی بەهەشتدا ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ
مُهْطِعِينَ﴾ ئەی چی یانە ئەو بێ بڕوایانە (کە تۆ دەرئەکەویت ئەی موحەممەد ﷺ) بەپەلە دێن بۆ لات
﴿٣٦﴾ ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ﴾ لەلای ڕاست و چەپتەوە دەستە دەستە دەبن ﴿٣٧﴾ ﴿أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ﴾
ئایا هەموو یەکێك لەوان بەتەمایە ﴿أَن يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ﴾ کە بخرێتە بەهەشتی پڕ لە سازو نیعمەتەوە ﴿٣٨﴾
﴿كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُم مِّمَّا يَعْلَمُونَ﴾ وا نی یە (وەك بەتەمان) بەڕاستی ئێمە دروستمان کردوون لەوەی کە
دەیزانن ﴿٣٩﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ﴾ جا سوێند بە پەروەردگاری ڕۆژهەڵاتەکان و ڕۆژئاواکان
﴿إِنَّا لَقَادِرُونَ﴾ بێگومان ئێمە بە دەسەڵاتین ﴿٤٠﴾

﴿عَلَىٰٓ أَن نُّبَدِّلَ خَيۡرٗا مِّنۡهُمۡ﴾ لە سەر ئەوەی کە بیانگۆڕین و باشتر لەوان بهێنین ﴿وَمَا نَحۡنُ بِمَسۡبُوقِينَ﴾
وە کەس لە دەستمان دەرناچێ ۞ ﴿فَذَرۡهُمۡ يَخُوضُواْ وَيَلۡعَبُواْ﴾ ئەمجا وازیان لێ بهێنە، با لە بێژەری
وقسەی هیچ و پووچ و گاڵتەی خۆیاندا ڕۆبچن ﴿حَتَّىٰ يُلَٰقُواْ يَوۡمَهُمُ ٱلَّذِي يُوعَدُونَ﴾ تا دووچاری ئەو
ڕۆژەی حەشریان دەبن کە بەڵێنیان پێ دراوە ۞ ﴿يَوۡمَ يَخۡرُجُونَ مِنَ ٱلۡأَجۡدَاثِ سِرَاعٗا﴾ لەو ڕۆژەی کە بەپەلە
لە گۆڕەکانیان دێنە دەرەوە ﴿كَأَنَّهُمۡ إِلَىٰ نُصُبٖ يُوفِضُونَ﴾ وەك ئەوەی کە بۆ لای بتەکانیان ڕابکەن ۞
﴿خَٰشِعَةً أَبۡصَٰرُهُمۡ﴾ چاویان شۆڕە (سەر بەرەو ژێرە) ﴿تَرۡهَقُهُمۡ ذِلَّةٞ﴾ ڕیسوایی و شەرمەزاری دایان
دەگرێ ﴿ذَٰلِكَ ٱلۡيَوۡمُ ٱلَّذِي كَانُواْ يُوعَدُونَ﴾ ئەمە ئەو ڕۆژەیە کە لە دونیێش بەڵێنیان پێ درا بوو ۞

سورەتی ﴿ نوح ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّآ أَرۡسَلۡنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوۡمِهِۦٓ﴾ بێگومان ئێمە نوحمان نارد بۆ لای هۆزەکەی ﴿أَنۡ أَنذِرۡ قَوۡمَكَ﴾ (وە پێمان
وت) کە هۆزەکەت بیدار کەرەوە و بیانترسێنە ﴿مِن قَبۡلِ أَن يَأۡتِيَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ پێش ئەوەی کە سزای
سەختیان تووش ببێ ۞ ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ إِنِّي لَكُمۡ نَذِيرٞ مُّبِينٌ﴾ (نوح) وتی: ئەی گەلی خۆم بەڕاستی من
(پێغەمبەرو) ترسێنەرێکی ئاشکرام بۆ ئێوە ۞ ﴿أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ کە هەر خواپەرستن ﴿وَٱتَّقُوهُ وَأَطِيعُونِ﴾
ولێی بترسن وە فەرمانبەرداری من بکەن ۞ ﴿يَغۡفِرۡ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمۡ﴾ تا خوا لە گوناهەکانتان
خۆش ببێ ﴿وَيُؤَخِّرۡكُمۡ إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمًّى﴾ وە (بە زیندوویی) دەتان هێڵێتەوە تا کاتی دیاری کراوی مردنتان
﴿إِنَّ أَجَلَ ٱللَّهِ إِذَا جَآءَ لَا يُؤَخَّرُ﴾ بێگومان کاتی سزای خوا کە هات دوا ناکەوێ ﴿لَوۡ كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر
بتانزانیایە ۞ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوۡتُ قَوۡمِي لَيۡلٗا وَنَهَارٗا﴾ وتی: ئەی پەروەردگارم من گەلەکەی خۆمم
(بە پەیامی) بانگ کرد بە شەو و بە ڕۆژ ۞ ﴿فَلَمۡ يَزِدۡهُمۡ دُعَآءِيٓ إِلَّا فِرَارٗا﴾ وە تا بانگم دەکردن ئەوان زۆرتر
دوور لەکەوتنەوە لێم و هەڵهاتن ۞ ﴿وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوۡتُهُمۡ﴾ وە بێگومان من هەر کات بانگم
دەکردن (بۆ بڕوا هێنان) تا لێیان خۆش ببێت ﴿جَعَلُوٓاْ أَصَٰبِعَهُمۡ فِيٓ ءَاذَانِهِمۡ﴾ ئەوان پەنجەکانیان دەکرد
بە گوێچکەیاندا ﴿وَٱسۡتَغۡشَوۡاْ ثِيَابَهُمۡ﴾ وە پۆشاکەکانیان دەدا بە سەرو چاویاندا ﴿وَأَصَرُّواْ وَٱسۡتَكۡبَرُواْ
ٱسۡتِكۡبَارٗا﴾ وە بەردەوام دەبوون لە بێ باوەڕی دا، وە سەرکەشیان دەکرد چۆن سەرکەشییەك ۞
﴿ثُمَّ إِنِّي دَعَوۡتُهُمۡ جِهَارٗا﴾ لەپاشان بە ئاشکرا بانگم کردن ۞ ﴿ثُمَّ إِنِّيٓ أَعۡلَنتُ لَهُمۡ﴾ ئەمجا (دەمێك) بۆم
ئاشکرا دەکردن ﴿وَأَسۡرَرۡتُ لَهُمۡ إِسۡرَارٗا﴾ (دەمێك) بۆم پەنهان دەکردن بە پەنهان کردنێکی تەواو ۞
﴿فَقُلۡتُ ٱسۡتَغۡفِرُواْ رَبَّكُمۡ﴾ ئەوسا پێم وتن: داوای لێ خۆش بوون بکەن لە پەروەردگارتان
﴿إِنَّهُۥ كَانَ غَفَّارٗا﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان زۆر لێ خۆش بووە ۞

﴿يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا﴾ (ئەمجا گەر وا بکەن) بارانی خوڕەم و لێزمەتان بۆ دەبارێنێ ﴿١١﴾ ﴿وَيُمْدِدْكُم
بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ﴾ وە سامان و کوڕی زۆرتان پێ دەبەخشێ ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە باخ و باخاتی زۆرتان
پێ دەدات ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ أَنْهَارًا﴾ وە جۆگە ئاوی زۆرتان دەداتێ ﴿١٢﴾ ﴿مَّا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا﴾ ئەوە
چیتانە ناترسن لە شکۆ و گەورەیی خوا؟ ﴿١٣﴾ ﴿وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا﴾ لە کاتێکدا کە دروستی کردوون
بە چەند قۆناغێك ﴿١٤﴾ ﴿أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا﴾ ئایا نابینن کە خوا چۆن حەوت
ئاسمانی دروست کردووە نهۆم لەسەر نهۆم ﴿١٥﴾ ﴿وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا﴾ وە مانگی گێڕاوە لە
ناویاندا بە ڕووناك ﴿وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا﴾ وە ڕۆژیشی گێڕاوە بە چرا ﴿١٦﴾ ﴿وَاللَّهُ أَنبَتَكُم مِّنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا﴾
وە خوا ئێوەی ڕواندووە لە زەوی بە ڕواندن ﴿١٧﴾ ﴿ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا﴾ لەپاشان دەتان باتەوە ناوی
﴿وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا﴾ وە دەرتان دەهێنێتەوە (لێی) بە دەرهێنان ﴿١٨﴾ ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا﴾ خۆ زەوی
بۆ ڕاخستوون ﴿١٩﴾ ﴿لِّتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا﴾ تا هاتوچۆ بکەن بە ڕێگە کراوەکانیدا ﴿٢٠﴾ ﴿قَالَ نُوحٌ رَّبِّ
إِنَّهُمْ عَصَوْنِي﴾ نووح وتی ئەی پەروەردگارم بێگومان گەلەکەم بێ فەرمانیان کردم ﴿وَاتَّبَعُوا مَن لَّمْ يَزِدْهُ
مَالُهُ وَوَلَدُهُ﴾ وە شوێن کەسانێ کەوتن کە ماڵ و منداڵی قازانجی بۆ نەگەیاندوە ﴿إِلَّا خَسَارًا﴾ زیان
نەبێ ﴿٢١﴾ ﴿وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًا﴾ وە پیلان و فرت و فێڵی زۆر گەورەیان کرد ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ﴾ وە
وتیان دەست هەڵ مەگرن لە بت و خواکانتان ﴿وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا﴾ وە دەست
هەڵ مەگرن لە (پەرستنی) وەد و سواع و یەغووث و یەعوق و نەسر (ئەمانە کۆمەڵە پیاوچاکێك بوون،
جا کاتێك مردن، شەیتان هات وتی بە شوێنکەوتوانیان کە چەند پەیکەرێکیان بۆ بتاشن تاوەکو
هەمیشە بەبەرچاوتانەوە بن، جا پاش ماوەیەك کە بەسەر چوو شەیتان هات بە خەڵکی وت ئەو ئەو
پەیکەرانە بپەرستن، چونکە باوباپیرانتان ئەو پەیکەرانەیان پەرستووە، ئێوەش لەسەر ڕێبازی ئەوان
بن) ﴿٢٣﴾ ﴿وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا﴾ وە بەڕاستی ئەوانە زۆر (خەڵك)یان گومڕا کرد ﴿وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا﴾
(خوایە) ئەم ستەمکارانە لە گومڕایی زیاتر هیچی تریان بۆ زۆر مەکە ﴿٢٤﴾ ﴿مِّمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا﴾ بەهۆی
گوناهەکانیانەوە بە ڕووبار خنکێنران ﴿فَأُدْخِلُوا نَارًا﴾ ئەمجا خرانە ئاگرەوە ﴿فَلَمْ يَجِدُوا لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَنصَارًا﴾
ئیتر بێجگە لە خوا هیچ یارمەتی دەرێکیان دەست نەکەوت ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالَ نُوحٌ رَّبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ﴾ نووح
فەرمووی ئەی پەروەردگار مەیهێڵە لەسەر زەوی ﴿مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا﴾ هیچ کەسێك لە بێ بڕوایان ﴿٢٦﴾
﴿إِنَّكَ إِن تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ﴾ (چونکە) بێگومان ئەگەر تۆ وازیان لێ بهێنیت، بەندەکانی تۆ گومڕا دەکەن
﴿وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا﴾ وە هەر منداڵی تاوانکاری سوپاس نەکەر دەخەنەوە ﴿٢٧﴾ ﴿رَّبِّ اغْفِرْ لِي
وَلِوَالِدَيَّ﴾ ئەی پەروەردگارم خۆش بە لە خۆم و باوکم و دایکم ﴿وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا﴾ وە لەو
کەسە کە دێتە ماڵم بە بڕواداریی یەوە ﴿وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە لە هەموو پیاوان و ژنانی ئیماندار
﴿وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا﴾ وە بەشی ستەمکاران زیاد مەکە تیاچوون و لە ناوچوون نەبێ ﴿٢٨﴾

سورەتی ﴿الجن﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: نیگام بۆ کرا ﴿أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ﴾ کە بێگومان چەند
کەسێک لە جنۆکە گوێیان گرت (لە قورئان خوێندنەوەم) ﴿فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا﴾ ئەمجا وتیان
بەڕاستی ئێمە قورئانێکی سەرسوڕهێنەرمان بیست ﴿١﴾ ﴿يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ﴾ ڕێنموویی دەکات بۆ
ڕێگای ڕاست ﴿فَآمَنَّا بِهِ﴾ ئێمەش باوەڕمان پێ کرد ﴿وَلَن نُّشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا﴾ وە هەرگیز کەس ناکەین
بەهاوبەشی پەروەردگارمان ﴿٢﴾ ﴿وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا﴾ وە بەڕاستی بڵندە گەورەیی پەروەردگارمان
بە شتی ناشایستە ﴿مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا﴾ هیچ هاوسەرو منداڵێکی بۆ خۆی دانەناوە ﴿٣﴾
﴿وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا﴾ بێگومان گێل و بەفامەکەمان درۆی نالەباری هەڵدەبەست دەربارەی
خوا ﴿٤﴾ ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن تَقُولَ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ وە ئێمە پێمان وابوو کە ئادەمی و جنۆکە هەرگیز درۆ
ناکەن دەربارەی خوا ﴿٥﴾ ﴿وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ﴾ بەڕاستی پیاوانێک لە ئادەمی ﴿يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ﴾
پەنایان دەبردە بەر پیاوانێک لە جنۆکە (کە بیان پارێزن) ﴿فَزَادُوهُمْ رَهَقًا﴾ کەچی زۆرتر نامەردیان دەکردن
﴿٦﴾ ﴿وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا﴾ وە ئادەمیش گومانیان بردووە ﴿كَمَا ظَنَنتُمْ﴾ هەروەک ئێوە ئەی جنۆکە گومانتان
بردووە ﴿أَن لَّن يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا﴾ کە ئیتر خوا هیچ پێغەمبەرێک نانێرێ ﴿٧﴾ ﴿وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ﴾ جنۆکەکان
وتیان: ئێمە دەگەڕاین بە شوێن دەنگ و باسی ئاسماندا ﴿فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا﴾ کەچی
دیتمان پڕ کراوە لە پاسەوانی بەهێز و تیری ئەستێرەکان ﴿٨﴾ ﴿وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ﴾ وە بێگومان
ئێمە جاران دادەنیشتین لە چەند شوێنێک لە ئاسمان بۆ گوێ گرتن ﴿فَمَن يَسْتَمِعِ الْآنَ﴾ بەڵام هەر
کەسێک لە ئێستا بە دواوە گوێ بگرێ ﴿يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَّصَدًا﴾ تیرێکی ئەستێرە دەبینێ لە بۆسەیدایە ﴿٩﴾
﴿وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَن فِي الْأَرْضِ﴾ وە بەڕاستی نازانین ئایا خراپی ویستراوە بۆ ئەوانەی کە لە سەر
زەوین؟ ﴿أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا﴾ یان پەروەردگاریان ڕێنموویی ویستووە بۆیان؟ ﴿١٠﴾ ﴿وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ﴾
وە بێگومان ئێمە هەندێکمان چاکین ﴿وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەندێکمان لەوە کەمتر ﴿كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا﴾
ئێمە جاران خاوەنی ڕێبازی زۆر بووین ﴿١١﴾ ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن نُّعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئێمە دڵنیا بووین کە
هەرگیز ناتوانین لە دەستی خوا دەرچین لە زەوی دا ﴿وَلَن نُّعْجِزَهُ هَرَبًا﴾ وە بە هەڵهاتنیش لە دەستی خوا
ڕزگار نابین ﴿١٢﴾ ﴿وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ﴾ بەڕاستی ئێمە کاتێ ڕێنموویی (قورئان)مان بیست
باوەڕمان پێ هێنا ﴿فَمَن يُؤْمِن بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ﴾ ئەمجا هەر کەسێک بڕوای هێنا بە پەروەردگاری خۆی
ئیتر ناترسێ ﴿بَخْسًا وَلَا رَهَقًا﴾ نە لە کەمی (پاداشت) و نە لە زۆریی (تۆڵە) ﴿١٣﴾

﴿وَأَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە هەندێکمان موسوڵمانین و هەندێکمان ستەمکار
﴿فَمَنْ أَسْلَمَ﴾ ئەمجا ئەوانەی موسوڵمان بوون ﴿فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا﴾ ئەوە ئەوانە ڕێگای ڕاستیان
دۆزیوەتەوە ﴿١٤﴾ ﴿وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ﴾ بەڵام ئەوانەی لەڕێگای ڕاست لایانداوە (ستەمکارەکان)
﴿فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا﴾ دەبنە سووتەمەنی دۆزەخ ﴿١٥﴾ ﴿وَأَلَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ﴾ (ئەمجا خوای
گەورە دەفەرمووێت) ئەگەر ئەوان (مرۆڤ و جنۆکە) بەردەوام بوونایە لەسەر ڕێگای ڕاست
﴿لَأَسْقَيْنَاهُم مَّاءً غَدَقًا﴾ ئاوی زۆرمان پێ ئەنوشین (نیعمەتی زۆرمان ئەدانێ) ﴿١٦﴾ ﴿لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾ هەتا
تاقیان کەینەوە تیایدا ﴿وَمَن يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ﴾ وە هەر کەسێک ڕوو وەرگێڕێ لە یادی پەروەردگاری
خۆی ﴿يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا﴾ دەیخاتە ناو سزای دژوارەوە ﴿١٧﴾ ﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ﴾ بێگومان مزگەوتەکان
بۆ پەرستنی خودان بەتەنها جگە لەئەو کەسی تری تێدا نەپەرسترێت ﴿فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ کەواتە
لەگەڵ خوادا هاوار لە کەسی تر مەکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ﴾ وە بەندەی خوا (محمد
ﷺ) کاتێک کە هەستا لە خوا پاڕایەوە (و بۆی پەرستن) ﴿كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا﴾ (بێ بڕواکانی مەککە)
نزیک بوو داباڕن بەسەریدا ﴿١٩﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي﴾ بڵێ دڵنیابن من هەر خوای خۆم دەپەرستم
﴿وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا﴾ وە کەس ناکەم بە هاوبەشی ﴿٢٠﴾ ﴿قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا﴾ بڵێ بەڕاستی من
زەرەر و بەهرەوەری ئێوەم بەدەست نییە ﴿٢١﴾ ﴿قُلْ إِنِّي لَن يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ﴾ بڵێ بێگومان کەسێک
نییە کە من بپارێزێ لە (سزای) خوا ﴿وَلَنْ أَجِدَ مِن دُونِهِ مُلْتَحَدًا﴾ وە بێجگە لەو پەناگەیەک شک نابەم ﴿٢٢﴾
﴿إِلَّا بَلَاغًا مِّنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ﴾ (وە هیچم بەدەست نییە) ڕاگەیاندن نەبێ لە خواوە و گەیاندنی پەیامانی ئەو
نەبێ ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەسێ بێ فەرمانی خوا و پێغەمبەری بکات ﴿فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە
بێگومان ئاگری دۆزەخ بۆ ئەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تیایدا دەمێنێتەوە بە هەمیشەیی ﴿٢٣﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ﴾
تا بەچاوی خۆیان دەبینن ئەو سزایانەی کە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا﴾
ئەمجا ئەو کاتە دەزانن، کە کێ یارمەتی دەری کەمترە و ژمارەی کەمە ﴿٢٤﴾ ﴿قُلْ إِنْ أَدْرِي﴾ بڵێ من
نازانم ﴿أَقَرِيبٌ مَّا تُوعَدُونَ﴾ ئاخۆ نزیکە ئەو ڕۆژی دواییەی کە بەڵێنتان پێ دراوە ﴿أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا﴾
یان پەروەردگارم ماوەیەکی دووری بۆ داناوە ﴿٢٥﴾ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ﴾ هەر خوایە زانا بە نهێنییەکان
﴿فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ وە کەس ئاگادار ناکات بەسەر نهێنی خۆیدا ﴿٢٦﴾ ﴿إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ﴾
مەگەر پێغەمبەرێک کە لێی ڕازی بێ ﴿فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا﴾ جا بێگومان خوا
لەبەردەمی و پشتیەوە پاسەوان (لە فریشتە) دەنێرێت ﴿٢٧﴾ ﴿لِّيَعْلَمَ أَن قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ﴾ تا بزانێ کە
پەیامی خوای خۆیان گەیاندووە ﴿وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە لایانە ﴿وَأَحْصَىٰ
كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا﴾ وە هەموو شتێکی (لەسەریان) ژماردووە بە هەڵژماردن ﴿٢٨﴾

سورەتی ﴿ المُزَّمِّل ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ﴾ ئەی ئەو کەسەی کە خۆت داپۆشیوە (١) ﴿قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ شەو هەستە (شەو نوێژ
بکە) مەگەر کەمێکی نەبێت (٢) ﴿نِصْفَهُ أَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا﴾ نیوەی یا کەمێ لە نیوەی کەم بکەرەوە (٣)
﴿أَوْ زِدْ عَلَيْهِ﴾ یا کەمێ نیوی زیاد بکە ﴿وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا﴾ لەسەرخۆ قورئان بخوێنەرەوە و (بەڕێک
وپێکی) دەوری بکەرەوە (٤) ﴿إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا﴾ بێگومان ئێمە لەمەولا بۆت دەنێرینە
خوارەوە گوفتاری (قورئان)ی قورس و گران (٥) ﴿إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ﴾ بەڕاستی هەستانی شەو
دوای خەو (بۆ خواپەرستی) ﴿هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا﴾ قورسترو گرانترە لە ڕووی کردارەوە (لە هی ڕۆژ
وبەهێزترە بۆ دڵ) ﴿وَأَقْوَمُ قِيلًا﴾ دروسترە لە ڕووی ووتنەوە (٦) ﴿إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا﴾ بەڕاستی
تۆ لە ڕۆژدا لە هاتوچۆ کردنێکی زۆردایت (٧) ﴿وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ﴾ هەمیشە یادی پەروەردگارت بکە
﴿وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا﴾ وە خۆت یەکلا کەرەوە بە یەکلایی کردنەوەیەکی تەواو (٨) ﴿رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾
ئەو خوای ڕۆژهەلات و ڕۆژئاوایە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەڕاستی نی یە تەنها ئەو نەبێ
﴿فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا﴾ کەوا بیکە بە پارێزەر و پشتیوانی خۆت (٩) ﴿وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ دڵ بە خۆتدا
بگرە بەسەر ئەو قسانەی کە دەیڵێن ﴿وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا﴾ وە وازیان لێ بهێنە لێیان گەڕێ بە واز
لێهێنانێکی جوان (١٠) ﴿وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ﴾ واز بهێنە لە من و ئەو خاوەن ماڵ و نیعمەتانەی کە
ئایینی من بە درۆ دەزانن ﴿وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا﴾ وە کەمێک مۆڵەتیان بدە (١١) ﴿إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا﴾ بێگومان لای
ئێمە هەیە کۆت و زنجیری قورس و گران ﴿وَجَحِيمًا﴾ وە ئاگری هەڵگیرساو (١٢) ﴿وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ﴾
وە خواردنی گەروو گیر ﴿وَعَذَابًا أَلِيمًا﴾ هەروەها سزای پڕ لە داخ و دەرد (١٣) ﴿يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ﴾
لە ڕۆژێکدا کە زەوی و چیاکان دێنە لەرزە ﴿وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلًا﴾ وە کێوەکان دەبن بە گردۆڵکە
لە لمی هەڵتەکاو (١٤) ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان ئێمە پێغەمبەرێکمان بۆ ناردن کە
شایەتە بەسەرتان ﴿كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا﴾ هەروەک پێغەمبەرێکمان نارد بۆ لای فیرعەون (١٥)
﴿فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ﴾ ئەمجا فیرعەون سەرپێچی ئەو پێغەمبەرەی کرد ﴿فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا﴾ ئێمەش
تۆڵەمان لێ سەند بە تۆڵە سەندنێکی سەخت (١٦) ﴿فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ﴾ جا ئەگەر بێ بڕوایی
بکەن چۆن خۆتان دەپارێزن ﴿يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا﴾ لە ڕۆژێکدا کە (بە ترس و سامی خۆی)
منداڵان پیر دەکات (١٧) ﴿السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ﴾ ئاسمان لەت دەبێ بەهۆی (سەختی) ئەو ڕۆژەوە
﴿كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا﴾ بەڵێنی خوا دێتە دی (١٨) ﴿إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ﴾ بەڕاستی ئەم ئایەتانەی پێشوو پەند
و ئامۆژگارین ﴿فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا﴾ ئەمجا هەر کەسێک کە بیەوێ ڕێگا دەگرێ بۆ لای
پەروەردگاری (١٩)

﴿إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ﴾ بێگومان پەروەردگاری تۆ دەزانێ (ئەی موحەممەد ﷺ) کە تۆ هەڵدەستیت
(بۆ شەو نوێژکردن) شتێك کەمتر ﴿مِن ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ﴾ لە دوو بەش لە سێ بەشی شەو و نیوەی
یان سێ یەکی ﴿وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ﴾ وە دەستەیەك لەوانەی کە لە گەڵتان ﴿وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ وە
خوا ئەندازەی شەو و ڕۆژ دیاری دەکات ﴿عَلِمَ أَن لَّن تُحْصُوهُ﴾ (خوا) زانی کە ئێوە ناتوانن ئەندازەی
شەو نوێژ ڕابگرن ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ لە بەرئەوە لێتان خۆش بوو ﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ﴾ دەی ئەوەندەی
بۆتان دەلوێ و ئاسانە لاتان قورئان بخوێنن و دەوری بکەنەوە ﴿عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ﴾ (خوا) دەزانێ
کە لەمەولا کەسانێکتان نەخۆش دەبێت ﴿وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە کەسانێکی ترتان دەڕۆن بەسەر
زەویدا ﴿يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ﴾ بە شوێن ڕۆزیی و نیعمەتی خوادا دەگەڕێن ﴿وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾
وە کەسانێکی ترتان دەجەنگن لە ڕێگای خوادا ﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ﴾ ئەمجا بخوێنەوە لە قورئان
ئەوەندەی کە بۆتان دەلوێ و لاتان ئاسانە ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ وە نوێژ بکەن و زەکات بدەن
﴿وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ وە قەرز بدەن بە خوا بە قەرزێکی چاك (مەبەست لەوەیە خێر و خێرات و
سەدەقە بکەن لە ڕێی خوادا) ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ﴾ هەر چاکەیەك پێش بخەن بۆ خۆتان ﴿تَجِدُوهُ عِندَ
اللَّهِ﴾ لای خوا دەستتان دەکەوێتەوە ﴿هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا﴾ ئەویش لای خوا بە چاکتر و گەورەتر لە
ڕووی پاداشتەوە ﴿وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ﴾ وە داوای لێخۆشبوون بکەن لە خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی
خوا لێخۆشبووێکی میهرەبانە ﴿٢٠﴾

سورەتی ﴿المدثر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ﴾ ئەی ئەو کەسەی کە خۆت پێچاوەتەوە ﴿١﴾ ﴿قُمْ فَأَنذِرْ﴾ هەستە (خەڵکی) بێدار کەرەوە
﴿٢﴾ ﴿وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ﴾ وە پەروەردگارت بە گەورە بگرە ﴿٣﴾ ﴿وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ﴾ وە پۆشاکت بە پاك ڕابگرە ﴿٤﴾
﴿وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ﴾ بەردەوام بە لە وازهێنان لە بت پەرستی و گوناه ﴿٥﴾ ﴿وَلَا تَمْنُن تَسْتَكْثِرُ﴾ وە شت مەبەخشە
و سەروەری بزانیت ﴿٦﴾ ﴿وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ﴾ وە لەبەر پەروەردگارت خۆت ڕابگرە ﴿٧﴾ ﴿فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ﴾
هەر کاتێك کە فوو کرا بە کەڕەنادا ﴿٨﴾ ﴿فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکی سەخت و گرانە ﴿٩﴾
﴿عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ﴾ بەسەر کافران سووك و ئاسان نی یە ﴿١٠﴾ ﴿ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا﴾ واز لە من و
ئەو کەسە بێنە کە دروستم کردووە بە تەنها ﴿١١﴾ ﴿وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَّمْدُودًا﴾ وە دارایی زۆر و زەبەندەم
پێ داوە ﴿١٢﴾ ﴿وَبَنِينَ شُهُودًا﴾ وە کوڕانی ئامادەو بەردەست ﴿١٣﴾ ﴿وَمَهَّدتُّ لَهُ تَمْهِيدًا﴾ وە هۆی ژیانم بۆ
ڕاخستووە بە چوون ڕاخستنێك ﴿١٤﴾ ﴿ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ﴾ دوای ئەمانەش هێشتا بە تەمایە زیاتری بدەمێ ﴿١٥﴾
﴿كَلَّا ۖ إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا﴾ نەخێر (چاوەڕوان نەبێ) بەڕاستی ئەو دەربارەی ئایەت و نیشانەکانی ئێمە
بێباوەڕێکی کەللەڕەقە ﴿١٦﴾ ﴿سَأُرْهِقُهُ صَعُودًا﴾ بەم زووانە سزای سەختی پێ دەچەژێنم ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ﴾
(چونکە) بیری کردەوە و هەڵی سەنگاند (قسەکەی خۆی) ﴿١٨﴾

﴿فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ﴾ دەك بە کوشت چێ چۆنی هەڵسەنگاند ﴿١٩﴾ ﴿ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ﴾ دووبارە بە کوشت
چێ چۆنی لێکداوەتەوە ﴿٢٠﴾ ﴿ثُمَّ نَظَرَ﴾ لە پاشان تەماشایەکی کرد ﴿٢١﴾ ﴿ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ﴾ ئەوسا
ناوچەوانی گرژ و ڕووی ترش کرد ﴿٢٢﴾ ﴿ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ﴾ ئەمجا بە فیزێکەوە پشتی هەڵکرد ﴿٢٣﴾
﴿فَقَالَ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ﴾ جا ووتی ئەم قورئانە هیچی تر نی یە جادوویەك نەبێ کە وەرگیراوە
﴿٢٤﴾ ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ﴾ ئەم قورئانە هەر گوفتاری مرۆڤە ﴿٢٥﴾ ﴿سَأُصْلِيهِ سَقَرَ﴾ (ئەو کەسە) زوو
دەیخەمە دۆزەخەوە ﴿٢٦﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُ﴾ تۆ چوو زانیت کە دۆزەخ چی یە ؟ ﴿٢٧﴾ ﴿لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ﴾
(ئاگرێکە) هیچ ناهێڵێتەوە و واز ناهێنێ ﴿٢٨﴾ ﴿لَوَّاحَةٌ لِّلْبَشَرِ﴾ (بە یەکەم هەڵاو) پێست ڕەش دەکاتەوە
وە دەیبرژێنێ ﴿٢٩﴾ ﴿عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ﴾ نۆزدە فریشتە ئەوەتان بە سەریەوە ﴿٣٠﴾ ﴿وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً﴾
هەر فریشتەمان کردووە بە کار بەدەستی دۆزەخ ﴿وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ژمارەی ئەو
فریشتانەمان نەگێڕاوە مەگەر بۆ تاقی کردنەوەی ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾
تا ئەوانەی کتێبیان پێدراوە دڵنیا بن ﴿وَيَزْدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا﴾ وە بڕوادارەکان بڕواکەیان زیاد بکات
﴿وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە هیچیان دوو دڵ نەبن ئەوانەی کتێبیان پێدراوە ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ ئیماندارانیش
﴿وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ وە تا بڵێن ئەوانەی کە نەخۆشی (ناپاکی) یان لە دڵایە ﴿وَالْكَافِرُونَ﴾
وە بێ بڕواکان ﴿مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا﴾ خوا چی مەبەستە بەم ژمارەیە کە لە غەریبیدا وەك مەسەل وایە
﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ﴾ ئا بەو جۆرە خوا ئەو کەسەی کە بیەوێ گومڕای دەکات ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ وە ئەو
کەسەی کە بیەوێ ڕێی نموونی دەکات ﴿وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ﴾ وە کەس ژمارەی لەشکر و سەربازانی
پەروەردگاری تۆ نازانێت جگە خۆی نەبێت ﴿وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْبَشَرِ﴾ وە ئەم ئایەتانە هەر ئامۆژگاری
و پەندن بۆ ئادەمی ﴿٣١﴾ ﴿كَلَّا وَالْقَمَرِ﴾ نە (وانی یە) سوێند بە مانگ ﴿٣٢﴾ ﴿وَاللَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ﴾ وە سوێند بە شەو
کە پشت هەڵ دەکات و دەڕوا ﴿٣٣﴾ ﴿وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ﴾ وە سوێند بە بەرەبەیان کە ڕوون دەبێتەوە ﴿٣٤﴾
﴿إِنَّهَا لَإِحْدَى الْكُبَرِ﴾ بێ گومان سەقەر (دۆزەخ) یەکێکە لە شتە سامناکە گەورەکان ﴿٣٥﴾ ﴿نَذِيرًا لِّلْبَشَرِ﴾
ترسێنەرە بۆ هەموو خەڵکی ﴿٣٦﴾ ﴿لِمَن شَاءَ مِنكُمْ أَن يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ﴾ بۆ ئەو کەسەتان کە دەیەوێ پێش
بکەوێت (لە چاکەدا) یا دواکەوێ ﴿٣٧﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ﴾ هەموو کەسێك بارمتەی کار و کردەوەی
خۆیەتی ﴿٣٨﴾ ﴿إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ﴾ جگە هاوەڵانی دەستی ڕاست (چاکەکاران) نەبێت ﴿٣٩﴾ ﴿فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾
کە لە بەهەشتدا پرسیار لە یەکتری دەکەن ﴿٤٠﴾ ﴿عَنِ الْمُجْرِمِينَ﴾ لە (حاڵی) تاوانباران ﴿٤١﴾
﴿مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ﴾ (هەر لە بەهەشتی یەکان وەڵام ئەداتەوە کە دیویانن و پێیان ووتوون) چی ئێوەی
خستووەتە دۆزەخەوە ﴿٤٢﴾ ﴿قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ﴾ ئەوانیش وتیان ئێمە لە نوێژ کەران نەبووین ﴿٤٣﴾
﴿وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ﴾ وە خۆراکمان نەدەدا بە هەژاران ﴿٤٤﴾ ﴿وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ﴾ وە ڕۆ دەچووین
لەگەڵ ئەوانەی کە ڕۆ دەچوون (لە قسەی خراپە و بێ شەرمی دا) ﴿٤٥﴾ ﴿وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾
وە باوەڕمان بە ڕۆژی دوایی نەبوو ﴿٤٦﴾ ﴿حَتَّىٰ أَتَانَا الْيَقِينُ﴾ تا مردن یەخەی پێگرتین ﴿٤٧﴾

﴿فَمَا تَنفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ﴾ ئیتر تکای تکاکاران هیچ قازانجێکیان پێ ناگەیەنێت ﴿٤٨﴾ ﴿فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ
مُعْرِضِينَ﴾ ئەوە چیانە ڕوو وەردەگێڕن لە ئامۆژگاری قورئان ﴿٤٩﴾ ﴿كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنفِرَةٌ﴾ ئەڵێی کەرە
کێوی سڵ کەرن ﴿٥٠﴾ ﴿فَرَّتْ مِن قَسْوَرَةٍ﴾ لە شێر، (یان لەدەست کۆمەڵێ تیر هاوێژ) هەڵهاتوون ﴿٥١﴾
﴿بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُّنَشَّرَةً﴾ بەڵکو هەموو یەکێك لەوان ئەیەوێ چەندەها نامەی کراوەی
بۆ بنێردرێ (لە خواوە کە بڕوا بە موحەممەد ﷺ بێنێ) ﴿٥٢﴾ ﴿كَلَّا ۖ بَل لَّا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ﴾ نا چاوەڕوانی ئەوە
نەبن بەڵکو هەر ناترسن لە ڕۆژی دوایی ﴿٥٣﴾ ﴿كَلَّا إِنَّهُ تَذْكِرَةٌ﴾ نا پەشیمان ببنەوە بە ڕاستی قورئان
پەندو ئامۆژگارییە ﴿٥٤﴾ ﴿فَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بیەوێت با پەندی لێ وەربگرێت ﴿٥٥﴾
﴿وَمَا يَذْكُرُونَ﴾ ئامۆژگاری قورئان وەرناگرن ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر خوا بیەوێت ﴿هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ﴾
خوا شیاوی لێ ترسانە ﴿وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ﴾ وە شیاوی لێ خۆشبوونە ﴿٥٦﴾

سوورەتی ﴿القيامة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ سوێند دەخۆم بە ڕۆژی قیامەت ﴿١﴾ ﴿وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ﴾ وە سوێند دەخۆم بە
نەفسی لۆمەکەر (لەسەر خراپە) ﴿٢﴾ ﴿أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ أَلَّن نَّجْمَعَ عِظَامَهُ﴾ ئایا مرۆڤ وا دەزانێ کە ئێسقە
(ڕزیوەکانی) کۆ ناکەینەوە ﴿٣﴾ ﴿بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَن نُّسَوِّيَ بَنَانَهُ﴾ بەڵێ: بە توانایین لە سەر ڕێك خستنەوەی
(بەڕێکی) سەرپەنجەکانی ﴿٤﴾ ﴿بَلْ يُرِيدُ الْإِنسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ﴾ بەڵکو ئینسان دەیەوێ تا لە ژیان دایە هەر
تاوان و خراپە بکات ﴿٥﴾ ﴿يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ﴾ دەپرسی کەی ڕۆژی دوایی دێ؟ ﴿٦﴾ ﴿فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ﴾
کاتێ کە چاو تەبڵەق بوو؟ ﴿٧﴾ ﴿وَخَسَفَ الْقَمَرُ﴾ وە مانگ گیرا و تاریك بوو ﴿٨﴾ ﴿وَجُمِعَ الشَّمْسُ
وَالْقَمَرُ﴾ وە ڕۆژ و مانگ کۆ کرانەوە ﴿٩﴾ ﴿يَقُولُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُّ﴾ ئەو ڕۆژە مرۆڤ دەڵێت بە کوێوە
هەڵبێم لە (سزای خوا) ﴿١٠﴾ ﴿كَلَّا لَا وَزَرَ﴾ نەخێر هیچ پەناگەیەك نی یە ﴿١١﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ﴾ لەو
ڕۆژەدا ئارامگە هەر لای پەروەردگاری تۆیە ﴿١٢﴾ ﴿يُنَبَّأُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ﴾ لەو ڕۆژەدا ئادەمی
هەواڵی پێدەدرێت لەوەی کە پێشی خستووە و دوای خستووە (لە چاکە و خراپە) ﴿١٣﴾ ﴿بَلِ الْإِنسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ
بَصِيرَةٌ﴾ بەڵکو ئادەمی ئاگادارە بەحاڵی خۆی ﴿١٤﴾ ﴿وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ﴾ با بڕو بیانووی زۆریش بهێنێتەوە ﴿١٥﴾
﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ﴾ زمانت مەجوڵێنە (بەخوێندنەوەی قورئان لە کاتی دابەزینی وەحییدا) ﴿لِتَعْجَلَ بِهِ﴾
تا پەلەی پێ بکەیت ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ﴾ بە ڕاستی (وەك بەڵێنمان داوە) بێگومان لەسەر ئێمەیە
کۆکردنەوەی بە سنگتدا و خوێندنەوەی ﴿١٧﴾ ﴿فَإِذَا قَرَأْنَاهُ﴾ ئەمجا کاتێ کە قورئانمان بۆ خوێندیتەوە (بە
هۆی جبریلەوە) ﴿فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ﴾ تۆش شوێن خوێندنەوەی ئەو بکەوە ﴿١٨﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ﴾ لە پاشان
دڵنیابە ڕوون کردنەوەشی لەسەر ئێمەیە ﴿١٩﴾

﴿كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ﴾ (زیندوو کردنەوە هەر دەبێت) بەڵکو ئێوە هەر دونیاتان خۆش دەوێت ﴿٢٠﴾
﴿وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ﴾ گوێ بە ڕۆژی دوایی نادەن! ﴿٢١﴾ ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاضِرَةٌ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا گەشاوەن
﴿٢٢﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ﴾ تەماشای پەروەردگاریان دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ﴾ وە زۆر ڕووخساریش
لەو ڕۆژەدا گرژو تاڵن ﴿٢٤﴾ ﴿تَظُنُّ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ﴾ دەزانن کە سزای پشت شکێن دەدرێن ﴿٢٥﴾ ﴿كَلَّا
إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ﴾ نەخێر (ئاوا نییە سەربوتان، جا پەشیمان ببنەوە!) چونکە کاتێك کە گیان گەیشتە گەرو
(لە کاتی کێشانیدا) ﴿٢٦﴾ ﴿وَقِيلَ مَنْ ۜ رَاقٍ﴾ ئەوسا (هەندێك لەوانەی کە ئامادەن) دەڵێن کەسێك بە
چارەسەری بکات وەرییەی بکەوێت؟ ﴿٢٧﴾ ﴿وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ﴾ (ئەو کەسەی گیانی دەکێشرێت) دڵنیایە ئەوە
(ی تووشی بووە مردن و) جیابوونەوەیە ﴿٢٨﴾ ﴿وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ﴾ وە قاچ و لوولاقی بەیەکدا ئاڵا ﴿٢٩﴾
﴿إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ﴾ ڕاپێچکردن لەو ڕۆژەدا بۆ لای پەروەردگارتە ﴿٣٠﴾ ﴿فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ﴾ جا
(کافر) بەبڕوای نەهێنا و نوێژی نەکرد ﴿٣١﴾ ﴿وَلَٰكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ بەڵکو ئایینی بەدرۆ دەزانی و پشتی تێ
دەکرد ﴿٣٢﴾ ﴿ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰ﴾ لەپاشان بە کەشخەو فیزەوە گەڕایەوە بۆ لای ماڵ و منداڵی ﴿٣٣﴾
﴿أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ﴾ تیاچوون بۆ تۆ، (ئەی ئادەمی بێ بڕوا) ئەمجا تیاچوون بۆ تۆ ﴿٣٤﴾ ﴿ثُمَّ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ﴾
دووبارە تیاچوون بۆ تۆ، ئەمجا تیاچوون بۆ تۆ ﴿٣٥﴾ ﴿أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى﴾ ئایا مرۆڤ وا
دادەنێت کە هەروا بەرەڵا دەکرێ (و پشت گوێ دەخرێ) ﴿٣٦﴾ ﴿أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِنْ مَنِيٍّ يُمْنَىٰ﴾ ئایا دڵۆپە
ئاوێك نەبوو لە تۆو کە دەڕژێنرا (بە منداڵدانەوە) ﴿٣٧﴾ ﴿ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ﴾ لە پاشان بوو بە
پارچە خوێنێك، ئەمجا دروستی کرد و ڕێکی خست ﴿٣٨﴾ ﴿فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ﴾ ئەمجا لەو تۆوە دوو
جۆری دروست کرد ﴿الذَّكَرَ وَالْأُنْثَىٰ﴾ نێر و مێ ﴿٣٩﴾ ﴿أَلَيْسَ ذَٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ﴾ ئایە ئەو
زاتە توانای نی یە بەسەر ئەوەدا کە مردووان زیندوو بکاتەوە ﴿٤٠﴾

سورەتی ﴿الإنسان﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنْسَانِ﴾ بێگومان بەسەر ئادەمی دا تێپەڕی ﴿حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ﴾ ماوەیەکی زۆر لە ڕۆژگار
﴿لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا﴾ کە شتێکی ناسراو ناوبراو نەبوو ﴿١﴾ ﴿إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئادەمیزادمان
دروست کرد ﴿مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ﴾ لە دڵۆپێك ئاوی تێکەڵ لە گەڵێ تۆخم ﴿نَبْتَلِيهِ﴾ تا تاقی بکەینەوە
﴿فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ ئەمجا ژیرەوار و بینامان کرد (چاو و گوێمان پێبەخشی) ﴿٢﴾ ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ﴾
بێگومان ئێمە ڕێنموونیمان کرد بۆ ڕاستەڕێ ﴿إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا﴾ جا یان سوپاسگوزارە، وە
یان نا سوپاس و سپڵە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ بێ بڕوایان
﴿سَلَاسِلَ وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا﴾ زنجیر و تەوقی زۆر (کە دەکرێتە گەردنیان) و ئاگری هەڵگیرساو ﴿٤﴾
﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا﴾ بێگومان چاکەکاران لە پەرداخێکدا (شەراب) دەخۆنەوە کە
ئاوێتەکەی لە سەرچاوەی کافوورەوەیە ﴿٥﴾

﴿عَيۡنٗا يَشۡرَبُ بِهَا عِبَادُ ٱللَّهِ﴾ کە کانی یەکە (لە بەهەشتدا) بەندەکانی خوا لێی دەخۆنەوە ﴿يُفَجِّرُونَهَا تَفۡجِيرٗا﴾
(لەهەر شوێنێکدا بیانەوێ) هەڵیدەقوڵێنن وەڕوا دەکات (٦) ﴿يُوفُونَ بِٱلنَّذۡرِ﴾ وەفا بە نەزر دەکەن ﴿وَيَخَافُونَ
يَوۡمٗا كَانَ شَرُّهُۥ مُسۡتَطِيرٗا﴾ وەلە ڕۆژێکیش دەترسن کە تەنگی و سەختی یەکەی هەمووان دەگرێتەوە (٧)
﴿وَيُطۡعِمُونَ ٱلطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِۦ مِسۡكِينٗا وَيَتِيمٗا وَأَسِيرًا﴾ وە خواردن ئەدەن بە هەژاران و هەتیوان و دیلەکان هەرچەند
خۆیان حەزیشیان لێ بێت (٨) ﴿إِنَّمَا نُطۡعِمُكُمۡ لِوَجۡهِ ٱللَّهِ﴾ (دەڵێن) بەڕاستی ئێمە تەنها لەبەر ڕەزامەندی خوا
خواردنتان دەدەینێ ﴿لَا نُرِيدُ مِنكُمۡ﴾ چاوەڕوانی ناکەین لە ئێوە ﴿جَزَآءٗ وَلَا شُكُورًا﴾ پەپاداشت و سوپاس (٩)
﴿إِنَّا نَخَافُ مِن رَّبِّنَا يَوۡمًا عَبُوسٗا قَمۡطَرِيرٗا﴾ بەڕاستی ئێمە لە سزای پەروەردگارمان دەترسین لە ڕۆژێکی ترش و تاڵ
و دژوار (١٠) ﴿فَوَقَىٰهُمُ ٱللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ ٱلۡيَوۡمِ﴾ جا خوا پاراستنی لە بەدی ئەو ڕۆژە ﴿وَلَقَّىٰهُمۡ نَضۡرَةٗ وَسُرُورٗا﴾ وە ڕووی
گەش و شادومانی پێ بەخشین (١١) ﴿وَجَزَىٰهُم بِمَا صَبَرُواْ جَنَّةٗ وَحَرِيرٗا﴾ وە پاداشتی دانەوە بەهۆی خۆڕاگرتنی
(لەسەر چاکە و دوور کەوتنەوە لە خراپە) بە بەهەشت و (پۆشاکی) ئاوریشم (١٢) ﴿مُّتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى
ٱلۡأَرَآئِكِ﴾ پاڵیان داوەتەوە لەسەر تەخت و قەنەفەی ڕۆز ﴿لَا يَرَوۡنَ فِيهَا شَمۡسٗا﴾ نابینن تێیدا نە گەرمی ڕۆژ
﴿وَلَا زَمۡهَرِيرٗا﴾ وە نە سەرما (واتە هەوایەکی زۆر خۆشی هەیە) (١٣) ﴿وَدَانِيَةً عَلَيۡهِمۡ ظِلَٰلُهَا﴾ وە سێبەری
درەختانی بەهەشت بەسەریانەوەیە ﴿وَذُلِّلَتۡ قُطُوفُهَا تَذۡلِيلٗا﴾ وە هێشووی میوەکانی نزیکە دەست و ئاسان
کراوە (١٤) ﴿وَيُطَافُ عَلَيۡهِم بِـَٔانِيَةٖ مِّن فِضَّةٖ﴾ دەگێڕن بەسەریاندا بە قاپی زیوین ﴿وَأَكۡوَابٖ كَانَتۡ قَوَارِيرَا۠﴾ و پەرداخی
شوشەوە (١٥) ﴿قَوَارِيرَاْ مِن فِضَّةٖ﴾ شوشە لە زیو ﴿قَدَّرُوهَا تَقۡدِيرٗا﴾ بە ئەندازەی پێویست ئامادە کراون (١٦)
﴿وَيُسۡقَوۡنَ فِيهَا كَأۡسٗا كَانَ مِزَاجُهَا زَنجَبِيلًا﴾ لە بەهەشتدا شەرابیان لە پەرداخێکدا پێ دەنۆشرێ کە زەنجەبیلی
تێکەڵاوە (١٧) ﴿عَيۡنٗا فِيهَا تُسَمَّىٰ سَلۡسَبِيلٗا﴾ (کە ئەویش) کانی یەکە لە بەهەشتدا ناودەبرێ بە سەلسەبیل
(١٨) ﴿وَيَطُوفُ عَلَيۡهِمۡ وِلۡدَٰنٞ مُّخَلَّدُونَ﴾ دەگەڕێن بەسەریاندا نەوجەوانانی هەمیشە لاو و ڕووخۆش و پاك ﴿إِذَا
رَأَيۡتَهُمۡ﴾ کاتێك بیان بینیت ﴿حَسِبۡتَهُمۡ لُؤۡلُؤٗا مَّنثُورٗا﴾ وادەزانیت دانەی مرواری پرژ و بڵاوەن (١٩) ﴿وَإِذَا رَأَيۡتَ
ثَمَّ﴾ وە کاتێك بڕوانیت ئەوێندە ﴿رَأَيۡتَ نَعِيمٗا وَمُلۡكٗا كَبِيرًا﴾ ناز و نیعمەت و دەسەڵاتێکی گەورە دەبینیت (٢٠)
﴿عَٰلِيَهُمۡ ثِيَابُ سُندُسٍ خُضۡرٞ وَإِسۡتَبۡرَقٞ﴾ لە بەریاندایە بەرگی نەرم و نولی سەوز کار و پۆشاکی ئاوریشمی
﴿وَحُلُّوٓاْ أَسَاوِرَ مِن فِضَّةٖ﴾ وە ڕازێنراونەتەوە بە بازنی زیوو ﴿وَسَقَىٰهُمۡ رَبُّهُمۡ شَرَابٗا طَهُورًا﴾ وە پەروەردگاریان
شەرابی پاك و تەمیزی پێ نۆشین (٢١) ﴿إِنَّ هَٰذَا كَانَ لَكُمۡ جَزَآءٗ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەم بەهەشتە پاداشتی
ئێوەیە ﴿وَكَانَ سَعۡيُكُم مَّشۡكُورًا﴾ وە هەموو کۆششێکتان سوپاس کراوە (٢٢) ﴿إِنَّا نَحۡنُ نَزَّلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡقُرۡءَانَ تَنزِيلٗا﴾
بێگومان ئێمە قورئانمان بۆ ناردیتە خواری بە ناردنی (بەش بەش) (٢٣) ﴿فَٱصۡبِرۡ لِحُكۡمِ رَبِّكَ﴾ کەواتە
چاوەڕوانی فەرمانی خوا بکە ﴿وَلَا تُطِعۡ مِنۡهُمۡ ءَاثِمًا أَوۡ كَفُورٗا﴾ وە فەرمانبەرداری هیچ گوناهبار و بێ
باوەڕێك مەکە (٢٤) ﴿وَٱذۡكُرِ ٱسۡمَ رَبِّكَ﴾ وە زیکر و یادی پەروەردگارت بکە ﴿بُكۡرَةٗ وَأَصِيلٗا﴾ بە بەیانیان
و ئێواراندا (٢٥)

﴿ومن الليل فاسجد له﴾ وە لە شەودا سوژدەی بۆ بەرە (نوێژ بكە) ﴿وسبحه ليلا طويلا﴾ وە ستایشی خوا
بكە لە بەشێكی زۆر لە شەودا ﴿٢٦﴾ ﴿إن هؤلاء يحبون العاجلة﴾ بێگومان ئەم بێ بڕوایانە دونیای بێ بەقایان
خۆش دەوێ ﴿ويذرون وراءهم يوما ثقيلا﴾ وە پشت گوێی دەخەن ڕۆژێكی قورس و گران (كە قیامەتە)
﴿٢٧﴾ ﴿نحن خلقناهم وشددنا أسرهم﴾ ئێمە ئەوانمان دروست كرد و جومگەكانیانمان قایم پێكەوە بەستووە
﴿وإذا شئنا بدلنا أمثالهم تبديلا﴾ وە كاتێك بمانەوێت جێیان گۆڕین بە كەسانی تری وەك خۆیان
چۆن گۆڕیبێت ﴿٢٨﴾ ﴿إن هذه تذكرة﴾ ئەم سورەتە ئامۆژگاری و پەندە ﴿فمن شاء﴾ ئەمجا هەر كەسێك
بیەوێت ﴿اتخذ إلى ربه سبيلا﴾ ڕێگا دەگرێتە بەر بۆ لای پەروەردگاری ﴿٢٩﴾ ﴿وما تشاءون إلا أن يشاء الله﴾
وە ئێوە حەز ناكەن (لە گرتنی ئەو ڕێیە) مەگەر كاتێك كە خوا بیەوێ (وە بە زۆر ناچارتان بكات)
﴿إن الله كان عليما حكيما﴾ بێگومان خوا دانای دروست كردارە ﴿٣٠﴾ ﴿يدخل من يشاء في رحمته﴾
ئەوەی (خۆی) بیەوێ دەیخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿والظالمين أعد لهم عذابا أليما﴾ وە ئامادەی
كردووە بۆ ستەمكاران سزای سەخت ﴿٣١﴾

سورەتی ﴿المرسلات﴾

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿والمرسلات عرفا﴾ سوێند بە بای ڕەوانە كراوی، یەك لە دوای یەك ﴿١﴾ ﴿فالعاصفات عصفا﴾ وە بەو (با)
توندانەش هەڵ دەكەن بە هەڵكردنێكی قایم ﴿٢﴾ ﴿والناشرات نشرا﴾ وە بەو بایانەی كە هەور دەبەن
وبڵاوی دەكەنەوە ﴿٣﴾ ﴿فالفارقات فرقا﴾ سوێندیش بەو (فریشتانە)ی بەچاكی حەق لە ناحەق جیا
دەكەنەوە ﴿٤﴾ ﴿فالملقيات ذكرا﴾ ئەمجا سوێند بەو (فریشتانە)ش پەیامی (خوا بە پێغەمبەران) دەگەیەن
﴿٥﴾ ﴿عذرا أو نذرا﴾ بۆ (بەهێلانی) بەهانە (ولێخۆشبوون) یا بۆ ترساندن ﴿٦﴾ ﴿إنما توعدون لواقع﴾
بەڕاستی ئەوەی كە بەڵێنتان پێ دراوە (لە هاتنی ڕۆژی دوایی) دێتە دی ﴿٧﴾ ﴿فإذا النجوم طمست﴾ ئەمجا
كاتێك كە ئەستێرەكان تاریك بوون ﴿٨﴾ ﴿وإذا السماء فرجت﴾ وە دەمێك كە ئاسمان كەلێنی تێ بوو ﴿٩﴾
﴿وإذا الجبال نسفت﴾ وە كاتێك كێوەكان لە بیخ هێنران و تەخت كران ﴿١٠﴾ ﴿وإذا الرسل أقتت﴾ وە ساتێك كە
كات وشوێنی دیاركراو دانرا بۆ پێغەمبەران لە گەڵ ئوممەتەكانیاندا ﴿١١﴾ ﴿لأي يوم أجلت﴾ بۆ چ ڕۆژی
دوا خراوە؟ ﴿١٢﴾ ﴿ليوم الفصل﴾ بۆ ڕۆژی جیاكردنەوە ﴿١٣﴾ ﴿وما أدراك ما يوم الفصل﴾ تۆ چووزانیت
ڕۆژی جیاكردنەوە چی یە؟ ﴿١٤﴾ ﴿ويل يومئذ للمكذبين﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿١٥﴾ ﴿ألم نهلك
الأولين﴾ ئایا گەلانی پێشینانمان لە ناو نەبرد ﴿١٦﴾ ﴿ثم نتبعهم الآخرين﴾ لە پاشان گەلانی دوای
ئەوانمان وەك ئەوان لێ نەكرد ﴿١٧﴾ ﴿كذلك نفعل بالمجرمين﴾ هەر بەو جۆرەش دەكەین بە گوناهباران
﴿١٨﴾ ﴿ويل يومئذ للمكذبين﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿١٩﴾

﴿أَلَمْ نَخْلُقكُّم مِّن مَّاءٍ مَّهِينٍ﴾ ئایا ئێوەمان دروست نەکردووە لە ئاوێکی بێ نرخ؟ (٢٠) ﴿فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ﴾
ئەمجا خستمانە جێگایەکی پتەوەوە (٢١) ﴿إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ﴾ تا ماوەیەکی دیاری کراو (٢٢) ﴿فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ
الْقَادِرُونَ﴾ ئەمجا بە ئەندازەگیرییەکی ڕێک وپێک دروستمان کرد، ئای (ئێمە) چ ئەندازەگیرێکی
تەواو وچاکین (٢٣) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٢٤) ﴿أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا﴾
ئایا ئێمە زەویمان نەکردوتە کۆ کەرەوە (٢٥) ﴿أَحْيَاءً وَأَمْوَاتًا﴾ بۆ زیندووان و مردووان (٢٦) ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا
رَوَاسِيَ شَامِخَاتٍ﴾ وە لە ناویدا شاخانی بەرزی لەنگەر داکوتاومان داناوە ﴿وَأَسْقَيْنَاكُم مَّاءً فُرَاتًا﴾
وە ئاوی شیرینمان پێ نوشین (٢٧) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ (بەم بێ بڕوایانە دەوترێت) وای بۆ بێ بڕوایان
لەو ڕۆژەدا (٢٨) ﴿انطَلِقُوا إِلَىٰ مَا كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ بڕۆن بۆ لای ئەو دۆزەخەی کە بە درۆتان دەزانی (٢٩)
﴿انطَلِقُوا إِلَىٰ ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ﴾ بڕۆن بۆ لای سێبەری دووکەڵێکی سێ بەش (٣٠) ﴿لَّا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ اللَّهَبِ﴾
نە سێبەرێکی فێنکەرە نە شتێك لە گڕی (دۆزەخ) بەرگری بکات (٣١) ﴿إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ﴾
بە ڕاستی دۆزەخ پریشکی وەك کۆشك دەهاوێژێ (٣٢) ﴿كَأَنَّهُ جِمَالَتٌ صُفْرٌ﴾ (بەردەوام دەڕژێن) ئەڵێی
ی کاروانی حوشتری زەردن (٣٣) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٣٤) ﴿هَٰذَا يَوْمُ لَا
يَنطِقُونَ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژێکە (بێ باوەڕان) ناتوانن قسەی تێدا بکەن (٣٥) ﴿وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ﴾ وە مۆڵەت
نادرێن کە بیانوو بهێننەوە (٣٦) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٣٧) ﴿هَٰذَا يَوْمُ
الْفَصْلِ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژی بڕیاردانە (جیاکردنەوەیە) ﴿جَمَعْنَاكُمْ وَالْأَوَّلِينَ﴾ ئێوەو پێشینانمان کۆ کردۆتەوە
(٣٨) ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ﴾ ـــ ئەگەر فێڵ و پیلانێکتان هەیە ئەنجامی بدەن (٣٩) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾
وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٤٠) ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ وَعُيُونٍ﴾ بێگومان پارێزکاران وەخواترسان
لە سێبەر (قەراغی) کانیاوی ڕووباردان (٤١) ﴿وَفَوَاكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ﴾ وە لەناو میوەهاتێکدان کە حەزی لێ
دەکەن (٤٢) ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ (پێیان دەڵێن) بخۆن و بخۆنەوە نۆشتان بێ بەهۆی ئەوەی
کە دەتان کرد (٤٣) ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بێگومان ئێمە ئاوا پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە
(٤٤) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٤٥) ﴿كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا﴾ (ئەی کافران)
بخۆن و ڕابوێرن بۆ ماوەیەکی کەم (لە دونیادا) ﴿إِنَّكُم مُّجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە تاوانبارن (٤٦)
﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٤٧) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا﴾ وە کاتێك پێیان
بوترێ (بە خوا بپەرستن و) کڕنوش بەرن ﴿لَا يَرْكَعُونَ﴾ کڕنوش نابەن (٤٨) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾
وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (٤٩) ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ﴾ (ئەگەر ئەوان باوەڕ بە قورئان نەکەن) ئیتر
بە چ فەرموودەیەکی تر بڕوا دەهێنن دوای قورئان؟ (٥٠)

سورەتی ﴿ النَّبَإِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ﴾ ئەوە لەچی پرسیار لەیەکتری دەکەن (ئەو بێ بڕوایانە) (١) ﴿عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ﴾ لەو
دەنگ و باسە گەورەیە پرسیار دەکەن؟! (٢) ﴿الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ﴾ کە ئەوان تێیدا جیاوازن (٣)
﴿كَلَّا سَيَعْلَمُونَ﴾ نەخێر پەشیمان دەبنەوە، لەمەولا تێ دەگەن (٤) ﴿ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ﴾ دووبارە (دەڵێم) نەخێر
لەمەولا تێ دەگەن (٥) ﴿أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا﴾ ئاخۆ زەویمان بۆ ڕانەخستوون؟ (٦) ﴿وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا﴾
وە کێوەکانمان نەگێڕاوە بە میخ؟! (٧) ﴿وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا﴾ وە ئێوەمان دروست نەکردوە بەجووت
(٨) ﴿وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا﴾ وە خەوتنمان نەکردووە مایەی حەسانەوەتان (٩) ﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا﴾
وە شەومان نەگێڕاوە بەکالا (داپۆشەر) (١٠) ﴿وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا﴾ وە ڕۆژمان نەگێڕاوە بەکاتی ژیان
(و هەڵسوڕان و پەیداکردنی ژیوار) (١١) ﴿وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا﴾ وە حەوت ئاسمانی بەهێزمان
دروست نەکردوە لە سەرتانەوە؟ (١٢) ﴿وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا﴾ وە دروستمان نەکردوە چرایەکی
درەوشاوە (کەڕۆژە) (١٣) ﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا﴾ وە ئاوی لێزمە و بەخوڕمان نەناردوتە خوارەوە
لە هەورە گوشراوەکانەوە (١٤) ﴿لِّنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا﴾ تا بەهۆی بڕوێنین دانەوێڵەو گژو گیاو (١٥)
﴿وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا﴾ باخاتی پڕ و چڕ (١٦) ﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا﴾ بەڕاستی ڕۆژی جیاکردنەوە (ی چاک
و خراپ) کاتێکی بۆ دیاری کراوە (١٧) ﴿يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا﴾ ئەو ڕۆژەی کە فوو دەکرێ
بەکەڕەنادا ئەمجا پۆل پۆل دێن (١٨) ﴿وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا﴾ وە ئاسمان (لەهەموو لایەکەوە) کرایەوەو
بوو بەدەرگا (١٩) ﴿وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا﴾ وە کێوەکان خرانە ڕێ و بوون بە (تراویلکە=سەراب)
(٢٠) ﴿إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا﴾ بەڕاستی دۆزەخ بەربرگای بێ بڕوایانە (وەک بۆسەیەک چاوەڕوانیانە) (٢١)
﴿لِّلطَّاغِينَ مَآبًا﴾ وە جێی گەڕانەوەی یاخیانە (٢٢) ﴿لَّابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا﴾ تێیدا دەمێننەوە هەزاران ساڵ
(ماوەیەکی زۆر) (٢٣) ﴿لَّا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا﴾ تێیدا نا چێژن ساردی و فێنکی و نەخواردنەوە
(٢٤) ﴿إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا﴾ ئاوی لەکوڵ و کێم و زوخاو نەبێت (٢٥) ﴿جَزَاءً وِفَاقًا﴾ پاداش دەدرێنەوە
بەپێی کردەوەیان (٢٦) ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا﴾ چونکە بێگومان ئەوان بەتەمای لێ پرسینەوە
نەبوون (٢٧) ﴿وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی چوون بەدرۆ زانینێک (٢٨)
﴿وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا﴾ لە کاتێکدا هەموو شتێکمان ژماردووە (لەسەریان) بە نووسین (٢٩)
﴿فَذُوقُوا﴾ ئەمجا بچێژن (سزای خۆتان) ﴿فَلَن نَّزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا﴾ هیچمان بۆ زیاد ناکەین
سزا نەبێت (٣٠)

﴿إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا﴾ بێگومان جێگای پیرۆز و بەهرەمەندی هەیە بۆ پارێزکاران و لەخواترسان (٣١) ﴿حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا﴾
باخات و هەموو جۆرە تری یەك (٣٢) ﴿وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا﴾ وە کچانی تازە مەمك کردووی هاوتەمەن (٣٣)
﴿وَكَأْسًا دِهَاقًا﴾ وە پەرداخی پڕ (لە شەراب) (٣٤) ﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا﴾ قسەی بێهوودە و درۆی تێدا نابیستن (٣٥)
﴿جَزَاءً مِنْ رَبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا﴾ (پاداشی ئەمەیشتەوە بە) پاداشتێکی تەواو لەلایەن پەروەردگاری تۆوە (٣٦)
﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَٰنِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و نێوانی ئەوانە خوایەکی بەخشندەو
میهرەبانە و ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا﴾ کەس توانای تکا کردن و (قسە کردنی) پێیە (٣٧) ﴿يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا﴾
لە ڕۆژێکدا، کە جبریل و فریشتە بەڕیز دەوەستن ﴿لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا﴾ کەسیان قسە ناکەن
مەگەر ئەوە کەخوا ڕێی پێدابێت و قسەی بەرێ و جێ بکات (٣٨) ﴿ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ﴾ ئەو ڕۆژە ڕاست و بێگومانە
﴿فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا﴾ ئەمجا هەر کەسێك دەیەوێت ڕێگای گەڕانەوە دەگرێ بۆ لای پەروەردگاری
خۆی (٣٩) ﴿إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا﴾ بێگومان ئێمە ئێوەمان ئاگادار کرد لە سزایەکی نزیك ﴿يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ
يَدَاهُ﴾ لە ڕۆژێکی وادا کە مرۆڤ دەبینێ (پاداشی) ئەو کردەوانەی کەپێشەکی بەدەستی خۆی ناردووی
﴿وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا﴾ وە بێ بڕوا (لەو ڕۆژەدا) دەڵێ خۆزگە گڵ بوومایە (نەك مرۆڤ) (٤٠)

سورەتی ﴿النَّازِعَاتِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا﴾ سوێند بەو فریشتانەی کە گیانی کافران (لە لەشیان) بە سەختی دەردەهێنن (١)
﴿وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا﴾ وە بەو فریشتانەی کە گیانی باوەڕداران بە ئاسانی دەردێنن (٢) ﴿وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا﴾
وە سوێند بەو فریشتانەی کە خێرا فەرمانی خوا جێبەجێ دەکەن (٣) ﴿فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا﴾ وە سوێند بەو
فریشتانەی کە پێش برکێ دەکەن (لە بەجێ هێنانی فەرمانیدا) (٤) ﴿فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی
کە تەگبیری کاروبار دەکەن (واتە سوێند بەمانە ئەوەی بەڵێنتان پێدراوە دێتە دی) (٥) ﴿يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ﴾
ڕۆژێکە بۆ یەکەم جار زەوی دەلەرزێ (٦) ﴿تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ﴾ بۆ دووەم جارەکی تریشی بەدوایدا دێت، مردووان
زیندوو دەبنەوە (٧) ﴿قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ﴾ زۆر دڵ لەو ڕۆژەدا دەلەرزێ (٨) ﴿أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ﴾ چاویان
سەر بەرەو ژێر دەبێ (٩) ﴿يَقُولُونَ﴾ (ئەمڕۆ بە گاڵتەوە) دەڵێن ﴿أَإِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ﴾ ئاخۆ ئێمە (لە پاش
مردن) دەگەڕێینەوە بۆ ژیانی پێشوو؟ (١٠) ﴿أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً﴾ ئایا کە بووین بە ئێسقانی ڕزیو (چۆن
زیندوو دەبینەوە) (١١) ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ﴾ ئائەوە ئەگەر وابێ گەڕانەوەیەکی بەزیانە (١٢)
﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ﴾ بێگومان ئەو زیندوو بوونەوەیە هەر یەك نەعرەتەیە (١٣) ﴿فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ﴾ ئیتر کتوپڕ
وان لە دەشتێکی سپی کاکی بە کاکیدا (١٤) ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ﴾ ئایا داستانی موسات پێ گەیشتووە (١٥)
﴿إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ کاتێك کەپەروەردگاری بانگی کرد لەشیوی پیرۆزی طووادا (١٦)

﴿اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ (پێی وت) بڕۆ بۆ لای فیرعەون (چونکە) بەڕاستی یاخیی بووە ﴿١٧﴾
﴿فَقُلْ هَل لَّكَ إِلَىٰ أَن تَزَكَّىٰ﴾ وە پێی بڵێ: ئایا دەتەوێ پاک ببیتەوە (لە گوناه) ﴿١٨﴾ ﴿وَأَهْدِيَكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ﴾
وە ڕێت پیشاندەم بۆ (ناسینی) پەروەردگارت تا لێی بترسیت ﴿١٩﴾ ﴿فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ﴾ ئەمجا
پیشانە هەرە گەورەکەی پیشان دا (گۆچان لەگەڵ دەستە سپیەکەی) ﴿٢٠﴾ ﴿فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ﴾ کەچی
بە درۆی زانی و سەرپێچی کرد ﴿٢١﴾ ﴿ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ﴾ لە پاشان پشتی هەڵکرد و ڕۆی بەپەلە ﴿٢٢﴾
﴿فَحَشَرَ فَنَادَىٰ﴾ ئەمجا (جادووگەرانی) کۆکردەوە و بانگی کردن ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ﴾ پاشان
وتی: من پەروەردگاری هەرە گەورەتانم ﴿٢٤﴾ ﴿فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ﴾ ئەمجا خوا
گرفتاری کرد بە سزای هەردوو جیهان ﴿٢٥﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً﴾ بەڕاستی لەم داستانەدا پەند هەیە
﴿لِّمَن يَخْشَىٰ﴾ بۆ کەسێک لە خوا بترسێ ﴿٢٦﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ ۚ بَنَاهَا﴾ ئایا دروست کردنی ئێوە گرانترە
یان ئاسمان؟ وە دروستیشی کرد ﴿٢٧﴾ ﴿رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوَّاهَا﴾ باڵای بەرز کردەوە و ڕێکی خست ﴿٢٨﴾
﴿وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا﴾ وە شەوی ئەوی تاریک کرد و ﴿وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا﴾ دەری خست (ڕووناکی) ڕۆژی ﴿٢٩﴾
﴿وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَاهَا﴾ لە پاشان زەوی ڕاخست ﴿٣٠﴾ ﴿أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا﴾ ئاو و لەوەڕگەی لێ
دەرهێنا ﴿٣١﴾ ﴿وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا﴾ وە شاخەکانی پتەو دامەزراند ﴿٣٢﴾ ﴿مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ﴾ بۆ بەهرەمەندی
ژیانی خۆتان و ئاژەڵتان ﴿٣٣﴾ ﴿فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرَىٰ﴾ ئەمجا کاتێک کە ڕووداوی گەورە هات (کە
ڕۆژی دوایی یە) ﴿٣٤﴾ ﴿يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنسَانُ مَا سَعَىٰ﴾ ئەو ڕۆژەی کە مرۆڤ کردەوەی خۆی تێدا بیر دەکەوێتەوە
﴿٣٥﴾ ﴿وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِمَن يَرَىٰ﴾ وە دۆزەخ پیشاندرا بۆ هەر کەسێک کە بڕوانێ ﴿٣٦﴾ ﴿فَأَمَّا مَن طَغَىٰ﴾
(لەو ڕۆژەدا چاکە و خراپە بەپێی کردەوە دابەش دەکرێ) ئەمجا ئەو کەسەی سەرکەش بووبێت
﴿٣٧﴾ ﴿وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ وە ژیانی دونیای هەڵبژاردبێ ﴿٣٨﴾ ﴿فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ﴾ ئەوە بێ گومان دۆزەخ
جێگایەتی ﴿٣٩﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ﴾ وە ئەو کەسەی کە ترسابێت لە وەستانی بەردەم پەروەردگاری
بۆ پرسینەوە ﴿وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ﴾ وە بەرگری نەفسی خۆی کردبێ لە ئارەزووی خراپە ﴿٤٠﴾
﴿فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ﴾ ئەوە بێ گومان بەهەشت جێگایەتی ﴿٤١﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ﴾ (ئەو بێباوەڕانە
بە گاڵتە و لاقرتێوە) پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی ڕۆژی دوایی ﴿أَيَّانَ مُرْسَاهَا﴾ کەی دەبێت و کەی
دێت ﴿٤٢﴾ ﴿فِيمَ أَنتَ مِن ذِكْرَاهَا﴾ تۆ چیت داوە لە بیر لێکردنەوەی (تۆ چۆن لەم بارەوە دەدوێی)؟ ﴿٤٣﴾
﴿إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَاهَا﴾ زانینی ئەوە هەر لای پەروەردگارتە ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرُ مَن يَخْشَاهَا﴾ بێگومان تۆ هەر
ترسێنەری کەسێکیت کە لەو ڕۆژە بترسێ ﴿٤٥﴾ ﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا﴾ بێ بڕواکان کە ئەو ڕۆژە دەبینن وا
دەزانن ﴿لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا﴾ کە نەماونەتەوە ئێوارەیەک یا چێشتەنگاوێک نەبێ لە دونیادا ﴿٤٦﴾

سوورەتی ﴿عبس﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿عَبَسَ وَتَوَلَّىٰٓ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) ڕووی گرژ کرد و پشتی هەڵکرد ﴿١﴾ ﴿أَن جَآءَهُ ٱلۡأَعۡمَىٰ﴾ کە کوێرێک (عەبدوڵڵای
کوڕی ئوم مەکتوم) هاتە لای ﴿٢﴾ ﴿وَمَا يُدۡرِيكَ لَعَلَّهُۥ يَزَّكَّىٰٓ﴾ تۆ چووزانیت؟ بەڵکو ئەو (کوێرە) بیەوێ پاک بێتەوە
﴿٣﴾ ﴿أَوۡ يَذَّكَّرُ فَتَنفَعَهُ ٱلذِّكۡرَىٰٓ﴾ یان بیری بکەوێتەوە (ئەوەی کە لە بیری چوەتەوە) ئەمجا ئەو بیر کردنەوەیە سوودی
پێ بگەیەنێت ﴿٤﴾ ﴿أَمَّا مَنِ ٱسۡتَغۡنَىٰ﴾ کەچی ئەوی کە خۆی بێ نیاز دەزانێ (مەبەست پێی سەرپەرشتەکانی
قورەیشە) ﴿٥﴾ ﴿فَأَنتَ لَهُۥ تَصَدَّىٰ﴾ تۆ ڕووی تێ دەکەیت ﴿٦﴾ ﴿وَمَا عَلَيۡكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ﴾ وە هیچ لەسەر تۆ نییە کە
ئەو بۆ بڕوایە خۆی پاک ناکاتەوە ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَن جَآءَكَ يَسۡعَىٰ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە بەپەلە دێ بۆ لات ﴿٨﴾
﴿وَهُوَ يَخۡشَىٰ﴾ وە لە خوا دەترسێ ﴿٩﴾ ﴿فَأَنتَ عَنۡهُ تَلَهَّىٰ﴾ تۆ خۆتی لێ هەڵە دەکەیت ﴿١٠﴾ ﴿كَلَّآ إِنَّهَا تَذۡكِرَةٞ﴾ وە نەک!
بێ گومان ئەو ڕێنموونی یانە(ی کە بۆت هاتووە) بیدار کەرەوە(ی ئادەمی) یە ﴿١١﴾ ﴿فَمَن شَآءَ ذَكَرَهُۥ﴾ ئەمجا ئەو
کەسەی بیەوێ یادی خوا دەکات ﴿١٢﴾ ﴿فِي صُحُفٖ مُّكَرَّمَةٖ﴾ (کە ئەو ڕێنموونیانەش نوسراوەتەوە) لە چەند
پەڕەیەکی بەڕێز و پیرۆزدا ﴿١٣﴾ ﴿مَّرۡفُوعَةٖ مُّطَهَّرَةِۭ﴾ بەپایە بڵندی پاک ﴿١٤﴾ ﴿بِأَيۡدِي سَفَرَةٖ﴾ کە بەدەست نوێنەرانی
﴿١٥﴾ ﴿كِرَامِۭ بَرَرَةٖ﴾ بەڕێزی خێر خوازن ﴿١٦﴾ ﴿قُتِلَ ٱلۡإِنسَٰنُ مَآ أَكۡفَرَهُۥ﴾ بەکوشت چێ (خوا پێی بێ بەزەیی لێ
بێ) ئادەمی، چەند بێ بڕوا و سپڵەیە ﴿١٧﴾ ﴿مِنۡ أَيِّ شَيۡءٍ خَلَقَهُۥ﴾ (بیر ناکاتەوە بزانێ کە) خوا لە چی دروستی
کردووە؟ ﴿١٨﴾ ﴿مِن نُّطۡفَةٍ خَلَقَهُۥ فَقَدَّرَهُۥ﴾ لە دڵۆپێک ئاو دروستی کردووە و ڕێکی خستووە ﴿١٩﴾ ﴿ثُمَّ ٱلسَّبِيلَ يَسَّرَهُۥ﴾
لەپاشان ڕێگای (چاک و خراپی) بۆ ئاسان کردووە ﴿٢٠﴾ ﴿ثُمَّ أَمَاتَهُۥ فَأَقۡبَرَهُۥ﴾ ئەمجا دەیمرێنێ و دەیخاتە گۆڕەوە
﴿٢١﴾ ﴿ثُمَّ إِذَا شَآءَ أَنشَرَهُۥ﴾ لە پاشان کاتێ کە ویستی زیندووی دەکاتەوە ﴿٢٢﴾ ﴿كَلَّا لَمَّا يَقۡضِ مَآ أَمَرَهُۥ﴾ بەڕاستی ئەوەی
کە خوا فەرمانی پێ داوە هێشتا (ئادەمی) بەجێی نەهێناوە ﴿٢٣﴾ ﴿فَلۡيَنظُرِ ٱلۡإِنسَٰنُ إِلَىٰ طَعَامِهِۦٓ﴾ دەبا مرۆڤ سەیری
خواردەمەنییەکەی بکات ﴿٢٤﴾ ﴿أَنَّا صَبَبۡنَا ٱلۡمَآءَ صَبّٗا﴾ بەڕاستی ئێمە لە هەورەوە بارانمان داڕژاند چۆن داڕژاندنێک
﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ شَقَقۡنَا ٱلۡأَرۡضَ شَقّٗا﴾ لە پاشان زەویمان لەت لەت کرد (بە گیا) چۆن لەت کردنێک ﴿٢٦﴾ ﴿فَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا حَبّٗا﴾
ئەمجا ڕوواندمان لەو زەوییەدا دانەوێڵە ﴿٢٧﴾ ﴿وَعِنَبٗا وَقَضۡبٗا﴾ و تری و سەوزە ﴿٢٨﴾ ﴿وَزَيۡتُونٗا وَنَخۡلٗا﴾ و زەیتون و دار
خورما ﴿٢٩﴾ ﴿وَحَدَآئِقَ غُلۡبٗا﴾ و باخاتی چڕوپڕ ﴿٣٠﴾ ﴿وَفَٰكِهَةٗ وَأَبّٗا﴾ میوە و لەوەڕ ﴿٣١﴾ ﴿مَّتَٰعٗا لَّكُمۡ وَلِأَنۡعَٰمِكُمۡ﴾ بۆ
ژیانی خۆتان و ئاژەڵتان ﴿٣٢﴾ ﴿فَإِذَا جَآءَتِ ٱلصَّآخَّةُ﴾ کاتێک کە شەخە و شریخە(ی ڕۆژی دوایی) هات ﴿٣٣﴾
﴿يَوۡمَ يَفِرُّ ٱلۡمَرۡءُ مِنۡ أَخِيهِ﴾ ئەو ڕۆژەی کە مرۆڤ ڕادەکات لە برای ﴿٣٤﴾ ﴿وَأُمِّهِۦ وَأَبِيهِ﴾ وە لە دایکی و باوکی ﴿٣٥﴾
﴿وَصَٰحِبَتِهِۦ وَبَنِيهِ﴾ وە لە ژنی و کوڕەکانی ﴿٣٦﴾ ﴿لِكُلِّ ٱمۡرِيٕٖ مِّنۡهُمۡ يَوۡمَئِذٖ شَأۡنٞ يُغۡنِيهِ﴾ هەموو یەکێک لەوان لەو
ڕۆژەدا کارێکی وای هەیە کە سەر کەسی تری نەپەرژێ ﴿٣٧﴾ ﴿وُجُوهٞ يَوۡمَئِذٖ مُّسۡفِرَةٞ﴾ زۆر ڕووخسار لەو ڕۆژەدا
گەش و جوانن ﴿٣٨﴾ ﴿ضَاحِكَةٞ مُّسۡتَبۡشِرَةٞ﴾ دەم بە پێکەنین و شادمانن ﴿٣٩﴾ ﴿وَوُجُوهٞ يَوۡمَئِذٍ عَلَيۡهَا غَبَرَةٞ﴾ وە زۆر
ڕووخسار لەو ڕۆژەدا تەپوتۆزیان بەسەرەوەیە ﴿٤٠﴾

﴿تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ﴾ لە داماویدا ڕەش داگیرساون ﴿٤١﴾ ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ﴾ ئەوانە ئەوانەن کە بێ
باوەڕ و گوناهکار و تاوانبارن ﴿٤٢﴾

سورەتی ﴿ التكوير ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ﴾ کاتێك کە ڕۆژ پێچرایەوە (ڕووناکی نەما) ﴿١﴾ ﴿وَإِذَا النُّجُومُ انكَدَرَتْ﴾ وە دەمێك
کە ئەستێرەکان هەڵوەرین و کەوتنە خوارەوە (تاریك بوون) ﴿٢﴾ ﴿وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ﴾ وە کاتێك
کە کێوەکان خرانە ڕێ (واتە لە شوێنی خۆیان خرێندران) ﴿٣﴾ ﴿وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ﴾ وە کاتێك کە
وشترە ئاوسەکان وازیان لێ هێنرا ﴿٤﴾ ﴿وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ﴾ وە کاتێك کە جانەوەران کۆکرانەوە ﴿٥﴾
﴿وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ﴾ وە دەمێك کە دەریاکان هەڵگیرسێنران (تێکەڵ کران) ﴿٦﴾ ﴿وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ﴾
وە ساتێك کە هەموو گیانێك جووتکرایەوە (لەگەڵ لاشەدا) ﴿٧﴾ ﴿وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ﴾
وە کاتێك پرسیار کرا لە کچانی زیندە بە چاڵ ﴿٨﴾ ﴿بِأَيِّ ذَنبٍ قُتِلَتْ﴾ کە بەچ گوناهێك کوژران ﴿٩﴾
﴿وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ﴾ وە کاتێك کەنامە(ی کردەوە) بڵاوکرایەوە (و دابەشکرا) ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ﴾
وە دەمێك کە ئاسمان داماڵێنراو پێچرایەوە ﴿١١﴾ ﴿وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ﴾ وە کاتێك کە دۆزەخ هەڵگیرسێنرا
﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ﴾ وە ساتێك کە بەهەشت نزیك خرایەوە ﴿١٣﴾ ﴿عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ﴾ ئەوکاتە
هەموو کەسێك دەزانێ کەچی ئامادە کردوە (بۆ خۆی لە چاکەو خراپە) ﴿١٤﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ﴾ سوێند
بەو (ئەستێرە گەڕۆکانەی) دەگەڕێنەوە ﴿١٥﴾ ﴿الْجَوَارِ الْكُنَّسِ﴾ بەو ئەستێرانەی کە پەنا دەگرن و دیار نابن
﴿١٦﴾ ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ﴾ وە بەشەو کە تاریك دەبێت ﴿١٧﴾ ﴿وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ﴾ وە بە بەیانی کە هەناسە دەدات
﴿١٨﴾ ﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ﴾ بێگومان ئەو قورئانە گوفتاری ڕەوانەکراوێکی پایە بەرزە (کە فریشتەی
وەحیە) ﴿١٩﴾ ﴿ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ﴾ بەهێزە، لای خاوەنی عەرش (لای خوای گەورە)، وخاوەنی
پلە و پایەیە ﴿٢٠﴾ ﴿مُّطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ﴾ قسە ڕەوایە لەناو فریشتەدا ودەست پاکە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجْنُونٍ﴾
هاوڕێکەتان (کە موحەممەدە ﷺ) شێت نی یە (وەك ئێوە دەڵێن) ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ﴾ سوێند بەخوا
بێگومان (فریشتەی وەحی) دیوە لە ئاسۆی ڕووندا ﴿٢٣﴾ ﴿وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ﴾ وە ئەو ڕژد و چرووك
نیە لە گەیاندنی وەحی و پەیامەکەیدا ﴿٢٤﴾ ﴿وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ﴾ وە ئەو (قورئانە) قسەی شەیتانی
دەرکراو لە بەرەیی خوای یە (وەك ئێوە دەڵێن) ﴿٢٥﴾ ﴿فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ﴾ ئەوە بۆ کوێ دەڕۆن ﴿٢٦﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ
لِّلْعَالَمِينَ﴾ ئەو قورئانە تەنها ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٢٧﴾ ﴿لِمَن شَاءَ مِنكُمْ أَن يَسْتَقِيمَ﴾ بۆ ئەو
کەسانەی کە بیانەوێ بەڕێی ڕاست دا بڕۆن لە ئێوە ﴿٢٨﴾ ﴿وَمَا تَشَاءُونَ﴾ ئێوە ئارەزوو(ی ڕێی
ڕاست) ناکەن ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ مەگەر کاتێك کە پەروەردگاری هەمووان بیەوێت و
ناچارتان بکات بۆی ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿ الانفطار ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا السَّمَاءُ انفَطَرَتْ﴾ کاتێ کە ئاسمان لەت بوو ﴿١﴾ ﴿وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انتَثَرَتْ﴾ وە دەمێک کە ئەستێرەکان (کەوتنە
خوارەوە) بە پەرش و بڵاوی ﴿٢﴾ ﴿وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ﴾ وە ساتێک کە دەریاکان تێکەڵ کران ﴿٣﴾
﴿وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ﴾ وە ساتێک کە گۆڕەکان ژێرەو ژوور کران واتە (مردووەکان هاتنە دەرەوە) ﴿٤﴾
﴿عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ﴾ ئەو کاتە هەموو کەسێک دەزانێت کە چی لەپێشەوە ناردووە (چیشی)
دواخستووە (بۆ خۆی) ﴿٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ﴾ ئەی ئینسان ﴿مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ﴾ چی تۆی خەڵەتاندووە
بە پەروەردگاری بەڕێز و گەورەت (وا لێی یاخی بوویت) ﴿٦﴾ ﴿الَّذِي خَلَقَكَ﴾ ئەو (پەروەردگار)ەی
کە دروستی کردوویت و ﴿فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ﴾ ڕێکی خستوویت و جیای کردوویتەوە (لە گیانلەبەرانی
تر) ﴿٧﴾ ﴿فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ﴾ لە هەر وێنەیەکدا کە خۆی ویستبێتی بەکی خستوویت ﴿٨﴾
﴿كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدِّينِ﴾ وانی یە (کە پێی گەیشتوویت) بەڵکو (ڕۆژی) پاداشت بەدرۆ دەزانن ﴿٩﴾
﴿وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ﴾ بێگومان چەند چاودێرێکتان بەسەرەوەیە ﴿١٠﴾ ﴿كِرَامًا كَاتِبِينَ﴾ کە بەڕێز و
نووسەرن ﴿١١﴾ ﴿يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ﴾ هەرچی بکەن دەیزانن ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ بەڕاستی چاکەکاران
لەناو ناز و نیعمەتدان ﴿١٣﴾ ﴿وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ﴾ بێگومان بەدکاران لە دۆزەخدان ﴿١٤﴾ ﴿يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ
الدِّينِ﴾ لە ڕۆژی پاداشتدا دەچنە ناویەوە ﴿١٥﴾ ﴿وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ﴾ وە ئەوان لێی دەرناچن ﴿١٦﴾
﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ تۆ چووزانیت کە ڕۆژی پاداشت چی یە ﴿١٧﴾ ﴿ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ﴾
دووبارە چووزانیت ڕۆژی پاداشت چی یە ﴿١٨﴾ ﴿يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْئًا﴾ ڕۆژێکە کە هیچ کەس
هیچی بەدەست نی یە بۆ هیچ کەس ﴿وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ﴾ وە فەرمان لەو ڕۆژەدا هەر بۆ خوایە ﴿١٩﴾

سورەتی ﴿ المطففين ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ﴾ هاوار بۆ تەرازووبازان ﴿١﴾ ﴿الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ﴾ ئەوانەی کە کاتێک
پێوانە بکەن (بۆ خۆیان) لەسەر (ماڵی) خەڵکی بەتەواوی وەری دەگرن ﴿٢﴾ ﴿وَإِذَا كَالُوهُمْ أَو وَّزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ﴾
بەڵام کاتێک بۆیان پێوانە یان کێشانە بکەن کەمیان دەدەنێ ﴿٣﴾ ﴿أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُم مَّبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئەوانە
نازانن کە بێگومان زیندوو دەکرێنەوە؟! ﴿٤﴾

﴿لِيَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە ڕۆژێکی گەورەدا (٥) ﴿يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ڕۆژێک کە خەڵک لەبەردەم
پەروەردگاری جیهانیان دا دەوەستن (٦) ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ﴾ با پەشیمان بنەوە، چونکە
بەڕاستی نامەی تاوانباران لە ناو دەفتەرێکی پەستی ڕەشدایە (٧) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ﴾ تۆ چوزانیت
ئەو دەفتەرە چی یە (٨) ﴿كِتَابٌ مَرْقُومٌ﴾ دەفتەرێکی نووسراوە (٩) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ﴾ هاوار لەو
ڕۆژەدا بۆ بێ بڕوایان (١٠) ﴿الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ ئەوانەی کە بڕوا ناکەن بە ڕۆژی پاداشت دانەوە (١١)
﴿وَمَا يُكَذِّبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ﴾ کەس ئەو ڕۆژە بە درۆ نازانێت مەگەر هەموو ستەمکارێکی گوناهبار (١٢)
﴿إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا﴾ هەر کاتێک کە ئایەتەکانی ئێمەی بۆ بخوێنرێتەوە ﴿قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ دەڵێ (ئەمانە)
ئەفسانەی پێشینانن (١٣) ﴿كَلَّا﴾ نەخێر وانی یە ﴿بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەڵکو ژەنگی
ئەو (خراپانەی) کە دەیانکرد پەردەی هێناوە بەسەر دڵیاندا (١٤) ﴿كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ﴾ نەخێر
بەڕاستی ئەوان لەو ڕۆژەدا بێ بەشن لە بینینی پەروەردگاریان (١٥) ﴿ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُو الْجَحِيمِ﴾ لە پاشان
بێگومان ئەوان دەچنە دۆزەخەوە (١٦) ﴿ثُمَّ يُقَالُ هَٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ ئەمجا پێیان دەوترێت ئەمە
ئەوەیە کە بڕواتان پێ نەدەکرد (١٧) ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ﴾ بەڕاستی نامەی (کرداری) چاکەکاران
لەناو دەفتەرێکی بەرزدایە (١٨) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ﴾ تۆ چوزانیت ئەو دەفتەرە بەرزە چی یە؟ (١٩) ﴿كِتَابٌ
مَرْقُومٌ﴾ دەفتەرێکی نووسراو(ی ئەمەسەلە بەحەقە) (٢٠) ﴿يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ﴾ نزیکانی خودا دەیبینن (٢١)
﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ بێگومان چاکەکاران لە ناو بەهەشتدان (٢٢) ﴿عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ﴾ لەسەر
تەخت و بارەگاوە سەیر دەکەن (٢٣) ﴿تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ﴾ دەبینیت لە ڕوخساریاندا
جوانی و گەشاوەیی خۆشگوزەرانی (٢٤) ﴿يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ﴾ شەرابی پاکی سەر مۆرکراویان پێ
دەدرێ بیخۆنەوە (٢٥) ﴿خِتَامُهُ مِسْكٌ﴾ کە دوا تامی بۆنی میسکە ﴿وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ﴾ بۆ
ئەوە با پێشبڕکێ بکەن پێشبڕکێ کاران (٢٦) ﴿وَمِزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ﴾ تێکەڵ کراو لە ئاوی تەسنیمە (٢٧)
﴿عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ﴾ کانی یەکە کە نزیک کراوەکان لێی دەخۆنەوە (٢٨) ﴿إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا﴾
بێگومان ئەوانەی کە بەدکار بوون ﴿مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ﴾ پێ دەکەنین بەوانەی کە بڕوایان هێنا بوو
(٢٩) ﴿وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ﴾ وە کاتێک کە بەلایاندا بڕۆیشتنایە چاویان لێ دادەگرتن (٣٠) ﴿وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ
أَهْلِهِمُ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ﴾ وەکاتێکیش بگەڕانایەتەوە بۆ لای ماڵ و منداڵیان، بە پێکەنین و گاڵتە کردن
(بە موسوڵمانان) دەوە دەگەڕانەوە (٣١) ﴿وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ﴾ وە کاتێکیش بیانبینیایە
دەیانووت ئەمانە گومڕان (٣٢) ﴿وَمَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ﴾ لە کاتێکدا کە (ئەوان) بە چاودێر نە نێردراون
بۆ سەر موسوڵمانەکان (تا ئەم قسەیە بکەن) (٣٣)

﴿فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ﴾ ئەمڕۆ (کە ڕۆژی دوایی یە) ئەوانەی کە بڕوادار بوون بە
بێ بڕواکان پێ دەکەنن (٣٤) ﴿عَلَى الْأَرَائِكِ يَنظُرُونَ﴾ لەسەر قەنەفەو کورسییەوە سەیر دەکەن (٣٥) ﴿هَلْ
ثُوِّبَ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ (تا بزانن) تۆڵەی ئەو بێ بڕوایانە دراوەتەوە، لەسەر ئەو کردەوانەی کە دەیان
کرد (لە دونیادا)؟ (٣٦)

سورەتی ﴿الانشقاق﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ﴾ کاتێک کە ئاسمان لەت دەبێت (١) ﴿وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ﴾ وە ملکەچی کرد بۆ
پەروەردگاری و دەبێ هەرواش بێت (٢) ﴿وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ﴾ و کاتێک کە زەوی ڕاکێشراو پانکرایەوە
(ڕاخرا) (٣) ﴿وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ﴾ وە ئەوەی تێدایەو فڕێی داو هیچی لەناودا نەما (٤) ﴿وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ﴾
وە ملکەچی کرد بۆ پەروەردگاری و دەبێ هەرواش بێت (٥) ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ﴾ ئەی ئینسان
﴿إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ﴾ تۆ بێگومان تێکۆشەریت بەرەو پەروەردگارت بەتێکۆشان ! ئەوسا
پێی دەگەیت (٦) ﴿فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی کە نامەی (کردەوەی) درا بە دەستی
ڕاستی (٧) ﴿فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا﴾ ئەوسا پرسیارەوەیەکی سووک و ئاسانی لەگەڵ دەکرێ (٨)
﴿وَيَنقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا﴾ وە بەدڵخۆشی دەگەڕێتەوە بۆ لای کەس و کاری (٩) ﴿وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ
ظَهْرِهِ﴾ وە ئەو کەسەی نامەی لە پشتەوە درایە دەستی (١٠) ﴿فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا﴾ ئەوە بە زوویی داوای
مردنی خۆی دەکات (١١) ﴿وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا﴾ وە دەچێتە دۆزەخەوە (١٢) ﴿إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا﴾ (چونکە)
بێگومان ئەو لەناو کەس و کاری دا دڵخۆش بووە (١٣) ﴿إِنَّهُ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ﴾ وە ئەو وای گومان دەبرد،
کە هەرگیز ناگەڕێتەوە (لای خوا) (١٤) ﴿بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا﴾ بەڵێ وانی یە ! چونکە بەڕاستی
پەروەردگاری ئەو ئاگادار بووە بەو (١٥) ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ﴾ سوێند بە سووریی کەناری ئاسمان (١٦)
﴿وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ﴾ وە بەشەوو ئەو شتانەی کە کۆیان دەکاتەوە (١٧) ﴿وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ﴾ وە بەمانگ
کاتێک کە پڕ دەبێتەوە (١٨) ﴿لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٍ﴾ (ئێوە) تێ ئەپەڕن لە حاڵێکەوە بۆ حاڵێکی تر (١٩)
﴿فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئیتر بۆچی بڕوا ناهێنن ؟ (٢٠) ﴿وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ۩﴾ وە کاتێک کە
قورئانیان بۆ بخوێنرێتەوە سوژدە نابەن (مل کەچی ناکەن) (٢١) ﴿بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ﴾ بەڵام ئەوەی
کە بێ بڕوان بە درۆی ئەزانن (٢٢) ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ﴾ وە خوا چاک ئاگادار و زانایە بەوەی کە
لەدڵی دەگرن (٢٣) ﴿فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ کەواتە مژدەیان بدەرێ بە سزای سەختی (قیامەت) (٢٤)

﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بەڵام ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کردەوە باشەکانیان کردووە
﴿لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ﴾ بۆ ئەوان هەیە پاداشتی بێ بڕانەوە ﴿٢٥﴾

سورەتی ﴿ الْبُرُوجِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ﴾ سوێند بە ئاسمانی خاوەن بورجەکان ﴿١﴾ ﴿وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ﴾ وە بەو ڕۆژەی کە
بەڵێنی پێدراوە ﴿٢﴾ ﴿وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ﴾ وە بەهەموو بینەرو بینراوێک (یا شایەت و شایەتی لەسەر
دراو یا ڕۆژی هەینی و ڕۆژی عەرەفە) ﴿٣﴾ ﴿قُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ﴾ بەکوشت چن خاوەن چاڵەکان (بە
هەمەکان) ﴿٤﴾ ﴿النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ﴾ ئەو ئاگرەی خاوەن سووتەمەنی (و بڵێسەیە) ﴿٥﴾ ﴿إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ﴾
کاتێک کە ئەوان دانیشتبوون بەدەوری (ئاگرەکە) دا ﴿٦﴾ ﴿وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ﴾ وە ئەوان
سەیری ئەوەیان دەکرد کە دەیان کرد بە بڕوادارەکان ﴿٧﴾ ﴿وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ﴾ وە ئەم سزایەش
هەر لەبەر ئەوە دەدران ﴿إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ کە بڕوایان هێنابوو بەخوای بەدەسەڵاتی
سوپاسکراو ﴿٨﴾ ﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەو خودایەی کە موڵکی ئاسمانەکان و زەویی بۆ ئەوە
﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾
بێگومان ئەوانەی کە ئازاری پیاو و ژنە بڕوادارەکانیان داو ﴿ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا﴾ لەپاشان پەشیمان نەبوونەوە
﴿فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ﴾ ئەوە بۆ ئەوان هەیە سزای دۆزەخ، وە سزای (ئاگری) سووتێنەر
﴿١٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بێگومان ئەوانەی بڕوایان هێناو کردەوە چاکەکانیان کرد
﴿لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بۆ ئەوان هەیە بەهەشتانێک کە جۆگە ئاوی زۆر دەڕوات بەژێریاندا
﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿١١﴾ ﴿إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ﴾ بەڕاستی دەست وەشاندنی
پەروەردگاری تۆ زۆر سەختە ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ﴾ بێگومان هەر ئەوە کە لەسەرەتاوە (مرۆڤ)
دروست دەکات و (دوای مردنیش) زیندووی دەکاتەوە ﴿١٣﴾ ﴿وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ﴾ وە هەر ئەوە بەخۆشبووی
میهرەبان ﴿١٤﴾ ﴿ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ﴾ خاوەنی عەرش و بەرز و پایەدار ﴿١٥﴾ ﴿فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ﴾ هەرچیەکی
بیەوێت دەیکات ﴿١٦﴾ ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ﴾ ئایا پێت گەیشتووە باس و بەسەرهاتی لەشکرەکان ﴿١٧﴾
﴿فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ﴾ فیرعەون و سەموود ﴿١٨﴾ ﴿بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ﴾ بەڵکو ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون
هەمیشە لە بە درۆ زانینی (قورئان) دان ﴿١٩﴾ ﴿وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ﴾ وە خواش (بە دەسەڵات و زانینی)
لە پشتیانەوە دەوری داون ﴿٢٠﴾ ﴿بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ﴾ بەڵکو ئەوە (ی کە بەدرۆی دەزانن) قورئانێکی گەورەو
بەرێزە ﴿٢١﴾ ﴿فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ﴾ لە لەوحێکی پارێزراو دایە (کە پێی دەوترێت لوح المحفوظ) ﴿٢٢﴾

سورەتی ﴿ الطارق ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ﴾ سوێند بە ئاسمان و ئەوەی کە لەشەودا دەردەکەوێ (١) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ﴾
تۆ چوزانیت دەرکەوتووی شەو چی یە؟ (٢) ﴿النَّجْمُ الثَّاقِبُ﴾ ئەستێرەی درەخشانی تاریکی کون
کەرە (٣) ﴿إِن كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ﴾ (سوێند بەمانە) کەس نی یە کە چاودێرێکی بەسەرەوە نەبێ (٤)
﴿فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ مِمَّ خُلِقَ﴾ دەی با مرۆف سەرنج بدات کە لەچی دروست کراوە (٥) ﴿خُلِقَ مِن مَّاءٍ دَافِقٍ﴾
دروست کراوە لە ئاوێکی فڕێدراو (هەڵقولاو) (٦) ﴿يَخْرُجُ مِن بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ﴾ کە دەردەچێ لە
ناوەندی پشت (ی پیاو) و دانەی (پەراسووی) سنگی (ژن) ەوە (٧) ﴿إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ﴾ بەڕاستی خوا
بەدەسەلاتە لەسەر زیندوو کردنەوەی (٨) ﴿يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ﴾ لە ڕۆژێکدا کە هەرچی نهێنی هەیە ئاشکرا
دەکرێ (٩) ﴿فَمَا لَهُ مِن قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ﴾ ئەو بە هیچ شتێک ناتوانێ و نە پشتیوانێک (١٠) ﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ﴾
سوێند بە ئاسمانی خاوەن باران (١١) ﴿وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ﴾ وە بە زەوی خاوەن درز و قلیش (١٢)
﴿إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ە وتەی ڕاست و جیاکەرەوەیە (١٣) ﴿وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ﴾ وە گاڵتە نی
یە (١٤) ﴿إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا﴾ بێگومان بێ بڕواکان (پیلان دەگێڕن) و فێڵ دەکەن چوون فێڵ کردنێک (١٥)
﴿وَأَكِيدُ كَيْدًا﴾ وە منیش پیلان دەگێڕم (نەخشە دەکێشم لەهەرامبەر پیلانی ئەواندا) چوون پیلان
نەخشە کێشانێک (١٦) ﴿فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ﴾ ئەمجا (تۆش ئەی پێغەمبەر ﷺ) مۆڵەتی بێ بڕواکان
بدە ﴿أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا﴾ منیش کەمێک لێیان دەوەستم (پاشان دەبینێت چیان بەسەر دەهێنم بە
سزادانایان) (١٧)

سورەتی ﴿ الأعلى ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾ تەسبیحاتی پەروەردگاری هەرە بڵندت بکە (١) ﴿الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّىٰ﴾ ئەوەی (هەموو
شتێکی) دروست کردووە و ڕێک و پێکی کردووە (٢) ﴿وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ﴾ وە ئەوەی کە نەخشەی
کێشاوە (بۆ هەموو شتێک) ئەمجا شارەزای کردووە (٣) ﴿وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَىٰ﴾ وە ئەوەی کە لەوەڕی
دەرهێناوە (٤) ﴿فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَىٰ﴾ ئەمجا دەیکات بە پوشی ڕەشی داگەڕاو (٥) ﴿سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنسَىٰ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ قورئانت) بەسەردا دەخوێنەوە و هەرگیز بیرت ناچێتەوە (٦) ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾
مەگەر ئەوەی کە خوا بیەوێت ﴿إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ﴾ بێگومان ئەو بە هەموو شتێکی ئاشکرا و پەنهان
ئاگادارە (٧) ﴿وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَىٰ﴾ وە یارمەتیت دەدەین بۆ ڕێی ئاسان (٨) ﴿فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَىٰ﴾ ئەمجا
تۆش هەردەم ئامۆژگاری بکە ئەگەر سوودی گەیاند (٩) ﴿سَيَذَّكَّرُ مَن يَخْشَىٰ﴾ بێگومان ئەوەی لە خوا
ترسێ پەندی لێ وەردەگرێ (١٠)

﴿وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى﴾ وە ئەوەی زۆر خراپیش بێ خۆی لێ دوور دەخاتەوە (11) ﴿الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى﴾
ئەوەی دەچێتە ناو ئاگری هەرە گەورەوە (12) ﴿ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى﴾ لەپاشان نە دەمرێ تیدا
(تا ڕزگاری بێت) وە نە دەژی (تیدا بە ئاسایی) (13) ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى﴾ بەڕاستی سەرفراز بوو ئەوەی کە
خۆی پاك ڕاگرت (14) ﴿وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى﴾ وناوی پەروەردگاری خۆی دەبات و کەوتە نوێژ کردن
(وپاڕایەوە) (15) ﴿بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ بەڵکو ئێوە ژیانی دونیا هەڵئەبژێرن (16) ﴿وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى﴾
کەچی (ژیانی) دوا ڕۆژ باشتر و پایەدارترە (17) ﴿إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى﴾ بێ گومان ئەمەی
(کەباسکرا) لە نامەی پێشووەکاندایە (18) ﴿صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى﴾ نامەکانی ئیبراهیم و مووسا (19)

سوورەتی ﴿الْغَاشِيَة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ﴾ ئایا هەواڵی ڕۆژی دوایی (ڕۆژی داپۆشەرت) پێگەشتووە (1) ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ
خَاشِعَةٌ﴾ زۆر دەم و چاو لەو ڕۆژەدا ترساك و ڕیسواو شەرمەزارن (2) ﴿عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ﴾ هەوڵدەرێکی
ڕەنجەڕۆن (3) ﴿تَصْلَى نَارًا حَامِيَةً﴾ دەچنە ناو ئاگری هەرە گەرمەوە (4) ﴿تُسْقَى مِنْ عَيْنٍ آنِيَةٍ﴾ ئاو
دەدرێن لەسەرچاوەی کوڵ بەکوڵ و زۆر گەرم (5) ﴿لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ﴾ خۆراکیان هەر دڕکی
حوشتر خوراوی (ئاگرییە) (6) ﴿لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ﴾ نە قەڵەوی دەکات و نە برسێتی لا دەبات (7)
﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا پاراوە (جوان و گەشن) (8) ﴿لِسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ﴾ بە ڕازین
لە کۆششی خۆیان (9) ﴿فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ﴾ وان لە بەهەشتی بەرز و بڵندا (10) ﴿لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَاغِيَةً﴾ قسەی هیچ
وپوچی تێدا نابیستن (11) ﴿فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ﴾ تێدایەتی سەرچاوەی ڕەوان (12) ﴿فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ﴾ تێدایەتی
زۆر قەنەفە و تەختی بەرز (13) ﴿وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ﴾ وە پەرداخی دانراو (14) ﴿وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ﴾ وە پشتی
ڕیزکراو (15) ﴿وَزَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ﴾ وە قاڵی ڕاخراو لە هەموو لایەکەوە (16) ﴿أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ﴾ دەی
بۆ ورد نابنەوە لە حوشتر کە چۆن دروست کراوە (17) ﴿وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ﴾ وە بە ئاسمان کە چۆن
بەرز کراوەتەوە (18) ﴿وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ﴾ وە لە شاخەکان کە چۆن داکوتراون و دامەزرێنراون؟ (19)
﴿وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ﴾ وە لە زەوی کە چۆن ڕاخراوە (20) ﴿فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ﴾ کەوا تۆ
ئامۆژگاری بکە، تۆ هەر ئامۆژگاری کاریت (21) ﴿لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ﴾ تۆ دەسەڵاتدار نیت
بەسەریاندا (22)

﴿إِلَّا مَن تَوَلَّى وَكَفَرَ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە پشت هەڵکا و بێ بڕوا بێت (٢٣) ﴿فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ﴾
ئەوە خوا سزای دەدات بە سزای زۆر گەورە (٢٤) ﴿إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ﴾ بێگومان هەر بۆ لای ئێمەیە
گەڕانەوەیان (٢٥) ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ﴾ لە پاشان بەراستی لەسەر ئێمەیە لێ پرسینەوەیان (٢٦)

سوورەتی ﴿الْفَجْر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالْفَجْرِ﴾ سوێند بە بەرەبەیان (١) ﴿وَلَيَالٍ عَشْرٍ﴾ وە بە دە شەوی سەرەتای مانگ(ی ذي الحجة) (٢)
﴿وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ﴾ وە بە تاك و جووت (٣) ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ﴾ وە بە شەوگار کاتێك کە تێ دەپەڕێت (٤)
﴿هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِذِي حِجْرٍ﴾ ئایا ئەمانەی کە سوێندیان پێ خورا شایستەی سوێند پێ خواردن نین لای
کەسی تێگەیشتوو (٥) ﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ﴾ ئایا نابینیت کە پەروەردگاری تۆ چی کرد بە گەلی عاد
(٦) ﴿إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ﴾ وە بە هۆزی ئیرەم؟ خاوەنی پایە (و دەسەڵات) (٧) ﴿الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ﴾ کە
وێنەیان دروست نەکرابوو لە هەموو وڵاتدا (٨) ﴿وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ﴾ وە (چی کرد) بە گەلی
سەموود ئەوانەی کە (شاخی) بەردیان دەتاشی لە شیو و دۆڵەکاندا (٩) ﴿وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ﴾ وە فیرعەونی
خاوەن سنگی زۆر (وەك ئەهرامەکان، کە وەك سنگ چوون بە زەویدا) (١٠) ﴿الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ﴾
ئەوانەی کە یاخی بوون لە وڵاتدا (١١) ﴿فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ﴾ وە زۆریان خراپە تێدا کرد (١٢)
﴿فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ﴾ ئەمجا پەروەردگاری تۆ دایگرتن بە قامچی سزا (١٣) ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ﴾
بەڕاستی پەروەردگاری تۆ لە کەمینی ستەمکاراندایە (١٤) ﴿فَأَمَّا الْإِنسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ﴾ جا کاتێك
کە خوا ئادەمی تاقی کردەوە ﴿فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ﴾ و ڕێزی گرت و نازو نیعمەتی بەسەردا ڕشت
﴿فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ﴾ ئەوە دەڵێ پەروەردگارم ڕێزی گرتووم (١٥) ﴿وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ﴾ وە ئەگەر
تاقی کردەوەو ڕزقی کەم پێدا ﴿فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ﴾ ئەوسا دەڵێ پەروەردگارم ڕیسوای کردووم (١٦)
﴿كَلَّا﴾ بەو جۆرە نییە (کە ئێوە بیری لێ دەکەنەوە) ﴿بَل لَّا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ﴾ بەڵکو ئێوە ڕێزی هەتیو
ناگرن (١٧) ﴿وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ﴾ وە هانی یەکتری نادەن لەسەر خواردنەپێدان (و بەخێو
کردنی) هەژاران (١٨) ﴿وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا﴾ (بەڵکو سەرەڕای ئەمەش بەشە) میراتی (بەشداران)
هەمووی (بە هەڵپە) دەخۆن (١٩) ﴿وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا﴾ وە ماڵ و سامانتان خۆش دەوێت بە خۆش
ویستنێکی زۆر (٢٠) ﴿كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا﴾ نابێ وابکەن! کاتێك کە زەوی بە توندی درا بەیەکدا و
پارە پارە کرا (٢١) ﴿وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا﴾ (لە ڕۆژی دواییدا) پەروەردگارت دێت (بۆ لێپرسینەوەی
خەڵکی، هاتنێك شیاوی زاتی خۆی بێت، بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، وە
چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خودا خۆی دەزانێت) وە فریشتەکانیش پۆل پۆل دێن (٢٢)

﴿وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ﴾ وە لەو ڕۆژەدا دۆزەخ دەهێنرێت (بۆ ساحەی مەحشەر) ﴿يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ
الْإِنسَانُ﴾ لەو ڕۆژەدا ئینسان (کردەوەی خۆی) بیر دەکەوێتەوە ﴿وَأَنَّىٰ لَهُ الذِّكْرَىٰ﴾ بەڵام ئەو
بیرکەوتنەوەیە چ سوودێك بەو دەگەیەنێت؟ (٢٣) ﴿يَقُولُ يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي﴾ (ئەمجا بە داخەوە) دەڵێ
خۆزگە لە دونیادا کاری چاکم پێش بخستایە بۆ ئەم ژیانەم (٢٤) ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ﴾ ئەمجا
لەو ڕۆژەدا کەس سزای کەس نادات وەکو سزای خوا (٢٥) ﴿وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ﴾ وە کەس کەلەبچەی
کەس ناکات وەکو کەلەبچە کردنی خوا (بۆ بێ باوەڕان) (٢٦) ﴿يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ﴾ (لەو ڕۆژەدا
بە خوا پەرست دەوترێت) ئەی نەفسی بە ئارام (٢٧) ﴿ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً﴾ بگەڕێرەوە بۆ لای
پەروەردگاری خۆت بە ڕەزامەندی و لێ ڕازی بوون (٢٨) ﴿فَادْخُلِي فِي عِبَادِي﴾ ئەمجا بچۆرە ناو بەندە
چاکەکانمەوە (٢٩) ﴿وَادْخُلِي جَنَّتِي﴾ و بچۆرە ناو بەهەشتی منەوە (٣٠)

سوورەتی ﴿البلد﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَا أُقْسِمُ بِهَٰذَا الْبَلَدِ﴾ سوێند بەم شارە (کە مەککەیە) (١) ﴿وَأَنتَ حِلٌّ بِهَٰذَا الْبَلَدِ﴾ وە تۆ لەو شارەدا
نیشتەجێی (کە ئازاردانی تۆی تێدا بڕیار دراوە) (٢) ﴿وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ﴾ وە سوێند بە باوك (بە ئادەم)
و ئەوەی کە لێی کەوتۆتەوە (٣) ﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي كَبَدٍ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئادەمیمان دروست
کردووە هەمیشە لە ڕەنج و کێشە و ناڕەحەتیدایە (٤) ﴿أَيَحْسَبُ أَن لَّن يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ﴾ ئایا وا دەزانێ کە
کەس دەسەڵاتی بەسەریدا نییە (٥) ﴿يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُّبَدًا﴾ (بەفیزەوە) دەڵێ ماڵێکی زۆرم لەناو داوە و
بەخشیوە (٦) ﴿أَيَحْسَبُ أَن لَّمْ يَرَهُ أَحَدٌ﴾ ئایا وا دەزانێ کە کەس نەیدیوە (٧) ﴿أَلَمْ نَجْعَل لَّهُ عَيْنَيْنِ﴾ ئایا دوو
چاومان نەداوەتێ (٨) ﴿وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ﴾ وە زمانێك و دوو لێومان پێ نەداوە؟ (٩) ﴿وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ﴾
وە ڕێی چاك و خراپمان پیشان داوە (١٠) ﴿فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ﴾ کەچی هێشتا (زۆرێك لە خەڵکی)
پەلاماری پلەی سەختی نەداوە (١١) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ﴾ تۆ چوزانیت پلەی سەخت کامەیە (١٢)
﴿فَكُّ رَقَبَةٍ﴾ ئازاد کردنی کۆیلەیە (١٣) ﴿أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ﴾ و نان دانە لە ڕۆژی گرانی و برسێتی دا (١٤)
﴿يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ﴾ بە هەتیوی خزم (١٥) ﴿أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ﴾ یا بە هەژاری خاکە سەر (کەفتەکار) (١٦)
﴿ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ سەرەڕای ئەمانەش لەو کەسانە بێ کە بڕوایان هێنابێ ﴿وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ﴾
وە ئامۆژگاری یەکتریان کردبێ بە ئارامگرتن ﴿وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ﴾ و ئامۆژگاری یەکتریان کردبێ بە
بەزەیی و میهرەبانی (١٧) ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی دەستی ڕاستن (١٨)

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون بە موعجیزە و نیشانەکانی ئێمە ئەوانە هاوەڵانی دەستی چەپن (١٩) ﴿عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ﴾ دایگرتوون ئاگری دەرگا داخراو (٢٠)

سووڕەتی ﴿الشَّمْسِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا﴾ سوێند بەخۆر و ڕووناکییەکەی (١) ﴿وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا﴾ وەسوێند بەمانگ کەدوو بەدوای ئەو هەڵدێ (٢) ﴿وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا﴾ وە سوێند بە ڕۆژ کاتێ کەخۆر دەردەخات (٣) ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا﴾ وە سوێند بەشەو کەخۆر دادەپۆشێ (٤) ﴿وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا﴾ وەسوێند بە ئاسمان و بەوەی دروستی کردووە (٥) ﴿وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا﴾ وەسوێند بە زەوی و ئەوەی ڕای خستووە (٦) ﴿وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا﴾ وە سوێند بە نەفسی ئادەمی و ئەو زاتەیشی کە ڕێک و پێک بەدیهێناوە (٧) ﴿فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا﴾ ئەمجا ڕێگای چەوت وخراپ وچاک و خواپەرستیشی پیشاندا (٨) ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا﴾ (سوێند بە هەموو ئەوانە) بەڕاستی ڕزگاری بوو ئەو کەسەی کە نەفسی خۆی پاک کردەوە (٩) ﴿وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا﴾ بێگومان ناهومێد بوو ئەو کەسەی کە نەفسی خۆی (بە گوناه) ون و تاوانبار کرد (١٠) ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا﴾ بڕوای نەهێنا هۆزی سەموود بەهۆی سەرکەشی یانەوە (١١) ﴿إِذِ انْبَعَثَ أَشْقَاهَا﴾ کاتێک کە خراپترینیان هەستایەوە (بۆ سەربڕینی حوشترەکە) (١٢) ﴿فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا﴾ ئەمجا پێغەمبەرەکەی خوا (صالح علیه السلام) پێی وتن واز بهێنن لەم حوشتری خوایە و نۆرە ئاوەکەی (١٣) ﴿فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا﴾ کەچی بڕوایان پێ نەکرد و حوشترەکەیان سەر بڕی ﴿فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ فَسَوَّاهَا﴾ ئەمجا پەروەردگاری ئەوان سزای ڕشت بەسەریاندا بەهۆی گوناهەکانیانەوە و تەختی کردن (١٤) ﴿وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا﴾ وە (خوا) ناترسی لە پاشەڕۆژی ئەم (تۆڵە لێ سەندنەیان) (١٥)

سووڕەتی ﴿اللَّيْلِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ﴾ سوێند بەشەو کاتێک کە (زەوی) دادەپۆشێ (١) ﴿وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ﴾ وە بەڕۆژ کاتێ کە ڕووناک دەبێتەوە (٢) ﴿وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنْثَىٰ﴾ وە بەو زاتەی کە نێر و مێی دروست کردوە (٣) ﴿إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ﴾ بەڕاستی هەوڵ و کۆششی ئێوە جۆراو جۆرە (٤) ﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی (ماڵ) ببەخشێ و لەخوا بترسێت و پارێزکار بێت (٥) ﴿وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ﴾ وە بڕوای بێ بەوەی زۆر چاکە (لا اله الا الله یا بەهەشت) (٦) ﴿فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ﴾ ئەوە بێگومان یارمەتی دەدەین بۆ ڕێی ئاسان (کە چاکەیە) (٧) ﴿وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ﴾ وە ئەو کەسەی ڕژدی بکات (لەماڵ بەخشین) وخۆی بێ نیاز بزانێ (لە پاداشتی پەروەردگاری) (٨) ﴿وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ﴾ وە بڕوای نەبێ بەچاکە (کە لا اله الا الله یە یان بەهەشت) (٩)

﴿فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَىٰ﴾ ئەوە بێگومان ڕێی سەختی بۆ ئاسان دەکەین (١٠) ﴿وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّىٰ﴾ وە
سەروەت و سامانەکەی قازانجی بۆ ناگەیەنێ کاتێک کە بیا دەچێ (١١) ﴿إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَىٰ﴾ بەڕاستی
لەسەر ئێمەیە ڕێنموونی (١٢) ﴿وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَىٰ﴾ وە هەردوو جیهان هی ئێمەیە (١٣) ﴿فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا
تَلَظَّىٰ﴾ من ئێوەم ترساند بە ئاگرێکی بڵێسەدار (کە دۆزەخە) (١٤) ﴿لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى﴾ کەس ناچێتە
ناو دۆزەخەوە خراپترین کەس نەبێت (١٥) ﴿الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ ئەو کەسەی کە بڕوای نەبێ و پشتی
هەڵکردبێ (لە ئایینی ڕاست) (١٦) ﴿وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى﴾ وە لێی دوور دەخرێتەوە پارێزکارترین
کەس (١٧) ﴿الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّىٰ﴾ ئەوەی ماڵی خۆی دەبەخشێ تا (دڵ و دەروونی) پاک بێتەوە (١٨) ﴿وَمَا
لِأَحَدٍ عِندَهُ مِن نِّعْمَةٍ تُجْزَىٰ﴾ لە کاتێکدا کەس چاکەیەکی وای بەسەریەوە نیە کە پاداشت بدرێتەوە (١٩)
﴿إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَىٰ﴾ تەنها مەبەستی ڕەزامەندی پەروەردگاری بەرز و بڵندە (٢٠) ﴿وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ﴾
سوێند بەخوا (ئەو کەسەی وابێت) لەمەولا ڕازی دەبێ (بە پاداشتی دوا ڕۆژ) (٢١)

سورەتی ﴿الضُّحَىٰ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالضُّحَىٰ﴾ سوێند بە چێشتەنگاو (١) ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ﴾ وە سوێند بە شەو کاتێک کە ئارام دەگرێ
(بێدەنگیەوە) (٢) ﴿مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ﴾ پەروەردگارت وازی لێ نەهێناویت و لێت دڵگیر نەبووە
(ئەی موحەممەد ﷺ) (٣) ﴿وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ﴾ وە (پاداشتی) دوا ڕۆژ بۆ تۆ چاکترە لە
دونیا (٤) ﴿وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ﴾ سوێند بەخوا لەمەولا پەروەردگارت ئەوەندەت پێ
دەبەخشێ کە ڕازی بیت (٥) ﴿أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ﴾ ئایا تۆی نەدیی بە هەتیوی و حەواندیتیەوە (٦)
﴿وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ﴾ وە تۆی نەدیی بە سەرلێشێواوی و ڕێنموونی کردییت (٧) ﴿وَوَجَدَكَ
عَائِلًا فَأَغْنَىٰ﴾ وە ئایا تۆی نەدیی بە هەژاری و دەوڵەمەندی کردییت (٨) ﴿فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ﴾
کەواتە (تۆش) هەتیو مەچەوسێنەرەوە (٩) ﴿وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ﴾ وە هەڵمەشێ بە پرسیارکەر
(هەژار و سواڵکەر) دا (١٠) ﴿وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ﴾ وە نیعمەت و بەخششی پەروەردگارت دەربخە
(بەیارمەتیدانی هەژاران) (١١)

سورەتی ﴿الشَّرْحِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ﴾ ئایا سنگمان بۆ ئاسوودەو گوشاد نەکردییت (١) ﴿وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ﴾
وە دامان گرت لێت ئەو بارە گرانەی (٢)

﴿الَّذِي أَنقَضَ ظَهْرَكَ﴾ کە پشتی زۆر قورس کردبوویت (٣) ﴿وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ﴾ وە ناوو ناوبانگمان
بۆ بەرز کردیتەوە (٤) ﴿فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾ بەڕاستی لەگەڵ هەموو تەنگانەیەکدا خۆشی و ئاسانی
دێت (٥) ﴿إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾ بێگومان لەگەڵ هەموو تەنگانەیەکدا خۆشی و ئاسانی دێت (٦)
﴿فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ﴾ ئەمجا کە لە کارێک بوویتەوە، خۆت ماندوو بکە (بە کارێکی تری چاکەوە) (٧)
﴿وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَب﴾ وە هەر لە پەروەردگارت پاڕێرەوە (بۆ کارەکانت) (٨)

سوورەتی ﴿ التين ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ﴾ سوێند بە هەنجیر و زەیتون (١) ﴿وَطُورِ سِينِينَ﴾ وە سوێند بە طووری سینا (٢)
﴿وَهَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ﴾ وە بەم شاری ئارام و بێ ترسە (کە مەککەیە) (٣) ﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی مرۆڤمان دروست کرد لە جوانترین شێوەدا (٤) ﴿ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ﴾ بە
پاشان (ئەگەر بێ باوەڕبێ) دەیکەین بە پەستتریی هەموو پەستێک (٥) ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
جگە لەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ﴾ بۆ ئەوان هەیە
پاداشتی بەردەوام (٦) ﴿فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ﴾ جا ئیتر چی بێ باوەڕت دەکات بە ڕۆژی دوایی (٧)
﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ﴾ ئایا خوا فەرمان ڕەواترینی هەموو فەرمان ڕەواکان نییە ؟ (٨)

سوورەتی ﴿ العلق ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنە بە ناوی پەروەردگارتەوە کە هەموو
شتێکی دروست کردووە (١) ﴿خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ﴾ مرۆڤی دروست کردووە لە خوێنێکی بەستوو (٢)
﴿اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ﴾ بخوێنە، پەروەردگاری تۆ (لە هەموو کەس) بەخشندەترە (٣) ﴿الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ﴾
ئەوەی کە (مرۆڤی) فێر (ی نووسین) کردووە بە قەڵەم (٤) ﴿عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾ مرۆڤی فێر کردووە
بەو شتانەی کە نەی دەزانی (٥) ﴿كَلَّا إِنَّ الْإِنسَانَ لَيَطْغَىٰ﴾ نە (وانیە) بەڕاستی مرۆڤ یاخی دەبێت (٦)
﴿أَن رَّآهُ اسْتَغْنَىٰ﴾ کە خۆی بینی دەوڵەمەند بووە (٧) ﴿إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ﴾ بێگومان هەر بۆ لای
پەروەردگاری تۆیە گەڕانەوە (٨) ﴿أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ﴾ ئایا بینیت ئەو کەسەی کە جڵەوگیریی ئەکات
(٩) ﴿عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ﴾ لە بەندەیەک کە نوێژ دەکات ؟ (١٠) ﴿أَرَأَيْتَ إِن كَانَ عَلَى الْهُدَىٰ﴾ ئایا پێم بڵێ ئەگەر (ئەو
کەسە) لەسەر ڕێی ڕاست بووایە (١١) ﴿أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ﴾ یان فەرمانی بدایە بە پارێزکاریی و لەخوا ترسان
(باشتر نەبوو) (١٢)

﴿أَرَأَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ ئایا پێت ئەگەر بڕوای (بە ئایینی ڕاست) نەبێت و پشتی لێ هەڵکات (زۆر کاری
دەبێ) ﴿١٣﴾ ﴿أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ﴾ ئایا نەی زانیوە کەخوا دەی بینێ ﴿١٤﴾ ﴿كَلَّا لَئِن لَّمْ يَنتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ﴾
و نیە (کە بیری لێ دەکاتەوە) بە ڕاستی ئەگەر واز نەهێنێ ڕای دەکێشین (بە قژی) پێشەسەری ﴿١٥﴾
﴿نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ﴾ پێشەسەرێکی درۆزنی بە هەڵەدا چوو ﴿١٦﴾ ﴿فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ﴾ ئەمجا با ئەو بانگی
هاوڕێکانی خۆی بکات ﴿١٧﴾ ﴿سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ﴾ ئێمەش بانگی فریشتەی زەبر بە دەست دەکەین ﴿١٨﴾
﴿كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِب ۩﴾ نەخێر بە گوێ ی (ئەو کەسانە) مەکە، وە کڕنووش بەرەو (لەخوا)
نزیک بکەوەرەوە ﴿١٩﴾

سورەتی ﴿ الْقَدْر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ﴾ بێگومان ئێمە قورئانمان ناردە خوارەوە لەشەوی بەقەدرو بەڕێزدا ﴿١﴾
﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ﴾ تۆ چوزانیت کە شەوی بەقەدرو ڕێز چی یە ﴿٢﴾ ﴿لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾
شەوی بەقەدرو ڕێز چاکترە لە (خێری) هەزار مانگ ﴿٣﴾ ﴿تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا﴾ لەو شەوەدا فریشتە
و جیبریلیش لە ناویاندا دێنە خوارەوە ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ﴾ بەفەرمانی پەروەردگاریان لەهەموو
کاروبارێکدا ﴿٤﴾ ﴿سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ﴾ ئەو شەوە (کاتی) هێمنی و ئاشتی دەبێ تا هەڵاتنی
سپیدەی بەیان ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ الْبَيِّنَة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ لە خاوەن نامە و ﴿وَالْمُشْرِكِينَ﴾ بت
پەرستان ﴿مُنفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ﴾ دەستیان هەڵنەگرت (لەو بێ بڕوایی یە) تا نیشانە ڕوونەکەیان بۆ
هات ﴿١﴾ ﴿رَسُولٌ مِّنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُّطَهَّرَةً﴾ (کە ئەویش) پێغەمبەرێکە لە خواوە چەند پەڕەیەکی پاکیان
(بەسەردا) دەخوێنێتەوە ﴿٢﴾ ﴿فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ﴾ کە تیایدایە چەند نووسراو (سورەت) ێکی بەنرخ ﴿٣﴾
﴿وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە جیانەبوونەوە ئەوانەی کە پەیامیان بۆ هاتبوو ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ﴾
دوای ئەوە نەبێ کە نیشانە ڕوونەکەیان بۆ هات (کە پێغەمبەری ئیسلامە) ﴿٤﴾ ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا
اللَّهَ﴾ (لەگەڵ ئەوەشدا) کە فەرمانیان پێ نەدرا بوو مەگەر بەوەی کە پەرستشی خوا بکەن
﴿مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾ بەدڵسۆزی ملکەچی بۆ بکەن و خۆیان بە دوور بگرن لە هەموو بیرو
باوەڕێکی خوارو خێچ ﴿وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ﴾ وە نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَذَٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ﴾
وە ئەمەیە ئایینی ڕاست ﴿٥﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوابوون لە خاوەن پەیام و بت
پەرستەکان ﴿فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ لە ئاگری دۆزەخدان، تێیدا دەمێنەوە بە هەمیشەیی ﴿أُولَٰئِكَ هُمْ
شَرُّ الْبَرِيَّةِ﴾ ئا ئەوانە خراپترینی هەموو دروست کراوێکن ٦ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
بەڕاستی ئەوانەی کە بڕوایان هێنا و کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ﴾ ئا ئەوانە چاکترینی
هەموو دروستکراوێکن ٧ ﴿جَزَاؤُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ پاداشتی ئەوان لای پەروەردگاریان
بەهەشتێکە جێی دانیشتن و مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان بەژێریاندا
دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ تێیدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی، خوایش لێیان ڕازی بووە ﴿وَرَضُوا
عَنْهُ﴾ وە ئەوانیش لەخوا ڕازی بوون ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ﴾ ئەمە بۆ کەسێکە کە لە خوا بترسێ ٨

سوورەتی ﴿الزلزلة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا﴾ کاتێک زەوی هاتە لەرزە بەلەرزینی خۆی ١ ﴿وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا﴾
وە زەوی هەرچی شتی قورس و گرانی (تێدا) هەیە هەمووی فڕێ دایە دەرەوە ٢ ﴿وَقَالَ الْإِنسَانُ مَا لَهَا﴾
وە مرۆڤ لەو ڕۆژەدا دەڵێ ئەوە زەوی چی یەتی؟ ٣ ﴿يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا﴾ لەو ڕۆژەدا (زەوی)
دەنگ و باسی خۆی دەگێڕێتەوە ٤ ﴿بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا﴾ کە پەروەردگاری تۆ (وای) وەحی بۆ کردوە
٥ ﴿يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا﴾ لەو ڕۆژەدا خەڵکی دەردەچن بەپەراگەندە و بەشێوی ﴿لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ﴾
تا (پاداشتی) کردەوەی خۆیان پیشان بدرێ ٦ ﴿فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێک بە
ئەندازەی هەرە وردیلەیەک چاکەی کردبێ دەیبینێتەوە ٧ ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ﴾ وە هەر
کەسێک بە ئەندازەی هەرە وردیلەیەک خراپەی کردبێ دەی بینێتەوە ٨

سوورەتی ﴿العاديات﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا﴾ سوێند بە ئەسپانی تاودەر (کە دەپرمێن) چۆن پرمەیەک (لەکاتی غەزاکردندا) ١
﴿فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا﴾ وە سوێند بە ئاگر هەڵگیرسێنەران لەبەرد بە نالی سمیان ٢ ﴿فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا﴾
وە سوێند بە (ئەسپانی) هێرش بەران لە بەیانیاندا ٣ ﴿فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا﴾ کە بەو تەپ و تۆز هەڵدەستێنن ٤
﴿فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا﴾ وە بەو تەپ و تۆزەوە خۆیان دەکەن بە ناوەڕاستی کۆمەڵی دوژمندا ٥

﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ﴾ بەڕاستی مرۆڤ بۆ پەروەردگاری ناسوپاسە ﴿٦﴾ ﴿وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ﴾ وە
بێگومان خۆی لەسەر ئەم ناسوپاسی یە شایەتە ﴿٧﴾ ﴿وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ﴾ وە بەڕاستی مرۆڤ بۆ
خۆشەویستی ماڵی دونیا زۆر بەگیرە ﴿٨﴾ ﴿أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ﴾ دەی ئایا نازانێ کاتێک کە
مردووی ناو گۆڕەکان زیندوو کرانەوە و (هێنرانە دەرەوە) ﴿٩﴾ ﴿وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ﴾ وە ئاشکرا بوو
هەرچی ڕازی ناو دڵانە ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ﴾ بێگومان پەروەردگاریان لەو ڕۆژەدا ئاگادارە
بە کردەوەیان ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ القارعة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْقَارِعَةُ﴾ ڕۆژی داچڵەکێنەر (ناوە بۆ ڕۆژی قیامەت) ﴿١﴾ ﴿مَا الْقَارِعَةُ﴾ ئاخۆ چۆن بێ ئەو ڕۆژە؟!
﴿٢﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ﴾ تۆ چووزانیت ئەو ڕۆژە چی یە ﴿٣﴾ ﴿يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ﴾
ڕۆژێکە خەڵکی وەک پەپوولەی پەراگەندە بڵاودەبنەوە ﴿٤﴾ ﴿وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنفُوشِ﴾
وە شاخەکان وەک خووری شیکراویان لێ دێت ﴿٥﴾ ﴿فَأَمَّا مَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ﴾ ئەمجا ئەوەی
کێشی (چاکەکانی) قورس و گران بێ ﴿٦﴾ ﴿فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ﴾ ئەوە ئەو کەسە لە گوزەرانێکی
پەسەندا ئەبێ ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ﴾ وە ئەوەی کێشی (چاکەکانی) سووک بێ ﴿٨﴾ ﴿فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ﴾
ئەوە جێی ئەو (هاویە) یە ﴿٩﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَهْ﴾ تۆ چووزانیت (هاویە) چی یە ﴿١٠﴾ ﴿نَارٌ
حَامِيَةٌ﴾ ئاگرێکی هەڵگیرساوە ﴿١١﴾

سورەتی ﴿ التكاثر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ﴾ ئێوەی بێ ئاگ کردووە شانازیتان بە زۆریی سەروەت و سامانەوە ﴿١﴾ ﴿حَتَّىٰ زُرْتُمُ
الْمَقَابِرَ﴾ تا دەمرن و دەچن بۆ گۆڕستان ﴿٢﴾ ﴿كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ وا نەکەن لەمەولا دەزانن ﴿٣﴾ ﴿ثُمَّ
كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ دووبارە وا نەکەن لەمەولا دەزانن ﴿٤﴾ ﴿كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ﴾ وا نی یە (وەکو خۆتان
دەیزانن) ئەگەر (ئەنجامی خۆتان) بزانیایە بەدڵنیایی یەوە (وا بێ ئاگا نەدەبوون) ﴿٥﴾ ﴿لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ﴾
سوێند بەخوا بێگومان دۆزەخ دەبینن ﴿٦﴾ ﴿ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ﴾ دووبارە سوێند بەخوا دڵنیا بن
بە چاوی ڕاستەقینەی دەبینن ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾ لە پاشان سوێند بەخوا لەو ڕۆژەدا (لەسەر
هەموو ئەو نیعمەتێک کە خوا پێی دابوون لە دونیادا) لێپرسینەوەتان لەگەڵدا دەکرێت ﴿٨﴾

سوره‌تی ﴿ الْعَصْرِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿وَالْعَصْرِ﴾ سوێند به‌ کات (١) ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ﴾ بێگومان هه‌موو خه‌ڵکی له‌ زیانه‌دان (٢)
﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ جگه‌ له‌وانه‌ی که‌ بڕوایان هێناوه‌ و ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ کرده‌وه‌ چاکه‌کانیان
کردبێت ﴿وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ﴾ وه‌ ئامۆژگاریی یه‌کتریان کردبێ به‌ ئایینی ڕاست (وه‌ده‌ست پێوه‌گرتنی
وکارکردن به‌فه‌رمانه‌کانی خودا) ﴿وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ﴾ وه‌ ئامۆژگاری یه‌کتریان کردبێت به‌ ئارامگرتن
(له‌سه‌ر په‌رستن و به‌ندایه‌تی خودا) (٣)

سوره‌تی ﴿ الْهُمَزَةِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ﴾ سزا و له‌ناوچوون بۆ هه‌موو ته‌شه‌ر گرێکی به‌دگۆ (عه‌یب گرێکی
تانه‌ده‌ر) (١) ﴿الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ﴾ ئه‌وه‌ی که‌ هه‌ر ماڵ و سامان کۆ ده‌کاته‌وه‌ و ده‌یژمێری (٢)
﴿يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ﴾ وا ده‌زانێ که‌ ماڵه‌که‌ی هه‌ر ده‌یهێڵێته‌وه‌ (٣) ﴿كَلَّا لَيُنبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ﴾ نەخێر
وانی یه‌، بێگومان فڕێ ده‌درێته‌ ناو ئاگرێکی تێکشکێنه‌ره‌وه‌ (٤) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ﴾ تۆ چووزانیت
ئه‌و ئاگره‌ چی یه‌ (٥) ﴿نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ﴾ ئاگرێکی تاوه‌دراوی خوایی یه‌ (٦) ﴿الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ﴾ که‌
دێ به‌سه‌ر دڵاندا (هه‌ورووژم ده‌باته‌ سه‌ر دڵان) (٧) ﴿إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ﴾ بێگومان ئه‌و ئاگره‌ داخراوه‌
له‌سه‌ریان (و ده‌رچوونیان نی یه‌) (٨) ﴿فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ﴾ (زنجیر کراون) له‌ناو چه‌ند کۆڵه‌کێکی ڕاکشاودا
(به‌ستراونه‌ته‌وه‌ به‌چه‌ند ستوونێکی به‌رز و بڵنده‌وه‌) (٩)

سوره‌تی ﴿ الْفِيلِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ﴾ ئایا نه‌ت بینی که‌ په‌روه‌ردگارت چی کرد به‌ خاوه‌ن فیله‌کان
(به‌ ئه‌بره‌هه‌ و له‌شکره‌که‌ی که‌ ویستی که‌عبه‌ی پیرۆز بڕووخێنێت)؟ (١) ﴿أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي
تَضْلِيلٍ﴾ ئایا فرو فێڵه‌که‌یانی پووچه‌ڵ نه‌کرده‌وه‌ (٢) ﴿وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ﴾ وه‌ ناردیه‌ سه‌ریان باڵنده‌ی
زۆر پۆل پۆل (٣) ﴿تَرْمِيهِم بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ﴾ به‌رد بارانیان ده‌کردن به‌ ورده‌ ڕیخی گڵین (٤) ﴿فَجَعَلَهُمْ
كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ﴾ سه‌رئه‌نجام (له‌شکره‌که‌ی ئه‌بره‌هه‌ی) وه‌ك كای خوراوی لێ کرد (٥)

سورەتی ﴿ قریش ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ﴾ (لەشکری ئەبرەهەی لە ناو بردو تەفرو توونای کردن) لەبەر خوگری قورەیش ١ ﴿إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ﴾ خوگربیان بە هاتوو چۆی زستانان (بۆ یەمەن) و هاوینان (بۆ شام) واتە (تا لێی یان تێك نەچێ) ٢ ﴿فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَٰذَا الْبَيْتِ﴾ دەی با (قورەیش لەبەرامبەر ئەم هەموو بار و بیمەتەدا) خاوەنی ئەم ماڵە (کەعبەی پیرۆز) بپەرستن ٣ ﴿الَّذِي أَطْعَمَهُم مِّن جُوعٍ﴾ ئەو زاتەی کە لەبرسێتیەکی یەکجار توند (ڕزگاری کردن و) خواردنی پێبەخشین ﴿وَآمَنَهُم مِّنْ خَوْفٍ﴾ وە دڵنیای کردن لە ترس و بیمێکی گەورە و (پاراستنی) ٤

سورەتی ﴿ الماعون ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ﴾ ئایا دیت ئەو کەسەی کە بڕوای بە ئایینی نیە؟ ١ ﴿فَذَٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ﴾ ئەوە کەسێکە کە پاڵ بە هەتیوەوە دەنێ ٢ ﴿وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ﴾ وە هانی خەڵکی نادات بۆ خواردەمەنی دان بە هەژاران ٣ ﴿فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ﴾ ئەمجا وەی بۆ نوێژکەران ٤ ﴿الَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ﴾ ئەوانەی کە لە نوێژەکەیان بێ ئاگان ٥ ﴿الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ﴾ ئەوانەی کە ڕوپامایی دەکەن ٦ ﴿وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ﴾ وە یارمەتی خەڵك نادەن (هەموو چاکەیەك دەگرنەوە لە خەڵکی) ٧

سورەتی ﴿ الكوثر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ﴾ بێگومان ئێمە پێمان بەخشیت خێری زۆر گەورە و بەبەر لە دونیا و دواڕۆژدا (لەو خێرە گەورانەش ڕووباری کەوسەرە لەبەهەشتدا) ١ ﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ﴾ دەی کەواتە نوێژ بکە بۆ پەروەردگارت وە قوربانی سەر ببڕە ٢ ﴿إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ﴾ بێگومان هەر ناحەزت دوابڕاوە (ئەی موحەممەد ﷺ) ٣

سورەتی ﴿ الكافرون ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بلێ: ئەی بێ بڕوایینە ﴿١﴾ ﴿لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ﴾ من
ئەو (بتانە) ناپەرستم کە ئێوە دەیپەرستن ﴿٢﴾ ﴿وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ وە ئێوەش ئەو (خوایە) ناپەرستن
کە من ئەی پەرستم ﴿٣﴾ ﴿وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ﴾ وەمن ئەو خواپەرستی بە ناکەم کە ئێوە دەیکەن ﴿٤﴾
﴿وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ وە ئێوەش ئەو خواپەرستی یە ناکەن کە من دەیکەم ﴿٥﴾ ﴿لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ﴾
ئایینی خۆتان بۆ خۆتان و ئایینی خۆم بۆ خۆم ﴿٦﴾

سورەتی ﴿ النصر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ﴾ کاتێك کە یارمەتی و کۆمەکی خوا هات ﴿وَالْفَتْحُ﴾ لەگەڵ سەرکەوتن
(شاری مەککە ئازاد کرا) ﴿١﴾ ﴿وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا﴾ وە خەڵکت دیی کە
پۆل پۆل دێنە سەر ئایینی خواوە ﴿٢﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ﴾ ئەوسا بە سوپاس و ستایشی
پەروەردگارت تەسبیحاتی ئەو بکە وداوای لێخۆشبوونی لێ بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا﴾ چونکە
بێگومان ئەو زۆر گێڕاکەری پەشیمانی یە ﴿٣﴾

سورەتی ﴿ المسد ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ﴾ لەناوچێ هەردوو دەستی ئەبولەهەب وە لە ناویش چوو ﴿١﴾
﴿مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ﴾ سوودی پێ نەگەیاند دارایی یەکەی و ئەوەی کە کردی (لە دوژمنایەتی
پێغەمبەر ﷺ) ﴿٢﴾ ﴿سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ﴾ بێگومان لەمەولا دەچێتە ناو ئاگری بڵێسەدار ﴿٣﴾
﴿وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ﴾ وە ژنەکەیشی، کە هەڵگری دار و دڕك بوو (بۆ ئازاردانی پێغەمبەر ﷺ)
﴿٤﴾ ﴿فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ﴾ هەمیشە گوریسێکی بادراو (لەپەلی خورمایی ئاگرین) و لە
گەردنیدا ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ الإخلاص ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەر ئەو (الله) یە خوای تاك و تەنیا ﴿١﴾ ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾
ئەو خوایەی بێ یار و جێی پشت و ئومێدە ﴿٢﴾ ﴿لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ﴾ کەسی لێ نەبووە و لە کەس نەبووە ﴿٣﴾
﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ وە هەرگیز هیچ کەس هاوشێوە و هاوتای ئەو نی یە ﴿٤﴾

سورەتی ﴿ الفلق ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: پەنا دەگرم بە دروست کەری بووەوەر
(بەپەروەردگاری بەرەبەیان) ﴿١﴾ ﴿مِن شَرِّ مَا خَلَقَ﴾ لە زیانی ئەوەی کە دروستی کردووە ﴿٢﴾
﴿وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ﴾ وە لە زیانی تاریکی کاتێك کە دادێت ﴿٣﴾ ﴿وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ﴾
وە لە زیان و خراپەی (جادووگەران) کەپف دەکەن و دەرزوو گرێ دەدەن و فووی پیدا دەکەن ﴿٤﴾
﴿وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾ وە لە زیانی بەخیل و حەسوود کاتێك کە حەسوودی دەبات ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ الناس ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: پەنا دەگرم بە پەروەردگاری خەڵکی
﴿١﴾ ﴿مَلِكِ النَّاسِ﴾ بەپادشای خەڵکی ﴿٢﴾ ﴿إِلَٰهِ النَّاسِ﴾ بەپەرستراوی خەڵکی ﴿٣﴾
﴿مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ﴾ لەزیان و شەڕی وەسوەسەپەیداکەر (کە کاتێك ناوی خودا بیربێت) خۆی
پەنهان دەکات ﴿٤﴾ ﴿الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ﴾ ئەوەی کە وەسوەسە ئەخاتە دڵی خەڵکیەوە ﴿٥﴾
﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ﴾ لە جنۆکە و لە ئادەمیزاد ﴿٦﴾

فهرس أسماء السور وبيان المكي والمدني منها

پێرستی ناوەڕۆکی سوورەتەکان لەگەڵ بەیان و ڕوونکردنەوەی مەککی و مەدەنی بوونیانە

سوورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الفاتحة	١	١	مەککی یە
البقرة	٢	٢	مەدەنی یە
آل عمران	٣	٥٠	مەدەنی یە
النساء	٤	٧٧	مەدەنی یە
المائدة	٥	١٠٦	مەدەنی یە
الأنعام	٦	١٢٨	مەککی یە
الأعراف	٧	١٥١	مەککی یە
الأنفال	٨	١٧٧	مەدەنی یە
التوبة	٩	١٨٧	مەدەنی یە
يونس	١٠	٢٠٨	مەککی یە
هود	١١	٢٢١	مەککی یە
يوسف	١٢	٢٣٥	مەککی یە
الرعد	١٣	٢٤٩	مەدەنی یە
إبراهيم	١٤	٢٥٥	مەککی یە
الحجر	١٥	٢٦٢	مەککی یە
النحل	١٦	٢٦٧	مەککی یە
الإسراء	١٧	٢٨٢	مەککی یە
الكهف	١٨	٢٩٣	مەککی یە
مريم	١٩	٣٠٥	مەککی یە
طه	٢٠	٣١٢	مەککی یە
الأنبياء	٢١	٣٢٢	مەککی یە
الحج	٢٢	٣٣٢	مەدەنی یە
المؤمنون	٢٣	٣٤٢	مەککی یە
النور	٢٤	٣٥٠	مەدەنی یە
الفرقان	٢٥	٣٥٩	مەککی یە
الشعراء	٢٦	٣٦٧	مەککی یە
النمل	٢٧	٣٧٧	مەککی یە

سووره‌ت	ژماره‌كه‌ی	لاپه‌ڕه‌	ڕوونكردنه‌وه‌
القصص	٢٨	٣٨٥	مه‌ككی یه‌
العنكبوت	٢٩	٣٩٦	مه‌ككی یه‌
الروم	٣٠	٤٠٤	مه‌ككی یه‌
لقمان	٣١	٤١١	مه‌ككی یه‌
السجدة	٣٢	٤١٥	مه‌ككی یه‌
الأحزاب	٣٣	٤١٨	مه‌ده‌نی یه‌
سبأ	٣٤	٤٢٨	مه‌ككی یه‌
فاطر	٣٥	٤٣٤	مه‌ككی یه‌
يس	٣٦	٤٤٠	مه‌ككی یه‌
الصافات	٣٧	٤٤٦	مه‌ككی یه‌
ص	٣٨	٤٥٣	مه‌ككی یه‌
الزمر	٣٩	٤٥٨	مه‌ككی یه‌
غافر	٤٠	٤٦٧	مه‌ككی یه‌
فصلت	٤١	٤٧٧	مه‌ككی یه‌
الشورى	٤٢	٤٨٣	مه‌ككی یه‌
الزخرف	٤٣	٤٨٩	مه‌ككی یه‌
الدخان	٤٤	٤٩٦	مه‌ككی یه‌
الجاثية	٤٥	٤٩٩	مه‌ككی یه‌
الأحقاف	٤٦	٥٠٢	مه‌ككی یه‌
محمد	٤٧	٥٠٧	مه‌ككی یه‌
الفتح	٤٨	٥١١	مه‌ده‌نی یه‌
الحجرات	٤٩	٥١٥	مه‌ده‌نی یه‌
ق	٥٠	٥١٨	مه‌ككی یه‌
الذاريات	٥١	٥٢٠	مه‌ككی یه‌
الطور	٥٢	٥٢٣	مه‌ككی یه‌
النجم	٥٣	٥٢٦	مه‌ككی یه‌
القمر	٥٤	٥٢٨	مه‌ككی یه‌
الرحمن	٥٥	٥٣١	مه‌ده‌نی یه‌
الواقعة	٥٦	٥٣٤	مه‌ككی یه‌

سوورەت	ژمارەكەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الحديد	٥٧	٥٣٧	مەدەنی یە
المجادلة	٥٨	٥٤٢	مەدەنی یە
الحشر	٥٩	٥٤٥	مەدەنی یە
الممتحنة	٦	٥٤٩	مەدەنی یە
الصف	٦١	٥٥١	مەدەنی یە
الجمعة	٦٢	٥٥٣	مەدەنی یە
المنافقون	٦٣	٥٥٤	مەدەنی یە
التغابن	٦٤	٥٥٦	مەدەنی یە
الطلاق	٦٥	٥٥٨	مەدەنی یە
التحريم	٦٦	٥٦٠	مەدەنی یە
الملك	٦٧	٥٦٢	مەككی یە
القلم	٦٨	٥٦٤	مەككی یە
الحاقة	٦٩	٥٦٦	مەككی یە
المعارج	٧	٥٦٨	مەككی یە
نوح	٧١	٥٧٠	مەككی یە
الجن	٧٢	٥٧٢	مەككی یە
المزمل	٧٣	٥٧٤	مەككی یە
المدثر	٧٤	٥٧٥	مەككی یە
القيامة	٧٥	٥٧٧	مەككی یە
الإنسان	٧٦	٥٧٨	مەدەنی یە
المرسلات	٧٧	٥٨	مەككی یە
النبأ	٧٨	٥٨٢	مەككی یە
النازعات	٧٩	٥٨٣	مەككی یە
عبس	٨	٥٨٥	مەككی یە
التكوير	٨١	٥٨٦	مەككی یە
الانفطار	٨٢	٥٨٧	مەككی یە
المطففين	٨٣	٥٨٧	مەككی یە
الانشقاق	٨٤	٥٨٩	مەككی یە
البروج	٨٥	٥٩٠	مەككی یە

سورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الطارق	٨٦	٥٩١	مەککی یە
الأعلى	٨٧	٥٩١	مەککی یە
الغاشية	٨٨	٥٩٢	مەککی یە
الفجر	٨٩	٥٩٣	مەککی یە
البلد	٩٠	٥٩٤	مەککی یە
الشمس	٩١	٥٩٥	مەککی یە
الليل	٩٢	٥٩٥	مەککی یە
الضحى	٩٣	٥٩٦	مەککی یە
الشرح	٩٤	٥٩٦	مەککی یە
التين	٩٥	٥٩٧	مەککی یە
العلق	٩٦	٥٩٧	مەککی یە
القدر	٩٧	٥٩٨	مەککی یە
البينة	٩٨	٥٩٨	مەدەنی یە
الزلزلة	٩٩	٥٩٩	مەدەنی یە
العاديات	١٠٠	٥٩٩	مەککی یە
القارعة	١٠١	٦٠٠	مەککی یە
التكاثر	١٠٢	٦٠٠	مەککی یە
العصر	١٠٣	٦٠١	مەککی یە
الهمزة	١٠٤	٦٠١	مەککی یە
الفيل	١٠٥	٦٠١	مەککی یە
قريش	١٠٦	٦٠٢	مەککی یە
الماعون	١٠٧	٦٠٢	مەککی یە
الكوثر	١٠٨	٦٠٢	مەککی یە
الكافرون	١٠٩	٦٠٣	مەککی یە
النصر	١١٠	٦٠٣	مەدەنی یە
المسد	١١١	٦٠٣	مەککی یە
الإخلاص	١١٢	٦٠٤	مەککی یە
الفلق	١١٣	٦٠٤	مەککی یە
الناس	١١٤	٦٠٤	مەککی یە

إن وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد

في المملكة العربية السعودية

المشرفة على مجمع الملك فهد

لطباعة المصحف الشريف في المدينة المنورة

إذ يسرها أن يصدر المجمع هذه الطبعة من القرآن الكريم

وترجمة معانيه إلى اللغة الكردية

تسأل الله أن ينفع بها الناس

وأن يجزي

خادم الحرمين الشريفين الملك عبدالله بن عبدالعزيز آل سعود

أحسن الجزاء على جهوده العظيمة في نشر كتاب الله الكريم

والله ولي التوفيق

وەزارەتی کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد

لە شانشینی عەرەبستانی سعودیە

کە سەرپەرشتیاری کۆمەڵگەی مەلیک فەهدە

بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی مونەووەرە

خۆی بەخۆشحاڵ دەزانێت کە کۆمەڵگەکە هەڵبستێت بە دەرکردن

وبڵاوکردنەوەی ئەم چاپەی قورئانی پیرۆز لەگەڵ وەرگێڕانی

ماناکانی بۆ زمانی کوردی

داواکارین لەخوای گەورە کە خەڵکی لێی سوودمەند بین وپاداشتی

بەخێری (خادم الحرمين الشريفين) مەلیک عبداللە کوڕی عبدالعزيز

ئالی سعود بەجوانترین و چاکترین شێوە بداتەوە، لەسەر هەوڵ

وتێکۆشانی گەورەی لەبڵاوکردنەوەی قورئانی پیرۆز وکەلامی

بەرزی پەروەردگار

هەر خوای گەورە پشتیوان ویارمەتیدەرە

ص.ب ٦٢٦٢ - المدينة المنورة
www.QuranComplex.gov.sa
contact@QuranComplex.gov.sa

سندوقی پۆستی ٦٢٦٢ مەدینەی مونەووەرە

www.QuranComplex.gov.sa
contact@QuranComplex.gov.sa

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر .

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

ترجمة معاني القرآن الكريم إلى اللغة الكردية . / مجمع الملك
فهد لطباعة المصحف الشريف . - المدينة المنورة ١٤٣٣ هـ

١٢٢٤ ص ؛ ١٦ × ٢٣ سم

ردمك: ٢-١٠-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

١- القرآن - ترجمة - اللغة الكردية أ. العنوان
ديوي ٢٢١٫٠٤٩١٥٩ ١٤٣٣/٨٤٤٤

رقم الإيداع : ١٤٣٣/٨٤٤٤

ردمك : ٢-١٠-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

